

Ludovici Granates
Concion
t. 1. et 2.

Manuel Antonio de S.
Luz

Manuel Antonio de S.
Luz

Manuel Antonio de S.
Luz

Manuel Antonio de S.
Luz

Inciencia
[Signature]

12
3
R. P. LVDOVICI
GRANATENSIS
CONCIONVM
IN EPITOMEN

REDACTARVM,

TOMVS PRIMVS:

POSTILLAS ET HOMILIAS IN
totius anni de Tempore Euangelia continens.

*Opera F. Petri Merfsei, Cratopolij, Instituti D. Francisci
Fratrum Conuentualium Coloniae.*

Huic secundae editioni INDEX rerum copiosus accessit.

LVGDVNI,
Sumptibus Sibillæ à Porta.

M. D. XCII.

EPISTOLA

P. Ludovici
encomiasti.

confuleretur; ingens opus in methodum aliquam, ut tamen ipsi sua esset maiestas, nihilque detraheretur, contrahendum non incongruè rati sumus. Auctoris autem tanta est dignitas, tanta laus & celebritas, ut hac sedulitate illi nihil detrahi possit, imo magis augeri, dum omnibus consultum cupimus. Ipse inter suos imò omnes Ecclesiasticos neotericos facile palmam obtinet; in cuius scriptis argumentum cum eloquentia, persuadèdi vis cum orationis elegantia, & pietas ubique certat cū eruditione. Concioniones has tam Latinè, tam eleganter conscripsit, ut si stylum consideres, Ciceronem; si dogmata, Paulum ipse te legere arbitreris: nisi quod ubique ferè quæ ad mores spectant potius, quàm quæ fidei sunt, prosequatur. Cum verò hūc laborem (ipsum autem opus minimè nobis attribuendum arbitramur) congestimus, & cui inscribendus, quo aliquid gratiæ promereri poterimus, despiceremus ac animis volutaremus; id Alexandri potentissimi regis occurrit responsum: qui ferè moriens, cum ab eo quæreretur, cui nam tantum relinqueret principatum, respondit: Qui optimus esset. Si porro hūc optimi cuiusque viri debeat haberi ratio; neminem sanè habemus, quem tuæ Sanctitati Optime ac Maxime Pontifex præponere possimus: quippe qui ut dignitate ac virtutibus ceteros superas (absit verbo invidia) ita moribus & doctrina excellis. Et quare non & nos hūc optimum & omni genere disciplinarum eruditionis, virtutumque præstantissimū censeremus, quem totus ille amplissimus integerrimusque Cardinalium Chorus hoc honore dignatus est? ad hoc ipsum dignitatis fastigium elegit promovique? imò ipse Spiritus sanctus præsignavit: A quo Pontifex

DEDICATORIA:

Pontifice omnes Catholici omnia sibi bona polliceri non dubitāt. Nam, etsi viri doctissimi sacrarum te literarum ac diuinæ scientiæ peritissimum pronunciant ac iudicant, non tamen negant probationes quique & sapientes, ea etiam te esse mansuetudine & in omnes clementia, ac tanta in Deum pietate, ut non minorem ex his, quàm ex summa doctrina laudem assequaris. Nec dubitant planè id affirmare, iure te optimo ad id fastigij, tuis virtutibus & Deo bene iuvante fuisse euectum, non ambitione vlla aut arte; quippe qui & oblatos honores non magnifeceris, & ita semper ab ineunte ætate (quam post Deum Salvatorem, diui Francisci religioni deuouisti) te gesseris, ut quouis amplitudinis gradu dignus sis habitus: non ut faciant nonnulli, ut de se malè, ita de Deo pessimè meriti, qui ambiendo & pollicitando, per dolos & fraudes tum auidius longè, imò incircumspectius ad dignitates nituntur, existimantes fortassè nihil Deo nos esse curæ, & idcirco prauis cupiditatibus ut faciant satis, omni studio nituntur, nec sentiunt hi, capti haud dubiè excreanda cæcitate, & præsentium bonorum blanditiis præcipites acti, sine Deo nihil quippiam fieri posse, qui & Aaron ultro ad summū sacerdotium euocauit, non supplicentem nec ambientem admisit: sic nec Dauid (taceo rebellem & reprobatum Saulem) nisi mero suo nutu & liberalitate ad regni gubernacula coaptauit. Ambitio namque plerosque hominum ad vitia quæque compellit: quippe, qui ut primum adepti sunt quod maximè cupiunt, confestim se in facinora effundunt, & explendis incumbunt voluptatibus: cum sibi licere omnia credunt, & peccare impunè queant: vel si qui forrè à scelere absti-

EPISTOLA

nent, superuacaneis rebus, id est, non ad sua pertinentibus munia, student, ut paulo post morituri, paucorum dierum fabulam vulgi & auram popularem venentur ac assequantur. O quid inanius, quid stultius? Nihil infelicius felicitate peccantium. Currunt ad Cathedram multi, ac ipsam rem, id est, curam, detrectant. Similes hi Sichimitis, qui propter Dinam circumcidi passi sunt, ut carnis voluptatem explerent. Nonne rectè dixeris stultas hominum mentes, & pectora planè cæca? Sciscitabatur Agrippina, Neronis mater, super prolis fato Mathematicos, qui ipsum aliquando imperaturum. Responderunt; verum cum maximo matris incommodo. Subiunxit Agrippina: Bene, modò imperet. O stultam mulierem, Oreste infaniorum, quæ mori non abhorruit, modò filius dominaretur! Timeo sanè nec hodie certè huiusmodi deesse parètes, qui ut filios suos citius in ecclesiastica functione ac pingui aliqua affectos præbenda cernant, vel superbia vel avaritia ducti, quo iure, quaque iniuria beneficiis numerata pecunia, pensionibus, etiam sine Apostolicæ Sedis indulto, redemptis, prouident, defectus subticent, in qua re tum ordinandi, tum Examinatores, cautiùs prospicere tenentur. Nam si Bethsamites, eo quòd vidissent arcam Domini Dei Israël, licet holocausta offerentes & immolantes victimas, percussi tamen fuerant plaga magna in septuaginta viris, & quinquaginta millibus plebis; quæ arca tantummodo figuram ferebat veritatis: & si propter eandem arcam Oza percussus interiit, quòd eam nutantem ad ruinam præsumpsisset eleuato brachio sustentare: quis non cum ingenti pauore accedat ad ipsius veritatis altare sacratissimum; vbi manibus mortalium tractatur

DEDICATORIA.

etatur & traditur (sub speciebus licet panis & vini) verum corpus veri & immortalis Dei Domini nostri Iesu Christi? Ordinandus igitur in Sacerdotem alta mentis contemplatione humiliter & deuotè debet meditari, se inter ordinandum quasi vnum adesse ex duodecim circumfidentibus, Christum in cæna illa gloriosa, quos duodecim Apostolos tunc Christus ipse dignatus est in Sacerdotes adoptare, cum dixit: Hoc facite in meam cõmemorationem, *Matth. 26.* Huius ergo ordinis dignitas longè superat veteris olim legis vetustū Aaronis Sacerdotium: huius ordinis sublimitas celsior est Angelis, facultas præstatorum cælorum virtutibus. Etenim ordo iste is est, quem Deus, Dei vnigenitus in terris per seipsum in ara crucis administrauit, & iam in cælo regnās apud Patrem exercere pro nobis non desinit. Ipse est Adtuocatus noster apud Patrem. Et quem exercendum *1. Ioan. 2.* in terris, ipsis Apostolis & eorum successoribus Sacerdotibus in finem seculi dereliquit, ut mundam offerant hostiam nomini eius. Ab istorum albo longè absunt, qui aliunde ascendunt, & non per legitimum ostium intrāt in ouile. Quanto melius tu beatissime Pater, cui Deus omnipotēs Christianæ Reipublicæ gubernaculum contulit, has mundi aspernatus illecebras, & honores hosce nō magnificēs, qui procul dubio non immerenti tibi & habentur & deferuntur, his solū rebus animum intendisti, quæ & ad commune bonum commodumque faciunt, & ad vnus Dei conferunt cultum? siquidem pleraque iam ipse peregeris, quæ & summo viro dignissima sunt, & in tui exstabant memoriam sempiternam. Virtus obliterari nequit. Hæc per se clara æternaque habetur. Quæ sanè cum taciti ipsi repe-

EPISTOLA

timus, tanta animi afficimur iocunditate, vt beatum nostrum hoc seculum dicamus, præsertim apud Catholicos; & Italos ipsos (ex quorum patria originem trahis) beatiore; & religionem diui Francisci (in cuius tua beatitudo olim castris ab incunte ætate militauit) florentem, qui te Pontificem Maximum sumus sortiti: cuius ductu & prouidentia, prospera cuncta successura pollicemur: & ita vt non immerito illud asseuerauerim, quod est à Platone dictum, quod admodum est probabile, Felicem fore Rempublicam, si aut Sapientes imperent, aut Reges sapere cœpissent. Felix Resp. quæ Principes ex sapientiæ & virtutum æstimatione monarchas eligit, aut cuius Reges proles suas statim ab incunabulis liberalibus artibus imbuunt, & bonis præceptis ad virtutem & ad iustitiam inducunt. Potestas sine sapientia mole sua ruit. Salomon in templo à Sacerdote & Propheta educatus, admirationi fuit Regibus omnibus. Ozias vsus Zacharia Propheta, multa bona fecit. Iosias Helchia Sacerdote consiliario; optimus euasit. Sedechias à puero armis martialibus assuetus iuxta atque Ioachim & Ioakin. Qui aliis præficiendi sunt, necesse est vt ab ipsis teneris annis legant sacram scripturam, vt ex ea Christiana pietate possent imbui. Illi enim si impij improbiq; fuerint, non sibi solum nocituri, sed alios etiam pessundaturi sunt: partim quòd multum mali in exemplo illorū sit. Talis enim ciuitas esse solet (inquit Plato) quales sunt Principū mores. Studiosè namque plerique præsertim in hanc partem facta Principum imitantur, eaque suis vitiis prætexunt, persuasum habentes, illa aut non indecora esse; aut licet parum recta sint, exemplo Principum, quorum auctoritate maximè

Potestas
itaque sit.

2. Par. 26.

4. Reg. 23.

4. Reg. 25.

Plato.

Ecel. 10.

DEDICATORIA.

maximè nituntur, defendi posse. Partim quòd quicquid Principes delirent, plebs plerumque plecti soleat, & pro illorū malefactis, Deo irato pœnas luat. Quamuis autem ea res minimè dubia sit, atque ob id testibus non egeat, exempla tamen ad hanc pertinentia, proferam. Est enim per exempla iter docendi efficax. An non fastu & impietate Nabuchodonosoris regis factum, vt in furorem actus, nullo discrimine à bestia differens, scænum vt bos comederet? Saul rex cur obsecro à Deo desertus & proiectus, ne Rex esset? Non ob aliam causam sanè, quàm ob diuini verbi contemptum. Nonne mollities & effeminati mores Sardanapali causam belli contra se suscipiendi suis præbuere? An non auaritia & sauitia Sergium Galbā Romanis inuisum ac exosum sic reddidit, vt ingularetur? Quid aliud quæso quàm fœdum ingenium & luxuria qua turpiter diffuebat, Vitellio Cæsari exitio fuit, adeò vt manibus post tergum reuinctis, & laqueo collo iniecto, furcæque sub mentum posita, diu per urbem tractus, quibusdam fimo & cœno incessentibus, deinde innumeris ictibus confossus interierit, postremoque vnco in Tyberim tractus sit? Taceo Demetrium, quem Macedones reliquerunt, vniuersiq; ad Pyrrhum confugerunt. Et Phalarim tyrannum cuius præter cæteros nobilitas est crudelitas, in quem vniuersa multitudo Agrigentinorum impetum fecit. Iulium item Cæsarem viginti tribus vulneribus confossū, quòd iura diuina & humana peruerterat. Prætermitto Petrum Hungariæ regem bis propter tyrannidem regno exclusū; Abam quoque in eodem regno ob parem culpam peremptum. Nolo referre Herodes, Pompilium patricidam, Poloniæ

Dan. 4.

Tyranni
crudeliter qui
fuerint.

Herodes.

EPISTOLA

monarchā, à muribus (mirabile dictū) exesum, nullo illorum reprimere valēte impetum. Taceo hic quid contigerit Hattoni Archiepiscopo Moguntino, qui multos mendicos in horreo conclusos concremari fecit, qui ipse diuina ultione à muribus exesus & consumptus est. Boloslaum quoque Regē Bohemiæ Audacem, propter nefanda scelera corona priuatū, & regno pulsum, ad extremūque amentem, à canibus discerptum silentio prætereo; vt verum illud sit: Ad generum Cereris sine cæde & vulnere pauci Discedunt Reges, & sicca morte tyranni. Prætereo Christiernum regem Daniæ, quem ob nimiam crudelitatem tota Regio execrata est, & tanquā feram beluam custodiæ mancipauit. Quid dicam de Comite de Marca Guilhelmo nomine, qui in inferiori Belgio Principis Auraici vices tenuit, qui fuit sæuissimus tyrannus, præsertim in Religiosos ac Sacerdotes Catholicos, quos miserrimè tractauit homo infanus ac furibundus, qui postea canis morsu periiit, indignus qui hominis manibus occumberet. Quam verò ad mala patranda Principes suo exemplo pellicere soleāt subditos, auctoritatē adducere, etsi exempla sæpissime suppeditentur plurima, aliqua tamen proferam. Ieroboam (vt sacra tractans, exempla proferam) vitulos conflatiles colens, cum ad adorandos illos, qui eius imperio suberant, omnes perducere, sui que similes esse voluit. De Achab item idololatra, sic exemplum cœpere sui, vt Helias Propheta se solum ab idololatria alienum relictum esse conquereretur: neque id inultum tulerunt: Ieroboam enim idolis thus adolenti, manus, quam in Prophetam corripientem se extenderat, mandans apprehendendum, subito aruit, vt illam inflectere minime

Comes de
Lumay, ini-
que in Re-
ligiosos.

Interit an.
1578.

3 Reg. 12.

Helias.

3. Reg. 13.

DEDICATORIA.

minime quiret. Huc accessit quòd quinquaginta millia hominum ex Israël bello vno periēre, Ieroboamque à Domino percussus, mortem oppetiit: Achab verò regnante, cum tribus annis & sex mensibus non pluisset, fame plurimi enecti miserabiliter sunt. Porro Achab in prælio vulnere accepto extinctus est, & linxerunt canes sanguinem eius, iuxta verbum Domini. Ita quidem Principes, & homines ad malum exemplum Principum sese componentes, grauissimas pœnas dare solent. Neque solū id in errore Principum pendentibus accidere solet, verū etiam solo Principe delinquente. Cuius rei exemplum in Dauide videre est: qui cum instinctu Satanæ in animum induxisset, vt populum numeraret, ex animi quidem timore eius numerum scire cupiens, septuaginta millia virorum peste ceciderunt. Quam luem miseratus Dauid, cernens Angelū populum cadentem, in hanc prorupit vocem: Ego sum qui peccaui, & ego inique egi; isti qui oues sunt, quid fecerunt: Blasphemæ item voces in Deum Balthasaris regis, interitum regni totius attulerunt: id quod futurum ostēderat manus in pariete visū, scribens, Balthasarem cum toto regno periturum esse. Nec sanè defuit euentus. Persæ enim & Medi subita irruptione facta, Babylonios obruerunt, regnoque potiti, Balthasarem occiderūt. Duritia Pharaonis & cor pœnitere nescium, quātis calamitatibus, quantis ærumnis, quantis cædibus Ægyptum afflixit! Postremò & ipsum Pharaonem cum toto exercitu aquis rubri maris obrui fecit. Quin & Sedechias Ieremiæ prophetiam contēnens, a Nabuchodonosore rege captus, in conspectu suo filios trucidari vidit, ipsi autem eruti sunt oculi. Ierosolyma funditus

2. Pa. 13.

3. Re. 17. 18.

1. Par. 21.

2. Reg. 21.
1170.

Dan. 4.

Exod. 8. 9.
10. 14.

funditus euerſa, templum Dei iuſſu erectum, deſtru-
ctum eſt: ſelectiſſima pars populi vna cum rege in
ſeruitutem Babylo nicam abducta eſt, quam ſeptua-
ginta annis pertulit. Tempus me deficeret, ſi exem-
plis docere vellem impietate principū fieri, vt bel-
lis, ſeditionibus omnia ferueant, alia aliò ferantur,
omnia miſceantur & mutantur. Ad cuius rei acer-
bitatem & trititiam declarandam, nonnulli Principi-
pum, faces orbis & humani generis appellati ſunt.
Quales fuere Caſares, Nero, Commodus, Caligula,
Domitianus & his ſimiles, tyranni. Tales Principes
Homerus ἀνδροβόρος appellat, quaſi dicas Voratores
populi, quod res populi ceu barathra quædam ab-
ſumant & abliguriant. Quin & ipſos populos truci-
dant & digladiando inter ſe perdunt. Quis non vi-
det ceu in ſpeculo, quantum impij & improbi Prin-
cipes & ſibi & aliis officiant? Quamuis autem ex eis
colligere liceat quantopere pietas Principum ipſis
& rebus publicis conferat, contrariorum ſiquidem
eadem eſt diſciplina tamen vt cœpi, exempla profe-
ram, vt ob oculos ponam & quaſi digito common-
ſtreſſem ita fieri. Quid Iudæis contra Amalechitas pu-
gnantibus victoriam attulit, illiſque aliquando Deū
placatum reddidit? Nonne ipſa Moysiſ pietas? Quid
effecit ne Samuel eiſdem gentis Princeps bouem
aut aſinū (vt refert ipſe) alicui eriperet? neve quem-
piam calūniaretur, opprimeret, vel munere à quo-
piam dato gauderet? Nonne pietas? Quid Dauidem
Regem impulit, ne illum ante arcam Domini ſalta-
re, ſidibus canere puderet? Nonne pietas? Sic ex me-
ra pietate iniuriam à Semei illatam, ne vleiſceretur
pertulit. Sic Sauli ſauiffimo hoſti, oblata etiam oc-
caſione nocendi, ex pietate pepercit, cum eum occi-
dere

dere potuiſſet. Hæc manum mittere in Chriſtum
Domini non permisit, verū de eo vindictā ſumen-
di Deo tradidit. Eadem pietate factum, vt nulla in-
terpoſita mora, interficeret omnes peccatores ter-
ræ, vt diſperderet de ciuitate Domini omnes ope-
rantes iniquitatem, faceretque iudiciū & iuſtitiam
omni populo. Sic ob Dauidis pietatem Dominus
promiſit ſe parſurum Hieruſalem, quod ſanè præſti-
tit. Nam quod centum octoginta milia Aſſyriorum,
qui eam obſidione cinxerant, ab Angelo percuffa
ſunt, non aliundè ſanè, quàm à pietate profectum
exiſtimè: quod Ioſaphat Rex in ciuitates Iuda Præ-
dicatores miſiſſet, qui verbum Dei ſincerè docerēt,
quam obrem pauor Domini ſuper omnia regna na-
tionum finitimarum irruerat, ne bellum contra Io-
ſaphat ab illis moueretur. Pietate motus Ezechias
ſerpentem æneum à Moſe factum, cui Iudæi ſacri-
ficabant, contriuit: indigniſſimū ratus Dei viui glo-
riam dare ſculptilibus. Huius regis precibus quàm
benignas aures Dominus accommodauerit, indi-
cat ſtrages centum octoginta quinque millium ho-
ſtium ab Angelo occiſorū. Verū omiſſis iſtis, tum
& fortiſſimis ac planè religioſis illis ducibus Ma-
chabeis, qui pro ſanctis ac populo Dei ſuum ſan-
guinem fuderunt, tranſeamus ad tempora tranquil-
lora. Conſtantine Magnus, vir abſque dubio iuxta
cor Domini, toto pectore amplexus eſt Catholicam
religionē; & quid niſi pietatē in cauſa fuiſſe putabi-
mus? Hic Imperator diuinitus ordinatus, nō ſolū
Eccleſiæ tranquillitatē quaſiuit, ſed Episcoporum,
cū non ſatis conuenirent, diſſidia compoſuit: no-
luit eorum eſſe Iudex, quos ſciebat locum Dei in
terra tenere. Hic ſanè optimè nouit, quæ Regum,
quæ

1. Reg. 24.
26.

Pſal. 100.

4. Reg. 19.

Ioſaphat.
2. Para. 36.Ezechias.
4. Reg. 18.

4. Reg. 19.

Conſtantine
Magnus.lib. 2. Eccle-
ſiaſt.

EPISTOLA

Adulterij
ana.

Injustia vis
maxima.

quæ Sacerdotum propria; noluit illa miscere neque conturbare. O mentem pietatis plenam & monarcha orbis dignam. Quid de optimo illo Theodosio dicam? quem ut Ambrosio episcopo pareret, pietas cohortata est. Hæc, ut Carolus Magnus Christianis. Princeps diceretur, filius Ludouicus, Pius, effecit. Stephanus Rex Vngariæ, qui fuit anno Domini 994. qui habuit Gisela Henrici optimi Imperatoris sororem in coniugem, insigni motus pietate totam Hungariam, depulsa veteris vitæ caligine, ad Christianam conuertit religionem; qui eam optimis confirmauit legibus. Andreas eiusdem regni Rex cum in aliis tum in hoc se pietatis studiosum exhibuit, quod intellecta vxoris culpæ, in exemplum seruandæ pudicitia, eam iure cæsam à Bancbano iudicauit, & eum à sententia absoluit. Vxorem enim Bancbani illa fratri suo violandam tradiderat. Ad eò re ipsa is Rex comprobauit, quod aliquando Traianus Cæsar sibi fieri à Præfecto mandauerat, si minus iuste ageret. Cum enim ille Præfectum prætorio designasset, gladio in manus eius porrecto hæc verba subiecit: Vtere hoc aduersus hostes meos in iustis causis: sin minus iuste egero, in me ipsum gladium stringito. O factum Principe dignum, eo qui Reipublicæ vtilitati magis studet, quam suæ. Noue rat hæc sanè, sicut & optimè nouit pius & religiosus ille Iosaphat rex apud Iudæos, non hominis exerceri, sed Dei iudicium. Germani Imperatores non inferiores his fuere. Fridericus Barbarossa Imperator (ut hunc ex plurimis probatissimis afferam) cuius vitam Otto Frisingensis Episcopus describit, religionem Christi summo studio profecutus est, & ministros ecclesiæ, non minori affectu. Quid de Carolo IIII. qui Or

DEDICATORIA.

qui Orthodoxæ religionis erat studiosissimus, referam? Quid ite de Carolo V. optimo Cæsare dicam? Quod si hæc de zelo Catholicæ fidei veterum Principum Germanorum, quem ad dilatandam fidem Catholicam habuerunt, referre velim, mihi certè integer conscribendus esset liber. Quod tot regna ad Christi fidem acceperint, Germani procurarunt. Utinam & modò maiorum insisterent vestigiis! Verum quod minus hoc sit, communi deputamus calamitati, & agro decoquimus pectore. Concedat Deus tempora commodiora. Habent Hispani suas laudes, easque summo studio promouent & tuentur; nō in re militari modò, in qua omnes modo superant nationes ac palmam præripiunt, verum etiam in Catholica promulganda religione, atque in sacris elucidandis literis; quam certè excolunt ac clarissimè exornant, ut totius Christiani orbis reformatores à Deo dari esse videatur. Habet hic Reuerendus Pater suas laudes: & quod nos dignissimi viri lucubrationes, quas ille ad veram Dei gloriam & totius ecclesiæ incrementum & vtilitatem conferendas esse existimauit, omnibus vulgatiore esse volumus, nihil illius derogamus honori, verum magis promouemus. Iudicent, candidi homines, quid nostra sedulitate promeriti simus. Cui igitur, beatissime Pater, labores istos vel rectius ipsi dicauerimus, vel dignius inscripserimus, quam tuæ Sanctitati, qui & Princeps sis & Philosophus, & cæteris quidem eo præstantior, quo & Christi vicem nunc geris, & ad Philosophiam accedat rerum diuinarum summa cognitio, & optimarum artium peritia non mediocris. Offerimus Homelias T. S. nostri commendationem & Apostolicam benedictionem à Sanctitate tua humiliter

Pietas continet Principem in officio.

EPISTOLA DEDICATORIA.

milititer expectantes. Quam quidem Sanctitatem omnipotens Deus ad Ecclesiæ suæ Catholicæ renovationem confortet, atque diutissimè incolumem conservare dignetur. Coloniae Agrippinae, Anno Domini 1586.

F. Petrus Merseus, cognomento Cratopolius, Sacrae Theologiae Bach. Minorita Coloniae.

DOMI

DOMINICA PRIMA
ADVENTVS DOMINI, CONCIO,

QVÆ ET EVANGELICAM EXPLANAT
lectionem, & sacri temporis
explicat rationem.

THEMA. Inuenietis asnam alligatam, & pullum cum ea. soluite & adducite mihi, &c. Matth. 21.

QUONIAM hodie Domini Aduentus mysterium Ecclesia incipit celebrare: quo & sermo noster à temporis ratione non dissideat, duo in eo tractanda constitui. Primum enim priorem lectionis Evangelicæ partem explicabo, deinde verò de huius sancti tēporis ratione (quod nunc incipit) pauca disseram. Vt autem vtrumque, & quæ interim ad rem pertinentia inciderint, tractare pro dignitate valeam, cælestem opem, sacratissimæ Virginis interuentu, suppliciter imploremus.

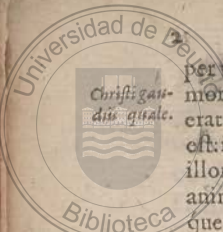
PATER NOSTER. AVE MARIA.

In lectione sancti Euāgelij, Auditores, ingressus Domini in Hierusalem cum triumphali pompa, & magna ciuium cōgratulatione, describitur. Ingrediente enim illo urbem, post celebrissimum illud signum, quo quadriduanum Lazarum à mortuis excitauerat, plurima turba illi obuiam veniens, diuino magis quàm humano spiritu acta, strauerunt vestimenta sua in via; alij autem cædebant ramos de arboribus, & eos sternerant in via. Turbæ autem quæ præcedebant & quæ sequebātur, clamabant dicentes: Osanna filio Dauid, benedictus qui venit in nomine Domini. Cum autem Dominus ab huiusmodi populari gloria (quamdiu inter homines homo versatus est) semper abhorruerit, hic tamen non sine euidentibus rationibus, præter solitum morem, admisit. Quæstionis modum Apost. soluit: Qui proposito sibi gaudio, sustinuit crucem, cōfusione cōtempna. Alio quoque loco hanc rem indicat: Sicut enim per vnius hominis inobeditionem peccatores multi constituti sunt: ita &

Ioan. 11.

Christus gloria mundi est
asseruatus
semper.
Heb. 12.

Rom. 5.

DOMINICA PRIMA

per vnius obedientiam iusti constituntur multi. Christus in sua morte, quam spōte suscepit, omniū electorum gloriā, quā ipse erat illis sua morte in cruce cōparaturus, vidit, & inde gaudius est: ita quoque omniū reprobōrū sortem intuitus est, & vicem illorū indoluit. Christus quoque hoc triūpho suo, qui populi animum excitauerat, declarare voluit, se mortē vicinam, eamque turpissimam, quam clarē cognoscebat, non abhorre: sua quoque morte illud crimē nobis inexplabile, & offensam laeae maiestatis diuinā abolendam, ac genus humanum Deo patri caelesti reconciliandum. Nostri igitur erit diuinis praeceptis ex sincero animo & alacri obtemperare. Christi Saluatoris gaudium & pectoris sui charitatē, historia hęc representat. Ait S. Euāgelista: Cum appropinquaret Iesus Hierosolymis, &c. Historiā hanc omnes Euāgelistae describūt, neque id abs re: mira enim & inconspicua illi egit Christus; pluries quidem fuerat Hierosolymis, nunquam tamen eo modo intrasse legitur, quo nunc. Talis autem & tam omnibus cōspicius ingressus, palām ostēdit futurum regnum Christi, quod cum a Iudaeis, tum a Gentibus, inuitis Pharisaeis, erat accipiendū. Laruerat quidem Christus ob infidias Iudaeorum, non formidine mortis, sed quia nondum venerat hora eius. Aderat iam iam tempus: ergo non latitat, sed vltro sese offert, omnium oculos totius vrbs in se cōcitāt. Appropinquat ciuitati, mittit ex discipulis duos qui iumenta adducant, ostendit vbi inuenienda, locum, praedicat neminē prohibiturū. Hāc certissime omnia euenerē. Disce Christo nihil esse incognitum, nihil impossibile. Non vnum, quod sufficiens esse potuit, iumentum, sed vtrunque adducitur: innunt hanc singula mysterium, Asina erat domita, oneribus ferendis affue-
rata & Iudaei domiti, legis oneribus vtrunque assueri: Pul-
lus autem iuuenis, cui nondum vllus infederat, Gentilem
populum, qui nullius imperio subditus, nullis astrictus legi-
bus, vagus incedebat via cordis sui. Hoc enim impiorum pro-
prium est. Vanus (inquit Iob de talibus) erigitur in superbiam,
& quasi filius onagri se liberum natum putat. Talis planē erat
Pharao, qui Moysi diuina mandata perferenti respondit: Quis
est Dominus, vtr audiam vocem eius? Nescio Dominum: Tales
& illi qui in Psalmo dicunt: Linguam nostrā magnificabimus,
labia nostra a nobis sunt, quis noster Dominus est? Erāt, inquit
Apostolus, Gētilēs sine Deo, sine metu, neque aliqua religione
continebantur. Tales modō (proh dolor) apud nos multi, qui ti-
tulotenus Christiani, qui consentunt se nosse Deum, ac factis
negant interim, qui suas indomitas sequuntur voluntates. Talis
malus

Christus mor-
tis chiro-
graphū ab-
stulit.
Matth. 21.
Marc. 11.
Luce. 19.
Ioan. 12.

Iob 11.

Exod. 5.

Psal. 117.

Ephes. 2.

Tit. 1.

ADVENTVS DOMINI.

3

malus & corruptus Christianus, infideli est deterior. Ista duo
iumenta: hi duo populi, qui iumentorum instar viuunt, sunt li-
gata, miseram sanē seruitutem, sunt captiui: at Chri-
sti Saluatoris aduentu, eius beneficio soluantur ac liberantur.
Peccatum lethale nos vehementer ligat & captiuos detinet, &
miseram seruire cogit seruitutem. Peccatū Dei oculos a nobis
auertit, eiusque claudit aures, ne audiat, diuidit inter Deū & nos.
Iam vbi illa consuetudo peccandi accedit, triplex iā conficitur
funiculus, qui difficile rēpitur. Quo quidē funiculo se D. Aug.
quōdam vinctum fuisse testatur his verbis: Vinctus eram non
ferro, sed mea ferrea voluntate: velle meum tenebat inimicus,
& de me mihi cathenā fecerat atque cōstrinxerat. Ex voluntate
quippe peruersa facta est libido: & dū libidini nō resistitur, se-
cuta est cōsuetudo, quā ceu cathena quadā vinctus in peccato
tenebat. Hāc igitur cathena siue triplici funiculo perditū homi-
nes cōstricti, variis cupiditatibus miserabiliter seruiunt. Vi de
quomodo seruiat vitis auarus, quomodo ambitiosus, quomo-
do impudicus amator, quomodo lufor ac gulosus. Qui, inquit
Apost. volūt diuites fieri, incidit in tentationē & in laqueū dia-
boli, &c. Qui enim augēdi lucri gratia mētitur, fraudat, funera-
tur, rapit: nōne is turpissimorū dominorū seruus est? De impudi-
co audi Cicer. An ille, inquit, liber est, cui mulier imperat, cui
leges imponit, praescribit, iubet, vetat quod videtur: qui nihil
imperātī negare potest, nihil negare audeat? Nemo, inquit Sene-
ca, liber est, qui ventri seruit. Veritas mentiri nō potest: Amen
dico vobis, quia quicumque facit peccatum, seruus est peccati.
Captiuus aliquis sub aliquo tyranno, nō est sui iuris: ita qui vi-
tiis impellitur, licet bona prober, maxime seruit. At Christus
praedicauit captiuis indulgentiam, & ab hac seruitute nos suo
maximo beneficio liberauit, ne illa seruitus esset aeterna. Soluit
discipuli iumenta, soluant homines peccatorum vinculis liga-
tos, eosque volētes & obtemperantes, asserunt in fidelium Dei
libertatem. Iam quorū hoc sit officium, vide, num Laicorū
an Sacerdotum. Ipsa clauium potestas, quae captiuos atque li-
gatos soluit, quae diuini Spiritus virtus est; semper fuit penes
Ecclesiasticos. Et si quis vobis aliquid dixerit, dicite, quia Domi-
nus his opus habet. Ostendit se Deum manifestē, qui remm om-
nium & potestatem haberet & praescientiam, dum mittens
non incertus ait: Inuenietis asinam alligatam & pullum. Certē,
quod verisimile est, non erant aequē omnes contenti, quod iu-
menta solueretur: audito tamē Domini nomine ac eius autori-
tate, consentiunt. Dominus ille qui nullus erat, indigens, qui

Peccati ma-
lum quale.

Esai. 59.

Peccati cō-
suetudo.

1. Tim. 6.

Cicero in Pa-
radox.
Seneca.

Ioan. 8.

Sacerdotū
officium est
soluere.

Mores Regni nostri.
Exod. 19.

Simile.

Ioan. 11.
Medicus ut manifestetur.
Peccati malitia.

Obedientia meritum.

Heb. 12.

2. Reg. 15.

Angeli seruiunt, ille his vilibus indiget iumentis. Eger quidem non pro se, sed pro me. Ob huius Domini celsitudinē primus generis nostri parēs abscondit se: & quia Dominus his iumentis in sua carne vsus est in terris, intonare cepit: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiā vos. Inde & hoc addit ex sua gratia: *Discite filie Sion: ecce Rex tuus venit tibi mansuetus.* Est hic Rex planē mansuetus, non ad eius vocem terreatis. Hic non est respector personarum, abiectionis etiam ad eum patet accessus. Principes terræ prout res postulat vestiuntur, alio vestitu vtuntur in bello, alio in venatu, alio in nuptiis, alio in funeribus: ita & hic noster Rex, alio schemate redimentis, alio iudicandis hominibus vtitur. Cū in mōte Sinai Deus ipsemet Iudæis loqueretur, tam terribiliter intonuit, vt meru illi percussis, fugerint, terrorē eius ac maiestatem ferre non valentes. Iam alio iumento, alio vestitu apparet. Nostram assumpsit naturā indigentiam, in peccatis auferendis alio indiguit iumento. Vide quid hircus ille qui mittitur in solitudinē, denotet. Medicus excellens, qui suū velit celebrare nomē, nunquā plus illustratur, quā vt se conferat ad xenodochiū aliquod, vbi multi sunt infirmi, qui diuersis laborāt morbis: hic si artis suę in curandis ægris peritiā declarauerit, acquirat auctoritatē: ita summus noster Medicus, morbis nostris curandis, bonitatis ac sapientię suę thesaurū experiēdo manifestauit. An ne in Lazaro resuscitando plurimū suam declarauit gloriā: Merito Ecclesia Catholica de illo Medico ait: O certē necessariū Adā peccatū, quod Christi morte deletum est: Huius mali, id est, peccati, tanta erat pestis ac perniciēs, vt nullo alio modo, nisi hoc vnico ac mirabili remedio curari potuerit. Vide igitur, infelix peccator, an ne tibi maxima offeratur materia detestandi peccatum, & non inferior de hoc Medico gaudēdi occasio præbeat. *Euntes autem discipuli, fecerunt sicut praeceperat illis Iesus.* Vide discipulorū promptum obsequiū; nihil morantur, nō reclamāt: ipsi soluunt, suum fideliter agunt officiū ac ministeriū: penes Christum tamē est virtus & auctoritas. Obedientiā nō paruum est meritum. Hęc pacem & tranquillitatē ad proximos ingerit, ac totam congregationem in pace conseruat. Obedite (monet Apostolus) praepositis vestris, & subiaceat eis, &c. Super cathedrā Moysis sederūt Scribæ & Pharisei. D. Augustinus dicit obedientiā esse quasi matrem & custodē aliarum virtutū. Melior est obedientia quā victimatio. Et imposuerunt super ea vestimenta sua. Apostoli imponunt vestimenta. Videmus illorū in Dominū & Magistrū beneuolentiam. Quid autem vestimenta innuant, videamus. Iumenta erant nuda:

hęc Apostoli ornant vestimentis: ita ornata Dominum desuper sedere fecerunt. Sumus nos asinae, sumus pulli: nisi fidem quam suscepimus, ornauerimus, ac eius suscepimus operationem, abhorrebit te Dominus. Hęc quidē discipuli tum temporis non satis assequebantur: at postea, quando illis aperuit sensum, exactē omnia capiebant. Adducuntur itaque vtrique animalia, per quæ nobis duo populi, Iudæi scilicet & Gētiles, designantur. Hi sub vno Pastore ad vnū ouile adducēdi erūt. Videmus itaque hīc vaticinium Prophetæ de hoc legitimo Messia, licet Iudæi aliud delirent, adimpleri. Dicite, clamant Prophetæ, filie Sion. *Plurima turba strauerunt vestimenta sua in via.* Turba planē obsequiosa, omni humanitate Dominum, vt par erat, excipit. Laudandum quod bene incipiunt, sed non perseverant: breui in die parasceues aliud sonant, aliud clamant. Hęc sanē non sunt ociose conscripta. Post victoriam solet sequi triumphus: at Christo hunc triumphum in suo corpore contra immanes hostes impendebat promereri. Intrauerat quidem Christus antē crebrō Hierosolymam: at nunquā cum tanta solennitate. Tali honore debet suscipi ab Ecclesia Catholica: tali laude, ob victoriam cōtra hostes suos partam, à cælesti Hierusalem. Hīc omnes canunt Angeli: Dignus est agnus qui occisus est, &c. Sic ipsemet Christus, cuius sententia plurimum in fide confirmatur, ait: Nonne oportuit pati Christū; & sic in gloriā suam intrare? Hīc cum palmis, quę victorię signa sunt, suscipi à populo voluit. Est autem palmæ natura, quod quo magis deijciatur, eo magis erigatur: ita sanē Christus humiliatus, vt extrema sustineret supplicia, & tamē nō est suppressus. Pater exaltauit illum ob humiliationem. Ipsius autem gloria in morte ac in passione, postremō in resurrectione incepit. Datū est illi nomen gloriosum, per quod omnes saluari possumus, quod quidem omnes impij abhorrent. Nūc, inquit Christus, à morte glorificatus est filius Dei, nunc instar serpentis exaltatus est filius hominis. Sic omnes Sancti, vita piē transacta, coronari meruerunt. Natalitia enim eorum non à vita ista, sed à fine celebrantur: inde incipit gloria. Hīc iam nobis esset expendēdum, num mors corporalis timeri debeat. Beati autem illi mortui, qui in Domino moriuntur. Sequitur: *Turba autem quæ præcedebat, & quæ sequebantur.* Præcedunt & sequuntur. Iudaicus populus præcessit, Gentilis secutus est: Mediator vtriusque Saluator Christus. Hīc mediatorem credant, in hunc sperēt, huic obediāt, qui cumque saluari velint. Ipse est propitiatio per sanguinem suum, quo nos à peccatis lauit. Hīc est mediator Dei & hominum. Vna fides tam

Apostoli rudes.

Zach. 9.

Triumphus post victoriam.

Apo. 3.

Luc. 24.

Act. 4.

Ioan. 3.

Gloria vera quæ.

Apo. 14.

Mediator Christus.

DOMINICA PRIMA

eorum qui fuerunt ante Dominicam incarnationem, qui praecesserunt, quam eorum qui eam subsequuti sunt. Per hanc omnes probati sunt, licet Sacramenta pro temporum ratione habuerint disparia. Fides illorum minimè fefellit, sic neque nos vnquam falsa est. *Benedictus* ille igitur semperque laudatus, qui vtrumque completitur, & saluat populum suum. Domini solius est salus, & super populum suum benedictio tua Domine. Venit hic Saluator, nomine ac nutu Domini missus: veniet Antichristus, ac eius discipuli haeretici, minimè in nomine Domini. Venit non ex acturus tributum, non gesturus bella, sed venit Rex Israël, querere & saluum facere quod perierat. Videmus quo honore Christus excipi velit, tum ab Apostolis, tum à populo. Si tu es Apostolus, si docendi munere in Ecclesia fungeris, fideliter doce, adduc ad Christum multos; hunc ille à te exigit honorem, hoc officium. Argue, obsecra, increpa in omni patientia. Docendi munere destitueris? Sunt tibi vestimenta, sunt diuitiae; impende pauperibus, & quicquid illis largitus fueris, Christus sibi impensum arbitratur. Quicquid vni ex minimis feceritis, mihi fecistis. Desunt autem vestimenta? ne videaris habere excusationem, sterne ramos in via: habeas viuos fidei ramos, ostende proximis pietatis exempla. Luceat lux vestra coram hominibus. D. Petrus ex bonis operibus vult nos considerari. Si bene vixeris, cedet ad Dei honorem & ad tuam salutem; sin malè, ad dedecus tuum. Christus, teste Dauide, bonorum nostrorum non eget, attamen illi acclamandum cum turba: *Osanna filio David*. Christus à nobis vult agnosci, vult inuocari. Laborandum vt regnum Christi sit nobis salubre, vt regnum Satanae penitus eradicetur. Quicquid Christo precamur, nobis precamur.

Hactenus de Euangelica explicatione egimus; nunc de huius temporis sacri ratione, quod Ecclesia incipit, d. sseramus. Verba Hierem. sunt nobis expendenda: Miluus, inquit, in caelo cognouit tempus suum; turtur, hirundo & ciconia cognouerunt tempus aduentus sui; populus autem meus non cognouit iudicium Domini. Discamus ab istis auibus, temporis habere rationem, discamus, inquam, prudentiam habere. Vide temporis distinctionem: aliud est tempus poenitentiae, aliud morosis, aliud spiritualis laetitiae, aliud instructionis. Isti hoc Aduetus Domini tempus est, exigit erga Dominum Salvatore grati animi affectum, deuota mentis obsequium: Salus hominis omnis & tota à Deo est. Miser homo ad Deum ire renuit, nec poruit: Optimus igitur ille ac misericors Deus, ad illum venire dignatus est. Venit

vt capu

ADVENTVS DOMINI.

7

vt captiuos affereret in libertatem, vt mortales sui regni institueret participes ac heredes. Esaias Proph. aduentus sui non tunc fructum. Spiritus, inquit, Domini super me, eo quod vnixerit me, &c. Venit benedictus in salutem nostram. Beati sane illi, qui hunc in carne videre meruerunt. Beati oculi qui vident, quae vos videtis, &c. Veteres illi sperabant, habebantque promissionem, nos autem credentes, possessionem ipsam habemus, ac certi sumus. Illi à longè salutarunt: in tenebris lucem quandam, quasi sidus fulgidum aspiciebant. Clamabant cum Propheta: Cito anticipent nos misericordiae tuae, quia pauperes facti sumus nimis. Quod nos tenemus. Quod fuit ab initio, ait ille, quod audiui, quod vidimus oculis nostris, &c. Videndum itaque nobis, quo studio, qua alacritate debeamus hoc tantum diuinæ pietatis beneficiū recolere. Christus à Iudaeis expectatus, à nobis exceptus & summo desiderio excipi debet. Hic est verus alter ille Ioseph, qui à Pharaone ob suam prudentiam Saluator mundi dictus. Christo, qui & Sol iustitiae, orto, omnia vitiorum monstra fugerit. Quae autem illa sint vitia quae luci aduersantur, Apostolus in hodierna epistola lectione grauitè adducit. Illum consulas, ac pareas. Vt autè huius sacri temporis rem & negotium commodius intelligamus, scire cōuenit, Aduentum Domini quinque membris completi. Primum, summam hominis perfectionem in cognitione, amore & imitatione diuini numinis esse sitam. Secundum, hominem in eo statu integre naturae, iis opibus & gratia instructum à conditore Deo fuisse, vt omnia pietatis officia commodissime praestare posset. Tertiū, hominem per peccatum à Deo recedentem, in eam mentis caritatem & infirmitatē cecidisse, vt haec ipsa praestare per se nullo modo posset. Quartum, ad hominis reparationem necesse fuisse, vt homo iterum Deo copularetur, quo illum cognosceret, diligeret, & quatenus liceret, imitaretur. Quintum (ad quod quae diximus omnia referuntur) conueniens fuisse, vt Dei filius carnem nostram assumeret, quo homini iam propior atque similior factus, seipsum illi & cognoscibilem & notum, amabilem & imitabilem praeberet. Ea enim opera in assumpta humanitate gessit, per quae facile homo diuinam bonitatem, misericordiam, & charitatem agnosceret, agnitamque diligere, atque ita demum eximia virtutum eius exempla quae in carne gessit, imitari posset, quibus tandem in pristinum statum & dignitatē restitueretur. Ad hanc rem latius explicandam bene accommodari possunt verba Apostoli: Magnum est Sacramentum, quod manifestatum est in carne. Quod vt aliqua saltem ex parte intelligatis,

B 4

Pastorū officium.

2. Tim. 4.

Matt. 21.

Matt. 5.
2. Pet. 2.

Opera bona impedienda.

Fiere. 8.

Aduentus Domini asseritur.

Sapientia unde discenda.

Esai. 61.

Luc. 10.

Hebr. 11.

Ps. 78.

Ioan. 1.

Gen. 21.

Rom. 3.
Aduentus Domini quid requirit.

Homo quantenus imitari possit.

1. Tim. 3.

DOMINICA PRIMA

Auditores, Raphaëlis Angeli beneficiū, quod in Tobiam tōtū
lit, vobis ante oculos proponite & expēdite: vt vtriusque bene-
ficii collatione facta, posterioris huius magnitudo magis con-
spiciat. Is humana forma specietenus, atque figura, nō veri-
tate suscepta, comitē se in via Tobiae iuniori præbuit, & multis
mirisque illum in itinere beneficiis afficiens, incolumem tan-
dem atque nouis opibus nouoque matrimonio auctum ad pa-
trem reduxit: insuper oculis orbatō patri visum restituit. Apis
est animalculum, quod mel præbet placidis, hostibus autē acu-
leum infigit: ita sanē Christus est Rex mansuetus, est & lapis
offensionis & petra scandali. In præfenti Aduentu præbet mel
bonis, in futuro verō pungentem (si oblatam respuas gratiam)
exeret aculeum. Modō est agnus, qui tollit peccata mundi, po-
stea erit leo. Christus nobiscum nō aliter agit atque cū paruulo
filio pater. Hic apprehensa manu filiū sustentat, & per planiora
sine offensione itinera deducit. Diaboli insignis calliditas olim
mundū innocentem seduxit. Homo enim simplex erat, & eius
non intelligens dolos, facili decipi potuit. D. Hiero. in 17. cap.
Hieremiæ aptissimam adducit similitudinē, ex qua clarissime
cognoscere possumus quā prudenter seductū hominem Deus
reuocauerit. Cū, ait Hieronymus, derelictis ouis perdicū, aliena
parens incubat, fetusque educit, vbi postea veræ parentis vo-
cem pulli acceperunt, mirabili quodam naturæ instinctu eam
agnoscentes, alienam deserunt, veramque sequuntur. Quod sa-
nē innocentibus hominibus contigit, qui à Deo conditi, & eius
imagine insigniti, non tamen verū auctorē & parentem suum,
sed pro illo Dæmonem, prioribus illis seculis coluerunt. Qui
postea, Deo cooperante, & Euangelij voce insonante, veri Pa-
rentis & Principis sui vocem agnoscentes, à diaboli principatu
ad illum se transtulerunt: atque ita dæmon, qui tyrannica po-
testate alienas opes occupauerat, Christi virtute in medio die-
rum spoliatus est. Ecclesia vtrumque hoc tempore & ruinam
mundi, & salutem atque victoriam Christi, nobis spectandam
proponit. Sic videmus latis tristitia permisceri, vt vtrumque ad
memoriam reuocemus. Christus per incarnationem visibilis
est factus, qui alioquin est inuisibilis. Sol nube tegitur, vt non
videatur: qui alioquin propter excellentem claritatis suæ splen-
dorem, infirmis oculis cerni non potest. Hoc ipsum lucidissi-
mus Sol iustitiæ fecit, qui se in carnis nostræ nube contextit, vt
à caliginosis humanæ mentis oculis cerni posset. Visus noster
est imbecillus: propter ruditatem nostram, non suo, sed nostro
more nobiscum agere solet. Sic enim piæ matres agere solent,
quæ

Simile.

Simile.
Diaboli cal-
liditas quæ.

Similitudo.

Homo vt
sui agnouit
parentem.Diabolus
spoliatus.

Simile.

Simile.

ADVENTVS DOMINI.

quæ cum paruulis non suo, sed illorum more balbutientes lo-
quuntur. Æterna Sapientia (quæ plusquam materna viscera er-
ga nos gestat) non dissimili more nobiscum agit, quo facilius
à nobis apprehendi possit. Ipsi igitur Christo illuminatori & li-
beratori nostro sic studeamus gratias agere, & debitum impen-
dere obsequium, vt demum per ipsum subuchamur ad æternæ
beatitudinis consortium. Amen.

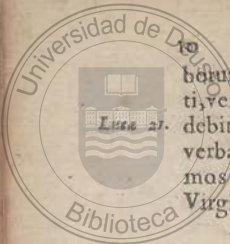
DOMINICA II. ADVENTVS
DOMINI, CONCIO.

THEMA. *Tunc videbunt filium hominis venientem cum
potestate magna & maiestate. Luca 21.*

DIGNITAS mysteriorum fidei nostræ ingens est,
imo adeo excellens, vt humana voce & oratione
nequeat explicari: ipsi Angeli vix sufficiunt eius
maiestatem enarrare. Hæc de omnibus religionis
nostræ mysteriis merito dici possunt, tum potissimum de hoc
quod nobis hodierna sancti Euangelij lectio proponit. Huius
magnitudinē aut Angelus aliquis, aut mortuus, qui suo sit do-
ctus periculo, explanare forsitan poterit. Exempli loco sit di-
ues epulo, qui inter tormentorum flammæ constitutus, pete-
bat vt Abraham Lazarum ab inferis ad suos mitteret: vt expo-
sita tormentorum suorum acerbitate, eos perterrere faceret, ac
admoneret, vt ita vitam instituerent, ne in similem incidere
cogerentur poenam. Cui cū Abraham dixisset: Habet Mosen
& Prophetas, audiant illos: ille contrā: Non, inquit, Pater Abra-
ham, sed si quis ex mortuis ad eos ierit, poenitentiam agent. Si
itaque vnus ex eis ad nos remearet, qui seueritatem diuinæ ius-
titiae, & vim illorum cruciarum ante oculos proponeret, for-
san multorum obdurata corda tam horrendo nuncio & metu
concuteret, vt ad saniozem redirent mentem. Huius veritatis
ignorantia, omnium nostrorum malorum est causa. Huic in-
commodo Ecclesia cōsulere volens, per suos ministros vtrum-
que efficere conatur, quod non hominum (si rei difficultatem
consideres) sed Angelorum ministerio esset efficiendum. Suffi-
cere tamen debet, hæc quæ nos vobis annunciamus, nō An-
gelorum, sed Dei voce pronunciata esse. Attendatis igitur non
ad meam tamquam hominis vocem, verum ad ipsum Deum
per nos admonentem, & extremi iudicii seueritatem ac repro-

Luc. 16.

Mortui
quod sen-
tiant.Credere qui-
bus debet
miser.

DOMINICA SECUNDA

bonum dira supplicia prænunciantem. Adestote animo præsenti, vestra agitur res. An quis de eius stabili veritate dubitare audebit? Nonne hic sermo comminatur: Cælum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt? Vt hæc tanta mysteria in animos vestros insinuare possimus, cælestem opem, sacratissimæ Virginis interuentu, suppliciter imploremus.

PATER NOSTER. AVE MARIA.

Sermo præsens tres potissimum complectitur partes. Prima explicabit hodiernum Euangelium paucis; secunda describet extremi iudicii seueritatem; tertia eiusdem iudicii magnitudinem declarabit. Primo fidei nostræ articulus, qui ad sacram Domini Saluatoris humanitatem pertinet, declarabitur. Credimus quod ille qui natus est de Virgine, qui passus, mortuus, sepultus; qui & resurrexit, ascendit ad cælum; quod ille idem sit venturus, ut iudicet viuos & mortuos. Angeli ipsi Christo ascendente hoc ipsum testati sunt Act. 1. Ad huius tribunal omnes manifestari oportet. 1. Cor. 5. Ad hoc omnium mortalium corpora, quauis in puluerem sint redacta, diuina virtute ad vitam reuocabuntur, ut in alio fidei articulo testamur, cum carnis resurrectionem confitemur. Dicitur carnis resurrectio, non hominis, ne quis hoc verbo animam comprehendi putet, quæ non refurgit, cum non moriatur. Caro ergo quæ sola moritur, sola resurget. De Dei omnipotentia nemo debet dubitare. Nostra plurimum interest iudicii huius conditionem ante oculos habere. Huc enim

Articulus
fidei de re-
surrectione
tractatur.

Anima im-
mortalis.

Matth. 13.

Matth. 25.

Act. 12.

Iudas Apo-
stolus.

Signa in
extremo iu-
dicio qua-
runtur.

tendunt tot parabolæ à Christo propositæ: ut de sagena, quæ in mare mittitur, ubi boni pisces conduntur in vasa, mali verò foras mittuntur. Parabola de Virginibus idem declarat. Idem etiam zizaniorum & boni seminis parabola ostendit. Hanc doctrinam tum Christus docuit, tum, ut Apostoli docerent, voluit. Petrus Apost. testatur: Ipse præcepit nobis testificari, quia ipse est qui constitutus est à Deo, iudex viuorum & mortuorum. Nec solum in tempore gratiæ, sed in lege etiam, atque adeo in ipso nascens mundi exordio, ante laram legem, idem voluit humano generi declarari; ut hoc veluti freno à peccatis homines coerceretur, ut sciret se iudicem habere, cui de toto vitæ cursu rationem essent reddituri. Vide epistolam Iudæ. Huius iudicis tanta est benignitas, ac si pater esset, qui ne simus rei, toties supplicium denunciat. Nolo, inquit, mortem rei, sed magis, ut conuertatur & viuat. Vfus fuerat parabolis, hic iam in hoc Euangelio non parabolis, sed aperta narratione agit, his verbis: Erunt signa in sole & Luna, & stellis, & in terris præfura geuui, &c. Ostendit Saluator

ADVENTVS DOMINI.

II

Saluator in rebus omnibus superis & inferis, cælestibus ac terrestribus, signa futura admitanda & horrida portenta. Immutatis enim cælorum virtutibus, consequens est, ut omnia deinceps quæ sub cælo sunt, & à cælesti virtute pendent, immutentur. Solet enim diuina prouidentia insignes strages aut signis aut Prophetarum vocibus prænunciare. Sic antequam Antiochus Rex Iudæis illam insignem cladē intulisset, portentis declarauit. Vide apud Iosephum quid bellum Iudaicum præcesserit. Sic tempore Gregorij in Italia contigisse, idem commemorat Pontifex. Si igitur hoc diuinæ prouidentie familiare est, consequens profecto erat, ut ante totius orbis excidium horrenda signa præcederent, quæ cæteris omnibus tanto essent formidabiliora, quāto grauiora mala portenderent. Dominus creaturam armabit in vltionem inimicorum, & pugnabit cum illo orbis terrarum contra inculpatores. Vide nostrum planè præposterrum studium, qui de rebus nihili, id est, temporalibus, tāto studio digladiamur, at de salute animæ vix per somnium cogitamus. Nonne thesaurisamus nobis iram in die iræ & reuelationis iusti iudicii Dei? Vulnere corporis statim curamus, at animæ, quæ lethalia sunt, parum curamus. Quomodo sensum habere dicuntur, qui hac mente, in quod demerita præditi sunt? Quid consequatur ex his signis, Saluator exponit. *Ascendentibus hominibus præ timore & expectatione.* Omnes nostras curas & cogitationes à terrenis rebus abducere deberemus, ut docet sacra literæ, at nos serpentum more, toto animo terræ adheremus, ut cælestia continere videamur. Videmus dicere: Quæ supra nos, nihil ad nos. Hinc sanè metus, tremor & corporis macilentia. *His signis incipientibus, respicite.* His signis clarentibus, iusti capita sua leuare, id est, exultare iubentur, quod dies ille, in quo ab omnibus malis redimendi sint, sit prope. Quæ improbis sunt horrores, eadem erunt electis solatio. Quid hac forte felicitas? Sequitur. *Tunc videbunt filium hominis venientem in nube.* Iudex improbis timore perculsis, mundo flammis absumpto, mortuis ad vitam reuocatis, è cælo descendet omnibus conspicuus. Precor, Auditores, adestote præsentes, videbimus iudicii pelagus. Multa hic sese offerunt. Offert se iudicis seueritas & maiestas. Primus aduentus fuit in summa paupertate, posterior in maiestate. Veniet comitatus in nubibus lucidis, id est, Sanctorum Angelorum millibus. Ecce veniet, & quis poterit cogitare diem aduentus eius? Iudæi in monte Sinai non poterant ferre eius maiestatem: in horto furore pleni, proni ceciderunt, quis tunc poterit? Inebriabo sagittas meas sanguine, & gladius meus deuorabit carnes.

2. Mach. 5.

Ioseph. lib. 2.
c. 7.

Sap. 5.

Studium
sine præ-
sentis taxa-
tur.

Iusti exul-
tare iuben-
tur.

Iudas Apo-
stolus.

Matth. 3.

Deut. 32.

In pri

In primo Aduentu misericordia supra modum apparuit, similem utique expectare debemus iudicij districtiōe. Antiochus maximam Iudæis intulit cladem. Scriptura tamen ait, Deum tunc temporis modicum fuisse iratum populo suo: Quid queso faciet, cum non modicum, sed sine modo iratus totum iræ suæ impetū illo die in sceleratos effundet? Hæc vobis cū Propheta expendēda relinquo. Ait ille: Ignis accēsus est in furore meo, & ardebit vsque ad inferni nouissima. Quid autē impij animo sint reuolutori, exēplo diui Pauli cognoscere licebit. Hic enim in illa subita ruina tremens ac stupens ait ad Dominum: Domine quid me vis facere? Si tanto tremore concussus Apost. fuit, cum vindicem Deum agnouit, quem antea despexerat, quo quæso stupore impij concutientur, cum Christum in tanta maiestate venientem cernent, cuius omnia mandata spreuerunt? Hic non agitur blanditiis, sed minis, sed districto gladio. Tantus erit stupor, vt D. Chrysost. Iōgē acerbius esse dicat, vultum iudicis iratum cernere quā mille perpeti gehēnas. Hic causæ omnium examinabuntur, & libri exigendæ rationis proferentur. Hic nomina tum bonorum tum malorum adscripta sunt. Omnia sunt nuda & aperta diuinis oculis. Posuisti iniquitates nostras in cōspectu tuo; seculum nostrum, id est, totius vitæ nostræ cursum, in illuminatione vultus tui. Videmus nos cuncta agere in oculis cuncta cernētis. Magna nobis indicta est probitatis necessitas. Hæc Sapiēs cap. i. pertractat. Vide eius iudicis exactā scientiam. Trecenti & eo amplius anni transacti erant, cum Deus Sauli Regi per Samuelem denunciauit: Recensui quæ fecit Amalech Israël. Nūc ergo vade & percutre Amalech. Ecce quā promptus fuerit in memoria. Hic omnes tam electi quā impij, sua propria, tum aliorū omnium hominū velut depicta cernent peccata, imō tanquam in speculo formam actionum videbunt. Sententia iudicis infallibilis sequetur. Hæc sanè huic operi extemam imponet manū: ibi pij ibunt in vitā æternam, improbi ad supplicium sempiternum. Pij seruantur, quod gratia Dei est: impij damnantur, quod culpa ipsorum est. Deus mortem non fecit. Sentētia illa erit inuocabilis. Samuel olim lugebat Saulē, at frustra. O infelices illi! Felices Apostoli, qui in tormētis gaudēbant. Felix Lazarus vlceribus plenus. Felix ille Latro cōfiteus Christum. Domine, inquit Diuus Augustinus. hic vire, hic seca vt in æternū parcas. Si autē certus esse vis de salute, consule Diuini Apo. i. Petrum: Satagite per bona opera vocationem vestram certam facere Hoc fac, inquit Saluator, & viues. Hanc eandem veritatem omnis Sanctorum vita confirmat. Dominus

Apo. 26.
Deus omnia videt.

Psalm. 89.

Liber vitæ
qualis
1. Reg. 15.

Peccata nostra
sua videbimus.

Matth. 25.

Sap. 1.

1. Reg. 15.

August.

1. Pet. 1.
Luc. 10.

Dominus hanc suam sententiam solito confirmat iuramento. Amen, inquit, dico vobis, non præteribit generatio hæc donec omnia fiant. Veritas sanè ipsa nō potest mēiri. Generatio hæc, id est, hominū genus: vt illud; non deficiat fides tua. Videmus in præteritis temporibus omnia contigisse iuxta vaticinia Prophetarum; ita certum erit etiam in futuris euentura omnia. Collaudat Iosue populum, quod paruerit Domino Deo: si autem non perseuerauerit in eodem statu, mala ei non deerunt. Nos ergo, Auditores, qui promissam Dei misericordiam iā suscepimus, certissimè sciamus iustitiæ seueritatem extremo tempore reseruaram, si ab illius legibus & obedientia desciscamus. Iam ad alteram sermonis nostri partem, quæ sit illius extremi iudicij seueritas, transeamus. Tunc videbunt Filium hominis venientem in nube. Agimus de duobus Aduentibus Domini: alter est summæ misericordiæ, alter summæ iustitiæ: vbi non in asello, sed in nubibus cæli, choris Angelorum & Sanctorum millibus stipatus, vehetur. Hunc aduentum horrenda signa præcedent, quæ eum prænuncient. Huius sanè inculcatio nos merito ad vitæ melioris studium prouocare deberet: at nescio quo studio nos ducamur, vt quo plus nobis de eo inculceatur, eo minus à vanitate abstineamus. Mysteria fidei nostræ igni comparantur. Ignis comburit: at si illum leuiter contingas, non adurit: ita si leuiter mysteria fidei contrectes, non senties eorum vim. Oportet illis immorari, & tunc pectora nostra algentia incendunt. Vt autē nostræ consulatur fœcunditæ, extremi iudicij imaginem, quæ nos, à vanitate abstergere deberet, nobis proponamus. Tria hic, quæ extremi iudicij grauitatē exprimunt, paucis attingam. Primum quidem incorrupti iudicis integritatem. Secundum reproborū inexcusabilem prauitatē. Postremo grauitatem sententiæ, quæ cōtra eos feretur. Iudex ille incorruptissimus est. Mundi (inquit de illo Propheta) sunt oculi tui. Reus est homo peccator, qui bibit quasi aquam iniquitatem. Vide quæ nocentis iniquitas, quæ iudicantis æquitas, quale illud erit iudicium. Qui iudicat, Dominus est, imō summa æquitas, summa sanctitas. Non hic erit iudicium humanum, vbi fraudibus plerumque agitur, sed diuinum, vbi nihil erit fucatū, nihil absconditum. Non erit hic aliquis personarum respectus, opes & potentia prorsus inania erunt. Ne timueris cū diues factus fuerit homo. Felicitas huius mundi adeo est brevis & momentanea, vt araneorum telis, quibus nihil fragilius, comparetur. O vanas hominū curas, o sumptuose excitatas domos! Vide apud Prophetam de vanitate hac detestabili: Oculi sublimis hominis, &c.

Joan. 1. 4.

Luc. 22.

Ios. 23.

Iudicij extremi seueritas.

Simile de igne.

Abac. 1.

1. Cor. 4.

Iudicij extremi qualis erit.

Psalm. 48.

Esai. 2.

nis, &c. Vidimus iudicis veritatem, iam iudicandorum expendamus excusationes. Omnes comparebunt tum fideles tum infideles in illo extremo iudicio. De infidelibus iudex pronunciat: Qui, inquit, non credit, iam iudicatus est. Qui, ait Apost. sine lege peccauerunt, sine lege iudicabuntur. Horum qui per legem peccauerunt, multiplices erunt excusationes, quas Dominus in Evangelio partim enarrat. Apud Matth. omnes operarios iniquitatis iubet discedere. Apud Lucam confidentianos se nescire dicit. Sunt multi solo nomine Christiani, confidentes in externis caerimoniis, qui foliis sine fructu perfimiles sunt. Hos omnes tanquam virtutibus vacuos, ignorat ille iudex. Populus hic me labiis honorat, cor autem eorum longè à me est. Horum exercitia abominatur Dñs. Ne offeratis vltra sacrificia frustra. Opera sine charitate & iustitia, apud Deum inutilia sunt. Vide quid de illis fiet, qui flagitiis omnibus cooperti sunt, qui alios ad peccandū prouocant. Nolo hic hæreticorum confidentiam, imò temeritatem confutare, qui sola sua nuda fide, Deo etiam repugnante, saluari volūt. Hic iustus & incorruptus iudex operū maximè habebit respectum: iuxta opera vnicuique reddet. Ne animum despondeamus, habemus refugium ad Christum, qui est propitiator pro peccatis nostris, qui est apud Deū aduocatus noster: ipse mysteriū crucis, nostrū est asylum vnicū. Latroni paruit paradysus per Christi passionis virtutē. Omnes pij feliciter per eius mysteriū de diabolo triūpharunt. Hic Christi sanguis efficacius clamabit, quā Abel. Illo die omnis salutis spes contra improbos est interclusa. Postremo iudex, cōtra iniquos, qui nihil habet quo se excusare possint, sententiā, quæ in æternum durabit, pronuntiabit. Hic mali illi petrarum seissuras, & rupiū latebras desiderabūt, in quibus possint delitescere, & mōtibz dicēt: eadē super nos; & collibus, operite nos, nec vllum erit perfugium. Hic piorum, qui apud cogitationes diuitum vt lampas contempta fuerunt, maxima erit & summa felicitas. Ad improbos dicit: Discedite à me maledicti in ignem æternum. Quid miserrimi tunc sentiant, cum illa felicissima benedictione, quæ eis & sanguine Christi empta, ac in baptismo promissa fuerat, perpetuo se abdicari videant: Reuocemus in mentem quid Elau acciderit, cum patris benedictionē amisit. Hoc sanè in loco aperte nostræ caritatis & stultitiæ imago descripta est. Videte quomodo leuissimum edulium rei preciosissimæ prætulit: postea leuitatem suam maximo ciulatu ac lachrymis deplorauit, at frustra & fero. Tales sumus hodie plerique. Auditores, qui tam facile tot lethalia crimina committimus, quibus

quibus nos æterna benedictione priuamus. Quis stupor erit impiorum, cum meminerint se propter tam vile ferculum voluptatis, tantæ gloriæ iacturam fecisse? Discedite à me, inquit. Quò in ignem æternum, in tetrum carcerem, in flammam, quæ diabolo & angelis eius paratæ sunt. O quàm amarus tunc erit diabolus & fructus momentaneæ voluptatis, qui tam suavis olim videbatur. Fauus distillans labia meretricis, nouissima autè illius amara nimis. Hæc certè rā vera sunt, vt nihil possit verius excogitari: rā nostra, vt nihil magis ad nos pertinere possit. Ergo dum tempus habemus, operemur bonum: inquiramus sedulo, quid facere nos oporteat, quo saluemur. Discuramus antea vitam sollicitè, eamque per penitentia lamenta purgemus, & sacram Eucharistiam frequentemus. Firmum non peccandi propositum animo cōcipiamus, ac precibus atque misericordiæ operibus sedulo insistamus. Iā porro sermonis nostri tertiam partem, quæ extremi iudicii magnitudinē explicabit, aggrediamur. Deus admodum distictè iudicat & seuerè punit: & quia hac ignoratione, quæ omniū malorum causa est, licentia manauit verba Ioëlis membri huius præbent initium: Magnus, inquit, dies Domini, & quis poterit sustinere? Dies inquit Domini: magnum sanè aliquid voluit designare. Magnus sanè ille dies futurus est, qui in se omnia complectitur tempora, & omnes omnium seculorum dies. In illo die omniū dicum ratio est reddenda; & quales in eo fuerimus inuēti, tales deinceps in omni æternitate permāsurī sumus: quia in illo die homo inueniet quod in æternum mutare non poterit, ait D. Gregorius. Sunt autem multa in sacris literis de hoc die memoriæ prodita, per quæ formidabilem eius magnitudinem cōtētere licebit, vt est signorum magnitudo. Hoc tempore apparebit ille homo peccati & filius perditionis. Huius tyrannidem describit Ioan. in Apocal. ibi verè Antichristus intelligitur per bestiam. Huius mores hæretici nostræ ætatis æmulantur. Ad illum diē Domini omnes homines, qui ab initio mundi fuerunt, vsque ad finē aduocabuntur, ipsi etiam infantes. Neque animæ solū, sed corpora etiam animabus reddita. Hic non erit locus procuratorū, sed omnes per se astabūt, virtute tubæ. Deo nihil est impossibile. Sicut reproborum corpora quæ peccauerunt, luent supplicia: ita & Sanctorum, quæ bona fecerunt, habebunt gaudium. Magnitudinem diei huius, Dei patientia in peccatores, cum hunc tot, illum tot annos peccantem, sustinerit, exaggerabit. Vide qua ratione tibi vita concessa: nō vt ventri, sed Deo inferuies. Patientia sæpius laesa, sit furor. Vide hūc qui præ sunt ne arbitri

Proem. 5.

Salus nostra
sedulo qua-
renda.

Ioel. 1.

Luc. 21.
2. Thes. 2.
Apoc. 13.

Apoc. 20.

1. Thes. 4.

DOMINICA TERTIA

creantur se plane liberos, ne suis blandiatur vitiis, ne quoque ad subditorum conniveant vitia, ne aliorum peccatis se obnoxios reddant. Ne putes Deum oblitum tuorum peccatorum, cum tu oblitus sis. Hic etiam otiosorum verborum meminit. Audi Iob: Signasti, inquit, quasi in sacculo delicta mea. Scrutabor, inquit ille, Hierusalem in lucernis. Ioannes de libro vitæ facit mentionem; in eo omnia nostra tum opera tum verba diligenter sunt inscripta. Licet nos ludamus & rideamus, causa nostra corâ iudice tractatur: quod modo dulce videtur, dies Domini amare facere faciet. Ibi erit ille accusator fratrum, & ita constringet, ut ad obiecta nihil queas respondere. Ite, dicit Iudex, Discedite à me maledicti in ignem æternum. Ibi blasphemabunt viuent in secula, ibi parentes filios, & filij parentes, & natalē diem execrabitur. Quæ cum ita sint, diligenter cogitandū est, quid faciendum nobis ut saluemur. Audiamus Prophetā: Super custodiam meam stabo, & figam gradum super munitionem, & cōsiderabo quid dicatur mihi, & quid respondebo ad arguentem me. Custodiamus mores & sensus nostros. Vitia nostra opportund depellamus, ne arguamur. Vitemus minora ne incidamus in maiora. Alienum apud nos non maneat, ne ob avaritiæ siue rapacitatis crimen damnemur. Si ita vitam nostram instituimus, non dubium quin clementem experiemur Iudicem: quod ipse præstare dignetur, qui cum Patre & Spiritu sancto, per omnia secula vivit. Amen.

Demon accusator.
Matth. 23.

Abac. 2.

Vita nostra
irriganda.

DOMINICA TERTIA ADVENTVS
DOMINI, CONCIO: IN QVA EVANGELICA lectio potissimum explanatur.

THEMA. Cum audisset Ioannes in vinculis opera Christi, mutens duos ex discipulis suis ait illi: Tu es qui venturus es, an alium expectamus? Matth. 11.

Primæ lectionis Evangelicæ verba magnam nobis, Auditores charissimi, admirationis causam afferunt. Ioannes Baptista ab utero matris sue Spiritu sancto plenus, in vincula tanquam sicarius ac parricida & seditiosus conijcitur ac vincitur. Mirabile sane non est, neque novum, si mundi mores & ingenium spectare velis. Ioannes optimus vincitur, Herodes impurus

floret.

ADVENTVS DOMINI.

17

floret, & hæc æquus Iudex tolerat. Vtrorumque autem finis, qui rem semper æqua pōderat lance, intueendus. Scimus animæ nostræ hostes tres potissimum, quos euitare debemus, esse: hic mundus potissimum numeratur. Vide autem, mundus, non Dei pulchrum opus, sed homines qui Dei Spiritu & gratia destituti, suæ obsequitur libidini. Arbor ex fructibus cognoscitur, ita sanè & mundus. Mundo dediti homines hic regnant, hic florent: qui autem minus quæ mundi sunt, curant, iacent, contemnuntur. Et hæc quæstio apud multos admodum est difficilis. Vnde ait ille: Quare nō respicis super iniquè agentes, & taces impio deuorante iustiorē se? Admiratur & Propheta Hieremias: Quare via impiorum prosperatur? Item regius Propheta: Zelator super iniquos, pacem peccatorū videns. Responso in promptu est Lex cultoribus suis tanquam obedientibus promissit felicitatem, preuaricatoribus pestem: ex rerum igitur euentu omnia metiebantur. At vbi noua lex & gratia (quæ nō carnalia sed spiritualia pollicetur) in mundū venit, & sui legislatoris mores saperet, is corporis & vitæ incommoda nobilitauit. Hic semper paupertatem opulentiis prætulit, & pauperes beatos pronūciavit. Iudæi appetebant terrena, nos celestia desiderare debemus. Qui hæc terrena abiecerūt celestium amore, semper beati habitū sunt. Vide martyrum constantiam, qui non duntaxat bonam, verū ipsam vitam vilipenderunt. Sic Ioannes hic abiectus tanquam peripsema, Herodes Rex florens. Perpende de falcone & gallina. Ioannes Herodem lucrari ad salutem nitentur: at hic insani instat, refugiebat. Referebat planè mundi ingenium, id est, male habētis & frenetici; at ille medici optimi. Quod si talem constat esse mundū, qualē hæc eius opera declarat, cur illi tantopere fidimus: cur eius laude aut vituperatione commouemur? Si famulo tuo in furto aliquo aut mēdacio deprehēso nihil fidere, nihil vel iuranti etiā credere soles: & si quid ē domo tua furto sublatum est, illum furripuisse iudicas, quē semel fuere agnouisti: quid mundi iudiciū & sententiā magni facis, quem scis tot furta & flagitia cōmisisse, totque mendacia protulisse, tot iniquas sententias cōtra tot Christi Martyres, tot sanctissimos Prophetas, contra Confessores, contra ipsum Prophetarum Dominum protulisse? Heu! nimium huius beluæ iudicium facimus, imo eius decreta Dei legibus præferimus. Hæc iam omissa parte, ad Ioānem redeamus in carcere positum. Vir sanctus sinē vitæ sibi imminere cernens, in carcere constitutus, ex discipulis suis mittit duos ad Dominum dicens: Tu es qui venturus es, an alium expectamus? Mandat Ioannes: Tu ne es ille quem

Mundus
qualis in
prios sit.

Abac. 1.
Hier. 12.
Psalm. 72.

Carnalis
qui appetant.

Beati dicen-
di qui.

Simile.

DOMINICA TERTIA

Prophetæ venturum prædixerunt: quæ Sibyllæ cecinerunt: quæ Patriarchæ figuris adumbrarunt: quem omnia secula desiderarunt: & à quo vno Sanctorum omnium spes & vota pendebant: qui venturus es ad Deum placandum, ad homines redimendos, ad Dæmonum potentiam comprimendam, qui caput antiqui serpentis coteres: qui fores cæli referabis? Ioannes hic Baptista nullo modo est dubius, qui tot & viderat, & cōfessus fuerat divinitatis argumenta, Simeone Christo congratulante præstantior. At Ioannes non sibi, sed discipulis in fide nutantibus cōsulere voluit. Erat morti iam proximus, quo tempore solēt morituri, quæ charissima habent, fidissimis tuenda cōmittere amicis. Discipulos habuit charissimos, quos Christo lucrificerat, quos & in ea religione conservare studuit. Non potuit habere tutorem meliorem Christo. Mittit illos qui adhuc erant rudes, ad Medicum vitæ. Vide charitatis veræ ingenium, quæ alienam miseriam suam ducit. Hæc fiet cum flentibus, gaudet cum gaudentibus. Hoc perfectæ charitatis officium cumulatissimè ipse Christus præstitit. Videmus in plurimis Sanctis, qualis sit perfectæ charitatis natura. Verū mores nostri, quales, quam longè ab istis! Charitas planè auolavit, dominatur cupiditas, sunt tempora periculosa. Dominus legationis huius intelligens consilium, nō verbis, sed rebus tale de se perhibet testimonium, quod Ioannem valde expetere sciebat, idque ante discipulorum oculos editis multis miraculis. Olim multi petierunt à Christo signa, Herodes, Pharisei: Ioannes hic ex nimia charitate signa nō expetēs, obtinuit. Quia verò priores malè petebat, ideo repulsam passi sunt. Saluator interrogatus an mūdi redemptor esset, non verbis, verū rebus respōdit: ita & tu qui Christi es cultor, & esse vis sedulus: non verbis, sed rebus ipsis hoc testari debes. Sunt enim qui cōfitentur se nosse Deum, factis autē negāt. Dillexerunt cum in ore suo, &c. Ille est Dominus noster in veritate: ita & nos illius servi esse debemus fideles. Ad propositū Ioannis nomine quæstionē ita Dominus respōdit: *Euntes renunciate Ioanni quæ audistis & vidistis, &c.* Signa profert veri Messie, quæ olim Esaias futura prædixerat. Quo in loco advertendum est, omnia quæ à Christo Dño hic referuntur, nō signa modò, sed etiam beneficia hominibus exhibita esse: ut per signa quidem verum Messiam, per beneficia verò Deum agnosceremus, cuius præcipuum munus est semper de hominibus bene mereri. Hoc autem potissimum argumento apud Hierem. Dominus veram divinitatis gloriā, & falorum deorum inanitatē apertè probat. Is iuvandis hominibus intentus semper: ab illis nihil horum vel pe-

Tutor optimus quis.

Charitatis ingenium.

Religio nostra declaranda.

Tit. 1.

Esa. 35.

Dei propriū quid sit.

ADVENTVS DOMINI.

19

vel peti vel sperari possit. Vide alia apud Baruch ex Hieremias ore. Alia illa quæ de Dño nostro prædicantur, quod ipse cæcos illuminat, clisos erigit, & mortuos ad vitam revocare potest. Deus iustus & saluans non est præter me. Hac ratione, his signis & benignitatis officiis vult à nobis Dñs agnosci: hæc agnitio amorem in illum auget, fidem roborat, spem nutrit. Sic in principio Moyse nō ait: Sum Dñs cælorum & Angelorum: sed, Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Iacob. Hos electos mihi tuēdos suscepi. Hoc nomine ab hominibus agnosci, diligi votatum prædicari apud omnes vellet. In hunc Deum, Auditores, nostros coniiciamus oculos, hūc toto affectu colamus. Hoc ergo Dominus Ioanni renunciari, & in illo nobis omnibus, mandavit: ut sciamus illum esse, qui cæcos illuminat, claudos sanat, leprosos mundat, mortuos in vitam revocat, & pauperes spiritu bonis omnibus ditat, perpetuoque in iuvandis hominibus intentus est. De his signis ubique in Evangeliiis videre est. Sed cū hæc omnia veri Messie signa miranda sint, non minus mirabile est, quod pauperes potissimum Evangelizari, hoc est beatificari perhibentur. Hic non erit humanum iudicium, quod temerarium est, expendendū. Hic diuites & potentes beati prædicantur, at in Christi Republica singularis quidam pauperibus honor tribuitur. Parcet pauperi & inopi, & animas pauperum saluas faciet. Horum potissimum causa Christus venit, ut participes faceret, & fierent gratiæ Evangelicæ. Hæc gratia per latum Evangelij nuntium, non superbis, non elatis, sed pauperibus spiritu: hoc est, humilibus, exhibetur. Neque id mirum videri debet. Superbi enim homines, & seculo servientes, hanc Christi gratiam parvipendunt: utpote qui cupiditatibus suis obsequi, quàm ab eis liberari malunt. Vide qui suis viceribus viuunt suauiter, qui malunt laborare scabie, quàm sanari. Hos omnes improbi imitantur: qui terrenis opibus & voluptatibus incubantes, medicum salutis, qui eos à pestiferis animi morbis sanare cupit, reiiciunt. Qui quidem duplici nomine deplorandi sunt, & quod miseri sunt, & quod esse volunt. Hos sanè miseros, cæcos, rectè noctuis, & pueris qui papiliones venantur, id est, stercus, comparaueris. Sic etiā pisces, cū se escam inuadere arbitrantur, in hamum vermiculis circumuestitum, incurunt, qui quidem pro sperata voluptate amaritudinem & mortē inferit. Hoc modo sperata & diu quærita felicitas mundi, miseros amatores eludit. Addit Dominus: *Beatus qui non fuerit scandalizatus in me.* Inuidiam discipulorū Ioannis, quo Christi gloriæ

Baruch ex ore Hier.

Psal. 145.
Esa. 45.
Psal. 67.

Deus ut agnosci à nobis vellet.

Pauperes ut evangelizarentur.

Psal. 71.
Esa. 61.

Evangelium quibus potissimum prædicatur.

Pueri qui similes sint.

DOMINICA TERTIA

subinuidebant, taxat. Scandalizabantur in Christo Pharisei: Quid facimus, quia hic homo multa signa facit: & scandalizabantur in illo. Vide & hic modestie Christi in discipulos Ioannis signum euident. Simili exemplo ad modestie virtutem nos incitemur, ad quod nos Christi exemplum prouocat. Habemus & hic fraternae correctionis documentum. Taxantur autem multorum mores austeri, qui, quae carnis sunt, sapiunt. Beatus, inquit Christus, qui non fuerit scandalizatus in me. Si quid in Christo Salvatore nostro est infirmitatis, non propter ipsum, verum ob nostram salutem & commodum illud assumpsit. Haec sane deformitas (qua & Elaias in eo vidit & praedixit) nobis eum amabiliorem reddere debet. Sanctus Pontifex de eo scribit: Stultum hominibus visum est, ut pro hominibus auctor vitae moreretur: atque inde contra eum homo scandalum sumpsit, unde amplius ei debitor fieri debuit. O magnam caritatem! Illis autem absentibus cepit Iesus dicere ad turbas de Ioanne, Quid existis? Laus est a laudato commendari. Ioannes non est arundo mobilis, cuius tanta firmitas & constantia existit, ut ne mortis quidem metu poruerit ab officio & iustitiae veritate detereri. Ioannes de Christi aduentu non fuit dubius, non fuit arundo instabilis. Nos autem valde fumus instabiles ac incurij, dum tam cito de nostro officio desectimus: quod Apost. valde improbat: Doctrinis variis nolite abduci: monet ne quolibet vento circumferamur. Esto, inquit Eccl. 3. Sapiens, firmus in via Domini, & in veritate sensus tui. Propheta regius omnes improbos pulueri similes esse ait, quem prociat ventus a facie terrae. Hic praua mentis leuitas & ebrietas taxatur. Homo ebrius persimilis est arrepticio, imò infano miserabilior: quoniam qui a Dæmone impellitur, non est accusandus, quum id suo vitio non patitur: ille iure damnatur, qui citatione valeat, pecudum tamen more, cupiditatibus & libidinibus suis se regendum permittit. Iam de diuitibus & potentibus huius seculi, qui palearum instar, virtutibus vacui: nonne rectissime arundinibus assimilantur? Atqui utinam nostrum vaticinium, quum illis minimè inuideamus salutem, fallerent. Non incongrue illos sepulchris dealbatis comparaeris. Hypocritae foris mentiuntur sanctitatem, qua tamen intus carent: at nostri diuites & potentes nihil curant, fastu felicitatem praese ferunt, & tamen variis curis conflantur. Quid enim infelicius quam furori & libidini parere, & variis cupiditatum pestibus agitari. Exemplo nobis sit Achab Rex Israel, qui vineam Naboth, quam iure obtinere non potuit, violentia & improbitate occupauit. Vide & Saulem Regem impotentem, qui adeo innocens Davidis sanguinem

Christi infirmitas nobis profuit.

Esai. 53.

Hebr.

Eccl. 3.

Psalm. 1.

Insani qui dicendi.

Ebrius est insanus.

Diuites arrogantes taxantur.

Matth. 23.

4. Reg. 22.

2. Reg. 22.

ADVENTVS DOMINI.

27

sanguinem sicut, quantas ei struxit insidias; & minime ei, Deo ita volente, nocere potuit. Vides in eo, eique persimilibus, miserum animum arundine inconstantiorum. In huiusmodi arundinibus Dæmon requiescit & latitat. Ioannes longe absuit, qui intus gratis redundabat, foris vilis apparuit. Hinc etiam praecipuum quoddam inter bonos malosque discrimen colligere licet. Malorum gloria ac nitor est externus: eorum verò intima fraudibus, angonibus, variisque cupiditatibus scatent. Contrà verò bonorum decus & gloria, ab oculis hominum abscondita diuinis maximè luminibus conspicua est. Latent hominum oculos, at viuunt Deo. Mortui, inquit Apost. estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. O beata & secreta conditio eorum qui pietatem colunt! Sequitur deinde: Sed quid existis videre? hominem mollibus vestitum? Ioannes a suae sanctae vitae praesertim quae ad corporis usum pertinent) austeritate commendatur. Ioannes referebat ut in Spiritu, ita & vestitu Heliam. Ioannes, & omnes sancti eodem Spiritu ducti, ferè omnes paupertatē & vitae asperitatē sectati sunt. Sic omnes antiqui Patres, Antonius, Paulus, Hilarion, & alij, in eremo in mira viuebant abstinentia: imò etiam illi qui in medijs hominum turbis debebant, vitae necessariis carebant, ut D. Gregor. Bernardus, Basilus: sic enim de eo legimus: Erat enim Basilus in victu cultuque parcissimus: vna tantum tunica se amiciebat, humi cubabat, totis ferè noctibus vigilabat. Quid de sancto Severino Archiepiscopo Colonienſi dicam? qui inter delicias frugalissimus erat. Nonne hic Ioannes, quo nemo inter natos mulierum surrexit maior, asperissimam duxit vitam? Austeritatis vitae nullum exstat praecipuum, at obseruationis praecipuorum Dei; & tamē vitae austeritatem omnes sancti amplexi sunt. Causas, quare hanc virtutem sancti sint amplexi, assignemus. Prima, quod carnis petulantiam, quae deliciis fouetur, abstinentia debilitatur, domare volebant. Secunda, ut cupiditatem, quae carnis indulgentia existit & superbia, amputarent. Tertia, ut carnem macerantes, Deo pro admittis in vita criminibus satisfacerent. Quarta, ut Christum Dominum, cuius tota vita inops, aspera fuit, imitarentur. Quinta, ut amorem sui, qui fons est omnium malorum, contrariis actionibus expugnarent. Ut enim hic amor indulgentiae carnis, & molli corporis victu atque cultu nutritur: ita contrà asperitate atque inedia opprimitur & expugnatur. Quo enim propius accedis ad ignem, eo magis adures. His igitur de causis viri sancti virtutis huius studiosissimi sectatores existierunt. Vide nostram insaniam, qui omnia vitae studia eo

Mali nitor fori, intus boni.

Colos. 3.

Vita sanctorum frugalissima.

S. Severinus Archiepiscopus Colon. abstinentissimus.

Sancti curam austeritatis visentur.

DOMINICA TERTIA

referimus, vt carnem blanditiis præsentium volupratum deliniamus. Nonne sanè domesticum hostem nutrimus? Hanc virtutem, id est, inedia, licet asperam, quæ nos in officio retinet, imitari contendamus. Impossibile est de deliciis ad delicias transire. Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitis & concupiscentiis. Carnis desideriis reluctari, est opus veræ charitatis. Quo enim quis magis diligit Deum, eo magis odit peccatum. Qui, inquit Propheta, diligitis Dominum, odite malum. Sicut enim pari affectu homo & vitam diligit, & mortem odit; ita simili ratione vir iustus & Deum diligit, & peccatum detestatur: quandoquidem ista duo non minus quam vita & mors inter se dissentiant. Quisquis enim peccatum valde odit, is etiam carnem suam, vt seminarium delictorum, odit. Qui verò eam tali odio infectatur, is utique abstinentia, nuditate, eam omni ratione attenuare, & spiritui subicere conabitur. Qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam. Tale sacrificiū scilicet mortificatio carnaliū affectuum, non minus placet Deo, quam immolatio Abrahæ. At vnusquisque nostrū suum habet Isaac, nempe corpus suū: hoc simili pietate ac deuotione, rationabili obsequio Domino offerre debet. Hoc est autē genus illud sacrificij, quod in præcipuis solennitatibus olim Dñs à filiis Israël exigebat, cum iis diebus animas suas affligere, hoc est, abstinentia & inedia corpora sua macerare præcipiebat. Cæterum si hoc sacrificium solennibus potissimum festis exhibetur, instat nunc anniuersaria natiuitatis Dominicæ festiuitas: ad hanc non solum pijs precibus & meditationibus, sed etiam ieiuniis, vigiliis, & afflictione corporis præparari debemus, vt dignum tantæ maiestatis paremus hospitium. Si enim populus Israeliticus in deserto tanto se studio præparauit, vt Deum in montem Sinai ad leges illi ferendas venientem exciperet; quanto nos diligentius atque deuotius hoc tempore parare oportet, vt eundem ipsum Dominum excipiamus, qui nunc egreditur in salutem populi sui, in salutem eum Christo suo: Quanto enim aduentus iste dignior, atque saluator exstitit! Illic enim Deus venit ad ferendam legem; hic ad conferendam gratiam: illic ad promittenda cultoribus suis terrena bona; hic ad conferenda cælestia, vt beneficiis prouocaret. Illic Iudæi terrebantur; hic omnes ad se clementer inuitans, & voces illas pietatis & lenitatis plenissimas fundens, ait: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Si ergo tanta illi cura se præpararunt, vt Dominum formidabili ad se specie venientem exciperent; quanto nos pie

nos præparari debemus, vt vnigenitum Patris Filium tam placido ad nos vultu venientem, summissque diuinæ gratiæ opibus circumfluentem, alacri & deuota mente recipiamus? Hoc autem à nobis, Auditores, huius temporis conditio expetit, hoc sincera pietas requirit, hoc Ecclesia magnis quotidie vocibus efflagitat, hoc etiam salutis nostræ ratio deposcit: quo videlicet reuenter & piè Dñm recipientes in via, ab eodem, cum ex hac luce migrauerimus, misericorditer recipi mereamur in patria cælesti. Faxit Christus Iesus, Saluator noster, per mysterium suæ sanctissimæ incarnationis & natiuitatem ineffabilem, Amen.

DOMINICA QVARTA ADVENTVS
DOMINI, CONCIO: IN QVA LECTIO
Euangelica explanatur, vbi etiam de Spirituali
aduentu Dei in animam agitur.

VM Ecclesia hoc sacratissimum tempus in hoc potissimum destinauerit, vt nos ad excipiendū intra mentes nostras nascentē Dominum Saluatorem, & Natalem eius deuotissimè celebrandum præpararet: dignum profectò est vt Concionatores, qui Ecclesiæ ministri, Dei quæ (vt Apostolus ait) adiutores sumus, Ecclesiæ studium opera nostra iuuenus: vosque ipsos ad hoc pietatis officium sermonibus nostris cohortemur. Ad quod nos Præcursoris Domini verba, quæ in his Euangelicis lectionibus referuntur, maximè inuitant. Cuius præcursoris officium fuit, præire ante Dominum, & parare illi plebem perfectam: ad quod illa Isaia verba omnium auribus inculcabat: *Dirigite viam Domini, rectas facite in solitudine semitas Dei nostri.* Quæ quidem sententia frequenter à nobis hoc sacro tempore & tractanda & repetenda est: quandoquidem quidquid Ecclesia à nobis his diebus exigit, breuissimè comprehendit. Quod vt dignius præstare possimus, cælestem opem, sacratissimæ Virginis interuentu, solita oratione imploremus.

PATER NOSTER. AVE MARIA.

Ioannem Baptistam Angelum illum fuisse, de quo Dominus per Prophetam dixit: Ecce ego mitto Angelum meum, ante faciem tuam: superius audistis. Via autē qua Christus in hominū

Psalm. 96.
Charitatis
veræ signū
quale.

Ioan. 12.
Luc. 9.
Genes. 22.
Corpus no-
strum do-
mandum.

Christi nati-
uitas susci-
pienda de-
notet.

Exod. 20.

Natiuitas
Dominici
maceratio-
nis suspensio-
nis.

Matth. 11.

1. Cor. 4.

Ioannis Ba-
ptista offi-
cium.
Isaia 40.

Dominici via
parada quo
modo.

Mal. 3.
Matth. 11.

animam venit, est fides: hac sternitur & paratur: quamvis non sola adesse, sed charitate etiam, poenitentia, ceterisque virtutibus exornari debeat. Fidei multum tribuitur: hac est enim prima radix & salutis initium, qua mentis nostrae domicilium venienti Christo adornamus. Quia verò inter omnia, quae hominibus credenda proponuntur, maximè arduum & difficile erat, ut homines hominem inter mortales versantem, & humanæ vitæ poenis atque doloribus obnoxium, verum & omnipotentem Deum esse crederent: ideo locupletissimum Dominus huius rei testem Ioannē Baptistam ante illum præmisit, qui huius tam arduæ veritatis fidei testimoniū perhiberet. Et quoniam Dei opera perfecta sunt (utpote qui omnia in numero & pondere atque mensura disponit) ideo tantam vitæ sanctitatem, tantamque sanctitatis opinionē huic testi & Angelo suo contulit, ut quidem non solum illi testimoniū de Christo perhibenti crederent, sed Christum cum esse multi existimarent. Hac igitur de causa Iudæi, qui Hierosolymis habitabāt, stimulantibus Phariseis (qui religionis & sciētiæ nomine insignes in populo habebantur) mittunt ad Ioannem Sacerdotes & Leuitas, qui de eo quærerent: *Tu quis es?* Interrogationem hanc non discende veritatis studio, qui erant legati ex Phariseis (cū ambitionis & avaritiæ studio additi essent) proposuerunt: sed partim ut ipse Ioannes vulgi opinionem à se amoveret; partim ut & ipsi honorem consequerentur. Ipsi enim mirè auram popularem scribebant. De Ioāne Saluator ait: Ille erat lucerna ardens & lucēs, & vos voluistis ad horam exultare in luce eius. Ille ut facula igne charitatis ardebat: vos illi adhæristis, audistis doctrinā, baptizati estis ab eo: verum ubi ille cōiectus est in vincula & Regibus inuisus esse cœpit, ab illo descivistis. Hodie hoc ingenio multi sunt, qui virtutem & iustitiam tantisper colunt, dum illis utilis est: si verò eis damnum aliquod aut detrimentum afferat, protinus eam deserunt. Contra hos in Ecclesiastico scriptū est: *Ve duplici corde & labiis scelestis, & peccatori terrā ingrediēti duabus viis.* Illi hoc modo ingrediuntur, dum externa tantum specie Deum quærere videntur, interna tamen intentione sua quærunt cōmoda. Sic fecēre Pharisei, qui ad horā in luce eius exultare volebant, hoc est, participes esse honoris, ac non laborum. Cū Propheta intelligeret quo animo quærerent: *Confessus est, & non negavit, & confessus est, quia non sum ego Christus, quē videlicet vulgus communi errore deceptū, arbitratus. Sancti omnes nihil ita fugerunt ac deprecati sunt, quā dū-*

Ioannis en-
comium.

Ioan. 3.

Euangelii
non omnes
equo ani-
mo audiūt.
Eccl. 2.

Phariseorū
ingenium.

Sanctorum
non qualis.

quid

quid facitis: & nos mortales sumus. Ita & Ioannes diuinos honores depulit. Primus parens noster hac parte, & Angelus peccarunt maximè. Qui seipsum, suas commoditates, tamquā vltimum finem aspexit, ille diuinum assūmit sibi honorem. Iam qui inani gloriæ student, qui de acceptis à Deo beneficiis imprudenter gloriantur, quæ soli Deo debentur; magno laborant vitio, grauius peccant. Qui quoque immemores sunt beneficiorum Dei, ingritudinis crimine laborant; hi in pecudum numerum censendi sunt. Omnis autem creatura instrumentum quoddam est Dei, at ipse creator in sua actione principalis est salutis nostræ causa. Sicut enim in quolibet opificio artifex ipse magis, quā artificis opus, causa operis esse dicitur: ita cuiusque naturalis actionis nostræ, Deus magis quā nos ipsi, causa est. Deus est qui statum nostrum in sua habet manu, sine eius voluntate ne spirare quidem possumus. Iniqui igitur sunt, qui tā rarò de illo cogitant. Siue dormias, siue vigiles, ipse Deus est præsens, ipse naturæ auctor ac rector est. Cū Ioannes procul à se omnem dignitatis Christi suspiciōem humili & aperta confessione depulisset, quærūt rursus ab eo Legati: *Quid igitur? Helias es tu?* Sciebant ex vaticinio Malachiæ, Heliam in mundum esse venturum. Vide quantæ sit Ioannes dignitatis apud populum. Quæri solet in hoc loco quomodo Ioannes Heliam se esse negauit, cū Dominus interrogātibz discipulis de eo dixerit: *Si vultis scire, ipse est Helias.* Sed facilis est responsio: Ioannem in persona quidem non fuisse, in spiritu tamen & virtute fuisse Heliam. Sic enim Angelus Zachariæ patri prædixit: Ipse præcedet ante illum in spiritu & virtute Eliæ. Vide spiritum Eliæ, tum & rationē viuendi. Magis enim id quisque esse dicitur, quod spiritu Dei est, quā quod proprio spiritu existit: cū longè nobilius sit illud quod à spiritu diuino, quā quod ab humano proficiscitur. Ex his primo sequitur talem vnumquemque esse, qualem habeat spiritum, & qualem sequatur vitam. Nam qui Dæmonis sectatur malitiam, Dæmon dicitur: qui canis siue lupi, canis & lupus vocatur. Christus ait: Nonne ego vos duodecim elegi, & vnus ex vobis diabolus est? Talis ille Iudas, qui spiritum diaboli in se habuit agentem. Iam qui terribilia moliantur opera, nonne talis capitis membra sunt? Hic enim operatur in filiis diffidentia: Vbi enim spiritus Dei non est, ibi nequitia spiritum habitare necesse est. Iam perpende qualem Helias habuit spiritum, qualem & Ioannes. Helias erat admodum seuerus & terribilis etiā Regibus; qui persecutores suos bis igne cælesti absumi fecit, qui Prophetas Baal

Act. 14.
Gen. 3.
Isa. 14.

Simile.

Ioannis Ba-
ptista humi-
litas.

Luc. 12.

Luc. 1.

3. Reg. 12.

Spiritus
quales nos
faciat.
Ioan. 6.

Ephes. 2.

4. Reg. 1.

3. Reg. 12.

2. Reg. 17.

quadringentos super vno lapide iugulauit, qui tribus annis & sex mensibus oratione sua imbres & pluuiam suspendit: Ioannes autem magis referebat spiritum Moysis, qui adeo mansuetus erat, vt omnium mansuetissimus iudicaretur super omnes qui morabantur in terra. Sciendum in Ioanne designari Euangelium, per Heliam Legem. Asperitas Legis in Ioanne finem capiebat: commodum igitur erat, vt in ipso potissimum hec virtus, id est, lenitas emineret. Lex seueritate, Euangelium lenitate: lex timore, Euangelium amore; lex plagis & minis, Euangelium donis & beneficiis aduersus hostes decernat. Vicit autem Euangelium, quia nimirum generosus est animus hominis, & magis ducitur quam trahitur. Quia ergo Dominus legis & Euangelij differentiam omnibus conspicuam esse voluit, ideo vno eodemque tempore, Ioannem & Christum in mundo simul esse voluit, vt diuersa iuxta se posita sese mutuo illustrarent: dum Ioannes legis asperitatem, Christus vero Euangelij lenitatem in personis quisque suis exprimerent. Cum ergo Ioannes se Heliam esse negaret, instant illi rursus: *Quid ergo? Propheta es tu?* Negat ille se esse Prophetam, videlicet illum quem singulare inter Prophetas omnes Moyses venturum promiserat, nempe Christum. Erat Ioannes Propheta, sed non ille qui singulari privilegio inter Prophetas tanquam Prophetarum Dominus eminebat. Itaque cum Ioannes se nec Heliam nec Prophetam esse dixisset, querunt illi rursus: *Quid ergo es? vt responsum deus is qui miserunt nos? quid dicis de te ipso?* Ego (inquit) vox clamantis in deserto. *Dirigite, &c.* Quod perinde est ac si diceret: Ego sum præco & minister illius vocis, quam Esaias Propheta in spiritu audiri: quæ quidē vox hoc præcipue prædicat: *Dirigite viam Domini.* Quia enim promissus olim Dominus, tamdiu expectatus atque desideratus ad vos venire dignatus est, non quidem vacuus, sed caelestibus diuitiis plenus: ideo sternite illi viam, per quam ad vos veniat: ad quod vos prophetica voce inuito: *Parate viam Domini, rectas facite semitas Dei nostri.* Quæ verba sapiens Ecclesia hoc tempore eo consilio repetit, vt sicut Ioannes hac oratione artatis suæ homines ad excipiendum Christum in carne venientem præparabat, ita nos eadem ad spirituales eius aduentum hoc tempore præparet. De hoc igitur spirituali aduentu, quando de aliis duabus in superioribus Cōcionibus dictum est, dicere incipiamus, vt promissimus. Tria de hac re potissimum mihi dicenda esse videntur: Primum quo studio & ardore Dominus in animas nostras venire & in eis requiescere dignetur. Deinde quid in eis potissimum operetur: Postremo quid nobis facto opus sit.

Deut. 18

Esa. 40.
Emiser ad-
uentum Solis
præconiat,
ita Ioannes.

Via Domini
paranda.

opus sit, quo tali aduentu, tali que hospite digni habeamur. Principio vero nulla oratio explicare, nulla mens pro meritis concipere potest, quantum superna illa & infinita bonitas, in fidele animam venire, & stabilem in ea sedem figere desideret. Neque id quidem mirum alicui videri debet, cum anima iusti sit naturalis locus, & veluti centrum, in quo diuina mens requiescit. Natura hoc nos docet. Est autem duplex cœtus, in quo diuina requiescit mens: vnum in seipso, alterum in anima iusti, quæ sedes est sapientiæ: in qua etiam mirifice delectatur. Habet duas domos, vnam superius, alteram inferius, id est, in anima iusti. Non vocaberis (inquit Propheta de inferiori), hoc est, anima iusti) vltiā derelicta, & ciuitas tua non vocabitur amplius desolata, sed vocaberis voluntas mea in ea: hoc est, ciuitas voluntati meæ gratissima & iucundissima, in qua ad votum meum libentissime cōmorabor. In Apoc. ait. Ecce sto ad ostium & pulso, &c. Et, Deliciae meæ esse cum filiis hominum. Hæc, Auditores, à me dicta sunt, vt sciatis puras & castas mentes virtutum gemmis ornatas esse debere, in qua diuina mens conqueſcere possit. Vide igitur quo affectu summus ille puritatis & innocentiae amator ad illos venire, & in illis habitare desideret. Hanc animam ipse sibi condidit: propter hanc omnia condidit: propter hanc homo fieri, & in crucem tolli & sanguinem fundere non erubuit; quo illius pulchritudine roseo sanguinis sui cruore illustraret, sibi que hac ratione gloriosam spōsam, omni macula & ruga vacantem, exhiberet. Apud Salomonem ait: Fili, præbe mihi cor tuum. Ad quid obsecro cor nostrum, Domine, postulas? Nimirum, vt in te sedem meam constituam, in te habitem. Ego cor tuum feci, ego iterum reficere volo. Tu destitisti, ego reformabo. In Canticis fidelem animam hortatur: Surge, propera amica mea, & veni. Iubemur venire ad fontem aquæ viue, vt reficiamur & saturemur. Videmus ineffabile Dei nostri dignationem & benignitatem: nam non indiget nostro commercio, nihil illi potest accidere, ille tamen dignatur ad nos vltro venire, in nobis habitare, nos vilissimos vermiculos tot blanditiis fouere. O nostra socordia, si venire recusamus! Iam videndum, quid in ea mēte, quā Deus inhabitat, operetur, quibus deliciis eā pascat, quā perfundat luce, quā virtute muniat. De his rebus David non nihil insinuasſe videtur cum ait: Beatus populus qui scit iubilationē. Domine in lumine vultus tui exultabit rota die, &c. Est sensus: Beatus populus qui intelligit Deum apud se versari, qui tam potens, iustus ac misericors & verax est. Domine in lumine vultus tui ambulabunt: hoc est,

Deus natura
est amicus
nostri.

Esaie 57.

Apoc. 3.

Dilectio Dei
in animam
qualis.

Ephes. 6.
Prou. 23.

Psalm.

Hoc est, felices & verè fortunati, qui te Domine intra se præsentem habent: semper cum illis per has tenebras & vias vitæ difficiles ingredientibus, splendor tui Spiritus clarissimum lumen ostendit, excitat in animis eorum ardentes amores virtutum, ut nihil iis iucundius, nihil amabilius videatur, quàm piè, iuste atque temperanter viuere. Omnia autem sua opera referunt diuinæ misericordiæ accepta, quæ piorum animos ita corroborat, ut nec hominum nec diaboli improbitate labefactentur. Quantum autem indigeamus præsentis Dei ope, constituti in hoc mortali corpore, procliuas nostræ carnis ad malum, satis declarat. Ostendemus autem proposito exemplo, tum corruptæ nostræ naturæ magnitudinem, tum diuinæ virtutis necessitatē. *Simile.* Virgo aliqua excellentis pulchritudinis, quæ vitam ageret inter adolescentes, cui etiam frater dilectus adhereret, qui malo esset ingenio, & virginem sororem ad malum promissis incitaret; an non hæc in maximo versabatur periculo? In simili periculo versatur anima nostra: hæc tum ab externis tum ab internis moribus semper ad malū sollicitatur. Adest corpus tamquam frater dilectus, graditur cum germana anima, & assidue importunis cupiditatibus ad malum miseram vrget. Vitur sensibus ut externa bona repræsentent, vitur affectibus quibus ad ea, quæ sensibus obiecta sunt, persequenda vehementer impellit. Quid huic incommodo remediū adhibendum? Certe aliud commodius excogitari non potest, quàm ut pro illo fratre, pestifero incentore, alius intra pectus nostrum auctor, qui ad bonum prouocet, de cælo sufficiatur: qui nos semper à carnalibus & terrenis ad spiritualia & cælestia, ab impuris voluptatibus ad pietatis cultum reuocet. Hic erit ille Spiritus sanctus qui intellectum illuminat, voluntatem accendit: hoc hospite nullus dignior, nullus sanctior, nullus potètiore esse potest. Huic tuto omnem nostram salutem committere possumus. Simili quodam exemplo res hæc nobis ob oculos proponitur. In animantibus core est feruentissimum, ut cæteris membris vitalē impartiantur calorem: ne autem nimio calore absumeretur, mira prouidentia pulmonem, tanquam flabellū, ut calor ille temperaretur, coniungit. Ita idem hic in piorum animas cælestem hunc Spiritum effundit: quo noxius concupiscentiæ calor ita temperetur, ut non modo nobis non noceat, sed etiā mercedis nobis materiā tribuat. & ipsis affectibus nostris rationis imperio moderatis, ad virtutum officia incitet, & acuat. Huius enim rei gratia sub imagine nubis, filios Israel in deserto præeuntis, Spiritus sanctus olim adūbratus est: qui sicut nubes Soli obiecta, & stū eius & ardo

Spiritus sanctus optatus hospes.

Spiritus sanctus in nubis adūbratus.

& ardorem temperauit: ita in mentibus fidelium habitans, fomitis & carnis nostræ incēdia refrigerantis gratiæ suæ ope moderatur & temperat: ut non iam ignis concupiscētiæ, sed diuini amoris (unde omnis iustitia & sanctitas manat) in anima dominetur. Hic est igitur præcipuus Dei in anima cōmorantis fructus, omnibus huius mundi regnis & sedibus meritō præferendus. Cum igitur his tantis bonis potiatur iij, quorū Deus mētes inhabitat; quid superest, Auditores, nisi ut omnis nostra operatio, omne studium, in hoc præcipuè incumbat, ut dignū Deo templum efficiamur, ipsique in mentibus nostris facilem adiutum habeamus? Quod cum omni tempore faciendum sit, hoc tamen, quo Dominicæ natiuitatis Sacramentum celebratur, maximè cōadūm est: ut is videlicet inuisibiliter in anima nostra oriatur, qui visibiliter in mundum nasci dignatus est. Id autem erit si animam nostrā illi præparemus, si pœnitentiæ purgemus, & bonis eam operibus exornemus. Dirigite viam Domini, rectas facite semitas Dei nostri, clamat præcursor Dñi. O quoties à virtutis tramite deuiamus, quoties semitas nostras distortas facimus? Has per seriam pœnitentiam rectas facere & ad Deum conuerti iubemur. Præcursor ut iter ad Deum esset securum, à virtute pœnitentiæ sumpsit exordium. Hoc nimirum baptisate suo virtutē pœnitentiæ declarabat: quæ ita animas à peccatis, sicut aqua corpus à sordibus mundat. Ad hanc vos, Auditores, virtutē inuitamus, ut cōfessionis lauaero animas vestras abluentes, purissimum intra vos nascituro Christo palatiū exhibeatis: quo omnī diuitiarū, quas secū veniēs in mundum affert, participes effici mereamini. Rex terræ vbi peregrè profectus in regnum suum reuertitur; quā omnī lætitiā, quo populi applausu & frequentia, quō apparatu à cunctis excipitur! Ecce omnis gloriæ Rex venit in mundū, non periturus & terrenus, sed sempiternus & spiritualibus redundans bonis (afferens animarum salutem) quæ omnibus liberalissimè impartitur, qui illum intra se deuoto, fideli & puro corde recipiunt. Quis ergo hunc Regem talia tantaque secum munera ferentem non obuium vlno amplectatur? Quis hanc salutis suæ occasionem vacuum effluere patiatur? Sane oportunitas semper maximum momentum ad res gerendas asserre solet. Sic milites cum oportunitas horatur, messes colligere: sic nauarū cum secunda spirare aura cœperit, permittere vela ventis solent: quæ verò maior oportunitas ad diuinam gratiam impetrandam, quàm dies natalis Domini, in quo non solum Deo gloria, sed etiā pax hominibus Angelicis

Natiuitas Christi cuius nos adiuuat.

Christo palatiū patrandum.

Oportunitas obseruanda.

Angelis vocibus nunciatur? Reges terreni in natalitii suis solent conuiuia instruere, & dona largiri, sicut ille infelix Herodes. Ne ergo nos hanc negligamus occasionem, exeamus obviam Saluatori nostro; celebremus natalem, quo renati sumus, sumamus sacram eucharistiam, in pauperes sumus misericordes, esuriētes alamus, hoc est, opera misericordie exhibeamus. Quo igitur propius ad lucē accedimus, eo magis, quod impurū est, agnoscamus & detergamus. Cogitemus, speculum puluere oblitum ac respersum, reddere imaginem intuentis nō posse: ita sanē anima nostra (quæ imago Dei est) vitiorum puluere fœdata, puram conditoris sui imaginem minimē reddere potest. Abstergamus ergo omnia vitia, & gratia diuina digni esse poterimus. Quod ipse præstare dignetur, qui nostri causa fieri dignatus est homo.

Anima nostra
imago
Dei.

AD LECTOREM ADMONITIO.

VOLVI hic Lectorem candidum admonitum, Auctorem nostrum in suis Concionibus Romanæ æque ac Parisiensis Ecclesie habuisse rationē, quum utrarumque Ecclesiarum in ista Euangeliorum dispositione ordo nō conveniat. Parisiensis Ecclesia (cuius in Germania sequimur consuetudinem) Romanæ usum ignorat. Ne quis igitur iure cōqueri possit, utriusque Euangelij expositionem dedimus: Romanæ Ecclesie consuetudinem in istis partibus nō sequimur, licet religiosi in suis Breuiariis, ut Franciscani, Antoniani, Augustiniani, imitentur & amplectantur. Coactus sum igitur, ne quis quicquam calumniari queat, hic duas Conciones ex longioribus coniungere. Opto Lectorem bene valere.

ANNO

ANNO quintodecimo Imperij Tiberij Caesaris, &c.

In ista Concione lectio Evangelica, quæ Lucæ 3. ponitur, & qua Romani in hac Dominica vtuntur, potissimum explanatur.

VIDETIS, Auditores, nos iam velut in foribus esse Natalis Domini: id autem Ecclesia potissimum hoc sacratissimo agit & curat tempore, ut quo die Christus Dominus mundo natus esse celebratur, eodem etiam spiritualiter in cordibus nostris noui muneris beneficio nascatur: ut hunc diem verē nobis natalem, aut certē salutarem appellare liceat. Frustra enim propter nos in mundum natus esse videbitur, nisi in nostris etiam mentibus velut quidam lucifer oriatur: cum prior illa secundum carnem natiuitas ad spirituales hanc ordinata sit. Necesse tamen prius est, ut dignum huic tanto hospiti paremus hospitium, ut in eo puritatis auctor & nasci, & requiescere, & operari dignetur. Non enim is otia agit, dum in nobis commoratur, sed intus manens, salutem nostram operatur eo perfectius, quo nos promptiores ad eius percipienda beneficia inueniunt. Deus enim fons gratiæ indeficiens est: unde sit, ut quo maius ad illum vas fidei attuleris, hoc ab eo fonte vberius haurias. Sol iustitiæ ignis consumens est. Ad hanc igitur cælestem ignem, ad hunc solem, ad hunc gratiarum omnium fontem, quanta possumus celeritate contendamus. Hoc dies hæc, hoc quotidianæ Ecclesiæ celeritate contendamus. Hoc cursor Domini Ioannes requirit: ut impedimenta peccatorum, è medio tollamus, ut mudi redemptor ad nos veniat. Ut autem Evangelium fideliter proponamus, cælestem opem, sacratissimæ Virginis interuentu, imploremus.

Christus ut
nobis nascatur.

Simile.

Ecclesia nostra
vocatur.

PATER NOSTER. AVE MARIA.

Anno quintodecimo Imperij Tiberij Caesaris, procurante, &c. S. Lucas Euangelista quatuor in ista historia diligēter describit, nempe locum, tempus, personam præcursoris Ioannis, & prædicationis argumentum. In exordio Euangelij Lucas diligēter describit tempus quo præcursor Dñi Ioannes aduentum eius mundo cœpit annunciare. Cæterum exacta huius rei cognitio, ex diuisione Iudaici regni, quam Iosephus antiq. lib. 17. describit, petenda est. Ait enim, Herodem cognomento Antipatrem Hebræorum Regem (qui regni amittendi metu Innocentes pueros

Iosepho.

pueros interemit) testamento suo Iudæorū regnum in quatuor partes hereditibus reliquit: quarum Iudæam (præcipua regni portio erat) Archelao filio legauit, impetrato à Tiberio Cæsare regni nominis titulo & honore. Hic est autem Archelaus ille, cuius metu sanctus Ioseph ab Aegypto rediēs, Iudæam deserere, & Galilæam repetere cōpulsus est: ne videlicet filius, paternæ impietatis hæres, simili ambitionis furore percitus, in pueri desertiret. Alteram verò regni partem, nempe, Galilæam, alteri Herodi cognomento Antipatri reliquit, qui in historiis nunc Herodes, nunc Antipas nominatur. Tertiam verò regni partem, quæ dicitur Trachonitis, in qua est Bethania, Philippo iudæi filio. Quartam verò (in qua Azotus) sorori suæ Salomæ, testamento legauit. Quæ quidem Salome, testamento suo Tiberij matrem, hoc est Cæsaris Augusti vxorem (quam Iosephus Iuliam, Cornelius Tacitus, cæteri quæ historiarum scriptores vero nomine Liuiam appellant) hæredem instituit. Quis fuerit autem veteres scriptores constat. Cæterum Archelaus ille, cui Iudæa prouinciâ obtrigisse diximus, Regis auctoritate & officio abusus, tot rapinis, & innocentium cædibus, ciues suos oppressit, ut quauis pecuniis & muneribus, quibus plurimorum Romanorum fidem & integritatem corruerat, aliquandiu perstiterit in principatu, tyrannide tamē eius indies crescente, ipsum Tiberius Cæsar Lugdunum (quæ Galliarum est ciuitas) publicatis eius bonis, relegarit, & pro eo gentilem Pilatum substituit. Cum ergo tanta esset diuini operis excellentia; dignum profecto erat, ut facer Historiographus temporis rationem quo hæc tanta res in mundo gesta est, diligentissimè explicaret. Vnde quis eo tempore mūdi imperium teneret, qui eius imperij annus videretur, qui Principes Iudæorū Rempubl. in qua Christus natus est, administrarent, & qui Pontifices summo sacerdotio fungerentur, initio statim sacræ huius lectionis exponit his verbis:

Anno quintodecimo Imperij Tiberij Cæsaris. An non igitur videtis, hac tam longa Imperatorum, Regum atque Pontificum serie propofita, maximum aliquid ac mirabile Euangelistam significare voluisse? Maximum sanè. Quid igitur illud est? Nempe factum esse verbum Domini super Ioannem Zachariæ filium in deserto commorantem; ut is ad homines prodiret, denuntiaretque impletum esse iam veterum vaticiniorum tempus, appropinquasse regnum cælorum, mundi Saluatorem & spem omnium seculorū esse iam in foribus: quare pœnitentiam

agerent

agerent, qua venienti Saluatori viam sternerent atque pararet. Huic legationis officio dignus habitus est Ioannes, inter natos mulierum Propheta maximus. In huius natiuitate non immerito ob tot diuina signa multi & mirati & gauisi sunt. Ioannes nullum edidit miraculum: at in eius vita tria maximè mirifica fulserunt. Primum est vitæ in victu & cultu asperitas. Rectè ait D. Hieron. Delicatus magister est, qui pleno ventre disputat de ieiuniis, accusare auaritiam & lauro potest. Sacerdotis lingua, mens, manisque concordent. Alterum est mortificatio carnis mirabilis, quæ magnam solet asserre apud homines auctoritatem. Cuius rei typus est ille ingēs piscis apud Tobiam, qui intra fluminis alueum positus, aperto ore Tobiam deuorare nitebatur: Angeli verò iussu ab aquis in aridā terram extractus, exstincto penè robore palpitare coepit. Accommodatur ad carnis nostræ petulantiam, quæ debet ieiuniis & inedia domari. Erat autem Ioannes à Deo electus sanctus; at hanc felicitatem negligere noluit: quo sanctior fuit, eo maiorem adhibuit domandi carnem curam. At nostra socordia planè est execrabilis, qui carnem lasciuientem tot deliciis enutrimus. Nos sanè oleum flammæ iniicimus, dum vitia vitis cumulamur. Terrium est mirabile in sanctiss. Ioanne, nempe solitudo: hæc maximè conducit ad innocentiam tuendam. Bonorum hominum consuetudo est quidem expetenda; at mundi malitia modò tanta est, ut simplex quisque facillè decipiatur, nisi diligenter sibi prospiciat. Ferro nihil est durius, at si diu iaceat in terra, conteritur: ita qui semper inter mundanos homines versatur & carnales, diuturnitate facillè seducitur. Vita solitaria, quam tot olim monachi complexi sunt, vacua est à curis. Mundus autem totus in maligno est positus: quid ergo nisi malitiam ex eius consuetudine discere poterimus? Nonne eum torques non adiutorem, sed persecutorem & fallacem experti sumus? Dominus filios Israel, quos ab Aegyptiaca seruitute liberare, & in Cananeorum terram perducere decreuerat, durissimo seruitutis iugo in Aegypto premi passus est, quo non inuiti terram illam desererent, & ad promissam proficisci libenter velent. Simile quiddam nutrices facere videmus, quæ cum ablactat infantes cupiunt, ut à lacte depulso, solidiori cibo nutrant, ab synthio vbera inungunt, quo eius amaritudine offensi, vbera relinquunt, & cibis fortioribus alantur. Melius sanè nobiscum agitur, cum nos mundus verberat, quam cum lactat. Ad hunc modum Deus Iudeorum res deictas planè passus est, ut cum eorum Respublica variè esset dissipata, & in Gentilium

D

Hieron. ad Neporian.

Tob. 6.

Socordia nostra laxatur.

Solitudo expetenda.

Solitaria vita enutrit. 1. Ioan. 1.

Simile.

Mundus sugiendus.

Ioannes ex deserto prodit ad homines.

Salutis ini-
tium.

Prædica-
tores qui
aptiores.

Ioannes &
Petrus pœ-
nitentiæ typi.

Pœnitentiæ
præcones
dno.

Vitia deli-
citiæ nutri-
untur.

Hominum
frequentiā
quis fugere
debeat.

redacta potestatem, tum hunc præcurforem suum ad prædicandam hominibus pœnitentiam destinaverit. Hoc medicamento homines maximè indigent, qui Dei præsidio neglecto, inania mundi præsidia consecrantur. Non fidendum in aliorum auxilio, non in templo externo, non in diuitiis, non in generis nobilitate. Initium veræ pœnitentiæ fuga seculi & humanarum rerum contemptio est. Hoc ergo tempore factum est (ait Euang.) verbum Domini ad Ioannem filium, &c. Ioannes innocens ad prædicandam pœnitentiam mittitur: quod officium forsitan peccator aliquis, qui se ab sceleribus emundasset, melius perfecisset. Dauid post multa peccata ait: Docebo iniquos vias tuas. Ille maximè idoneus iudicatur ad docendam pœnitentiam, qui quàm facilis & lenis Deus sit ad ignoscendum, expertus est. Dominus in ecclesia duos insignes ministros clare maximè voluit; alterum qui ad pœnitentiam mortalium animos incitaret; alterum qui pœnitentibus veniam daret: illum innocentissimum, nempe Ioannem; hunc verò inter eos qui in schola eius versabantur, maximè infirmum, nempe Apostolum Petrum, qui Dominum paulò antè negauerat. Hæc sanè magno Dei consilio facta sunt. Vnus innocens, alter infirmus. Hac ratione Dominus commodè ad pœnitentiam viam strauit; dum & eius necessitatem ostendit, & non esse difficilem pœnitentibus veniam, ex dissimili ministro rum condicione monstrauit. Nos nunquam periculosissimè ægotamus, quàm cum nos ægotare nescimus. Expendamus Ecclesiæ statum, & ut bonus possit esse hic status, quilibet aduigilet pro viribus. Status autem tres sunt. Primus status sine persecutione (teste Bernardo) fuit tyrannorum: Secunda persecutio hæreticorum: Tertia verò voluptatum atque deliciarum. Primus status fuit admodum grauis; Secundus multò grauior: Tertius grauissimus, qui latius grassatur, & penè totum corpus Ecclesiæ occupat: deliciis enim omnis generis vitia nutriuntur. Pauci autem sunt qui hanc persecutionem sentiunt, cum non pungat animum, sed oblectet. In deserto. Ioannes agit in deserto; Christus speculum sanctitatis in frequentia hominum. Causa est: ille debet fugere in solitudinem, cui hominum frequentia nocet. Christus hoc perfrigio non indigebat, ille vbique erat innocens, qui non opus habebat à locis sanctitatem recipere, sed ipse omnia loca sanctificabat. Nemo hominū tam est confirmatus in gratia, qui prorsus à peccatis sit immunis. Debeamus non tantum fugere peccata, verum etiam occasiones, quas sanè nō minori cura vitare debemus quàm ipsa peccata. Quod qui non faciunt, ipsi maximo periculo suo discent, in quanto

Solitudo
bona.

Prædicatio
Ioannis.

Pœnitentiæ
definitio &
dimissio.

Peccati do-
lor verus
qualis.

Simile.

Differentia
filiorū Dei
& Diaboli.

vite malo versentur. Solitudo omnes peccandi occasiones arripuit. Qui igitur innocentiam tueri velit, à secularium rerum ac hominum frequentia sese, quantum cuiusque status & ordo permiserit, abducatur. Amor diuinus non potest ferre competitorum. Iam sequitur prædicatio. Venit in omnem regionem Iordanis, baptizans & prædicans, &c. Prædicatio Ioannis pœnitentiæ erat. Pœnitentiæ autem est, præterita mala plangere, & plangenda iterum non committere. Pœnitentiæ duas partes complectitur; alteram quæ præteritum, alteram quæ futurum tempus respicit. Est enim ea inter cæteras virtutes, quod inter anni menses Ianus, quem bicipitem Veteres pingebant: qui inter initium sequentis, & finem antecedentis anni positus, eodem vultu tempus vtrumque respiciebat. Sic igitur vera pœnitentiæ & præterita delicta respicit & futura. Præterita enim mala acri dolore purgat, futura verò diligentissimè vitare proponit. Cuius enim pectus acerbissimum commissorum dolor sauciat, is vtiq; diligentissimè curabit, ne iterum committat, quod simili eum dolore pungat. Fundamentum pœnitentiæ est vehemens peccati dolor atque detestatio. Sicut enim animantis vitam sensus indicio potissimum iudicamus, (si videlicet inflictum vulnus aut vellicationem sentiat) ita anima nostra viuat Deo nec ne. Spiritualis vulneris, hoc est, admitti criminis sensus maximè declarat. Hinc præcipua inter huius seculi & Dei filios differentia esse videtur; quòd illi qui mortui sunt Deo, viuunt mundo: isti contra, mundo mortui sunt, viuunt Deo. Vide quomodo mouentur ob leuem iacturam, qui mundo adeò dediti sunt, quomodo tumultuantur: at contra pii, qui Deum intra se habent, graues etiam rerum suarum iacturas patienter ferunt & moderatè. Vide ipsum Iob quo patientior nemo fuit. Iactura animæ piis hominibus nihil molestius. Hac iactura, Auditores, cuius filij stitis, conicere potestis. Hoc maximum diuinæ adoptionis & spiritualis vitæ indicium est. Ioannes debuit parare viam Domino: oportuit igitur à pœnitentiā incipere, ut Diaboli domicilium in Dei templum verteretur. Hanc fuisse prædicationis huius ac doctrinæ causam, sanctus Euangelista protinus exponit, cum ait: Parate viam Domini, rectas facite semitas Dei nostri. Pœnitentiā ab hominibus exigebat, quia viam Domino præparabat. Hæc autem via paratur, cum offendicula ex ea tolluntur: nulla autem sunt offendicula, nisi peccata, quæ Dei ad nos aduentum impediunt, & aditum eius in mentes nostras ferreis vestibus obstruunt. Peccata enim diuidunt inter nos & Deum.

Esa. 55.

Confessio
peccatorum
quid effi-
ciat.

Matth. 22.
Matth. 26.

Eucharistia
dignè si-
mend.

DOMINICA IIII. ADVENTVS DOMINI.

Peccata illum ex amantissimo patre, acerrimum hostem & inimicum efficiunt. Hæc erant impedimenta quæ Ioannes per penitentiam studium tollere, atque ira Domino viam parare volebat: quod sequentia quoque verba declarant. Quia enim teulanda erat gloria Domini, & omnis caro salutare Dei, hoc est, Deum ipsum in carne venientem visura esset, dignum profecto erat, ut ad hoc tantæ pietatis spectaculum, talemque hospitem intra sinum cordis excipiendû, viam per penitentiam pararet. Quæramus ergo Dominum Deum dum inueniri potest: inuocemus eum dum prope est. Hæc, Auditores, quæ illi tunc populo à Ioanne dicta sunt, nobis quoque nunc dicta esse putemus. Quod Ioannes illo tempore ab omnibus petebat, hoc à nobis hodie Ecclesia exigit, ut quoniam idem Dominus in proximo natalis sui die ad nos venturus describitur, mentem illi nostras, in quibus ipse molliter acquiescat, eadem penitentiae virtute parare studeamus. Hoc autem præstat humilis peccatorum confessio, quæ omnia huius vitæ impedimenta, hoc est, omnia peccata pellit: quibus è medio sublati, Deus in centrum suum, hoc est, in animam nostram (quam ipse sibi sedem constituit) protinus illabitur. Meminerimus totam vitam nostram tempus esse penitentiae: ut non solum inuisibiliter, sed etiam visibiliter Dominus nostris mentibus possit illabi. Proximè est, ut post confessionis Sacramentum, Eucharistia consequatur: quo idem ipse mundi conditor, qui olim in mundo ecclestium bonorum opulentia plenus venit ad nos, etiam à simili modo venire, & in nobis requiescere dignetur. Hæc consideratio ad hoc religionis officium nos excitare debet. Consideremus quàm amanter nos inuitet: Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Accipite, inquit, idem Saluator, & manducate: hoc est enim corpus meum, quod pro vobis tradetur. Perinde est ac si diceret: Et sanguis meus mortis, dolorum ac laborum omnium, quos in hoc corpore vestri causa perferam, participes efficio, dum vobis illud trado, & ad illius esum clementer inuito.

IN NATALI DOMINI, CONCIO.
IN QVA LECTIO EVANGELICA
potissimum explicatur: & quid Natiuitas Domini
humanæ naturæ attulerit.

THEMA. Euangelizo vobis gaudium magnum, quod erit
omni populo: quia natus est vobis hodie Saluator, &c.
Lucæ 2.

QVA ingens hodie mundo salus nascentis Christi beneficio fuerit allata, non obscure celestis nunciis mirantibus ac trepidantibus pastoribus declaratur, cum ait: Annuncio vobis gaudium magnum, quod erit omni populo. Magnum enim gaudium de Salvatore nato, magnamque salutem, singularem gratiam, summum beneficium & copiosissimam indicat redemptionem. Vnde merito sacris hisce diebus Ecclesia frequenter illum Davidis versiculum reperit: Apud Dominum misericordia, & copiosa apud eum est redemptio. Gaudium magnum, non vnius populi, aut multorum hominum, sed omni populo, id est, vniuerso hominum generi. Patres veteres olim sola huius diuini muneris spe tantopere gaudebant, ut Abraham exultaret, ut videret diem Christi: at nos, quod illi sperabant, iam tenemus, & cum Propheta dicere possumus: Suscepimus Deus misericordiam tuam in medio templi tui. Grati sunt nobis in arboribus & iucundi flores, at tempus fructuum gratius. Ecce quanto nos Patribus illis feliciores, tanto magis in Domino gaudere debemus. Beatissimæ autem virginis & matris Mariæ gaudium multis partibus eminet: utpote quæ suo felici puerperio tantam mundo gaudendi materiam contulit. Sara sterilis nonagenaria, ubi desperatam prolem in senectute concepit, tanto gaudio completa est, ut edito in lucem filio, diceret: Risum mihi fecit Dominus: hoc est, magnam mihi Dominus letandi materiam præstitit: quicquidque audierit, conridebit mihi. Hoc exemplo licebit virginis puerperæ gaudium æstimare. Hæc & virgo concepit, & sine dolore peperit, & Deum ac mundi Salvatorem generauit. Nos huius ope indigemus: eius interuentum suppliciter imploremus, dicentes:

PATER NOSTER. AVE MARIA.

Exiit edictum à Cesare Augusto, ut describeretur vniuersus orbis.
Inter mirabilia quæ natiuitatis Dominicæ tempore cõtingerunt.

Christus
paci vera
amator.

Pax vera
sub Christo.

Deo servire
cognitur
omnia.

Dignitas
humana
qua.

Esa. 9.

non postremum locum obtinet maxima illa pax, quæ eo tempore sub Augusto Róm. Imperatore floruit: qualis fortasse nec antè extitit, nec post futura est. Hæc enim est illa pax, quam multis antè seculis Prophetæ sub Adventu Messie fururam prædixerant. Merito namque eo tempore, quo vera pax de cælo descendit, (quæ humana diuinis, & ima summis æternæ amoris vinculo sociavit) tot antea tumultibus exagitatus mundus, in summa pace & tranquillitate agere debuit. Quo quidem argumento, insinuare Saluator voluit, quantum esset veræ pacis & charitatis amator. Hanc nobis hodie pacem Angeli præcantur, hanc Saluator, quamdiu nobiscum egit, magnopere commendauit, & hanc moriens, discipulis suis velut testamentum legauit. Valeant dissidia, valeant praua odia: nemo obice Angelicæ paci ponat: dum nascitur pax vera de cælo, procul à terra lites & discordia facestant. Romani iam pacati non tam sibi quàm Euangelio Christi, nesciunt vt illud sine impedimento per totum orbem volitaret, operam dabant. Sic nouit Dominus Deus Regum etiam impiorum ingenia attemperare, vt etiam nolentes, res Ecclesiæ promouere cogantur. Non igitur mirum est, si Romani, dum orbem vniuersum in suam ditionem subiugare nitentur, diuinæ quoque prouidentie & consilio seruiunt. Ad hunc ergo modum, cum in hodierna sancti Euangelij lectione Cæsar Augustus vniuersum orbem describi iubet, eidem quoque diuinæ militabat prouidentie. Hæc enim occasione beatiss. Virgo Bethlehæ profecta est, vt in domo patris, panem Angelorum & hominum pareret, vt Prophetia prædictum fuerat vocibus. Tempore natiuitatis Dominicæ magnæ dignitatis accessio hominibus facta est, cum ipse Deus homo fieri, & inter homines versari dignatus est. Cum enim is descendit ad ima, maxime quæ nostra erant, euegit ad summa. Homo ante incarnationis Christi Sacramentum vilis habebatur; vbi autem Deus homo factus est, dignus vtique habitus est, qui non solum in terra, sed in cælo quoque describeretur. Quæ cum ita sint, iustum profecto est, vt homo quoque ipse sic à Deo ornatus, dignitatis suæ rationem habeat: nec se iam ad viles fordidasque carnis curas & cupiditates abiciat. Vt enim maiori gloria & honore coronatus est, ita maiori supplicio dignus erit, si sponte sua ab hac dignitate degenerauerit. Paruulus quidem natus est nobis, & filius datus est nobis. Deus altissimus paruulus inter homines, homo factus est: at ille homo acerbius tanto erit puniendus, si perceptam à Deo nobilitatem de generi vita conserpauerit. Venit itaque huius descriptionis

oc ca

occasione Virgo sacra à Nazareth Bethlehem, vt ipsa quoque cælorum Regina censum cum cæteris mortalibus terreno regi penderet. Hic planè ei barbarica inhumanitas exhibita est: nullus eam hospitio dignatus est. Vide ne similem illi inhumanitatem exhibeas. Quando sacram hostiam, in qua idem corpus & idem Dominus est, indignè sumis, pari ingratitude eum excipis. Videndum ne & nobis dicatur: In propria venit, & sui eum non receperunt. Iam ad partum Virginis veniamus.

Cum igitur in communi diuersorio, imò in stabulo, cælorum Regina confedisset: Impleti sunt dies vt pareret. Appropinquauit felicissima illa hora, ab æterno præordinata, tot antè seculis expectata, tot Prophetarum vocibus celebrata, in qua nouus Adam in hanc nostram lucem, imò in hanc obscuram noctem, in hoc omnium ærumnarum exilium proditurus erat. Nascitur Deus. O summam Dei nostri humilitatem! O mirandam paupertatem! Quid sublimius Deo? quid vilius præsepio? Quis ergo hæc duo adeò inter se distantia in vnum copulauit? Dominus in templo sancto suo, in cælo sedes eius. Quis quæso te Domine Iesu ita deiecit, quis in tantas compulit ærumnas? Videmus ipsum quodammodo ipsis hominibus inferiorem. Hæc est illa immensa pietas, & ardentissimus Ecclesiæ suæ amor, quam hæc tanta humilitate roborauit. Quis enim fortissimum Samsonem torquid, ligauit, viribus spoliavit, & omnibus inimicorum telis & iniuriis exposuit, nisi impatiens Dalila suæ, id est, Ecclesiæ suæ sponsæ amor? An non apertè Apostolus insinuauit, cum ait: Viri diligite vxores vestras, sicut Christus Ecclesiam, & tradidit semetipsum pro ea, vt exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam aut rugam? Tanto spiritualis huius pulchritudinis captus fuit amor, vt non dubitauerit pro ea non modò in præsepio collocari, sed etiam in patibulo suspendi. Clamat ipse Dominus: Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret. Paulus item: Propter nimiam charitatem suam, qua dilexit nos Deus, misit filium suum, &c. Si ergo tanto nostri amore flagrauit illa maiestas, cur non ita flagrabat nostra erga illum charitas? Habuit ante illam amoris ostensionem, multos nominis sui cultores, vt Patriarchas, Prophetas, qui etiam viram & sanguinem pro eo ponere non dubitabant: quid post tantam in Adventu exhibitam charitatem nos facere par est? Si tantopere æstare media Sol terram calefacit, in cælo residens; quomodo eam calefaceret, si vicinior nobis factus, ad terras usque descenderet? Si igitur verus Sol iustitiæ Christus, priusquam ad nos veniret,

Vestis inno-
centie ser-
uanda.

Christus quæ
audiam.
Ioan. 1.

Stabulum
sanctifica-
tur.
Psal. 10.

Samson li-
gatus quis.

Ephes. 1.

Ioan. 3.

Christus noster
ardenter
amauit.

Simile.

40
plurimorum Sanctorum mentes adeo potenter incendit; quantum quælo mentes nostras accendere deberet, posteaquam ad nos usque assumpta carne venire, & vicinior nobis fieri dignatus est: Ignem, inquit, veni mittere in terram, & quid volo nisi ut accendatur? Discimus ex præsepi, tamquam sublimi cathedra, humilitatem, mansuetudinem, patientiam, mundum cum suis illecebris, cōtemnere. Quod cælestis magister dānat, mundus eligit ac probat. Elige iam cuius vis esse discipulus. Ille qui ait: Ego sum via, veritas, & vita: hunc tamquam purissimum ducem, qui in tenebris hīc ambulamus, sequamur. Positus est tener puer in præsepio, non autem in molli matris sinu. Omnia sunt Spiritu sancto auctore gesta. Peperit iumentis insipientibus, id est, nobis, qui peccando iumentis similes facti sumus. Peperit nobis Salvatorem, ut pro nobis tandem adultus, sanguinem suum in cruce funderet. Vocatur non immerito Emmanuel, id est, nobiscum Deus. Expēdamus singula: inueniemus sanē infantem hunc totum ad nos pertinere: æquum igitur erit, ut eum ex animo complectamur ac amemus. Magnificamus pecunias nostras, cæteraque omnia; amemus & hunc, qui creator est noster, in quo habemus omnia quæcūque humana mens optare potest. Dic cū Propheta: Quid mihi est in cælo, & a te quid volui, &c. Plorat hic infantulus in præsepio, non utique sua peccata, sed nostra crimina, nostrā infirmitatē. Pone has lachrymas ante oculos tuos, qui peccatorū pondere premeris: ipsæ apud Patrem veniam impetrabūt. Valent sancti valent etiam hodie. Sed hic noster infantulus quomodo prodierit, videndum; Ecclesia id faustis hodie vocibus lætabunda canit. Sic enim ait: Sicut sydus radium, profert Virgo filium, pari forma: Neque sydus radio, neque mater filio sit corrupta. Appositissima quidem similitudine huius diuini partus arque conceptus puritatem declarat. Quotquot hæc tenus feminarum partus præcesserant, veterem fructum producebant, videlicet veteris Adæ filios, in peccati sordibus conceptos, hominesque puros, imō impuros: iste verō quem nobis Virgo beata parit, nouus utique fructus est, homo videlicet nouus, de Spiritu sancto conceptus: denique non homo solum, sed Deus pariter & homo. Qui venerat ut omnes homines puros integrosque seruariet, nihil utique de matris integritate minuere debuit. Generationem eius quis enarrabit? clamat Propheta. Quis verbis consequi possit, quo timore simul & amore editum filium puritissimi virgo cōplexa sit? Seiebat sacerdotibus sine magno suo periculo arcā Dñi contingere non licuisse: sciebat scriptum esse:

Lac. 12.

Christus ē
præsepi do-
cet.

Ioan. 14.

Psalm. 48.

Psalm. 72.

Maria vir-
go & ma-
ter.Christus
nūus ho-
mo prodit.

Esa. 55.

esse: Mundamini qui fertis vasa Domini. Cum tremore igitur & amore hunc pretiosissimum thesaurum contrectabat, nec sine multis lachrymis. Infans hic, imō Dei virtus & sapientia, omnes omnium ætates, anachoritas, monachosque, ac omnes denique Evangelicæ paupertatis professores, qui terrena bona cōtemnere debebant, ante oculos habuit, & eorum forma factus est, quibus singulare exemplum præbuit. Elegit præsepiū, elegit crucis patibulum; quod intelligebat, hoc supplicium innumerabilium martyrum futurum esse seminarium atque solatium. Iam videmus quod hoc exemplo ambitionem, superbiam, auaritiam, & delicias nostras planē damnat. Hoccine est Christianum esse, nunquam Christi facta ante oculos poneres & eius monitis atque institutis omnia contraria facere? Ex hoc præsepio sententiā Christus contra insana hominū studia ferre iam incipit, quam quidem in iudicii die pronuntiabit. Christus natus in diuersorio, in paupertate. Hic tamen est cuncto- rum mortalium status atque conditio. Hospites enim sumus, & commorandi nobis natura diuersorium, non habitandi dedit. Ad hospites ergo venit, ut iam non simus hospites & aduena, sed ciues Sanctorum, & domestici Dei. Intelligamus & perpendamus nos esse peregrinos. Vidimus humilitatem Saluatoris; iam eius contemplemur maiestatem. Pastores, inquit, erant in regione eadem, vigilantes & custodientes vigilias noctis, &c. Saluator in mundum natus, voluit agnosci, qui dignatus est pro omnibus nasci. Sol ille iustitiæ celari minimē potuit. Natiuitas primum pastoribus innotuit, ut illis tamquam simplicibus & puris fides maior adhiberetur, qui nec noua fingere, nec audita scirent immutare. Dominus simplices piscatores voluit habere præcones sui Evangelij. Confiteor (inquit ipse) tibi Pater Domine, &c. Fuit Abel pastor, Abraham, Isaac, Iacob, Moyses, David. Non est paruipendēda pastoriū attestatio, qui cum vigilarent, cæleste nuncium & hymnum audire meruerunt. Hic cælestis nuncius, infantis gloriam cum magna humilitate coniungit. Nominat mundi Salvatorem, & tamen iacet in præsepio. Eodem consilio illud Prophetæ nobis Euangelistæ proponunt: Ecce rex tuus venit tibi mansuetus, sedens super asinam; ne trepidaremus accedere. Hic nouus rex omnes ad se aduocat, & alis suis, tamquam gallina pullos suos, fouere & protegere gestit. Videmus apud mundi Principes, cū Rex aliquis insignis nascitur, nunciij protinus ad diuersa loca, ad eos potissimū destinantur, ad quos nouæ proles beneficium pertinet. Si ergo huius noui Principis natiuitas abiectis hominibus nuntiatur:

Esa. 52.

Christus for-
ma mona-
chorum.Hominum
cōditio qua
sit.Peregrini
sumus.

Matt. 12.

Pastorum
dignitas.Zach. 9.
Matt. 21.Natiuitas
Christi ad
quos perti-
net.

42
apparet vtiq; ad hos potissimum natiuitatis eius gratiam pertinere. Quod si ita est, habent igitur diuites atque potentes seculi, vnde merito erubescere atque trepidare debeant. Nulla causa, nisi illa, cuius ipse facit mentionē: Ita Pater, inquit, quia sic fuit placitum ante te. Pennarum leuitas aues in sublime tollit: ita diuitiarum gloria, in nobilitatis splendor, & potentiae amplitudo, homines ita nonnunquam efferunt, vt suae imbecillitatis obliti, ferantur in altum; vt minus mirum videri debeat, si deserat eos gratia in quibus domicilium sibi fixerit superbia. Hæc doctrina quotidianis exemplis facile potest confirmari. Diuiti illi adolescenti in Euangelio videmus quid acciderit: qui cum à Domino audisset, rebus omnibus esse renunciandum ei qui ad Euangelicæ vitæ perfectionem aspiraret, tristis hoc Domini consilium excepit, eo quod multa haberet quæ relinqueret. Pater diuitibus & nobilibus via ad salutem: humiliantur illi, vt paruuli fiant: sint humiles in oculis suis, vt magni & illustres ante Deum habeantur: considerent humanæ naturæ fragilitatem. Hunc animus habuit ille Rex, cum diceret: Ego autem mendicus sum & pauper. Ita Dominus respexit Regem Achab humiliatum placidis oculis: & simili pietate Euangelicæ gratiæ participem diuitem faciet. Ad diuites hæc. Et subito facta est cum Angelo multitudo militiæ celestis exercitus. Quis est iste tam paruus, tam magnus, tam humilis, tam sublimis, vt iacēs quidem in præsepio, Angelicis vocibus celebraretur in cælo? Quid abiectius quàm in stabulo nasci, & reclinari in præsepio? quæ duo non hominum sunt loca, sed iumentorum. Vide quid in hac natiuitate contigerit. Quando enim ab origine mundi, in hominis alicuius natalitio, Angelorum voces & cantus inter homines auditi sunt? Videmus in paruulo duplicem naturā. In altera dignitas maiestatis; in altera verò dignatio bonitatis manifeste patefacta est. Vtrumque autem insinuasle videtur Esaias: Paruulus natus est nobis, & filius datus est nobis. Quod enim paruulum natum memorat, humilitatem indicat humanitatis: quod verò datum filium ait, sublimitatem ostendit maiestatis. Nobis natus, non Angelis. Ecce Deus se tibi donat, & quid nō cum illo donare? Omnia omnino nobis cum illo sunt donata. Numquid (inquit quidam vir pius) enarrari potest, quæ & quanta sunt data nobis, cum iste filius datus est nobis? Cum ergo tam multa & miranda dona in hoc vno dono contineantur, nihil mirū, si nō vnus, aut alter Angelus, sed multitudo militiæ celestis, & cælis in hunc nostrum orbem delapsa, Dei gloriam prædicat, dicens: Gloria in altissimis

Matth. 19.

Diuites vt salui fiant.

Christus dicitur natus in stabulo.

Esai. 9.

Christus nobis omnia contulit.

altissimis Deo. Quid vobis o beati Spiritus cū hoc sacro puerperio? Nonne infans hic posteris Abraham promissus est? Noster est hic paruulus, noster est: vt pote qui naturæ nostræ confors effectus, totus ad salutem nostram destinatus est. Pro nostra ergo, Auditores, Angeli gaudent salute. Fraternalis quippe charitate incensi, pro suis, bona nostra ducunt. Quo exemplo videre licet, quantum ab hac germana charitate abhorreant, qui alienis bonis vruntur ac torquentur: quod sanè à Christiana charitate quàm sit alienum, facillè videmus. Angeli illi cælestes gaudent, gaudent de nostro bono: quid nos pro tanto beneficio, qui ab eo nobilitati sumus, qui à tenebrarum potestate erepti; quid inquam nos faciemus? Cognouit bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui, & Christiani dedignantur assidua meditatione Dominum suum in præsepi positum inuisere? Angeli pacem imprecantur hominibus, non ingratis & improbis, sed hominibus bonæ voluntatis: pacem nō illam quam mundus dare potest, sed illam quæ exuperat omnē sensum, quam Rex pacificus è cælo secum traxit ad terram. Inuenietis, inquit nuncios cælestis, infantem, &c. Rex cum venatum pergit, regium deponit amictum, & rusticanum assumit, non ergo desinit esse Rex: Ita sanè Redemptor noster ad hoc venit in mundum, vt tanquam verus generis humani medicus vulnera nostra sanaret. Magnus de cælo, inquit Augustinus, venit medicus, quia magnus in mundo iacebat ægrotus. Mundus tribus potissimum morbis laborabat, nempe tumore superbiæ, infirmitate spei, & languore charitatis. Primò tumore superbiæ laborabat, quem morbum è primo parente suxit: huic opponitur in Christo humilitas maxima & stupenda. Quisquis vitam eius ab incunabulis ad crucem vsque fuerit contemplatus, inueniet planè omnia Christi tum dicta tum facta humilitatem vbique spirare. Hic se planè deiecit, & tu in superbiam erigeris? Nunc videamus qua ratione eodem humilitatis habitu, spei nostræ infirmitatem corroborauerit. Ad hanc igitur infirmitatem corroborandam, quod maius medicamentum, quàm humilis infantis huius apparatus & habitus? Nec enim alius est intus, alius foris: sed eam ipsam mansuetudinem quam ostendit in specie, tetinet in mente. Est sanè ipse placabilis, benignus, blandus, & lenitatis atque mansuetudinis plenissimus; quod alios docuit, ipse semper præstitit. Agnus vocatur, agni mores declarabit: si autem duræ cervicis esse perrexeris, senties leonem seuerissimum. Videmus quemadmodum hoc habitu & imagine innocentis pueri, Saluator spei nostræ infirmitatem curauerit.

Paruulus nobis omnia donauit.

Charitatis experies quæ.

Simile.

Morbi in mudo quales.

curauerit. Huic puero omnes Prophetæ testimonium perhibent, remissionem peccatorum accipere per nomen eius. Hac ergo ratione, Auditores, spei nostræ infirmitatem cælestis medicus roborauit. Nunc uoxpendamus quæ ratione charitatis languorem curauerit. Et quidem hoc morbo grauissimè mundus laborabat, nec facile sanari poterat: quia multa erant quæ nostram erga Deum charitatem impedirent. D. Paulus hoc argumentum breui soluit sententia: Tradidit semetipsum pro nobis, ut nos redimeret. Deus enim me sibi copulauit, & se mihi contulit. Videre hic licet, quàm efficax humanitas Christi medicamentum fuerit, ut charitatis languorem ab animis excuteret, nosque amore sui vehementiùs inflammaret. Vide & expende historiam ubi Helisæus puerum calefaciendo excitauit. Verus noster Helisæus incumbendo super puerum, eum ad vitam reuocauit, quando ei vitalem calorem impartiri. Moyse excitare non potuit, sed Deus.

Tit. 2.

4. Reg. 4.

APPENDIX AD SUPERIORA, CVP

Dei filius in tanta ad nos humilitate venire, & in tanta paupertate nasci dignatus fuerit.

PRAECIPUA abiectionis Christi causa fuit nostræ salutis procuratio & amplificatio. Hac ergo de causa se totum homini dedit, ut se totum illi homo vicissim traderet, sicut se totum tradidit uxori vir, ne illa alteri se tradere velit. Quid enim aliud ille uerus vrens, qui infinitam locustarum multitudinem, Ægypti terram deuastantem, impetu suo abripiens, suffocandam proiecit in mare rubrum, nisi ardentissimam Christi charitatem significat, quæ illum impulit ut omnium seculorum scelera in se suscipere, & ea in mare rubrum proiceret, hoc est, pretiosi sanguinis sui vnda perpetua obliuione sepeliret? Ille superbiam nostram, vana gaudia, delicias, sua humilitate contudit. Hac ratione quoque Christus homines carnales ad spirituales ac cælestem vitam exēplo suo traducere volebat. In hoc enim præcipue Evangelicæ doctrinæ perfectio posita est, per quam fideles, terreni hominis vetustate deposita, nouum induunt, qui secundum Deum creatus est, & in terris positi, cælitum vitam & mores imitantur. Perditi autem homines tanquam bruta animalia ita viuunt, quasi corpus tantum, non etiam mentem haberent. Sic enim illos affectit, imò infectit primus ille homo de terra terrenus, ut nihil ex se, nisi terrena sapere, & solum

Exod. 10.

Zelus Christi in nos.

Homo carnalis quid sapiat.

captare possit. Ad hoc ergo Saluator ex cælo venit in mundum, ut ad cælestem vitam secum homines subleuaret. In paupertate summa, humilitate, atque asperitate natus est, ut suo nos exemplo à terrenis abstractos, ad cælestia atque diuina traderet. Recedens è mundo, patientiam; ingrediens, paupertatem commendauit. Hæ sunt duæ lectiones, quas nobis tacendo legit. Iam qui in scelibus & carnali vita perisunt, nequaquam Aduentus & Redemptionis Christi participes esse possunt. Ob id Christus natus, ut carnalem vitam, & carnis vitia è mundo eliminaret, & spirituales institueret. Christus, quod suum erat, plenissimè præstitit; nos quod nostrum est, præstare studemus: si ille lapsus manum porrigit, nos quoque manum ad illum erigamus: si ille dormientes è somno excitat, nos volupratis & inertie cubile deferamus. Christus Saluator, qui in mundum propter nostram salutem natus est, donet nobis gratiam, ut hæc præstare possimus. Amen.

Salutis nostre argumenta qua-
lia.

IN FESTO SANCTI STEPHANI

PROTOMARTYRIS, CONCIO, QUATUM Euangelium eius diei explanat, tum vitam Sancti huius proponit, à F. Petro Meriseco addita.

DICEBAT Iesus turbis Iudeorum & Principibus Sacerdotum, &c. Matt. 23. Luc. 13.

IDEAMVS qua causa dicit: Ecce mitto ad vos Prophetas. Superius quidem dixerat, *Ve vobis Scribae & Pharisei hypocritæ, qui edificatis, &c.* Volebant se iustificare coram hominibus, qui secundum visionem operum iudicant, & non coram Deo, qui corda cognoscit: quod est hypocritarum. Ideo dixit Iesus turbis Iudeorum, & principibus Sacerdotum: Ecce ego mitto ad vos Prophetas. Vos, inquit, estis peiores parentibus vestris: illi Prophetas occiderunt vos autem ipsum Dominum Prophetarum. Vos estis filij homicidarum: vos tales estis, ut faciatis quod fecerunt patres vestri. Nam apud Deum, qui hominem occidere disponit, antequam occidat, quasi homicida habetur. Facti sunt omnis sanctorum sanguinis rei filij improbi. Ecce ego mitto ad vos Prophetas. Obserua iuxta Apostolum, varia esse dona discipulorum Christi: alios Prophetas, qui ventura prædicunt: alios sapientes, qui nouerunt quando debeant sermonem proferre: alios

Hypocritæ damnantur.

Christi. Hom. 20. Oper. imp. Ephes. 4. Hier. lib. 4. in Math. 6. 23.

IN FESTO S. STEPHANI

alios Scribas in lege doctissimos, ex quibus lapidatus est Stephanus, Paulus occisus, crucifixus Petrus, flagellati in Actibus Apost. discipuli, & persecuti eos sunt de ciuitate in ciuitatem, expellentes de Iudæa, vt ad gentium populum transmigrarent. Sequitur; *Et Sapientes*. Sapientiam autem non huius seculi, &c. 1. Cor. 2. *Et ex illis occiditis*. Mirabile planè est, quod cum ipsa etiam natura nos inuitet ad diligendos proximos nostros, nihilominus tamen reperiantur nonnulli vsque adeo crudeles & tyranni, vt delectentur interfectione & internectione hominum. Natura vult vt nos mutuò diligamus, præsertim fidei & religionis consortes: sumus enim vnius corporis membra, cælestis regni conciuies, parium sacramentorum participes. Cupis vt tibi impendantur humanitatis beneficia, eadem tu rependere stude; alioquin tu inhumanus eris, ingratitude reus, & diuinæ legis transgressor. Quæcunque vultis vt faciant vobis homines, &c. Brutorum omnium, piscium, quadrupedum, volucrum, serpentium atque reptilium natura est, vt speciem suam quisque amet, simul gradientur, pascantur, vnâ cubent, copulenturque. Vnde, oro, in humana specie odia, iurgia, lites, dissensiones, furta, homicidia, & cætera exorta sunt crudelitatis opera? Ex suggestione diaboli. Vitis enim quisquis deditus, vt conditoris leges contemnit, ita naturalium bonorum dissipator existit. Legis quippe diuinæ custodia decus est, naturalium donorum additamentum, charitatis speculum, Angelorum lætitia. Cuncta naturæ opera sub omnipotentis Dei lege concordant. Da quempiam in omnibus obtemperantem legi, & nullum in eo reperies contradictionis scandalum. Quod enim homini aduersatur in homine, de peccati radice prodit: tolle peccatum, & naturæ gratiâ recognosces. Ex sola cælesti præceptorum obedientia, nefandissimus hostis agnoscit, quemque suam euadere posse tyrannidem. *Et ex illis occiditis*. Si veterem reperamus historiam, & Absalon, & multi alienigenæ Principes sanctum Dauidem persecuti sunt: sed nemo potuit de eo triumphare. Sic etiam dæmones te persequi, quantum possunt, conantur, dum hæc & alia promittunt. Cura tu, vt tales tentationes à te propellas, vt possis, tanquam alter Dauid, de hostibus triumphare. Vide D. Ambr. in Psal. 112. Sermon. 21. super illa verba: Principes persecuti sunt me gratis, &c. *Et persequemini*. Quando homo in bona agit fortuna, nullam patitur persecutionem: sed fortuna aduersa, faciliè animum dimittit, & eius exploratur patientia. Hoc videre est in Iob: amissis omnibus, probatus est. Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnū Dei.

Dei. Multæ persecutiones, multæ probationes; multa certamina, multæ coronæ. Omnes qui pie volunt viuere in Christo Iesu, &c. Omnes dixit: quis enim exceptus esset, cum ipse Dominus persecutionum tentamenta tolerauerit? Vitia nos persequuntur: quæ omnia fugere debemus. Sunt multi mali spiritus, auaritiæ, fornicationis, superbiæ. Isti sunt persecutores graues, qui sine gladij terrore mentem hominis frequenter illudunt, qui illecebris magis quam terroribus animos expugnant fidelium. Hi tibi hostes cauendi: hi grauiore tyranni, per quos Adam captus est. Multi in persecutione coronari, occulta hac persecutione ceciderunt. Vides quem habeas hostem intra te, id est, prauas cupiditates. Ipse Apostolus fluctuat, hæret, astringitur, captiuari se asserit in lege peccati, & mortis corpore debellari; nec potuisse euadere, nisi fuisset Domini Iesu liberatus gratia.

Vt veniat super vos omnis sanguis iustus, &c. Quare si qui dicerent, cur nam grauiora omnibus patientur? Respondendum est, quia iniquiora scelerioraque quam cæteri omnes perpetrarunt, & nihil eos à sceleribus potuit reuocare. An non audisti Lamech dicentem: Vindicatum est ex Lamech septuagies septies, hoc est, pluribus ego quam Cain supplicii dignus sum? Atqui fratrem ipse non interfecit. Sed quia nec exemplo quidem commotus, prudentior factus est, punitur. Idipsum est quod alibi Deus ait: Reddens peccata parentum in filios, in tertiam & quartam generationem: non quoniam alieni peccati quisquam supplicia luat, sed quoniam, qui multos propter peccata sua vexatos esse non ignorat, neque idcirco factus est melior, sed eadem committens, non curat, illorum quoque poenas iuste sustinebit. *Amen dico vobis, veniet hæc omnia super, &c.* In caput vestrum hæc omnia conuertentur, & apertam faciam vltionem. Nam qui multos peccantes videt, nec illorum opprobriis modestior factus est, sed eadem, atque peiora machinatur, par est, vt maiora quam illi luat supplicia. Vide Chrys. 73. Homil. in Matt. *Vt veniat super vos omnis sanguis iustus, &c.* Luent poenam omnium homicidiorum, non quorumcunque, sed iustorum. Et significatur per hæc enormitas grauissima criminis Iudæorum. Et verè sic fuit, quia patres sauerunt in homines, isti in Christum, Deum & hominem. *A sanguine Abel iusti*. Hi duo indicuntur tanquam extremi inter iustos occisos, quos sacra scriptura veteris testamenti nominat: vel ideo hi soli inducuntur, quia in his tantum scriptura petitionem vindictæ explicat. In Abel quidem, Ecce sanguis fratris tui Abel, clamat

2. Tim. 3.

Persecutiones quæ.

2. Cor. 7.

Genes. 4.

Exod. 10.

ad me

Genes. 22. ad me de terra. In Zacharia autem: Videat Dominus, & requi-
2. Petr. 24. Orat. De his duabus vindictis agit, quum & omnium iustorum
intelligi vult vindictam. Zacharias iussu regis Ioas, lapidibus
inter templum & altare occisus est. In atrio templi erat altare
holocaustorum, ita quod inter templum & altare holocausto-
rum erat spatium quoddam, in quo erat lauatorium. Abel fuit
pastor ouium, ac in agro necatus; Zacharias verò sacerdos in
atrio templi: vtriusque gradus martyres, & laicos, & officio al-
taris mancipatos, sub eorum voluit intinere vocabulis. Iustus
quidem & amicos suos permittit Deus ab ipsis impiis homi-
nibus vexari & affligi, ad maiorem nominis sui gloriam, & ius-
torum meritum. Omnes iusti passi sunt tribulationes, summa
laborarunt molestia aduersus mundi difficultates. Nos ergo
eorum patientiam imitemur, cum huiusmodi nobis contin-
gunt labores & certamina. Primus homicida fuit Cain: iam
qui illum imitantur, maiori digni sunt poena, quia sciunt pec-
catum illud esse grauissimum. Hierusalem, Hierusalem, que occidis
Prophetas, &c. Ob insignem amorem conduplicat. Subicit Se-
lera eius: que occidis Prophetas. Non saxa & aedificia ciuitatis
sed habitantes in ea vocat. Sic in alio loco legimus, quod vi-
dens eam, fleuerit. Sic apud Esaiam alloquitur naues: Vlutat
inquit, naues maris, hoc est, qui in nauibus per mare cursum
conficitis. O Hierusalem, o Iudaei Hierosolymae habitatores,
qui eadem diuinis Varibus infertis. Solent, qui dolore pre-
muntur, verba quibus calamitatem suam ostendunt, saepe
mero repetere. Conduplicat autem nomen exaggerando con-
ditionem ciuitatis, tot dignitatibus, gratis & beneficiis do-
nata. *Quae occidis Prophetas.* Occidis, inquit, persequeras occide-
re, lapidare, & variis modis interimere. *Quoties volui,* mo-
nendo, visitando, praecipiendo per Prophetas, imo per me ipsum,
ut desisteres: nihil effectum est. In eo autem quod dicit, *Quo-
ties volui congregare filios tuos;* omnes retrò Prophetas a se
missos esse testatur. Gallina quoque similitudinem congregan-
tis sub alas pullos suos adducit. Tales imagines crebro apud
Prophetas inueniuntur. Sicut Aquila, inquit Moyses, protegit
nidum suum, &c. Aues feruenti amore pullos suos diligunt.
Voluit Deus Iudaeos saluos fieri; at illi noluerunt, semper ob-
streperi fuerunt. Voluntati Dei nemo potest resistere. Omnia
quae cunq; voluit, fecit in terra & in caelo. Gallina praecipuum
affectum inter alia animantia in filios suos habet, ita ut eorum
infirmitate affecta, & ipsa infirmetur; ipsa quoque alis suis
filios protegens, contra miluum pugnat. Sic & Saluator noster
Christus.

Chrys. Hom.
2. de patient.
Iob.
Homicida
primus
Cain.

Lucas 19.
Esai. 22.

Metonymia
figura.

Deut. 32.

Rom. 8.
Psal. 115.

Augusti.

Christus, per carnis susceptionem infirmatus est quodammodo propter nos, ille resistit Diabolo ne nos rapiat. Recte gallinae naturam siue similitudinem Iesus in se suscepit & ostendit. Hic ab itinere fatigatus, & laboribus molestatus propter pullos suos, sedit. Gallina est mater, etiam si non videas siue audias pullos, ita illa infirmatur, ut matrem intelligas. Non debemus tamen nos semper pueri esse siue paruuli, sed malitia infantes esse debemus.

Gallinae as-
fectus in
pullos suos.

Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta: dico, &c. Relinquetur domus vestra deserta à meo patrocinio. Non solum corpus, sed etiam anima peccantium deserta relinquitur. Desertam Iudaeorum domum, id est, templum illud augustissimum desertum est. Deus non mutatur, ipse est veritas ipsa; at nos sumus qui mutamur. & vento instabiliore sumus. O ciuitas ingrata, infelix, quam Deus merito relinquit, per gratia ac protectionis suae protractione, subtractionemque. Vestrum o Iudaei, Messiam tam diu expectatum interfecistis. Dereliquit vos Dominus merito, quia vos eum dereliquistis. Magna est domus ignominia ubi ea deserta est: ita ingens ignominia ubi recessit Spiritus sanctus ab homine. Olim multas hae ciuitas Hierusalem calamitates perpeffa fuerat; at nulla atrocior ea quam Domino ab ipsa recedente passa est. Venerunt Romani, & eam spoliaverunt, ac penitus destruxerunt; quod ipsi antea timuisse visum sunt, cum dicerent: Ne forte veniant Romani, &c. Hoc etiam in loco futurum aduentus secundi diem significat, indicans eos qui vehementer increduli sunt, tunc adoraturus eum, & nihil illis proficere. Quare dum tempus habemus, operemur bonum, recte viuamus nunc. Sera poenitentia nos decipiet. Postquam nauis submersa est, & postquam agrotus obiit, nihil prodest gubernator, nec medicus: sic & nos, antequam res ad exitum veniat, vigilemus, ne naufragium patiamur. Nos solemus seruos quos charos habemus, diligenter curare, ut reualeant: quare non magis animam nostram, quam nihil charius habere possumus? Quod si hanc negligimus curam; cum hinc discesserimus, nihil nobis ad satisfaciendum relinquitur. At quae nostra locordia? Nos plerique maioris facimus nostros seruos quam nosmetipsos. Anima enim nostra laborante, non curamus. Praecepta salutis contemnimus, consilia spiritualium medicorum negligimus: illi non exigunt à nobis pecuniam pro suis consiliis quae nobis exhibent: quaerunt salutem nostram: nolunt uti deliciis: certe te modestiorem & ditiores faciunt. Qui ditari volunt, incidunt in tentationem diaboli. Talia tibi possunt ad-

Iudaei derelicti.

Ioan. 11.

Simile.

Poenitenti.
Sera.

1. Tim. 6.

VITA B. STEPHANI.

habere remedia. Vide Hom. 75. in Matth. Chrysost. *Benedictus qui venit in nomine Domini.* Hoc versiculo vsi sunt & paruuli, quando Dominus ingressus est Hierusalem, qui sumptus est ex Psalmo 117.

*Simile.
Pij gallina
compa-
rentur.*

*Hier. 22.
Luc. 16.*

Pij Christiani comparantur gallinæ: hæc enim multos labores sustinet in vita vt educet suos pullos, & plerunque non moritur morte naturali, sed interficitur: ita omnes pij hęc calamitatibus conficiuntur: oportet vt & sibi & mundo moriantur: inde exaltentur. Reprobi contrā, non gallinæ comparantur, sed accipitri, & aliis id genus rapacissimis, quæ quidem quā diu viuunt gestari solent manibus dominorum suorum, at verò postquam mortuæ sunt, in sterquilinum proiciuntur, sepultura asini sepeliuntur. Vide quid avaro diuiti contigit.

SENTENTIÆ IN EVANGELIUM.

IVDAEI se reos fecerunt suis sceleribus, non solum gloriam malorum, sed etiam illius sanguinis qui ab initio mundi effusus est; eorum peccatum maximum est: sic his etiam euenerit, qui Christum receperunt: semel omnia donata sunt, quæ prioribus sanctis per partes donata fuerunt. Sanguis iustorum clamat vindictam in cælum. O Hierusalem recogita quæ à Deo acceperis. Non fecit taliter Dominus omni nationi. Ala Domini, est diuina protectio. Sub vmbra alarum tuarum protegeme. Christus gallinæ affectum verè habuit, qui se exinanit propter nos. Iudæi adeò indurati ac obsecrati fuerunt, vt Christum videre minimè potuerint. Nobis adest Christus, nos colligit sub alas. Væ pullis nō recurrentibus sub alas gallinæ huius, cum nunquam non desuper volitet miluus, imò leo, quærens quem deuoret. Timeamus ne domus nostra deserta à Deo relinquantur. Quid grauius, quā à Deo derelinqui? Ne proicias me à facie tua, &c. clamemus. Psal. 50.

*Miluus nos
quærit.*

VITA BEATI STEPHANI PROTO- MARTYRIS, EX ACTIBVS APOSTOLO- rum, & aliis grauibz auctoribus collecta.

*Vidua de-
pelle.*

PROPTER prædicationem Apostolorum, & miracula innumera quæ operabantur, crescebat quotidie Christianorum numerus. Orta est autem dissensio quædam inter Græcos & Hebræos. Nam Græcorum viduæ in quotidiano ministerio despice-

VITA B. STEPHANI.

51

bantur: quare vt omnis dissensio tolleretur, septem viros boni testimonij constituerunt; ne ipsi Apostoli propter huiusmodi parua negotia à prædicatione impedirentur, & oratione. Inter hos autem septem viros, primus vocatus est & caput omnium Stephanus, vir plenus Spiritu sancto. Vnde colligit Augustinus magnam fuisse sanctitatem & castitatem beati Stephani, cum deputeretur & destinaretur propter negotia tractanda inter mulieres. Erat plenus gratia & fortitudine, qui faciebat signa in plebe & prodigia multa. Tum etiam ostendebat se constantissimum & admirabilem in prædicando Christo & eius Euangelio, in plebe & apud ipsos Iudæos, persuadendo eis, quod relinquerent iam legem Moyfi, quod parum eis profutura erat, & complecterentur Euangelium. Hac de re frequenter & feruenter cum ipsis disputabat. Omnes autem eius aduersarij non poterant resistere spiritui & sapientiæ ipsius Stephani. Cum autem se ab ipso deuictos viderent; ex nimia malitia ac inuidia testes quosdam falsos subornarunt, qui dicerent se ex eo audisse verba blasphemiarum contra Deum, & contra eius templum atque legem. Hæc accusationem falsam intenderunt in eum. Princeps autem Sacerdotum ei non aequè fauens, interrogauit si hæc ita se haberent. Hic Apostolicus vir longam coram ipsis, velut Angelus, fecit orationem. Satis, inquit, ostenditis quorum sitis filij, imitantes parentum vestrorum crudelitatem, viri dura ceruice & incircunciso corde, qui semper Spiritui sancto resististis. Ipsi parentes vestri Prophetas sibi à Deo missos interfecerunt, vos verò ipsum Prophetarum Dominum, videlicet vnigenitum Filium Dei, crudelissimè crucifixistis. Hæc audientes dissecabantur Iudæi cordibus suis, & stridebant dentibus in eum. Intuens autem in cælum Stephanus, vidit gloriam Dei, & Iesum stantem à dextris virtutis Dei, & ait: Ecce video cælos apertos, & Iesum stantem à dextris virtutis Dei. Iudæi furore pleni, irruerunt in eum vnanimiter, eduentesque eum extra ciuitatem, crudelissimè lapidauerunt. Lapidantium vestes seruabat Saulus, qui vehementer mortem Stephani sitiebat. Videns autem Stephanus sibi mortem imminentem, magna voce dixit: Domine Iesu accipe spiritum meum. Hanc autem orationem stans pro se habuit; at verò vt charitatem suam erga proximos suos manifestaret, flexis genibus orauit pro his qui eum lapidabant, dicens: Domine ne statuas illis hoc peccatum, quia nesciunt quid faciunt. Nec tamen hæc tam pia oratio & charitate inflammata, potuit adhuc adamantina corda & obdurata emollire; sed potius vno impetu

*Stephani
castitas ma-
gna.*

Act. 7.

*Stephani
constantia.*

*Saulus mor-
ti Stephani
consensit.*

IN FESTO B. IOANN. APOST. ET EVANG.

lapidibus virum sanctum obruerunt: aliis quidem lapidibus eum non attingentibus, aliis verò grauitèr vulnerantibus, & sanctissimum eius caput commaculantibus, ita vt sanguis copiose ex eius sacratissimo corpore efflueret. Atque hoc modo sanctus Protomartyr Stephanus gloriosum Deo reddidit spiritum. Eius autem corpus fuit honorificè sepultum per viros timentes Dominum, non sine multis lachrymis. De hoc autem sancto Stephano mirabilia multa recensent qui particulatè tractatus de eo conscripserunt: inter quos fuit B. Augustinus, Gregor. Nyssenus, Fulgentius, Petrus Chrysologus, Eusebius Emislenus, Nicetas, & multi alij graues auctores. Hic sua oratione Saulum conuertit, qui factus est vas electionis, & Paulus appellatus, vt scribit Augustinus. Compleuit suum martyrium anno Domini 34. Tiberio imperante. Eius reliquie inuentae sunt circa annum Domini 400. die verò 26. Decemb. Corpore anno 560. translatus Romam. Patronus Ecclesiae Catholicae.

IN FESTO B. IOANNIS APOSTOLI

ET EVANGELISTAE CONCIO, QUAE LECTIONEM Euangelicam explanat: inde de singulari Christi erga Ioannem amore; ac deinde de communis Dei in genus humanum charitate agitur.

THEMA. *Vidit illum discipulum quem diligebat Iesus sequentem, qui & recubuit in caena supra pectus eius Ioan. ultimo.*

V M multae ac penè innumeræ causae sint, quae nos Auditores, ad conditoris nostri amorem & obedientiam prouocare, & quodammodo cogere videantur; illa nos vel maximè virget, quae ex immensa Dei benignitate, & plus quam materna erga suos cura & indulgentia colligitur. Dum enim pij homines vel vitas sanctorum Patrum legunt, vel piorum hominum, familiariumque Dei amicorum secreta cognoscunt, animaduertuntque qualem Pater ille caelestis suorum curam & prouidentiam gerat, (qui facit misericordiam in millia his qui diligunt illum) haec cum animo & cogitatione diligenter pertractant, in huius tantae charitatis amorem mirabiliter rapiuntur, & se totos eius obsequio addicere cupiunt: quem non minus pium & beneuolum experturi

Dei in nos
benignitas
quanta.

CONCIO.

53

experturi sunt, si eum ardenti studio & tota mente coluerint. Ad hos namque illa Domini promissio pertinet: Ad vbera portabimini, & super genua blandientur vobis. Quomodo si mater cui blandiatur, ita ego consolabor vos. Possem equidem plurima huius rei exempla referre, possem in medium Moysen producere, qui facie ad faciem, vt amicus amicum Dominum alloquebatur. Possem Apostolum Petrum commemorare, cuius vel sola corporis vmbra salutem aegris omnibus cōferebat. Possem coapostolum eius Paulum, qui raptus in Paradisum audiuit arcana verba, quae non licet homini loqui. His tamen omnibus omis, vnum Ioannem Euangelistam in medium proferam, quem admirandis Saluator noster amoris priuilegiis clarum & insignem reddidit. Si enim Reges sola vocis appellatione ex Equitibus Comites & Duces faciunt: quid faciet illa caelestis Regis atque omnium Domini vox, qui vocat ea quae non sunt tanquam ea quae sunt, cum sacra Virgini matris, Ioanni verò filij nomen indidit? Qua dignitate quid gloriosius? Nihil enim praeter caelestem Patrem Christus, neque in caelo neque in terra, matre sua charius habuit: quam tamen discipulo in matrem assignans, ex discipulo fratrem fecit. Iam intelligere possunt pietatis studiosi, quam beneficium Dominum colant & venerentur: improbi contra lugeant, quod vitio suo illis Dei beneficiis se priuent ac defraudent. Caeste numen implorandum.

Esai. 66.

Exod. 33.

Act. 1.

2. Cor. 12.

Simila.

Ioanni quid collatum.

AUE MARIA.

PETRVS & Ioannes in Euangelica historia frequenter coniunguntur: sic videmus & hic fieri. Cum Dñs Ecclesiae suae, quae vna est, pastorem vnum praeficere voluisset, Petrum inter alios Apostolos potissimum delegit, cui hoc munus delegaret. Cur autem Ioanni hoc non commiserit, quem mira charitate diligebat, ille nouit qui solus spirituum ponderator est. D. Hieron. tamen hanc causam affert: quod inuidiae occasio quaedam ceteris discipulis oblata fuisset, si & adolescentem, & familiariter sibi dilectum ceteris Dominus praefecisset. Quamuis enim nullus ferè in discipulorum corda, spiritu sancto plena, liuor irreperere potuisset: auctorem tamen pacis & charitatis hoc facere non decebat. Hoc enim nos exemplo Dominus omnem offendiculi ansam vitare docet. Quamuis & Ioannem in omnibus douis atque priuilegiis, quae Petro & ceteris Apostolis tributa fuerant, nulla re fuisse inferiorem, imò in multis superiorem & ornatiorem legimus. Fuit Apostolus à Christo & Euangelista electus. Fuit & cum duobus illis in monte. Fuit & in horto

Petro Ecclesia commissa est.

Matt. 17.

IN FESTO B. IOANN. APOST. ET EVANG.

cum Christo. Missus est cum altero ad parandum Pascha. Tum multis aliis laudibus & peculiari gloria ita ipse solus floruit, ut socium, aut parem habuerit neminem. Vnus enim fuit, qui virgo à Domino electus, virginitatem perpetuò conseruauit. Vnus qui ceteris in passione Domini fugientibus, & eundem vel abnegantibus vel deserentibus, nunquam ferè destituit, neque frangi aliquo timore potuit, quo minus illum omnium iherosolymorum atque laborum indiuiduus comes ad crucem vsque sequeretur, & iuxta illam astaret, eo præsertim tempore quo omnes eius noti atque amici à longè stabant. Huic Dominus matrem in cruce pendens commendauit. Vnus qui supra pectus Domini recubuit. Vnus postremò, cuius mors, & tumultus maxime mirabilis exstitit: corpus siquidem eius nusquàm in terris appareret, sed (ut multi Sanctorum Patrum piè testificantur) cum corpore simul & anima in beatas illas immortalitatis oras assumptus est: quod nulli Apostolorum contigisse legimus: corpora enim apud nos in terris manent, cum animæ sempiternis gaudiis in celis perfruantur. Iam ad Petrum, cuius antea fecimus mentionem, reuertamur. Operæpretiū erit videre, quibus verbis officium Præfatus Dominus Petro demandauerit. *Petrus inquit, diligis me plus his?* Cui Petrus: *Tu scis, Domine, quia amo te.* Cui Dominus: *Pasce, inquit, agnos meos.* Cum verò Dominus idem & secundo & tertio interrogaret, Petrus tam multiplex interrogatione perturbatus, respondit: *Domine, tu omnia nosti: tu scis quia amo te.* Cui rursum Dominus, *Pasce, inquit, oues meas.* Quæ quidem verba non leuiter æstimanda. Vbi primo illud obseruandum, Dominum non simpliciter interrogasse: Si non Ioannis diligis me? sed per comparationem, *Diligis me plus his?* Quibus verbis apertissime docuit, non modò dignum sed ceteris etiam digniorem esse debere, qui ad pastorale munus deligatur: & ita digniorem, ut (sicut Gregor. ait) comparatione eius, ceteri homines in gregum numero computari debeant. Tantum enim sanctitate atque prudentia præire ceteros debet, quantum vita pastoris vitam pecudum, rationis expertem, antecellit. Illud etiam hic notandum est, quòd quando Dominus per comparationem interroget, Petrus tamen simpliciter, non comparatiue responderet: *Tu scis Domine, quia amo te.* Periculo enim suo doctus, quam esset temerarium se aliis præferre, didicerat. Ob temeritatem suam ante passionem Domini foedissime corruerat. Quia verò electis (Deo ita faciente) omnia cooperantur in bonum, etiam ipsa peccata, ut D. Augustin. ait, ideo cautiore & humilior post ruinam Petrus assurgens

Ioan. 19.

Ioannis felicitas.

Petro præfatus donatus est.

Gregor.

Pastor qualis esse debet.

Rom. 8. Augustin. in Aledit.

CONCIO.

55

assurgens, non audet modò se aliis præferre, nec se (quàm hoc modò interrogaretur) plus ceteris Dominum diligere, confiteri: nouerat infirmitatem suam. Ideoque non tam suo sensu, quàm Domini iudicio fretus: *Tu, inquit, scis Domine, quia amo te.* Hæret modò ac dubitat, num verè Dominum diligat, quamuis se diligere credat. Præterita enim ruina huius tantæ humilitatis, timoris & dissidentiae illi occasio exstitit. Cuius exemplo, Auditores, ex ipsis peccatis quæ patrauimus, harum virtutum materiam attingere debemus: ut ea nobis & humilitatis & timoris & maioris sollicitudinis occasionem præbeant; ne velimus iterum gustare quod gustatum attulit mortem, quodque lachrymarum & amaritudinis nobis poculum propinauit. Commendat Dominus Petro fideles, quos non subditos, sed agnos appellauit. Mansuetudo, quæ agni nomine significatur, in Christianis moribus debet elucere. Inter hos agnos ille celestis agnus libentissime commoratur, eosque in pascuis vberibus pascit ac dirigit. Cum hos agnos Dominus Petro commendasset, quoniam boni pastoris est pro ouibus animam ponere, hanc quoque gloriam eidem conferens, denunciavit fore, ut sicut ipse in officij dignitate, ita esset in passionis gloria securus. Imitatus est eum officio, imitatus exitu, atque ita particeps factus est in tribulatione simul & regno. Satis quidem constat, inter omnia Dei munera primum esse à Deo diligi: ab eo enim diligi, est eius dilectione dignum fieri. Quatuor autem (ut cætera omittam) præcipuis signis vim amoris, quo amicum prosequimur, declaramus: si videlicet in illum beneficia conferimus, si familiaritatis illi signa exhibemus; si secretorum participem facimus; si postremò res pretiosas, nobisque valde charas, illius fidei committimus. Hæc omnia in Ioanne Dominus constituit. Fuit ipse Apostolus, Propheta, Euangelista, Martyr, Confessor, Doctor, Pontifex & Virgo. Talis amicus fuit apud Deum Patriarcha Abraham, qui Dei secretorum fuit particeps. At Ioanni quæ non arcana detexit? quid non cum illo tanquam amicissimo communicauit? Illi sui ipsius, illi domus atque familiaris, illi denique celestis regni secreta aperuit. Merito inter sacros Euangelistas Aquilæ comparatur; quæ oculis non conuenientibus splendidissimum iustitiæ Solem, adeoque beatissimæ Trinitatis mysterium contemplata est. Paulus in Paradisum raptus, nihil nos aliud docuit, quàm se audisse arcana verba, quæ non licet homini loqui; at Ioanni & videre & scribere, atque aliis prædicare datum est. Ceteri Apostoli per vniuersum orbem dispersi sunt; at Ioannes diutius in Iudæa per-

Agni quæ celsitudo fuit.

Dilectio Dei optimi donum.

Ioannis privilegium.

Genes. 18.

Ioannes Aquila comparatur.

manfit, non aliam ob causam, quam ut preciosum illud depositum sibi commissum, id est, Christi matrem, attentius servaret, & demandatum sibi filij munus & officium plenius exqueretur. Hanc sanctissimam Virginem cum magnus ille Dionysius ubi primum vidit, quandam diuinitatis imaginem se in ea contemplatum fuisse confiteretur. O felicem Ioannem, qui post Christum Dominum talem meruit habere magistrum. Quid ab ea non didicit? quid non impetrauit? His argumentis, Auditores, non solum, qualem se Christus erga Ioannem gesserit, sed qualis etiam in bonos omnes existat, intelligetis. Quamuis enim hac propria atque peculiaria sint Ioannis privilegia, diuina tamen bonitas innumera alia in thesauris suis recondita dona habet, quibus pios in hac etiam vita ornate, ditare, & honestare solet. Recte exclamare possunt: Quam bonus Israel Deus iis qui recto sunt corde. Huius felicitatis causa est sola diuina voluntas. Omnis enim nostra fortitudo atque felicitas ex diuinæ voluntatis beneplacito pendet. Eorum tamen superbia valde est detestanda, qui sceleribus inquinati, animo effertur, imò infania insolecunt. Ex Euangelio colligimus Petrum de Ioanne fuisse sollicitum, & ideo à Christo quæsiisset.

Psalm. 72.

Felicissimo,
stra unde
pendeat.

Matth. 16.

Petrus infir-
mitas.

Domine hic autem quid? Hæc non ex malo animo protulit, sed planè sincero, ut sciret an Ioannes, quem dilectissimum Domino sciebat, particeps esse deberet coronæ martyrij, quam ipse esset percepturus. Ante passionem Petrus satis infirmus Domino dixit: Absit à te Domine, non erit tibi hoc. Cuius Dominus ignorantiam acerrimè compescens, Vade, inquit, Satana, scandalum mihi es: non enim sapiis quæ Dei sunt, sed quæ hominum. Is verò qui tunc temporis terrena tantum sapiebat, & propter Deum pati, dedecus & ignominiam iudicabatur: modò lachrymis suis & pœnitentia eruditus, iam humana ignorat, diuina sapit, & summam gloriam crucis supplicium putat: atque ita de sua felicitate securus, de Ioannis exitu & gloria inquit, dicens: *Domine hic autem quid?* Vera pœnitentia magni facienda est, ex qua magni progressus in virtute consequuntur. Illi feliciores æstimantur, qui post lapsus ita lugent, quam nunquam lapsi sunt, & seiplos non desunt. Sed ut ad propositum redeamus, cum Petrus de Ioanne quæsiisset: *Domine hic autem quid?* Dominus respondit: *Sic enim volo manere, donec veniam.* His verbis Dominus Petri curiosum ingenium notare voluit, quo morbo genus hominum grauissimè laborat, qui seiplos neglectis, aliena tantum curare student. Vtinam Domini consilium & mandatum quod dedit Apostolis: Non est vestrum nosse tempora

tempora; mortales omnes amplecterentur, qui tam studiosè in aliorum mores, genus, vitam, opes, dicta, facta & consilia inquirunt: cum tamen seiplos prorsus ignorent, & intra seiplos tanquam in aliena regione peregrinentur. Longè tamen aliter nos gerere debere, quidam Sanctorum Patrum admonet, dicens: Vt te semper inspicias, ab omnibus aliis oculis auerte. Merito ergo Dominus ab hac cura Petrum soluit, cum ait: *Sic volo eum manere donec veniam, quid ad te?* His autem verbis innuitur quod postea declarauit euentus: nempe Ioannem, post aliorum Apostolorum gloriosos agones, diutius in hac vita mansurum, nec crucis supplicio, aut alio martyrij genere à vita migraturum. Fuit Ioannes ereptus è dolio fermentis olei, tanquam lampas aliqua splendidissima, quæ in Ecclesia nouella lucere debebat. Hanc lucernam Dominus extinguere noluit. Sicut enim in exordio nascentis mundi eadem diuina Sapiencia primos illos homines quam diutissime viuere voluit, ut numerosam sobolem procrearent, quæ per omnia terrarum sola diffunderetur: sic etiam initio nascentis Ecclesiæ necesse erat, vnum aliquem ex Apostolis Christi, & eum præcipue, qui ei in primis charus, maximeque familiaris fuisset, diu superstitem permanere, ut eius auctoritate, consilio, & institutione Ecclesia stabiliretur. Quum igitur Dominus hanc de Ioanne sententiam protulisset, discipuli de Ioannis vita & morte inter se tractare cœperunt. *Exiit enim sermo iste inter fratres, quod discipulus ille non moritur. Et non dixit Iesus, Non moritur.* Ex his verbis magna inter Doctores de Ioannis exitu quæstio oborta est. Ex historiis nanque Ecclesiæ illud constat, quod sexagesimo octauo post passionem Domini anno, suæ verò ætatis nonagesimo nono, exstructum sibi apud Ephesum sepulchrum, viuens subierit. Tunc splendor tumulo circumfusus, loci hominisque aspectum circumstantibus admittit: quo postmodum remittente, inane apparuit conditorium: nec ipse post id temporis amplius in terris est visus. Quidam (ut Metaphrastes sentit) cum Helia & Enoch illum adhuc viuere & adseruari credunt: ut tres isti viri triplicis legis in extremo tempore testes sint. Sed verisimilius illi credunt, sanctissimam illam animam cum corpore ipso in cælum fuisse translata; ut sicut de sacratissima Virgine (quia corpus eius in terris non inuenitur) cum anima in cælum assumptum creditur, idem etiam de Ioanne adoptionis filio credendum sit. Hoc exemplo & Virgines puritatem suam, velut pretiosissimum thesaurum tueantur, & carnales homines impuritatem suam perpetuis lamentis desceant. Petrus vitam martyrio desiniturus non

Homines cui
ricti sumus.Simile.
Pariter pri-
mi quare
longam.Vita B. Ioa-
nis Euan-
gelista.Virgines
studium.

temerè de Ioanne quærit, eum ait: *Hic autem quid? Cui Domini: Sic eum volo manere donec veniam, quid ad te? tu me sequeris.* Hoc est, si ego illum in hac vita superstitem, & passionis expectem permanere volo, quid hoc ad te? quid gloriam tuam minuit, si eiusdem gloriæ comitem non habeas? Tu me sequere. Noli aliena curiosius perferutari, meis insistas vestigiis, & eodem quo ego crucis supplicio ascensum in cælum tibi parabis. Quibus Domini verbis discipuli intellexerunt, Ioannem nequaquam moriturum. Quorum mentem Ioannes ipse corrigi, dicens: *Et non dixit illi Iesus, Non moritur.* Hæc de Evangelica lectione: nunc ad proposita thematis verba redeamus. Vidit illum discipulum quem diligebat Iesus, sequentem, &c. De singulari Christi in Ioannem dilectione diximus: consequens est, ut de dilectione eius in nos disseramus. Quid enim nobis emolumenti afferret, si Ioannem Domino charissimum fuisse intelligamus, nisi ipsi etiam ab eodem diligamur? Hæc enim vocorum omnium summa est, ab eo diligi, qui supra omnia est. Huius autem rei cognitio mirum in modum nostrum erga illum amorem excitat & incendit. Sicut enim ignis nulla re magis quam alio igne accenditur: ita amor nulla re vehementius quam alterno amore excitatur. Hoc item spem nostram mirè alit atque confirmat. Ad cuius enim præsidium tutius confugiam, quam ad eius à quo me vehementer diligi existimo: cum amicorum omnia sint communia, nemoque simul & amare & deferere soleat? Quid autem (quocunque me fortuna verset atque deuoluat) molestiæ quidpiam afferre queat, cum omnipotentem Deum amatorem, defensorem, & vitæ custodem habeam? Hæc Dei dilectio sola hominem felicem efficit: sine qua miser esset, etiam si omnium aliorum bonorum compos esset. Ioannes ceteris omittis se dilectum à Christo discipulum nuncupauit: ex hoc enim fonte omnia alia laudum insignia, & multa item manarunt. Quia in re illud obiter adnotandum est, quanta sit mortiferi peccati granitas (quod tamè adeò facile homines admittunt,) quandoquidem per illud à Dei gratia & amicitia homo decedit, & hostis eius efficitur. Quod quidem satis erat, ut prius homo omnia mundi supplicia perpeti, quàm in huiusmodi euimen incidere velleret. Quod sollicitè animaduertere debent, qui cuncti aut peierant, aut alterius seu famam, seu fortunas lacerant, aut odio fratrem prosequuntur, aut vindictam expetunt, aut alienam uxorem concupiscunt. Hæc enim omnia mortifera crimina sunt, per quæ à diuina gratia & amicitia cadunt. Amor ubi adest, ibi debet esse mutus. Est enim amor animorum vnio, &

Simile.

Dilectio Dei summa felicitas.

Peccata lethalia vitanda, Amor quid.

veluti

veluti glutinum, quo animi ita inuicem copulantur, ut amans amatum, tanquam seipsum, non tanquam alium diligit. Vnde illud necessariò sequitur, ut quæ quisque sibi bona velit, eadem dilecto velit: quandoquidem vnum cum illo per amorem effectus est. Christus magno amore Ioannem prosequatur; non dubium quin idem Ioannes in suo pectore sentiebat. Quantum autem eum dilexerit, solus ille scit, qui spiritum ponderator est. Quid aliud Euangelium eius (quod vim eius latentem prodit) quid insignis illa inter septem canonicas epistolas, nisi dilectionem & dilectionis opera sonant? Quoties verò is in Euangelio hanc eandem sententiam ex persona Domini repetit? Hoc est præceptum meum, ut diligatis inuicem, sicut dilexi vos. Itaque sanctus hic Euangelista, qui tantum in charitatis studio profecerat, ex tota Evangelicæ historiæ serie, ea potissimum sibi scribenda desumpsit, quæ ad animos hominum charitate inflammandos maximè pertinebant. Vnusquisque enim ea potissimum tractat, ea versat ac voluit, ea semper in ore habet, quibus magnopere delectatur. Ioannes noster, cum senio confectus, à discipulis ad Ecclesiam portaretur, ut fideles salutaribus præceptis imbueret, hanc identidem sententiam inculcabat: Filiioli, diligamus inuicem. Cumque ab eo quæreretur, cur eadem toties verba repeteret, dignam (ut D. Hieron. ait) Apostolica auctoritate sententiam protulit: Quia, inquit, præceptum Domini est: & si solum fiat, sufficit. Pauca de charitatis fructibus & affectibus in mediū afferamus. Non vulgaris familiaritatis & dilectionis indicium est, in sinu alterius recumbere. Ioannes recubuit supra pectus Iesu. Nemo hoc audet, nisi qui admodum familiari amicitia alteri coniunctus est. Recumbere idè esse videtur quod alicui rei inniti, quale illud est: In te omnis domus inclinata recumbit. Illa anima super dilectum suum innititur, quæ humana cuncta præsidia inania esse intelligens, sibi que ipsi diffidens, vni Deo fidit, vni illi innititur, in illo curam suam omnem proicit, qui nullius spem fallere potest. Deinde in sinu Iesu recumbere, est in illo obdormiscere, illius amplexibus frui, & per eum in pace illa, quæ exsuperat omnem sensum, gaudere. Sol plus mundum quam omnia simul astra illuminat: ita vnus ille Iesus longè plenius atque felicius mentem hominis quam creata omnia reficit & implet: quæ quidem refectio, spiritualis animæ quies & somnus est; mundi negotia irrequietis & turbidis huius seculi motibus, mentem nostram sollicitam, anxiamve suspendere solent. Qui enim Domino fidunt, sicut mons Sion, stabiles &

Ioan. 15.

Ioannis 3. quæc vobis.

Recumbere quid sit. Cant. 2.

Iesu finis qualis. Simile.

Psalm. 124.

immo

immoti permanēt, vt cum Propheta dicant: In pace in idipsum dormiam & requiescam. Quoniam tu Domine singulariter in spe constituisti me. Ille semper recumbit in sinu Iesu, qui semper in sinu suo gestat Iesum, qui illius semper amore æstuat. Hæc virtus multos habet fontes, à quibus scaruere solet. Sed præcipue oratio, diuinarumque rerum contemplatio, familiaritas cum Deo consuetudo, charitatem incendere & augere solent, quum homo innumera Dei beneficia animo voluit. Ex hac autem dilectione, firma quædam fiducia nascitur, qua homo audet in eo audet recumbere, quem ardentè amat. Sperent in te qui nouerunt nomen tuum: qui experti sunt quàm suauis sit Dominus. Cor itaque ab omnibus terrenis curis, cogitationibus, voluptatibus auocandum est, & quatenus fieri possit, totum ad cælestia transferendum, quò ad hanc mundo incognitam felicitatem perueniamus. Sunt autem duo officia, quibus ad fastigium charitatis peruenitur: carnalium affectuum mortificatio, qua homo à se ipso, hoc est, ab amore sui recedat: & orationis studia, quibus ad Deum accedat. Det Dominus vt his gradibus in sinu Iesu requiescamus. Amen.

IN FESTO SANCTI IOANNIS

APOSTOLI ET EVANGELISTÆ CONCIO, in Euangelium eius dici, & de eius vita adiecta per F. Petrum Merseum.

DIXIT Iesus Petro, sequere me. Et conuersus Petrus vidit illum discipulum, &c.

QUANTVM ad martyrium patiendo dixit illi vt sequeretur se. Sequutus est Petrus Christum patiendo crucem; sequuti sunt & multi alij. Gloria magna est sequi Dominum. Quem diligebat Iesus. Diligebat quidem Iesus Ioanæm, non tamen alijs exclusis; nam dixit: Sicut dilexit me Pater, & ego dilexi vos. Verum Ioanem dilexit speciali amore præ cæteris, propter tria: propter intellectus eius perspicacitatem; sicut magister solet discipulum diligere qui est perspicacis ingenij. 2. Ob munditiæ puritatem, nam virgo fuit. 3. Commendatur Ioannes etiam ex privilegio specialis fiducia, quam habebat de Christo, ita vt confidentius Dominum interrogaret: Domine quis est qui tradet te? Fuerat quidem Petrus lapsus; at postea resurrexit, & maiorem consecutus est gra-

Eccles. 3.
Ioan. 15.
Christus Ioan-
nem cur dilexit.

gratiam. Dixit itaque Iesus Petro: sequere me. Sequere corporali incessu & spirituali. Conuersus Petrus vidit illum discipulum. Conuertit se Petrus, vidit & illum discipulum quem præcipue diligebat Iesus sequentem. Hic licet ei non esset dictum, tamen sequebatur. Petrus vehementer amabat Ioanem; cum à Dño sibi præcipi audiret, optabat & Ioanem eius sequelæ participem. Quæcubuit in cana super pectus eius. Hoc contigit in cœna illa nouissima, quæ & Ioannes, qui præsens fuit, diligenter describit. Recubuit supra pectus Iesu; in quo pectore sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi: supra quod pectus recubuit, quæ maiori cæteris sapientiæ & scientiæ singulari munere donatus in quo figurabatur, quanta arcana diuinitatis præ cæteris esset scripturus. Hunc ergo cum vidisset Petrus, dixit Iesu: Domine hic autem quid? Cum magna Christus Petro communicasset, orbis terrarum curam demandasset, martyrium prædixisset, & maiorem erga eum dilectione restatus esset: cum vellet Petrus Ioanem socium & collegam, inquit, Hic autem quid?

Nunquid eandem viam aggredietur? Habet Petrus curam Ioannis. Habeant Prælati curam suarum ouium. Boni Prælati est omnibus prodesse consilijs, exemplis, atque in cunctis operibus suis sine crimine agere. Est & boni Prælati humiliter de beneficijs sibi collatis sentire, non insolescere, se Deo seruitorem profiteri. Admoneat igitur Pastor, mulceat, feriat, dirigat Domini gregem, vt sciat se redditurum rationem cõmuni iudici de sua villicatione. Si ille non desinit monere, licet parum adiuuet, ipse liber erit apud iudicem: sicut manifestatur per Prophetam. Væ autem illi qui suas negligit oues ex ignauia.

Vide Laurent. Iustinian. lib. de instit. & regimine Prælat. c. 5. Idem alibi quoque ait: Omne Pastoris officiũ sit, vt oues suas dirigat, vt Domino suo seruiant in sinceritate mentis, in cordis humilitate, in amore virtutum, in aduersorũ tolerantia & perseverantia boni. D. Basil. in illum locum, Psal. 28. Afferte Dño filios arietum; inquit: Sicut aries animal imperium retinens ac Princeps, hic ouibus præit, viam monstrat ad pascua, ad aquæ amoræ refocillationem, rursus ad stabulum. Tales Præfides esse debent, vt præeant gregem Domini, qui creditas oues dirigant fideliter, vt proferant bonos fructus. Domine hic autem quid? Dominus vult vt quisque suæ vocationis habeat ratione, nec curiosius indaget de alijs: vt ea curent quæ spectant ad eos reliqua missa faciant. Quod Domini consilium vtinam mortales omnes amplecterentur, qui ita in aliorum mores, vitæ, dicta atque facta inquirunt, cum tamen seipso ignoſcēt, & intra seipso

Petrus curiosus.

Petrus Ioan-
nem amabat.

Ioan. 13.

Prælati
quid curare
debeat.

Argue, elab-
seors, incor-
pa. &c. ad
Tim.

Ezech. 3.
Laurent. Iu-
stinian.

Basil.
Arietis im-
perium.

Arietis qui
inuitari de-
betur.

seipfos tanquam in aliena regione peregrinentur. *Dicit ei Iesus: Sic cum volo manere donec veniam.* Est sermo nihil definiens, nisi quod non pertinebat ad Petrum, si Iesus veller manere Ioannem vsque ad suum aduentum. In exordio mundi homines diutissime viuebant, vt numerosam sobolem procrearent, vt terram replerent: non incongruum fuit in exordio Ecclesie aliquem extare tanquam lampadem, quę alios certos de omnibus faceret. Hic Ioannes ex feruentis olei dolio diuina gratia ereptus est: sic huius auctoritate, cōsilio & institutione Ecclesia stabilita est. Nullus enim ex Apostolis tam diu vixit, sicut hic Ioannes. Anno enim post Passionem Domini 68. ætatis sue 99. apud Ephesum (mortuis Apostolis omnibus,) desuit. Opulenti homines pecunias ad vsuram expendit, nolunt eam esse otiosam: ita Dominus quos donis suis cumulauit, non vult esse otiosos, sed variis versat laboribus, vt fortitudinis & patientie meritis, gratiarum suarum talenta cumulent. *Quid ad te?* Discimus ne curiosius inuestigemus, quę supra nos sunt. Nos plerumque quę ante oculos sunt ignoramus; iam quę supra nos, quomodo scire poterimus? *Sic cum volo manere.* His verbis innixi nonnulli dixerunt D. Ioannem Euangelistam non esse mortuum, sicut de Moyse nonnulli asseruerunt, ob id quod eius sepulchrum non inueniatur. *Quid ad te?* Ecce redargutio curiositatis: curiositas est inuestigatio superflua rerum ad nos non pertinentium. In pluribus operibus eius ne fueris curiosus, inquit Sapiens; sed quę præcepit tibi Deus, hæc cogita semper. *Tu me sequere,* quia hoc ad te pertinet. Inter studiosum & curiosum D. Augustin. assignat differentiam. nam vterque agitur magna cupiditate noscendi: curiosus requirit quę nihil ad se pertinent: studiosus autem contrā, quę ad sese attinent, requirit maximē.

Exiit ergo sermo inter fratres, quia discipulus, &c. D. Thom. in Ioan. c. 21. lectione 5. hæc tractat. Scimus omnibus hominibus statutum semel moriendum. Hic autem Ioannes aut translatus est ad Paradisum, vbi agit cum Enoch & Helia, vt aliquando moriatur; aut mortuus, & resurrexit in corpore; nam corpus eius nusquam inuenitur, & sic beatus manet cum Christo, vt ipse perhibet Apoc. ultimo dicens; Qui testimonium perhibet istorum, etiam venio cito. Vide Thom. in 4. Sentent. dist. 43. art. 3. quæst. 1. Veniet Christus in fine mundi, sed interim in morte cuiuslibet venit, & de hoc aduentu hic loquitur.

Hic est discipulus ille qui testimonium perhibet. Ioannes ob virtutes suas, & paratum animum ad patiendum, à Christo præcipue dilectus

dilectus est. Non enim vanis affectibus, vt homines mundi, Dominus mouebatur, sed rerum pondere ac virtute discipulorum dilectionem impartiebatur. Non fuisse à veritate dilectus prædicator veritatis, nisi longē à falsitate fuisset remotus. *Scimus, inquit, quia verum.* Ioannes ex persona totius Ecclesie loquitur: *Scimus,* quod procul dubio Spiritu sancto agente dixit, vt non ipse solus, sed vniuersa Ecclesia certitudinem profiteatur certi testimonij. *Et scimus quia verum est testimonium eius.* Os quod mentitur, occidit animam. Perdes omnes qui loquuntur mendacium. Resipiscant ab hac nefaria consuetudine, desinant loqui falsa omnes inanes Christiani. Vide Laurent. Iustinian. in lib. de vita solitaria, cap. 4. *Scimus quia verum est.* Qui diabolus dat locum, nunquam desinit esse mendax, neque post mortem quidem. Mali in hoc seculo decipiunt homines quantum possunt; at post mortem mala eorum permanet voluntas. Ideo nō dicit illis, Discedite à me qui operati estis iniquitatem, sed, qui operamini. Quia iniqui, nec post mortem desinunt esse iniqui: quia etsi peccare non possunt, tamen peccandi propositum tenent. Chrysost. Homil. 9. Oper. imp. Nos debemus veritatem amplecti, & maximopere diligere. Hac enim Deus plurimum delectatur.

Sapient. 1.
Psalm. 3.

VITA B. IOANNIS APOSTOLI ET EVANGELISTÆ.

I O H O sanctus parum ab Angelo distat. Ioannes ex pago vili & parentibus tenuibus fuit natus; & tamen eò profecit vitæ probitate, vt Angelis posset comparari. Fuit abiectissimæ artis, id est, piscator vnā cum Patre. Vocatus est ab hoc officio, Matt. 4. qui relicto patre & scapha, caelestē sequutus est magistrū. Hic caelestē in monte audiuit vocem, ac in cœna recubuit supra pectus Domini, & quis esset proditor, cognouit. Christus iniquissimē condemnatur à Iudæis, & tamen adest Ioannes, introducit Petrum, & cum matre cruci, vnde eam sibi commendatam suscipit, astat. Ab hoc igitur tempore virgo hic mente & corpore matrem ac virginem sibi vendicat, ac postea Spiritu sancto abundanter repletus est. Hic relicta Palæstina, in Asiam profectus est, & ea quę eum concernebant docendo ac dispendo, Ioniam occupauit, inde Ephesum aggressus est. Hic Christum prædicauit, ac plurimos ad ipsum cōuertit. Inde templum

Ioannes cum
patre
& artis.

templum Amazonum, quod idolis erat consecratum, sua prece subuertit. Cum hic omnia optime instituisset, Satanas per Demitrianum ei aduersari cepit. Hic beatum Ioannem, qui robor vnuerforum erat, tollere ac suppressere conatur; eum in exilium ex Asia in Europam ad insulam Pathmos misit. Comtus est Apostolus omnes insulae incolae ad fidem Christi perducere, quod & feliciter fecit. Dionysius epistolam ad eum hunc modum scripsit: Quid admirandum, si Christus verum loquatur: & iniqui discipulos e ciuitatibus expellant, ipsi hunc condigna distribuentes & interitum, a sanctis se segregantes ac separantes? Sub Traiano reuocatur: quod insulani, qui ad Christum conuertit, ægerrime tulerunt. Non aliter enim eum habebant ac patrem. Hinc lamenta multa, hinc lachrymae ac luctus. Cur, inquit, nos deseris pater? Cum Apostolus diuinam esse cerneret voluntatem; relicto illis Prochoro viro bono & pio, ab iis Ephesum nauigauit. Ephesij illum humanissime ac cupidissime susceperunt. Hic Apostolus se fidem exhibuit Euangelistam, & feras quæ irreperferant in suum ouile post discessum, arceat. Hic adolescentem quem latronum principem offendit, denuo conuertit.

De Virginitate ac castitate sancti Ioannis Euangelistæ, vide D. Augustin. in lib. quæst. ex utroque mixtim, quæst. 127. Tomo 4. Cæteri quidem Euangelistæ videntur quodammodo circa ipsam volare terram: at verò beatus Ioannes Apostolus veluti Aquila in cælum volat, atque in tonitruum illud erumpit, dicens: In principio erat verbum, &c.

De excellentia beatiss. Ioannis supra cæteros Euangelistæ vide August. lib. 2. de consensu Euang. cap. 6. Tomo 4.

Quare diligeretur B. Ioannes tantopere à Christo, vide D. Cyrillum lib. 12. in Ioannem, cap. 67.

Magna quidem amoris sui indicia ostendit Dominus nosse Iesus Christus erga beatissimum Ioannem, cum recumberet in ecena supra pectus eius, & matrem ei commendaret. Aug.

Benedictione discipulis data discessit Ioannes, tam extraneus à dolore mortis, quam à corruptione carnis inuenitur alienus. Hieron. in quodam Prol. Bibliorum.

Simile.

Sicut qui natandi artem accuratè non callent, non audent in periculo ac difficili gurgite natare; at verò qui artis natatoria peritissimus est, non dubitat etiam in tali natare loco: sic cæteri Euangelistæ videntur quodammodo refugisse ab alto pelago diuinitatis Christi, at Ioannes diuina adiutus gratia, non dubitauit à sublimi illo exordio narrationis suæ incipere, dicens:

In principio erat verbum: cum tamen cæteri quodammodo cum Isaia dixisse videantur: Generationem eius quis enarrabit?

Cum non auderent cæteri discipuli à Domino postulare quicquam de ipso proditore, innuit Ioanni Simon Petrus, & dixit ei, Quis esset de quo diceret, ut peteret à Dño. Tunc Ioannes petere ausus est, dicens: Quis est qui tradet te? Quantum igitur flagrare debemus eius auxilium, quem sibi met interuentorem ipsi Apostoli petierunt: Quantum apud iustum iudicem pro peccatoribus poterit, qui & pro ipsis cælestis curiæ Senatoribus interuenit? Et qui aduocatus est summis, quam humiliter implorandus est à minimis? Vide Petrum Damianum in festo S. Ioannis Euangelistæ.

IN FESTO SANCTORVM INNOCENTIVM MARTYRV, CONCIO IN Euangelium eius festiuitatis, per F. Petrum Merisicum addita.

ANGELVS Domini apparuit in somnis Ioseph, &c. Matth. 2.

SALVANTVR Magi redeuntes per aliam viam; at puer Iesus fugere cogitur, ut possit saluari. Hic se veram naturam nostram assumpsisse demonstrat. Nos quoque docemur, quod ab initiis ipsis vitæ ad tentationes debeamus preparari. Christus enim statim ut ortus est, statim tyrannus contra eum furit. Vide ut tribulationes æquo feras animo. Tribulationes sunt comites virtutum. Consoletur te exemplum Christi. Beatissima Maria, quæ nunquam domum suam fuerat egressa, iam ærumnosum iter iubetur conficere, propter partum illum mirabilem.

Accipe puerum & matrem eius. Hic iam non dicit, coniungem tuam, sed matrem eius. Causam fugæ addit: Quia Herodes quærit puerum ad perdendum eum. Hæc audiens Ioseph non est scandalizatus, qui audierat ab Angelo paulò antè, quia ipse saluaret populum suum, & quasi nunc seipsum non posset saluare de periculis, dicens: Si potes, quid nobis opus transmigratione? Contraria omnino sunt facta promissis. Sed horum nihil prius opponit. Vir erat Ioseph fidelis.

Ioseph vir pius.

Herodes de-
linditur.

Matth. 3.
Puer per
quē Reges
regnāt qua-
lu.

Fugit Do-
minus.

Matth. 20.

Psal. 33.

66 IN FESTO SANCTORVM INNOCENTIVM

*E*sto, inquit, ibi usque dum dicam tibi. Ioseph prompte obediuit & credidit, omnes prorsus tribulationes cum gaudio sustinendo. At misericors Deus, quædam iucunda etiam rebus mortis permiscuit, quod certe in rebus omnibus fecit, ac sanctis suis.

Fuge in Ægyptum. Fuit olim hæc regio admodum rebellis & idololatra; at iam est facta admiranda mutatio. Tempore necessitatis fugere licet. Olim percussit Ægyptum magnis plagis iam sanare vult. Dominus nō irascitur in finem. Herodes dum illudere vult, illus est: deuotionem promittebat puero, dicens; vt & ego veniens adorem eum. Herodis ira accensa est, sicut, qui ignem extinguere vult, si addat siue infundat oleum, eo magis accendit.

Angelus Domini apparuit in somnis Ioseph. Angelus ille Gabriel, qui venerat ad Mariam, ille apparet hic & pastoribus apparuit. Surge & accipe puerum: non tuum puerum, sed illum cui Patris cælestis testimonium perhibuit: Hic est filius meus dilectus, quo mihi benè complacui. Hunc dicit puerum accipere, per quem Reges regnant, & potentes discernunt iustitiam; per quem Sapientes magnificantur, & Principes possident terram. Hunc puerum accipe, & matrem eius. Non tu huic puero pater, sed hæc sola virgo huic puero mater. Ante generationem coniugem eam appellauit Ioseph: post generationem matrem eam dicit pueri. Et quare ante generationem coniugem dixit? Propterea vt diabolo occularet utrumque vel impius Iudæus. Post completa sacramenta non erat necesse vt coniunx diceretur. Fuge in Ægyptum, vt inde fugiant Dæmones, mali illi hospites, vt sancti Angeli illuc veniant. Videmus quod Dominus semper sit persecutionem passus ab impiis. Fugit Dominus de loco in locum, fugit lapidantes; at passionis tempore non fugit. Fugit qui aliorum est refugium & virtus. Si vos, inquit, persecuti fuerint in vna ciuitate, fugite in aliam. De fuga Domini in Ægyptum, deque ruina idolorum ad eius ingressum, vide Vincentium Belluacens. Spec. Histor. lib. 6. cap. 94. & 95.

Fuge in Ægyptum. Durum est peregrinari inter cognatos & familiares. Sapit quid sit sua domus, qui sentit alienam. Futurum est enim. Fraudes non latent Deum.

Qui consurgens accepit puerum. Non dicit quod accepit puerum suum, quia erat tantum nutritius.

Tunc Herodes vidēs quoniā illusus esset à Magis. Herodes alios voluit illudere, qui ipse derisus est. Delusa est eius animi perversitas à sancta iustitia, sicut scriptum est: Dominus dissipat consilia gentium, reprobat autem cogitationes populorum, & reprobat

CONCIO.

67

consilia principum, &c. Destitutum est consilium Herodis, vt multorum perficeretur salus, & is qui ex virgine natus est, totum redimeret mundum. Beati Magi per somnium admoniti, Herode relicto, ad propria per aliam viam venerunt. Herodes valde iratus, quem auctor omnium scelerum Diabolus possederat. Fuit Herodes. Ira Regis vt rugitus leonis. Misit ergo furiosus hic Herodes, qui Deum non timuit, qui maiestatem diuinam offendere non curauit, misit, & innocentes ac lactentes pueros interficere iussit. Quare occidit? Propterea vt post Magorum illusionem, sicut putabat, puerum inter istorum neces deperderet. Sic & antea iniquus fecerat Pharaon, qui & ipsos vniuersos paruulos in flumine necari mandauit. Moysen enim quærebat occidere, propter quem infantes occidi iussit. Talis & impius ille Saul, qui propter innocentem David omnes Sacerdotes, senes & iuuenes, interfecit. Sic & Achab ille irreligiosus Heliam quærens occidere, & non inueniens, innumeros occidit, sicut refert Abdias. Sic & ille in Actis Herodes, cum Petrus euassisset custodes, & multos innoxios interemit. Misit impios, crudelitatis suæ socios, & ministros feritatis suæ. Irumpentes in ciuitatem Bethlehem crudelissimi hostes, paruulos in manibus parentum hærentes percutiunt. In omnibus penè domibus occisi paruuli volubantur in sanguine. Hostis alius vulnera inferendo, ipse suam vulnerauit animam: inferendo mortem temporalem, se æterna damnauit morte.

Hic tyrannus non potuit coercere suum deprauatum animum; fuit contra naturam. Hic satis celerem ob tale facinus penam recepit, tantoque congruentia sceleris supplicia persoluit. Vide de eius interitu Ioseph lib. 17. Antiq. cap. 8. 9. & 10. Sicut fera bestia, habens naturalem asperitatem, si ab aliquo fuerit vulnerata, naturalem crudelitatem eius conduplicat ira doloris, & quasi cæca furore iam non aspicit vulnerantem, sed quicumque ante oculos eius occurrerit, siue homo, siue alterum animal, quasi auctorem vulneris sui dilaniat: Sic & Herodes delusus à Magis, iram suam super paruulos infundebat. Sicut si vir zelat uxorem suam, siue vxor virum, omnem auditionem tuam credit de illo. Misit Herodes, & interfecit omnes paruulos, vt vnum inueniret in omnibus. Sed nec vnum inuenit in omnibus, & omnibus vitam æternam præstitit propter vnum. Sic & Salomon cum propter peccatum audisset à Prophetis, Hieroboam regem futurum, posuit persequi illum, putans posse eum perdere quem Deus defendit: quia zelus sapere nescit,

Proverb. 19.

Herodes &
Pharaon
rami.

Exod. 2.

1. Reg. 18.

3. Reg. 27.

Asior. 12.

Innocentes
pueri occi-
duntur

Simile.

Furor quid
inueniet.

3. Reg. 11.

Chrys. Hom.

2. super. imp.

& ira nō potest habere consilium. Ille qui cum causa iusta irascitur, peccat. Pex iram Spiritus sancti splendor excutitur, super humilem & quietum requiescere dicitur. Prudentes non aliter iracundum hominem quam viperam aliquam aut ram vinculis solutam depingunt ac deuitant. Quocirca maxime iracundiam frēnare debemus, & a verbis iracundis abstinerē. Ira; non aliter quam illi qui sese vnā cum ipsis adhaerent incendunt; ita tumultu, fumo, & caligine cuncta intus repleunt, vt nec videre possis, nec audire eos qui cupiunt subuenire. In homine placido omnia sunt tranquilla & placida, sicut in lapide fonte: in homine verō iracundo omnia concitata, & rabida. In turbulentis motibus irrequieta, sicut in furēti pelago. Alexander de ira & furore percitus & victus, Clitum inter amicos carissimum interfecit. Ira vehemens ignis est, omnia consumit, quippe quē corpus corrumpit, animā co inquinat, tristitiam affert, turpis visu est. Quod si iratus seipsum intueri posset, & in la alterius indigeret admonitione: nihil enim iracundo curat. Ebrietas quādam ira, vel potius ebrietate grauior, & damnosior, miserabilior. Quemadmodum assiduā tussi quassatur & excutitur corpus atque exulceratur: ita crebra ira animam excoriat.

Macrob. lib. 2. Saturn. Mistens occidit omnes pueros. Refert Macrobius, quod cum esset Augustus, inter pueros quos in Syria Herodes Rex Iudaeorum intra bimatum iussit interfici, filium quoque eius concisum, dixerit: Melius est Herodis porcum esse quam filium. Quatuordecim millia innocentium interfecta esse ab Herode in Liturgia Aethiopum, & in Calendario Graecorum legitur. Hæc Genebrardus in Chronicis.

In omnibus similibus eius. Non est contentus vastatione Bethlehæm; sed adiacentia loca vastauit: nec vllam misericordiam ætatis habuit à filio vnus noctis, vsque ad filium duorum annorum, quin omnes occideret.

Hier. 31. Tunc adimpletum est quod dictum est per Hieremiam Prophetam: Vox in Roma, &c. Deus hæc potuit prohibere; sed quia præciuit & prædixit per Prophetam, permisit. Nihil sit Deo ignorante, qui etiam capillos capitis nostri numeratos habet. Quod in nostris quoque temptationibus cogitare, & satis habere idoneam consolationem accipere poterimus.

Rachel plorans filios suos.

Rama ciuitas Saul. Rama ciuitas erat Saul: Saul autem de tribu Benjamin: Benjamin verō filius erat Rachel, cuius monumentum erat iuxta Bethlehæm, vbi hæc agebantur mala. Quoniam ergo Bethlehæm

Bethlehæm interficiebantur paruuli, vbi erat monumentum Rachel; ideo Rachel introducit plorans. Rama interpretatur Excelsum. Ait: Vox in excelsis audita est: quoniam de morte innocentium mittebatur ad cælum, ideo audiebatur in excelsis. Sic Sapiens ait: Vox pauperis penetrat nubes, & non discedit donec audiat. Sic & pauper quando violentiam patitur à potente, non audeat vociferare, non potest resistere: lachrymæ tamen ac oppressio iniqua audita in excelsis. Clamor iustus licet suppressus, auditur in excelsis. Quod ait, Ploratus, fletum paruulorum ostendit. Quod autem dicit, Pluratus, matrum lachrymarum significat. Erat sanè videre maiorem dolorem in matribus, quam in paruulis morientibus. In paruulis mors eorum beata, finem faciebat doloris: in matribus autem, paruulorum memoria semper reparatio erat doloris.

Quod Maria fuerit desponsata, vt vir nati pueri curam susciperet. Deus curam habet de electis. Christus duas regiones, omnis nequitie officinas, id est, Babylonē & Ægyptum suscepit. Herodis impietas profuit Ægypto: obstinatio Iudaeorum, populo Gentili. Deus multis modis tentare solet piorum fidem. Vita Christianorum perpetua quædam crux est. Mundus in maligno positus est. Humana potentia baculus arundineus.

Herodes crudelitatis dignam poenam suscepit: nam tres filios suos ex insania interfecit. Paruuli innocentes non senserunt poenam ob infantiam: Herodes dolorem viscerum suorum non sensit propter insaniam. Quot membra habebat, tot doloribus torquebatur. Voluit ante mortem suam omnes congregari & concludi Principes, vt cum ipse moreretur, & ij interficerentur sic multi in eius morte dolerent. Rachel noluit consolari de morte filiorum, quod sciret eos esse consolatos, quod eos sciret victuros in æternum. Nec erat qui consolaretur parentes fletus, quod communis esset luctus.

Rachel plorans filios suos.

Rachel vxor Iacob diu sterilis, nullos ex his quos genuit amittit. His verbis datur nobis doctrina, quicquid Christiano acciderit aduersi, ex bona Dei voluntate contingere, & ideo ad nihil vilitatem. Paulus ait: Recogitate eum, qui ralem sustinet peccatoribus aduersus semetipsum contradictionem, & eum diligit Deus, castigat. De quodam legitur Eremita: hic cum consueti illi infirmitas non rediret, amarissime flebat, tetu. D. mitte, ait, eum, vt maledicat: Dominus enim præcepit

Ecl. 35.

Clamant pauperum aures.

1. Joan. 3.

Act. 12.

Hebr. 12.

2. Reg. 16.

ei. Omnis malus aut ideo vivit, ut corrigatur, aut ut per eum bonus exerceatur. Impius homo virga Dei est, quæ & denique emendato puero, in ignem abiicitur. Quid læsit diaboli ipsi Iob? cui non tantum meritum auxilii, sed & ipsum Iob clarior fecit. Quid nocuit Saul Davidi? Impij pius multum profuit, cum videntur plurimum nocere. Mortui non sunt desendi discretè, ne videamur de resurrectione ipsorum dubitare.

Herodes sua insana senectute infantes iussit interfici, qui magna innocentia & sinceritate præditi erant. Sed quos persequens Rex à mundo exterminat, cælestis Rex Christus in suum spiritum admittit.

Bernardus. Divino quidem consilio permixtum est, ut tot infantes in infantia Christi paterentur, ut videlicet coronas reportarent futuræ gentissimas; & iam inciperent lactentes Christum in suo sanguine prædicare. Vide D. Bern. in Sermon. de Innocent.

Augustinus. O beata ætas! necdum loqui potest, & iam pro Christo meretur occidi. Felix plane ortus beatitudini tam propinquus, ubi mundi gustaverant miseras, quando iam è mundo pro Christo eximuntur. August. Sermon. 3. de Innocentibus.

Matth. 19. Verè ait Christus: Sinite parvulos venire ad me; talium enim regnum cælorum.

IN CIRCUNCISIONE DOMINI

AGITUR DE CIRCUNCISIONE DOMINI Salvatoris; de eius salutifero nomine, & Spirituali circuncisione, quam & nos exercere debemus.

THEMA. *Postquam consummati sunt dies octo, ut circumcideretur puer, vocatum est nomen eius Iesus.* Lucæ 2.

SANCTAM venerandamque huius diei solennitatem paucis sanctus Evangelista Lucas comprehendit, dicens: *Postquam consummati sunt dies octo, ut circumcideretur puer, vocatum est, &c.* His verbis clarissima mysteria complexus est: nam & circumcisionem Domini, & gloriosam eius nominis impositionem breviter descripsit. Imploremus igitur eius opem Venerabilis interuentu suppliciter.

AVE MARIA.

Hesler 13. Omnia sunt in Dei cæli ditione, attamen voluit peculiare populum, cuius ipse paternam gereret curam. Hic autem

ille populus Israëliticus, ut verba Moysis indicat: Te elegit Dominus Deus tuus, ut sis ei populus peculiaris. Hunc populum ab uno stipite prodire, & in eo pacem & religionis unitatem vigere voluit. Hic parens fuit ille Abraham, cum quo fœdus inivit: Habuit & cum aliis, ut Abel, Enoch; at arctius cum nullo quam cum hoc, qui pater omnium gentium dictus est. Fœdus esse voluit circuncisionem, qua qui carebant, alieni habebantur. Ab hoc populo coli, hunc ipse protegere & immortalis vitam donare voluit. Ut sciamus naturam huius pacti, scire oportet & testamentum esse & pactum, qualis contractus est inter legitimas personas, inter virum & uxorem. Homo se, ac sua omnia offerre debet in obsequium Dei: Deus autem tanquam vir animæ, seipsum, & gratiæ suæ opes ad eius salutem. Vtrumque autem Deus Abraham significavit. Ambula, inquit, coram me, & esto perfectus. Officij sui illum admonuit, cum rursus ait: Noli timere Abraham, ego protector tuus, & merces tua magna nimis: indicavit quid ab eo vicissim Abraham sperare deberet.

Hoc pactum sæpius insinuat: Ego ero eis in Deum, & ipsi erunt mihi in populum. Vtrumque & sponsa in Cant. sibi contigisse gloriatur, cum ait: Dilectus meus mihi & ego illi. Talem se illi Deus præstabit, qualem se anima fidelis exhibet illi. Videmus legem Dei minimè esse onus, aut nos gratis Deo servire: hic sane mutua præstatur opera, nos filij, ille parentis fidelis præstat officium. Hinc est quod ille ait: Scuto circumdabit te veritas eius. Hoc etiam illa verba insinuant: Homo sensatus credit legi Dei, & lex illi fidelis. Impossibile est Deum homini deesse, si ipse officio suo non desit. Qualem tu animum erga Deum gestas, talem erga te Deum gerere pie & fideliter poteris existimare. Constat quæ potissimum in re & pactum hoc Domini constat: & cur item pactum & testamentum appelleretur. Nunc ad circuncisionem, quæ est signaculum huius pacti, veniamus. Agamus itaque primum de Domini circuncisione; inde & de nostra spirituali. Dominus Iesus circuncisione (quæ peccatoris signum est) non indiguit, ut eo agnosceretur: quod autem innocens, plenus sapientia, qui sciebat reprobare malum & eligere bonum, accepit, ob tres potissimum causas fecit.

Prima est (ut Apostolus ait) propter veritatem Dei ad confirmandas promissiones Patrum. Promissus fuerat Patribus ex semine Redemptor, cum Abraham ac eius posteritati dictum fuit: In semine tuo benedicentur omnes gentes. Ob veritatem debuit circuncidi. Restituuntur pignora, & scriptura cautionis deletur, ubi res alienum dissolutum est.

Dent. 2.

Circuncisio instituta.

Contractus inter Deum & hominē.

Genes. 17.

Levit. 16.

Cant. 2.

Deo gratias non ferimus.

Psal. 90.

Ecclesi. 27.

Christus quare circumcisus.

Rom. 15.

Genes. 22.

Altera causa, quod vix natus Saluatoris officium auspicat feliciter dignatus est: quod sanguinis effusione perficiendum erat. Elegit dura, præsepe, stabulum, acerbum corporis vulnus, exilium. Potuit dicere: Pauper sum ego, & in laboribus à iuventute mea; imò ab infantia. Animaduertant hoc qui conuersionem suam in vltima vitæ spatia differunt, adolescentiam totâ iuuenilibus studiis destinantes. Vide ne dicatur tibi: Scilicet, hac nocte repetent à te animam tuam: & cum improbo illo seruo damneris. Cessent ista temeraria consilia, expende quod ille consulat: Nescit homo finem suum. Nos tam perditè & negligenter agimus vitam nostram; cum Saluator ab ipsis cum incipiat salutis nostræ negotium agere, & scelera nostra, fundendo suum sanguinem, & infantilia membra omnis generis laboribus fatigando expiare.

Tertia causa, quod altissime nobis exemplum humilitatis præbuerit, quod peccati cauterio insignitus, suscepit imaginem peccatoris. Circuncisus est, baptizatus est: at eo tempore cæli aperti sunt super eum. In passione cum sceleratis reputatus esset at eo in cruce pendente, cælum tenebris obducitur, terra tremuit. Eo moriente non defuerunt qui dicerent: Verè hic homo iustus erat. Morbus generis humani à superbia initium sumit; medicina eius debuit ab humilitate proficisci. Iam vnde spirituali circuncisione aliquid agamus, sine qua nemo saluati potest. restat. Qui Deo corde & animo seruire cupit, & se totum illius obsequio mancipare, vt ratio pacti huius exigit, hoc in primis debet curare, vt illum tota mente & totis viribus diligat. Qui enim cor suum per sinceram charitatis affectum Deo tradidit, seipsum & omnia sua illi tradidit: cū inter omnia dona & primum & maximū & omnium aliorum donorum origo, amor sit: quem qui dedit, seipsum & omnia dedit. Huius pacti signum est circuncisio. Hæc spiritualiter accepta, cupiditatum omnium & carnalium voluptatum abscissionem designat: quibus sublati, charitas protinus in anima nostra efflorescit. Quare congruè ait Moyses: Circuncidet Dominus cor tuum, & seminis tui, vt diligas Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, vt possis viuere. Omnia illa quæ Deo amore impediunt, stultitia appellantur. Cordis circuncisio quæ est abnegatio sui, planè est ad charitatem necessaria. Quo enim quis à terrenis curis & cupiditatibus expeditior est, eo facilius ad cælestium rerum amorem sine vlla remora aut impedimento rapitur. Sic videmus eos, qui concentu & suauitate musices vehementer oblectantur, cum suauiter canentium voces magnam

Psal. 87.

Tib. 34. no. 17. uersa.

Luc. 12.

Matt. 24.

Eccl. 9.

Matt. 7.

Luc. 23.

Circuncisio spiritualis.

Deut. 10.

Similitudo vera quæ sit.

Simile.

magna cū suauitate audiūt, moleste ferre, si quis eos hoc tempore interpellat; si quis aut strepitu, aut colloquio dulcedinem illam intercipiat, quamuis id aliàs gratum esset atque necessarium. Ad hunc ergo modum qui vehementer Dei amore flagrant illiusque suauissima consuetudine fruuntur, omnia quæ huic dilectioni inimica sunt, diligentissime à se ablegant; ne quæ fiat, vt amoris huius delicia negligencia sua impediuntur. Quæ de spirituali circuncisione disseruimus, vniuersè dicta sunt: iam vt ad dilectionem in Deum perueniamus, sigillatim, quæ in moribus nostris circuncidere debemus, docebimus. Quatuor ergo potissimum mihi circuncidenda esse videntur. Primum quidem externa bona ita resecanda sunt, vt intra suam se quisque mensuram contineat. Sic enim se sanctus ille Prophetæ continebat, cū diceret: Domine non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei. Sic etiam Apostolus se continebat, cū diceret: Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti sumus. Sic sanctus ille Patriarcha precabatur: Si dederit mihi Dominus panem ad vescendum, & vestimentum quo operiar, &c. His duobus simplicissimis rebus necessaria vitæ circumscripsit. Quod si hac regula vsum vitæ metiamur, bone Deus: quanta in domibus diuitum & nobilium, quæ resecare oporteat, inuenimus? Pasce fame morientem: si non pauidi, occidisti. Hæc intemperantiæ genera gladio diuini timoris resecanda sunt. Iam membra corporis nostri & sensus circuncidenda sunt. Circuncidendi ergo primum oculi sunt, vt ait sanctus Vates: Auerte oculos meos ne videant vanitatem. Circuncidendæ aures, ne fabulis, ne detractionibus aditum præbeant. Ad quod nos Salomon inducit, cū ait: Sepi aures tuas spinis, & noli audire linguam nequam. Gustatus quoque ipse circuncidendus est, vt simplici victu contentus sit. Circuncidendæ manus, ne aliena diripiant, ne pauperum iniuriis discescant. Sed super omnia lingua circuncidenda est. Est difficile linguam coercere. Orandus semper Deus, vt linguam nostram moderetur. Pone Domine custodiam ori meo, & ostium circumstantiæ labiis meis. Hominis est animam præparare, Domini autem gubernare linguam.

Sequitur cor vt illud circuncidamus. Latet in corde concupiscendi appetitus, qui cupiditatum omnium est origo: à quibus (nisi rationis imperio subigantur) omnes scelerum fascēs oriuntur. De corde (ait Dominus) exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, stupra, furta, falsa testimonia, cōiugia, &c. Circuncidite præputium cordis vestri, & cernicem vestram ne

Circuncidete quæ debemus.

Psal. 130.

2. Tim. 6.

Gen. 28.

Vide dimissum abusu.

Psal. 126.

Eccl. 27.

Psal. 141.

Cor circuncidendum.

Matth. 23.

Deut. 10.

induretis amplius. Hec est spiritualis circuncisio, quā nō modō humanæ carnis, sed etiam ipsarum quoque recentium arborum circuncisio in lege præscripta, figurabat: adeo modis omnibus Dominus spirituale hanc circuncisionē voluit commendari.

Quid autem per incircuncisum cor intelligere debeamus, ex Domini verbis intelligere ac colligere possumus: De corde prodeunt cogitationes malæ, &c. Cor ergo circuncisum gestat, qui diuini timoris gladio malarum cogitationum & cupiditatum omnium intemperantiam abscindit. Contrā verō ille cor incircuncisum gestat, qui sopito rationis iudicio, variis se cupiditatibus & affectibus noxiis regendū permittit. Itaque tantū abest vt noxias à corde suo cogitationes & cupiditates abscindat, vt illis vitæ clauum atque regimen tradat. Tales ergo

(vt D. Stephanus ait) & diuino Spiritui resistunt, & cor incircuncisum habere dicuntur, qui post cogitationes suas præcipientes eunt, qui ambulāt in viis cordis sui, & in intuitu oculorum suorum. Nullum apud illos bonorū aut malorum discrimen, nullus diuini timoris respectus, nullus mortis imminenti metus, nulla salutis animæ suæ cura, nulla denique futuræ vitæ cogitatio. Fidem ociosam esse patiuntur, iusto ergo Dei iudicio puniuntur hac pœna, vt rationis quoque lumen frustra recipiāt, quum illo ad vitam moderandam non vtantur. Hi sunt autem quos Propheta dicit accepisse in vano animam suam: quandoquidem rationalis anima, quæ ad hoc hominibus data est, vt rationis ductu vitam dirigeret, ab hoc officio exclusa, hoc vel

Psal. 33.

Simile.

Homo templum Dei viuum esse debet.

Sophon. 1.

2. Mach. 4.
Vestis peregrina quæ sit.

maximè præstare homini videtur, quod sal mortuorum animantium carnibus, quas à vermibus & corruptione seruat illas. Homo ita vitam suam instituere debet, vt quod de illo testatur Apostolus Paulus, sit viuum Dei templum, iamque qui hoc negligit, ille vltro se tradit Satanæ, ibi omnia spinarum, hoc est, vitiorum germina nullo Dei metu prohibente, nascuntur. Quid autem calamitosius, quàm diuinum hoc templum, & sempiterni numinis domicilium spinis & sentibus confectum intueri? Vide quæ sit vestis illa peregrina. Dominus peregrinos & barbaros mores notare voluit. Mores autē peregrini & Gentiles sunt, Dei obliuio, religionis contemptus, intestina odia, ventris cura, inuidia, libido, auaritia, ambitio, peritua, blasphemie, præsentium amor, futurorum neglectus, pedes veloces in malum, & cor cogitationum licentia incircuncisum. Hi patrios honores pro nihilo ducunt. Hos Dominus visitabit in furore. Iam vbi reddendæ rationis appetat tempus, quid isti facient, cum tali habitu ante tremendum iudicem apparebunt. Quæ

Qua fronte præmia exigent Christianorum, cum vitam vixerint Ethnicorum? Consulamus nobis cum prudentibus Virginiibus maturè: habemus Saluatorem Iesum, hunc accedamus, huic pareamus; & verè nobis contingeret quod Angelus Dei de illo pronunciauit: Ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum.

Quantum circuncisionis genus est ipse intellectus. Hic adeo est angustus, vt eodem temporis momento plura simul intelligere nequeat. Quamobrem quisquis puram Deo orationem offerre desiderat, ab iis curis & cogitationibus mentem suam (quantum cuique pro ratione status & officij sui licet) diligenter auertat: ne illi hoc tempore molestiam inferant. Vbi affectus cordis est, ibi quoque intellectus noster hæere solet, dicente Domino: Vbi est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum. Hæc est, Auditores, spiritualis & vera circuncisio, quam à nobis Dominus requirit, vt amoris pactum, quem potissimum exigit, inuolatum firmumque retineamus.

Circuncisio Domini non fuit miraculis illustrata; non caruit tamen debito tantæ humilitatis præmio. Præmium declarat gloriosum nomen, quod illi hodie diuina auctoritate impostum fuit, quod Saluatorem significat. Nominis & officij gloriam Apostolus declarat, cum ait: Deus exaltauit illum, & donauit illi nomen quod est super omne nomen, &c. Qui se ita humiliavit hominis causa, debuit utique omnium princeps & caput fieri. Sicut enim nulla in cælo stella fulget, quæ fulgorem suum à Sole non mutuet: ita nullus nec in cælo, nec in terra iustus est, qui ab hoc iustitiæ Sole, iustitiæ & sanctitatis suæ claritatem non accipiat. Equum est vt quotquot ab eo ad æternam salutem cooperti sunt, salutare hoc nomen laudent, prædicent, ac genua flectant, tanquam salutis auctori, & libertatis nostræ vindici. Ille quidem fecit nos non vrbium præfectos; sed fecit nos Deo nostro regnum, & Sacerdotes, & regnabimus super terram, imò super cælum. An non cum Propheta ex toto corde clamabimus: Nomen tuum & memoriale tuum in desiderio animæ? Hoc est, Nihil Domine magis anima mea desiderat, nulla re magis afficitur & incalcescit, quàm dulcissima gloriofi nominis tui memoria & appellatione. Nos planè nudi sumus: illius agni immaculati vellere tegi & vestiri possumus, atque exoptare debemus. Vult Apostolus, vt Dominum Iesum Christum induamus, vt ipso pallio nuditatis nostræ inopiam operiat. Sine veste nuptiali eicietur in tenebras exteriores. Qui autem hac veste indutus

Matth. 1.

Intellectus circuncisus & mens nostra.

Matth. 6.

Nominis impositio.

Philip. 2.

Simile.

Iesus cuius nos admoneat.

Esa. 26.

Rom. 13.

Ruth 3.

Matth. 22.

est

Esa. 69. est ac ornatus, meritò cum Propheta dicere potest: Gaudens gaudebo in Domino, & exultabit anima mea in Deo meo; quia induit me Dominus vestimento salutis, & indumento iustitiæ circumdedit me. Flectimus genua ad nomen Iesu; at ad alia ipsius nomina, quæ multa & magnifica sunt, non flectimus; nam & Christus & Dei Filius appellatur, & Emanuel. In aliis nominibus sola Christi gloria, non etiam salus nostra (Iesus Salvatorem sonat) designatur. Hoc nomine & illius gloria, & salus nostra continetur, ideoque meritò ad hoc salutare nomen & assurgimus & genua flectimus, gratias agentes pro salute nobis per sacrum illud nomen impensa. Præ se fert itaque nomen hoc & salutem, & medelam, & peccatorum veniam, & gratiam: ideoque nominis huius dulcedine illecta sponsa in Cant. aiebat: Oleum effusum nomen tuum, ideo adolescentulæ dilexerunt te: ideo dilexerunt, quia sub salutari olei nomine iustitiam, gratiam, gloriam, eternamque salutem & felicitatem à Christo Domino sibi præstitam agnouerunt. Si ergo tanta religione & pietate salutare hoc nomen colendum est; quo supplicio digni sunt qui tam impudenter huius nominis maiestatem abutuntur? dum passim pro rebus nihili & iurant & peierant, non viri modò, sed etiam feminae, atque adeò pueri & infantes, qui cum vixdum ad plenum verba formare sciant, iurare id & peierare norunt, quod à parentibus suis didicerunt. Quos sane verendum est ne habeant poenæ consortes, quos habuerunt magistros erroris. Tales vt beneficio salutis ingrati, ita in gloriosum Saluatoris nomen contumeliosi sunt, dum illo partim in mendaciis suis, partim in rebus nihili confirmandis passim abutuntur. Suscipitur hoc flagitium aduersus sacrosanctam Dei maiestatem: quod peccati genus velut læsa maiestas æstimatur. Scelus hoc nec errore, nec infirmitate, nec alicuius rei cupiditate excusari potest. Habent pranam consuetudinem, & Dei contemptum se habere demonstrant. Quanto peccandi occasio minor est, tanto grauius peccatum est quod tam leui occasione committitur. Vbi autem maior potest esse contemptus, quam vbi nullus ex peccato sequitur fructus? Itaque scelus hoc, præterquam quòd ex natura sua grauissimum est, declarat etiam animum in omnia scelera præcipitem atque promptissimum, quando qui huic sceleri addictus est, non solum vilitate aliqua inductus, sed gratis & nullo commodo impellente, diuinum nomen contemnere & violare paratus est. Sciant igitur hi quàm diu ita viuunt, se à Dei gratia & regno eius excidisse: quia regnum calorum non vecordes, non rebelles, aut diuinae maiestatis

Peccant qui hoc nomine abutuntur.

Iurandi natura pestima est.

Edicula gehemi extra castra. Leuit. 24.

maiestatis contemptores; sed solliciti, sed sobrii, sed diligentes, sed ad Dei verbum trementes rapere dicuntur. Quales nos efficere dignetur, qui Saluatoris nomen accepit, & officium Saluatoris sanguinis sui preciosi effusione inchoauit. Qui est benedictus in secula. Amen.

IN EPIPHANIA DOMINI, CONCIO, QVA LECTIO EVANGELICA explanatur, & de huius diei beneficio agitur.

ThEMA. *Vidimus stellam eius in Oriente, & venimus adorare eum.* Matth. 2.

INTER omnia miraculorum insignia, quæ sanctus Lucas primo capite & secundo de Ioannis Baptiste conceptione, natiuitate, de Christi mirabili natiuitate, angelorum apparitione, pastorum adoratione, Simeonis gaudio, Virginis integritate ac admiratione enarrat, inter omnia, inquam, hæc miracula, nouum hodie miraculum celebramus, quo cælestis sideris splendore, omnes ad fidem Gentes in tribus Magis vocatæ sumus. Mirum namque est, quòd Christus processit ex Virgine; nec minùs magnificū, quòd ostensus è cælo. Mirum quòd nouum hominem terra suscepit: stupendum nihilominus, quòd nouum hominem noua de cælo stella prodidit. Apud Iudæam Christus in præsepio pastoribus vagiebat, & in Chaldæa Magorum oculis inter sidera coruscabat. In Bethlechem lactabatur à matre, in Chaldæa adorabatur à Magis.

Humilis quidem Dominus in carne venit; sed ita humilis vt mirabilis: vt pariter in eo assumptæ carnis veritas, & ineffabilis diuinitatis natura fulgeret; & quamquam nascentem illum cunabula terrena susceperint, non tamen esse terrenum, cælestes signaculum testaretur. Præsentis diei mysterium facile declarat, quòd Christus ipse diuinæ bonitatis imago, inter alia diuinitatis suæ nomina Sol iustitiæ appelletur. Sol quippe vbi primum emicat in Oriente, lucis suæ radios ad extremos vsque mundi fines porrigit: quod planè hodierno die factū est, dum Sol iustitiæ Christus, vbi primum natus est, protinus gratiæ suæ splendore mundi fines illustrauit. De hoc igitur hodie mysterio dicturi, cælestem opem beatissimæ Virginis interuentu suppliciter imploremus.

Christus ubique mirabilis.

Simile.

IN EPIPHANIA DOMINI
AVE MARIA.

CELEBRITATIS huius mysterium non aliter, Auditores, vobis proponere ac aperire potero, quam quadam appositissima similitudine. Sicut piscandi aut venandi artifices, varias atque multiplices artes, variaque escarum & retium genera excogitarunt, quibus in castes suos pisces includerent: ita celestis ille animarum piscator, innumeras quotidie rationes inuenit, quibus electorum suorum animas à mundana vitæ pelago extractas, in Euangelij sagena conderet. Ille miris & multis modis homines adducit. Nihil est tam abditum, nihil tam abiectum, & à conspectu hominum remotum, quod ille non videat, & quò non misericordiae & providentiae suae lumine pertingat. Hinc illud Prophetae: Vocans ab Oriente aeuum, & ex terra longinqua virum voluntatis suae. Quam rem in hac Magorum vocatione spectare licet: quando eos Dominus (cùm prædicatores deessent) tam nouo & inaudito miraculo ab extremis mundi finibus ad se perduxit. Sed quoniam ij primitiæ gentium, fideique nostrae daces & parentes exstiterunt; digni profecto est, vt eorum interrogationem & gesta omnia diligenter excutiamus; vt quid nobis ex eorum imitatione faciendum sit, hoc tam illustri exëplo intelligamus. Igitur ab Oriente profecti, & Hierosolymam (quæ regia ciuitas erat) ingressi, de noui regis natiuitate inquirunt. Vbi est (inquiunt) qui natus est Rex Iudeorum? Vidimus enim stellam eius natiuitatis nunciam, in finibus Orientis, & venimus adorare, &c. Varias turbationis huius causas fuisse credendum est. Aliter enim boni, aliter mali; aliter qui Herodis amicitiam colerent, aliter qui cum sibi insensum crederent, turbabantur. Quibus enim Herodis imperium inuisum erat, quique inopia & egestate premebantur, mutari omnia cupiebant; si qua eis fortitan mitioris fortunæ aura hac reum commutatione adspiraret. Quibus verò imperium tyranni gratum erat, hi contra nihil de Herodis dignitate detrahi volebant; atque ita cum ipso Herode fortunæ suis timentes, noui Regis aduentum non aliter quam Herodes ipse moleste ferebant. Hoc enim ferè impiorum studium & ingenium est, sic vitam suam instituere, vt sibi tantum consulant, sibi prospiciant, sibi que solum nati esse videantur: salusque rebus suis, nihil ad eos pertinere putent, si vel cælum ruat, vel terra incendio deflagret. His auditis vocibus, congregat Rex impius omnes Principes Sacerdotum, & Scribas populi, & seiscrabatur ab eis vbi Christus nasceretur. At illi dixerunt ei: In

Bethlehem

CONCIO.

Bethlehem Iudæ. Sic enim scriptum est. Vide quid ille Herodes, vere callida vulpes, quid machinatur. Non ea mente inquit de nouo rege, vt supplex adoraret, verum vt deprehensum crudeliter occideret, atque ita in pace (non est pax impiis) regnum solus obtineret. Contemplare summam huius Tyranni amentiam, qui tantum suae calliditati tribuebat, vt æterna Dei consilia atque decreta eludere se posse cõsideret. Interrogatus quidam Philosophus an Deum lateret homo malè agens: Sed nec malè cogitans, ait. Si hoc fatetur Philosophus; quid te sentire par est, qui fidem & legem Domini profiteris? Auferte, ait Esaias, malum cogitationum vestrarum ab oculis meis. Dauid: Dominus nouit cogitationes hominum, quoniam vanæ sunt. Et illud item: Ipse enim nouit abscondita cordis. Quomodo ergo, ô Herodes, latentes cogitationes tuas à Domino ignorari posses putas? Stellæ nuntiati, & varicinio Prophetarum habet fidem, & aliis diffidit. Vide quid hic vilissimus puluis molitur aduersus Deum, qui tot iugulauit infantes, qui Dei sapientiam eberrate conatur. Nihil Deo sapientius, nihil homine imbecillius: summa sapientia à summa ignorantia non potest superari. Vide quæ stultitia olim Regum qui pro Diis haberi voluerunt. Videtis in quod barathrum humana natura à Deo destituta ruat. Videtis quò ambitionis furor & insania perueniat. Moderata cupido honoris, noxia non est: immoderata vero innumera bilum penè malorum lerna existit. Sicut fluuius dum intra alvei ripas graditur, satis nec vlli rei nocet: si verò alluione aliqua inundauerit, arua subruit, & finitima quæque impetu suo deuastat. Hic Herodes regnandi limites occidendo tot pueros, excedit. Magi natiuitatis Dominicæ loco cognito, eò iter instituunt. Verum ex tanta populi Iudaici multitudine, nullus tam illustri exëplo commouetur, vt eorum sequeretur vestigia. mirabile sanè, quò ille Rex caelestis huic populo esset potissimum promissus. Alienigenis ipsi monstrant viam; & ipsi vicini negligunt. Domesticus populus, tot edoctus Prophetarum oraculis, negligit alienigenæ ab Oriente accurrunt. Videmus planè omnia externa, siue sit scientia scripturarum, siue professio monastica, siue nobilitas, siue Dei ope nihil valere ad salutem. Humilis Dei cognitio, illum demeretur. De Dei donis, si qua habemus, minimè superbiendum. Multi (inquit Christus) ab Oriente & Occidente venient & recubent cum Abraham, &c. Ille populus erat quidem electus; at non eo melior. Pauperes & tennes aliquando deuotiores multis Sacerdotibus, qui sua officia consuetudine meriuntur. Cogitemus nos esse sicut

Constiti cõtra Deum nullum.

Esa. 1.
Psal. 93.

Psal. 41.

Nabuchodonosor talis.

Cupido honoris quid tolerabilis. Simile.

Tituli magis non facimus ad salutem.

Matth. 21.

Ierem. 17.

Igitur

lutum in manu Dei, ut semper humiliter de nobis sentiamus, nos totos ab eius pendere gratia. Nemo tamen Deo suam imputet damnationem: hic sua bonitate omnes vult saluos fieri. Herodes sequit in pueros iam Gentiles Romani excitari debuerant vaticiniis Sibyllarum, ut tam immane scelus execrarentur. Veniat Hierosolymam: Stella natiuitatis nuncia ad tempus delitescit: Iudaei proferunt Prophetarum vaticinia, quae illos tamen non mouent. Pastores Angelo credentes properant ad puerum. Nemo diuinam prouidentiam accuset, nemo auxilium sibi deesse queratur ad salutem. Nos nostrae perditionis sumus causa. Verissime à D. Bernardo dictum est, magis diuinam gratiam de hominibus, quam homines de illa queri posse. Nihil habent improbi cur de Deo querantur, cum etiam beatorum aliquando eos erudire possent. Sic asina Prophetae insipientiam corripuit. Qui ligna, lapides, vtriusque delicias colit, hominis appellatione indignus est. Habent sane pij cur de salute sibi à Deo praestita, gratias agant. Turbat Hierusalem, ciuitas sancta. Ecce quantum noceat, quando caput impium subiectos suos conformat impietati. Misera ciuitas in qua regnat Herodes. Vult Apostolus, ut oremus pro Regibus. Qualis Regis ciuitatis, tales & inhabitantes in ea. Videte patresfamilias, qualia exhibeatis exempla. Vide in ista turbatione differentiam inter bona & mala, inter virtutes & vitia.

Egressis igitur Magis ab Hierosolymis: Ecce stella quam viderant in Oriente, antecedebat eos, usque dum veniens, &c. Dux ille caelestis plane fidelis stat cum stantibus, ita cum euntibus, aprae facit eos securos. Vide quae paterna cura, quam Deus gerit pro illis, qui illum ex toto quaerunt corde. Quasi vultum tuum Domine, vultum tuum Domine requiram. Sicut duxit per columnam nubis filios Israel: ita & adest omnibus qui quaerunt illum: dirigit pius Dominus per huius vitae vias difficiles vadentes, in caelestem hereditatem. Haec nubes est ipsa sancti Spiritus lux, qua per huius seculi tenebras dirigimur & illuminamur, ne à vera via, quae ducit in caelum, aberremus. Nihil diuinis muneribus sublimius, nihil magnificentius. Vide autem quare in nostris maneamus vanitatibus; quia vitium nostrum, & non Dei auxilij habemus rationem. Filij Israel maluerunt in Aegypto manere quam egredi. Causabantur omnes difficultates: ait Dominus illas omnes superauit. Ecce, Dominus multa auxilia populo, quem in terram Chanaanorum adducere voluit, contulit: quanta & qualia conferet eis, quos ad caeleste regnum perducere nititur, ad quod eos precioso sanguine

S. Bernardus.
Excusationes nullas habemus.
Nemo. 22.

2. Tim. 2.
Ecd. 10.

Psalm. 26.

Damnatio-
nem nostram
causa quae.

Via ad caelum
multo magis
grauis.

guine suo redemit: Populus autem ille erat ingratus, & recalcitrans Deo; nec tamen Dominus Deus desit beneficia conferre: quid quæso faciet eis, qui fidem pie colunt, quique spem suam opesque omnes in vno illo posuerunt? Stella illa, id est, gratia Spiritus sancti, multum illis confert. Clamemus cum illo: Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam. Facile er- go, Auditores, omnis dubitatio, dissidentia. Haec enim omnia facile superat huius diuini Spiritus virtus atque praesentia.

Et ecce inquit stella quam viderant in Oriente, antecedebat, &c. Dum essent in regia ciuitate, ubi tot erant Pharisei, legis Doctores, Sacerdotes, Herodes, stella delimit non Magorum culpa, sed vt ea rursus apparente, maiori perfunderetur laetitia. Euangelista paucis explicat gaudij magnitudinem. Gaudium sane tale, quod nullis poterit explicari verbis. Stella se fidelem itineris exhibet ducem. Cum ad cunabula peruenissent, statim fixa manet, quasi dicere vellet: Hic est puer quem natum testabar ex caelo. Haec felix stella prima omnium Gentibus Euangelium praedixit. Haec stella ita fidei nostrae munus & officium adumbrat, vt nulla re potuerit magis ad viuum exprimi. Stella Magos duxit ad Christum: ita nos fides per has vitae vias difficiles ad veram felicitatem. Fides instar stellae contra tenebras, contra Daemonum assultus nobis est, fides itineris nostri dux, fides lucerna pedibus nostris. Haec est inter fideles & infideles differentia: fideles hac stella diriguntur, infideles habent varias quasi inerrantes stellas, cupiditates suas, quas sequuntur. Hinc ille ait: Omnes populi ambulabunt, vnusquisque in nomine Dei sui; nos autem ambulabimus in nomine Dei nostri, ex hoc nunc & vsque in perpetuum. Iam Christiani hominis officium est, sicut deos Gentium, ita & stellas eorum, hoc est, viuendi rationes omnino repudiare. Magi certum ducem in ne- bis sui Stellam sequebantur; ita veri fideles ab eo quod fides praefert, nulla hominum auctoritate desecti debent. Quid hominum dico? Imò si (vt Apostolus ait) Angeli de caelo aliud euangelizarent, quam quod fides praedicat, anathema sit. Haec omnia breui sermone Apostolus complexus est, cum ait: Nolite conformari huic saeculo, sed reformamini in nouitate sensus vestri. Ad hoc & D. Petrus nos vocat, cum ait: Non configurari prioribus ignorantiae vestrae desideriis. Illa requiritur fides, quae Christi vestigis innititur, vt ab illius ore & iudicio suspensi simus. Vide exemplum fidei firmissimae in Abraham. Hanc Stellam, quae nos ad portum aeternae felicitatis perducit, assiduus votis à Domino cum Propheta peramus: Emitte lucem tuam & veri-

Psalm. 142.

Stella est si-
deus nostra.

Fidelium &
infidelium
differentia.

Miche. 4.

Christiani
officium.

Galat. 1.

Rom. 12.

1. Pet. 1.
Hebr. 11.

Gen. 12.

Psalm. 142.

tatem tuam, ipsa me deduxerunt. Hac ducente ad cunabula Christi feliciter perueniunt. Intrantes domum, inuenerunt parvulum cum Maria matre eius, & procidentes, &c. Mira sane & summa laudibus prædicanda horum Sanctorum hominum fides, qui in eis perfecti, ut cum oculis carnis nihil splendidum aut magnificum in illo diversorio cernerent; fidei tamen oculis viderent, quem humi adorarent procidentes. Verè prædicanda fides, verè magna, ut quod cordibus credunt, muneribus protestantur, thus Pontifici, myrrham homini, aurum Deo offerentes. Gaudio magno exultaverunt. Si sola inveniendi spes cunctantopere exhilaravit; quid ipsa inventio, quid visio, quid possessio? Latetur cor quærentium Dominum. Si lætitia magna est Dominum quærere, quid invenire? Quis hoc explicare possit nisi qui invenit? Merito ij cum seruo Abraham, qui uxorem filio domini sui quærere debebat, exultare potuerunt. Merito & nos prædicamus nomen Domini, qui tam magnifica gratia nos prosecutus est, ut quamvis alienigenas, quamvis à religione alienos, in ultimis terrarum ons constitutos, ibi tamen nos sua Stella deprehendit, ibi lux affulsit, ibi in vmbra mortis sedentes visitare, & ad cunabula sua adducere dignatus est. Illi nullis pepercerunt laboribus, quo illum tandem invenire mererentur. Magnis laboribus magna præmia atque solatia proposita sunt. Olim, in veteri lege, quoties insigni aliquo beneficio Dominus populum affecisset, festum aliquem diem instituisse videmus, quo eius beneficii memoriam perpetuo teneret. Sic in recordatione exitus de Ægypto, festus dies institutus, ut omnia illa quæ tunc facta fuerunt, sacris caeremoniis rem gestam exprimentibus, agerentur. Item festum Pentecostes institutum ob datam legem. Vide quorum nos admonemur festi dies Iudæorum. Hunc ergo diem merito felicissimum esse credimus, quem Ecclesiæ auctoritas confirmat. Merito sane felicitatem illam nobis adscribere deberemus, quæ Apostolo in sua gloriosa conversione contigitis siquidem sublati ab oculis animæ tenebrarum squamis, lucē recepit, qua salutis auctoritatem (quem antea ignorabat) agnovit. Fuit ille dies Apostolorum Epiphaniæ festum, quo illum Deus non stellæ indicio, sed Spiritus auxilio ad se traxit, & divinorum donorum confortem effecit. Monet Petrus ut & nos Dominum collaudemus, cum ait: Gratias agētes ei qui vos de tenebris vocavit in admirabile lumen suum: qui aliquando non populus, nunc autem populus Dei. Sic & D. Augustinus gratias agens: Cœcitas iniquitatem, & cœcitatē amabat; & ad tenebras per tenebras ambulabam.

Psalm. 14.

Genes. 14.

Gaudendum nobis quando.

Beneficium quale nobis exhibuitur.

Exod. 12.

Exod. 16.

Festi dies quorum nos admonere debent.

Aster. 9.

1. Pet. 2.

Augustinus.

bulabam. Gratias tibi lux mea, quoniam illuminasti me & cognovi te. Nos quoque illuminati cum Tobia illo rectissime dicere possumus: Benedicte sit Domine pietas & misericordia tua, qui me in regione vmbrae mortis sedentem, & in terra oblivionis sepultum, lucis tuæ radiis illustrasti. Quid nobis Christi conceptio, quid natiuitas, quid vita, quid mors, quid resurrectio & accessus in cælum profuissent, si hæc ipsa mysteria ignota nobis essent? Hodie nobis claves regni cœlestis datæ sunt; hodie omnium divitiarum opes ante oculos propositæ sunt. Sciat pius quisque duplex esse Epiphaniæ festum; alterum quidem commune, quo generi humano; alterum singulare, quo se Deus pio cuique cognoscendum & amandum præbuit. Et illud quidem hodie ab omnibus; hoc verò ab unoquoque piorum tota vita celebrandum est; ut abiciat flagitia, & novum induat hominem, novam vitam Christi munere inchoet. Sic sciat se huius perpetuæ solennitatis debitorem esse, quamvis nemo certa fide scire posset, divinam se consecutum gratiam. Ne autem ante præsepe Domini vacui appareamus, offeramus hæc eadem tria munera spiritualiter. Tria autem potissimum insunt homini, nempe corpus, anima, & spiritus: hæc tria offerre Domino puta & immaculata studeamus: ut integer spiritus, & anima, & corpus nostrum in die Domini reperiantur. Corpus illi offerimus, si ieiuniis & moderato labore ipsum exerceamus. Qui delicate à pueritia nutrit serum suum, &c. Animam autem, cum omnes eius cupiditates divini amoris gladio abscindimus. Hoc est seipsum abnegare, & crucem suam tollere. Spiritum, cum mentem nostram, hoc est, intellectum & voluntatem, ad res cælestes, ad divinum amorem elevamus. Sic à Deo accepta referimus, ut pietatis præmia in cælis percipere possimus. Amen.

Tenebrae pellende.

Epiphania dies duplex.

1. Thess. 5.

Prover. 6.

Luc. 9.

DOMINICA INFRA OCTAVAM
EPIPHANIE, CONCIO, IN QVA POST
explicationem lectionis Euangelicæ, lex illa Do-
mini explicatur, qua quater in anno omne ma-
sculinum coram se apparere præcipiebat.

THEMA. Cum factus esset Iesus annorum duodecim, ascen-
dentibus parentibus eius Hierosolymam, secundum con-
suetudinem diei festi, consummatisque diebus cum re-
rent, &c. Luc. 2.

AB infantia Domini Saluatoris ad trigésimum vique
ætatis annum, nihil fere nobis Euangelistæ præ-
sacram hodiernæ lectionis historiam tradiderunt.
Toto enim hoc tam longo spatio Saluator humi-
litem exemplo suo docere, & loquacitatem nostram tam diu-
turno silentio frenare voluit. Sciebat scriptum esse: Mors & vita
in manibus linguæ. Quod eius exemplum licet ad omnes
cõmune pertineat, singulariter tamen ad eos spectat, qui scienti-
am suam intempestive ostentare volunt, & magistri fieri op-
piunt, priusquam idoneos se pietatis discipulos exhibuerint.
Hos D. Bernardus coarguit: O humilitas Christi, quantum va-
nitatis nostræ superbiam arguis? Quid Christus designauerit
relictis parentibus, ut historia canit, intuendum. Solent enim
pij parentes liberorum mores & ingenia in tenera ætate prius-
denter explorare: ut dum messis adhuc in herba est, quæ sit fru-
tura fertilitatis spes, intelligere queant. Atas quippe illa animi
& fingendi nescia, facile hominis ingenium & indolem producit.
Primis his prælatis Christus, quid per totam vitam suam ge-
sturus esset, non obscure declarauit. Imploremus diuinum
auxilium.

AVE MARIA.

Ait Euangelista: Cum factus esset Iesus annorum duodecim, ascen-
dentibus parentibus eius Hierosolymam. Cum optimi parentes tran-
quilliora à persecutionibus, quibus tum ab Herode, tum ab ipso
Archilao eius filio persequerentur, nacti essent tempora, nihil
neglexerint, quod vilo modo ad Dei honorẽ ac legis obserua-
tionem facere videbatur. Bonam consuetudinem, quæ pro lege
habetur, diligenter obseruant. Templum, quod est domus Dei

Consuetudo
bona ser-
uanda.

frequentant, ut & puer benè à iuuentute sua instituat (qui ta-
men omnis pietatis erat fons) curant. & ideo cum secum ad-
sumunt. Videmus quæ parentes suis filiis debeant ad eorum in-
stitutionem exhibere: videmus è contrario de his quæ filij suis
impendere debeant parentibus. Parentum est, ut filios suos in-
formet, quomodo se debeant ad Deum habere, ut eum ab in-
fancia timeant, ament, ei libenter seruiant. Hæc institutio du-
rat. Adolescens iuxta viam suam, &c. Bonum est viro cum por-
tauerit iugum Domini ab adolescentia sua. Ducant pueros fie-
quenter ad Ecclesiam. Parentum est filios instruere, quomodo
se habere debeant ad proximos, ut eos diligant, beneuoli sint in-
pauperes, neminem irideant. Parentum est instruere quomo-
do se habere debeant ad seipsos ut innocentiam custodiât. Dent
illis bonum exemplum virtutis. Ducunt ergo optimi isti paren-
tes Maria & Ioseph à Nazareth secum puerum Iesum, qui in
templo totius vitæ suæ opus, tanquam imaginem absolutissi-
mam, spectadum proponit. Amittitur puer inter cognatos, nec
mirum, cum hoc sæpius contingat. Audi, inquit Spiritus san-
ctus ad Sponsam, filia, & vide, & inclina aurem tuam, & obliui-
scere populum tuum. Parentes & cognati carnis id præcipi-
ant quod ad eos pertinet, quod è visceribus eorum deliba-
tum est, nempe carnem ipsam. Hanc & nutrire, & fouere, & mol-
liter etiam cum iniuria spiritus educare student: quod cum faci-
unt, hostem acerrimum aduersus spiritum armant. Qui enim,
inquit Sapiens, delicatè à pueritia nutrit seruum suum, postea
sentiet eum contumacem. Cognatorum affectus fugere admo-
nemur. Hinc Saluator in Euangelio adolescenti quem ad se vo-
cabat, dicenti se prius paternæ senectutis ac sepulture curam
agere velle, ait: Sine mortuos sepelire mortuos suos. Sicque
illum à parentum complexu auocans, ad regnum Dei euange-
lizandum destinauit. Redeunt parentes Hierosolymam, stu-
diosissime perquirunt, triduum consumunt, nec tum inueniunt.
Hic sanè Virginis tenerimum pectus vehementer sauciatur.
Hic experitur, ut ante sæpius, quæ sunt mutationes humanæ,
quam varietatem rerum vicissitudines. Dux autem assignari possunt
causæ, cur Deus matrem innocentissimam tam acerbo dolore
cruciari passus sit, quum nihil admisset criminis, & redem-
ptio mundi non ad illam pertinebat, quum Christus Dominus
peccatorum omnium torcular solus esset calcaturus. Vna qui-
dem ad maius sanctissimæ Virginis meritum cumulandum, al-
tera ad afflictorum omnium solatium, hoc Deo ita disponente,
contigit. Hinc pij expendere nouerunt, mala quæ hic patiu-
G 3

Prouer. 22.
Thron. 3.

Parentis of-
ficiū in fi-
liis.

Psal. 44.

Prouer. 26.

Matth. 8.
Mortui
mortuos se-
pelire debent.

Mariam qua
re Deum cri-
ciari sit pas-
sus.
Esa. 63.

tur, non à Deo irato, sed propitio & beneuolo immitti: non ali-
sanè vultu atque animo hæc incommoda, quàm ægrotantes sa-
lutaria medicorum pharmaca, quamvis amara, excipere. Ad
quadragesimam vsque diem post natiuitatem capit sincerum
gaudium; ab eo autem die quo ex Simeonis vaticinio futurum
Christi certamina intellexit, nunquam adeo purum & solidum
capit gaudium, quod non huius vaticinij recordatione dolens
amaritudine aspergeretur. Quod autem Dominus permittit
variis calamitatibus exagitari, facit vt ad diuinam opem im-
plorandam excitetur. Sic orabat ille Propheta: Imple facies eo-
rum ignominia, & quærent nomen tuum Domine. Calamita-
tes superbissimum illum Regem Assyriorum mortalitatis ad-
monuerunt, & ad Deum compulerunt. Sic Antiochus in se de-
scendit. Sic Manasses ad saniolem mentem reuocatus est ex
punitate. Sic Naaman Syrus lepra, sic Regulus in Euangelio ad
fidem conuersus. Vexatio dat intellectum. Vnius domesticus in-
teritus, nos multorum admonet bonorum. Qui autem negligit
tribulationem, & non emendantur, eorum fit vitio, vt quibus
exhibita portio nihil prodest. Domus hæc ventis concutitur, &
immobilis permanet; altera supra arenam exstructa, fluxa est
ita nonnulli tribulationibus putiores euadunt, vt Iob & To-
bias: alij succumbunt, & non permanent.

Dominus Iesus cum pijs lachrymis finem imponere voluit
fer, post triduum se matri quærenti obtulit. Relictis enim prius
Virgo cognatis, templum repetit; & quem inter carnis affines
inuenire non potuit, docentem in templo reperit. Suo enim
quæque res in loco quærenda est. Dominus in templo sancto
suo, Dominus in cælo sedes eius. O quoties homo qui fili-
Deum amisisse videbatur, vbi ad orationis locum & officium
confugit, & in eo suppliciter & ardentem orauit, & seipsum
quem penè perdidit, & Deum quem amisit putabat, in-
uenit: Qui se totos precandi studio dederunt, qui Dominum
in templo suo, hoc est, in orationis officio & loco, diligenter &
studiosè quærent, hi nimirum sentiunt illos externos mores.
Videant autem illi vt sabbathum Domini delicatius nite cele-
brent. Nihil spiritu deuotionis delicatius, nihil magis pe-
treum: hoc sabbathum semper maxima cura mētis sancti pete-
gerunt. sumamus exemplum à sanctissima Virgine, & Chri-
stum in templo, id est, orationis loco quæramus. Nō solum au-
tem locus, sed tempus etiam quo eum reperit, nobis aliquid im-
punit. Post triduum quippe inuenit illum sedentē in medio doctorum, &
Quærent puerum in itinere, inter cognatos & notos, &

Psalm. 123.

Daniel 4.
2. Mach. 5.

Ioan. 4.
Esa. 12.
Vexatio nō
semper mā-
la.

Simile.
Matth. 7.

Deus ubi
inuenitur.

Esa. 58.
Sabbathum
celebrandū
delicatum.

die Hierosolymis, & ibi inueniunt non in foro, non inter lu-
dentes, sed in templo. Christus inuenitur in Ecclesia fidelium,
quæ verè domus Dei est: ibi est tabernaculum Dei; ibi cum illis
Deus. Puer Iesus diuersis modis est quæsitus. Quæsierunt Pa-
stres, Magi, Patentes, Herodes quæsiuit, & Principes Sacerdo-
rum. Per triduum illud, rectè tria pœnitentiæ munera intelli-
guntur. Hoc enim triduum dierum itinere transacto, non dubium
quin amissus per peccatum Christus inueniatur. Qui plangit
admissa scelera, primo die quærit, inde addit primo secundum,
confitendo peccatariam qui addunt tertium, satisfaciendo pro
peccatis, pauci sunt, pauci verè pœnitent.

Hæc pars tertia pertinet ad iustitiā, vt reddamus vnicuique
quod suum est. Aliena ei ipsi quotidie videmus, contumeliis ho-
norem proximorum frequenter lædimus, detractionibus eo-
rundem famam passim laceramus. Harum autem rerum dam-
na vix vquam resarciri videmus. Quo fit, vt biduo solum Do-
minum quærentes, nec ad tertium hūc diem peruenientes, mi-
nimè illum inueniamus, qui post triduum inuenitur.

Verum hoc tridui spatio transacto, cum ad templum Domi-
ni Virgo peruenisset, filium tandem inuenit, *Sedentem in medio*
Doctorum, audientem illos & interrogantem. Sedit in medio Docto-
rum, quasi sapientiæ fons, & humilitatis exemplar. Magis (in-
quit D. Hiero.) docet, dum prudenter interrogat. Exemplo Do-
mini, iunior audiat prius quàm loquatur. Qui prius respon-
det, quàm audiat, stultum se esse demonstrat, & confusione di-
gnum. Mater conspecto filio, exultatata, mox nihil cunctata,
rectè per turbas ad ipsum properans, in hæc verba prorumpit:
Fili quid fecisti nobis sic? Ecce pater tuus. Humilis matris cum filio
expostulatio. Loquitur mater, non Ioseph: hæc acerbior fuerat
affecta dolore. Ioseph sciebat eum verè filium Dei: non puta-
uerat suum esse, vt ipse eum increparet. Quærebamus te, qui
vnicuique nostrum es gaudium. Nominat Ioseph patrē, vt amo-
ueat suspitionem. Qui quærit Iesum, debet diligenter eum do-
lore & labore quærere. Scito (inquit Propheta) quia malum &
amarum est, reliquisse te Dominum Deum tuum, & non esse
timorem Dei apud te. Et ait ad illos: Quid est quod me quærebatis?
Nesciebatis quia. Quasi dicat: Nescitis ea mihi negotia semper
esse tractanda quæ Patris mei sunt? Nihil sanè est in hac re-
rum vniuersitate quod ille non administret, qui omnia opera-
tur in omnibus. Huius rei gratia, à sanctis Patribus totus ocu-
lus, tota manus, totus pes esse dicitur. Oculus quidē, quod om-
nia videat: manus, quod omnia operetur; pes, quod omnia su-

Christus ubi
inueniatur.

Triduum quid
inuauit.

Fama la-
sare reddi-
tur.

Hieron. ad
Paulin.
Prover. 18.

Iesus qua-
rendus se-
dulo
Ierem. 2.

Deus ocu-
lus, manus,
pes.

stineat atq; peruat. Pater operatur, & Filius operatur, & quid huius operis nomine, nisi salutis nostræ negotia designantur? Christi perpetuum studium est, munus, atque officium, vitam omnem in hominibus iuvandis infundere: quare nobis natus, passus, & mortuus est. Quod quidem officium maturiori ætate administrandum, hodie feliciter inchoatum est. Salutis nostræ auctor nulla ibi aut utilitate aut necessitate inductus, immo cum suo maximo labore malis nostris consulere, & salutis nostræ opus exequi dignatus est: ita nos hoc tantæ charitatis exemplo commoti, sine ulla terreni lucris spe gratis benefacere studeamus. Christus iubet, ut simus tanquam lucernæ supra candelabrum positæ. Apostolus vult: Alter alterius onera portare, & sic adimplebitis legem Christi. *Descenditq; cū illis, & erat subditus illis.* Quis, quibus? Deus hominibus: Deus, inquam, cui subduntur Angeli, Principatus & Potestates obedunt, subditi erant Mariæ, nec tantum Mariæ, sed etiam Ioseph propter Mariam. Disce homo obedire, disce terra subdi, disce pulvis obtemperare. Deus se subdit, & tu te exaltas? Deus se humilibus subdit, & tu dominari gestiens hominibus, tuo te præponis auctori? Filii sex officia debent parentibus exhibere. 1. diligant eos ex toto corde. 2. respondeant modeste. 3. præstent eis corporalia obsequia. 4. debent corporis necessaria procurare. 5. omnem obedientiam præstent. 6. ut orent pro eis.

Iam quæ in Themate promissimus, breuiter proponimus. Voluit enim Deus ut omne masculinum ter in anno coram se appareret. *Exod. 23.*

SACRA huius lectionis historia ex antiqua lege ortum habuit: quæ Israelitico populo præcipiebat, ut ter in anno omne masculinum appareret coram Domino: in eo videlicet loco, in quo nominis eius memoria celebraretur. Quia verò hac lege, pia quædam religionis actio imperabatur, pauca hoc loco de huius virtutis dignitate dicenda sunt. Religio est virtus, quæ Deo, tanquam rerum omnium principio, cultum quandam & honorem exhibemus. Omnis enim effectus naturæ instinctu cultum quandam & honorem exhibet suæ causæ. Sic enim filius patrem à quo genitus est, sic discipulus magistrum, à quo eruditus est, sic civis Regem, sic servus dominum à quo alitur, colit. Cum igitur hæc ipsa, & multa præterea beneficia conditori nostro debeamus, cumque ipse & principum sit à quo omnia, & finis ad quem omnia referuntur; perspicuum est, illi potissimum hunc cultum ac honorem summo iure debent.

Ad quod

Ad quod nos non modo gratia, sed ipsius quoque naturæ vis & impulsus incitat. Eadem enim natura, quæ interno quodam motu ad parentum dilectionem filios excitat, ad Dei quoque summum parentis & conditoris nostri amorem & reverentiam exstimulat: cum ipsi quoque parentes nostri non à se, sed à Deo habeant quod parentes nostri sint. Ut enim D. Basilius ait, quid magis secundum naturam, quam eos diligere, à quibus orti sumus, & quos in nos valde beneficos esse perspeximus? Ergo cū Deus sit generis humani parens & conditor, cum illius munere & beneficio non modo conditi & conservati, verum etiam innumertis donis & muneribus ornati & instructi simus: quid magis est humanæ naturæ consentaneum, quam ardenti studio & amore illum colere & venerari? Vnde nulla hætenus ratio tam effera & immanis in mundo existit, nec tam ab omni disciplina & cultu vitæ remota: quæ natura ipsa instigante, non aliquem cultum huius tantæ molis gubernatori exhibendam censeret. Verè namque prius homines sui, quam conditoris obliuisci, imò (ut Gregor. Theol. ait) non toties respirare, quam Dei meminisse deberent. Videtis quo iure teneamur summum illum vitæ nostræ parentem & conditorem diligere, colere, & venerari? Hæc est religio quæ potissimum hominem à cæteris animantibus differre facit, quod videlicet solus homo Deum colere possit, quod nulli cæterorum datum est. Ratione nos Philosophi à cæteris separant animantibus. Mosaica lex multis ac maximis abundabat officiis; nescio tanè an vllum præstantius esset, quam quod filij Israël distantes quotannis civitatem sanctam adire iubebantur, ut in illa sancta æde ante Dei conspectum, sempiternum eius numen adorarent, sacrificia immolarent, nuncupata persolveret vota, & debitas pro acceptis beneficiis agerent gratias. Iudæis erat mandatum orare Hierosolymis, licet orationis locus esset ubique idoneus: quia arca Domini, & legis tabulæ & cætera quæ Apostolus enumerat, ibi ad aliud innuit, nisi quod Dominus Deus noster ea loca potissimum voluit frequentari, ubi ipsius sacrum corpus, imò ipse totus cõservatur: O mira Dei nostri charitas, imò bonitas & providentia, quæ in hoc V. Sacramento apud nos esse, & nobiscum in hoc exilio commorari voluit: ut hoc symbolo admoneremur, in medio quoque nostri præsentem esse, nobiscum agere, celsarum suarum ambulare, ut nos dirigat, ut erudiat, ut protegat, ut tueatur, ut paternam salutis nostræ curam & providen-

Thomas.

D. Basilius.

Dei natura diligendus.

Gregorius Theologus.

Lactantius.

Orare ubique debemus. Hier. 2.

*Eucharistia
quid debeat
hunc summo
honore effi-
cienda.*

*Adorare
Dominum
in Eucharis-
tia debe-
mus.*

2. Reg. 6.

90 DOMINICA I. POST OCTAVAM EPIPHANIAM
tiam gerat. Quo ergo studio locum hunc adire debemus, ut
præsentem Dominum conveniamus, illumque votis precibus
que nostris & præsentem & attentum esse, vera & inconculsa
fide credamus? Pergunt pii homines Hierosolymam, sacrum
illum tumultum adoraturi: qui triduo Dominicum corpus reti-
nuit (quod religiose faciunt) sed utrum quæso maius est, Do-
mini sepulchrum, an ipsum corpus quod iacet in sepulchro?
Magi illi beati ab extremis mundi finibus iter arripuerunt, ut
præsentem Dominum adorarent, quem in spiritu adorare in
patria sua potuerunt: cur nos eorum exemplo prouocati, vic-
timum domibus nostris non quaerimus ut adoremus? Hac de cau-
sa Dominus ter saltem in anno omne masculinum coram se
apparere in lege olim præcipiebat. Viros, qui sunt expeditiones
apparere voluit, mulieribus domi desidentibus. Exhibetur nobis
hic panis Angelorum, panis cæli, qui omni honore est di-
gnissimus. Adhibeamus itaque eam cautelam cum summa
diligentia, ut præsentiam & virtutem omnipotentis Dei ita ve-
neremur, ne sicut illi Bethsamite temerarij, siue etiam Oza im-
prudens, hic percutiamur & puniamur. Deus sua inexhausta gra-
tia sit semper nobis cum. Amen.

DOMINICA PRIMA POST OCTAVAM EPIPHANIAM, CONCIO, I.
qua Evangelica lectio explanatur; & agitur de
triplici mutatione in mundo per Christum Do-
minum facta.

THEMA. Omnis homo primum bonum vinum bibit. Post
fecit initium signorum Iesus in Cana. Ioan. 2.

A V E M A R I A.

ELEBRANTUR nuptiæ, & Dominus Iesus vn-
cum sua matre adest. Mirum sanè quòd Saluator
mundi & beatissima Virgo interfuerint nuptiis &
conuiuio hominum secularium, à quibus se viri
religiosi & sancti subtrahere consueverunt, ne alienæ inter-
perantiæ (quæ in huiusmodi conuiujs accidere solet) testes
atque participes existant. D. Augustinus benè docet, Do-
minum hoc egisse, ut nuptias suæ præsentis testimoniis san-
ctas esse declararet: utpote qui sciret futuros esse (ut Apostolus ait)

*Augustin.
Nuptia in-
nie nō sunt.
1. Tim. 4.*

qui eas damnarent, quique in hypocritis loquentes mendacium,
nubere prohiberent. Reuera enim (ut idem ait) honorabile con-
nubium est, & thorus immaculatus. Inter insignes verò status
huius laudes, illa præcipue numeratur, quòd is à Deo institutus
& celebratus sit. Et cæteri quidem status post peccatum, &
in peccati remedium; hic autem ante peccatum in statu natu-
ræ integræ, & in Paradiso, non in peccati remedium, quod non
erat, sed ad humani generis propagationem institutus est: quam-
uis in hoc statu non ad propagationem modò, sed ad reme-
dium quoque peccati deferuat. Sic enim Apostolus ait: Pro-
pter fornicationem tamen vnusquisque suam uxorem habeat,
& vnaqueque suum virum. Quia enim in hac parte acius sa-
uit concupiscentia, ideo inter Sacramenta, quæ in peccatorum
remedium instituta sunt, singulare aliquod institui debuit, quo
huius tanto malo honesta aliqua ratione consuleretur: id autem
est matrimonij Sacramentum. Libera sunt Sacramenta omni-
bus & necessaria, ut Baptismus, Pœnitentia, Eucharistia, extre-
maque Vnctio, ita etiam matrimonium, nisi qui se castitatis
voto obstinuerunt. Ut autem hic status à Deo institutus san-
ctitatem suam non amittat nostro vitio, illud ante omnia cu-
riandum, ut coniunctionem corporum, coniunctio quoque se-
quatur animorum. Frustrà enim corpora vniuntur, si animæ
per discordiam separantur. Hac autem de causa Petrus Apost.
viros, qui ratione & consilio plus valent, sollicitè admonet, ut
uxoribus tanquam infirmioribus vasculis honorem impen-
dant. Sic enim solemus vasa vitrea, quæ maximè fragilia sunt,
cautè circumferre, ne ad solidiora corpora illisa frangantur. Ad
hunc ergo modum uxores tractandæ sunt quarum tenera mol-
lissque natura (ut sciret se sub vini, qui viribus & consilio pollet,
esse potestate) facilè quavis vel leui occasione perstringitur.
Hæc igitur natura vini, quæ præstantior est ad imperandum,
illa quæ imbecillior, ad obtemperandū magis idonea, ad œcono-
miam valet. Duo illi fratres qui urbem Romam condide-
runt, ob dominandi libidinem conuenire non potuerunt. Si-
cut vasa vitrea, quæ cedere & flecti nequeunt, mollibus integu-
mentis circumuoluta seruantur & circumferuntur (durioribus
enim circumsepta, vbi se mutuo contingerent, frangerentur)
ita planè diuina sapientia (quæ summo cuncta consilio mode-
ratur) rigidam hominis naturam muliebri teneritudini copu-
lauit, ut dum alter alteri cedit, neuter alterum lædere possit. Ex
quo facilè liquet, uxoris mansuetudinem ac silentium, dum
vir aliquando ita incandescit, hanc mutuum inter eos pacem
maxi

Hebr. 12.

1. Cor. 7.

*Matrimo-
nium quare
institutum.*

*Matrimo-
nium quibus
liberum.*

1. Petr. 3.

Simile.

*Præter à
fratre occi-
sus.*

Simile.

*Mulier in
quem sine
creata sit.*

maximè alere atq; fouere. Qua potissimum virtute D. Aug. in Confess. matrem suam B. Monicam plurimum valuisse confirmat: quæ viro frequenter ira & furore percito, summam quamdam lenitatem vultu atque animo præ se ferebat. Ad Euangelium. *Nuptiæ factæ sunt in Cana.* Fuerunt hæretici iniqui in nuptiis Marcion, Cherinthus, Tacianus, Ebion. Christianis & p. nuptiis interest Iesus & mater eius. Et o felices illæ! In his ergo nuptiis deficiente vino, misericordiae mater ad filium ait. *Vinum non habent.* Mater pro conuiuantibus se mediatricem interponit. Hi honestissimi hospites, Iesus, Maria, Discipuli, poterant non nubentium esse benedictioni. Suggestit de penuria vini. Vnde autem hanc habuerit de filio confidentiam, considerate licet ex verbis S. Luca: *Maria (inquit ille) conseruauit omnia verba hæc, conseruens in corde suo.* Compacitur verecundiae tenuium, sicut misericors & benignissima mater. Quid de fontis pietatis procederet nisi pietas? Necessitatem proponit dilectissimo filio. Discimus vt exemplo Virginis in quavis inopia ad Dominum conuertamur. Effundo, inquit David, in conspectu eius orationem meam, & tribulationem meam ante ipsum pronuncio. Sicut enim pueri infantes, quæcunque illis res fuerit, siue leta se offerat, protinus ad sinum matris confugiunt: ita p. omnes in omni fortuna ad maternam diuinæ pietatis viscera tanquam paruuli & imbecilli aduolare debent. Quod idem Rex se facere testatur: Sicut ablactatus super matrem suam. Ita vir pius naturæ infirmitatem agnoscens ad Deum in omni pressura confugit, cuius materna viscera in suis necessitatibus expertus est. Vult D. Chrysost. vt fidei anchoram in omni necessitate arripiamus, & instrumentum spei iaciamus, non in mare, sed in cælum. Multi, cum ingruit necessitas, arma orationis & spei abiiciunt; hi malè agunt. Necessè est (inquit quidam) diuinum adesse, vbi humanum cessat auxilium. Sic in omni pressura Propheta David ad Deum confugit. Periti artifices difficillima quæque operum suorum sibi seruant, cum cetera discipulis facienda committant: Ita diuina providentia difficles casus, & humana virtute superiores sibi vni seruauit: cetera verò omnia inferioribus causis à se ipso tamen adiutis providentia permittit. Non est autem cur quisquam humano more de se Deum æstimans, credat illum clamorum nostrorum assidua importunitate grauari. Sicut enim non grauatur puerperam distenta lacte vbera gestantem infantulus qui ea fugit, sed potius alleuat: ita cum immensa illa p. tot bonis, quæ audi finem communicare desiderat, refertissima sit; nequaquam illi

Luc. 2.
Maria cō-
paciatur.

Psal. 141.

Simile.

Psal. 130.

Spei in Deū
ponenda.
Chrysost.

Sententia
Platonis.

Simile.

Deus dicitur
maribus non
offenditur.
Simile.

molestus est, quisquis ei miserendi, seque aliis communicandi materiam præbet. Quid enim magis secundum naturam summi boni est, quàm se aliis communicare, & immensæ bonitatis suæ radios vbique diffundere? Denique hoc adeo illi gratum est, vt vel hoc præcipuum, siue obsequium, siue sacrificium ab homine exigat, quando enumeratis omnibus antiquæ legis sacrificiis, hoc potissimum exigit, cum ait: *Immola Deo sacrificium laudis, & redde altissimo vota tua: & inuoca me in die tribulationis; etiam te, & honorificabis me.*

Ceterum p. matri coniunx necessitatem suppliciter proponenti, apparet quidem prima fronte filium duriuscule respondisse cum ait: *Quid mihi & tibi est mulier? Quid hoc est, o Domine Iesu? An non tu ipse parentes honorare præcepisti?* Cur ergo ita matri respondes, quasi nihil tibi commercij cum illa esset? Ad hoc primum dicendum est, his verbis Dominum aliquid in se homine maius insinuare voluisse. Alioquin quomodo verum esset quod ait: *Quid mihi & tibi est mulier?* cum tanta sit inter parentes & liberos necessitudo? Hoc etiam respondit, his qui seculum reliquerunt, animum addere voluit, ne se totos voluntati parentum dedant. Edictum Imperatoris nostri semper habendum ante oculos: Qui amat patriem aut matrem plus quàm me, non est me dignus. Debemus contra mundum, dæmonem, ac ceteros iuratos hostes arma capere, sic contra parentum affectus pugnare difficillimum est, imò est ipsam vincere naturam. Hac de causa cælestis Magister in tota Evangelicæ lectionis serie, quoties cum matre sermonem habuit, semper se seuerè gessit. Cum parentis aduentum quidam nuntiaret: *Quæ est, inquit, mater mea?* Deinde subdit: *Nondum venit hora mea.* Et hæc etiam verba videntur aliquid asperitatis sapere; at piis hominibus magnam afferunt consolationem. Sic Saluator noster quid expediat nobis, ita & ipse solus nouit quo tempore expediat. Duorum oportet semper habere rationem, Dei gloriæ & salutis hominis. Sic Dominus promissa sua aliquando differt, dum opportunitatem expectat. Deus Davidem in pueritia Regem designauit; at quàm acerbis ac diuturnis illi calamitatibus exagitauit, antequam regni possessionem adire permitteret? Sic Saluator noster Iesus in folio Davidis sessurus; at quantopere exercitatus? His rebus fit vt impij promissionibus & verbis Dei nullam habeant fidem, p. vero sapienter nutent atque vacillent. Quocirca illud saluberrimum præceptum: *Qui crediderit, non festinet semper in animo habendum est.* Qui enim moram ferre non potest, is neq; constantia,

Deus dat
omnia.

Psal. 49.

Exod. 20.

Religiosi
quid agendum.

Matth. 10.

Matth. 12.

Promissa
eius Deus
differt.
1. Reg. 16.

Luc. 1.
Nunc oportet
Christum
pati.
Luc. 24.
Eph. 28.

nec fidendi perseverantiam retinere poterit. Hinc de Abraham ait Apostolus, quod longanimiter ferens, adeptus sit promissiones. Sic hic Dominus noluit statim dare vinum, sed opportunitate habita patrauit miraculum. Sic & nos sapius exagimur tentationibus, ut discamus in Deo, non in nobis fidem. Clamemus cum Propheta: Dextera Domini fecit virtutem.

Edito miraculo, *Et gustavit Architrachelus aquam vinum salum* & non sciebat unde esset, ait, &c. In his verbis magnum inter Deum & Dæmonis calicem discrimen designatur, cuius ignorantia maxima generis humani pars in pestem & exitium mit: Dæmon enim tanquā subdolis mercator, si quid in suis suggestionibus habet dulce aut preciosum, initio statim conspiciendum atque degustandum proponit: quod verò acerbum & amarum est, servat in posterum, atque hæc fallendi arte parum providos & incautos illaqueat. Natura nostra, voluptatis est avidissima

Dæmonis
natura.

Aristot.
Proverb. 7.

Sapient. 2.

Luc. 16.

Calix Christi

& Dæmonis

diversus.

Apoc. 17.

Proverb. 2.

Voluptas

blandissima

meretrice.

Simile.

Memento

neum quod

delectat.

tristitia fugax. Vide quā blanda sit illa meretrix in Proverb. Venite, inquit impij, fruamur bonis. At calix hic amarissimus in futurum servat facces. Vide quid diuiti epuloni accidit. Huiusmodi voluptuosis hominibus in fine vitæ quid tristis accideret poterit? Merito exclamare poterunt: Quæ me dementem ita dementavit, ut meretricem illam Babylonicam ita me circumscribere paterer? Animadvertite quā apte carnalis voluptatis cursum sub splendentis imagine vini Salomon descripsit: Voluptas quidem blandissima est primò, iam perfecta mordet vehementer. Ex quibus omnibus liquidò apparet, curatione homines à Dæmone, qua pisces à piscatoribus illaqueari & falli. Piscatores enim hami mordentis vngulam delicisæ contegunt: pisces verò escam intrinsecus, & hami aculeum non videntes, ad prædam læti audique concurrunt: ceterum tandem aculei vim sentiunt, cum ab aquis per immixta extrahuntur. Hac ergo ratione astutus ille animarum piscator incautos homines oblata recenti voluptate inescat, quam illi dum audis faucibus deuorant, voluptatem existimant; at cum ab hac vita, instante mortis articulo, velut ab aqua in aliam regionem extrahuntur, tum demum acerbissimum aculeum esse sentiunt, quod antè dulcem escam esse arbitrabantur. Videmus Auditores, qua ratione Dæmon fallat, dum bonum quidem vinum prius insipientibus propinat: deinde verò quod deteriorius & feculentius est. Iam si intelligamus tale poculum nobis ab illo callidissimo hoste porrigi, satis nobis prospicere poterimus. Quid ab atrocissimo inimico, nisi interitum nostrum expectare possumus?

Sed

Sed iam quonam modo se veritatis auctor Dominus cum hominibus gerat, expendamus: diuersa certe ratione: Si quid enim habet eius doctrina difficile aut asperum, initio statim proponit. Apud Matthæum de duabus vijs, quarum vna est amena in initio, altera autem angusta: hic prodit, quæ sit conditio vitæ humanæ. Qui, alibi ait, amat patrem aut matrem plusquam me, non est me dignus. Qui non accipit crucem suam & sequitur me, non est me dignus. Non gaudet fallacijs diuina sapientia, non nititur mendacis æterna veritas: apertissima oratione disciplinae suæ leges moreque proponit. Hac spe animati martyres, non solum bona, sed & vitam pro Christo posuerunt, tum viri, tum virgines teneræ. Quid verò erit pramij in altera vita? Nimirum quod in libro Sapient. scriptum est: Si coram hominibus tormenta passi sunt, &c. Horum felicitatem & gloriam describit Ioan. in Apoc. Post hæc vidi urbem magnam, quā d. numerare nemo poterat, &c. Hi sunt qui venerunt de tribulatione magna. Felices profectò animæ, in quibus perpetuum sibi domicilium Deus constituit. Quid hac gloria beatus? Rectissime à Propheta dictum est: Qui seminant in lachrymis, in exultatione metent. Videtis ergo quantum inter exitum & initium vitæ piorum & improborum interfit. Unde merito de fidei anima scriptum est: Fortitudo & decor indumentum eius, & ridebit in die nouissimo. Facies dæmonis tristis & funesta est, quæ mortem & gehennam secum affert, quæ peccatis debentur. Fuge blandientem voluptatem, agnosce latentem aculeum. Ob hoc igitur benedicam Dominum, qui tribuit mihi intellectum, quò liberatus sum de laqueo. Nobis oprio proposita est, utrum malimus hic ad horam lætari, & in altera sempiterno luctu torqueri: an exiguis in hac vita laboribus exercitiis, & in altera æterna felicitate donari. Non scorpionis facies attendenda, sed cauda, quæ pungit. Moyses perterritus fugiebat solubrum ex virga surgentem: quem tamen iussus cauda apprehendere, innoxium atque innocentem reperit. Virtutis via initio quidem videtur difficilis, at usu & consuetudine mollior efficitur. Sic calcei, sic manica, sic caligæ, cæteraque indumentorum membra omnia, quibus primò aptantur, stringendo prebent: quæ tamen postea usu latius porrecta, minimè grauant. Hæc est pax illa iustitiæ indiuidua comes, quæ exsuperat omnium sensum: hoc est gaudium in Spiritu sancto, cæteraque eiusdem dona & charismata, quibus piorum mentes instruantur & dilatantur, diuinorum mandatorum viam alacriter currunt. Ex his liquet, improbos ex tenebris ad tenebras, ex miseris ad

Dei qui se
habet arga
nos.

Matth. 9.

Matth. 10.

Apoc. 7.

Psalm. 125.

Vide diuicæ

& Lazarus.

Luc. 16.

Iob 1.

Psalm. 15.

Optio nobis

data salutis

sive meriti-

tutis.

Exod. 4.

Simile.

Via Domini

alacriter

currenda.

inise

miserias proficisci: contra, pios à spirituali iucunditate in sempiternam tendere felicitatem: ibi videbunt Deum reuelatæ facie, qui est benedictus in secula. Amen.

De triplici mutatione per Christum in mundo facta.

IN lege Moyſi quatuor animaduertere licet: Primū quidem eius mandata, deinde promiſſa, tum futurarū rerum imaginæ, ac poſtremo onus & pondus legis: quæ omnia per Chriſtū perfectæ & in melius commutata ſunt. Dominus terrena in celeſtia, carnalia in ſpiritualia velut frigidam aquam in vinum precioſum commutauit, dum imperfectam legem tranſtulit in Euangelium. Tota Euangelij lex vno charitatis præcepto continetur, dicente Apoſtolo: Plenitudo legis eſt dilectio. Quæ ſunt quæ præcipit, talia & ea quæ promittit: non carnalia ſed ſpiritualia, nempe immortalitatis gloria. Sic ipſe qui verus eſt agnus, qui abſtulit peccata mundi, aquam in vinum commutat, dum terrena æternis commutat. Qualis lex, tales & cultores eius. Lex erat imperfecta, ita & eius cultores: at Euangelica lex eſt ſpiritualis; vult vt quæ ſuſum ſunt ſapiamus, quæ ſuper terram. Tales erant Apoſtoli, tales innumeri Patres, qui alimento, & quibus regerentur contenti, nihil præterea hoc ſeculo requirebant. Super eſt alia mutatio, quæ non modo

Rom. 13.

Lex imperfecta, Euangelium autem virtus Dei.

S. Fræſcens talis ſuit.

Pſal. 93.
1. Cor. 1.
Deus qualem nunc & qualis olim fui.

lex, ſed ipſe etiam Legislator per Chriſtum mutatus eſt: mutatus non naturæ varietate, ſed beneficiorum largitate. Olim terribilis dicebatur, Deus ultionum: ille nunc Pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis nuncupatur. In hanc ſententiam multa poſſunt congeri, quæ piis hominibus eſſent, ac præſertim timoratis conſcientiis grauiſſima, ſed hæc prætereundæ ne dum timoratis conſulere volumus, præſumptuoſis nocemus: quibus in hoc miſericordia Dei prædicatur, vt ex ea liberius peccandi arripiant occaſionem: quam obrem indigni ſunt quibus hoc tam latum diuinæ miſerationis nunciū euangelizetur. Eſt quidem Dei gratia inexhauſta; at meminerit Dei dona ad Chriſti viua membra pertinere. Viua ſunt, quæ fidem mortuam habent, ſed quæ charitatis etiam gloria illi adiuncta ſunt. Det Dominus gratiam, ne in vacuum prægratiam receperimus, verū vt in precioſum vinum permutemur. Amen.

DOM

DOMINICA SECVNDA POST OCTAVAM EPIPHANIAS, CONCIO, IN qua lectio Euangelica explanatur: item mirabile diuinæ maiestatis iudicium de reprobatione Iudaorum, & vocatione Gætiū: de felicitate piorum & ſupplicij improborum.

THEMA. Cum deſcendiſſet Ieſus de monte, ſecutæ ſunt eum turbæ, &c.

Multi ab Oriente & Occidente veniunt, & recumbunt cum, &c.

IN ODIerna ſancti Euangelij lectio, quæ nobis ad explicandum propoſita eſt, duo continet miracula, pietatis ac miſericordiæ diuinæ pleniffima. Quæ quamuis nudam ſonare videantur hiftoriā, magnis tamen myſteriis (vt videbimus) ſunt reſerta. Agemus igitur vt eam breuiſſimè explicemus. At ſanctus Euangelista: Cum deſcendiſſet Ieſus de monte, ſecutæ ſunt eum turbæ, &c. ecce leproſus veniens adorabat.

AVE MARIA.

CUM deſcendiſſet Ieſus de monte, ſecutæ ſunt eum turbæ multæ. In monte quidem Dominus diu conſederat, vbi & ſermonem illum omni laude digniſſimum; in quo tota penè Euangelicæ Philoſophiæ ſumma cōtinetur, ad diſcipulos habuit. Quamdiu verò in hoc edito loco moratus fuit, nullus ad eum ex illa multitudine accēſſiſſe legitur: at vbi ad planiora & humiliora loca deſcendit, multæ illum turbæ ſecutæ eſſe perhibentur. Quæ res myſterio, & quidem ampliſſimo, non vacat. Quid igitur hoc eſt? Nimirum quamdiu Dominus in auguſto illo & ſublimi diuinitatis ſuæ monte ita reſidebat, vt ad nos per ſuſceptionem carnis minime deſcendiſſet, pauci eum ſequerentur, & viderentur. At vbi inclinauit cælos & deſcendit, vbi à maiestate & ſeueritate ſua ad lenitatem deſcendit, ſecutæ ſunt eum turbæ multæ. Hac ſtupenda dignatione, hominum ad ſe ſummo hoc beneficio, ſummisq; benignitatis argumentis. Hi ſunt illi funes, de quibus per Prophetam idem Dominus ait: In funiculis Adam traham eos. Hebræi legunt, hominum:

Incaruſſio
nū epus ex
citai ad a
morem.

Emet quib
bus ad Deū
trahuntur.
Oſe 1.

H

atque ita sensus est: Traham eos ad me, non qua ratione imitari tauri, atque ferae funibus ligatæ trahuntur, sed qua homines beneficiis allekti, ad benefactoris sui amorem incitantur. Generosus quippe est animus hominis, & potius ducitur quam trahitur. Traham eos non minis siue verberibus, vt hætenus sed potius amore. Quod omnibus Sanctis ac præcipue Martiris euenisse cernimus; quos nulla tormenta à Christi amore diuellere potuerunt. Plus Dominus effecit humilitate quam aiestate, plus amore quam timore: quod certe ingenti ad imitationem ratione non vacat. Cum enim diuinitas illius sit veluti purum & immixtum vinum: humanitati verò coniuncta, ceu vinum aqua dilutum: mirum profectò est, vinum hoc magis mentes hominum amore inebriasse, humanitatis aqua dilutum, quam cum omnino purum citra humanitatis coniunctionem fuit.

Incarnationis opus ad imitationem.

Leuit. 11.
Matth. 3.
Philip. 3.
Deum quatenus sequi poterimus.

Sequela Christi in qua.

Videris ergo, Auditores, quam amabilem se nobis Saluator exhibuit, cum hoc modo ex monte descendit? Nec amabilem solum, sed etiam (quod maxime ad salutem nostram pertinebat) imitabilem. In iis enim duabus rebus summam felicitatem nostræ positam esse, summus Philosophus Plato non semel affirmat, nempe in Dei amore & imitatione. Talis enim virtus, quæque efficitur, quale id est, in quod amore & imitatione fitur. Constat autem hoc in primis Deum à nobis exigere, vt illi imitemur, illique, quoad fieri possit, similes efficiamur. Illa Domini toties in lege repetita admonitio: Sancti estote, quia ego sanctus sum. Et in Euangelio: Estote, ait, & vos perfecti, sicut & Pater vester celestis perfectus est. Et Apostolus Paulus: Estote imitatores Dei, sicut filij charissimi. Sed imbecillus homo quomodo poterit Deum imitari quem non videt? Deum imitandus virtute. Intuere eius innocentissimam vitam, & debis quas imitari debeas virtutes. Habes ibi Speculum, descendit de monte, & sic homines hominem sequi possunt. Hoc sit nostrum studium continuum. Iam aliter perfecti, aliter imperfecti Dominum sequuntur. Qui perfecti sunt, in seipsum eis per gratiam Dei licuerit, omnes eius virtutes in seipsum adumbrare nituntur, dantque opera vt agnum sequantur, cumque ierit. Sic Apostolus sequebatur. Imitatores mei estote, sicut & ego Christi. Sequebatur per gloriam & ignobilitatem. Felix ille qui hoc studio vestigia Christi sectatur, qui propter labores omnes libenter pati paratus est. Qui autem infirmioribus, vt non possit sequi Christum ardua petentem, deperit ram vt illum sequatur e monte descendentem. Si non possit Christum sequi cum quadraginta diebus & noctibus in deserto,

in deserto, sequere saltem illius parsimoniam & sobrietatem, quando cum peccatoribus & publicanis parcissime edit & bibit. Si non potes totam noctem cum illo peruigil in oratione manere, subtrahes saltem aliquid somno, & summo saltem diluculo orationi cum illo in templo vaca. Christus est arbor illa vite in medio sita Paradisi, in qua & alti & humiles rami sunt: vt ad illos aues cæli, ad hos verò statura pusilli, hoc est, infirmi pertingere valeant. Christus est speculum omnium virtutum, in quo & summi viri & infirmi inueniunt quæ sequantur. Sed iam tempus appetit, vt cum Domino ad planiora descendentes, quid in his locis gesserit, audiamus. Ecce, inquit, leprosus venit adorabat eum dicens: Domine si vis, potes me, &c. In his verbis perfectissimum orationis exemplum nobis proponitur. Multum enim ad impetrandum referre, quomodo ores, D. Iacobus testatur. Petitis, inquit, & non accipitis, eo quod male petatis. Quomodo ergo bene petemus? Certè leprosus hic nos hanc artem plenissime docet: qui nequaquam fuisset adeo celeriter exauditus, nisi perfectissimam orandi formam tenuisset. Primum igitur cum magna humilitate orauit: qui (vt Marcus ait) proci dens in facie sua, & adorans Dñm, suppliciter illi petitionem proposuit. Quantum vera cordis humilitas ad impetrandum valeat, declarant illa Prophetæ verba: Respexit in orationem humilium, & non spreuit precem eorum. Et illa rursus: Quoniam in populum humile saluum facies, & oculos superborum humilabis. Leo animal generosum, nisi fame virgeatur, prostratis parere dicitur: quod ingentis animi est. Si hæc placabilitas veræ nobilitatis propria est, quid faciet infinita illa & summa nobilitas, ubi se supplex homo ante illam demiserit? Vide quomodo peccet humiliato Achab? Videte (quæso) quantum in sceleratis etiam hominibus animi submissio apud Deum valeat? Addit etiam leprosus humilitati egregiam fidem quæ tantam ad impetrandum vim habet, vt Dominus dicat: Quicquid orantes petitis, credite quia accipietis, & fiet vobis. Fides autem eius in hoc apparet, quod non dixit: Si quid potes, adiuua nos, misertus nostrum, vt alius quidam dixit: sed id solum dixit, quod vni tantum Deo conuenit, nempe: Si vis, potes me mundare. Solius quippe Dei est, parem voluntati habere potentiam; de quo scriptum est: Subest tibi cum volueris, posse. Non rogauit vt Centurio, vt obediens. Videtis leprosi coniunctam fidei & humilitatis obediens voluntatis beneplacito atque dispositioni subiacere. Hec autem obedientia humilitatis atque fidei legitima proles est.

Luc. 5.

Christi actio, nostra instructio.

Iacob. 4.

Orationis formam leprosus docet.

Psal. 101.
Psal. 17.

Simile.

2. Reg. 21.

Matth. 11.

Ioan. 4.

Deo omnia subiacent.

Oportet ut causam nostram illius fidei & providentiæ committamus, neque nobis aliquid nostro iure vendicemus.

Hæc tria sunt quæ in precationibus nostris servare leprosi huius exemplo debemus. Primum enim nos ante superiorem illam maiestatem demittamus. Tum fiducia de eius misericordia ne succedat, quæ est quasi arra. Talis illius sanctæ Annæ fides fuit, cuius vultus, cum filium à Domino postulasset, non sine diuersa mutati: quia, ut D. Augustinus hoc in loco ait, nunquam amplius de diuina misericordia & orationis suæ efficacia dubitauit. Humilitas & fiducia debent copulari, quantum altera in se omnino mereri fatetur; altera omnia se impetraturam confidit. Postremo cum corporis incolumitatem, ac huius temporis bona petimus, ita ea petamus, ut quoniam quid nobis impediatur ignoramus, totum hoc diuinæ voluntari atque paternæ eius providentiæ relinquamus, nihil illi præscribentes. Leprosus non obstinato animo salutem petit: sed diuinæ voluntati totum committit.

Leprosus
Dominus
tangit eum.

Simile.

Luc. 6.
Christi sa-
lus salu-
re.

Cuius petitioni Dominus annuens, *Extendit manum suam* et tangit illum, dicens: *Volo, mundare: Et confestim mundatus.* Cur Dominus minus leprosum tetigit, cum solo verbo sanare posset? Primum ut quo affectu & obsequio erga eos qui contagiosis morbis laborant, esse deberemus, exemplo suo doceret. Deinde, quod niam morbo lepræ peccatum mysticè designatur, tactu manus suæ significare voluit, neminē à peccati lepra, nisi Dei spiritus ope adiutum, & quasi salutari eius manu tactum, sanari posse. Draco ille magnus non potest facile elabi ex animo peccati. Quemadmodum ut gravida mulier partum producat in lucē, necesse est obstetricē adesse, quæ enitentem opera & arte sua pariet: sic etiā ut mēs Deo gravida propositū vitæ melioris, quod animo concepit, in lucem educat, ut prave consuetudinis carnem frangat, non quavis obstetricē, sed ipsa omnipotentis Dei manu obstetricante indiget; sine qua omnis humanus conatus frustra suscipitur. Cui rei D. Augustinus erit exemplo: qui sex annos ante conversionem suam cruciabatur ut pareret, nec remen peperit, quousque hæc omnipotentis Dei manus illi adfuit. Quam rem Dominus hoc loco designavit, cum insanabilem lepræ morbum medicæ manus suæ tactu curavit. Postremo hæc etiam de causa leprosum tetigit, ut admirabile sacramenti Eucharistiæ virtutem declararet: in quo idem conatus exhibat, & sanabat omnes. Quæ verò virtus eo tempore quo des fundabatur, visibiliter sanabat corpora, eadē modō, fundatur

iam fide, invisibiliter animas sanat: quod nec minus mirandum, nec minoris æstimandum est. Tum temporis multi niterentur Dominum tangere, ut sanarentur: studeamus nos eum per sacramenti susceptionem tangere, ut à morbis animæ liberemur. Maior cura animæ quam corporis esse debet. Sed ad hiltoriam redeunt, leproso iam mundato, Saluator ait; *Vide nemini dixeris. Sed vade ostende te Sacerdoti, &c.* Indicit illi silentiū. Christus non sibi, sed nobis metuebat, qui stipula sicca leviores, & folio, quod à vento rapitur, instabiliores sumus. Propter quod & bona quæ agimus, & quæ à Deo dona percepimus, silentio sapē regenda sunt: ne sub diuinæ laudis specie nos ipsos alius tacite vendicemus. Vide quid Phariseo illi contigerit, qui dum gratias se Deo agere putaret, quod non esset sicut ceteri hominum, sub prætextu gratitudinis in vitium incidit elationis. Deus virtutes suas silentio regi præcipit, non suo, sed nostræ infirmitatis periculo consulens.

Multi ha-
bent bona, &
ignorant, ut
Moyses co-
stituit facie.
Luc. 18.

SECUNDA PARS CONCIONIS.

quæ de reprobatione Iudeorum, & vocatione Gentium agit.
Item de felicitate piorū, & supplicii improborum.

MULTI ab Oriente & Occidente venient, & recumbent. His ver-
bis, Auditores, duo mysteria, cognitu maximè necessaria, cæle-
stis Magister nobis hodie ob oculos ponit: primum, iudicium
illud admirandum, quo pro Dei electo populo Gentilis coopta-
tur, ut ad mentem nobis reuocat. Quod eo quidem consilio fa-
ciat, ut iudicij huius causas perscrutantes, easque studiose con-
siderantes, nobis opportunè provideamus, ne à gratia Dei exci-
demus. Deinde verò quæ electis præmia, quæ reprobis suppli-
cia constituta sint, breui oratione describit: cum illos ad regni
illius verò ad stertum & stridorem dentium rapiendos esse di-
citur. Huius rei typum, Dominus cum in multis veteris Testa-
menti locis, tum præcipuè in electione Iacob minoris natu, &
in reprobatione Esau, cui benedictio debebatur, miro modo vo-
cabat. Caterum quantum nobis timoris ac stuporis
Iacobi admiratio declarare debeat, illa sancti Patriarchæ
spiritui vidisset, ita scriptum est: Expavit Isaac stupore vehemē-
ti, & ultra quam credi possit admirans, ait: Quis igitur ille
est qui dudum captam venationē attulit mihi, & benedixi ei,
& non benedixisti? Quod si hoc adeo mirabile fuit, quale quæso

Gentium vo-
catio, & Iu-
deorum re-
probatio.

Genes. 28.

102 DOMINICA II. POST OCTAVAM EPIPHAN.

Act. 10. erit, hereditatem cælestem & sempiternam à primogenito Is-
daorum populo eripi, & ad Gètilem populū, hoc est, ad impi-
tatis cultores transferri? Si obstupuerunt ex circuncisione vi-
deles, cum Spiritus sancti gratiam in Nationes effusam vide-
runt, exterosque filiis ac domesticis Dei æquari: quid facere
si viderent etiam præferri? imò verò istos eligi, & illos rep-
diari, & auferri ab illis regnum Dei, & alienigenis dari? dom-
sticos fieri peregrinos, & peregrinos in domesticos coop-
tum. Hoc item Dominus non sub umbris & figuris apud Phi-
phetam, sed apertissima oratione futurū pronunciat his ver-
bis: Non est mihi, ait, voluntas in vobis, & munus, &c. Antiquus
populus deseritur, & novus ex gentibus coopatur. Iudei
suis operibus plurimum tribuebant, Christi gratiæ nihil re-
quebant, meritò ab eo deserti, & sibi ipsis relictī, in multa
inde facinora prolapsi sunt. Gentes verò, quæ nihil habebat
inde fidere sibi possent, ipsa sua paupertate admonitæ, ad
næ gratiæ opem confugerunt, & in ea, non in se, salutis suæ
duciam ponentes, veræ iustitiæ compotes facti sunt. Superbia
est fons omnium malorum; hac & primus homo, clarissimus
ille Angelus, & infelix Iudæorum populus à dignitatis sue
ria corruerunt. Initium omnis peccati superbia est: & inter
superbiæ hominis, apostatare à Deo. Verum ut ad nos rede-
mus, Iudæorum exemplo monemur, ut omnem à nobis am-
tumorem, tanquam salutis pestem abscindamus, ne à digni-
gratia derelicti, in peccati & gehennæ barathrum detradamur.
Illud etiam videndum, ne nobis de hac electione & Iudæorum
reprobatione blandiētes, & percepta gratia ad elationem transi-
mi & illorum contemptum abutentes, accepto munere reple-
mur indigni. Hunc scrupulum tractat Apostolus. Hæc Apo-
li sententia verum est nostri seculi varicinium: iam enim
ti fidelium per tot hæreses à corpore Christi excisi, Satana
membra effecti sunt. Alteram causam regius Propheta
nauavit, cum ait: Populus quem non cognoui, seruivit mihi.
auditu auris obediuit mihi. Quibus verbis Gentilium fidem
pietatem commendat: qui cum nunquam antea Deum cogn-
uissent, nec Christum in carne, aut eius miracula vidissent,
Apostolorum prædicationem conuersi, eius disciplinam de-
rissimè receperunt: legitimi filij mensi sunt illi. In prom-
venit, & sui eum non receperunt. Deus non alienauit illos

*Malach. 1.
Iudæi cui
derelicti, &
Gentes as-
sumptæ.*

*Superbia
guinarum
origo.*

*Ecc. 10.
Idem.*

*Felix quem
aliena peri-
cula faciunt
cautum.*

*Roman. 11.
Rimma 11.
fili scilicet.*

Ps. 17.

Ier. 1.

CONCI.

103

sed ipsi se à Deo ob infidelitatem & impietatem alienarunt.
Videmus quòd Deus iustitiam summo amore, & impietatem
ac flagitia summo odio prosequatur: atque eo fit, ut nihil apud
illum, nisi sola virtus & iustitia in pretio sit, non genus, non
opes: hæc enim omnia apud eum puluis & umbra sunt. Fides
contra & pietas coram eo tantum bonum est, ut vel in admira-
tionem ipsum cōcitauerit. Hoc innuit D. Petrus in domo Cor-
nelij. Mundi, inquit ille, sunt oculi tui, ne videant malum. Id
adeò verum est, ut si quo die David & Petrus Apostolus deli-
querunt, sine penitentia decessissent, non dubium quin eos
Dominus tanquam infensos sibi hostes, tanquam peccati set-
nos in tartara cum principe suo in æternum torquendos con-
iecisset. Iudæis nihil profuit quòd fuerunt filij Abrahæ: sic nec
Lucifero sua dignitas. Itaque attentius mihi hanc rem confi-
deranti (cum eximio Deus amore pios homines complectatur)
apparet sanè, hanc eius dilectionem magis quidem viro-
rum erga vxores, quàm parentum erga filios similem esse. Pa-
rentes enim filios suos ita diligunt, ut quamlibet nocentissimi
sint, nihilominus tamen, quia filij sunt, diligunt. Sic enim Da-
uid patricidam filium adeò impensè dilexit, ut ipse pro illo
mori etiam concupisceret. At mariti erga vxorem charitas,
quamuis omnium maxima sit, eatenus tamen durat, quatenus
illa datam fidem seruat. Violata fide, summa illa amicitia non
modò dissoluitur, sed in grauissimam etiam inimicitiam com-
mutatur. Hoc ergo modo cum hominibus se Deus gerit: qui
si pietatem colant, eos tanquam filios, imò tanquam pupillam
oculi charissimos habet: si verò à patris nobilitate degenerent,
totus hic amor in acerbissimum odium vertitur. Ad infi-
nitam quippe bonitatem vtrumque spectat, & sum-
mo amore prosequi bonitatem, & pari odio
iniquitatem detestari. Det Dominus Deus
gratiam, ut ita temporalem vitam
instituiamus, ne amittamus
æternam. Amen.

*Deus cuius
rei habeat
rationem.
Act. 10.
Abac. 1.*

*Simila.
2. Reg. 18.*

*Maritalis
amor ut
dissoluitur.*

DOMINICA TERTIA POST OCTAVAM EPIPHANIE, CONCIO, QUARTA
lectionem Evangelicam explanat in qua etiam de
rerum aduersarum ac tribulationum necessitate, &
medio, earumque fructu & utilitate disserit.
Comparatur & vita præsens mari periculoso: &
quomodo ad salutis portum perueniamus.

THEMA. Ecce motus magnus factus est in mari, & nauicula operiretur fluctibus. Matth. 8.

I A BEMVS in lectione sancti Evangelij, Auditores nauiculam, quæ Dominum vehebat periclitantem, discipulos ad Dominum clamantes, & Dominum mirabili virtute subuenientem, & nautas omnipotentem eius virtutem admirantes. Ex qua quidem re tria portum colligere licet. Primum non defuturas piis hominibus huius vite curiculo variarum calamitatum procillas: deinde vnicum eorum remedium esse, salutem & opem à Domino postulare: ac postremo quinam præcipui fructus ex huiusmodi tribulatione consequantur. Vt igitur tria hæc, quæ ad vitam mentum & institutionem maximè necessaria sunt, pro dignitate tractare possimus, cælestem opem sacratissimæ Virginitatis interuentu suppliciter imploremus.

A VE MARIA.

LECTIO sancti Evangelij, Auditores, quæ salutaris huius doctrinæ fundamentum est, sic habet: *Ascendente Iesu in nauiculam, secuti sunt eum discipuli eius: & ecce, &c. Ecce, Auditores, quod eos expectare par est, qui cum Domino nauigare, & in eadem cum eo nauiculam ingredi parant. Sciant igitur hi, neque illis (vt diximus) tribulationum & laborum procillas, nec auxilium de cælo defuturum: quo & à pusillanimitate spiritus, & tempestate liberentur, & in portum salutis (Domino dirigente) perducantur. Vtrumque autem Saluator expressit, cum ait: In mundo pressuram sustinebitis: sed confidite, ego vici mundum. Sed hæc tempestas foris sequitur, quam excitat mundus: & verò turbulentior sequitur intus, quam prauis affectibus & cupiditatibus suis excitat caro, dum aduersus Spiritum cōcupiscit. Cum ergo labores ac procelle nos intus & foris vnde cōsistant*

Tribulationes quos manent.

Joan. 16.

cōsistant, quas ferre partim, partim superare necesse sit, non mirum vtiq; si salutem nostram in laborum perpessione Saluator ipse collocauit, cum ait: In patientia vestra possidebitis animas vestras. Quod autem Dominus salutem hominum in laborum patientia collocauerit, causa est, quod laborum magna copia in hac fragili & erumnosa vita reperiatur. Quemadmodum enim eorum Sacramentorum materiam, quæ ad salutem maximè necessaria erāt, in iis rebus posuit, quæ vbiq; ad manum sunt, nempe in pane, vino & aqua: ita planè magno diuinæ pietatis consilio factum est, vt salutis nostra (qua nihil nobis aut maius aut charius esse debet) in laborum perpessione collocaretur: quod hæc laboris atque patiendi materia nusquam non inueniatur. Quis enim in hoc mūdo locus, quæ domus, quamlibet felix & opulenta sit, quæ laborum & calamitatum expers sit? Magis rerū iactura torquet, quam acquisitio earū delectare possit. Salutem nostram Deus non modò in rebus quæ ad manum sunt, sed etiam quas effugere nulla arte, nec boni nec mali possunt, esse voluit: dūmodo quos patimur labores, leniter & moderate feramus. In malis omnibus habemus occasionē ad maiorem depulsores Dominum confugiendi. Labor tribulationis ad eximiam humilitatis virtutem viam munit. Si igitur humilitas, hoc est, tribulatio nos ad humilitatem ducit, quis hūcantum thesaurum, vel hoc pretio sibi comparare reuaret? Iam dum navis in tempestate iactatur, Dominus dormit. Quid hoc sibi vult? Dominus qui sedare tempestatem debuerat, dormit. Dominus quidem dormire videtur, preces repudiare, remedia in longum differre. Pij homines & innocentes non in perpetuum, sed ad tempus pia dispensatione deseruntur. Hæc sanè fideles Dominus, qui non paritur nos tentari supra id quod possumus, ideo piis accidere patitur, vt illorum fidem, spem, charitatem, patientiam atque constantiam exerceat atque exploret. Tēat, inquit Moyses, vos Dominus Deus vester, vt sciat vtrum diligatis eum an non. Nemo vires suas in pace cognoscit, quas in prælio experitur. Discipulorum operatio & oratio declarat, quid hoc tempore, cum tribulationum vndis obruiamur, sit viderent, ad dormientem Dominum clamauerunt: Domine, salua nos, perimus. Est enim oratio commune infirmitatis periculum. Medici curant corpus, oratio est commune medicamentum animarum. Ideoque omnes sancti ad hanc, in calamitate positi, confugiunt. Ad hoc autem ipsa natura nos instigat, quæ & salutis auida, & imbecillitatis suæ conscia, & diuinę prouident

Luc. 21.

Salus in laborum patientia.

Labor cōmuni est.

Humilitas labore acquiritur.

Charitas vt ferrū exercenda. Deut. 10.

Remediū in calamitate.

dentia non ignara, cum malorum turbine quatitur, ad ipsius providentie opem internis motibus instigat, ut qui nos condidit, idem seruet quos condidit. Ille conditor & conservator noster. Omnes nostri capilli ab eo numerati sunt. Ecce, ait Propheta, respice opera manuum tuarum omnes nos. Quis ergo est, qui opera manuum suarum, qui domesticos suos, qui dentem quem deserat pater? Ad hunc autem modum Isaias Propheta precatur Dominum his verbis: Attende Domine de celo, & vide de tabernaculo sancto tuo. Tu enim pater noster, & Abraham nesciuit nos, & Israel ignoravit nos, &c. An non cum discipulis dicere Propheta videtur: Præceptor, non ad te pertinet quod perimus? Hoc est primum in calamitate refugium, ad quod sanctus ille rex Iosaphat confugit, quando innumerabiles contra se barbarorum hostium copias conglomeratas vidit. totum spiritum suum contulit ad rogandum Dominum. Sic quoque illa Iudith, quæ gentem suam ab imminente liberavit exitio: Nihil, inquit ad Seniores, fiat, nisi oratio pro me ad Dominum. Oratio non debet esse languida, sed fervens & frequens. In die, inquit Propheta, tribulationis meæ, Deum exquisivi manibus meis, &c. Videtis quo fervore instabat. Hoc igitur vnum & maximum est in malis remedium. Est & aliud in hoc ipso tempore & tribulatione remedium, nempe fide & veritatem divinarum promissionum reminisci: quæ sperantibus in Domino instar impenetrabilis clypei sunt. Nam si ipse iubet, ut ad se in tempore calamitosè confugiamus, & illius opem imploremus, ac inuitet: Venite, inquit, ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos: qui fieri potest, ut inuocatus non adsit, cum nos ipse non vocantes ad se vocet? Huius igitur veritatis divinæ consideratio, magnum nutantis animi solatium atque fulcimentum est, ad quod nos Propheta regius inuitat, cum ait: Bonum est confiteri Domino, & Psaltere nomini tuo altissime. Domino Deo semper servendum. Tob. 1. adversa, æque ac prospera æquo animo ferenda exemplo Iob. Oportet nos bona esse spe, nos ex omni evasuros periculo. Quando hoc tempore iubet nos opem eius implorare, & ad se confugere. Hac spe S. Chrysogonus beatam Anastasiam a viro suo Publico idolorum cultore, inclusam & inhumanissimè tractatam, epistola ad illam missa consolatur. Inter alia verba ait: Male dictus homo qui spem suam ponit in homine, & benedictus homo qui spem suam ponit in Deo. Dei nostri præsidis, nos in quavis tribulationum iactatione, possumus munire, ut præsentem

Dei consolat
Mat. 10.
Esai. 64.

Esai. 63.

2. Paral. 20.

Iudith 8.

Psalm. 76.

Remedium
secundum.

Matth. 11.

Solatium in
Deo est.

Psalm. 91.

Tob. 1.

Epistola S.
Chrysogoni
ad Anastasia
consolatur.

atque propitium numen experiamur. Mos enim Dei est, post tempestatem tranquillum facere, & post lachrymatione exultationem infundere: qui omnia quæ piis hominibus accidunt, siue secunda, siue adversa sint, in eorum commodum vertere solet. Cuius rei cum multa exempla afferre possem, vnus Ioseph satis est. Hic enim post tot pericula dominus Aegypti factus est: sua calamitas non solum maximam illi gloriam, sed etiam salutem familiæ suæ, & cunctis Aegyptiis peperit. Sed ad historiam redeunt, excitatus discipulorum oratione Dominus, quid dixerit audiamus: Quid, inquit, timidi estis modicæ fidei? Videmus discipulos exiguum habuisse fidem, quum tanto timore fuerint consternati. Sicut enim perfecta charitas foras mittit timorem: ita perfecta fides hanc formidolosam hæitationem ex animis pellit, & confidenter cum Propheta clamare facit: Dominus illuminatio mea, & salus mea; quem timebo? Dominus protector vitæ meæ, à quo trepidabo? Oportet autem hanc fidem esse robustam, non talem qualem multi habent, qui quamvis sapius præsentem Dei opem experti fuere; si tamen aliquis accidit casus novus, si fortuna paululum fuerit mutata, ipsorum fiducia cum fortuna pariter commutatur. Discipuli Christi potentiam habebant perspectam, trepidant in mari, quasi non idem in mari futurus esset, qui in terra existisset. Tales olim fuere illi de quibus scriptum est: Et malè locuti sunt de Deo; dixerunt: Ecce percussit petram, & fluxerunt aquæ, & torrentes inundaverunt. Nunquid & panem poterit dare, aut parare mensam populo suo? Videte, quaeso, quanta fuerit horum hominum cæcitas atque dementia, qui vnde omnem animi hæitationem pellere debuissent, inde dubitandi atque diffidendi ansam arripuerunt. Dominus potentiam suam declaravit: at quomodo illis successerit, brevi suo maximo periculo experti sunt. Atque illis non admodum dissimiles esse videntur, qui, cum quibusdam in rebus benignitatem Domini experti sint, in aliis tamen, si paululum à præteritis distent, fiduciam penè omnem amittunt: quasi paterna cura & providentia Dei præscriptis limitibus circumscripta sit, nec ad omnia calamitatum genera subleuanda porrigatur.

Excitatus ergo discipulorum oratione Dominus, increpavit mare, prorinussq; ad vocem eius dicto citius siluerunt venti, subsederunt fluctus, conquieuit mare, & facta est tranquillitas magna. Diximus ab initio nec tribulationes piis hominibus, nec diuinā opem aliquando defuturam. Nouit enim Dominus pios de tentatione eripere. Vtrumque autem Propheta regius ardenti

Tob. 3.

In Genesi de
Ioseph.

1. Ioan. 4.

Psalm. 26.

Psalm. 77.

Iudaorum
cæcitas &
periculosa.

Tertia pars
de superan-
da tribula-
tionis fla-
ctu.

2. Pet. 1.

ora

oratione significauit, cum ait: Quantas ostendisti mihi tribulationes, multas & malas, & conuersus uiuificasti me, & de abyssis terræ iterum reduxisti me. Itaq; piorum omnium est illa Tobie vox: Benedico te Domine Deus Israel: quia tu castigasti me, & tu sanasti me. Verè enim Dominus & mortificat & uiuificat, deducit ad inferos & reducit. Deniq; in Deuter. Moyses populo ait: Afflixit te penuria, & dedit tibi manna, quod ignorabas tu & patres tui: & postquam afflixit atque probauit te, ad extremum misertus est tui. Labores & aduersitates ideo Deus permittit, ut exerceamur, & illius opem imploremus, ac beneficiis illi acceptum referamus. Penuriam multò magis ferēs, quam faturitatem. Quocirca sicut in operibus naturæ prouidentiam suam Dominus declarauit, non cum omnia morborum genera ab humanis corporibus sustulit, sed cum omnibus morbis apertissima medicamenta prouidit: ita in operibus gratiæ paternam curam, prouidentiam, benignitatem & charitatem erga suos tum vel maxime ostendit, cum eos è mediis tribulationum fluctibus cælesti ope subleuat. Vt enim gratiores post vehementem sitim aquæ frigidæ potus, & post Solis æstum umbra petri prominentis in terra deserta: ita post calamitatum tempestatem, supernum diuinæ miserationis auxilium. Verissimè enim dictū est: Speciosa misericordia Dei in tempore tribulationis. Fructū autem qui ex tribulatione prouenit, sequentia uerba indicant: Homines illi mirati sunt, dicentes: Qualis est hic, quia ueni & mare obediuit illi? Primum igitur admiratio diuinæ maiestatis & potestatis ex opere consequuta est. Quæ admiratio non potest spiritali vacare gaudio. Compescit Dominus insaniam maris, & rabiem, & imminuentem mortem euadunt. Tale solet esse gaudium piorum hominum, quoties ab instantibus periculis se diuina ope liberatos vident. Tale erat sancti Prophete gaudium cum diceret: Ego autem in Domino gaudebo, exultabo, & latabor in misericordia tua. Quamobrem? Quia respexit, inquit, humilitatem meam, saluasti de necessitatibus animam meam, &c. Quale gaudium fuisse putamus apud Bethulienfes, cum se viderent per Iudith liberatos? Dicebat Propheta: Letissimus pro diebus quibus nos humiliasti, &c.

Simile.

Simile.
Dulcia non
meruit qui
nō gustauit
amara.
Iud. 35.

Psalm. 39.

Iudith 15.

Psalm. 29.

*Secundus
fructus.*

Exod. 15.

*Canticum vnde
ueniunt.*

Proximus huic est, pro accepta liberatione laus & gratiarum actio deuota, quæ ex recentis beneficii memoria proficiscitur. Sic filij Israel, ubi se ab exercitu Pharaonis, & imminenti mortis periculo ereptos vident, in lætitiæ illas voces, & gratiarum actionis plenas erumpunt: Cætemus Domino, &c. Hinc orta sunt Cantica illa sanctarum feminarum, Annæ, Delboræ, & Iudith: quæ

quæ omnia ex tribulationū fontibus simul & miseratione Domini ortum habuere. In Psalmo 26. Propheta hanc rem sedulo tractat: Vnam peti à Domino hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini. Verè illi beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, horum enim est regnum cælorum.

Postremus tandem fructus est spei robur atque firmamentū. Vbi enim homo paternam erga se Dei benignitatem & prouidentiam in malorum suorum curatione expertus est, facillè adducitur, ut speret non defuturum sibi in quauis alia calamitate, qui in aliis frequenter affuerit. Quam firmam verò spem hæc pia Domini liberatio afferat, declarant illa Prophete uerba: Deus noster refugium & virtus, adiutor in tribulationibus, quæ inuenerunt nos nimis. Quid dici potuit aut constantius, aut fortius, aut mirabilius? His ergo de causis Dominus viros virtute ac pietate præcellentes, per varios casus perducit ad vitam beatam: contraque impiis vitæ prosperitatem, secundasque res ad breue tempus facillè concedit: sed miseriæ & pœnæ quæ scelera eorum sequuntur, sempiternæ sunt & immortales. Felices illi qui cum Propheta cantare poterunt: Transiuimus per ignem & aquam, & eduxisti nos in refrigerium.

Matth. 5.

Tertius fructus.

Psalm. 45.

*Impj ita
florant.*

Psalm. 65.

IN HAC SECUNDA PARTE VITAE
presens huic mari comparatur, ac deinde remedia describuntur, quibus in ea navigatione uti, & ad saluam portum peruenire valeamus.

CHRISTVS Saluator noster, ubi tot miranda prodigia in terra edidisset, transiit ad mare, ut se terræ, maris, atque omnium rerum Dominum declararet. Hanc vitam quam viuimus, navigationem esse, & hoc seculum mare in quo nauigamus, communis Sanctorum Patrum atque adeo Philosophorum sententia prædicat. Quocirca quemadmodum necesse est, ut nauigantibus maris, in quo nauigant, pericula diligentissime perspecta & explorata habeant, & aduersus ea conuenientibus se remediis muniant: ita nobis in hac spiritali navigatione agendum est, atque eo magis, quo plus est animæ quàm corporis, & æternæ quàm temporalis vitæ naufragium facere. Id quod nos sapienter Plutarchus Philosophus insignis admonet, his uerbis: Quemadmodum qui cælo etiam sereno nauigant, instrumenta etiam aduersus tempestatem in promptu habenda qui in læta fortuna rectè sapiunt, præsidium quoque aduersus infortunia compa

*Vita presens
nauigatio.*

*Simile ex
Plutarcho.*

III. DOMINICA III. POST OCTAVAM EPIPHAN.

comparant. Qui navigant, nunquam quiescunt: sed ad portum quem petunt, propiores quotidie fiunt: ita nos siue volentes, siue nolentes, per singula momenta temporum quotidie ad finem vitæ nostræ, tanquam ad portum, properamus. Sanctus Iob continuam hominis mutationem deplorat, cum hominem nunquam in eodem statu permanere describit. Nemo se eadem semper aura speret navigaturum, sed modò secunda, modò aduersa. Sanctus Paulus dicit dies malos esse, id est, periculis, miseriis, & sollicitudinibus anxios. Qui diu vivere cupit, illi diu torqueri quærit. Quæ sint autem illa pericula, nemo est qui

Ephef. 5.

Ecol. 43.

Psalm. 141.

Dæmones
piratae sunt.

Simile.

Ecclesiæ ar-

ea Noë.

Genes. 7.

Iacob. 2.

Peccatum
omne graue.

Psalm. 61.

1. Cor. 7.

Matth. 5.

nesciat. Qui navigant mare, narrant eius pericula. Sunt hi ventu aduersi, qui iter nostrum prohibent: sunt piratæ, qui nos incautos spoliunt. In hac via qua ambulabam, absconderunt superbi laqueum mihi. Piratæ isti Dæmones sunt: hi nostræ perniciæ saginantur. Sunt & scopuli multi in mari, sub vnda latentes; hi sunt simulationes, quibus multæ naues naufragia passæ sunt. Multi sunt astus, quibus Diabolus bonos viros sub virtutis imagine ludificare solet. Sit autem in omnibus actionibus nostris ratio, illa moderetur omnia. Iam nunc res ipsa exte- gere videtur, vt tantis his malis remedia aliqua adhibeamus. Sicut enim non satis est medico morborum rationem indicasse, nisi salutaria quoque medicamenta adhibeat: ita non satis est nobis navigationis huius pericula explicasse, nisi de periculorum etiam remediis nonnulla disseramus. Quisquis igitur ab his periculis tutus esse cupit, nauiculam eum Domino Iesu ingrediatur, vt cum salutis auctore nauigans, saluus mercedibus & integra rate, portum salutis perat. Nauicula hæc est Christiana vita in Catholica Ecclesia. Extra arcam Noë nemo saluabatur: ita extra hanc nemo salutem assequitur. Hæc nauicula debet esse integra, ne admittat aquam. Ait ille: Qui cultu dierit totam legem, deliquerit autem in vno, factus est omnium reus. Si autem detrimenti quid fuerit passa, vt illa aquam colluuiis exhauriatur, ad Sacramentum Confessionis confugiendum, quæ peccata animam aggravantia foras eiecit. Oportet vt & bitumine intrus sit lunita. Quid sit hoc, Prophetæ exprimit: Diuitiæ si affluant, nolite cor apponere. Vult, Auditores, nos alienos esse à mundo. Adit oportet & malum, id est, charitas, & funes, id est, ceteræ virtutes. Ex malo vela dependunt, hæc debent esse sancta desideria velut flammæ quæ deum ab incenso charitatis igne excitata. Beati qui esuriunt & situnt iustitiam. Eget naui bono gubernatore, qui est supremus Pater: cum ille sit invisibilis, adit oportet visibilis, bonus

CONCIO.

III

Præses, qui dirigat nauem. Eget & clauo, id est, prudentia. Hæc debent esse remedia, quæ necessaria sunt vt ad æternæ felicitatis portum, quò omnia nostra adspirant vota, perueniamus; præstante & gubernante Domino Iesu Christo.

DOMINICA QUARTA POST
OCTAVAM EPIPHANIE, CONCIO, IN
qua lectio Euangelica explicatur.

THEMA. Domine, nonne bonum semen seminasti in agro tuo? unde ergo habet zizania? Matth. 13.

PRÆSENTIS Euangelij parabola diuinæ bonitatis naturam, quæ comparatur igni, qui omnia ad se trahere conatur, facile declarat. Hic diuinæ benignitatis studium eleganti similitudine ante oculos ponitur: cum multa quoque alia ad hoc ipsum pertinentia declarantur. Primo enim loco, quanta cura & sollicitudine celestis ille Paterfamilias excolendo agro Ecclesiæ suæ, hoc est, salutis hominum inuigilet, explicat. Secundo, quanta calliditate Demon humani generis hostis, hoc diuinæ prouidentie beneficium impedire contendat, exponit. Tertio, quam potissimum ad nocendum opportunitatem hostis noster captare soleat. Quarto demum, quænam huius tanti mali causæ sint, aperit. De his igitur in præsentī Concione suo ordine dicemus.

Diuisio.

A V E M A R I A.

Simile est, inquit, regnum calorum hominū qui seminavit bonum semen in agro suo. Hic homo Deum Optimum Maximum repræsentat, qui Ecclesiæ suæ agrum diligentissima cura excolendum suscepit. Semen verò quod in eo seminat, non modò verbum Dei est, sed omnia quæcunque instrumenta, quibus infusa illa bonitas salutem hominum operatur. Primum ergo semen, quod in agro humanæ naturæ iecit, iustitia originalis & gratia fuit. Hanc per peccatum amisit, & alia virtutum genera & semina in natura sic destituta & ægra relinqui voluit, quæ ad hoc vsque tempus eius beneficio manet, ne videlicet ad omne bonum prorsus inepti, homines relinquerentur. Sic natura licet lapsa, & ad malum prona, habet tamen aliquos pietatis ignem

Præparat.

Semine quale
inueni.

Natura non
fuit corrupta.

igniculos, qui nos veluti freno à malo reuocare possunt. *Quare*
Macro. Cicero ex Stoicorum sententia ait: Sunt ingenii nostris innata
semina virtutum, quæ si adollescere liceret, ipsa nos ad beatam
vitam natura perduceret. Cæterum quum semina hæc ad
benè viuendum minimè sufficiunt, alia multò efficaciora su-
perseminat in nobis Deus, nempe internos animi motus, &
gratiæ præsidia, quibus sine verborum strepitu non modò non
ad virtutem erudit, sed etiam incitat & impellit. Ait quippe
Iohan. 6. Saluator: Est scriptum in Prophetis: Erunt homines docibiles
Dei. Omnis qui audit à Patre, & didicit, venit ad me. Denique
Dominus in Apocalypsi ait: Ecce ego sto ad ostium (videlicet
cordis humani) & pulso, tacitis videlicet motibus, aurem blan-
dè vellicans, & homines salutis suæ commonefaciens. Cuius
voces, quamuis tacitas, facillè tamen pij homines intelligunt,
Iob 4. quorum est illa vox: Quasi furtiue suscepit auris mea venas
furi eius. Furtiue dicit: quo fit, vt multi has Domini voces mi-
nimè percipiant, vel certè surda aure transeant. Percipiebant
qui dicebat: Audiam quid loquatur in me Dominus Deus. Se-
pius nobis occinitur: Vique quo paruuli diligitis infantiam, &
stulti ea quæ sunt sibi noxia cupient? Nec solum intus seme-
nat verba sua per occultas inspirationes, sed foris etià per ma-
nifestas Ecclesiæ voces: dum per verbi sui ministros ad pietatem
& iustitiam vocare homines non cessat. Vnde quidam ait:
2. Cor. 3. Pro Christo legatione fungimur, tanquam Deo exhortante per
nos. Verbum Dei potissimum semen est. Semen enim quan-
tis quantitate paruum, virtute tamen magnum est: vrpotè ex
quo procera sepe arbor prodeat. Quod quibusdam contigit
Sanctis compertum est, scilicet D. Francisco, & Antonio mi-
nistris. Vide quanta in Ecclesia arbor S. Franciscus, S. Antonio
Matth. 19. Cum audissent: Si vis perfectus esse, vade & vende omnia: fac
tim verbum in cordibus eorum coaluit. Nec solum verba mi-
nistrorum, sed etiam factorum exempla, bene viuendi sunt se-
mina, & multò quidem efficaciora, quàm verba. Longum in-
est per verba, breue & efficax per exempla. Verba enim docent
exempla verò veluti manu ducunt, & ad virtutem etiam im-
pellunt. Sic Augustinum Patrum exempla ad fidem incitarunt.
Iam ex his colligimus quod proposuimus, nempe quanta sit
diuinæ bonitatis largitas, quæ tot beneficiis nos ad se vocat, &
donorum suorum nos participes efficere conatur. Hæc sunt ex-
lestia semina, quibus Ecclesiæ suæ agrum quotidie fecundat.
Iam inimicus ille homo, id est, Dæmon, hanc Domini curam
& providentiam semper impedire conatur, dū pestifera semina
in hoc

in hoc agro Domini spargere studet, quo videlicet contraria
contrariis perimat. Hic ab initio se acerrimum exhibuit ad-
uersarium. Deus occultis inspirationibus ad bonum nos insti-
gat: ita contrà Dæmon secretis suggestionibus ad malum soli-
licitat. Nec internis modò suggestionibus, sed externis etiam
impiorum consiliis & adulationibus mentes hominum inficere
sæpe solet. Nec verborum modò, sed prauorum etiam exem-
plorum pestilenti semine agrum Domini corrumpere studet.
Sicut enim Deus virtutibus vititur electorum, vt alios ad virtu-
tem acuat: ita Dæmon flagitiis vititur improborum, vt ad om-
nia flagitiorum genera suos impellat. In ædibus enim Baby-
lonis inuicem sibi respondent vltix, aues scilicet immundæ,
quamuis plumarum varietate exterius nitidæ. Quod tunc spi-
ritualiter euenit, cum improbi homines inter se improbitate
certant, & alius alium vanitate, fastu, luxu, superbia, petulantia,
delictis & opibus superare conatur. Pravorum hominum turba
certè magnam habet vim ad seducendum alios. Saluum me
fac, inquit Psalter, Deus, quoniā defecit sanctus, quoniam di-
minutæ sunt veritates à filiis hominum. Quam rem nō ob-
scure declarat, quod is in alio Psalmo de filiis Israël ait: Et com-
mixti sunt inter gentes, & didicerunt opera eorum, & serui-
tutem sculpsit illis eorum, & factum est illis in scandalum. Vide
hic quantum istis nocuerit malorum conuictus & societas.
Huius periculi magnitudinem Iosue non dissimulauit, dum
hortaretur gentilium contubernia fugere. Est hominis inge-
nium natura ipsa ad imitationē eorum, quibuscum viuunt, ma-
tionem amplectēdam, supra quàm dici potest formidolosum.
Vitanda sunt diligenter pravorum consortia. Quis tangit pi-
cem, qui non inquinetur ab ea? Quæret aliquis, cur tanto odio
cur? Respondetur, Dæmonem Dei esse hostē acerrimum, quod
illius è calis eiecerit. Cum Deum lædere non possit, ipsius in-
cendit imaginem: nō secus, vt D. Basilii ait, ac Pantheræ, quæ
cum immuni sint odio in homines à natura, in hominū simu-
lacræ furibundè irruunt: nec aliter eorum effigie quàm homi-
nes ipsos dilacerant. Ad hunc enim modum reges terræ, qui
capitali inter se odio dissident, quando alter alteri nocere non
potest, alterius fines & regnum inuadit, & flamma ac gladio
omnia vastare nititur. Sic igitur cum truculentus ille hostis, su-
perno Iudici nequeat nocere, in nos eius ouiculas, furoris sui
rela contorquet. Habet irā magnā. Hic ita ferociter in perniciem

*Virtutes
quid effi-
ciant.
Ejus 3.*

*Psalm. 11.
Consortia
malorum
vitanda.
Psalm. 105.*

Iosue 23.

*Proverb. 6.
Dæmon cur
ita odiat
homines.*

Similit.

Apoc. 12.

*Admiratio
magistrum.**Manichaei
in haeresi.**Simile.**Infantū in-
genitum.**Homo cur
in se diffi-
ciat.*

contra ipsam rationem atque naturam suam certat: Ergo De-
mine, si bonum semen seminasti in agro tuo, unde tot zizania
respersus est: Hæc quæstio multos torfit: adeo ut hæretici quæ-
dam, tantam in hoc mundo impietatem, & rerum omnium per-
turbationem admirati, duo rerum principia, alterum bonorum
alterum malorum posuerint. In hac hæresi D. Augustinus an-
Baptismum fuit. Ad hanc quæstionem duplex responsio est, pri-
ma quidem Philosophorum, altera Theologorum. Philosophi
respondent, solum hominem inter omnes creaturas duplici na-
tura valde inter se dissimili constare, corporea scilicet & spiri-
tualis. Cæteræ enim creaturæ, cum simplicis sint naturæ, vel
corporalia bona tantum, aut spiritualia pro naturæ suæ condi-
tione sectantur. Hominem autem velut quendam mundi condi-
tum rerum conditor medium constituit, qui utriusque parti
naturam in se vno complecteretur. Quo fit, ut homo inter
omnium veluti medullio constitutus, & sensibilibus bonis
lacte cunisque affluens, facile præferat absentibus præsentibus
ignotis cognita, & longè distatibus vicina, & arduis atque
facilibus, blanda atque suaui. Quia quidem in re similes
homines videntur infantibus, qui cum blandè & molli ter
nutricibus educuntur, maiore interdum amore eas prosequuntur
quàm parentes à quibus prognati sunt, & quorum beneficia
ab ipsis etiam nutricibus aluntur. Ad hunc modum sensibilia
bona instar nutricis nobis existunt, à quibus videlicet alimur
& fouemur, & cum quibus familiarem consuetudinem gerimus.
Deus autem præcipuus & summus Pater est, qui nos conser-
uauit, cuiusque beneficio & prouidentia cuncta nobis debemus.
Illa deseruiunt, cuique hæc omnia accepta ferre debemus, hoc
Nos tamen infantum more nutrices parenti præferimus, hoc
est, sensibilia bona, à quibus nutrimur, conditori nostro, per
quem & viuimus, & in lucem editi atque suscepti sumus. Hæc
igitur prior causa est, cur magis corporea, quàm spiritualia, quæ
vix agnoscimus, diligamus. Altera quæstio cur Deus has duas
hominis partes ita inter se contrarias constituit, ut altera alteri
repugnaret, cum ita componere potuisset, ut altera alteri me-
deretur, & ad nutum obtemperaret, ut humani corporis membra
voluntatis imperio subijcerentur. Hunc nodum Christiana
Philosophia dissoluere non potest: soluit tamen Chriftiana
quæ optimum creatorem naturæ, rectum atque pacatum ho-
minem condidisse profitetur, atque has eius partes inter se
ita colligasse, ut in summa pace degerent, inferiorque superio-
ris imperio plenissime subderetur, idque originalis iustitiæ in-

gulari dono ac beneficio. Hoc est enim bonum semen illud,
quod à Patre familias in agro mentis nostræ iactum fuisse di-
ximus. Sed tamen inimicus homo, conditi hominis inuidia sti-
mulatus, superseminauit zizania: atque ita Domini segetem
mentum quoddam est, quod si in cōspersionem maximam in-
ieceris, totam penitus fermentat, atque corrumpit. Sic igitur
primum illud peccatum tanquam lethale venenum à primo
parente haustum, eius filios (tanquam eius corporis membra) in-
fecit atque pervertit. Hinc D. Augustinus, Genus, inquit, huma-
num totum perierat, ex quo perierat vnus in quo totum erat.

*Simile.
Peccatū est
quasi acētū.**Humanum
genus perijt.*

Ex his quæ hætenus à nobis dicta sunt, colligere licet, pri-
mum, ut vel hoc argumento, quanto odio summa illa bonitas
peccatum detestetur, intelligamus (propter quod tantam cla-
odem in totum genus hominū immisit) ut nos quoque simili id
odio prosequamur. Quod si quæras, quibus aduersus hanc cō-
hoc Apostolus respondet: Gratia Dei per Iesum Christum.
quæ nobis Christus immaculati corporis & sanguinis sui sa-
crificio promeruit. Hanc nobis Sacramenta dignè suscepta tri-
stamus, ut eius gratiæ ope roborati, aduersus peccata fideliter
repugnantes, & praua zizaniorum semina assidua cura ex cor-
miliis donante, in cælesti regno percipere mereamur. Amen.

Rom. 7.

DOMINICA IN SEPTVAGESIMA,
CONCIO, IN QVA POST BREUEM
Euangelicæ lectionis explanationem, tres potis-
simum causæ assignantur, quæ nos ad strenuè in
vineâ Domini laborandum excitant.

THEMA. *Itē & vos in vineam meam, & quod iustum fue-
rit, dabo vobis. Matth. 20.*

SALOMONIS sententia est, risum dolore misceri, Prover. 14.
& extrema gaudij luctum occupare. Ita enim in
hoc medio mundi globo, vel iniquitas nostra pro-
meruit, vel diuina æquitas & prouidentia instituit,

Ecclesia
mos qualis.

Peccata no-
bis quoti-
diana.

88 DOMINICA IN SEPTVAGESIMA

ut neque omnia læta, neque omnia tristia; sed mœstis læta permiscerentur. In suprema quidem illa cœlorum regione omnia læta sunt, nec illorū fines vlla inuadere tristitia potest. In infimo autem reproborum carcere omnia contrā funella sunt & tristia, & omnis prorsus lætitiæ ignara. At Ecclesia nobis hactenus lætissima mysteria proposuit ob oculos, neque nascentem de Virgine Salvatorem, & cantantes Angelos, tumque Euangelij nuncium Pastoribus nuntiantes, & Stellæ Dominicæ natiuitatis nunciam in sublimi fulgentem, & Magos adorantes, & Simeonem quadragesimo à natiuitate Domini die puerum excipientem, Deumque laudantem: modumque diuinas laudes hactenus verò omnia inuersa sunt. Quæ enim diuinas laudes hactenus lætis vocibus personabat, nunc altaria velat, & festam illam vocem lætitiæ indicem Alleluia intercludit: ac denique inopinatæ & funestis his vocibus hodie Missam orditur: Circumdederunt me gemitus mortis, dolores inferni circumdederunt me. Quibus verbis quid tristius, quid lamentabilius? Causa est peccatum inobedientiæ primorum parentum. Illo enim lumine labente, vniuersum genus hominum cum illo patitur concidit. Vitiata enim radice, rami quoque omnes, qui ab ea pullularunt, vitium sensere radicis. Exhibet ergo nobis Ecclesia exilium, in quod à Deo creatore allegati fuimus. Hanc ecclesiam (vnde tot mala) Ecclesia quotannis renouat. Comedunt illi pomum, & dentes filiorum obstupefcunt. Quo argumento videre licet, Auditores, quanta sit lethalis peccati malitia, quanta tantorum malorum seminarium existit; quod tamen nos non facile committimus. Quid enim apud multos frequenter quam peierare, inuidere, odisse, alienam rem vel uxorem habuisse? Vnumquodque horum, non minus lethale, quam illud parentis nostri delictum est: nec minus mundo nocuisse, si primum existisset: vt hac ratione intelligatis, quanta sit hominæ mentis cæcitas, quæ ne hoc quidem tanto fulmine peccati malitiam ac deformitatem agnoscit. Ecclesia autem vocem spiritualis lætitiæ, multò magis carnalem ac vanam lætitiā interdicit. Inuocemus opem diuinam, ac beatæ Virginis patrocinium.

AVE MARIA.

Multa sunt & maxima inter Deum & hominem discrimina. Deus omnia facit sola bonitate inductus; homo autem ab egenis & lucri cupidus est; vt vix quicquam molietur, nisi utilitate primum aut necessitate ante oculos posita; quæ si desit

CONCIO.

119

iners & plumbeus ad omnia quæ agenda sunt redditur. Ne autem impigri simus ad Dei opus, id est, salutem nostram propriam procurandam, inuitat nos ad hoc ipsum Apostolus: Itaque, inquit, fratres, stabiles estote, abundantes in omni opere Domini, scientes quoniam labor vester non est inanis in Domino. Non certè frustra. Quisquis enim Dominum quæserit, æterna consequetur præmia; non sanè frustra quæret. Oculus non vidit, auris non audiuit, quæ parauit Deus piè colentibus se. Hinc vates Regius, vbi mandata Domini dulciora super mel & fauam, dixisset, adiecit: Etenim seruus tuus custodit ea: in custodiendis illis retributio multa. Quis id sequi detrectet, quod & factu suauissimum est, & præmij retributione magnificum? D. Bernardus ait: In lege graue iugum, & vile præmium: terra enim promittitur. At Ecclesiæ iugum suauis, & præmium sublimis. Sic enim prouocat quod promittit, vt non terreat quod imponit. Multò iucundius est iugum Euangelij gratiæ, quam legis. Ecce, inquit Propheta de Christo, merces eius cum eo, & opus illius coram illo. Hoc est, in promptu habet mercedem operis quam laborantibus tribuat. Ipsemet ait: Mensuram bonam & conferram & supereffluentem dabunt in sinum vestrum. Huius ergo mercedis magnitudinem idem Dominus in præsentī lectione appositissima quadam similitudine declarat: in qua cum alia multa, tum præcipuè hæc duo insinuatur: alterum, quomodo fidelibus cunctis in vinca Domini laborare necesse sit; alterum, quomodo varia merces laborantibus tribuatur, non solum pro mensura laboris, sed etiam pro immensa diuinæ gratiæ largitate: quæ sicut omnium superat vota, ita etiam excedit merita. Parabolam autem primo loco vobis proponam, expositionem autem eius subiiciam. Simile est, inquit, regnum cœlorum homini Patrifamilias, qui exiit, &c. Quoniam hæc parabola mysteriis refertissima est, nos pro temporis angustia id solum explicare tentabimus, quod ad mores nostros formandos & instituendos expedire magis videbitur. Simile est regnum cœlorum homini. Scitis iam, Auditores, regni cœlorum nomine totum salutis nostræ negotium, & omnia quæ ad illud pertinent, comprehendī. Inter ea verò, quæ ad hoc regnum spectant, præsentis vitæ gratia, & futuri seculi gloria præcipuè numerantur, de quibus in præsentī lectione agitur, non in vniuersum quidem, sed qua potissimum ratione à Deo fidelibus distribuuntur: partim quidem ex iustitia, partim verò ex immensa eius liberalitate & misericordia. Hoc ergo regnum cœlorum simile esse ait homini Patrifamilias: Hic Patrifamilias Deus est,

1. Cor. 15.

1. Cor. 2.

Psal. 118.

Bernardus
super Can-
tica.

Esai. 40.

Luc. 6.

Merces va-
ria nobis
proposita.

qui propter singularem quam gerit piorum hominum curam & providentiam, summo iure hoc nomine appellatur. Qui sane nobis omnibus iuvandis summo studio incumbit. Non desinit nobis omnibus iuvandis summo studio incumbit. Non desinit (inquit Regius Propheta) in commotionem pedem tuum, neque dormiter qui custodit te, &c. Vineam meri, inquit Esaias, hoc est, pretiosi vini, non modò Ecclesia, sed quælibet anima fidelis est. Quæ autem cura hanc Dominus vineam custodiat, exponit protinus, cum subdit: Ego Dominus qui seruo eam, qui repente propinabo ei, id est, qui tempestivè irrigo eam: ut virtutes virtutum fructus edat, die ac nocte seruo eam. Hanc curam & providentiam cælestis hic Paterfamilias gerit electorum suorum. Contrà verò improborum eam gerit, sicut ait: Dispergam eos tanquam stipulam, quæ vento raptatur in deserto. Hoc est, quoniam ipsi dereliquerunt me, ego quoque derelinquam eos, & fortunæ ludibrio, cupiditatumque suarum libidini permittam. Hinc tot malorum hominum calamitates, & innumera alia mala. Attende in committendo lethale crimen, ne ab hac excidas paterna cura & providentia. Hic Paterfamilias tribus præfatis familiis siue domibus. Prima domus est cælestis, quæ mansiones multas & varias pro varietate electorum habet. Est & apud inferos alia, quæ suis etiam sedibus pro diversitate reproborum distinguitur: in quibus scelerum suorum poenas pendunt, & ad infinita secula pendunt. Est tursus media quædam domus in harum confinio constituta: quam pii & impii, electi & reprobi simul incolunt. In prima domo nulla est commutatio. In secunda domo, omnia terra & funesta. Hic torquetur ille diues epulo, omnesque illi per similes reprobi. Hic æternum chaos, æternaque nox regnat. Domus tertia est hic mundus, qui in utriusque medio positus est, ubi non semper nec eodem modo lucis suæ radios Dominus mundo communicavit. Hic Paterfamilias vineam habet electam, hoc est, Ecclesiam selectissimam, quæ ab Abel iusto usque ad vltimum qui in fine mundi nasciturus est, quot Sanctos protulit, quasi tot palmites misit. Ad hanc autem vineam excolendam diligens Paterfamilias (ne quod tempus cultura vacaret) summo statim diluculo operarios proposita operis mercede, conducit. Rursumque hora tertia forum repetens, vidensque alios ibidem otiosos, ait: *Ite & vos in vineam meam, & quod iustum fuerit, dabo vobis.* Neque hac sollicitudine contentus, rursum hora sexta & nona, atque adeò undecima, Sole iam declinante, itone reditq; forum, alios atq; alios vineæ suæ cultores quærens. O bone Paterfamilias, quis te tantus amor, quæ te tanta huius vineæ

Psal. 129.
Esa. 27.

Hierem. 13.
Vinea Ecclesia est.

Dei qui-
bus præfit.

Paterfamili-
as promi-
dentia.

vineæ cura sollicitat? quod inde tibi emolumentum captas, qui bonorum nostrorum non egres? qui infinitè potens, infinitè dives es. Tu es fons omnium bonorum. Homines qui ex vineis vivunt, curant eas: quid autè est, quod tanto studio omnibus diei horis fortè repetit, & operarios quærit, & liberalissimè omnibus mercedem soluit Deus? Hic nos ad se excitat, & ad culturam vineæ, hoc est, ad cultum animæ nostræ semper inuitat. Quod in terreno patrefamilias facit cupiditas; in te facit charitas: quod in illo amor lucri, in te amor nostri. Hac de causa, Auditores, cælestis hic Paterfamilias roties ad excolendam vineam suâ operarios conducit. Hora tertia à primo homine usque ad Abraham numeratur, quem vnū ex cunctis mortalibus elegit Deus, quem cælesti luce, hoc est, præceptis cælestibus & circumcisionis Sacramento informaret. Hora verò sexta ab hoc usque ad Moysen fuit: quo primū tempore lex diuina hominibus lata est: quæ mentis humanæ tenebras superno lumine plurimū discussit; dum quid fugiendum, quid sequendum esset, aperitissima oratione ostendit. Hora verò nona, ab hoc tempore usque ad Christum Dominum assignatur, cuius tempore diuinæ lucis & calor plenitudo in totum mundum, pretiosi sanguinis eius merito effusa est. Post quæ nouissimam horam adesse Iohannes testatur, quæ quo magis à Christo iustitiæ Sole recedens, ad occasum mundi appropinquat, eo densiores tenebras offundit. Nos enim sumus in quos fines seculorum deuenerunt, qui nullum aliud lucis huius incrementum præstolamur, imò qui, appropinquante huius diei fine, vicinarum tenebrarum nocte circumfundimur. Hinc tanta non modò lucis, sed etiam caloris imminutio: ubi enim abundauit iniquitas, necessariò multorum refrixit charitas. Olim homines sibi inuicem succurrebant, alter alteri sine usura subueniebat, iam pietas & charitas penè sepulta est, & avari homines lucrum magis ex pecunia, quam meritum ex benignitatis officio aucupari volunt. In ea incidimus tempora, in quibus modò clamare cum Propheta possumus: Væ nobis, quia declinavit iam dies, quia longiores factæ vmbra vesperti. Bonus tamen Paterfamilias nunquam destitit omnibus his horis operarios quætere, quibus Ecclesiæ suæ vineam excolendam committeret. Primo enim mane vocauit Patriarchas, qui primi fuerunt huius vineæ cultores. Deinde processu temporis Prophetas accersit: hos sequuntur deinde Apostoli, Martyres, sancti Pontifices atq; Doctores, qui omnes ad hanc vineam verbis & exemplis excolendam à Domino conducti sunt. Nec in omnibus solum ætatibus mundi, sed in

Ætatum
ratio.

Auari ho-
mines quid
sudent.

Homini pec-
canti quid
Dei clamei.
Num. 22.

Laborandi
nobis fidula.

Vita nostra
cursus est.
Psalm. 65.
1. Petr. 1.

Laboris ve-
rum Dei
copatur.

Simile.

omnibus cuiusque hominis ætibus unumquemque nostrum ad huius vineæ culturam vocare non desinit. Nec in ætibus modò, sed in omnibus ferè negotiis, atque adeò in ipsis etiam peccatis hominibus adest, eosque à prave cæptis omni ratione auocare contendit. Quoties enim pravi homines postea Dei timore ad inconcessas voluptates rapiuntur, Deum intra se clamantem audiunt: Peruersa est via tua, mihi que contraria. Cogita, ô homo, momentaneum esse quod delectat, æternum quod cruciat. Qui scis miser, an sis crastina die victurus? Quid te conciones, quas passim audimus? quid tot beneficia, quæ quotidie percipimus? tot flagella, quibus incessanter atterimur, tot vicinorum ac amicorum funera, quæ quotidie cernimus, nisi vocationes Dei sunt, quibus partim verbis, partim exemplis partim blanditiis, partim terroribus nos ad se reuocare, & in vineæ suæ culturam conducere nititur?

Summo igitur diluculo confurgens, Conuentione facta cum operarijs, mittit illos in vineam. Superuacaneum (puto) erit querere, ad quid Paterfamilias operarios miserit in vineam. Nimirum non ad ludum & otium; sed ad sudores & labores, quibus vinea colitur, subeundos. Ad hoc, Auditores, vocati sumus, in hoc opus à Deo conducti; hoc munus nostrum; hæc professio nostra est. Quo enim die salutari lauacro tincti sumus, & in familia Domini adscripti, ad hoc opus vocante Domino sub æternæ vitæ mercede sumus conducti. Quibuscunque enim nominibus Christianæ vitæ professionem nuncupaueris, semper labores, semper sudores tibi occurrerunt. Siue enim militiam, siue stadium, siue cursum, siue negotiationem, siue crucis sedium, siue vineæ culturam nuncupaueris, nunquam à laborum perpeffione mentem diuelles. Hinc illa piorum omnium vox: Transiuimus per ignem & aquam, & deduxisti nos in refrigerium. Modicum, inquit D. Petrus, si oportet contristari in variis tribulationibus, ut probatio fidei vestræ multò pretiosior auro inueniatur. Virtus (ut omnes pij testantur & experientur) mortalibus pretio laboris à Deo venditur. Hanc S. Franciscus & omnes Sancti sudoribus & ærumnis comparauerunt. Videant illi qui solius ventris causa se natos arbitrantur, qui in bonis præsentis vitæ ducunt dies suos. Horum conditio in extremo iudicio erit miserrima. Paterfamilias noster, cui plurimum debemus, solita uti benignitate nunquam intermittere. Sicut enim Sol iste, quem oculis videmus, nunquam illuminandi atque calefaciendi officium intermittit: die namque per se, nocte verò per stellas, quas luce sua illustrat atque perfundit.

mundum illuminat: ita summa illa & infinita bonitas (quæ se in omnia diffundit) nunquam illuminandi ac excitandi homines officium deserit: modò quidem per se, internis motibus pulsans, modò verò per ministros suos (qui sunt velut in firmamento positi Ecclesiæ) externis vocibus hominem ad pietatem vocans. Rectè itaque; Saluator ait: Pater meus usque modò operatur, & ego operor: Hoc est, ab ipsa mundi molitione ad hæc usque tempora, nunquam Pater meus salutem hominum operari destitit, & omni ratione ad se illos adducere. Vnico verbo condidit mundum, sed omnibus seculis in hanc incumbit curam, ut quos ad imaginem suam condidit, felices tandè & beatos efficiat. Ipse bonorum nostrorum non indiget, est tamen nostra salutis amator, ut pater sui filij. Si hic iuxta viperam periculi inscium paruulum filium assidere cerneret, quo impetu accurreret? quibus vocibus & clamoribus compelleret, ut ab eo loco fugeret, ne à vipera illi assidente impeteretur? Cum ergo nos sensibus paruuli simus, & huius tanti negotij pondus & periculum ignoremus: non mirum si Pater ille cælestis, qui plenissime omnia nouit, tanta cura nos ab hoc tam ingenti periculo reuocare contendat. Talem animum se gestasse D. Paulus commemorat. Quid nouissime conducti dixerint, audiamus: Quid, inquit Paterfamilias, hic statis tota die ociosi? Responderunt illi: Quia nemo nos conduxit. Hoc illi non obscure dixerunt. Horum tamen excusatio, grauis accusatio nostra est. Quid enim expositulanti iudici respondebimus, qui in spiritualis vineæ cultura adeò desides & negligentes fuimus? Seruus sciens voluntatem domini sui, & non faciens, plagis multis vapulabit. Habuimus tot Sacramenta, tot experti fuimus beneficia: quid igitur in examine districti iudicis dicere poterimus? Rectè ex persona Domini ait Propheta: Laboraui rogans. Erimus planè inexcusabiles. Væ, inquit Apostolus, mihi si non euangelizauero, si talenta credita in sudario reposuero. Væ, inquit Dominus, tibi Corozaim, væ tibi Bethsaida: quia si in Tyro & Sidone, &c. Nec hoc munus Procuratori demandasse dicitur, cui tamen reddenda mercedis curâ commisit: sed ipse per se munus hoc obire dignatur, quo apparet optimi Patrisfamilias diligentia. Sequitur enim: Cum sero factum esset, dicit Dominus vineæ, &c. Sero appellat mercedis reddenda tempus, quod quidem erit singulis in morte, omnibus in iudicio. His enim duobus temporibus merces omnibus reddenda est. Vita nostra tempus est operandi, mors verò mercedis percipiendi. Quod si ita est, qualis quæso illorum insania, qui vitam omnem in otio & luxu transigentes,

10. 1. 2.

Deus salu-
ti nostra
amator.
Simile.

2. Cor. 11.

2. Tim. 2.
Galat. 4.

Luc. 12.

Excusatio
nostravania.

Hier. 18.
Rom. 1.

Luc. 19.

Tempus mer-
cedis quando
fit.

Inertia no-
stra accusa-
tur.

Ecclesiam locū fluviorū, riuos latissimos & patentes appellat. Superest tertium, id est, mercedis magnitudo, quæ laborantibus tribuitur: de qua Saluator ait: Mensuram bonam, & confertam, & coagitatam, & superfluentem dabunt in finem vestrum. Expende optimæ mensuræ circumstantias. Talis ergo mensura est illa, talisque merces, quæ fidelibus operariis in celo reposita est. Ideoque nō immerito denarius appellatur, quia in eo omnium bonorum summa continetur. Adsit Dominus, ut diligenter & gnaviter operemur, ut ad brauium æternæ beatitudinis feliciter perueniamus. Amen.

DOMINICA IN SEXAGESIMA
CONCIO, IN QUA LECTIO EVANGELICA explanatur.

THEMA. *Exiit qui seminat, seminare semē suum. Luc. 8.*

Exod. 38.

ACERDOTIBVS Veteris Testamenti præceptum fuit, ut haberent speculum in templo coram se positum, ad quod seipsos componerent, quoties ad sacra ministeria exercenda accederent. Erat externa actio, quæ iam à nostris hæreticis, scōmate exciperetur. In speculo, inquit ille, teipsum contemplant. Apostolus ait, omnia illis in figura contigisse: hoc quoque figuram esse quæ ad vitæ nostræ institutionem referenda sit, dubitandum non est. Sicut ergo illi corporeum speculum propositum ante oculos habebant, in quo se conspicerent, ne quid esset in corpore distortum aut vitiosum: ita nos spirituale speculum habere par est, in quo spirituales animæ nostræ faciem videre possimus. Hoc autem speculum doctrina Christi & Sanctorum est, in qua cum præcipitur nobis quid ad puritatem & decorē vitæ facere debeamus, faciliē quid nobis desit, & quid sit incompositum, intelligimus. Doctrina sacra, dum rectam viuendi viam docet, omnes animæ nostræ obliquitates (ut ita dicam) quamlibet sint occultæ, faciliē declarat. Hinc Apostolus inter diuini verbi laudes hæc etiam commemorat, quod sit discretor cogitationum & intentionum cordis, & nulla sit creatura inuisibilis in conspectu eius. Hoc ergo diuini verbi speculum omnia refert, omnia detegit, omnia discernit, si quis ad illud faciem mentis suæ explorare velit. Id cum multis cæplis ostendi possit, satis ad hoc præsentis Evangelij

Speculum nostrū quale.

Hebr. 4.

Euangelij doctrina sufficit: ad quam si quis diligenter seipsum examinare velit, in quo anima sua statu sit, & omnes profectus aut defectus sui causas faciliē deprehendet: ita fiet, ut sublatis malorum causis, ipsa quoque mala pariter auferantur. Omnia hæc cælestis Magister apertissima quadam parabola explicat. Quam ut piis & attentis auribus audiamus, cælestem opem sacratissime Virginis interuētū suppliciter imploremus.

A V E M A R I A.

Parabola sic habet: Cum turba plurima conuenerent, & de ciuitatibus properarent ad Iesum, &c. Agitur præcipue de verbo Dei, & ut illud quod est origo nostræ salutis, diligenter audiamus, exclamando Dominus nos adhortatur. Qui, inquit, habet aures audiendi, audiat. Quid ais Domine Iesu? An non aures habent omnes isti qui te audiunt? Certè, si aures haberent, nequaquam Dominus sigillatim diceret: Qui habet aures audiendi, audiat. Sic non quereretur Hieremias Propheta: Cui loquar? aut quem contestabor ut audiat? Ecce incircuncisæ sunt aures eorum, & audire non potuerunt. Illi sunt qui habent aures incircuncisæ, qui sine vilo delectu, quæcunque dicuntur, audiunt, qui, nihil adeo fœdū & turpe est, quod ab auditu suo rejiciendum & amputandum curent: qui omnibus nugis, mēdaciis, oblocutionibus aures semper patentes habent; ad diuinorum verborū eloquiorum tractationem (si quis fortè de eis sermonem instituat) prorsus oclusas. Sanam quippe doctrinam non sustinent, sed ad sua desideria coaceruant sibi magistros prurientes auribus. Sunt nonnullæ ciuitates quæ habent portas, per quas educūt supplicio capitis destinatos, & per eas eiciūt fordes (nihil autem purum aut sacrum per eas vel ingreditur, aut egreditur) ita per curiosorum aures nihil probum aut venustum transit: sed sermones impuri, otiosi. Hæ sunt aures incircuncisæ, quæ malis rebus oppletæ, aditum diuinis eloquiis præbere non possunt, quæ purgatæ mentis aures desiderant. Cuius autem periculi sit verba Dei audire, nec proficere, vix vlla oratio satis explicare poterit. Certè inter cætera reprobationis signa, quæ sancti Patres designauerunt, hoc in primis numeratur, auctore Paulo, qui ait: Terra venientem super se bibens imbrem, proferens autem tribulos & spinas, iis à quibus colitur, reprobata est, & maledicto proxima: cuius cōsummatio in combustionem. Quid his verbis vel apertius, vel formidabilius? Non protinus de ægri salute desperamus, quamuis grauiter ægrotet, si adhuc medicamentis aliquo modo iuuatur. At cum

Hierem. 6.

Theodoretus.

Aures quales Dominus requirat.

2. Tim. 4.

Simila.

Verbum Dei frustra audit.

Hebr. 6.

Simila.

morbus

*Salvati spes
quæ sit.**Conciones
audire an
utile sit.**Astor. 13.**Elymas Ma-
gi qui.**Hierem. 6.**Peccata co-
stetudine
qualia.**Esai. 49.**Verbum Dei
ut appelle-
tur.**Simile.**Esai. 17.**Concionator
et auditor.**Ezech. 33.*

morbus indies ingrauescit, & medicamenta nihil conferunt, quæ spes salutis reliqua est? Quis autem dubitat ægroti animi medicamentum esse verbum Dei? At hoc frustra ægræ menti adhibitum imminenti exitij maximi argumentum est. Quotidie audire Conciones, & inde nihil emendari, peninde est ac si quis habet instrumenta, & eis ad vitæ suæ sustentationem non utatur. D. Paulus, licet miti esset ac placido ingenio, Elymam (quod Dei verbis obfisteret) acerrimè increpavit. O plene omni fallacia & nequitia, fili Diaboli, non desinis subvertere vias Domini bonas? Vias Domini verbum eius appellavit, quod hoc viam illi muniat qua ad mentes hominum pervenire queat. At quàm multi modò in Ecclesia sunt, qui sibi ipsis Elymas Magus effecti sunt: hoc est, qui divinis verbis aures prorsus obstructas habent! Quàm multi in quos illud merito iactari possit, quod de suis olim civibus idem Propheeta querebatur: Ecce verbum Domini versum est illis in opprobrium, & nō suscipient illud. Quid enim nos tam multis verbis, totque repetitis concionibus profecimus? Est in nobis per iurandi, ebriandi consuetudo, sunt dissidia, est lascivia, cor plenum malis cogitationibus. Potest concionator illa verba Salvatoris dicere: Vanè & sine causa fortitudinem meam consumpsi. Egi quod mei fuit officij, videant illi. Verbum Dei multis nominibus appellatur & comparatur, quia varios habet effectus. Vocatur lumen, panis, vinum, medicamentum, gladius, malleus, ignis; hūc semen vocatur. Horum debet referre proprietatem & significationem: sin minus, nostra culpa est. In omni actione siue naturali siue spiritali duo requiruntur: alterum quod agat, alterum quod patiat. Et in agente quidem virtutem esse oportet ad agendum: in patiente autem dispositionem ad suscipiendum. Ut enim terra fruges producat, necesse primum est, ut & agricola semen spargat in terram: deinde ut terra, quæ semen recipit, novata sit atque profecta, spiritusque atque tribulis repurgata. Quod si alterum horum desit, frustra agricola sementem facit. Similis res de fabro ferratione, qui sine ferro operari non potest. Ad rem igitur. Ut proficiat, qui sine ferro operari non potest. Ad rem igitur. Ut proficiat, necesse est ut doctus adsit Concionator, & idoneus auditor. Non debemus aurium voluptatem, sed vitæ integritatem captare. Multi plantant plantationem bonam & fidelem, sed referunt germen alienum. Audiunt Dei verbum bonum; producunt germen alienum, id est, errores, mendacia. Hoc apud Ezechielem Dominus queritur de iis quibus verbum Domini versum est in carmen musicum. Non igitur hoc affectu verbum Dei

audiendum est: sed reuerenter, sed humiliter, sed attentè atque deuotè, studioque afficiendi magis mentem, quàm erudiendi. Sic enim audienti diuina gratia præsto semper est, vel ipso Domino testante, qui ait: Super quem requiescet Spiritus meus, nisi super humilem & mansuetum & timentem ad sermones meos: Talis animus nisi adsit, etiam si ipse D. Paulus, imò Saluator concionaretur, frustra concioni intereris. Nihil à nobis boni possumus cogitare; ergo diuinum auxilium implorare oportet. Nos parum referimus fructus ex verbo, quia minus parari accedimus. Omnia impedimenta, quæ illud semen impedire possunt, debent removeri. Quæ autem illa sint, ex hodierna Evangelica lectione adeò luculenter proponuntur, ut hæc lectio velut præfatio sit omnium aliarum concionum & Evangeliorum, quæ toto anno in Ecclesia leguntur. Est hæc parabola quasi initium in Quadragesima, quod auditorum animos disponat & præparet: alioquin frustra & sine fructu audiuntur Conciones. Ab initio igitur Concionum deberemus Dominum orare, ut mittat digitos suos in aures nostras (ut factum est in Baptismo), ut quem nos aditum diuinis vocibus obstruximus, is gratiæ suæ virtute iterum aperire dignetur. Hoc nobis persuasum esse debet, ut sicut non satis est ut agricola semen in terram iaciat, nisi celestis quoque adsit virtus & influxus (sine quo frustra omnis labor infumitur) ita non satis est verbi Dei semen in terram cordis nostri spargere, nisi superni Spiritus virtus adsit, cuius ope semen illud adolescat, & spiritalis vitæ fructum proferat. Terra non germinat nisi pluuiam susceperit, nec pluuiæ fructificat, nisi adsit terra quæ fructum ferat. Celestis magister parabolam suam nudè proposuit: inde discipulis eius interpretationem querentibus, ipse interpretatur: Interrogauerunt ergo eum discipuli eius, quæ esset hæc parabola. Quæres quæ ratione hoc fieri possit, ut idem homo & videat, & non videat, audiat simul & non audiat: Paucis accipe: Cedo mihi fidem. Hic igitur an non & videt, & non videt? audit, & non audit? Hic credit omnia fidei dogmata firmissimè, & tamen in magnis viuunt sceleribus. Calicem Babylonis aureum quis, inquit Iob, poterit gustare, quod gustatum avertit mortem? Talis fuit Paulus ante conuersionem, de quo scriptum est, isti imitantur, qui apertis fidei oculis ita viuunt, ac si prorsus fidei luce destituti essent. Hi vltro cadunt in foueam. Cum ex

*Verbum Dei
quomodo
audiendum.
Esai. 68.**Ante con-
cionem or-
randum.**Semen est
verbum Dei.**Homo qui
videat &
non.**Calicem Ba-
bylonis qui
bibat.**Astor. 9.*

hac vita decesserint, damnationis suae sententiam (velut aliter Vrias) in ipsa fide, quam confitentur, secum ferent. Hos notat Iudas Apostolus. Hæc præfatus de cordis cæcitate, discipulo pio religionis studio parabolæ sensum exigentibus annuens, Vos, inquit, audite parabolam seminantis: Semen est verbum Dei. Semen origo celestis beatitudinis. Hoc semen quamvis ex natura sua fecundissimum sit, pro varia tamen conditione terrarum, hoc est, auditorum, in quibus seminatur, aut nullum fructum, aut certe maxime refert varium. Quorundam enim locorum corda sunt velut terra, quæ viæ finitima est, quæ ab omnibus teritur & calcatur, hoc est, quæ omnibus fœdis & impuris cogitationibus ac desideris sine ullo delectu patet. Est enim horum cor velut commune quoddam diuersorium, quod omne genus hominum, siue illi noti, siue ignoti, siue boni, siue mali sint, admittit. Nullum enim delectum, nullum desiderium bonarum aut malarum, siue cogitationum, siue desideriorum habent: adeo ut illa Salomonis verba usurpare queant: Omnia quæ desiderauerunt oculi mei, non negavi eis, nec prohibui cor meum, quin omni voluptate frueretur. Est præterea velut eymba quædam undique quassata, quæ per omnes rimulas bibulam aquam. Est item sicut vrbis patens, & absque murorum ambitu, quæ facile ab hostibus inuaditur, & tanquam vinea sepe & maceria destituta, cuius fructus depopulantur quicunque iura illam gradiuntur. Auferam, inquit Dominus, sepem eius, & erit in direptionem. Sublata enim cordis custodia (quæ velut animæ nostræ maceria est) non solum diripitur quicquid præciosum est: sed anima etiam ipsa conculeatur atque seculatur. Denique talis anima est veluti domus quædam sine fundamentum. Altera verò seminis portio super petram cecidit, quæ nata aruit, quia non habebat humorem. Hoc autem petram nomine eos Dominus significare voluit, qui cum verbum Dei audierint, afficiuntur illi quidem, & cum gaudio suscipiunt: sed qui tamen nondum in charitate atque timore Domini radices iecerunt: quo fit, ut cum temptationis alicuius vehementior æstus incaluerit, areseat protinus herba, quæ nullis charitatis radicibus nitebatur. Qui autem hi sunt, paucis indicabo. Sunt inter Christianos non pauci, qui ita Christianæ vitæ morem & instituta sectantur, ut quidam Philosophiæ studium amplectebatur, qui (ut Cicero ait) solitus erat dicere: Philosophum esse, sed paucis. Nolebat enim se totum Philosophorum

Semen sicut
viam iactat.

Simile.

Ecclesi. 2.

Simile.

Simile.

Esa. 5.
Cor impu-
rum quale.

Simile.

Semen in
petram in-
iectum.

Cicero.

studii dedere: sed summis tantum (quod dicitur) labiis Philosophiam degustare. Huic ergo similes sunt multi nostrorum, qui non rota mente ac studio, sed leuiter atque oscitater Christi Philosophiam attingunt. Atque, ut communi exemplo rem omnem aperiam, qua mensura aqua benedicta dum templum ingreditur, lustrari volunt, qui exigua gurgula contenti, moleste ferant, si quis eos plurima aqua consperferit: eadē isti disciplinam Christi & instituta eius sectantur, ut vna aut altera eius particula contenti, cetera fastidiant atque repudient. Ea instituunt, quæ & factu facilia, & facientibus honori sunt: quæ verò difficultatibus plussculum, honoris verò minus habent, tanquam ad se minime pertinentia, respuunt. Radices istæ sunt timor proteritus: Iuravi & statui custodire iudicia iustitiæ tuæ. Sic Apostolus has altas egerat radices in animo, cum ait: Quis nos separabit a charitate Christi? &c. Qui has radices figere in animo cupit, præstet quod in primo Psalmo est: In lege Domini voluntas mea: illamque lætissimorum copia fructuum exornat: ita pietatem: vberimosque virtutum fructus, & illos quidem tempestiuos editidemque semper virebit, nec villos vnquam æstus foras æstum. Altera verò seminis portio cecidisse dicitur in terram spinis obstitam. Vnde id consecutum est, ut simul exorta spinæ fruges suffocarent. Spinæ autem Dominus appellat vitæ voluptates, sollicitudines seculi, studiumque diuitiarum. Hæc enim omnia ita quorundam hominum corda occupant & opprimunt, ut celestis verbi semē in eis ad frugem peruenire nequeat. Cuius rei causam non erit difficile assignare. Constat enim diuitiarum studium ab Apostolo malorum omnium radicem appellari. Quid enim non mortalia pectora cogit Auri sacra fames? Iam verò voluptatē malorum omnium escam esse, veteres rectissime senserunt: quarum cupiditatū vtra sit humano generi nocentior ac pestilentior, nemo satis explicare potest. Curarum verò examina mentē ita pungunt & lacerant, ut nihil tam sceleribus, partim aculeis curarum mens nostra oppressa, num cōditor sibi vni sedem atque domicilium in humano pectore destinauit. Nemo potest duobus æquē dominis seruire. Nemo vnquam ad bonam mentem peruenit occupatus. Quod

Simile.

Radices
quæ pietatis.

Roman. 8.

Psal. 1.
Simile.

Semen in
terram spinas.

1. Timot. 6.
Virgilius.

Curæ perniciose.

Matth. 62
Seneca.

Ioan. 18.

Incula prae-
uisa nocent
minime.

Vita nostra
qualis.

Eccles. 18.

Iacob. 4.

Esa. 40.

Eccles. 18.

Ieiunij va-
candum
quando.

Exod. 15.
Crucis signi-
ficatio.

stra armare, quibus ab impendentibus vndique malis immu-
nes esse valeamus. Hac ergo de causa caelestis Imperator disci-
pulos suos malorum omnium quae illis impendebant, frequen-
ter admonere solitus erat. Quae ubi latius exposuisset, tandem
ait: Haec locutus sum vobis, ut non scandalizemini: absque Sy-
nagogis facient vos, &c. Hac ergo impendentium malorum
praedictione, nihil discipulis nec mirum, nec nouum, nec im-
probum poterat accidere. Hac ergo de causa in praesenti le-
ctione Dominus passionis suae labores & certamina illis propo-
nit, ne ad hoc tantum fulmen rudes & imparati inuenirentur.
Itaque ait: Ecce ascendimus Hierosolymam, & consummabuntur. Et
si haec discipuli intellexissent, & intellecta animo condidissent,
cum ea quae illis praedicta fuerant, impleri cernerent, non ve-
re turbati, sed mirati potius debuissent, cum vel hoc argu-
mento praceptoris sui sapientiam, virtutem atque diuinita-
tem intelligere potuissent, ad quem solum pertinet futura pro-
dicere. Circumspiciamus & nobis, ut contra omnia pericula ar-
mati incedamus. Cum nonnulli hoc non cogitant, more pec-
catorum in grauissimos tum corporis tum animi incedunt languo-
res. Sapienter animo volendum. Aeque animo ferendum. Quo-
modo mutari non potest. Ante languorem adhibe medicinam. Quo-
modo vitae huius conditio, audi: Quae est vita vestra? Vapor est ad
modicum patens. Quid vapore leuius, quid instabilius? Talis vita
nostra est. Omnis, inquit, propheta, caro fenum, & omnis gloria
eius quasi flos agri. Quae cum ita sint (quod negare non posse-
mus) quid miramur, si quotidie nostrorum rerum status aliam
atque aliam subinde faciem commutat? Huius instabilitatis &
mortalitatis nostrae consideratio ad calamitates & incommo-
da vitae moderate ferenda, magnum adiumentum adfert. Summa
est, ut illud consilium Eccles. ante oculos proponamus, ut scilicet
in die bonorum non simus immemores malorum. Hoc consi-
lium vulgus hominum repudiat. Quae edum nobis cur Eccle-
sia hoc Evangelium, in quo Dominicae passionis fit mentio, hoc
hoc tempore nobis ante oculos ponat. Causa, quod fideles hoc
tempore ieiunij, orationibus, & lachrymis vacare, & omnia
vitae valedicere debent. Quid enim aduersus peccati odium
accendere magis animum potest, quam mortis Christi consi-
deratio, quam ille propter peccata hominum diluenda pertulit.
Dominus maiestatis pro scelibus nostris diluendis tor suble-
uit labores. Vide quid illud lignum, quod amarae aquae in-
missum est, & ex amarissimis fecit dulces, quid velit. Quid ex-
uenientius hoc in loco, quam vitalis ligni atque salutaris

tus designatur? Hoc enim est lignum quod amaras laborum atque
dolorum aquas in dulcedine vertit: hoc est quod virtutis ama-
ritudinem suauem facit: quod asperitatem poenitentiae mollit.
quod calamitates & arumnas huius vitae mitigat. Hoc enim
Sanctorum Martyrum, hoc Virginum, hoc Monachorum la-
bores miro modo lenit & temperauit. Ille fons innocentiae, pro
alienis sceleribus indigna pertulit: tu qui reus es, sustines pro
tuis criminibus. Si, inquit ille, passio saluatoris ad memoriam
reuocetur, nihil est quod non aequo animo toleretur. Opportune
ergo hoc sacratissimo ieiuniorum & poenitentiae tempore,
Dominicae passionis memoriam Ecclesia refrauit, ut hoc
exemplo nos ad poenitentiae labores inuitaret. Sicut enim ele-
phantibus (ut est in lib. 1. Machab.) sanguis vnae mori osten-
debat, quo sanguineo colore inspecto, ad praelium acius in-
citeretur: ita plane sanguis Christi oculis nostris exhibitus, ad
spiritualia cum antiquo serpente certamina acutere debet, ne
eius iterum seruituri subijciamur, a quo nos ipse pro cruore
suo misericorditer liberauit. Nostra intemperantia, qui freno
ventri laxamus, valde taxatur: Non in comestationibus & ebrie-
tationibus viuendum. Cum ergo varia passionis suae probra atque
supplicia breuiter discipulis saluator proposuisset, subdit pro-
pinus Euangelista. Et ipsi nihil horum intellexerunt, & erat verbum
illud absconditum, &c. Quid est quod discipuli rem adeo conspi-
ciam non intelligebant? Quibus enim verbis hoc apertius ex-
primitur? Nimirum quia rudes adhuc in schola Christi,
nec mysteriorum redemptionis, nec Dominicae passionis glo-
riam agnoscebant. Et quia magistrum suum impense dilige-
bant, mortemque eius molestè ferebant: ideo, quod nullo modo
esse volebant, non intelligebant. Amor enim & odium, & qui-
cunque alius impotens affectus, rationis iudicium excaecat, ne
rem despiciere valeat. Christus aliquando dixit: Porter ex-
altari Filium hominis (de crucis videlicet supplicio agens.) Iu-
dei discipulis non dissimiles, aperte rem de qua agebat intel-
lexerunt, & ad rem appositè responderunt, dicentes: Nos audi-
uimus ex lege, quia Christus manet in aeternum, &c. Itaque
diligebant, nec mortem oderant, facile intelligere potuerunt.
quod tamen discipuli affectu non sunt, quoniam longe aliter
erga magistri vitam & mortem affecti erant. Sic multi sunt
qui aliorum fragilitatem & mortalitatem bene intelligunt &
iudicant, suam minime agnoscunt. Est quaedam tacita latens
inuis peruersio, quae nos bono esse animo iubet, quae diuturn-

Augustin.

1. Machab.

Roman. 13.

Ioan. 8.

Discipuli
rudes.

Ad Nepot.
Mortem ho-
mines non
cogitant.

Guido Bi-
suricensis.

Mundi in-
genium.

Simile.

Mundi in-
genium
quale.
Cyprian. in
epistol.

Simile.

Luc. 11.

nam vitam sibi pollicetur D. Hieron. Quotidie, inquit, mori-
mur, quotidie commutamur, & tamen æternos nos esse credi-
mus. Hinc fit quod sexagenarij domos amplas erigimus, quod
pecunias cōgregandis audissimè inhiamus, quod multis annis
in sceleribus, odijs, & libidinū cœno iacemus: quod cerè non
faceremus, si mortē in foribus adesse crederemus. Isti homines
cōputrescunt in stercore vt iumēta, donec mors inter flagitia
sua imparatos eos deprehendat. Aliter quidā pius vir sentiebat.
Cum iam senex ab amico in crastinum vocaretur ad cōuiuium.
Cur inē, inquit, vocas in crastinum, qui à multis iam annis cra-
stinum non habui: sed mortis aduentum in singulos dies ex-
spectavi? Omisissis discipulis, ad cæcum transeamus.

Factum est, inquit Evangelista, cum Dominus appropinquaret
Hierico, cæcus quidam sedebat secus viam mendicans, &c. Habemus
hoc loco, Auditores, quid mundus faciat, cum homines cōtelli-
cto, ad Christum conuertuntur: quidque contrā hoc tempore
nos ipsi facere debeamus, cum à mūdo impetimur. Verus mos
est mundi, cōfictis nominibus & virtutes obscurare, & illustra-
re vitia: vitijs dat honorifica, virtutibus ignominiosa nomina.
Quid igitur nos hoc tempore facere par est? Nimirum cæci
hinc constantiam imitari, qui vocibus populi interpellatus,
adeo à clamandi & orandi officio non destitit, vt multo etiam
magis clamaret: Iesu fili David, miserere mei. Cur enim mundi
vocibus fidem adhibere, aut ab instituto pietatis cursu reuoca-
ri debeamus? An non citius terribilis vox illa fuit: Non hinc,
sed Barabbam? Hæc enim furentis mundi postulatio fuit, quæ
sediciosum Barabbam innocentie fonti & auctori vitæ antetra-
hit. Quomodo ergo ei fidem habeas, quem adeo mendacē ex-
pectas? Has ergo voces omnes velut Syrenarum cantus susci-
pias, aut transire debemus, quos contemnere magis, quam time-
re nos decet. Videmus generosum canem siue equum, qui quod
nilil erit larratus catellorum, securus graditur. Mundi est
pius bellum inferre: tuum est animam team strenuè ac fortiter
tueri. Officij nostri est, Dei magis, quam stultorum hominum
offensam pertimescere. Vinolenti iniuriæ loco ducunt, si in
comparationibus suis à vino abstinere velis, & nō respondere.
Nōne stultè hic cæcus egisset, si mundi vocibus deterritus,
abstinuisset à clamorē? Virque enim lūmē & corporis & ani-
mæ, quod clamoribus suis impetravit, amisisset. Ad clamorem
cæci Dominus sterit. Videmus deuotionem & fidem, discimus
vt & nos perseueremus. Sumamus exemplum amici intempe-
sta nocte perentis. Perseuerantia meretur. Oratio est quasi qua-

dam sagitta: non potest non aures diuinas mouere, si assidue feri-
at. Orationis perseuerantiam, velut certissimum quendam
diuinæ misericordie oblidem existimate. Pete ergo, & iterum
atque iterum fores diuinæ misericordie pulsa, sciens quia om-
ni pulsanti aperitur. Moyses iussus à Deo, virga petram percus-
sit: quæ cum primo ictu aquam non fudisset, secundo copiosissi-
mam vndam sitienti populo propinauit. Non est ille durus,
sed tenerimus; suo tempore fundet aquam. Iussit Dominus
cæcum ad se adduci: & qui prius increpabant, iam fauēt, & cō-
solantur. Anima quior esto, ecce vocat te. Ita vsu venire solet, vt
cum quis mundum contemnere cœperit, multos habeat con-
tradictores: at si perseuerauerit, iam sibi eos paulatim concili-
at, qui antè reprehendebant. Inimici hominis, domesticici eius.
Videbant discipuli Christum supra mare ambulanti, puta-
bant phantasma esse; at iam verò cognoscentes Christum, iam
non spectrum, sed summo sibi solatio credunt, melius instru-
cti. Vbi ergo cæcus hanc turbæ vocem audiuit, proiecto vesti-
mento (vt Marcus ait) exiliens venit ad Iesum. Tanto enim lu-
cis desiderio tenebatur, vt omnis ei celeritas in mora esset, &
ipsam quoque vestem properanti grauem esse putaret. Facultas
vidēdi inter omnes corporis sensus maximè diligitur. Si igitur
hic cæcus tanta celeritate ad corporeum lumen accipiendum
properabat, quid nos facere par est, vt spirituale mentis lumen
à Domino consequamur? Illud fidei lumen est nobis cum An-
gelis commune: at corporeum cum formicis & canibus. Prope-
rat ad Iesum: at nos quàm tardo gradu repimus, vix etiam in
extrema ætate. Clamemus ex corde: Domine ne moreris: ad
adiuandum me festina, accelera vt eruas me. Vide quàm se-
dulo illa mulier, quæ Heliseum hospitio excipere solita erat,
& quæ illius salutem. Mors later, tu igitur tot morandi causas
nechis? Quid mundus, quid consanguinei dicent, si veterem
consuetudinem viuendi deserueris? O te infelicem! Habes ocu-
los ad mundum, ad lucra tua: non habes vt damna æternæ vite
conspicias. Ioseph adolescens maluit relinquere pallium, quàm
pudicitia carere. Monemur vt omnia quæ salutem nostram vel
impediunt, vel remorari aliqua ratione possunt, quàm ocysimè
hac tam leui occasione amittamus. Cum ergo cæcus ante Do-
minum adstiteret, interrogauit illum Dominus: Quid tibi vis
faciam? Cur quæso, Domine, hoc ab illo requiris? Quid cæcus à
fonte lucis, nisi lucem querat? Hæc Domini interrogatio con-

Oratio per-
seuerans.

Num. 20.

Mich. 7.
Matth. 14.
Vide velē-
giā.

Mar. 6.

Lumen mē-
tu ambien-
dum.

4. Reg. 4.

Mundus est
belua.

Genes. 39.

res, quid aliud quæso sunt, quam scissuræ vestis sericæ, quæ latentem auri speciem pandunt? quid nisi pietatis opera, benignitatis indicia, misericordiæ argumenta, & veluti vitre quædam fenestæ, per quas reconditam in sacratissimo illo pectore bonitatem & charitatem cernere datur? D. simulatio ergo in iestatis, declaratio quædam fuit & manifestatio bonitatis, quæ quidem in hac vita commodius alia ratione manifestari non poterat. Tunc cum mundus primùm & cognoscere & amare coepit, quem antea non amabat, quia nō sic agnoscebat. Quod Dominus ipse ita futurum confirmavit, cum dixit: Ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum. Hoc Esaias prævidit: Et reuelabitur gloria Domini, & videbit omnis caro laudare Dei nostri. Tunc enim potissimum Dei gloria reuelata est, cū maiestas obscurata, & salus hominū data est. Crux igitur Christi non patibulum, sed regalem thronum; clauos illos ad amantes; liuores illos, smaragdos; vulnera illa, vernantes ac fragrantes rosas; illam denique spinarum coronam, inestimabilis decoris diadema esse iudicat anima fidelis. His D. Bernardus oculus Christum in cruce contemplan, aiebat: Contemnat Herodes; ego tanto magis eum non contemnam, quanto se contempnibilem ostendit Herodi. Quātus quātus est, à capite vsq; ad calcē vsq; totus amabilis & desiderabilis, ubiq; pulcher.

Hic iam fides in Dominum Christum confirmatur; & feruens in illum charitas, quæ totius diuinæ legis summam continet, mirabiliter accenditur. Quis his tam stupendis conditoris beneficiis non incitaretur ad redamandum? Monet tum apostolus, tum Ecclesia Catholica: Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. Non vulgaris offertur laboris & patientiæ materia. Ipsa quoque temporis cōditio nos monet ac nem affligere, vigiliis & orationibus insistere, & bellum accevitutis indicere, & prauas cupiditates refecare, & omnes peccandi occasiones declinare, vt sic tandem per veram pœnitentiam ad æternam mereamur peruenire lætitiā. Amen.

Ioh. 3.
Esa. 40.

Cruce Christi
preciosa.

Bernardus
super Cant.
Serm. 61.

2. Cor. 6.

TOMVS

TOMVS SECVNDVS DE TEMPORE.

Quæ Quartis & Sextis Feriis, & diebus
Dominicis Quadragesimæ in Ecclesia
haberi solent Conciones.

FERIA QVARTA CINERVM
CONCIO, QUÆ POST EVANGELICÆ
lectionis explanationem, ad veteris vitæ pœnitentiam hortatur, ob vitæ breuitatem & incertitudinem.

THEMA. Convertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, & fletu, & planctu. Ioëlis 2.

INTER omnia mala, Auditores, quæ fingi animo & cogitatione possunt, summum & maximum esse constat lethale peccatum: quo & Dei furem prouocamus, & benignissimum parentem in seuerissimum iudicem commutamus. Inter omnia verò huiusmodi peccata, nullum est ad superandum difficilius, quàm quod diuturna consuetudine firmatum est. Sic enim Dominus per Hieremiam ait: Si quis & vos potetitis benefacere, cum didiceritis malè. Quæ quidem sententia nō ita accipienda est, vt hoc prorsus impossibile esse dicat, sed vt rarum esse ostendat. Hoc igitur Ecclesia diligenter aduertens, cum intelligat quanta sit peccati malitia, quantæque prauæ consuetudinis vis & potentia; statim tempora annis singulis destinavit, quibus pœnitentiæ remedio his peccati incommodis mederetur. Vera enim pœnitentia, & peccata è me

Micrem. 19.

Pœnitentia
fructus.

Cineris care
monia qua.

142

FERIA QUARTA CINERVM

è medio tollit, & prauæ consuetudinis filum præscindit, ne vel
verius malum serpat, maioresque indies vires colligat. Hæc au-
tem virtutem Ecclesia non vocibus solum, sed rebus etiam im-
pulsis, atque omni ratione commendat. Inuitantur omnes om-
nium ordinum homines ad ieiunium & lachrymas; ad poen-
itentiam vocantur. Iam si ad cultum templorum, cætemoniaque
oculos conuertas, nihil planè cernes, quod poenitentiam interio-
remque non præ se ferat. Quid cineris cōspersio, quid sacræ im-
gines velatæ, nisi merorem testantur? Quia verò magna poe-
nitentiæ pars est ieiunium, ad vtrumque ieiunij observatio re-
let: utpote quod & carnem cruciat, & eius lasciuia argue-
re perbiam inedia comprimit. Indicitur igitur ieiunium, & quo-
modo observari debeat, præscribitur ab Ecclesia. Ut commo-
dius rem tractemus, cælestem opem beatissimæ Virginis inter-
uentu imploremus.

A V E M A R I A.

Cum ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritæ tristes, &c. Quoniam
crum hodie ieiuniorum tempus auspicamur, appositè nobis
Euangelica lectio proponitur, quæ nos salutarem ieiunandi for-
mam docet. Non enim ad veræ poenitentiae rationem satis est
si ieiunes, nisi sanctè etiam, quod sanctum est, exequaris. Sc-
lectio Ioëlis non ad ieiunium modò, sed etiam ad ieiunij fac-
tificationem inducit. Summus enim ille puritatis amator,
discretorque cogitationum & intentionum cordis, non tam
manum, quam animum contemplatur. Cum, inquit, Saluator
ieiunatis, &c. Cōsultat ieiuniū, quod heretici abhorrent & diffi-
dent. Puerorum vermes, qui intestinis hærent, nisi acri medi-
na non curantur: ita frequenter peccata, quæ in penetrabilibus
animæ infixæ sunt, nisi acrimonia ieiunij non pelluntur. Etenim
sanè hic locus aliquid dicendi contra hypocritarum vitium, verum
in præsentia nihil ob aliorum locorum tractationem de ea pro-
feretur. Scire tamen debemus, ne faciles simus ad iudicandum
dum videmus quosdam piè & simpliciter viuere in Christo, ne-
dum illud hypocritarum vitium videmus carpere, innocentes con-
demnemus. Nolite ante tempus iudicare. Virtuti soli debetur
honor: tunc vel maxime homini Dæmon insidiatur, cum ali-
quod virtutis opus molitur. Ieiunandi religio à prifeis summo
studio obseruabatur, ut videre licet tam in veteri quàm in nouo
Testamento, cum in aduersitatibus, non aliter quàm ad lætetur
anchoram, ad ieiunium & orationem se conuertebant. Atten-
dendæ autem ieiunandi causa & intentio. In nobis enim pie-

Tolia 2.

Ieiunium
suadetur.
Simile.

1. Cor. 4.

Dent. 9.
1. Paral. 20.
Act. 13.
1. Cor. 14.

C O N C I O.

143

tumque contingit quod in Phariseis, qui tantum opera Patrum
adspiciebant, ac imitari gestiebant, non considerata fide eorum
a intentione sic & nos facimus. Sunt qui ieiunant, sed tantum
statutis diebus, aliis diebus genio luxuique indulgent, ac ven-
tem pro Deo colentes, quasi ad horam tantum nobis cum car-
ne pugnandum sit, cum tota vita pugnare debeamus. Assidue
cum carne domestico hoste conflegendum, ne crapula sagina-
tus spiritus præualeat. Exterminant enim facies suas. Sunt feminae
que variis artibus faciem reddere pulchriorem student, ut for-
mam aucupentur. Sunt alij qui faciem deformant, ut ficarii,
& heretici. Vbiq; superbia damnatur. In autem cum ieiunas,
nege caput tuum. His verbis ad Palestinarum morem alludit, qui
his iudiciis animi iucunditatem declarabant, ut quàm longissi-
mum vitio immunem esse, si cæteris criminibus sis obnoxius,
cum vnumquodque eorum ad damnationem tuam sit satis? Sit
ita plane: non damneris ut hypocrita, dāseris autem ut forni-
cator, ut auarus, ut superbus, ut mendax, ut omnium denique
solatij habiturum, si minus fueris hypocritarum vitio constrictus,
cum propter alia scelera sempiternam poenā luas? Dictum no-
bisc: Sic luceat lux vestra, &c. Sit opus, inquit D. Gregorius, in
publico, quatenus intentio maneat in occulto. Viri iusti & car-
bones sunt ardentes, quia sibi ipsis lucet & lampades etiā, quia
in toto homine quod diuinæ legis sanctitatem non sperit. Vide
quid dux illæ tabulæ, quæ vtriusque erant scriptæ digito Dei.
Etenim ad eos pertinent qui Quadragesimale ieiunium, qua de-
cent integritate seruare decreuerunt. Quid verò de illis dicen-
da, qui cum præstare idem possent, nulla cogente necessitate,
ieiunia soluunt, nec vlla corpus suum molestia afficere parant?
Similes sanè Esau, qui propter vilem escam vendidit primoge-
nituram. Quid in cæteris faciet ad peccandum incitatus stimulus,
qui tam leui occasione Dei odium incurere non veretur? Ieiun-
ia ad hoc potissimum sunt instituta, ut petulantiam carnis, &
sitis etiam abuti ad peccandum inedia cohiberent. Sic diebus fe-
rent hoc dies, præsertim per Quadragesimam, aut deponaban-
tur qui erant Sacerdotes, aut a communione arcebantur cate-
chizantes. Heretici in hoc tempore in contemptum Ecclesiæ
carnibus sese ingurgitant: vident illi. Summa est, ut hoc sacro
tempore

Luc. 21.
Roman. 13.
Caro nostra
domesticus
hostis.

Damnatio-
nis causa
qua.

Matth. 5
Gregorius.
Simile ex
Ezech. 6. 1.

Ieiunij con-
temptores.

Genes. 25.

Hereticorum
ingenium.

& humentia viit (illa enim facilius, ista verò longè diu scilicet
absumit) ita planè auxilium illud aliter quidem recenter lapsus
(vt Petrum negantem, & Dauidem adulterantem) aliter vero
diuturna peccandi consuetudine obduratos mouere solet. Hæc
omnia eo spectant, Auditores, vt omnibus ijs antiqui hostis
fraudibus detectis, opportunè pœnitentiæ propositum arripia-
mus. Iam est tempus acceptabile, modò potissimum inuitamus
ad pœnitentiã. Dominus ipse ad hoc ipsum vocat: *Conuertimini
ad me in toto corde vestro, in ieiunio, &c.* Addamus & audiamus
illam Prophetæ vocem: *Quærite Dominum dum inueniri po-
test, inuocate eum dum prope est.* Derelinquat impius viam
suam, & vir iniquus cogitationes suas. Qui enim modò multum
est ad ignoscendum, postea multus erit ad vltiscendum: quia
multa eius misericordia, ita multa eius iustitia est. D. Augusti-
nus in pœnitentiæ laudem ita ait: Pœnitentia languores sanat,
leprosos curat, mortuos suscitatur, vitia fugat, virtutes exor-
mentè munit & roborat, omnia facit, omnia redintegrat, om-
nia lætificat, temperat successus, moderatur excessus, constan-
git imperius. Ignorans se, per hanc se recognoscit: quærens se
per hanc se inuenit. Hæc est quæ homines ad Angelos du-
creaturam reddit creatori. Hæc errabundam ouem monstrat
quærenti: & drachmam perditam obtulit anxianti. Hæc dissi-
patoris filium ad parentem reduxit, & vulneratum à latronibus
custodi curandum referuat.

Pœnitentia quid. Memento homo quia cinis es, & in cinerem reuertere.
Pœnitentia est motus quidam quo à morte ad vitam, à peccato
ad gratiam, à vanitate ad veritatem, ab amore mundi ad Deum
amorem proficiscimur. Recedendum nobis à vanitate, vt ad
veritatem perueniamus. Cinis quidem primùm arbor fuit vi-
ridis, nemorosa, & multis frondibus & fructu oculis gratia
que iucunda. Quæ tamen ubi abscissa, siue reuulsa est, prorsus
pulcherrima illa specie ac decore marcescente exsiccat, & in
ignem coniecta, in cinerem vertitur. Quæ ergo alia imaginem
vitæ nostræ conditio magis exprimi potuit? Hæc autem di-
nus Vates illam expressit, cum ait: Recordatus est quoniam
pulvis sumus: homo sicut fenulum, dies eius tanquam flos agri
sic efflorescit. Sic enim homo qui specie & pulchritudine con-
spicitur, atque omnibus, siue naturæ, siue fortunæ opibus ornatus
& instructus, pulcherrimæ arboris speciem referebat: ubi mor-
te intercepit, & tumulo conditus, quid aliud post exiguum
temporis spatium nisi pulvis & cinis est? Quid enim aliud mor-
tuo sunt Principes gentium? quid incliti Cæsares Romanorum?

*Homo pul-
vis & cinis.*

rum, quorum potentia iisdem quibus mundus finibus conti-
nebatur: Quid igitur omnia hæc? Si tumulos eorum effode-
ris, quid nisi puluerem ac cinerem deprehendes? Videtis ergo
nostram imaginem representet. Imò verò si rem ipsam dili-
genter inspicias, inuenies planè ipsam minùs adhuc stabilem
arque constantem, minùsque diuturnam esse. Vide quid nouo
creato Pontifici Romano fit. Adfunt enim qui leuem stupam
ante illum comburentes, dicunt: Pater sancte, sic transit gloria
mundi huius. Itaque vt proposito exemplo apertius hoc osten-
dam, apparet sanè, ætatem nostram, instar Imperij Romani
paulatim decreuisse, & in angustum valde spatium contractam
esse. Octauiani enim Cæsaris temporibus ad extremos penè
Occani fines Imperium populi Romani pertingebat. Deinde
extremis Phocæ Imperatoris temporibus magna portio huius
amplitudinis (Persis Romani Imperij Prouincias occupanti-
bus) detracta est. Processu verò temporis sic paulatim decreuit,
vt vltimum illud Imperium, quod vniuersum ferè mundum
ambiebat, vix angustis Germaniæ finibus contineatur. Ita ho-
minis vitæ spatia contrahuntur. Iam miraculi instar est, si quis
pauper & seruus natus est, paupertatis & seruitutis damna mi-
nus sentit, quia melioris vitæ conditionem non agnouit: ita qui
in hoc breui & vltimo nati sumus, hanc ætatis degendæ
breuitatē minùs nouimus. Quo fit, vt angustia cordis & igno-
ratio nostra longam nobis faciat vitam, quæ ex se momenti in-
modo prospicimus: Quid inter hominem & beluam interest,
si quod hæc præsentibus tantum rebus capitur; homo verò
ratione præditus, & præterita respicere, & longè posita atq; fu-
tura præuidere debeat? Cur igitur in naturam prope degene-
re non attendimus, dum præsentia solum spectamus, futura ve-
tam vile & minutum animal præsentibus non contentum, fu-
turæ prospicit ætatis: cur tu, qui ducem, qui principem, qui præ-
ceptorum Deum habes, qui mentem fideique lumen ab eo per-
cepisti, in futurum non, prospicis? O miser & amens! Verè
enim confundetur, seque ipsum extremæ dementiæ perpetuò
accusabit, cum à celesti & sempiterna hereditate, propter exi-
guam voluptatis & vitæ huius vsuram fuerit irreuocabili sen-
tentia abdicatus. Tunc illi eueniet, quod idem Salomon iustus
ait: Propter frigus arare piger noluit: mendicabit ergo æstate, &

*Simile.
Romanum
Imperium
contractum.*

Simile.

*Præsentibus
curant, opo-
re delecten-
tur.*

Proverb. 6.

Proverb. 20.

Mendicare
glorando mi
seriam.
Matth. 2.

Exempla
penitentia.

2. Reg. 11.
David uisio
sus.

non dabitur ei. Quam multi erant eo tempore, quos inanis & puerilis metus à ieiuniis & penitentiae labore, & confessionis pudore auocauit; qui tamen mendicabunt in egestate, id est, redende rationis tempore (quemadmodum fatig ille uirginis sponso adueniente fecerunt) & non dabitur eis; quia nihil cum eis sera diligentia prouiderit, quando non iam semina iactentur, sed metem colligendi tempus adierit. Videris, Auditores, quam efficaciter nos considerata uitae nostrae breuitas ad mundi contemptrum & salutare penitentiae remedium vocet? Quamobrem merito Ecclesia ad hoc nos studium inuitare volens, & quoties hodie uerba repetit: Memento homo, quia cinis es, & cinerem reuerteris. Poteram hoc tempore multis modis ad penitentiae studium inuitare: poteram uobis ob oculos ponere asperitiam multorum Sanctorum penitentiam, Martyrum gaudia, extremi iudicii horrorem, Christi sanguinem, & ceteris omnibus, perpendite uitae breuitatem, quae pulueri & cineri comparatur, ut uobis per penitentiae remedium consulatur, hac erit unica salutis tabula, qua ad portum salutis appelletis. Cur David in tantum prolapsus scelus, ut foedissimum adulterio homicidium copularet, nisi quod otio indulgebatur? Deum nos, Auditores, operam, ut hoc tempore peccata nostra in iuniorum studio redimentes, & fructus dignos penitentiae facientes, aeternae tadem uitae premium uere consequamur. Amen.

FERIA SEXTA POST CINERES

CONCIO, DIGNA SANCTE LECTV, QV

tum Euangelium explanat, tum de aliis rebus tractat necessariis & salutaribus.

THEMA. Attendite ne iustitiam uestram faciatis coram hominibus, ut uideamini ab eis. Matth. 6.

Hebr. 2.

RAESENS Sancti Euangelij lectio pars quaedam est celeberrimi sermonis, quem in monte Dominus ad discipulos habuit: qui totam penae Euangelicae doctrinae summam miro ordine atque ratione explicatam continet. Deus enim, qui multifarie, multisque locis locutus olim fuerat Patribus in Prophetis, nouissime dictis istis locutus est nobis in Filio, qui uoluntatis suae arcana non

et apertius nobis & copiosius patefaceret. Ex aliis uero sermonis huius documentis, hodierna Sancti Euangelij lectio illustrat, quod est de dilectione inimicis exhibenda, deque inani gloria in bonis operibus uitanda. Ut autem Euangelicam lectionem pie & utiliter tractare possimus, caelestem opem sanctissimae Virginis interuentu suppliciter imploremus.

AUE MARIA.

Andassis, inquit Dominus, quia dictum est antiquis, &c. Quid hic prius dicam, quid prius mirer? An doctrinae nouitatem, an doctoris sanctitatem? Vtrumque certe mirabile est. Nec enim ab illo inexhausto bonitatis & misericordiae fonte doctrina alia manare poterat: neque haec rursus doctrina benignitatis & charitatis plena, ab alio erat tradenda doctore. Huius doctoris lectiones Ecclesia, quae tota est in utilitatem nostram intenta, hoc potissimum tempore tractandas proponit, quae nobis ad penitentiam adiumenta praebent & omnia impedimenta, hoc est, peccata, remoueant. Inter omnia uero huiusmodi peccata, ea quae diuturna sunt, maius praestant impedimentum: inter quae capitalia odia atque dissidia numerantur: quae diu multorum animis infixae haerent, & à quibus pauci admodum immunes sunt. Sicut enim uix ullum mare adeo tranquillum est, quod non frequenter aduersis flatibus infestetur: ita uix ullum pectus adeo pacatum est, quod non aliqua uelire uel odij perurbatione exagitetur. Quis enim sic uitam instituit, quis uicinas & res suas ea aequitate & moderatione tractauit, ut neque minima aliqua ratione aut uerbo aut facto laeserit, vel laesus ipse fuerit? Hinc igitur causae irarum, hinc odia, hinc priuata publicaque dissidia (ut nihil addam amplius) concitantur. Ad huius autem morbi curationem uix ulla commodior medicina recognitari potest, quam quae nobis in lectione Sancti Euangelij hodierna die proponitur. Quare adestote, Auditores, quicumque hoc medicamento egeat, caelestique nunc medico vulnera uestra curanda detegite: eis enim non herbis aut pharmacis, sed salutari doctrinae suae monitis opem uobis & incolumitatem adfert. Id agnoscat quilibet morbum suum, expedit uitae rationem non dubium agnoscat odium se habuisse in fratre. Nunc quid pro charitate & lenitate caelestis dicat magister contra fratrem odium audiamus. Andassis quia dictum est antiquis: Dilige inimicum tuum, & odio habebis inimicum tuum. Doctrina haec est dicta. In lege habemus: Non quaeres ultionem, neque memor

Matth. 5.

Ecclesia
quid proponat.

Odium peccatum lethale
Simile.

Dissidia
unde sunt.

Leuit. 12.

tis imaginem (quaprimus homo conditionis suae decoratus fuit) vita & moribus referre. Deus est perfectus veritate, ceteritate, bonitate; sic & nos perfecti simus fide, spe, & charitate. Quid hic obgannient, qui sibi hęc non esse dicta afferunt? Nonne audis: *Vi sitis filij Patris?* Si filius non cupis esse, nihil ad te. *Qui solē suum oriri facit super bonos & malos, &c.* Cum immensa diuinę bonitatis largitas in hoc maxime cecidit, quod non solum amicos sibi que obsequentes, sed imperio etiam atque imperio suo aduersantes, a bonorum suorum participatione non excludat: quisquis hac eadem animi magnitudine ne preditus fuerit, annon hic perinde ac germanus ac legitimus filius, sanctissimi Patris mores & imaginem refert? Ad hanc paternę pietatis indulgentiam nos summus Pater imitatur, ut non solum in amicos, sed in inimicos etiam & persecutores benignitatis officia conferamus. Quod quidem auctoritatem exemplo discimus: quas D. Ambrosius ait pulchrum lucorum indolem ad solis radios ita explorare; ut quorum oculos ad lucem caligare viderint, tanquam nothos & se indignos fecerunt extrudant a nido: quos vero in conuiuentibus oculis solent suspicere conspexerint, tanquam ingenuos magna cura & sollicitudine nutriunt. Hoc ergo exemplo intelligere licebit, Auditores, qua dilectione celestis ille parens eos homines profectatur, qui hanc eius in omni genis hominum liberalitatem generoso pectore imitantur: dum charitatis suę imaginem ad vultum expressam in illis contemplatur. Hac virtute plerumque enituit Dauid, & ob hanc vir secundum Dei cor dictus est.

1. Reg. 26.

Christiani
& Ethnici
discrimen.

Simile.

Augustinus.
Ecles. 9.

Ignorantia

Si enim diligitis eos qui vos diligunt, quam mercedem, &c. Simplicissimis verbis grauissimam rationem Dominus, si quis eam diligenter excutiat, complexus est. Quantum enim discrimen inter Ethnicum & Christianum hominem interesse putat? Ille quidem nulla ad recte viuendum Sacramenta, nisi liberum arbitrium diuina gratia destitutum, obscuramque naturalis rationis scintillam habet: At tu præter has naturę vires, quam multa gratuita dona & auxilia percepisti? Annon æquum est, ut arbor iuxta perennes gratiarum aquas in Ecclesię paradiso constituta, torquę diuinis beneficiis irrigata, vberiores profectus fructus, quam quę in montibus Gethse nata est, supra quos nec ros neque pluuia è cœlo descendit? Vtere armis tibi datis: Deus diligit suos inimicos, dum solem suū & pluiam eis impartitur. Nemo potest scire vtrum amore an odio dignus sit inter omnes amoris huius coniecturas, vix vlla firmior quam charitas erga inimicos reperitur. Hac virtute primò delictorum

veniam

veniam consequimur, dum aliorum delictis ignoscimus. Hac innumera rursus peccata vitamus, quę a secunda odij & similitudinis radice pullulant. Hac etiam innumeras curas a nobis excludimus, & placidam nobis atque iucundam vitam omnifelle carente efficiamus. Ne autem putemus gratis esse malos in hoc mundo, & nihil boni de illis agere Deum, ait Augustinus: Omnis malus aut ideò viuut ut corrigatur: aut ideò viuut, ut per eum bonus exerceatur. Propositū optimi viri & ingentis animi est, tamdiu ferre ingratum, donec gratum feceris. Nunc, Auditores, vos admoneo, ut qui sanabiles estis, ut qui aduersus mala inferentem furorē cōcitamini, ut animos vestros ab his quę illum iritant & exulcerant, ad ea quę lenire furorē possunt, transferatis. Hoc enim est vasculum igni admotum, non qua parteurit, sed qua friget, extrahendum. Si esurierit inimicus tuus, ciba illum, &c.

peccatorum
quid confite-
quimur.Augustinus.
Seneca.Simile.
Roman. 12.

Iam ad posteriorem lectionis Euangelicę partem veniamus, quę rationem nobis & modum bene operandi tradit. Quia enim Ecclesiā hoc tempore non solum ad rescandanda vitia, sed etiam ad bonorum operum studium ac præcipue eleemosynarum hortatur (quibus peccata maxime expiari Daniel testatur) ideò celestis magister qua ratione huic benignitatis officio, ceterisque vacandum sit similibus, in secunda lectionis huius parte docet his verbis: *Attendite ne inilitiam vestram faciatis coram hominibus.* Paucis verbis Dominus insignem Christianę Philosophię partem, maximeque ad salutem necessariā completus est, quam tamen paulo latius explicare constitui. Principio igitur illud statuendum est, summum hostis antiqui studium esse, fideles ab omnium virtutum & bonorum operum exercitatione auocare. Sicut enim sues variorum florum odore non capiuntur, sed olido cœno solum delectantur: sic Diabolus suae olentium virtutum fragrantia offenditur, soloque virionum foetido cœno pascitur & oblectatur. Ceterum si hoc assepi non possit, ut bona opera quę molimur, vel intentionis deprecatione, vel superbia, aut inani gloria: aut quavis alia ratione corrumpat: his potissimum rationibus, aliisque nō dissimilibus, bonum nostrā Dæmon vitare conatur. Ut enim aliquid verē habet, ut si qua illi circumstātia desit, boni nomen meri non possit. Id D. Gregorius cōmodo exēplo Pharisei & Ezechie regis memorat: quorum uterque bona opera sua ante Deum commemorans, ille damnatus, hic probatus & exauditus est: quod alia mente ille, alia iste bona sua commemorasset. Cum igitur

Daniel 4.

Matth. 6.

Simile.
Damo quid
requirat.

Gregorius.

DOMINICA PRIMA IN QVADRAGESIMA, CONCIO, IN QV
lectio Evangelica explanatur; & hostis nostri
quæ sint artes, quibus remediis & armis eis resis-
tendum sit, tractatur breuiter.

THEMA. *Ductus est Iesus in desertum à Spiritu, ut tenta-
retur à Diabolo.* Matth. 4.

QUICQUID hoc sacratissimo tempore agit Eccle-
sia, siue cum ieiunia instituit, siue cum sacras nobis
lectiones ex Euangelicis literis proponit: non de-
bium quin ea omnia ad salutem nostram moliantur.
Credat autem pia mater, nos tanquam veros obedientie filios
operam dedisse, ut sacri huius temporis religioni studia quo-
que nostra aptaremus. Credit insonuisse iam auribus nostris
voce illam, qua nos primo sacri huius temporis die comple-
lauit, dicens: Convertimini ad me in toto corde vestro, in iue-
nio & fletu & planctu. Credit nos hac celesti voce monitos,
bellum indixisse vitis, propositumque vitæ melioris arripuisse.
Cumque hac ratione intelligat, acies Dæmonum contra
nos veluti transfugas à regno suo, instrui atque paratos; oppor-
tune satis nos huius periculi admonet, disciplinamque huius
militiæ celestis edocet. Ad hoc autem proponit nobis hodie
ducem nostrum veluti in acie cum aduersario nostro dimicitan-
tem: ut in altero pugnandi artem, in altero superandi rationem
addiscamus. Prodeunt igitur ad pugnam, ex altera quidem
parte malitiae ex altera Dei sapientiae: ex altera Princeps huius
mundi, ex altera celestis Imperator, suis quique armis instructi.
Est: ille prauitate, hic innocentia; ille mendacio, hic veritate.
Ille odio & contemptu Dei, hic pietate & reuerentia. Vnde hic
pro temporis ac loci ratione agamus, oremus ad Deum.

A V E M A R I A.

A T igitur Evangelista: *Tunc ductus est Iesus in desertum à Spi-
ritu, &c.* Hoc in loco illud primum annotari solet: Dominum
post sacrum Baptisma & celeste Patris testimonium, à Deo
ne tentatum fuisset: ut hinc discamus, omnem Dæmonis rabiem
& furorē aduersus eos maximè seuire, qui Dei filij nomi-
nantur.

nantur & sunt. Eius est enim illa Holofernis vox: Ego nun-
quam nocui viro, qui voluit seruire Nabuchodonosor Regi.
Itaque repugnantibus maximè aduersatur, obsequentes dele-
nit. Qui enim impugnet non repugnantes? Pios igitur præci-
pue infestatur, iis insidias tendit, horum præcipue ruinis pasci-
tur; qui audentia & iniqua perditorum hominum corda de-
dignatur, & eas potissimum sedes infestat, in quibus Deum
habitare cognoscit. Esca enim eius non vulgaris & vilis, sed ele-
cta est. Vnde tunc potissimum B. Iob euertere tentauit, cum il-
lum à Domino commendari vidit. Quemadmodum enim
Piaræ his potissimum nauibus insidiantur, quas autem aut pre-
tiosis mercibus onustas esse intelligunt: ita Dæmon his potis-
simum laqueos tendit, quos spiritualibus diuitiis abundare co-
gnoscit. Sic vas electionis Paulum vehementer impetebat: ad-
uersus quem, Angelum (hoc est, scelorum incentorem) destina-
uit, qui eum continenter vexaret: ita enim eius superbia est, ut
ne illum quidem desperaret posse superari, qui iam in Paradi-
sum cõscendisset. Vix dum Christus Dominus natus erat, cum
Diaboli satelles & minister Herodes illum ad necem paricida-
li odio quærebat. Quod quidem spiritualiter quotidie in Ec-
clesia fit, cum in fidelis alicuius pectore nascitur Christus. Il-
le enim Dæmon (tanquam alter Herodes) priusquam ado-
lescat, extinguere, & à pio virtutis instituto auocare conatur.
Cuius rei imaginem illa mulier (quæ est Ecclesia) in Apocaly-
psi refert, quæ erat paritura. Planta quæ recens adhuc & noue-
la est, leui impulsu è terra excutitur. Vinam, Auditores, hoc
nostro malo quotidie non experiremur! Illa sententia Ecce-
lesiæ esset nobis quotidie ante oculos habenda: Fili, accedens
ad seruitutem Dei, sita in timore. Quæritur à quo Spiritu Do-
minus sit in desertum ductus: Gregorius dicit, non à spiritu
nequitie, sed à spiritu sancto in desertum adductum, ut singu-
lare hoc certamen cum Diabolo iniret. Quæ ex re magnam ca-
pere consolationem poterunt, qui variis à Diabolo tentationi-
bus infestantur: cum & Saluator ipse tentatus sit, & à spiritu
sancto in desertum ad hoc ipsum ductus. In tentatione homo
virtutum suarum imbecillitatem agnoscit: quæ res illum in hu-
militate (quæ virtutum omnium radix & fundamentum est)
potissimum conseruat. Sic Paulus tentatus, probatus & clarus
evasis tandem. Plerique homines maris ingenium imitantur,
quod cum adeo procellosum & infidum sit, tamē si ventis non
imperatur, placidum atque mitissimum sese oculis exhibet: Ita
planè quidam, si non virgeas, placidissimo ingenio esse viden-
tur.

Indis 12.

*Damō quæ
infestat.*

Simile.

1. Cor. 12.

*Apocal. 12.
Simile.*

Eccl. 2.

Gregorius.

*Tentatio
vitiis.*

Simile.

*Ecclesia sua
dum erga
nos quæle.*

*Christus &
Dæmon ad
pugnandum
pro
deum.*

tur: si verò eos vel leuissima in re læseris, feri prorsus, & intractabiles apparent. Ex quo facile percipitur, neminē nec alius nec sibi etiam ipsi satis notum esse, nisi cum violentior aliquis tentationis æstus de sua virtute periculum fecerit. Dixit ille rectē: Proba me Domine & tenta me. Mendicorum nonnulli qui hominibus vulnera ad eleemosynam impetrandam ostendunt, sanari nolunt etiam si possint, ne hac mendicandi ratione sublata, solitam stipem qua aluntur, amittant: ita sancti viri non omnino tentationibus carere volunt, ne fructibus, quos ex illis Domini beneficio percipiunt, hac ratione fraudentur. Quia cum ita sint, nihil mirum, si Dominus à Spiritu sancto ductus in desertum, ut tentetur à Diabolo. Et cum ieiunasset quadraginta diebus & quadraginta noctibus, postea esuriit. Ecce, Auditores, origo atque dignitas Quadragesimalis ieiunij, quæ non solum ab Ecclesiâ, sed à Christi auctoritate manauit. Vnde quemadmodum is Iordanis aquis tinctus, contactu suo aquas omnes sanctificauit, eisque vim regenerandi tribuit: ita ieiunio suo te iunium Quadragesimale sacrauit, & cælestem ei virtutem atque dignitatem contulit. Ecclesia ad ieiunium in omnibus ferre orationibus, quæ ieiunium sonant, prouocat: pudor est transire, pudor est aliorum fidelium mores audire, & nihil eorum exemplo facere. Ecclesia nihil supra vires exigit, sed iuxta vires. Longus risus, perpetui fletu pensandus est. Amartitudine ac dolore curatur, quæ deliciis & voluptatibus commissa sunt. Esuriit Dominus, esuriit nimirum quod in cruce situit. Talis esuries, qualis sitis. Nos esurienti Domino pro esca more tentatoris lapides (hoc est, obdurata corda) porrigimus. Sed vnde sic porrigeremus, ut is ea virtute sua in panem verteret, ut meritis nos quoque illi dicere possemus: Domine, dic ut lapides isti panes fiant: atque quod Dæmon callidè molebatur, nos pietati & religiosè faceremus. Simile enim quiddam ipse per Prophetam pollicitus est, cum dixit: Auferam à vobis cor lapideum, & dabo vobis cor carneum. Accedens, inquit, tentator. Vide quo nomine Euangelista Dæmonem appelleret. Tentatorem vocat eo modo quo nos dicimus pictorem, scriptorem, aut aliud simile artificis nomen. Ex quo planè intelligere licet, quod sicut hominum artifices perpetuò instat operibus suis (vixit ex quo iusmodi artifices perpetuò instat operibus suis) ita hostis hic noster, ac tentandi artifex non alio rum vsu victitat: ita hostis hic noster, ac tentandi artifex non alio fungitur officio, non aliud capiat lucrum, non alteri curæ aut negotio intentus est, sed huic vni operi dies noctesque peragere incumbit. Et illi quidem artifices, sacris festisque diebus operis sui laborem intermittunt: hic nullum tempus, nullamque tentandi

Psalm. 33.
Simile.

Tentationes
pro optant.

Ieiunij origo
& auctoritas
ita.

Contraria
contrariis
enim sit.

Exech. 36.

Diabolus vocatur
tentator proprie.

tandi occasionem prætermittit, nec ipsis quidem sacris diebus parcat: sed tunc maximè sacrorum dierum otio in nostrâ abutitur perniciem. Hic non dormit; hic Dominum Angelorum aggressus est: nobis minimè erit parciturus. Tentauit Dominum cum esurisset. Captauit opportunitatem famis: ut ex altera parte naturali fame incitante; ex altera, ipso etiam stimulante, edendi irritaret appetitum. Qua quidem arte frequentissimè in animarum nostrarum perniciem vitur. Circuit enim atque lustrat omnes animi nostri affectus incredibili vigilantia: non aliter atque callidissimus hostis explorat arcis muros, ut ea potissimum parte oppugnatione aggrediatur, qua senserit infirmiora esse præsidia. Quem ergo in nobis affectum ad vitium aliquod procliuorem viderit, hunc ille suggestionem sua exfuset & inflammat. Sicut enim qui è silice per frequentem collisionem ignem excutere volunt, diligenter attendunt, qua parte silex commodior sit ad aris ictus percipiendos, ut facilius scintillam excutiant, qua fomenta ignem concipiant: ita callidus tentator, explorato hominis ingenio atque natura, affinem vitii affectum tentationis suæ ferro acutius pulsat, ut ita tædem præui consensus excussa scintilla, peccati flammam omnia deuorantem incendat. Talis ille parricida Catilina, qui vnicuique abundè suppedibat, ad quæ propensum quemque intelligebat. Itaque aliis scorta, aliis equos, aliis canes ad venadum præbebat, prout vnicuiusque mores & ingenium ferebat. Hic noster Satanas ita quorundam animos inuasit, ut se nullo modo continere posse assenerent. Aus cum laqueo capta, & esca in eo reperta & oblectata, ibidem spontè manet, vincula non sentit, at ubi iam satiata, auolare nititur, tunc demum stringentis latibus inescit. Sic igitur cum homines vitiorum voluptatibus inescit, in eisdem sponte sua manere volunt, non vim quidem aliquam patiuntur, sed voluptatem magis percipiunt. At cum periculi huius magnitudine perspecta, emergere inde atque auolare conantur, ibi primum & carnis suæ tyrannidem & Diaboli potentiam agnoscunt. Quod cum non faciunt, quid tentatio sit prorsus ignorant. Esuriente Domino, accedens tentator, dixit ei, Si Filius Dei es, &c. Ex hoc accessu colligit Caietanus, Dæmonem, qui sub imagine serpentis primum formidat deceptum, modò sub imagine hominis, ac fortasse religiosi viri, ad tentandam Dominum accessisse. Accessus quippe, loquutio hominis propria est. Hac autem prima tentatione, vel ad diffidentiam de diuina providentia, vel ad inanem gloriam pellicere Dominum voluit: ut vis videlicet magnum de se aliquid conciperet,

Dæmon non
quiescit.

Simile.

Salustius.
Catilina in-
genium cal-
idum.

Simile.

Tentatio
quid sit.

Caietanus.

Tentatio
Christi pri-
ma diffici-
lis.

Hosti quo-
modo resi-
stendum.

Epheſ. 6.

Diabolus
mille modis
artifex.

Philip. 1.
Hebr. 2.

Simile.

peret, qui tantus esset, ut ab eo hoc tam insigne miraculum pe-
teretur. Est difficile intellectu, quid in hac prima tentatione
tormentosus ille coluber intenderit. Quidam dicunt eum voluisse
explorare veritatem illius celestis oraculi, quod in Baptismo
sonuerat: Hic est Filius meus dilectus, &c. Alij referunt ad in-
veniem gloriam, alij ad virum gulæ, alij ad dissidentiam illum impe-
lere voluisse assentiri. Quid autem horum intenderit, difficile
intelligendum est. Dominus appositè responderet: *Non in sola pane
vivit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei.* Hoc est ne po-
tes divinam potentiam ita esse constrictam & quasi alligatam
ut sine panis ministerio vitam hominum sustentare nequeat
sunt enim multa alia, quibus ipse mortalium vitam tueri po-
sit. Olim citra panis comestum (quod humano iudicio im-
possibile videbatur) populum suum Dominus tot annos in de-
serto pavit. Christus suo exemplo monstrat arma, quibus ho-
sti resistamus, orationem, fugam seculi, abstinentiam. Non
solo pane vivit homo. Terrenis cibis terrenum alitur corpus, au-
ma vero rationalis divino verbo ad bonam Spiritus virtutem
roboratur. Infideles maxime mortui sunt. Dominus, inquam,
hunc tentationem potuit vno nutu abigere & compescere, sed
ad furorem statim provocatur. Cum igitur aduersarius hac
scripturæ testimonio repressus fuisset, ad alia callidus machi-
namenta conuertitur. Nec enim semel tentasse contentus, alia
atque alia aggreditur via. Cum enim ex pertinaci & assidue
tentandi usu tentator appelletur: vix vnquam hoc intermit-
tendum, nullasque homini præbet inducias, sed insatigabilem
in hoc opere persistit. Superbia enim illi præbet audaciam,
odium vero in nos eius acuit sauitiam; tota autem animi
experientia fiduciam illi vincendi præstat. Mille modis artifice
vocat. Quare nemo post victoriam securum se esse iam ce-
dat. Hac igitur via repulsus Dæmō, alia aggreditur. Adsumit
quippe illo, & supra pinnaculum templi posito, ait: *Si Filius Dei es,
 mitte te deorsum. Scriptum est enim, &c.* En secundus cōgressus do-
cis nostri. Non tibi indignum videatur Christum sic à Diabo-
lo hinc inde ductum, sed memento quod serui formā adsum-
pserit, & per omnia fratribus adsimilari voluit: omnia enim
propter nos. Quid enim mirum, si à Diabolo ductus fuit, qui
membris ipsius crucifigi voluit? Quemadmodum enim auc-
pes variis effeis vtuntur, pro varia animi natura quas illaquea-
re cupiunt: ita callidus hostis diuersis malorum iramperat
ad illaqueandas animas pro variis hominum ingeniis uti solet.

Ad illa

Hæretici
imitantur
Diabolum.

Augusti-
nus.
Superbus
Diaboli fi-
lius.

Initia vi-
tandæ.

Libri hæ-
reticorum com-
burendi.

Adducit falsò scripturam, quod omnes Hæretici ab hoc artifi-
ce didicerunt. Cum ergo hac via, tentator Dominum aggressus
esset, ille contrā respondit: *Scriptum est, Non tentabis Dominum.*
Deum tuum. Dominum autem tentare, est nouo miraculo velle
perire, quod aliis rationibus fieri potest. Quum ergo via pa-
teat, qua ex hoc loco descendere possumus, quorū attinet ut me
deorsum præcipitem? Potuisset quidem fractus ac victus hac
responsione Dæmon ab officio impugnandi cessare, cum in tam
litrenum & insuperabilem pugilem incidisset: sed libido &
auditas nocendi faciebat, ut nihil intentatum relinqueret.

Adsumit itaque Dominum in montem excelsum valde, &c. O vocē
excecrabilem! O vocem ea mente dignam, quæ olim Dei sedem
& gloriam affectauit! A qua infamia (quam semel imbibit) nun-
quam desistit; quando hodie quoque adorationis cultum vni
Deo debitum sibi tribui optat. Quemcunque superbū vide-
ris, ait Augustinus, filium Diaboli esse non dubites. Omnis su-
perbus præse vult, ut Christi Spiritus mansuetus & humilis.
Diabolus insitit semel atque iterum in Christum: ita sanè &
nunc nocendi acutissimas in nos. Quæ causa mihi esse videatur,
victus ferè mundus, hoc maxime tempore, in maligno posi-
tus, in quo tot hæresum monstra atque portentia, totque am-
bitionis, auaritiæ, luxuriæ pestes vbique inundant. Neque
vero me spes vlla cōsolatur, quin potius omnia in peius ruitu-
ra vehementer timeo: quandoquidem licentia licentiam parit,
& corruptio corruptelam inducit, nec vllus iam delictum aut
modus, aut finis est. Vite insitia malorum, quisquis à maiori-
bus liber esse velit. Videmus impudentissimum Dæmonis me-
daciū, qui omnia mundi regna promittit, cum nec porcorū gre-
gem inuadere potuerit, nec formicā quidem sine Dei permisso
habeat in sua potestate. Ideo dicitur mēdax esse, atque mēdaci-
us illi verbo retudit, *Vade, inquit, Satana. Scriptum est enim: Domi-
ni Deus, &c.* Sicut cetera omnia tentationis iacula elyptō
sanctarum scripturarum exceperat: ita hoc quoque postremum
simili ratione refutauit. Nititur ille mendacijs: vtamur nos ve-
ritate. Veritas in libris sacris, quos meditari diligenter dehe-
mus, lateret. Fugite fardos hæreticorum libros, eosque flammis
consecrate. Reliquit enim Diabolus, & ecce Angeli, &c. Quid hoc
est? Nempe hoc Angelorum ministerio Dominus, quæ præuia
victoribus reposita sunt, indicare voluit. Horum autem illud
est, quod superata tentatione, Diabolo animus detrah-
tur, & victoribus additur: minus enim iam timent, quam ante

subegerunt. Alterum verò est, de hoste subacto gratiarum actio
arque lætitia. Qualis est lætitia, tam ingens periculum euasit
se: Quale tripudium apud Israelitas Pharaone demerso?

CONCIO ALIA BREVIS,

SIVE ALTERA PARS.

Si nobis ea esset felicitas, vt in quo discrimine salus no-
stra versaretur, intelligeremus; esset omnis admonitio nostra
superuacanea. Erit igitur nostrum & huius periculi magni-
tudinem detegere, & remedium, quod nobis Spiritus sancti mi-
gisterio collatum est, explicare. Apostolus Paulus indicat per-
iculum in iis verbis: Non est nobis colluctatio aduersus carnem
& sanguinem, &c. Hic quatuor commemorantur. Primum ho-

Ephes. 6.

Adiutoria
Diaboli.Chrysosto-
mus.Remedia
contra Da-
monem.Hebr. 12.
Simile.

stium fortitudo. Secundum potestas & imperium quo vigen-
t. Tertium est calliditas & astutia magna. Quartus locus est, vnde
aduersus nos pugnant. Omnibus igitur modis superiores nobis
existunt, & omnia illos ad victoriam adiuvant. Adiuvant enim
naturalis fortitudo, quia Angeli adiuvant imperium, quia Prin-
cipes & Potestates adiuvant naturalis astutia, quia & Spiritus, &
in his certaminibus ab origine mundi versati: adiuvant denique
locus ipse sublimis, vnde maiori nostro incommodo & minu-
ti suo periculo lethalia aduersum nos tela contorquent. Neque
enim, vt Diuus Chrysostomus ait, vna nobis pugna species pre-
rata est: sed bellum varium ac multiplex propositum, variis ad-
uersariis instructum. Hi non iisdem vtuntur armis, nec vno ad-
iutorio nos adoriri meditantur. Eum oportet, qui cum illis om-
nibus prælio decertaturus sit, omnium artes notas habere. Ad-
Auditores, quo magis vobis periculi huius magnitudinem de-
claravi, hoc magis ad salutatem metum (qui est remedium opti-
mum) & vigilem vestri custodiam excitavi, in qua summum v-
nostræ salutis præsidium constitutum est. Arma ne ad finem v-
quidē deponere debemus. Proximum remedium est, carnis no-
stræ castigatio, & assidua ad Deum oratio. Illud Apostoli ad-
mentem reuocare debemus: Deponentes omne pondus & cu-
cumstans nos peccatum. Quemadmodum qui in regione frigi-
gidissima tempore hyemis, in domo aliqua ventis & frigore
exposita habitaret, ab igne ibidem accenso vix discederet: ita
nos à Dei nostri præsentia (qui ignis consumens est) quatenus
fieri possit, discedere non debemus. Cum hæc celestis spiritus
fortitudo semper sit imploranda, tunc vel maximè petenda est,
cum ab hoc hoste prava aliqua cogitatione aut cupiditate pul-

samur. Videmus quòd lepores, ceteraque infirma animantia à
venatoribus agitata, ad latibula sua confugiunt: ita nos, vbi cui-
que calamitas vel tentatio ingruerit, ad latibulum, id est, Dei
præsidium confugiamus, & in eo condamur: ibi enim pios Do-
minus abscondit in abscondito faciei sue. Christi vulnera sunt
latibula nostra. Vt autem deuota oratio & diuinarum rerum
meditatio, ita etiam facta lectio, miro modo conducit. His igitur
armis septi arque muniti, de communi generis humani ho-
ste victoriam reportantes, sempiternæ gloriæ palmam ab hu-
ius militiæ Principe Christo Iesu percipiemus. Ipse namque
est & certaminis nostri inspector, & certantiam adiutor, & su-
perantium coronator, cui est gloria & imperium in secula se-
culorum. Amen.

Latibula
nostrum
quale.FERIA QVARTA POST PRIMAM
DOMINICAM IN QVADRAGESIMA,
Concio, qua prior, inde qua & secunda pars
Euangelicæ lectionis explanatur.THEMA. Generatio mala & adultera signum querit,
& signum non dabitur ei. Matth. 12.

IN ITIO sacre huius lectionis illud primo loco
querendum esse videtur, cur Pharisei tot inspe-
ctis signis, quæ passim Dominus edebat, nō so-
lū in perfidia sua obstinatis animis persiste-
rint, sed etiā modò signum petāt, quasi nullum
signū vidissent. Tot enim inter illos Dominus
fecit signa, vt idē ipse diceret: Si signa nō fecis-
se inter eos, quæ nemo alius fecit, peccatū non haberent, &c. Quin & ipse rudis
populus hoc intelligebat, cum diceret: Christus cum venerit,
nā plura signa faciet, quā iste facit? Accedunt igitur Pharisei ad
hanc lectionem legimus, quòd Domino fuerat oblati homo
quidam à Dæmone obsessus, idemque & cæcus, & surdus, &
mutus. Dominus expulsi Dæmonem, cæcus visum, surdus au-
ditum, & mutus loquendi facultatem recepit. Hoc autem infi-
gne miraculum, vt in multorum conuentu editum fuit: ita mul-
tos habuit indices, qui de eo variè pronunciarent. Nemo ita

Ioan. 15.

Ioan. 1.

Caluaria
vnde ve-
niunt.

mores suos ac vitam potest instituere, quin multos patiatur ca-
minos maledicorum dentes. Sicut vestis vna variis corporibus
non potest aptari: ita nec idem opus, quamlibet rectum sit, ab
omnibus ex æquo probari potest. Ad Phariseorum responsum
curiositatem. Hi enim virtutis & integritatis testimonio
carebāt, imò multis vitiis luoris, ambitionis & avaritiæ in-
quinati erant: sic nil mirū si aduersam moribus suis Christi do-
ctrinā non reciperent, & inter tot clarissima signa, noui adhe-
sionem peterent, quia internum illis signum rectæ vitæ, tri-
umque auxilij deerat: quo præsentē, nullo alio signo ad fidei
confirmationē opus erat: eo verò deficiente, nulla signa quam-
libet maxima & illustria satis erāt. Cum ergo infidelitatis car-
sam in pectore suo moribusque gestarent, quid ad hoc milia-
bus malum serperet? Habebant illi perfidiæ suæ fomitem, id
est, odium, ambitionem, ac inueteratam malitiam (quæ omnia
Christi doctrina valde infectabatur, nihil illis externa signa ad
fidem conferebant. Quibus tamen Dominus apostolicè, post-
erant meriti, responder: *Generatio mala & adultera signum quæ-
& signum non dabitur ei*, &c. Hoc in loco querendum est, ut
Dominus tam acri obiurgatione in tota huius Evangelij se-
ctione Iudæos feriat? Perebāt signum: quod olim fecisse con-
stat Abraham, Gedeonem, Ezechiam regem, & Zachariā Jo-
nis Baptista patrem. Quamuis hoc ita sit, nihilominus tamen
merito obiurgantur: quoniam duplici nomine hac in re pecca-
bant. Primum quod cæteris Domini signis detrahebant, quæ
vel signa non essent, vel quod vilia & abiecta essent, cum de
lo signum quasi sublimius aliquid postulerent. Sic cum Apo-
stoli Spiritu sancto in die Pentecostes magno sonitu repleti es-
sent, multo eos plenos esse clamabant. Pharisei sui similes
omnia calumniabantur. Erat eorum animus corruptus, quæ
causas inquirebant, quibus aliqua rationis specie perfidiam
suum velare possent. Nemo enim ferè obfirmato animo in se-
culis perseuerat, qui non aliquo iustitiæ colore improbita-
tionem. Quot signa Pharaon vidit? Qui tamen obfirmato ani-
mo aduersus Deum pugnare parabat. Eadem quoque miracula
filij Israel non in Ægypto solū, sed etiā in deserto viderunt,
quibus tamen ductor Moyses dixit, nunquam eos mentem aut
oculos habuisse, quibus ea spectare prudenter possent. Quam-
quidem cæcitatem apertissime testati sunt, cum aureum vitu-
lū

Christi do-
ctrina ab-
erat Phari-
sæi.

Pharisei ve-
prohibentur.

Ador. 2.

Ecclesi. 32.

Signis qui
non mone-
antur.

Exod. 32.

lū fabricarunt, illique liberationis suæ beneficium acceptum
reulerunt. Vide qua cæcitāte laborauit ille rex Ochozias, qui
bis tēte Principem quinquagenarium, & milites ad capien-
dum Eliam misit, & tamen non credidit, licet igni illi essent
consumpti. Nulla ergo externa signa (nisi interius Dei lumen
affligeret) ad veram de diuinis rebus fidem concipiendam suf-
ficiunt: in quo tamen isti toto cælo errabant, qui miraculis tri-
buebant, quod diuinæ gratiæ munus est. Ideoque iure à Do-
mino audire meruerunt: *Generatio mala & adultera signum quæ-
rit, &c.* Cur vocat adultera? Magnò certè consilio. Adultera
enim est femina, quæ deserto legitimo viri thoro, alios sequi-
tur amatores. Legitimus autem animæ nostræ vir Deus est,
ipso eodem testante, qui ait: Ergo saltem amodò voca me vir
meus & dux virginitatis meæ. Hoc legitimo viro suo deserto,
generatio illa aliis, nepe seculo, ambitioni, libidini, & avaritiæ
nupserat, ideoque tam durè à Domino arguitur. Perebat ta-
men temeraria hæc generatio signa, non alia nisi externa: hæc
frequenter oculos tantum mouent, at interna signa, quæ sunt
Spiritus sancti opera, non oculos, sed mentem flectunt & illu-
minant. Hæc autem sunt charitas, gaudium, pax, patientia, bo-
nitas, benignitas, cæteri que Spiritus diuini fructus, qui carnis
operibus aduersantur, mentemque miris modis afficiunt & il-
luminant. Cum homo se à carnis operibus manumissum, & su-
pernaturalibus iis donis atque deliciis affluentem sentit: mul-
to magis huiusmodi signis, quàm miraculis omnibus in fide
solidatur. Sentit diuinos amplexus, gaudet illa pace quæ ex su-
perat omnem sensum, fastidit quæ antea deperibat, imperat
affectibus, execratur peccatum cui antea seruiebat, semper an-
helat ad cælestia. Iudæi internum signum amiserant, cum ca-
scent, hoc in loco adulteræ generationis nomine traducuntur.
Hoc enim spirituale adulterum effecit, ut conscientie suæ te-
stimonio spoliati, externa à Domino signa peterent.
Quibus tamen ipse respondit, se non daturum eis signum,
nisi signum Ionæ Prophetæ. Sicut enim fuit Ionas in ventre ceti
tribus diebus, &c. Perebant signum de cælo, Dominus autem profert
eis signum de terra, hoc est, mortis & sepulture suæ. Ex omni-
bus enim rebus gestis Domini Saluatoris, in illud solūm occu-
pauit illud solūm hominē crediderunt: atque ita in cruce eius
scandalum passi sunt. Sicut ergo sanctarum Scripturarum men-
sa crux ipsa Dominica facta eis est in laqueum, & in retri-

4. Reg. 3.

Adultera
quæ sit.

Hierem. 7.

Signa du-
plicia.

Galat. 5.

Philip. 4.

1. Cor. 2.

butiones, & in scandalum: vnde ipsorum ruina, & vastatio con-
secuta est. Tale signum Iudæorum impietas merebatur, quæ
ad signa Domini cæca, & obstinata, signum modò postulat
cælo: vt non iam miraculis, sed plagis erudita, agnoscat & cal-
ferientem, quem in terris miracula edentem non agnouit. Ne
felices, qui Christi sacram cum diuinitate humanitatem con-
temur, & interno fidei lumine contenti, nullum ad fidem
borandam signum petimus. Verùm quando nutamus quidem
in religione, Iudæis non dissimiles sumus. Vacamus quidem
ieiunijs & misericordiæ operibus; verùm quando ad primam
bulationis motu concidimus, & animu deponimus, signu quæ-
rimus, nos derelictos à Deo querimus. Iam illi qui diuinitatem
fluunt, & aliquid aduersitatis patiuntur, signum querunt & te-
ra: cum rebus aduersis premuntur, à Deo se derelictos esse
bitrantur: hi fidem non amittunt, sed tamen fiduciam languen-
dam retinent, ac planè imbecillem. Pergit deinde Dominus
à Niniuitis, quibus Ionas prædicauerat, argumenta sumit, quæ
bus eorum perfidiam, qui noua signa petebant, coarguat. In-
quit, Niniuita surgent in iudicio cū generatione hac, & peruen-
eam, quia pœnitentiam, &c. Hoc est, comparatione fidei & pœni-
tentia Ninuitarum, patefiet in extremo iudicio adulteratio
generationis huius incredulitas. Illi enim ad vnius ignoti homi-
nis vocem, nullis comprobata miraculis, acerbissimam pœni-
tia egerunt: vos verò tot miraculis & testimonijs comproba-
tam contempistis. Historiam Iona, cuius hîc Saluator les-
ter prætergredi, cum ea varijs vitæ documentis & exēplis
ferta sit. Vbi iactis sortibus, fugitiuum Prophetam fors prole-
dit, magno illi quidē metu & religione inobedientem Prophe-
tā in mare proiecerunt. Illic autem sterfisse mare dicitur à fe-
uore suo. Quam apertè hoc in loco Domine passionis fructus
& efficacia adumbratur? Quātus quæso erat ante hoc placatum
nis sacrificium diuinæ indignationis furor? Hic tantus mil-
in vniuersum genus humanum, Iona nostro in mare totum
stetit à furore suo: quoniam innocentissimus ille agnus totum
in se diuinæ indignationis impetum sustinuit. Ait Isaias: Do-
minus posuit in eo iniquitates omnium nostrum. Ecce hîc
iussor noster pœnas omnes in se pertulit, quas nos committimus
eramur. Agamus igitur illi gratias, cum Propheta diceret:
Confitebor tibi Domine, quoniam iratus es mihi, &c. Nec me-
dò gratias agamus, sed gratiam quoque Domini huius sacrifi-
cij merito nobis conciliare studeamus. Cum iratum eorum

Felices nos
quæro.

Impatentia
nostra ar-
guunt.

Cap. 11.

Iona figura
Christi.

Esa. 53.

Esa. 12.

diuinum numen intellexerimus, hunc Iona mediatorem &
advocatum nostrum, cælesti Patri offeramus, & per illu nobis
propinarti postulemus. Hunc Pater minime reiiciet. Postule-
mus autem, qua isti religione & metu perierunt, qui se totos
diuinæ voluntati d. uonissimè submiserunt, promptissimòsque
ad illi patendum exhibuerunt. Quod si hac religione & pietate
fecerimus; non dubitamus quin mare conquiescat protinus à
furore suo, & diuinæ indignationis furor in lenitatem & cle-
mentiam conuertatur.

Mirabile est, quòd cum Dei Filius non vno die, sed tribus
annis pœnitentiam & regnum cælorum prædicauerit, omni-
bus tamen his rebus adeo parum profecerit, quibuscum versa-
tus fuit, vt illi aduersus eum furentes, tamquam facinorosum
& maledicum hominem, multis vexatum supplicijs, in crucem
tandem egerint. Hoc quis non miretur? Seruus leui opera mul-
tum effecit; Dominus tot verbis & miraculis parum profecit.
Quid dicere aliud poterimus, nisi quod Propheta ait: Iudicia
Dei abyssus multa? Gentiles (vt aliquid coniciamus) magis
ignorantia, quàm malitia: Iudæi verò magis malitia, quàm
ignorantia deliquerunt. Ignoranti facilius veniam dari, decla-
rat Apostolus, cum ait, se quidem blasphemum & persecutorē
fuisse, sed veniam tamen consecutum, quòd ignorans delique-
rit in incredulitate sua. Vnde colligitur, aliter infideles, aliter fi-
deles in extremo illo examine esse iudicandos: cum illi ex igno-
rantia, nos autem veritate percepta, ex malitia delinquamus.
Quare, Auditores, cautiore nos quæso adulteræ generationis
damnatio reddat: & qui de fide iam percepta gloriamur, omni
studio contendamus, vt digna fidei opera Ninuitarum more
faciamus. Nemo verò de nuda & informi fide sibi blandiatur.
Sola enim ea fides iuuat, quæ hâc Ninuitarum fidē imitatur.
Sic enim legitur: Et crediderunt viri Niniuitæ, & prædica-
unt ieiunium, &c. Itaque fidei lumine eruditi, totos se lamen-
tia dederunt, asperitima pœnitentiæ propositum arripuerunt,
& omnibus in rebus perceptæ semel veritati sese totos accom-
modant: quæ vincit mundum, quæ peccatores iustificat, quæ ad
regnum cælorum viam parat, quæ Christo nos confociat. Hâc
fidem imitari studeamus, quæ ad omne opus bonum exfusi-
tati hæc est, quæ nos ad cælestem patriam, sine vlla erroris, of-
fensione, perducit. Amen.

Seruus plus
effecit quàm
Dominus.
Psal. 135.

1. Tim. 4.

Opera fidei
digna faci-
enda.

Ninuitarum
pœnitentia.

ALTERIVS PARTIS EVANGELICÆ LECTIONIS
explanatio.

Quicumque fecerit voluntatem Patris mei, qui in celis est, ipse meus frater, & soror, & mater est. Matth. 12.

Si quis diligenter sacram Evangelij historiam evolvit, inveniet plane Dominum ubique maledictis & conviciis perterritum, molli responsione maledictorum voces fregisse. Scilicet enim scriptum esse: Responsio mollis frangit iram. Vnde cum à furente populo audisset: Nónne bene dicimus nos, quia tu marianus es tu, & Dæmonium habes? Ille contra blande terque respondit: Ego Dæmonium non habeo. Cumque iterum non tam verbis quam lapidibus illi petere decrevisset, ille contra: Multa, inquit, bona opera ostendi vobis ex Patre meo, &c. Cæterum cum blanda oratione illi adulari volebat, tunc fallacem illorum blandiloquentiam gravissima auctoritate retundebar. Quid, inquit, me tentatis hypocritæ? Hi quoque ubi eum Magistrum compellant, ac si eos responsione ducebatur: Generatio mala, &c. Cur igitur hoc ita faciebat? Nimirum quod hac ratione declarare volebat, quāto sit adulatoris, quāto conviciatoris lingua nocentior: præsertim ea quæ hominem immodicis laudibus onerat: & quæ vitis, virtutum nomina imponit: quorum altero necessariam sui cognitionem hominibus eripit, altero eundem in turpi & flagitiosa vita confirmat. Conviciator coronam tibi contumelia sua fabricat, dum patienter materiam ministrat: adulator subdolis laqueum tibi & pulpam blandiloquentia sua tendit. Iudæi generatio mala & adultera vocantur. Hoc adulterij genus vtiā in mores quoque hodie nostros non inuasisset. Video tamē nos quoque ab Apollodoro Iacobo adulteros nominari. Adulteri, inquit, nescitis quoniam amicitia huius mundi inimica est Dei? Si quis enim multorum fidelium mores diligenter examinet, intelliget plane, in nos quoque nomē hoc quadrare. Cōstitemus Christi cōtra remonitis externis, frequenter tamē animus noster in avaritiæ ambitione, fraterno odio, & impudico amore totus est. Eo inquit Yates Regius, dilexerunt eum in ore suo, lingua autem mentiti sunt ei. Eximescamus frates in malis dupliciter peccare, & peccata peccatis addere, & poenitentia remedium pro-

castinare. Poenitentia dilatio & peccatorum repetitio Christiano homini valde est formidanda. Confiteris, inquis, quotannis Quadagesimæ tempore, & sacram sumis Eucharistia, & vetera detestaris flagitia, & prava item cōsuetudinis funem abruptis, bene facis: verum tamen quem fructum hoc studium habuerit, sequens vita declarat. Si eadem crimina quæ evo-misti, resorbes, quid prodest? Nemo mittens manum ad aratrum, & adspiciens retrò, aptus est regno Dei. Adducit exemplum vxoris Loth. Melius erat illis, non cognoscere viā iustitiæ, &c. Sed improborum hominum periculum relinquentes, ad priorum felicitatem, quæ in extrema lectionis huius Evangelicæ parte continetur, veniamus.

Quicumque fecerit voluntatem Patris mei, qui in celis est. Hæc pauca verba, tantam habent vim ad animos nostros pietatis amore inflammandos, ut cætera omnia, quæ sanctis literis continentur, his comprehensa esse videantur. D. Chrysostomus stupendum considerat abiectissimum vermiculum eò dignitatis & celsitudinis esse venturum, si pietatem & iustitiam colat, ut verè de eo dici possit, quod unigeniti filij Dei & frater, & soror, & mater sit. Quibus nominibus quid coniunctius? Videmus quo Christus flagret desiderio, ut eò omnes curas dirigat, ut quisque voluntatem Patris impleat, ille frater, ille soror, ille mater sibi esset. Hoc est enim quod ait: Quæ est mater mea, & qui sunt fratres mei? Quasi dicat: Non alios fratres, nec aliam matrem agnosco, nisi eos, qui se totos Patris mei obsequio tradiderunt. Hoc item illud est, quod alio loco discipulis cibum offerentibus dixit: Ego cibum habeo manducare, quem vos nescitis. Cibus enim meus est, ut faciam voluntatem Patris mei qui me misit, ut perficiam opus eius. Vide quanta sit hominis in gratia Dei cōstitutio, felicitas, quem Dei Filius his tam arctæ & sanguinitatis titulis sibi deuineit, ut illum matrem, fratrem & sororem appelleret. Aestimemus hæc dignitatem pro meritis. Saluator alia creaturarum nomina assumpsit sibi, utpote panis, mentem hominis reficiens, & vitam animæ defendens. Vocatur item propter mansuetudinem Agnus, ob fortitudinem Leo, ob vim illuminandi Sol, & Ignis, quod rubiginem malorum novorum absumat, & in æternitatis amoris algentia pectora incendat. Cum igitur virum pium Dominus sese & fratris & sororis, & matris loco habiturum ait, significat hac necessitudine nihil arctius, nihil oprabilius esse. Vide quanti nos faciamus principis mortalis gratiam. Sed est & aliud adhuc nomen sublimius atque diuinus, quo illos Dominus appellat: cum eos

Poenitentia dilatio periculosa.

Luc. 9.

1 Pet. 2.

Matth. 12.

Chrysostomus.

Dignitas huius mundi quæ.

Joan. 4.

Nomina Christi conuenientia.

Deus pater
noster est.
Roman. 8.

Amicorum
omnia com-
munia.

Psal. 45.
4. Reg. 6.

Psal. 34.

Psal. 31.

quidem filios, se verò eorum patrem facit. Ratio huius nomi-
nis perfectissimè post parentē carnis, in Deo reperitur. Si enim
pater is habendus est, qui filium sibi similem formæ & speciei
gignit: cum Deus in animis hominum piorum formæ suæ
similitudinem (quæ iustitiæ sanctitate continetur) ingeneraret
quem alium excellentius possumus patrem appellare? Hic est
Princeps ac parens generis nostri. Hic nobis sator est, hic al-
tor, hic educator, vitæ custos hic, salutis vindex. Quod si filij
Dei sumus, nō humanis opibus firmati, sed diuinis excoliti se-
mus. Quos fecit filios, eisdem sibi hæredes constituit, & ad di-
uinitatis patrimonium euocauit. Nunquam cælestis ille Pater
eos quos Spiritu suo genuit (quamdiu in debita fide permanse-
rint) abdicabit. Aequitatis ratio postulat, vt seruis opera sua e-
gregiè functis iusta persoluantur merces: si leges præferimus
amicitiæ, vt omnia bona sint amicis cōmunia: si iure statutum
est, vt legitimi filij in paternorū bonorū possessione colloca-
tur; non obscurum est, iuris sempiterni rationem flagitare, vt
summus ille omnium Dominus, qui bonorum amicus & Pa-
ter est, vel seruis diligentibus, vel amicis fidelibus, vel filiis cha-
rissimis, sempiternæ gloriæ fructum largiatur. Iure igitur cum
Propheta clamare possumus: Deus noster refugium & virtus ac-
tutor in tribulationibus; &c. Plures (inquit Propheta Heliseus)
inermis ab exercitu Syriæ obsessus) nobiscum quàm cum illis
& ipse te enutriet. Hac autem de causa toties literæ sanctæ nos
in vno Deo latari atque gloriari horrantur. Latamini, ait
ille, in Domino, & exultate iusti, & gloriamini om-
nes recti corde. Ille est noster protector & pa-
rens beneuolentissimus. En, Auditores,
quàm magnificum præmium illis
propositum sit, qui iustitiam
& pietatem colunt. Faxit
autem Deus vt in bo-
nis perseueremus.
Amen.

FERIA

FERIA SEXTA POST PRIMAM
DOMINICAM IN QVADRAGESIMA,
Concio, in qua lectio Evangelica explanatur: &
quid nos facere oporteat, quo beneficij Christi
participes efficiamur.

THEMA. Qui primus descendisset in piscinam post mori-
nem aque, sanus fiebat à quacunque detinebatur infirmi-
tate. Ioan. 5.

INITIO sacræ huius lectionis non obscure no-
bis sanctus Euangelista insinuat, quid potissimum
ad sacras conciones vtiliter audiendas necessariū
sit. Erat Hierosolymis piscina: in hanc descendit
statis temporibus Angelus. Hæc piscina, quæ est
Ecclesia, non erat salutaris, nisi motus Angeli adfuisset. Ecclesia
sola instrumenta salutis ægris mentibus confert: nemo tamen
hoc satis esse ad salutem æstimet, nisi cælestis quoque virtus
adsit, quæ diuinis eloquiis vim tribuat, qua mentes nostræ ad
pietatem per illa moueantur. Sicut enim quo terra fruges pro-
ducit, nō satis est vt agricola semen iaciat, nisi cælorum etiam
fluxus, & cælestis pluuia adsit, quæ terram irriget ac fecundet:
ita in hac spiritali animarum cultura non satis est vt diuini
nos verbi semina in terram cordis vestri iaciamus, nisi superni
virtus adsit, quæ mentem interiùs illuminet, excitet, & fecun-
det. In quo quidem opere cum vtrumque necessarium sit; lon-
ge tamen excellit, quod diuina gratia, quàm quod humana
præstat industria. Ego plantavi, inquit Apostolus, Apollo riga-
uit; Deus autem incrementum dedit. Lingua nostra calamus
est scribæ velociter scribentis, hoc est, instrumentum, quo
Deus pro meritis Auditorum vt solet. In hac Evangelica le-
ctione duo nobis insignia miracula referuntur: alterum vetus,
alterum nouum: alterum quod diuina virtus olim sub lege, al-
terum quod operata est reuelatæ tempore gratiæ. De vtroque
igitur nobis in præsentī concione agendum erit, quoniam
vtrumque magnis mysteriis repletum est. Oremus Deum.

Ecclesia cō-
tinet saluē.

Simile.

1. Cor. 3.
Psal. 44.

Diuisio E-
uangelij.

AVE MARIA.

Est, inquit Euangelista, Hierosolymis probatica piscina, quæ, &c.
In hac ægrotorum multitudine, quæ piscinæ circumfusa salutē
exspe-

expectabat (quam tamen non omnes simul, sed vnus tantum assequeretur) humana vite labores, inanes conatus, & spes fallaces velut in speculo & imaginē quadā intueri licet. Non dubium quin magna ibidem esset ægrotorum multitudo, quando & ex Hierosolyma vrbē, & ex finitimis cæterisque regionibus magna ægrotorum turba, spe recuperandæ salutis eo conflueret. Hi autem omnes ibidem diu noctuque, aquæ mortum expectabant, tam longa patientia, vt quidam ibi paralyticus esset, qui octo & triginta annos hanc captandæ salutis opportunitatem præstolaretur. Ecce quantus ardor recuperandæ salutis. Vehemens aliquando imponit desiderium, at fallit. Hæc tam magna ægrotantium turba, alteram multo maiorem gratioribus morbis laborantem nobis representat. Constat homo corpore & anima. Corpus habet vitam & mortem, morbos, & sanitatem: ita & anima. Virtus est sanitas & bona valetudo animæ, vitium est aduersa eius valetudo. Multi maximo vitio, id est, cupiditatis laborant. Hi sūt qui ardētissimo studio perituras opes, honores, inanes voluptates ita insectantur, vt nullum propter ea adipiscenda laborem recusent. Inde contingit quod anima ex hoc spiritali morbo grauissimè laborat, siquæ quicquid ardentè animus desiderat, etiam fidenter expectat. Hoc ergo fallaci desiderio deceptus animus ea aggreditur, ad quæ per impotentiam peruenire non potest, atque ita vana solitudine & casto labore consumitur. Vt enim Salomon ait: Qui nititur mendaciis, hic pascit ventos, & idem ipse sequitur: aues volantes. Adeo enim avarus est mundus, adeoque rerum suarum tenax, vt quamuis omnibus omnia polliceatur, & omnes ad spem & amorem sui prouocet, vix tamen vni aut alteri tribuat quod concupiscit. Terrenarum rerum conditio est, vt non habitæ desiderantur; habitæ verò sæpe nauseam pariant. Quod D. Augustinus expertum se fuisse testatur his verbis: Ad quodcumque me conuerto, vilescit adeptum, quod accedebat desideratum. Aliud enim mihi res nondum habita pollicebatur, aliud verò habita & possessa monstrauit. Summa hæc est. Qui diues est, penuriam formidat ignobilem. Qui pauper est, nihil timet, nihil potest perdere. Qui vult diuites fieri, inquit Apostolus, &c. Oportet cupiditatibus nostris frenum imponere; oportet nostra sorte esse contentos. Itaque vt qui contentus possit esse animus, non est iactandus, nec multarum rerum actus fatigandus. Inter omnia cupiditatis nostræ medicamenta summum illud est, ad quod nos Propheta inuitat, cum ad vitam spem in Deum vocat, & omnes curas & cogitationes nostras

Amicus hu-
mana pro-
ponitur.

Anima
quādo mor-
bo laborat.

Proverb. 10.

Mundus
iniquus.

Augusti-
nus.

Pauperum
conditio fe-
licior quā
diuitum.

1. Tim. 6.

Tranquilli-
tas mentis
ubi.

in ipsum iactare præcipit. Hic enim veram felicitatem & requiem inueniri testatur, cum ait: In pace in idipsum dormiam & requiescam. Quoniam tu Domine singulariter in spe constituisti me. Ad hanc transgressionem nos induxerunt verba Evangelij: quod omnes expectabant, & vnus sanabatur.

In hac ergo magna ægrotantium turba, quæ iuxta piscinam stabat, erat ibi homo triginta & octo annos habens in infirmitate sua. Mira profecto res, tanto tempore nec salutem assecutum fuisse, nec tamen sperare desuisse. Magnus enim salutis & vite amor, tam longæ expectationis & patientiæ huius causa exstitit. Quo exemplo, Auditores, multorum fidelium pusillanimitas & inconstantia iure reprehenditur, qui si, cum aliquid à Deo postulat, non citò exaudiuntur, vel si spiritali dulcedine cum orant, minimè recreantur; animum illud abiiciunt, sequè à Deo derelictos arbitrantur. Videmus hic & experimur non tantum maiora peccata eiiciendi, verum etiam remanentes in anima sua veterum delictorum radices euellere conabari, qui illas ante diuinæ maiestatis oculos detegens, aiebat: Tu scis Domine, hæc de re ad te gemitu cordis mei, & flumē oculorum meorum. Vult etiam Dominus paruas illas radices in nobis remanere, vt homo infirmitatis suæ secum argumenta circumferat, & in paruis, quæ superare nō potest, aperte discat, cuius ope & virtute maiora superauerit. Qui, inquit Apostolus, existimat se aliquid esse, cum nihil sit, ipse se seducit. Ob hæc de se opinionem quidam à Deo deferuntur, vt sibi ipsis relictis, protinus labantur & ruant, & ruina sua eruditi, de se humiliter sentiant, quod Apostolorum Principi videmus contidæ patens hunc paralyticum tam diuturno morbo conflantem, inter alios vidisset, ait ad illum: Vis sanus fieri. Cui ille: Domine, inquit, hominem non habeo, vt, cum turbas, &c. Apparet ex his verbis paralyticum hunc in vultu ac verbis Domini miram quandam misericordiam & lenitatem (quæ in eo semper eludam paratum fuisse: vnde facilem eius animum ad optulandam causam tamre miseræ, & remediū modum subindicauit: si forte illi Dominus adesse, eumque ad piscinam baiulare vellet. Itaque quod palam erubuit petere, tacite atque dissimulanter ad Samaritanam verba imitari: Si scires, o paralytice, donum Dei, & quis est qui dicit tibi, vis sanus fieri, fortasse non dubitares,

Psalm. 4.

Inconstan-
tia nostra
arguitur.

Augusti-
nus.

Galat. 6.

Homo sibi
relictus.

Ioan. 4.

Esa. 33.

Christus
quid nobis
contulerit.1. Pet. 1.
Dent. 32.Inertia no-
stra repre-
henditur.
Prouerb. 26.
Prouerb. 22.
Prouerb. 15.
Prouerb. 18.Homo quis
habendus.
Matth. 14.

tares, an iste ad piscinam vsque humeris impositum portare vellet. Hic enim Dominus ferendis humani generis oneribus, hoc est, omnes omnium peccatorum poenas & supplicia in humeris suis portat. Dominus siquidem posuit in eo iugitates omnium nostrum: adeo, vt nullum siue leue, siue graue delictum ab origine mundi commissum sit, quod ille humeris suis non portauerit, & pro quo non doluerit. Hic nos inter omnia pietatis ac clementiae suae incommoda praecipue portauit omnes, cum ad crucis patibulum nostri gratia praecellisset. Hic enim peccata nostra portauit in corpore suo super lignum, quod peccatis mortui, iustitiae viuamus. Regia enim aquila est, quae expadens alas suas, assumit filios suos, & in humeris suis portat illos. Denique si dubitas an te ad turbidam istam piscinam, in qua taurorum & hircorum sanguis effunditur, perferre velis, scias esse eam clementiae eius magnitudinem, vt in ipso corpore suo quinque tibi piscinas non aquae, sed sanguinis; nec sanguinis taurorum aut hircorum, sed pretiosissimi sanguinis sui aperire paratus sit, in quibus non a corporis morbis, sed a lethali animi vulneribus sanandus sis. Sed est & aliud quod nobis hic paralytici verba innuunt, cum ait: *Hominem non habeo*. Dicit enim hominem se habere negat, tamdiu dilata salutis & remedii causam indicat. Hic enim paralyticus salutis quidem desiderium habebat: sed quoniam internis & externis viribus destitutus erat, quia nec ipse per se ad piscinam currere poterat, nec hominem habebat qui celeriter eum, deferret, longissimo hoc corporis spacio eodem morbo tenebatur. O quam multi sunt, auditores, in Ecclesia, qui ob simile hominis (hoc est, virilis animi) defectum, in sordido vitiorum lecto velut mortui decubunt: non quia piis desideriis careant, sed quia virili animo & fortitudine destituti sunt, quae, quod recte desiderant, exequantur. Sicut ostium, inquit Salomon, voluitur in cardine suo, ita piger in lecto. Rursus idem: Dicit piger, leo est in via, in medio platearum occidendus sum. Vult & non vult piger. Huic simile effeminatos appellat, quoniam virili animo destituti, virtutem tamquam rem horrendam & inaccessam refugiunt. Vide quomodo necesse est vt hominem habeas, vt scilicet sis virili animo praeditus. Regnum caelorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Cum ergo hanc tam diuturni mali causam paralyticus exposuisset, ait illi Dominus: *Surge, tolle grabatum tuum, & ambula*. Quae cum ille sustulisset, qui cum sabbatho contra legis preceptum ferentem onus viderunt prohibebant, dicentes: *Sabbatum est, non licet tibi tollere grabatum tuum*. Quibus ille respondit:

non sanum fecit, ille mihi dixit, tolle grabatum tuum & ambula. Quod perinde est ac si diceret: Qui ea potestate praeditus est, vt me a tam diuturno & immedicabili morbo, non herbis, aut medicamentis, sed vnus verbi imperio subito liberaret, ille utique potuit mihi praecipere, vt tollerem grabatum meum, & ambula rem. Huius ego auctoritatem, contra vestram auctoritatem, huius sententiam, contra vestram omnium obicio sententiam. Verum paralyticus hic non corpore solum, sed mente quoque & animo sanatus fuit, qui adeo sapienter philosophatur. Quae quidem philosophia sicutum nobis impenetrabile aduersus omnia mundi tela, & humanae prudentiae argumenta praebuit. Quicquid enim illa aduersus Christi philosophiam protulerit, hoc clypeo facile retundemus. Si illa suadeat vt omni sollicitudine & mendicare contingat, huic protinus respondeamus: Qui me condidit ac redemit, ille mihi dixit: Nolite solliciti esse in crastinum, dicentes: Quid manducabimus? aut quid bibemus? aut quo operiemur? &c. Sic de reliquis quae solet caro suggerere, agite. Si suadeat ad haeresim, succurrat tibi Ecclesiam esse auctorem. An non stultissimus & amentissimus sit, qui Dei magisterium genus hominum pessundatum est? fidem habeat? Hoc ostendit quod D. Petrus Apostolus monet, cum in fide resistenti Diabolo docet: quod facimus cum medicamentis illius, quibus nos decipere solet, fidei veritatem & dogmata opponimus. Ad haec paralytici verba illi responderant: *Quis est ille qui dicit: Tolle grabatum tuum, & ambula?* Videte, quaeso, quomodo caecus semper, ne aut odij, aut inuidiae virus animum nostrum inficiat: his enim pestibus ita mentis oculi obscurantur, vt in splendida etiam vita nihil nisi naeuum aliquem (si forte adsit) cerere possint. Sic enim muscae dorso inmenti alicuius inambulantes, yloeri, si quod forte deprehenderint, insident, cetera ta fugiunt, & ea, quae putida atque olida sunt, amplectuntur. Ceterum vbi paralyticum nostrum Dominus in templo inuenit, non contentus prioris salutis beneficio, adiecit & aliud, nempe salutarem cautionem & admonitionem, dicens: *Ecce sanus factus es, iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat*. Quod perinde est, ac si diceret: Hactenus quidem vna te cu-

Paralyticus
philosophus.

Matth. 6.

Genes. 3.

2. Petr. 3.
Diabolo resistendum.

Simile.

Simile.

ra sollicitum reddebat: quia verò ea Dei beneficio solutus
altera nunc cura pro illa a te substituenda est, nempe quomodo
partum salutis beneficium tuearis. Qua quidem cautione
moneamur, Auditores, ut quicunque hoc sacro tempore spiritus
lem animæ salutem poenitentiae medicamento consecutus
mus, nouam curam & sollicitudinem suscipiamus: quomodo
videlicet perceptam semel gratiam & iustitiam reuocemus.
Nisi enim hac in re studium & diligentiam adhibuerimus,
vehementer timendum est, ne fiant nouissima nostra deteriora
prioribus. Ingratus namque animus, & percepti beneficii
mor, deterioris ingrati causam facit, dum ceteris criminibus
vitium adiecit ingratitude. Ex his autem Domini vultu
aperire colligimus, diuturnum illum paralytici morbum prop-
admissa crimina illi obuenerit. Cum enim ait: *Iam noli
care, ne deterius tibi aliquid contingat: peccatis imputandum
docet, & quod ante contigerat, & si quid aduersi postea illi
tigit. Sæpe enim Dominus corpus verberibus cecidit, ut
dormientem animam excitet, vel debitam poenam sceler-
bus inferat. Quod facile ostendit Asa regis morbus, qui velle-
mentissimo dolore pedum ægrotauit, quoniam Prophetæ
eius correctionem missi pedes ligno constrinxit. Propter
quiritatem inquit David, corripisti hominem. Cum iudice
muta Domino corripimur. Fuit hic homo valeridianus, peccat-
ralycticus corpore efferto: poterat tamen corde & lingua peccata
committere. De corde, inquit Saluator, exeunt cogitationes
malæ. In corde radices iaciunt, superbia, ambitio, auaritia,
alia vitia. Habeamus semper ante oculos illud Sapientis: *Quod
custodia serua cor tuum. Ut enim hortorum cultores omnes
diuum suum in excolenda arborum radice ponunt, quæ & arbori
irriguis, & stercore, & molli terra fouent (hac enim diligenter
cultis, latis fructibus & fructibus arbor procera cõsurgit) ita
pius cordis puritati summa cura inuigilare debet. Quod facit
si, quæta maxima celeritate poterit, sordidas ex eo malorum
cogitationum muscas in primo statim limine abegerit, & ipsam
cogitationibus impleuerit. Paralyticus triginta & octo
annorum spacio decubuerat & tamen Dominus comminationem
si deterius quid committeret, aliquid deterius illi accessurum
An quid grauius illi contingere poterat? Quod autem grauius
committitur, intelligendum de igne gehennæ: quod quidem
malum infinitis partibus grauius esse constat.**

Iam quid nos facere oporteat, ut Christi beneficii participes
esse possimus, Christus designat per Noe, qui per ligum leu-

Vita bona
remenda.

Peccata
quid mere-
antur.

Reg. 13.

Psalm. 38.

1. Cor. 11.

Matth. 23.

Proverb. 4.

Simile.

Cogitationes
malæ ex-
pellingenda.

uauit mundum, quem malitia hominum euerterat. De hoc
enim ubi primū natus est, parentes eius diuino Spiritu acti di-
xerunt: Iste consolabitur nos ab operibus manuum nostrarum in
terra, cui maledixit Dominus. Ipse enim Christus est, qui ma-
ledictionem vertit in benedictionem; qui per felicissimum
crucis lignum seruauit, quos prior parens per prohibitionis li-
gum perdidit. Clamans Ioannes ait: Ecce agnus Dei, ecce qui
tollit peccata mundi. Torcular enim ipse solus calcavit, quia
solus ipse labores & dolores nostros portauit: solus ipse omnia
peccata mundi deleuit, gratiæque passione sua promeruit, qua
peccati morbo sanaremur. Piscina, Auditores, typum gerit
diuinæ legis, quæ ad curanda hominum vitia, & sanandos mentis
humane morbos a Deo lata fuit. Iuxta piscinam astabat ma-
gna multitudo languentium, qui curati cupiebant: ita ad Chri-
stum ægroti confugiant, ut salutem animæ consequantur. Hic
est ille pius Samaritanus, qui vulneribus suis vulnera nostra sa-
nauit, quique nos supra iumentum suum (imò supra humeros
suos tanquā pastor errantem ouem) imponens, in stabula eter-
næ felicitatis adducet, quod lex nullo modo facere potuisset.
Iam quid sit quod nos huius beneficii faciat participes, ex-
curiamus. Expectabant omnes, sed vnus accepit sanitatem.
Illi qui iam cogitant esse tempus acceptabile, qui vocem Do-
mini interitus monentis audiunt, parent, & vocanti cum Paulo
respondent: Domine quid me vis facere? hi planè sunt qui sa-
lutis huius beneficium consequuntur. Hac igitur obedientiæ
promptitudine participes Christi sunt. Ipse namque, ut idem
ait, factus est omnibus obedientibus sibi, causa salutis æternæ.
Vide obedientibus, non stertentibus. Quoniam pauci admo-
dum sunt, qui simili ardore atque celeritate, ad cælestia dona
festinant; ideo vnus tantum ex tam numerosa ægrotorum
multitudine sanabatur. Arcta enim est via, quæ ducit ad vi-
tam, & pauci sunt qui ambulant per eam. Ipse ille magni con-
silijs Angelus venit in hunc mundum, ut mundaret sibi popu-
lum acceptabilem, sectatorem bonorum operum, ut nos ad cæ-
lestia eleuaret. Euangelium Christi sufficientia nobis salutis re-
tinet beneficium & stimulis homines ad pietatem iuuat. His
namque rebus miro modo & infirmitas nostra roboratur, &
ignorantia eruditur, & charitas in Deum accenditur, & odium
aduersus peccatum inflammatur. Verum quid hæc omnia sa-
lutis adiumenta cessantibus, & nihil curantibus conferunt?
Quid refert si magnus aliquis ad te curandum medicus veniat,

Ioann. 1.
Esa. 63.

Salus nostra
vnde.

Luc. 19.

2. Cor. 6.
Act. 9.

Hebr. 5.

Matth. 7.
Christus
magnus
Angelus.

Tit. 2.

Simile.

178 DOMINICA II. IN QUADRAGESIMA
si tu preceptis eius parere recusas? Queramus igitur Dominum
dum inueniri potest, inuocemus eum dum propè est, & facilius
& clementem inueniemus medicum. Amen.

DOMINICA SECUNDA IN QUADRAGESIMA, CONCIO, IN
lectio Euangelica explanatur, nepe quæ est Matth.
17. de transfiguratione Christi, quæ Sabbathi.
Quatuor temporum proponi solet. Inde secundo
loco Euangelium de Cananitide muliere, quod
in quibusdam Ecclesiis prædicari solet, explanatur.
Tractatur in utrisque Concionibus de rebus
valde necessariis.

THEMA. *Assumpsit Iesus Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrem eius, & duxit eos in montem excelsum seorsum.* Matth. 17.

IN lectione sancti Euangelij transfigurationis
Christi mysterium iucundissimè describitur
ria. Ante Euangelium hoc nobis confessio Petri
de Christi diuinitate describitur. Inde quod
Dominus passionis ignominiam discipulis iam
fide confirmatis declarauit. Cumque Petrus carnali adhuc
sui præpeditus non assequeretur, & ab hac intentione
num reuocare conaretur, audiuit: Vade post me Satana, tes-
talis mihi es. Ille non patiebar scandalum, sed Petrus re-
oratione eum à salutis nostræ opere reuocabat. Ex Christi re-
bis nos Domini flagrantissimam erga genus hominum chari-
tem animaduertimus. Repulit à se Christus ipsum Satanam
iniqua suadentem, ubi ait: Vade Satana, &c. Modò eodem
mine verbi discipulum ferit, quem antè beatum pronunciauerat.
Flagrantissima salutis nostræ & paternæ gloriæ sitis, in eandem
stint, vt consilium hoc adeò molestè ferret. Alia sunt consilia
Dei à consiliis hominum. Numquid, ait Iob, oculi carnis
sunt, aut sicut videt homo & tu videbis? Seculi enim homines
bona omnia utilitate meriuntur: verum propter solam Dei gloriam

Matth. 16.

Matth. 4.

Iob 20.
Sicut si-
laris homi-
num qua-
lia.

CONCIO.

179

nam, varios labores & certamina pro pietate subire, id summæ
est dignitatis. Hoc Petrus tunc tēporis ignorabat, qui in schola
Christi paruos adhuc progressus fecerat. Colligimus, non pro-
ptius ab iis qui virtutem profitentur, omnem perfectionem exi-
gendam. Affectus omnes non tam citò possunt deponi: quare
qui dudent inchoantes, illi inique agunt in eos. Humanum est
labi. Contra tales mormos, & aliorum insectatores, qui trabem
in suis oculis non considerant, Sapiens ait: Ne quæras impie-
tatem in domo iusti, neque vastes requiem eius: septies enim
in die cadit iustus, & resurgit; impij autem corruunt in malum.
Itaque non est viri iusti non cadere, sed non corruere in ma-
lum, hoc est, in malo perdurare. Hinc in Psalmo ille beatus esse
prædicatur, non qui aliquando non cecidit (quis enim de hoc
gloriaripotest?) sed qui in via peccatorum non sterit. Cadere
enim atque labi hominum est: in via autem peccatorum stare,
improbiorum. Vt autem Dominus Petrum & ceteros discipu-
los ab exteriorum bonorum dilectione auocaret, & ad super-
notum studium accenderet, ait illis: Si quis vult post me venire,
abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Via
ad veram felicitatis gloriam est, vt toleremus labores & igno-
minias, & sic Christum sequamur. Hæc quidem via est diffi-
lis & molesta carni, at eius præmiū lōgè est excellentissimum.
Moyse misit ad explorandam terram Canaanæorum promissam
à Deo, qui ex fructibus terræ eius insignis magnitudinis bo-
num, quem duo homines ligno impositum circumferebant, &
similes alios fructus adduxerunt, vt eo indicio magnam eius
fertilitatem agnoscerent; ita Dominus hæc celestis gloriæ por-
tionem, quæ de fulgentissimæ eius humanitatis aspectu proces-
sit, discipulis hodie proposuit: vt hoc argumento qualis esset il-
lius immentæ & increatæ pulchritudinis aperta contemplatio,
intelligerent: quando talis erat illius terrenæ mortalisque sub-
stantie conspectus.

Atque vt hanc promissionem impleret, post sex dies Assum-
psit Iesus Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrem eius, & duxit eos in
montem excelsum seorsum, & transiit. &c. Qua quidem specie for-
solum, sed futuræ resurrectionis & claritatis, in qua non corpus
imaginem ante oculos proposita, ostendere voluit. Sciendum
Christum Dominum comprehensorem pariter & viatorem se-
culi, eundem duplicem animæ suæ portionem fuisse: ita enim & ad
gloriam eius, & ad salutem nostram expediebat, vt videlicet sa-
cra illa humanitas, quæ Verbo Dei vnita erat, Verbum ipsum

Errare hu-
manum.
Prouerb. 24.

Psalm. 1.
Beatus quis
dicendus.

Luc. 9.
Christum se-
qui debe-
mus.

Simile.
Num. 13.

Christi diui-
nitati speci-
men.

Christus ut
doloribus
obnoxius.

Christi beni-
gnitas in
nos.

Elías &
Moyses qua-
les fuerunt.

Luc. 2.

Luc. 9.

Christus
quid nobis
promerue-
rit.

videret, cui vniebatur: & quia ad salutem nostram operanda
assumpta erat, dolores quoque pati posset, quibus nos redime-
ret: atque ita in altero comprehensor & beatus; in altero vni-
& doloribus obnoxius erat. Quocirca divina dispensatione
singulari miraculo factum est, ut summa illa animæ gloria
sacrum corpus minime redundaret: quo & pati, & dolores
subiici posset, ut passionis & obedientiæ suæ merito munus
redimeret; quem inobedientiæ & voluptatis illecebra capere
fecerat. In isto miraculo transfigurationis tota externi hominis
species sic immutata est, ut facies eius splendesceret ut Sol,
fistimenta verò fierent alba sicut nix. Splendor hic infirmos
cupulorum oculos non perstringebat, sed potius diuina quædam
voluptate oblectabat. Quia in re summam eius bonitatem, &
nitentem spectare licet, qui cum hac tanta gloria fulgere
per potuisset, ipse tamen sponte sua propter nos splendorem
influxus, radiosque compressit, ut acerbissimos pro nobis
dolores perpeti, & pro peccatis nostris lætæ maiestati satisfacere
posset. Quis igitur, dum hæc considerat, non totus in huius
tanti Saluatoris amorem exardescat? Nec sola tamen Christi
gloria discipulorum oculos oblectauit, sed etiam Elías & Moyses.
Moyse: qui simul cum Domino visi sunt in maiestate, hoc est
mirabili gloria & claritate perfusi. Fuerunt hi inter omnes
terris testamenti Patres maximè insignes: alter quidem legis
Prophetis humanitas Christi acciperet testimonium. Quare
tem vis orationis consequi possit, qua læticia duo isti elan-
tissimi Prophetæ compleri fuerint, ubi Dominum in maiestate vide-
meruerunt? Non dubiis, quin horum gaudium excellens fu-
rit, quam Simeonis. Qualia autem & quam festiua fuerint
loquia illa, quæ hic in ista festiuitate habita sunt, quis enu-
te poterit? Loquebatur, inquit Lucas, excessum Domini, quod
completurus erat in Hierusalem: hoc est, loquebantur de pas-
sione, de morte, de cruce, de opprobriis, quæ passurus erat
Hierusalem. Summus ille arbiter mundi Deus, humanum ge-
nus à Diaboli captiuitate liberaturus, hoc potissimum à
demptore pretium exegit, ut acerbissimam mortem, & vilissimam
quidem munus & sacrificium adeo illi grati fuit, ut villius
fuit omnia omnium seculorum peccata condonaret, & celestem
regni fores, ad illud usque tempus clausas, redemptis aperiret
mundumque in gratiam suam, & antiquam dignitatem res-
taret. Offenderat culpa, verum hæc obedientia placauit.

ligimus sanè materiam colloqui nihil ab huius festi dignita-
te abhoruisse. Verum est quod Poëta ait: Trahit sua quem-
que voluptas. Christus nihil tam ardentem oprabat, quam hac
occasione placare Patris iram. Baptismo habeo baptizari, &
quomodo coarctor usque dum perficiatur? ait ex magno desi-
derio. Hoc est illud gaudium, de quo Apostolus ait: Proposito
sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta. Iacob ser-
uauit septem annis pro Rachel, & videbantur pauci præ amo-
ris magnitudine, quomodo non pauci huic tam nobili amatori
omnes cruciatus, quos sustinuit, leues viderentur? His cruciati-
bus dilectam sponsam Ecclesiam redemit, eam lauacro sanguinis
sui emundauit, & formosam sine vlla ruga & macula reddidit.
Vberam palmarum populo acclamante excipitur, illachrymat,
considerans mala nostra: in hoc verò festo mirabiliter exultat,
recolens mala sua. Quis huic tanto amanti vicem non rependat?
Si tot ille labores non pro se, sed pro te vili vermiculo adeo spò-
dum hæc igitur tractantur, & Moyses & Elías abire pararent,
ait: Domine bonum est nos hic esse: Si vis, faciamus hic tria tabernacula
tibi vnum, Moysi vnum, &c. Nullius enim mundanæ rei memor
omnium oblitus, & totus illius torrente voluptatis ebrius, illam
viam oprabat, illam firiebat, in illaque perpetuo manere cu-
piebat. Sicut enim qui profundo somno aliquo velut ebrius ia-
cet, nihil audit, nihil videt; & si ab aliquo importunis vocibus
exciteretur, grauiter indignatur, nec animum aduertit ad ea quæ
illi dicuntur, ne ab illa soporis voluptate abducatur: ita planè
Petrus adeo huius admirandæ voluptatis sopore depressus erat,
ut nihil aliud nisi ea frui, seque totum illi tradere desideraret.
Ideoque velut fugientem reuocare cupiens, dicebat: Domine, bo-
num est nos hic esse, &c. nesciens quid diceret. Amanti animæ, in-
quit D. Bernardus (ut in pluribus erramus) verti non potest vi-
batione cogitandi errores. Errabat Petrus, quod prius de retri-
butione cogitabat, quam de labore. Oportet nos, inquit Scri-
ptum decet alia via ingredi membra, quam ea qua caput inces-
sit. Hoc enim ordine per ora Prophetarum prænuñciauit Spi-
ritus sanctus, eas quæ in Christo sunt passionis, & posteriores
& felicitatis auida, inuerrere nritur. Sic olim Iacobus & Ioan-
nes sedes sublimes in regno Christi ordine inuerso flagita-

Virgilius.

Luc. 12.

Hebr. 12.

Genes. 29.

Matth. 21.

Simile.

Bernardus
super Cant. 5.

Act. 14.

1. Pet. 1.

Psalm. 16. rum quod Regius Propheta vno verbo cōplexus est: Sanna-
inquit, cū apparuerit gloria tua. Hæc cælestis beatitudo ap-
tè per manna illud, quod Patribus in deserto exhibitum fuit,
adumbratur; quod sapor omnium dulcedinem in se
continebat. Quid enim humana mens optare potest, quod illi

Beatorum
cenditio.

Hebr. 13. pes habemus. Oportet illud Apostoli semper ante
Ephes. 2. nere, non habere nos hinc civitatem manentem, sed futuram
inquirere. Quocirca non vt ciues & incolæ in hoc seculo, sed
suam in-

Epheſ. 2. inquirere. Quocirca non vt ciues & incolæ in hoc loco
vt hoſpites & peregrini, qui aliò tendunt, & patriam ſuam in-
quirunt, nos gerere debemus. Hoc declarabat ille Patriarcha
Genef. 47. Iacob, dum coram Rege ait: Dies peregrinationis meæ &
ſalm. 38. Hoc agnoſcebat David Rex: Quia advena ſum apud te. Impi-
apophorū bi diligunt hanc vitam, eamque omnibus modis prolongare
piorum contendunt, vt ſiniſter ille Larro: at pij contraria via ea ſolum
gerunt.

THEM A. O mulier, magna est fides tua, fiat tibi sicut
vis. Matth. 15.

 Vt spiritualis regenerationis Sacramentum recipere proponit, illud ante omnia curat, vt Diabolo renunciet & pompis eius: ita quisquis penitentia Sacramentum recipere dignè cupit, Diaboli operibus, hoc est, peccatis renunciet ante omnia debet. Superiori Domini exemplo Saluatoris, tria armorum genera nobis Ecclesia, quæ hoc tempus penitentia consecrauit, subministrat: ieiunium videlicet, solitudinem, & sanctarum lectionem. Scripturarum: his enim armis Saluator noster aduersus commune hostem decertauit. Ieiunium namque deprimit carnem, debilitat vitia, mentem eleuat. Solitudo omnium penitentium fenestras obstruit, per quas mors in animam ingredi frequenter solet. Peccant enim oculi videndo, vt in Dauidè videre est: peccant aures & lingua; peccat os loquacitate. Iam caro, qui se ab aliorum hominum frequentia subtrahit, vacat his viriis. Lectio bonarum scripturarum, ita nos aduersus omnes hostes antiqui temptationis armat & instruit, vt Propheta dixerit: Nisi quòd lex tua meditatio mea est, tunc forte perissem in humilitate mea. Diuinæ legis studio, omnes hostes nostri aditus intercludimus. His armis contra hostes animæ nostræ munimur: ieiunio contra carnem, solitudine aduersus

*Membra in-
strumenta
peccandi.*

Palm. 118.

Arma ne-
stra spiri-
tuali qua.

mundum, sanctarum lectione Scripturarum aduersus principum mundi huius. Iam in hac lectione S. Euangelij, alia nobis amantur exhibetur, nempe orationis studium. Apostolus per omnia orationem & obsecrationem, necessitates nostras innotescere cupit. Sit nobis hoc familiare assiduum remedium, & cum hac muliere toto affectu clamemus: *Miserere mei Domine fili David*. De mulieris oratione, fide, perseverantia & patientia dicemus diuinam opem Virginis interuentu suppliciter imploremus.

A V E M A R I A.

Pietas ubi
conficitur.

Genes. 9.

Genes. 49.
Imprecatio-
nes pernici-
osae.

Eccle. 3.

Egressus Iesus venit in partes Tyri & Sidonis. Hoc est egressus in Iudaea, ubi falsa iustitia colebatur, ad terras Gentilium venit, ubi aperta iniustitia vigeat: minus namque illi manifesta iniustitia, quam simulata religio displicebat: ideo non mirum, si relictis iudaeis, calorum regnum, & Euangelij gloria ad Gentes transiit. Dominus liquido ostendit regnum Dei non consistere in externis illis caeremoniis, quas Pharisei observabant, sed in interioris cordis puritate, & obedientia diuinorum mandatorum consistere. Erat autem ibi mulier Cananaea, cuius filia grauerat a Demone vexabatur. Cananæi appellabantur, qui a Canaan originem dicebant. Qualis fuerit ille, in Genesi non taceretur. Patris execrationem tantum potuit, ut non modo filius fuerit maledictus, verum etiam in posterum transierit hoc dedecus. Talis maledictio quae in Ruben a patre Iacob inducta est: Ruben primogenitus meus, &c. Videte, Auditores, quid valeant huiusmodi execrationes, quas & vos in proles vestras habetis in ore. Videte pro hereditate relinquatis execrationis incommodum filiis vestris. Sic legimus: Benedictio patris firmat domos filiorum maledictio autem matris eradicat fundamenta. Videte vos parentes, videte filij, ut fungamini vestro officio coram Deo & hominibus. Christus in hac lectione se verum Solem iustitiae, qui totum perustrat orbem, ostendit, dum sine ulla personarum acceptione, lucis suae radios ubique explicat. Haec igitur mulier & Cananæa, & idolorum cultrix, cum filiam haberet a Demone obsessam (haec enim sunt stipendia quae cultoribus suis praestare Demon solet) ubi Dominum Iesum malorum omnium depulsores, in eas oras aduenisse didicit, ad illum suppliciter accurrit, dicens: *Miserere mei Domine fili David: filia mea male a Demone vexatur*. Itaque mulier idolis & superstitioni seruienti, nec idola consultuit, nec ad maleficos periegit, nec portentosa verborum

Deus quare
ratus in ne-
cessitate.

Misericor-
dia necessa-
ria.

Matth. 22.

Origenes.

Matth. 8.

Luc. 17.

Ioan. 5.

Luc. 8.

Deus quare
non exaudiat
statim.

Matth. 2.
Gregorius.

quaesivit: sed nouo fidei lumine illustrata, ad ipsum salutis fontem cucurrit. Vsa est breui oratione, & quaecunque dici poterant, complexa est: Misericordiam, quae miseris impedi solet, flagito. Misericordia mea magna; at misericordia tuae campus maior. Audierat Domini Iesu famam, atque ita ex auditu fidem conceperat. Sol ipse, non solum in ea quae videntur, sed in abdita quoque terrae viscera illabitur (ubi argentum & aurum nunciat ac procreat) sic verus sol iustitiae Christus, in Gentilibus huius feminae visceribus (quae a Deo prius longissime aberat) lucis suae radios effudit, quibus hanc adeo mirabilem fidem in mente eius procreauit. Hac igitur fide instructa mulier clamauit ad Dominum, non labijs tantum, hypocritarum more, sed corde integro. Nulla homini vox misericordia Dei gravior, vixit quae totius spei nostrae fundamentum est. O quam multi sumus, qui iustitiam Dei extenuari, misericordiam vero eius amplificari optamus? Cogita tu de tua miseria, derelicta eam, inde clama cum muliere: *Miserere mei Domine*. Intelligis te a Demone vexari, liberaberis a tyrannide, dum agnoscis. Quid ad haec Dominus Iesus?

Qui non respondit ei verbum. Quid nouum hoc & insuetum Domine? Medicus malorum omnium, curare negligis? Nonne tua vox Domine: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis: Venientes ad te miseram, afflictam & calamitosam, silicio repellis? Si nolentes non compellis, ait Origenes, quare non suscipis deprecantes? Tu ad te Domine venire iubes, ad te iussu venimus. Clamat calamitosa, & tu taces, tale miraculum non inuenitur in tota Evangelica historia. Ceterum petiit, & obtinuit plus quam rogauit. Exauditur leprosus, sanatur paralyticus apud piscinam, qui non petiit. Hic excluditur mulier, imo Apostoli ipsi pro ea rogantes. Mutus Christi fuit, omne circuire regionem benefaciendo, & sanando oppressos a Diabolo. Hic etiam qui simbria eius vestimenti attigere, salutem impetrat, qui nos petere, querere & pulsare iubet, & dat certam fiduciam impetrandi. Non exauditur mulier, non Apostoli, quia mulierem hanc intrus fide & patientia roborant, & noluit ea tanta meriti materia fraudare: quod quidem fecisset, si eius fidei, patientiae & humilitati hanc perseverandi occasionem ceteri remedio subtraxisset. Deus suos exercet, & probat verum velint esse perseverantes, ut ita eorum sedulitas pateat alijs. Sic enim se diuina sapientia hominibus pro eorum capitu insinuare solet. Vide quid nobis inuuant duo illi adolescentes qui in Evangelio Dominum sequi volebant. Eius quem remisit, desiderium dilatione auxit: eius vero quem retinuit, imbecillita

cum tamen huius abiectæ mulieris dignitas per omne sit æternitatem duratura? Exauditionis igitur mora, petitionis sue ætatem & gratiam miro modo cumulavit. Sicut enim semina terræ iacta, quod diutius gelu premēte intra eius viscera delitescunt, eodem deinceps proceriora surgūt, utpote quæ altius diu condita radices egerunt: ita quo longiori spacio Dominus servorum suorum preces multiplicari sinxit, eodem maioribus eos munere fecit. Misericordia enim Dei, sicut & ira, dilatione incrementa capit: ut & dilata ira sit maior, & ite misericordia. Quod exemplum? Anna matris beatissimæ Virginis, & parentis Ioannis Baptistæ discimus: qui quod diutius prole à Domino petierit, hoc nobis rem impetravit. Sicut enim fluminis aqua, si obiectu aliquo fluat, impediatur; sublato obice, maiori deinceps impetu fluat, ita misericordia Dei eo ferè largius, quo tardius in animas perit effunditur. Habuit hæc mulier fidem, habuit & virtutem humilitatis. Nulla enim res adeo potens est, quæ non aliquid habere cui cedat, cuique se quodammodo submittat. Leo bestiarum fortissimus ad muris conspectum expauescit. Elephas ite animam cunctorum maximus, multum vehementer timere dicitur. Et quicquid esset in mundo magnū, quod non haberet, cui aliquo ratione cederet, summa quoque illa & tremenda maiestas habet utique cui cedat, nempe humilitatem fidelium: quæ solam insuperabilis superatur, & invincibilis vincitur: quamvis non vincit, sed vincere sit. Veræ enim magnitudinis est, contra se perbos erigi, & humilibus inclinari. Custodiens, inquit reges, Propheta, parvulos Dominus, humiliatus sum, & liberauit me. Hæc eadem Cananæa nostra & misericordiam, quam petebat, & laudem etiam, quam non petebat, obtinuit, & in fidei, & orationis, & humilitatis exemplar in Ecclesia posita est. Hic per actionem temporalis fuit, sed utilitate perpetua. Huius rei altissimam nobis imaginem sanctus Patriarcha Ioseph exhibuit, qui durus fuit ad fratres suos. Verum ubi hac severitate factis illos vindicatum est, se illis amicissimum præbuit. Sic & divina providentia se gerit cum piis hominibus. Monemur ne spes nostra cecidat, ne oratio desinat, ne opera nostra & industria quiescat, licet videamur à Deo derelicti. In hac parte, occasione filia Cananæa, quæ à Dæmone vexabatur, quam graute contrarium vita, qui sceleratè viuunt, vexetur atque exagitetur, contraque qua pace atque animi quiete pii homines perficiuntur, ponitur. Quia verò improbi homines non ratione, sed cupiditate, & immoderatis affectibus ducuntur, tria mala ex hoc vitio genere consequi declarantur. Huiusmodi namque affectus pro-

*Simile.**Desideria
qua optima.**Anna laus.**Simile.**Simile.**Deus cui ce
dat.**Psal. 114.**Genes. 45.*

mum rationis iudicium excæcant: atque homo cæcutientium more in multa labitur præcipitia. Deinde perturbati affectus, pacem menti atque tranquillitatem eripiunt, intestinisque illam sectionibus cruciāt. Postremo iidem affectus variarum rerum cupiditatibus, quas explere nequeunt, veluti fame quadam & siti mentem cruciant. Quæ omnia longissimè abfunt ab iis qui affectibus, & cupiditate subacta, divini numinis metu & rationis consilio vitam suam moderantur. Huius argumenti summa per similitudinem & communes locos explanatur.

Nihil humanæ naturæ convenientius esse potest, quam ipsa virtus, quæ animi habitus est rationi consentaneus. Omnia sane, quæ à Deo condita, & hominibus nuntiata sunt, nihil aliud prædicant atque commendant, quam virtutis decus & necessitatem: modo ipse Dei Filius ad hoc è cælo descendit, crucis etiam ultimum supplicium, ut mundaret sibi populum acceptabilem, scilicet bonorum operum: demum tot sacræ habentur conclusiones, tot Ecclesiæ voces, ut nos virtutis & iustitiæ amantes efficiant: quid esse aut mirabilius, aut etiam formidabilius potest, quam quod nec his tam multis machinis multorum hominum mentes ad virtutis studium trahi velint? Quod si ab ipsis queratur, quid sit in causa quod sceleratè viuunt, virtutis asperitatem & acerbitatem causantur, virtutumque dulcedinem, quam ipsi, serpentis antiqui errore delusi, virtutis quidem tribuant, virtutibus detrahunt. Si quis ratione ostenderet, eos toto cælo errare, & multo plus laboris & acerbis in vitis quam virtutis studio esse; magno sanè beneficio homines afficeret, & magnam eorum tenebris lucem præferret, vel saltem eorum causam prorsus inexcusabilem redderet. Multa sunt inter probos & improbos discrimina: illud præcipuum esse videtur, quod vir probus non cupiditate, sed ratione & divino spiritu vitam suam moderatur. Qui spiritu Dei aguntur, hi sunt filii Dei. Contra verò improbi homines nec iudicio, nec divino spiritu & lege, sed libidine & corruptis affectibus vitam moderantur. Hi, lege Domini relicta, ambulant post pravitatem cordis sui pessimi: ambulant vias difficiles: hi sunt illi corde incircumcisi. Animus affectibus concussus, turbide aquæ similis est, in qua nonnunquam ita aerem obtegunt, ut vel in meridie clarissimum solem obumbrant. Animi passiones ebrietati comparantur. Vide qualis illorum sit vita, qui huic cæco duci se regendos permiserunt. Vide quæ cæco imminent pericula. Navis sine gubernaculo in fato fluctuans, est omnibus ventis & periculis expoli-

*Virtus quia
fit.**Tit. 2.**Homines
qui male vi
vant.**Rom. 6.**Hebr. 9.**Simile.**Esai. 51.**Simile.*

exposita: sic ratio gubernaculis carens. Hoc est illud quantum
Ancilla cum fuerit hæres dominæ suæ. Aliud est interna scilicet
tio, qua affectus inter se dissident. Caro concupiscit aduersus
spiritum. In hoc animo quæ pax esse potest, ubi tot imperia
rânî? Hinc in tali quassata nauî insanæ in Deum voces, diuina
providentiæ accusatio, diræ imprecationes. Innumerabiles
riorum proprietates sunt; sed vnus affectus, displicere sibi. San-
ma improborum hominum conditio est misera & acerba,
quibus sepulta ratione, cupiditas dominatur. Caterum pi-
quibus non cupiditas, sed charitas, cupiditati contraria, prius
patum tenet, compressa cupiditate, summa animi tranquillitas
fruiuntur, illa quam Christus mundo attulit. Tauro irato mu-
ferocius; at si ab eo vim concupiscendi auferas, ex intrin-
bili mitissimus bos erit. Ab hac insaniendi vi immunes
qui colla suavi Christi iugo subdiderunt. Rectè ait Ecclesi. Mo-
dicum laboraui, & inueni magnam requiem. Concrantur
quando cõtra pios aliqui tumultus; at non tantam habere po-
sunt vim, propter eorum constantiam, vt eos à virtutis propo-
sunt amoueant. Vt enim cum pauci latrones in fines munitissimas
ciuitatis excurrunt, non ciuitati pacem eripiunt, sed tantum
admonent esse fines diligentius tuendos: ita & nobis erigenda
dum. Omnino vacare à peccatis impossibile est, ac semper
initio resistendum. Secura mens est iuge cõuiuium. Gloria
stra hæc est, testimonium conscientie nostræ. Gaudebit
vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet à vobis. Scripsit
cendum: Dominus regit me, & nihil mihi deerit. Si cõfite-
aduersum me castra, &c. Ipse, cui est omnis gloria, det vt
bonæ voluntatis, & suam pacem largiatur. Amen.

Proverb. 30.
Galat. 5.

Seneca.

Piorum felicitas.

Simile.

Ecclesi. 15.

Simile.

Proverb. 1.

2. Cor. 1.

Ioan. 16.

Psal. 22.

FERIA QVARTA POST SECVN-
DAM DOMINICAM IN QVADRAGE-
sima, Concio, quæ lectione Euangelicâ explanatur.

THEMA. Ecce ascendimus Hierosolimam, & Filius ho-
minis tradetur principibus, &c. Matth. 20.

ONIAM Euangelicæ lectionis exordium de Do-
minicæ passionis mysterio mentionem facit, ab ipso
nobis hodie dicendi initium sumendum est. Considera
ante omnia, præcipuum ac summum Christiani hominis ob-

cium esse, Deū super omnia diligere. Hoc enim est maximum
& primum mandatum, & sacrificiorum omnium summum.
Deut. 10. Quo fit vt inter omnes Christianæ philosophiæ par-
tes ea sit frequentius tractanda, quæ mentes hominum ad hunc
amorem excitare valeat. Nihil sic nobis Dei commendat mi-
sericordiam, sicut eius crucis mysterium. Deinde nullius diuini
beneficij fructū pius homo intra se quotidie magis experitur.
Premis mundi calamitatibus? considera remedium Domini-
cæ passionis. Mordent te præterita peccata? confuge ad ipsum
qui est propitiatio pro peccatis. Impeteris dæmonum tenta-
tionibus? fuge ad foramina petra, hoc est, ad vulnera penden-
tia in cruce Christi. Rectè ait D. Augustinus, tantò maiora bo-
na à Christo nobis expectanda esse, quantò maiora ille pro
nobis mala perpeffus est. Timere illum deberemus; at ille om-
nibus neglectis ad amorem nos inuitat. Ait ipse: Ego si exal-
tatus fuero à terra, omnia traham ad me ipsum. Magnes sanè
non tanta vi ferrum ad se trahit, quanta Dominicæ passionis
beneficium ferrea hominum corda ad se adducere deberet. At-
que hæc de causa voluit Dominus in solenni die Paschæ, & in
testimonium non in angulo, sed in celebri hominum conuentu
manifestaretur. Eius pœna nos ad amorem, gloria verò ad eius
cultum & venerationem inducit. Quia verò mater filiorum
Zebedæi, vt hodiernum canit Euangelium, aliquid à Christo
Domino petita: quum est vt nos quoque eius exemplo aliquid
etiam à Christi Domini matre petamus. Consuetum est vt à
diuitibus pauperes petant. Quis autè peccatore pauperior, qui
non suus, sed peccati seruus est? Quis post Deum ditior, quàm
beatissima virgo, quæ plena gratia, quæ celestium thesaurorum
omnium custos est?

Passio Chri-
sti sapius
meditanda.

1. Ioan. 2.

Augustinus

Ioan. 12.
Christus ve-
rè magnes.

Maria pe-
tricius pe-
tendum.
Spiritualia
petenda.

A VE MARIA.

LECTIO sancti Euangelij, Auditores, duas præcipue com-
plectitur partes: quarum altera summam Dominicæ passionis,
hoc modo describit S. Euangelista: Assumpsit Iesus discipulos suos
per viam, & ait illis: Ecce ascendimus Hierosolimam, & filius hominis tra-
ditus, &c. Ascendimus Hierosolimam celeberrimam ciuitatem,
in qua clarissimum dilectionis opus in frequentissimo populo
sumendum est. Quo opere omnium rerum imperium suæ excel-
lentissimæ charitatis potentia (quatenus verus homo erat) con-
secutus est. In hoc, inquit Apostolus, Christus mortuus est, vt Rom. 6.

2. Cor. 7. Vide qualis Apostolus Paulus. Apostoli non poterant ante
Philip. 2. cōcipere, vt is qui venerat ad omnia mundi mala profligare
his tantis malis subderetur: postea tamen cum flagellis ce-
rentur, magno gaudio affecti sunt, quod digni essent pro no-
mine Iesu contumeliam pari.

PARS POSTERIOR.

SED iam tempus est vt ad alterā sacræ lectionis huius
tem veniamus: quæ petitionem continet mātis filiorum
bedari. Ea quippe à filiis subornata, Dominum adit: adora-
petens aliquid ab eo. Qui dixit ei: Quid vis, &c. Hæc petiti-
ex eo habuisse videtur, quod Dominus paulo ante Petro de
Math. 19. norum operū mercede quærenti, responderat his verbis: An-
dico vobis, quod vos, qui reliquistis omnia, &c. Apostoli in
Iudæorum more, Messia regnum temporale futurum arde-
bantur, vt iam in eo regno ex Domini responsione definitu-
des viderentur habere: duo ibi discipuli, qui propinquitatis
re aliis se anteferēdos esse credebāt, priores sibi cathedras
trās interuentu vendicare volebant. Subornarant materem
illa proponeret quod per se citra pudoris iacturam petere
potuissent. Multa hic possunt philosophari. Apparet enim
ac similibus discipulorum lapsibus, quid natura, quid gratia
discipulorum animis effecerit. Vide qualis ille Israeliticus
pulus, qui sibi vitulum fabricauit, & huic illa magnifica
adseripsit. Dominus tamen & hunc & similes discipulos
lapsus permisit: partim vt quā infirma instrumenta is ad
conuersionem elegisset, insinuaret (quo eius gloria effe-
strior) partim vt diuinæ gratiæ vim & potentiam ostende-
re quæ horum hominum ruditatem & infirmitatem, Spiritu
e cælis misso, in admirabilem virtutem subito immutauit.
Ex imperfectis fecit perfectos, & gloriandi omnem ad
occasionem. Vt hoc igitur apertè cognoscatis, animadu-
quā erat per id tempus imperfecta discipulorum chari-
tatem. Dic vt sedeant hi duo filij mei, &c. Putat sibi aliqui-
propinquitatis debere. Vide hic, quæ sibi somnia discipulos
simplicitas proposuerat. Paucis ante diebus & retia, & pila
officium, quo vitam inopem sustentarant, deseruerant, &
principatus & primas cathedras in regno temporali ambi-
Agebant cum Christo, nihil ab eo videbant nec audiebant
quod humilitatem spiraret. Schola Christi, erat schola hu-
ilitatis; & in hac isti tam parum profecerant. Non tantum

Discipulorum
ruditas.

verum etiam & ceteri, qui indignati sunt, quod quicquam vel-
lent illis præcipere. Hæc labes aliās etiam eorum animos infe-
cerat. Sic quærent, quis maior esset in regno cælorum: vbi Do-
tatem. Amen dico vobis, nisi cōuerſi fueritis, &c. Item in cœna
facta est contentio de principatu. Agebat Christus de acerbis-
simo crucis supplicio, illi de dignitatis primatu contendebant.
Taxantur & hic quorundam hominum mores, qui ita sunt se-
ueri in aliorum paruos defectus, ad suos sunt planè cæci. Gratia
Christi non est nobiscum nata, sed paulatim accrescit. Sicut
enim vita, quæ mortem excludit, omnia tamen morborum ge-
nera admittit: ita gratia lethale quidē peccatum ab anima pel-
lit, quod mortem inferat; cetera verò peccata, velut quosdam
animæ morbos, non prorsus exstinguit. Inueniuntur & in
habet manticas lapsus. Septies in die cadit iustus. Homo duas
posteriori vitia aliena, quæ oculis obiecta sunt, circumfert; in
anteriori vitia propria, ad quæ nunquam oculos conuertit.
Quisquis ergo has manticas inuerterit, is profectò omnē ani-
mi tumorem & indignationem aduersus aliorum delicta coër-
cebit. Multi plorant corpus à quo recessit anima; at animam à
qua recessit Deus. non plorant. Vera iustitia compassionem ha-
bet: falsa indignationem. Erant discipuli in eadem culpa, quam
in aliis ipsi damnabant: videbant aliorum trabem, at suam, sui
amore excæcati, non viderunt. Amor non modò est puer, sed
etiam excæcati, non viderunt. Amor non modò est puer, sed
amauerit, & pulchrum, & optimum existimare. Vis esse tutus
ab adulatorum veneno? internum adulatorem, id est, amorem
non expelle primum. Cæcus est omnis amor, nisi cum in Deum
ferunt. Licet discipuli essent infirmi in fide, ipse tamen Domi-
nus non abiicit eos, sed sustinuit, patienter agens cum iis. Hoc
regius Propheta vnico verbo cōplexus est: Quomodo misere-
nor pater filiorum, misertus est Dominus timentibus se: quo-
niam ipse cognouit figmentum nostrum. Patres filios suos li-
cet morbosos & vlcerosos, paterno amore fouet: ita cælestis ille
pater, licet morbidus & infirmus simus, vt filios tamē diligit. La-
tus, quæ nisi per lethalia crimina nō amittitur. Caueamus igitur
ut lethalia crimina, licet minoribus simus obnoxij delictis. Me-
mento scriptum: Qui timet Deum nihil negligit. Dominus ta-
men discipulos in spiritu lenitatis corripere volens, vocatis ad
se ait: Scitis quia Principes Gentium dominantur eorū, & qui maiores

Math. 18.
Luc. 22.

Mores mo-
stri carpu-
tur.

Gratia
non nasci-
tur nobiscum.
Simile.

Simile ex
Plutarcho.

Augustin.
Gregorius.

Amor ut
depingitur.

Deus lignū
summas nō
exstinguit.
Psalm. 101.

Simile.

Eccles. 17.

sunt, potestatem exercent in eos. Quod perinde est, ac si diceretur: Illud ante omnia, discipuli mei, statueret debetis, aliam esse manā; et aliam Evangelicā vitæ professionem. In illa enim principes & illustres sunt, dominandi & imperandi alii; statem partim sibi vendicant, partim ab aliis traditam; partemque in hac noua Repub. qui maior est, adeo sibi munus dominandi non occupat, ut nihil magis studeat quam obsequeretur, de omnibus bene mereri. Ex Patribus quidam autem vere sanctus? qui vere humilis. Quis sanctior? qui humilior? Hoc virgo Agatha ostendit, cum ait: Ancilla Christi sum. que me ostendo tamquam vilem personam; quamvis infirmam & spectabilis genere. Hoc modo magna fuit sancta filia zabeth, Regis Vngariæ filia. Talis etiam fuit S. Francisca, semper humilitatem coluit, qui se indignum arbitratum ecclesiarum fungi munere, quos tamen semper in summo honore. Sed inter hæc tamen exempla, nullum maius, quàm uiginti Filij Dei excogitari potest: quod discipulorum tamen in præsentia lectione comprimere voluit, cum subdit: filius hominis non venit ministrari, sed ministrare, & dare animam.

Philip. 2.

Humilitas Christi in seipso.

Simile.

Sacramenta Ecclesiæ canonicæ.

1. Petr. 5.

Is enim cum in forma Dei esset, ad seruilem tamen conueniens deiectus, in hunc mundum, non ut Dominus, sed ut seruus ad parendum, non ad imperandum venire dignatus est. etiam & sanguinem pro omnium salute profunderet. etiam enim ministri atque serui emptitij proprium est, ut quicquid in labore & opere sibi à Domino iudicio commendatum, non ad illum, sed ad Dominum perueniat. Itaque cum duo in omni opere sint, videlicet operis laboris fructus: seruitutis conditio facit, ut ad seruū laboris fatigatio, ad Dominum verò fatigationis & laboris lucrum ueniat. Quod si hæc præcipua seruitutis conditio est, quis, quæso, seruorum hanc seruitutis legem exactius, pleniusque Dominus noster adimpleuit? Quos enim pius Redemptor, labores non pertulit? quæ tormenta non subiit? Non sibi, sed nobis natus & passus est: ita omnium laborum suorum fructus liberalissime in nos effudit. Ad hoc nouæ legis Sacramentum instituit, ut per ea veluti canales quosdam, gratiarum & munerum eius fluentia in nos deriuarentur. Necesse plane est, ut humiliemus nos sub potenti manu Dei, ut nos exalteret potestatis visitationis. Quod quidem fiet, primum si à mortificationis stris omnem animi elationem procul pellamus: deinde ad mentem attinet, demisse atque humiliter de nobis sentire, Patri lumen omnia tribuentes. Hæc enim ad gratiam

gratiam percipiendam certissima via est. Quod adeo verum est, ut D. Augustinus dicere non dubitauerit, in omnibus penè paginis diuinorum voluminum hanc sententiam contineri: Deum superbis resistere, humilibus autem dare gratiam. Nec temere modo, sed ad promerendam patriæ celestis hereditatem nos iuuare, ut idem Augustinus duos illos fratres, Iacob & Esau, qui in vtero Rebecæ matris collidebatur, duos populos, alterum bonorum, alterum malorum, significare dicat, quoniam alter, inquit, ad cælum erigitur per humilitatem, alter ad inferos, Christi magis humilitatem, quam Dæmonis superbiam imitari studeamus: subiciamur omni humane creature potestati: parere magis quam imperare cupiamus: ut & in Christi Republ. & in futura vere magni & illustres simus. Verissime enim à Salomone dictum est: Superbus sequitur humilitas, & humilem spiritu suscipiet gloria. Quam gloriam nobis humilitatis magister, Dominus Iesus concedere dignetur: qui cum Patre & Spiritu sancto viuit & regnat in secula seculorum. Amen.

Augustinus.

Augustinus Serm. 78. de tempore. Genes. 25.

Christi humilitas imitanda.

Proverb. 29.

FERIA SEXTA POST SECVNDAM DOMINICAM IN QVADRAGESIMA, Concio, in qua lectio Evangelica explanatur.

THEMA. Homo quidam erat Paterfamilias, qui plantauit vineam, &c. Matth. 21.

IN sunt peccantium inter Christianos, Auditores, genera: alterum eorum qui aliquando humana infirmitate labuntur, dant tamen operam, ut protinus à peccato per penitentiam surgant; alterum, qui posthabita salutis suæ cura, aut semper aut ferè semper in luto peccatorum infixi iacent, & ita iacent, ut nullis maximo salutis suæ periculo viuunt. Iudi magistri cum discipulis habent rudem, & prorsus inobedientem, tandem se Christi retinere cum hominibus Dominus solet. Vbi enim reuertitur, nec illi tamen ad oblatam lucem atque salutem oculos aperire voluerunt: ipsos tamen vel è medio tollit, vel in eisdem

Duo genera peccantium.

Simile.

Cent. 2. rem nostrum, inquit Sponsa. Hæc improbi non cogitant: quare sine freno labuntur ad omnia scelera. Deus est illa lux, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Sed ad parabolæ explanationem redeunt, cum iam tempus futurum appropinquasset, misit Dominus seruos suos, vt ab agricolis eos exigerent. Qui tanto in illos furore bacchati sunt, vt alios quidem caderent, alios occiderent, alios verò aliis indignis modis ab ingressu vineæ arcerent. Maius quidem in hac repulsa, quam in fructuum direptione crimen fuit. Nam si sapienter & blandè (vt seruus ille, qui decem millium talentorum debitor erat) veniam postulassent, ea Dominus clementia erat, vt supplicem erroris confessionem pro vineæ fructu libenter acciperet: tantum apud illum pietatis fontem virtus potest humilitatis. Fiat reus per humilitatē sui ipsius iudex, vt aduocatum efficiat, quem iudicem verebatur. Quod vinitores isti minime fecerunt, qui superba illa repulsa, Domini sui nuncios non modo vacuos, sed etiam cæcos, & contumeliis affectos, remiserunt. Verè illis continget quod B. Fulgentius ait: Non punit Deus in peccatore peccata, nisi peccatoris cervix fuerit obdurata. Cæperunt cum paterfamilias tot se nuncios frustra misisse intellexeret, filium tandem mittere decreuit, dicens: *Verebuntur filium meum.* Quem illi tamen ex cogitato prauo consilio, simul & cupiditate hæreditatis inducti, extra vineam eiectionem (vt priores nuncios) occiderunt. Annon vobis prauum horum hominum consilium, illa Phariseorum verba exprimere videntur: Quid facimus? quia hic homo multa signa facit, &c. Hoc exemplum cœternè aperte licet, quid humana consilia valeant, si Dei mens destituta sint. Vide quid prauum possit consilium. Oremus in omni consilio, vt ille dirigat, à quo sancta desideria, recta consilia proficiunt: sine quo sapere desipere est. Sed quæretur: cur cælestis Pater miserit Filium, quem sciebat à perfidis agricolis reiciendum? Responsum: Primum quidem fuisse alios, qui reciperent, quorum gratia Filium misit. Deinde Deum naturali bonitate sua mortalibus cunctis misericordiam suā exhibere, quā tamen si quidā vitio suo repudiant, in diuinæ iustitiæ commendationē vertunt, quod fuerat in laudem misericordiæ impensum. Oblata & repulsa salos, iustissimam punientis Domini sententiā efficit. Exemplis plena sunt omnia. In Pharaone obdurato. Sciebat Hieremias rebellem populum, tamen ad eos missus est. Videmus improborum causam inexcusabilem, & diuinam iustitiam ab omni criminis nota immunem. Vide quid discipuli, qui puluerem pedum in incolas, qui eos recipere noluerunt,

noluerunt, excutere iubentur, prætenderint. Videmus, non Domino, sed sibi ipsis damnationis suæ causam imputandam, propter rebellionem. Ait Dominus: Dico vobis quod Sodomis tolerabilis erit in die iudicii, quā ciuitati illi. Videamus ne diuina patientia ad perniciem nostram abutatur. Statuamus illud Davidis ante oculos: Deus iudex iustus, fortis & patiens: numquid irascitur per singulos dies? &c. Non debemus autem nobis persuadere, quasi terminus sit lōgus, seu lōgè distet. Certus homini cuique terminus, quod est tempus fructuū, præfixus est. Fata nō seruant ordinem, vt seniores citius, & iuniores seniores è medio tollantur. Dominus solus in manu gestat clauēs, qui quemque suo arbitrio è vita excedere iubet. Hoc tantum in hac re certum est, quod nihil est omnino certum. Dominus nos vult esse præmonitos: Vos similes hominibus expectantibus dominum suum, &c. Sic oportet nos semper tamquam milites expeditos, in statione agere. Exemplum desidii habemus in sacris literis, vbi habitatores Lais, filij Dan repentino suo aduentu imparatos adorsi, ad internecionem ceciderunt. Tanto quisque, inquit D. Gregorius, securius Dominum expectat, quanto quotidie vitam suam suspectius examinat. Audiuimus quanta fuerit Domini in sua excolenda vinea sedulitas, ita vt per Prophetam non incongruè dixerit: Quid vltra debui facere vineæ meæ, & non feci? Misso inde post Apostolos & Prophetas vniuerso Filio, quem alium aut maiorem, aut meliorem, ad spiritualis vineæ fructus exigendos mittere potuisset, qui nos magis auctoritate commoueret, beneficiis alliceret, & tantæ bonitatis & charitatis exhibitione ad omnem pietatem & obedientiam flecteret? Omnia per ipsum tum scripturarum varietate impleta, tum omnia salutis nostræ adiumenta plenissime exhibita sunt: ita vt verissime dixerit: Consummatum est. Quid aliud sperare aut desiderare hominum vota potuissent? Alliciat nos spes, incendat amor, excitet virtus, honestatis studium nos ad hunc amandum prouocet. Hæc tanta diuinæ bonitatis dignatio, omnes noui Testamenti Sanctos ad certamina omnia propter Christi amorem subeunda impulit. Ad huius autem summi beneficii considerationem nos Apostolus inuitat, cum ait: Recogitate eum, qui talem sustinuit à peccatoribus aduersus semetipsum contradictionem, &c. Hoc ipsum & de seipso restatur: Christo confixus sum cruci: Vivo autem iam non ego, vivit in me Christus. Hæc res sanctissimos viros ad pietatem & iustitiam vehemèter acuebat, verum nos, si fuerimus desides & negligentes, valde premet. Multa sunt, quæ

*Matth. 18.**Psal. 7.**Terminus
vita incertus.
Seneca.**Luc. 12.**Ind. 18.**Gregorius.**Esa. 5.**Christo
nil præstans.**Ioan. 19.**Hebr. 12.**Galat. 2.*

quæ nos ad pietatem prouocant; verum si non præstiterimus, grauius delinquimus. Hoc aperte idem Apostolus testatur, cum ait: Iratam quis faciens legem Moyse, absque ulla misericordia duobus vel tribus testibus moritur, &c. Argumentum hoc vehemens & acre, quo Lectio siue Parabola hæc confirmatur, enim à Iudeis regnum Dei ablatum, & ad Gentiles translatum, quod ij acceptæ legis beneficio abusi sunt: quid illos expectat, qui præter legis beneficium, Euangelij gratiam & Christi sanguinem frustra perceperunt? Magna Deo contumelia irrogatur, cum lethaliter peccando eius gratia repudiatur, & Dominus maiestatis è mentis nostræ domicilio pellitur, ac pro eo Diabolus malorum omnium auctor admittitur. Euangelium est virtus Dei in salutem omni credenti: ita & in Euangelio reuelatur ita Dei de celo, &c. Verumque, ergo in Euangelio reuelatur, & misericordia Dei, & iustitiæ clemencia. Qui ergo tanto luminis rebellis est, non alio quam æterni ignis supplicio vindicandus est. Ioannes Baptista securum ad arboris radicem posuit prædicat. Nos sane in maiori sumus discrimine, modo, qui Iudæi olim, qui lōgē maioribus beneficiis adiuti, nihil magis in virtutis studio profecerimus. Dominus vbi de illo angulari lapide mentionē fecisset, subiecit protinus: Et qui ceciderit super lapidem illum, confringetur. Duo improborum genera significantur. Alij sunt confundendi, alij conterendi. Primum genus sunt Iudæi & infideles, quibus crux Christi scandalum est, qui offenderunt ad lapidem offensionis. Alij vero sunt, per quos decidens lapis illos conterit. Hi sunt, qui habent fidem, operam veritatis non nosse, &c. Perit inanis fiducia solatiolum, qui se sola in formi fide salutem assequuntur. Spero, imò magis premit. Enitendum ergo nobis est, vt perceptæ fidei strenuè collaborantes, sic vitæ cursum conficiamus, vt laboris simul & fidei fructum à Christo Domino in beatitudine percipere mereamur. Amen.

Hebr. 10.

Peccatum quid mali inferat.

Roman. 1. Euangelium quid reuelat.

Matth. 5.

Infideles confunduntur.

2. Pet. 2. Fides sola non saluat.

DOMI

DOMINICA TERTIA IN QVADRAGESIMA, CONCIO, IN QVA Lectio Evangelica explanatur: insuper multæ salutares & valde necessariae scitu doctrinæ tractantur.

THEMA. Erat Iesus eiciens Demonium, & illud erat mutum. Luc. 11.

IN Evangelica lectione, homo quidam à Dæmone obsessus, idem mutus, à Domino liberatur: quo signo edito, varia deinde hominum iudicia secuta sunt. Turba enim admirata, dixerunt: Num hic est filius David? Alij verò tentantes, si in Beelzebub, principe Dæmoniorum, Dominum eicere Dæmones blasphemabant. Vnum quidem exstitit miraculum, & nimium, quia varia erant hominum pectora: ideoque non pro rei natura, sed pro suo quisque ingenio sententiam ferebat. Araneus & apis eundem florem carpentes, ille venenum, ista mel conficit. Pluuia in terram decidens, variisque plantis alimentis ministrans, in cicuta venenum, in vite vinum, in cæteris arboribus pro earum natura varios fructus floresque producit. Ita planè homines nunquam ferè res ex natura sua, sed ex ingenio quisque suo æstimare solent. Hinc boni viri ex animi sui candore omnia in meliorem partem interpretantur: maligni autem pro libidine, ac liuore suo etiam quæ bona sunt, intorquunt ac deprauant. Quam enim malitiam ex natura sua res hodie quoque pijs & improbis in Ecclesia contingit. Illi enim salutem suam vtentes, meliores indies fiunt: hi verò tantorum beneficiorum virtute freti, vitam in luxu & otio consumunt. Quid enim magis præposterum, quàm ex purissimo hoc fonte, vnde gratiarum fluua haurire debuisses, cœcum haurire, & ex venenata apotheca, qua vulneribus tuis mederi potuisses, venenum sumere? Vt ad Euangelij tractationem cum fructu accedamus, diuinum prius imploremus subsidium.

Hominum iniqua iudicia.

Simile.

Florum & improborum discrimina.

AVE MARIA.

Satanana-
lia.Dæmones
cui vexant
homines.
Luc. 16.Dolor gehē-
ne æternus.Mala cor-
poris stimuli
sunt vitia-
um.Latrones
manifesti
quales.

NARRAT S. Lucas oblatum Domino Saluatori fuisset Dæmone obsessum hominem, cui Dæmon hospitalitatis tria contulerat beneficia. Hospitem namque suum & cæcum fecerat, & surdum, & mutum. Hæc enim tria sunt, quæ pariter hic hospes non in corporibus modo, sed etiam in mentibus eorum quos obsidet operatur. Vbi verò Dominus Dæmonem ab obsessio corpore expulit, protinus hæc omnia mala cum dolore suo depulsa sunt. Hoc insigne miraculum à quibusdam malitiosis calumniatum est. Quid aliud à nostra malitia sperandum erat: quid verò aliud ab immensa bonitate Christi proficisci poterat? Quaritur cur Dominus (sine cuius voluntate) moliri quicquam Dæmones aduersus homines non possunt. Quæstio non di-
tatur homines ab illis obsideri, imò & vexari? Quæstio non di-
similis illi apud Ciceronem: Si Deus omnia nostri causa fecerit, cur à tarrareis illos viperis & obsideri & torqueri sinum, cur à Patribus afferuntur? Prima, ut hac ratione, quales in gehennæ cruciatus, utique conicere valeamus: quo se in tam nostram instituamus, ne in horum carnificum manus incidere cōingat. Quid innuit quod ille diues Lazarum ad se destinari petuit? Perferimus corporis incommoda ob solpitiem, quare non magis pœnitentiæ labores subimus? Gehennæ cruciatus infinitis partibus grauiores sunt, ut fides Catholicæ prædicat, quàm corporis. Secunda, Dominum id ad exercendam patientiam & virtutis meritum cumulandum permittit. Ut videlicet malorum nostrorum auctor Dæmon, coronatum à meritorum materiam illi ministraret. Multi variis affectibus commodis, Deum quærunt, quem intacti & illæsi nunquam quæsiuissent. Incommoda igitur sunt, quasi stimuli, quibus nos Deus ad se renocat. Tertia causa, ut intelligamus hæc ratione, quid in obsessa per peccatum anima Dæmon operetur. Vide quid cum quid in corporibus efficiat, animaduertimus. Vnde quid modo hunc miserum hominem tractauerit, quem penè omni sensus expertem reddidit: quod quidem spiritualiter in laqueum efficit, in quos peccati iure dominatur. Spiritus celestis autem operam, ut sumus apti ad omne opus bonum; infernalis autem ut reprobi. Dicuntur esse insignes quidam latrones, qui ita alios quorum diuitum mentes veneficiis quibusdam perturbant & afficiunt, ut illis etiam presentibus, & opes suas discipi cernunt, nihil moueantur. Simile quiddam serpens ille antiquus

cum plerisque hominibus fecisse videtur: quorum ita animos de-
mentauit, ut hæc tantæ res (quæ nos ad pietatem & iusticiam ad-
fidem deberent) nihil eos moueant, quamuis plenissimam illis
Et cum eiecisset Dæmonium, locutus est mutus. Tria in his nobis, quæ
proposui, cognitione dignissima significari videntur. Primum,
quæ mala & incommoda sunt, quibus Dæmon animam afficit,
quam obsessam tenet. Deinde, quæ vi & ratione hæc tantæ mala
depelli, & pristina salus restitui possit. Postremo, quæ præcipua
testimonia salutis signa & indicia sint. Adducitur ad Iesum dæ-
moniacus, quem spiritus malignus sua malitia, & murum, &
surdum, & cæcum fecerat. Satanas tam maleuolus spiritus est,
ut noctu diuque nihil aliud meditetur, quàm quomodo homi-
nem in totum perdat, & tam potens est spiritus, ut non tantum
queat hominem cæcum & mutum reddere, verum etiam, si di-
dere, adeoque cælum terra miscere. Oramus à malo liberari.
Statim à creatione hominis cepit insidiari nobis, & incommo-
dare, nec vnquam mutabit animum. Tāquam leo circum, quæ-
rens quem possit deuorare. Christus in hunc mundum venit,
ut soluat opera Diaboli. Quicquid hic homo mali habebat, à
Christo sperandum habebat. Hic sanè videre licet, quid nobis à
Christo sperandum, quid à Satana timendum. Simon, inquit
Nobis, ecce Satanas expetiuit vos, ut erubret sicut triticum.
hunc murum à laude Dei, & actione gratiarum, & à confessione
peccatorum. Tam qui hunc fortem armatum suo atrio pellere
deberet, & victos soluere. & spolia distribuere, nemo potuit,
nisi ille esset fortior. Quis autem illo fortior, nisi Dei Filius?
Quamuis enim homo sit compos, & libero arbitrio sit prædi-
tus, ad hoc tamen opus nisi diuina virtute adiutus, impar est.
Imò verò tantum adest ut ipse per se à peccato emergere queat,
ut sicut auis laqueo capta, quò magis auolare nititur, eò fortius
laqueo stringitur; sic homo potest quidem sibi mortem cōfise-
re, potest laqueo se suspendere; sibi tamen mortuo opem fer-
re non potest, nec malum depellere, quod sponte suscepit. Hæc
Dæmonem ab anima pellic, nec nouam vitam inchoari. Eodem
auxilio opus est, ut in accepta semel salute persista-
mus. Adest tibi diuinum auxilium? Oportet ut & tu resuscites
gratiam quæ data est tibi à Domino Deo. Quid aliud à te Do-
minus exigit, quàm ut quo studio fragilia hæc bona, vitam quæ

Satanas
malignus.

1. Petr. 5.

Luc. 22.

Armato
quæ fortior.Simile
Homo ut se
perdat.1. Tim. 4.
Gratia re-
suscitanda.

terrenam captas, eodem caelestem, caelestiaque consecuturus.
Auditores, quid facto nobis opus sit, quod spirituiatur. Vnde
anima pellatur, & pro eo Spiritus Christi substituitur. Vnde
que enim diuinæ virtutis opus est, cui tamen opera quoque
stra iungenda: quia non coronabitur, nisi qui legitime certaverit.
Superest nunc tertio, quænam sint expulsi Dæmonis argu-
menta & signa, diligenter inspicere. Hoc autem paucis ex-
gelista significasse videtur, cum subdit: *Et cū eiecisset Dæmonem
loquutus est mutus.* Nec loquutus modò est, sed etiam videtur
audiendi facultatē recepit. Restitutio ergo sensuū, expulsi Dæ-
monis argumentum fuit. Ad hoc sciendum est, Dæmonem
anima pelli non posse, nisi Deo in illam ingrediente. Vnde
cut solis ortus tenebras fugat, & diem efficit: ita ingressus Dæ-
monis in hominis mentem, peccatorum tenebras, & tenebrarum prin-
cipem pellit: Dæmonem verò pulso, qui hominem & ex cunctis
mutum, & surdum reddiderat, protinus cæcus videt, & ex cunctis
dit, & mutus loquitur. Hæc igitur tria sunt, quæ Dæmonem
anima pulsam declarant. Quod si Dæmonem recedere Deo
aduenit; consequens primum est, ut omnia prioris vitæ peccata
Hebr. 12. cum ipso auctore peccati Diabolo expellantur. Deus autem
noster ignis consumens est, consumit autem quicquid ei con-
trarium est: nihil autem illi nisi peccatum aduersatur, ideoque
sicut splendor lucis tenebrarum horrorem discutit, ita innocentie
Psal. 92. auctor mortifera peccata omnia à suo templo depellit.
mum quippe eius decet sanctitudo in longitudine dierum. De-
inde etiam necesse est, ut qui cæcus antè fuerat, clarè videat.
Verbi Dei
audire de-
beremus. stificatio quippe hominis sine peccati detestatione, & amor
Dei, esse non potest. Deinde necesse est, ut qui videndi potestatem
tem iam recepit, audiat; hoc est, ita verbum Dei cordis
percipiat, sicut Dominus in hac lectione explicauit, cum ait:
Beati qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud. Sic enim sanctus
Esai. 50. ille Propheta se audire profitebatur, cū diceret: Dominus Deus
Iacob. 1. aperuit mihi aurem, ego autem non contradico, &c. Sic & in
Simile. cobus nos audire monet, cum ait: Estote factores verbi, & non
auditores tantum, fallētes vosmetipsos, &c. Nihil inuac facit
in speculo cernere, nisi eius maculas tergas: ita nihil confectum
animæ sordes in diuini verbi speculo videre, nisi eas diligenter
absterferis, & vitam tuam ad normam doctrinæ caelestis effor-
gas. Non enim auditores legis (ait Apostolus) iusti sunt apud
Deum, &c. Hoc ergo modo, quisquis à Dæmonem liberatus est
lingua quoque soluatur, & loquatur mutus. Quid igitur amon

loquuntur qui in peccato sunt? Certè Deo non loquuntur,
quamuis hominibus loquantur. Loquatur ergo mutus hic in
plex loquutio gratissima Deo est. Os quod antea mendaciis,
conuiciis patebat: nunc ad ista mutum & elingue fiat, diuinis
verbis pateat. Si quis loquitur, quasi sermones Dei. His indiciiis
confessionis ac penitentiae nostræ fructum hoc sacro tempore
diudicare poterimus. Idem namque Sacerdos in Sacramento
Christus Dæmonem ab obsessio corpore eiecit, Sacerdos verè
Dæmonem ab anima pellit. Si pulsus, ob tuam reuertitur leui-
formis, dum te non meliorem sentis. Si non sentis morum &
vitz mutationem, graue sanè indicium est, vel informem con-
fessionem fuisse, vel te iterum acceptam gratiam amisisse: quod
quidem non leue reprobationis indicium esse, præsentis Euan-
gelij Parabola docet. Vbi enim expulsus ab anima Dæmon,
prius eam innadit, & occupat, sunt utique nouissima hominis illius
let, post tot Dæmonum ingressum antea curari facilius potuif-
ergo caelestis Magister miserum hominem à tam periculosissi-
mo hospite liberasset, calumnias & mendacium contudisset;
tum quomodo fortis ille armatus, qui in sua fidebat virtute,
superati pomisset, luculenter edocuisse; ac ne iam illo supera-
to & expulso, eò dementia veniremus, ut illum rursus admitte-
remus, ne posteriora prioribus fierent multò deteriora: hanc se-
dignam, nobisque salutarem maxime protulit sententiam:
Omne regnum in se diuisum, desolabitur, & domus supra domum cadet.
Quibus verbis ut maxime dissidia atque odia damnat, ita pa-
cem & concordiam summopere commendat. Concordia enim
ut quidam sapienter ait) paruæ res crescunt: discordia maxi-
mè dilabuntur. Hinc Propheta ad pacem & concordiam sum-
mo studio nos hortatur, cum inquit: Inquire pacem, & perse-
quere eam. Et Apostolus: Si fieri, inquit, potest, quod in vobis
est, cum omnibus hominibus pacem habentes. Quam quidem
pacem vix quisquā retinere diu poterit, nisi qui iacturas omnes
temporalium rerum, pro quibus homines maxima ex parte
digladiantur, liteisque contendere, & pacis vincula rumpere so-
lent, facile perfert. Quod quidem vix alijs præstare poterit,
quàm qui spes omnes, opesque suas in vno Deo repositas ha-
bens, summeque vnum sibi ad omnia sufficere arbitratur. Ex pace
enim cum Deo constituta, pax cum proximis oritur. Qui enim

Rom. 12.

Sacerdos
quid agat.Confessio sit
fructuosa.Concordia
ambienda.Psal. 32.
Roman. 12.Pacis enco-
mium.

hoc modo cum Deo pacē habet, amissis opibus, diues est; in
neribus conuersus, sanus est: quia Deum intra se habet salutem
& libertatis suae custodem ac vindicem. Si enim Philosophus
illi, directa atque incensa ciuitate sua, dicere licuit, nihil
perisse, sed omnia bona sua secum se portare; quippe
philosophiae disciplinam in illo communi incendio non
fisset: quid eum dicere par est, qui bonorum omnium formam
nullis fortunae casibus obiectum intra se gestat? Quisquis
talis est, pacem utrique cum hominibus conferuabit; si
enim pacem ipsam omni thesauro pretiosiorē iudicauerit: non
tamen pro rebus nihili tantum hunc thesaurum perire non
tietur. Itaque si vel res ipsa, vel pax periclitatur, facile id
tur perire quod minus est, ne quod maius est, pereat. Quod
penes facere videmus, qui totum corpus ictibus & vulneribus
exponunt, ne caput, unde vita manat, villo modo laedatur. Con
rei clarissimum nobis magnus Gregorius Theologus praebet
exemplum, qui maluit episcopatus cedere, quam pacem (quae
rum periclitabatur) non seruare. Hae igitur ratione perire vol
pacem conferuant, quiduis potius quam eam sibi perire vo
tes. Quod quidem exemplum cum ad omnes in communi
proponamus; tum iis qui matrimonio iuncti sunt, maxime
commendatum volumus: quandoquidem nullius rei temper
possessio coniugali pace possit esse iucundior. Qui vero inter
priuatis contentionibus & affectibus dissident, in hac vita
u, gehennae statum auspicantur, duplicemque gehennam, vi
cer praesentem & futuram, experientur. Tria, inquit Ecclesiasticus
eus, sunt quae probata sunt coram Deo & hominibus: Concor
fratrum, & amor proximorum, & vir & mulier bene sibi
sentientes. Quicumque ergo ad hanc pacem aspirant, prius
quidem a Deo illam studiosissime petant: qui solus habitator
cit vnus moris, siue vnanimes, in domo. Is enim initio Ec
siae fidelium multitudinem ex tam diuersis & discrepanti
inter se ingeniis collectam copulauit; ut esset omnium
arque anima vna in ipso. Non oportet hic quemquam
tueri mordicus; alioquin pax & incolumitas stabili &
diu non potest, Domino teste, qui ait: Omne regnum in seipsum
nifum desolabitur. Domus aut ciuitas, si fuerit diuisa, firmata
dissipatur, & etiam regnum, licet sit validissimum. Firmata
e & regnum, & domos, concordia ciuium. Diuisum enim
rum, nunc interibunt. Subdit deinde aliam causam, cum
Qui non est mecum, contra me est. Ergo multo magis contra me
mones erunt, qui non modo non sunt mecum, sed etiam

Pacem boni
colunt.
Simile.

Sub Theodo
sio Imperat.

Visio pacis
qua.

Ecclesi. 25.

Afor. 4.

Concordia
bonum.

Osee 8.

& conatibus meis semper obstitunt. Quomodo ergo consen
sus & amicitia esse poterit inter eos, quorum studia atque ope
ra vsque adeo diuersa & pugnancia sunt? Hic quoque duo ge
niti non poterit. Alterum quidem eorum, qui charitatis glutino
stendunt: alterum eorum qui diuersa ratione ab eo disuncti, cu
piditatibus suis & mundo seruiunt. Hos igitur, quos aperte
constat cum Christo non esse, consequens est, ut eius aduersa
rij ac proinde hostes eius, & membra Diaboli sint, quo quid
esse miserabilius potest? D. Augustinus duas in mundo ciuita
tes, nempe Hierusalem & Babylonē esse ait, quas duplici amo
re, Dei videlicet, atque sui, edificari testatur. Hierusalem nam
Babylonem verò amor Dei, perueniens vsque ad contemptum sui
Dei. Interroget ergo se quisque quid amet; & intelliget unde
sui, & cuius ciuis sit. Ciuis supernae ciuitatis, qui extranea mi
nus ad se pertinere reputat, cum Propheta dicit: Quasi vultu
tuum, vultum tuum Domine requiram. Hic est in mundo
est. Agimus in praesenti sacra lectione de possessio a Dæmone,
quem inter cetera corporis incommoda mutum quoque fecit.
Quia verò hoc tempore Confessarij nonnulli muti sunt; de eo
rum officiis hic aliquid tractemus. Nemo oratione consequi
potest, quā multis modis Dæmon hic Confessarios hoc tēpore
mutos reddiderit: alij enim, vel ex ignorantia, vel ex ignauia mu
ti sunt: cū rudes poenitentes, qui peccata sua explicare nesciunt,
nihil adiuuāt. Confessarij est, peccatoris & peccati circumstan
tias inquirere, aduersus futura peccata poenitentem remediis
imbuere, consiliis contra Dæmonis insidias armare. Est enim
medicus non tantum iudex ad cognoscendam causam, sed pre
standam vulneribus medelam destinatus. Item Confessarius
debet poenitentem inducere ad restitutionem, si proximum læ
sit in fama, si quicquam abstulit rerum ipsius. Videat ne illa
Saluatoris sententia eum arguat: Si cæcus cæco ducatur præ
beat ambo in foueam cadunt. Videat ut peccandi occasiones
amputentur. Sed mirum quod Dæmon tam multos muros fe
dit & elingues ad sua crimina detegenda, quos ad committen
dum est. Ex confessione, aut æterna mors, aut æterna pen
det vita. Hæc alias commodius tractabimus. Cum Dominus
hæc aureo ore perorasset, mulier quædam, quæ tum aderat in

Christo qui
adherant,
qui contra
vñ sint.

Augustinus
lib. de Cuit.
Dei.

Psal. 26.

Ephes. 2.

Philip. 3.

Confessarius
mutus.

Confessarij
officium.

Matth. 15.

214 FERIA IIII. POST III. DOM. IN QVADA.

Augustinus

Mater Christi
si qua.
Ambrosius.
Matth. 12.

turba, sic in admittationem doctrinæ eius rapta fuit, ut velut
tra se posita, in illam vocē eruperit: *Beatus venter qui te portauit*
& ubera quæ suxisti. Cui Dominus, non abnuens matris prae
nium, sed maiorem eius gloriam declarans, ait: *Quinimo & huius*
qui audiunt verbum Dei, &c. Reuera beator fuit Maria per
piendo fidem Christi, quàm concipiendo carnem Christi. Ve
est secundum carnem mater Christi, secundum spiritum
men, quisquis verbum Dei audiens, retinet in animo, & opo
tur, is spiritualiter efficitur mater Christi. Quicumque fecerit
voluntatem Patris mei, &c. Huius ergo tantæ beatitudinis pa
ticipes fieri possumus, si hac eadem cura & studio verbum De
quod proponitur, audiamus. Quod ut præstare semper pos
mus, diuinæ gratiæ opem, eiusdem Virginis sacratissimæ int
uentu, suppliciter ambiamus. Amen.

FERIA QVARTA POST TERTIAM

DOMINICAM IN QVADRAGESIMA

Concio, Euangelicam explanans lectionem, quæ
sit vera & quæ falsa religio; de honore itē patri
tum, & liberorum educatione tractat.

THEMA. *Populus hic labiis me honorat: cor autem con*
longè est à me. Matth. 15.

Es quæ vel natura vel arte constant, quæ
sunt veræ, quædam verò falsæ (nummi sunt veri
sunt & adulterini) ita in moribus nostris, quæ
dam sunt veræ, quædam falsæ virtutes. Iulianus
quædam est vera, quædam falsa; sic est vera &
quædam est vera, quædam falsa; sic est vera &

Fucata &
vera religio.
Esa. 29.
Psalm. 112.
Philip. 1.

Luc. 11.

Et humilitas, vera & fucata religio. Ficta erat Phariseorum
qui solis labiis, non præcordiis, Dominum honorabant: *Popu*
lus hic labiis me honorat, inquit Christus. Vera autem religio
erat eius qui ad Dominum dicebat: *In toto corde meo exque*
ui te, &c. Et eius item qui dicebat: *Testis est mihi Deus, con*
uio in spiritu in Euangelio Filij eius. Tales erant illi de qu
bus scriptum: *Erant ambo iusti ante Deum, incedentes in om*
nibus mandatis eius. Quia verò frequenter homines decipi
mur specie recti, ne fallaci quoque religionis specie decipi
mur, erit sanè operæpretium de vera & falsa religione in præ
senti Concione differere, ut hodiernum proponit Euangelium

CONCIO.

215

Vera religio est in interna cordis puritate, falsa autem in exter
nis operibus, charitate & Spiritu diuino destitutis, sic internam
animi puritatem attollere & commendare debemus, ne in hæ
reticorum errorem incidamus, qui externa opera virtutum, sa
crasque Ecclesiæ caeremonias sacrilega temeritate damnarunt.
Cuius autē sint virtutis, familiari & quotidiano exemplo cer
nere licebit. Ut enim calor à corporibus nostris procedens, ve
stes, quibus amicti sumus, calefacit, ita vestes ipsæ sic calefactæ,
corpus ipsum à quo calorem perceperunt, calefaciunt, & à fri
goris rigore defendunt. Hoc igitur & externa virtutum opera
& sacræ ceremoniæ faciunt; quæ sicut, cum rectè fiunt, à cha
ritate manant, ita ipsum charitatis fontem, à quo manant, per
ficiunt, augent, atque tumentur. Agemus de simulata Phariseo
rum religione, illud hic præmonitos vos velim, ne sic in eorum
glugatis. Frustra carpinus aliorum vitia, nisi & nostra emende
mus, ex eorum detestatione.

Hæreticorum
impetata.

Simile.

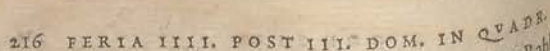
A VE MARIA.

QVÆLIS falsa sit religio, & quæ illam vitia consequantur,
melius planè Phariseorum exemplo, quàm oratione nostra in
na sancti Euangelij lectione aptè describit: quæ Matthæo refe
rente sic habet: *Tunc accesserunt ad Iesum ab Hierosolymis Scribæ &*
Pharisæi. Hoc est, posteaquàm Dominus multa & insignia mira
cula in regione Genesarenorum edidisset, accesserunt ad eum
Scribæ & Pharisei. Scitis iam Scribarum nomine legis Docto
res intelligi: Phariseorum autem genus quoddam hominum
designari, quod erat eo tempore populari opinione celebre, qui
se à communibus cæterorum hominum moribus & vita sepa
rauerant, dissimilique habitu & cultu, & quibusdam externis
ceremoniis, sanctiorem viuendi rationem profitebantur. Hoc
autem genus hominum opinione quidem sua religiosum, re
morbo laborabat, avaritia & ambitione. Avaritiam notauit Lu
cas, qui Domino contra diuitiarum cupiditatem differente,
bant eum. Hoc morbo correpti, peruersa dogmata populo tra
hebant, quæ ipsi in avaritiæ officina fabricauerant. vide Mat
thæum c. 23. Alter eorū morbus ambitio erat. Hæc (quæ est vir
tutum arugo) faciebat, ut primas cathedras in synagogis, &

Scribæ qui
Hierony
mus.
Pharisæi
quales in
moribus.

Luc. 11.

Pharisæorum
vitia qua
litas.

Math. 6.

Loc. 18.

Superstitio
Phariseorū.

Math. 7

Joan. 18.

Honor hic
pro subsi-
dio.

Canon ob-
servandus.
Simple.
Diamon ve-
nator ani-
mam.

salutationes in foro amarent & vocari ab hominibus. *Amabant magis gloriam hominum quam Dei.* Virtutes duplices; internæ & externæ: internæ diuinis oculis conspicuæ; externæ hominum oculis parent. Illi quia popularum captabant auram, externam colebant virtutem. Testatur Saluator, cum eos ait omnia sua opera facere, vt videretur ab hominibus. Habebant Dominum in ore, cor eorum longe abibat. Vos, inquit Christus, estis qui iustificatis vos, &c. Hi Sacerdos & Pharisei solo habitu & vultu reuerendi, magnamque religionis & auctoritatis speciem hac ratione præ se ferentes, ab Hierosolymis egressi, accedunt ad Dominum, dicentes: *Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum?* Indignum placet facinus, seniorum Patrum contemnere traditiones, quæ pro Deo legibus habendæ sunt. Sed quæ sint illæ traditiones negligamus. *Non lauant manus suas cum panem manducant.* O scelus quale crimen, intende. Parturiunt mores, nascetur ridiculus mus. Vide quid ambitio. Quid dementius ac magis etiam ridiculum, quam in ablutione manuum religionem collocare? Diuini illi homines hoc nomine discipulos arguunt: *Non lauant manus, &c.* Mirus religionis ardor! Ad sua facinora erant talia aliorum, lyneos habebant oculos. Festuca vident: quæ illi vnum offendunt numen, prorsus negligunt. Sic homines nonlebant Pilati prætorium introire, ne hoc ingressu contemnerentur, qui iam necem conceperant animis in Dominum. Minima curamus, maxima negligimus. Odium in animo habere, non curamus. Hanc rem ridiculam Domino obicitur: *le contra obicit grauiorem: Quare vos transgredimini, &c.* Dominus clauum clauo retundit. Cum enim Deus parentes honorare, hoc est, non solum reuereri, sed illis etiam subuenire preceperit: vos contra, liberos ab huius obseruatione commouocatis, cum subsidia parentibus, in templi munera committare doceris. Pium quidem & religiosum est, cum facultas superpetit, templi cultum honestare muneribus: sed cum parentes egent, & virumque homo præstare non potest, parentibus pietatis subueniendum est. Hoc enim præcipitur, illud consilium. Præcepta sunt consilii atferenda. Venatores, qui beluas expiant, ceruorum sibi tergora obuolunt; plumarisque tinnulis amiciuntur, qui ad aucupia exeunt: sic animarum venatorum, virtutis habitum præ se fert, vt honesta specie imponatur. Sic sunt quidam liberales in pauperes, qui vix induci possunt, vt famulis, siue creditoribus, sua soluant stipendia. Sed communis humanæ naturæ morbus, vt propensior semper ad

C O N C I O.

217

1. Reg. II.

officia voluntaria sit, quàm ad necessaria. Melior tamè est obedientia quàm victima. Magnum est sacrificium, cum homo sibi ipsi renunciat, cum seipsum à se alienat, & in alterum tradit potestatem. Phariseus Dominus acri oburgatione ferit, dicens: *Hypocrite bene prophetauit de vobis Isaias, dicens: Populus hic labus me honorat, cor autem eorum, &c.* Virtus semper in maximo habita est pretio, non tantum apud Christianos, verum etiam apud Gentes. Qua autem pietate & studio Deus velle à nobis coli, non à Philosophis discere nos oportet, verum ab ipso magistro veritatis Christo, qui breui oratione rem omnem complexus est. Homo constat corpore & anima, fidelis homo ac perfectus constat internis & externis virtutibus. Internæ virtutes sunt, fides, spes, charitas, humilitas, cæteræque virtutes similes. Externæ sunt, quæ corporis adminiculo exercentur, quales sunt elemosyna, abstinencia, ceremoniæ, diuinæ laudes. Virisque virtutibus ornatus Dei servus esse debet. Vt anima præstat corpori vitam; ita externa virtus, si ab interna virtute non procedat, nihil habet meriti. Omne igitur pij hominis studium in puritate cordis ponendum est. Omni custodia serva cor tuum, quoniam ab ipso vita procedit. Ab ipso & bona opera, & operum dignitas, & operandi alacritas procedit. Hic summo pererandus in corde, idque charitatis virtute. Hic summopere curandum, ut ordinem illum, quem præceptores in articulo tradendis disciplinis observant, servemus. Hi enim non à discipulis eius disciplinæ partibus (quæ rudes adhuc discipulorum animos deterere possent) sed à facilioribus initium capiunt. Ita & paulatim nos ad altiora conscendere decet. Hæc commoditas quatuor modis acquiritur. Prima, quod hæc devotionis studia vnicuique sint ad manum. Secunda, quod bona rudimenta pietatis ad omnem virtutis laborem, & ad omnia opera externa manum porrigant. Nova gratia, novus Spiritus (sicut ignis abscondi non potest) novos in homine excitat motus. Tertia utilitas, quod hæc charitas (quæ ex bona intentione debet fieri) dignitatem & meritum externis actionibus præbeat. Quarta, quod hæc charitas hominem ad quælibet opera bona reddat promptissimum. Abraham erat iustus de cognatione sua exire, qui non modò Domino morem gerebat in excedendo, verum etiam in exilium ire paratus erat. Charitas ingum impellit. Mater diligit filium vnicum, non legem, verum ob nimiam charitatem. Hoc idem piis mentibus evenit, in quas Deus Spiritum filij misit clamantem, Abba pater. Qui enim sic

*Virtutes ex
ternae.*

Press 4.

Simile.

Salus qui-
bus acqui-
ratur mo-
di.

Fortis vi
mors dule-
ctio.

Tob. 4. sanctus ille Tobias ad filium: Omnibus diebus vitæ tuæ, hanc rem habebis matri tuæ. Memor enim esse debes, quæ & quæ tu pro te passa est in utero suo.

Naturalis.

Hæc lex, quam à natura ipsa hausimus, sufficere debet, sed supernus virtutum amator & auctor usque adeo voluit, ut filios parentum suorum curam gerere, ut non contentus hæc lex, quæ ipse in eorum mentibus naturæ calamo descripsit, voluerit & eā expressius digito suo in tabulis lapideis ita enarrare, ut primum locum in secunda tabula huic præcepto dedere, ut sicut Dei cultus primum locum, ita pareretur honoris, ut primatus dignitatem obtineret. Nec hoc contentus, huic præcepto, inter cætera omnia, præmium, dum legem sanctam apposuit: Ut sis, inquit, longævus super terrā, quam Dominus daturus est tibi. Honora, inquit Apostolus, patrem tuum, quod est mandatum primum in promissione. Indignum sanè longa vita esse videtur, qui auctoribus & altioribus videretur ingratum se ac difficilem præbet. Qui honorat patrem suum, in iudicio Dei iustissimum sit, ut qui pius, iucundabitur in filiis. Iustissimo Dei iudicio sit, ut qui pius, parentes suos exstiterit, pios etiam erga se filios habeat. Adversus immorigeros filios severissimas minas adiecit: Qui maledixerit patri vel matri, morte moriatur. Si genuerit homo filium, qui tumacem, &c. Benedictio patris firmat domos, &c. Vide Iacob, qui benedictionem ab Isaac accepit, &c.

Vide libellum Plutarchi de educatione liberorum.

Eccles. 30. 11.

Parentes liberi debeant.

111.

Egimus de honore parentibus exhibendo à filiis, nunc de parentum cura & providentia in liberis educandis & instruendis pauca dicemus. Est enim hæc obligatio reciproca, ut videlicet, sicut filij parentum, ita parentes filiorum curam gerant. Hæc igitur de re, quatuor tractanda esse video. Primum, quam honesta & liberalis educatio filiis necessaria: deinde quo iure eam parentes teneantur: tum quo potissimum tempore ea exercenda: ac postremo quonam modo sit peragenda. Libera educatio facit, ut tota hominis vita tranquille peragatur. Multo magis parentes sunt, qui maioris faciunt suos nummos, aut sua pericula, quam liberos. Aliter Ecclesi. monet: Qui diligit filium suum, assiduatur illi flagella, &c. Naturali iure tenentur parentes filios honestè educare. Nec solum alimentorum parentum sed multo magis morum ac studiorum curam gerere debent. Aliter bruta, aliter homines fortis suos educare tenentur. Hoc minis bonum summum non in corpore, sed in animo, in doctrina, in virtute, huc omnis eius cura & diligentia referenda est, ut illius per virtutum iter incedens, ad summum bonum rectè incedat. Hæc educatio statim à natiuitate, cum filiorum ratio

etatis ignorantiam & ruditeriam imperfecta est, incipienda est. Curia, inquit, cervicem eius in iuventute, &c. Facile est enim teneros adhuc animos componere. Difficiliter rescinduntur vitia quæ nobiscum creuerunt. Adeo à teneris consuefcere, multum est. Adolescens iuxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea. Liberos parentes in primis instituât, ut pietatē & iustitiam colant, ut ipsi sint forma virtutum. Gloria, inquit Sapientis, hominis ex honore patris sui, & dedecus filij, pater sine honore. Benedicatur, ait Gabelus ad Tobie filium, te Deus Israël, quia filius es optimi viri & iusti, & timentis Deum. Sic Deus filios ob parentum virtutem multis aliquando ornat beneficiis. Hoc enim Dominus pollicitus est, cum ait se punire peccata in tertiam & quartam generationem, facere autem misericordiam in millia, his qui diligunt se. Ut autem paterna probitas in filiorum salutem & gloriam redundat: ita contrà parentum impietas multis in rebus filiis nocere solet. Beata Monica filium Augustinum tum genuit mundo, tum & Deo. Curent igitur parentes, ut ita instituât suos liberos, ne eos gehennæ, sed Dei filios efficiant. Adsit bonus cæptis semper Christus. Amen.

Eccles. 30. Seneca. Proverb. 22. 111. Eccles. 2.

Tob. 7.

Exod. 20.

Parentes quos nocent filij.

Blachamater Londonsis regis optima.

FERIA SEXTA POST TERTIAM DOMINICAM IN QVADRAGESIMA, Concio, in qua Evangelica lectio explicatur, & de vera & falsa hominis felicitate agitur.

THEMA. Iesus autem fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem. Ioann. 4.

INTER Christianæ religionis officia, Auditores, maxime commendatur vitæ & mortis Domini Salvatoris assidua meditatio. Cuius rei cum multe sint & maximæ utilitates, illa præcipua est, quod ea potissimum ad divinæ bonitatis cognitionem (quæ salus nostræ fundamentum est) mens humana confurgit. Sic enim Apostolus ait: Deus qui dixit de tenebris lumen splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris, ad illuminationem scientiæ claritatis in facie Christi. Hoc est, Deus qui initio mundi, hanc lucem, quam fuimus, condidit, ipse splendore gratiæ suæ corda nostra illuminavit, ut nos quoque alios ad eiusdem gloriæ cognitionem illuminaremus: quæ eius gloria præcipue lucet in facie Christi, hoc

Christi martirio meditatio utilis.

2. Cor. 4.

Alia claritas Christi, alia Moysi.

hoc est, in admirandis sacrosanctæ humanitatis eius mysteriis & beneficiis. Vide, Christiane homo, ut in his Dei operibus seculum mediteris, & mentem tuam reficias. Capilli tui sicut prægges caprarum, quæ ascenderunt de monte Galaad. Hoc illud nobis proponere debemus, & non solum ad extremum operum Domini faciem contemplari, sed ad intima charitatis eius penetralia pertingere, unde illa opera profecta sunt. Ipse illa ouium comparatione declarat, qua nos dilectione amamus. Sicut, inquit, dilexit me Pater, & ego dilexi vos. Nullæ operum cum dignitate piorum sunt comparandæ. Ex hoc charitatis fonte, qui ex pectore Christi scaturiebat, tam multi labores, & acceptæ iniuriæ, & tot riuus sanguinis emanarunt. Hinc erant illa salutis nostræ ardentissima sitis, quam is in cruce prodidit, cum se sitire dixit. Potuit illi mundus vitam eripere, charitatem tamen eius, & salutis nostræ sitim extinguere non potuit. Hæc sitis illum vicos & castella circumire faciebat, ut omnibus in locis salutis & pietatis suæ impressa vestigia relinqueret, & animas à Diaboli potestate erepras, ad pietatis & iustitiæ studium traduceret. Ut igitur concionem cum maiori fructu prosequamur, ad Dei nos auxilium conuertamus.

AVE MARIA.

DOMINVS Iesus cum consuetæ misericordiæ suæ munus exequeretur, & lustrata Iudæa pergit in Galilæam: Venit ad civitatem Samariæ, quæ dicitur Sichar, iuxta prædium quoddam, &c. De hoc prædio scriptum est in Genesi: Do tibi partem vnam extra fratres tuos, quam possedi in gladio & arcu meo de manu Amorætharum. In arcu & prece possedit. Arma militiæ nostræ non carnalia, sed spiritualia potentia Deo. Iesus autem fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem: hora autem, &c. Hora sexta iuxta nostram supputationem duodecima hora erat. Nihil ergo mirum, si hac hora Dominus fatigatus, iuxta puteum sedit. Nam & æstus, & fames, & sitis, & itineris labor (cum Dominus pedes iter faceret) illum verè fatigauerant. Fatigatus autem sedebat supra fontem. Particula Sic, aliquid quiddam desiderat, lallum, sic, quasi homo infirmus, quasi vnus è plebe, quasi viator lassus, quasi non esset is rerum conditor omnium, per quem omnes recreantur. Tales fatigationes & incommoda Dominus saepe pertulit. Non enim ad otium, ad quietem, sed ad labores, ad pugnas, hic Sol iustitiæ, qui venerat omnes illuminare, missus erat. Hæc omnia ad nostram salutem peregit. Videmus eius in

nos flagrantissimam charitatem, qui nusquam sibi pepercit. Nocte perdurabat in oratione: die populum cælestibus præcepis informabat. Ait verè Propheta: Non me inuocasti Iacob, &c. Videmus nostram negligentiam, dum non consideramus medicos solitudinem. Nos in otio viuere volumus, ille in laboribus. Et nunc ait Moyses, Israël, quid Dominus Deus tuus petiit te, &c. Quod autem sit lassatus Dominus, per quem omnes recreantur, non sine causa fuit, erat eius magna charitas, magnus item error disperfarum ouium, quas quærebat. Apud prophetam Ezechielem, de hoc errore ait: Errauerunt greges mei in cunctis montibus. & in vniuerso colle excelso, & super omnem faciem terræ dispersi sunt greges mei, & non erat qui requireret. His autem verbis Dominus communem cunctorum ferè mortalium errorem, & erroris causam declarauit. Omnes ad eternam beatitudinem (quam & desiderant) conditi sunt: verum quod non assequantur, illorum sit culpa. Oves, inquit, propheta, errant in cunctis montibus, & dispersæ fuerunt super omnem faciem terræ. Hoc quoque conqueritur Dominus bis: Grex perditus factus est populus meus, pastores eorum seduxerunt eos, feceruntque vagari in montibus. Erat magnus error gregis, ideo vnigenitus Filius hominis venit in hunc mundum, saluum facere, quod perierat. Quare non mirum est, si fatigatus ad puteum sedit, qui tantam nostri gratia prouinciam susceperat. Merito Saluator respondisset, si quis ab eo quæsiuisset, Quid hic agis Domine, cur te tot crucias laboribus? quod olim Ioseph: Fratres meos quæro. Sunt enim os meum, & caro mea: dabo operam, ut eos ad caulas suas, hoc est, in paternam domum, reducam.

Sedens autem Dominus supra fontem, corpore quiescebat, animo non. Cogitabat fatigationis & laboris sui causas. Et cum tanta, inquit Ioannes, signa fecisset inter eos, non credebant. Et, Mirabantur propter incredulitatem illorum. Cogitabat insaniam populi, quod in medicum insurgebant. Hæc cura magis Dominum ad labores omnes, quamque ipsa mors, fatigabat. Verum hauriret aquam: quam dum quærit, vitam, quam non quæret ab Apostolo dictum est: Non est volentis, nec currentis, sed miserentis Dei. Vide qualis hæc mulier: misericordiam conseruit. Hæc deformata tot maculis, ad fontem illum, salutem animæ

Esa. 43.
Negligentia
nostra.
Deut. 20.

Ezech. 34.

Hier. 50.

Luc. 29.

Ioseph quæ-
rit fratres
suos.
Genes. 27.

Ioann. 19.
Marc. 6.
Christus cur
fatigatur.

Rom. 9.

Cant. 4.

Ioann. 25.

Christi sitis
qua.

Genes. 48.

1. Cor. 10.

Iesus fati-
gatus.

Respectus
personarum
apud Deum
non est.

Deus in pan-
tere est.

Luc. 11.

Christi cibus
& potus
quis.

Sitis nostra
propterea.

animæ, venit. Hanc diuina pietas respexit, extulit & nobilitauit, & Apostolam fecit. Sic ex piscatoribus Apostolos, ex publicanis Euangelistas, ex persecutoribus Doctores facit. Nobis ipsis gratulemur, qui tam beneficium & clementiam habemus Dominum: qui si talis est in non quærentes, qualis erit in quærentes, & toto illum corde diligentes? Sed ad historiam redeamus. Ait igitur Dominus mulieri: *Da mihi bibere*. Cui illa: *Quomodo, inquit, tu Iudeus cum sis, bibere à me possis, quæ sum mulier maritana?* &c. Hoc planè in huius seculi diuites maxime quædrat; qui pauperes à se vel cibum, vel potum, vel lacerâ vel suppliciter petentes, contemnunt. Si scirent quis in pauperibus alimoniam peterent. Hanc rem mendicus præbet, cum super te exigit, qui veridicum fidei usorem Christum habet, æternam tibi pro frusto panis mercedem pollicentem. Tu, ait, forsitan, non tisses ab eo. Hic nostra in petendo (forsitan) negligentia, non minus in donando auaritia accusanda est. Quocirca non dubites, quin aquam vinam acciperes, si suppliciter ab eo peteres. Omnis enim qui petit, ut debet, accipit. Aqua viuæ, est gratia spiritus sancti, quæ veram animæ vitam præstat. Petit Dominus bibere. Talis Domini sitis, talis potus, qualis eius cibus. Meretur, cibus est, ut faciam voluntatem eius qui misit me. Quæ autem aliud eius opus, quàm mundi redemptionem, & animarum salutem est? Hic Domini cibus, hic potus, hic delicia. Quod dicitur, quod sitis, salus nostra est. Hic interim scire nos oportet, omnes, quamdin in hac vita degimus, perpetua siti laboramus: cæteræ res caducæ saturare nos non possunt. Quæritur ex hac aqua, sitiet iterum. Nemo enim terrenis bonis haustus hanc sitim sedauit, nemo unquam veram animi quietem & hanc felicitatem per illa consecutus est. Sed quid mirum? Quæritur enim extra naturæ suæ destinatum locum, quietem esse potest? Quis autem verus sit fons, ablato errore, ipse Christus prædicat: *Quis sitire dignatus est, cuius aqua cordis nostri sitim sedet*. Quæritur bibere ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in æternum. Magna quædam & admiranda promissio, talique sponsore digna. Quæ enim maius aut amplius homini contingere in vita potest, quàm hanc à natura nobis insitam sitim extinguere, & à multis laboribus, quibus eam sedare nitimur, liberari? Perpetuus Dominus mysticè huius aquæ naturam, ut cæperat, explicat. Sed aqua, quæ ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam.

Comparat his verbis Dominus spiritualementem cum carnali ac terrena felicitate. Hæc enim nullo modo æstuantis animæ sitim sedat, sed frequenter auget. De iis qui extra Deum felicitatem in terrenis bonis quærunt, siue illi diuites, siue pauperes sint, scriptum est: Errauerunt in solitudine & in iniquo, esurientes & sitientes; anima eorum in ipsis defecit. Quibus verbis Propheta & mundi sterilitatem, & eorum qui mundanas opes conuolant, sitim & anxietatem designauit. Illa sunt nostri iuris, quæ nos felices reddere valent. Beatitudo nostra in solo Deo collocanda est: qui præterquam quod summum bonum & vniuersale est, adeo possidentis est proprium, ut à nemine, nisi volente, eripi possit. Multa sanè de diuinæ gratiæ natura sub elementi aquæ similitudine Dominus insinauit: dum eam & aquam, & aquam viuam, & salientem in vitam æternam, & quæ semel hausta, sitim perpetuò exstingeret, appellauit. Aqua, corporum sordes abluit; gratia verò, animarum inquinamenta diluit. Effundam, inquit Dominus, super vos aquam gratiæ, &c. Aqua terram germinare facit; hoc facit diuinam gratiam in anima. Sic homo iustus arbori plantatæ iuxta aquam decursus, comparatur. Improbiorum anima est sterilis, de qua ait Propheta: Anima mea sicut terra sine aqua tibi. Aqua temperat calorem vehementem: sic gratia diuina temperat ardorem carnis. Hæc diuinæ gratiæ conueniunt. Cum huius aquæ decursum ad puteum leuaretur, dixit illi Dominus: *Vade, voca vicinorum tuorum*. Hoc autem dixisse videtur, ut ex eius responsione occasionem caperet seipsum illi detegendi. Quod ita factum est, intellexit mulier ex Domini responsione, eum Prophetam, dicentem: *Domine, ut videas*, Prophetam esse. Videre quid faciat animus odio & inuidia liber. Pharisei post tot admiranda Domini signa, peccatorem insanum, & dæmoniacum esse dicebant: Hæc mulier unico verbo Domini admonita, & Prophetam, & Christum esse prædicat. Paulatim ergo & per incrementa mulierum, exinde Prophetâ, ac postremo Christum cōfiteatur. Et ita & tanto ardore Christi gloriam prædicauerit, ut Samaritanorum multi ad eum venientes, simili fidei lumine illustrati, tanquam mundi Saluatorem crederent. Relinquit hydriam, duo discipuli regressi nunciauerunt sacramentum resurrectionis Dominicæ. Tanta est cælestium rerum dignitas (quod &

Psalm. 106.

Beatitudo
nostra ubi.

Aqua col-
lata cum
Dei gratia.
Ezech. 36.
Psalm. 1.

Psalm. 137.

Mulier ag-
noscentem
Christum.

Luce. 24.

studium abstuleris. Quæ ex te colligere licet, quo animi auctore
Seruatorem nostrum diligere, & illi obsequi debeamus, qui
alacritate salutis nostræ negotium operari dignatus est. Hæc
salutis nostræ opus, Auditores, à nobis exigit, vt vnicuique
auctorem ante oculos habeamus, illum ardentissime contem-
mur, pro illo mori gloriosum putemus, illū semper cogitemus
illius beneficia meditemur, vt præsentibus eius bonis gratia-
tura deinde percipere mereamur. Præstante Domino Iesu

*QVÆ SIT VERA, ET QVÆ
falsa hominis felicitas, paucis hic agitur.*

Luc. 17.

REGNUM Dei intra vos est. His Domini verbis ad Phari-
sæos, obiectioni propositæ aptè respondemus: nempe regnum
Dei, hoc est, veram hominis felicitatem, intra nos, hoc est, in
mente nostra esse querendam: quæ vt spiritualis, ita eniam
inuisibilis est; & carnalibus oculis abscondita, diuinis oculis
lūm patet. Quod vt apertius intelligamus, imaginem huius
felicitatis nobis D. Franciscum proponamus. Hic dum nobiscum
ageret in mundo, erat humillimus. At si quis mentis oculis
illius mentem inticere posset, ibi regnum Dei cerneret. Tunc
erat & ille magnus Paulus, primus Eremiticæ vitæ cultor;
& coram mundo erat incognitus & abiectus; at Deum intus
habebat, qui vnus illi omnia vitæ subsidia atque solatia longè
cumulatius quàm cætera mundi bona præstabat. Constat enim
mo corpore & anima: anima est præstator corpore. Vnde con-
stat etiam duplicia esse hominis bona; alia quidem corporalia,
animi verò alia, quæ tantò sunt corporis bonis nobiliora, quan-
tò anima corpori præstat. Cum igitur felicitatis ratio totum
omnia complectatur: quis adeò demens erit, qui illam in totum
corporis bonis, animi bonis prorsus neglectis, esse collocanda
putet, nisi qui porcina animam habuerit? In hisce igitur animi
bonis, summi etiam Philosophi felicitatem hominis occupa-
runt; quæ quoniā spiritualia & inuisibilia sunt, humanis oculis
minimè cernuntur. Huius felicitatis typum gerebant aque
Siloe à Domino commendatæ, ab improbis tamen sprete, quæ
neglectæ, quæ fluere cum silentio perhibentur; hæc veram
mini quietem & felicitatem tribuunt, & humani cordis infirmitatem
extinguunt. Hoc autem felicitatis genus Apostolus infirmis
vult, cum ad Colossenses scribens, ait: Mortui enim estis, &
vestra abscondita est cum Christo in Deo. Cupiditatibus carnis

Bona du-
plicia.

Isa. 55.

Coloss. 3.

mundi mortui, spiritualibus diuitiis atque deliciis in Deo frue-
bantur, quas mundus neque percipere, neque agnoscere potest.
Rectè diuus Bernardus ait: Cui Deus incipit dulcescere, necesse
est vt mundus amarescat. Vt enim cæli sidera ante meridia-
nam lucem splendorem suum tueri nequeunt: ita carnalia &
terrena bona ante spiritualium rerum splendorem prorsus euane-
sunt. Oportet igitur vt carnis & mundi certamen diuina ope
superemus; vt quò magis in virtutis circulo versamur, eò no-
bis omnia eius officia faciliora & iucundiora reddantur. Hunc
igitur primum laborem deuoremus, assiduisq; precibus hanc ex-
lestem aquam postulemus. Nequaquam enim illam pie peten-
tibus negabit, qui nos ad petendum inuitat, cum ait: Tu forsas-
tis petisses ab eo, & dedisset tibi aquam viuam. Petamus, pulse-
mus, dabit petentibus: qui est benedictus in secula. Amen.

Mundus
quādo ama-
rescit.
Simile.

DOMINICA QVARTA IN QVA
DRAGESIMA, CONCIO, IN QVA
Euangelica lectio explanatur: item de eleemosy-
næ virtute, quæ ad peccatorum remissionem plu-
rimum valet, tractatur.

Euenimus, Auditores, ad Dominicam Lætare, quæ
ad lætitiā nos inuitat. Quid sibi vult hæc tam in-
esperata ad lætitiā inuitatio? Musica enim in luctu,
importuna narratio esse perhibetur. Per hoc sacrum
tempus illa vox Domini in auribus nostris resonat: Conuer-
tini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, &c. vbi non ad gau-
dium, sed ad plandum inuitamur. In causa esse videtur, quòd
saceri huius temporis beneficio ad meliorem mentem redierint,
& à peccati morte surrexerint. Hos ergo solum bona spe suste-
tate, & ad veniæ fiduciam, spiritualēque de resurrectione sua
lætitiā, his verbis animare incipit. Hæc enim de causa ait:
Gaudete in lætitiā, non quidem omnes, sed hi solum, qui in
tristitia fuistis. Beati enim qui lugent, quoniam ipsi consolati-
onem stabilem operatur. Angeli in cælo de peccatore poeni-
tentiam agente gaudent, quanto magis de sua poenitentia ipse
gaudeat. Annon gaudere debet, qui peccatum vicit? qui Dia-

Eccles. 22.

Isa. 1.

Ecclesiastici
natio qua.

Matth. 5.

1. Cor. 7.

Luc. 25.

Simile.

Lus. 15.

Gaudendum
quibus sit.

Psal. 67.

boli iugum à se excussit? qui cum Deo in gratiam rediit, pius ille pater frugi filio ait: Epulari & gaudere oportebat, frater hic tuus mortuus erat, & reuixit; perierat, & inueniatur. Verum læticia præfens ad eos solum pertinet, qui in tristitia fuerunt: non ad eos qui adhuc in peccatorum facibus hærent infixi, qui nec confessi sua scelera, nec scelorum occasiones abscindere decreuerunt. Hos enim neque ad spirituales hæritiam, neque ad hereditatem cælestem, Ecclesia, quando manent, inuitat: cum intelligat scriptum esse: Sicut sunt corpora facie ignis, sic pereant peccatores à facie Dei. At iusti epulantur, & exultant in conspectu Dei, & delectantur in læticia. Ergo mors & perditio nunciatur: hi verò ad cælestes epulas spiritualesque læticiam inuitantur. Imploremus diuinum auxilium, ut cum Ecclesia lætari possimus.

AVE MARIA.

Dominum
cur sequen-
batur tur-
be.Iesus respō-
det suo no-
mini.Dominum
sequi debe-
mus.

ABIIT Iesus trans mare Galilee, quod est Tyberiadis, & sequi sequebantur omnes isti Dominum, sed non omnium prout intentio, propter quam illum sequebantur. Erant quidem multi alia causa, propter quas Christum homines sequebantur: hæc tamen in primis memoratur, quod videlicet salutem in se speratis moribus conferebat. Potuisset quidem Dominus aliis, rudis populi iudicio magnificentiora, edere (qualia etiam ea quæ Iesus Naue, & Isaias Propheta ediderunt, quorum ab eodem Solem in celo immotum stare, alter etiam retrocedere fecit). Sed tamen Iesus noster, nominis sui memos, ea præcipue signa facere curabat, quæ salutem hominibus afferrent, quæ signa fieri essent & beneficia: quorum altero, diuinitatis suæ potentia, altero, suam in homines charitatem declararet. Quare non mirum, si illum magna hominum turba sequeretur, cum eius operum minus sibi salutaria, quam illa honorifica essent: cum omnes homines, stimulantem naturam, salutem & comoda sua ubique sequebantur. Sunt autem multe & variæ rationes, propter quas eum mortales conditorem suum sequi atque diligere tenentur. Aliqua ferè omnia siue cecurum, siue ferarum, matres suas, & adhuc pulli sunt, per deum quæque sequuntur, quod ab eis procreata sint, & alantur: quid ergo mirum, si homo & animalium & medicum quoque suum sequatur? Nos tamen ad eum aduenimus, ut ea solum, quæ corpori salutaria & comoda sunt, & delectantes, quæ menti salutem afferre possunt, teneamus.

nia & nihil ad nos pertinentia respiciamus: cum tamen horum gratia, cætera omnia fuerint instituta. At nos quoties bellis, morbis, peste, fame urgemur, tum demum ad templa, necef- sitate compulsi, confugimus, tunc publicas preces indicimus. Hos non accuso, sed maxime probo, qui in omni calamitate sua ad Dominum confugiunt. Imple, inquit Propheta, facies quærorum, quod hæc tanta cura solis corporum morbis, non etiam animæ impendatur, neque intelligamus his corporis malis Dominum salutem animæ nostræ prospicere velle. Quod sanè quæ animæ, sapimus & curamus. Cum ergo Dominus hanc tantam sequentium se multitudinem pascere decreuisset, dixit ad Philippum: Unde ememus panes, ut manducet hi? Hoc autem dicebat, tentans eum. Tentare, ut scitis, est experimentis aliquid nosse velle, & firmitatem aut infirmitatem rerum explorare. Neque tamen Dominus hoc experimento egebat, cui omnia nota sunt antequam fiant; sed homines tamen his experimentis indigent, quibus & seipsum, & Dei curam, & providentiam manifestius agnoscant. Voluit ergo hac interrogatione, Philippum fidem examinare, an videlicet, tot miraculis inspectis, plebem fidem ad sequentia collegisset. Pij homines diuinis operibus & beneficiis ita erudiuntur, ut ex præteritis futura coniectare & sperare discant. Sic apud Abraham colligimus, quomodo præterita beneficia, futurorum rei fidem faciebant. Sic & David, præsertim quando fugit à facie Absalon, quem uniuersus Israel sequebatur. Ut ponatur (inquit in Psalmo, ubi omnia Dei beneficia Patribus exhibita commemorat), in Deo spem suam, & non obliuiscantur operum Dei, & mandata eius exquirant. Quasi dicat: Scio enim quod harum rerum cognitio, & diligens consideratio, spem in Deo mirabiliter alit, hominesque ipsos diuinarum legum studiosos & amantes facit. Tentat itaque & nescitis, eum non minus huic necessitati quam cæteris prouidentia capere voluerit. Non enim leuiter hoc præceptoris consilium prætereundum est. Sciendum tria hominum genera esse: quidam enim affectibus solum; quidam ratione tantum; quidam autem genus eorum est, qui cupiditatibus suis, more peccandi, se legendo tradiderunt. Homo, inquit Propheta, cum

Psal. 82.

Studium no-
strum præ-
stet.Tentare quid
sit.Genes. 24.
2 Reg. 15.
Pij ad Dei
beneficia re-
uertuntur.
Psal. 77.Hominum
tria genera.

Psal. 48.

Secundum
genus.Humana
ratio lafa.

Cicero.

Matth. 5.
Num. 19.

Psal. 118.

Philosophi
& Christiani
fides.

1. Reg. 3.

Num. 20.

in honore esset, non intellexit, comparatus est iumentis. paululum à iumentis differre videntur, quandoquidem iumentorum more, non ratione & consilio, sed impetu ad res agendas non eunt, sed feruntur. Sunt rursus alij, qui non feris moribus, sed ratione (quæ hominis propria est) vitam instituant. Hi tamen, quamvis meliore conditione sint, non tamen ratione sola duce, ab omni errore immunes sunt. Humana quippe ratio post communem naturæ lapsum, nisi fidei lumine illustreretur, ad pie & religiosè vivendum minimè sufficit. Hoc enim lumine destituta, quamvis multa rectè definiat, in multis tamen hallucinatur. Humanæ rationi tanquam certo duci omnibus in rebus non est adhærendum. Cicero humana ratione institutus, ab omni iniuria manus abstinere iubet, nisi ubi quæ fuerit iniuria laceffitus: Christi tamen doctrina vult, ut iniurias cos diligamus. Item: non quærentes ultionem, nec memorati iniuriarum civium tuorum. Sunt alij rursus, meliore videntes consilia, qui nec affectibus, nec solius nudæ rationis ductu, sed fide, & diuina institutione vitam suam moderantur: qualis sanctus ille Rex, qui dicebat: Lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis. Et iterum: Testimonia tua meditatio mea est. & consilium meum iustificationes tuæ. Hæc propria Christiani vita est, hæc regia in cælum via, quam Sancti omnes ingressi sunt. Hoc igitur fidelis hominis proprium est, omnibus hominè prudentiæ consiliis, diuinæ sapientiæ decreta antefere. Amplectuntur Philosophi nudam rationem vitæ ducem, fidei ignorant: nos contra, fidem atque diuinum lumen in omnibus quæ agenda sunt, posthabita plerumque humana ratione sequimur. Iudei grauerit Dominum offenderunt, Regem persequentes. Quare non obscure significauerunt, se & communem Gentium morem sequi, & humanis præfidiis atque consiliis magis, quam Dei nutu Rempublicam suam seruare voluisse. Christus in fide discipulum examinat: sed ille infirmus adhuc in fide, tot à præceptore de fide imbutus doctrinis, nondum eo peruenierat, ut crederet, sine comæatu tantam illam multitudinem refici posse. Condonandum piscatori, cum Moyses magnus ille Legislator, in similem inciderit errorem. Neque mirum tantos viros in hunc lapsum incidisse, cum hoc fidei genus supra hominis sit facultatem positum. Homo est creatura rationalis: nihil illi magis proprium quam ratio. Necesse propterea est, ut hominem quodammodo exuat, supraque rationis naturam assurgat, quisquis ea spreta, hunc ducem sequi debet. Cum autem Philippus nondum tantos in fide progressus habuisset,

Dominus in
Philippo nas
cristus.

4. Reg. 4.

Matth. 10.

Ecc. 12.

Ioan. 13.

Augustinus.

Matth. 9.

Manus Christi
sacra.
Bernardus.Sapient. 9.
Esa. 1.

Psal. 10.

buisset, ut sine comæatu ali homines posse crederet; minù aptè respondisse videtur: Ducentorum denariorum panes non sufficiunt ei, ut unusquisque modicum quid accipiat. Neque plus aliquid Andreas in eadem fide profecerat, qui simili diffidentia cecidit erat, ut pauculos panes Dominus acciperet, qui sine illis, diuinitatis suæ potentia, panes poterat ex nihilo creare: Minus quidem erat quinque panum portio tot hominibus satianda, sed ne hanc quidem negligendam Dominus putauit, quod in magnam illam alimenti copiam subministraret. Simile exemplum in Heliseo præcessit, qui ex exiguo pauxillo oleo & alienam sustentaret. Adde tu tuum exiguum, & Dominus illud ampliat. Pro calice aquæ frigidæ, mercedè pollicetur æternam, Medicum laboranti, & inueni mihi multam requiem.

Acceptis autem panibus (ut Marcus ait) eleuauit prius oculos in cælum. O qui eos mentis oculos haberet, quibus in ipsa visque Domini viscera penetrās, quo affectu & religione püssimos illos oculos in cælum sustulerit, intueri posset: Sic enim ubi quatuordecim Lazarum à mortuis excitare parabat, cælum suspexit, & Patri gratias egit, à quo sciebat se illo nouo & insigni miraculo glorificandū. Eleuatis igitur in cælum oculis, accepit in manibus suos panes. Quid mirum, si tam magna panes illi incrementa acciperent, qui sacras illas manus, rerum omnium creatrices, conmanibus Christi erat, quarum contactu panes illi aucti sunt. Quare non immerito Princeps ille in Evangelio manus Christi contactum ad vitam defunctæ filiarum reddendam petebat, cum diceret: Veni, & impone manum tuam super eam, & viuet. Sunt, ait Bernardus, misericordia plene, quibus nec foramina defunt, per quæ miserationis eius in nos beneficia effluant. His manibus vitæ nostræ rationes fidenter committamus, si nobis omnia prosperè cedere velimus. Qualis humana prouidentia sit, declarat Sapiens, cum ait: Cogitationes mortalium timidae, & incertae omnes prouidentiae nostræ. Erit, inquit Elia, fortitudo vestra quasi fauilla stupæ, & opus vestrum quasi scintilla, & manare poterit, cuius mens hebes, vires tenues, conatus irriti, & inanis solertia est: Faciamus nos, & imitemur sanctum illum Dauidem, qui quamvis polleter regis opibus, non tamen in arcu & gladio suo, sed in solo Deo se spem omnem salutis positam habere testatur, cum ait: Hi in curribus, & hi in equis, nos

Exod. 34. autem in nomine Dei nostri inuocabimus: ipsi obligati sunt. Hinc ceciderunt, nos autem surreximus, & erecti sumus. Hinc les ad promissam terram occupandam pergens, instanter minimum orabat, ut cum populo suo pergere dignaretur. Vnde apud nos tot infelices euentus? nisi quod consiliorum nostrorum Dominum participem non facimus. Petrus ad imperium Domini iactis retibus, copiosam piscium multitudinem cepit. Saul multa sine consilio egit, & ideo ei male cessit. Accepit Dominus panes, & benedixit. Mos Christi Domini erat, ut frustum quidem panis sine diuinis laudibus, & gratiarum actione perciperet. Vnde peracta nouissima cœna, hymnum cœto, exiit in montem oliuarum. Vide quæ nostra ingratitude, quæ obliuio. Nihil ita nona beneficia cumulat, ac veterum gratitudo. Laudans, inquit Propheta, inuocabo Dominum, & inimicis meis saluus ero. Quasi diceret: Facile eius opem & misericordiam impetrabo, cum me illi gratum propter antea beneficia & officiosum præbuero. Hæc igitur de causa Salomon priusquam panes distribueret, Patri gratias agit: quod nos exemplo suo ad idem grati animi obsequium pro innumeris eius beneficiis inuitaret.

Eleemosynæ virtus. *Collegerunt & implerunt duodecim cophinos fragment. &c.* Verbis eleemosynæ virtutem (quæ veræ poenitentiae participio quædam est) vobis commendare constitui. Eius autem primus hic fructus est, qui in suum planè redundat auctorem, vnde qui non tam aliis quam sibi ipsi prodest: nec tam aliena loca quam sua capiat: dum enim presentibus aliorum necessitatibus consulit, suis ipse & presentibus & futuris prospicit. De his enim scriptum est: Omnis misericordia faciet vnicuique locum secundum numerum meritorum. De presentibus vero Salomon ait: Honora Dominum de tua substantia, & de presentibus tuis singula tuarum da pauperibus, & implebuntur horrea tua saturitate, & vino torcularia tua redundabunt. Hoc autem presenti miraculo Dominus ostendit, qui pro quingentis pauperibus, quos esurientibus misericorditer tribuit, duodecim cophinos fragmentorum. Vide quanta sit Dei bonitas & misericordia, qui pro exiguis tam largiter refundit. Impatens pro modulo tuo egenis, non est bona tua profundere, sed non cumulare. Diste mitum est, quam prompti ad ea quæ nostra inuolantur: si reuocandum, causamur imbecillitatem, cum non dilapidare non tædeat: si eleemosynæ erogandæ, causamur inopiam. Qui suas opes largitur egenis, feceratur Dominus. Id quod

Id quod Sareptana viduæ exemplo satis abundè probatur: quæ dum Prophetam exigua farinula & oleo pascit, eiusdem farinæ, oleique continuum incrementum accipere meruit. Narrat D. Gregorius de quodam puero Bonifacio, qui promptissimus ad eleemosynas erat: cum omne triticum ex horreo pauperibus erogasset, matre indignissime ferente; orante puero, horreum plenum tritico inuentum est. Fixa illa Salomonis, imò Domini sententia manet: Qui dat pauperi, non indigebit. Verum ut huic commoditati aliam adiungamus, certè ad peccatorum veniam impetrandam vix quicquam est eleemosyna potentius. Conclude eleemosynam in sinu pauperis. Consuluit Daniel Regi Nabuchodonosor, peccata sua eleemosynis redimere. Dicit, inquit Christus, eleemosynas, & ecce omnia munda sunt vobis. Luc. 11. Et hæc exorabit pro te ab omni malo. Et iterum: Ignem ardentem exstinguit aqua, & eleemosyna restitit peccatis. Quid ergo verè poenitens optare magis debeat, quam ut peccata sua, quæ Dei Filii sanguine redemit, ipse eleemosynis, hoc est, vili ære, & panis frusto redimat? Nec ad remissionem peccatorum modò, sed ad omnia dona cœlestia cumulanda, eleemosyna valet. Vide Esaiam c. 58. Implebit, inquit, splendoribus animam tuam, & ossa tua liberabit. Vide quid Cornelium Gentilem ornauit, nonne eleemosynæ? Dedit Centurio hic terram, & accepit cælum; dedit pecuniã, & accepit gratiam. Quis hanc commutationem non felicem & fortunatam putet? Perpende diligenter D. Ambrosij sententiam: Sola misericordia comes est defunctorum. Sis licet Rex, aut Imperator, aut Princeps, nobis omnibus vita functis nihil omnino supererit, nisi si quid benè sanctæque gesserimus: sola virtus misericordia, sola pietas fidissimos lateri tuo se comites adiungat, quæ benignè erogasti, te sequentur. Illos causæ tuæ habebis tunc patronos, qui tuam nunc liberalitatem miserrimè prestonat. Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiã consequentur. Ais: Cum morti proximus fuero, tunc testamento multa pauperibus legabo, modò indigeo opibus meis. Audi D. Augustinum. Non facile inueniuntur in necessitate remedia, quæ non fuerunt in pace quesita. Hieronymus inquit: Impudens prosperitate contempseris. Cum hæc ita sint; demus operam, Auditores, ut peccata nostra hoc tempore eleemosynis redimamus: eleemosynis verò pijs preces & ieiunia coniungamus.

236 DOMINICA III. IN QVADRAGESIMA
HISTORIÆ HVIVS EXEMPLE
OSTENDITVR NIHIL IIS DEESS
posse, qui Dominum toto corde sequuntur.

*Timete Dominum omnes Sancti eius, quoniam nihil deest in
mentibus eorum. Psalm. 33.*

*Homo ex
duplici sub-
stantia con-
stat.*
EVANGELII huius summa huc tendit, vt omnes intel-
ligat, nihil eorum quæ sunt ad animæ salutem vel comparandam
vel conseruandam necessaria, deesse illis, qui Dominum sibi se-
quendum proposuerunt. Homo cum ex duplici constet sub-
stantia, corpore scilicet atque anima; vtramque eius partem in
multis Euangelij locis curandam Dominus suscepit: dum &
esumentium corpora paut, & animas doctrinæ celestis pabu-
lo refecit, & insigni edito miraculo eos ad fidem excitauit, illis
igitur beneficia, quæ sequentibus se Dominus præstare, illis
quotidie in Ecclesia exhibet, qui spiritualiter illum, præter lecto-
li vanitate, sequuntur. Primum enim illis paternæ benignitatis
& misericordiæ affectum impendit, vt ait Propheta: Quomodo
miseretur pater filiorum, misertus est Dominus timentibus se
quoniam ipse cognouit figmentum nostrum. Eodem quoque
modo illos internis moribus & disciplinis erudit, sicut ipse ait
Ego Dominus Deus tuus, docens te vtilia, gubernans te in via
qua ambulabas. Et, Intellectum tibi dabo, & in seruam te in via
qua gradieris, firmabo super te oculos meos. Spirituales quoque
morbos eorum sanat: quod illa Prophetæ verba indicant: Qui
propitiatur omnibus iniquitatibus tuis, qui sanat omnes inimi-
mitates tuas. Interno quoque pabulo mentes eorum reficit
Comedit, inquit Sapiencia, amici mei, & bibite, & inebriamini
charissimi. Sic hodie illi, qui per deuia quæque fuerant secuti,
non poterant inopia premi, quam sederent iuxta Angelorum &
hominum panem. Inquirentes autem Dominum, non deficiunt
omni bono. Iusti autem & verè quærentes Dominum, etiam
in tenuitate & penuria vitam agant, facillè respondent, se cu-
ctis mundi opibus & regnis, vitæ suæ statum & quierem nu-
quam permutaturos. Sub illius enim Domini cura & prouidentia
se viuere aiunt, qui sine vlla terrenarum opum affluentia
plenissimam eorum animis quietem & satietatem tribuit. Hoc
ille intellexit, qui ait: Ego enim didici in his in quibus sum, sub-
ficiens esse. Idem quæ de plis hominibus intelligi voluit, cum
ait: Tanquam nihil habentes, & omnia possidentes. Melius, in-
quit

Psalm. 122.
Esai. 41.
Psalm. 32.
Psalm. 102.
Preuerb. 9.
Psalm. 33.
*Iusti ceteri
sua sorte.*
Philip. 4.
2. Corint. 6.

CONCIO.

237

quit Propheta, est modicum iusto, super diuitias peccatorum
multas. Habentes alimenta & quibus tegamur, his contenti si-
mus. Der autem Dominus Deus gratiam, vt ita hoc tempus per-
nitentiae percurramus ac absoluamus, vt in illa celesti gloria
possimus cum omnibus electis gaudere & lætari. Amen.

PSALM. 36.

*Iunior fui, etenim senui, & non vidi iustum derelictum,
nec semen eius querens panem.*

Daniel in lacu leonum à Domino per Abacuc su-
stentatus est. Daniel. 14.

FERIA QVARTA POST DOMI-
NICAM QVARTAM IN QVADRA-
gesima, Concio, in qua lectio Euangelica expla-
natur: item de tribus impiorum hominum caci-
tatibus, & earum causis agitur.

THEMA. Præteriens Iesus, vidit hominem cecum à nativi-
tate. Ioan. 9.

 VONIAM lectionis Euangelicæ historia lon-
gior est, quàm vt referri tota facillè possit, & mul-
ta continet obseruatione dignissima: sic eiusdem
historiæ seriem persequi decreui, vt ea simul an-
notarem, quæ ad institutionem vitæ nostræ spe-
ctant, vidit hominem cecum à nativitate, &c. Ex hoc primo verbo, sta-
tim indicatur nobis iudicium Dei & misericordia. Quod lu-
tem cecum videt, misericordia eius. Eius enim videre, est mi-
sereri. Vt: Conuersus Dominus, respexit Petrum. Sic in Exodo:
vidit cecum; eos videt qui se pauperes agnoscunt, & pa-
auctor, aut quæ causa. Hanc interrogationem ex eo ortam esse
arant, quod paulo antè Dominus sanato apud piscinam paraly-
tico dixerat: Ecce sanus factus es, iam noli peccare, ne deterius
tibi aliquid contingat. Iudæorum enim opinio aduersa omnia
pecca

Luc. 22.
Exod. 3.
*Dominus
quos videt.*

tremendi Iudicis cōspectum non nudus, sed vestitus appare-
Stat sententia: Qui bona fecerunt, ibunt in vitam æternam,
qui verò mala, in ignem æternum. O quàm fera tunc erit hu-
negligentiæ poenitentia, quam tamen modico nunc labore
portunè redimere potuisses! Cum ergo Dominus hæc v-
dixisset: *Exspuit in terram, & fecit lutum ex spūto, & limuit lutum*
per oculos cæci, & dixit ei: Vade & lauare in natatoria Siloe. Hæc
ua & insolita curandi forma, mysticum Dominus aliquid dig-
ficauit. Hæc ratione (vt alia prætermittam) sacri Baptis-
tutem declarauit: tum etiam nostræ vilitatis consideratio-
nobis commendare voluit. Ponit lutum super oculos cæci,
humani corporis puluerem cogitemus, ac eiusdem mortalit-
tem ante oculos ponamus: vt hæc ratione humanarum re-
inanitatem agnoscamus, easque pro nihilo habentes, in ve-
cordis humilitate & nostri ipsorum cognitione proficiamus.
Ecce lutum speculum nostrum; breui te recondendum in sepe-
cro cogita. Iam qui rebus humanis ita inhiant, nõne stulti-
amantes habendi sunt? Christus huic cæco gratis benefici-
oculorum obtulit: quibusdam seriò quærentibus vix impar-
tus est. Vtriq; tamen felices: committe rem omnem Deo, &
ipse iuxta suam gratiam ager tecum.

Speculum lu-
minis.

Inuidia
Pharisæo-
rum.

Simile.

Oculos crea-
re. diffilli-
mum.

Cum ergo Dominus hoc medicamento cæci oculos ap-
ruisset, longissimæ cuiusdam concertationis occasionem ho-
tam euidenter miraculo Pharisæis dedit, quam quidem tan-
ctus Euangelista latissimè in præsentī Euangelio narra-
suscepit, vt terrenam prudentiam, diuina ope destitutam, in-
nem, cæcam, & turbulentam hoc exemplo demonstraret. Re-
quirunt enim: Itaque vicini, & qui viderant eum prius, vsque: *Facer-*
unt ergo rursum hominem. Quis in hac tam longa concertatione
peccati virus & humanæ sapientiæ tenebras nõ agnoscat? His
etiam magnifico edito opere, quod meridiana luce clari-
sti diuinitatem testabatur, sapientes mundi (qui primi
nium rei magnitudine stupefacti, auctoris gloriam agnosce-
debuissent) hærent, dubitant, nullum non mouent lapidem,
Christi Domini virtutem & gloriam confiteantur. Arris-
pulcherissimam ac difficillimam alicuius regis domus par-
absoluere posset, posset etiam reliquas eiusdem domus par-
minori negotio absolvere. Quisquis ergo oculos potuit libe-
care, haud dubium, quin reliquas etiam corporis partes con-
re valeat. Is autem solus Deus est. Recepit hic visum, & o-
oculorum, & à Deo quoque in animo illuminatus est, & om-
nes vicini mirati sunt, Pharisæi autem indignati. Reergo

tum atque iterum cognita, in varias sententias distracti, par-
tim operis claritatem mirabantur, partim Christi gloriæ inui-
debant, partim etiam detrahebant, & violati Sabbathi religio-
nem accusabant: nec toties rem gestam audire contenti, ite-
rum à cæco quærunt, quonam modo eius oculi aperti fuerint.
Verè de illis Propheta ait: *Palpauimus quasi cæci parietem, &*
quasi absque oculis attrituimus, in meridie quasi cæci. Vnde
simile quiddam illis eueniebat, quod in venatione canibus: qui
eum varios in nemore ferarum odores præsentunt, modò huc,
modò illuc præcipiti cursu feruntur; nec certò sciunt quò ten-
dere debeant. Quod sanè miserrimis istis hominibus contigit,
adigebat; inde verò acerbum in Christum odium, malitia, in-
uidia, velut atræ quædam nebula, ex cæcabant. Cæcus repeti-
tam toties eorum interrogationem molestè ferens, ad illos ait:
Dixi vobis iam, & audistis, quid iterum vultis audire? Quodque ma-
gis mirandum est, post tam longam disputationis contentio-
nem, post tot veluti partus, nixus atque dolores, hunc tandem
basilicum pepererunt: Da gloriam Deo, nos scimus quia hic homo
peccator est. Quo quid amentius fingi aut excogitari potuit?
O quanta est peccati malitia! quantum eius virus! quomodo &
sapientes ipsos in furorem & amentiam vertit, à Deo veræ sa-
pientiæ fonte illos diuellens. Peccati malitia efficit, quod Pro-
phetæ ait: *Miscuit illis Dominus vinum soporis.* Non quòd
verè Dominus calicem soporis & ignorantie cuiquam per se
propinet (qui nullius mali auctor esse potest) sed quòd impium
frequenter propter eius scelera sibi ipsi relinquit. Miraculo-
rum Domini splendor ad credendum eos impulisset, sed vehe-
mens cupiditatum suarum æstus reuocabat. Verum cæcus no-
spicax & ocularus existit, vt non modò sibi ipsi, sed illis etiam
(si attendere voluissent) fidei & sapientiæ clarissimam faciem
præstulerit. Quid enim ea ratiocinatione aut clari-
us, quam idem Pharisæis proposuit, cum ait: *In hoc mirabile est,*
quid nescitis vnde sit, & aperuit oculos meos. Scimus enim quia peccato-
res, &c. vsque: *Nisi esset hic à Deo, non posset facere quidquam.* Hæc
Quæ tamen luce adeò nihil amplius viderunt, vt in maiores
perfidie suæ tenebras inciderint. O optanda & votis omnibus
expetenda maledictio! In me sit ista maledictio, Domine Iesu.
Quid enim optabilius, quàm talis magistri discipulum esse?
Ecce quomodo meridianus Dæmon, & sagitta in die volans,

Esa. 59.

Simile.

Peccati ma-
litia.

Esa. 29.

Cæcus ocn-
latus existit.

Maledictio
imprecanda
quali.

callidus serpens illos illaqueauit. Ab hac sagitta electos suos Dominus paterna cura & pietate liberat. Hactenus videlicet ignorantiam in humana sapientia: nunc sapientiam in ignorantia, & virtutem in infirmitate perspicere: vt hoc argumentum intelligatis verissimum esse, quod à Propheta dictum est: Ex oculis infantium & lactentium perfecisti laudem propter inimicitias tuas. Mendicus enim homo & oculis captus, cui cecitas ignorantiam, mendicitas imbecillitatem animi afferte debuisse tanta constantia, tantoque rationis acumine Christi gloriam & diuinitatem aduersus eius hostes prædicauit, vt vix quicquam hac in re maius, vel à magnis etiam & constantibus viris, expectari potuisset. Tales oculos solus ille reddere potest, qui hoc mare potest. Cum ergo tale opus à Christo redditum sit, Deus solius diuinæ potestatis est; apparet vtiq; illum vel Deum esse, vel Dei potestatem & virtutem habere. Hanc illusionem, quis quæso, quamlibet cæcus & amens, negare possit: At infelices isti, ambitionis & superbiæ tumore excæcati, non modum mentis suæ tenebras non excusserunt, sed (quod infirmis oculis accidere solet) maximo lucis huius splendore, videndi facultatem amiserunt. Quod sanè eorum responsio facile arguitur, qui pro luce veritatis illis oblata, conuicia in hominem & maledicta coniecerunt. In peccatis, aiunt, natus es totus, & docui maledicta. Quicunque veritatis studio flagrant, nō dicentis conditionem, sed rationis vim expendere solent, qua, seu lucerna quadam, absque rationis vim expendere solent, qua, seu lucerna quadam, absque rationis vim expendere solent, qua, seu lucerna quadam, absque

Psalm. 8.

Mendicus
predicator.Persona di-
centis non
attendenda.

Psalm. 118.

Proverb. 3.

corde, qui se nihil scire profitentur, cælesti luce compleantur: superbi autem, qui se nihil nescire arbitrantur, in tenebris & cæca errorum nocte deserantur. In hac etiam re, fides & benignitas Domini erga eos qui propter eum afflicti, & ab hominibus procalcati sunt, magnopere elucet: ne pij impiorum peradius extimescant, per quas illis ad maxima Dei munera quæ tribulatio sunt corde; & ipse item Dominus, Cum ipso sum, inquit, in tribulatione (quæcunque illa sit, & vnde cunque orta) quam præfens eis aderit, qui ob eius confessionem & fidem ab impiis vexantur, & variis iniuriis afficiuntur? Cuius rei innu-mera exstant in literis sanctis exempla, Act. 16. de Paulo & Timotheo tres pueri in fornacem ignis. Ad hunc ergo modum eos Dominus visitat & consolatur, qui pro nominis sui cōfessione, & iustitiæ amore, variis premuntur ærumnis. Hac fiducia contemescamus, non horreamus labores, non hominum odia periculum atque inuidiam, non contemptum; cum tam amabilem. Adsit ipse conatibus nostris.

CONCIO.

243

Persecutio-
nes profunt.

Psalm. 33.

Psalm. 90.

Dan. 14.

DE TRIBVS PRÆCIPVIS IMPRO- borum cecitatibus, & earum causis.

HISTORIA cæci huius, qui beneficio Domini lucem recepit, ad cæcas hominum mentes illuminandas aptissima est. Minutim esset, omnes improborum cecitates persequi: tres tamen & multis commemorabo. Prima illa cecitas, quod pretiosissima nostri parte neglecta, curam omnem in vilissimo corpore esset infamia, si quis, vt vestem integram seruaret, corpus retinere & horridum cadauer, ab humano profus conspectu reuocandum? Carnales curas omnes, omnem operam in obseculum, quo ea indulgentia corporis ponunt, nullum recusant pertractant, cum tamen animarum suarum nullam prorsus curam & sollicitudinem gerant. Cum constet corpus nostrum ad animæ obsequium, tanquam ad finem destinari, illudque velut materiam aut vaginam quandam esse, vbi anima inclusa maneat, eiusque sensibus & membris ad functiones suas utatur:

Cecitas pri-
ma impro-
borum.Carnales
corpus su-
ment.

244 FERIA IIII. POST IIII. DOM. IN QVAD.

annon quavis talpa ceciores existimandi sunt, qui animæ quæ à se penitus abdicata, non modò se totos obsequio & indigentia carnis deuouerunt: sed (quod multò etiam indignius est) ipsam animam velut mancipium quoddam, eiusdem corporis seruituti addixerunt; vt videlicet totum ingenij sui armen in excogitandis quotidie nouis carnis delicijs atque voluptatibus infunderent.

2. Cæcitas.
Esa. 64.

Eccl. 4.

Altera cæcitas est, hanc vitam momentaneam plus quam æternam. De æterna scriptum est: Oculis non videtur. Deus absque te, quæ præparasti expectantibus te. De præteritis verò vita Iacobus Apostolus ait: Quæ est enim vita velut vapor est ad modicum patens, & deinceps exterminabitur. Improbi adeò cæco huius momentaneæ vitæ amore tenentur, adeoque æternam illam & felicissimam vitam paripendunt, vt conatus omnes, & omnia vitæ studia in huius vitæ bonis congerendis impendant: propter illa autem summa bona, vix per vestigium humi desigere dignentur. Omnis eorum sermo, omnis cura & cogitatio in huius vitæ bonis defixa est; cum mentem de illa vita, quæ in omnem æternitatem est permanentem cura nulla, cogitatio nulla, sermo nullus.

3. Cæcitas.
Apost. 7.

Hebr. 10.
Peccatum
causa cæci-
tatis.

Cæcitas tertia est, omnium rerum conditorem, qui omnibus rebus à se conditis maior est, negligere. Huic omnia accipere debemus: in eo enim viuimus, mouemur, & sumus. Huius sine eius providentia in nihilum prorsus recideremus. Huius cui timorem, cui amorem, & omne quod sumus, debemus. At tamen terrena bona præferimus. Quoties homo Deum violat, toties Christum Dominum conculcat & protegit. At non hæc tanta cæcitas, per illas Ægypti tenebras, quæ palpebris manibus poterant, merito adumbrata est? Huius tantæ cæcitatæ causa est peccatum. Quisquis peccatum lethale admittit, ille in tenebris & in vmbra mortis sedet. Colligimus vt lethale peccatum, quod tantorum malorum causa est, maximo & summo odio detestemur, & prius omnia mundi supplicia detestantur quam in illud incidere velimus: atq; illa crimina detestantur, quæ mentes nostras densioribus tenebris obducunt, qualem superbiam, impudicitiam, auariciam, liuorē, atq; turbulentum motum esse cognoscimus. Hæ pestes Pharisæorum animos ita excæcarunt, vt Christi gloriam in oculis declinantes non viderent. Hæc deuia perditionis itinera contrarias vias gradiamur, vt sic ad æternam gloriam perueniamus. Amen.

Morifica-
tio carnis.

CONCIO.

245

FERIA SEXTA POST QVARTAM
DOMINICAM IN QVADRAGESIMA,
Concio, in qua Euangelica lectio explanatur.

THEMA. *Lazarus amicus noster dormit, sed vado, &c.*
Ioan. 11.

UNTER miracula quæ Dominus ac Saluator noster in mundo edidit, quibus diuinitatis suæ potentiam hominibus declarauit, principem locum obtinent mortui ad vitam reuocati. Mortuis enim vitam reddere, eius est, qui solus eam potest donare. Ideoque mortuorum excitatio maximum diuinæ potestatis & virtutis argumentum est. Inter eos autem mortuos, quos Dominus ad vitam reuocauit, Lazarus quadriduanus esse videtur illustrior, non quod huius excitatio maiorem exigat virtutē, sed quod nostro sensu & iudicio mirabilius est putridum cadauer, quam recens, & nondum tumulo conditum vitæ reddere. Ipse Dominus signi est ad mortem, sed pro gloria Dei, vt glorificetur Filius Dei per eam. Hoc enim signo edito, multi crediderunt in eum, totaque Hierosolymorum ciuitas eius signi fama commota, Domino vitem ingredienti cum ramis palmarum, & communi omnium lætitia obuiam processit. Hoc nostro sensu maximum diuinitatis testimonium perfidiam omnem, tenebrasque Iudæorum splendida quædam lux discutere debuisset: ea tamen populi cæcitas existit, vt hoc maximo signorum, non modò perfidiam non deposuerit, sed (proh scelus infandum) hine etiā Dominum crucifigendi occasionem sumpserit. Sicut in desperata ægritudine in venenum sæpe remedia vertuntur: ita mentes peccatis semper est Deus, ne nos in reprobam sensum cadere permittat. Cum enim eò dementiæ ventum fuerit, adeò non confestim remedia, vt frequenter etiam exulcerent vulnera, & mala addant grauiora. Isti in maximum omnium malorum discrimen prolapsi sunt, quo & Dominum gloriæ crucifixerunt, & non modò seipsos, sed etiam Rempublicam suam perdidit. Quo argumento cernere licet, Auditores, quò tandem mentis cæcitaliquid de hoc miraculo dicere valeamus, cælestem opem sacre Virginitatis intercessione suppliciter imploremus.

Miracula
quæ maxi-
ma.

Ioan. 11.

Simile.

Iudæi quid
perdiderit.

QUONIAM historia lectionis Evangelicæ longior paulatim erit nobis in ea progrediendum: atque vbi aliquis lularis doctrinæ fons nobis apparuerit, haustum ex eo potius vobis oratio nostra propinabit. Narrat ergo Evangelista, quod Lazarus Bethaniam oppido (quod Hierosolymis finitimum erat) Lazari fratris Marthæ & Mariæ, graui morbo correptum fuisse.

Erat, inquit Evangelista, quidam languens Lazarus, à Bethania de castello Maria & Marthæ, sororum eius: Maria autem erat, quæ exiit Dominum inueniunt, & extersit pedes eius, &c. Opportune hoc sacro tempore penitentia Mariæ Magdalene meminitur, in cuius penitentia, non solum quid verè penitentes faciant, sed quid etiâ sperare debeant, facile agnoscent. Sequitur enim

Diligebat autem Iesus Mariam, Martham, & Lazarum. Equidem Maria, quæ præteritæ vitæ maculas lachrymis abluuit, & penitentia; Marthæ verò & Lazarus (quorum nulla peccata arguuntur) innocentia typum tenent: inter quos tamen Mariam nominatur à Domino dilectam: ut intelligatis veros penitentes inter innocentes esse connumerandos. Quod de hac peccatrice credendum est, quæ optimam partem elegisse dicitur, quæ peccata multa dimissa sunt, quoniam dilexit multum. Inquit, peccatorum eius multitudo adeo illi post penitentiam non imputatur, ut etiam maioris dilectionis incitamentum fuerit. Hoc enim abundauit delictum, superabundauit & gratia. Hoc autem perfectæ penitentia manus est, quæ immundos homines astris ipsius puriores efficit, & ad maiorem interdum gratiam attollit. Medicus, inquit Augustinus, omnipotens est: & sic corpus sue placibilitatis genus, raro inter homines deprehenditur. Vix enim vel maritus, qui in gratiam uxorem adulteram accipit, vel amicus amicū, à quo fortè læsus est, tam sincerò & fidei amore prosequitur, ut non semper veteris fraudis reliquæ quædam in animo resideant: quas tamen omnes diuina pietas non solum abolet, sed interdū etiam eos, qui lapsi sunt, ad maiorem attollit gratiam. Lapsus es cum Davide, cum Petro, cum

Magdalena: peccateat te tua insipientia, age cum illis etiam penitentiam. Iure hoc nomine accusandus es: quod hominem quidem culpam, non autem penitentiam tibi imitandam proposueris. Petrus negauit, sed singulis noctibus cū gallus cantaret, faciem suam assiduo lachrymarum fluxu sulcabat. Magda-

Magdalena penitentia typus.

Rom. 7. Penitentia vera affertur. Augustinus

Distimile.

Dei benignitas infusa est. Vide Davidis penitentiam.

lena in adolescentia vitam suam inquinauit, sed triginta annorum spatio durissimè corpus suum penitentia laboribus afflixit. Penitentia fundamentum est vera dilectio in Deum. Vide ne de diuina misericordia, temeritate, imò presumptione assumas. Pietas Magdalene in Christum nulla vnquam oblivione delebitur. Verum manet quod Christus ait: Quicumque honificauerit me, glorificabo eum. Hæc est vera laus & gloria, quæ non ab hominibus, sed à Deo est, de qua Regius ait: Propheta: Apud te laus mea in ecclesia magna. Vera gloria est virtus, ac præcipuè religio, fortitudo, atque prudentia, quæ habentem honestant, & verè commendabilem reddunt.

Ingravescente igitur in dies Lazari morbo, legationem sortites ad Dominum his verbis miserunt: Domine, ecce quem amas, infirmatur. Brevis quidem oratio, sed fide tamen & dilectione longa. Magna enim fiducia orationem fecit breuiorem: neque enim crediderunt, longis verborum ambagibus, multisque actionibus, aut obsecrationibus opus esse ad eius misericordiam excitandam, qui intra se miserendi & benefaciendi in ipsa sua bonitate causam habebat. Sic Regius Propheta, cum delictorum suorum veniam peteret, non in meritis suis, sed in illo ipso quæ orabat, miserendi rationem ponit, cum ait: Quia apud te propitiatio est. Hoc est: Domine, in te, non in me causam habes, cur mei miserearis: qui ad te confugiunt, benignè respicis. Cuius rei sorores istæ non modò fidem habebant, sed frequenter etiam periculum fecerant. Facile crediderunt non defuturum amicis, qui ne inimicis quidem, & ingratum opem ac salutem vnquam denegauit. Neque enim fefellerit eas spes, quæ (ut Apostolus ait) non confundit. Hac ergo spe, hac fide fulciri potissimum debet oratio nostra, si impetrare volumus quod postulamus. Quia si destituimur, timendum illud est, quod diuus Iamino ait: Postulet autem in fide, &c. Istæ bonæ matronæ Domini calamitatem aperiunt, reliqua omnia in manu medici pendendi. Iudith redarguit illos. Nemo æger medico ordinem & rationem exponit, quo saluari velit. Medicus noster mala nostra conuertitur, nouit quid expediat. Istæ sanctæ feminae, omnibus superatis ambagibus, causam cælesti medico commiserunt, nihil aliud quàm eam his paucissimis verbis indicantes: Ecce quem amas, infirmatur. Tua hic, Domine, causa agitur, amici salus est te seruare. Amicorum omnia sunt communia, siue illa secunda, siue aduersa sint, maximeque proprium amicitia est, siue.

Magdalena penitentia.

1. Reg. 2.

Psal. 21. Gloria vera quæ.

Psal. 129.

Rom. 5.

Iacob. 3.

Iudith 2. Simile.

Christus non amat fructum suum.

Psal. 9.

Psal. 72.

Psal. 26.

Christus
quid capta-
uerit.

Exod. 32.

Philip. 1.

Christo qui
adhareant.

Matth. 10.

Augustinus
lib. 2. de mo-
ribus.Medicus
celestis
Deus.

amicis in rebus afflictis non deesse. Deus omnium noster
amicus est fidelissimus, de quo canit Propheta: Sperantia
qui nouerunt nomen tuum, quoniam non derelinquis quan-
tes te Domine. Hic discimus, quam suavis sit Dominus, & quod
bonus Israël Deus his qui recto sunt corde. Constante ergo
cum Propheta clamare possumus: Dominus illuminatio mea
& salus mea, quem timebo; Dominus protector vitæ meæ,
quo trepidabo? Quia igitur hæ sanctæ mulieres toties be-
gnitatem Domini expertæ erant, hac cognitione & fideli-
confirmatæ, quàm paucissimis verbis causam suam Domini
exposuerunt: paucis orant, quia multum diligebant. Hæ igitur
sororum oratione audita, respondit Dominus: *Infirmas hæc
est ad mortem, sed pro gloria Dei, ut glorificetur Filius Dei per nos.*
Hoc est, quod vnigenitus Dei Filius totius probitatis exem-
plar, in omnibus operibus suis captabat, nempe gloriam De-
i, quod hoc potissimum opere consecutus est. Hunc scopum
iustus sibi imitandum proponere debet, ut omnia sua studia
Dei referat gloriam. Sic Moses Dei respexit gloriam, quæ
dicebat: Ne quæso dicant Egyptij, callidè eduxit eos, &c. Ho-
i affectu Paulus dicebat: Magnificabitur Christus in corpore
meo, siue per mortem, siue per vitam. Mihi enim omne
studium est, & mori lucrum. Vitæ autem & mortis nomine omnes
fortunam, siue aduersam, siue secundam complexus est: ut
quicquid in vita, siue triste, siue lætum accideret, pari studio
Dei gloriam referret. A qua quidem Apostoli mente & affectu
longè absunt, qui, cum illis omnia ad votum cedunt, cum Chri-
sto esse volunt, cum verò aduersi aliquid patiuntur, in paup-
tate illi seruire nolunt. Christus suos ad se trahit: Qui non
accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus. Hoc
Augustinus ait: Deus est nobis summum bonum, neque in se
remanendum nobis est, neque ultra querendum: alterum enim
periculosum, alterum nullum. Itaque minus aliquid quam illum
Deum querere periculosum: maius autem aliquid quam illum
impossibile est. Tunc quidem, ait Euangelista, mansit ibi dies
Cur ita? Cur non statim accurret, ut amicis supplicantibus opem
ferret? In promptu ratio. Euentus namque consilium Domini
facile declarat. Si enim statim abiisset, non vitam mortuo, sed
salutem agro reddidisset: quam alius naturæ, alius medicus,
alius casus tribueret; pauci diuinæ virtuti: atque ita hoc opus
nec tam magnificè gloriam Dei illustrasset, nec tantum homi-
ni beneficium contulisset. Ideoque dedita opera distulit reme-
dium, ut maius impenderet beneficium. Ille medicus celestis

Abac. 2.

Simile.

Ioan. 9.

Infortiori
mors som-
nus.
Simile.

sicut potest sanare, ita scit quando vtiliter sanare debeat. Sic er-
go dum non statim harum sororum votis Seruator obsequitur,
beneficium auxit, dum salutem languentis, in vitam resurgen-
tis commutauit. Hinc discamus, Auditores, patienter Dei mise-
ricordiam præstolari. Ideoque pij omnes Propheticum illud in-
mente semper habere debent: Si moram fecerit, expecta eum,
quia veniens veniet, & non tardabit.

Post hanc ergo duorum dierum moram, discipulis Saluator
ait: *Eamus in Iudeam iterum.* Cui illi: Rabbi, nunc quærebant te Iudei
lapidare, & iterum vadis illuc? &c. Sensus est, sicut Sol visibilis sua
habet lucis tempora definita, quæ nulla vis mortaliū intercede-
re aut minuire potest: ita Sol iustitiæ, qui in hunc mundum ve-
nit, ut illuminaret eos qui in tenebris & umbra mortis sedent,
sua quoque habet tempora designata, quibus hoc officio fungi
debeat, quæ nulla hominum vi aut potentia intercipi poterunt.
Hinc alibi legimus: Quærebant ergo illum apprehendere, sed
nemo misit in illum manus, quia nondum venerat hora eius.
Merito ergo Saluator ait: *Nomine duodecim horæ diei sunt.* Quasi di-
cat: Bono animo estote; quia necdum hoc tempus meum im-
pletum est: ideoque neque mihi timere debetis, qui necdum
hoc tempus impleui; neque vobis, qui hoc Sole vobiscum agere,
in die ambulatis. Si quis enim ambulat in die, non offendit, quia lucem
huius mundi videt. In nocte offendere homines solent, quia luce
desunt. Sic ergo vos neque sine me stare, neque iuxta me
cadere potestis: quia sine me in nocte, mecum autem in die am-
bulatis. Vnde constanter & fideliter Thomas ad condiscipu-
los dixit: *Eamus & nos, & moriamur cum illo.* Rectè sanè Tho-
mas: Quid enim adeo asperum, aut amatum, aut contumelio-
sum esse poterit, quod non ab illo suauitatem & gloriam tra-
hendo habita est: quid quæso Filij Dei auctoritas & dignitas apud
nos valeat? Rectè ergo Thomas: *Eamus & moriamur cum illo,*
quando nihil nobis accidere gloriosius possit, quàm illi in qua-
uis fortuna similes fieri.

Posteaquam ergo Dominus dixisset, *Eamus in Iudeam ite-
rum,* causam huius itineris exponit, dicens: *Lazarus amicus noster
dormit, sed vado, ut à somno excitem eum.* Dicunt ei discipuli: Domine si
dormit, saluus erit. Non intelligebat carnales adhuc discipuli cæ-
lestis Philosophiæ idiomata, in qua iustorum mors non mors
appellatur, sed somnus. Sicut enim qui dormit, post modicum
tempus excitatur, ut ad intermissum vitam usum redeat: ita iu-
storum corpora exiguæ tēporis spatio in terræ gremio condita,

velut in lecto cōsopita iacent: quæ paulò post, in resurrectione futura, ad intermissam vitam redibunt. Vide Apocalyp. cap. 13. Itaque totum hoc spatium, quod ante futuram resurrectionem interiectum est, modicum appellatur. Quid enim hoc totum si cum æuo illo sempiterno conferatur, nisi modicum, aut etiam momentum est? Dies hominis vt multum, centum anni, guttæ aquæ maris, &c. Nobis tamen, qui modici sumus, momentanea hæc vita longissima videtur: idē sit, vt multi ita uiuant, quasi perpetuò victuri essent, quasi nullam Deo reddere rationem essent. Accedit prauis nostris desideriis, antiquis stis fallacia, qui mēdax est, qui præstigiis suis nobis perducit quàm longissimè abesse, quod vnicuique nostrum proximum est. Mors, inquit Bernardus, senibus quidem in foribus, iuuenibus autem in insidiis est. Veterator hic callidissimus proli- commoditate, ac nostra pernicie, aliquando quidem longissimam, aliquando breuissimam vitam nostram facit. Atqui hostem intra nos quotidie gerimus, eumque nobis familiatim facimus: parum enim quisque sibi constat, dum modo se mortalem, modò immortalem, pro affectuum suorum varietate facit. Timemus omnia tanquam mortales, concupiscimus tanquam immortales. Videamus sortis nostre qualem eumque portionem: quales enim in hoc momento fuimus, tales in eternitate permanebimus. O verè illi beati & felices, quorū mors non mors, sed somnus appellatur! Qui mortem expectant, sunt pij, illi sibi illam familiarem fecerunt, vt de B. Francis sunt impij autem ad illius nomen perhorrescunt. Cæterum ea quæ in Euangelio sequuntur, paucis expediam. Venit tandem Dominus in Bethaniam, accurrunt protinus sorores, prociidunt ad pedes eius, sortem suā lamentātur, adstant & Iudæi (qui eò venerant vt eas consolarentur) simili modo lamentantes. Quorū Dominus vt vidit, nouis & insolitis signis animi sui motum omnium oculis indicauit. Infremuit spiritus, & turbauit seipsum, & lachrymatu est: orauit sublimi voce Patrem, dicēs: Pater, gratias ago tibi, quoniam audisti me, &c. ac tumulto propiis accedens (erat autem spelunca & lapis superpositus), sublato lapide, voce magna clamauit: Lazare, veni foras. O mira omnipotentis Dei virtus! Ad hanc vocem Lazarus non tanquam mortuus & sepulchro, sed tanquam excitatus à somno prodiit, Ligatus enim & pedes insitis, & facies illius sudario erat ligata. Hæc stupenda huius miraculi summa est, qua & Dei Filius glorificatus, & fides discipulorum confirmata, & multorum qui aderant fides excitata, & Iudæorum inuidia atque perfidia cumulatā est. hinc enim

Ecc. 18.
Psal. 37.

Hominum
negligentia.

Bernardus.
Mors quā
vicina sit.

Seneca in
epistolis.

Mors qui-
bus familia-
ria.

Lazarus
prodit.

enim eius occidendi occasionem arripuerunt. Martha negotium & colloquium, quod habuit cum Domino, introspectamus. Vbi enim Dominus Bethaniam aduenisset, occurrit ei Martha, cuiusque pedibus prouoluta, Domine, inquit, si fuisses hic, frater meus non fuisset mortuus. Addiditque verba mirandæ fidei plena: Sed & nunc scio, quia quacumque poposceris à Deo, dabit tibi. Hæc mulier à Spiritu sancto docta, & multis Domini miraculis erudita, sic ex fide in fidem profecerat, vt summorū in Ecclesia viro- rum fidem imitari videretur. Hæc in parte non inferior Abraham fuit, qui pater fidei dicitur. Martha Lazarum quattuor- duanum credidit Christi virtute à morte reuocandum, cum ait: Sed & nunc scio, &c. Ego credidi quia tu es Filius Dei, &c. Petri fidem tantopere laudaram, & cælestis regni clauibus honora- tam imitata est. Si enim vtriusque verba spectaueris, eadem Martha, quæ Petri confessio fuit.

Et cum hæc dixisset abiit, & vocauit sororem suam, &c. Non po- tuit nō magna causa huius diuini fremitus existisse. Magnum enim fuisse necesse est, quod tantam illam lenitatem ad fremitum impellere poruit. Quæ autem huius diuini motus causa fuerit paulò inferius insinuari videtur, cum quibusdam dicen- tibus, Non poterat hic, qui aperuit oculos cæci nati, facere vt, &c. rur- sum Dominus infremuisse dicitur: certè ob illorum increduli- tatem, qui & de præteritis miraculis dubitabāt, & futuris ad fidem minime illuminādi erant, quāuis quattuor duanum à mor- tuis excitatum visuri essent. Annon hæc sufficiens causa diuini fremitus erat, cum amator hominum Dominus, tantam in ferreis illis pectoribus obdurationem cerneret, vt clarissimo omnium miraculorum adeò non excitarentur ad fidem, vt ad terribilium necis eius facinus occasionem sumpserint? Domi- nus fremuit ob Iudæorum perfidiam; at modò grauiter indi- gnatur ob nostram ingratitudinem. Beneficiorum Dei abusus est valde detestabilis. Fremens ergo Dominus, querit: Vbi po- fuisti eum? Respondit Martha: Domine, veni & vide. Et lachrymatu est Iesus. Quid sibi vult hæc tam dissimilium rerum coniunctio? Fremitus enim acrimoniam, lachrymæ autem cordis teneritu- dinem & pietatis viscera produnt. Quomodo ergo Dominus eodem tempore fremit & lachrymat? Certè, vt ostendat pio- passionis affectu temperandam esse. Illa Apostoli sententia erit aliquo delicto, vos, qui spirituales estis, corripite huiusmodi in spiritui lenitatis, cōsiderās te ipsum, ne & tu tenteris. Flet omniū rerum

Marthe fi-
des & pie-
tas.

Matth. 16.

Chrysologus

Pectora fer-
rea qui ha-
beant.

Fremitu &
lachryma.

Galat. 5.

Christus
per Remi-
Luc. 19.
Hebr. 5.

rerum Dominus, nec temere sanè. Ter fleuisse sacrae literae Do-
minum tradunt. Primum cum audiuit de Lazaro ubi esset pos-
tus: deinde quando videns ciuitatem, futuram cladem eius
mentatus est: ac postremo cum pro nobis in cruce cum clamore
re valido & lachrymis orauit. Qua quidem in re immensa
charitas elucet, qui in suis doloribus & cruciatu nunquam
nostris autem saepe lachrymatus est. Videmus sapientum
stultorum discrimen: illi in rebus praesentibus laetantur, isti
futuris cogitant. Hic Dominus oculos in mortis causam con-
iecit, quae huius tanti mali origo exstitit. Sorores & Iudei mor-
tuum plorabant: illa quod fratrem, isti quod amicum perditu-
sent. Dominus desit peccatum, & peccati poenam. Ostensio
pulturæ loco, ait Dominus: *Tollite lapidem*. Potuit lapidem amo-
uere, qui potuit mortuum suscitare: verum quæ in nostra
potestate, nobis reliquit: quæ autem maiora viribus nostris
sibi sumpsit. Sublato ergo lapide, clamauit Dominus voce
magna: *Lazare, veni foras*. Hanc vocem audiuit terra & caeli,
audierunt inferi manes, audiuit & inexorabilis mors, & pariter
Tria miracula voce Domini patrata sunt: corpus suscitatur, ani-
ma ab inferis reuocatur, ligatus pedibus & manibus ingreditur.
Ait inde Dominus: *Soluite, & sinite abire*. Quo exemplo Sacerdo-
tes docentur, quos ligare, quos soluere debeant: in lethali erimi-
ne perdurantes, ligandi; viuentes, id est, poenitentes soluendi.
Agamus veram poenitentiam, ut possimus delictorum veniam
consequi & gratiam, ac postremo caelestem gloriam à Domino
percipere mereamur. Amen.

Augusti-
nus.

Vox Domi-
ni quid ef-
fecerit.

DOMINICA IN PASSIONE DO-
MINI, CONCIO, IN QVA LECTIO
Euangelica explanatur, & de ratione audiendi
verbi Dei agitur.

THEMA. *Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi.*
*Qui ex Deo est, verba Dei audit: propterea vos non audis-
tis, quia ex Deo non estis.* Ioann. 8.

ACTENVS, Auditores, nos Ecclesia ad descen-
dam animæ nostræ mortem per poenitentiae le-
menta, & peccatorum confessionem increpauit:
nunc ad descendam Saluatoris nostri mortem (que
ex peccato nostro quoque originem duxit) incipit exhortari.
Vnde

Vnde praesens dies, Dominica in Passione appellatur, quod ab
eo Ecclesia vsque ad Pascha, Dominicae passionis mysterium
celebret. Ad quod etiam sacri huius temporis ieiuniis, oratio-
nibus, & lachrymis nos exerceri ac praeparari voluit, quo ma-
iori pietate ac religione tantum hoc mysterium recoleremus:
& pro hoc inestimabili beneficio meritis Redemptori nostro
gratias ageremus. Hoc sanè beneficio nihil ad animæ nostræ
expiationem purgationemque efficacius, nihil potentius. Quid
enim, ait Bernardus, tam efficax ad purgandam mentis aciem,
quàm vuluerum Christi sedula meditatio? Hinc colligere li-
cet, Auditores, quo affectu, qua deuotione hisce diebus incede-
re debeamus, in quibus acerbissimæ passionis Domini memo-
riam recolimus. Cum caput dolore afficitur, cætera quoque
membra condolent; & fundamento domus conuulso, reliquas
quoque domus partes concuti necesse est. Si ergo caput no-
strum spinis coronatur, qua fronte cætera corporis eius mem-
bra delictis soluantur? Si totius Ecclesiæ, adeoque totius mundi
fundamentum hoc tempore nutat, quomodo partes eius in-
conculsæ atque immotæ manean? Nostra hic non parum ve-
nit arguenda supinitas, qui sacris his diebus sola nomina reti-
nemus, affectum verò & sensum eorum vix vllum habemus.
At beneficium hoc, quo ab æterna morte per Christi mortem
recepti sumus, æternam quoque memoriam, & gratum à nobis
animum exigebat. Non à Pharaonis, sed à Diaboli tyrannide;
non agni, sed Christi sanguine liberati sumus. Hoc quidem vt-
cunque cogitari potest, sed pro dignitate explicari non potest.

Passionis my-
sterium effi-
cacissimum.
Bernardus.

Simile.

Negligentia
nostra ar-
guenda.

AUE MARIA,

IN sacra huius Euangelij lectione Dominus & innocen-
tiam suam, & aduersariorum suorum perfidiam atque malitiam
apertissima oratione demonstrat. Sed quoniam is, qui aliorum
mores castigare studet, omni culpa vacare debet: ideo sicut
olim Samuel Iudeorum ingratum animum & perniciam in-
cepimus, prius integritatem suam, ipsorum etiam testimo-
nio, comprobauit; ita quoque in presenti lectione Dominus in-
nocentiam suam, priusquam Iudeorum scelera traduceret, co-
ruit quoque voce testatâ esse voluit. Vnde ait: *Quis ex vo-
bis arguet me de peccato?* Multi aliter faciunt, aliorum considerant
crimina, seipsos non inspicunt, sua crimina non vident forsi-
tan gratiora. Sic erat ille Phariseus, orans in templo, qui tra-
bem gerebat in suo oculo, & festucâ proximi reprehendit. Hic
morbus

1. Reg. 12.

Doctor qua-
lis esse de-
beat.

Luc. 12.

Bernardus.

Christus reprehendi-
tur.

Esa. 53.

Esa. 112.

Christi in-
nocentia.Veritas cur
inuisa.

Ioan. 14.

Martyres
cur occu-
bunt.

morbus ex superbia nascitur, cuius primus gradus est concu-
tas, quæ ex incuria & negligentia erga vitam propriam oritur.
Si enim te vigilanter attenderes; mirum planè esset, si ad illa
intenderes. Solus ille ad aliena vitia carpenda maximè idoneus
est, qui nihil habet, quod verè reprehendi potest. Quam rem
exemplo suo Dominus in præsentī lectione confirmat, qui præter
quam Phariseos obiurgaret, innocentiam suam ostendit aliena-
nam ab omni offensione, non modò ab omni malo, sed etiam
specie mali; ut ne ipse quidē inimici oculus (quo nihil est per-
spiciatius) aliquid in eo inueniret, quod meritò reprehenderet.
Hic, inquit Propheta, peccatum non fecit, nec dolus in ore eius
inuentus. *Quis ex vobis arguet me de peccato?* Saluator innocentie
sue testes inimicos suos citat. Huius non cōtemnendæ vili-
ris materiam nobis præbent inimici. Sic & David ait: Super
inimicos meos prudentem me fecisti mandato tuo. Vbi ergo
Dominus innocentiam suam apertissima ratione comprobat
set, tum aduersarios suos obiurgare aggreditur, dicens: *Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi?* Duplicem Iudæis Domi-
nus proponit quæstionem. Si neque vita mea, nec doctrina vi-
lo modo improbari potest, cur fidem mihi non habetis? Dupli-
ci enim de causa fides alicui derahi solet, vel quia antea
eius vita accusari, vel quia doctrina meritò reprehendi potest.
At vita meq̃ vos ipsos (qui tanto studio inquiritis, quod in ea
calumniari possitis) iudices atque testes facio. *Si veritatem dico*
co. Quod perinde est, ac si diceret: Veritatis & doctrinæ meæ
non ego, non vos, non humana iudicia, sed Deus ipse testis esto
qui eā diuinis operibus confirmat. Cur ergo adeò firmæ & cō-
stāti veritati fidem non adhibetis? Ardua planè quæstio, & dif-
ficilis ad explicandum: cur videlicet frequenter hominibus in-
inuisa veritas sit, quæ tanto amore amplectenda esset, quanto
odio mendacium detestandum, quod humanæ vitæ fundamen-
tum conuellit. Quid, quod tāta veritatis dignitas & maiestas est,
ut ipse sibi rerum omnium Dominus veritatis nomen indide-
rit? Sic enim ait: Ego sum via, veritas, & vita. Quid, quod Sal-
uator ipse ad hoc senatum, & in mundum venisse ait, ut testi-
monium perhiberet veritati? Si igitur tanta in veritate vili-
tanta dignitas, cur vsque adeò tam multis hominibus inuisa
est? Cur tot Prophetæ, tot Martyres & sancti viri propter veri-
tatis prædicationem, gladiis impiorum occubuerunt? Verum
hæc quæstio plus habet querelæ quàm difficultatis. Constat
enim duplicem esse veritatem: alterā, quæ nihil ad mores ho-
minum facit; quam vel scire, vel ignorare non admodum ad
eos

eos pertinet: alteram verò, quæ improborum hominum mores
& vitia conuellit, & in lucem prodit, quam constat ipsis mole-
stissimā esse. Sicut enim flagitiosi homines, cū turpe aliquid
operantur, maximæ iniuriæ loco ducunt, si quis eo tempore lu-
cem adhibeat, quæ eorum facinus prodar: ita planè impro-
bi omnes veritatis eius prædicationem molestissimè ferūt, quæ
velut accensa quædam facula, eorum turpitudinem atque for-
ditatem detegit. Hinc Iob de adulteris, qui alienæ pudicitie
noctu infidantur, loquens, ait: Si subito apparuerit aurora, ar-
bitrantur eam vmbra mortis, & sic in tenebris quasi in luce
præui homines veritatem oderunt: quod planè Saluator ipse, cū
hominibus mundo addictis agens, apertè indicat his verbis:
Non potest mundus odisse vos; me autem odit, quia ego testi-
monium perhibeo de ipso, quia opera eius mala sunt. Videtis
quā odiosa veritas ea in mundo sit, quæ eius praua opeta cō-
demnat? Vide de Propheta Domini Michæa, quem Achab ob
veritatem odio habuit in sui perniciem. Non desunt apud nos,
qui veritatem non æquo animo amplectuntur. Euāgelium aduer-
sarum carnis cupiditatibus, auaritiæ, libidini: quis carnis amicus
& mundi, hæc ipsa libenter amplecti velit? Subdit Euāgelista:
Dei non estis. Verba Dei auditis: propterea vos non auditis, quia eos
non estis. Vnaquæque enim res suo simili gaudet: miles ar-
mis, studiosus libris, auarus pecunia, ambitiosus honore. Quis-
quis ergo ex Deo est, hoc est, qui spiritu Dei afflatus, diuinæ na-
tæ confors existit, gaudet vtrique diuinis rebus, utpote quæ il-
li similes & cognatæ sunt: quo fit, ut sanctis viris nihil sit in vi-
ta iucundius, quàm de Deo semper audire, de ipso loqui, agere
& meditari. Hinc de beata Cæcilia legimus, quod non diebus
ac noctibus à colloquiis diuinis & oratione cessabat. Hinc Re-
gulus Propheta: *Quomodo dilexi legem tuam Domine? tota die*
meditatio mea est. Quod si quisquis Deum diligit, libenter de
rebus diuinis agit: ergo quisquis ad hæc & sardus, & mutus, &
Quis hic resiliit? nempe malorum omnium auctor Dæmon,
ei homo per peccatum potestatem contulit. Tales sunt sicut
aspides sardæ, & obturantes aures suas. Ut tyrannus qui arcem
spiritus ille nequam aures claudit infelicis animæ, ne illi illu-
minatio Euangelij fulgeat. Rectè ergo Dominus: *Propterea vos*
non auditis, inquit, quia ex Deo non estis. Cū igitur Dominus
hanc se dignam sententiam, qua eos sanare volebat, protulisset:
illi

Simile.

Iob 34.

Qui male
agit, odit
lucem.

Ioan. 7.

3. Reg. 22.

Pru quid
consequatur.

Esa. 112.

Esa. 57.
Simile.

Indomurina
malitia.

156 DOMINICA IN PASSIONE DOMINI

illi contrā in eadem persistentes malitia: Nōnne, inquit, dicimus nos, quia Samaritanus es, ut, & demonum habes? Videret, quomodo in media luce caligent: quomodo eos in eum tantum odium, & malitia excæcarunt, vt talia conuicia in eum tollerent, cuius nec vitam reprehendere, nec mendacium conarguerent, doctrinam vllō modo improbare poterant. Vnde etiam, si fons, nisi ex hominum corruptis affectibus? Ex hoc enim quod tam admiranda signa edebat, quorum gratia illum suspicari, colere isti phrenetici debuissent, malitia obcæcati, hoc esse, quod Dæmoni esse affirmabant. Verū ad Samaritani, hoc esse, quod neriis conuiciū nihil Dominus respondit, vt illud nihil sciendum ostenderet, cū omnes, quatenus ex Adam propagati sumus, proditoris filij simus: quatenus verò per Dei gratiam renati, & in filios Dei adoptati, verè nobiles arque ingenui sumus. Samaritani conuicio nihil respondet. Samaritanus quidam custos dicitur: ipse verus & fidelis custos omnium sanctorum. Cæterū Patris opera Dæmoni adscribere, ad grauissimam iniuriā pertinet. Hoc enim præcipuum Sanctorum omnium studium fuit, illas sibi contumelias negligere: Dei verò iniurias indignissimè ferre, & modis omnibus propulsare. Mitissimus erat, gloriæ suæ negligens, quo ardore pro Dei gloria certauerit, ex vindicta quam de adorati vituli piaculo percipit, intelligere licet, tria enim millia hominum vna die per illos Levi trucidati præcepit, quos nec filiis, nec fratribus necere iussit, alio tempore viginti quatuor millia. Ad hunc modum Saluator Samaritani conuiciū in se prolatum negavit: Patris verò iniuriā (cuius admiranda opera Dæmoni tribuebant,) aperta ratione depellit, cū ait:

Ego demonium non habeo, sed honorifico Patrem meum, &c. manifestissimus simpliciter tantum verbo hanc tantam a se-
tumeliam depulit. Quid hac responsione blandius? quid ma-
fueris? quid benignius? Hanc tantam Domini manifestum
nem Petrus Apostolus nobis imitandam proponit, cum
Christus passus est pro nobis, &c. Tu si quando conuic-
cesseris, si nihil pendas, conuictorem tuum merore & mo-
stia, qua te afficere voluit, ipsum afficies. Telum iactum in
uem materiã, penetrat; at iactum in ferrum, in iacentem
tius telum refectitur, & illum frequenter vulnerata con-
cium infirmum animum vulnerat, fortem autem non lesit,
imò constantiorem reddit. Nemo, inquit Chrysostomus, lesi-
tur, nisi a seipso. Si tu patienter clypeo armatum pectus preste-
que te cõuictorum tela sauciare poterit? Lenitas sanè summa

Chrysesto-
mus,
Manuscrip-
to amabilis.

studio colenda est, quæ Dominum Deum intra nos manere faci-
cit. Ipse in Evangelio clara voce ait: Discite à me; animo enim
amici sum & humili. Suauitas morum & mansuetudo nos ama-
biles hominibus, & Christo simillimos facit. Quæ cum ita sint,
procul odia, dissidia, omnis vindictæ cupiditas abis: hæc sem-
per nocent animæ. Homo homini reseruat iram, & à Deo quæ-
rit nemelam. Hunc furorem à nobis exeuamur, & Seruato-
ris nostri lenitatem in omni vita colamus. Beati, inquit, mites,
quoniam ipsi possidebunt terram. Vbi verò hæc ratione Domi-
ni nostri gloriam defendidisset, pergit deinde mirabilem
doctrinam, quam trahebatur, vtilitatem his verbis ostendere: *Amen
amen dico vobis, si quis sermonem meum seruauerit, &c.* Hæc verba
magnum salutis nostræ mysterium continet. Verba sunt Chry-
sostomi: Hoc vel maximum esse inter pios impiosq; discrimen,
quod isti corporis sensibus, illi fide ac fidei comite ipse ducitur.
Hinc fit, vt illi sola ferè præsentia quærant, quæ humanis sensi-
bus percipiuntur: isti verò alis fidei ad cælestia subleuati, cæ-
lestium futurorum quæ honorum desiderio capiuntur. Ideoque
nilibi sibi magis quàm vitam æternam quærendam, nihil magis
quàm mortem æternam vitandam persuadent. Vtrumque au-
tem se feliciter consecuturos putant, si diligenter sermonem
Domini seruauerint. Vide in Diuitis & Lazari vita discrimen.
Sic pij omnes potius Lazari sortem, quàm diuitis amplissimam
fortunam amplectuntur. Sciunt scriptum esse: Momentaneum
& leue tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æter-
ni gloriæ pondus operatur in nobis. Hinc quendam sancto-
rum Patrum, quoties aliquid aduersi incidisset, hanc sententiam
in ore habuisse ferunt: Tantum est bonum quod expecto, vt
omnis me pena delectet. Amen dico vobis, si quis sermonem meum
seruauerit, mortem non videbit in æternum. Non hoc de sola æterna
morte (quæ mors secunda vocatur) intellexit, sed simpliciter
diuinarum legum obseruantes non esse morituros dixit. hæc
promissio est certa. Verè enim dici potest, viros iustos non vi-
dere aut gustare mortem. In morte enim duo maximè acerba,
& hominibus formidabilia sunt: alterum rationis reddendæ, &
alterum abdicatio voluptatum omnium atque deliciarum, qui-
bus in hac vita fruuntur, à quibus in morte spoliuntur. Hæc
enim duo si demus, non est cur mors, hoc est, commune naturæ
debitum, timeri debeat. At verò Christi seruos nihil horum
etiacare solet. Timenti Dominum, benè erit in extremis, &
in die defunctionis suæ benedicetur. Hi respirare, & capita le-

Match. 22.

Eccles. 18.

Math. 5.

Chrysologia.
Piorum ac
impiorum
discrimen.

Luc. 16.

2. Cor. 4.

Apocal. 20.

Spes p̄iu est
anchora,
Eccles. 1.
Luc. 21.

Cyprianus
pecunia car-
nifici cur de-
derit.

Philip. 1.

Genes. 22.

Dies Domi-
ni qualis.

Ioan. 1.

Ioan. 18.

3. Reg. 13.

uate iubentur, quod redemptio eorum appropinquat. Abscon-
dit se, & exiit de templo. Abscondit se Dominus, sicut
ipse olim Hieremiam & Baruch, cum ad necem à perfido Re-
ge quaerentur, occultauit: atque ita exiit de templo, quo qui-
vestra defera. Christus Dominus alius curandis Deus erat; at
Non quaerebat quæ sua, sed quæ aliorum. illud proprium est
sua comoda, sed ad aliorum salutem uti debeant. Verè enim
maxima fortuna, maxima seruitus est. *Qui ex Deo est, verba Dei*
audir. Ecclesia multis rationibus homines ad vitæ veteris pœ-
nitentiam, & meliorem mentem reuocat, tum maximè crebris
concionibus. Sunt tamen pauci, qui Concionatoris voce com-
moti, pristinos mores corrigant, & peccati à se iugū depellant.
Ipsæ ipsa indicat: tum & Esaias significauit, cum ait: Do-
mine, quis credidit auditui nostro: quo in loco credere pro
phete usurpauit, ut Apostolus ad Romanos interpretatur.
Quod autem verbum Dei suos non consequatur fructus, non
est vitium, sed vitio auditorum euenit. Qui autem cupi-
do pedes ab hoc Diaboli laqueo (à quo captiui tenentur) solu-
re volunt: quia quamuis hinc eos vis diuini timoris impellat,
inde tamen violentior cupiditatis & secularium rerum volupta-
tis æstus abripit, & in diuersum abducit. Sunt nonnulli, quod
verbum Dei (cuius summa est virtus) adeo sunt surdi & stupidi,
& nihilo magis mouentur, quam si Homeri fabulam audirent.
Hi sanè & oculis, & auribus capti sunt. De his Saluator rectè ait:
Propterea vos nō auditis, quia ex Deo non estis. Talibus frustra
penè verbi Dei proponitur: atq; vti nam frustra solum, ac non
in maius eorum malum, audita & neglecta doctrina cederet.
Veritas enim cognita & neglecta, adeo auditores non iuuat, ut
deteriorem etiam causam auditori faciat. Hic Dominus ad Iu-
dæos, qui in Lege Dei, ac Legislatore Mose gloriabantur, ait:
Est Moses, qui accusat vos, in quo vos speratis. Augustinus cō-
modum adducit exemplum: Simul pluit Dominus super segetes
& spinas: sed segeti pluit ad horreum, spinis ad ignem, & tamē
vna est pluuia: sic planè verbum Dei omnes compluit. Videat
nam si eam trahit ut generet spinas, nunquid pluuia Dei accu-
sanda est, antequam veniat ad radicem? Corporis Christi in
Eucharistia, & verbi illius eadem est ratio, non minùs peccat,

Matth. 23.

1. Cor. 13.

Seneca.

Esai. 53.

Credere obe-
dire est.
Rom. 10.

Verbum Dei
impeditur.

Ioan. 8.

Seruus sciēs
voluntatem
Domini.

Ioan. 5.
Simile ex
Augustino.

Augustini
sententia.

qui verbum Dei audit negligenter, quàm qui fumit Sacra-
mentum Eucharistie indignè. Evangelicæ literæ sunt qualiter
quædam de cælo missa, & per ipsum Dei Filium ad eos
dos homines in terram allata. Vide quomodo rex illi
verbum Dei audiuit. Sit speculum nostrum. Homo fœderis
credit legi Dei, & lex illi fidelis. Dominus deus gratiam
diendi, & obediendi. Amen.

FERIA QVARTA POST DOMINUM

CAM IN PASSIONE, CONCIO, IN
lectio Euangelica explanatur: agitur quoque
obiter de aliis rebus valde necessariis, vt leges
patebit.

IN superiori Dominica, vt videre possitis, capit Ecclesia, Auditores, Dominicæ passionis misterium celebrare: ideoque lectiones Euangelicæ quæ hoc tempore nobis proponuntur, Indignitatem & odium aduersus Christi conuictorem & lucem veritatis, quam à se repulerunt, præcipue conuincunt. Hæc enim Dominicæ passionis initia fuerunt. Idem igitur sacra huius diei lectione tractatur: obiterque ouium Christi genii, obedientia, & felicitas describuntur. De his igitur rebus hodie in præsentî Concione potissimum agendum est. Quod vt præ & vtiliter tractare valeamus; cælestem opem, beati Virginis interuentu, solita oratione imploremus.

A V E M A R I A.

AVE MARIA.

INTER sacros Euangelicę historie scriptores, dilectus
Joannes Chri- mino Ioannes Euangelista, Dominicę passionis historia
sti passionem hisce diebus Ecclesia celebrat) copiosius scribendam subi-
animę tra- Non enim contentus extremum Dominicę mortis & con-
mar. agonem, vt ceteri, explicasse, multas etiam pugnas & con-
tentiones Pharisęorum, quę passionem ipsam præcesserunt, de-
scribit: per quę tandem ad extremum crucis supplicium ven-
it. Quod quidem duplici potissimum de causa S. Euangeli-
stę fecisse videtur. Altera, vt ostenderet quantum omnes elemen-
tissimum Redemptori deberemus: qui non solum crucis & pa-
nis supplicia pro nobis pertulit, sed varia quoque persequen-
tia genera, accusationes, & innumeros vbique labores & pæ-

causa longo tempore sustinuit, vt illum diligamus, & salutem nostram charam habeamus. Altera causa existit, vt humanæ naturæ prauitatem, Pharisæorum exemplo, demonstraret. Nam tota humana post lapsum valde impotēs reddita est, & ad omnem veram pietatem infirma. Quis vnquam maiora miracula, quam Christus Dominus edidit? Quis clariora virtutum exempla ante omnium conspectum proposuit? Parum tamen profuerunt, vt perfidia illius populi obstinatum superarent, nisi propter malitiam suam, diuina ope destitutus fuit. Vide ne precipuum salutis præsidium in vna Dei misericordia & gratia constituere enim fiet, vt non gloriatur omnis caro in conspectu eius: sed qui gloriatur, in Domino gloriatur. Ad Euangelium veniamus. *Facta sunt*, inquit Euangelista, *et cetera in Hierosolymis, et hyems erat*, &c. Festum erat hoc solenne, quo purgatio, & renouatio templi, ab Antiocho Asiæ regē prophænatī, & à Iudæis Machabæo instaurati, diebus octo celebrabatur. *Et hyemis erat*: quoniam hoc festum in mense Casleu (qui apud nos est Nouember) agebatur, quo hyemis frigus virgere solet. Quod quidem tempus non otiosè S. Euangelista descripsisse putabatur est. Hoc enim Iudæorum frigiditatis maximè conuenientem modum cisterna frigidam facit aquam, ita illi frigidam fecerunt malitiam suam. Qua quidem loquendi ratione significare voluit Vates, quod hyemis frigus, charitatis ignem apud illos exstinctum fuisse, solumque ardensissimum sui amorem in illis viguisse. Hi namque duo amorēs ita sibi aduersantur, vt quò magis amor sui feruet, eò magis fraternæ charitatis amor frigeat. Illa quoque ratione illa Hieremiz verba intelligere licet, cum Iudæos ait frigidam fecisse malitiam suam, sicut cisterna aquam suam. Aqua enim, quæ per se frigida est, in cisterna diutius, naturam frigiditatem intendit & auge. Quo exemplo probè & pectus, naturalem peccandi malitiam sua improbitate, & peccandi facilitate auge. Vnde duplex genus peccantium ex hoc loco possumus intelligere: vnum eorum qui peccant quidem, sed cum pudore & metu, vt potè qui se & iudicem habent, & factorum apud illum rationem reddendam esse agnoscunt, & rationem admittunt. Alterum eorum qui peccandi consuetudine sic obdurati & obcecati sunt, vt nihil horum illis in mentem veniat, de quibus Propheta ait: Non est Deus in conspectu

Наимено-
ваніе рѣки
и.

Ручеѣвъ. 31

2. Cờ, 10.

Frigus In
daorum.

Hierem. 6.
Simile.

Amor si
dura xim

Peccamin
duplex g
nus.

18 *P. salm.*

*Insanabiles
qui sunt.**Peccati de-
formitas.**Luc. 23.**Miracula
mouent.**Ioan. 7.*

eius: inquinatae sunt viae illius in omni tempore. Hos
teles insanabiles vocat, quod vix, aut cum magno labore
nitatem perducantur. Hi sunt ergo, qui sicut cisterna as-
ita frigidam faciunt malitiam suam: quia videlicet nam
peccati malitiam, ipsi Dei contemptu, atque peccandi
tate cumulant. Quia enim summa peccati malitia, est
maiestatis contemptio (quae in omni peccato repen-
maior fuerit contemptus, maior peccati malitia atque
mitas erit. Hec ideo dicta sunt, ut mysticum hyemis len-
frigida malitiae rationem explicaremus. Hoc ergo tem-
circumdederunt Dominum Iudaei, dicentes: *Quomodo
mam nostram tollis? Si tu es Christus, dic nobis palam.* Hoc
dicendi, sed calumniandi studio querebant: quo cum
Praesidem tyrannidis atque affectati regni accusaret. Hoc
nomine maximam illi inuidiam apud Pilatum conser-
dicentes, illum sibi Regis nomen usurpasse: quod contra Ce-
ris dignitatem & imperium esse aiebant. Hanc ergo con-
nem ab eo praesente populo extorquere volebant, ut eum
in potestatem Praesidis traderent. Ceterum quia sapientes
non vincit malitia, ita Dominus responsionem suam tem-
uit, ut nec dissimularet quis esset, nec illis hac calumpnia
sam praeberet. Quae autem hic quaerunt, eos stat non
credendi, sed calumniandi interrogasse. Cum enim ma-
doctrinae fidem faciant miracula quam verba; qui tot
miraculis fidem non habebant, quomodo simplici eius
sioni credidissent? Quocirca appositis illis Dominus
spodit his verbis: *Loquor vobis, & non creditis. Opera quae
bi Pater, &c.* Hoc est, si verbis meis fidem non habetis, ope-
centere habere deberetis: quae cum solius Dei sint (vix
omnem creaturam vim & facultatem superant) facili-
clarant Deum ipsum veritatis huius testem esse. Obsecra-
autem diligenter est, nunquam Dominum in tota ferme
gelica historia aut doctrinae suae, aut operum suorum me-
nem fecisse, quin vtriusque rei patrem suum auctorem
ret. Quod Ioannes Euangelista inter ceteros magna cura
seruasse videtur. Sic enim apud illum Dominus ait: Mea
strina non est mea, sed eius qui misit me. Et ad Patrem lo-
Verba, inquit, mea, quae dedisti mihi, dedisti. Et: Opera
dedit mihi Pater ut faciam, illa sunt quae testimonium per-
bent de me. Et in praesenti lectione: *Multa opera bona
bis ex Patre meo, &c.* Quo loquendi genere, Auditores, monent
ut quicquid recte cogitamus aut loquimur, quicquid in op-

*Operanostra
stiliticia a
Deo sunt.**Psal. 38.**Peccatum
nubes atra.**Exod. 10.**Ouium mo-
res qui.**Ioan. 5.**Suma no-
stra saluti.**Literasura
quid conta-
neant.*

bus pietatis agimus, meminerimus haec omnia velut stiliticia
quaedam diuinae miserationis ad salutem nostram defluentia esse:
ideoque nihil solis humanis viribus, sed omnia illius gratiae
accepta ferre debemus, & cum Propheta dicere: Virtute meam
tibi cantabo, quia Deus susceptor meus es tu. Sic enim D. Hie-
ronymus ex Hebraeo vertit, pro eo quod nos legimus: Adiutor
omnibus aliis, omnium recte factorum gloriam, fidelissimo
tuit. Sed vos non creditis, quia non estis ex ouibus meis. Si igitur isti
non erant ex ouibus Christi, erant igitur ex haereticis diabolis, qui
cum sit Princeps tenebrarum, tenebras etiam eorum animis
offundit, qui illius obsequio addicti erant. Peccatum enim ve-
lut atra quaedam nubes est, quae soli iustitiae Christo obiecta,
lucis eius fluxum in hominis mentem impedit. Quod autem
plura homo peccata committit, eo magis nubes illa obscuratur
atque densatur: donec tandem Aegypti tenebris similis fiat, quae
manibus palpari poterant. Quo fit, ut qui huiusmodi tenebris
circumfusi sunt, in meridiana quoque luce caligent: hoc est,
etiam si apertissima miracula videant, vel grauissimis etiam a
Deo propter scelera sua plagis vapulent, non ideo tamen a se-
mel accepta prauitate resiliunt. Hoc ita apparet in obstinatio-
bi longae sunt a certu ouium Christi. Ouium simplicitas & sin-
ceritas docilis & fidelis est: at Pharisaei animos gestabat ambi-
tione cacos, auaritia, terrenisque cupiditatibus infectos, & a
simplici ouium mansuetudine & simplicitate alienos. Hinc ad
Phariseos Saluator ait: Quomodo potestis credere, qui gloriam
ab inuicem accipitis, & gloriam, quae a solo Deo est, non quaer-
itis? Hae ergo praecipue Iudaicae perfidiae causa exstitit: quare
nis praecipitum nobis est Deus, ne in hoc superbiae & ambitio-
perfidiae illorum causam exposuisset, quod illi videlicet ex ouiu
& ingenium describere. Sic enim ait: *Oues meae vocem meam au-*
diant, & ego cognosco eas, & seq. &c. In his pauculis verbis, celeste
Philosophiam, sapientiam, vera animarum quiete & tranquilli-
& dispersum est, hac breui oratione continetur. Omnia quippe
alterum voluminum scripta, duo nos potissimum docent:
mus: alterum quid nobis facto opus sit, ut diuinae voluntati paream:
Vtrumque autem in his verbis Dominus breuiter exponit. Duo

enim sunt quæ ab ouibus suis requirit, & duo item quæ promittit; vt paria paribus reddantur. Summum studium Christi duabus potissimum rebus continetur: nempe vt verba eius audiant, & exempla vitæ sequantur. Audiunt autem verba, non quidem sola aure corporis, sed multò magis cordis, Propheticum illud exsequentes: In corde meo abieci eloquia tua, vt non peccem tibi. Sciunt enim, quia non doctores legis iustificabuntur apud Deum, sed factores legis, & quia longum iter est per verba, breue per exempla & efficitur ideo non contentus Dominus verbis suis ad iustitiam inire, exemplis etiam confirmat: & quos ipse aliis labores iniecit, prior subit. Vnde alibi de ouibus suis, sequæ eorum Pastor agens, dicit: Et cum proprias oues miserit, ante eas vadit, & oues illum sequuntur. Quia enim eum præcedere videtur, siro metu, quacunq; petrexit, sine cunctatione sequuntur. Itaque si is per viam humilitatis, patientiæ, obedientiæ, & omnium laborum incedat, magno animo ductorem suum per has vias sequuntur. Sciunt enim scriptum esse: Magna gloria est, sequi Dominum; longitudo enim dierum assumetur ab eo. Domini hinc apparet charitas, qui nos virtutum suarum exemplis, seu stimulis quibusdam, acutere & excitare dignatur. Enit aliquando vt peritus medicus amico ægro amarum pharmacum, valde tamen eius morbo necessarium, porrigat: quod is tamen bibere recusat. Cumq; nullis precibus flecti posset, vt medico pareat, ipse vt horrorem recusanti adimat, patrem eius bibis, vt hoc exemplo sui gratia æger faciat, quod medicus nulla morbi necessitate, sed sola charitate constrictus, proprio illum facit. Hoc igitur celestis medicus nobiscum agere misericorditer voluit: quos cum videret neq; minis, neq; promissis ad salutaria diuina legis medicamenta sumenda induci posse, ipse prior illa omnia, & multò graviora, nulla sua nece strata, sed sola charitate subire dignatus est: vt, quos suæ salutis causa minis mouere poterat, ardentissima eius charitas incederet. Quo factum est, vt huius tantæ dilectionis beneficio incederent homines, non ad obseruantiam modò diuinarum legum, sed ad cruce, ad gladios, ad ignes, ad rotas excarnificandi alacri & prompto animo currerent. Vehemens enim amor, Christi amore excitatus, aspera omnia & amara in dulcedinem veritatis omnia nãque graua & difficilia, imò & impossibilia, leuia & tractabilia facit amor. Minus autem amare conuincitur, cui, quod dilecto gratum est, displicet.

Haftenus quod sit ouium Christi munus & officium, expos-

sumus: quod sit autem his ouibus præmium propositum, exponit ipse, cum subdit: Ego vitam æternam do eis: & non peribunt in æternum: & non rapiet eas quisquam de manu mea. Causamq; huius tantæ securitatis protinus explicat, dicens: Pater quod dedi manibus, & nemo potest rapere de manu Patris mei. Quocirca si nemo rapere oues de manu Patris potest, nec de manibus quidẽ meis eripiet: quia ego & Pater vnũ sumus. Nunc quid illis vicissim promittat, videamus. Ego cognosco eas, & ego vitam æternam do eis. Duo ergo à nobis exigit, & duo item (vt antea diximus) promittit: hoc est bona gratiæ in præsentem seculo, & bona gloriæ in futuro. Cognosco, inquit, oues meas. Hoc cognitionis verbo, quo bonus Pastor oues suas cognoscit, nõ nudam & sterilem cognitionem designat (hac enim Dominus non oues suas modò, sed etiã diaboli hædos agnoscit) sed cognitionem amoris summo coniunctam significare voluit: vt idem sit cognoscere, quod diligere, fouere, protegere, & singularem ouium suarum curam & procuracionem gerere. Ecce, inquit, apud Ezechielem, ego pascam oues meas, & ego eas accubare faciam. Quod perierat, requiram, &c. Quos luporum ac ferarum incurfus, sub huius Pastoris custodia, poterunt oues formidare? Est & aliud præmium, quod venturo seculo reservatur: Et ego, inquit, vitam æternam do eis. Quæ sit autem hæc vita æterna, ipse re solum verum Deum, & quem misisti Iesum Christum. In hac cognitione, in hoc perspicuo illius pulchritudinis amore, felicitatis nostræ summa est constituta, sicut ait Propheta: Adimplebis me lætitia cum vultu tuo. In ipso sunt omnia bona quæ desiderari poterunt: ideoq; nihil erit, quod humana mens extra illum quærere aut desiderare queat. Hoc solo vniuersali & plenissimo bono voluntas nostra plenissimè satiabitur. Reum enim cõditor Deus, qui eam vim atque naturam magneti & in vno illo conquiescat, extra illum verò irrequietis semper motibus agitur; eam quoque vim atque naturam humanam menti indidit, vt in vno diuinitatis aspectu & amore plenissimè conquiescat: extra illa verò, etiamsi vniuersa mundi essent hinc innumera dicenda, quæ de hac summa felicitate nos consolantur; quæ tamen temporis angustia iam non admittit. Hæc autem satis esse nobis debent, quò sic vitam nostram inestimamus, vt inter Christi oues numerari mereamur, quas hæc tanta gloria manet.

Securitas
nostra in
Christo est.

Ezech. 34.

Ioan. 17.

Psal. 135.

Magnetis
naturæ.

Non igitur animum despondeamus, non nos itinervis terreat, non virtutis, si qua initio fuerit, asperitas frangat, non mundi fraudes, non mundi tempestas, non carnis molles nos à contento pietatis & iustitiæ cursu reuocet; cum tam magna in cælis præmia sint reposita: quandoquidem non solum condignæ passionis huius temporis ad futuram gloriam, sed reuelabitur in nobis.

*PARS HAEC CONCIONIS PAR
cis agit de summo diuinæ prædestinationis beneficio
ac de signis prædestinationis, appositæ ad captum populi.*

Ques meæ vocem meam audiunt. Hoc in loco ouium nomine Saluator eos intelligit, qui ad cælestem vitam æterna electione cooperti sunt. Id enim aperte indicat, cum de illis protinus subdit: *Et ego vitam æternam do eis, & non peribunt in æternum.* Hæc enim verba in solos electos cadunt. De hoc diuinæ electionis beneficio, & occulto mysterio, simulque de electis huius signis, paucis agemus: sic tamen, ut hoc nemini desperandi, vel peccandi licentiam tribuat: salutarem tamen morem, & salutis suæ curam omnibus ingerat. Iam ouem Christi, summum est diuinæ liberalitatis beneficium: quoniam ex earum numero, quæ à dextris eius in extremo iudicio colligandæ erunt. Hæc sunt prædestinatæ ab æterno: sic donæ & adiumenta impartita illis, quibus hæc tanta gloria digne effici mereantur. Quos, inquit Apostolus, præsciuit, & prædestinavit conformes fieri imaginis Filij sui, &c. Sicut enim pater, qui filium Ecclesiæ ministerio destinavit, ab ipsa statim infantia eorum iis artibus instituendum curat, quibus idoneus ad hanc ecclesiæ minister esse queat: ita quos diuina bonitas ad hanc tantam dignitatem elegit, eos deinde iis donis atque virtutibus ornat, quibus ad eam peruenire mereantur. Quemadmodum autem hoc summum bonum hominis, ita malorum omnium extremum est, æterno supplicio pro peccatis esse plectendum: ut merito Dominus de quodam reprobo dixerit: Melius erat ei, si natus non fuisset homo ille. Si enim aliquis totius conditionem & imperium teneret, sciretque tandem, se transacti breui huius vitæ curriculo, æternis ignibus deputandum: quod le gaudium in maxima illa sua opulentia capere posset, quod tunc huius adeo infelicitis exitus meminisset: Contra vero si quis

quis extrema inopia confectus, Domino tamen reuelante, certo sciret se parem cum mendico Lazaro sortem in fine vitæ percipiturum: quam illi molestiam hæc eius infima fortuna asferre posset, quam certissima tantæ beatitudinis spes non vel leuaret, vel in lætitiâ commutaret? Cum autem omnium sit incertus euentus, & diuina iudicia sint inscrutabilia, ideo sicut piorum, ita & improborum Angeli sollicitè curam gerunt, cum quis vtrorumque finis futurus sit, prius ignorent. Magno tamen consilio Dominus sortem nostram latere nos voluit, ne electi hac spe securi, negligentius se in vita gererent, & reprobi salutis suæ desperatione concepta, se in omnia flagitia præcipites agerent. Nescit homo, vtrum odio vel amore dignus sit: sed omnia in futurum seruantur incerta. Sunt tamen nonnulla certa signa, quæ nos de salute nostra utcumque reddunt securos, ut bono animo esse queamus, quo pietatis & iustitiæ labores perferre valeamus. Sunt varia signa, ac ferè omnia, partim ex lectione præsentis Euangelij, & partim ex Euangelio præteritæ Dominicæ colliguntur. Illic enim Dominus ait: Qui ex Deo est, verba Dei audit. hic verò: Ques meæ vocem meam audiunt. Pij ea mente concionatorem audiunt, quæ agroti salutis cupidi, medici præcepta auscultant. Sic Paulum audiebant, illi tamen credebant, qui erant præordinati ad salutem. Contra verò Pharisæi, quales omnes improbi, qui se sceleribus suis æternæ mortis reos fecerunt, docentis Domini verbis fidem non habebant, sicut ait: Sed vos non creditis, quia non estis ex ouibus meis. Signum æternæ salutis est, abstinuisse à lethali bus criminibus, tribulationum & laborum humilis perpassio. Si comparimur & conregnabimus. Et: Si socij fuerimus tribulationum, &c. Vide quæ beatitudines. Mansuetudo, quæ maximè est propria ouium. Cum timore ergo & tremore salutem nostram operemur, ut tandem ad æternam securitatem perueniamus, ducere diuinæ gratia.

Luc. 16.

Thoma.

Vita nostra
in scatera
posita.
Eccles. 9.

Ioan. 2.

Act. 13.

Rom. 2.

2. Cor. 2.

Matth. 5.

Philip. 2.

FERIA SEXTA POST DOMINICAM IN PASSIONE, CONCIO,
qua lectio Evangelica explanatur item exemplum
Phariseorum, quam infelices sint improborum
exitus, declaratur.

THEMA. *Collegerunt Pontifices & Pharisei concilium dicentes: Quid facimus? quia hic homo multa signa facit.*
Ioann. 11.

IN hodierna sancti Evangelij lectione proponitur nobis S. Euangelista sacrilegum Phariseorum & Sacerdotum concilium, Satanæ spiritui impellente congregatum: in quo definitum est, ut vitæ auctor indignissima morte necaretur. Tribuit huius concilij occasionem infame miraculum, quo Dominus quadriduani Lazarum resuscitavit. Quidam hoc miraculo crediderunt, quidam vero ita à Diabolo cecati sunt, ut ad Phariseos profecti, res gestas eis retulerint. Quos Pontifices & Phariseos impulit, ut, coacto concilio, in necem Domini coniurarent. Satis hoc indicio apparet, impios homines ipsi etiam feris esse immaniores. Fera enim, nisi fame excitante, aut iniuriis incitata, nemini nocent: perversi autem homines, beneficiis quoque affecti, pro beneficiis maleficis ita rependunt. Videmus eos qui servantur, Domini beneficio servari; eos vero qui pereunt, vitio & prauitate sua perire. Videntur isti tantum miraculum, & tamen permiserunt in sua perfidia; iam cui nisi sibiipsis hoc acceptum referre possunt? Querunt pios beneficio Dei servari, malos vero sua culpa perire. Si enim duobus hominibus aut in mari, aut in puteo (vide per se exire nequeunt) periclitantibus funem demittas, cuius ope emergere inde possent, quorum alter oblato auxilio diligenter utatur, alter vero uti eo nolit, non dubium quin alter alieno beneficio viuat, alter vero suo vitio & socordia pereat. Vtriusque exemplum in duobus Regibus, Nabuchodonosor & Pharaone videre est: ubi hic, repugnans Deo, perit; alter obsequens, ac Deum cognoscens, servatus est. Perditio, inquit apud Prophetam Dominus, tua ex te Israel, tantummodo in me auxilium tuum. Quocirca omnes Prophetarum illud acclamare debemus: Tibi Domino Deo nostro gloria; nobis autem facies

Concilium
Iudaorum
iniquum.

Simile.

Improbi suo
vitio per-
eunt.

Simile.

Daniel. 4.

Os. 13.

faciei. In nobis nihil est unde gloriemur, in te nihil est quod queramus, sed propter quod gratias perpetuo agere debeamus. Ut pie & vtiliter progrediamur, cælestem opem sacratissimæ Virginis interueni, imploremus.

A V E M A R I A.

COLLEGERUNT Pontifices & Pharisei concilium, dicentes: Quid facimus? quia hic homo multa signa facit. Duo concilia coacta sunt: alterum, quo summa Dei bonitas & sapientia cognoscitur; alterum, quo summa hominum malitia, & ignorantia aperte declaratur. In terra, perversi homines Christi gloriam conantur extinguere: in cælis id agitur, ut eiusdem Domini gloria per eiusdem necem & ignominiam miro modo illustretur. Homines, per ignominiam crucis, novam lucem in mundo exortam extinguere nituntur: Deus autem hac ipsa crucis ignominia, exortam lucem per uniuersum orbem dilatare constituit. Vide in 1. Psalmo: Adstiterunt Reges terræ, &c. Volebant Christi morte eius gloriam obscurare; at nulla re illa magis illustrata est, quam hac eorum perversitate. Propter ignominiam quippe crucis Deus exaltauit illum, & dedit illi nomen, quod est super omne nomen. Hac sua amentia, & se, & Rempublicam suam euerterunt, & Christi gloriam promouerunt. Hæc impiorum concilia merito ridenda & subdannanda erant. Videmus quid inueterata peccandi consuetudo potest. Miraculum resuscitati Lazari præbuit impij concilij occasionem. Scite oportet, ea quæ miraculorum testimonio consumantur, multo esse certiora, quam quæ oculis usurpamus. Quæ enim miraculis comprobantur, Dei testimonio vera esse intelligimus. Fecit Dominus miracula, quæ doctrinæ suæ fidem facerent, ex his impij occasionem sumpserunt, ut Dominum ad mortem raperent. Debebant illis esse causa salutis, at illi suo vitio effecere, ut essent causa ruinæ. Verendum ne apud nos sint multi, qui his non dissimiles sunt. Multi enim sunt, qui libera conscientia peccasse, ac in sceleribus permansisse. Si igitur tanto peccatorum impietatem execraris & horres, cur te quoque ipsum, qui in simili penè crimine versaris, non accuses & horreas? Sed quoniam hæc mentis nostræ cæcitas satis deplorari & amplificari non potest, cætera persequamur.

Hac igitur Pharisei mentis caligine circūfusi, deliberare incipiunt, dicentes: Quid facimus? quia hic homo multa signa facit? Quæ signa Christi, si qualia.

Concilium
Dei & ho-
minum.

Philip. 2.

Miracula
certa testi-
monia.

Signa Christi,
si qualia.

cos.

cos illuminare, leprofos mūdare, omne genus morborū ē hū-
bus vestris pellere, & mortuos ad vitam reuocare? Mitto nū-
ēa quæ ad animæ salutem spectant: humanis hoc rationibus
agamus. Nōne vobis debebatis gratulari de tanto medicō
nōne felicem regionem vestram existimare deberetis, quæ
omnibus morborum generibus illo præsente immunis est? Hic
quidem plerisque mortalium familiare, vt rerum dignitatem
non ex natura earum, sed ex propria vtilitate metiantur. Chri-
stus Saluator, qui à Prophetis, Desideratus cunctis gentibus pre-
citur, venit in mundum. At cū is natus esset, turbatur Héro-
des, & omnis Hierosolyma cū illo: cū tamē de promissi Re-
gis & Seruatoris aduentu non turbari, sed summo gaudio ex-
ultare debuerit. Sed cū nec Herodes, nec eius factoris homi-
nes, huius beneficii magnitudinē pro ipsius dignitate, sed pro
sua vtilitate metirentur, eō quod Herodianī regni gloriam per
Christum minui posse crederēt; necem illi inferre conati sunt,
cui summum decus & honorem asserere debuissent. Noluerunt
enim commune totius mundi bonum cum priuato aliquo de-
trimento suo (vt illi existimabāt) admittere. Ad hunc ergo mor-
dum Pharisei Christi gloriam (quæ salutaris toti mundo erat)
dignitati & gloriæ suæ aduersari falsō existimantes; non quid
publicæ salutis, sed quid cupiditatibus expediret, considerātes
mortem illi machinati sunt. Multa, inquit, signa facit. At si nū-
la faceret, essetis vos apud Deum magis excusabiles: at quia
multa (cū signa sint suæ diuinitatis testimonia) iam in exco-
municatis estis. Aliter Nicodemus sentiebat: Rabbi, inquit, scim⁹
quia à Deo venisti magister, à Deo legatus: nemo enim potest
hæc signa facere, &c. Ecce vnde alij vitam, isti mortem hauri-
runt. Hos sanē nocturnis aubus meritō comparare possumus,
quæ propter oculorum imbecillitatem, splendorem Solis ferre
non valentes; vnde cæteræ aues videndi facultatem accipiunt,
ipse cæcutiunt, & volantes passim offendunt. Sic & apes noxas
herbas in suauissimum mel, aranei verō salutaris etiam & co-
noxias in lethale venenum vertunt. Verendum ne apud nos
sint, qui his persimiles sunt, qui vnde alij ex confessione & co-
munionē Sacramenti hauriunt salutem, inde isti perniciem
quia veterem peccādi consuetudinem deserere nolunt. Pergunt
in consilio: Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum, & con-
Romani, & tollent locum nostrum, & gentem, hoc est, honoris & di-
gnitatis locum in hac Repub. amittimus. Videte quid ambicio-
quid auaritia efficere soleat. Radix, inquit Apostolus, omnium
malorū est cupiditas. Hi autem non modō circa fidem naua-
gium

Agg. 2.

Matth. 2.

Christus
Phariseorum
cupiditati
obicit.

Ioann. 3.

Peccati ta-
bes quid ef-
ficere queat.
Simile.Piorum &
imporum
discrimen.

2. Tim. 6.

gium fecerūt, sed auctorem etiā fidei, & consummatore Iesum,
e medio tollere decreuerunt. Rectē Sapientes viri cupiditatem
omnem atro fumo, atque nebula densissimā comparant. Sicut
enim aer huiusmodi nebula oppletus, ipsum etiam meridiani
Solis aspectū ita adimit, vt ne qua is cæli parte vegetur, caligi-
ne impediēte, videamus: ita mentis nostræ acies vehementio-
ris cupiditatis nebula obscurata, vehementer in rerum expe-
tendatū iudicio caligat. Hoc modo primum generis nostri pa-
sed maritali affectu (ob carnis delicias) deliquit. Iam in Iudæo-
rum pectore æstuas ille ardor ambitionis, hoc modo illos time-
re faciebat, vbi tamen nulla timendi causa erat. Iam Caiphas
quidā, qui anni illius erat Pontifex, qui in hoc consilio dignita-
te & auctoritate prior, hoc tantum adduxit malum: Vnus autem
ex illis Caiphas nomine. Itaque cū alij in varias sententias scin-
derentur, & mitiora forsitan morte consilia excogitarent, hic
vnus crudelissimus aduersus innocentissimum Dominum sen-
tentia tulit. Videte, quæso, quō mundi sapientia affectibus ob-
cæcata, & Dei luce atque timore destituta, perueniat. Quod si
exemplum aliud desideras, in Salomonem illum oculos conii-
cito, quō amentia peruenierit. His exēplis monemur, primum
vt sceleratorum consilia declinantes, proborum hominum mo-
nita amplectamur. Deinde, vt nullum opus moliamur, in quo
non Patrem luminum consulamus, & ab ipso res nostras dirigi
assiduīs precibus postulemus. Cū ignoremus quid facere de-
beamus, hoc solū habemus residū, vt oculos nostros dirigamus
ad re. Vbi enim diuinum negligimus cōsiliū, & nostræ inni-
timur prudentiæ, sæpe cōtingit, vt inde lachrymas colligamus,
vbi lætitiæ semina iecisse nos credimus. Vide quid tandem Iu-
deorum temeraria consilia sequutum sit. Volebant populi sa-
lutem stabilire; at miseræ genti extremum exitium attulerunt.
Sic filij Iacob innocentem Ioseph, inuidia stimulati, in Aegy-
ptum vendiderunt, vt hac ratione omnem illi somniorum suo-
intetum consciiuit. Sic & Pharao, cū putaret se infantibus
Israel perniciem inferre, ipse tandem cum exercitu toto sub-
mersus interiit. Quid tyranni in martyrum persecutione
Clariorem nobis martyrem tormenta faciebāt. Omnia transie-
runt, & ira Daiani, & poena Vincentij: nunc autem poena Da-
niano, & corona Vincentio manet. Sic de S. Ignatio legimus:
Ego, inquit in epistola, nequitias carnificum magis erudior. Ad
hunc

Simile.

Ad quæ
re peccant.Magnates
errare pos-
sunt.

1. Reg. 11.

Iosaphat.

2. Paral. 29.

Genes. 37.

3. Reg. 12.

Augusti-
nus.

S. Ignatius.

hunc ergo modum infelices Iudæi, dum Christum Dominum perdere, & Rempubl. suam iniquis consiliis seruare voluerunt, seiplos quidem & Rempubl. perdidit: Christi vero non minus illustrius inuiti reddiderunt. Hoc igitur decreto perfidus Pontifex longam illam deliberationem hac sententia cōcludit: *Quia non tota gens perdidit vobis, vt vnus moriatur homo pro populo, & non tota gens perdat.* Subdit autem Euangelista: *Hoc autem à semetipso non dixit, sed vtque ad finem.* Itaque quod Pontifex sceleratus & sacrilegus definiuit, non tanquam hominis decretum, sed tanquam diuinitatis oraculum accipiendum est. Esset hic dicentis, quàm fuerit ad humani generis salutem expediens, vt pro eo Christus Dominus moreretur: quod Pontificis verba testantur. Quia verò tam multi & admirandi fructus ex hoc diuino decreto & consilio consequuti sunt, vt ne multis quidem integris concionibus enumerari valeant: nunc pro angustia temporis id solum dicamus, quòd quamuis humane salutis amator, & à morte ad vitam euocare potuisset, omnibus tamen salutem posthabitis, Christi mortem ad hoc potissimè destinauit, ne nullus esset alius modus, neque sanandæ nostræ miseræ, neque diuinæ gloriæ amplificandæ, bonitatisque & iustitiæ diuinæ clarandæ commodior. Hinc Apostolus, Decebat, inquit, per quem omnia, qui multos filios in gloriâ adduxerat, ad gloriam salutis eorum per passionem consummari. Hinc Evangelista post resurrectionem suam cum duobus discipulis in Emmaus pergentibus agens, O, inquit, stulti & tardi corde, &c. Hæc igitur tam acriter loquendi figura facile indicauit, nihil videlicet generis humani salutem excogitari cōmodius potuisse, quàm quod sceleratus Pontifex, Spiritu sancto suggerente, hoc in loco ait: *Expedi vobis vt vnus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat.* Sed vt innumeras alias huius sacratissimæ mortis utilitates & fructus omitam, ad hoc maxime expediens fore Christum Dominum mori, vt totum genus humanum periret. Morie quippe sua commune totius generis humani peccatum, & quæ deinceps ab illo orta sunt, expiauit. Constat enim illius peccati gravitatem duplici nomine fuisse infinitam: quia aduersus infinitam Dei maiestatem admissum erat, quia ad infinitos homines, qui ab illo stipite propagati possent, latissimè porrigebatur. Oportebat ergo esse aliquem infinitæ virtutis præditum, qui hoc tantum, & tam late patens scelus sanguine suo expiare posset. Vnigenitus Dei Filius, cuius est infinita dignitas & maiestas, nostri miseris, communem huius

Christi passionis oportuit.

Hebr. 2.

Luc. 24.

Mali possunt prophetare. Christi mortis fructus.

generis humani causam suscepit, & Deo Patri pro communi generis humani peccato satisfecit. Sed qua ratione satisfecit? Nimirum sanguine & morte sua: hoc est, eam in se penam atque sententiam mortis suscipiens, quæ in vniuersum genus humanum diuino decreto lata erat. Quia enim mors peccati poena erat, & inuidiâ enim Diaboli peccatum introiuit in mundum, & per peccatū mors) eo ipso quòd Christus Dominus peccatum expiare voluit, mortem etiam peccati iure contractam subire debuit, vt hac ratione nos & à peccato, & peccati poena liberaret. Omnes enim homines in Adam, hoc est, in prima illa genere humani radice peccauerunt: omnesque ad mortem peccati iure damnati, mortis debitores effecti sunt. Nemo autem potest mortem aliâs pro se debita, commune generis humani debita soluere. Opus erat vt innocens aliquis à stirpe Adæ nasceretur, qui vt omnis expers culpæ, ita vnus esset inter mortuos, ab omni mortis debito liber: vt is tandem mortem indebitam pro debita aliorum morte offerret. Vt enim si alicui creditor multi debitores decies aureos mille deberent, pro illis autem fideiussores aliqui præciosissimam gemmam, quæ longè pluris estimaretur, creditori offerret, is planè hac vna gemma, multorum debita plenissimè persolueret: ita vnus Christi mors multo copiosius humani generis debita, quàm vniuersorum hominum mortes, exsoluere potuit. Liberati quidem sumus à morte, sicut à iugo legis per eundem liberati. Spiritus quidem Christi facit, vt per vii sua sponte, & libenti animo legem Domini amplexumur, eamque non iugum graue, sed onus leue, imò suauissimas animæ delicias arbitrentur: ita idem Spiritus facit, vt eundem mortem non tanquam mortem, sed tanquam laborum finem, nauigationis portum, & sempiternæ vitæ initium, auidius testimoniorum Domini, sicut in omnibus diuinis: idemque cum Apostolo dissolui cupiunt, & esse cum Christo. Sciunt enim quia preciosa in conspectu Domini mors sanctorum eius. Hinc Ioannes in Apocalypsi vocem audiuit de celo, dicentē, Scribe. Quid scribam? Beati, ait, mortui, qui in Domino moriuntur. Cur beati? Quia amodo dicit Spiritus, vt requiescant à laboribus suis. Quid ergo mali habet mors, quæ ad requiem & beatitudinem transitus est? Ceterum peccatorum mors pessima esse dicitur, eorum videlicet, qui vitio suo, huius beneficii fructum percipere noluerunt. Videris ergo quantum inter vtroque mortem discriminis sit? Illi enim dum moriuntur, felicitate renascuntur, & veluti seminantur ad vitam: isti verò infelices

Christus pro nobis satisfecit.

Sapient. 2.

Simile.

Spiritus Christi quatenus agat.

Psalm. 110.

Philip. 1.

Psalm. 115.

Apocal. 14.

Mors optanda pñ.

Iudic. 14.

Osce 13.

*Anigma
Samsonis
explicatur.*

*Christo quid
debeamus.*

*Felicitas
nostra.*

2. Cor. 1.

licissimè à temporaria morte rapiuntur ad sempiternam. In re impleri in veritate videmus, quod Samsoni contigit figura. Is namque in leonis ore, quem iter faciens occidit, fauum postea mellis reperit. Vnde illud anigma manavit, comedente exiit cibus, & de forti egressa est dulcedo. Leonem qui omnia vastabat, & dominatum in omnes habebat, modo Diabolus, sed mors etiam inexorabilis & implacabilis est. Vbi ergo Christus Dominus illud Osce vaticinium implevit: Ero mors tua, o mors (quando videlicet morte sua mortem omnium præcipitavit) tunc sancti viri in eius ore, quod mors deglutiebat, fauum mellis inveniunt, quia per eam non ad vitam, sed ad æternam vitam & felicitatem transeunt. Hoc igitur primum & summum. Servatoris nostri beneficium est, cætera, quæ penè sunt innumera, consequuntur.

Quid igitur ex his consequens. Auditores? Quid hoc tantum diuinæ bonitatis opus iure suo à nobis efflagitis? Nimirum flagrantissima charitate, summam hanc Salvatoris nostri bonitatem & charitatem prosequamur, millesque (si id fieri poterit) pro eo vitam profunderemur, qui vitam suam pro salute nostra impendere dignatus est. Tum illud etiam consequens est, ut qui tot eius in nos dilectionis obfides habemus, totiusque omnes proiciamus: certi atque fidentes, nihil illum nobis, quod ad salutem nostram pertineat, negaturum, cum gloriosus in celis regnat, qui cum in terris ageret, ut salutem nostram constitueret, tam multa pati dignatus est: cum idem Dominus animus, eadem in genus nostrum charitas in celo & in terra. Postremo illud etiam sequitur, ut quoniam Christi Dominus passio, summæ humilitatis atque patientiæ opus fuit, hasque virtutes (quæ in eius morte maximè enituerunt) summo studio imitari curemus. quo quidem ardore sancti Martyres uterentur. Hunc igitur, Auditores, animum, hunc affectum imitemur. Hunc exploratum & constitutum habentes, quod apostolus ait: Nempe, si comparimur, & conregnabimus: si fuerimus socij passionum, erimus & consolationum. quæ ab eis de illis in cælesti gloria suppeditantur, qui variis in hac vita pro Christo ærumnis atque doloribus exercentur.

EX ALIO QUAE SEQUUNTUR

ADDITA.

Dixi non potest, quam sit horrendum peccatum, contra manifestam veritatem, atque adeo contra Deum ipsum peccatum.

*Dona ex
terna qui-
bus obfint.
2. Cor. 8.*

Luc. 1.

*Concilium
quæ con-
trahunt.
Num. 16.*

*Concilium
pestimum
quod.
Psalm. 55.*

Matth. 12.

3. Reg. 18.

1. Tim. 2.

Tale consilium inierunt non Gentiles, sed Pontifices & Pharisæi, quorum erat, & scientia & pietate alios præcellere. Discimus quod gratuita illa Dei dona, si non addit fides, magis obstant quam profunt. Scientia sine charitate inflat. Ex hoc loco nihil aliud sunt, quam vasa iræ Dei. Noli igitur gloriari de scientia vel potestate: nescis enim in quem finem hæc tibi data sunt. Deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles. Ad concilium plures requiruntur personæ. Causa huius concilij, quia Christum evidens ediderat miraculum. Cogitant de Christi occasione: erant dati in reprobum sensum. Iudæi Principes duos habebant consultores pessimos, ambitionem scilicet & avaritiam. Sic ambitio effecit, ut Chore cum suis contra Moysen se erigerent. Sic avaritia effecit, ut Iudas Christum venderet. Avaritia & ambitio Principes prophanos ad bella & discordias incitant. Si veram gloriam cupis, si veras divitias, fuge falsas. Fuerunt olim pessimæ consultationes, sicut contra Ioseph, contra Israelitas, contra David Achitophel & Absalon, contra Hieremiam impij sacerdotes, contra Susannam; sed istud omnium pessimum, contra Deum, contra bonum opus. Quid facimus, clamant impij illi. Fuit concilium vanitatis, fuit concilium malignantium. Multa & nos consultamus, nemo tamen de emendatione vitæ cogitat, non admittimus sacram Scripturam. Homo Olim petierant signa, iam ob ea perdere volunt. Christi innocentia innotescit. Prædunt bonam speciem, sed in corde aliud. O impij pastores! timent temporalia bona, at æterna nihil curant, id quod mundani omnes faciunt. Discimus, ubi non est fides, hinc timor Domini, quod frustra ibi omnia administrantur. Magistratus boni est, ut seditionis auctores tollat, ne bonis obstat. Porum in terris conversatio, non est causa periculorum, sed mali perturbant, ut ad Achab Helias ait. In potestate constitutus necessaria est gratia Dei, alioquin Rempubl. nunquam benedictas, in quas tandem ipsi inciderunt. Caiphas planè oblitus suæ professionis, contra Christum innocentem insurgit hæc & alibi. Addit nobis Christus, ne quicquam contra eum designemus. Amen.

DOMINICA IN RAMIS PALMARVM, CONCIO, IN QVA LECTIO Euangelica explanatur: tum de ineffabili Chri bonitate & charitate, & aliis doctrinis salutibus maximè necessariis tractatur, vt legentib cile apparebit.

THEMA. *Benedictus qui venit in nomine Domini,* Matth. 21.

P

Ræsens S. Euangelij lectio aduentum Domini uatoris in Hierusalem, ad explendum opus obedientiæ à Patre sibi iniunctæ, nempe genens mani redemptionem, breui oratione deservit hoc igitur opere Christus Dominus (qui in absolutissima voluntati pareat. Annon hoc illa Iosue vox aperit declarantem in itinere suo Solem in medio cæli stare iustitiam motum? Sterit itaque, ait Scriptura, Sol in medio cæli & post festinauit occumbere spatio vnius diei. Non fuit antea & post tam longa dies, obediens Domino voci hominis. Hinc illa obediens seruo, tam magnifico premio obediuit. Cum ergo lomonis sententia: Vir obediens loquitur victoriam. Cum tantum apud Deum virtus obedientiæ valeat, hanc præcipio Dominus virtutem ad mundi salutem elegit, vt, quod inobediencia destruxerat, obedientia repararet. Vnde idem Saluator ad Patrem loquens, ait: Sacrificium & oblationem nolui aures autem perfecisti, siue aperuisti, mihi. Ipse Christus Dominus obediens factus est ad mortem vsque: qua etiam vellentibus corpus suum tradidit percutientibus, & genas suas vellentibus

Obedientia exemplar Christus.

Ioan. 6.

Homie Deo imperat. Iosue 10.

Prenerb. 22.

Psalm. 39. Philip. 2.

ignosce igitur, Christiane, duplicem salutis tuæ auctorem; nempe Filium mouentem, & Patrem præcipientem: illum obediens patientem, hunc verò ex dilectione Filium trahens, sicut ipse ait: Sic Deus dilexit mundum, &c. Neque minus ipse Filius dilexit, de quo idem Ioannes ait: Qui dilexit nos, &c.

Ioan. 3. Apoc. 1.

AVE MARIA.

Cum appropinquasset Dominus Hierosolymis, & venisset Bethaniam ad montem Oliueti, tunc misit duos, &c. Hoc in loco inquisitione dignum est, cur Dominus ad equitandum iumenta quaerens, quem nunquam aliàs in sacra Historia legimus equitasse? Quando enim à Iudæa per mediam Samariam transibat in Galileam, pedes incedebat: ideoque fatigatus ex itinere sedebat supra fontem. Cur ergo modò contra pristinum morem suum vehiculum querit, præsertim cum tam breue iter esset conficiendum; & vehiculum adeò humile & abiectum, qualis asina & pullus eius? Hæc iumenta ad triumphum aliquè parum debantur conuenire. Hac iumentorum vilitate (vt alias omitimus causas) Iudæorum errorem, qui Messiam quendam potentem & Thraonicum expectabant, funditus eliminare voluit. Quis enim talis Rex vnquam asina & pullo, in die maximæ gloriæ, vectus est? Regnum Christi (quod longè à terreno non vnus descripsit Propheta, sed omnis Prophetarum chorus vno ore Christum Dominum prædicant Regem, & hac causa Messiam (hoc est, Regem vinctum) appellat. Sed Christum in tota sua vita nihil magnificum, nihil regale præ se tulit. Regnum Christi regnum non corporale & terrenum fuit, sed cælestis & spirituale, vt coram Pilato testatus est: Regnum meum non est de hoc mundo. Optimi Regis officia cum multa sint, præcipuum est, suos ab hostium armis & furore defendere, quod quidem munus & officium Christus Dominus excellentissime præstitit. Inter omnes autem spirituales animarum hostes omnium maximus peccatum est: nulla enim nota aduersitas, si nulla dominetur iniquitas. Sunt tamè hostes non modò peccata, sed ea etiam omnia quæ peccato cõsistunt. Ideoque Mors quoque truculentissimus hostis noster est, quæ ab eodem peccato profecta. Per vnum hominem peccatum introiit in mundum, &c. Infernus simili ratione hostis est, & Dæmon, atrocissimus animæ nostræ hostis, peccatorum omnium incensor est & auctor. Caro quoque,

Dominica prima Adventus.

Ioan. 4.

Christus vinctus iumento.

Christi Regni quale. Ioan. 18. Regni officium quale sit.

Hostes nostri qui sint.

Roman. 5.

familiaris & domesticus hostis, instar blandi serpentis, tantò est potentior ad nocendù, quantò nobis propinquior. His crudelissimis hostibus, per crucis trophæum nos Christus liberavit. A peccato liberavit. Deponet omnes iniquitates nostras, & proiciet in profundum maris. Hi spirituales Ægyptij, in mari rubro (hoc est, Christi sanguine) submersi & interempti sunt. A morte quoque per illum nos esse liberandos Apostolus prædicit, cum ait: Nouissimo tempore (hoc est, in communi corporum resurrectione) inimicam mortem destruemus, quæ iam in hominibus ab eo die locum habere non poterit. Ab inferiorum quoque supplicio per ipsum nos esse liberandos, idem Apostolus aperte declarat, cum ait: Nihil nationis est ius qui sunt in Christo Iesu, qui non secundum carnem ambulant, sed secundum spiritum. A Dæmonis crudeli dominio esse nos per illum eripiendos, ipse Dominus paulò ante passionem suam significauit, dicens: Nunc iudicium est mundi, nunc Princeps huius mundi eiicietur foras. Vt caput nostra, quæ est hostis domesticus, dometur: habemus in passione Christi remedium; ut vetus homo crucifigatur cum vitiis & concupiscentiis. Nec solum ab hostibus liberamur, sed etiam bonorum omnium compotes fecit, dicente Apostolo: In omnibus diuites facti estis in illo. Quæ verò diuitiæ cum his quibus Christus Dominus in mundum attulit, comparari queant, quando quicquid in thesauris cælestibus reconditum erat, in Ecclesiæ sinum effudit: Euangelij totum negotium Christi regnum cælorum appellauit: quòd videlicet ea quæ in eo continentur, cælestia sint atque diuina. Ipsum namque vitam nos dirigit, & cælesti Spiritu roborat, cælestemque vitam non solum docet, sed etiam præstat: ac postremo homines in regem degentes, diuinos & cælestes facit. Talem eius regni Regem velut digito nobis hodie Zacharias Propheta indicat, cum dicit: Ecce Rex tuus venit tibi: talemque reclamantibus Pharisæis pueri faustis hodie vocibus celebrant, dicentes: Benedictus qui venit in nomine Domini, Rex Israël. Quòd si Regis huius ingenium & mores explorare velis, hoc protinus Euangelista (Propheta interpretatus) subiicit, dicens: Venit tibi mansuetus. Hoc enim est, quod potissimum in Regibus desiderare homines solent, in superbiam elati, cum austeritate imperarent & cum potentia. Vt enim Salomon ait: Misericordia & veritas custodiunt Regem, & roboratur clemētia thronus eius. Hæc ergo prima Regis nostri laus est: quam ipse quoque suis imitanda proposuit, cum ait: Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde. Si talis

ergo Rex noster est, meritò de illo Zacharias ait: Venit tibi mansuetus. Mansuetus, non terribilis, non metuendus. Non enim ad hoc venit, ut bella susciter, ut tributa populis imperet, ut eos molestis oneribus premat, nec ut terrena bona auferat, qui carissima donat. Venit tibi mansuetus, videlicet ad impropria, ad contumelias, ad plagas & verbera sustinenda. Corpus enim suum dedit percutientibus, & genas suas vellentibus. Denique tanta humilitate, ut cum Apostolus vellet obnixè ab hominibus aliquid petere, eos per mansuetudinem Christi adiuraret: Obsecro, inquit, vos fratres per mansuetudinem Christi. Non enim credendum erat huic virtuti aliquid negaturos eos, qui eius meritum saluati & redempti erant. Ad huius Regis nostri exemplum ferarum iracundia componamus. Quid facit in pectore Christiano iracundia, serpentum furor, vindictæ cupiditas, & vitæ lingua, quæ tota die detrahit, maledicit, & malè precatur? Hæc Christi lenitas facit ad charitatem excitandā. Fili, inquit, in mansuetudine opera tua perfice, & super gloriam hominum diligis. Quæ de causa & Prophetæ, & Euangelistæ, ac præcipientes Ioannes, Agni nomine Christum celebrant, quòd lenis & placibilem esse ostendant. Habent terreni Reges leonem, & aquilam in suis insignibus: Regis autem nostri præcipuum insigne est Agni lenitas & mansuetudo, quæ omnium mentes demulceat, neque ad terrorem, sed ad amorem excitet. Commemorat deinde Euangelista discipulos iussa Domini peregrisse, & asinam atque pullum adduxisse: non defuisse tamen qui reclamarent atque dicerent: Quid facitis, soluentes pullos & asinos? Quæ verba non otiose à Marco relata sunt: iis enim signum sectatoribus, & omnibus qui in Christo pie viuere velant, importunis vocibus obstreperent, & à virtutis studio auerti nos in fraudem impellat. Insidiatur omnibus, præsertim iustis, & Iob peccatis adolescentiæ à Domino consumilamentum. Videre iuuenes, ut vobis sollicitè prospiciatis. Caterum cum allatis iumentis Dominus insidens. Hierosolymam petebat, tota ciuitas hoc tam felici aduentu commota, cum ramis palmarum & oliuarum (eius non modò victoriam, sed etiam misericordiam, ipsis arborum ramis prædicans) ei obuiam cessit. Neque defuerunt etiam, qui maiori erga Dominum amore

Christus mansuetus.

Isa. 54.

1. Cor. 13.

Mansuetudo Christi imitanda. Feminis commune vitium. Eccles. 3.

Christi insigne est Agnus.

Marc. 11. 2. Tim. 3.

Psal. 18. Iob 13.

Iuuenes sibi prospiciant.

Deuotio populi in Christum.

Ephes. 4.

Rom. 6.

Vitia quae deponenda.

Simile.
Parentum mores liberi imitantur.

Pharisaei inuidi.

Psal. 8.

Laudes Dei cantanda.

atque deuotione incensi, vestimenta sua prosternebant in eo quod genus obsequij nulli haecenus Regi aut Imperatori obphanti exhibitum esse legimus. Hoc autem postremum obsequium spiritualiter Domino exhibent, qui veterem hominem exuentes, pristinos mores propter Christi gloriam deponunt. Quod quamuis alias semper, hoc tamen respectu nobis facendum est, quando poenitentia omnibus Christi fidelibus indicitur: vt peccata cum Christo crucifigentes, & cum illo resurgentes, in nouitate vitae ambulemus. Quisquis igitur hoc obsequium Domino praestare cupis, deponere odium, irae, spei libidinem, ac omnia vitia. Si vitis aliorum opibus, hisce spoliare debes, ac dominis suis reddere. Si aliqua familiaritas periculosa, aut contubernio ad malum traheris, Diaboli haec vincula solue. Si hoc sacro tempore non facis, quando igitur futurus es? Moueant te tot externa tum exempla, tum mysteria crucis Christi. Si vis Christi passionem & resurrectionem deuote celebrare, deponere veteris hominis vestimenta, pristinos mores, & cupiditates conculca, & ita gratissimum ei obsequium praestitisti. Turbae Domino concinebant indiscriminatim laudes; imò & paruuli, parentum exempla sequuti, simili voce & affectu cum illis clamabant: *Osanna filio David*. Quia in te videtur, quantum parentum exempla apud filios valeant. Ita enim naturam comparatum est, vt pro lege accipiant liberi, quicquid in moribus parentum animaduenerint. Sicut enim loquendi formam ab eis accipiunt, cum eos loquentes audiunt: ita etiam viuendi regulam, cum eorum opera contemplantur. Si enim orantes viderint, ipsi orant: si facile pauperibus tribuentes, ipsi quoque tribuunt. Contra verò, si ludentes viderint, ipsi quoque peierantes, peierant: si male precantes famulis, ipsi quoque male precantur. Quo magis piis parentibus enitendum est, vt non modò suo, sed etiam filiorum nomine seipso in officio contineant, ac linguam praecipue moderentur. Ceterum Pharisaei pro more suo luce ipsa excaecati, & inuidiae liuore exstimulati, audientes pueros ac discipulos laudes Domini acclamantes, non xerunt illi: Audis quid isti dicunt? Quibus Dominus: Nonne quam (ait) legistis in Scripturis: Ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem? Videmus omnes tum adultos, tum infantes, a Spiritu sancto actos, laudes Dei celebrare debere. Nec Dominus hoc contentus, addit: Dico vobis, si hi tacuerint, lapides cantabunt. In passione Domini scissi sunt lapides. Creaturae irrationalis Deum laudare iubentur, quātō magis homo, ob Dei beneficiorum magnitudinem? Liberati olim fuerunt filij Israel

de Aegyptiaca seruitute, & carmen Domino cecinerunt; at nos liberati à captiuitate diabolica (quam illa captiuitas Babylonica praefigurabat) quid nos facere par est, qui à Satana potestatem, & ab aeterna captiuitate, aeternoque cruciatu, per Christi cumina redempti, quid, inquam, nos facere conuenit? Quae sequentibus turbis voces nostras iungamus, dicentes: *Benedictus qui venit in nomine Domini: benedictum quod venit regnum Dei*, &c. Quid his vocibus iustius? Scriptum est: Gratiam facite nobis ne obliuiscaris: posuit enim animam suam pro te. & charitatem intelligamus: nempe doni magnitudo, donationis modus, & donandi causa.

Doni nomine, intelligo bona illa omnia quae nobis Dominicae passionis merito contigerunt, ea verò infinita sunt. Vt alia mala nostra, sustulit per passionem suam Christus omnia, tantis nos donis cumulauit. Eripuit nos à malis, & aeterna damnatione. Deo autem, inquit Apostolus, gratias, qui regnum euersum est. Neque ab his tantis malis eripuisse contentus, bona quoque sua liberalissimè nobis impatritus est. Si tantis humanitatis nostrae consors effectus est, ita nos dignificerimus & diuinitatis participes effecti sumus. Ille Rex noster & sacerdos. Quotquot baptizati estis, Christum induistis. Baptismate abluti sumus à peccatis: at modò per poenitentiam renouamur. Sic filius prodigus nouis vestibus & annulo ornatus est. Sic Ionathas Dauidem (quem sicut animam suam dilexit) nouis vestibus, & regis induit. Videris quomodo ita: cum Paulo Apostolo, qui tanta pro nobis sustinuit. Sicut porcorum cibis sunt) ita anima, quae caelestem panem inuenit, est quod Apostolus nobis offert, cum ait: Liberati à peccato, & in sanctificationem, finem verò vitam aeternam.

Ita modus donationis videndus. Dominus maiestatis maiestatem in se suscepit, vt in nos bona sua cōferret. Huius enim humilitatis atque patientiae merito, tantorum nos bonorum compotes effecit. Mala verò nostra duplicia erant, quaedam

Eccl. 2.

Tria consideranda.

1. Cor. 15.

Apo. 3.
Galat. 3.

1. Reg. 18.

Simile.

Rom. 6.

11.

Natura nostra mala.

naturæ, quædam culpæ: utraque verò ipse suscepit; illa, vt libereretur; ista, vt expiaret. Assumpsit naturam humanam, vt nobis diuinam conferret: assumpsit humilitatem nostram, vt suam nobis gloriam donaret: assumpsit mortem nostram, vt suam nobis vitam largiretur. Videte quantum plus est quod redemptoris reddidit, quam quod conditor donauit. Itaque, ô homo, quid sis preciosus, si factori non credis, interroga redemptorem. Nónne meritò cum Propheta exclamare poterimus; Domine, quid est homo, quod memor es eius, aut filius hominis, quia neque quid est homo, quod videlicet tanti facis, vt vitam tuam propter illum putas eum? quem videlicet tanti facis, vt vitam tuam propter illum morti obieccis? Quid, inquam, homo est, quod eum pestifero morbo laboranter inuisas, & eius vulnera tuis vulneribus sanas?

Homini natura. Iam donandi causa inuestiganda. Quid quæso te Domine impulit, vt tanto tuo incommodo commoda nostra caperent? Homines enim, nisi commoditatis alicuius spe inducti, ad omnem laborem torpent & languent. Hic noster Saluator suum lius planè indiget. Non propter vllam commoditatem suam, sed propter nos homines, & propter nostram salutem, nõ contempsit malis nostris consuluisse, mala insuper nostra, hoc est, tentus malis nostris consuluisse, mala insuper nostra, hoc est, debita nostra, in se suscipere misericorditer voluit. Quid ergo Redemptori nostro pro hac tanta misericordia rependere possumus? Nunquid, vt D. Chrysostomus ait, si per singulos dies mortem subiremus, pro eo qui nos ita dilexit, meritum hoc minimam eius partem exsolueremus? Cæterum quoniam hoc modo vicem illi reddere non possumus, æterno saltem grati animi officio, continuis laudibus, assiduaque huius tanti muneris cõsideratione, vicem ei aliqua saltem ex parte rependamus.

Daniel 5. Vide quàm grati tres illi pueri coniecti in fornacem ignis ardentis fuerint, qui omnes creaturas ad Dei laudem inuitant. Hi à momentaneo igni, nos ab æterno liberati, æternisq; delictis in cælo per Christi mortem & passionem donati sumus. Nos igitur pio affectu cum pueris Hebræorum hodie dicamus: Benedictus qui venit in nomine Domini, simulque illud quod sequitur, adiungamus: Osanna in excelsis. Qua oratione non terrenam, & temporariam, sed cælestem & æternam salutem à cælesti Rege postulamus.

DE CHRISTI REGNO NONNVLÆ.

CHRISTVS à Prophetis vocatur Rex, cum tamen nihil in se habuerit, quod Regiam pompam referre potuerit, & ipse hoc munus à se ablegauerit. Homini enim à se paternæ hereditatis

ditatis legitimam diuisionem petenti respondit: O homo, quis me constituit iudicem ac diuisorem inter vos? Sciendum regnum esse duplex, corporum ac animarum. Regnum autem Christi, non corporale, sed spirituale esse prædicamus: omnia enim quæ reges optimi ad salutem corporum moluntur, ipse in salute animarum procuranda efficit. Ipse est, inquit D. Petrus, qui constitutus est à Deo iudex viuorum & mortuorum. Ipse nos ab hoste sempiterno & eripuit, & quotidie defendere non cessat, & facultatem calcandi vim inimici tribuit. Idem etiam sacratissimæ passionis & vitæ suæ meritis nos mirificè dirat, & bonis omnibus cumulat. Vnde Apostolus Corinthiorum nomine gratias agit, quod in omnibus per illum diuites facti sint in omni verbo, & in omni sciètia; ita vt nihil illis deesset in vlla gratia. At is tãdem electos suos ad æternam felicitatem perducit, sicut ipse de ouibus suis loquens, ait: Ego vitam æternam do eis, & non peribunt in æternum, &c. Vt enim illud viduæ oleum in plura vascula effusum non minuebatur, sed magis augebatur: ita diuinæ opes dando non deficiunt, sed augentur, dum eius imperium dilatant, & familiam amplificant. Quo fit, vt ardētius quidem diuina bonitas opes suas donare, quàm auaritia & inopia nostra easdem recipere concupiscat. Benedictus igitur qui venit in nomine Domini: benedictus ipse eū, qui venit, benedictus qui illum ad nos demisit: benedictus tam nōno regnandi more seipsum spoliatur, vt suos diceret: se deicit, vt suos attollat: se onerat, vt suos exoneret: se in mortem conicit, vt ab æterna morte suos liberet. Benedictum hoc felix regnum Dauid, veri Salomonis. Infelices Iudæi, qui alium expectant regem vulgari more regnantem. Superest vt nobis de talis Regis aduentu gratulemur, Deo autem gratias pro tanto munere agamus, & illud quod nobis præcipitur, impleamus. Exulta satis filia Sion, iubila filia Hierusalem. Ecce Rex tuus venit tibi iustus & Saluator, &c. Hic Saluator sit semper nobiscum. Amen.

Luc. 19.

Regnum
corporum
& anima-
rum.
Act. 10.

1. Cor. 1.

Christus
animarum
rex.
3. Reg. 17.Dei gratia
immensa.

FERIA

FERIA QUINTA IN COENA
DOMINI, CONCIO, IN QUA TV
lectio Evangelica explanatur, tum etiam de pre-
paratione ad sacram Eucharistiam sumendam
agitur: scaturitque optimis doctrinis.

THEMA. *Sciens Iesus quia venit hora eius, ut transiret
hoc mundo ad Patrem, &c. Ioann. 13.*

VAMVIS omnia Domini Saluatoris opera, pro salute nostra inter homines gessit, omnes in-
perent & hominum & Angelorum laudes: qui
tamen discessurus ex hoc mundo ad finem vite
referuauit, ceteris omnibus longè præstantius
& mirabilia sunt. Hoc tamen nemo experitur, nisi qui quæ-
piè & religiosè Dominum colens, beneficiorum eius parti-
ceps effectus est. Adeo enim vite puritas, & deuotionis affec-
tus inter se coherant, ut nemo rectè viuatur, qui magnificis Do-
minicis operibus contemplandis non afficiatur: nemo verò sic affici-
tur, qui non rectè vitam instituat. Hic merito cum Propheta
dicere potest: Confitebor tibi, quia terribiliter magnificatus es
mirabilia opera tua, & anima mea cognosceret nimis. Sed qui
ita in admirationem & confessionem diuinorum ope-
rum rapiuntur? Nimirum illi præcipue, qui exquirunt voluntate
eius, qui se totos diuinæ legis studio addixerunt. Hi namque
ut spiritali vita, ita quoque spiritali sensu præditi, spi-
ritualibus ac diuinis rebus miro modo afficiuntur: atque eo
magis, quò magis diuinorum munerum virtutem in vita sua
experiri sunt. Nemo enim misericordias Domini plenius com-
mendare poterit, quàm qui earum in se vim aliquam expertus
est. Talis fuit S. Propheta David, ut videre est in toto illo qua-
gesimo Psalmo, ubi aut commissi sceleris veniam petit, aut
rationes affert, quibus Dominum ad misericordiam prouocet.
Sic qui diuinis muneribus exultant, ea pro dignitate lauda-
re, proque illis gratias agere norunt. Duo mysteria sub vni-
us diei solennitate hodie celebrat Ecclesia: nempe postremum
Domini Saluatoris de humilitate & charitate mandatum, &
venerabile Eucharistiæ Sacramentum, quod hac sacra die insti-
tutum est, & illud quidem in Evangelica lectione, hoc verò in
epistola tractatur. Sed quoniam de utroque, propter inopiam
tempo

Psalm. 138.

*Spiritualia
qui norint.*

Psalm. 50.

temporis, dicere non vacat, Evangelicæ lectionis historiam
(quæ prius mysterium continet) enarrare constitui. Imploro-
mus diuinam opem, ac Christi matris intercessionem.

AVE MARIA.

INCIPIAMVS, Auditores, singula Evangelicæ lectio-
nis verba, & quæ in ea gesta referuntur, quantum Dominus de-
derit, diligentius expendere. Ait ergo S. Euangelista: *Ante diem
festum Pasche, sciens Iesus, quia venit hora eius, ut transiret ex hoc mun-
do ad Patrem.* In hoc primo Euangelij limine, paululum substi-
tamus. Quid est quod S. Euangelista, horam mortis, horam
hanc horam Domini appellauit? Ego quidem eo sensu
hanc horam Domini appellatam esse credo, quo idem Domi-
nus diem mortis suæ, diem suum apud eundem Euangelistam
appellauit, cum dixit: Abraham pater vester exultauit ut vide-
ret diem meum; vidit, & gauisus est. Quid ais Domine Iesu?
Cur (quæso) diem mortis, diem tuum, & horam mortis, horam
tuam appellas: in qua tot iniurias, tot flagella, tot supplicia
subiturus eras? Annon magis hæc hora hostium tuorum, sicut
ipse dixisti: Hæc est hora vestra, & potestas tenebrarum, appel-
landa fuit: in qua filij noctis & tenebrarum sanguinem tuum,
quem auidissimè sitiebant, biberunt: & furorem suum suppli-
ciis tuis exsatiarunt? An potius hæc hora nostra est, qui per eam
morte tua à morte excitati, sanguine tuo empri, & supplicio
crucis in cæleste regnum translati sumus? Verè hæc nostra ho-
ra est, in qua tam multa per te nobis donata concessaque sunt: in
qua non modò ipse transisti ad Patrem, sed nobis etiam transi-
tum ad eundem aperuisti: in qua nos à tyrannide Diaboli eri-
puisti, mortem nostram moriendo destruxisti, & qua peccata
nostra (quæ malorum omnium causa erant) expiasti, & in pro-
fundum maris proiecisti. Verè hora nostra, hora salutis, & re-
demptionis. Tres horas hinc aduertere licet: est enim hora Iu-
dæorum, hora nostra, & hora item Christi: multò tamen magis
Christi Domini, quæ mala nostra depellit, quæ nos bonis om-
nibus ornat. Ipse enim magis fuit sollicitus pro nostra salute,
quàm de vita sua: nec curat quid illi ferendum sit, sed quid no-
bis, propter ea quæ ipse pertulit, conferendum sit. Hoc enim
perfectæ charitatis est, ut sui negligens, non quæ sua sunt, sed
quæ dilecti, quærat. Ad historiam seriem redeamus. Paratis à
proditore insidiis, & morte decreta, priusquam ad agonem
suum Dominus pergeret, *Sciens quia omnia dedit ei Pater in ma-
nu, &c. hoc tam nouo & mirabili obsequio Dominus non mo-
dò*

*Ioan. 8.
Dies & ho-
ra Domini.*

Luc. 22.

Mich. 7.

*Christi A-
mor in nos
quantus.*

Luc. 22.

Ceremonia
Christi
quid in-
nuant.

Absolueris
qualiter.

Pauperes so-
mend.
Ephes. 9.

Seneca.
Simile.

Esa. 5.

dò memorabile charitatis & humilitatis exemplum fidelibus relinquare, sed totum etiam redemptionis nostræ opus (quod perficiendum erat) quadam imagine voluit adumbrare. Vides hic illum à mensa surgentem, vestes deponentem, linteum se circumdantem, aquam in peluim mittentem, discipulorumque pedes lavantem. Quid igitur hæc noua rerum facies, nisi redemptionis nostræ seriem modumque designat? Surrexit enim Dominus ab illa beata mensa, de qua ipse Apostolis ait: Ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater, &c. Assumpsit carnem, factus est nobis proximus, qui tamen ubique est præsens iuxta diuinitatem suam. Posuit vestimenta; celauit gloriam suam maiestatis. Præcinxit se linteum; humanitatem diuinitati ita circumdedit, ut præsepio arctaretur, qui continet mundum: misit aquam in peluim ad lauandas discipulorum sordes, cum lateris sui vasa dam precioso sanguine mixtam, in Ecclesiæ peluim, & ante Sacramentorum vasa effudit: qua non pedum sordes, sed animarum labes abluntur. Absolueris per Sacerdotem in confessione à peccatis: Christus Dominus ipse, tamquam per canalium ex latere suo fundit gratiæ vndam, qua scelorum sordes sordet. Offers tu pedes animæ tuæ, hoc est, peccatorum omnes sordes: ipse ex carne sua speculum fecit omnium virtutum, sic etiam aquam ablutionis ex latere suo fudit, ut hoc argumento videas, quantum illi debeas; & quanti ei constiterit sanctificatio tua. Dominus præcinxit se linteum, & quidem adeo stultè, ut semper essent duæ extremæ partes, quæ lotis pedibus sufficerent. Quo exemplo parsimoniam nobis, & vite sobrietatem commendauit, ut ea videlicet moderatione rebus nostris utamur, ut semper aliquid supersit, quo fratrum pedes, hoc est, pauperes & abiectos homines foueamus. Si enim Apostolus laborare in hoc fideles iubet, ut habeant unde tribuant necessitatem patientis, quid eos facere par est, qui amplum patrimonium à maioribus traditum acceperunt, quique suo labore, aliorum labore & inopiam leuare possunt? Si parce & frugaliter vixeris, non nutriendo inutilem familiam, non insumendo inutiliter in comparationibus, ædificiis, vestitu; supererit aliquid, quo pauperum pedes tergas. Seneca auarum hominem famelicum cani comparat, cui ad mensam astanti si frustum panis proieceris, priusquam terram attingat, in momento deuorans, protinus eodem vultu, eademque auaritia, se tibi obicit, ut aliud atque aliud nunquam satiandus accipiat. Si sim illum ardentem Dominus improperat, cum ait: Væ qui coniungitis domum ad domum, & agrum ad agrum copulatis. Quam

magnus pudor est, quod à plerisque Ethnicis Christiani homines in hac parte superamus, ut videre est in historiis. Facile scitur, quando radix omnium malorum cupiditas tam late dominari debeat. Ita enim hoc tempore humana pectora auaritia pestis inuasit, ut omnes aliæ cupiditates in hanc vnam transisse videantur.

Cum ergo Dominus se ad Petri pedes submitteret, seque ad eos abluendos pararet, tanta Petrus Domini humilitate stupens, exclamat: Domine, tu mihi lauas pedes? Quid te, Domine, ne & in cælo sublimius: quid verò me misero homuncionem laabis? Ego tuos, Domine, pedes lauare debeo, ante illos proparum terruisti: hanc igitur, Domine, submissionem tuam quid terro potero? Cui Dominus: Quod ego, inquit, facio, tu nescis modum: scies autem postea. Hæc verba non solum Petro, sed piis omnibus dicta esse putemus. Dominus sic se interdum cum piis gerit, cum salutem vertit. In hoc igitur rerum statu putent sibi hæc à Domino eadem verba dici: Quod ego facio, tu nescis modum: scies autem postea. Intelligebat hoc S. Iob, ideoque tot modis à Dæmoni euulsæ abstulit spem meam: & sic me habuit, quasi hostem: tamen in spem quodammodo contra spem credens aie-
potero, desperare non potero. Idem etiā S. Rex David se facientem semper sperabo, & adiiciā super omnem laudem tuam. Ceterum Petrus nihil his Domini verbis commotus, in instantem semel voluntate persistens, ait: Domine non laabis mihi pedes. Hæc summa Dei comminatio est; nulla enim poena maior apponi potuit. Sensit protinus Petrus huius tanti fulminis vim, tenebat, ideoque humilis iam & venerabundus respondit: Domine, non tantum pedes meos, sed & manus & caput. Quod perinde est ac si diceret: Totum me tibi Domine lauandum, imò & lauandum (si opus ita fuerit) permitto: modum me à te separari non sinas. Melius est mihi non viuere, quam viuere sine vita, quæ tu es, Domine, teste D. Augustino. Iam qui variis internecuris

Luc. 5.

Iob 19.

Psal. 70.

Augusti-
nus in So-
log.

curis & anxietatibus in mente distrahuntur ac torquentur, quod stum non habent, cum sint irrequieti & turbidi. Merito ergo ad vocem Domini expauescens, ait: Domine, non tantum pedes meos, sed & manus & caput. Ad vocem Domini semper attendere debemus. Hoc animo fidelis quisque esse debet, ut quotiescunque hoc verbum Domini eius insonuerit auribus: Si hoc feceris, non habebis partem mecum, protinus cum Petro respondens, Domine, non tantum pedes meos. Hoc est, non hoc solo lucro, sed voluptate, quæ modò mihi per peccatum proponitur, sed in ipsa, & si quid amplius esse potest, carere paratus sum, penam id committam, quo te vnum & summum bonum amittam. Licet Diabolus ad peccatū lethale, ut pro Deo commutem suum regnum, huic viriliter obistere debemus. Sic mater septem Machabæorum, non vitam suam modò, sed septem etiam filiorum vno die interciderere libentissimè passa est, hoc tanto bono, violata Dei lege, priuaretur. Annon ista ego cum Petro Domini arbitrio cuncta permisit, ne tantum illud bonum amitteret?

Vbi ergo Dominus discipulorum pedes lauit, cum iteum recubuisse, ait: Scitis quid fecerim vobis? Vos vocatis me Magister & Domine. Contemplantur (quæso) modestiam verborum Christi saluatoris. Potuisset rectè dicere: Ego sum Magister & Dominus, imò & ego sum cælorum & Angelorum Dominus: nihil tam horum ait, sed, Vos vocatis me Magister & Domine: quia honoris nomina, non tam honorati merito, quam honorati officio illi deferrentur. Quibus verbis quid potuit modestius fingi? Subditque deinde: Si ego laui pedes vestros Dominus & Magister, & vos debetis alter alterius, &c. En quò totū hoc Dominus sequium tendebat, ut videlicet morti iam proximus, hoc nobis quasi hereditario iure, venerandæ humilitatis memorabile præberet exemplum. Huius virtutis exempla tum multis præcesserunt, tum multa subsequuta sunt. Huius tamen virtutis causa est, ut ea omnium virtutum fundamentum, & victorum omnium sit ruina. Superbia est caput & origo omnium vitiomm. Sicut autem huius virtutis maxima est dignitas, ita maximæ eius assequendæ difficultas. Cur ita? Nimirum, quia potentissimum intra nos habet aduersarium, nempe flagrantissimam propriæ excellentiæ ac honoris cupiditatem: quæ non modò humilitatis, sed omnium etiam virtutum ac legum diuinarum perniciosam machinatur. Lucretia illa laudata, honoris magis quam pulchritudinis rationem habuit, quâdo, ne honorem amitteret, pudorem prostituit: & multas quidem tales Lucretias postea

Humilitas
virtutis op-
tima.

Cupiditas
honorum.

petere licet. Vide quid Athalia regnandi cupiditate fecit, quæ omnes filios & nepotes suos, ut sola regno potiretur, interemit. Abimelech septuaginta fratres, Gedeonis filios, super vno lapide regnandi cupiditate percitus, iugulauit. Sic legimus recentem exemplum de Turcis. Nero matrem ob regnum occidit. Cum ergo humilitatis Magister, & Sapientia Patris, omnia hæc probe teneret, nihil illi in huius virtutis commendatione nimium visum est, cuius tanta erat necessitas, tantaque rursus eius adimplenda difficultas. Qua in re sapientis Architecti prudentiam miramur est, qui cum latissimum in aliquo insigni opere fornix exstruere vult, magna illum vi vtrinque à lateribus fulcit, sumus humilitatis Architectus, magna illam exemplorum vi aduersus impotentem hanc dominandi libidinem fulcire necessarium duxit. Quid enim difficilius ad assequendum, quàm quod tam potenti defenditur aduersario? quem quidem superare, totum studio naturæ vim & potentiam superare est. Summo igitur vehementissimè attolli, quod difficillimum, ne operis difficultas homo detereretur. Simile quiddam facere solent, qui clauis, non contenti iterum atque iterum illi malleum impegisse, sequentissimis ictibus infixum iam feriunt, ut ita tandem firmius hæreat, immobilisque persistat. Hac ergo ratione Dominus post innumera humilitatis exempla, hoc etiam addere cœpit, quia nimirum sciebat, huic vni fundamento totam spiritualis ædificij fabricam inniti; præsertim cum intelligeret, itaque sicut suos dilexit ad finem vsque, id est, perseveranter, ita etiam humilitatis exempla vsque in finem exhibuit. Ignis enim charitatis Christi congruit, quæ in eo (sicut & gratia) summa bat, in fine clariùs emicare, & radios suos longius effundere cœpit, dum tanta alacritate pro salute nostra mitissimus Agnus vel sit ardentem obtulit. Cuius alacritatis causa fuit, quòd nihil vel verbis, vel rebus ipsis aperire. Ipse huius dilectionis totum longissimè abfuit: in eo enim accidit, quod in Amnon Davidis filio, qui sororem suam Thamar arte diaboli vehementissimè amauit, qua potius & corrupta, eam incredibili odio ha-

4. Reg. 11.

Judic. 9.

Tyrannorum
exempla.

Simile.

Simile.

Simile.

1. Reg. 13.

buit: ita Iudas à diabolo inuafus, adeò pecuniam dilexit Dominum suum innocentem pro vili pretio venderet, & per ita eam sic detestatus, vt seipsum suspenderet.

PROBET AVTEM SE IPSUM HOMINEM

& sic de pane illo edat, & de calice bibat, &c.

1. Corinth. 11.

INTER omnia Christianæ religionis mysteria maxime mirabile atque sublime, Deoque dignissimum est, venerabile Eucharistiæ Sacramentum. Quid enim aliud magis diuinitatis nobis charitatem & omnipotentiam representat? Summe bonitatis fuit, quod Dominus maiestatis hoc modo voluit creaturis suis se communicare: summæ verò charitatis, quod hac specie voluerit nobiscum perpetuo manere: summæ pietatis, quod solo Sacerdotis verbo, substantiâ panis & vini in corporis & sanguinis sui substantiâ vertat: summæ providentiae, quod hoc celesti cibo voluerit quotidie infirmitati nostræ consulere: at verò summæ benignitatis, quod tam dulci pabulo vitam nostram alere, & ab illecebris seculi huius, ad celestium bonorum amorem traducere dignatus fuerit. Sacrificium immolationis, quod semel in altari offerret: & quod obsequium semper gratissimum Patri, & hominibus salutare fuisset, quotidie Ecclesia innouat, eidem celesti Patri pro nobis offertur. Hoc facite, inquit, in meâ commemoratione, hoc est, in memoriam passionis & mortis meæ, & charitatis meæ, qua mihi vitam contulisti, vt vobis sempiternam donarem vitam. Verè Ioannes loquitur. Qui dilexit nos, & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo. Hic sanguis, sempiternus apud Deum Aduocatus Abel. Quis longè melius pro nobis clamans quàm sanguis Abel? scatur? Est & alia huius sacræ institutionis non inferior exco- nempe quod Saluator non solum huius beneficii memoriam exco- citare, sed infirmitati etiam nostræ huius Sacramenti virtute mederi voluerit. Vt enim D. Bernardus ait, Homo per peccatum velut in saxosum quoddam cœnum præcipitatus fuit: quod factum est, vt non solum immundus, sed etiam fractus, debilitatusque iaceret. quamobrem duplici egebat remedio: altero, quo eius sordes abluerentur; altero, quo debilitas roboraretur. Et ad illud quidem Baptismus & Pœnitentia: ad hoc vero Eucharistia potissimum destinata est: quæ nimirum panis ille est, qui cor hominis confirmat: & mensa illa, quæ in cōspectu notissimalis ille cibus, quo non modò ad æternitatem alimur, sed etiam ad pugnam roboramur. Erunt igitur in extremo iudicio reprobi inexensabiles de delectibus suis, cum potuissent per cibum hanc viuum roborari contra vitia & infirmitates suas. Conferat hic quoque cibus mirabilem quandam suauitatē concordantiam, cum Prophetâ clamant: Quam dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel ori meo! Et, Iudicia Domini vera, iusticiosa, &c. Commendat & hic panis mutuam in nobis dilectionis virtutem. Sacramenti huius officium est, fidelium multitudinem in vnum corpus coagmentare, eosque ad mutuam amorem, tanquam eiusdem corporis membra, incitare. Vnus panis, & vnum corpus, &c. omnes qui hoc Sacramentum sumunt, in vnum corpus coeunt, quorum eadem caro, idem sanguis, idemque spiritus est. Iam videndum qua religione, quo timore, illa veretis Legis Sacramentum accedere debeamus, quando ad nosque præcedentibus caeremoniis accedebant. Videndum qua hæc enim vel sola consideratio, ad omnē nos animi puritatem & reuerentiā (cū ad hoc mysteriū accedimus) excitare potest. Probet, inquit, Apostolus, seipsum homo, &c. Probet se homo, an illa celesti mensa sit dignus, an indignus. Capitale crimē facit indignum. Vide quid atca Dei fecerit, quando Dagon idololatriæ ad illam statutus est. Vide quid passi duo filij Aaron, qui soluto extincti sunt, quod indignè acceperant. Dominus olim voluit, vt manus & pedes filij Aaron lauerent, antequā accederent ad altare. Ne forte, inquit, moriantur. Voluit esse summam munditiam in ministris. Vide quod sumpsit supplicium de Oza, de Oza rege, de Bethsaminis, de Nadab, de Abiud. Reus erit corporis & sanguinis Domini, qui indignè manducat: non frangens: quia non contra solum hominē, sed contra Deū & hominem peccat. Vide quid accidit immundo illi regi Balthasari, qui indignis manibus vasa templi Domini contrectare ausus est. Oportet igitur, vt peccata detestemur, vt ea sacerdoti confiteamur, vt futura vitare eorundē occasiones ante omnia fugiamus.

charistia potissimum destinata est: quæ nimirum panis ille est, qui cor hominis confirmat: & mensa illa, quæ in cōspectu notissimalis ille cibus, quo non modò ad æternitatem alimur, sed etiam ad pugnam roboramur. Erunt igitur in extremo iudicio reprobi inexensabiles de delectibus suis, cum potuissent per cibum hanc viuum roborari contra vitia & infirmitates suas. Conferat hic quoque cibus mirabilem quandam suauitatē concordantiam, cum Prophetâ clamant: Quam dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel ori meo! Et, Iudicia Domini vera, iusticiosa, &c. Commendat & hic panis mutuam in nobis dilectionis virtutem. Sacramenti huius officium est, fidelium multitudinem in vnum corpus coagmentare, eosque ad mutuam amorem, tanquam eiusdem corporis membra, incitare. Vnus panis, & vnum corpus, &c. omnes qui hoc Sacramentum sumunt, in vnum corpus coeunt, quorum eadem caro, idem sanguis, idemque spiritus est. Iam videndum qua religione, quo timore, illa veretis Legis Sacramentum accedere debeamus, quando ad nosque præcedentibus caeremoniis accedebant. Videndum qua hæc enim vel sola consideratio, ad omnē nos animi puritatem & reuerentiā (cū ad hoc mysteriū accedimus) excitare potest. Probet, inquit, Apostolus, seipsum homo, &c. Probet se homo, an illa celesti mensa sit dignus, an indignus. Capitale crimē facit indignum. Vide quid atca Dei fecerit, quando Dagon idololatriæ ad illam statutus est. Vide quid passi duo filij Aaron, qui soluto extincti sunt, quod indignè acceperant. Dominus olim voluit, vt manus & pedes filij Aaron lauerent, antequā accederent ad altare. Ne forte, inquit, moriantur. Voluit esse summam munditiam in ministris. Vide quod sumpsit supplicium de Oza, de Oza rege, de Bethsaminis, de Nadab, de Abiud. Reus erit corporis & sanguinis Domini, qui indignè manducat: non frangens: quia non contra solum hominē, sed contra Deū & hominem peccat. Vide quid accidit immundo illi regi Balthasari, qui indignis manibus vasa templi Domini contrectare ausus est. Oportet igitur, vt peccata detestemur, vt ea sacerdoti confiteamur, vt futura vitare eorundē occasiones ante omnia fugiamus.

Psalm. 118.

Psalm. 118.

1. Cor. 10.

Ioannes Chrysostomus.

1. Cor. 11.

1. Reg. 5.

Leuit. 22.

Eucharistia dignè sumenda.

Daniel. 5.

Si hęc ipsa studiosè peregerimus, nō peccamus dum ad hęc mēda mysteria accedimus, etiam si nondū diuinę gratię cōp-tes effecti sumus. Adhuc bonis cōceptis Dominus Iesus. Amen.

FERIA SEXTA IN PARASCEVE

CONCIO, QVA PRIMVM DE INEFFABI-
bili redemptionis humanę beneficio: deinde de
passionis acerbitate, & magnitudine dolorum
Christi Domini agitur.

THEMA. *Recogitare eum qui talem sustinuit aduersum
semetipsum à peccatoribus contradictionem: ut non periret
geminis animis vestris deficientes.* Hebr. 12.

VO sunt, Auditores, quę à nobis Ecclesia hoc fe-
cratissimo tempore exigit: alterum, vt summum
salutis & redemptionis nostrę beneficium obli-
uiscitis & gratis animis recolamus: alterum vt Do-
minio Saluatori tam dira pro nobis supplicia pa-
tienti pio compassionis affectu compatiatur. Neque enim
posterior à priori dissentit. Maxima enim beneficij pars est. Re-
pretij & laboris magnitudo, qua beneficium partum est. Re-
demptori nostro maximas debemus gratias, qui nos tam
multis in cruce doloribus regenerauit, qui nos vinculis abolu-
tione sanguine suo redemit, & morte sua ad immortalem vitam re-
parauit. Ad redemptionis nostrę pretium, cogitandam ne-
cessario inuitat, cum ait: *Recogitare eum qui talem sustinuit ad-
uersus semetipsum, &c.* quibus verbis nos ad labores & dolores
Christi magnitudinem, non semel atque iterum, sed persepe
considerandam, hortatur. Hoc enim, recogitandi verbo signifi-
care voluit. Ea enim huius beneficij magnitudo est, vt nulli
vnquam tempore eius apud nos memoria intercidere debe-
at. Neque minùs in hoc officio utilitatis, quàm iustitię & argu-
tatis ratio mouere nos debet. Quam idem Apostolus breui-
ter insinuat, cum ait: *Vt non fatigemini, animis vestris deficientes.* Hoc
est, vt ad omnes iustitię labores, ad omnes huius vitę ardua
& calamitates perferendas instructi & armati sis. Si enim
passio Redemptoris ad memoriam reuocetur, nihil est quod
æquo animo toleretur. Utilitas autem, siue finis passionis est,

Passionis
Christi vi-
litas.

homines à vitiis ad virtutum studia traductos ad æternam tan-
dem felicitatem (ad quam conditi sumus) perducamus. Hoc
est quod præcipuè molimur, hoc toto studio capiamus, vt quod
ferendo, sed salutaria vobis monita suggerendo, efficere valea-
mus. Hic nobis duplici via ingrediendum: altera, cum vitiorum
fœditatem cum virtutum dignitate & elegantia conferimus:
quo & illa, vt par est, detestemur, & ad harum amorem & stu-
dium rapiamur: altera, cum diuina beneficia, atque in primis
ineffabile Dominicę passionis mysterium commemoramus:
quo tantę bonitatis & charitatis amore succensi, illum diliga-
mus, illius obsequio adiungamur, à quo tam multa & magna
bona percipimus. Mysterium igitur Dominicę passionis si pe-
nitentius introspicias, & causas eius euoluas, inuenies planè, magis
tūc & singillatim de vitiis ipsis, & virtutibus sermonem habe-
re. Apostolus Petrus ait: Christo igitur passo in carne, & vos
eadem cogitatione armamini, hoc est, sicut ille carnis suę pas-
sione, peccati regnum excidit: ita vos eiusdem passionis confi-
tes, quanta sit eius rei deformitas, quę, nisi sanguine & morte
eius tantum expiari. Hic amor in nobis accendi debet,
hostis assultus & tentationes, quid nos magis quàm vulnerum
Christi cogitatio iuuare poterit? A Propheta enim rectè dici-
tur: Petra refugium herinacis. Petra autem Christus est, ad
quam lepores (vt alij habent) hoc est, piorum animę, venatoris
antiqui metu perterritę, confugere tuto solent. Qui ad hanc
in Canticis sponsam alloquens, ait: Columba mea in fora-
lumba tutatur: in his passer inuenit sibi nidum: in his denique
inueniunt. Hic diuus Bernardus. Quid non, inquit, boni in pe-
tra? ubi exaltatus, securus & firmus sto. Vbi enim tuta quies, ni-
hil in vulneribus Saluatoris? Videtis, Auditores, quantum pia-
tum officia calcar addat. Vt de hac materia aliquid vile profe-
ctus, ipsam in qua mundi vita pependit crucem cōsona Ec-
clesię voce salutemus.

Exempla
magis quā
verba mo-
uent.

1. Petr. 4.

Psalm. 103.

Cant. 2.

Bernardus.
Refugiū
nostrū qua-
litas.

O CRUX AVE, SPES VNICA,

BENEFICII passionis Dominice optima portio est gehennæ incendiis liberari, & sempiterna vita & felicitate. *Ioan. 10.* ii. De hoc enim idem ipse beneficii auctor ait: Ego veni, ut tam habeant, & abundantius habeant. Et iterum: Veni, ut hominis querere & saluum facere quod perierat. De illa apostolus ait: Christum Dominum eripuisse nos ab ira venientis. *Luc. 19.* Vtrumque Saluator complexus est, cum ait: Sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto, ita exaltari oportet Filium hominis: ut omnis qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam æternam. Cum igitur pij hæc animo reuoluunt, quod tam vulnera Christi (cuius liuore sanati sunt) aditus illis ad æternam gloriam patefactus sit, quas tunc Redemptori gratias agunt, qui non corruptilibus auro & argento, sed sanguinis sui pretio hanc illis gloriam mercatus est: Tunc igitur cum æternam fuerint potiti, plenius redemptionis suæ beneficiū agnoscant, quando quid per illud consequuti sint, aperte videbunt. *1. Petr. 1.* modò à gehennæ incendiis, sed etiā à tyrannide peccati liberati sunt, quod ipsa grauius est, nos liberauit. At peccati malitia quæ quoniam bonitas & maiestas illa & infinita & incomprehensibilis est, peccati quoque malitia à nobis cōprehensibilis est, quomodo potest. Sicut igitur huius malitiæ magnitudo, modo liberati sumus, neque solū à malitia peccati, sed etiam peccatorū fomite, hoc est, à cupiditatis, & carnis nostre tyrannide, per eundem liberati sumus. Quod Apostolus expressius ait: Verus homo noster simul crucifixus est, ut destrueretur peccati, ut ultra non seruiamus peccato. Vt enim homines in Republica iuxta legum normam vitā dirigere solent, ut cupiditatibus suis obtemperent. Huius autem fomitis, ut cupiditatis, simul & remedium idem Apostolus commendat: xus est, cui ait: Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius: hoc est, de corpore peccati: respondet sibi: Apostolus: Gratia Dei per Iesum Christum. Hac autem etiam mortales sancti, à peccato immunes fuerunt: quorum etiam vitam omnem ab omni lethali peccati cōtagio puram & integram conseruauerunt. Et quid in illis potissimum spectandum fuit: Gratia Dei, & charitas. Cum enim perpendere dolo-

Christi magnitudinem, quibus hæc tanta bona nobis Saluator promeruit, ipsi succenti, libenter suam perferunt crucem post eum. Aquæ multa, inquit de charitate illa loquens, nō poruerūt charitatem extinguere, & flumina non operient eam. Quocirca si plurimum nos Christo Domino, propter ea quæ nostri gratia petiuit, debere fatemur: longè plus est, quod eius amor, quàm quod dolori debemus: plus enim amauit, quàm doluit. Cum S. Abraham filium immolare parabat, aries illi pro filio à Domino oblarus est. Rectè sanè. Melius erat arietem immolari, quàm filium. Itaque Dominus arietem non pepercit, ut Filio parceret. Sed inuertamus ita hoc sacrificium: ut pius Pater, quod aietem parceret, filium immolaret. Quis hoc non miretur? quis non obstupefceret? Quanto ergo maius est æternum Patrem, ut inuiti & malo seruo, atque adeo inimico suo parceret, Filium tradidisse? Hoc est igitur quod Ecclesia stupefacta miratur, cum ait: O ineffabilis dilectio charitatis! ut seruum redimeres, Filium tradidisti. Ipse condidit, ipse redemit. Potuisset quidem salutem nostram operari: at utroque nomine ipse nobis deuincentiam alteri non dabo. Habemus eum ut rerum omnium conditorem, quem ut summum bonum diligere tenemur: ita eundem etiam tanquam redemptorem, & salutis æternæ largitorem amare debemus.

SECUNDA PARS.

QUANTVS fuit dolor Dominice passionis & cruciatus, declarant planè cum alia multa, tum præcipue ea quæ in sacra passionis eius historia contigisse Euāgelistæ referūt. Primus & maximus cruciatus exstitit, sudor ille sanguineus, vi summi doloris, quo interius anima illa sanctissima premebatur, expressus. Nunquā talis sanguinis sudor inter homines usquā fuit visus. Secundus verò fuit, piissimæ & amantissimæ matris recordatio, acque compassio: cuius animā sciebat acutissimi doloris gladio transigendā, cū se in cruce inter facinorosos homines pēdendū, totq; plagis cōcisum, deformatū, inuisum, cerneret. Tertia doloris causa, & quidē virgencior, discipulorū scandalum & ruina fuit: quorū alius eū negauit, alius pecunia vēdidit, & osculū prodidit: ceteri autem (quos tam fideliter instruxerat) eo reuera miserrandi illius populi, qui mortem illi machinabatur, peccatum simul & excidium, quod illi iam iam imminēbat, existi-

Luc. 19.

tit: & facinus illud execrandū, quod sciebat eterno exilio
ctandum. Ante passionem vidit ciuitatem, pias fudit lacri-
mas propter illius vastationem: quo dolore iam affectum se
putandum (qui omnia præsciuit) eum facinus illud delectu-
dum instaret & velut in foribus futurū excidium esset? Hæc enim
de causa pias feminarum sese ad crucem sequentium & lamen-
tantium lachrymas compescuit, quando cōuersus ad eas, dicens:
Luc. 23. Filiæ Hierusalē, &c. Quibus verbis indicauit, magis se de la-
dorum excecatione, & irreparabili casu, quam de suo interitu
dolere. Synagoga ita deperdita, nouæ sponsæ, id est, Ecclesiæ
iuncta est. Quinta doloris causa existit, innumerabilium peccatorum
hominum socordia & ingratitudo: qui hanc tantā salutem &
efficacem medicinam erant repudiaturi, quam is tot laboribus
tot opprobriis & cruciatibus, illis peperisset. Hi sanè mihi
gratius puniendi, qui tantam hanc salutis opportunitatē leuissi-
mi laboris metu contemnunt. Omnes igitur hæc dolorū causas
velut agmine factō, mitissimum illud pectus imperebant, ut
quibus tantus ille dolor conflatus est. Iam quid Pater celestis
dilectissimo in hac tanta cordis agonia constituto, præstare
Luc. 22. expendamus. Apparuit illi, ait Euangelista, Angelus de celo
confortans eum. Angelus fuit Orator & Legatus ad Dominum
Matth. 17. qui variè cum Salvatore egit, ut Moyses & Helias in monte
Genes. 22. Hic sanctus ille Patriarcha, cum Isaac filio montis verticem
conscender, & filius qui ligna super humeros portabit, & pater
cum igne & gladio aderit. Hoc sacrificiū, quod tanto ante præ-
cessit, crastina die perfectissimè celebrandum est. Si, inquit Pro-
phetā, posuerit pro peccato animam suam, videbit semen lau-
Esai. 53. gæuum, & voluntas Domini in manu eius dirigitur. Vide quid
Genes. 27. Iacob alieno vestitu amictus designer? Christus innocentia
auctor, peregrinum & alienum habitum, hoc est, peccatorum
malefactoris imaginem suscipiēs, eam à Patre benedictionem
impetrauit, ut quicumq; illi benedixerit, id est, illius laudes pro-
dicauerit, & ardenti fide & amore copulatus fuerit, sempiternam
benedictionis gloriā consequatur adolescens inermis cum ac-
2. Reg. 17. matō Golia, solo baculo armatus, & quinq; lapidibus munus
Num. 21. congregietur, & prosterneret. Serpens æneus in altu exaltatus, ar-
Dent. 21. traxit ad se omnia. Vide quid illa rufa vitula velit. Sacra illa
Ficure ex- manitas Christi est vitula rufa, quæ partim sceleribus homi-
pleantur. num, partim charitatis suæ ardore hunc colorem refert in qua
nulla vnquam peccati macula inuēta est. Huius cineres, id est,
sacrificij merita in Ecclesia ad peccatorum expiationem, & re-
seruanda sunt. Hæc Angelum Domini cum Christo tractasse
credendum

credendum est. Explicuimus animæ dolorem: nunc multitudi-
nem dolorum, quos in corpore suo pertulit, adducere incipia-
mus. Christus cruciatuum acerbitate erat cōtentus, ut esset ho-
minum redemptio copiosa: iam dæmon ex odio contra Chri-
stum, illi perniciem per suos satellites machinatus est. Domi-
nus ex charitate i dæmon verò ex crudeli odio eandem tor-
mentorum vim experebat. Vide quot Christo peperit tormen-
ta, quot verbera. Inde est quòd Iudas, eo instigante, Christum
tradidit, electus discipulus suum Dominum osculo tradidit.
Quia inquit, intingit manum mecum in paropside, hic me tra-
diturus est. Tamquam ad latronem, inquit, existis cū gladiis &
fustibus comprehendere me. Sequitur discipulorum fuga, quæ
magistro magnum moerorem intulit. Illos tam diligenter cru-
dictatiam illi omnium bonorum obliti, eum deserunt magi-
strum. Caprus autem quā multis iudicibus iniquis atque tri-
bunalibus sistitur? Omnes fuere iudices iniqui, & prauo affe-
ctu corrupti. Dominus ad manifestissimum accusationis men-
daciū tacuit. Doloribus, discipuli amantissimi additur nega-
tio, qui ob ancillæ vocem negauit, qui tot eius viderat testimo-
nia. Adspicit eum Dominus, & respiscit discipulus, Dominus,
qui pro latronibus patiebatur, tor sustinet verbera, ut martyres
ad patientiam animaret. Disciplina pacis nostræ, inquit Pro-
pheta, super eum, & liuore eius sanati sumus. Verbera, quæ no-
stris sceleribus debebantur, ipse sustinuit, quò læsæ maiestati
verò quis irrationes, contumelias, iniurias, oratione consequi
posset? Contumeliæ & contemptus grauiores sunt, quā cor-
poris dolores: quòd his quidem vita, illis autē honor & existi-
tanti martyres. Vide ut tua frangatur arrogantia. Ne autem
quid deesset summx ignominix, duos proponit, Barabbam &
innocentem Iesum, & omnes in latronis liberationem consen-
tunt, & in Christi damnationē. Iam ingratitudinis vitio quid
peius? Quot beneficiis Iudæorum populum Dominus affec-
tat? Vbiq; reliquerat suæ beneficentiæ signa. Quid rependerunt?
Agatur, clamāt, in crucem; moriatur, qui vitā, qui salutem tam
multis attulit: seruetur Barabbas, viuat latro, pergat concitare
& occidere, ut antè fecit. Quæ maior populi ingratitudo? Quæ
vero maior Domini Saluatoris charitas, humilitas, & patientia?
Hæc ergo ratione satis abundè ingratitudinis & superbiæ no-
stræ scelus expiare Saluator voluit. Transiit nox, in qua tot ini-
urias, tor cruciatus coronæ pertulerat, adiudicatur ad crucem,
credendum

Christus &
dæmon.

Matth. 26.

Iudices ini-
qui omnes.

Esai. 53.

Ingratitu-
dina vitij.

quam ipse suis humeris baiulare cogitur, alloquitur in iocundantes mulieres, offertur illi vinum felle mixtum, quod latronibus crudelissimis offerri consuevit. Superest iam non extremum & atrocissimum crucis supplicium; quod qualem acciderit, facile ex eorum malitia considerare poteris. Concepta in celeberrima tum ciuitate, tum celebritate, ac populi frequentia. In istis animi & corporis doloribus adfuit tristissima spectatrix. Omnibus cruciatibus illis, canes illi saeuissimi erant satiati, quin & conuiciis plurimis illum afficerent. Is cum malediceretur, non maledicebat: tradebat autem iudicanti in iniuste. Hic iam Propheta illud locum habuit: Et dederunt escam meam fel, & in siti mea potauerunt me aceto. Videmus Domini dolores, omnes alios cruciatus superare. Verè Propheta ta dicere potuit: O vos omnes qui transitis per viam, attendite & videte, si est dolor similis sicut dolor meus.

1. Petr. 2.

Psalm. 62.

Thren. 1.

2. Cor. 2.

Hieronymus.

Crux Christi cuius nos admonet.

Nunc, Auditores, ex his, quæ hæcenus dicta sunt, Philosophiam aliquam incipiamus. Nullam enim altiore Philosophiam quam Crucis Christi esse; Apostolus testatur: qui quamuis in tertium cælum raptus, audierit arcana verba; nihil tamen se non Christum, & hunc crucifixum, scire profiteretur. Quo quidem testimonio, maximam esse Dominicæ Crucis Philosophiam attestamus. Requiritur ut pio compassionis affectu, & meritis patienti Domino compatiatur; ne in illam D. Hieronymus tristissimam indignationem incidamus: Omnis, inquit, creatura compatitur Christo morienti: sol obscuratur, terra mouetur, petreæ scinduntur, velum templi diuiditur, sepulchra aperuntur, solus miser homo non compatitur, pro quo solo Christus patitur. Quid hac immanitate indignius? Deinde gratiam pro nobis positis nostri ne obliuiscamur, qui animam suam pro nobis posuit: sed eam, quam diu viuimus & spiramus, semper ante oculos habeamus, & immortales illi gratias agamus: quod, cum multis aliis rationibus sine vilo suo incommodo aut labore, salutem nostram operari potuisset, hac tamen mirabili ratione nobis opem ferre voluerit: quod ea sananda miseræ nostræ, & nos ad spem in Deum, ad eius amorem panter ac timorem, ad mandata rerum quæ terrenarum contemptum, ad peccati odium, ad veram humilitatem vehementius, quam Christi crucis mysterium poterat incitare? Videmus quod non solum celestia astra nobis inferuiant, verum etiam quod non solum omnium conditor Deus in humane salutis ministrum seipsum dedidit, & hominum pedes lauerit, & inter lationes eius grata

Simile.

Augustinus in Mediat.

Bernardus.

Emisenus.

Cant. 2.

Crux ut ferenda.

Galat. 6.

pendent. Sol non minus lucis & caloris cuius hominum tribuit, cum omnibus luceat, quam si vni alicui oriretur: ita passio Christi nihil minus præbet vnicuique, quam si pro eo solo suscepta fuisset. Vide quam D. Augustinus precatione ad Dominum Iesum instituerit: Quid commisit, dulcissime Domine, vt sic iudicareris? Ego enim sum tui plaga doloris, tuæ culpa occisionis. Offendit impius, & damnatur pius. Quid, Rex meus, & Deus meus, quid retribuam tibi, pro omnibus, quæ tribuisti mihi? Requirit Deus, vt peccatum, quod is morte grauius habuit, summo odio detestemur, ne videlicet vltius committamus, quod maiorem nunc illi dolorem (si doloribus obnoxius esset) quam mors ipsa inuenteret. Vnde D. Bernardus sic Dominum loquentem inducit: Nonne satis propter te vulneratus sum? Nunquid non pro iniquitate tua afflictus sum? Cur addis afflictionem afflictio? Magis aggravat me vulnera peccati tui, quam vulnera corporis mei. Eusebius Emisenus nos admonet his verbis: Custodiamus sollicitè, quod tanti sudoris commercio Christus redemit. Reus itaq; erit non parui pretij, sed sanguinis Christi, sanguine & passione eius mundatus. Illud etiam à nobis exigit, quod ipse, exposita prius beneficii magnitudine, à spōsa sua in Cant. postulat. Sic enim ait: Sub arbore malo suscitanti te, ibi corrupta est mater tua, ibi violata est genitrix tua. In his enim verbis salutis humane lapsum, simul & remedium, comprehendit. Mater enim omnium viuentium Eva, iuxta arborem illam à Domino interdictam, à serpente decepta atque violata est, cum diuinæ gratiæ, & originalis iustitiæ integritatem amisit. Quam tamè misericors & pius Dominus in arbore obedienciæ, hoc est, in ligno crucis, à mortuis excitante quando scelus illius transgressionis & inobedienciæ, suæ humilitatis & obedienciæ merito dissoluit. Exposita igitur beneficii magnitudine, quid pro eo exigit, declarat protinus his verbis: Pone me sicut signaculum super cor tuum, & super brachium tuum. Vox est sponsi in cruce pendentis: qui à sponsa, hoc est, fidei anima exigit, vt illam crucifixi imaginem, in corde suo velut expressam & in sculptam perpetuo gerat: vt tanti beneficii memoriam nullo vnquam tempore intercideret patiamur: atque, vt verbis vtar D. Augustini, toto nobis figatur in corde, qui pro nobis est fixus in cruce. Ego, inquit Apostolus, stigmata Domini Iesu in corpore meo porto. Illi portant stigmata, qui carnem suam cum omnibus vitis crucifigunt. Ad satis faciendum pro totius mundi peccatis, vel vna pretiosi sanguinis gutta diuinitati vnita, satis erat: sed ille tamen totum sanguinem per tot

Ierem. 23. tot vulnera effundere voluit. Christus de bono pastore ante eas vadit, & oves sequuntur illum: hoc est, prior in laboribus, in ieiuniis, in vigiliis, & in aliis pietatis operibus. Officium illi, id est, Deo Patri, Iosephi nostri tunicam, & illam misericordiam inclinabimus. Hoc est enim quod olim Dominus adumbravit, cum Agni sanguine postes & superlimina domorum tingi præcepit: ut eo inspecto, gladium suum ab eis domo coerceret, cum in alias Aegyptiorum domos defecissent. Sanguis ille Filij vnigeniti, est symbolum propitiationis: clamar hic misericordiam, sanguis Abel iustitiam. Tantum beneficium, tam caro emptum pretio, sempiterna memoria & affectu celebrandum, & in intimis sensibus recondendum est. *Ambr.*

DE PASSIONE DOMINI CONCIO SECUNDA: IN QVA DE caritate & redemptione generis humani, & aliis articulis necessariis agitur: in extrema vero Concionis parte, quid à nobis Dominus pro hac tam pia liberatione postulet, explicatur.

THEMA. *Gratiam fideiussoris ne obliuiscaris: posuit enim animam suam pro te. Eccles. 29.*

VM superataque infera hæc considerauerimus, non possumus non, ob eorum pulcherrimum ordinem, in maximam trahi admirationem. Verum si rerum omnium conditorem & auctorem respexerimus, annon in maiorem rapiemur admirationem? Iam quid mirabilius, quam Deum mortem in cruce agi, Deum inter latrones pendere? Regina Saba non habebat vltra spiritum, cum Salomonis familiam, domum, gloriamque videret. Quanto vero mirabilius est, Dei Filij humilitatem, quam Salomonis sublimitatem cernere? Hoc certe non modo verbis exprimi, sed ne cogitatione quidem comprehendere potest. Videbatur amici Iob eum ita in sterquilinio sedentem, & ita exanimati sunt, ut per dies septem tenerint silentium. Si ergo tanto huius stupore correpti sunt, cum hominem sic affectum viderent, quantus quæso stupor erit, non solum hominem, sed Deum pariter atque hominem in cruce pendentem, & leprosi speciem exhibentem, & à vertice usque ad pedes tot liuoribus deformatum, tot plagis contritum, cernere? Sic Achior, ubi vidit caput Holofernis abscessum, præ stupore corruit in terram. Nos autem & veneramur, illud certe fateri debemus, magnum aliquod & ingens negotium fuisse, propter quod summa illa Sapientia subire mortem dignata sit. Tanta enim res, quæ omnem superat adhibuit. Cum Rex aliquis ingentem exercitum, & classem multarum turrium apparari iubet, non alicuius viculi, sed regni, aut civitatis viribus expugnanda gratia, comparare credendum est. Cum ergo nihil maius humana mens quam Deum ad genus hominum salutarium, vel ad Dei gloriam sublimius fieri potuisse credamus. Non potest enim non summum esse beneficium, quod tantis impendiis paratum fuit. De hoc igitur ineffabili opere duo nobis hodie dicenda sunt: alterum quam multa & præclara munera per Christi mortem nobis donata sint: alterum vero, quam multis doloribus hæc omnia nobis ipse patias agamus: hoc vero, ut immortales tantæ salutis auctori gratiam compatiatur. Hanc enim membrorum conditionem esse Apostolus ait, ut si quid patiat unum membrum, compatiatur cetera membra. Verum ad hæc duo tractanda mortalis homo plane impar est. Ut autem aliquid religiosè præstare valeamus, celestem opem, sacratissimæ Crucis adoratione & satisfactione, implemus.

Q CRUX AVE, SPES VNICA, &c.

DOMINVS Deus est quidem sublimis & excelsus, qui sublimia & alta à longè cognoscit, & humilia respicit in celo & in terra: est quoque munificus & liberalis in bonorum suorum distributione: vult tamē ut pro collatis beneficiis, illi gratie offerantur. Sic Iacob illi edificavit altare, quod erat grati animi argumentum. Surge & fac altare Domino, &c. Sic cum Patriarcham Abraham tot itineribus exercuisset, voluit sibi filium imitari. Sic quoque filios Israël, quos liberauerat de servitute Aegyptiaca, exercuit. inde, ut huius tam mirabilis liberationis apud illos iugis esset memoria, voluit quotannis agi festum. Erunt inquit, quasi signum in manu tua, &c. Huius liberationis memoriam voluit esse memorabilem per cunctas generationes & familias. Ut inquit, lex Domini sit semper in ore tuo. Hoc est, ut huius

exhibentem, & à vertice usque ad pedes tot liuoribus deformatum, tot plagis contritum, cernere? Sic Achior, ubi vidit caput Holofernis abscessum, præ stupore corruit in terram. Nos autem & veneramur, illud certe fateri debemus, magnum aliquod & ingens negotium fuisse, propter quod summa illa Sapientia subire mortem dignata sit. Tanta enim res, quæ omnem superat adhibuit. Cum Rex aliquis ingentem exercitum, & classem multarum turrium apparari iubet, non alicuius viculi, sed regni, aut civitatis viribus expugnanda gratia, comparare credendum est. Cum ergo nihil maius humana mens quam Deum ad genus hominum salutarium, vel ad Dei gloriam sublimius fieri potuisse credamus. Non potest enim non summum esse beneficium, quod tantis impendiis paratum fuit. De hoc igitur ineffabili opere duo nobis hodie dicenda sunt: alterum quam multa & præclara munera per Christi mortem nobis donata sint: alterum vero, quam multis doloribus hæc omnia nobis ipse patias agamus: hoc vero, ut immortales tantæ salutis auctori gratiam compatiatur. Hanc enim membrorum conditionem esse Apostolus ait, ut si quid patiat unum membrum, compatiatur cetera membra. Verum ad hæc duo tractanda mortalis homo plane impar est. Ut autem aliquid religiosè præstare valeamus, celestem opem, sacratissimæ Crucis adoratione & satisfactione, implemus.

Iudith 14.

Simile.

Deum mortem.

1. Cor. 12.

Psalm. 112.

Altare Deo adificatum, Genes. 35.

Exod. 12.

Exod. 13.

3. Reg. 10.

Iob 2.

Admiratio que maxime.

Jacob. 2.

Daniel. 13.

Augustinus

Gregorius

lib. 2. Dialo-

g.

Vade quis

se pro nobis

posuit.

Exod. 10.

Mich. 7.

Christus tria

in se ha-

buit.

Primus sa-

tisfaciendi

modus.

Obsequia

causa satis-

faciendi.

anima mortem incurrit: quia veram vitam suam amittit. Iacob. 2. cente Iacobo: Peccatum cum consummatum fuerit, generat mortem. Et sancta illa Susanna: Si hoc, inquit, egero (si id est peccati vestrae obtemperauero) mors mihi est. Peccatum pellauit mortem. Amissa vero gratia, auctorem vite sue perdidit. Hinc illud Augustini: Non sunt in te viscera peccati, si luges corpus à quo recessit anima, non luges animam, à quo recessit Deus. Hæc sunt mala in quæ totum genus hominum decidit per peccatum: & in quæ unusquisque nostrum iniquitate quoties capitale crimen admittit. Quando incendia vitæ ut de D. Benedicto scribit diuus Gregorius, vincimus peccatum. Sic & sanctus Franciscus in tentatione fecit. Ab his malis, quæ per peccatum incurrimus, nullo modo se miser homo potest extricare, quia non poterat læsæ Maiestati satisfacere. Cui igitur miser homo in hoc tam infelici statu ageret, vincens Deum? Filius tantam lapsi hominis cladem miseratus, causam eius in se suscipere decreuit, ipse vadem se pro reo homine & deo rem fecit. Hæc omnia fecit solo salutis nostræ amore. Vnde mentis charitas Christi, omnia mundi scelera (quæ in locustarum Ægypti, non vnam aliquam regionem, sed vniuersum genus hominum vastabant) in se suscepit: & ea omnia in mare rubrum, id est, in pretiosi sanguinis sui flumen, protulit, ut in eo prorsus interirent. Atque ita, inquit, emisit, ut mensa illa Maiestas de nostro obtulit sacrificium, de suo contulit pretium. Oportet in Salvatore nostro tria actûm generis obseruare. Quædam enim sunt propria Dei, quædam hominis, quædam Dei simul & hominis opera. Create, peccata remittere, & id genus alia, solius Dei opera sunt: obedire Deo, gratias agere, solius hominis: at verò emittere Spiritum, & pro voluntate ponere animam, & iterum sumere, se à mortuis excitare, sunt opera eius, qui simul Deus & homo est. Cuius igitur vtrique Dei & hominis natura perfecta in Christo fuerit, habuit planè ex altera quidem vnde satisfaceret, ex altera vnde pro totius mundi peccatis satisfaceret.

Quoniam satisfaciendi virtutem infinitam vidimus, satisfactionis modum videamus: hoc est, quæ via & ratione læsæ Maiestati Redemptor noster satisfecerit. Si iustitiæ rationem expendamus, satisfactio medicinæ naturam imitatur: quæ contraria contrariis curare solet: nempe frigida calidis, & calida frigidis. Ad hunc ergo modum Saluator contraria in se ingrediens, quæ nos sceleribus nostris commuerimus, contraria ipse virtutibus expiauit. Quia igitur prima mortis & peccati

nostræ causa existit inobedientiæ crimen, & effrenate mentis rebellio, quæ primus homo, cæteri quæ deinde ab eius stirpe propagati, imperium Dei nefariè detrectabant: fuit vtrique consentaneum, ut Christus obedientia sua numen Patris placaret nobis iratum, & illis, qui deinceps illius iussis obedi- rent, causam salutis afferret.

Hæc vna ratio diuini numinis placandi, & pro nobis satisfaciendi existit: audite nunc aliam non minus æquitatis & iustitiæ legibus accommodatam. Vnigenitus Dei Filius, qui nostram in se personam & causam misericorditer suscipere, & secundum iustitiæ leges diuinæ Maiestati satisfacere voluit, debuit vtrique poenæ sceleribus nostris (ne quid impunitum relinqueret) irrogatas in se suscipere; ut ipso pro nobis satisfaciente, nos ab hoc poenarum debito solueremur. Liberauit nos à morte. Gratiis quippe Filii Dei mori non debuit. Mitissimus Agnus cum Propheta dicere potuit: Pauper sum ego, & in laboribus à

iuuente mea. Vltima poena existit secunda mors. Hic tria supplicia concurrunt: Homo traditur in potestatem Daemonis: Hæc ergo satisfactione Christus Dominus & peccatum, & mala omnia, in quæ per peccatum incidimus, è medio sustulit. Quod autem is peccatum sustulerit, testatur ipse Dominus, qui sanguinem suum in remissionem peccatorum fundendum esse ait. Testatur Ioannes Baptista, cum digito illum demonstrat, dicens: Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Testatur Paulus, cum ait, ipsum tulisse chirographum, in quo peccata nostra descripta erant, & illud cruci affixum clauis dirupisse, & mala ex eo prodeuntia sustulit. Et primum quidem, Deus Patrem nos in gratiam & amicitiam suam recepit: sicut idem Apostolus ait: Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi, non reputans illis delicta ipsorum: & posuit in nobis verbum reconciliationis. Deinde, cælestem hæreditatem, quam amiserat in Christo, & conseruit, & confedere fecit in cælestibus: Tercio, sublato peccato, à reatu mortis æternæ, cui additi erant, liberauit: sicut ipse per Prophetam testatur, cum ait: Ero gratias agi per Prophetam, dicens: Misericordia tua, Domine, magna est super me, & eruiisti animam meam ex inferno inferorum. Quarto, liberauit nos etiam à diaboli tyrannide, qui capti-

uis nostræ causa existit inobedientiæ crimen, & effrenate mentis rebellio, quæ primus homo, cæteri quæ deinde ab eius stirpe propagati, imperium Dei nefariè detrectabant: fuit vtrique consentaneum, ut Christus obedientia sua numen Patris placaret nobis iratum, & illis, qui deinceps illius iussis obedi- rent, causam salutis afferret.

Hæc vna ratio diuini numinis placandi, & pro nobis satisfaciendi existit: audite nunc aliam non minus æquitatis & iustitiæ legibus accommodatam. Vnigenitus Dei Filius, qui nostram in se personam & causam misericorditer suscipere, & secundum iustitiæ leges diuinæ Maiestati satisfacere voluit, debuit vtrique poenæ sceleribus nostris (ne quid impunitum relinqueret) irrogatas in se suscipere; ut ipso pro nobis satisfaciente, nos ab hoc poenarum debito solueremur. Liberauit nos à morte. Gratiis quippe Filii Dei mori non debuit. Mitissimus Agnus cum Propheta dicere potuit: Pauper sum ego, & in laboribus à

iuuente mea. Vltima poena existit secunda mors. Hic tria supplicia concurrunt: Homo traditur in potestatem Daemonis: Hæc ergo satisfactione Christus Dominus & peccatum, & mala omnia, in quæ per peccatum incidimus, è medio sustulit. Quod autem is peccatum sustulerit, testatur ipse Dominus, qui sanguinem suum in remissionem peccatorum fundendum esse ait. Testatur Ioannes Baptista, cum digito illum demonstrat, dicens: Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Testatur Paulus, cum ait, ipsum tulisse chirographum, in quo peccata nostra descripta erant, & illud cruci affixum clauis dirupisse, & mala ex eo prodeuntia sustulit. Et primum quidem, Deus Patrem nos in gratiam & amicitiam suam recepit: sicut idem Apostolus ait: Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi, non reputans illis delicta ipsorum: & posuit in nobis verbum reconciliationis. Deinde, cælestem hæreditatem, quam amiserat in Christo, & conseruit, & confedere fecit in cælestibus: Tercio, sublato peccato, à reatu mortis æternæ, cui additi erant, liberauit: sicut ipse per Prophetam testatur, cum ait: Ero gratias agi per Prophetam, dicens: Misericordia tua, Domine, magna est super me, & eruiisti animam meam ex inferno inferorum. Quarto, liberauit nos etiam à diaboli tyrannide, qui capti-

uis nostræ causa existit inobedientiæ crimen, & effrenate mentis rebellio, quæ primus homo, cæteri quæ deinde ab eius stirpe propagati, imperium Dei nefariè detrectabant: fuit vtrique consentaneum, ut Christus obedientia sua numen Patris placaret nobis iratum, & illis, qui deinceps illius iussis obedi- rent, causam salutis afferret.

Christus pro-
nas nostras
assumpsit.

Psalm. 87.

Matth. 26.

Ioan. 1.

Colos. 1.

Roma. que

per Christum

accepimus.

2. Cor. 5.

Ephes. 2.

Osai. 13.

Christi victoriam Ecclesia hodierna die celebrat, cum ante
die portas mortis, & feras pariter Saluator noster disrupit.
Idem etiam peccatorum nostrorum sordes & maculas salu-
ficut Ioannes ait: Qui dilexit nos, & lauit nos à peccatis nostris
in sanguine suo. Idem etiam mentis nostræ cæcitatem, & co-
nebras dispulit, cum atram peccati nubem; luto ex salua
fecto (hoc est, incarnationis suæ sacramento) cæci nati, hoc est
humani generis, oculos aperuit, & illud impleuit quod p
phetam pollicetur: Educam cæcos in viam, &c. Idem etiam
animæ nostræ vulnera, vulneribus suis sanauit, sicut Propheta
dixit: Disciplina pacis nostræ super eum, &c. Hac sanitate per
cepta, facile potest homo viam mandatorum Dei currere, &
alioquin infirmus & æger, vix se loco mouere poterit. Post
mò resurrectionis suæ sacramento ad vitam nos reuocauit.
Osee 6.

En, Auditores, octo illa mala, in quæ per peccatum incide-
mus, Christi meritis tolluntur: si nos per idem & charitatem
operantem, illi tamquam viua membra copulemur, atque re-
demptionis eius participes efficiamur. Vt hæc tam multa be-
neficia in nos conferret, quadruplicem personam pro nobis
sustinere voluit: nempe fideiussoris, sacerdotis, aduocati, & om-
bellatoris. Vt fideiussor, vadem se pro nobis obtulit, & omnia
peccatorum debita per se dissoluenda suscepit. Quia non ha-
buit peccata propria, redemit aliena. Sacerdotis verò personam
sustinuit, quando seipsum in ara crucis pro salute communi
immolauit. Aduocati autem personam sustinuit, in qua causam
nostram ante supernum iudicem defendit: in qua causam
Deus iudex, diabolus accusator, homo reus, Christus Dominus
hominis patronus & aduocatus exstitit. Christus Dominus
patrocinium suscipiens, de suo, Iudici obtulit, quod reus homo
non habuit. Iam quomodo Christus bellatoris sustineat personam,
contemplemur: hoc est, qua ratione communem gentem
humani hostem bellando superauerit. Duplex est ratio prælii
di: aut enim viribus, aut astu & arte, hostem superamus. Pos-
teriori genere decertandi Salvatore nostrum consensus aperit
hoste decertasse, omnis sanctorum Patrum consensus aperte
mè declarat: ut is qui arte, & dolo, atque mendacio homines
superauerat, arte quoque, consilio, & bono dolo superaretur.
Quod quidem Saluator fecit, cum passibilem humanitatem
tutam, & variis obnoxiam doloribus, hosti obiciens, diuinitatis
gloriâ occultauit: atque hac ratione hostem ad se impetere
dum

tem, qui sui iuris non erat, prouocauit. Aggressus est eum Dia-
bolus: at quomodo illi successit? Hoc tali exemplo doceri po-
est. Sicut tyrannus, qui à Rege maleficos puniendi potestate
accepta, innocentem Regis filium occidisset, omni esset pote-
state priuandus: ita dæmon, qui cõmunis peccati merito, mor-
tis iudicium in omnes homines exercebat, cum eadē potesta-
te in innocentem Regis æterni Filiū abusus est, potestate, quā
Deo permittente acceperat, spoliatus fuit: atque ita demum
pius homines, qui redemptionis Christi participes effecti sunt,
non potest (quod antè faciebat) in suum regnum & carcerem
derudere. Cuius rei imaginem Daniel expressit, cum Babylo-
nis Draconem, qui à Dæmone agebatur, solidioris cibi virtute
confecit. Hac igitur præliandi ratione Imperator noster com-
muni hostem superauit, & ab eius nos potestate, non vi at-
te hostem, sed iure & ratione eripuit. Vnde liquet, duplici iu-
ocatus noster de suo obtulit, quod homo non habebat: deinde,
qua Dæmoni se inuadendi occasionem præbuit.

Nunc tempus exigit, Auditores, ut quid pro hoc tanto mu-
nere Christus Dominus à nobis requirat, expendere incipia-
mus. Cum autem multis modis tantæ salutis auctori obnoxij
simus, illud ante omnia exigit, ut gratum semper animum, at-
que huius beneficij memoriam habeamus; immortalesq; illi lau-
des & gratias pro hoc tanto munere offeramus, & ab eius nun-
quam laude cessemus. Sanctus Propheta David, ceterique ve-
teris testamēti Patres, si vitam omnem in huius beneficij con-
sideratione, quod futurum sperabant, infumebant: quid nos fa-
cere par est, qui illud suscepimus, quibusq; aditus in cælum
patefactus est, qui illis oculus? Certè nō toties respirare, quo-
ut summo & acerbissimo odio lethale peccatū dereftemur: ad
peccati enim deletionē opus fuit, ut vnigenitus Dei Filius tot
cruciatibus, tot laboribus, postremo acerbissimum mortis suppli-
cium perferret. Opus est, inquit Emissenus, ut ita laboremus,
ut quod Christus elaborauit, nos iterum polluamus: ne scin-
damus vulnera, quæ ille sanauit: ne quod semel in nobis dele-
ferit. Sicut qui mercem magno pretio atque labore emptam
ita qui animam suam, Christi sanguine redemptam, peccatis
infcit & perdit, eius quoque pretiū, hoc est, Christi sanguinē,
conculcare atque contemnere dicitur; quod Apostolus valde

Simile.

Daniel. 14.

Pro beneficio
quid Christo
referendum.Eusebius in
Homil.

Simile.

Hebr. 10.

Rom. 4.

Mors Christi
permissio.

Oratio.

iniquum ducit. Irritam quis faciens legem Moyfi, &c. ex huiusmodi redemptione consequatur, Apostolus unitate complexus est, cum ait: In hoc Christus mortuus est uiuorum & mortuorum dominetur: ut qui uiuunt, iam non uiuant, sed ei qui pro ipsis mortuus est. Mors Christi est permutatio quædam inter Deum atque homines, qua Deus homini vitam suam contulit, ut vitam suam homo auctori uitæ Deo redderet. In hac permutatione nobis utrumque præstatum est, ut quod ille diligit, diligamus; & quod odit ipse, odiamus nos. Da ergo Domine, qui tot in nos munera contulisti, da etiam, ut te unicum Dei Filium, & salutis nostre auctorem, amplectamur, tibi que semper adhæreamus, te toto corde diligamus, à tua laude nunquam cessemus, & pro te mori pulchrum putemus: quo amorem amore, & sanguinem sanguine compensantes, pretiosi sanguinis & passionis tuæ, te donante, participes effici mereamur.
Amen.

CONCIONVM

TOMVS TERTIVS:

De tempore, quod est à Paschate ad Dominicam primam post Pentecosten.

IN DIE SANCTO PASCHÆ,
CONCIO: IN QVA LECTIO EVANGELICA explanatur.

THEMA. Iesum queritis Nazarenum, crucifixum. surrexit, non est hic: sed ite, & dicite discipulis eius, &c.
Marc. 10.

Aeratisimis his diebus, quibus Dominicæ resurrectionis gaudium festis laudibus lætabunda celebrat Ecclesia, nulla vox frequentius auditur, quam quæ nos ad eiusdem gaudij communionem inuitat. Hinc toties versiculus ille reperitur: Hæc dies quam fecit Dominus, exultemus & lætemur in ea. Erunt autem fortasse multi, qui hodie lætentur, sed non eo modo quo nos Apostolus lætari præcipit, cum ait: Gaudere in Domino semper: iterum dico, gaudere. Non gaudent autem hoc modo, qui ob id solum gaudent, quod ieiuniorum & penitentiarum laboribus finem hodiernus dies attulerit, quod iam carnibus ingurgitari, quod, cum libuerit, edere, ludere, & lætia liberi sint. Qui enim hoc modo gaudent, non de Christi resurrectione gaudent. Nihil enim habet sancta hæc lætitia commune cum ea quæ ex his rebus nascitur: quas ut Christus Dominus ex hominum pectoribus extraheret, tot iniurias, & ludi-
bria pertulit, & tam multos labores, molestiasque tolerauit.

Psal. 117.

Philip. 2.

Gaudium
quale Ec-
clesia re-
quirit.

Esas. 56.

Immodicus
sui amor.Peccatū vo-
luntarium.

Ioa. 15.

Apoc. 13.
Voluntas
propria, be-
stia.

Simile.

Deus fidelis
in operibus
suis.

de poenitentiae ratione, & vitae mutatione cogitare incipit
reperit. *Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti?* Lapis enim
qui accessum prohibet ad Christum, peccatū est, & causa po-
cati: Peccata enim, ait ille, diuiserunt inter vos & Deum ve-
strum. Hæc enim velut murus quidam adamantinus sunt, qui
nos à Christo separat. Peccatorum verò omnium causa, im-
modicus amor sui, & propria voluntas est: quæ cessante, ignis
quoque gehennæ cessaturum diuus Bernardus ait. In quem
enim sempiternus ignis ille, nisi in propriam voluntatem de-
scendit? Amorem verò sui, peccatorum omnium seminatorem
esse, vel ex eo patet, quòd nemo peccat, qui non alicuius volun-
tatis aut voluptatis amore inductus, peccet. *Quis ergo hoc
tatis aut voluptatis amore inductus, peccet. Quis ergo hoc
grate saxum à cordis sui penetralibus amouere possit, quò ma-
lorum omnium incentorem à se depellat? Quis potentissimum
hunc affectum, à quo cætera oriuntur, consilio regere valeat?*
*Qui amat animam suam, perdet eam: & qui odit animam suam
in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam. Quis igitur
hunc grauissimum lapidem, qui nos à Christo separat, ab ostio
cordis amouere possit? Hic sui amor, est illa bestia, id est, amor
honoris, pecuniarum & voluptatum, quæ ab hoc amore prohi-
ciscuntur: quis superare poterit? quis propriæ voluntatis im-
petum poterit expugnare? Verum quid huic quæstioni respon-
deatur, sequentia protinus verba declarant: *Et respicientes reuolu-
runt reuolutum lapidem.* His verbis satis aperte proposita quæstio
ni respondetur. Quod enim sanctis feminis ferè impossibile
femineisq; viribus impar videbatur, sine suo labore factum
cælesti potestate viderunt. Idem autem quotidie in Ecclesia
multis verè poenitentibus contingit, vt quos animi sui motus
& impetus insuperabiles iudicabāt, vbi ad Dominū tota men-
te conuersi, illi adhærere, & eius opem ardentibus votis implor-
rare cœperunt, sine labore animaduertunt factum, quod vi-
fieri credebant. Sicut ergo cum paruulo filio iter faciens pater,
vbi fortè vel ad fluuium aliquem, vel difficilem ad transseun-
dum locum ventum est, humeris aut gremio impositum filium
secum transfert (quo fit, vt minori negotio per asperam quam
per planam viam paruulus gradiatur, illam enim alius humeris
ris, hanc autem pedibus suis conficit) ita planè quæ in virtutis
via magis ardua sunt, Deus ipse, tanquam pius Pater, in nobis
(non tamen sine nobis) speciali quodam auxilio operatur (ve-
pote qui quasi nutritius Ephraim, nos in humeris suis portet)
faciliora verò nobis, nec tamen sine ope sua, peragenda com-
mittit. Quo fit interdum, vt qui maiora impedimēta facilius su-
perant,*

Gregorius.

Ioseph no-
ster. Salua-
tor mundi.Poenitentia
cur fiat.Prover. 18.
Luc. 18.Petrus &
Iudas non eo-
dem animo
deliquerunt.

Luc. 24.

perant, minora difficilius possint. Quod pia Dei dispensatione
fieri diuus Gregorius ait: vt aperte pij homines hoc indicio vi-
deant, se maiora illa Dei auxilio vicisse, cum difficulter ipsi mi-
nora quædam superare valeant. Sic solet Dominus agere cum
illis quos ex spiritali Aegypto, hoc est, ex huius mundi tene-
bris liberat, vt ad promissam cælestis patriæ terram perducant.
Quæ ex se liquet, quantum salutis nostræ auctori debeamus,
qui non modò præmiū iustis laboribus tribuit, sed robur etiam
ad ferendos labores addit, & omnia iustitiæ impedimēta mise-
ricorditer tollit. Hic est noster Ioseph, Saluator mundi, qui pa-
nem Angelorum, hoc est, cælestem gloriam; & pecuniam qua
hic panis ematur, hoc est, diuinæ gratiæ opem, nobis donare
dignatur. Hoc est igitur quod cælesti virtute reuolutus ab ostio
monumenti superna virtute lapis insinuat. Sequitur deinde:

*Et introeuntes monumentum, viderunt iuuenem sedentem in dextris,
coopertum stola candida, & obstupuerunt. Qui dicit illis, Nolite expa-
sere: Iesum queritis Nazarenū, &c.* Cur hoc in loco singularis Pe-
tri fit mentio, cum cæteri eius socij communi discipulorū no-
mine designentur: præsertim cum Petrus cæteris for diu in pas-
sione conuerit? Alij enim fugerunt, Petrus etiā negauit. Cer-
tè ob hoc ipsum quòd grauius deliquit, oportebat illi animum
addere, & in spem erigere, diffidentiamque omnem adimere.
Peccatum enim robur animi frangit, & ad imum vsque men-
tem deiecit. Vnde est illud: Fugit impius nemine persequente,
iustus autem quasi leo confidens stabit. Petrus, vt Publicanus
ille, conscius suæ infidelitatis, non audebat ante Dominum ap-
parere: tribuit autem Dominus non lachrymis, sed infirmitati
eius. Hoc enim modo infirmiora Ecclesiæ membra tractare
frequenter solet Dominus: vt sæpe tribuat infirmitati, quod me-
ritis non deberetur. Petrus non ex malitia, vt Iudas, sed ex infir-
mitate deliquit. Adde etiam quòd hac ratione Dominus singu-
larem verè poenitentiae virtutem declarare voluit, quæ inter-
dum maxima doloris vi, ad altiorē dignitatis gradum verè
poenitentes attulit & exulit. Quod Petro contigisse credendum
est: qui amarissimis illis lachrymis maiorem fortasse gratiam,
quàm antè habuerat, consecutus est. Qui enim plus diligit, huic
plus dimittitur: quid ergo mirum, si plus quàm cæteri Petrus Do-
minum dilexerit, cui plus ab ipso donatum est? Plus autem illi
donauit, quem peccantem protinus misericordiæ oculis adspe-
bilis est: illi etiam ante alios resurgens apparuit, vt testantur
illi duo discipuli in Emaus euntes. Hunc inde amoris ardorem

*Iob quid sen
serit ante Le
gem & Eu
angelium.*

*Resurrectio
corporum
adstruitur.*

1. Cor. 15.

*Chrysosto.
quid super
Matth. 22.*

Plutarchus.

novissimo die de terra surrecturus sum, & rursum circumdabo pelle mea, & in carne mea videbo Deum Salvatorem meum. Quae verba ante Legem & Euangelium. Quem visurus sum ego ipse, non alius, & oculi mei conspiciuntur. Quid apertius, quid insignificantius dici potuit? Hanc mentem non habuit vir sanctus ab ulla Academia, siue ab ulla ratione ante Legem, quae impetabilis videbatur Sadduceis; sed fide sola, quam Deus Optimus sibilis videbatur: hanc poruit, hanc credidit. Constanter inter omnes calamitates dicebat: Credo quod Redemptor meus vivit, & in novissimo die de terra surrecturus sum. Hac spe labantem animum fulciebat, hac spe dolorum omnium acerbantem leniebat: hanc spem in corde repositam habebat & servabat. Reposita est haec spes mea in sinu meo. Vbi enim vultus habebat, ibi antidotum collocabat. Videtis ergo, Auditores, vel hoc vno exemplo, quantum resurrectionis fides ad aliorum omnium levamentum conferat? Nec minus etiam fides haec ad omne virtutis studium, quam ad malorum solatium adiuvat. Hinc ubi Apostolus multis ac maximis rationibus resurrectionis mysterium comprobasset, fideles omnes protinus ad omnem pietatis & iustitiae laborem exstimulat his verbis: Itaque, fratres, stabiles estote, abundantes in omni opere Domini, scilicet quod labor vester non est inanis in Domino. Contra vero si haec spes hominibus adimeretur; quid inde consequi necesse erat, nisi quod idem Apostolus continuo subdit: Si secundum hominem (hoc est, quantum homini possibile fuit) ad bestias (hoc est, ad feros & immanes homines) pugnavi Ephesi; quid mihi prodest si mortui non resurgunt? Comedamus & bibamus, mihi prodest si mortui non resurgunt? Denique ait, si in hac vita tantum in Christo sperantes sumus, miserabiliores sumus omnibus hominibus. Hinc D. Chrysostomus: In omni re aut actu, virtus agendi, spes est futuri. Qui enim arat, arat ut metat: qui pugnat, pugnat ut vincat. Et post pauca. Tolle ergo spem resurrectionis, & resoluta est observantia omnis pietatis. Quare Plutarchus Epicuri sententiam, qui sine, & felicitatem hominis in sola voluptate posuit, proflus exposcit. Haec enim spe sublata, omne verum ac solide voluptatis materiam vita velans ille Epicurus sustulit. Mea immobilitas fides est, omnipotentiam Dei, mortua, dispersa, & in nihilo redacta corpora, ex terra, aqua, & igne rursum comportare & vivificare posse, qui in principio caeli & terrae, hominem, cum nihil esset, ex terra quiverit creare. Nova iterum corpora Deus non creabit, sed haec nostra (manemus enim homines) glorificabit, hoc est, caelestia & immortalia facta, ex sepulchris exsuscitabit, sic,

sic, ut futuri simus, quod modò Angeli sunt, qui nulla humana opportunitate laborant, nulli uspiam casui subiecti, ac supra cuncta caeli, cuncti ineffabili gaudio ac iubilo, Redemptori nostro obviam volabimus, ut eos in fenestras suas. Hic articulus affirmatur in utroque Testamento: Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Iacob. Quae verba Dominus ipse exponit: Deus autem non est Deus mortuorum, sed vivorum, Matth. 22. Daniel: Multi qui in terra dormiunt, &c. Ezech. 37. ubi Dominus de mortuis ossibus agit. Matth. 22. agit Dominus contra Sadduceos. 1. Cor. 15. Sicut in Adam omnes moriuntur, &c. 1. Thes. 4. Tuba canet, &c. Si credimus quod Iesus, &c. 2. Tim. 2. Hymenaeus & Philetus a veritate exciderunt, &c. Huius tantae spei stimulis agitati, ad propositum nobis aeternae felicitatis bravium alacriter curramus, neque hanc temporis opportunitatem, nunquam iterum post hanc vitam reditura, abire vacuum sinamus. Non nos exigui temporis labor terreat, quod aeterna mercede pensandum est: quia non sunt condignae passionibus huius temporis ad futuram gloriam quae reuelabitur in nobis. Quam nobis concedere dignetur Christus Iesus, qui cum Patre & Spiritu sancto regnat in secula seculorum. Amen.

*Corpora in
resurrectione
qualia.*

*Exod. 3.
Matth. 22.
Daniel. 12.*

1. Thes. 4.

Rom. 8.

FERIA SECUNDA PASCHAE,
CONCIO, IN QVA TVM LECTIO
Euangelica explanatur: tum arduam esse virtutis
viam, ex eiusdem virtutis natura, exemplo Christi, probatur.

THEMA. Qui sunt hi sermones, quos confertis ad invicem, ambulantes, & estis tristes? Lucae 24.

MAIOR huius temporis festa, Auditores, in hoc potissimum ab Ecclesia instituta sunt, ut hisce diebus fideles tantorum mysteriorum contemplationi vacantes, & pro tantis diuine bonitatis beneficiis, universo generi humano impensis, gratias agentes, se totos eius obsequio tradant, cuius benignitate servati atque redempti sunt. Costat enim, mortuo Christo, peccata nostra, veteremque hominem cum illo mortuum fuisse; ac eo resurgente, iustitiam, vitam, & salutem nostram simul resurrexisse: ut non nobis, sed illi soli vivamus, cuius beneficio

*Passionis &
resurrectionis
Christi
fructus.*

Psal. 33.
Basilus.

Rom. 7.

Sacrificia
gratia Deo
qua.

Matth. 12.

& peccata nostra expiata, & mors mortua, & vita reparata est. Cum David de manu regis Achis, singulari Dei beneficio, providentia servatus esset, illum Psalmum edidisse dicimus, cuius initium est: Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo. Quia enim (ut D. Basilus ait) vita sanctus intelligebat, se dono Dei vitam recepisse, eiusdemque vitam quam receperat debitorem agnoscens, ipsam praedictis laudibus consecrabat. Si ergo per Christi mortem & resurrectionem à tyrannide principis mundi, & aeterna morte liberati sumus; cur non vitam ipsam eius obsequio mancipemus, qui nobis eam reddidit morte sua? Constat etiam, Christum Dominum morte ac resurrectione sua, Ecclesiam æterno sibi amoris vinculo copulasse, & in ipsam delegisse. Cuius ergo obsequio se fidelis anima nisi sponsi sui mancipare debet? Mortuo veteri viro, quæ Lex erat, nouo nupsimus Christo, qui Ecclesie sponsus est. Quid ergo ex his conficitur, nisi ut huic soli sponso vivamus, illi super omnia diligamus, ab illo omnia expectemus, & vnum cum illo per fidem & charitatem efficiamus. Ipse morte sua (cuius debitor non erat, qui non peccaverat) debitam omnium mortem sustulit: iustum est, ut qui beneficio & morte illius vivunt, non iam sibi, sed illi vivunt. Cuius gratia omnia pecudum sacrificia in morte sua cessare voluit, ut hoc symbolo innueret, se iam non pecorum sacrificia velle, sed hominum: ut corpus & animam in illius obsequium expendamus, & quæ nos auocant ab illius dilectione, valere debeamus. Ut de Evangelica lectione aliquid utiliter differamus, diuinum auxilium, Virginis interpellatione, imploremus.

A V E M A R I A.

Duo ex discipulis Iesu ibat ipsa die (in qua videlicet Dominus resurrexit) in castellum, quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Hierusalem, &c. Scitis, Auditores, verum esse, quod Saluator ait: Ex abundantiâ cordis, os loquitur. Illud ergo versabatur in discipulorum ore, quod abundabat in corde. Quia verò ibi cordis nostri cogitatio est, ubi amoris thesaurus est: qui tam ardeat magistri dilexerant, eum semper & in corde & in ore habebat. Itaque loquebantur ad invicem de iis omnibus quæ in eius passionem acciderant: quorum tristem lamentabilemque memoriam, amoris suavitatis dulcem faciebat. Vterlibet pro suo affectu, eorum quæ gesta erant, aliquid commemorabat. Alter mirabilem Domini patientiam & silentium inter tot falsa crimina referebat:

Querimonie discipulorum.

Ierem. 20.

Christus qui
bus nos erudit
modis.

Matth. 18.

Sapient. 2.

2a Cor. 12.

Iob 7.

bat: alter crudelitatem hostium commemorabat: alter è contrà matrem Domini miserabatur: alter quod magister à discipulis esset derelictus, & vili pretio à Iuda venditus. Lamentabantur suam sortem, quod essent tamquam oves pastore destitutæ. Hæc inter se conferebant dolenter & amanter. At nos quid facimus? Finita passione Domini, protinus & dolorum eius, & propositi nostri obliuiscimur, totos nos seculari lætitiæ tradimus. Factum est autem dum fabularentur, & secum quærerent, & ipse Iesus appropinquas ibat cū illis: oculi autē eorū, &c. Delectatus quippe pus eorū affectibus Dominus, & ignorantia miseratus, voluit eos benigne comitari, blandè consolari, prudenter instruere, & in fide resurrectionis suæ confirmare. Et sicut Magdalenæ in specie Olitoris, ita his apparuit in habitu Peregrini: ut videas quot subinde facies cælestis hic Magister commutet, ut variis nos modis erudiat, & salutem nostram commodius operetur. Omnia enim hæc propter nos. Merito illis aderat, qui paulo ante dixerat: Vbi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi sum in medio eorum. In nomine Christi conveniant, qui corde & ore Christum personabant, cogitabant, totoque affectu de Christi passionibus inter se mutuo conferebant. Ipse igitur, qui hunc illis animum & mentem inspirabat, operibus quoque suo aderat. Sicut enim Dominus aufert se à cogitationibus suis sine intellectu: ita piis & sanctis cogitationibus minus præbuit se amanti bus videndum, non agnoscendum. Hæc ad tempus occultatio, maioris beneficii occasio fuit. Lōga oratione mysterium redemptionis ex sanctatum literarum testimoniis aperire voluit. Quod quidem fecit, cum incipiens à Moyse & quæ de ipso erant, interpretabatur illis in omnibus scripturis bus audierunt: neque illis longus sermo fastidium aliquod, sed licet eis agnoscendum præbuisset, tãta ex hac admiratione, ex ea quæ dixisset, capere possent. Quocirca prudenter à Domino factum est, ut ad tempus eum non agnoscerent, quo ex iis, scirent & diligenter. Ille piis semper adest, siue sentiunt, siue agnoscunt, quod S. Iob expertus est. Si enim nemo potest dicere, Dominus Iesus, nisi in Spiritu sancto; quomodo ille inter tot malorum turbines ac procellas dicere potuit: Dominus dedit, Dominus abstulit: sicut Domino placuit ita factum est: sit nomen Domini

Officium no-
strum dili-
genter ex-
equendum.

Psal. 22.

Deut. 26.

Exod. 11.

Gratiarum
actiones exi-
git Domi-
nus.

Domini benedictum. Cum autem nos consueta orationis pietatis opera non intermittimus, si rem nostram, id est, passionem nostram, strenue agimus, Dominus adest, etiam abesse videatur, & nos tepidiores simus. Nulla autem mortificatione, non nisi magnorum virorum est, & mentis in Christo solidatae atque fundatae. Qui absente ad tempus Dominum officio constanter ac fideliter persistit, is utique, quo gratia procul paritur, eo firmius intra se praesentem Dominum retinet. Hoc firmitate nondum firmati erant discipuli, qui, licet multa miracula Domini vidissent, passionis tamen tempore eum desecraverunt. Dominus his duobus suam praesentiam & exhibuit, & abscondit, ut eos maiori beneficio afficeret. Hoc ipsum in Psalmo 22. confitetur: Deum audientem & non audientem, quae praesentem & praesentem. Deus Deus meus respice in me, quare me dereliquisti? In fine: Quoniam non spreuit nec desepxit deprecationem pauperis. Hoc igitur modo incognitus a discipulis Dominus interrogat: Qui sunt hi sermones quos confertis ad invicem ambulantes, & estis tristes? Quid igitur? Annon tu Domine Hierosolymis eras, cum haec, quae discipuli memorant, gererent? An oblitus es forsitan alaparum, vinculorum, verberum, spinarum, clavorum, vulnorum, & crucis quam pertulisti? Minorum, sed tamen haec a discipulis meis commemorari volo, quia beneficia mea in ore eorum versari gaudeo. Itaque tota illa discipulorum narratio de Iesu Nazareno, qui fuit vir Propheta, & pater in opere, &c. suavissima illi fuit. Amator quippe cupiens nostrae tantis suis beneficiis gratos nos esse magnopere cupiens, utrique beneficia sua grati animi pretio vendens, sed gratitudinis nostrae merito augere desiderans. Sic olim ab Israelitis gentilitudinem, ut ei offerrentur primitiae, exegit. Dominus singulari cura voluit beneficiorum suorum, etiam minimorum, memoriam perpetuo retineri. Proprium est divinae sapientiae, quod suavitius disponit omnia, paulatim homines a minoribus ad maiora assuefacere & promovere. In Aegyptio omnia prima genita, cum filios Israel inde esset educturus, occidit: quid aliud volebat, quam ut intelligeremus, quid a nobis pro Venerabili sui morte exigeret, qui pro inimicorum suorum morte omnium primogenita postulabat? Cum vero quorannis propter liberationem ab Aegyptiaca servitute septem diebus azymum panem manducari, & Pascha celebrari praecepit: quid aliud volebat, quam ut huius tanti festi solennitate admoneremur, quod ei gratias pro liberatione ab aeterna morte, & a diaboli tyrannide agere deberemus, qui tantum pro liberatione a temporaria

captivitate debebamus? Quod verò Dominus tantopere gratiarum animam a nobis exigit, non avaritiae, sed summae potius officii vetera beneficia novis cumulet. Ipse, teste Esaiam, omnia opera nostra in nobis operatur, & ob id gaudet, ut gratiam dei pro gratia. Omnes in conspectu eius sumus mendici, & commemorando inopiam nostram ipsum ad misericordiam promovemus. Quicquid honeste cogitamus, pie gerimus, aut memoriam Dei donum & beneficium est. Qui coronat nos in misericordia & miseratione; quia, inquit, dominus Augustinus, eius merces bonis operibus, si fiant: sed gratia quae non debetur, praecedat ut fiant. Hoc expertus sanctus Ezechias, dum vitam a Domino peteret, praeterita bona opera sua enumeravit. Vbi nam, protinus adiungunt: Nos autem sperabamus, quod ipse esset retributus, & in pristinam dignitatem & gloriam (qualem sub David habuit, haec optabant: neque hanc persuasionem ac ignorantiam, depotatam in schola pauperis humilisque magistri versari, depotatam in quo miserranda humanae naturae infirmitas & caecitas, & spiritali luce & gratia orbata fuit, usque adeo terrenis bonis incubat & inhiat, ut vix alia bona, alias opes, aliam felicitatem, aliam salutem, quam corpoream & terrenam, aut esse dammodo oportet: ut appareat, spiritum ipsum in carnis quodammodo naturam degenerasse. Sed quid mirum, si seculi homines secularia bona suspiciunt, quando ipsi Apostoli atque discipuli Domini, temporalem redemptionem, temporale regnum Christi, temporalesque dexteras & sinistras somniabant? Quis rei gratia merito a Domino hoc in loco acriter obiurgent. At enim: O stulti & tardi corde ad credendum in omnibus, quae locuti sunt Prophetae. Merito stulti appellantur, qui res pueriles & inanes, mox quae interituras tanti faciebant, & nec ipsis tamque salutem, & verum Salvatorem agnoscebant. Hunc igitur mundi Redemptorem, passum eo magis colere & amare debuerant, quod eis maiora praestitit, & indigna pertulit. Recte enim dominus Gregorius: Tantò, inquit, Deus ab hominibus dignus honorandus est, quantò pro hominibus indigniora suscepit. Haec autem pia Domini adversus discipulos indignatio, in-

Esai. 26.

Psal. 102.

4. Reg. 20.

Ruditas discipulorum.

Secularium nimium tractant.

Gregorius.

Dominus
bis commo-
tus in disci-
pulos.

Esa. 45.

Christum
quare pati
oportuit.

Matth. 11.

2. Reg. 15.

Galat. 6.

Via qua ad
caelum ducit
qualis.

estimabilem eius erga genus humanum charitatem declarauit. Bis enim legimus eum in Euangelio aduersus discipulos grauiter commotum, semel aduersus Petrum, cum is eum a supplicio crucis reuocare niteretur, quem satanam vocauit, & increpauit hoc in loco, cum hos discipulos stultos, tardos, & incredulos vocauit, quod hoc redemptionis & salutis humanæ opus ab eo perpetratum non crederetur. Vtraque indignatio, amara est argumentum. Hinc Iesu, hoc est, Saluatoris nomen, sibi assumptum, ut scitis & saluans non est præter me. Conuertimini ad me, & saluati eritis omnes fines terræ. Increpata igitur discipulorum tarditate, subdit deinde.

Nonne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam? Pro tenuitate nostra breuiter causam reddemus, cur ad salutem nostram expediens fuerit, ut Christus Dominus per varios labores atque certamina intraret in gloriam suam. Primum enim expediens hoc fuit, ut passionis & mortis sue sacrificio, pro peccatis nostris, æterno Patri satisfaceret. Porro si illi impio modo redimere genus humanum, cum nihil sit illi impius, quod non deum, at ille quid maxime deceat & expediat, in operibus suis attendit. Deinde, ut exemplo suo nobis ostenderet, regnum celorum vim pati, & violentos illud arripere; ac per multas tribulationes oportere nos in illud intrare. Postremo, ut eodem exemplo, dum ipse prior non pro sua, sed pro nostra salute calicem hausit passionis, nos ad eundem calicem pro nostra salute hauriendum animaret. Plurimum quippe in vtramque partem Principum ac Regum exempla valent. Nemo enim inglorius sibi iucit, quod Reges exemplo suo nobilitarunt. Cum Damianus Rex Absalon filium fugeret, operito capite, ac nudis pedibus per cliuium montis ascendit: populus qui sequebatur, eodem habitu, eisdemque lachrymis desolatam Regem sequebatur. Rex celestis, qui se nobis ducem in caelum præbuit, & iter quo post illū tendere deberemus, ostendit, & exemplo suo eiusdem generis labores mitigauit. Sunt vitæ nostræ varia certamina, quæ caro concupiscit aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem, & nouas quotidie voluptates ab eo incredibili ardore flagrantem. Quocirca si rectè in caelum tendere volumus, si ad legem spiritus viuere, carnis cupiditas, quæ illi aduersatur, opprimenda est. Vita hominis est militia: semper nobis in statione pugnandum est. Virtus sine aduersatione robore languescit: quæ nisi agitur, nisi continua vexatione roboretur, non potest esse perfecta. Si iam accedant prauorum hominum

inimicæ & contumeliæ, si & diuturna prauæ vitæ consuetudo, quæ carnem per se ad malum ex peccati corruptione propensiuem, propensiuem ad illud reddit. Hic igitur tam potens spiritus nostri aduersarius prosterneendus atque deiiciendus est, si secundum legem spiritus viuere volumus, Apostolo testâte, qui ait: Si secundum carnem vixeritis, moriemini. Facile cōsiderare poterimus, si quid sapiamus, quo animo & studio opus sit, ut tot hostes prosterne ac superare possimus. Petrus ille Damianus orans ait: Præbe vires inexhausto decertandi prælio.

Galat. 6.

Petrus Da-
mianus.

Quo sanè nomine incessabilem atque perennem spiritus & carnis nostræ conflictum significanter designauit. Cum hæc ita sint, dux vitæ huius & antesignanus aliter vitam hanc nisi per varios agones non potuit ingredi. Iam si quis fuerit præditus charitate in Deum, facile hanc pugnam leuem & suauem onus leue esse ait. Vide quid in hominibus secularibus efficiat amor pecuniæ. Nemo ergo laborem detrectet, nemo crucem horreat, nemo crucem passionis fugiat. Bibit ex eo Rex noster, & reliquias eius in nouissima cœna discipulis & cæteris fidelibus inter se tradidit distribuendas. Hæc via ducit ad caelum. Qui sic carnem crucifixerunt cum vitiis, ad vitam perueniunt æternam, ubi omnium dolorum erit finis. Quid in his virtutum officiis ex charitate non erit leue ac iucundum? Rectè Dominus ait discipulis: In patientia vestra possidebitis animas vestras, ac de fidelibus operariis agens; Fructum, inquit, affert vitam, qui ad cibos omnes, quibus vita ipsa alitur, requiritur. Si enim carnibus, si piscibus, si oleribus, aut quouis alio cibo vescaris, necessarius est panis. Talis ergo fortitudinis & patientiæ natura, sine qua actiones suas virtus explicare nequit. Est enim virtus, ut Lactantius ait, perferendorum magnæ pignora omnes, quàm laboris amore ac patientia, ad virtutis iter ingrediendum egent. Virtus per se est suavis & iucunda. Si labores, sine qua virtus exerceri non potest. In regno voluptatis virtus odit. Vide, cum felicitatis humanæ fundamentum sit labor, nulla alia via dux noster ad gloriam suam ingredi potuit, nisi per crucem & labores, & per varia certamina. Sunt quidem in via Dei labores; sunt tamen miranda quoque gratiæ subsidia: quibus labores isti & leuiiores sunt, & iucundiores. Itaque

Matth. 11.

Charitas om-
nia facit le-
uia.

Luc. 12.

Simile.
Patientia
necessaria.

Virtus est
iucunda.

vbique delicia, vtrobique labores: sed delicia bonorum
comparabiliter delicias superant malorum. Virtutis vlti-
ma consuetudo lenit & mollit quicquid in ea arduum & diffi-
cile est. Vnde communis illa sapientum sententia manauit: Opus
vite ratio est eligenda; eam incundam consuetudo reddenda.
Sicut in calceis & manicis hominibus quotidie contingit,
quamuis initio quidem adstricta sint, vsu tamen ipso laxantur
& sine labore partibus corporis, quibus destinata sunt, aptan-
tur & commodantur. Iam ad sequentia veniamus. Post longam
narrationem Domini, veniunt ad castellum quod ibant, & ipse
finxit se longius ire. Quid sibi vult hæc Domini fictio? Finge-
mus cum simulamus, vt videlicet aliud appareat, aliud sit. Hoc
autem non ratum cum piis hominibus Dominus agit, a quibus
interdum abscedere, & longè abesse videtur, cum tamen presen-
tissimus sit. Vsquequò Domine obliuisceris me in fine-
vsquequò auertis faciem tuam à me? Quid igitur hoc tem-
pore faciendum est? Nimirum suppliciter & instantem cum
discipulis clamandum: *Mane nobiscum Domine*. Breuis & vlti-
ma oratio. Dies autem hic, totum huius seculi tempus est. Vespere
huius diei, est finis seculi. Vespere lumen minuitur, vmbra
crescitur: ita plane in hoc mundi vespere (in quo nunc depri-
mus) lux veritatis, atque diuinæ cognitionis, ingruentibus tene-
brarum atque hæresum tenebris, minuitur; vmbra verò, de-
ficiens luce, crescit. Vmbra terrenorum bonorum maiorem
nobis apparent. Merito cum Propheta clamare poterimus: *Veni
nobis, quia declinauit iam dies, quia longiores factæ vmbra
vesperi*. Saluator testatur: *Quia abundauit iniquitas, refrige-
scet multorum charitas. Charitate refrigescente, & abundan-
te iniquitate, quid superest, nisi vt timeamus ne improborum
mores & consuetudinem addiscamus? Magnam vim habet
ad pieratem & virtutem probitas eorum quibuscum viuimus.*
In omni calamitate hac oratione vti possumus: *Mane nobiscum
Domine*. Sine te Domine nihil possumus facere. Tu turris es
fortitudinis, à facie tribulantis. Denique non contenti oratio-
ne coegerunt eum. Quidni coegerit Patrem misericordiam se-
cè & Deum totius consolationis? Quidni coegerit longius se ire
fingentem, & tamen apud eos manere volentem? Quidni co-
gerent in diuersorio manere, qui ad hoc corporis sui Sacra-
mentum instituit, vt inter homines perpetuò maneret? Hinc
discimus, inquit diuis Bernardus, magna vi & contentione
opus esse, vt in via Dei proficiamus. Dominus ergo, qui se lon-
gius ire simulauerat, vt exoratus apud discipulos maneret, in-
teruenit.

C. O N C I O.

323

C O N C I O.

uit hospitium, mansitque cum illis. Et factum est dum recum-
beret, &c. Vbi enim quod volebat, affecurus est, vt eos videlicet
in fide resurrectionis confirmaret, non fuit necesse vt diutius
cum illis maneret, praesertim cum superessent alij simili ratio-
ne confirmandi. Cum ergo duo isti discipuli admiratione si-
mul & gaudio ex insperata Magistri resurrectione completen-
tur, dicere inter se coeperunt: *Nomme cor nostrum ardens erat in no-*
bis, dum loqueretur nobis in via? Argumento, quo de Dominicae
passionis & resurrectionis Sacramento agitur, nihil esse aut
sublimius, aut suauius, aut mirabilius potest: quippe quod non
homines modo, sed ipsos etiam Angelos in admirationem rap-
pit. Facundia vero dicentis, qui Verbum est & Sapientia Patris,
quid maius excogitari potest? Ipse est de quo Propheta ceci-
nit: Speciosus forma prae filiis hominum, diffusa est gratia in
labijs tuis. Quo ergo affectu discipulos fuisse credendum est,
cum ipsam Dei Sapientiam humano ore loquentem audirent,
praesertim cum Dei verba ignis sunt: Quare nihil mirum, si ita
adebant, qui ad hunc ignem propius admoti erant. Hoc modo
Legem Dei audiendi & legenda sunt. Beatus vir qui in
Dei Domini meditatur die ac nocte. Vide quomodo nos tem-
pus impendimus satis infrugiferè. Sit laus Domini in ore no-
stro, & Lex eius in corde nostro. Amen.

Facundia
Christi.
Psal. 44.

Jerem. 23.

Pal. r.

DOMINICA IN ALBIS, CON-
CIO, IN QVA POST LECTIIONIS
Evangelicæ explanationem, de duplici resurre-
ctione nostra, & causa eius (quæ fuit Christi Do-
mini resurrectio) agitur: ac postremò spiritualis
resurrectionis nostræ signa declarantur.

THEM A. Christus traditus est propter peccata nostra. & resurrexit propter iustificationem nostram. Rom. 4.

A NIMAE Christum Dominum super omnia diligenti, & in illo vno spes omnes opesque suas collocanti, nulla solennitas maior, nullus dies faustior atque felicior, quam qui resurgentem à mortuis Dominum prædicat. Qui enim vitam suam instituit, ut nihil præter Christum querat, quòd illum sibi ad omnia sufficere credat, quid libentius audire poterit, quam illum à mor-

Solemnitas
maxima
qua.

tuis, deuicta morte, surrexisse, & in æternum viuere, atque
gnare? viuere, inquam, non modo sibi, sed omnibus eius
membtis suis regendis, tuendis, fouendis, & Spiritu suo as-
dis. Si sanctus ille Patriarcha, vbi quem mortuum plorauerat
filium, viuere, & Aegypti principatū obtinere didicit, reman-
se, & nouo Spiritu animatus fuisse dicitur, & in hæc verba pro-
rupisse: Sufficit mihi, si adhuc filius meus uiuit: quid quæ-
delis anima, quæ tota pēdet à Christo, sentire debet, quāto ui-
uere illū, & regnare audit, qui vnus illi ad omnia sufficit, qui
li in mœrore solatiū, in tēratione præsidium, in omnibus de-
rebus salutare remediū & ornamentū est? Si vnus Ioseph pa-
ad felicitatem sufficit, qui paulo post vita functus est: quāto
magis ille mihi ad felicitatem sufficere debet, qui in æternum
victurus est, cuiusque omnis potestas in cælo & in terra data est.
Quis ergo magis salutem meam desiderabit, quā qui me de-
lexit? Cum ergo illum viuere audio, annon cum illo reuiuiscere
Iob 19.
spiritus meus? Hac fide orbitatem suam sanctus ille Iob in
sterquilinio sedens consolabatur, dicens: Credo quod Redem-
ptor meus uiuit: dum enim ille uiuit, ego in faucibus enim
mortis positus, mori non potero. Quicūque igitur, Auditor, tu
resurgente Domino hunc in animis vestris affectum sentitis
bono animo esse debetis. hoc enim vel maximum vœre dile-
ctionis indicium est. Vt igitur salutaris huius affectus & ga-
dij participes esse possimus, cælestem opem, beatissime Virgi-
nis interuentu, suppliciter imploremus.

A V E M A R I A.

Simile.

Sic vt piæ parentis viscera infantem diu lachrymantem
ferre nequeunt, sed accurrunt celeriter, vt illius lachrymas re-
gant, & mœrorem leniant: ita Saluator noster, qui discipulos
suos plusquam materna charitate prosequabatur, nō est passus
diu eos passionis suæ dolore cōtabescere: sed proutius, hoc est
ipso die quo est vitæ redditus, illorum mœrorem & lachrymas
resurrectionis suæ læticia abstergendas curauit. Quod S. Euan-
gelista initio statim suæ sacræ huius lectionis insinuat, cum
ait: Cum serō esset illo die vna sabbathorum (id est, ipso die Domi-
nico, qui post sabbathum sequitur) & fores essent clausæ, & ibi
discipuli congregati propter metum Iudæorum. Narrat Euan-
gelista, quomodo Saluator à mortuis excitatus, discipulis suis ipso re-
surrectionis die visus fuerit: deinde docet, octauo post resurre-
ctionē, hoc est, hodierno die, iterū illis ac Thomæ apparuisse.

Vt dubios animos ad fidem resurrectionis excitaret, ostendit
eis manus & latus, vt notissimis illis signis, quibus sacrum eius
corpus fuerat insignitum, aperte cognoscerent, illud ipsum
corpus, quod cruci affixū, & clausum tumulo fuerat, à mortuis
surrexisse. Quo in loco quære sancti Patres solēt, cur Domi-
nus in corpore suo (quod post resurrectionem insigni decore &
gloria splendebat) hæc ignominiosæ passionis signa voluerit
permanere. Cuius rei cum multæ sint causæ, illa præcipua esse
videtur, quā diuus Ambrosius memorat, nempe ideō Domi-
num vulnerum suorum stigmata non abolere, sed inferre vo-
luisse, vt Deo Patri pro nobis pretia nostræ liberationis offer-
ret. Hæc enim ratione Apostolus ait Christum ad Patris dexte-
ram sedentem, interpellare pro nobis. Sancta enim illa humani-
tate paternis oculis obiecta, sacrisque illis vulneribus propter
Patris obedientiam & gloriam acceptis, causam nostram apud
illum agit. Ipse est propitiator siue propitiatoriu pro peccatis
nostris. Quod si hoc apud Patrem propitiatorium mūdus non
haberet, tam multa eius flagitia sunt, vt non dubitem, quin
millies iam cum toto hominum genere aquarum inundatione
obrutus esset, aut nouo incendio conflagrasset. Maiora iam ha-
bemus gratiarum incrementa quā olim: quare indignissi-
mum est, vt qui tantō plura & maiora ad bene viuendum adiu-
menta percepimus, nihilo meliores simus. Est ergo hic apud
Patrem aduocatus, vt eius meritis ad pœnitentiam prouoce-
mur. Vnde Iesus ianuus clausis, & stetit in medio eorum. Quomodo
autem Dominicum corpus clauso tumulo prodierit, clausisque
foribus ad discipulos intrauerit, neminem vestrum latere arbi-
tror. Beatorum quippe hominum corpora in resurrectione mi-
nus à Deo donibus in laborum suorum præmium ornabuntur.
Sicut enim Solis radij, illa sacra vitrea fenestra, aliō pertranseunt,
ita sacra illa corpora, nullis repagulis, nullisque parietū moli-
bus impediuntur, quo minis quocunque penetrare voluerint,
libere queant. Fulgebunt iusti sicut Sol in regno Patris eo-
rum. Hanc autem gloriam Christo salutis nostræ auctori de-
bemus, qui mortem nostram moriendo destruxit, quando
stati obtulit, atque ita nos à mortis debito liberauit. Merito
Apostolus morti insultat, qui eius imperium Christi morte
sublatum cernens, ait: Vbi est mors victoria tua? Hoc insupe-
cminatus est: Eto mors tua o mors. Deuorasti Ionam cum
maximo tuo malo. Illius morte nos viuimus. Absterget enim

Vulnera in
corpore Christi
sunt.

Rom. 1.

Rom. 8.
Christus pro
propitiator ne-
ster.

1. Ioan. 2.

Simile.

Matth. 13.

1. Cor. 15.

Osee 13.

Apoc. 21.

Christus in
medio senio
rum legit.

*Apoc. 1.
Christus in
medio stat.*

Pal. 15.

Hier. 29.
Bernardus.

*Pacē Chri-
stus impre-
catur nobis
semper.*

LMC 10.

Est. 2.

Deus omnem lachrymam ab oculis Sanctorum, &c. Videamus
ne hanc felicitatem frustra abire patiamur: sed modò, cum
borandi & seminandi tempus est, seminemus cum lachrymis.
Vt cum exultatione metamus. Ad historiam redeamus. Vnde
Dominus clausis ianuis ad discipulos ingressus esset, stetit
dicitur in medio eorum. Hunc medium locum fere semper in
Euangelicis literis occupasse Dominum inuenimus. Natus
in medio duorum animalium: sedet duodecennis in medio
discipulorum: non recumbit, sed ministrat in medio discipulorum:
crucifixus, ponitur in medio latronum: resurgens vero, iterum
dicitur in medio discipulorum: post ascensum vero in celum,
Ioannes illum intueretur ambulanti in medio candelabrorum
aureorum. Quid autem medius hic locus nisi sollicitam & vi-
gilem eius providentiam designat: Cor nostrum in medio cor-
poris est. Hac ergo de causa Christus Dominus, quamvis
quibusdam procul abesse videatur, in medio tamen nostri esse
omnia circumspicit, omnibus adest, & intimos animi recessus
collustrat. Proponebam Dominum in conspectu meo semper
quoniam à dextris est mihi, ne commovear. Hec ratio ab omni
flagitio purus nos seuare debet, cum Iudicem nostrum vbi-
que præsentem esse, & nos intueri, non fide solum, sed aperti-
ma ratione intelligamus. Ego, inquit Dominus, sum Iudex
testis. De custode vitæ nostræ Angelo, diuus Bernardus ait:
Quous loco, quous angulo, reuerentiam habe Angelo mo-
ne audeas coram illo admittere, quod me præsentem non aude-
res. Si hic honor Angelo habendus est, quid cælorum & Angelorum
Domino? Sed iam quid idem Angelorum Dominus in
medio discipulorum positus dixerit, audiamus: Pax, inquit, &
amab. Et cum hæc dixisset, ostendit eis manus & latus. Pius igit & ama-
tor hominum Dominus, pacem nobis omni tempore, hoc est
nascenti, morienti, ac resurgenti, vbique precatur. Angeli enim
nascente Domino, & necdum per ætatem loquente, pacem ho-
minibus optant. Ad crucem vero iturus, cum discipulis agens,
Pacem, inquit, meam do vobis, pacem relinquo vobis. Resur-
gens vero, ter quidem in præsentī lectione hanc eandem orati-
onem repetit, Pax vobis. Discipulos vero ad prædicandā mī-
rēs, hæc eadem salutationis forma vti debere erga hospites ho-
cui. Quis autem dubitet, ingens bonum esse, quod toties ho-
minibus amator hominum precatur? Denique apud Esaiam
inter cætera dignitatis eius nomina Princeps pacis appellatur:
quod ipse nobis pacis huius auctor existit, qui passionis seu
merito, insensum nobis Patrē placavit, & ex severissimo iudice

Genes. 37.

Pacis nomi-
ne aud.

Rem. S.

Luc. 8.

*Pax sine iu-
stitia non po-
test esse.
Psal. 13.*

- Efa. 37.

Joan. 3-

329.
beneuolentissimum Patrem reddidit. Pacis autem nomine,
non vnum aliquid singulare bonum, sed omnia simul bona
Hebraica lingua more significantur. Vnde cum Iacob filium
suum Ioseph misit, vt videret an cuncta prospera essent erga
fratres suos, & pecora; Chaldaica litera habet, An pax sit fratri-
bus tuis, & pax item pecoribus; pacis item nomine prospera
cuncta significauit. Cum ergo Saluator pacē discipulis prece-
tur, non vnum aliquod bonum, sed omnia simul bona prece-
tur. Pax autem multiplex est; sed illa præcipua, qua Deo recon-
ciliati sumus. Ex hac pace oritur primum conscientia tran-
quillitas, vt homo certa coniectura sibi Deum propitium arbi-
tueretur. Hic Spiritus sanctus perhibet testimonium spiritui no-
stro, quod simus filij Dei. Testimonium hoc est pignus æter-
nae vitæ. Mala conscientia quid acerbius? Sunt & alia pacis
commoda. Vt sine timore de manu inimicorum nostrorum li-
berati, seruamus illi in sanctitate & iustitia coram ipso. Hac
pace, inimicorum omnium timore deposito, tranquillam & pa-
catam in timore Dei vitam agimus. Viæ iustitiæ, viæ pulchræ:
& omnes semitæ eius pacificæ. Contrā verò de improborum
viis scriptum est: Contritio & infelicitas in viis eorum, & viā
pacis non cognouerūt: huius inquam pacis, quæ turbulentos
animi motus componit & sedat, atque rationis imperio coërcet.
Hac ergo pace sublata, quid nisi tumultus, & intestinæ seditio-
nes i animo dominantur? De his nāq; Esaias ait: Cor impij qua-
si mare feruens, quod quiescere non potest, & redundat fluctus
eius in conculcationē & lutū. Cur in lutū? Quia videlicet im-
piorū conatus, & variatū æstus cupiditatū, in res turpes & ina-
nes cōfertur, quæ vilissimi pulueris & luti nomine significātur.
Vbi ergo Dominus stigmata sua, hoc est, vera resurrectionis
signa, discipulis ostendisset, iterum ait: Pax vobis. Sicut misit me
Pater, & ego mitto vos. Hoc est, eadem charitate, eadem auctori-
tate, & ad eiusdem muneris functionem & dignitatē, qua me
Pater misit, vos ego mitto: atque ita honoris & officij mei par-
tem mundum, & Filium suum vnigenitum daret, eadem ego
vos ad mundi salutem mitto. Quam item Pater mihi auctori-
tatem & potestatem contulit, dæmones videlicet pellendi,
morbos sanandi, & mortuos ad vitam reuocandi, & omnibus
denique naturæ legibus imperandi, quodque maius est, pecca-
ta remittendi: eandem ego vobis trado. Quia verò tantum hoc
na non potest, Accipite Spiritum sanctum, qui vos doceat, dingat,

Apostoli
erant Sa-
cerdotes.

2. Cor. 5.
Matth. 28.

Salutis via
qua.

Genes. 2.

2. Petr. 1.

Rom. 8.

Discipuli
quaretardi
ad creden-
dum.

4. Reg. 13.

& confirmet; quique spirituales ac diuinos homines ad tantum opus patriandum efficiat. Pater me Sacerdotem, pontificem creauit, ac Apostolum ad gentes misit: ego vos in Sacerdotes, Pontifices creo, & Legatos pro me in mundum mitto: vt verè dicere possitis: Pro Christo legatione fungimur, sicut quam Deo exhortante per nos. Eunt ergo, docere omnes Gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, docentes eos seruare omnia quęcunque mandauimus vobis: ne videlicet fidei & baptismi gloria contenti, salutem sibi suę diuinorum præceptorum obedientia polliceantur, cum passionis & crucis meę beneficium non inertia occasione, sed virtutis & laboris incitamentum esse debeat. Accipite Spiritum sanctum, qui doceat vos omnia, & suggerat vobis omnia quęcunque dixero vobis. Simulque hæc verba proferens, non quodam ritu insufflauit in faciem eorum. Insufflauit, vt hoc visibile signo, inuisibilem diuini Spiritus gratiam, quam illis tunc contulit, designaret. Olim cum Dominus ex limo terrę corpus hominis formasset, insufflauit in faciem eius spiraculū vitę, quo factus est homo in animam viuentem: modò verò in eundem iterum insufflauit; & quem antea limum afflatu suo mutauerat in hominem, nunc eundem hominem posteriori hoc afflatu quodammodo mutauit in Deum. Qui habet intra se Dei Spiritum, Deum refert. Creatori debemus, quod homines sumus; Redemptori, quod naturę diuinę consortes effecti sumus. Neque enim donum hoc Apostolis solum contigit, sed piis erat omnibus in illis est donatum. Si quis enim non habet Spiritum Christi, hic non est eius.

Altera pars sequitur lectionis, quę secundam Domini apparitionem continet: qua Thomę Apostoli incredulitatem & cathecismum suarum ostensione sanauit: Thomas autem vnus ex duodecim, qui dicitur Didymus, non erat cum discipulis, &c. Minime mirandum est, discipulos Domini adeo se difficiles in credendo eius resurrectione præbuisse. Vix enim credere homines possunt, quod nullis vnquam seculis gestum fuisse sciunt. Nemo seipsum vnquam à morte resuscitauit. Nam quod sancti homines, dum in viuis agerent, mortuos ad vitam reuocassent, discipuli & viderant & audierant. Quod item mortuus homo mortuum eodem beneficio affecerit, de Helisco quidem mortuo legerant. At, quod homo iam vita functus, & tumulo conditus, se mortuum mortuus in hanc lucem extulerit, nunquam ad illud vsque tempus perspectum fuerat. Hoc enim singulare privilegium illi seruabatur, qui non solum homo, sed Deus erat

erat & homo: id est, quod mortuum hominem, quem sibi copulauerat, immortalis atque præpotens Deus excitare à morte potuit: vt hoc argumento diuinitatis suę potentiam hominibus patefaceret. Vnde liquet, discipulorum ac Thomę tardam fidem minis mirandam, si minus crederent, quod nemini ab ore condito accidisse scirent. Quam eius cecitatem pius Dominus miseratus (vt pote quę non ex malitia, sed ex ignorantia veniebat) curare studuit, ne ouicula illa sanguine suo redemptione die discipulis & Thomę simul apparens, & illis pacem solito more precatus, vnum Thomam ad se vocat, dicens: *Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, &c.* Qua in re ita se Dominus cum discipulo gessisse videtur, atque ij, qui pretiosam aliquam mercedem auctori expostitam vehementer adamantes, vbi illam mercator iusto pretio vendere recusat, illi contrā, nimio eius amore capti, non modò iustum, sed superabundans etiam pretium pro ea soluunt. Sic igitur iustum erat, vt tot rebus Dominicam resurrectionem adstuentibus Thomas simonem adhiberet: sed quia hoc facere noluit, eius dilectione percerat, quod ille argumentum ad credendum populo agere visus est: Iustius quidem erat, vt tu, Thoma, quod ego credendum es, ego tibi morem geram, vt quod tu voluisti, veram Seruatoris nostri clementiam & lenitatem! Cum enim creaturę munus esset, vt sese creatori suo accommodaret atque submitteret; nunc immensa Domini benignitate factum est, vt vice versa creator omnium sese creaturę suę obsequentem exhiberet. Qua quidem dignatione conuictus Thomas, respondit: *Dominus meus & Deus meus.* Quo vno verbo, diuinitatis & humanitatis Christi Sacramentum apertissima confessione pronunciauit. Cui Dominus: *Quia vidisti me Thoma, credidisti: beati qui non viderunt, & crediderunt.*

Thoma in-
credulus
ex ignoran-
tia.

Simile.

TRACTATIO THEMATIS.

CHRISTVS traditus est propter delicta nostra, & resurrexit, &c. Quid per resurrectionem suam nobis Dominus contulerit, aperiemus. Apostolus mortis Christi primū, deinde resurrectionis virtutem & efficaciam exponit. Per mortem Christus peccatum extinxit, & mala ite quę ex peccato cōsecuta sunt, aboleuit. Per mortem suā, mortem nostram, & cum qui mortis il-
habe

Rom. 4.

Christi
mortis fru-
ctus.

Quid enim is aliud in vita egit, quam vt nos redderet
riculis securos, suis vulneribus integros, sua inopia
sua morte immortales. Hoc est enim quod in præsen-
tibus Euangelio, Bonus pastor animam suam ponit pro ouibus suis.
rins autem, & qui non est pastor, cuius non sunt oues, &c. Omnia
pastoris officia quis vniquam præstitit cumulatiùs, quam
noster? Habet in Ecclesia Vicarium, ipse tamen inuisibilis
nium suscipit curam, & omnia administrat. Ego pacem
meas, & ego eas accubare faciam, dicit Dominus. Ait D. A.
stinus: Sic Domine super custodiam meam vigilas, ac
nium aliarum rerum oblitus, mihi solùm intendes. Semper
quippe te præsentem exhibes, semper te paratum offers, si
paratum inuenis. Quocunque iero, tu me Domine non de-
ris, nisi prior ego te deferam. Quid ergo felicius, quam vi-
uere, vt sub talis pastoris cura & providentia iustissimam vitam
agas: Est hic Pastor omnipotēs, omniscius, opulētissimus: quis
oculis deesse poterit? Est pastor me⁹, vigilat pro me; quis
de gradu deicere poterit; quis inuadere? Superest, vt omni-
ra & studio ita vitam instituamus, vt inter innocentes Christi-
oues censeri mereamur, quò huius pastoris tutissima cura per-
fruemur. Non dubium enim, quin ille pastor tuus sit, si tu
cuius exstiteris: hoc est, si ouis mansuetudinem & innocentiam
omni cura & studio retinere curaueris. Huius igitur pastoris
amorem amore, curam cura (quatenus per nos fieri possit) per-
sare studeamus. Quòd si quæras vnde hæc tanta erga nos pa-
storis huius charitas & prudentia manarit; certe non ex opo-
ribus iustitiæ, quæ fecimus nos, sed ex immensa eius bonitati
& dilectione. Quod idem Dominus indicat, cum proximis sub-
dit: Ego sum pastor bonus, & cognosco oues meas; & cognoscent me
sicut nouit me Pater, & ego cognosco Patrem, &c. Ex hac igitur
gnitione hoc tantū beneficiū consecutum est, vt animam suam
Dominus pro ouibus suis poneret. Hæc verba Domini ingra-
tem charitatem expræstant. Cum omnia diuina beneficia om-
ni laude & gratiarum actione dignissima sint, redemptio-
nem nostræ beneficiū principem inter ea locum teneret. Et
tamen aliquid hoc summo beneficio maius, quodque nos ad
amorem tanti Redemptoris multò magis accendit, nepe amor
ipse, quo nos dilexit, qui illum ad amorem impulsit, qui multi-
patis passionis eius magnitudinem superauit. Multò enim
plura perpeti paratus erat, quam pertulit, si hoc ad salutem
strā necessarium fuisset. Quò fit vt plus illi pro eo debeamus,
quòd pati voluit, quam pro eo quòd passus est: quamvis hoc

Pörfex Vi-
carus Chri-
fti.
Ezech. 34.
Augusti-
nus in Me-
ditat.

Ones sub
Christo ma-
ta.

Innocentia
servanda.

Redemptio-
nis benefi-
cium.

337
dicens & manifestum, illud verò occultū, & vni illi notum sit.
Huius verò dilectionis magnitudinē in propositis verbis Do-
minus declarat, cum ait: *Cognosco oves meas, & cognoscunt me mea.*
Quo in loco verbum cognoscendi dilectionem significat, sicut
& in eo loco: Nouit Dominus qui sunt sui. Et vbi ad Moysen
Dominus ait: Noui te ex nomine, & inuenisti gratiam coram
me. Cum igitur Dominus ait: *Cognosco oves meas*: perinde est,
ac si diceret, Diligo oves meas. Hęc dilectio Christi omnem
aliam superat dilectionē. Hic seipsum immolauit, vt oves ha-
berent vitam, vt corporis sui cibo ad immortalem vitam aleret.
Hic noster pastor non indiget nostro vellere, id est, operibus
nostris: sed idē oves suas curat, non vt sibi, sed vt omnibus cō-
sulet, & gratis vitam æternam largiatur, sicut ad Patrem ipse
ait: Dediti ei potestatem omnis carnis; vt omne quod dediti
ei, det eis vitam æternam. Apud Esaiam ait: Nunquid obliuisci
poterit mulier infantem suum, &c. Videmus amorē suū Do-
minum pusillimarum matrum amorē erga teneros etiā filios an-
teferre. Post amorē matrū, superest adhuc ardētor alius amor,
nempe sponsi ad sponsam: Erunt duo (inquit primus parens ad
vxořē) in carne vna. Hoc nemō maximē Christo Domino cō-
uenit. Respondi enim vos, inquit Apostolus, vni viro virginem
cātam exhibere Christo. Et ipse itē per Hieremiam Dominus:
Ergo saltem amodō voca me, Pater meus, & dux virginis
meę. Cui videlicet puritas & integritas mea curā est, & a
quō, velut à legitimo spōso, custoditur. At huius spōsi amor lō-
gior virořum amorē superat. hoc ipsum per Prophetam declarat:
Vulgo dicitur: si dimiserit vir vxorē suā, & recedens ab eo, du-
xit virum alterum, nunquid reuertetur ad eam vltiā: nunquid
non polluta & contaminata est mulier illa? Tu autem fornicā-
ta es cum amatoribus multis, verumtamen reuertere ad me,
dicit Dominus, & ego suscipiam te. Quā ergo maior viri erga
vxořem caritas esse potest, quā si adulteram, imō meretrice-
m non repudiet, sed ad se inuitet: Quod ergo maius verā di-
lectionis argumentum? Habemus adhuc maiorem amorē,
nempe membrorum in corpore humano. Sic membra malunt
perire, quā caput discriminari obicere. Christus est Ecclesiā,
quā est corpus eius & plenitudo, caput: attamen ipse mauult
merita suorum laborum nobis communicare quā sibi. Ipse
quoque ob corporis incolumitatem, & salutem membrorum,
omnibus diuini furoris telis exposuit: sicut ipse ad Patrem sub
lōnā persona ait: Omnes fluctus tui, & gurgites tui super me
transierunt. Disciplina, inquit Esaiās, pacis nostrę super eum,

Cognoscere
quid sit.
2. Tim 2.
Exod. 3

Deus nō in-
diger nostris
operibus.

Ioan. 17.
Esa. 44.

Amor spōſi
ad ſponſam
Genes. 2.

2. Cor. II.

Hierem. 3.

Ibidem.

Membra se
mutuo dili-
gunt.

ne Psal. 47.
n, Es. 4. 53.

& liuore eius sanati sumus. Cum ergo Dominus intellexit nihil esse in terris, quod charitatis eius magnitudinem superaret; in cælum conscendit, ubi charitas velut meridians solatimè viget atque feruet, & ad ipsum vsque diuinum pectus penetrauit: in quo immensus & infinitus amor Patris erga filium vnigenitum flagrat, ibique quod quærebat, plenissimè inuenit. Vnde ait; *Cognosco oues meas, & cognoscunt me mea.* sicut inquit me Pater, & ego agnosco Patrem. Hoc est, quibus me Pater æternus amoris oculis intuetur ac diligit, eisdem ego oues meas contempler & diligo. Hæc hominis non mediocris dignitas, sic à Christo diligi, vt hæc eius dilectio cum summa illa dilectione potuerit comparari. Quod planè nisi ipse Filius Dei fecisset, quis inter homines hoc ausurus fuisset? Certum est, ob naturam suam Patrem seipsum videre, ubi Filium videt, & se infinito amore se, ita infinito illi amore cõplecti, in quo se totum ipse transfudit. Ad hunc ergo modum cum Christus hominibus in iis qui innocentes oues eius sunt, Spiritum suum in habitantem cernat; consequens est, vt se in illis videat, & se quoque ipsum in eis diligit. Huius verò rei commodissimum exemplum in parentum erga filios amore cernere licet. Cur enim ij tam ardenti amore filios prosequuntur? Quis enim non miratur amorem Davidis erga patricidam filium, cuius mortem tam acerbè luxit? Non dubium quin huius tanti amoris, amor sui, causa sit. Omnes enim erga alios amores, ex amore sui proficiunt, Philosophi tradunt. Quia verò parentes amant se,ideo filios suos tanquam seipsos, hoc est, tanquã aliquid sui amant. Ex paterna quippe substantia, illa corporis filiorum fabrica delecta est. Hæc igitur amoris causa suo quodam modo in Deo quoque reperitur. Pios enim is non tanquam externos & alienos, sed tanquam aliquid sui diligit (sui, inquam, non natura, sed gratia) quandoquidem sicut naturales liberi ex paterno semine orti sunt: ita planè viri iusti ex diuino semine spiritualem vitam ac diuinam vitam sortiti sunt, qua viuunt. Quod quidem diuus Petrus testatur, cum ait: Renati non ex semine corruptibili, sed incorruptibili, per verbum Dei viui, & permanentis in æternum. Quam quidem vocem vsurpat etiam Ioãnes Euangelista, cum ait: Qui natus est ex Deo, non peccat; quia semen Dei manet in eo. Si ergo spirituale hoc esse à diuino semine manet: quomirum, si tantopere electos suos diligit Pater ille cælestis, quos tanquam filios, hoc est, tanquam aliquid suum, nempe, à gratia & Spiritu suo profectum, diligit? Colligimus hinc, quod hæc ipsa pietas & castitas magis Dei sit opus quàm nostrum; quàm

Hominis dignitas.

Simile.

2. Reg. 18.

1. Petr. 1.

2. Ioan. 3.

Operandum est nobis.

nos etiam cum eo, ab ipso tamén adiuti & moti, cooperemur. Deus enim est qui operatur in nobis & velle & perficere pro bona voluntate. Vnde etiam sequitur, vt sicut artifices excellentes operibus suis delectantur: ita summus ille totius honestatis architectus, cum animum diuina virtute florentem perspiciat, opus suum agnoscat, & eximio amore prosequatur; & illud intuens, summo (vt ita dicam) gaudio eumuletur. Quocirca diuina sapientia proficetur apud Salomonem, homines à se in deliciis haberi. Admirabile est igitur illud amoris vinculum, quo Deo homines casti & integri copulantur. Nulla est enim amicitia maior, nulla voluntas coniunctior. Christus animas nostras, quas tantis doloribus & cruciatibus in passione sua redemit, & morte sua æterna liberauit, summopere diligit. Hæc ratio diligendi ad homines pertinet, quos cum dolore redemit, non ad Angelos, quos sine labore beaur. Angelorum puritas est quidem maior, at hominum est mirabilior. Nemo enim spiritalis creaturæ puritatem miratur: miratur tamen, & iure miramur, mundum ac purum esse, qui impura carne septrus, & ex immundo semine conceptus est.

Hic accedit similitudo, quæ non solum mutuum amorem conciliat, sed Deo quoque animam mira quadam ratione coniungit. Similia enim tanquam germana atque cognata, similemque vim & naturam retinentia, facillè vniuntur: dissimilia verò à se inuicem resiliunt & separantur. Sic videmus aquam aquæ, & oleum oleo facillè coniungi, & in vnum corpus redigi: ea verò, quod aquæ dissimile est, si in aquam effundatur, ab ea refugere, & in orbem cogi, nec cum illa in vnu corpus coire. Ceterum inter Deum & pium hominem, propter eiusdem Spiritus communionem, mira intercedit similitudo atque cognatio. Vbi ergo tanta similitudo est, quanta vis diuini amoris ligere videatur? Videmus homines abiectissimos ad summam felicitatem & dignitatē attolli; videmus hominē cum Deo conuersari, qui rerum omnia sunt communia: quid ergo deesse ei poterit, qui rerum omnium Dominum habet amicum? Quisquis ad dignitatis euectus, vt in Dei amicis numerandus sit, sciat se hæc vita cogitari potest. Laborum & variarum calamitarum humilis tolerantia, magnum diuinæ gratiæ, imò & Christianæ perfectionis, argumentum est. Iam quisquis vera charitate præditus est, boni pastoris fidē ac diligentiam imitatur. Hic in suo officio manet intrepidus: ita tu à virtutis & innocentie studio

Philip. 2.
Simile.

Proverb. 8.

Angelorum conditio.

Similia coniunguntur.

Deus hominem valde amat.

Simile.

Simile.

Eccles. 25.

Calamitas
cognoscenda
sunt dat oc-
casione.
Roman. 5.

nullo modo auoceris. Magnum pietatis est argumentum, rationibus non succumbere, nec laboribus frangi, sed eandem semper animi constantiam retinere. Simili enim ratione ad ignem exploramus: quod enim purum & peregrini metalli expers est, idem prorsus, citra ullam sui mutationem, in igne perseverat. Exiguus ignis leui statu exstinguitur: magnus flammam & magna nutrimentorum appositione maiorem flammam corripit, adeo statibus non cedit, ut vehementius etiam accendatur. Vasa figuli, inquit Ecclesiasticus, probat fornax, & homines iustos tentatio tribulationis. Hæc eo pertinent, ut qui verè Deo probari se cupiunt, nullatenus conquiescant, donec eo perueniant, ut in tribulatione fideles inueniantur. Quæ genere, non quidem angit, sed gratulari magis sibi debent, quod occasio illis oblata sit, qua vel infirmitate sua cognita, humiles euadant, vel firmitate perspecta, gratias firmitatis auctori agant, quod ad eum statum perducti sint, in quo tentationibus explorati, in virtute & officio fideles perstiterint. Ex hac probatione, & forti patientia, spes illa nascitur quæ non confundit, hoc est, nequaquam sperantem hominem pudescit atque frustrabit. hæc sanè non confundit, sed æternæ felicitatis, & bonorum omnium, hominem probatum compotem facit. Hanc nobis concedat Christus Saluator noster.

DE SPIRITUALI CHRISTI OFFICIO

quod in piorum mentibus administrat.

1.

2. Cor. 2.
Philip. 2.

II.

Ut Nobiles & Ecclesiastici in Repub. peculiaribus quibusdam gaudent privilegiis: sic diuina Sapientia, quæ cunctarum rerum, ac præcipuè piorum hominum curam & providentiam habet, peculiariter quædam dona & beneficia iustis hominibus, & in præsentem vitam, & in futura constituit, quæ illis pietatis & iustitiæ merito conceduntur. Sunt autem duodecim, quorum undecim ad hanc vitam: duodecimum ad futuram pertinet. Quæ tamen ita sunt beneficia, ut sint etiam maxima ad virtutis cultum adiumenta: quæ quæ diuinorum mandatorum planam & iucundam efficiunt. Primum horum beneficiorum & aliorum omnium fons & origo est, Pastoralis cura & providentia, quam Dominus ouium suarum, hoc est, iustorum omnium gerit. Omnia nobis à Dei gratia proueniunt, siue rectè cogitare, seu velle, siue etià perficere. Primum boni pastoris officium est, scæcunda & læta pabula ouibus quærere: post pabulum autè ouium sequitur earundè adæquatio. A qua hæc est cælestis

Homini
dementia.

III.

VIII.

V.

VI.

Zachar. 3.

Psalm. 25.

VII.

Apoc. 3.

Hebr. 12.

VIII.

Chrysostomus.

IX.

X.

XI.

sapientiæ suauitas, gaudium & diuina consolatio. Multi ita sunt demerati, ut malint dæmonem verberantem, quam Deum sequi blandientem. O miseri mundi amatores! Tertium est, gratia, qua Deus hominem à vanis conuertit, ut intelligat quid acceperit, & quid reliquerit: ut post misericordiam proueniens gratiæ, altera comitantis gratiæ conferatur, ut intelligat, per arctam viam ingrediendum esse, & perseverandum. Pius magna impenditur misericordia, ut per semitas iustitiæ, Deo diligente, deducatur. Hæc gratia beneficij datur gratis, propter immensam bonitatis & largitatis suæ abundantiam. Sequitur sextum beneficium, quod Deus nobiscum sit tamquam lux in tenebris: est enim piis tutela securissima, & scutum. Qui enim pius tangit, ut Zacharias ait, pupillam oculi Domini tangit. Si ambulauero, inquit Propheta, in medio umbrae, &c. Facit cum tentatione prouentum. Ego, quos amo, castigo. Quem, inquit Apostolus, diligit Dominus, corripit. Cum ipso sum in tribulatione, &c. Est igitur nobiscum in tribulatione. Corpus suum dat in cibum, & sanguinem suum in potum. Ut leones, inquit Chrysostomus, ignem spirantes, ab illa mentis discendimus, terribiles dæmonibus effecti. Intellectum illuminat & illustrat, & mentis nostræ lumen auget. Charitatem autem Dei & proximi, & quasi animam ebriam reddit. Additur iuvarent, nempe donum perseverantiæ: contingere enim possunt, in extrema ætate pietatis & iustitiæ naufragium faciant, quod Salomoni Regi, & Asa eius nepoti legimus contigisse. Quibus sanè antea iustitia parum profuit, quia summo hoc perseverantiæ dono, quod prædestinatorum proprium est, destituti fuerunt. His donis consequeris cælestis palatii communionem: quam æternus Pater nobis largiatur.

Amen.

Z 3

DOMINICA TERTIA POST PASCHA, CONCIO: IN QVA VTRIUSQUE gaudij, piorum scilicet & improborum, consolatione facta, facile ostenditur, iucundiorum esse bonorum quam malorum vitam.

THEMA. *Mundus gaudebit, vos autem contristabimini: sed tristitia vestra vertetur in gaudium.* Ioan. 16.

LECTIO sancti Euangelij, Auditores, pars quaedam consolatorij sermonis est, quem ad discipulos Saluator pridie eius diei quam pareretur, habuit: quo mororem, quæ de suo abscessu & morte inuicem animi sensibus conceperant, lenire parte pietate curauit. Ad quod efficiendum duplici porissimum ratione usus est: altera, quod moror ille nequaquam diuturnus esset futurus: altera, quod maximæ, & nunquam amittendæ lætitiæ materiam illis præbitorus esset. Ait igitur: *Modicum & non videbitis me, & iterum modicum & videbitis me, quia vado ad Patrem.* Hæc verba, ut D. Augustinus ait, obscura tunc discipulis fuerunt, antequam impleverentur; quæ ubi impleta sunt, & nobis & illis sunt aperta. Post modicum enim tempus passus & sepultus est, quo tempore illum non viderunt: post modicum verò illum à mortuis resurgentem viderunt, atque ita illorum tristitia in lætitiā commutata est. His autem verbis appositissime humanæ vitæ, rerumque omnium instabilitas & inconstantia, variæque rerum vicissitudo designatur: in qua nihil stabile, nihil fixum & immotum est, sed tristibus læta, & læta tristibus ubique permiscetur. Cur autem Dominus hac tantæ rerum varietate vitam hominum respersam esse voluerit, multarum sunt causæ: quæ tamen omnes diuersis rationibus ad piorum utilitatem referuntur. Sicut enim temporum varietas necessaria est ad fecunditatem omnium, quæ terra marique generantur & aluntur, ita planè easdem rerum mutationes in spiritualibus rebus esse oportet: ut aliæ virtutes aliis atque aliis temporibus exercendi sui occasionem accipiant. Quomodo enim fortitudo, patientia, atque constantia, nisi aduersis rebus premere mutando, vim suam exercerent? Iam verò qua ratione homo, & benivolarum imbecillitatem, & diuinæ providentiæ curam & benignitatem agnosceret, nisi illud in afflictis rebus, hoc in secundis intelligeret? Hæc enim rerum vicissitudine, vel ipse sanctissimus

D. Augustinus.

Vita humana instabilitas.

Temporum varietas necessaria.

simus David ad vtriusque rei pleniorē cognitionem erudiri se ostendebat, cum ait: *Ego dixi in abundantia mea, non mouebo in æternum.* Domine in voluntate tua præstitisti decori meo virtutem, &c. Ostendit in hoc duplici statu vir sanctus, prius se immobilem in æternum, iuxta suam opinionem: inde agnoscebat. Hac igitur de causa Dominus modico tempore nobis adest, & modico item consolationis suæ præsentiam subtrahit: ut sicut Sol vtroque tempore, cum videlicet ad nos accedit, & cum recedit, beneficus & salutaris esset: ita verus Sol iustitiæ Christus, simili ratione & præsentiam suam nobis largiens, & interdum subtrahens, salutem nostram operatur. Paulus in Paradisum rapitur, & tamen tentatur. Hac igitur de causa Dominus variè pios homines, ad ipsorum tamen utilitatem, versat ac voluit: partim ut in omni genere virtutis exerceat, partim ut infirmitatis humanæ ac diuinæ bonitatis pleniorē cognitionem illis tribuat. Absente ad tempus Domino, succedit moror, & lætitiā subtrahitur: eodem verò redeunte, moror abit, & lætitiā redit. Cum celestis Magister animaduerteret quid discipuli animo versarent, eos præuenit, ac dicit: *De hoc queritis inter vos, quia dixi: Modicum & videbitis me, &c. Amen amen dico vobis, quia plorabitis.* His igitur verbis declarare voluit breuem piorum hominum tristitiā æterno gaudio commutandam: contraque, momentaneam improborum lætitiā perpetuo luctu vindicandam. Væ, ait, vobis qui nunc ridetis, quia flebitis. Et iterum: In libro Iob: Tenent tympanum & citharam, & gaudent ad vocem psalterij. Ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt. Contra verò piorum gaudium patientis ferminæ gaudium simile esse Dominus ait. Subdit enim: *Mulier cum parit, tristitiam habet, quia venit hora eius, &c. vsque ad finem.* Ex his fit discretiminis: ac proinde qualis vtriusque vitæ fors & conditio. Piorum enim momentanea tristitia æterno gaudio; improborum autem breuissima lætitiā sempiterno luctu commutanda est. Huius rei velut imaginem quandā singulis annis natura in arboribus & herbis spectadā proponit. Hyemis namque tempore, frugifera arborum floribus & fructibus, atque omni decore & ornatu spoliatur, quæ tamen latentē intus vitæ retinent, quæ suo tempore virore atque nitore suo ornatur & vestiuntur, quæ tamen ætate redeunte exarescunt, & omnem cum vita virorem atque

Psal. 137.

Simile.

2. Cor. 12. Pij cur exterritantur.

Luc. 6.

Iob 21.

Simile.

Hyemis 15. p. 15. quales.

ornatum deponunt; at proceræ arbores, quæ intermortuæ
bâtur, tunc vel maximè reuiuiscunt, & floribus atque fructibus
suauissimisq; fructibus onustæ viget. Quis igitur nō hinc vobis
appositissima naturâ similitudine dissimilè priorū & impio-
Colof. 3. sorte adūbrasse? Ad pios enim Apostolus ait: Mortui estis, & vi-
ta vestra abscondita est cū Christo in Deo. Si enim sancto-
rū ta legeris, & externā illorum faciem cōtempleris, viles tibi &
abiecti apparebunt: quorum tamē ornatus, & vita, & vera glo-
Matth. 13. ria in occulto later, ab oculis mortalium abscondita. Aderita-
men verum tempus, quando qui nudi & mortui parabantur
fulgebunt sicut Sol in regno Patris eorum. Vtrumque autem
Iob 12. pij hominis statum breuiter illa beati Iob verba indicant. Lam-
pas contempta apud cogitationes diuitum, præparata ad tem-
pus statutum. Fulgor quippe iustitiæ à superbis hominibus
hac vita despicitur, vbi deridetur iusti simplicitas; qui tamen
suo tempore, is qui ab hominibus contemptus fuit, sempiternam
à Deo laudem & gloriam consequetur. Quo tempore
perbi iustorum contemptores, hanc tantam rerum commuta-
tionem cernentes, illa ex lib. Sap. verba mirabundi iactabunt:
Sapient. 5. Hi sunt quos aliquando habuimus in derisum, &c. Vide vitam
S. Alexius hic despe-
ctam. mendici Alexij. Quid in præsentī vita eo abiectus: quid vero
in morte gloriosius? Annon erat splendor ille, in vitæ hyeme
absconditus, qui verno moris tempore patefactus est? Diuites
ad tempus quæerunt obsequia hominum; pauperes patientes, de-
specti ab hominibus, inueniunt socios choros Angelorū. Pro-
rum gaudium, quod æternum est, nemo ab eis tollere potest:
non mors, non morbus, non inuidia, non bella, perpetuum enim
in cælo gaudium, vbi æterna pax & concordia viget. Quoniā
Psalm. 143. inquit Propheta, confortauit seras portarum tuarum, ne in eum ho-
quoniam felicitatem tuam in tuto loco posuit, ne in eum ho-
stis irumpere, aut calamitas aliqua ciuitatis eius gaudium in-
tercipere queat. Ex huius verò gaudij æternitate illud etiam se-
quitur, quod beate illæ mentes singulis momentis totius æter-
nitatis gaudiis quodammodo perficiuntur: sicut contrā repen-
bi, totius æternitatis pœnis consimili ratione cruciantur. Cuius
igitur damnati totam æternitatem (in qua sine fine torquentur)
cogitatione quodammodo apprehendunt: huius tam lon-
gi & nunquam finiendi cruciatus tormentum ipsa sua cogita-
tione antè capiunt, quæ ipsorum grauissima pœna est: quoniam
quidem per eam toto æternitatis pondere premuntur. Quo-
quid esse miserabilius potest? Simili verò ratione electi om-
nes, dum se de sua felicitate securos animaduertunt, de tota ea

*Psalm. hic. &
in æternam
gaudent.*

singulis momentis plenissimè gaudent. Hoc ergo tantū bonū
discipulis Saluator, atque adeo omnibus pietatis sectatoribus
pollicetur, cum ait: *Gaudium vestrum nemo tollet à vobis.* Dominus
plena manu exhibita sibi obsequia persoluit, dum pro momen-
tanea sentitute mercedem tribuit sempiternam. Lætitia de na-
to filio matrem exhilarat, vt acerbissimos partus dolores obli-
uiscatur: quid faciet summa illa lætitia, quam de æterna suæ fe-
licitatis gloria electi omnes habituri sunt? Quam leues & mo-
ad tantam felicitatem perueniunt? Potest cogitatione cont-
prehendi, verbis tamen explicari non potest. Hoc est autem
quod piorum gloriam maximè attollit, quia intelligunt se de
sua felicitate perpetuò esse securos. Hactenus de Euangelica
lectione, nunc ad propofita Thematis verba redeamus.

*Matris de
filio gau-
dium.*

TRACTATIO THEMATIS.

CONCIONATOR diuinus multis appellatur in sacris lite-
ris nominibus; inter quæ Legati etiam nomen recipit. sic enim
Apostolus ait: Pro Christo legatione fungimur, tamquam Deo
exhortante per nos. Obsecramus pro Christo, reconciliamini
Deo. Simus licet viles homunciones, Dei tamen ad homines
sumus legati: cuius legationis munus est, suadere vobis, vt ru-
mūdi fœdatis, quod cū carne, cum mundo, cum Satana principe
pro fœdere, nouum cum Deo fœdus percutere velitis. Est
eaim improborum omnium illa vox: *Pepigimus fœdus cum
morte, & cum inferis fecimus pactum.* Quicunque enim colla
sua grauissimo peccatorum iugo subdiderūt, hi planè cum ipsa
morte atque inferis pactum inierunt. Sicut igitur olim Asa rex
Iuda legationē ad regem Syriæ misit, multis precibus & mu-
neribus ab eo contendens, vt rupto fœdere, quod cum Baasa
rege Israelis percusserat, fœdus iniret cū eo: ita vos Dominus
fœdera, & nouum cum salutis & felicitatis vestræ auctore fœ-
dus inuicem inuitat. Cupimus vt vos ad Dei amicitiam &
Quamuis hæc apud vos sciatis: tamen quoniā intellectus ipse,
qui voluntatis ductor est, sæpe eiusdem voluntatis vitio & im-
pulsu labitur, dum malū bonum, & bonū malum iudicat; ideo
volūtas, quæ cæcū ducē sequitur, cum eo pariter hallucinatur:
quod in hac re fieri quotidie cernimus. Mens ergo nostra, falsa
eterni imagine delusa, vitiorum viā planā & iucundā, virtutis

1. Cor. 5.

*Concionator
Legatus
Dei.*

Esai. 28.

2. Reg. 15.

*Auctor. sen-
tentiæ
Dei.*

Presentibus
bonis delin-
dimur.

2. Tim. 4.

Hominum
secularium
gaudia.

Iacob. 4.

Vita nostra
breuissima
est.

Iob. 20.

Ecl. 12.

Simile.

Voluptatis
incommoda.

verò horridam, difficilemque; putat, talemque; voluntati propo-
itam illam ab ea retrahit, & ad inhonestam, tanquam voluptuam
iucunda, aduocat. Error hic, est seminarium omnium malorum
& veluti Lerna: oportet igitur aduersus hunc pugnare. Arguit
inquit Apostolus, obsecra, increpa opportunè & importunè. In
hoc autem efficiendum, vtramque inter se piorum & improbo-
rum vitam conferamus; piorum onera, & onerū atque laborum
solatia, & improborum gaudia: quo facili, vtriusque rei imagi-
ne perspecta, de tota causa sententiam ferre possimus.

Sua igitur seculi hominibus gaudia, qualiacunque sint, con-
cedamus, nempe edere, bibere, lasciuire, luxuriari, genio indul-
gere, diem in noctem dormiendo, & noctem in diem ludendo
conuertente. Sit ita sanè. Nunc quale sit gaudium, quod ab he-
iustimo di delictis proficiscitur, expendamus. Primum quidem
(quod negari non potest) non perpetuum aut diuturnum; sed
quemadmodum ipsa vita, breuissimum est. Quæ est autem vi-
ta vestra, nisi (Iacobo teste) vapor ad modicum patens, qui deie-
ceps exterminatur? Videas enim aliquando densissimum funi-

vaporem ex fornace prodeuntem, qui quò magis supera loca pe-
tit, eò magis dilatatus attenuatur, donec tandem ita euascenti-
rit, ut ne vestigium quidem illius appareat. Apostolus vitam vaporem
ut ne vestigium quidem illius appareat. Apostolus vitam vaporem
ut ne vestigium quidem illius appareat. Apostolus vitam vaporem

fumi; apud Iob quidam puncto, propter summam eius breuita-
tem, comparauit. Si vita ipsa, quam viuimus, velut punctus qui-
dam, & vapor est ad modicum patens; quantū obsecro eius gau-
dium, nisi instar puncti erit, qui adeo exiguus est, ut in partes
distrahi nequeat? Vide quid Ecclesiasticus ait: A mane usque ad
vesperam immutabitur tempus, & hæc omnia citata in oculis
Dei. Quibus verbis significare voluit, non procul à lætitia mor-
tali abesse. Hodie filiam tuam matrimonio collocasti: ac vi-

rum finitæ lætitiæ nuptiarum, infelici aut immaturo patre ac fa-
dio sublata, funus eius cogitis apparare. Manè domus tua ac fa-
milias pacata est atque tranquilla, vespere autem nouo tumultus,
disidiis & clamoribus ardet. Denique ut neq; rosa sine spinis,
ita nec sine doloris aculeo terrenæ voluptatis fructus percipi-
tur. Iam verò quis huius adeo breuissimæ voluptatis vfusus & in-

commoda, oratione percontetur? Primum enim voluptas carnis
mentem atque consiliū eripit, hominemque; omni penè munere
rationis atque virtutis spoliatis, vitiis seruum, iumentorum
similem, ac penè pecudem efficit. Adde his intimum laniantem
conscientiæ morsum, qui continuus impuræ voluptatis non re-
st. Homo improbus non potest mortem impendentem non ti-
mere, licet Deum non timeat. Quo fit, ut sicut sancti viri mortem
quidem

videm habent in desiderio, vitam autem in patientia: ita con-
tra improbi, ut vitæ huius amore flagrant, ita mortem, tan-
quam deliciarum finem, & dolorum initium, perhorrescunt. Su-
ma exemplum à duabus mulieribus, vna pudica, altera impu-
dica: illa maritum absentem semper cogitat & expectat; hæc
pudore amisso, maritum absentem non cogitat, imò vehemen-
ter execratur. Hæc igitur imagine, Auditores, piorū & impro-
borū mentes inspicere vtrunque licebit: hi enim cum Apostolo
Domini aduentum avidè præstolantur; illi autè ad solum eius
nomen expauescunt. Homo voluptati deditus, procliuus quoque
ad iram, quæ magnos excitat motus. Plutarchus consuluit, ita
vitæ esse instituendæ, ut neque multis rebus, nec pretiosis ege-
mus: ita enim fiet ut animo simus tranquillio. Nihil ea mēte pla-
cidius atque iucundius, in qua affectus non pro libidine sua, sed
pro rationis moderamine, præscriptis sibi muneribus fungun-
tur: nihil verò insuauius & turbulentius, quam cum spreto ra-
tionis imperio atque consilio, impetu cæco & furibundo rapi-
dorum fluminum more rapiuntur.

Nunc iam piorum onera simul & solatia, quæ leuandis eorum
oneribus diuina prouidentia constituit, expendamus. Onera sunt
diuina præcepta, quæ nobis seruanda traduntur, ad quorum ob-
seruationem necesse est carnem cum vitiis & concupiscentiis
contingere, affectus sub rationis imperio continere, linguæ pe-
nitentiam, & oculorum cæterorumque; sensuum licentiam com-
plectendum, amabilem, atque benignum præbere. Hæc igitur, at-
que his similia piorum onera sunt: quæ quauis grauius multis &
importabilia videantur, Christus tamen ea iugū suauem, & onus
leue esse affirmat. Omnem difficultatem Apostolus amouet:
Momentaneum, inquit, & leue tribulationis nostræ, supra mo-
dam in sublimitate æternæ gloriæ pōdus operatur in nobis.

Omnia læua & immania, prorsus facilia, & propè nulla efficit
amor. Quanto ergo certius ac facilius ad veram beatitudinem
facit? Non immerito vas electionis cum ingenti lætitia: Non
sunt, ait, condignæ passionibus huius temporis ad futuram glo-
riam quæ reuelabitur in nobis. Hoc est primum piorum la-
porum solatium, quod iugum suauem, & sarcinam Domini spe-
videbitur omne difficile suauem. Nil, inquit diuus Hieronymus,
huius amoris vis, facile declarat vehemens ille parentum erga
filios

Simile.

Aduentum
Domini qui
expectant.

Plutarchus.

Mens qua
tranquilla.

Præcepta
Dei ut ob-
seruare pos-
simus.

Matth. 11.

2. Cor. 4.

Amor om-
nia facit fa-
cilia.

Rom. 8.

Iugū Chri-
stianæ.

1. Cor. 13.

Pal. 96.

*Iusti anima
paradisus.*

Pfalz 44.

Genes 2.

Math. 4.

Diaboli de-
lus qualis.

348 DOMINICA III. POST PASCHA

filios à natura ingeneratus amor: ita & diuina promissa
(quæ eundem ferè tenorem in operibus gratiæ retinet)
natura) similem dilectionis vim piorum mentibus infundit,
qua eos ad omnes pietatis & iustitiæ labores mirabiliter
cendit. De ea ait Apostolus: Charitas patiens est, benigna
est, &c. Charitatis est, proximum tamquam seipsum diligere
re; omnia quæ sibi homo impèdi vult, aliis exhibere. Quia
rò perditì homines, quæ sit dilectionis huius vis, ne per
nium quidem attigerunt, nihil mirum, si difficilem Dei legem
reputent, cuius adiumenta & solatia non agnoscunt. Tam
pende vtri magis fides sit adhibenda, mundo deliranti, an di
veritati nos à mundi errore & infamia vindicanti. Lux
ta est iusto, & rectis corde lætitia. Quam quidem lætitiã, spe
est vera & honesta, adeò copiosè viro iusto Dominus imple
tur, & exultationem & iucunditatem super eum thesaurizat
dicatur. Quocirca si quis iusti mentem voluptatis horum, sicut
paradisum (per illum qui mundi initio plantatus à Deo est)
adumbratum appellauerit, nihil prorsus à vero aberrabit. Om
nia animi ornamenta non ad aliquam externam corporis splen
dorem referuntur, sed ad solam animæ pulchritudinem, & inter
nas eius opes; cum omnis sponsæ pulchritudo & gloria, & ve
sponsus ait, non foris splendeat, sed intus in animo lateat. Ex
his, quæ hactenus dicta sunt, satis constat, quantum inter spiri
tuale & carnale mundum gaudium discriminis sit. Hoc enim
terrenum est, illud cælestè: hoc pecudum, illud Angelorū: hoc
dedecus, illud salutem parit sempiternam. Quòd autem ne
omnes huius iucunditatis amore capiantur, duæ sunt causæ.
Prior, quòd diaboli fallacia, qui, cum mendax sit, & mendaci
pater, virtutem horridam & asperam, vitia verò blanda & su
avia mentitur. Deus est Pater omnis pietatis; ita hic mendaci
rum omnium architectus. Hac mentiendi arte decepit primò
nostros parentes. Sic etiam ipsum Dominum mendacis illa
quare aggressus est, cū illi omnia regna mudi promissit. Idem
modò vinorum viam iucundam & planam, honestatis autem
& virtutis, asperam & difficilem esse fingit, quo nos à salutis &
immortalitatis via ad turpitudinis & mortis præcipitium ra
ducat. Hæc igitur prima huius erroris causa.

349
 abhominem, voluptatum odium, & alia his similia : celestium
 vero donorum, & paraleti Spiritus delicias atque solatia tegit
 & abscondit. In vitis verò contrà, ea tantum modò, quæ cupi-
 dentibus & sensibus nostris aliqua voluptatis specie blandiri
 huiusmodi voluptatum fructus & mœiores, qui ex eis consec-
 calis efficiere solent, quod quidem fraudulentis Oratores in
 modò referunt, sed etiam amplificant, & quasi oculis spectanda
 proponunt, & in eis diu commorantur: quæ verò nocitura sunt,
 quamvis verissima sint, ne attingunt quidem. Hanc eandem
 serpentis antiqui fallaciam, vel depravatæ mentis carcitatem
 lo Manna, non etiam carnibus, cæterisque terræ fructibus in
 Quo? dabit nobis ad vescendum carnes? Recordamur piscium
 quos comedebamus in Aegypto gratis: in mentem nobis ve-
 nostra arida est, nihil aliud respiciunt oculi nostri nisi Manna.
 stupidi & amentes homines! Hoc solum ex anteaactæ vitæ
 pepones in Aegypto edebatis: nec tamè in mentem venit Ac-
 cidentuerint, quàm crudele Pharaonis imperium sustineritis?
 & quomodo filios vestros crudeliter interfecerint? Cæcus ho-
 mo & stolidus pro rebus nihili innumera penè mala atque in-
 comoda deorare cõpellitur. Hoc exempli, Auditores, ad vi-
 num nobis improborum hominum cecitatem repræsentat: qui
 in carnali vita exiguam voluptatis illecebrâ solum attendunt,
 ingentia verò mala, quæ illam sequuntur, non considerant. Si-
 mili quoque ratione labia meretricis, velut fauam stillantem
 amara velut absinthium, & acuta quasi gladius biceps, ab ad-
 spectu subtrahit. Ob hoc enim non solam scorpionis faciem
 ferantem monemur. Vide ne diaboli dolis & imposturis capiaris.
 Ut igitur ad id, quod initio proposuimus, recurramus oratio, hæ-
 rentem à demone consiciuntur, ut asperam atque horridâ vir-
 tutum viam esse arbitrentur. Est quidem vita hominis militia
 super terram; at improborum hominum vita multò est diffi-
 cilior & asperior. Porro autem, quicquid in piorum vita difficile
 atque

Causidico-
rum mores.

NAME II.

Malotium
ingenium
quale.
Proner. 5.

Mulier impudica vitanda.

atque

arque laboriosum est, id superna diuini Spiritus gratia, et
tis ardor, atque diuina solatia, & future mercedis spes munus
do mitigant atque molliunt. Hac igitur veritate parefacta, in
ditores, vias impiorum difficiles deferamus, & viam mandatorum
Dei alacriter curramus, quæ præter diuinæ gratiæ ad
menta, quæ nobis tribuit in hac vita, immortalem gloriam, &
sempiternam felicitatem in altera pollicetur. Collige plura
Cogitate animis vestris, si quid vos per laborem recte feceritis, labor ille à vobis citò recedet; bene factum à vobis, dum
viueris, non abscedet. Sed si qua per voluptatem nequiter
ceperitis, voluptas citò abibit, nequiter factum illud apud vos
semper manebit.

Catonis sen-
sentia.

DOMINICA QVARTA POST PASCHA, CONCIO, IN QVA LECTIO Euāgelica explanatur; & quibus virtutibus ad Spiritus sancti aduētum preparari debeamus.

THEMA. Cum autem venerit ille, arguet mundum de peccato, de iustitia, & de iudicio. Ioann. 16.

ID V o sunt, Auditores charissimi, quæ in omnibus
operibus suis captare præcipue Dominus solet
nempe nominis sui gloriam, & vtilitatem, atque
salutem nostram: nec enim alterum ab altero di-
uelli vnquā patitur. Quod si homines ita se gerāt, vt salutē suā
oblatā respuāt, hoc tamen semper assequitur, vt nominis sui
gloria illesa permaneat: dū per illū nō stat, quo minus homines
salutē suā, si animū intēdere voluissent, cōsequerētur. Hoc pro-
positis exēplis aperiemus. Ob peccata permittit Deus mūdum
per diluuiū interire; at iustitiæ præconē Noë præmisit, qui rem
fabrica insoliti operis, cētū viginti annorū spatio; tū doctrinā
& admonitione agenda pœnitentiæ adhortaretur, vt ad me-
liorem vitā redirent. Quod vbi non successit, omnes ad Babel
tūa debitas scelerum pœnas persoluerūt. Dei tamen clarior
hoc est, iustitia eius & misericordia in hoc opere clarescit:
iustitia, quod fontes puniuit: misericordia, quod eos opportu-
no tempore periculi sui admonuit. Simili modo cū Hiero-
soly morum ciuitas propter varia eius crimina ferro & flammis
vastāda esset: Hieremiam Prophetam destinauit, qui eos com-
mone-

Dānationis
nostra cau-
sa nos su-
mus.
Genes. 7.

Hierusale
mum.

non faceret. Tādem cū audire nolissent, Chaldæis vastā-
bus, rebellionis dedit pœnas. Culpa sua misera interit ciui-
tatem & regnum calorum misit: Misit tanquam agnos in-
ter lupos; & voluit, vt vbi non fuissent recepti, etiam puluerem
excusculent calceamentorum, in testimonium illis, vt essent in-
pæcipue intendit. Hoc Dominus in omnibus operibus
ritum sanctum arguere debere mundum de peccato, de iusti-
tia, & de iudicio: de peccato commissio, de iustitia neglecta, &
sublimis fuit. De his igitur ita Spiritus sanctus per os omnium
sanctorum arguet mundum, vt facili ostendat, nihil à diuina
providentia (quod ad eorum salutem pertineret) fuisse præter-
missum: adeo sceleratos ipsos sibi perditionis suæ causam, non
illud præparari possitis; confugiendum ad Deum in precibus.

Matth. 10.

AVE MARIA.

PRIDIE eius diei quem Dominus ac Saluator noster desti-
nauit, vt passionis suæ calicem hauriret, hoc est, ipso die quo
multa cum discipulis, duce apostata discipulo, tradendus erat,
egit. Agnum enim ad salutem nostram maximè necessaria
fuit, præciosissimi que corporis & sanguinis sui Sacramentum
instituit: pedes discipulorum in memoriale altissimæ humilita-
tis suæ lauit exemplum: dulcissimis verbis de abscessu suo mor-
tem consolatus est, & ad futuros labores animauit. Huius au-
tem Domini pars quædam præsentis Euangelij lectio est, in
pendum, & de præparatione ad Spiritum sanctum exci-
tam, aperte differt. Ait igitur:

Christus in
cena quā
egerit.

Vade ad eum qui me misit, & nemo ex vobis interrogat me, quò na-
vobis, quò verbi huius mortem suam Dominus significare
lorem pectora, illata mortis mentione, feriret. Sed quāvis hoc
impensè diligebāt, quique spes omnes & opes suas in vno illo
repositas habebant, grauer hoc verbo sauciati sunt. Hac in re
miseranda Christi Domini charitas elucet, qui eo ipso die, quo in
manus hostiū discipulis fugientibus tradendus, excarnificandus,

Fides Catholica
stabilita est.
Hebr. 2.

Apostoli
quid fecerunt.

Psal. 46.
Matth. 5.

Esai. 40.

Viam Dei
difficilem
qui reddiderit.

Princeps
mundi quis.

confirmatam recipere noluerunt. Spiritus sanctus ergo post
consolatur, improbos arguit. Infidelitatis peccatum omnium
est seminatum. Fides Catholica clarissimarum virtutum
ignotum, & donorum caelestium operibus est confirmata. Hic
enim, ut Apostolus ait, ab iis qui audierunt, in nos confirmata
est, contestante Deo signis, & portentis, & virtutibus, & variis
Spiritus sancti distributionibus secundum suam voluntatem.
Fidem maxime illustravit, quando in Apostolica pectora effu-
sus est, ut homines abiectionis & illiterati peritiam linguarum, &
fidei constantiam sint consecuti. His donis instructi totum pe-
ne mundum peragrantes, tot edentes signa, ut ad vere pietatis
& iustitiae cultum ita converterent homines, ut abdicatis seculi
honoribus, & voluptatibus corporis, se totos caelestium rerum
studio addixerint, & pro hac fide ac pietate mille mortis generis
alacri & constanti animo subire non recusarint. Per hos igitur
paucos piscatores, literarum rudes, principes populorum con-
gregati sunt cum Deo Abraham, & ex durissimis lapidibus no-
vi surrexerunt filij Abraham. Hac ratione Deus Israel, qui in an-
gulo Iudaeae solum notus erat, Deus omnis terrae vocatus est.
Merito ergo his omnibus Spiritu cooperante impletis, infide-
lium perfidia coarguitur, dum nihil habet, quod merito prete-
rere possit, & quo se valeat excusare. Nunc videamus, quomodo
fideles improbos de iudicio arguant & iustitia. Sciendum quod
Saluator iter in caelum, quod aspectum antea & difficile ad in-
grediendum erat, ipsa opera & virtute sua planissimum effecit.
Hoc enim illa Esaias verba pollicentur: Erant prava in directa.
& aspera in vias planas. Hanc autem mandatorum Dei viam
duo potissimum difficilem reddebant: alterum divinae legis
pondus, quod gravissimum erat: alterum, hostis nostri potentia,
& immanitas, qui nos summa contentione a divinae legis cul-
tu avocabat. Atque ita quod per se satis grave & laboriosum
erat, suoque pondere a se homines alienabat, longe gravius de-
monis astu & potentia efficiebatur, qui nos ab eo studio revo-
cabat. Quo factum est, ut quam paucissimi essent, qui eorum
pore iustitiam & pietatem sincera mente colerent. Haec igitur
duo maxima itineris huius impedimenta Saluator noster pro-
fectissime sustulit: qui, ut Hieremias ait, fecit iudicium & iusti-
tiam in terra: quorum altero, hostis nostri potentiam fregit, & ius-
tiam, legis onus gravissimum levigavit. Princeps mundi huius
iudicatus est. Scitis principem huius mundi diabolum appellari.
Est autem princeps non quidem iure, sed tyrannide; hoc est
non legitimi dominij potestate, sed prava se illi subicientium
voluntate.

Scitis enim principem hunc ante Christi adventum
in universo mundo (praeterquam in exiguo Iudaeae angulo) a
sanctis Regibus & Principibus, atque adeo ab universo pene
mortalium genere coli & adorari solitum. Hic ergo magnus
decipiebat, portuosissimus draco, genus hominum fraudibus suis
hoc est, ad veritatis & salutis via reuocans, in regnum suum,
quae prona ad inferos, pertrahebat. Arma eius erant, caro nostra,
etiam Principes terrae, qui idololatram vindicabant, id est, prin-
cipis huius honorem. Ad hoc igitur vnigenitus Dei Filius in
mundum venit, ut ab hac tyrannide mundum liberaret, &
eum extramundum profligaret, quod plane per
mortem suam effecit. Per mortem eum destruxit,
qui mortis habebat imperium: atque ita liberauit eos, qui metu
mortis per totam vitam obnoxij fuerant servituti. Hoc autem
illo die visitabit Dominus in gladio suo duro, &c. Hunc Do-
minus fortem armatum appellat: sed fortior eo, vicit eum; hic
est atque damnatus crucis Christi potestate. Qui se suo vicio
subiecit illi, in se prauitatis suae culpam referat. Non enim illum
formido sua, sed ignavia nostra potentem facit. Nunc quomo-
do arguet mundum de iustitia? Hoc in loco eam iustitiam in-
telligimus, quam Christus Dominus attulit in mundum, quae
iustitia fidei, siue Evangelij nuncupatur. Ut, inquit Daniel, fi-
dei accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur ius-
titia sempiterna. De hac & Psalmista ait: Notum fecit Do-
minus salutem suam, in conspectu gentium revelavit iustitiam
suam. Vide iustitiam legis & Evangelij. In lege erat praece-
ptum maxima multitudo. Quare, ait Petrus, tentatis ponere
nostri portare posuimus? Erant & egena & vacua elementa,
bonae gratiae dare non poterant. Lex quoque cultoribus suis
id est, eterna beatitudo proponitur. Ecce merces eius cum eo,
scilicet de Domino Iesu, & opus illius coram illo, id est, operis
merces. Multitudo quoque praeceptorum per mortem Christi
hensa & sublata est, & in vno dilectionis praecepto compre-
hensa, dicente Apostolo: Qui diligit, legem implevit. Plenitu-
do enim legis est dilectio. In Christo Iesu neque circumcisio
aliquid valet, neque praeputium, sed fides, quae per dilectionem
operatur. Praecepta Evangelij non sunt vacua & egena elementa,

Gen. 9.

Arma prin-
cipis diaboli.

Esai. 47.

Luc. 11.

Iustitia
quid.

Daniel. 9.

Psal. 98.

Act. 15.

Mannes
Moses gra-
ues erant.
Galas. 4.

Esai. 40.

Roman. 13.

Galas. 3.

sed gratia plena & fecunda, quæ continent gratiam, eamque
digne suscipientibus plenè conferunt. Est enim Christi Euan-
gelium celestis nunciatio, quæ Lex gratiæ nuncupatur. Est
tem eius opus, mentem hominis Deo gratam & amabilem, *Evangelium*
Lex gratiæ. Hier. 31. adeo diuinæ naturæ consortem efficere, Dabo, inquit Dominus,
leges meas in mentibus eorum, & in cordibus eorum scribam
eas. Videmus quod gratia hæc languentem voluntatem & in-
dilat, & moueat, ut, quod rectè intellexit, efficiat. Sanauit ipse
Christus naturam, viresque per gratiam contrulit ad labores.
Hæc est ergo iustitia, quam per mortem suam Christus attulit
in mundum, quæ, quicquid in veteri lege desiderabatur, cum
latissime præstitit, ut iam nihil prorsus habeat ignauus homo
quo inertiam suam tueri possit.

*Homo in-
sensibilis.*

Quæ cum ita sint, merito Spiritus sanctus mundum arguit
non solum de iudicio, sed etiam de iustitia ab improbis homi-
nibus neglecta, quam Christus attulit in mundum, quamque
ipsi facile consequi potuissent. Quia, inquit, ad Patrem vadis, &
iam non videbitis me. Ad Patrem ire, est ad mortem ire. Arguit
mundum Spiritus sanctus de iustitia, quam ego iam iam per
mortem meam in mundum allaturus sum. Antequam à Patre
in hunc mundum missus essem, spes omnis salutis ad me
meo constructa erat. Iam Messias venit, iam omnia salutis ad-
iumenta atque promissa hominibus exhibita sunt, nihil
aliud superest expectandum. Nihil est quod mundus vel ex-
spectare, vel excusare possit. Idem erit iudex vitæ nostræ, qui
fuit salutis ac libertatis vindex. Qui omnia contulit, nihil
nobis, quo ignauiam nostram tueri possemus, reliquit. Scimus quæ
dixit: Mihi vindictam, & ego retribuam. Qualis ergo illa vi-
dicta erit: hoc est, quæ sententia feriendi sunt, qui oblatam salu-
tem, tam caro emptam pretio, nempe sanguine testamētī, tolle-
re, eodem Apostolo: hoc est, vniuersi Filij Dei morte & sanguine
paratam, nefariè & impiè cōtemperunt? Multa habeo vobis dicenda
sed nō potestis portare modò. Cum autem venerit, &c. Ille qui est om-
nium artifex, omnem habens virtutem, opportuno tempo-
re vobis tradet. Temeritas hæreticorum contunditur, cum videret
mus multa quæ ex Spiritus sancti traditione Apostoli didice-
runt, quæ nondum à Christo Domino fuerant propalata. Cum
autem venerit ille Spiritus veritatis, &c. Antea illum vocauerat: Præ-
dictum, modò Spiritum veritatis, qui mentem erudiat, & ve-
ritatis luce perfundat. Veritatis luce egemus, ne tetrīs spiritui-
lis Ægypti tenebris oppressi, in varios errores & præcipitia in-
cidamus. Multi multa sciunt, seipsos ignorantes neque vitæ finem

*Sciētia ve-
ra quæ.*

neque iter, quo ad illud itur, nisi alieno magisterio docti, agno-
scunt. Ad stabilitatem & firmitatem perceptæ veritatis, cele-
stis huius Magistri auctoritas necessaria est: ne circumferamur
omni vento doctrinæ, sed illam magis stabilitatem sectemur,
quam nobis Ecclesiasticus commendat, cum ait: Esto firmus in
via Domini, & in veritate sensus tui & scientia. Sic Caleph &
Ioseph aduersus sexcenta hominum millia, huic ipsi veritati fir-
miter adherentes, sese opposuerunt: ipse Noë aduersus totius
orbis consensum iustitiam colere & retinere potuit. Hunc igitur
veritatis Spiritum assiduis precibus & lachrymis petamus;
ut eius virtute roborati, eam in pietatis & iustitiæ proposito
constantiam retineamus quam nec vllæ carnis nostræ illecebæ
labefactare, nec vlla denique terrenæ prudentiæ argumenta
deducere à mente possint.

Ephes. 4.

Eccles. 5.

DE PRÆPARATIONE AD SPIRITVS SANCTI ADVENTVM.

Expedi vobis ut ego vadam: si enim non abiero.

Hoc diuino consilio & decreto statutum est, ut non essent
duo simul in hoc mundo consolatores, alter visibilis, alter inui-
sibilis: sed ut visibilis subtraheretur, quo inuisibilis mitteretur:
ut hac ratione pii omnes intelligerent, quàm magnum volu-
ntus consolationes seculi, & laeta vita ad celestis huius Spi-
ritus consolationes percipiendas impedimentum præstarent.
Ad illos potissimum Spiritus sanctus venire solet, qui omni
humano auxilio destituti, spem omnem suam in sola eius mi-
sericordia posuerunt; qui ab vno illo pendent, quique illius
derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor. Hanc orbitatem
& solitudinem suam Propheta Domino repræsentat, quo eum
ad misericordiam flebat: Erue, inquit, à framea Deus animam
meam: & de manu canis vnicam meam, hoc est, omni humana
ope destitutam, tibi quæ vni reueratam. Hoc exemplum illos
potissimum cōsolatur, qui variis calamitatibus, morbis, & ino-
ferunt. Hanc autem diuinæ consolationis dulcedinem Daniel
Propheta, sese propter Deum affligens, expertus est, cui ab An-
gelo dicitur: Noli timere Daniel, quia ex primo die quo posui-
sti cor tuum, ut affligeres te in conspectu Dei tui, exaudita sunt
verba tua. Hos ergo qui ita lugent, qui ita à se carnis abdicant

*Spiritus san-
ctus quos
inhabitare
solet.*
Psal. 10.

Psal. 25.

Daniel. 2.

Spiritus sanctus quos consolatur.

Præsentia Christi obfuit.

Gregorius in Moral.

1. Petr. 5.

Augustin. Amores duo quid.

1. Reg. 9.

Amen certitudinem sonat.

oblectamenta, Spiritus hic diuinus uisitat, reficit, consolatur, mirisque deliciis recreat, quibuscum nullæ huius mundi caræ comparari possunt. Quid enim putida caro & sanguis Spiritus sancti deliciis? Nunc ad vos, Auditores. Si hæc sancta consolatio, quam humanitatis Christi præsentia præbat, quod aliquid haberet corporeum atque visibile, non impedimenti præstaret ad diuinas Paracleti Spiritus consolationes recipiendas: quid quaeso faciet densissima illa nebulæ atque fumus terrenarum cogitationum, metis oculos perfringens? quæ hæc maiorem diuino spiritui obicem ponit? Gregorius in Moral. ait: Tantò quisque à superno amore dimingitur, quantò inferius delectatur. Idemque: Seculares mentes quantum se foris per desideria dilatant, tantum ad receptionem diuini Spiritus, sinum cordis angustant. Quisquis igitur cælestis huius Paracleti deliciis frui desiderat, omnibus carnalibus & vitæ huius deliciis renunciare contendat. Qui verò contra faciunt, omnem hanc Paracleti Spiritus consolationem (quam diu sic permanent) à se repellunt. Quis enim medicum in domum sani & valentis; aut quis chirurgum ad integrum & multo vulnere lauciatum mittat? Multo ergo minus Deus cælestem hunc consolatorem in animam terrenis consolationibus affluentem destinabit. Qui carnalibus affluere deliciis, qui diuini Spiritus deliciis circumfluere debent. Ad hoc D. Petrus uerba ualens: Obsecro vos tanquam aduenas & peregrinos abstinete à carnalibus desideriis, &c. Duo amores, inquit diuus Augustinus, alter bonus, alter malus, alter dulcis, alter amarus, non se simul in eodem capiunt pectore. Quamobrem illi, qui terrenarum rerum amore in terram defixi sunt, hoc cælesti beneficium frui minime possunt. Quoties ad terrena immoderato amore conuertimur, toties à diuinæ lucis splendoribus auertimur. Quicunque igitur diuinæ lucis radiis perfrui volumus, ab huius seculi amore animam auocantes, Deum semper intueamur, diuina mente & cogitatione versemus, laboresque honestatis persequamur, non horreamus. Quorsum ad hos venire debeat Confessor, qui carnis consolationibus oppleri sunt? Voluptas mens, quid aliud, quam fel aspidum est? Cuius amaritudo si modò non sentitur, erit tamen ubi amaritudinem suam ostendat. Adhuc nobis Christus Saluator cum Paraclete. Amen.

DOM

DOMINICA QUINTA POST PASCHA, CONCIO, IN QUA EVANGELICA lectio explanatur.

THEMA. *Petite & accipietis, ut gaudium uestrum sit plenum.* Ioan. 16.

I rectè meministis, Auditores, omnes ferè sancti Euangelij lectiones, quæ hoc Paschali tempore Dominicis diebus propositæ ab Ecclesia sunt, magnopere sacri huius temporis rationi conueniunt. Est enim tempus hoc spirituali lætitiæ consecratum: quod illa vox Alleluia, lætitiæ spiritualis index (quæ toties inter diuinas laudes repetitur) facillè declarat. Lectiones porro Euangelicæ Paracleti Spiritus dona & solatia continent; quibus Dominus discipulorum suorum merorem (qui illis ex suo discessu acciderat) lenire curabat. Hodierna verò sancti Euangelij lectio non illos modò, sed nos omnes ita consolatur, ut vix in ea vltimam verbum sit, quod non ingentem nobis fiducia, lætitiæ & consolationis materiam præbeat. Amen amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Quid his verbis dulcius? quid opulentiùs? quid mirabiliùs? Si enim Rex aliquis let, quid illi amplius præstare posset? Hoc autem Dominum vni Salomoni præstitisse legimus, cui post magnificentissimam templi fabricam, post tot multorum pecudum sacrificia, iussit, ut quicquid velleret, ab ipso postularer. Helias verò ex hoc secutus, ut dicitur tibi. Hoc igitur, quod tam rarò inter homines committitur, in præsentis lectione non vni alicui amico, non dilectissimis discipulis solum, sed omnibus in commune fidelibus Dominus exhibet, cum ait: Amen amen, &c. Ostendit promissionis suæ certitudinem, & fidei nostræ imbecillitatem voluit roborare. Quantum ergo hac Dominica promissione fiducia notatam & promptam Domini misericordiam repudiamus? Vt enim D. Chrysologus ait: Petentis negligentia reprehenditur, ubi de dantis misericordia non dubitatur. Danda, Auditores, opera est, ut cum petimus, aliquid petamus. Ait enim Dominus: Si quid petieritis. Vt enim D. Augustinus ait:

Euangelii solatio plena.

1. Reg. 9. Salomoni quid addidit.

Amen certitudinem sonat.

Chrysologus.

Petenda
quæ bona.

Plato.
Sapient. 7.
Bona quæ
petenda.

Iosue 10.
Bernardus.

Philip. 4.

Hierem. 7.

Oratio effi-
cax quæ.

1. Reg. 1.

Psalm. 122.

Orandi fi-
ducia.

Ioan. 20.

Ioan. 3.

Non petit aliquid, qui fugitiuos honores, aut petitiuas diuitias, ceteraque terrena & interitura bona petit: quæ non terrena, & expressa bona, sed bonorum umbras & simulacra esse, ut to quoque testatus est. Certè spiritualibus rebus collata sunt; sicut Sapiens ille docuit, qui diuitias in comparatione sapientia nihil esse dixit. Aliquid ergo, hoc est, vera, solida, sempiterna bona, quæ Deo digna sint, petere debemus. De core & ignominia magni Principem afficit, qui exigua ab eo munuscula petit. Cum ergo aliquid ab eo, cuius sunt omnia, quæ in cælo & in terra sunt, quique, ut multa donet, donanda tamen nihil amittit, petimus; non paruitatem nostram, sed illius amplitudinem, maiestatem, liberalitatem, & opes immensas cogitare debemus; ut cõuenientia illius dignitati dona pos- stulemus. Sic Iosue Solem trium horarum spatio à cursu suo retardauit. Hinc inquit Bernardus: Nihil est quod omnipotentiam Verbi clariorem reddat, quàm quod omnipotentes quo- dammodo faciat sperantes in se. Hinc illa Pauli vox: Omnia possum in eo qui me confortat. Quoties oratione sua man- iram Domini indignantis auertit, ac penè euentum è mani- bus eius gladium arripuit! Ad Hieremiã verò ait: Tu ergo ora- re noli pro populo hoc, & ne assumes laudem & oratione pro eis, & non obstitas mihi. Dominus est, cui nunquam sine spe- misericordiæ supplicatur. Illa autem est oratio quæ impetrat, nempe quæ fide munita, charitate incensa, piis desideriis in- terta, bonis operibus adiuta, atque humilitatis prædictio suble- uata, potenter ad superiora suscollitur. Non enim Dominus ad multiloquium, mente & deuotione vacuum, sed ad multam so- lem, magnam charitatem, & anxiam petentium desideria solet attendere. Paucis quidem verbis, sed magno affectu Anna ora- uit, & oratione sua sanctissima à Domino filium Samuel em- petrauit. Ideo non mirum si non exaudimur orantes, qui adeo frigide & languide orare solemus. Dada nobis est opes, ut orantes cum Propheta verè dicere possimus: Clamauimus in co- rde, exaudi me Domine. Si quid, inquit, petieritis Patrem, En- to corde, exaudi me Domine. Si quid, inquit, petieritis Patrem, aliud fiducia atque solati plenissimum verbum: quod videli- cet non Deum, non Dominum appellat, sed Patrem eum, & quo petere iubet: nec Patrem meum dicit, sed in cõmune Pa- trem. Ascendo ad Patrem meum, & Patrem vestrum, Deum meum, & Deum vestrum, erat dicturus. Qui enim illi Pater erat ab æterno, per naturã, Patrem se nobis misericorditer ex- hibuit in tempore per gratiam. Quanti quæso dignitatem hanc habuit in tempore per gratiam. Quanti quæso dignitatem hanc habuit in tempore per gratiam. Quanti quæso dignitatem hanc habuit in tempore per gratiam.

charitatem dedit nobis Pater, ut filij Dei nominemur & simus? Quæ cum ita sint, si Deus omnipotens Patri sibi nomen vin- dicauit, nobisque filiorum nomina imposuit: consequens est profecto, ut se Patrem amore & beneficiis exhibeat. Quid me- tuere, vel in media morte debeat, qui talem iuxta se vigilem & vindicem libertatis habet? Hic nouit nostras necessitates, qui nihil non nouit: potest mederi calamitatibus, qui nihil non po- test. Hæc tria in summo illo rectore & parente habes, nempe scire, posse, atque velle: quid amplius ad felicitatem tuam re- quis? Itaque cum Propheta dicam: Ego quidem mendicus sum & pauper, Dominus sollicitus est mei. Sequitur deinde aliud, quod non minorem nobis spem atque solatium adfert: Si quid, inquit, petieritis in nomine meo. Huius verbi occasione in- gentem Christianæ religionis thesaurum ostendere possumus, sed breuiter respondebimus. Dominus se medium offert, cum nominis sui sanctitatem, cum meritorum suorum magnitudi- nem, & immensam erga se Patris charitatem nobis ob oculos ponit, ne trepidaremus. Multum potuit Moyses apud Deum, multum Abraham; at Vnigenitus multo plus valebit. Hic est Agnus immaculatus, hic est propitiatio pro peccatis nostris. Per illum ergo Pater æternus nos sibi conciliat, per illum pec- cata condonat, per illum regni sui hæredes instituit, per illum peccatis nostris propitiatur, per illum denique omnia, quæ primi parentis vitio collapsa fuerant, cumulatè reparantur. Si quid igitur petieritis in nomine meo, hoc est, propter merita mea, & ad nominis mei laudem. Christus enim Dominus, non modò sacerdos noster est, semper viuens ad interpellandum pro no- bis, sed etiam sacrificium & salutaris victima est, quã pro im- petrandâ salute offerimus. Ioannes Christum Dominum ap- pellat Agnum occisum ab origine mundi, quoniam ob furu- ram eius mortem Pater cælestis varia in omne genus homi- num ante eius aduentum beneficia contulit. Quin & primam gratiam qua homines iustificuntur, quamque nemo mereri potest, ipse nobis promeruit. Quo fit ut oēs, qui à peccato ad gratiam vocantur, propter illius gratiam & merita vocentur. In- runtur fides in Christum cum primis numeratur, qua profite- tre vocati & iustificati. Nec solum hæc prima gratia, sed cæte- adeo ipsa Dei electio & prædestinatio ob illius nobis gratiam contingit, Apostolo testante, qui ait prædestinatos omnes ante

Pater Deus
quid potest.
Psalm. 71.

1. Ioan. 2.
Christus no-
bis omnia
donat.

Apoc. 13.
Christus
Agnus occi-
sus.

Fide iusti-
ficamur.

Ephes. 1.

*Christo quid
à Patre co-
cessum.*

Philip. 3.

*Joan. 13.
Gratiā tri-
tici quid at-
tulerit.*

Marc. 4.

*Carnales
quid sa-
piani.*

mundi constitutionem per ipsum electos fuisse, ut essent sancti & immaculati coram illo, eisdemque omni benedictione rituali per ipsum fuisse donatos. Deinde hoc etiā illi concessum, ut nullus mortaliū veniam & gratiam suppliciter ab ipso propter eius merita peteret (si tamē debitē & religiosē peteret, non protinus impetraret, etiam si innumeris peccatorū delictis obstrictus esset. Hoc etiā in vnigeniti Filij gratiā statuit, ut quicunque diuinis muneribus ac beneficiis affecti essent, vnigeniti pro perceptis beneficiis agerent gratias: quando in eius gratiam talia eius munera concessa sunt. Hoc est enim quod Apostolus significauit, cum dixit, in nomine Iesu omne genus stultorum significauit, cum dixit, in nomine Iesu omne genus debere, cælestium, terrestriū, & infernorum, quoniam quicumque fideles, siue in cælo beantur, siue in terra iustificantur, siue in purgatorio expiantur, illius beneficio salutē & vitā consequuntur. Bona omnia, quę in nos Pater cælestis cōfert, Christus Dominus obedientia sua promeruit. Videmus quantū fructus gratiæ illud tritici in terram proiectū contulerit. Sed quid miramur, hęc à Patre in Filij sui gratiam fieri, qui Abrahę obedientiam (qua is vnico filio non pepercit) innumerabilium filiorum propagatione remunerari? Hęc igitur, Auditores, à me dicta sunt, ut vestram in oratione fiduciam alerem, quā tam firmo ac solido meritorū Christi nititur fundamento. Hęc igitur de causa discipulos suos Dominus monet, ut per hoc sanctissimū nomen à Patre petant, quicquid impetrare velint. Vnde ait: *Modo non petistis quicquam in nomine meo, petite & accipietis.* Non modo plene discipuli omnes Christi Domini dignitatem & gratiam agnoscebant, donec cælestis Spiritus magisterio edocti sunt: ideo nihil mirum, si in eius nomine non peterent, cuius nondum plene gratiam & merita cognouerant. Quam eorum ignorantiam rectē Dominus insinuauit, cum subdit: *Hęc in primis locutus sum vobis.* Non enim proverbia siue ænigmata erant, quę Dominus locutus fuerat, sed rudibus tamen proverbialia sunt, quę apud sapientes clara putantur. Hinc de rudibus seculi hominibus Saluator ait: *His autem qui foris sunt, omnia in parabolis fiunt; non quod ea, quę dicuntur, parabolica, id est, obscura sint; sed quod ipsi pectus habeāt cæcitatē & ignorantiz velo contextum.* Carnalibus hominibus, & in terram vocatē defixis, omnis de rebus spiritualibus commentatio velut parabola & ænigmata sunt. Experimur in quotidianis cōtationibus, quod quę de diuinis, siue morte, siue extremo iudicio, si concio, videatur multis parabolę. Nihil afficiuntur, à flagitiis non auocantur. Audiunt conciones, & tamen in seculis

tota vita obstinato animo perdurāt. Si crederet verbo Dei, aliter essent affecti, sibi in futurum prospicerent. Utinam illius Anachoritę dictum expendere mus: *Vnus gehēnæ dies, omnes torius vitę meę superat labores.* Et non dico vobis, quia ego rogabo Patrem de vobis, ipse enim Pater, &c. His verbis quanta fuerit Dominicę redemptionis & reconciliationis gratia, aperte monstratur. Aliud enim reconciliationis genus est, cum is, qui reus agebatur, per se gratiam & veniam consequitur: aliud verò, cum (exempli gratia) iratus seruo Dominus ad præstantis alienius amici preces errata condonat, sicut David particidę Absoloni ad preces Ioab veniam concessit: quem tamen ante conspectum suum venire prohibuit. Sic etiam Dominus amicis Iob se veniam daturum pollicitus est. Faciem eius suscipiā, ne vobis stultitia imputetur. At Christus Dominus longē alia ratione diuinam nobis amicitiam conciliauit. Non enim eatenus amicos Dei fecit, ut alio pro nobis aduocante, erratis nostris Pater cælestis ignosceret, neque tamen nobis sui adeundi copiam faceret; sed vtrumque nobis præstitit, ut & ipse, tamquam amantissimus Patris Filius, pro nobis intercederet, & nos ipsi quoque per illum filij & amici Dei effecti, illum adire, & pro nobis ipsis intercedere possemus. Filius enim Dei, dilectos, & Sacerdotes, hoc est, deprecatores instituit, ut iā officij nostri sit, & pro nobis ipsis, & pro alijs etiā preces & victimas Patri offerre. Subiecitque causam. *Ipsa enim Pater amat vos, quia vos me amastis, & credidistis, &c.* Quo ex loco intelligimus, tantum esse amorem, quo Pater diligit Filium, ut quisquis Filij dilexerit, hoc ipso diligatur à Patre. Quod quidem Saluator alibi explicuit, cum dixit: *Si quis diligit me, sermonem meum seruabit, & Pater meus diliget eum, &c.* Amat nos Pater, quia nos amamus Filium; cum tamen à Patre accepimus, ut & Patre & Filium amaremus. Hactenus de Evangelicę lectione, nunc ad proposita thematis verba veniamus.

TRACTATIO THEMATIS.

PETITE & accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum. Vrgaudij huius magnitudinem aliqua ex parte saltē intelligere possimus, sanctissimi cuiusdam viri animā ab hoc ergastulo corrupti egredientem, & cælestia regna penetrātem (qualis Lazarū mendici, & Pauli Eremitę, quem S. Antonius inter Angelos huiusmodi nobis ante oculos proponamus. Hi, ac similes huiusmodi, in corpore inopem & laboriosam in præsentia tempore vitam duxere, supernam tamen illam ciuitatem

*Anachorita
responsum.*

Iob 34.

*Pater adu-
dus à nobis.*

Joan. 14.

Apoc. 11. ingrediuntur, de qua Ioan. in Apoc. ait: Ipsa autem ciuitas
mundi ob-
tremenda.
Simile.
omnia quaecunque in mundo habentur pretiosa cōtemnunt
sed vt ardua etiam & difficilia, propter eius amorem, quā
hac tanta dulcedine recreat, aggrediamur. Sicut enim vbi
uearia innadentes, fauorum dulcedine allekti, facile apum
leos & vulnera patiuntur: sic sancti viri, hac celesti dulcedine
degustata, nihil sibi non aggrediendum aut ferendum propo-
illum putant, qui se illis tam dulcem atque amabilem exhibet.
Hæc eadem dulcedo legitimū castumque Domini timorem
Psal. 115. ingenerat: ideoque eam Vates Regius à Domino postulabat
dicens: Latetur cor meum, vt timeat nomen tuum. Qui enim
sic à Deo lætificatur, vt illi maxime inferuire desiderat: ve-
hementer illum vel leuissima in re offendere deuenit, à quo
dulci & amabili pabulo recreatur. Eadem quoque preces no-
Psal. 36. stras efficaces & gratissimas Deo efficit, sicut idē ait: Delecta-
re in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. Libenter enim
Dominus eas preces audit, quæ non à languido & segni corde
sed ab alacri & deuoto proficiuntur. Gaudium de quo agimus,
Galat. 5. Apostolus inter Spiritus sancti fructus numerat, dum ait: Fru-
ctus autem Spiritus, charitas, gaudium, pax, &c. Idemque De-
regnum in hac vita tribus potissimum rebus definit, nempe ius-
titia, pace, & gaudio in Spiritu sancto. Ad huiusmodi vero
gaudii nos idem frequenter hortatur, cum ad Corinthios ait: Gau-
2. Cor. ult. dere, perfecti estote, &c. Et adhuc instantius ad Philip. Gaudere,
Philipp. 4. perfecti estote, &c. Et adhuc instantius ad Philip. Gaudere,
te in Domino semper, iterum dico gaudere. Ad idem nos po-
minus hortatur, cum ideo petere iubet, vt gaudium nostrum
sit plenum. Quid est igitur hoc gaudium? Certè futurū gaudii
primitiæ, & velut quadam venturæ felicitatis prælibatio. Sunt
multa medicorum medicamēta, sunt mille herbarum species,
quib⁹ corpus curare solemus; at celestis ille Medicus (qui cum
sit vnus, instar omnium, & supra omnia est) exigua dilectionis
& spiritualis gaudij (quod dilectionem sequitur) guttula po-
rum mentibus infusa, mirabiles in eis effectus operatur. mar-
māque vires ad suscipiēdos pro iustitia labores subministrat.
Vbi enim pij nouā hanc Spiritus lætitiā gustauerunt, nihil in re-
ra adeo preciosum, quod non facile contemnāt: nihil adeo dif-
ficile, quod non alacriter aggrediantur. Non enim falso ait
uo affectu dictum est: Melius est modicum iusto, super diuitias
peccatorū multas. Hæc enim, vt D. ait Gregorius, preciosa illa
Euangelij margarita, qua inuenta, prudens negotiator vendi-
dit omnia quæ habuit, & comparauit eam: quia, vt idem ait,
qui

pi celestis vitæ dulcedinem, in quārum possibilitas admittit,
perfectè cognouerit, ea quæ in terris amauerat, libetè deserit.
Sola preciosa margarita claritas fulget in mente. Quid verò
cum tot Sanctorum variis meritorum atque virtutum gradibus
distinctos, cum Virginum cādorem, Confessorum puritatem,
Anachoritarum sanctitatem, Pontificum auctoritatem, victri-
ces Sanctorum Martyrum acies, sanctissimum Patriarcharum,
Prophetarum, & Apostolorum senatum, qui fidem Ecclesiæ
doctrinis, & virtutum suarum exemplis, atque adeo sanguine
suo fundauerunt, contempletur? Quid cum innumerabilem il-
lam multitudinem, quam Ioannes vidit, intuebitur? Quale igitur
gaudium erit, cum omnes hi Sanctorum ordines de noui
eius gloria & ingressu in eam ciuitatem gaudentes, illi obuiā
procedāt, ipsūque fraternā charitate complectantur, atque de
laetentur? Quod si vehemens nos admiratio tenet, cum ingen-
tem exercitum aliquot millium hominum fulgentibus armis
instructum cernimus: quale erit innumerabilem militiæ exer-
citiū celestis videre, Imperatoris sui gloriæ militatē, de quo
Daniel ait: Millia millium ministrabant ei, & decies centena
millia adstantes ei? Quo genere loquendi innumerabilem ef-
fectum Angelorum exercitum significare voluit. Quod etiam qui-
dam ex amicis Iob intellexit, cum ait: Numquid est numerus
militum eius? Iam verò supra omnes Angelorum choros, su-
pra Cherubinos & Seraphinos occurret beatissima illa miseri-
cordiæ mater, peccatorum aduocata, celorum Regina & An-
gelorum Domina, ineffabili claritatis gloria ad dexteram Filij
sedens, quæ ineffabili decore suo totam ciuitatem Dei læti-
ficat. Videbis hic Christi humanitatem, ad dexteram Dei Pa-
tris sedentem, & rosea eius vulnerum stigmata, per quæ deli-
ctorum venia, Dei amicitia, per quæ ipsis ad tantam felicitatem
adiutus patefactus est. Quo igitur hæc felix anima gaudio
perfunderetur, cum sacratissima illa stigmata amplecti, exoscu-
lari, & adorare concessum erit? Quid verò cum summus ille
serenū omnium Dominus læto vultu, & grata voce, fidelem
seruum in illam lucem ingredientem, & post longa huius vitæ
exilia in illam patriam remeantem excipiet, & his verbis dul-
citer & amanter alloquetur: Euge serue bone & fidelis, quia in
paucis fuisse fidelis, supra multa te constituā, intra in gaudium
Domini tui? Hæc gaudij portio planè erit sempiterna. Cum
autem intelliget, quæ in seculo euaserit pericula, quas supera-
uerit tentationes, quos laqueo, quas tūc gratias præfidi & cu-
stodi

Sanctorum
felicitas.

Apoc. 7.

Daniel. 9.

Iob 35.

Maria oc-
curret sum-
mo.

Matth. 25.

Angelo con-
fodi quid
dabimus.
Psal. 126

Luc. 16.

Gaudij oc-
casiones
quales.

Augustinus
in Meditat.

Matth. 6.

stodi suo ager? qua animi gratitudine illa Davidis can-
concinet? Nisi quia Dominus erat in nobis, dicat nunc
nisi quia Dominus erat in nobis. Cum exsurgere homines
in nos, forsitan viuos deglutissent nos, &c. Addet & non
mum gaudiorum cumulum, cum viderit & intellexerit, quod
mancant tormenta, & quas impij, cum quibus & ipse per-
potuit, experiatur penas atq; supplicia. Sic ille Lazarus di-
tis vidit danationem. Quas ergo tunc gratias liberatori ago-
cuius beneficio ab illa perditionum hominum colluione libe-
ratum se intelligit? Quibus illū laudibus tunc extollet? Quam
felices lachrymas, quam beatos præteritæ vitæ labores ex-
mabit, per quos illi ad tantā gloriam iter patefactum est? Iam
illius gloriam, illius laudes decantare quam auidē gestic-
est, Auditores, perpetuum ciuitatis huius munus & officium
hæc felicitas & iucunditas, in qua plena charitas, perpetua pe-
ritas, & innocentia perpetuū vigeant. O sedes illas beatifi-
mas, ubi homines expertes omnium malorum, æternis orna-
mentis redundantes, gloria immortalī circumfluent! Quis
hanc gloriam animo perspicere, non optet quam primū ab
hac turba & colluione discedere, & in cælum cōtinuū migra-
re? Sed de gloria illa, atque diuinis præmiis pijs hominibus
Deo constitutis, ineptū erit fortasse plura disserere. Nec enim
oculis cerni, nec auribus accipi, nec mente & cogitatione cō-
prehendi in hac vita possunt. Hæc sunt, Auditores, præcepta
pleni huius gaudij causæ, quæ nos Saluator in hodierna sancti
Euāgelij lectione petere iubet. Habemus igitur hic duo, eaque
certissima (ad pios autem Christi promissio pertinet) alterum
in hac vita exauditionem petitionum nostrarum: Si quid petier-
tis Patrem in nomine meo, dabit vobis, in futura verò, hoc plenum
& summum gaudium illos manet. Diuus Augustinus ait: Si
quotidie nos oporteret tormenta perferre, si ipsum gehennæ
ignem longo tempore tolerare, vt Christum in gloria videre
possemus, & sanctorum eius numero associari: nonne dignum
esset, pati omne quod triste est, vt tanti boni, tantæque gloriæ
participes haberemur? Huc studia nostra cōuertamus, his ope-
thesaurizemus, & in cælestia bona congregemus, ubi neque
arugo & tinea demolitur, neque fures effodiunt & furantur.
Hac igitur spe & cogitatione erecti, cunctis huius vitæ volu-
ptatibus renunciemus, crucem Domini (quæ regia in cælum
via est) amplectamur, quæ & dux noster, cæterique eius disci-
puli ingressi sunt: vt illorum tenentes viam, illorum tandem
mereamur percipere coronam & gloriam. Amen.

FERIA

ERIA SECUNDA IN ROGA-
TIONIBVS, CONCIO, IN QVA PRI-
mum de humanæ naturæ lapsu & miseria agitur:
deinde verò de orationis necessitate & virtute,
qua huic miseriæ subuenitur.

THEMA. *Petite, & accipietis, quærite, & inuenietis; pul-
sate, & aperietur vobis.* Lucæ 11.

ONSTAT ex Ecclesiasticis historiis, Auditores, his sacris diebus, quos Rogationum appellamus, calamitates insolitas, quibus olim Ecclesia afflicta fuit, initium causamque attulisse: quo tempore homines, humanis auxiliis destituti, totum studium ad rogandum Dominum contulerunt, vt eius ope impendentia mala & pericula propulsarent. Quia verò Ecclesia nouis quotidie omnium rerum caritate, bellorum infestissimorum turbini modo retinere, verum instituere deberet: vt quando mala quod non desunt, malorum quoque medicamenta & remedia diuini. Quod verò aliud præsentis studij remedium nisi pijs actionibus & orationibus impetratur? O ratio enim velut legatio quædam est, quæ à terris ad cælum transmissa, cuncta mala nostra cælesti Medico denunciat, vt petitis pollicetur opem ferat: quandoquidem ipse eam pie petentem te, & honorificabis me. Hoc ergo velut chirographum, secundum deferens oratio, veritatis atque misericordiæ lux Dominus. Scit enim scriptum esse: Iacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet. Hoc ipsum autem hodierna Sancti Euāgelij lectio cumulatè docet: in ea namque omnis orandi ratio & disciplina, cælesti magisterio tradita, cōtinetur. Cum enim si-
lito vacaret, quidam ex discipulis, orationis eius exemplo per-
pulos suos. Hanc petitionem Dominus libenter accepit, & ex-
actā illi nobisque omnibus orandi rationem tradidit: dū & quid
orandum, & quomodo orandum, hoc est, qua fide & perseverantia
oran-

Rogationū
dierum ori-
go unde.

Oratio lega-
tio est.

Psal. 49.

Psal. 54.

Luc. 11.

orandum sit, cumulatè docuit. Nulla commodiora verba
Dei misericordiam prouocant, & fidem atq; dilectionem
erga illum excitant, excogitari poterunt, quam quæ ipse
in oratione sua dictauit. Neque his cõtentus, veritus ne, si
non exaudiremur, ab hoc ipso precandi studio, cessaremus,
gnis nos argumētis ad orationis perseverantiam inuitauit,
tissimum diuinæ gratiæ præsidium in ea perseverantibus
mittens. At igitur: *Quis vestrum habebit amicum, & ibit ad eum*
media nocte, dicens: Amice, commoda mihi tres panes, &c.

A V E M A R I A.

PETITE & accipietis, &c. Si quis, Auditores, diligenter faciat
virtutes Testamenti literas euoluerit, animaduertet plane, quod
quicquam instantius & frequentius nobis à Domino, quam
precationis studium commendari. Cuius rei innumera pos-
sunt loca in medium adferre possem. Quare illud amplectamur
quod nobis oracula diuina commendant, quod celestis Magis-
ter in hac lectione Euangelij tam instanter nos facere facit.

Oratio quæ
necessaria.

Rom. 7.

Natura quo
irahatur.

Rom. 7.

1. Cor. 15.
Ad peccatum
quàm
lute patet.

Multa sanè sunt, quæ nos ad hoc maxime vrgent, præcipue
mè summa generis humani calamitas & miseria, quæ naturam
infect, quæ mortis & malorū omniū est seminarium, quæ
natura sumus fragiles, & vitæ degamus calamitosam & miser-
dam. Hinc illa rebellio carnis aduersus spiritū, quā Apostolus
exposuit, cum ait: Sentio aliam legem in membris meis repug-
nantem legi mentis meæ, & captiuum me ducētem in legem
peccati. Quamuis enim spiritus noster ex natura sua ad spiri-
tualia bona, utpote sibi cognata & similia, semper adspicit, &
sus tamen & affectus vehementiori quodam impetu ad sensu-
bilia & terrena bona nos rapiunt: quorum & præsens conspi-
ctus & assiduus fructus & voluptas, quæ ex eorum vsa perepi-
tur, vehementer eos ad se alliciunt. Ex quo quidem impulsio
lud sequitur, quod ex carnalium hominum persona quæritur,
idem Apostolus: Non quod volo bonū, hoc ago: sed quod volo
malum, hoc ago. Homo duplicis est portio: spiritualis &
animalis: hæc illi communis est cum cæteris animalibus, illa
cum Angelis. Cato autem & sanguis regnum Dei possidet
non potest. Hæc omnia tum corporis, tum animæ mala, Audi-
tores, vnius peccati merito, non in eum hominem genus ho-
minū qui sunt, qui fuerūt, & erunt, hoc est, in ramos omnes
ab illo stipite propagantur, iustissimā Dei sententiā immu-
tā.

Hæc præuaticatione non alio sacrificio quā Vnigeniti sui
sanguine voluit Pater æternus expiari. Est igitur vnicum in
malis nostris perfugium relictum, nempe pietas & misericor-
dia Seminatoris, qui nos ad se adeo dulciter & amanter inuitat,
& opem ipsam adeuntibus pollicetur. Ille nos ad se clamare in-
suat, nobis etiam adesse (nisi scelera nostra obstant) & opem
nobis impartiri vult. In tribulatione mea, inquit Propheta, in-
uocauit Dominum. Videmus quomodo, quæ ratio præstare
subsidium, post communem lapsum humani generis, est in so-
la Dei gratia & misericordia constitutum, quam humili atque
fidenti preceatione consequimur. Precatio enim ad ea omnia
quibus humana eger natura, commune remedium est. Hæc ha-
ber vim non solum merendi & satisfaciendi; sed etiam impe-
trandi. Per hanc non modò gratiam, & peccatorum remissionem
consequimur, sed alius sapientiam, alius sospitatem, alius con-
tinentiam, alius liberationem ab instantibus malis consequitur. Est
itaque ea per diuinam providentiam in amissæ felicitatis &
nafragij nostri remedium data. Sancti viri cum variis calamita-
tarum angustiis premerentur, ad hanc veluti sacram anchoram
fidenter confugiebant: qua non modò sibi salutem impetra-
bant, sed impendentem quoque iram Domini ab aliis depelle-
bant. Vnde scriptum est: Inuocabat (Moyses & Aaron) Domi-
num, & ipse exaudiebat eos. Item alibi: Statuerat perdere eos;
eius. Magna electus eius steterat in confractione in conspectu
orationis studium adhortatus est: Meminerat se dixisse, oportet
semper orare, & non deficere. Ad quam etiam perseverantiam
intermissione orare, in omnibus gratias agere, alibi autem: Vo-
lō viros orare in omni loco, levantes puras manus. alibi verò,
instaurat, omni tempore orare in spiritu iubet. Nequaquam au-
tem celestis Magister, aut eius Apostoli tantopere nos ad hoc
vile & perneccesarium esse iudicarent. Indicabo originem ha-
bus Ecclesiæ vitur. Temporibus Mamerti Archiepiscopi Vi-
entis, apud Viennam contigerunt incendia crebra, terræmo-
tus assidui, nocturni sonitus: populosis hominum conuentibus
fere siluestres se ingerebant, in tantum, ut pauidi cerui ad an-

Psal. 17.

Precationis
vii.

Alibi

Psal. 98.

Psal. 105.

Luo. 18.

1. Thes. 5.

1. Tim. 2.

1. Cor. 14.

Supplicatio-
num origo.

Accidit an-
no Domini
480. tempo-
re Zenonis
Imp.

Vtilitas ora-
tionis quæ.

Simile.

Chrysosto-
mus.

Simile.

Simile.

Charitas ut
incendatur.

gusta portarum fori loca penetraret. Hæc & similia incommo-
da illis temporibus contigerunt. Antistes indixit ieiunium. Le-
tanas ordinavit in sua diocesi. Ab illa particulari consuetu-
dine Ecclesia vniuersalis accepit exemplum, & traduxit. Huius-
modi letanias ad omnes totius Christianitatis Ecclesias. So-
lata verò calamitate, easdẽ preces Ecclesia per vniuersum
bem retineri sanxit: partim vt vetera Dei flagella, ob homi-
um scelera immissa, ad memoriam reuocaremus, similiaque po-
ecaris nostris irrogari posse formidaremus, qui nihilo forte me-
nora quàm illi peccamus: partim vt eisdem precibus munus
assiduas clades, quibus quotidie infestamur, nos ipsos muni-
mus: partim etiam propter multas alias utilitates, quæ nobis ex
assiduo precandi studio obueniunt: ex quibus nonnullas refe-
remus, quæ plurimum ad hoc officium nos allicere possunt.
Prima & maxima est, quòd hominem diuinorum rerum com-
mercio, & assidua cõsuetudine ita paulatim à terrenis ad spi-
ritualia atque diuina eleuat, vt ipsum quodammodo spirituale
atque diuinum efficiat, vel ipso Apostolo testante, qui ait: Qui
adhæret Domino, vnus spiritus est. Sicut enim ferrum igni ad-
motum, ignis naturam inducit: ita mens, quæ Deo iungitur, ad
rerum, in diuinos mores quodammodo transit. Hinc diuus Chry-
sostomus: Bonũ est, inquit, semper cum Deo colloqui per or-
ationem. Nam si boni viri occursum meliorem illum quem nocte
uenerit, reddit, quantò magis colloquium quod dies noctes
cũ Deo sit? Neque hoc profectò mirum videri debet. Si enim
fera animantia, quæ cum hominibus diu versantur, feritate de-
posita mansuescunt, & mores quodammodo induunt voci ho-
minum (visus enim, ferum animal, saltat & obtemperat voci
tuique regentis: id quod etiam leones, & alia quoque animalia
faciunt) quid mirum, si qui assidue cum Deo versantur, & ad
exprimant diuinos, præsertim cum homo Dei sit capax, & ad
hoc ipsum diuina ope iuuetur? Præterea sicut ij qui precibus
vnguentis & suauis olentia assidue tractant, eorum quoque fra-
grantiam, cum ab illorum etiam attræctatione, qui illis
cessere, referunt: ita qui cum Deo assidue versantur, qui illius
speciem & pulchritudinem inueniunt, qui virtutum eius con-
templatione pascuntur, ab illo stabilitatem, ab illo charitatem
ab illo suauitatem, & animi quietem, & omnia denique bona
trahunt. Stabilitas nostra in charitate Christi est, à qua nihil
valet separare. Vnde autẽ magis charitas accendi potest, quàm
ad Deum, qui ignis consumens esse dicitur, accedamus? Huius
verò quies & animi tranquillitas, vbi nisi in Deo inuenitur?

est: A quo enim accepisti vt esses, accepisti etiam vt felix &
quietus esses. Idem etiam luxurioso filio euenit, qui inedia &
lame sua eruditus, ad paternam domum, vnde prodierat, sa-
tis sanctus rediit. Hinc rectè Chrysostomus: Quid possit inue-
ro iustus? quid ornatus? Annon hoc insinuare Propheta vo-
luit, cum ait: Accedite ad eum, & illuminamini, & facies vestre
non confundentur? Hoc est, nequaquam vobis frustra cederet, ad
splendidi sumum diuini fulgoris radium accessisse. Hanc igitur
nobis gratiam & lucem præstat oratio, quæ non solum omni-
bus vitæ huius miseris remedium adhibet, sed ipsum etiam
hominem supra communem hominum naturam euectum, di-
uinitatis participem efficit. Adde aliam non vulgarem
utilitatem, quòd comes eius sit spirituale gaudium.
Istud gaudium spirituale, est Manna absconditum, quod ne-
mo scit, nisi qui accipit. Ea tamen eius vis atque potestas est, vt,
si quis se ad implendum, terrena omnia præ eius amore fa-
stidit, & pro nihilo ducere faciat. vt qui ex abiecta humili-
tate ad regni solium euectus esset, vilem suppellectilem,
quam antea preciosam, charamque habebat, præ regij appa-
ratu splendore pro nihilo haberet. Vt enim magnes occulta qua-
litate attollit, & in aère suspendit: ita spirituale hoc gaudium
is (quod sponte sua ad ima deuoluitur, dũ immoderato amo-
re terrenis rebus incubat) mira quadam & incognita vi sic illud
supra altitudines terræ eleuat, vt terrena omnia fastidiat, & pro
nihilis ducat. Huius gaudij proprium est, omnem interni ho-
minis languorem excurrere, ipsumque ad omnia spiritualis vi-
tæ officia expeditum & alacrem reddere. Hoc hominem ita
sub disciplina Dei constituit, vt ipsum habeat vitæ suæ magi-
stre, præsidem & doctorem. Adde & aliam utilitatem, nem-
pe quòd hæc nos à terrenarum rerum amore abducat, & ad
spiritualium rerum amorem rapiat. Hanc singularem utilita-
tem nobis spiritualium rerum consideratio & commentatio
facit, quòd res absentes, & procul à conspectu nostro po-
sitas, præsentibus quodammodo faciat, easque menti nostræ in-
tuitu. Dada sanè nobis est dignitas & æternitatem time-
re non possumus, mæris oculis videamus: ne terrenarum rerum præsen-
tia pulchritudine, carnalium hominum more, decipiamur. Fallax
enim gratia, & vana est pulchritudo, rerum videlicet secularium

Augusti-
nus.
Chrysosto-
mus.

Psal. 33.

2. Vtilitas.

Apoc. 2.

Simile.

Simile.

Gaudij spi-
ritualis pro-
prium.

3. Vtilitas.

Seculares
res vanae.

quæ quâvis vanæ sint, nihil solidi & expressi continent, filiaci tamen specie stultorum animos alliciunt atque demerunt.

4. *Vtilitas.*

Accedit alia utilitas orationis, quod ea malorum maxime fit remedium. Scit enim & expectitur Ecclesia, nos multis in commodis, peccatis exigentibus: ad orationem igitur conuertitur. Quid vero nos ab his magis poterit eripere, quam dominus? nam opem assidue implorare: Quo nomine diuinus ait Vates.

Psal. 71.

Psal. 4.

Mihi autem adhærere Deo, bonum est. Adhæremus autem illi non corpore, sed animo: non pedibus, sed affectibus. Audiamus.

Conuerſi ad cor quid.

inquit idem, quid loquatur in me Dominus Deus, quoniam loquetur pacem in plebem suam, & super sanctos suos, & in eos qui conuertuntur ad cor. Ad cor autem conuertuntur, qui ad externis rebus animum abducentes, illum ad interiora trahunt. Super hos ergo pacem loquitur: quia pacifici cursum vitæ dirigunt. Super hos bellorum atque curarum tumultus & incommoda depellit. Sicut enim pater, qui filium à se ac domum sua diuelli non vult, patrimonij eius portionem apud se retinet, quo (inopia constrictus) à patre non discedat: ita sanè celestis Pater nobiscum agit, dum & inopia, & variis necessitatibus v-

Simile.

geri nos patitur, ut ipsa nos miseria nostra à salutis nostre fide ac vindice longius abire non sinat. Quando autem vobis oppugnamur periculis, citius ad Deum ire & conueni debemus. Vix enim illius multi homines meminerunt, nisi cum inopia & angustiis constricti, eius opem implorare coguntur. Vnde est illud Gregorij: Ideo premuntur iusti in Ecclesia, ut prece clament, clamantes exaudiantur, exauditi glorificent Deum.

D. Gregorius.

11. 11.

5. *Vtilitas.*

Habet oratio illam insuper utilitatem, quod non modo impetrandi, sed etiam aliarum more virtutum promerendi vim habet: ut si minus fortè quod petis, assequaris (quia id forte tibi non expedit) meritum tamen orandi non amittas. Ille orationes nostras nequaquam fastidit, ut Principes huius seculi facere solent; imò meriti etiâ & obsequij loco ducit, postulare autè usque adeo verum est, ut Propheta Regius gratificari ali-

Deus preces nostras ne fastidit.

Psal. 115.

qua in re Domino cupiens, hoc præcipue inuenerit, quo illi aliquid qua ratione inferuire posset. Quid, inquit, retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini inuocabo. Itaque dum vir sanctus quærit quid pro tantis beneficiis Domino retribuatur, non inuenit aliud, nisi ut iterum petat, & pro veterum beneficiorum gratitudine, postulet. Hac ratione fit, ut nunquam pij hominis oratio sterilis & infructuosa sit. Si enim non impetrat quod petit (quod forte non expedit) gratum tamen Deo obsequium præbet: si com-

parvoti non est, expers certè meriti non est. Sunt humiles quæ-

Simile.

um arbores, ut vitis atque hedera; quæ cum per se attolli nequeant, aliarum adminiculo in altum se subrigunt: ad quod clauiculis quibusdam naturæ beneficio collatis iuuantur, quibus vienas vltimos prendunt, atque ita in sublimia feruntur. Ad huc ergo modum homines post communem illum naturæ lapsum ad ima depressi, instar vitis aut hedere, humi repunt, nisi Christi ope fulciantur. Vitis igitur homo, vltimus autem Christus est: cui homines adherentes, illius adminiculo ad supera tendunt. Clauiculi autem preces assidue sunt, quibus illius opem implorant, & mentem in Deum eleuat, ut illi adherentes, cum ipso patiter cælum petant. In hac igitur vnus mediatoris Dei & hominū gratia & misericordia salus nostra sita est. Rex ille pius Iosaphat hostium cinctus periculis, ait: Cum ignoremus quid facere debeamus; hoc solum habemus, ut oculos nostros dirigamus ad te. Miro autem modo ipse orantis animus reficitur, cum causam suam Domino, supplici & fidenti oratione commendauit. Effundo, inquit Propheta, in conspectu eius orationem meam, & tribulationem meam ante ipsum pronuncio. Non frustra, inquit diuus Bernardus, aliquid de Deo quaeritur, cum non inuenitur quod quaeritur. Propter hoc enim dicimus: Quærite Deum, & viuet anima vestra. Quod si Deum te & sagena, quid igitur inuenire? Quod piscatoribus re-

Preces sunt clauiculi.

1. Paral. 20.

Psal. 141.

Bernardus.

Psal. 68.

Simile.

Preces vita hominis.

Chrysostomi sententia.

Alfor. 12.

qua Dei opem & misericordiam consequuntur. Quod si te ipsum destitueris prece, perinde feceris, ac si piscem ex aquis extraxeris. Ut enim pisci vita est aqua, ita tibi deprecatio. Homo non minus indiget deprecatione, quam arbor aquarum humore. Neque enim arbores valent fructus producere, nisi bibant humorem radicibus: neque nos preciosis pietatis fructibus poterimus esse grauidi, nisi precibus irrigemur. Sicut ciuitas quæ muro cincta non est, facile venit in potestatem hostium, propterea quod prorsus absit id quo fuerat hostium incursum cile in suam redigit ditionem, imò nullo negotio omni gentium multitudinem audent propriis accedere, metuens robur ac fortis animus, quam illi deprecatio subministrat; magis vegetat assidue, quam cibus vegetet corpora. Sic deprecatio sancti animi aduertentes, intellexerunt planè, præcipuum Christiani hominis munus esse, ad Deum toto corde conuenire, illum

Monacho-
rum officii
quale.

Cacilia.
Psalm. 145.

Perseueran-
tia proba-
tur.

Iacob. 2.

Deut. 9.

Daniel. 6.

Matth. 23.

Deus vera
agnoscat.

adspicere, ab illo pendere, illi fidere, illius opē semper implorare. Cuius rei gratia innumerabiles olim viri initio nationis Ecclesie in desertis & incultas eremi solitudines secedebant, ut negotiorum turbis vrbium derelictis, & ab omnibus curis curis vacui, vnum Deum semper adspicerent, vnum colerent, & in vno eo mentis oculos defixos semper haberent, & iugis illi laudis & orationis sacrificiū immolarent. Sancta Rego Cacilia ab oratione & colloquiis nunquā cessabat. Rego Propheta à Dei conspectu mentis aciem nunquam dimouit. Multis dæmon est impedimento, qui virtutem orationis valde formidans, variis eam modis impedire conatur. Est & alius quod nonnullos etiam in hac parte acrius torquere solet, nempe quod ipse Dominus suspensos diu teneat orantes, nec ita præstet quod ab eo petitur: propter quod multi se ab eo nec exaudiri, nec respici arbitrantur. Huic querelæ Dominus in hoc Evangelio respondet, in quo perseuerantiæ orationis impetrandi efficaciam tribuit, cum ait: *Et ille si perseuerauerit postulat, dabo ei.* Quod si non dabit ei surgens eo quod amicus eius sit, &c. Vnde dico vobis, hinc eximiam perseuerantiæ virtutem, quando illi præcipue impetrandi vis & efficacia tribuitur. Hoc & dicit Iacobus. Iacobus non obscure significauit, cum assiduum, hoc est, perseuerantem iusti orationem multum apud Deum valere dixit. Moyses quadraginta diebus & noctibus ieiunus orauit. Sic Daniel orauit. Videmus hic corporis afflictionem, orationis perseuerantiæ coniunctam, ad diuinam lucem impetrandam efficacissimam fuisse. Quam quidem perseuerantiam idem sanctus Daniel adeo tenaciter retinere semper studuit, quas quorum mortis discrimē incidere, quam solitas preces, quas quotidie Domino fundebat, intercidere maluit. Hanc fiduciam miro modo postrema Evangelicæ lectionis verba alunt atque confirmant. Sic enim Saluator ait: *Quis vestrum patrem dabit panem, numquid lapidem dabit illi? &c.* Quid his verbis dicitur? quid ad fiduciam in Deum nutriendam atque efficacius? His enim verbis Dominus affectum erga nos patris quam paternum ostendit, utpote qui parentibus carnis se superiorem in hac collatione atque argumentatione monstrauit. Meminerat enim se alibi dixisse: *Patrem nolite vocare super terram, vnus est enim pater vester, qui est in celo.* Quibus verbis se parentibus carnis amoris affectu, cura atque paternam prouidentia longè superiorem esse monstrauit. Quæ cum ita huiusmodi plena fiducia ad huius Patris opem non confugiat? quæ non secunda omnia de huius amantissimi Patris prouidentia

polliceatur? Hac igitur fiducia, Auditores, hac perseuerantia, hac corporis afflictione, sancti omnes in orationibus suis perseuerabant, ideoque cum se illi Domino perseuerantes exhiberent in petendo, Dominus se illis misericordem & fidem exhibebat, quicquid ab ipso peterent, tribuendo. Verum vt oratio, Auditores, has omnes utilitates, quas hactenus retulimus, consequi possit, suos habere comites debet, sine quibus infingera, & inanis futura est: quorum primus, mentis intentio est, sine qua vix orationis nomen retinet. Hinc diuus Isidorus: *Quid prodest strepitus labiorum, ubi cor est mutum?* Sicut enim vox sine modulatione, est quasi vox porcorum; sic oratio sine deuotione, est quasi mugitus bouum. Ad hoc autem magna cura opus est, vt vagas mentis nostræ cogitationes, variâque rerum imagines, quæ sese oranti offerunt, studiosè expellamus. Quæ de re diuus Gregorius ait: *Vt Abraham sacrificium offerens, volucres non euasit, quas studiosè abigebat: sic nos cum in ara cordis holocaustum Deo offerimus, importunæ se cogitationes immiscunt, quas studiosè abigere oportet.* Huic autem attentioni illa cordis humilitas quæ in Publicano Evangelico statuta est, copulanda est: hanc verò retinebit, quisquis diuinæ maiestatis celsitudinē, & conditionis suæ vilitatem studiosè fuerit contemplantus. Hi igitur duo orationis comites, ad deuotionis tamen, perseuerantiæ virtutem plurimum iuuât, ad impetrandum igitur importuni amici exemplo maximè commédatur. Hinc igitur oratio his ornata comitibus, velut fidelis nuncius, vt vota nostra ante Domini conspectum perducatur. Amen.

Oratio ne sit
inanis.
Isidorus.

Gregorius.

Luc. 18.

DE MULTIPlici ORATIONIS
FRUCTU, DEQUE MODO ORANDI, AC
de virtutibus, quibus oratio fulcienda & adiuuanda est: Item de Meditationis & Cōtemplationis laudibus, Cōcio, extracta (de harum virtutū ratione) ex auctore nostro P. Ludouico Granatēsi.

MINEM vestrum, Auditores, ignorare arbitror veteres Ecclesie calamitates his Rogationibus, quibus nunc omnes vacamus, occasione dedisse. Quamuis autem similes malorum turbines atque procellæ atate nostra, diuina nos protegente clementia, desint, quia tamen ipsa vita, quam viuimus,

*Regationis
dies unde.*

Luc. 11.

communis peccati merito innumeris penè miseris turpitudinis, tum animi, obnoxia est, quorum remedium in studio precatationis studio diuina providentia constitutum esse videtur. Ideò Ecclesia idem institutum, eademque orationis institutionem hoc etiam tempore permanere voluit. Quamvis nullo modo dicere possumus, nos incommodis vacare, cum (pro dolor) quotidie mala sese ingerant, ut, si non essent huiusmodi communes precatationes, certè nobis instituendæ essent. Faxit autem Opt. Dominus Deus, ut malorum, quibus incessanter concutimur, tandem possit esse finis. Audimus ex clementissimi Salvatoris benigna instructione, quòd cum ille importunus amicus non cessaret instare, tandem exauditus est: sic nos etiam eius exemplo vult esse alacriores ad precandi studium, & orationis perseverantiam.

A V E M A R I A.

*Vita hac
molesta.*

Seneca.

*Thracum
mores.*

Iob 10.

*Homo cur
calamitosus
sit.*

Simile.

Q U A M gravis & acerba sit huius vitæ conditio, Auditoribus nemo sanè poterit vel explicando consequi, vel enumerando percellere. Quia quidem de re multa exstant clarissimorum virorum querimoniarum atque sententiarum. Seneca in primis dicit: miseram vitam hominum credebat, ut non dubitaverit dicere: Nemo vitam acciperet si daretur scientibus. Vide qui mores fuerunt Thracibus, qui natales hominum dies tamquam laborum initia plangebant; in funere autem, tamquam in eorum fine atque termino lætum diem agere atque gaudere solebant. Vide quid sanctus Iob senserit de humana vita: Quare de vulgata eduxisti me: qui utinam consumptus essem, &c. Hac ratione beatus vir multiplices humanæ vitæ miseras voluit explicare. Iam earum cognitio non modò ad orationis studium (de quo in præsentia Concione agimus) sed ad veram etiam cordis humilitatem, & humanæ gloriæ contemtionem plurimum adiumenti adfert. Si quis quærat, cur amator hominum Deus tot ærumnis eorum vitam voluerit exagitarè: inter causas illas, quæ non postremæ putamus, illa est, quòd hac ratione hominum insolentiam atque superbiam reprimere, & ad humilitatis studium voluerit incitare. Est enim humilitas (ut diuus ait Bernardus) ad humilitatem via. Sicut enim qui auri domi nutriunt, cum aliquando eas auolare contigerit, nece iterum coeperint, pennas nudant, vel alas præscindunt, nec iterum adminiculo fratræ, iterum aufugiant: ita cum Dominus hominem conditum celestibus donis (quæ initio conditio-

*Homo humi-
liatur cur.*

Tob. 5.

ne multa & præclara acceperat) elatum vidisset, meritò illum donis suis spoliavit, & velut implumem reliquit, ne diuinorum beneficiorum pennas sese iterum in sublime attolleret. Quid inde materiam sumeret sese efferendi, unde conditorem diligendi arripere debuisset? Quod igitur in tantis malis (quibus videlicet vita nostra vexatur) remedium diuina providentia reliquit? Illud certè quòd S. Tobias filio suo proposuit, dicens: Memor esto fili, quòd pauperem vitam gerimus: sed multa bona habebimus, si timuerimus Dominum. Hic vir sanctus breuiter mala omnia, quibus impugnamur, cõprehendit: quorum summum maximumque remedium in timore & vera in Deum pietate collocauit. Oportet nos vniuersam habere in Deo spem, & orationis vocem, qua eius misericordiam imploremus.

De Oratione sententiæ Patrum.

Cum reatu culpæ deprimimur, leuare ad Deum faciem cor- dis nostri veremur. Cum verò lamentis culpa diluitur, & sic perpetrata planguntur, ut plangenda non perpetrentur: magna nam fiducia nascitur, & ad conspicienda superna retributio- nis gaudia, mens nostra leuatur.

Si quod præcipit, facimus; quod petimus, obtinebimus: debet enim oratio fœliciti operatione, & oratione operatio.

Eò magis sancti exaudiuntur ad meritum, quò citius non ad votum exaudiuntur. Ex dilatione enim crescit desiderium.

Quoniam in medio laqueorum positi sumus, facile à celesti desiderio frigeſcimus. Quapropter assiduo indigemus munitione, ut expergefati, ad Deum nostram verum & summum bonum, cum diffugerimus, recurramus. Qui didicerunt à Domino Iesu Christo mites esse & humiles corde, plus cognitionibus mundantur, lectionibus instruuntur: utrumque bonum lectioe cognoscimus quòd facere debemus; in oratione, ea- dem accipimus quæ postulamus.

Oratio tua, locutio est ad Deum, quando legis, Deus tibi loquitur: quando oras, cum Deo loqueris. Orationis puræ magna est virtus: & velut fidelis nuncius, mandatum peragit: & pen- dat quo caro non peruenit. Idem super Psal. 65.

Cum aliquid aliquando tardius dat Deus, commendat dona, non negat. Desiderata diu, dulcius obtinentur: citò autem data vileſcunt. Idem Augustinus de verbis Dom. c. 1.

*Sententiæ
Patrum.*

*Gregorius
in Iob.*

*Idem in
Iob. epist.
Idem.*

*Augustinus
in Manna-
li.*

Idem.

Idem.

*Idem super
Psal. 75.*

Hieronymus. Ieiunio passiones corporis, oratione, pestes sanāde sumus. Quoties pro centū animabus psallimus, vel Missa tantum prodest cuilibet, quantum si pro qualibet canamus. Idem in epist.

Idem. Orationi lectio, lectioni succedat oratio. Breue videbitur tempus quod tantis operum varietatibus occupatur. Idem in Latam.

Ambrosius. Si pro te rogas tantum, pro te solus rogabis: si autem pro omnibus rogas, omnes pro te rogabunt. In Hexaem. lib. 1.

Bernardus. Licet omni hora, & omni loco oculi Domini nos speculentur, maxime tamen in oratione. licet enim semper videamur, sed tunc etiam presentamus nos, & ostendimus, quasi faciem faciem cum Domino colloquentes. Bernardus in epist.

Hilarius. Despiciuntur orationes leues, diffidentes, inutiles, seculi curis anxie, & rerum corporalium desideriis implicata, bonorum operum fructibus infocunda.

Bedae. Multum iuuat orationis puritatem, si omni loco vel tempore nos ab actibus temperemus illicitis: si semper ab otiosis leuocinationibus auditum pariter castigemus & lingua. Quamunque enim sapius agere, loqui, vel audire solemus, eadem necesse est sapius ad animum, quasi solitam propriamque recipiam ad sedem. & sicut volutabra sues palustria, columbae inrida solent frequentare fluentia, ita cogitationes immunda, immunda mentem perturbant, casta vero, spirituales sanctificant. Non conciliat Deum multiplex orationis sermo, sed purissima, sinceramque cordis intentio.

Isidorus. Oratio est pie mentis & humilis ad Deum conuersio, fides spe, & charitate subnixa.

Saluianus. Aures eius in preces eorum. Per id quod dicitur, diuinas aures in preces semper esse iustorum, non audientia tantum Deum sed quaedam quasi obedientia demonstratur. Semper enim audit, semper exaudit, illico audita concedit. Quam beati esse meminit, si quam promptam erga nos Dei obedientiam legimus, tam prompti ipsi Dominum audire vellemus.

Dionysius. Deus quidem omnibus adest, atque ipsi non adsunt omnia. Adsumus autem ei, ubi ipsum castissimis precibus, animoque purgato, atque ad diuinam coniunctionem idoneo, inuocamus. Itaque nos ipsos ad celsiorem diuinorum contuitum orationibus in primis comparamus.

Climacus. Sicuti fures cum arma regia in loco aliquo posita videntur, non illuc facile ascendunt: ita & qui corde orationem conueniunt, non facile ab intellectualibus consolationibus violari possunt.

Cum in orationis verbo vel dulcedine perfundi, vel commungi te sentis, in ipso persiste: tunc quippe custos noster nobiscum orat.

Tu non audis orationem tuam, & Deum vis audire precem tuam? Flecte, inquit, genua. curuasti quidem genua intus, sed mens tua foris vagabatur: corpus tuum intus in Ecclesia, sed animus tuus foris: os quidem loquebatur, sed mens usuras cogitabat.

Vbi oratio & gratiarum actio est, sancti Spiritus gratia accedit, & fugantur demones, & omnis contraria potentia aufugit atque discedit.

Orationes Sanctorum magnam habent vim, sed tunc sanè, cum nos pariter peccando postulamus.

Quae sequuntur sententiae, ex ipso auctore desumptae sunt.

Apocal. 7. appellantur orationes Sanctorum odoramenta. Quare? Quia suauissimè ante Dominum redolent. Cur ita? Quia cum Deus infinita & immensa bonitas sit; maxime ipsius naturae consentaneum est, de hominibus bene mereri, seque illis communicare. Gaudet autem huiusmodi opportunitate benedicti, cum creatura se per orationem suo creatori subiicit. Vita Christiana est sicut arbor inuersa, quae videlicet in caelo radices

habet, & caelo pendet, & in terra germinat. Vnde sicut tota olivae toris cura in fodiendis irrigandisque plantarum radicibus vertitur, quibus est terrae visceribus succus in alimentum arboris trahitur: ita maxima piorum cura in eo esse debet, ut cogitationibus & affectuum suorum radices in caelo figant, ut inde caelestis gratiae succum trahant, quo virtutum germina in terramel percussisse, iterum atque iterum percutit, donec eandem

illuc ad votum non exaudiat, perseveret tamen, quoniam si perseveranter pulsans, voti tandem compes fiet. Imbecillitatis enim magnitudo declarat, quantum diuina ope & orationis continuo studio egeamus, quo Dei opem imploremus. Omnia

ergo, quae infirma sunt, alieno subsidio egent, quo fulciantur. Atque quia vix pedibus consistere valet, assidua eget alimentis, quae nostras frequentes imbecillitates sunt, sacra lectio, oratio, medi

Idem.

Chrysostomus.
Oratio in cassis.

Idem.

Chrysostomus.

Auctor ipse.

Simile.

Simile.

Assiduitas in orando.

Similitudo inductio.

meditatio, ieiunium, silentium, occasionum peccādi fugatio, suum diligens custodia, & frequens Sacramentorum usus. Quorsum medicamēta sine salute? arma sine victoria? Eruditio sine scientia? & navigatio, nisi perueniatur ad portum? Enim qui cōp̄it inuocare nomen Domini, attribuitur, quod fructus orationis inueniatur, vt Abraham pater credentium, ita hic orationis pater meritō dici debet: cuius institutum postea innumērabiles monachi & anachoritæ sectati sunt, quorū omne opus gna perseuerantia in oratione opus est, & more Iacob tota nocte cum Deo luctandum, nec ab hac pia lucta cessandum. Moses oratam à Deo benedictionis gratiam cōsequamur. Moyses orando vicit Amalech: sic Balach per orationem Balaam cogitabat superare exercitum Israël.

MEDITATIO SIVE CONSIDERATIO

Gregorius. STVDE quāso, & quotidie creatoris tui verba meditare, discere cor Dei in verbis Dei, vt ad æterna suspires, vt mens tua ad cælestia gaudia maioribus desideriis accendatur: tanto enim tunc maior erit ei requies, quanto modo ab amore conditionis sui requies fuerit. In Moralibus.

Augustinus in Medit. Quāto magis homo mala sua intelligit, tantō amplius spirat & gemit. Meditatio siquidem parit scientiam, scientia compunctionem, compunctio deuotionem, deuotio commendat orationem.

Idem. Frumentum tuum, ne computrescat, leuas ad superiora. Frumento tuo quāris mutare locum, & cor permittis in terra putrescere?

Hugo. Ratio viuendi bona. Redi ad cor tuum, & subtiliter discute teipsum. Considera vnde venis, quō tendis, quomodo viuus, quid agis, quid admittis, quantum quotidie proficis, vel quantum deficis, quibus cogitationibus magis incuraris, quibus affectibus frequentius rangeris. Hugo lib. 3. de Anima.

Meditationis est persequari occulta; contemplationis est admirari perspicua. Idem in lib. de arca myst.

Idem lib. de claus. m. Sicut nullum est momentum quo homo nō vtatur vel fruatur Dei bonitate & misericordia: sic nullū debet esse momentum, quo eum præsentem non habeat in memoria. Omne tempus in quo de Deo non cogitas, hoc te computa perdidisti.

Isidorus de sum. bono. Omnis profectus ex lectione & meditatione procedit: quia enim nescimus, ex lectione discimus, meditatione cōseruamus. Memo

Memoria æterni ignis tecum singulis noctibus dormiat, te quoque euigilet: neque vnquam psalmodiæ tempore dominabitur tibi negligentia.

Memoria mortis semper tecum quiescat, tecumque simul euigilet, solaque semper ruminanda oratio Iesu. Nullum enim auditorium in somno his præstantius aut efficacius inuenies.

Præmus oculos ad lachrymas concitat, sic negotia secularia oculos mentis obnubilant. Vt cum in Sole ambulamus, etiam si aliam ob causam ambulemus, fit naturā tamen vt coloremur: sic cum doctorū libros legimus, sentimus orationem nostram quasi colorari.

Videmus non sine magna admiratione pullos omnes matres suas quocumque perrexerint sequi, nec ab earum latere diuelli. quod videre est in agnis, hœdis, & equarum, gallinarumque pulis, &c. Si ergo Deus multo magis Pater noster est, qui solus animam creauit, corpus verò (matre dormiente) mirabiliter in utero formauit: quomodo non illi semper adhærescimus? quomodo tam diu ab illo animo & cogitatione separamur? Dic: Meditatio cordis mei in conspectu, &c. Sic fulua cera ad Solis radios diu exposita, candida fit; & quo diutius sub Sole manet, eo fit candidior: ita anima nostra radiis iustitiæ Solis exposita

(quod quidem fit per eleuationem mentis in Deum) purior in dies efficitur. Qui, inquit Ecclesiasticus, timent Deum, præparabunt corda sua, &c. Hominis imago in speculo cōspecta, protinus aboleretur, vbi is sese ab eo auertit: ita si rerum conditor Dominus respicere nos desineret, in nihilum profusus, vnde facilius in operam dare debes, vt illi semper animo præsens sis. In cuius rei typum Sacerdotes quotidie in altari Domini ligna subicere præcipiebantur, quo ignis ille perpetuus esset.

Nisi quod lex tua meditatio mea est: luitur ergo diuina legis meditatio ad laborum patientiam. Qua de re vide Ambrosium super Psalmum, Beati immaculati. Sicut poma diu multumque saccharo aut melle decocta, vix proprii saporis aliquid retinent, sed solius sacchari dulcorem referunt: sic nos affectionem continui in lege Domini deponeremus. Meditationis rebus materia, & scopus describitur, Psal. 66. Ait enim Propheta: Cogitasti dies antiquos, & annos æternos in mente habui: & spiritum meum nocte cū corde meo, & exercitabar, & scopebādere debet, vt cordis puritatem & innocentiam consequamur.

De my

Ezechiel. De mysticis illis animalibus Ezechiel ait, quod facies corporis nostri pars, magisque conspicua est, operis nostri inuentum; pennae vero, mentis eleuationem designant. Hoc ergo sanctis viris praeceptum esse debet, quod omnis eorum meditatio, omnis cogitatio, ab infimis rebus abducta, ad caelestia tendat: in operibus suis nihil aliud quam placere Deo intendat; in cogitationibus vero nihil aliud iuuat eos cogitare Deum. Diuinorum operum considerationem commendat Moyses, Deuter. 4. Ne obliuiscaris verborum quae viderunt oculi tui, & ne excidant de corde tuo omnibus diebus vitae tuae. Quia verbo vir sanctus perceptorum in eo iunere beneficiorum memoriam, & assiduam meditationem commendat.

Gregorius in Moral. Contemplatio nos quasi ab hoc mundo mortuos veliti quae a terrenis desideriis susceptos, in intimis abscondit. Hoc magis cuique piorum propositum esse debet, ut quantum per huiusmodi occupationes licuerit, se totum diuinis laudibus, caelestiumque rerum contemplationi addicat, illamque diuinam vocem toto corde vsurpet: Vnam petij a Domino, hanc sequar: ut inhabitem in domo Domini. Item: Benedicam Dominum in omni tempore, &c. Qui diuinorum rerum contemplationi addicti, & quasi consecrati sunt, externis occupationibus veluti solent, nisi cum charitatis aut obedientiae necessitas vigeret, uti debent, cuius modica portio cibos condit, magna vero impides reddit. Immodicis enim occupationibus obuiatur animus, & a statu suo depellitur. Vnde Dominus: Martha, Martha, sollicita es, & turbaris erga plurima.

PRÆPARATIO ANIMI AD orationem & contemplationem.

Gregorius in Moral. INTENTIONI animae si exterior euagatio claudatur, interior secessus aperitur. Nam quod extra se spargi propter dissipatam mens non potest, eo supra se intendere per profectum potest: quia & in altum crescere arbor cogitur, quae per amos distendi prohibetur. Dei secreta non cognoscimus, si vigilamus in desideriis terrenis. Vnde Moyses in interiori deserto Deum videt, & in montem ducitur, ut cum Deo loquatur. Lege apud D. Gregorium, Moral. cap. 29. est sane caput aureum.

Attende & vide quanta aguntur in corde humano, & quomodo admodum ipse plerumque cogitationes impediatur variis cogitationibus, ita ut vix stet cor ad Deum suum. Augustinus loquitur per Psalmum 185.

luge silentium, & ab omni strepitu secularium perpetua quies, cogit caelestia meditari. In Meditatio.

Intentiones, cogitationes, & omnia interiora mea, venite, & ascendamus in montem, ubi Dominus videt, vel videtur. Cura, & alia negotia, expectate me hic cum a fine corpore isto, donec ego cum puero, ratione scilicet & intelligentia, usque illuc properantes, reuertamur ad vos: reuertemur enim, & heu reuertemur quam cito. Parentes, agrotante filio, si somnum forte faciem caput, obseruare studiosè solent, ne aliquo domestico in illo strepitu somnus ille interciderit: ita caelestis sponsus, animae dulciter quiescente & obdormiente, diligenter curat, si sponso dulcius: quid amantius? qui tali studio, talique adiutur: sponso ut in Canticis continetur: salutem & incolumitatem suorum prospicit: Properantem Moysen ad videndum rubum, Dominus, qui in eo erat, compefecit, dicens: Solue calciameta de pedibus tuis: locus enim in quo stas, terra sancta est. Quicumque primum adire cupis, quidquid terrenum & mortale est, seponere cedendum debes. Magna ergo puritate animi ad hoc officij acintra in cubiculum tuum, & illud implendum: Tu autem cum oraueris, eam terrenum eo tempore ingrediatur ora Patrem tuum in quod corripitur aggrauat animam, & terrena inhabitatio, &c. Referuntur a D. Bernardo quatuor veluti compedes animae: nempe necessitas, vanitas, curiositas, & voluptas. Singulaeque horum, ut cordis nostri puritatem inficiunt, ita ad celsum in caelum impediunt. Oportet nos magna preparatione, accedimus, & religione praeparare, cum ad orandum Dominum les hostias: ne cum illis temerariis duobus filiis Aaron, qui offerebant ignem alienum, pereamus incendio.

DEVOTIONIS ADIVMENTA & impedimenta.

Tria sunt quae vagam mentem stabilem faciunt: vigiliae, seruitutis, & oratio: quorum assiduitas, & iugis intentio, con- Abscondit se ipsam firmitatem. Ioannes Cassianus. inquirere gaudij afficitur, sicque illum instruit sibi adherere in- amandum ardentiùs inuitat. Idem.

Vnguen

Simile.

Vnguentum, quod curandis vulneribus adhibetur, diutius habere debet, quo sanitatem afferre possit. Cum ergo vulnerum animarum vulnera sanans, & suauissimo odore carnis foetorem consumens, deuotio sit, quæ ex oratione atque meditatione procedit, diutius orationi instandum, & in ea perorando est, ut spiritualis sanitatis, & virtutis eius participandum est, ut spiritualis sanitatis, & virtutis eius participandum est, ut spiritualis sanitatis, & virtutis eius participandum est.

Psal. 142.

Cor seruandum diligenter.

Prouerb. 4.

Norma viuendi.

Gaudium spirituale.

QUISQVIS diuinis consolationibus, donisque celestibus potiri optat, terrenas procul à se consolationes pellat, quoniam esse sine delectatione animus non potest, cum carnalibus destituitur, spirituales quærat. Qui sic terrenas à se repellunt, Dominus sua paterna cura & providentia sub umbra alarum suarum protegit, & in abscondito facies suæ tuetur à conturbatione hominum, & à contradictione linguarum. tum est quædam mirabilis dulcedo, qua Dominus ipsos lactat, & secum mirabili amoris & suauitatis glutino copulatur. Carnales homines vix mentem ad Deum eleuare queunt, hi eò deuenerunt, ut vix ab eo mentē diuellere possint. Quia si sit spiritualis lætitia, & gaudium spiritus, declarant illa verba: Intrans in domum meam, conuiescam cum illa. Non enim habet amaritudinem conuictus illius, nec tædium conuersationis illius, sed lætitiā & gaudium. Hinc illud Prophetæ: Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, &c. Et omnia ossa mea dicent: Domine quis similis tui? Vinum & musica lætificant cor, sed super utrumque dilectio sapientiæ. Sicut, inquit, Apostolus, abundant passionibus Christi in nobis, &c. Cum autem tribulationibus Deus afficit, ad humilitatem hortatur, cum consolationibus, ad charitatem. Ipse sit semper nobiscum.

Dominus quos tenet.

Sapient. 8.

Psal. 30.

Psal. 34.

2. Cor. 1.

IN FESTO ADSCENSIONIS DOMINI, CONCIO, IN QVA POST NARRATAM Dominicæ Adscensionis historiam, quo affectu & vitæ conuersatione Christum Dominum in cælum adscendentem sequi debeamus, exponitur.

THEMA. Dominus quidem Iesus postquam locutus est eis, assumptus est in cælum, & sedet à dextris Dei. Marci ultimo capite.

INTER omnia Domini Saluatoris festa, quæ religio Christiana celebranda suscepit, singulari quodam privilegio sacri huius diei solennitas eminet. Est enim, ut Bernardus ait, consummatio reliquarum festiuitatum, & (ut ita dicā) felix clausula itinerarij Filij Dei. Quia verò hoc tam longum iter salutis nostræ causa susceptum est, planè nostra lesum glorificare, sed etiā quid nobis contulerit hodie, intelligere. Nec enim minùs hodie salutis nostræ negotiū egit, cum in cælum adscendit, quàm cum in terris nobiscū versatus est. Discimus Christum Dominum adscensum nobis in cælum, suo adscensu paramisse: quādo is, & quò illū sequamur, ostēdit, & ducit. Quod D. August. intelligēs, seipsum ad hoc iter ingre-
tū, in qua adscripti sumus, & ciues decreti: ad quā nobis fiduciam ait: Vbi caro mea regnat, ibi me regnare credo. Vbi sancta mens dominatur, ibi me gloriosū futurū cōfido: & si peccata me excludunt, naturæ communio non repellit. Clausa manu generis, hic insignis triumphator confregit, & aperuit. In cuius rei typum Dominus post illum primorum parentum lapsum, posuit Cherubim ad ostium Paradisi, & gladium flammæ autem versatilem ad custodiendam viam ligni vitæ. Hanc autem adeo vigilatā, firmāque custodiam (quæ ferro & igne aditū homines prohibebat) Saluator sustulit. Ignem

Bernardus.

Adscensio Domini quid contulerit.

Augustinus.

Celi fores aperta.

Apostoli
Dominum
adorant.
Ioan. 26.

Amicorum
communia
omnia.

Christi tria
nomina ce-
lebraria.

Sacerdotis
officium.
Hebr. 5.

Ibidem.

Regis offi-
cium.

virtute ex alto, contra Reges & Principes, totamque mundi potentiam infracto & inuicto animo decertarint, ipsique pugnantibus, & mille tormentorum machinis obstitentibus, tandem longè lateque propagarint. Videris ergo, Auditores, quoniam salutaris nobis Christi Domini fuerit adscensus in cælum. Cuius rûm ubi à discipulorum oculis, Christi Domini præsentia soporata est, eos Euangelista memorat ibidem Dominum regressum adorasse, & cum gaudio magno in Hierusalem discessisse. Quare queso cum gaudio magno, cum magis de discessu suo Magistri morere quam gaudere debuissent: Prædixit illis discessum suum, & tristitia impleuit cor eorum: discedit, iam gaudent, plus enim doloris perpassio, quam prædictio torque re animum solet. Responsio in promptu est. Contristantur ob dilectissimi Magistri discessum: lachrymis tamen illis magni gaudium adiunctum fuit, quâdo hoc tam stupendo adscensu nis miraculo in fide diuinitatis eius plenissime cõfirmati sunt: cum illum non solum à mortuis resurrexisse, sed etiam corpore in cælum conscendisse, quod nulli hactenus mortalium cõre tigit, aperte viderunt. Ideoque adorasse hoc in loco adscenden- tem referunt: quod genus venerationis vni Deo tribuunt. Iam maiori fide præditi erant, iam occasionem gaudendi de eius omnipotentia & pollicitis certissimis conceperant. Amicorum omnia sunt communia, ergo in ipso compotes rerum omnium effecti erant. Ex hac Magistri familiaritate tristitia facile abolere, vel magna ex parte leuare poterant.

Sciendum variis modis Christum Dominum salutem no- stram operatum fuisse: cuius rei gratia variis nominibus in li- teris sanctis appellatur. Tria verò præcipua eius nomina ce- lebrantur; nempe Redemptoris, Regis, & Sacerdotis: qui his tri- bus officiis in salute nostra procuranda potissimum usus est. Vt Redemptor, sanguinis sui pretio nos à diaboli capritivitate redemit. Deinde etiam vt verus & legitimus Sacerdos (cuius est officium orare, aduocare, & offerre dona Deo pro salute ho- minum) salutis nostræ causam egit. Omnis enim Pontifex, ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in his que sunt ad Deum, vt offerat dona & sacrificia pro peccatis. Hoc autem munus Christus Dominus cumulatissime præstitit, qui (vt idem Apostolus ait) cum clamore valido, & lachrymis pro nobis orauit, & exauditus est pro sua reuerentia. Postremo eandem salutem nostram non modò vt Sacerdos, sed vt verus etiam Rex stabilivit atque promouit. Ad Regis enim officium præcipue pertinet, sapienter ciues suos regere, atque in suum

finem, hoc est, beatitudinem dirigere. Cum igitur hac triplici ratione salutem nostram Christus Dominus procurauerit, tri- plexque in hac re officium exercuerit, primum quidè officium inter nos agēs, exercuit, dum nos meritis, & sanguinis sui pre- tio à diaboli potestate redemit: at Sacerdotis & Regis officium non solum cum in terris vixit, sed nunc etiam cum in cælo re- goat, perpetuò exercet. Ait quidam vir pius: O verè felices, quorum aduocatus, ipse iudex est: pro quibus orat, qui pari ho- nore cum eo quem orat, adorandus est. Quam securus ageret, qui in Romana Curia negotium gerēs, vel patrem, vel fratrem opibus & dignitate præstantem, & Pontifici maximo gratum haberet? Quam letus ergo vir pius agere vitam debet, qui cum totus è cælo pendeat, talem ibidem apud Patrem aduocatum habeat, qui & gratia, & opibus, & potentia principatus omnes antecellat, & proximum post Patrem locum in cælesti illa cu- animo oblineat? Merito ergo Apostolus, bene sperare nos, & bono gnum, qui penetrauit cælos, Iesum Filium Dei, &c. Rectè Re- gius Propheta ait: Et in velamento alarum tuarum exultabo. Pater noster, ex hoc sacro monte, præsentibus ac stupentibus discipulis, in cælum sublatus est. Quæ autem lingua dicere, quis intellectus capere valeat, qua lætitia, quibus laudibus Sal- uator noster tot Angelorum, sanctorumque agminibus stipa- tus, in cælestem illam Hierusalem hodierna die conscenderit? Si enim tanta populi frequentia & lætitia idem in terrena Hie- rusalem excipi voluit, quando in eam moriturus intrauit; qua greditur: Si ab hominibus, quid ab Angelis? Si sic dum proce- dit ad pugnam; quid, quando peracta pugna cum triumpho re- namus; quid finitis laboribus, superato demone, spoliato tarta- ro, quando victor in cælum remeauit? Vide quid victori David, superatis Amalechitis, milites acclamabāt: Hæc est præda Da- uid. Simili modo, hodie Angeli latantes, Christo accinuerunt. Sic sacra illa Christi humanitas supra omnes Angelorum cho- ros exaltatur. Hic impletur illud sacri vatis: Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis. Hoc igitur die Saluator, qui tan suæ gloriam Patris infra omnia deiecerat, parè humili- que omnes, vt secum conuiscant, & confuscentur, ita se- cū in cælestibus cõsedere fecit. Cælū itaque, vt D. Augustinus

Felicitas no-
stra.

Hebr. 4.

Psal. 62.

Matth. 24.

Luc. 2.

1. Reg. 30.

Psal. 109.

Augusti-
nus.

ait, quod Deum miserat in terram, hominem quoque iam pot-
tare didicit in celum. Deus duobus modis Ecclesiam gubernat.
Exterius sanctissimis legibus, & Sacramentorum & doctrinae
miraculis Ecclesiam informat: interius verò spirituales in-
sum & motum in piorum animas diffundit, internis eos
tibus ad iustitiam & pietatem excitans. Quod quidem facit
non quatenus Deus est, sed etiā quatenus homo: hac enim
tione caput esse hominum predicatur: aliās enim & hominum
& Angelorum caput existit. Sicut enim igni virtutis ferunt
ita eius vim & naturam participat, vt simili etiā virtute &
potestate vrat: sic sacra illa humanitas Deo vnita, & ab eo de-
ficata, diuinas actiones & facultates tamquam instrumentum
diuinitati coniunctum obtinet. Cum ergo sacra Christi huma-
nitas Dei Verbo vnita sit, in eāque non aliud esse quam di-
num confitemur: haud dubium, quin vbi esse diuinum est, ibi
etiā diuinā actiones inueniantur. Ideoque nihil mirum, si
ipsa Spiritum, & gratiam suam (quod est diuinitatis proprium)
in mētes hominum diffundat, quod planē capitis officium est.

*Festa ad
quid insti-
tuta sint.*

Audistis, Auditores, Dominicā Adscensionis historiam: nunc
quid nos in hac sacra solennitate sentire, quidve facere par sit,
explicemus. Ecclesiae namque festa non ad solam Christi Do-
mini & sanctorum gloriam, sed ad nostram etiā vtilitatem
instituta sunt: vt illatum mysteriis & pie affici, & ad iustitiae
studium excitari valeamus.

Leo Papa.

Principiō igitur huius beneficii ratio exigit, vt cum Apollon-
is nos quoque simul & gaudere, & merore affici debeamus.
Nihil enim impedit, quo minus eadem de re, quamuis non ca-
de ratione, gaudere simul & dolere possimus. Gaudiū sunt Apo-
stoli, & nos (qui sumus mēbra Christi) gaudere debemus. Eius
gloria, nostra gloria est. Ait Leo Pont. Quos incorporatos
eius primi habitaculi felicitate deiecit, hos sibi incorporatos
Dei Filius ad Patris dexterā collocauit, & secum in caelestibus
cōsedere fecit. Omnia Saluatoris opera, siue quae ante passionem
siue quae post passionem gessit, nobis salutaria fuerūt. Mortuum
est enim propter peccata nostra: resurrexit propter iustificationem
nostrā: adscēdit autem in caelum, vt appareret vultum De-
i pro nobis, & caelestis hereditatis possessionē pro nobis ac-
peret. Amā olim Iudaeos valde afflixit, at ille suspensus est in
tribulo, & Mardocheus Iudaeus pro eo Princeps palatii conti-
tutus est, & totum genus Iudaeorum, Deo volente, ab impen-
dente morte liberatum. Quo tempore tanta illos inuasi tris-
tia, vt nouus quidam sol, nouaque lux orti illis visa sit. Hoc
exce-

*Aman su-
spensus.
Hister 7.*

templo, Auditores, poteritis vtrumque, quanta sit nobis ho-
derno die causa laetitiae, intelligere: in quo acerbissimū gene-
ris humani hostem diabolum, Christi morte destructum atque
deiectum: Christum autem Dominum generis nostri Princi-
pem in caelesti palatio exaltatū, & ad Patris dexteram colloca-
tum videmus. Hic est frater noster, os nostrū, caro nostra, qui
causam nostram apud Deum Patrem agit. Negotium igitur
Saluatoris non incongruē comparatur negotio Eliā Prophē-
tae. Hic cum tot annis, id est, tribus, & sex mēribus nō pluisset,
effecit, vt copiosissima descenderet pluuia, & arentem ac steri-
lem duritiam siccitate terram inebriaret, & maxima frugum ac
fructuum omnium vbertate fecundaret. Sic igitur Saluator
noster in terris agens, fuit quidem contemptus; at sublatus in
caelum, instar nubes copiosam caelestium donorum pluuiam in
terram demisit, quae vberimos pietatis & iustitiae fructus ē ste-
rili & vacuo virtutibus mundo proferret. De plenitudine enim
eius nos omnes accepimus, cui non ad mensuram Spiritus da-
tus est, sed ea plenitudine, vt velut ex quodam indeficienti
thesauro haberet semper quod erogaret. Ipse nobis preparat
locum, quādo perpetuō apud Patrem interpellat pro nobis, si-
cut Ioannes ait: Filioli, haec scribo vobis, &c. Ille vt miles fide-
lissimus vulnera Patri ostendat, quae ob illius gloriam accepit.
Illi nihil potest negari. Hic sanguis clamat de terra. Elephāti
bus in praelio milites, ad eorum iram acuendam, sanguinem
ostendunt: at superno illi Patri ostēsus Christi sanguis omnem
ab eius animo excutit irā, & copiosam ab eo impetrat miseri-
cordiam. Sic filius Israël pepercit, vbi vidit in superliminariis
sanguinem. Fuit ille sanguis Vnigeniti propitiatorū, quod fu-
rorem Patris mitigauit. Videte quanta nobis hodie cum Apo-
stolis sit causa gaudendi. Sed nec piis etiā meroris causa no-
uitur etiā merore affici debeamus: quod in omnibus mysteriis
vitz Domini Saluatoris ferē contingit. Huius enim rei gratia
mythicus ille Agnus, qui eius imaginem gerebat, cum agresti-
bus, hoc est, amaris lactucis manducari praecipiebatur: vt intel-
ligeremus, in omnibus Christi openbus recolendis (quāuis ea
rum nostrorum recordatione (quae illi laborum omnium ma-
iustitia est. Haec ergo luce subtracta, & iustitiae Sole occidente,
annōn. equum est, vt qui in mediis mundi tenebris relinqui-
mur, Solis huius absentiam sentiamus, & merore afficiamur.

*Christus
causam no-
stram agit.*

3. Reg. 17.

Ioan. 1.

1. Ioan. 2.

*Elephas ve
irritetur.*

Exod. 12.

*Lari tristitia
mista.*

Augusti-
nus in Me-
ditat.

Ioan. 14.
Bernardus.

Apoc. 3.

Christiana
vita perfi-
ctio.

Simile.

cum non amplius caelestem illam tubam mysteria diuini
sonatē audire, non stupenda illa opera, clarissima diuinitas
eius argumēta, cernere licebit? Quare dignum profecto est
orbitatis atque solitudinis huius sensu tacti, cum D. Augu-
stino dicamus: Recessisti consolator meus, nec vale dixisti. Qu-
erit ergo dicam? quid faciam? quō vadam? vbi eum queram? Et
Domine appare mihi, exhibe praesentiam tuam, & consolator
ero. Exhibe praesentiam tuam, & consecutus ero desiderium
meum. Vide quā dulci mēore piæ mentes in hac sacra die
affici debeant, cum amantissimi Parentis, & benignissimi Ma-
gistri sui praesentiam sibi subtrahi contemplantur. Diximus
Auditores, quid hac die sentire; nunc quid agere debeamus.
paucis explicandum est. quod quidem affectus ipsi, siue mor-
toris, siue lætitiæ, quos exposuimus, faciliè indicant. Si enim
summa felicitas nostra in Christi Domini præsentia sita est, ex-
que nobis in hoc exilio est adempta: quid igitur consequen-
tibus est, nisi vt omni studio eò peruenire contendamus, vbi ille est
est, quō ab eius felicissimo conspectu & contubernio nunquā am-
plius diuellamur? Qua autem via ad illum tendere debeamus,
ipse & verbis patefacit, & exemplis. Discipulis namque de hac
via querentibus, respondit: Ego sum via, veritas, & vita: nemo
venit ad Patrem nisi per me. Si igitur hæc omnia nobis Chri-
stus est, dicamus ergo cum Bernardo: Sequamur Domine te,
stus est, dicamus ergo cum Bernardo: Sequamur Domine te,
per te, ad te. Sequamur te, quia via: per te, quia vita: ad te, quia
veritas ad quam tendimus, & cuius visione beati erimus. Quia
igitur via Christus est, & is per labores ad requiem, per patienti-
am ad gloriam, per certamina ad coronam peruenit, hac illi-
lum nos via sequamur, si consequi ipsum volumus. Ad quod
nos idem in Apoc. præmio simul atque exemplo suo propo-
to, inuitat his verbis: Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in thro-
no meo: sicut ego vici, & sedi cum Patre meo in throno eius.
Magna planè merces, & votis omnibus expetenda. Christus
Saluator nō verbis solum, sed multo magis exemplo suo, Chri-
stiana vitæ perfectionem demonstravit. Christiana autem vi-
ta in charitate præcipue sita est. Vt autem charitas in nobis re-
tineatur, oportet omnia, quæ illi aduersantur, ac præcipue im-
moderatū sui amorem expugnare. Amor Dei, Deum omni-
bus rebus antepōnit: amor sui, res omnes Deo. Quocirca hic
superādus est, vt ille regnet in nobis. Charitas mentem in ce-
lū, vnde ea in nos descendit, attollere nititur: idque eò magis,
quō flagrantior est. Quo nomine igni rectè comparatur, sub
cuius imagine in Apostolos effusa est. Vt enim ignis vi sua alto

imperi loca supera & excelsa petit, vt repagula omnia, & in-
gentes etiā moles, quo sursum feratur, excutiat: ita mens cha-
ritatis igne flagrans, in eum toto imperu fertur, quē super om-
nia diligit. Vbi enim est thesaurus eius, ibi & cor eius est. Hinc
ait Apostolus: Nostra autem conuersatio in cælis est. Sicut au-
tem caelestis amor mentem hominis attollit in cælum: ita car-
nalis hic pōdere ac imperu suo ita deiecit, atque veluti demer-
git in terra, vt nihil aliud cogitet, nihil amet, nisi quod ad cul-
tum & oblectamentū corporis spectet. Itaque vt talpa sola ter-
ra altius, neque aliud quā terram querit: ita isti talpis cecio-
tes, bona sua omnia, opes omnes, atque felicitatem in terra po-
suerunt. Expugnemus igitur hunc, qui nos ad tartara demergit,
vtrius sit suum ius. Videtis ergo, Auditores, non tam chari-
tatem ipsam, quā viam ad eam consequendam esse diffi-
lem. Non erat difficile haustam aquam ē cisterna Bethlemiti-
ca ad Dauidem regem adferre, si Philistarū castra non obsti-
tissent. Charitas enim velut portus ad quem tendimus, & fida-
litoris statio est: iter autem ad illam veluti nauigatio quædam
est. In nauigatione autem laboris in portu verò quies & trāquil-
litas est. Sanctorum sanctorum per labores ad requiē, ac per mor-
tis acerbiteriam peruenit ad vitam: Pudeat ergo nos alia via in-
gredi, quā Rex noster ingressus est. Solus Salomon in deliciis
fuit, & ideo fortasse corruit. Amplectamur crucem Christi, &
illi associabimur. Amen.

Philip. 3.
Amor Dei
& mundi
qualis.
Simile.
Talpa simi-
les qui sint.

Simile.

Christus la-
bores susti-
nit.

DOMINICA POST ADSCENSIO-
NEM DOMINI, CONCIO, IN QUA
post Euangelicæ lectionis enarrationem, de Spi-
ritus sancti consolationibus, de quæ præparatio-
ne ad illum excipiendum, agitur.

THEMA. Cum venerit Paracletus, quem ego mittam vobis
a Patre, &c. Ioann. 15.

QVIS sit humanarum rerum status & miseranda
conditio, Auditores, paucis sapientissimus ille Sa-
lomon expressit, cum ait: Risus dolore miscebi-
tur, & extrema gaudij luctus occupabit. Quibus
verbis insinuare voluit, nihil in hac vita itabile
& immortū, nihil eodem cursu & perpetua felicitate decurrēs:
sed omnia, quæ sub Luna sunt, cū Luna ipsa quoque mutari, &

Proverb. 4.

*Simile.**Mutationes
variae.**Prudentis
quid pro-
ptum sit.**Iudicium
nostrum.**Psal. 89.**Simile.*

modò secundis, modò aduersis humanæ vitæ flatribus agitur. Itaque sicut in mari nunquam eadem semper aura nauigat, nec anni tempora eodem semper modo fluunt (sunt enim varietas diei & noctis, hyemis & veris, serenitatis & nubium varietas), ita planè in hac vita secundis aduersa, & aduersa secundis, lætis tristitia, tristibusque læta sibi succedunt, sequuntur vicibus consequuntur. Huius rei (vt alia præterea miris exemplum in sacra præsentis Euangelij lectione videre licet) qua Dominus ac Saluator noster & Paraclētus Spiritum totius consolationis & lætitiæ fontem discipulis pollicetur, simulque grauissimos labores, quos in dilatazione fidei passuri erant, prædicat: vt pro huius vitæ cōditione risus dolore misceatur, & gaudio doloribus excipiantur. Prædicat labores quos in Euangelij prædicatione passuri erant: eorundem laborum prædicatione promunit & armat, ne inopinati obruerentur. Viri sapientis proprium est, non præsentia tantum, sed futura etiam prudenter iudicio prospicere, & rerum conditionem non ex infanz multitudinis opinione, sed ex earundem natura metiri. Nos ad periculorum patientiam post pericula instruitur. Nos autem rerum, quas amamus, stabilitatem non ex earum essentia, sed ex amore ac desiderio ita metimur, vt quas æternas esse credimus, æternas etiam futuras arbitremur. Huius enim rei grauissimas sæpe pœnas pendere solemus: nimirum, vt amissa ea re, cui omnis nostra felicitas innitebatur, omnia nostra bona vno simul impetu concidant, & tunc diuinæ prouidentiam, omnia sempiterna cura & imperio moderantis, agnoscamus. Hac enim Deus illos disciplina erudit, vt nihil in hac vita firmum, nihil stabile & immotum esse credamus, nisi quod illius cura, & paterna prouidentia seruandum suscepit. Dextera tuam, inquit Propheta, sic notam fac, & eruditos conseruiam sapientia. Poteris exemplo agnoscere. Cur ego in vale vitæ ferreā aut æream soliditatem requiram? Vitrum est, vt vitrum igitur illud æstimabo, nec illius magis stabilitati, quam vitæ fragili, & mille periculis obnoxia, fidam. Sic Dominus futurorum clades prænunciare solet, vt hac prædicatione admoniti seipsos spiritualibus armis ad futura certamina præparent.

A V E M A R I A.

Ait igitur præsentibus discipulis: Cum veneris Paraclētus, ego mittam vobis à Patre. Ille enim insignium operum miraculorum quæ per vos patrabitur, admirabili quæ sapientia, quam ore vestro loquetur

loquetur (non enim vos eritis qui loquemini, sed Spiritus Patris vestri qui loquetur in vobis) clarissimum de me testimonium feret, & vos quoque testimonium perhibebitis: vt qui à doctrinæ meæ initio mihi adstitistis, & miranda opera mea vidistis. Hæc duo testimonia simul Apostoli post resurrectionem Domini ante Principes Sacerdotum protulerunt, cum de doctrinæ suæ veritate conquisiti, confidenter responderunt: Nos horum verborum testes sumus, & Spiritus sanctus, quem dedit Deus omnibus obedientibus sibi. Hac ergo ratione vos simul cum Spiritu sancto testimonium de me laturi estis. His etiam verbis aperte Spiritus sancti processionem à Patre simul & Filio esse docet: quibus vt diuinitatem, ita quoque potentiam, sapientiam, & munus etiam nos sanctificandi, roborandi, & consolandi accipit. Hic est omnium artifex, & omnem habet scientiam, modò quidem per ignem, modò per aquam (vt ceteras eius imagines præterea) significatur. Aqua sordes abluit, terram fecundat, Solis ardorem temperat, sitim extinguit: quæ omnia appositissime Spiritui sancto conueniunt. Is enim peccatorum nostrorum sordes lauat, fructus æternæ vitæ in nobis profert, cupiditatis ardorem temperat, & sitim terrenorum gaudiorum, cælestium exhibitione restinguit: atque hoc modo solatium, in labore refugium, & tutissimum in periculis & tentatione firmamentum.

Quem Spiritum Paraclētum, eundem & Spiritum veritatis appellat: vt qui non modò voluntatem hominis spirituali consolatione afficiat, sed intellectum eius peccati tenebris obscuratum, lucis suæ veritatis illustret. Hoc enim veritatis lumine, in his densissimis Aegyptiorum tenebris egebamus, ne nos tot errorum, corruptissimorumque iudiciorum tenebræ comprehenderent. Maxime igitur ad institutionem vitæ nostræ diuinæ veritatis radius necessarius erat, ad quem in tantis tenebris confugeremus, in quem vnum intueremur, quo actiones nostras ad optatum finem dirigeremus, qui quæ nobis esset inuitis certissimus doctor. Neceffe est vt ad hunc assidue ducere cōsequamur, ac dicamus: Emitte lucem tuam, & veritatem tuam, &c. Et illumina oculos meos, ne vnquam obdormiam, &c.

Hactenus quidem Saluator spiritualia munimenta discipulis nobis: proposuit: nunc labores ipsos defenbit, ad quos fecit: Spiritualia hæc arma contulit. Sequitur enim: Hæc loquens sum vobis vt non scandalizemini. Absque Synagogis facient vos: scilicet

*Matth. 20.**Act. 4.**Sapient. 1.**Aqua proprietas.
Spiritus sanctus proprius.**Psal. 42.**Psal. 12.*

Apostoli
hominibus
salutares.

Simile.

Mundus
infans.

Proverb. 18.

Matth. 5.

1. Cor. 4.

Tyrannorum
opinio.Opinio
munda
de piis.

sed venit hora, ut omnis qui, &c. Constat, nullos unquam homines
hominibus magis salutares, quam Apostolos exstitisse, quod
los ab horridis tenebris ad lucē, à cultu lapidū & lignorum
veri Dei cultum, à morte denique sempiterna ad immortalē
vitam traducere summo studio nitebantur: cō tamen mundi
insania processerat, ut sicut phrenesis morbo laborantes, quā
rum omne rationis lumē extinctū est, in nullos magis, quam
in medicari & sanare volentes insaniunt: ita planē mundus
nullum genus hominum atrocius deservit, quam in hos ipsos,
qui ipsum exitiali morbo laborātem sanare volebant. Illi ferē
omnem malorum sensum cum ipsa virtute amiserunt: hoc hī
quia minora non curamus. Quæ lædunt corpus, facillē cura-
mus; quæ autem animam, negligimus. Scriptum est: Peccator
cū in profundum malorum, contemnit. In hoc misere-
rando statu mundus erat; quare nihil mirum, si ita in eos qui
sanare ipsum cupiebant, efferatus esset. *Hæc locus sum vobis, ut
non scandalizemini:* hoc est, ut cū vos futura mala adocueritis,
de gradu virtutis & constantiæ minimē depellant, nec malo-
rum pondere succumbere faciant. Quæ verò mala securura
sint, protinus explicat, cū subdit: *Absque synagoga facietis vo-
bis hoc est, maximis cōtumeliis vos afficient; sed memēte quid
dixerim vobis: Beati eritis cū maledixerint vobis, &c.* Efficient
vos tamquam publicam perniciem ac pestem, imō putabunt
se obsequium præstituros Deo gratissimum, cū vos omnium
tormētorum genere ē medio sustulerint. Paulus de se, ac alio-
rum nomine testatur: Facti sumus tamquam purgamenta huius
mundi. Deos suos sanguine nostro arbitrabantur placari. Hæc
autem impia persuasio adeo tenaciter hominum pectora il-
lis temporibus occupavit, ut hac de causa D. Augustinus libros
de Ciuit. Dei, & Siluanus contra Gentes, & ante hos ipsos di-
uus Cyprianus aduersus Demetrianū, clarissima ediderint vo-
lumina, quibus peruersam hanc infidelium opinionem ex ho-
minum mentibus euellere conati sunt: qui videlicet noue
Christianorum religioni omnia quibus tunc mundus vige-
bat mala imputabant: quocirca necesse esse, eam ē mūdo pro-
fus eliminari, quo mundus in pace ageret, cælestibusque bene-
ficiis potiretur. Quo quid demētius, aut execrabilius fingi po-
tuit? Tali peruersa persuasionē & modo in Catholicos Caloni-
niani hæretici laborant. Sed vnde tantus furor, vnde hæc tanta
rabies? *Quia,* inquit, *non nouerunt Patrem, neque me. Quid ergo
nosse poterant, qui te Domine, Dei virtutem, & Dei sapientiam
ignorabāt? Necesse igitur erat eos in tenebris & caligine*

Simile.

Herodias
insana.Matth. 14.
Virtutē im-
probi colit.Deus qui
cognoscitur.

Psalm. 26.

estati, qui duo hæc veritatis, & sapientiæ lumina nō videbāt.
Quare autem mundus veritatis lumen adeo sit execratus, pau-
cis vno exemplo declarabimus. Sicut enim lumē sanis quidem
oculis gratissimum, lusciosis verò & ægris molestissimum est:
ita sane sanis mentibus, & ab omni turpitudinis contagio pu-
ris, nihil veritatis candore iucundius, nihil amabilius: impuris
autem & carnalium voluptatum cœno immeris, nihil acerbius
ea veritate, quæ eas sordes & impuritates execratur & damnat,
quæque splendore suo earū detestabilem prauitatem detegit,
& in lucem prodit. Annon cū multi alij tyranni, tum vel
maximē adultera Herodias ostendit, quæ tam immani odio
aut, ut sancti viri supplicium Herodis regno prætulit? Vir-
tutem quidem impuri etiam homines admirantur & colunt,
sed, ut quidam tamen dixit, Probitas laudatur & alget. Laudant
virtutem, quomodo iudicij & magistratuum seueritatem lau-
dant, quam tamen in rebus suis locū habere nolunt. Quæ cū
ita sint, non mirum, si sancti Apostoli, qui tanta cura improbos
homines ab impietate & iniustitia ad honestatis studium tra-
hebant, quæque virtutis lucem lippientibus oculis
præferebant, adeo acerbum contra se impiorum odium & ra-
dihabes? Quod ergo tātis malis, Domine, remedium
his expositos relinquis? Subdit protinus: *Sed hæc locus sum vobis, ut
cum venerit hora, eorum reminiscamini, quia ego dixi vobis.* Pri-
mario ante discipulis prænuñciasse, ne quicquam illis inopina-
tum accideret, ut dictū est ante. Est hīc & aliud quod nō mo-
dum præbet solatium & munimentum est, hæc ipsa mala
diuinitatem agnoscebant, quod ex prædicatione Magistri illius
bant in ipsa morte Deum adiutorem & protectorem. Poterant
quem timebo? &c. Adfuit & sancti Paracleri consolatio, quæ
enim spirituales deliciae à carnalibus distant, non solum quod
illæ roborentur istæ molles & effeminatas, illæ autem viriles &
strenuos animos generant. Dulcedo autem Spiritus Paracleri
reculens, quo hanc tantam suauitatem percipiant, qua ad diui-
fideles inuino nascentis Ecclesiæ copiosissime fruebantur. Sic
enim

Astor. enim in Actis Apostolorum legimus: Ecclesia edificata, ambulans in timore Domini, & consolatione Spiritus sancti replebatur. Hac igitur pleni & roborati Apostoli, ibat gaudiores a conspectu consilij, quod digni essent habitu pio & vultu Iesu contumeliam pati. Magnum est in contumeliis & verberibus, & carcere gaudere: sed quāto maius est, summam dignitatem & gloriam in hoc sitā esse existimare? Colligimus ergo Dei consilio factum esse, ut prius quidem Paracletus ueniret, qui Apostolorum pectora ad pugnam roboraret, quā aduersus eos mundus insurgeret. Prius enim vires prebent, deinde certamina subsequuntur: prius armis spiritualibus instrui, deinde cum huius mundi princepe dimicare debebant. Hoc dicitur in certamine superioris Deus, qui pios consolatur, quis ergo tristitia afficere valeat? Vtinam, Auditores, huius diuini Spiritus vel minima scintilla intra viscera nostra effluat: illud dubium quin nulla mundi vis, nullus morior, nullę carnis depulcebreg mentem nostram de gradu virtutis & constantie depellere possent. Hęc sunt solatia, quę Dominus Apostolis, & postea omnibus ad ferendos propter iustitiam labores, impartitur. Haftenus de Euangelica lectione: nunc ad id quod initio proposuimus, id est, de preparatione Spiritus sancti, agemus.

Preparatio ad Spiritum sanctum.

Cum animus noster presensibus & sensibilibus bonis maxime capiatur, futura verō & spiritalia fastidiat, quia quāuis sunt, minimē vult percipere: hac ergo de causa Spiritus ille, cuius unus quandam celestium gaudiorum pregustationem, ac veluti primitias piis in hoc etiam exilio largitur: quibus exiguū saltem ratione celestis gaudij magnitudinem, velut ergo quę percepta fluminis magnitudinem, agnoscant. Sicut ergo quę preciosa vina distrahere cupiunt, exemplar aliquod in exiguo vase videndum atque gustandum emptoribus offerunt, quod sapore, odore, atque coloris eius splendore illecti, ad illud emendum alliciantur: ita planē infinita illa bonitas, quę mortales cunctos sui participes efficere cupit, superne dulcedinis exiguā quędam pregustamenta multis elargitur, quō ad suum huius boni plenitudinem consequendam acius incitent. Sic ex Cananorum terra, quam Iudeis pollicitus fuerat, infudit quosdam fructus, sicut scilicet, vinas, & malogranata afferri voluit, ut eorum pulchritudine & suauitate capti, nec in necessitatem, nec dimicandi pericula pertimescerent: sic etiam precorę felicitatis pręlibationem quandā piis in hoc exilio prębere voluit. Verum mundi bona, id est, omnia oblectamenta, nempe imperia, regna, opes, ad hac collata, nihil sunt. Hęc apud

Numer. 13. Mundi oblectamenta varia.

Simile.

homines in magno sunt pretio: at ad sapientiam collata, nihili sunt. Melior est, ait Sapiens, sapientia cunctis preciosissimis, &c. *Proh. 8.* Sed quis tandem hoc seculi hominibus persuadere valeat? Reclamet autem quātum vult mundus, ego diuina oracula non solum corruptissimo multitudinis iudicio, sed omnī seculofelicitatis auctor est ipse Spiritus paracletus. officium eius describit Esaias Propheta: Consolabitur ergo Dominus Sion, & consolabitur omnes ruinas eius, &c. Si enim omnipotēs Deus hoc sibi manus pios consolādi delegit: qualis erit illa consolatio, quę a tali fonte proficiscitur? Quid enim ab immensa illa maiestate, quod non eius magnitudinem referat, oriri potest? Idem autē & adhuc longē clariū alio in loco per eundem Prophetā his verbis pollicetur: Ad vbera portabimini, & super genibus blandientur vobis. Quomodo si mater blandiatur, ita ego consolabor vos. Quibus verbis quid dulcius? quid blādius? quid plusquam materna Dei indulgentia persuantur? Iam si a me percipere possitis: scitote eiusdem auctoris esse & dona tribuere, & ad donorum suorum perceptionem animam preparare. Quare ille orandus est, ut vos sibi aptare, & ad dona sua percipiendā preparare dignetur. Hac ergo primū ratione dignum Spiritui sancto habitaculum preparatur, si ipsum assidue preceatur, ut mentes nostras casta sibi habitacula preparare dignetur. Nec vlla nos diffidentia ab hoc instituto reuocare debet, cum vocem veritatis nos his verbis confirmantem audiamus: Si vos cum sitis mali, nostis bona dare filiis vestris, quantū magis Pater vester celestis dabit Spiritum bonum petentibus se? Ex quibus verbis liquidō constat, assiduum precandū ad Spiritus sancti dona percipiendā cū primis iuuare. Nemo tamen sibi hoc sufficere putet, nisi manum etiam ad hebraus paratissē vigilando, & bene agendo, prospere beneprofecta, maximē tamen fidēi nostrę consentanea est: quę gentia esse docet. Itaque non satis est, Spiritum sanctum, ut omni genere virtutū ornare studeas. Sicut enim omnibus mētrero debet, quo in illum naturę conditor animam infundat, quę

Esa. 51. Consolatio diuina immensa.

Esa. 66.

Animam preparare Dei est.

Luc. 11.

Salust. in Catilin. Milicium vota qualis.

Simile.

Mens or-
nanda.

Auguſti-
nus.

Iſa. 14.

1. Cor. 5.

Anima or-
namenta.

Animalia
que offeren-
da a nobis.

Patientia eſt
baculus vi-
tae noſtrae.

1. Ioan. 4.

quæ ſenſus ipſos perficit, & rationali vita afficit: ita cæleſtibus
donis inſtructa eſſe ea mens debet, quæ domicilium ſui ſe
Spiritu ſancto parat. Quæ tamen dona nemo ſine eadem
Spiritus ope ſe aſſecuturum ſperet: quæ idem ruſus mentem
ingreſſus perficit, & nouis auget incrementis. Ille Spiritus
ſanctum habet, quiſquis Deum diligit, & habendo meretur
plus habeat, & plus habendo plus diligat. Tabernaculum tem-
monij variis erat coloribus & figuris fabricatum: ſic conueni-
ut Eccleſia Chriſti, & fidelis anima (in qua cæleſtis commo-
tur Spiritus) virtutum atque donorum cæleſtium ornamentis
ornata, quo dignum tanto hoſpiti fiat tabernaculum. Neque
enim diuini oculi auro, argento, purpura, cæterisque hiſ ſimili-
bus rebus oblectantur, ſed iis virtutibus, quæ per hæc ipſa inle-
liguntur. Quod enim piorum mentes tabernaculum Dei ſibi
idem ipſe Dominus teſtatur, cum ait: Si quis diligit me, ſe-
monem meum ſeruabit, &c. Apoſtolus quoque: Templum, ſi-
quit, Dei ſanctum eſt, quod eſtis vos. Quiſquis igitur ad hæc
tantam dignitatem adſpirat, totis ſtudiis incumbat, vt omni-
menta illa omnia intra ſe ſpiritualiter habeat, quæ corporali-
ter Dominus in tabernaculo illo requirebat. Fuerunt ibi duo al-
taria; alterum intra tabernaculum, alterum extra illud. In primo
accendebatur thus, in altero animalia in ſacrificium macta-
bantur. ita in anima noſtra, in primo altari thus deuote orati-
onis ac dilectionis offeratur Domino in altero altari, ſerui mor-
res, id eſt, ſuperbia, laſciuia, luxuria, & ſimiles affectus offeren-
di ſunt ac mactandi Deo. Cupiditates & propria voluntas (hi
enim hoſtiis promeretur Deus) iugulandæ & amputandæ ſunt.
Duo altaria ſtatuenda ſunt. Sunt qui orant, qui tamen iræ, auar-
bitiis & auaritiæ intra ſe morbum retinent: hi ſane non ac-
cent duo altaria; & minus etiam placent Deo. Porro autem co-
tabernaculi oraculum opponitur velum, quod ex quatuor co-
loribus contextum erat, nempe purpura, coccodraco quidē ſanguis
& byſſo retorta, atque hyacintho. Et in purpura quidē ſanguis
neo colore patientiam, quæ totius vitæ & peregrinationis no-
ſtræ quaſi baculus quidam eſt, intelligimus; quo in aduerſis re-
bus (quibus hæc vita referta eſt) ſuſtinetur. In coccodraco habet
tincto, duplex charitas deſignatur: hoc enim mandatum ſumus
mus à Deo, vt qui diligit Deum, diligat & fratrem ſuum. Hæc
autem iungitur byſſus retorta. Byſſi nitor caſtitatem candore
ſuo ſignificat: quæ tamen retorta eſſe debet, quia nemo illa
tam diu caſtitate ſine carnis maceratione retinere poterit.
Ridiculum eſt enim intra varias carnis delicias atque cometa-
carnis

carnis puritatem conſeruare velle: idcircoque non mirum, ſi
mundus ardet libidinibus, quia quiſque, quantum poteſt, deli-
cis carnis indulget. Hinc Ioannes Climacus ait: Qui, inquit, ſine
ſine carnis maceratione, carnis laſciuiam ſuperare vult, ſimilis
eſt ei, qui panem proiciens, canem à ſe abigere nititur. Po-
ſtremus color hyacinthinus, hoc eſt, caruleus ſine cæleſtis eſt:
quo admonemur terrenis rebus deſpectis, cæleſtia cogitare ap-
petere, & ad cæleſtia gaudia toto ſtudio feſtinare: quandoqui-
dem non habemus ciuitatem hîc manentem, ſed futuram in-
quimus. Videmus igitur omnes illos, qui piè viuere volunt
in Chriſto, tribulationem oportere pati. Nam ſicut aurum in
hoſtiæ probatur, ita eos Dominus probat, & quaſi holocauſti
mbulationes inſormis: & ex omnibus hiſ liberabit eos Domi-
nus. Quare Dominus eos conſolari non deſinit. ſic enim ait
in corde meo, conſolationes tuæ lætificauerunt animam meam.
Cæterum cum ea ſit humani animi natura, vt ſine delectatio-
ne aliqua eſſe nequeat, nec fas ſit impuris illum voluptatibus
interiri: neceſſe profecto erat, ſpiritualibus eum delictis foueri,
quo illum diuina prouidentia (quæ non deficit in iis, quæ ad
voluptatibus abſtineret. Hoc autem munus Spiritui ſancto
preſtat igitur nobis Spiritus ſanctus, vt abdicata ſæda volu-
ptate carnis, ſpiritualibus delictis ſubinde recreemur. Sic Pa-
tenarum voluptatum corda miris delictis afficit, & ad omnium ter-
res ſines ad conſolationes tanti hoſpitis, neceſſe eſt, vt pri-
purgemus. In malenolam enim animam non introibit ſapientia.
Sicut tenebræ pelli primum neceſſe eſt: quo lucis ſplendo-
re aer illuſtretur: ita peccatorum tenebræ fugandæ prius ab-
anima ſunt, quo diuini Spiritus luce & gratia compleatur. Se-
cundo, exemplum Apoſtolorum imitandum, qui erant perfe-
orationis eſſe ad impetrandum efficaciffimam. Spiritus igitur
totius ſanctitatis & pietatis clamorem continuum non con-
maximo ſuo malo, inſumere non piger, at ſemihoram in ora-
tione, ſine Diuino officio perſtare naſceat. vide qualis ſpiritus
in illis operetur. Orationes ergo noſtras ieiuniis, eleemoſynis,
D d

Similitudo.

2. Tim. 3.

Pſal. 33.

Pſal. 93.

Sapient. 1.
Simile.

Act. 1.

iniuriarum remissione, vigili sensuum custodia, & cupiditatum
abdicatione adiuuare debemus; quo talibus præsidis fides
celos penetrare, atque inde caelestes opes, & eximia spiritus
sancti dona nobis impetrare valeant. Amen.

IN DIE SANCTO PENTECOSTES

CONCIO: IN QVA HISTORIA

Aduentus Spiritus sancti, quam S. Lucas Act. 2.
describit, enarratur: ac deinde, ad quid positi-
um idem Spiritus sanctus venerit, & cur in
specie flatus venerit, exponitur.

THEMA. Factus est repente de caelo sonus, tanquam ad-
uenientis spiritus vehementis. Act. 2.

VAMVIS sacratissima huius diei solennitas
Auditorum, discipulorum Domini propria esse vi-
deatur (qui primitias hodie spiritus percipientes)
nos tamen nullo modo ab eius participatione se-
cludimur. Siquidem Spiritus sanctus, qui hodie
na die in illos descendit, sic planè descendit, ut quàm diu
lum steterit, ipse quoque apud nos mansurus sit. Hoc est enim
quod in fidei Symbolo quotidie profiteamur, cum sanctam Ec-
clesiam, & Sanctorum communionem nos credere dicimus.
Confitemur enim, in mundo esse piorum & sanctorum homi-
num cœtum, in quibus Spiritus sanctus sedem sibi & domici-
lium elegerit, cuius ductu atque applausu rebus omnibus re-
tenis, tanquam inanibus, & celeriter interituris, spreto atque
contemptis, spem omnem, amorem & felicitatem suam in vi-
Deo positam & constitutam habeant. Propter cuius gloriam &
obedientiam non modò terrena ista contemnere, sed vitam
etiam & sanguinem profundere parati sunt. Hic est ignis qui
è caelis hodie effusus est, & in mundo planè ad finem usque
mundi integer & inextinctus in mentibus multorum fidelium
permanebit. Cuius rei typum gessit ignis ille qui supra Moysen
sacrificium, quod in deserto obtulit, è caelo descendit: qui de-
inceps appositis quotidie manu Sacerdotum lignis, in sacro loco
usque ad captiuitatem Babylonicam adseruatus, postillam mi-
rabili ratione restitutus est. Qua de re in 2. Machab. lib. 2.
primum legimus: Cum in Persidem ducerentur patres nostri, &
Agitur ibi de igni qui in suis sacrificiis immolari solebat.

Pentecoste
ad nos per-
sinet.

Deus amor
noster est.

Ignis sacer
quid pro-
notet.

2. Machab. 2.

Uster ignis è caelo demissus, & hoc nouo miraculo restitutus,
quo omnia veteris sacrificia Legis incendebantur, typi caelestis
ignis tenet, qui hodie Apostolorum pectora incendit. Sicut enim
nullum olim sacrificium Deo gratum erat, nisi hoc igne com-
bueretur: ita nullum iustitiæ, aut pietatis, aut laudis sacrifi-
cium acceptum Deo est, nisi ab hoc diuini Spiritus igne virtu-
tibus trahatur. Quicquid enim honestè feceris, nisi hoc diuini
amoris igne conditum fuerit, gratum Deo non est. Hic diui-
nus ignis permanebit nobiscum ad finem mundi, & in piorum
mentibus habitabit. Videmus solennitatem hanc non ad Apo-
stolos solos, sed etiam ad nos pertinere. Oremus opem diui-
nam suppliciter.

Sacrificium
ut grati sit.

AUE MARIA.

ANTEQVAM de huius diei mysterio incipiam differere,
dignitatem solennitatis præsentis paucis indicabo. Nomen ha-
bet Græcè; Pentecosten, quod quinquagesimum diem signi-
ficat: quo die Iudæi memoriam celebrabant amplissimi cuius-
dam beneficii, quod in illos Dñs quinquagesimo die, postea-
quam ab Aegypto egressi erant, contulerat. Descendens quippe
in montem Sinai, iter illis ad felicitatem, & immortalem vi-
tam ostendit: dum leges dedit, quibus & ritè Deum colere, &
eius felicitatis participes effici possent. Quod quidem benefi-
cium ait: Quæ est gens tam inclyta, quæ habeat caeremonias,
iustitiam, & vniuersam Legem, quam ego proponam ho-
minibus? Huius igitur tanti beneficii memo-
riam Iudæi hoc quinquagesimo die celebrabant, laudis & gra-
tularum actionis Domino sacrificium offerentes: quod soli inter
tunc, soli sine villo errore veri Dei notitiam, & ritum colendi na-
tiones delecti essent, quibus diuina eloquia crederen-
tibus essent. Hæc tamen Lex, quamuis meritò inter magna Dei
beneficia numeranda esset, non tamen omnino perfecta & ab-
soluta erat: multa in ea meritò desiderabantur. Ostendebat qui-
dem iter in caelum: at homini per communem peccati mortuum
imbecillo, vires ad ingrediendum non suppeditabat. Peccati
quidem fugam præcipiebat, sed peccati odium non præbebat.
Præterea cum multa quidem hominibus alias concessa prohi-
beret, prohibitione ipsa peccandi acuebat appetitum (qui ferè
& prohibitionum multitudine, plura infirmis hominibus per-

Pentecoste
unde.

Exod. 32.

Deut. 4.

Iudæi soli
Deum cole-
bant.

Lex imper-
festa.

Lex Christi
per se
ma.

Hierem. 31.

Euangelii
quid pra-
stat.

Augusti-
ni.

Aristoteles.

Euangelii
Legis
diferen-
tia.

Exod. 20.

occasionem non quidem datam, sed acceptam, offendiculum
bebat. Vbi enim non est Lex, nec prauaricatio: constituitur
Legem, prauaricationis pariter occasio constituitur. Habet
quae infirmis hominibus offendiculo esse poterant, hodie
die Spiritus ille aduentu suo sustulit: dum fidelium mentes
illapsus, non modo splendidissimo lucis suae fulgore eos illu-
nauit, sed etiam charitatis igne in amorem rerum diuinarum
accendit, & afflatu suo ad omnia Legis praecepta perfectissime
implenda vires contulit. Quod ita futurum esse, multo ante
Dominus per Hieremiam hoc memorabili vaticinio pollice-
tus fuerat: Ecce, inquit, dies venient, dicit Dominus, & fecerit
domui Israel, & domui Iudae foedus nouum, non secundum pa-
ctum, quod pepigi cum patribus vestris, &c. Dabo Legem mentis
in visceribus eorum, & in cordibus eorum scribam eam. Cum
autem nouum foedus & pactum, siue noua Legem auditis, non
solum Euangelium atramento & calamo scriptum, sed praesentem
pue Spiritum sanctum cogitatione complecti debemus. Prae-
enim noua Lex (vt D. Augustinus, ceterique Patres docent)
ipsa Spiritus sancti gratia, eiusque diuina praesentia est. Prae-
puum autem atque maximu in Lege noua, & in quo tota eius
vis consistit, est gratia Spiritus sancti: quae & mentem colendam
ad pietatem & iustitiam erudit, & ad eam studiosè colendam
afflatu suo incitat & impellit. Quid, inquit Diuus Augustinus,
sunt Leges nouae, nisi virtutes in cordibus fidelium mouet. Alia
nos ad officia sua acriter & suauiter exsequenda mouet. Alia
eriter, inquit, quia, vt Philosophus ait, non est admodum modum
eile ea agere quae vir iustus agit, sed difficile tamè est, eo modo
agere, quo ille agit, hoc est, proprio & alacri animo. Quae ex re
vtiusque Legis discrimina animaduersione quidem dignissi-
ma cognoscere licebit. Illa siquidem Lex scripta fuit in tabulis
lapideis: haec verò in cordibus fidelium, in quibus habitat Spiritus
sanctus. Illa solum erudiebat & illuminabat intellectum, & vehementer
haec verò & illuminat longè clariùs intellectum, & vehementer
in amorem Dei inflammat affectum. Illa via solum ostende-
bat in caelum: haec & viam ostendit, & vires atque animam ad
ingredendum adit. Illa poenis ac terroribus homines in offi-
cio coëtebat: haec amore magis ad pietatem & officium inuoc-
tat. Quocirca illa timoris Lex, haec amoris esse dicitur. Illa
uorum, qui poenarum metu à malo coërcerentur, haec verò
rum, qui amore magis ad obedientiam incitantur. Vnde etiam
Dominus illa feret legem, tanto filios Israel timore coërcere
sit, vt perterriti, atque pauore perculsi, ad Moysen dicerent

loquere tu nobis, & audiemus: non loquatur nobis Dominus, ne
moriamur. Quibus ait ille: Nolite timere, vt enim proba-
tatis. At hoc die fideles, amoris igne de caelo immisso, non
timoris, sed amoris Spiritu in noua vita informati & animati
sunt. Vnde Apostolus: Non accepistis spiritum seruitutis ite-
rum in timore, sed accepistis spiritum adoptionis filiorum Dei,
in quo clamamus, Abba pater: hoc est, qui filiorum in pectore
nostro amorem ingenerans, facit nos Deum toto affectu tam-
quam parentem, & vnicum salutis auctorem, inuocare. Est &
dignitate nascitur: quod quidem ex impari vtriusque Legis
Lex per Moysen data est, gratia & veritas per Iesum Christum
facta est. Quò verò Legislator dignior, hoc & Lex praestantior
aque sublimior. His ita constitutis, facile est animaduertere
quanta sit huius diei solennitas, quantaque à nobis deuotione
& alacritate celebranda. Si enim Iudaei olim ex omni natione,
quae sub caelo est, Hierosolymam confluebant, vt pro lata legis
beneficio omnes in commune Domino gratias agerent: quid
pro litera Spiritum, pro Lege denique Moysis, Christi gratiam
percepimus? Quò ergo maius beneficium, hoc & solennitas
dignior, & charitas ardentior, & gratiarum actio debet esse de-
tior. Haec de solennitatis dignitate praefati, eius nunc histo-
riam, & historiarum mysterium, quantum nobis per diuinam gra-
tiam licuerit, explicare incipiamus.

Saluator noster profecturus ad Patrem, cum discipulos suos
ante se conseruatos abscessu suo videret, multis eos & ma-
ximè rationibus consolatus est. Familiare enim Domino est,
mentem ipsius causa susceptum lenire & mitigare. Inter va-
ria autem doloris lenimenta, pollicetur illis loco ipsius alium
socii solatorem, qui perpetuo cum illis sit permanens. Iam hac
socii solatorem, qui perpetuo cum illis sit permanens. Iam hac
nem mentem excitabant. Haec ante passionem. Post resurre-
ctionem iterum eadem promissa renouauit, confirmauitque:
Ego, inquit, promissum Patris mittam, &c. Et, Ioannes bap-
tizans aqua, &c. Haec tanta spe erecti eorum animi, post Magi-
strum adscelsum, in conaculo mortis Sion, sese vno consilio, atque
vna mente conuiderunt, cum Maria matre Iesu, ac ceteris piis
Christi. Orationis enim proprium munus & officium est, hunc
Spiritum continuis clamoribus petere; praemium verò, quod

Rom. 8.

Ioan. 1.

Pentecostes
quia so-
lennitas.

Historia ex-
plicatur.

Luc. 11.

Act. 1.

Orationis
munus.

*Error quorunda
conditur de
prædestina
tione.*

*Opera bona
requiruntur.*

Simile.

*Apostolorum
gaudium.*

Ioel. 2.

ita postulaueris, impetrare. Hoc exemplo multorum emulandi potest, qui dicuntur solent: Iam à Deo decretum est, tandem fors mihi euentura sit; neque irritum villo modo potest, quod ille decreuit, volo ergo genio indulgere: nulla diuina poterit immutare decreta. Ita & Apostoli Philoſophi poterant: Ecce omnia complentur: quare ergo oramus, quare iunamus? nobis sterrentibus adueniet Spiritus sanctus. Ita nos cogitabant: sed dies noctesque Dominicam promissionis precibus continuis urgebant. Hoc ferè diuinæ prouidentie exigit, ut quamuis ipse in opere salutis nostræ, quod præcipuum & summum est, exsequatur, nos tamen vult, ut quod pro virili nostra possumus (quāuis exiguum, & tātis eius beneficiis impar sit) exsequamur. Aliter enim magnam concordia atque ignauia nostræ occasione beneficiis suis præberet. Dominus igitur hæc sacra concio his deest post adscensum Domini deus in orationibus perseveraret, & promissum à Domino Pentecostes festum Iudæis instaret, Factus est repente de caelo sonus: tum quam aduenientis spiritus vehementis: & repleuit totam domum, erant Apostoli sedentes, &c. Eo namque claritatis splendore illuminatis ardore, eaque diuinorum mysteriorum cognitione illustrati, ut continere se non possent, quin vocibus & clamoribus immensam diuinæ bonitatis magnitudinem linguis omnibus prædicarent. Quid enim aliud facerent, qui tantam diuini Spiritus plenitudinem & lucem acceperant, quantam nulli antea Patriarcha, nulli Prophetæ fuerant consecuti? Hic igitur celestis ignis in eorum cordibus exæstuans, quomodo has flammæ accendere potuisset? Si aqua, quæ natura grauis est, & deorsum naturalis impetu fertur, ubi igni admota vehementem ignis calorem concepit, velut naturæ suæ oblita, sursum nititur, nec in vasis angustias continetur, sed foras erumpit: quid mirum, si Apostolica peccata, ubi hoc celesti igne exarserunt, in has laudes & confessionis voces erumperent? Mirati sunt plerique, dicentes: Hi musto pleni sunt. At Petrus horum contrudit temeritates, declarans, nunc vnigeniti Patris Filij meritum & sanguinem Deum placatum, quasi diuitiarum suarum prodigium, thesaurum gratiarum effudisse, ut Ioel varicinatus fuerat. Non enim solum Iudææ finibus hæc tantæ opes continendæ erant, sed ad omnem carnem profundendæ. Hæc tanta gratiarum vberitas omnem hodie carnem effusa esse dicitur: quoniam licet eorum viginti homines tantum illam perceperint, hi tamen sacrificium donandi eam cæteris acceperunt.

Hæc

*Spiritus sanctus
adquiritur
veneris.*

*Viuendum
bene quomodo.*

Iacob. 4.

Baruch. 4.

Hactenus historia rei gesta, quam simplicibus penè verbis Lucas exposuit: quæ tamen tot penè mysteriis, quot verbis reſerta est. Verum quod totius historiae veluti caput est, tractamus: nempe, ad quid potissimum Spiritus sanctus è caelo inquam delapsus sit. Cui quaestioni tam multa responderi possunt, quam sunt multa beneficia, quæ nobis hoc vnico beneficio cõferuntur: quæ & maxima, & innumera sunt. Præcipua tamen reformaret, animosque nostros à iustitiæ & pietatis cultu abhorrentes ad iustitiam potenter incitaret. Duo autem nobis diuine sunt necessaria, quo per viam salutis & iustitiæ ingreſſus ad agendum propensio. Hoc est, ut sciamus quoniam modo iustitia colenda sit: deinde ut ex animo eam colere velimus. Multi enim sciunt, quo pacto viuendum sit, qui tamen cupiditatibus suis implicati, vehementer illud ipsum vitæ genus, quod probant, detestantur atque refugunt. Quis enim nesciat penuriam, mendacium, furtum, homicidium & adulterium detestanda esse? Contra verò castitatem, humilitatem, charitatem, & omnes denique virtutes esse sectandas? Quid ergo hominibus ad pietatem & iustitiam deest? Nimirum, certa & firma voluntas præstandi quod intelligas. Quam multi enim sunt, qui cum sciant virtutem & probitatem esse maximè expetendam, libidinum tamen & voluptatum amore deſecti, eam deserunt? Quibus illud Poëtæ maximè conuenire videtur: Video meliora, proboque, Deteriora sequor. In hæc auiam miseriam homo propter commune naturæ peccatum corripitur. Iam sciens bonum, & non facienti, peccatum est illi. Seruus vero Indice inexcusabilis est. Spiritus sanctus igitur ad hoc est naturæ, ut quod veteri Legi deerat, abundè suppleret, ut lapsæ naturæ morbum sanaret, ut algentem hominis voluntatem igne diuinæ legis studium inflammaret. Quo factum est, ut qui hoc diuinæ legis studio plenius afflari fuere, maiori deinceps ardore & tena & visibilia anteà quaesissent. Quod ita futurum esse, longè sus videret, ut erraretis à Deo, sic decies tantum conuenientes, hoc est, opes, honores, voluptates, potentiam, confectentur: unde item quo ardore martyres ad caelestia flagrant. Vnde in

Fides est operis fundamentum, charitas autem ædificatio: hæc in cælesti patria manet. Quam Spiritus nobis hodie misericorditer concedere dignetur, qui cum Patre & Filio viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

FERIA SECUNDA PENTECOSTES

CONCIO EX DVABVS COLLECTA

in qua primùm omnia, quæ piis hominibus ad salutem necessaria sunt, ab vno Spiritu sancto plenissimè donari declaratur: inde effectus, quos in piorum mentibus operatur, sigillatim differuntur.

THEMA. *Paracletus autem Spiritus sanctus, quem mittit Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia, quaecunque dixero vobis.* Ioan. 14.

LEBRAMVS, Auditores, aduentum Spiritus sancti. Quis autem pro dignitate hæc tantam gratiarum, hoc tantum opus, hoc tam ingens diuine pietatis & misericordiae beneficium potuit explicare? Est enim aduentus hic omnium diuinorum operum, omnium spiritalium gratiarum velut finis. Imò verò quicquid in orbe terrarum diuina providentia molita est, in hunc præcipuè finem destinatum, ut huius diuini Spiritus participes efficermur: atque ita in eius sobole censeremur, & eius tandem hereditatem consequeremur. Duo hic explicanda potissimùm: alterum, quænam sint huius diuini Spiritus officia, quæ in piorum mentibus exequuntur; alterum verò quonam modo eiusdem Spiritus & gratiarum participes fieri valeamus. Ad hunc Spiritum consequendum illa est recta via, ipsius vera cognitio. Sic enim Saluator ait: Ego rogabo Patrem, & alium Paracletum dabit vobis, ut maneat vobiscum in æternum, &c. Quia igitur mundus nescit eum, ideo nunc accipit eum. Quia nimirum quod non agnosceimus, non magnificamus: & quod non quærimus, non inuenimus. Ut ergo Spiritum sanctum inueniamus, necesse est ut illum prius agnoscamus, eo modo quo illum cognouerunt discipuli, quibus ait Dominus: Vos autem cognoscetis eum, quia apud vos manebit, & in vobis erit. Ex eius ergo mansionem & diuinam in vobis operationem illum planè agnosceris. Quia quidè cognitione, nulla in hac

Dei cognitio via optima.

Ioan. 14.

Spiritus sanctum ut cognoscamus.

Simile.

vita nec certior, nec efficacior, nec etiam vtilior est. Ut enim nemo mellis dulcedinem, aut ignis calorem plenius nouit, quam qui vtriusque vim experiendo magis quam audiendo percipit: ita nemo Spiritus sancti virtutem & efficaciam perfectius intelligit, quam qui illius intra se vim frequenter experiendo siue legendo. Ad hæc autem cognitionem multum valere doctrina, quæ torpentem excitat mentem, ut experiiri & possidere gestiat, quod tam magnificis laudibus commendari audit. Ut igitur de hoc summo diuinæ charitatis beneficio dignum aliquid dicere valeamus, cælestem opem, sacratissimæ Virginis interuentu, suppliciter imploremus.

A VE MARIA.

SYMMVM diuinæ pietatis beneficium festis hodie, Auditores, laudibus celebramus; in quo videlicet Spiritus sanctus ad hoc tantum munus hominibus præstandum è cælo delatus, & in Apostolica pectora effusus, hanc tantam benignitatem & gratiam visibili etiam signo declarare dignatus est. Quamuis autem ipse vnus idemque simplicissimus sit, creaturæ autem corporis visibus deseruientes innumereis tamen inesse fuit, imò supra omnia est. Illas namque plures esse necesse fuit, quia imperfectæ erant, nec vna aliqua præstare omnia poterat: at hic, qui summè perfectus est, qui vnus in se omnia continet, qui bonorum omnium fons inexhaustus est, vnus quo splendore fulgeant, multorum congerie, quod cuique decet, refici & suppleri debuit. Sol autem idè vnus est, quia cum splendidissimus sit, aliorum siderum accessione non eget. Idem igitur de conditore nostro sentiendum est, qui in summa naturæ sue simplicitate, rerum omnium conditarum perfectiones quæ, quod tibi est, non potest esse argenti. Vinum quod tibi est, non potest tibi esse panis: Deus verò totus tibi est, in eo totum tentus, ipsum solum se desiderate ostendit, his verbis: Nihil Domine peto, nisi te, quia tu es Doctor & doctrina, Medicus & medicina, amor & amator, tu es donum, tu es dator, vita & propositus conseruator. Quam quidem sententiam diuus Gregorius ui & veteris Testamento, Dauid, Daniele, Amos, Petrum, Paulum,

Spiritus sanctus omnia potest.

Simile.

Sol vnus, & Deus vnus.

Augustinus.

Idem.

Gregorius.

*Spiritus sancti opera.**Spiritus unus & multiplex.**Refugiū nostrū quale.**B. Franciscus.**Esa. 26.**Simile.*

Paulum, & Matthæum, & apertis oculis fidei intueor. Implet namque Spiritus sanctus puerum citharædū, & Psalmistam: cit: implet pastorem armentarium, & Prophetam facit: implet abstinentem puerum, & iudicem senem facit: implet puerum, & principem Apostolorum facit: implet persecutorem, & doctorem gentium facit: implet publicanum, & Evangelistam facit. Quam ergo dementes sumus qui hunc Spiritum non querimus? Cum igitur rerum omnium perfectiones atque virtutes in Deo sint, longè melius sola eius cura & providentia animæ nostræ consultum est, quàm si infinitam rerum congeriem ad eius curam & obsequium Dominus destinasset. Hic enim de causa Spiritus unus & multiplex esse dicitur: quia omnium est artifex, omnem habens scientiam, omnia potens, & omnia, quæ ad animæ salutem spectant, cumulatissime præstans. Quid enim est, quo homo ad hanc celestem vitam egeat, quod is abundè non tribuat? Si enim luce & remota cognitione indiget, Spiritus veritatis est: si viribus deficiat, virtus & fortitudo est: si ægritudine laborat, medicus & medicamentum est: si doctrina eget, Ecclesia, atque præcipue parvulorum magister est: si viæ ducem querit, certissimus in celis dux est: si inter hostes periclitatur, defensor & protektor noster est: si variis vitæ huius arumnis premitur, Paracletus hoc est, consolator est: adiutor in opportunitatibus & in necessitate est: atque ut semel finiam, vnus omnibus omnia est. Hoc autem diuus Franciscus, & omnes beati aperitissime intellegunt, quando illa Esaie verba proferunt: Omnia opera nostra operatus es in nobis Domine. Illius abscessu, nec lux, nec vita, nec decus, nec iucunditas vlla reperitur. Omnia tenebris obducuntur, pestiferis morbis impediuntur, luctu & merore accumbunt, conficiuntur. At illius præsentis numine, novus repentinus ornatus exoritur: omniaque lata & collustrata conspiciuntur. Spiritus sanctus mentem hominis ingrediens, peccata fugat: sicut enim adueniente luce tenebræ diffugiunt: ita Spiritu sancto mentem hominis occupante, peccatorum tenebræ, ipsæ luce fugatæ, evanescent. Ipse enim est lux splendens, peccata remissio omnium peccatorum. Deinde non contentus peccata eliminasse, & ab æternæ mortis supplicio hominem liberasse, ne iterum in eadem mala relabatur, mentem eius spiritualibus armis munit, & omnium donorum ornamentis decorat. Omnia præstat cumulatissime, quæ ad animarum salutem necessaria sunt. Est quoque maximè necessarium, ut Spiritus sancti donum & gratia adsit, quo nouo quodam munere liberemur

*Arbitrium liberū quis confirmet.**Eusebius.**Simile.**Spiritus sancti ratio.**Pacti materia quæ.**Apocal. 2.
1. Pet. 1.
Psalm. 35.*

nostrum arbitrium dirigat, ne diuinis muneribus abutamur, nec ab eorum ductu & præscriptione declinemus. Quis primo nostro parente donis instructior? quis Salomone sapientior? Vterque tamen miserabiliter corruit: quoniam donis illis vti pie & sanctè noluerunt. Nunquid prodest si quisquam parentem magnam parvulo conferat facultatem, nisi providere studeat & tutorem? Ita ergo & Paracletus regeneratis in Christo & consolator & tutor est. Quartum præterea Spiritus sancti munus & officium est, internis nos motibus ad officia virtutum excitare. Vt enim quamuis oculos vigentes habeamus, interna tamen luce ad videndum egemus: ita quamuis anima gratiæ beneficio sanata, & ad rectè operandum instructa sit, opere tamen & luce diuini Spiritus eget, quo ad rectè operandum incitetur. Hic igitur Spiritus, iusti mentem inhabitans, non cessat, non dormitat, sed iungi semper afflatu & impulsu ad bene operandum incedit. Cum igitur sanctis votis atque desideriis, pulsque motibus nos agitari sentimus, huic diuino Spiritui gratias agere debemus, qui nos ad vias vitæ, & studium immortalitatis incendit. Quis hæc tanta beneficia, quæ nobis satis nota sunt, adferre potest, nisi Spiritus, idemque totius pacis & unitatis effector? Hic seditionis (qui unitatis Spiritus appellatur) materiam tollit, & efficit ut omnes idem expectant, sintque similes inter se moribus & vitæ, & quilibet in altero sui imitator se deuiantem perspiciat, & arctissimo Spiritus sancti vinculo voluntas efficiatur. Ex huiusmodi fructibus pax illa, quæ exultat, ut in summa tranquillitate versetur. Ex his tantis bonis nati, quod Petrus latitiam inenarrabilem appellat, quod David totientem voluptatis esse dicit, quod postremò Christus gaudium sempiternum fore prænuñciauit. Iam vide quæ olim illud. Aliis omnibus posthabitis, in Spiritus sancti munere & studio, quo affecta, quæque animi contentione, & ardore, hunc Domini hospitium desiderare, querere, & continuis votis à quiete dignetur. Vnde colligimus, hoc festum esse festum temporis. Quoties enim interno aliquo diuini Spiritus motu vel desiderio agimur, vel spirituali gaudio afficimur; toties

Simile

Deut. 1.

Cor filij sine
mariti mo-
riantur im-
mature.Psal. 143.
Preparatio
ad Spiritum
sanctum re-
cipiendum.Amor ni-
mus ad ter-
renas res
est.

Simile.

linguam nostram in cælestis huius hospitis præconi-
deberemus. Hic persimilis pastori gregem suum per riu-
ducet. Sicut enim boni pastoris est, per eos tramites
ducere, atque deducere, in quibus & lata gramina inueniuntur, &
ferarum insidiis liberati, & itineris anfractus & præcipitia
uitare queant: ita summus ille Pastor, quas oues in cælestes
las adducere destinavit, ipse se illis viæ comitem, ipse pater
& protectorem exhibet: qui illis frequenter ignorantibus, im-
minentia pericula, & noxia cuncta depellit, & salutaria submi-
nistat. Moyses verò Spiritum sanctum parenci similem facit,
qui filiolum per huius vitæ vias difficiles & obscuras vadentem
manu prehensum ducit, cum ait: Portauit te Dominus pare-
tuus in omni via, per quam ambulasti, sicut portare solet pater
filium paruulum, donec venires ad locum hunc. Idem quoque
interdum charissimos filios matribus, & vxoribus viros immo-
tura morte rapit: quod futurorum præscius intelligat, immo-
tum erga illos amoris affectum, magno eis ad purum diuini-
tatis amorem impedimento futurum. Harum autem rerum
causas, dum in hac vita degimus, frequenter ignoramus: quæ
tamen in futura vita, ipso Domino tradente, agnosceamus: scilicet
ille nobis, quicquid ad salutem nostram sine nobis molitus fue-
rit, indicabit: & a quibus nos tum corporis, tum anime pericu-
lis liberauerit, ostendet. Rectè ille ait: Spiritus tuus bonus de-
ducet me in terram rectam. Vt igitur huic pernecessario ho-
spiti habitaculum in anima nostra præparemus, necessum est, vi-
mentem nostram ab immoderato terrenarum rerum amore auer-
sam, ad cælestia traducere studeamus. Aliter enim præcipit
amorem pollutam inhabitare dignabitur. Cum enim præcipit
eius officium sit mentem ad sublimia attollere, & cælestium re-
rum amore incendere; fieri non potest, ut quisquam mente suble-
tus: quum hæc duo sibi inuicem aduersentur. Seculares, inquit
diuus Gregorius, mentes quantum se foris per desideria dilata-
tant, tantum ad receptionem Spiritus sancti finem cordis an-
gustant. Sicut enim venator insequens feram, non tam illam
manibus comprehendere, quam sagittis congerere studet: his
enim vulnerata, in illius tandem potestatem venit: ita calli-
dus ille animarum venator satis sibi esse præstat, si animarum
iēcitur immoderato terrenarum rerum amore lauciet: sic enim
vulnerata mens, & ad terrena deflecta; in quæuis scelera facili-
dilabitur: dummodo id assequatur, quod immoderato amore

Sapient. 8.

Spiritus san-
ctus mentes
piorum in-
habitat.Trinitatis
quid pro-
prium sit.Homo quæ-
ti Deum con-
stat.

plectitur. Tergat sordes prauis operis, qui Deo præparat do-
num mentis. In animam maleuolam non intrabit sapientia;
multiplici in corpore subdito peccatis. Nunc quoniam de
tione Spiritus sancti officio & munere diximus; qua ra-
tione is cælum & terram impleat, & omnibus in rebus in-
sit. Est ille quidem omnibus in rebus: sed hac tamen ratione,
quod vniuscuiusque rei naturam in suo esse naturali confer-
uer. Ceterum in anima iusti longè aliter esse dicitur. Nō enim
num cælesti virtute eleuatur: dum eam purgat, illuminat, persi-
cipit, diuinæque imagine informat: atque ita diuinæ similitudi-
similitudinem, quæ erit in futura vita, disponit & præparat.
Hac singulari ratione Spiritus sanctus in anima iusti esse dici-
tio est. Hoc opus Spiritui sancto potissimum attribuitur.
Creatio rerum, diuinæ omnipotentiae, gubernatio, prouidentia;
verò & charitati, diuinæ ordo atque dispositio, sapientiae; bonitati
idem igitur Deus omnia quidem in omnibus operatur: sed in
hæc magis elucet, ut proposita à nobis exempla declarant.
Postremo illud etiam animaduertendum est, simili penè ra-
tione diuinis personis quædam attribui, quæ alioqui omnibus
communis sunt: Patri enim, quoniam diuinitatis principium
est, potentia; Filio, quia Patris Verbum, & conceptus paternæ
mentis est, sapientia; Spiritui sancto, qui Patris & Filij amor
est, amor & bonitas tribuuntur. Hinc omnia gratiarum mune-
ra, omnia spiritualia charismata, omnia Prophetarum eloquia,
Spiritus sancti munera esse dicuntur: quia omnia hæc immen-
sa charitatis & bonitatis opera sunt, quibus ad hominū salu-
tem promouendam bonitas & misericordia sua vtitur. Inter
hæc opera, sanctificatio summam Dei bonitatem, charitatem
que declarat. Quanta enim bonitas & charitas est, immensam
illam & infinitam maiestatem, sedem sibi in hoc angusto tugu-
no deligere, & mansionem in eo facere, vilissimique hominū
participem reddere, illumque diuinitatis & sanctitatis sue
Qui enim hæc tria diligenter ponderauerit: nempe hominis
vilitatē, Dei sublimitatē, & operis huius dignitatē: nūquā satis
poterit demerari hanc tantā Dei nostri bonitatem & charitatē.

Hic

Ioan. 14.

Ioan. 7.

Esa. 53.

Corda nostra
ut mouean-
tur.
Vita Christi
qualis.

Simile.

Ignis natu-
ra.

His ita constitutis, facile liquet, qua ratione opus hoc, & tota Trinitas, & Spiritus sancti proprium sit. Vnde quamquam Spiritus sanctus, eandem tota Trinitas inhabitat, quatenus Domino, qui ait: Ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. Hic Spiritus post Christi aduentum in carnem in terram missus est. Voluit hac ratione Pater celestis ostendere, hoc tam præclarum donum (in quo salutis humana summa constituta est) Christo Domino atque Seruatori nostro adhibendum esse. Ipse enim hoc donum nobis precibus suis impetrauit, sicut ipse ait: Ego rogabo Patrem, & alium Paracletum dabit vobis, ut maneat vobiscum in æternum. Neque precibus solum, sed multo magis meritis & passionibus suis beneficio tantum hoc munus nobis promeruit. Hinc Ioannes Spiritus nondum erat datus, quia Iesus nondum erat glorificatus. Sic & Esaias Passionis virtutem longè præiudicauit: Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longævum, & voluntas Domini in manu eius dirigitur. Quia videlicet ob immensum, quos in hac vita propter Patris sui gloriam perculit labores, et piofissima gratiarum munera in eos quos sanguinis sui pretio redemit, effundi videbit. Sic voluit hac tanta sua tolerantia corda nostra ad ferrea emollire, & ad mutuam amoris vicem reddendam incitare. Vnde si quis paulò attentius Christi Domini vitam consideret, inueniet planè omnia eius opera, miracula, verba, exempla, & beneficia, esse ignita quædam iacula, quibus voluntatem nostram amoris sui telo fauciarer, & charitatis igne incendat. Ferreum hominis pectus, hoc tantæ charitatis igne molliendum erat. Iam ultimo loco dicendum de specie ignis, quæ de aëris significatione dictum est. Habemus quidem in hac vita magnam occasionem disputandi, cur se hac specie hominibus assignare voluerit. Vix enim quicquam in rebus corporeis ita, quod varios atque multiplices Spiritus Sancti effectus significet. Vnde sicut Saluator corpus suum in Sacramento exhibere dicit, hoc vno verbo omnia quæ corporeis elementis edentibus efficit, Sacramentum hoc in piorum mentibus videri debet designari: sic cum Spiritus sanctus sub ignis specie naturam suam declarare voluit: omnia ferè, quæ ad ignis naturam pertinent, sibi etiam spiritualiter conuenire docuit. Vnde sicut ignis incendit, liquat, durat, sursum agit, & omnia, quæ ei applicita & coniuncta fuerint, sui similia facere conuenit: sic etiam Spiritus sanctus, quam mentem occupauerit, reuerentia celestium amore incendit, dulcedinis suauitate liquefacit, similitudinis virtute roborat, ad superna eleuat, & sui tādē similes

hoc est, spirituales, sanctas, atque diuinam (quatenus homini licet) efficere conatur. Sicut enim aqua illa, quam Samaritanæ Dominus promisit, salit in vitam æternam (vnde eadem profecta est) ita Spiritus hic celestis eos quoque, quos inhabitat, sic in celestem patriam subleuat, ut eas omnes, & cogitationes, & studia, atque opera ad illam semper dirigat. Hoc igitur igne per incensum, flagrant amore Dei: ita quæcumque faciunt, ad illius gloriam referunt. Hinc Dionysius: Radij, inquit, diuine claritatis, qui ad nos usque demittuntur, rursum ad colligentis Spiritus unitatem, diuinamque simplicitatem nos conuertunt. Quia in re piscatorum artem diuina Sapiencia imitari videtur: qui hamum filo pendentem in aquarum ima demittunt, ut pisces in imo residentes ad supra trahant. Sic enim Spiritus sanctus è cælo in terram demissus, terrenos homines secum subuehit in cælum, quamuis illud ad mortem, hoc ad vitam fidelibus tribuendam ordinetur. Ab hac autem intentione puritate, omnium actionum nostrarum merita proficiscuntur, quoniam sapientissimus ille spiritum ponderator in operibus nostris non tam manum, quam animum, hoc est, non tam externam operis faciem, quam internam mentis intentionem considerat. Nos illa opera, quæ aut ignominie, aut laboris & doloris aliquid præ se ferre videntur, fugimus ac detestamur: ea vero quæ commoditatibus nostris, aut glorie seruiunt, libenter amplectimur. Ad hoc præcipue Spiritus sanctus è cælo in terram missus est, ut mentes nostras à terrenis ad cælestia eleuaret, ut mundo mortui, Deo viuamus, & in terris positi, cælestia amplectamur, illis inhiemus, illorum studio & amore flagremus, imò etiam mori propter illa pulcherrimum iudicemus, quo tandem ad plenam eorum possessionem, Spiritu sancto ducente, & in via diuigante, peruenire mereamur. Amen.

* * *

Ec

Spiritus
sancti gra-
tia aqua est.

Ioan. 4.

Dionysius.

Simile.

Labores nos
significamus.

Spiritus san-
ctus cur
missus sit.

IN FESTO SANCTISSIMAE TRINITATIS, CONCIO, IN QUA PRIMUM quidem Deum esse evidenti ratione probatur: deinde quomodo is in personis trinitatis explicatur; partim sanctarum literarum, partim verò insignium aliquot Philosophorum testimoniis comprobatur.

THEMA. *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.* Math. vii.

IN his concionibus, Auditores, quas in sanctorum festis habere solemus, hanc ferè rationem sequimur, ut præcipuas eorum virtutes & præclaras actiones explicemus: quo eximia eorum sanctitas & divina gratia, quæ illis semper adfuit, illustri & magnificentior appareat. Quæ verò præsentis diei solennitas non sancti alicuius, sed sanctorum est; eandem dicendi rationem in hac ipsa concione sequi constitui: ut videlicet altissimas Dei nostri virtutes & laudes, quatenus infinitati nostræ concessum fuerit, ipso adiuvante, & orationis nostræ cursu dirigente, prædicem. Huius autem argumenti tractationi obstat in primis ipsius rei, de qua agendum est, difficultas: quæ ut altissima, ita etiam ad intellegendum difficilis, & ad explicandū difficilior est. Inter omnia Christi hæc religionis dogmata, quæ fidelibus credenda proponuntur, principem locum beatissimæ Trinitatis mysterium obtinere, nemo est qui nesciat. Quamvis autem eorū dogmatum beatissimæ Trinitatis mysterio (quod sublimitate sua omnem humanæ mentis intelligentiam superat) tanto magis fides loqui habet, quanto minus illud humana ratio comprehendere cum potest. Pro summa enim ratione homini pio fides est: quæ Deum renelante sine ulla rationis attestatōe firmissimum præceptum assensum. Richardus de S. Victore rectè ait, fidem esse totius spiritualis ædificij, & humanæ salutis ac felicitatis initium ac fundamentum. Sine fide enim impossibile est placere Deo. Nam ubi non est fides, non potest esse spes: oportet enim accedentem ad Deum credere quia est, & quod inquirentibus remunerator sit: alioqui quæ spes esse poterit? Vbi autem non

Deus Sanctus sanctorum.

Trinitatis mysterium ineffabile.

Richardus.

Richardus.

Hebr. 11.

est spes, charitas esse non poterit. Sic de fide acceditur ad spem, de spe ad charitatem, de charitate ad eam Dei cognitionem, in qua vita æterna consistit, dicente Domino: Hæc est autem vita æterna, ut cognoscant te verum Deum, & quem misisti, Iesum Christum. Ut igitur de hoc fidei articulo aliquid tractare possumus, divinam imploremus opem.

Beatitudinu gradus. Ioan. 17.

AVE MARIA.

EUNTES docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. His quidem verbis, Auditores, totius mundi adeo aperte declaratur, ut non aliis argumentis vel testimoniis ad huius fidei veritatem inconcussè retinendam nobis opus sit, ut auctor est Hilarius. Nam primum baptizandi nomine, peccatorum ablutio, & rationalis animæ sanctificatio, & agnationis, hoc est, divinæ naturæ participatio significatur. Quod planè non alicuius creaturæ, sed solius diuinitatis opus est. Cum igitur solus Deus tanti huius operis auctor sit, & fieri dicatur, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti testatur, constat planè his verbis supernæ diuinitatis magnæque unitatis non obscurè declaratur. Cum enim celestis Magister Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum nominat, tres diuinas personas aperte designat. Hoc est igitur mysterium, quod nobis hodie ab Ecclesia celebrandum, adorandum, atque explicandum proponitur. De quo duo mihi tractanda rationibus etiam demonstrandum est. Deinde verò, divinæ personarum Trinitas (quatenus iudicari atque infantie nostre conceditur) exponenda est.

Hilarius.

Trinitas adoranda.

Cicero.

Seneca.

Ceremonia observanda.

Quæ in re illud ante omnia curandum, ut summa religione & pietate de hoc tanto mysterio differamus. Quod quidem non modò sancti Doctores, sed Ethnici quoque Philosophi admovent. Hinc Cicero, Homini, inquit, timide de potestate dicantem & pauca dicenda sunt. Seneca Aristotelem, eadem prænos veterum doctores esse debere, quàm cum de diis agitur. Si inde mittimus, togam adducimus: si in omne argumentum modestè singimus: quanto hoc magis facere debemus, cum de sideribus, de stellis, de deorum natura disputamus, ne quid temere,

ne quid imprudenter, ne ignorantes affirmemus, aut scientiamur? Si hoc Ethnici Philosophi sentiebant, qui tam obsecramus de diuinitatis maiestate cognitionem habuerunt, nos facere par est, qui bus tantò illustriorem de ea cognitionem Catholica fides tribuit? Hac igitur animi submissione & reverentia, quæ proposuimus, tractare incipiamus. Illa quæstio, in Deum sit, superuacanea quibusdam esse videbitur. Sed nequequam ita est. Multi enim inter ipsos etiam fideles sunt, quibus Propheticum illud convenire videtur: Dixit insipiens in corde suo, non est Deus. Quomodo, inquit, hoc dicunt? Certe quia in suo, non est Deus. Quomodo, factis autem negant. Apostolus ait) confitentur se nosse Deum, factis autem negant. Hoc est, non quidem fide, sed moribus, & vitæ ratione Deum esse insiciantur, quandoquidem adeo seclerate viuunt, ac si nihil in mundo numen, nullamque providentiam esse crederent. Habent quidem isti fidem, tot tamen illam terrenarum cupiditatum vmbreis obscurat, quot lethifera committunt peccata. Talia peccata fidei splendorem magis ac magis obducunt, quamuis non penitus deleant. Peccandi assiduitate eò interitum rapitur, vt à diabolo variis fidei tentationibus regatur, & an sit numen aliquod, cuius providentia mundus regatur, dubitare incipiat. Commodum igitur erit, vt non fide solam, sed apertissimis rationibus, Deum esse ostendamus. Dei nomine intelligimus vniuersitatis huius moderatorem ac principem seculorum Regem, quo nihil maius aut melius excogitari possit. Sol omnium astrorum est splendidissimus, primus & nobilissimus, qui causa existit aliorum omnium, quæ lucem, quam habent, ab vno Sole mutantur. Ex hac sententia, sed summa Philosophos est constantissima) nō modò Deum esse, sed summum etiam in rebus omnibus locum tenere, & omnium principem, primam causam existere, manifestè colligitur. Itaque in genere entium ipse est primum ens, quod omnibus quæ sunt, essendi causam addert.

3. *Ratio.*

Ordo ser-
mandus.

Deus solus est, qui à nemine pendet, qui
agnoscit, qui omnia propter seipsum tanquam vltimum
operatur. Quia verò artis est, naturæ opera, quatenus licet
tari, hunc eundem ordinem in humana Repub. tam ciuili, quam
Ecclesiastica videmus. In Ecclesiastica enim in infimo locis
simplices Clerici collocantur; hi Episcopis subunt, Episcopi
Archiepiscopis, hi Patriarchis, Patriarchæ verò Pontifici Max.
qui quidem nemini subiciunt, & à nemine pendet, cum omnes
tamen alijs ab eius auctoritate pendeant, eiusq; legibus & imp
rio subiiciantur. In ciuili Republica quoq; varios Magistratus

CONCIO. 421

tenere licet, hoc ordine digestos, vt inferiores superiorum
preceptis pareant, & ab illorum auctoritate pendeant: eminet
Rex aut Imperator, cui omnes sub sunt, cum is nemini subiiciat.
Quod ergo Rex in regno, & in Ecclesia Pontifex Max. hoc
est. Anima in corpore agit & mouet: ea sublata, corpus im-
mobile mater: ita Deus omnium rerum effector est, sicut in
corpore anima moderatrix.

Deus ani-
me compa-
ratur.

3. Ratio.

Nihil nobis est certius, quàm habere nos animam, qua viuimus & operamur, quam tamen nemo nostrum oculis vnquam viderit: sicut Deum nemo vnquam mortali corpore septus vidit, & ideo non esse credamus, quod non videmus? Deus suæ omnipotentię & maiestatis tot reliquit argumenta, quę sanè non possunt non eius magnitudinẽ ostendere. Cicero à Deo alienus, ait: Quis est tam vecors, qui cum suspexerit in cælum deos esse, non sentiat, & ea, quę tanta mente sunt, vt vix quisquam arte vlla ordinẽ rerum atq; vicissitudinẽ perfecti possit, casu fieri? Quantum enim nos ad Dei cognitionem instruit intuitum siderum fulgor, Solis atque Lunę, & reliquorũ errantium constantia, admirabilis in varia & multiplici conuersione ad moderandam vitam vicissitudines, temporũ apertissimę quidam quod Apostolus testatur, cum ait: Inuisibilia Dei à creatura mundi, per ea quę facta sunt, intellecta conspici?

Cicero.

Roman. 1.

4. Ratio.

per ea quæ facta sunt, intellecta conspici? Et etiam rationibus certissimum hoc signum adiungere li-
cet, quod clarissimi etiam Philosophi animaduertunt, nempe
totius orbis, atque omnium gentium vnanime in diuinitatis opi-
nione consensus: de quo sic Cicero ait: De hominibus nulla
gens est, neque tam immanis, neque tam ferrea, quæ non
etiam si ignoret qualem Deum habere debeat, tamen habendi
se sciat. Constat autem, id quod omnibus hominibus, omni-
busque in locis, atque temporibus conuenit, ab ipsa natura con-
uenire: utpote quod ipsius naturæ instinctu, atque lege omni-
bus inditum atque impressum sit. Propensiones autem has, quæ
a natura proficiunt, non frustra esse, omnis Philosophorum
schola testatur. Cui etiam signo aliud non dissimile adiungi-
mus, nempe quod cuncti mortales in repentinis & desperatis
casibus (ubi nulla humani præsidij spes affulget) natura ipsa
instigare, ad diuini numinis auxilium implorandum excitantur.
(ut modo diximus) esse non potest. Hoc autem certissimum
naturæ signum, non modò diuinum nomen in mundo esse: sed

Cicero 1. de
Legib.

Deum esse
ostenditur.

- S. Ratio.

Cicero 2. de
Legib.

Sententia
optima.

Deus bonus
amat, im-
probus odit.

Impij qualē
optent Deū.

Trinitatis
nomina va-
ria.

Matth. 19.

Exod. 3.

etiam omnia, quæ in terris gerantur, scire, omnia posse, huma-
narumque rerum curam & providentiam gerere, apertissime
probat atque confirmat. Quæ de re sic etiam idem Cicero
Sic hoc à principio persuasum hominibus, dominos esse
num rerum ac moderatores deos; eaque, quæ gerantur, com-
geri diuine atque numine, eosque optime de genere hominum
mereri: & qualis quisque sit, quid agat, quid in se admittat, qua
mente, qua pietate colat religionem, intueri, priorumque & im-
priorum habere rationem. Quid quæso ab homine Edinico
dei nostræ magis consonum dici potuit? Vtroque modo, & filo
& euidenti ratione Deum esse, eumque rerum humanarum &
scientiam & curam habere, ex his quæ diximus, constat. Quo-
circa perdit & exleges homines, qui adeo sceleratè ac male
viuunt, ac si nullum numen, nullumque bonorum ac malorum
delectum esse crederent, sciant & Deum esse, & quæ gerantur
in terris agnoscere: cuius cum immensa & infinita bonitas
eosque summis beneficiis afficere, summoque odio sceleratos
prosequi, debitisque suppliciis punire. Quod cum in hac vita
non fiat, alia necessariò expectanda est, in qua diuine iustitiæ
ratio constare possit. Hic est autem acerbissimus cruciatus, qui
in hac vita prauis homines torquentur: qui ut impune peccat,
& voluptatibus suis frana laxare possent, vel Deum esse nol-
lent, vel ipsum aut cæcum, aut infirmum, aut iniustum esse vel-
lent: ut nec eorum voluptates per cæcitatem videre, nec punire
per impotentiam posset, aut per iniustitiam vellet. Talem autem
Deum optare, est prorsus Deum esse nolle. Quo quid esse se-
leratius potest? Ut autem hæc ipsa de Deo fides est grauissimum
male conscientie tortor: ita contra est maximum prorum om-
nium in omni vita, atque adeo in omni calamitate solacium
Dominus Deus, id est, summa Trinitas variè designant: duo de-
que multiplices eius perfectiones & laudes designant: duo de-
mè in primis celebrantur, nempe, QVI EST, & BONVS. Hoc
enim nomen soli Deo conuenire Saluator ostendit, vitam gerere
secuti interroganti: Magister bone, quid faciendo de bono? nemo
nam possidebo; respondit: Quid me interrogas de bono? nemo
bonus, nisi solus Deus. Illud verò nomen, QVI EST, idem
minus Moyse ante omnes reuelare dignatus est, ubi ait: QVI
EST, misit me ad vos. Ex his igitur nominibus, illud quid
beatissime Trinitatis mysterium explicandum maxime de-
uit: hoc verò ad eas diuine nature perfectiones explicandas, que
rationis lumine clauissimi aliquot Philosophi affectui non

astra, quæ absente Sole mundum illuminant, eodem præsen-
te splendorem suum tuum nequeunt, & perinde sunt, ac si non
essent, cum tamen Solis lumen finitum sit: quid mirum, si quæ
esse habent certis limitibus, circumscriptum, ante immensum
illud & infinitum esse nihil sint? Hinc Esaias, Omnes, inquit,
gentes quasi non sint, sic sunt coram eo, & quasi nihil & inane
reputatæ sunt ei. Ipse Deus est velut fons, alia velut riuuli sunt
a fonte manantes: qui tamdiu fluent, quamdiu fons illis aquas
præbuerit. Illi igitur instar riuulorum à fonte pendent, non au-
tem ab illis fons. Solus ille Deus verè est, qui non ab alio, sed à
se ipso est. Hæc est autem summa laus & gloria, quæ de condi-
tore mundi Deo prædicari potest: ex qua cæteræ eius laudes &
perfectiones colliguntur. Ex hac Dei perfectione summa, in-
teligitur ipsum immobilem atque immutabilem esse. Ex co-
dicta etiam fonte apparet, eum nec initium habuisse, nec finem
habiturum, sed semper fuisse, semperque futurum. Colligitur
etiam, nullam in eo esse successionem, quæ alia definant, alia in-
cipiant: sed totum esse suum simul esse. Ipse actus est purus: ni-
hil ergo ei addici, nihil nouum aduenire potest. Quæ ex re eter-
nitatis Dei propriè colligitur: cognoscitur etiam illius excellen-
tia, & virtus eius, infinita. Iam cum Dei sit essentia atque po-
tentia infinita, sequitur planè, ut eius quoque sapientia sit infi-
nita. Hæc res nos cum primis ab omni maleficio reuocare de-
bet, cum firma fide teneamus, & Deum omnibus in locis ad-
esse præsentem, & omnia nuda & aperta esse oculis eius. Deus,
inquit Esaias, sempiternus Dominus, qui creauit terminos
terre, non deficiet, neque laborabit, nec est inuestigatio sa-
piencie eius. Decet igitur fidelem Dei seruum, ex imioque eius
amore flagrantem, illi de hac tanta dignitate, opulentia, & fe-
licitate congaudere, illique cum Ecclesia pro hac immensa glo-
ria gratias agere: præsertim cum is hac tanta sua opulentia &
potentia in nobis creandis, ornandis, bonisque omnibus locu-
dent, ut beatitudinis & felicitatis suæ cõsortes efficeret. Quod
si nos, cum de Deo vel loquimur, vel cogitamus, nulla amoris
eius dulcedine tangimur, immodicus terrenorum amor in cau-
sa est, quo infecta mens nostra, tanto minus spiritalia atque
diuina degustat, quanto magis terrenis voluptatibus immer-
sa est. Palatio quippe non sano, pœna est panis, qui sano est suauis:
& oculis ægris odiosa lux, quæ puris est amabilis. Vult Aposto-
lus, & præcipit, ut ambulemus digne, Deo per omnia placenti-
bus, & in omni opere bono fructificantes. Compendio, uti po-

Simile.

Esai. 40.

Deus fons
est indefi-
ciens.

Deus est
semper-
uus.

Maleficia
vitanda.

Esai. 40.

Homines ad
quod condi-
ti sunt.

Simile.
Colos. 1.

Gentiliu de
dij opinio
mala.

tuimus, proposuimus, quæ potissimum ratione ad incompre-
hensibilem diuinitatis naturam aliquo modo cognoscendam
procedere debeamus. Pythagoras sophista hoc in dubiū voca-
uit: De diis enim, essent nec ne, dubitare se dixit. Quæ quidem
infamia adeo Atheniensibus execranda fuit, ut eorum decreto
eius libri fuerint in cōcione combusti, & bona publicata, atque
ipse in exilium missus. Iam insuper ostendam non esse à rano-
ne alienum, id quod Catholica fides de hoc ineffabili mysterio
prædicat. Postremo quanta diuini Spiritus dulcedine viri sancti
perfruantur, cum purgatæ mentis oculis hoc diuinū mysterium
contemplantur, explicare tentabo. Mysterium sanctissimæ Tri-
nitatis, quod supra omnem humanæ mentis rationem positum
est, sola fide firmissimè credimus & confitemur. Quamuis fides
nostra rationibus minimè nitatur (utpote quæ Deum veritatis
huius auctorem & testem habet) cum tamen naturæ lumen, sicut
& fidei, à Deo sit, neque alterum alteri aduersetur, sed potius
alterum altero adiuvetur, efficitur sanè, ut mens nostra ad huius
mysterij fidem præpior reddatur, & in eius contemplatione ma-
iori admiratione & lætitia compleatur. Comparatur Dei Filius
verbo, imagini, & lumini siue splendori. Verbum quidem Patris
appellatur Filius, quia per illum Pater æternus, & seipsum sibi
& beatis mentibus ostendit. Sicut enim verbis nostris hoc agi-
mus, ut animum nostrum auditori patefaciamus, mentemque
& sensum nostrum in illum transfundamus: ita Deus Patris
verbum suum genuit, quo seipsum dixit, totamque substantiam
suam in eum transfudit & manifestauit: cuius rei gratia Patris
Verbum appellatur. Comparatur idem Filius splendori & lumine. Ut
Simile. In Symbolo confitemur Deum de Deo, lumen de lumine.
enim splendidissima lampas splendidissimum radium siue lu-
men ex se fundit: ita Pater æternus lucidissimum ex se radium,
hoc est, Filium ex se producit. Comparatur & imagini: neque
enim imago vitam habet, quam Dei Filius habet, qui de seipso
ait: Sicut Pater habet vitam in semetipso, sic dedit & Filio vitam
Ioan. 5. habere in semetipso. In ipso, inquit Ioannes, vita erat, & vita
Ioan. 1. erat lux hominum. Adde etiam quod imago solā hominis fi-
ciem & corporis habitum atque figuram repræsentat: at Dei
Filius paternæ substantiæ speculum & imago est. Videmus in
Hebr. 1. sigillo nihil esse, quod in cera eo sigillata non inueniatur, quo si-
Simile. gnificatur, nihil prorsus in Patris substantia esse, quod non in Fi-
lio perfectissimè contineatur. His similitudinibus mens nostra
ad altiora cognoscenda assurgere poterit. Nunc quoniam sancti
viri nulla re magis quæ res purgatam mentem, & diuinam amoris

que flagrantem requirit) quàm in altissimi huius mysterij con-
templatione acquiescens, quæ ratione id fiat, paucis explicandum
est. Huius verò gaudij, sincera & incensa in Deum charitas
fundamentum est. Proprium quippe charitatis est, de dilecti
felicitate non minùs quàm de propria gaudere. Cum enim ve-
re dilectionis sit, amantem cum re dilecta copulare, & ex dua-
& mala omnia vtrique parti esse communia. Hoc autem in
parentibus filiorum amantissimis, animaduertere licet, qui ut
non minùs eorum calamitates quàm suas lugent, ita non mi-
nus de eorum felicitate, quàm de sua lætantur. Quod cum ita
miræ suauitate, ut pia mens quæ eximio Dei amore ardet,
eius felicitatem atque dulcedine oblectetur, cum immensam
Vbi in finitum amor est, cum res dilecta præsens adsit, necesse
est in finitum gaudium, immensam lætitiā, summamque fe-
licitatem ibidem esse. Vnde etiam sequitur quod Plotinus Pla-
Plotinus. felicitatis particeps fieri cupit, diuinos quoque mores, diuinā
que puritatem imitari, Deo assimilari, ac Deiformis quodam-
modo effici debeat: quod nunquam ad verum summam illius
diuinæ intuitum sit admittendus, nisi diuinam sibi similitu-
dinem assumpsit. Est autem similitudo (Platone ipso teste) Plato.
quæ habere debet, quem tenet veræ pul-
chritudinis contemplandæ atque fruendæ ardor. Hanc igitur,
Auditores, omni cura & studio retinere contendamus, rebus
omnibus, quæ nos pondere suo in terram deprimunt, vale di-
centes, & ad celestium rerum amoris toto mentis ardore adspi-
ciant: ut & inchoata hac diuinæ contemplationis felicitate in-
cur solliciti & anxii esse debeas, quod mysterij huius altitu-
re. Fides, inquit D. Augustinus, adsit, & nulla inquisitio. Suffi-
ciat, inquit Bernardus, Christiano tenere sic esse. Sacramentum
hoc magnum est, & quidem venerandum, non seruandum.
Semen hoc, temeritas est: credere, pietas est: nosse, vera æter-
na est. Vt enim qui oculos in Solem desigunt, oculorum aciem
læbetant, ita qui e terminis assignatis egrediuntur, ut lucem il-
lam immensam adspiciant, à maiestatis splendore opprimen-
tur. Scitator maiestatis opprimetur à gloria. Fides non habet
meritum, cū humana ratio præbet experimentum. Dominus
nobiscum. Amen.

Charitatis
proprium.

Simile.

Plotinus.

Plato.

Augusti-
nus.
Bernardus
ad Euge-
nium.

Simile.

Proser 25.
Gregorius.

IN FESTO SACRATISSIMO
CORPORIS CHRISTI, CONGIO. IN
qua & lectio Evangelica explanatur. Deinde de
cet, harum virtutum experimento, piorum men-
tes in huius Sacramenti fide magnopere confir-
mari. Tertio verò loco, qua frequentia ad hoc di-
uinum Sacramentum accedere debeamus, & qua
animi puritate illud sit à nobis percipiendum
exponit.

THEMA. *Caro mea verè est cibus.* Ioannis 6.

CUM leptosi quidam post diurnam vrbis Samu-
riæ obsidionem, & diram famem, in hostium ca-
stra deuenissent, hostesque, Deo illos perire sta-
tuerent, obsidionem soluerent, eosque abiisse in-
tellexissent, ubi primùm cibus ibidem inueniret
famem sedassent, & spolia nonnulla, quæ fugientes hostes re-
liquerant, surripuissent, dicere intra se ceperunt: Non facimus
rectè. Hæc enim dies boni nuntij est: si tacuerimus, & non in-
dicauerimus, criminis arguemur. Hoc exordium in præfatio Domi-
cione vti volui, Auditores: quia cum nos, qui beneficio Domini
Sacerdotum officio fungimur, ad mensam Domini sedemur
Angelorum pane quotidie reficiamur, officio nostro abuti vide-
bimur, nisi vos hoc faustissimo & lætissimo die eiusdem cor-
poris, eiusdem celestis panis participes nobiscum efficiamus
& quas diuinæ gratiæ opes nobis Dominus in hoc Sacramento
reliquerit, annunciemus. Multa sunt quæ nos ad venerationem
amorem, & frequentioris eius vsum incendere possunt. Quæ
ut piè & religiosè persequi valeam, communibus vestris (qua-
do communis agitur causa) celestem opem, sacratissimæ Vir-
ginis interuentu, suppliciter imploremus.

A V E M A R I A.

ANTE hoc Evangelium histotia de saturitate quinque mil-
lium hominum de quinque panibus præponitur. Dominus, cum il-
lita occasione illius insignis & celeberrimi miraculi, cum illi
panis celestis, qui illis à Moyse erat datus, mentionem fecis-
sent pretiosas margaritas huius doctrinæ, non tam illis quam
nobis, qui in illum credimus, proposuit. Itaque longa oratione
differuit, quanto præstantiorem panem celestis Pater homini-
bus dedit, cum Filium suum in mundum misit: per quem ho-
mines non corpoream & caducam, multisque miseris obno-
xiam, sed spirituales, diuinam, ac postremo immortalem vi-
tam viderent. Cumque hæc & multa alia de huius panis di-
gnitate dixisset, in hodierna sancti Evangelij lectione idem
argumentum profectur, dicens: *Caro mea verè est cibus, & san-
guis meus verè est potus.* Res creatæ quædam sunt tantum, & non
viunt, ut elementa, lapides & metalla: quædam sunt pariter, &
viunt, ut plantæ, arbuta, bruta, homines, Angeli. Commu-
ne autem est omnibus, quæ vitam habent, ut cibum quoque ha-
berent, quo vitam sustentare possint. Vnde alia quædam aluntur
terra, alia aqua, alia aëre, alia verò sublimiorem cibum habent.
Angeli enim, qui vitam habent, ut cibum quoque habeant, quo
pascuntur & sustentantur. Vnde Raphael Angelus ad Tobiam
ait: Videbar quidem manducare & bibere, &c. Hoc enim dif-
ferentia inter viuientia est, quod quæ corporea sunt, corporeo:
quæ verò spiritualia, spirituali cibo aluntur. Cum autem so-
lus homo, inter omnia quæ vitam habent, ex corpore simul at-
que spiritu compositus sit, consequens est, ut duplici egeat ali-
mento: quorum altero corporis, altero spiritus vitam sustentare
valeat. Ecce illud quidem habet commune cum brutis, quorum
naturam participat: hoc verò cum spiritualibus substantiis: qua
ratione eius anima spiritualis quoque substantia est. Quo fit ut
communem cum illis cibum habeat, quorum conditionem &
naturam participat. Spiritualis quippe vita in Dei dilectione
consistit. Qui enim diligit, viuit: qui autem non diligit, non
viuit: dicente Ioanne: Qui non diligit, manet in morte. Vnde
est illud: Perdit, quod viuit, qui non diligit Deum. Constat igitur
ex his quæ diximus, Deum ipsum & Angelis & mentibus
nostis cibum esse: quo illi quidem beatam, nos autem spiritua-
lem vitam viuimus. Cum igitur in hoc Sacramentorum om-
nium maximo verè Deus sit ipse, rectè Saluator in sacra huius
diei lectione ait: *Caro mea verè est cibus.* Talè utique cibum, ani-
mæ nostrarum dignitati convenientem, diuina providen-
tia destinare debuit. Sunt multa ciborum genera, quibus cor-
pus sustentatur anima, quæ longè præstatiore est, unico: sed hic
cibus vnus quidem est, qui omnium in se spiritualium cibo-
rum vitam & suauitatem continet. Vnus est Sol in mundo,
qui perfectissimè lucet, qui omnibus sufficit: plurima verò
astra, quia lux eorum imperfecta est & exigua. Quia igitur in hoc
cibo ille continetur, qui continet omnia, vnus utique esse de-
bit:

*Panis cele-
stin quid
efficiat.*

*Tob. 12.
Corporis
& spiritua-
lium disci-
men.*

*1. Ioan. 3.
Vita quæ
vera sit.*

*Ciborum ge-
nera multa.*

Manna quid innuat.
1. Reg. 19.

Thomas.

Tertullianus.

Cibi celestis natura.

Augustinus.

Christus in nostra.

Anima re-
medium.

buit, quia vnus ipse instar omnium, & supra omnia est. Manna apte per illud Manna patribus exhibitum adumbratur, quod omnium in se saporum suauitatem referebat. Habet & nobis viatici nomē, quod robur addat: quod in Elia ille subacritus (qui spiritualis huius cibi imaginē gerebat) panis dele- ruit. Memento tibi ab Angelo dici: Surge, comede, & gran- tibi restat via. Est piū & sanctum, hunc panem circumferre ab omnibus adorandum: maior est pietas, cum intra corda tui hospitium deuotē excipere. Hic deuotio esse debet. Hic ca- lestis cibus quoties sumitur, gratiam auget, & cetera Spiritus sancti dona & virtutes, per quas piorum mentes de virtute in virtutē proficiunt. Hinc Diuus Thomas nullum Sacramentum hoc salubrius esse ait, quod per illud virtutes augeantur, & om- nium spiritualium charismatum impinguerur. Ores, inquit, ille, percipis corpus Domini, & intus anima de Deo saginatur. Proprius huius cibi effectus est spiritualis refectio, hoc est, de- bilitati spiritus restauratio: consequens igitur est, vt pie & reli- giosē frequentetur, quo eius virtute, intermissa deuotio repa- retur & coalescat. Caelestis hic cibus nullo modo in naturam aliti transit, sed alitum tamen ipsum transformat in se. Hinc Dominus ad Augustinum: Cibus, inquit, sum gradum: esse, & mādūcabis me. Nec tu me mutabis in te, sicut cibum carnis & mādūcabis me. Ex qua quidem mutatione præci- tua, sed tu mutaberis in me. Ex qua quidem mutatione præci- tuus huius venerabilis Sacramenti effectus colligitur, qui est: vt D. Thomas ait) paulatim diuinos, hoc est, puros, sanctos, innocentes, & immaculatos eos efficere, qui illud deuotissimis & supplicibus animis frequentant. Hoc est autem quod Salu- tor in sacra huius diei lectione præcipue docet, cū ait: Qui mi- ducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, &c. Quid autē ex hac mansione cōsequatur, idē ipse altissimi filii traditi- ne explicat, cū protinus subdit: Sicut misit me Pater, &c. ego Pa- tris propter Patrem, &c. Hoc est, sicut vita mea eadem quæ Pa- tris est, quia Pater est in me sic vita eius in quo ego perman- ro, vitæ meæ similis erit, hoc est, innocentia, iustitia, & sancti- tatis meæ puritatem & imaginem referet. Hæc quidem per- mutatio in expertis mētibus est obscura, sed fide solā percipi- da est. Dominus creator corporū morbis creauit: & quoniam igni- lures herbas curādis corporū morbis creauit: & quoniam igni- erat, vt nobilissimā mūdi partē, hoc est, mentē nostrā, ne in- quā deiceret, quæ multo pluribus & grauioribus obnoxia est morbis. Aduersus exitiales morbos præsentissimum huius Sa- cramenti medicamentum celestis Medicus instituit. Quod

quidem aperte diuus Bernardus testatur his verbis: Frenore spiritus, feruor exstinguitur aliorum desideriorum; & pestife- ram dulcedinē viriorum, iucūditas spiritualis vnctionis exclu- dit. Hic panis Dei virtute, Sacerdotūmq; ministerio sacra- tis, religiosē, atq; frequenter susceptus, efficaci modo tripitis perat. Arca testamenti, Iordanis fluentia cōpescere potuit; quare non magis sacrosancta Eucharistia cordis nostri motus & cu- piditates varias comprimeret: Verum hæc mutatio à facie Do- mini esse dicitur: quia nimirum virtus & præsentia huius Sa- cramenti miranda hæc operatur. Neque enim ante immacula- ti Agni præsentia immundus fornicationis spiritus stare diu- potest. Hæc de huius diuini Sacramenti virtutibus & institu- tione dicta sunt: in qua diuinæ providentiæ ordo atque sapien- tia mirabiliter elucet. Cū enim ea suauiter atque sapienter tam mundo disponat: quæ via mors introiuit in mūdum, eadem vi- tum mundo reddere curauit. Quatuor quippe ad mūdi interi- interdicta, ac verius à Domino cibus. Totidem verò quatuor Dominus ad mūdi instaurationem destinauit. Aduersus nām que inobedientem hominem, alterum vsque ad mortem obe- dientem opposuit: aduersus autem feminam superbientem, feminam deuotissimam, se humilitate submittentem: aduer- sus interdictam arborem paradisi, vitale lignum Dominicæ encis: aduersus autem mortiferum illum cibum, viuificum hoc Dominici corporis Sacramentum. Sicut ergo mala om- nia, quæ importauit primus homo, sustulit secundus; & quæ inuexit Eva, repulit Mariæ; & quæ protulit arbor mortis, vitæ arbor eliminauit: ita mala omnia, quæ lethalis ille cibus intulit in mūdū, hic viuificus panis propulsauit ex mundo. De illo cibo dictum est: In quacunque die comederis ex illo, morte morie- ris: contra verò de hoc in præsentī Euangelio Dominus ait: Si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum. Ille igitur mor- tis, hic vitæ cibus est. Atque ita demum impletum est quod Ecclesiasticus ait: Omnia duplicia, vnum contra vnum; & non licet quidquam deesse. Sic enim diuina providentia non so- lum in operibus naturæ, sed etiam gratiæ, contraria contrariis curat: & ne res sapienter ab eo constitutæ intereant, aliarum vim, aliam virtutē vel temperat, vel repellit. Hoc à nobis exi- gitur, vt pro cāto munere, Deo immortales agamus gratias, & illum totis viribus diligamus, qui sic nos visitare, sic alere, no- biscum vnum fieri, meritum atque laborū suorū participes efficere

Bernardus.

Cupiditates
quid con-
rat.
Psalm. 115.

Mundum
quid con-
demnaue-
rit.

Rom. 5.

Genes. 2.

Eccles. 42.

Contraria
contrariis
curantur.

430 INFESTO SACRATISS. CORP. CHRISTI
efficere dignatus fuerit. Ceterum cum nec in presentibus
nec in futuro etiam dignas tanto muneri gratias agere possi-
mus; in futuro tamen hoc multo aliter faciemus, cum illius
huius cibi merito sempiternam nos vitam assecutos esse duce-
mus. Vt enim Saluator in presenti lectione docet, hoc dicit
hic cibus ab eo, qui Patribus exhibitus in deserto fuit, quod illi
quidem mortalem vitam, iste sempiternam largiatur. Sic enim
ait: *Hic est panis qui de celo descendit. non sicut manducauerunt Patres
vestri Manna, &c.* Vbi ergo eterna vita huius panis beneficio
fruemur, tunc demum meritis pro eo benignissimo largitori
gratias agemus.

Christus
mercenari-
us noster
factus.
Matth. 8.

Luc. 19.

Voluntas &
opus requi-
runt in sum-
ptione Eucha-
ristie.

Psal. 92.

Athana-
sius.

Preparatio
ad Eucha-
ristiam.

Cum iam Christus tantas gratiarum & donorum caelestium
opes nobis passionis suae meritis promeruit: nullo modo com-
mittamus, ut illi vel offendamus, vel ab illo nos seculum am-
pnamus. Christus factus est noster mercenarius: tunc autem nos illum
Christus factus est noster mercenarius: tunc autem nos illum
mercenarium mercede sua fraudamus, cum propter igno-
ramiam nostram & socordiam, aeternae vitae subsidium (quod illi no-
bis in hoc Sacramento reliquit) uti nolumus. Laudatur Cen-
turio, qui pro timore & reuerentia Domini ad se ingredi-
tur, non est passus: Laudatur contra Zachaeus, qui alacriter illum in
domum suam excepit. Sic igitur laudantur, qui religioso timore ad
hanc mensam accedere non audent, licet boni sint voluntarii
& laudantur item qui amoris & deuotionis studio exstimulati
audent. Quamuis autem utrique laudem mereantur; quia ta-
men, ut diuus Thomas ait, timori amor praefertur, satius est, ob
amorem ad illam accedere, quam ob metum & reuerentiam
ab ea abstinere. Ille sane verè deplorandus est, qui tam tar-
dè eum deuotione, semel in anno accedit. Vis spirituales ha-
bere opes, & eas colligere negligis: hic ipse metus in causa.
Adhortamur quidem fideles ad frequentem huius Sacra-
menti usum, sed eos ad cordis puritatem admonere non desini-
mus. Meminisse enim oportet scriptum esse: Domum tuam
deceat sanctitudo Domine in longitudine dierum. Et, Iustitia &
iudicium, praeparatio sedis eius. His namque iustitiae opibus
domus ac sedes Dei adornanda est, & omnes ab ea vitiorum
sordes eluendae, quo illi dignum habitaculum praebear. Hinc
D. Athanasius: Si quis, inquit, gulositate, aut turpium cogita-
tionum consensu, quasi luto contaminatus est, si quis edo-
cutionum recordatione, quasi vertigine affectus est, si quis in-
uidia, aut ira perturbatus est, si quis superbia aut arrogancia ve-
nit, is ad diuinam, & pura haec mysteria accedere non auit, praeter
quam ea per poenitentiam diluat, & seipsum ab omni carnis

& spiritus inquinamento repurget. Sit os nostrum purum ab
omni turpiloquio, detractione, mendacio, mala imprecatione;
purum, inquam, ne quo aditu ad nos Deus ingreditur, daemone-
rum ingrediatur. Vias ornamus; via illa qua illi aditus ad
nos nostrum patet, ab omni vitio purganda, & virtutum aulaeis
adornanda est. Illorum socordia maxime est accusanda, qui se
ad saluberrimum hoc infirmitatis humanae remedium pie &
religiose frequentandum praeparare negligunt. Rectè & graui-
ter ait Bernardus: Vae ei, qui non communicat; & vae item ei,
qui indignè communicat. Sic & D. Augustinus: Si, ait, non tan-
detur à medicina corporis Domini se subtrahere. Anger etiam
debetur: qui non ideo nos ad hoc Sacramentum acce-
dere debere ait, ut sanctitate nostra nos Dominum sanctifice-
mus, sed ut ipse contra sanctitatis suae virtute sanctificet nos.
Vere enim ut corpora cibo, ita mentes nostrae hac caelesti ali-
mentia viuunt: nec modò viuunt, sed omnibus etiam virtutum
& gratiarum opibus indies augentur & cumulantur. Nec te-
moueat quòd multi sint qui frequenter hoc caelesti cibo pascen-
tur, & multi ex Sacerdotibus, qui ad hanc quotidie mensam ac-
cedunt, cum tamè nihilo aliis meliores atque sanctiores euan-
gelium indigent. Verum hoc nullum in Sacramento defectum, sed fumen-
tum indigentem arguit. Sumunt, inquit Ecclesia, boni, su-
munt ignis & ceram molli, & lutum durat: ita hoc Sacramen-
tum idem in se manens, aliis salutis & vitae auctor, aliis mor-
tis occasio est. Atque utinam qui frequenter communicant
dem inbecillitatis remedium, aliis verò iudicium est. Qui in-
digne manducat, videat. Conditor & gubernator mundi licet
ipsum possit gubernare solus, septem tamen stellas (quas ob id
legit: quarum virtute atque influxu haec inferiora mundi corpora
gubernet. Ex his aliae pluuies demittunt, aliae serenitatem,
aliae ventos ex occultis terrae vaporibus proferunt: aliae mari,
alique quae ex terrae gremio producuntur. Sicut ergo mundi
conditor naturam vniuersam his praecipue septem sideribus
administrat: sic Ecclesiam suam totidem Sacramentorum vir-
tute gubernat, regit, atque fecundat. Cum enim idem sit tum
& ordinem in vniuersae rei administratione voluerit retinere:

Eucharistia
ut sumeda.

Bernardus.

Bonaue-
tura.

Communis
sancta cre-
bro accipi-
enda.

Simile.

1. Cor. 11.

Stella sep-
tem quid
agant.

Sacramenta
septem.

Vt

Vt autem septem illarum stellarum in corporibus: ita septem sacramenta varios affectus in mentibus efficiunt; quos legimus esse hoc in loco recensere. Inter septem planetas praestantissimus est Sol, à quo stellae ceterae & lucem & virtutem accipiunt: ita inter septem Ecclesiae sacramenta, sacra Eucharistia prae-
pem tenet locum, utpote in qua ipse Sacramentorum auctor institutor est, à quo, tanquam à Sole iustitiae & fontis gratiae cetera sacramenta gratiam & virtutem fortuntur. Ut autem inter planetas, is qui Luciferi nomen obtinet, Solem semper suae occidentem, suae orientem comitatur: ita Confessio sacramentum, sacrae Eucharistiae indiuiduus comes, & velon dissequus est: utpote quod mentis nostrae domicilium purgavit in eo sacra Eucharistia collocari digne possit. Haec autem praestantissima sacramenta, quae iterari quotidie possunt (cetera partim raro, partim nunquam iterantur) vehementer animarum salutem constituendam atque seruandam adiungunt, quandoquidem quotidiana hac repetitione & frequentatione quotidianis morbis & necessitatibus nostris medicinam faciunt. Quod quidem Ambrosius admonet his verbis: Si quotidie effunditur sanguis Christi, in remissione peccatorum, quod effunditur, deo semper accipere; qui semper pecco, deo semper funditur, deo semper habere medicinam. Qui vulnus, inquit, idem, melius per habere medicinam. Qui vulnus, inquit, idem, melius cinam desiderat. Vulnus est, quod sub peccato sumus: medicina est hoc venerabile sacramentum. Duo ista sacramenta praeterita peccata delenda praecipue seruiunt: Eucharistia etiam aduersus futura mentem munit & armat. Quamdiu autem viuimus, intra nos est carnis concupiscentia, & peccati semper temerem viuimus, intra nos est carnis concupiscentia, & peccati semper mes, qui nos frequenter ad malum sollicitat, aduersus quem huius sacramenti virtus caelestem nobis vim atque opem conferret. Nec concupiscentia solum, sed ipsa quoque res humana, quibus per amorem inhaeremus, mentem saepe nostram inficiunt, & à spiritualium rerum studio & amore auocant. Ut enim in corporeis rebus, qui res sordidas tractant, ipsi etiam rerum contactu sordidantur: ita ubi mens nostra immode-
rum contactu sordidatur: ita ubi mens nostra immode- amore terrenis rebus adherescit, ipso utique amoris immode- contactu inficitur & sordidatur. In remedium igitur istud le-
tatis, Eucharistia est instituta. Est & sacramentum istud le-
crificium: in quo non vitulos & agnos (ut olim in lege) sed ipsum Dei Filium (qui in cruce olim pro salute mundi oblatum est) denuo immolamus. Hoc sacrificio nihil Deo gratius, nihil
que homini salutaris excogitari potuit. Nihil enim minus
quotidiano Missae sacrificio Deo Patri offerimus, quam

Confessio
Eucharistiae
adesse debet.

Ambrosius

Sacramen-
tum medi-
cina.

Carnis con-
cupiscentia
in nobis.

Simile

Eucharis-
tia sacri-
ficium.

Missae quid
contineat.

Ille motiens in cruce obtulit, sed eundem Agnum immacula-
tum, eandem Hostiam, eundemque Dei Filium superno Patri
praesentamus. Quia in re immensa Dei nostri bonitas & chari-
tater facit, cui non satis fuit, fieri panem nostrum, nisi etiam
viam aeternam largientem, comederemus, & tanquam verum
officemus. Est etiam hoc sacrificium Deo Patri pro sceleribus nostris
Ecclesiae, pro qua offertur, & viuifici & salutare. Nec viuis so-
lum, sed mortuis etiam, qui purgatorio igne pristinae vitae ma-
est sacerdotibus, magnopere confert. Magnum quoque solatium
sunt liberandi à purgatorio, vel in eo certe aut breuiori spatio,
aut leuiori poena expiandi. Nunc ad vos, Auditores, conuerto
cum adfert, quo quae so ardore, quo affectu, ad hoc tantum salu-
seculum Domini in caelum, in terra relictum est: Apostoli aliis
illud sacramentum relictum erat, quod eo tempore à Christo
institutum, & à fidelibus frequentatum fuit, hucusque manet,
nobis superest, beneficium negligimus, quod felicissimi illius
seculi dignitatem repraesentat. Quamuis enim tot temporum
spacia exacta sint iam, eodem tamē modo Eucharistia nondum
mutata, idem diuinum sacramentum, idem sacrificium, idem
sanctum corpus & sanguis, eadem gratia, postremo eadem ma-
net cena: quae ad finem vsque mundi perduratura est. Sic enim
Apostolus ait: Quotiescunque manducabitis panem hunc, &
Quotiescunque existimare debemus, Auditores, cum ad venerabile
Eucharistiae sacramentum accedimus, nos quoque cum disci-
pulis, in postrema illa Domini cena esse praesentes, eodemque
affectu & religione, qua illi, ante hanc mensam adstiterunt. Si tanta
gratia sacramenti dignitas, tantaque per illud nobis salus &
bet, qui se ad illud pie & religiosè sumendum preparare negli-
gunt: Olim quidem initio nascentis Ecclesiae frequentissimus
Christi corpus sanctissimum una cum sacerdote percipere soli-
tos fuisse, auctor est in primis Dionysius Areopagita, & Iustinus

Sacerdotes
purgatorii
enadent.

Eucharistia
nobis relicta
à Christo.

1. Cor. 11.

Sacramen-
ti corpus
Christi qua-
si assumen-
dum.

Dionysius
Iustinus.

Augustinus
Sermone in
monte.

Communi-
candum se-
pius.

Martyr, qui de baptismatis ritu agens, consuevit se inquit
charitatem dari à Diaconis, omnibus qui praesentes ad
percipiendam, & absentibus deferendam. D. Augustinus
quotidianus est panis, an post annu illum sumes? Accipe
die, quod quotidie tibi prodest. Sic vive, ut quotidie merearis
cipere. Qui non meretur quotidie accipere, non meretur potius
num accipere. Processu temporis hic fidelium feruor & deuotio
refixit. Quod autem minus communicamus, illa nostra omnia
excusatio inualida & friuola est. Agamus immensas Domini
Deo gratias, ab eo quae suppliciter postulemus, ut qui se se
velatum in hac mortali vita tradere dignatus est, reuelata
dem facie, se nobis in patria praebere dignetur. Amen.

IN EODEM FESTO SACRATISSIMI CORPORIS CHRISTI

Concio secunda, ex tribus collectis: in qua primo
de summis beneficiis in hoc Sacramento nobis
exhibitis, eiusque effectis & virtutibus, deinde
verò de reuerentia, qua ad illud accedendum
ac de frequentiori eius usu agitur.

THEMA. Qui manducat meam carnem, & bibit meum
sanguinem, in me manet, & ego in illo. Ioan. 6.

DIONYSIVS ille magnus Arcopagita, de hoc
mirabili Sacramento dicturus, ab ipso Domino
qui in hoc Sacramento latet, sibi exordium sumit
dum decreuit, nempe ut paulisper id quo tegitur
velum aperire, & ex immensa luce, quae intra
latet, vel exiguum ad nos radium emittere dignetur: ut
scilicet mentis nostrae oculi illum videre, voluntates amare,
lingua nostra dignum aliquid de eo proloqui valeat; ut totum
illi hodie acceptum feramus, & quod ab eo munus accepimus
& lucem qua illud agnoscimus & praedicamus. Hoc mysterium
Moyse à Domino suppliciter petebat, cum diceret: Si
gratiam in oculis tuis, ostende mihi gloriam tuam. Quod
dem beneficium sanctus Propheta non uni sibi tantum, sed
uerso populo, quem regendum susceperat, à Domino postu-
lar. Cum enim videbat inobedientem populum, nec tot
miraculis, nec tot perceptis beneficiis in officio contineri

Christus la-
ter in Eu-
charistia.

Exord. 33.

hanc vnam viam ad pietatem iudicauit, si Dominus lucis suae
radios in eum mitteret, ut quam esset ipse magnificus, & quanta
reuerentia dignus, intelligeret. Hac enim ratione facile homi-
nes non ad obedientiam modò, sed ad mille mortes pro ipso
obendas paratissimi essent. Sine diuini luminis radio de hoc
Sacramento dignum aliquid dicere non valet humana infirmi-
tas. nihil enim non summum in eo est atque diuinum. Si enim
effectus eius considerare velis, is est, homines diuinos, hoc est,
Deus ipse causa est, intra pectus hominis admissus: si autem
modum inspicias, modus est, ut idem Dominus sub panis specie
ab homine sumptus, eundem hominem caelestem atque diui-
nem, & puritatis atque sanctitatis suae participem efficiat. Omnia
in hoc Sacramento sunt diuina, homuncio autem rudis non
potest assequi seu proloqui tanta mysteria. Ut hanc igitur
nobis lucem Dominus, qui in hoc Sacramento conditus est,
impartiri dignetur, ad beatissimam Virginem, hoc est, miseri-
cordiae matrem, confugiamus, eiusque patrocinia, solita oratio-
ne imploremus.

Eucharistia
quid faciat.

AUE MARIA.

OMNIA diuinae legis praecepta aduersus carnis nostrae
cupiditates militantes, quae omnium perturbationum, molestia-
rum atque dissidiorum causa sunt, Iacobo testante, qui ait: Vn-
de bella & lites in vobis, nisi ex concupiscentiis vestris, quae
militant in vobis? Diuinae legis obedientia, quae cupiditatem
comprimat, certissima ad felicitatem via est. Recte proinde ille
ait: Cum Christiana ad felicitatem via est. Recte proinde ille
instituta beatitudinem hominibus adferre perspicio. Est & alia
caelestis beatitudinis pars, quae caelestia continet praemia, pijs
construitur, & spiritualia gaudia, quibus in hac etiam vita refi-
ciuntur & oblectantur. Iam quis non videat, quante sit felicitatis
talibus consolationibus recreari, tantaque gloriae spe ani-
mum alii atque recreari?

Iacob. 4.
Bella quid
cansantur.

Effrem.

Satis haec duo ad constituendam hominis felicitatem esse
videbantur: sed est aliud, quod multò magis ad humanam vitam
beatitudinem conferat, nempe Sacramentorum beneficia: quae
sunt humanae infirmitatis medicamenta, dolorum solaria, ma-
lorum remedia, & diuinae bonitatis, ac charitatis argumenta.
Eucharistia: Sacramentum eminens quod totius felicitatis &

Sacramenta
sunt medi-
camenta.

Christus in
quo sit Sa-
cramento
vitis.

Eucharistia
quarecibus

Sanctorum
studium.

Galat. 2.
Simile.

1. Cor. 4.

beatitudinis fundamentum est. In eo se nobis Christus Domi-
nus totum tradit, cum se in alius per partes tradat: quia in illo
non ipse, sed eius nobis virtus & gratia communicatur. Qui ve-
re amat, seipsum primo amanti tradit, ac deinde reliqua, quae
eius facultate posita sunt. In hoc Sacramento, quod Communio
appellatur, seipsum Dominus Iesus, atque opes suas largi-
munificē amatoribus suis impendit; & intra illos manens, com-
munia in omnibus operatur. Ipse animam ad omnia virtutis offi-
cia exsuscitat, & sic tandem spiritualem animae vitam tribuit,
per quam ad vitam perveniat sempiternam. Qua de causa Do-
minus Sacramentum hoc sub eibi specie instituit, ut
humanæ mentis cum diuina mente unionem designaret: quoniam
humanae mentis cum diuina mente unionem designaret: quoniam
doquidem proprium cibi est, vnum cum eo fieri, qui eo velen-
tur. Hoc est igitur quod præcipue Dominus in hac Evangelica
lectione exponit, cum ait: *Caro mea verè est cibus, & sanguis meus*
verè est potus. Quid autem hoc sit, idem Dominus explicat, cum
ait: Qui manducat meam carnem, &c. Hoc enim cibi propriè esse
diximus, in aliti naturam transire, & vnum cum illo fieri. quod
quid huic Sacramento maxime convenit, quo Ecclesiarum men-
bra capiti Christo copulantur, & vnum cum illo efficiuntur.
Admiramur sanè huius unionis dignitatem. Hæc autem vnio
est spiritualis, & amore potissimum fit. Fuit Sanctorum perse-
ptum studium, ut quantum in hac vita fragili fieri posset, men-
tem suam cum diuina mente & voluntate ita copularent, ut
quidquid illa vellent, ipsi quoque simili studio & affectu vellent,
& se totos ad illius ductum, propria voluntate repudiata, appli-
carent: ut sic ex duabus voluntatibus, una quodammodo volun-
tas fieret. Talis erat ille qui dicebat: Vivo ego, iam non ego,
viviit verò in me Christus. Sicut acerbi fructus melle aut fac-
charo decocti, nihil pristinae acerbis retinent, sed illius li-
quoris saporem referunt, in quo diu iacuerunt: ita Paulus vitam
erat, quod veteris Pauli naturam & ingenium, & pristinae vite
saporē haberet, sed quidquid in eo videbatur, eius erat, cui per
ardentissimam charitatem vnitus, & in quem transformatus
erat. Ideoq; iure seipsum discipulis in exemplar virtutis Christi
proponere potuit, cum dixit: Imitatores mei estote, sicut &
ego Christi. Quid igitur hac dignitate ambitio humana operari
amplius poterat? Si enim summa rationalis creaturæ perfectio
est, principio suo, à quo profluxit, iterum copulari: quid maius
in hac vita homini contingere poterat, quam ita Deo coniungi,
ut ipse in Deo, & Deus in eo maneat: quod sit huius Sacramen-
ti beneficio. Summū Dominicæ passionis beneficium quamvis
semper

semper nobis ad salutem proficiat, semel tamen in ara crucis
impensum est: hoc tamen quotidie nobis in altari per manus
sacerdotum confertur, quo eiusdem passionis & mortis partici-
pes efficiamur. Est igitur præcipua huius Sacramenti virtus,
humanam mentem cum diuina copulare: quæ quidem vnio
non corporea, sed spiritualis est, & amoris glutino fit. Hoc est
autem quod Saluator hinc ait: *Misit me vivens Pater, & ego vivo*
propter Patrem: & qui manducat me, &c. Hanc similitudinem quis
inter homines usurpare auderet, nisi ea Saluator ipse vsus fuisset?
Sensus enim est, quod sicut Filij Dei vita eadem cum Pa-
tris vita est, quia Pater est in Filio: sic fidelis hominis vita, qui
Christi Domini corpus intra se receperit, Christi vitæ confor-
ignis erit: quia Christum intra se commemorantem habet. Sicut
ignis (qui inter elementa omnia nobilissimus est) quaecunque
corripuit materiam, in se convertere, suamque formam atq;
virtutem in eam transfundere contendit: ita quam mentem
Christus Dominus (qui ignis consumens est) corripit & inha-
bitat, in se transformare, sibi vnire, & sui similem, hoc est, diui-
næ efficere nititur. Traditur hic corpus & sanguis Christi, imò
eius charitas & Spiritus sancti, quo sanctificamur, diuinæque
similitudinis participes efficiamur. Id autē evenit, cum ea puri-
tatis imago quædam appareat: ut quicumque nos viderit, non
spacios & adulterinos, sed legitimos Dei filios, eiusque simpli-
ciatis & innocentiae imitatores agnoscat. Ex eo fonte, ex quo
Sacramenta suam habent dignitatem, sequitur Christi merito-
tingit. Fideles enim in hoc Sacramento participes sunt mortis
& passionis eius. Ut enim virtus omnis atque sensus capitis in
& virtus ad omnes fideles, qui charitatis glutino illi tanquam
viva membra copulati sunt, plenissime dimanant. Cum enim
nobis sacrum corpus & sanguinem suum donat, simul etiam
donat, quod illo corpore & sanguine in sacrificium oblati pro-
bus datur; hoc est enim dari & Sacramentum & rem Sacra-
menti. Quia in re diuinæ pietatis dignatio studiosè consideran-
edendo consequemur. Solent patres immensos sæpe labores
excipere, & varia pericula adire, ut amplum filijs patrimonium
relinquant, quo ipsi citra laborem & periculum opibus alieno
labore partis fruuntur. Quam rem Christum Dominum no-

Eucharistia
virtus quæ.

Simile.

Vita ut in
sua vita sit.

Sacramen-
tum & res
Sacramenti.

Simile.

Leuit. 16.

biscum in hoc Sacramento egisse constat. Olim quidem Dominus in Lege vnum in vniuersa terra altare, & vnicum templum esse voluit. Et quidem in sacrarium & intimum templum adytum (in quo Arca testamenti collocata erat) solus summus Sacerdos (thuris suffitu totum sacrarium operiente, ne quid inueneret) ingrediebatur; arcam verò ipsam non modo non contingere, sed nec videre fas erat. Bethsamitæ namque quædam curiosis videre præsumpserunt; meritis audacie iuxtaque meritis dederunt. Quid quod nec ad eam propius accedere licebat, nisi duorum millium cubito: ubi spatium esset interiectum. Hoc enim Iosue cavit, cum arca Domini in Iordanis transitu ductum præcedebat. Iam verò cum Dominus in montem Sion descendisset, solus Moyses ascendit in montem, in quo hominum aut iumentorum etiam fas erat ad montem, in quo Deus loquebatur, accedere. Ille ergo Dominus, qui adeo exiguam olim sui copiam hominibus faciebat, ille etiam ad diuinum usque seculi, in hoc nostro tuguriolo, propter electorum suorum salutem & gloriam, habitare dignatur, ut illum salutem, illi calamitates suas declarare, & auxilium petere valeant. Hoc igitur argumento, Saluatoris nostri charitatem in homines intelligere licet: à quibus tot modis offensus, nihilominus semper inter eos habitare dignatur, ut eos gratia & præsentia seculi virtute oblectet atque construat. Ecce, inquit, ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem seculi. Hac consideratio magnam piis deuotionis præbet materiam. Ratiorem conuersatus nobiscum in terris, adscendens in celum, rationem inuit, qua in terra perpetuo apud nos maneret. Quis igitur hoc indicio viscera illa charitatis & misericordie plenissima non agnoscat? non adoret? non veneretur? non ardentissimo amore complectatur? Facile ex his dictis causam rursus inuiri: non diuinate licet. Multi raro communicant, imò inuiti, in summa mirum igitur, si tanta celestis cibi virtute destituti, in summa versentur imbecillitate, & (quod est consequens) leuissimam eiusque auxæ impulsu corruant, qui hoc fortitudinis cibo vix vix quam roborantur. O infelicem temporum conditionem! obestandam rerum commutationem! Olim sceleratis interdiceretur cibus ille mysticus, donec poenitentiam dignam fecissent: tunc autem res nostræ eò deuenerunt, ut ipsi se fideles sponte sua hoc tanto supplicio non ad tempus modò, sed tota penè vita puniant. Audiant tales diuinum Cyrtillum: Sciunt baptizati homines, si longo temporis spatio propter simulatam religionem mysticè communicare Christo recusent, ab æternis se vitæ

Arca dignitas,

Deus olim absconditus.

Matth. 28.
Deus quomodo se nos habuit.

Mundus quare ruinam minetur.

Cyrillus in Ioannem.

local depellere. Quippe recusatio huiusmodi, quamuis ex regione proficisci videatur, & scandalum facit, & laqueos inicit. Quare oportet omnibus viribus à peccato mundari; & mentem vitam concurrere. Sed variæ sunt diaboli, multiplicæque ad decipiendum insidiæ, quare demus operam modò, ut vinculis eius abruptis, & iugo seruitutis peccatorum excusso, in timore Domini seruiamus, & carnis voluptate per continentiam superata, ad celestem gratiam accedamus. Hactenus ille. Cuius verba quærum timoris animis nostris incurere debeant, expendendum venit. Illud hic in primis obseruandum, ut flammam amoris igne diligamus eum, qui ita dilexit nos, qui in incitamenta, incarnatione, passione, & huius diuini Sacramenti institutione in pectore nostro congescit. Cum enim trias, & beneficentia: hic bonitas maxima, charitas flagrans, & beneficia summa inueniuntur. Certè si hoc igne non accendamus, non video quam torporis tui excusationem in diuino iudicio prætexere valeas, cum aduersum te Dominus has tres amantissimas commemorauerit. Neque enim iniustus erat Deus, cum præcepit, ut ipsum toto corde, tota mente, totisque viribus diligereamus. Ut quid enim non amaret opus artificem, cum habet unde id posset? Et cur non quantum omnino posset, cum ma: opus est eam vulnere admo- uere. Vultus autem in corde est: quod & terrenarum rerum amore feruet, & celestium amor. Tunc autem illam admouenda celestis hæc medicina est: quæ quotidiana & pia consideratione diligenter (ut D. Bernardus ait) in corde nostro volumus & consideramus. Quare rogo, tam habeatis, Auditores, ut partem diei aut noctis sepositis, quæ hæc tanta diuinæ dignationis beneficia in celo missum in terram, in pectore vestro condatis: haud ducescat, & diuinæ dilectionis ignem incēdat: quod Deo similes per dilectionem effecti, & in hac vita eius sanctitatem & puritatem, & in futura sempiternam eius felicitatem consequi mereamini. Quid autem hæc tanta beneficia, tantæque nobis ad salutem exhibita adiumenta, nisi immensam Dei nostri bonitatem & charitatem ostendant, quæ summum nostrum erga

Luc. 11.

Amorem quidam incit.

Matth. 22.

Medicina celestis quæ Bernardus.

Amor profanus qui propulsandus.

illum amorem & gratitudinem exigunt: Cum enim vere dilectionis proprium sit, bene velle, & beneficiis afficere: quod solo dilectione Christus Dominus illos prosequitur, quos amare afficit & ornat beneficiis: Quod ut evidentiùs appareat, nos beneficia, quæ olim populo Iudaorum Dominus exhibuit: noui Testamenti beneficiis conferamus. De illis igitur po-

Osea 11. Oseam item Dominus ait: Ego quasi nutritius Ephraim portabam eos in brachiis meis. Et mox: Ero eis quasi exaltatum super maxillas eorum: & declinaui ad eum, ut vesceretur.

Amoris genera tria. Tria amoris genera erga populum suum his verbis Dominus indicauit. Primus est nutritius amor, quæ puerum materno affectu nutrit, & in sinu suo gestat. Secundus est pauperis amor, la erga par bouum, quorum opera atque labore vitam sustentat: quos, diurno labore finito, blandè & molliter tractat iugumque, quo premuntur, exaltat, ut eorum laborem atque onus alleuet. Tertius est patris erga ægrotantem fîlium, & bosque fastidientem: cui pius pater manu sua cibum erga porrigit, quo vescatur. Hos ergo tres amores Dominus erga populum suum se habuisse testatur, qui illos primum velut nutritius, providentiæ atque tutelæ suæ brachiis gestabat: natiuebatur, idemque iugum, quo ab Aegyptiis & finitimis nationibus premebantur, sustulit, & in libertatem asseruit: ac postmodò ipse illis alimenta, & omnia quæ ad vitam sustentandam necessaria erant, larga manu suppeditabat: utpote qui eos, ut ait

Psalm. 147. Propheta, frumenti adipe satiaret. Hos igitur tres amores Dominus longè maioribus beneficiis erga populum suum in noua Lege declarauit. Non contentus enim gestare nos in brachiis, gerit nostris: idemque nos eius virtute à gravissimo peccatorum & cupiditatum iugo liberat: ac postmodò idem non modò cibum nobis porrigit, sed ipse etiâ cibus noster effici dignatus est: qui non temporariam corporis vitam, sed immortalis sempiternam dignè sumentibus tribuit. Qua in re dissimulandinem amoris Christi ad alios communium amicorum amorem cernere licet. Hi enim, ut maxime diligant, nihil magis cupiunt quam amicis suis conuiuere, cû illis versari, mutuoque illorum conspectu frui. At Christus Dominus hac vnione minime contentus, præ cordiis se nostris in hoc Sacramento voluit insinuare, intra nos habitare, & vnû nobiscum effici. Idemque, velut pater, manu sua nobis hunc cibum porrigit, cû in extrema vltima la cœna discipulis, & in illis omnibus nobis ait: Accipite, & manducate inter vos, hoc est, accipite & manducate

Amicorum proximitas.

Matth. 26.

omnes. Quæ quidem verba non leuiter à nobis prætereunda sunt. Assuetus fecit magnum conuiuiû suis, at noster Rex regû, & Dominus dominantium, Christus, ad Patrem ex hoc mundo discessurus, splendidissimum apparauit conuiuium, ut immensas bonitatis, charitatis, & misericordiæ suæ diuitias mundo ostenderet: idque nõ centum octoginta diebus, sed ad finem vltimæ mundi duraturum: nec Principibus Persarum & Medorum tantum, sed vniuerso hominum generi præpositum, ad quod planè conuiuium nos inuitauit: Accipite & manducate ex hoc omnes. Nihil hîc vulgare expectamus, nõ vina ex longinquis regionibus adlata. Non expectamus agnum Paschalem, non Manna de celo, quod omne cõtinet delectamentum, & omnem saporis suauitatem. Hoc est, inquit, corpus meum, & hic sanguis meus. Quid, quæso, Auditores, his pauculis verbis significari putatis? Nimirû hoc perinde est ac si diceret: Tanto vos amore complector, tantopere vestrâ salutem sitio, ut quoniam veram & æternam vitam sine carnis meæ cibo, & sanguinis potu assequi nõ potestis, carnem meam in cruce immolentem, & sanguinè fundam: ut hoc cibo & potu relecti, veram & æternam vitam consequamini. Ab hoc autem conuiuium nemi- sunt, inuito. Dicant igitur omnes homines, dicant Angeli, quàm magnam diuinæ bonitatis & charitatis indicium hoc existit: si igitur Christus Dominus tantopere nos diligit, si nos tot cordiam hoc opere declarat: qui fieri potuit, ut à nobis nõ tantum Dei nostri in nos bonitatem, & charitatè, quæ vel lapidea nos totos in sacrificium offerre, qui se nobis in cibum contulit, miro modo accendit, & liquefecit, & ex carnalibus spirituales igni cedat: cui admota, non duritiam suam modò, sed naturam amittit, & nomen amittit, quando in puluerem vertitur: quid ignis virtute deposita, in aliâ quodammodo naturam trãseant, & duritiam lapidibus, Abraham filij, imò Dei filij efficiantur? Hunc igitur amorem ante omnia à nobis hoc amoris Sacramentum exigit, ut amorem rependamus ei, qui tantopere amoris ignem nobis in hoc Sacramento ostendit. Deinde etiam porrigat, ut, quoniam tam multa nobis beneficia hoc cœlesti cibo

*Christus dominus
affert, &
Christi quæ
sunt.*

*Peroratio.
Christus
quantopere
diligen-
dus.*

*Gregorius
lib. 22. in
Iob.*

Simile.

*Sacramentum
Eucharistiam
sapiens acci-
piendum.*

Genf. 3.
Eua dece-
pta est.

conferuntur, ad ea frequentius capeſſenda, quanta potius
deuotione & puritate præparemur. Callidus olim ſerpens
minam ad veritatem arboris cibum inuitans, falſo illi diuinam
ſimilitudinem promiſit: cuius verbis decepta mulier, & com-
edit & periit. At modò Veritas ipſa nos ad hunc cibum com-
uas vocat, pollicens fore, vt ſi eum edamus, non fallacem, ſed
veram Dei ſimilitudinem conſequamur. Deſteſtemur fallacem
ſerpentem, & eius aſſectas; & diuinæ veritatis monitis, quibus
nos ad vitalem animarum cibum amanter inuitat, obtemperemus,
conſciẽtiam noſtram ab omni lethali crimine, poenitentibus
Sacramento expiantes, & deuotis precibus, ſanctiſque cogita-
tionibus mentem noſtram præparantes, ad hanc cœleſtem
menſam, ad Angelorum panem, ad bonorum omnium
fontem, non ſegnes, ſed auidiſſimo ſtudio propete-
mus, vt per hunc ſalutarem cibum, & in præ-
ſenti ſeculo gratiam, & in futuro ſem-
piternam vitam, Domino largien-
mur. Amen.

* * *

CONCIONVM

TOMVS QVARTVS.

De tempore, quod eſt à Dominica
prima poſt Pentecoſten, vſque
ad Aduentum.

DOMINICA PRIMA POST
PENTECOSTEN, CONCIO: IN QVA
lectio Euangelica explanatur; inde de charitate
& miſericordia diſſeritur.

THEMA. Eſtote miſericordes, ſicut & Pater veſter miſe-
ricors eſt. Lucæ 6.

RIPARTITA eſſe, Auditores, abſolutæ iu-
ſtitie rationem conſtat: cuius pars prima Deo,
ſecunda nobis, tertia proximis, quod æquum &
iuſtum eſt, reddit. Duabus prioribus relictis, de
hac nouiſſima, quæ ad proximos pertinet, in
hodierna ſancti Euangelij lectione cœleſtis
Magiſter diſſerit. Hæc porro tertia iuſtitie portio, duabus
net, altera malefacere vetat. De vtraque igitur hoc in loco Sal-
uator diſputat. De priore namque ait: Eſtote miſericordes, ſicut &
Pater veſter miſericors eſt. Miſericordie verò officia ſimul & præ-
mia declarat, cum mox ſubdit: Dimittite, & dimittimini, date,
& dabunt vobis. De poſteriore autem iuſtitie parte diſſerit,
cum ait: Nolite iudicare, & non iudicabimini: nec condemnati
hæc bipartita erga proximos iuſtitia in hac præſenti lectione
ne ſaluberrima nobis documenta proponat: de eiſdem nos
quoque

Iuſtitia par-
tes tres.

quoque in presenti Concione, eius adspirante gratia, letum nem habebimus. Quod ut pie & religiose præstare valeamus celestem opem, sacratissimæ Virginis interuenta, suppliciter imploremus.

A V E M A R I A.

OMNIUM diuinorum beneficiorum optimum est, quod omnium rerum Dominus, Filium suum vnigenitum, liberum nostræ redemptorem & vindicem, ac Doctorem amplissimum nobis. Hoc beneficium Apostolus ad Hebræos amplius nobis. Multifariam, inquit, multisque modis olim Deus loquens nobis in Prophetis, nouissimè diebus istis loquutus est nobis in Filio, quem constituit hæredem vniuersorum, per quem facta & secula. Moyses hoc beneficium nouit etiam amplius, post Legem in monte Sinai ipsius Domini voce latam ad populum ait: Interroga de diebus antiquis, qui fuerunt ante te, & dic die quo creauit Dominus Deus hominem super terram, à summo cælo usque ad summum eius, si facta est aliquando huic modi res, aut vnquā cognitum est, ut audivit populus vocem Domini Dei loquentis de medio ignis, sicut tu audisti. Huius autem beneficii gratia exultare, & gratias agere nos Propheta iubet, cum ait: Et filij Sion exultate in Domino Deo vestro, quia dedit vobis doctorem iustitiæ, & descendere faciet super vos imbrem matutinū & serotinū: ut videlicet verbi Dei seminem, eius opera in terrā cordium vestrorum iactum, & celestem gratiæ imbribus irrigatum, fructus germinet æternæ vitæ. Magnus autem hoc Saluator cumulativè præstitit, sicut ipse in Psalmo ait: Annunciaui iustitiam tuam in Ecclesia magnatibus, labia mea non prohibebo, Domine tu scisti. Quid enim aliud sacra Evangelia, nisi iustitiam Dei annunciant? Iustitiæ autem nomine virtutem omnem, & sanctitatem Hebræo more significavit. Quia enim ad iustitiam præcipue pertinet, vniuersum reddere quod suum est, virtus autem hoc ipsum cumulativè præstat: ideo non mirum, si iustitiæ nomine virtutem omnem complexus est. In hodierna sancti Evangelij lectione, de ratione iustitiæ parte Saluator disserit, quæ ad communem hominum societatem, hoc est, ad proximi dilectionem pertinet: in cuius explanatione à misericordia exordium sumpsit. Efforsit, ait, misericordes, sicut & Pater vester misericors est. Quid sit misericordia exponendum. Misericordia aliquando virtutem, aliquando beneficium, quandoque verò utrumque simul comprehendit. Propterea loco, misericordiam in Deo, & beatis mentibus posuimus.

Beneficium
optimum
quale.

Iustitia
quid sit.

Misericor-
dia quid.

que sine vilo doloris sensu miseris opitulantur. Misericordia vero secundo loco, affectus quidā & sensus doloris est, ex aliena s. Iob intelligenda esse videntur: Ab infantia mea crevit mecum miseria. Huiusmodi affectus in senibus, in feminis, & infirmis hominibus maxime dominatur. His personis sanctorum viros addo: in quibus cum diuina gratia non euerat, sed perfectius naturam, hic naturalis misericordiæ affectus longè ualentiorum suorum, viscera autem impiorum crudelia. Immo, sed etiam ipsius naturæ munera atque beneficia penè perdidit. Inuenitur hic etiam blandus animi motus cum virtute coniunctus. Quæ res adeo laudanda est, ut D. Gregorius dicat, plus esse aliquando compati ex corde, quam donare: quia quod donat. Taro quisque perfectior est, quanto perfectius dolores sentit alienos. Nouum testamentum totum penè charitatis & misericordiæ commendationem & laudes continet. Eslo- & misericordes, sicut & Pater vester celestis, &c. His verbis dei filios, docet que ipsi similes facit eos, qui misericordiæ operibus ualent. Quocirca, cum similitudo amoris cõciliatrix sit, fieri non potest, quin eximie à Deo diligatur, qui ei similes sūt. Dei peritiam ad uitæ usum providere. Hoc enim illa Saluatoris uerba debentur: clarum est, ut meum usque modò operatur, & ego operor. At uirtutem benignus & misericors, dum alienis necessitatibus, qua potest ratione, consulit; Deo planè, ad hominum incolumitatē & salutem, pro facultate sua cooperatur. Deus enim ad omnes hic ad eos quos potest, misericordiæ suæ sinum aperit. Misericordia hominis ad proximum suum: misericordia autem Dei ad omnes carum. Hic enim Pater super ingratos & malos benignus esse dicitur. Solem quippe suum orti facit super bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos. Omnibus enim ex quo sol radiat, dies illuminant, fontes irrigant. Similem ergo prout misericordiam & beneficentiam citra personam accipiemus sectamini, nil in homine nisi humanitatem, nisi diuinitatis imaginem, nisi præceptum Domini, atque adeo ipsum Dominum spectantes: quandoquidem ipse dixit: Quod vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. Hic est munificus sine vilo emolumento. Cum facis prandium, magis uult vocari pauperes quam diuites. His verbis Dominus non humanæ retributionis

Iob 32.

Prover. 19.

Gregorius
li. 20. Mor.

Idem.

Compassio
laudatur.

Ioan. 1.
Vir benignus
Deum imi-
tatur.

Eccles. 28.

Matth. 5.

Matth. 23.

Luc. 14.

Eleemosyna
tam faci-
enda.

Eccles. 29.

Genes. 17.
Leuit. 12.
Pij & im-
probis quo
modo nos-
cantur.

Exod. 17.

Philip. 1.

Charitas
modo ex-
sulat.
Rom. 13.

Matth. 24.

tionis spem, non terrenum aliquod emolumentum & lucrum respicere nos vult. Quo enim mens ab omni vilitate merita purior fuerit, eo maioris apud Deum meriti erit. Hæc enim de causa, tanta cura Dominus eleemosynam clam fieri vult, ut quid esset præter ipsum, quod nos ad eam alliceret, utque ita quod foris recte gereretur, intus à mercede boni operis non euacuaretur. In Ecclesiastico legimus: Datus insipientis non erit vilis tibi; oculi enim eius septem plures sunt. Quibus versis innuit, auaros, atque sui amantes homines multa merere velle, ubi aliquid fortè seminarunt: quæ res à Christiana beneficentia plurimum distare debet. Dominus Deus oues suas, quæ per dilectionem, quam habere debent mutuo, cognoscuntur, nulla tempore signo aliquo carere voluit. Ante Legem enim, & sub Lege, Circumcisionem instituit, quæ à cæteris gentibus fideles distingueretur. At in Lege noua, inter alia signa, quibus fideles ab infidelibus, & pij ab improbis discernantur, dilectionis mandatum adiecit, cum dixit: In hoc cognoscant omnes, quod mei estis discipuli, si dilectionem habueritis ad inuicem. Etenim Christianæ charitatis species esse debet, ea largitas, ea lenitas, ut faciliè Christiani homines hoc singulari benignitatis officio inter omnes alios dignoscantur. Magi illi Pharaonis terrore signo à Moysè edito defecerunt, digitum ac virtutis Dei in eo esse intelligentes; quoniam ad id tota demonum & naturæ vis pertingere non poterat: ita planè talis inter Christianos charitatis species esse debet, talia opera, talis concordia (nemine quæ sua sunt, sed quæ aliorum, curante, & aliorum incommo- da, ut sua, lamentante) ut vel hoc argumento conuicti homines, faciliè intelligerent, eam gentem non terrenam esse, sed celestem; non humano, sed diuino spiritu agi: quando nihil tale in cæteris hominibus eiusdem nature confortibus reperiretur. Quod si ita est, Auditores, quam longè quaslo, ab huiusmodi charitatis specie distat mundus, quātū in quæ ab hac diuina religione aberrauit? Quis enim hanc cordis unitatem ita rectè admodum Apostoli implere satagat? Vnanimis, vno ore glorificans Deum, & Patrem Domini nostri Iesu Christi? Quis ita proximū diligit ac seipsum? ita alienis malis condolerat, sublimi- tatem distamus, ut tantisper dum res nostræ in tuto sunt, nihil ad nos, an totus mūdus intereat, pertinere putemus. Quis inquit Saluator, abundauit iniquitas, refrigeret charitas meliorum. Exstincta charitate, quid non tandem malorum confusio- rum est? Hinc dissidia, odia, sectæ, furta, prodiciones, bella, quid

quid non tandem malorum in mundum inuectum est? Hinc leges contemptæ, oppressi pauperes, pupilli direpti, neglectæ viduæ, corrupti indices, boni viri despecti, & qui recessit à matris exstinctio malorum omnium caput & seminarium est. Denique, sicut charitatis vnio Christianæ fidei, atque religionis velut approbatio quædam & confirmatio fuit: ita modò nostra crudelitas, & crudelitas nostra effecit, ut sanctissima religio Christi inter infideles & barbaras nationes malè audiat, & esse nomen propter nos inter Gentes blasphemetur. Ita factum & immanem, ac generis humani pestem intelligat. Quo quid indignius esse potest? Nos legem charitatis, in legem lectionem redeamus. Misericordie præmij magnitudinem paucis attingit, cum ait: Mensuram bonam, & confertam, & exactam, & superfluentem dabunt in sinum vestrum. Quid hoc est? Mensuram, inquit, bonam, hæc est iustam; & confertam, id est, pressam; & coagitatam, hoc est, benè conuulsam. hæc enim dilectio, ut vas, quo merimur, capacius fiat. Addit quartam sententiam, cum dicit, superfluentem: qua conditione potest, nihil amplius emptor desiderare potest. Hæc autem misericordie mensuræ similitudine, celestis mercedis magnitudinē emptor supra hanc mensuram nihil habet quod vitius desiderare possit. Misericordie premium tale erit, ut vir misericors nihil amplius desiderare queat, quàm quod sibi à misericordie parente præstandum erit. Inter magnifica autem virtutis huius præmia, non postremū locū obtinet, quod per eā sibi in alia vita homo thesaurizat, & in tuto loco reponit, quiddam aliis tribuit. Misericordia viri, quasi sacculus cum ipso, gratia tribuet illis retributionem. Quocirca prudenter admodum non Salomon ad huius virtutis officium, hortatur, his verbis: Mene panem tuum si per transientes aquas: & post longa tempora inuenies eum. Quod igitur tecum auferre non poteris, ut ita dicam, porrexisti, tecum sustulisti. Bonis nostris singulis operibus nostras in celestes thesauros manus pauperum deporta- bunt. Ne causeris peccata tua, quæ commisisti, audi consilium Tobæ: Eleemosyna, inquit, ab omni peccato, & à morte liberat, & non patietur animam ire in tenebras. Respondet

Mala unde
habeant ori-
ginem.

Charitas
virtutis
caput est.

Christianus
odiosus.

Misericors
mala morte
non obit.
Eccles. 17.

Eccles. 11.

Tob. 4.

item

Eccl. 3. Item Ecclesiasticus: Sicut aqua exstinguit ignem, ita elemosina resistit peccatis. Magna enim est elemosina virtus, quod aduentum criminum globos benevolentia suae fonte resurgat, & quodam irriguo largitatis obruit incendia vitiomm. Quamuis offensus Deus, & criminibus prouocatus, cogitauerit berare elemosynis, quem disposuerat punire peccatis. Oponebat ut recte misereris, hoc est, modum in miserendo adhibere. *Luc. 19.* Proponere tibi ante oculos Zaccharum publicanum, misericordiam laude praestantem, ut eius exemplo misereri condiscas. Etenim ait ille, Domine, dimidium bonorum meorum do pauperibus, & si quid aliquem defraudauit, reddo quadruplum. Quot rebus tot sententia. Dimidium, ait, auaritiam nostram, superbiam aut nihil, aut exiguum pauperibus damus. Bonorum, superbiae nostram, & delicias nostras damnat, qui abiectionem pauperibus damus, lautiora nobis referuamus. Meorum, illos arguit, quibus ait Dominus: Ego Dominus diliges iudicium, praeterbens rapinam in holocaustum. Iam quod verbo vitiorum praeteris temporis, cum ait, De illis redarguit, qui nihil ipsi primum vita molientes, omnia posteris testamento facienda relinquant. *1. Reg. 15.* Saul rex in tot mala praecipitatus, praetermissis iustitia & obedientia praecceptis, greges, quos ex diuino mandato iniecerat debuit, ad sacrificium Domini referuauit, qui redarguitur a Saule. Sequitur in textu: Nolite iudicare, & non indicabimini. Duo hic vitia prohibet, nolite condemnare, & non condemnabimini. Duo hic vitia prohibet, ad quae homines procliuus admodum sunt: quae partim animo, partim lingua fiunt. Primum enim prohibet, aliorum facta iudicare, hoc est, ea, quae recte fieri possunt, sinistra interpretatione damnare. Illa enim, ait Augustinus, quae ignoramus, vitium bono an malo animo fiant, iudicare penitus non debemus. Vnde disti hominem indicto publice ieiunio ante horam praedicti, noli eum damnare: cum hoc & recte ex iusta causa, & non recte ex sola cupiditate fieri possit. In huiusmodi rebus, quae animo esse iubemur, nihil maligne, nihil in sinistram partem interpretantes. Diuina lex (quod humanae leges non faciunt) usque adeo malefaciendi affectum comprimit, ut Ioannes deus testatur: Qui odit fratrem suum, homicida est. Nec hoc solo contentus, aliud adiecit nouum, & ante hunc diem in Philosopho tentus, doctrina inaudita, nempe iudicium intellectus, cum ait: Nolite iudicare, & non indicabimini: nolite condemnare, & non condemnabimini. Dominus noster proximum nostrum nobis se adeo sacram esse voluit, ut iudicium temerarium inter capitalia criminum

449
mina computauerit. Verax atque germana charitatis est, aliena delicta aut plane non videre, aut extenuare, aut candidè intertari, aut etiam ad illa blandè leniterque conuincere: praeteritum quia Diuus Gregorius ait: Vera iustitia compassionem habet, falsa autem indignationem. Ceterum quod ad se ipsum debet, longe aliter quam erga proximum se homo gerere debet. Aduertus vitia sua indignari, & incandescere, erga se rigidi debet: in eoque studio magnam vitae partem infumere, atque illud implere, quod est à quodam dictum: Ut reipsum semper inspicias, ab omnibus aliis oculos auerte. Sed o deplorandam humani ingenij peruersitatem! Hoc enim salubri studio neglegens, tempus omne in aliena vita curiosius indaganda expendimus: relinquimus quod salutare est, & id appetimus, quod veniale est, nociturus sitienter appetunt. Scipsum enim cognoscere, totius sapientiae caput & fundamentum esse veteres dicebant, adeo ut hanc vocem, Nosce teipsum, è caelo allatam esse crederent. Quid quod humilitas, virtutum omnium fundamentum & cultus, ab hoc eodem fonte dimanat? Est enim humilitas, ut Diuus Bernardus ait, virtus, qua homo verissima sui cognitione sibi ipsi vilescit. His igitur de causis nos caelestis magister ab aliorum moribus & vita curiosius indaganda auocamus, ut tanto magis nostri ipsorum cognitioni vacemus, quanto minus alienae vitae perferendum operam demus: praeterim scilicet humanae vitae iudicium ad supremum illum Iudicem reuocemus & corda, solus spirituum ponderator est, solus scrutatur discretor. Quocirca ab hoc iudicio nos etiam Apostolus reuocatusque veniat Dominus, qui & illuminabit consilia cordium, alienae vitae, alienaeque intentionis iudices praebent, Dei munus atque officium indigne sibi usurpare, & in alienam messem alienam mittere. Quis es tu, inquit Paulus, qui iudicas seruum pudamus? Domino suo stat, aut cadit. Verum nos salutaria recum omnia videant, seipsos minime vident. Hinc Pythagoras dicere solitus erat, mortales cunctos duas secum peras circumferre; in quarum posteriori propria vitia, in anteriori verò aliena gestarent. Veteres olim Amorem deum faciebant, & puerum, & oculis capium depingere solebant, duplici videlicet nomine.

Gregorius.

Homo seipsum iudicare debet.

Simile.

Humilitas quid sit. Bernardus.

Iudicium cui committendum.

1. Cor. 4.

Rom. 14.

Simile.

aratis & cæcitatibus, illius stultitiam atque amentiam designantes. Huiusmodi omnes in seipsos cæcos, Dominus hypocritas & cæcos, & cæcorum duces appellat, dum ad vitia sua conuenientes, seuertissimi alienæ intemperantiæ iudices sunt. festucam in aliorum oculis cernunt, trabem in suis negligunt. Dicitis fortè: Annon meritò indignari contra impudicos & improbos debeam? Vide tu ne aliis sis vitiis obnoxius, vitibus. Si, inquit Apostolus, inuicem mordetis & comeditis, ne ab inuicem consumamini. Irascitur hic citò, & te condennatur: tu forsitan tardius irascetis, sed tamen tardius, aut non quam placaris; quod est longè grauius. Hæc de causa omnes isti perniciosè errant, quando se ab illis vitiis, quæ arguunt, alienos vident, cum tamen maioribus ipsi vrgeantur. A quo illos errore vindicare Dominus nititur, cum eos admonet, ut prius trabem oculis suis inhaerentem eximant, & tunc demum festucam alienis oculis infixam remoueant. Eosdem etiam magistrorum dignitatem & officium sibi indigne arrogare ait, cum magister discipulis superior & sanctior esse debeat: quod autem his tamen alienum erat, qui eisdem vitiis, quibus discipuli, etiam grauioribus obnoxij erant. Quos Dominus oratione, vltis aduersus Pharisæos, adulteram feminam accusantes, vltis castigat & arguit: Qui sine peccato est vestrum, inquit primo in eam lapidem mittat. His igitur sententiis, Auditores, oculatum superbiæ vulnus (quod in multorum pectore latebat) Iesus Dominus intendit; qui alienæ intemperantiæ delatione, & oburgatione, sanctitatis opinionem venari volunt: quos Iesus hoc in loco hypocritas meritò appellat, qui cum in animo alieni sint, aliud fronte mentiuntur. Demus igitur operam, Auditores, ut ab his vitiis abhorrentes, præceptis Euangelicis auscultemus, neminem temere iudicemus nec condemnemus, neque vitia obseruemus, quin potius nos ipsos, & mala nostra prudenter inquiramus, lugeamus, & sollicitè emendare curemus: neque hac iustitiæ parte contenti, misericordiæ & benignitatis officium incumbamus. Audiamus magnum illum Doctorem Ioannem.

Galat. 5.

Magister discipulus sit dignior.

Ioan. 8.

2. Ioan. 3.

Si quis viderit fratrem suum necessitatem habere, & eleemosinam eius non diligamus lingua, sed opere & veritate. Hoc plenius Sanctorum propositum fuit, ut nunquam ab indignis & infamissimum Christi nomen (quod illis charissimum & sanctissimum erat) frustra eleemosinam perenda proponeretur. Sic fecerunt nonnulli, qui, ubi facultas defuit, seipsos passim proponere, ut pauperum inopiæ subuenirent. Talibus igitur propositum

premiis, Auditores, demus operam, ut misericordiæ operibus toto pectore incumbamus: quibus non modò eiusdem misericordiæ fructus (quos hactenus commemorauimus) percipere, sed etiā misericordem iudicem in extremo illo mortis agone, qui omnibus imminet, inuenire valeamus. Quod præstare dignetur omnium bonorum operum retributor Deus. Amen.

DOMINICA SECUNDA POST PENTECOSTEN, CONCIO: IN QVA post Euangelicæ lectionis explanationem, de nouissima cœna, hoc est, cælesti gloria disseritur.

THEMA. Homo quidam fecit cœnam magnam. Luca 14.

INVM Christus in hunc mundum venerit, non modò ut redemptionis gratiam, sed etiā ut cælestis verbi doctrinam hominibus impartiret: ubi primum hoc munus obire cœpit, vix vnquam ab eo conqueuit. Vnde quocumq; tempore, quocumq; loco, quacumq; occasione oblat, docendi officium nunquā intermisit. Itaque à Pharisæo quodā inuitatus, cum quidam, cœniij huius occasione accepta, duxisset, Beatus qui manducabit panem in regno Dei; ipse elegantissimam hanc parabolam proposuit: in qua cælestis regni gloria, & diuinæ bonitatis largitatem, & cœnæ magnificentiam describit, & qui ab hac cœna excludendi, quiq; admittendi sint, parabolice declarat. Huius autem parabolæ scopus huc tendit, ut sciamus, ob vtilitatis alienius spem omnia ferè institui. Vtilitatem enim spe illecti homines, ad officia sua excitantur. Quam salutaris amator Dominus, cum ad pietatis & iustitiæ cultum traducere homines vellet, miras eis vtilitates, & magnifica premia pœdas exacuit, ut maximorum laborum obliuisci faciat, omnemq; expectatione doloris auertat. Agricola enim frugum venatores laborant. Nemo denique sperat aliquid, quem non si spes incerta rerum caducarū tantam habet vim, ut omnem laborem leuem, & tolerabilem efficiat: quid non molietur animo

Vtilitas quemque trahit.

Speret quorū sum nos voret.

452 DOMINICA II. POST PENTECOSTEN
is, qui spiritualia atque diuina bona, & in presenti, & in futura
vita pijs proposita esse, firmissima fide tener: Hæc igitur nobis
in sacra huius diei lectione, Dominus sub elegantia cornu
rabola proponit; vt ad ea percipienda promptiores, alacri
resque reddamur. Vt autem hoc argumenti genus pie, religio
seque tractare possimus, celestem opem, sacratissimæ Virg
interuentu, suppliciter imploremus.

AVE MARIA.

AVE MARIA.

Luc. 14. HANC parabolam à Domino non ad turbas, vt fect ali-
sed in conuiuio ad Pharisæos fuisse prolatam, paulo ante hanc
verba S. Lucas exposuit. Cum enim ex conuiuio quidam dixi-
set, Beatus qui manducabit panem in regno Dei: huiusmodi parabola
regni occasione Dominus hanc elegantem parabolam proposuit.
Hier. 17. Homo quidam fecit cœnam magnam. Homo hic Christus
minus est: de quo scriptum legimus; Homo est, & quis cognoscit
secreta eius? Hic igitur apparauit cœnam magnam. Quo nomine
cœlestis conuiuium designauit. Post prandium quippe cœna
post cœnam verò conuiuium nullum superest. quod in cœlesti
gloriam præcipue cadit, post quam conuiuium nullum ipso
Dicitur autem cœna magna: primum, quia magnus Do-
minus, qui illam apparauit, cuius opera omnia eius amplius
nem & magnificentiam referunt. Magna item, quia multa &
varia, & pretiosa fercula in cœlestis proponuntur. Magna item
quia multi ad eam inuitantur: quandoquidem conuiuarium
hoc est, electorum numerus, qui ad hanc cœnam vocandi sunt.
recenseri non potest. Ab ipso enim mundi exordio Dominus
conuiuas ad hanc cœnam vocare non cessat. Postremo magna
quia sempiternis seculorum ætatibus duratura. Ad hanc ipsam
cœnam Dominus seruum mittit: qui multos ad eam vocat.
At quàm multis modis vocat? Vocat per Apostolos, per Pro-
phetas, per Angelos, per Pastores, ac postremo per me nunc ap-
indignum verbi Dei ministrum. Quid enim aliud nunc ap-
quàm vos ad cœnam hanc ex Domini mandato vocare? Senus
enim sum summi patris familias: nemo me debet in hoc loco
despicere. Regis enim nuncios videmus, quamlibet humiles & adu-
abieci sint, magna cum reuerentia à populis recipi & admi-
Non enim nunciantis personam, sed mittentis auctoritatem
eo intuentur; quam nobis ira contulit, vt ipse dicat: Qui vos au-
dit, me audit: & qui vos spernit, me spernit. Itaque, Auditores
in nobis non nos, sed ipsum Dominum loquentem attendite.

Лис. 14.

Hier, 17.

Cæna ma-
gna.

Legati Dei
qui sint.

Simile.

Лис, 10.

debetis: præsertim cum verba, quæ vobis proponimus, non
nostra, sed illius sint, à sacris Evangelistis in utilitatis vestræ
gratiam consignata. Ut autem invitati libentius atque alacrius
ad cœnam venirent, nuncios omnia iam parata esse exposuit.
In veteri quidem Testamento nequaquam erant omnia parata,
Vmbra enim habebat Lex futurorum bonorum, non ipsam
imaginem (hoc est, veritatē) rerum: ideoque Lex nihil ad per-
fectum adducebat. Quoniam impossibile erat sanguine hircor-
um, aut taurorum abolere peccata. At sub Evangelij gratia
omnia parata sunt. In ea namque panis Evangelicæ doctrinæ,
& variæ Sacramentorum fercula, & sacræ Eucharistiæ mensa, &
vitulus ille saginatus, hoc est, maxima Christi beneficia, maxi-
mæque item virtutum omnium exempla, ante oculos ponun-
tur, quæ facile nobis aditum ad cælestia regna præbent. Servo
igitur ex Domini præcepto invitatos ad hanc cœnam primo
loco vocante, cœperunt omnes excusare, & causas prætexere,
cur ad cœnam venire non possent. Hora autem cœnæ est, post
Christi mortem, quando mortis Christi merito cælum refera-
tum est, & omnia redemptionis nostræ mysteria propalata. Ita-
que dicere iam servus potest: *Venites, quia parata sunt omnia.* Om-
nia necessaria sunt. Mittit ergo Dominus servum, ut ad hanc cœ-
nam invitatos vocet. Scitis servum hunc ordinem prædican-
tium esse. An hic igitur solus servus vocat? Vocant etiam mala
& incommoda omnia, diuina dispensatione immixta, quæ nos
ab huius seculi amore auocant, & ad Deum ire compellunt. Vo-
cant hæc bella, fames, pestis, lentitæ: vocant innumeræ propè hæreses,
quæ hoc infelicissimo seculo inundauerunt, iramque Domini
indignantis denunciant, qui tantum in nos communi hosti po-
tens, indignis contigit. Vocant cuiusque nostrum orbitates, charorum
que, miserandam vitam nobis efficiunt. Vocant item diuersa
ratione diuina dona, & beneficia, quæ nos ad se amandum alli-
cunt, ut à mundo persequente resiliamus, & ad Deum allicien-
tem confugiamus. His igitur modis, aliisque compluribus,
quodvis in hac vita manemus, pius & misericors Dominus,
quos condidit homines, ad cœnam suam invitare non cessat.
Quod si tot invitati? *Caperunt*, ait Evangelista, omnes simul ex-
cuserat. Mira res, inquit Gregorius: offert Deus, quod rogari de-
bebat: non rogatus dare vult, quod vix sperari poterat. Con-
temptibus verò paratas delicias refectionis æternæ denun-
ciat, & tamen omnes excusant. Ponamus ante oculos mentis

Lex imper-
fecta.

Hebr. 10.

Hebr. 7.

Vitulus sa-
ginatus ubi

† Hora cœnæ
quæ.

Vocant nos
multa.

Gregorius
in Homil.
30.

Deus nos
inuitat.
Gregorius.

Excusatio-
nes famulae.

Eccles. 12.

2. Tim. 6.

Bomby inga
qua.

Simile.

Simile.

[illegible]

horum, ne aciem illorum, & cuspidem deterant: sic existiman-
 tes curiositatem ad multarum rerum cognitionē aciem quan-
 dam & acumen habere, ne consumamus illud, nec hebetemus
 in rebus deterimus. Semper illud ob oculos versato: Vt te ipsum
 inspicias semper, ab omnibus aliis oculis auerte. Isti inuitati
 conati sunt se excusare: quia quidem in re quorundam fidelium
 conditio designatur, qui illius quidem celestis coniuij deside-
 rium ad infima deprimuntur. Per eum autem, qui vxorem du-
 xit, eorum intemperantia notatur, qui sese vagæ libidini, & car-
 nali lasciuia dederunt. Non enim nouum est re iusta, iniu-
 stem aliquando, propter operum similitudinem, designari. Apud
 Oseam legimus: Fornicatio, & vinum, & ebrietas auferunt cor.
 Vix potuit diuinus Vates paucioribus verbis mali huius vim
 explicare. Ebriosus persimilis furioso, ita impudicus amator
 hominem in pecudē transfert. Hac igitur de causa iste, qui vxor-
 tem duxit, nequaquam rogat se excusari, sed libere & inuere-
 cundē dicit, se non posse venire. Quo verbo maximū illud vul-
 neris humanæ naturæ, ex originali peccato inflictum, apertē de-
 signatur. Nulla enim in re concupiscentiam magis, quā in
 hac cupiditate scire, Theologi fatentur. Omnes adulterantes
 mores hominum (est) quasi clibanus corda eorum. Quam rem
 igne liberari & huic pestilenti morbo occurrere velit, sciat hoc
 genus de moniorum non eiici, nisi in oratione & ieiunio. Ie-
 iunium quippe corpus inedia extenuat, ne escarum abundantia
 laruet atque lasciuia. Oratio verō, continentia donū à Deo
 impetrat, sine quo virtutem hæc retinere diu nemo potent. Do-
 minus ait: Amen dico vobis, quia nemo virorum illorum, qui vocati
 sunt, &c. Ad hoc igitur respondendum, non res, sed rerum abu-
 sum esse in crimine. Crimen autem est, cum hæc immoderato
 amore diliguntur, cum illis perpetuò animus hæret, cum totus
 homo his que ad vsum & voluptatem corporis pertinent, sic
 promissum affixus est, vt neque animæ suæ, nec diuinorum
 maius in vnum vllum prorsus curam habeat. Hos Propheta ani-
 tat, nec vllum eis acceperit ait, quia neque illarū ductum sequen-
 ne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, aut concupi-
 scentia oculorum, aut superbia vite. Hæc namque sunt volupta-
 tes, dicitur, mundi que honores, quorum immoderatus amor,
 naturæ est. A quo nos malo idem renouat Euangelista, cum

Sensus co-
rodiendi.

*A regno
Dei quid
remoretur
nos.*

Ofca 4.

Natura no-
stra vitium
quale.

n Osea 7.

Matth. 17.

12 Sapiens, I.

Psal. 23.

m- 1. Ioan. 2.

1. Юнх. 2.

mine an ij sint, qui, cum quotidianis concionibus interfuit, nihil meliores sunt, vos ipsi diiudicate poteritis. Ex hac autem lectione, insignes illas Domini virtutes & laudes misericorditer sacris celebratis perspicere licebit, videlicet misericordiam & iustitiam. Misericordia enim fuit, abiectos & viles homines ad cenam suam non solum vocare, sed etiam compellere iustitia vero fuit, cessantes ac desides a sempiterno illo convivio repellere, & in tartara perpetuo cruciandos relegare. Quocirca magna est, multitudinis peccatorum modum miserebitur. Misericordia enim & ira ab illo citò proxima, & in peccatore respicit ira illius.

DE NOVISSIMA COENA

hoc est, de celesti gloria.

HOMO quidam fecit cenam magnam. Cum multa sint quæ nos ad pietatem & iustitiam movere possint, plurimum inter ea celestis præmij expectatio eminet. Hæc enim Sanctos labores, ac præcipue Christi Martyres, ad omnes iustitiae labores, atque adeo ad omnes cruciatus alacriter perferendos impellit. Sicut mercenarius quod graue perpendit ex opere, seu exitu, mat ex remuneratione. Hinc est quod Paulus semper seipsum bustior, contra aduersa erigitur: quia nimirum de causa, non raro Dominus mercedis huius magnitudinem in Evangelica historia nobis ob oculos ponit, ut eius desiderio accendi, & moribus nostris torporem excutientes, ad hoc iter in celum accingamur, nullumque pro ea laborem recusemus. Quare autem in mundo tantus sit languor, tanta imbecillitas, tot animarum morbi, tot hominum lapsus, tantisque vere pietatis neglectus: in causa certe est, quod illo celesti pane Eucharistiae, quo cor hominis confirmatur, minimè reficiuntur, aut illum indigne sumunt. Certe si dignè ad illum nos præpararemus, ex animo cum Propheta diceremus: Sicut ceruus desiderat ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Itè illud: Cor meum caro mea exultauerunt in Deum vivum. Huiusmodi fidelem animam, quæ ita Dei indefinente desiderio flagrat, solet frequenter spoliis Christus in solita quadam & celesti lætitia refectum quo illam & in amore feruentiorè, & in bono opere diligentem efficiat. Quam lætitiā diuinus Psalter a Domino petebat, cum diceret: Lætetur, inquit, cor meum, ut timeat nomen tuum. Sciebat enim mentē hominis, spirituali hac lætitia per-

fulam, ad omnia religionis officia alacriorem ac promptiorē reddi. In Actis Apostolorum magnitudo lætitiæ exprimitur, cum ait: Ecclesia edificabatur, ambulans in timore Domini, & consolatione Spiritus sancti replebatur. Hæc est igitur spiritualis illa lætitiā, quæ sub refectionis nomine Saluator nos monet inuitat, cum ait: Venite ad me omnes qui laboratis, & estis dulcedinem aurea verba, intimis animi sensibus ingenerat. Ego, inquit, reficiam vos. Ego, inquit, ipse consolabor vos. Videmus magnam in his verbis emphasim. Qualis illa te Deo apparatur? Cum Rex aliquis epulum Principibus suis apparat (quod olim Rex Assuerus fecit) splendidum quiddam, ait David, & videte, quoniam suavis est Dominus. Liqueat sanè carnales homines ad has epulas non adspirare, quia videlicet nunquam eas degustarunt, cum contrā tamen de piis hominibus diuina sapientia dicat: Qui edunt me, adhuc esurient, & qui bibunt me, adhuc sitient. Hic enim saturitas famem, marul- que edendi desiderium accendit. Qui, inquit Christus, biberit me aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in æternum. Demus igitur operam, ut per exiguum laborem ad æternam requiem, per nostri abnegationem peruenire mereamur. Amen.

DOMINICA TERTIA POST PENTECOSTEN. CONCITO: IN QUA

post Evangelicæ lectionis explanationē, quæ ratione rationalis ouis pereat, perditæque rursum per veram penitentiam inueniatur, differtur.

THEMA. Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam que perierat. Lucæ 15.

MAGNA nobis, dilectissimi, Dei bonitas & misericordia, magna penitentia virtus, magnaque peccatoribus verè penitentibus spes veniæ: atque consolatio proponitur. Sic in Domino non finēta eloquentia, sed planè diuina. Hæc allela-Mira Magdalenā, tenens ab eis ore pendebat, adeo vt omnium rerum obliuisceretur. Sic D. Petrus non mi-

Act. 9.

Matth. 11.

Esa. 52.

Psalm. 33.

Prover. 8.

Ioan. 4.

Christus eloquentissimus. Lucæ.

Ecol. 27.

Mercenarius quid spectet. Gregorius.

Tadij causa qua.

Psalm. 41.

Psalm. 53.

Psalm. 57.

hi contulit. Hoc est igitur, illum fieri ministrum salutis mor-
hoe boni pastoris officio fungi, qui errantem super humeros
quem baiulat, cum ipse sibi & igneris, & operis ferendi laborem
assumat. Hoc autem fecit, cum innocens Dominus peccatis
sua in corpore suo super lignum portauit, ut nos peccatis
tui, iustitiae viveremus. Hæc omnia in nostri gratiam fecit,
ne villo suo commodo. Vides hic, quanta sit Domini benigni-
tas, qui tanta diligentia quem perditam quæsit, inuentam
to gaudio sit affectus. Hic, inquit Apostolus, propositio
gaudio, sustinuit crucem, confusione contempta. Quid est au-
tem sustinere crucem, nisi perditam quem humeris suis por-
re, dum is peccata nostra in corpore suo tulit super lignum. Quo
argumento intelligere licet, quanto carius salus nostra Christo
Domino constituit, quam nobis. Ille enim morte & san-
guine, nos poenitentiae laments, nobis eam compati-
Congratulamini mihi, inquit mihi, non ovi, quæ à ferarum denti-
bus erepta fuit, cui magis congratulandum fuit. Hæc ex re
quet aperte, magis nos ab illo diligi, quam à nobis ipsis dili-
gamur. Ipse nostris lucris & danis magis commouetur, quam
nos ipsi. Neque ille solum gaudet, sed gaudent etiam Angeli in ce-
lo super vno peccatore poenitentiam agente, &c. Fidelis sane sermo, &
omni acceptione dignus. En poenitentiae fructus. Angeli in coe-
lesti latum diem agunt, quod nouus felici eorum consensu
civis additus sit, & in caelis, chirographo diaboli disrumpo, con-
scriptus. Quis hoc credere potuisset, nisi Veritas ipsa testata es-
set? Quin igitur festinatis, Auditores, hoc tantam gaudium ef-
ferat, cum vos in terra poenitentiae lachrymas funditis. Et quali
quælo gaudio? Magis, inquit, quam super nonaginta ovem, qui
non indigent poenitentia. Quid hoc est? Quoniam modo vnus non
iusti gaudium, tot iustorum gaudio antefertur? Certe quia, cum
hoc gaudium noui sit, nonitate sua miro modo admodum dul-
tes allicit & oblectat. Adde etiam, quod quemadmodum dul-
cior post famem cibis, & post æstuantem sicem potus est, ita
post amissam ovis iacturam, percepta de ea inuenta læticia maius
existit. Quam rem non obscure Dominus designavit, qui fratri
filio de perditæ felicitate & conuiuio querenti respondit: Epe-
lari & gaudere oportebat, quoniam hic frater tuus mortuus
erat, & reuixit; perierat, & inuentus est. Quæ causa etiam est, ut
gaudium spiritus, quod verè poenitentes de percepta salute, &
noua rerum diuinarum luce & cognitione percipiunt, sæpe ve-
hementissimè sit: ut hæc etiam ratio vos fratres ad veram poe-
nitentiam, & melioris vitæ propositum inducat, quo simili gau-
dio, quod omne mundi gaudium superat, perfruamini. Vide-
mus hic duo, quorum nomine vehementer miramur: nempe
vnius hominonis poenitentis tantum gaudium beatarum
mentium: tum poenitentiae virtutem & dignitatem, quæ vni-
uersam cælestis exercitus curiam noua lætitia exhilarat. Vide-
mus & hominum socordiam & cecitatem, qui nec hac tanta
virtutis huius dignitate & commendatione ad poenitentiam ex-
citantur: cum possint saluari tristitia sua, Angelorum choros
eximia aspicere lætitia. Bernardus ait: Lachrymæ poenitentium,
vinum est Angelorum. Hinc etiam D. Augustinus: Quoties, in-
quit, bene agimus, gaudent Angeli, & tristantur demones: quo-
ties verò à bono deniamus, diabolum lætificamus, & Ange-
los nostros suo gaudio defraudamus. Gaudium est enim eis su-
per vno peccatore poenitentiam agente; diabolo verò super vno
iusto poenitentiam deserente. Agitur autem hic non de essen-
tiali, sed de accidentali & sensibili gaudio: sicut pater aliquis
hoc genere gaudij magis lætatur de vnius filij restituta valetu-
dine, quam de multorum filiorum perpetua sanitate: quamvis
omnes filios ex æquo diligat, aut sanos etiā magis diligat. Co-
gitandum, Dominum multis in rebus vñtato more locutum,
disseruisse. Diuus Gregorius ait: Maius de peccatore conuerso,
quam de stante iusto gaudium sit in celo; quia & dux in pra-
lo plus eum militem diligit, qui post fugam reuersus, hostem
fortiter premit, quam illum qui nunquam terga præbuit, &
nunquā aliquid fortiter gessit. Sic agricola illā terram amplius
amat, quæ post spinas & vepres, vberes fruges profert, quam
eam, quæ nunquā spinas habuit, & nunquam fertilem messem
produxit. Lapsus est Petrus Apostolorum caput, sic Paulus doctor
gentium, sic Maria Magdalena: quibus nunc præcipue Eccle-
sia gloriatur: quorum lapsus cesserunt in stabilimentum atque
solatium domus Dei. Id verò si similitudo de drachma perditā, ad
idem propositum referenda est. Ad hunc igitur modum eterna
Parris Sapietia, quæ hic femineo nomine designatur, cū ex de-
cima electorum choris naturā humanā, quæ velut drachma de-
naturā diuinā humanæ copulauit. In splendore enim lucernæ,
diuinitas in cera verò, sacra humanitas designatur. Quod qui-
bus fuerant consentientur, qui morituri, lucernam mani-
fera omnia à sedibus suis conuellit & inuertit, ut sic euerfis
omnibus

gentiam, & melioris vitæ propositum inducat, quo simili gau-
dio, quod omne mundi gaudium superat, perfruamini. Vide-
mus hic duo, quorum nomine vehementer miramur: nempe
vnius hominonis poenitentis tantum gaudium beatarum
mentium: tum poenitentiae virtutem & dignitatem, quæ vni-
uersam cælestis exercitus curiam noua lætitia exhilarat. Vide-
mus & hominum socordiam & cecitatem, qui nec hac tanta
virtutis huius dignitate & commendatione ad poenitentiam ex-
citantur: cum possint saluari tristitia sua, Angelorum choros
eximia aspicere lætitia. Bernardus ait: Lachrymæ poenitentium,
vinum est Angelorum. Hinc etiam D. Augustinus: Quoties, in-
quit, bene agimus, gaudent Angeli, & tristantur demones: quo-
ties verò à bono deniamus, diabolum lætificamus, & Ange-
los nostros suo gaudio defraudamus. Gaudium est enim eis su-
per vno peccatore poenitentiam agente; diabolo verò super vno
iusto poenitentiam deserente. Agitur autem hic non de essen-
tiali, sed de accidentali & sensibili gaudio: sicut pater aliquis
hoc genere gaudij magis lætatur de vnius filij restituta valetu-
dine, quam de multorum filiorum perpetua sanitate: quamvis
omnes filios ex æquo diligat, aut sanos etiā magis diligat. Co-
gitandum, Dominum multis in rebus vñtato more locutum,
disseruisse. Diuus Gregorius ait: Maius de peccatore conuerso,
quam de stante iusto gaudium sit in celo; quia & dux in pra-
lo plus eum militem diligit, qui post fugam reuersus, hostem
fortiter premit, quam illum qui nunquam terga præbuit, &
nunquā aliquid fortiter gessit. Sic agricola illā terram amplius
amat, quæ post spinas & vepres, vberes fruges profert, quam
eam, quæ nunquā spinas habuit, & nunquam fertilem messem
produxit. Lapsus est Petrus Apostolorum caput, sic Paulus doctor
gentium, sic Maria Magdalena: quibus nunc præcipue Eccle-
sia gloriatur: quorum lapsus cesserunt in stabilimentum atque
solatium domus Dei. Id verò si similitudo de drachma perditā, ad
idem propositum referenda est. Ad hunc igitur modum eterna
Parris Sapietia, quæ hic femineo nomine designatur, cū ex de-
cima electorum choris naturā humanā, quæ velut drachma de-
naturā diuinā humanæ copulauit. In splendore enim lucernæ,
diuinitas in cera verò, sacra humanitas designatur. Quod qui-
bus fuerant consentientur, qui morituri, lucernam mani-
fera omnia à sedibus suis conuellit & inuertit, ut sic euerfis
omnibus

Gaudium
verum ubi
sit.

Bernardus.
Augusti-
nus.

Angelos vñ
lætificamus.

Gregorius.
Simile.

Simile.

Cyprianus.

omnibus pretiosam drachmam inueniat. Annon hoc ipsa
diuina Sapientia fecit? Annon ipse per Prophetam ait: Adhuc
modicum, & ego mouebo cælum & terram, mare & andam
commouebo omnes gentes, & veniet desideratus cunctis gen-
tibus, & implebo domum istam gloria? Omnia igitur se
suum promittit, ut aduentu suo desideratam drachmam in-
ueniat. Hic exaltauit humiles, & esurientes Gentiles impleuit
bonis. Dei Filius ex altissimo cæli cardine dilapsus, latronum
supplicium sumpsit, Barabba infertor iudicatus est: Barabba
enim eo superior, & vita dignior a furente populo pronuntiatus
est. Quod eius doctrina, quod tot virtutum exempla, quod tot
nec pedibus confecta à Iudæa in Galilæam, & à Galilæa in Ierusa-
lem, quod postremo tot vincula, verbera, sputa, colaphi, alapa-
dam, & opprobria tendebant, nisi ut hanc perditam drachmam inue-
niret? His enim laboribus & meritis eam à diaboli potestate li-
berauit. Monenda fidelis anima, ut non contenta diuinæ Sapien-
tiæ hac diligentia, ipsa quoque diuinæ Sapientie cooperetur
Euertat mentis suæ domum, ut se perditam inueniat. Euertat
igitur primum, diligenterque consideret, à quo condita, & in
quem finem condita ac destinata à conditore suo sit. Sic enim
quem finem condita ac destinata à conditore suo sit. Sic enim
fine, & veluti portu constituto, intelliget quam viam tenere de-
beat: à qua deflectere, est frustra à Deo conditum esse, frustra &
incautum viuere. Hunc finem seculi homines non cogitant. Ecce
sibi ante oculos ponat: ut videat quid debeat benefactori libe-
ralissimo. Euertat demum domum, & omnia interni hominis
latibula, hoc est, antea actæ vitæ omnia scelera persequere: facti-
tius illius Regis exemplo recogitet omnes annos suos in
amaritudine animæ suæ. Hoc enim studio non dubium, quin
perditam drachmam, hoc est, seipsam, per veram penitentiam
inueniat. Sic Propheta vertebat, siue vertebat domum suam,
cū diceret: Meditatus sum nocte cū corde meo, & exercitabam
& scepebam spiritum meum, siue verbebam spiritum meum. Cor-
fugiamus sedulo ad hoc verriculum penitentiam. Scias
per peccatum sordes, hoc saluari verriculo expurgemus. Scias
verum esse quod D. Gregorius ait, peccatum quod per peniten-
tiam non diluitur, mox suo pondere ad aliud trahere. Et Ecclesi-
sticus, Peccator, inquit, adiciet ad peccatum. Quomodo enim
amissa gratia, infirmus homo (& velut alter Samson, capillo-
rum fortitudine destitutus) oppugnantibus Philistæis, hoc est
tentantibus demonibus resistere poterit? Time, inquit, ille
amissa gratia, quoniam reliquit te custodia tua. His igitur

Drachma
perdita
quæsit.

Anima si-
deli domus
euertat.

Esa. 38.

Psal. 76.

Verriculum
quære de-
bemus.
Gregorius.

Eccles. 3.

Bernardus.

templis & argumentis causam suam Dominus aduersus Pha-
risæorum calumniam tuetur. O vrinam tam chara nobis salus
nostra, quæ ad nos pertinet, extirpisset, quæ tam chara illi fuit ad
quem ea minimè pertinebat. Nemo hic occasionem arripiat
cum peccatoribus conuersandi: alia enim peccatorum, alia im-
perfectorum, ac alia magistrorum, alia discipulorum conditio
inter agrotos versari debent, ut eos exemplo vitæ, & magiste-
ralis doctrinæ, ad sanitatem perducant. At discipuli, qui nondum
agrotos in virtute radices iecerunt, cautè versari debent inter istos
agrotos. Scriptum est enim: Qui tangit picem, inquinabitur
ab ea, &c. Contrà verò: Qui cum sapientibus graditur, sapiens
erit: cum stultorum, similis efficitur. Facilius improbus ho-
minem bonum corrumpet, quàm ipse à bono viro ad melio-
rem mentem perducatur. Est enim mali natura ad nocendum
potentissima: propterea quòd humana natura, post communis
peccati lapsum, vehementer ad malum prona sit, leuique statu
in id impellatur, ad quod ipsa sponte sua propensa est. Hinc
vitia difficilis, studio & labore indiget, vitia sine præceptore
facile tribulos producit, at bonum semen non
sine magno labore & cultu. Hactenus de Euangelica lectione:
vnde de hac perditâ & inuenta paucis agemus.

Peccatore s
deserendi.

Eccles. 12.

Natura ad
malum pro-
na.

EXPLICATIO THEMATIS.

ANIMA nostra per lethale peccatum perit; perditâ, per po-
nitentiam inuenitur. Magna est felicitas stantis, id est, suis fun-
damentis, eam dirigit, & hereditatis æternæ heredem constituit: hic
enim in anima iusti singularia sanctitatis opera molitur. Oculi
Domini super iustos, & aures eius in preces eorum. Oculi Do-
mini super timentes eum, protector potestatis, &c. Hoc est, Ocu-
li Domini sunt semper in se metuentes intenti, nimirum, quia
illi vicissim ipsum semper intuentur. Qui vos tangit, tangit pu-
tium se oculi mei. Sequuntur inde bona, quibus Dominus timen-
tem se super mentes afficit, cum per Esaiam pollicetur eis: Sustol-
terena cuncta altitudines terræ, ut videat tanquam ex alto
Hic dat sanitatem, vitam, & benedictionem. Quæ omnia ti-
mentes Dominum, ab ipso plenissime recipiunt, ut pote, quibus
licet, qui talem vitæ suæ tutorem, custodem, atque rectorem

Deus in
anima iusti
fidelis.
Psal. 33.

Eccles. 34.

Zachar. 1.

Esa. 58.

Deo quàm
simus chari.

468 DOMINICA IIII. POST PENTECOSTEN
freti, inconsulto mundi principe ac moderatore Deo, res suas
aggrediuntur. Est autem hic communis omnium fere morum
error, ex quo innumera penè mala atque incommoda oriuntur.
Aduersus quem tota sacræ huius lectionis historia accu-
gnat: aduersus quem etiam nos hodie, adspirante diuina gra-
tia: dimicare debemus, si prius tamen Euangelicam lectionem, &
huius doctrinæ fundamentum est, explanauerimus. Ut autem
hoc vtiliter & religiosè valeamus, cælestem opem, sacrati-
ficus Virginis interuentu, suppliciter imploremus.

A V E M A R I A .

Dvo nobis hodie mysteria, Auditores, in sacra huius
lectione proponuntur; quorum alterum imitari, alterum
mirari debemus. Populi enim ardor & studium, quo ad Domi-
num irruerant, ut audirent verbum eius, nobis ad imitandum
exhibetur. Vocatio autem discipulorum, & miraculi parum
(quo Petrus & socij, qui in mari Tiberiadis piscabantur, ad alium
nouum piscationis genus vocati sunt) admiratione dignum est.
Vtraque igitur in re, in præsentī Concione philosophandum est
nobis. Ait S. Lucas: Cum turba irruerēt in Iesum, ut audirent verbum
Dei, &c. Videmus turbæ magnū studium, ardentēq; desiderium
audiendi verbum Dei. Vnde hoc desiderium? Certè à Spiritu
sancto. Non possumus ne quidem bonum desiderare, nisi do-
netur nobis. Omnis nostra sufficiencia ex Deo est. Desiderat
inquit D. Augustinus, auxilium gratiæ, initium gratiæ est. Sancti
desideria floribus comparantur: quia sicut arborum flores an-
tecedere fructū solent; ita sancta desideria futuram cælestium
donorum vbertatem designant. Quocirca, Auditores, quicum-
que vehementer diuinæ gratiæ desiderio flagritis, magnam de
diuina misericordia spem concipere debetis. Hæc namque de-
sideria viam nobis ad gratiam & charitatem mynit, doret
D. Bernardus. Nisi credideritis, non intelligetis. sic dici
non absurdè potest: Si non desideraueritis, non perfectè amate-
tis. Quanta sanctorum desideriorum vis sit, Sapiens ait: Infirmi
sapienciæ est eius disciplinæ conspiciencia. In literis sanctis
Verbum Dei, pani, igni, semini, & cælesti pluuia, atq; toti con-
paratur, quòd similem his rebus virtutem in auditorum animis
operetur. Corpora cibo aluntur corporeo: ita piorum animæ
spirituali verbi Dei cibo sustentantur, & vegetantur. Quæ ex
Augustinus statum animæ, quæ hoc spirituali cibo non alimur
declarat his verbis: Qualis est caro, quæ post multos dies

Hominum
error com-
munis.

2. Cor. 2.

Augustin^o.
Desideria
sancta Deus
immutat.

Bernardus.

Sapient. 6.

Verbum Dei
quibus re-
bus compa-
retur.
Anima ci-
bus qualis.
Augustin^o.

CONCIO.

469

non percipit cibum, talis est anima, quæ non assidue pascitur
Dei verbo. Nec leuius tamen illorum periculum est, qui ita ver-
bum Dei audiunt, ut posteaquam audierint, vel in eorum mori-
bus, vel in mente nihil resideat. Multi, inquit D. Gregorius, le-
uis audiunt, sed ipsa lectione ieiuni sunt. Multi vocem prædicatio-
nis audiunt, sed post vocem vacui recedunt: quorum etsi venter
cibi verbi percipiunt, obliuiscendo & non seruando quæ audie-
runt, hæc in cordis visceribus non reponunt. Alii idem ait:
Verba Dei, quæ autem percipitis, mēte retinere: cibis enim men-
tis, est sermo Dei: & quasi acceptus cibus à stomacho languēte
reiciitur, quando auditus sermo in ventre memoriæ non retine-
tur. Sed quisquis alimenta non retinet, huius profectò vita de-
spicitur. Iam ex eius verbis liquet, quale periculum sit, verba
Dei frequenter audire, nec aliquid audiendo proficere. Iam
qualem Domini doctrinā fuisse putamus, cum talem eius elo-
quentiam experimur, qui Verbum est & Sapiencia Patris: quo-
rum altero plenissima scientia, altero suauissima eloquentia de-
signatur: Tibiæ & psalterium suauem faciunt melodiam, inquit
Ecclesi. 49.
Ecclesiasticus; sed super vtraque lingua suavis. Si hominum
habet: qualis quæso suauiloquentia esset eius qui Verbum est &
Sapiencia Patris? Loquente aliquando Domino ad turbas, ex-
tollens vocem quædam mulier, dixit illi: Beatus venter qui te
portauit, & vbera quæ suxisti. Hæc mulier ineffabili dicentis
nam admiramur eloquentiam; quare non magis eius, in cuius
auto, sed gladio acuto Propheeta comparat: Posuit, ait, os meum
Dominus, quasi gladium acutum: qui videlicet intimos animi
sensus penetraret, malorum omnium radices absunderet, spi-
ritu infligeret. Hunc enim ignem illi perceperant, qui dicebāt:
Nōne cor nostrum ardens erat in nobis, &c. O si nos turbæ
huius exemplo, tāto animi ardore ad sacras Conciones cōflue-
remus! Multos videmus ad ludos, ad crapulam, ad ebrietatem
de quibus Ezechiel ait, quibus verbum Domini verum est in
carmen musicum, quod suauis dulcēque sono canitur. Isti non
vim sententiarum, sed vocem tantum dulcedinem & sonum at-
tendunt: Similes iis, qui libris serico & auro vestitis & ornatis,
litterisque minio, variisque imaginibus depictis, puerorum more

Gregorius
in Ezechie-
lem 3.

Idem Gre-
gorius.

Vrū Dei
audiendū.

Ecclesi. 49.

Luc. 11.

Psal. 44.

Esa. 49.

Luc. 24.

Ezech. 33.

Simile.

Eccles. 28.
Auditores
negligentes.

Verbum Dei
audiedum.

1. Thess. 2.

Christi leni-
tas.

Concionato-
rii officium.

Hebr. 5.
1. Cor. 3.

Dei beni-
gnitas.

gaudent: quid verò intus contineatur, non modò non ad-
tunt, sed ne legere quidem student. Cor fatui, inquit Sapientia
quasi vas contractum, omnem sapientiam nò tenebit. Cunctas
folas retinet paleas, triticum autem effluere sinit. Sunt tunc
ita corrupti, & à diabolo obdurati, & pravis opinionibus per-
occupati, ut quo magis eos docueris, eo magis lædas, maxime
subinde malè & perperam sentiendi occasiones suppeditant.
Qua igitur ratione vtiliter audiemus? Certè sicut turba hæc
videlicet ardenti in Iesum desiderio irruamus, quo eum audi-
mus: hoc est, si studiosè consideremus, hoc verbum, quod apud
vos prædicamus, non verbum hominum, sed Dei verbum esse.
Sic enim maiori studio & reuerentia audiemus. Hæc enim ra-
tione Apostolus memorat Thessalon. verbum Dei audiendi.
Gratias, ait, agimus Deo, quonià eum accepistis à nobis, sed
verbum auditus Dei, accepistis illud non ut verbum hominum, sed
(sicut verè est) verbum Dei, qui operatur in vobis, qui credidistis.
Quicumque igitur hoc modo verbum vitæ audit, vitam quo-
que animæ suæ simul cum verbo haurit. Cælestis Magister vi-
que suo officio functus est, nunc in Synagoga, nunc in monte,
quandoque in loco campestri, modò verò in litore maris. Hic
Petrum rogat, cui præcipere tanquam omnium Dominus po-
tuit, ut naucem paululum à terra subduceret. Habeat Con-
cionator hic rationem, ut neque terrena docens, voluntari se
carnalium hominum, qui terrena tantum sapiunt, accommo-
det; neque rursus nimis alta, aut difficilia, quæ auditores alle-
qui non valeant, docere studeat. Sic se Paulus ad populum in-
terpretum accommodabat, qui eum sapientiam loqueretur inter
perfectos, lacteum cibum infirmis ministrabat. Ad historiam
redeamus.

Vbi ergo Dominus turbas in navicula Petri docuisset, ait illis:
Duc in altum, & laxate retia vestra in capturam. Pius atque beni-
gnus Dominus, ne illud quidem adeò exiguum Petri obse-
quium præmio vacare voluit. Huic etiam aquæ frigida elat-
gitio grata est. Petrus obsequutus fuerat Domini voluntati
iam eum remunerare vult. Nec enim is, mercatorum com-
paria paribus refert; sed diuina largitate, parua magnis com-
pensat. Hanc autem modò Petro mercedem tribuit, ut pro na-
uicula vna ad docendum cõmodata, duas illi piscibus onules
largiretur. Hic etiam Gentium vocationem & conuersionem
designauit. Expande Evangelicum rete per vniversum orbem
terrarum. Omnes homines condidi: omnes felicitatis & gratiæ
meæ participes fieri volo. An Iudeorum Deus tantum? & Gen-

& Gentium? *Duc igitur in altum, & laxate retia vestra in captu-* Gentis vo-
ram, non piscium, sed hominum, ut capiantur ad vitam. Mare, catio.
est, mundus tumet per superbiam, & statuat per auaritiā, spu-
mas per luxuriā. Rete hoc, quo pisces ex hoc mari extrahun-
tur, est sermo Dei. Vnde Paulus: Sermo meus, & prædicatio
mea, nò in persuasibilibus humanæ sapietiæ verbis, sed in ostē-
sione spiritus & virtutis: ut fides vestra non sit in sapientiā ho-
minum, sed in virtute Dei. Felices illi erūt, quos sagena hæc de
profundo criminum & errorum pertrahit ad lucem, è sordido
limo ad vitæ puritatem, ex vagis cupiditatibus ad integritatis
& innocentie studium. Hi pisces sola terrena sapiunt, solam vi-
tam corporis tutantur. Cum ergo Dominus Petro laxare retia
præcepisset, ille contrà, *Præceptor, inquit, per totā noctem laboran-*
tem, nihil cepimus: in verbo autem tuo laxabo rete. His autem Petri ver-
bis, quarum humana industria à diuina virtute superetur, aper-
tè colligitur. Humana enim industria tota nocte laborans, nihil
promouet virtutis diuina momento temporis efficit, quod
nullo tēpore humana facultas, nec multo quidē labore, efficere
potuisset. In his quoque Petri verbis obedientia maxime com-
mendatur. Ipse enim nominis sui memor (Simon enim inter-
pretatur obediens) nihil contra præcipientem allegat, sed sim-
plici atque alacri animo Domini mandatum exsequitur. Hoc
enim perfectæ & indiscussæ obedientiæ proprium est, clausis
humanae rationis atque prudentiæ oculis, maiorum præceptis
obtemperare. Ut enim iumentorum oculis claudimus, quæ pi-
stini seruitio destinamus: ita mentis oculos claudere oportet,
cum ad aliquid agendum, ex maiorum imperio ducimur. Obe-
dientiæ fructum idem Dominus ostendit, quando Petrus vno
retium iactu duas nauculas piscibus impleuit: cum totius no-
ctis labore ne vnum quidem pisciculum capere potuisset.
Denique tanta piscium vis capta est, ut eorum pondere retia
incompetentur. Quæ res plurimum quidem ad miraculi magni-
tudinem facit, nec minus tamen ad significationem mysterij.
Hæc enim raptura designatur, tantam hominum vim in Petri
rete, hoc est, Ecclesiā, per fidem ingressuram, ut multi eorum
postea à fide semel suscepta degenerantes, Ecclesiæ vnitate
seinderent, dum vel à Romani Põfificis obedientia desciscunt,
quod schismaticorum est; vel à fidei integritate, quod est hæ-
reticorum. Ex nobis, inquit Ioannes, exierunt: sed non erant ex
nobis. Nam si fuissent ex nobis, mansissent utique nobiscum.
Iudeorum videlicet, atque Gentilium, ex quibus vna Ecclesiā
quid.

1. Cor. 2.

Evangelica
sagena.

Obedientiæ
laus.

Simile.

1. Jean. 2.

Naues duas
quid.

Ephes. 2. constat, intelligi volunt. In hoc enim Christus Dominus in mundum venit, ut pacem annunciatet his qui prope, & his qui longe: ut duos conderet in semetipso in vnum novum hominem populos, faciens pacem. Idemque medium pariter agis, qui inimicitarum causa erat, dissolvens, amicitiam inter ipsos conciliavit. Cum igitur Petrus post tantam piscium multitudinem, tantam eorundem copiam repente vidisset, ut ducem uicula ita piscibus compleretur, ut penè mergerentur, ad genua Iesu stupefactus procidit, dicens: *Exi à me Domine, quia ego peccator sum.* Quia in re Petrus magnam animi sui humilitatem ostendit, dum inspecto miraculo, Christi dignitatem agnoscebat, suamque memor indignitatis, Domini à se discessum precabatur, indignum se eius consortio, atque praesentia reputans. O si nos, Auditores, tanto stupore ac timore compleremur, cum ad altare Domini, & sacram Eucharistiam sumendam accedimus! Sic Centurionis fidem tantopere à Domino laudatam, in his verbis cernimus, qui indignum se putabat, ut sub lectum suum Dominus ingrederetur. Nos autem, Auditores, fidei lectum Domini instructi, certissima fide tenemus, totam diuinitatis plenitudinem sub illa panis & vini specie latere, cum tamen multum ti sic se gerant, cum in templis assistunt, quasi in foro inter aequales suos agerent. Quid verò illos referam, qui in templis prophana negotia tractant? quid illos qui scurrilia verba istant? & ubi peccata expiare deberent, peccata peccatis addunt, & cum magna sua pernicie in venenum medicamentum conuertunt? At quam malè hac hominum licentia cum loci dignitate cohaeret! Domum enim Dei decet sanctitudo (ut Prophetam canit) & in templo eius omnes dicunt gloriam. Petrus quoque exemplo liquet, cum ad hoc ineffabile Sacramentum accedimus, quo timore, qua deuotione, qua vitae puritate accedere debeamus, in quo vnicum Dei Filium larere non dubitamus. Nec tamen cum hoc timore corripimur, Deum à nobis abalienamus: quin potius, quo magis hoc salutaris memini cōceditur, hoc magis eius beneficio digni efficiamur. Sic enim Dominus Petrus in loco hoc, cum se Domini conspectu indignum iudicat, non modò ab eo non reiecit, sed etiam ad Apostolorum dignitatem cooperatur. Itaque ait ad illum Iesus: *Noli timere, hoc iam homines eris capiens, hoc est, pone metum, quo tuæ conficius infirmitatis, ac meam expertus virtutem, totus persequeris.* Posthac enim, meo beneficio, Petre, ita homines eris capies, quo modo iam cepisti pisces, quos peccatis exemptos, iustitiae quoque modo iam cepisti pisces, quos peccatis exemptos, iustitiae confectes, ac in vitam aeternam colligas. Stupor hic Apostolorum

Petri humilitas.

Matth. 8.

Templa qui inhonorent.

Psal. 92.

Psal. 28.

Eucharistia

digne sumenda.

Petri piscator.

num, fuit quidam typus stuporis postea secuturi ex Euangelicae piscationis vberitate. Quis enim non obstupesceret, considerans paucorum hominum, eorundemque ex infima vulgi sece selectorum praedicatione, tot hominum millibus, ex vniuersis orbis nationibus, intra paucos annos fuisse persuasum, ut concipiens terrenis bonis, despectis minis Principum, spretis superbiis, ac morte ipsa, simplicem Christi doctrinam sequerentur, credentes ea, quae iuxta naturae ac rationis vires, planè sunt desperanda: Quis autem huius miraculi fructus exstiterit, declarat protinus Euangelista, cum subdit: *Et subductis ad terram nauibus, relictis omnibus, secuti sunt eum.* Hinc patet mira Domini, & vocationis virtus & efficacia; & mira item discipulorum fides & obedientia, qui nihil cunctati, mox vocantem Dominum secuti sunt, nihil de Dominica promissione, quamlibet sublimi, diffidentes, nihilque solliciti qua ratione vitam inopem sustentare possent: se namque totos vocantis providentiae & potestati permittentes, relictis omnibus, secuti sunt eum. Haec de Euangelica lectione.

Apostolorum fructus.

TRACTATIO THEMATIS.

CONCLVSE RVNT piscium multitudinem copiosam. Hæc piscium multitudo, fecunditas Euangelicae praedicationis significatur. Hinc apud Prophetam caelestis Pater Filium suum his verbis alloquitur: *Parum est ut sis mihi seruus ad suscitandum tibi Jacob, & facies Israel conuertendas: Dedi te in luggus Vires, ut sis salus mea usque ad extremum terre. Et Reuerti fines terræ, & conuertentur ad Dominum familiæ Gentium, & adorabunt in conspectu eius vniuersæ populi Iudaico tria millia, alio quoque tempore quinque millia hominum intra rete conclusit: quorum erat cor vnum, & anima vna in Domino. In nocte, id est, tempore Legis, Prophetæ laborantes, nihil penè ceperunt. Quod apertè Dominus, & quærite in plateis eius, an inueniatis virum facientem iudicium, & quærentem fidem; & propitius ero ei. Videtis quanta fuerit sterilitas bonorum. At in Euangelicum rete, innu-merabile pium hominum multitudo, ex omnibus mundi regionibus collecta, ingressa est. At dolendum modò paucos conclusis regionibus per bonos & religiosos viros, multi ad Christi fidem conuertuntur. Sed ad Petri piscationem redeamus. Tan-*

Esai. 49.

Psal. 21.

Petrus in Iudæa quid fecerit.

Act. 4.

Hierem. 5.

Sterilitas in Lege.

Augustinus
Ruptura re
in quid.

ram piscium multitudinem vno illo retis iactu in verbo Da-
mini cepit, ut ipsum rete rumpere. Quam rupturam Da-
gustinus nequaquam mysterio vacare docet. Hæc enim rup-
ta, quæ ex piscium multitudine contigit, carnalium hominum
multitudinem intelligit, quæ post Euangelij promulgationem
Ecclesiæ rete intrauit. Creuit enim Ecclesia, creuit minime
illud sinapis granum, & in arborem ingentem euasit, quæ ante
suos per vniuersum orbem terrarum expandit. Hæc autem
Ecclesiæ prosperitas, in qua cum bonis piscibus mali quoque
Euangelicum rete compleuerunt, rupturæ huius occasio fuit.

Simile.

Solent nauigaturi secundam auram desiderare: quæ tamen ubi
vehementior fuerit, in periculum coniecit nauigantes. Arbo-
rum quoque rami nimia fructuum vbertate gravantur, arque
franguntur. Prosperitas ubi modum excessit, periculo non va-

Prosperitas
noctua cui.

Hierony-
mus.

cat. Idem Ecclesiæ euenisse videmus, cui prosperitas ipsa atque
fecunditas huic rupturæ occasionem dedit. Idem Ecclesiæ,
quod populo Romano obtigisse apparet, huic maiorem felici-
tatem assidua bella, quam otium, attulerunt. Sic Ecclesia per se-
cutionibus creuit, martyriis coronata est: & postquam ad Prin-
cipes Christianos venit, potentia quidem & diuitiis maior fi-
cta, sed virtutibus minor facta est. Ex quibus verbis qualis Ec-
clesiæ processus fuerit, intelligimus. Hæc igitur Ecclesiæ am-
plitudo & opulentia, quæ nos ad diuinas laudes excitare me-
debisset, carnalibus hominibus ambitionis, auaritiæ, atque de-
lictiis, non quidem causam, sed occasionem dedit. Quo magis
autem hi morbi creuerunt, hoc magis Ecclesiæ fecunditas, et
hæresum monstrosi quotidie succrescentibus, decreuit, & ad hanc
fidelium paucitatem, quam nunc cernimus, deuenit. Ex tribus
mundi partibus, Europa, quæ minor est, ad Ecclesiam peruenit.

Europa de-
trimentum.

Ex qua (prò dolor!) maximam partem hæretici, nec minorem
perfidii Turcæ occupauerunt. Itaque nobilis illa Constantinopoli-
polis, noua Roma dicta (quæ Christiani Imperij sedem imperij
immanissimi hostis Christi Turcarum Principis sedem imperij
cessit. Quod si filij Israël tam multis lachrymis vnus tribus
Beniamin interfectionem persecuti sunt: quibus nos lachrymis
hanc imperij nostri gloriam ad Christi hostes translatam per-
sequi par est? Sed quid ego vnus vrbis ruinam deploro, cum
tota Græcia, cum tota penè Asia & Africa à Romano imperio
subducta, infidelium Principum imperio addita sunt: Cladium
humanarum causam in superni iudicis iram, hominum scel-
eribus irritatam, coniecere necesse est. Sic ob peccata peccantium
est diluuium, & omnia deleuit. Vide quid Iudæis peccantibus

Genes. 7.

uenit. Primum quidem ex duodecim tribubus, vnde decem ferè
ab eo derelictæ, repulsæ, vastatæ, & sempiterna captiuitate (à
Ecclesiæ stitens eorum scelere) multatæ sunt. Quæ de re sic
bas his non penituit populum, & non recesserunt à peccatis
suis, & quæ dum eieci sunt de terra sua, & dispersi in omnem
terram, & relicta est gēs per paucam, & princeps in domo David.
Gentem autem per paucam, vnam tribum Iuda cum Rege suo
intelligit: quæ & ipsa propter eadem crimina vastata, & in ca-
ptiuitatem adducta fuit. Direptum & euersum est illud celebra-
tum templum Hierosolymitanum, omnia vastata. Vnde
omnes illæ calamitates? Non dubium, quin ex peccati malitia,
& grauissimo odio, quo illud summus amator probitatis dete-
stata illa constituta, facile erit colligere, cur videlicet ex
scripturarum orbem Christiani imperij amplitudine (qua per vniuersum
quam modò cernimus, redacta sit, ut veluti in angulo quodam
inclusa apud nos lateat. Ac nisi saluatoris nostri certissima illa
promissione niteremur, qui ad eò stabile Ecclesiæ fundamen-
tum se posuisse affirmavit, ut portæ inferi præualere aduersus
eum nunquam possent, maxime verendum esset, ne hoc tem-
pore tot vndique hostibus obfessa, tot machinis tentata & op-
pugnata, concideret. Quid minus nos modò, quam illi, delin-
nex fugauit? quando maior ambitionis ignis exarsit? quando
magis inuidia, odij, & detractionis pestis increuit? quādo plus
delicti homines dissoluti fuere? quādo periuria & blasphemia
in Deum sanctosque sic insudarunt? Quis recolit se esse morta-
lem, & habere se iudicem, cui sit statim à morte totius vitæ ra-
tio reddenda? Quis magis virtutem quam pecuniam diligit?
Quis magis Dei quam hominum iudicia veretur? Apud ethnici-
colligere licet. Tria potissimum esse mala video, quæ totum
penè Christianum orbem obfuderit, ex quibus innumera ma-
la alia oriuntur: nempe immoderatus vestium cultus, ciborum
delicia, & chartarum ludus. Vna filia multis elephantis abun-
dantia seruauit. Dij boni, quantum hominum vnus venter exer-
surum omnes diligunt munera. Ait ille: Nec vitia iam nostra,
nec remedia pati possumus. Vnam illas opes in eleemosynas
erogaremus, sicut Daniel consuluit Regi. Quia hæc ne-
gligimus,

Eccles. 42.

Iudaorum
calamitas.

Matth. 16.

Malitia ho-
minum.

Mala tria
qua.

Seneca.

Esa. 7.

Luins.

Daniel. 4.

gligimus, videmus tot nos opprimi malis, & Ecclesiam ad tantam fidelium paucitatem redactam. Eligamus nos paucorum numerum, ut saluemur, ut maneamus intra rete. Adit Deus. Amen.

DOMINICA QUINTA POST PENTECOSTEN, CONCIO: IN QVA

post Evangelicæ lectionis explanationem, incommoda iræ, inde remedia eiusdē explicantur.

THEMA. Ego autem dico vobis, quia omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. Matth. 5.

VIA omnes nihil magis in votis habemus, quam ut ad æternam perveniamus hæreditatem: cum tamen rena quamvis amplissima bona saluate nos nequeant; est tamen aliud, quod huic pio desiderio adiunctum est. Si enim illam cælestem hæreditatem concupis, Legem quoque divinam, quæ ad illam viam munus, reut in vxorem tibi copulare debes. Quid est autem, Legem in vxorem accipere? Illi nimirum conuere, illius præceptionem vitam moderari, illius semper curam gerere, illius onera intrinse, illam super omnia diligere. Sic ad hanc te Salomon instruit. Conserua, fili mi, præcepta patris tui: & ne dimittas legem matris tuæ, &c. Hoc est igitur sanctum illud desiderium, matrimonium; hæc vxor illa, cum qua pij omnes vitam agunt, omnes curas & cogitationes suas ad huius obsequium dirigunt, eiusque amor cætera omnia posthabentes: à cuius obsequio nec te mundi luxus, nec honoris amor, nec diuitiarum cupiditas, abducere debent. Quid iam quisque vestrum verbis probitas, abducere debent. Quid iam quisque vestrum verbis probitas, non admodum curo: quid vitæ institutio, quid morum, quid studia loquantur, attendo: idque mihi responsum esse decerno. Maxima Christianorum pars hæreditatem cælestem ambit: onus tamen, quod huic hæreditati adiunctum est, vult spuit. Quorum animum Salomon expresse, cum dixit: Vult onus hæreditatis: cupit utilitatem, refugit laborem: vult certamine vincere, & sine victoria coronari. Hæc est multorum mens, & animus, & desiderium. Seipsum quisque vestrum modo introspectat, cordisque sui secreta rimetur: multi enim hoc ipsum intra mentis suæ penetralia defixum videbunt. Certe

Vxor tua sit
Lex divina.

Prover. 6.

Vxor prior
qua.

Prover. 13.

Quis coram
tur.

nam si quis instat Booz, vtrumque, nempe hæreditatem cælestem, & onus simul hæreditatis, hoc est, divinæ Legis obedientiam amplecti cupit, habet planè in sacra huius diei lectione, magnam eius Legis partem à cælesti Magistro explicatam. Ut autem de ea latius differamus, divinam opem, sacratissimam Virginis interuentu, imploremus.

AVE MARIA.

NI SI abundauerit iustitia vestra plus quam Scribarum, &c. Hoc in loco Dominus non de Legis & Prophetarum, sed de Scribarum & Phariseorum iustitia differit. Multa enim ex his quæ hæc continentur: quos tamē Pharisei pro libidine sua interdiciunt, divinam Legem non ad Legislatoris mentem, sed ad avaritiam, & sua commoda detorquentes. Hi, id est, Legis Doctores, & Pharisei, eius temporis religiosi, quibusdam ceremoniis profectis, superstitioni, & hypocrisi, ac hominum oculis, sed de eorum iustitia differit, quam à Christiana iustitia superari debere docet, si quis à cælesti hæreditate abdicari non vult. Quo nomine summo nos vinculo obligationis obstrinxit, in rebus hoc præstare debeamus, longa deinceps oratione persequitur, iustitiam Phariseorum cum Christiana iustitia conferens, & quibus in rebus Evangelica iustitia superior esse declarat, sigillatim declarans. Incipit ergo ab eo secundæ tabulæ mandato, quod inter negantia præcepta primum est: Audistis, inquit, quia dictum est antiquis: Non occides: qui autem occiderit, reus erit iudicio. Hoc solo Pharisei contenti erant, si externa opera à lege prohibita vitarent: internas autem siue affectiones, siue cogitationes diuinæ Legi contrarias, parum curabant. Itaque nonnumquam apud multos eorum erat proverbium, Legem quidem minus prohibere, non animum. At cordium inspector Dominus habet. Vnde is non de opere intentionem, sed de intentione iram quoque, quæ homicidij causa esse solet, hac Lege vitare. Ego, inquit Dominus, dico vobis, quia omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. Anima advertite, Auditores, hoc in loco, Legis & Evangelij differentiam. Lex homicidium, Evangelium iram quoque animi cohibet, ne vel in odium, vel in homicidij promumpatur. Quo in loco vox illa, Fratri, nequaquam significatione

Phariseorum.

Iustitia
Evangelica.
Exod. 20.

Evangelij
& Legis
differentiam.

ratione vacat. Aliud enim est, in fratrem, aliud in fratris vitia
sci. Recte enim contra vitium irascimur: non recte autem con-
tra fratrem. Dei enim creatura diligenda: peccatum autem
quod à demone est, odio habendum. Hominem delinquentem
miserari, delictum autem detestari debemus: sed ita tamē de-
stari, ne sub velamine detestationis, Dei creaturam odio ha-
beamus. Debemus in animo compassionis affectum excitare,
in quo periculi minus est. Ad quod nos illa Apostoli sententia
inuitat: Fratres, si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto,
vos qui spirituales estis, corripite huiusmodi in spiritu lenita-
tis. Iusti foris quidem increpationes per disciplinam erage-
rant, intus tamen dulcedinem per charitatem seruant. Oculi
ille: Corripiat me iustus in misericordia, &c. Vbi autem Domi-
nus ab interna cordis ira nos continere docuit, externam quo-
que, quæ in vocem iracundiae indicem prorumpit, prohibere
incipit, cum subdit: *Qui autem dixerit fratri suo Rhacareus, &c.* Quo in loco tres na-
g adus adnotant. Primus est, cum ira solum latet in corde, nec se vlla verborum
Alter, cum foras etiam excurret, verbis aliquot internam animi
commotionem significantibus. Racha Augustinus interfectio-
nem quandam esse docet, iram animi sine graui aliqua iniuria
significantem. Addit autem tertium iracundiae gradum, cum
in contumeliosa verba prorumpit. Subdit enim Dominus: *Qui*
autem dixerit Fatue, reus erit gehenna ignis. hoc enim verbo in-
gnis homini iniuria irrogatur. Quocirca cum is, qui hoc mo-
do proximi contumelia afficit, lethali se crimine cōstringat, ef-
ficatur obnoxius gehennæ ignis, quæ est poena lethiferis crimi-
nibus à Deo constituta. Primus motus iræ non est peccatum, Noe
quia non potest esse peccatum, quod non est voluntarium. Nec
enim pius Dominus, humanæ infirmitatis memor, aut vitio
nobis vertit, aut punit, quod in hominis potestate non est. Se-
cundus autem iræ gradus est, qui in vocem internæ iræ indi-
cendus erumpit. Quod quia grauius est grauiori poenæ hominem
obnoxium facit. Iudicium vnius saepe iudicis est cōcilium au-
tem multorum. Tertius gradus idemque grauiissimus est, cum
ira non ad leuem, sed ad insignem contumeliam denotat. cui
crimini, extrema poenarum, nempe gehenna ignis, proposita
est, quia nulla maior excogitari potest. Hoc etiam in loco fra-
tris nomen ponderandum est. Alia est enim fratris in fratrem,
hoc est, æqualis in æqualem conditio: alia vel patris in filium,
vel domini in seruum. Hi namque subditos sibi corripere re-
neantur: quos non solum verbis, sed verberibus etiam cōtere

Galas. 6.

Psal. 140.

Ira gradus
tres sunt.Peccatum
volunta-
rium.Ira si qua-
renus licet.

possunt. Verique tamen illud obseruare debet, vt pro qualitate
criminum sit castigationis temperamentum: atque vt verborum
acrimonia (quibus interdum opus est) internam animi pacem
atque tranquillitatem (quantum fieri poterit) minimè turbet.
Sic enim nos in hoc opere gerere debemus, vt aliud foris ver-
ba ostendant, aliud intus in animo lateat. O felicem illum, qui
hoc sibi imperare potest, qui sic in potestate sua motus animi
continet, qui quæ sic cordis sui habenas moderatur, vt eas & la-
tere, & continere, pro causarum & negotiorum ratione, valeat.
Hunc sanè beatum Ambrosius prædicat: Omnia linguæ vitia
militant cōtra charitatis virtutem. Proinde, Auditores, cum in
hoc clamandum est: Dixi, custodiam vias meas, vt non delinquam
in lingua mea, &c. Hoc est: Ne verba quidem recta loqui au-
ferrem. Sed numquid huic tanto malo remedium aliquod
institutum est? Est planè, & quidem maximè salutare, quod
caelestis Magister protinus ostendit, cum subdit: *Si ergo offers mu-*
tuum ante altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet
bitus est. Mira docedi ratione Dominus in his ver-
bibus omnes in eo complexus est. Satis enim esse videba-
tur dixisse: Si proximum læseris, illum placare, illique satisfacere
critico & oblatione illi interdixit, donec offensum fratrem de-
fratere, Dominum quoque offensum, imò & infensum homini,
esse. Itaque præter iniuriam fratris, hoc quoque ad peccati cu-
mulum accedit, quod homo indignus efficitur, qui sacrificium
sed contra Deum etiam delinquit, qui fratrem offendit. Qua-
cerendum ea quæ ad gloriam suam pertinet, obliuisci quodam-
modo videtur, vt prius infirmitati hominum cōsuletur. Quan-
ta ergo illa bonitas? quanta erga homines charitas? quæ tanta
posthabeantur, & priori loco quæ nostra sunt, curentur? Quid
gē abest? Ad hoc respondemus, satis esse in hoc euentu, si fixum
in animo propositum illi satisfaciendi oblata opportunitate
habea

Felix quis
dicendus.

Psal. 38.

Remedium
linguæ.Fratris iniu-
ria redun-
dat in Deum.

Frater recō
ciliandus.

*Dissensio in
gratia Deo.
1. Cor. 10.*

Apoc. 8.

Ofc 14.

Bernardus.

2. Cor 8.
Christus in
homine of-
fenditur.

J. Reg. I.

Genesis.

Eccle 6.7.

Simile.

480 DOMINICA V. POST PENTECOSTEN

habeamus, nisi forte scandalum intercederet. Quod quidem contingere posset, cum is, qui publicas cum alio inimicitias non fouit, ad sacram communionem accedere vellet. Tum enim publico illi scandalum aliqua honesta satisfactione occurrendum esset. Per sacram enim Eucharistiam homines & Christus colligitur, & mystici corporis eius membris, in vnum corpus colliguntur. Pugnat enim cum huius Sacramenti unitate omnis fratrum dilectionis dissensio atque diuisio. Vnus panis, & vnus corpus multi sumus. Hæc ad eum spectant, qui fecit iniuriam alteri se exorabilem præbebit, alioquin se nouo crimine obligabit. Sacrificia nostra, Angelorum ministerio Deo offeruntur. Offendit hoc Ioannes, cum se Angelum vidisset statui, qui in throno auro thura, hoc est, Sanctorum orationes, Deo offerre habebat. Vide vt ea appareas apparitione & reconciliatione, quæ conueniunt, vt possis vitulos labiorum offerre Deo, quæ sunt orationes tuæ. Sollicitè ergo in tuis operibus, quid Deus præcipiat, & quid contemnas, explore debes: ne forte pia tua vota diuinis præceptis aliqua ratione obfistat. Ingratum est Spiritui sancto quod quid obruleris, neglecto eo ad quod teneris. Qui lædit fratrem non hominem lædit, sed Deum, qui fecit illum; qui lægitur suum illum redemit, qui illum regni cælestis hæredem constituit. Quisquis delinquit aduersus proximum, aduersus Christum delinquit: quandoquidem membrorum iniuria in capitis quoque iniuriam redundat. Vnde Apostolus: Sic, ait, peccantes in Christo fratres, & percutientes conscientiam eorum infirmam, in Christum peccatis. Quæ res nos ab omni hominum vel iniuria vel contumelia, vehementer arcere debet. Dominus præcipit, ut proximum diligas, vt nulla illum contumelia afficias, nequaquam malè preceris. Si enim rei alicuius gratia Dei leges violamus, illam vtique magis quam Deum diligimus & honoramus; qui spiritualis cuiusdam idololatriæ crimen est. Sic Heli redargitur: Magis honorasti filios tuos quam me. Qui enim proprium filium, Dei Legem transgreditur, filium vtique magis, quam Deum diligit & honorat. Sic inobedientiam primorum parentum, omnes posteri deplorare cogimur. Ex hac lectione Evangelica colligimus, consilium cælestis Magistri esse, vt leuiter etiam peccata vitemus, quo à grauioribus tutiores simus. Qui enim timet Deum, nihil negligit: hoc est, nihil neque paruum, neque magnū omittit, quod vilo modo ad cultum Dei, eiusque offensionem vitandam, spectat. Vt enim qui vitam diligunt, non solum mortem, sed morbos etiam fugit, qui viam ad mortem muniant: ita qui lethiferi peccati mortem odit, venialia etiam peccata

481

Venialia po-
cata vitan-
da.

Simile.
Animam
ſi, ſpeculū.

Lms. 16.

*Ira nobis
innata est.
Gregorius.*

Aristoteles

Dei benefi-
cio abusi-
mit.

I. Temp. 6.

Ira charitatem expellit.

CONCIO. 481

peccata (quæ velut agriiudines animæ sunt) diligenter vitare
debet. Huiusmodi peccata non adferunt animæ mortem, sed
agriiudinem: non extinguunt Dei Spiritum, sed contristant:
non mentem interimunt, sed ad interitum præparant: denique
est velut charitatem, sed feruorem charitatis. Anima iusti,
sunt instar speculi quoddam. capitalia crimina in hoc speculo
sunt instar turpis luti; venialia autem peccata instar pulueris
sunt. Vide igitur qua cura & studio vitare conuenit, quod nos à
Solis splendore repellit. Si igitur leuiora peccata vitare studue-
ris, facile à grauioribus tutus eris. Qui fidelis est in minimo,
gelica Philoſophia, quam Christus de cælis traxit.

TRACTATIO THEMATIS.

Ergo autem dico vobis, quia omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. His verbis ab iracundia nos Saluator eripere contendit. Deinde inditus est, à quo mali nihil emanare potuit. De hac sic ait D. Gregorius : Ira etiam cū delinquentiū culpas insequitur, non debet menti nostræ quasi dominus præire, sed post rationis tenazas Aristotelles ad stipulam, subiunctis famulari. Cuius sententiam ut in castigando, militis, non ducis officio fungatur hoc indignatione quidem nostram ad plectenda crimina, motu & affectu conditoris exciter, non tamē ipsa sententiam dicter. Hic eo, sicut & cæteris, non tamen beneficio naturæ nostræ inditus, nos tamen fuerunt abutimur. Impressit nobis naturæ auctor coniugij de quo scelerata procreandorum liberorum gratia : sed quis enumeret quantos scelera propter nostram intemperantiam ex hoc fonte nascuntur ? Ingeneravit etiam mentibus nostris idem conditor nostrum amorem, qui nos ad querenda, quæ ad vitæ usum necessaria essent, incitaret : at ex hoc fonte teterrima generis humani pestis avaritia nascitur, quam malorum omnium radicem Apostolus ait. Ita nos abutimur ad furem & rabiem, ut vix villa minus sit, quod spiritum sanctum, & charitatem ab anima fugat, & tranquillitatem pellit. Per iram, inquit diuus Gregorius, requiescere dicitur. Ex cuius verbis liquet, quanta cura, qui tota spiritum sanctum mente conceperunt, omnes iræ motus vitare

Primer. 18.

Idem 27.

Iracundus
vitandus.

Пример 14

Idem 19.

Barbari cū
iracūdi sint

Ira quid.

Eccles. 7.

Math. 7.

482 DOMINICA V. POST PENTECOSTEN

debeant. Aliud verò morbi huius malum est, quod vsque ad
hominem hominibus odibilem facit, vt Salomon dicat: *Sto-
rum verò ad irascendum facilem quis poterit sustinere?* Rursus
que alibi: *Impetum, inquit, concitati spiritus ferre quis poterit?*
Quo fit, vt prudentes viri non aliter iracundum hominem, quam
viperam aliquam, aut feram vinculis & cauea solutam, ligant
ne vel ab illo contumelia afficiantur; vel ipsi ex eius intem-
perantia conuiciandi aut irascendi occasione accipiant. Philo-
sophi inter propria viri magnanimi officia virtutesque, inuolun-
tariam obliuionem præcipuè numerant. Inter iracundos morosa autem
citia, etià inter virum & uxorem, diu stare non potest. Memori-
æ iniuriarum, atque ira, proprium est infirmi pectoris vitium. *Pæ-
sentes, ægroti, semina, facile irascuntur.* Qui patiens est, morbum
gubernatur prudentia. Doctrina viri per patientiam noscitur.
Stultus autem, qui hac prudentia caret, fræno etià caret, quo
concitato animi morus comprimere valeat: quo fit vt barbari
homines, & à cultu, & sapientiæ studio alieni, iracundi, &
leniti, & implacabiles sint. Illud verò maximè detestandum
hic morbus homines à dignitatis suæ arce deiecit, dum
penè mente atque iudicio priuat. Iram enim sapientes homi-
nes breuem insaniam esse consentiunt. Ne sis, inquit sapien-
tes, velox ad irascendum: quia ira in sinu stulti requiescit. Quæ
vix orationis deliramenta ea, quæ multi homines ira percuti-
signant, explicare queat? Indignantur nunc hominibus, non
etiam rebus inanimatis ex leui occasione. Sed ex his omnibus
malis, quæ secum iracundia adfert, grauissimum & pestifere-
simum est feritas, immanitas, & truculentia, & insatiabilis auaritia
guinis humani sitis. De ira incommodis nonnulli auctores
ingentes libros conscripserunt, sicut Seneca. Saluator hominum
fructibus arborem cognosci debere: ex iis quæ hominum sunt
& ira designauit, qualis ea sit, diiudicare licebit. Admirum
incommoda: incumbamus omni cura & studio, ne ab hac
sima peste vnum superemur. Hac enim fera fugata, lenita
& mansuetudinis placabilitatē assequemur: qua & tranquilla
in hoc sæculo vitam degere, & in futuro terram viuentium
suetis in Euangelio promissam, percipere mereamur.

REMEDIA CONTRA IRACUNDIAM.

REMEDIA CONTRA IRACUNDIAM

VIDIMVS hæcenus, quantum periculi ab ira nobis imminet. Solo enim fatui verbo hominem dehoneſtari, reos facit gehennæ ignis, hoc eſt, ſempiterni incendij, quod

quæ tuo exstinguetur. Ira non aliter agit, quàm illi qui se
cum ipsis ædibus incendunt: ita tumultu, fumo, & cali-
gine cuncta intus replet, ut nec videre possis, nec audire eos qui
des longe ante: ita qui animo sunt in iram præcipiti, & ad res
sumptus, in certamen sunt producendi. Inter varia autem re-
media, quæ aduersus hunc morbum à sapientibus viris propo-
nunt, primum quidem mora temporis est. Quocirca quicun-
que vere sapiunt, cum se ira commoueri sentiunt, & linguam,
& manus ab omni iniuria continent. Plato interrogatus, quo
iudicio cognoscetur sapiens, respondit: Sapiens cum vituperati-
onem maxime punit, cum laudatur, non extollitur. Vulgus tum
Cæsari consiluit: Cæsar, cum fueris iratus, ne quid dicens, se-
mina apud te recensueris. Historiam apud Theodorum de
Ambrosio & Theodosio Imperatore, quæ iræ immanitatem,
obsequentiam, summam continet, & summam item Imperatoris
declaret, videat ipsemet Concionator. Ad mansuetudinem nul-
lum maius est viaticum, quàm facilitas ac simplicitas morum
esse cõtenti, uxorem, & amicos, si possimus rebus presentibus
habere: non desistit atque moderationis in promptu illud Ecclesiastici
nos. Noli esse quasi leo in domo tua, euertens domesticos
tuos. Plutarchus optimum remedium, & Christianis homini-
bus maxime imitandum præscribit. Quod quidem mihi non
videtur. Sic enim de seipso ait: Laudabam interim & illas non
inuenistis, nec abhorrentes à studio sapienter actas, in preci-
bus consuetudines: annum à te venerea vinoque puros viuere,
centum tempus abstinerere, nos ipsos interim obseruantes. Dein-
de hisce rebus instruebam animum meum, vt qui non minùs
noque sine irascendo transigerem, velut absque temulentia vi-
am attingere, aut luxui indulgere fas non est. Deinde idem facie-
bam mentem vnum aut duos, paulatim mei ipsius periculum
tutatum, diligenter attendens & cõseruans meipsum. Hæc sunt,

Simile.

Simile.

*Ira reme-
dia qualia.*

Plato.
Sapientis
officium.

Historia Tri-
partita li. 9
cap. 30.

Eccles. 4.

Plutarchi
sobrietas.

Auditores, huius quotidiani mali remedia, quibus ethnicus homo, qui neque de gehenna ignis, iræ contumelis propolis, neque de cælesti gloria, mansuetis promissa, quicquam audierat, morbum hunc curare satagebat. Quid ergo nos facere poterat, qui in meridiana luce Evangelij versamur? qui tot promissis ad pietatem & iusticiam vocamur? tot minis ab improbitate deterremur? tot beneficiis ad Dei amorem allicimur? tot Sanctorum exemplis excitamur? tot postremo doctrinis quotidie erudimur? Tantum certe probitatis studio atque diligentia illos vincere debemus, quantum his cælestibus adiumentis illos superamus. His igitur remediis fera pessima iracundia proligata, lenitatem & mansuetudinem, morumque facilitatem præcipue colamus: qua & in hoc seculo placidam & tranquillam vitam degere, & in futuro in sempiternæ pacis & quietis portum, adspirante Domino, appellere valeamus. Amen.

Christiani
quid facere
debent.

DOMINICA SEXTA POST
PENTECOSTEN, CONCIO: IN QUARTA
lectio Evangelica explanatur.

THEMA. *Misereor super turbam, quia ecce iam triduum*
stinent me. Matth. 8.

Perfectos
quid faciat.

NOTA Christiani hominis salus atque felicitas in oculo vno sita est, ut Christo capiti suo perfecte coniungatur, & vnum cum illo fiat. Si queratis autem, quid vos perfecte Christo coniungat, fidem simul cum charitate respondemus. Fides enim si charitate destituta sit, vnit illa quidem nos Christo (vixit enim illa in seculo & cælesti semine insignitos facit) sed imperfecte tantum, sicut arida membra corpori suo vniuntur, à quo tamen sentiant motumque in nimè percipiunt. At eadem fides si charitate forniata & ornata sit, perfecte Christo tanquam viua membra capiti suo copulat: & sic Dominus meritorum & gratiarum dona in illos spargit, qui sibi tanquam viua membra conglutinati sunt. Hanc salutis nostræ felicitatem Dominus omnibus modis præstitit. Ostendit igitur & signa & beneficia, utrum altero diuinitatis suæ fidem faceret, altero homines accedendo vicatim, exhibendo sanitates. Omnis turba querebat eum, quia virtus exibat de illo, & sanabat omnes. Signis multis

Luc. 6.
Ioan. 11.

se traxit, præsertim Lazari resurrectione. Ostendit & misericordiam suam in viduas, in populum, quod essent sicut oves sine pastore, parit eos, sanauit eos in monte. Hæc fuerunt officia & opera Saluatoris, quamdiu inter homines versatus fuit. Curat morbos, pascit esurientes, nihil ab eis accipiens, sed gratiam gratia, & beneficium beneficio cumulās, & sic eos officio ac fidem, & sui amorē excitabat. Has ergo virtutes, Auditores, Domini beneficio retinemus, charitate illam perficiamus: quæ nos Dei Filio vniens, diuinæ naturæ consortes efficit. O mortaliū auaritia, quæ petituri diuitiis inhiās! quanto felicius tantis opibus inhiātes! Antequam ad historiæ tractationem progrediamur, ad diuinam nos conuertamus opem.

Luc. 7.
Marc. 6.
Ioan. 6.
Matth. 15.

Auaritia
mortalium

AVE MARIA.

IN diebus illis, cum turba multa esset cum Iesu, nec haberent quod manducarent, conuocatis, &c. Accessit turba ad Iesum, atulit egrotum. Nihil petierunt, & tamen ille eos compotes voti fecit. Complere quod dictum fuerat: Et erit, antequam clament ad curas, & sollicitudines, quæ nos premunt, in sinum Domini proiiciamus, quomodo isti ægrotos suos ad pedes Domini proiecerunt! O si hac eadem fide illud Principis Apostolorum consilium altissime animis nostris infingeremus! Omnem sollicitudinem vestram proicientes in eum, quoniam ipsi cura est de vobis. Cum quo & illa Prophetæ verba cohærent: Lacta cogitacula diuina consona voce promittunt; unde tanta hæc in ecclesiis hominibus dissidentia, cum se variis curis & angoribus si caularis imperfectionem, siue peccata tua; at hæc videmus, vis per mortum nullis precibus exoratum, nullis virtutum meritis, laudibus & misericordia sua ductum, salutem impartitum fuisse. Etenim eius misericordiæ magnitudo, ut sola intercedere nostræ magnitudo, sine ullis virtutum meritis super iustos, & aures eius ad preces eorum. imò etiam ad vota peccatorum. Quocirca si peccator es, ac præcipue si te peccatorum turba iam esse pœnitet, non ideo clamare ad Dominum in

Matth. 14.

Esa. 65.

1. Pet. 5.

Deus nostri
curam habet.

Psalm. 115.

Daniel. 9. quavis pressura & calamitate cessare debes. Dic cum Prop.
Nō in iustificationibus nostris, sed in miserationibus tuis inter-
tis, prosternimus preces nostras ante conspectum tuum. Para-
turus miraculum, cōsiliū quærit à discipulis: eorum enim mi-
lebat explorare fidem, an videretur, tot conspectis miracu-
licisquam profecissent, vt crederent sine comineatu turbam-
tibus. *Exordio Dei*

Pfal. 118.

Eccl. 18.

221

Febr. 4.

Misericor-

dia Dei in-

Sinita.

Simile.

1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 26

CONCISO. ADMINISTRACION 487

um Domino in deserto, qui & corpora fame deficientia pavit, & mentes, clarissimo edito miraculo, in fide confirmavit. O si nos, Auditores, in oratione hoc modo perseveraremus! Dominum sine dubio remuneraret egregie laborem nostrum. Quistorum illorum, inquit Evangelista, de longe venerunt. Quo via istorum longior erat, & fides, & devotio exstitit maior. Discant ergo, qui propter Dominum labori non parcunt, qui seipfos abnegant, qui crucem quotidie portant, magnificentissimam se à Domino mercedem laborum percepturos. Abraham obediit, & Dominum benevolentissimum habuit. Summa illa bonitas, atque inexhausta, pios conatus atque labores præmiis afficere solet magnis. Cum igitur hanc tantam turbam pascere Dominus decrevisset, querit à discipulis quot panes haberent. At illi quam exiguum comestum discipuli sibi Dominoque paraverant; cum præsertim in solitudine essent, quæ nullum esulentibus cibum suppeditare poterat. Qua in re cernere inopiam Domini licet; qui cum dives esset, pro nobis egenus factus est, ut sua nos inopia locupletaret. Nascitur in stabulo, reat sepulchro. Denique Dominus ait: Vulpes foueas habent, & volucres cæli nidos, &c. Sancti Anachoritæ hanc Domini inopiam & parsimoniam imitari conati sunt; nos, qui ista non obtemperamus, animo revocamus, nec quæ nobis in fine vitæ forsitan diuturna sit, animo revolumus, vix paucorum dierum instantis Ecclesiæ ieiuniis consecravimus, perferre volumus. Illi nos eius indulgentiæ atque deliciis vacamus, paucorum dierum penitentiam sempiterna tristitia luituri. Sed videamus quid discipuli Domino, ipsos consulenti, responderint: Unde istos quæ poterant, quam paribus in solitudine? Hac responsione aperte cerniturgum posita sunt, se attollat. Discipulorum videmus ruditatem in fide. Elias & Eliseus pauperant Dei munere turbam ex parte doctavit. Moyses vir sanctus etiam de Dei omnipotentia Abraham imitetur. Pauci sunt qui illam spei fideique præstantiam cumque promissit Deus, potens est & præstare. Tria hominum genera reperire licet, qui variis modis vitam suam moderantur. Quidam enim adeo rudi & agresti ingenio sunt, ut solo affectu & impetu animi, sine ullo rationis iudicio, ad res geren-

Genes 12.

§ 22.

butor bon

Y14772a

22

das agantur. Sunt alij cultioris ingenij, qui multis in rebus non
quid cupiditas apperat, sed quid consilium & ratio suaderet, se-
quuntur. Illi inter pecudes & bruta animantia, quorum est por-
tione aguntur, isti verò inter homines magis, quorum est por-
pria ratio, numerari possunt. Tertium autem hominum genus
qui compressa cupiditate, non ratione solùm, sed multo magis
fide vitam suam moderantur: quamvis non sit à ratione alieni-
Deo fidere & credere. Quisquis hoc modo vitam suam mode-
ratur, hic iam supra humanæ naturæ conditionem elatus, quam
homine factus est: utpote qui non tam humana ratione, quam
divino lumine vitam suam regit ac dirigit. Dominus discipu-
lorum infirmitatem agnovit, non increpavit. Ille cognovit
metum nostrum. Potuisset dicere: O generatio incredula & quæ-
diu apud vos ero? quadiu vos patiar? Sed nihil tale hoc loco
dixit: ut qua lenitate alienam infirmitatem perficere debe-
mus, exemplo suo monstraret. Discipuli, ubi Dominus ab eis
postulasset panem & comestum, statim prompti obtempe-
raverunt. Cernimus eorum hospitalitatis virtutem, quo-
rum antea fidei infirmitatem notabamus. Non causamur siam
inopiam discipuli, & quòd essent in deserto. *Suscepit ergo Domi-
nus septem panibus, præcepit turbæ discumbere super terram, &c.* O qua
multa in his pauculis verbis sese nobis considerata offerunt.
Agit Patri gratias, ut nos hoc exemplo idem faceremus. Gratiæ
agendæ largitori vitæ pro beneficiis. Hæc mensa consecratio
hoc etiam præstat, ut à diaboli insidiis liberi simus. Benedi-
ctione prolata, ad mensam accedentes, memento te duos vobis
conuiuas esse reficiendos, corpus scilicet, atque animam: con-
pus quidem, cibum capiendo; animam verò, illum sumentem.
sobriè, non ad voluptatem, sed ad explendam famem sumentem.
Ut enim corpus cibo, sic anima hac sobrietate & parsimonia
reficitur & saginatur. Dominus inde ministri officio functus
est, qui tot & omnes panes frangit. Fuit maximus numerus fide-
rum: neque minoræ feminarum & paruulorum numerus dissi-
se credendum est. Dominus virtute diuina panes augere & dissi-
puli autem, eius virtute auctos, populis distribuunt. Quo argu-
mento, quid inter Christum Dominum, & Sacramentorum
ministros intersit, animaduertere licet. Ille gratiam confert,
quam nobis promeruit in cruce: ministri verò partem eius me-
ritis & laboribus gratiam fidelibus impartiuntur. In absolutio-
ne Sacerdos à peccati vinculo me absoluit, & diaboli seru-
efficit, clausulæque cælestis regni fores mihi aperit. Num huius

Consecratio
mensa bo-
na.

Simile.

Discrimen
inter Chri-
stum & eius
ministros.
Absolutio
in vi.

solùm facultas tantum hoc beneficium, quo nullum maius
est, mihi præstare poterat? Nullo modo. Sed vnicus Dei Filius
gratissimo passionis suæ sacrificio hanc tantam Ecclesiæ suæ
ministris gratiam promeruit. Ille igitur huius tanti beneficii
primus auctor est, ille largitor. Ille igitur adorandus, ille perpe-
quod tam exigua ministrorum opera mihi impenditur. Ad di-
scipulos redeamus: & quod misericordiæ suæ præmium retule-
rimus, inspicimus.

Manducaverunt omnes & saturati sunt, & sustulerunt, &c. En quòd
præmio pius Dominus benignitatis officia in hac etiam vita
afficit. Dominus ubique, & in futura & in præsentia vita potest
cordiæ non audent exercere: timent enim, ne sibi aliquando ali-
quid deficiat. Virtus hæc, misericordia, summis est digna laudi-
bus. Dominus nostræ infirmitatis conscius, qui parciores fu-
tum quod in alios benignè erogarent, sed cum fœnore etiam il-
Deum de tua substantia, & de primitiis frugum tuarum da pau-
peribus: & implebuntur horrea tua saturitate, & vino torcula
tua redundabunt. Alibi verò: Alij, inquit, diuidunt propria,
sunt. Quid verò illud? Fœneratur Domino, qui miseretur pau-
perum: & vicissitudinem suam reddet ei. Neque hoc mirum vi-
nimis meis fecistis, mihi fecistis: quid mirum si seipsum ad-
clamat: Hanc Domini promissionem exemplis etiam confir-
non in altera vita solùm, sed in hac etiam magnificentissimis à
Domino præmiis cumulati. Legimus enim de quibusdam san-
seipsum venales in eorum usum exposuerunt. Horum exemplis
hoc agere volui, ut qui futuræ indigentia meum, miserum ino-
uine succurritis, hanc inanem formidinem, fide & spe di-
donorum vicissitudinem misericordie operibus promittit, fidem
vique suam liberabit: neque fame illum perire sinet, qui fide
sultus, in hoc se periculum propter nominis eius gloriam con-
iecit. At, inquit, post mortem ero liberalis in pauperes, sic ma-
ter S. Lucie proposuerat. At sancta Virgo: Non est, inquit,

Prover. 2.

Prover. 11.

Eodem 19.

Matth. 25.

D. Grego-
rius libr. 3.
dialo
Pastinus se
vendidit.
Serapion
item.

Deus fidelis
est.
Lucia ma-
ter.

Tob. 4. mater, admodum gratum Deo munus, quod qui offert, ideo defert, quod illius usu suprema sibi interdicat dies. Da dum sana es: ne si moriens dederis, invita dedisse videaris, rem vique quam, velis nolis, relinquere cogaris. Est tamen eo tempore exhibita, etiam grata. Recte ille hortatur: Quomodo potueris, esto misericors. Si multum tibi fuerit, abundanter tribue; si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impartire stude. Hactenus de misericordia, & Evangelica lectione: nunc quid de tota lectione elicere debeamus, paucis explicabo.

TRACTATIO THEMATIS.

Deus quid nobis confert.
MISEREOR super turbam: quia ecce iam triduo sustinet me. &c. Tota hæc Evangelij lectio fructum nobis proponit eorum qui cum Domino perseverant, ipsumque per desertum sequuntur. Quid enim Dominus prætermisit, quod modò ad eorum salutem pertineret, qui ipsum sequebantur? Egrotis salutaris refectio, infirmis impendit: esurientes insigni edito miraculo refecit, ignorantes verò celesti doctrina, aureo illo suo ore prolata, præsentis suæ lenitate atque dignitate lætificavit. Quid igitur ex his consequi necesse est? Illud certè, vt quoniam idem modò Christus Dominus est inter Angelos regnans, qui fuit inter homines versans, eadem quoque beneficia eis, qui ipsum sequuntur, sit impartiturus. Quod enim tunc aperte in eorum sequentibus se gerebat, hoc modò invisibili virtute in eorum mentibus agit qui illum sequuntur. Quo quidem exemplo monemur, Auditores, vt Christum Dominum cum hac turba sequamur, illique adhæreamus: quo horum tantorum beneficiorum participes efficiamur. Iam si illum Agnum celestem corpore sequi non possumus, sequamur mente, cogitatione, & amore, quocunque ierit, illique indissolubili charitatis vinculo adhæreamus. Oportet mentem à terrenarum rerum nimio amore abducere: earum enim rerum magna est fallacia. Dei amoris occupatio nullum parit tedium, at terrenarum multum tedium. Hoc videre est in antiquis illis eremi cultoribus. Charitati autem (quæ maximè nos Christo coniungit) oportet adsit viua spes, charitatis igne succensa. Hinc Regius Vates *Psal. 72.* Mihi, inquit, adhære Deo bonum est, ponere in Domino Vires spem meam. Hoc ipsum autem sanctus Samuel Israhelico populo, humanis opibus intento, suadere conabatur, his verbis. Nolite recedere à tergo Domini, & nolite declinare post vana, quæ non proderunt vobis: hoc est, nolite ad incerta & vana humana auxilia confugere, sed ad Dei opem & auxilium quod nulli

Thren. 4. nulli piorum vnquam defuit) tota mente atque fiducia oculos conuertere. Quod cum neglexissent, serò tandem agnoscetes, dicant: Cum adhuc subsisteremus, defecerunt oculi nostri ad auxilium nostrum: vanum; cum respiceremus attenti ad gentem quæ saluare nos non poterat. Vates, cui turò fidendum, cuique minimè fidendum, vtriusque spei facta collatione, docet his verbis: Nolite confidere in principibus, in filiis hominum, in quibus nō est salus. Cui fidendum ait? Beatus, inquit, cuius Deus Iacob adiutor eius: spes eius in Domino Deo ipsius. Non confidimus impotenti, sed potēti. Nemo Domino ditior, qui fecit caelum & terram, & omnia quæ in eis sunt. Hic quoque præstat fidem & veritatem: est quoque iustus, quod iniuste læsus ab iniuria tueatur atque defendat: est & misericors, qui erratis ignoscat, vt morbis nostris, & malis opem ferat. Ipse, inquit Propheta, faciet iudicium iniuriam patiens: Dat escam esurientibus, & Soluit compeditos, illuminat egros, erigit ceccos, custodit aduenas, pupillum & viduam saluat. His omnibus nihil est quod desiderari amplius possit, nisi ut talis tantisque Dominus in æternum permaneat, quo æternum & indeficiens ab eo auxilium sperare possimus. Vbi Dominus, qui ipsum in veteri Testamento manifestare voluit: Ego possum aliquādo. Ego sum, qui in æternum permaneo: in quem nulla temporum vicissitudo, nulla rerum mutatio cadere potest. Hec quoque turò mihi fidere potestis, & vitam atque salutem ex erit. Hac via omnes sancti in desperatissimis etiam casibus salutem sibi pepererunt: quod essent innixi supra dilectum suum. Quoniam, inquit, in me sperauit, liberabo eum: protegam eum, quoniam cognouit nomen meum, &c. Sed ne stertentibus ac dormitantibus huius doctrinæ occasione ansum licentiùs viuendi præbeam, illud etiam monebo, ne quis sibi de sola spe sine & iustitia sunt: quæ toties in literis sanctis cum ea coniuncta reperiuntur. Beneplacitum est Domino super timentes eum, & in his qui sperant super misericordia eius. Aliter enim spes dormientium, atque improbe agentium, sæpe non tam spes quam temeritas, & inanis præsumptio est. Eos autem, qui in malis suis perseverantes, salutem sibi ex sola diuinæ misericordiæ spe pollicentur, D. Augustinus inter obstinatos enumerat. Sic enim ait: Obstinate viuunt, siue qui non conuer-

uertitur, desperans de indulgentia peccatorum; siue qui sic in
misericordia Dei sperat, ut usque ad finem vitæ in criminum
suorum peruersitate permaneat. Quid igitur magis formidanda
dum, quam inter obstinatos numerari? Qua vero ratione
sperare liceat, idem Pater Augustinus declarat his verbis: Ille
sperat qui bonam conscientiam gerit: quem verò mala con-
scientia pungit, non sibi sperat, nisi damnationem. Ut ergo spe-
ret regnum, habeat bonam conscientiam: credat, & opere-
tur. Qui iam in calamitate ad sola humana præsidia currunt, ac di-
fidunt Deo, non habent hanc spem. Hac spe antiquis detru-
dens, in infinita hominum millia in gehēnam quotidie detru-
dit.

Simile. Nos pueris per similes esse videmur, qui cum in placē alicuius
rei emendat gratia à parentibus mittuntur, spectaculis, quæ
forte sese illis in via offerunt, intēti, cuius rei gratia missi sunt,
obliviscuntur. Hoc ipsum nos non pueri, sed grandævi faci-
mus: qui adeo præposterè viram nostram instituimus, ut quæ
solum essent faciendæ, omittamus; quæ verò omittendæ essent
perpetuò faciamus. Hæc finis nostri obliuio, omnium quæ in
mundo sunt malorum origo & seminarium est. Hinc religio-
nis neglectus, hinc amor mundi, hinc cælestium præceptorum
contemptus. Via salutis est quidem angusta & solitaria: est &
longissima, quæ totius vitæ spatium cōtinet, quæ nos facit vi-
tores & peregrinos. Sunt multi insidiatores huius viæ. Aduer-
sus vester diabolus, inquit Petrus, circuit, &c. Si dimiseris eum, in-
medios nos, deficient in viâ. Verè enim in hac viâ deficiemus, & in medio
itinere corruemus, nisi spiritali cibo, panēque cælesti adhi-
reamus. Dicamus cum Propheta: Mihi autem adha-
rere Deo bonum est, ponere in Domino Deo spem
meam. Illius semper insistamus vestigiis, in
illo omnes nostras opes & spem collo-
cemus, qui nos ieiunos non relin-
quet, neque hic, neque
alibi. Amen.

*Malorum
origo quæ.*

Matth. 7.

1. Petr. 5.

Psalm. 78.

DOMINICA SEPTIMA POST
PENTECOSTEN, CONCIO: IN QUA
IUXTA EUANGELICÆ LECTIONIS DOCTRINAM, DE MULTI-
PLICI HYPOCRITARUM GENERE DIFFERITUR.

THEMA. Attendite à falsis Prophetis, qui veniunt ad
vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi ra-
paces. Matth. 7.

ECTIO hodierna, Auditores, est velut peroratio
eius sermonis, quem Dominus ad discipulos in
monte habuit: in quo perfectionis Evangelicæ
summa continetur. Hic doctores erudiunt quales
esse debeant, dum eos sal terræ, lucem mundi, ci-
uitatem quæ supra montem positam, appellavit. Hæc enim cla-
rissima nomina, eorum designant breviter officia. Mali cum
bonis doctoribus etiam emergere solent, idè sicut initio ser-
monis huius veros doctores nobis Dominus commendavit:
falsi Prophetis, &c. Horum autem pseudoprophetarum nomine
hereticos, fraudulentosque doctores potissimum Dominus
intelligit. Hi adeo sunt in malo obstinati, ut etiam præsentibus
essent, nihil oratione nostra, imò ne Angeli quidem oratione
commonerentur. Quos enim Ecclesiæ & Conciliorum decre-
ta, sanctorumque Patrum consensus, & totius antiquitatis ve-
rissima religio à perfidia sua non reuocant, quomodo rudi hac
oratione nostra reuocarentur? Præsertim cum D. Paulus hos
potestate non facile emergere possunt. Illud tamen vnum di-
cederet: nempe sectarum confusa multitudo, quod zizania-
rum seminator dæmon inter eos sparsit. Numerantur enim à
viris doctis supra decem & octo centum sectarum nomina,
quæ ab eis orta sunt: ut non fuerint plures linguæ eorum qui
turris Babylonis edificabant. Cum autem unusquisque eo-
rum aliorum dogmata impugnet, & sua tantummodò tueatur,
ipsi se armis suis iugulant: sicut olim Madianitæ, expugnante
Gedeone, mutua se cæde truncabant. Quid enim mirabilius,
aut etiam miserabilius, quam in tam paucis annis, tot hæresum
monstra, aut etiam prodigia ab vna radice pullulasse? Quod quidem
iustis

*Doctores
quales esse
debeant.*

*Heretici ob-
stinati.*

*Tit. 3.
Hæreses
subuersæ.*

1. Tim. 6.

*Sectarum
monstra.*

DOM

iustissimo Dei iudicio euenisse putandum est, vt aperte homines viderent, in quam multa atque horrenda precipitia, vbi Deo deseruntur, ruant. Quo etiam indicio nullum miseris & culationis velamen relinquitur. Quod enim maius erroris & mendacij argumentum, quam hæc tam multiplex sectarum varietas? Sed hæreticos missos faciamus, & ad mores nostros instituendos examinandosque veniamus.

A V E M A R I A.

OCCASIONEM habemus in hac lectione de rebus multis differendi. Oportet tamen meminisse, in rebus omnibus, quæ vel natura, vel arte, vel moribus etiam hominum essant, alias res esse veras, alias autem quæ verarum imaginem & speciem mentiantur. Est enim purum aurum, est & adulterinum: est nummus verus, & adulterinus. Medici quoque sanitatem, falsam & veram, famemque & sitim falsam & veram esse describunt. Sunt doctores veri, sunt & pseudoprophetae. Hæretici sub ouina pelle, luporum feritatem abscondunt. Horum fallacium Apostolorum fallaciam atque perfidiam Paulus in epistolis non semel accusat, adeo vt nonnunquam Dei zelo aduersus illos incandescens, dicat: Vtinam absceidantur qui vos conturbant. Attendite, inquit, à falsis Prophetis, qui veniunt ad vos, &c. Pseudoprophetas Dominus rapaces lupos, ouina pelle teptos, appellat, quod luporum rapacitatem & fraudes imitantes. Vnde colligimus, omnes eos, qui ferarum rabiem, aut fraudem aut nocendi vim imitantur, earumdem ferarum nomina illis præ appellandos esse. Hæc autem adeo indigna nomina illis præcipue conueniunt, qui diuturna peccandi consuetudine effrenatos mores induerunt. Sunt enim duo delinquentium hominum genera. Quidam enim & raro, & non sine metu ac trepidatione delinquant: qui tamen, vbi aliquando forte deliquerint, à delicto surgere, & ad priorem statum redire student. Sunt tamen alij sic in malis obstinati, vt nunquam scelera scelibus addere cessent. Cum autem vnumquodque seriale peccatum nos à Deo separet; quo quisque plura peccauit, eo longius à Deo, hoc est, à diuina luce & splendore discedit: ideoque non mirum, si hoc genus hominum præ varietate criminum, multiplici quoque ferarum nomine designetur. Fili hominis ait Dominus ad Prophetam, increduli & subuersores Domitum: & cum scorpionibus habitas. Et Herodi iubet Dominum renunciar: Ite, dicite vulpi illi. Idemque ad discipulos Ecce, ego mitto vos sicut agnos inter lupos. Et Ioannes Baptista

Galat. 5.

Homines ferarum nomina sortiuntur.

Peccata nostra Deo separant.

Ezechiel. 2.

Luc. 13.

Idem 10.

Luc. 3.

in sceleratos homines vocat genimina viperarum. Tales quondam hominum mores & ingenia sunt, vt eos malitia serpentis, dracones ferocitate, scorpiones, lupos, viperas de tractione, & id genus nominibus ferarum rectè appelles, cum earum imitetur mores. Si mordeat serpens in silentio, nihil eo minus habet, qui occultè detrahit. Ex abundantia cordis os loquitur. Quid vero si illud etiam addamus, quod multi non modo se ipse testatur, cum ad discipulos ait: Nonne ego vos duodecim elegi, & ex vobis vnus diabolus est? Et ad Iudæos, qui ipsum occidere volebant: Vos, inquit, ex patre diabolo estis, & desideratis patris vestri vulvis facere. Diabolum appellat eum qui diaboli opera & peccata imitatur. diaboli autem peccata præcipue sunt: primum quidem superbia, quæ illum e cælo deiecit: deinde inuidia, per quam mortem introduxit in orbem terrarum, odium generis humani; ideoque bella, seditiones, & discordias seminat inter fratres: ac postremo obstinatus in scelere animus, à quibus nunquam emerget. Ergo quisquis his & filios contaminatus, non dubium quin inter diaboli seruos boni sunt, vt præmia rectè factorum putent esse ipsa rectè facta: ita demones adeo mali sunt, vt non aliud malefaciendi momentum, quam ipsa malefacta querant. Qui iam more diaboli discordias inter fratres seminant, planè similes illi bile Domino esse dicitur. Sex enim sunt, ait Salomon, quæ odit Dominus, & septimū detestatur anima eius. Septimū autem esse ait, seminare inter fratres discordias. Vir peccator turbabit amicos, & in medio pacem habentium immittet inimicitiam. O vipeream linguam! o generis humani pestem & exitium! lam quoque inuenies multos, more diaboli obstinatos in peccato miserandus homo deueniat, & cuius similitudinem & imaginem referat, qui ad imaginem & similitudinem Dei factus est. Dominus tam serio monet attendere à falsis Prophetis. Quos pisces specie mortales miseri eo modo decipiuntur, tes, neque hæc, quæ propositam ante oculos escam videntur. Quod enim illis obicitur, cibis quidem apparet, quo vita que foris videtur, hamus latet qui non videtur. Sic igitur miseri homines, tamquam aues rationis expertes, decipiuntur, cum

Eccles. 10.
Matth. 23.

Ioan. 6.

Diaboli peccata qualia.

Simile.

Proverb. 6.

Eccles. 22.

Diaboli inueniuntur qualia.

Homines quemodo decipiuntur.

Simile.

*Haereticorum
fructus.*

*Novi Pro-
pheta unde
agnoscitur.*

*Virtutum
officia.*

*Christiani
nomine qui.*

*Act. 14.
Vni cali an-
ti.*

nam habitis, de restituenda Caesareis legibus, peccatorum con-
fessione, deliberatum sit; quod re ipsa animaduertitur fra-
abrogata confessione (quæ velut humanæ intemperantiæ fra-
num quoddam erat) in omnia turpitudinum atque libidinum
flagitia, & homines & mulieres, soluti habentis, commisso. Hi
sunt igitur fructus, qui ex infaulsto Euangelio consecuti sunt.
omittam interim tor cædes, tot bella, quibus vniuersus pene
Christianus orbis ardet, tot dissidia, adeo vt nec maria à lan-
guinolentis bellis, & assiduis direptionibus immunia sint. Sed
his igitur fructibus novi isti Prophetae dignosci possunt. Sed
haereticis omisissis, ad fideles veniamus, in quibus etiam suum
hypocritis genus inueniri declarat Saluator, cum subdit: Non
omnis qui dicit mihi Domine, Domine, intrabit in regnum caelorum, &c.
Hæc Domini verba non ad haereticos modo, sed ad fideles etiam
pertinent. Quod perinde est, ac si diceret: Quid ore me com-
pellatis Dominum, si non facitis quæ præcipio? Si enim me
Dominum verè agnoscitis, iussis meis obtemperate. Nihil sanè
profuerit hæc honorifica vox, si obedientia desit, imò verò ea
nos magis accusabit, cum arguat aut hypocritam, aut infide-
lem, qui quod ore cõfiteretur, factis negat. Inter virtutum officia,
quædam sunt ad agendum facilia, quædam difficilia. Quidam
autem homines, nimium sui amantes, ex his officiis ea eligunt,
quæ sunt faciliora: vt orare, conciones audire, & Missam, de
rebus diuinis sermones conferre. At difficiliora sunt, seipsum
abnegare, carnem cum vitiis crucifigere, malè paratam restituere,
abnegare, carnem cum vitiis crucifigere, malè paratam restituere,
non sibi, sed illi viuunt, qui propria voluntate, ac omnibus eius
desideriis repudiatis, Christi Domini voluntatem (quæ non alia
quàm Patris est) tota animi deuotione amplectuntur. Hæc igitur
quis neget esse ad agendum difficiliora? Sunt itaque inter
fideles non pauci, qui ea, quæ facilia esse diximus, libenter ex-
sequuntur, hæc autem difficilia ne attingere quidem volunt.
vrpote qui religionem omnem summis labiis, non in imo corde
atque visceribus infixam habeant. Horum igitur Dominus est
regem, fallacemque securitatem arguit. Regnum caelorum nec
regnum omnium gaudiorum, cuius opulentiam & gloriam inter
oculus vidit, neque auris audiuit: regnum in quod nullus nisi per
coquinatus & immundus. Ad hanc autem felicitatem nisi per
varios labores & certamina non peruenitur. Estote, inquit, ex-
clesia, fortes in bello, & pugnate cū antiquo serpente, quo æter-
num regnum accipiatis. Per multas, inquit Apostolus, tribula-
tiones oportet nos intrare in regnum Dei. Vide tres Patriarchas
quomodo

quomodo tentati sint & vexati in hac terra. His exemplis in-
diligere poteritis, caelorum regnum nequaquam iis patere, qui
sola Domini, Domini, appellatione contenti sunt (quod facile
omnibus in promptu est) sed iis qui crucem suam quotidie por-
tant; qui ita se diuinæ voluntati subdiderunt, vt nullos pro-
pter eam labores ac certamina recusent. Iam qui his cladibus
exercentur, intelligant, se nequaquam à Deo derelinqui, sed
est necessitatis, vertant in materiam virtutis. Iam quis sit arbo-
ris malæ finis, inspiciamus. Omnis, inquit Saluator, arbor quæ non
facit fructum bonum, &c. Cultores hortorum sterilem arborem
euellunt, eamque reseruant igni: ita cælestis Pater improbos ante
diem è medio frequenter tollit, ne cæteris prauis operis exēplo
noceant. Si quis in me non manserit, mittetur foras sicut pal-
mes. Alibi: In tempore messis, hoc est, in die iudicii, messoribus
Angelis præcepturus est, vt zizania in fasciculos colligant ad
comburendum. Colligare in fasciculos zizania, est, adulteros
cum adulteris, impudicos cum impudicis colligare, maledicos
cum maledicis coniungere, & æterno igni tradere.

*Arboris ma-
la fructus.*

Ioan. 15.

Math. 13.

Gregorius.

DE HYPOCRISI.

Cum hic locus hypocritas perstringat, de hypocrisi nobis
hic nonnihil differendum est. Est autem duplex superbia, altera
carnalis, qualis est eorum qui de opibus, aut nobilitate, aut po-
tente gloriantur: altera verò spiritalis, quæ de virtutum splen-
dore insolescit. Sic alia hypocrisis est carnalis (sic enim illam
appellare libuit) qua quis opes, aut nobilitatem, aut potentiam
ostentat, quam non habet: alia verò spiritalis, qua sanctimo-
niam & pietatem fallaci virtutis imagine mentitur. Cum igitur
vulgi homines (quorum infinita penè turba est) adeo vehemē-
ter & ignominia notam fugiāt, & gloria dignitatem appetant:
hic fit vt paupertatem, qua premuntur, quanta possint arte dis-
simulent, & diuitias quas non habent, simili studio ostentare
simulantur. Nullum tantum flagitium est, quod homines non
aggreantur, cum magna aliqua necessitate & inopia cõstrin-
gentur. Tantas enim vires necessitas habet, vt pias etiam ma-
les ad infaniam suorum dilacerationem impulerit, effeceritque
vt viscera sua in alimentum verterint. Huius morbi remedium
est, vt homo intra fines sibi à Deo præscriptos se contineat:
neque ambulet in magnis & mirabilibus supra se: idem sit ex-
tra, qui intus; in foro, qui in domo: neque aliud fronte osten-

*Hypocrisis
duplex.*

*Necessitas
vis.*

aliis crucis & patientiæ, aliis paupertatis Euangelicæ viam proposuit: per quas homines gradientes, aditum sibi ad sempiternam gloriam patefacere. Quia verò non omnibus per has vias ingredi perfectè datum est: aliam multò faciliorem in hodierni sancti Evangelij lectione proponit, quæ misericordiam apudificentiam officiis continetur: quæ facit, vt misericordiam apud Dominum in iudicio inueniat, qui misericordiam officiis erga conseruos vsus est. Vt autem virtutis huius fructum, & salutarem vim commendaret, hanc nobis parabolam in Euangelica lectione proponit, quæ sic habet: *Homo quidam erat diues, qui habebat villicum: & hic diffamatus est apud illum, quasi, &c.*

A V E M A R I A.

HÆC parabola, Auditores, quam simplicibus verbis Dominus proposuit, multis quidem mysteriis referta est: id eoque diligenter à nobis tractanda, & à vobis attentius audienda est. Ait igitur Dominus: *Homo quidam erat diues, &c.* Hic homo Christus Dominus est, qui non hominis solùm, sed etiam Dei filius paternæ hereditatis, & gloriæ hæres est: qui licet in altissima paupertate in hoc mundo vitam egerit, natus in stabulo, nudusque affixus patibulo, & alieno conditus tumultu fuerit: lo, nudusque affixus patibulo, & alieno conditus tumultu fuerit: quatenus tamen Dei Filius est, vniuersorū est hæres, atque Dominus. Eius enim illa est vox in libro Iob: Omnia quæ sub cælo minus. Eius enim illa est vox in libro Iob: Omnia quæ sub cælo sunt, mea sunt. Hic igitur est homo diues: qui etiam est diues in misericordia, & diues in omnes qui inuocant illum. Hic autem homo villicum habet: villicus autem, id est, rerum Domini dispensator, vnusquisque nostrum est: cuius obsequio Dominus omnia huius mundi bona destinauit. Omnia enim subiecit sub pedibus eius: oues & boues vniuersas, insuper & pecora cæpi, &c. Hæc enim omnia Dei dona sunt, humanæ vitæ utilitati seruientia: vt eis videlicet homo & vitam suam tueri, & naturæ suæ cōsortes iuuare posset. Hæc enim lege omnia hæc illi bona tradita sunt, vt ea fideliter distribuens, fidelis dispensatoris officio fungeretur. Quia verò, qui huius mundi opibus abundans, non semper eis ad aliorum utilitatē, sed ad luxum, & libidinem in fastum, corporisque delicias vtuntur, id eo apud Dominum infamantur, quod eius bona non dispensent, sed dissipent. Quo circa villicum suum ad se Dominus aduocans, ait: *Quid hoc audio de te? Quo verbo Dominus in cælo residens, se omnia quæ in terris geruntur, intelligere ostendit. De eo namque sermo est: Auris zeli audit omnia, & tumultus murmurationum non absconditur.*

Rom. 10.
Villicus quis sit.

Psal. 8.

Bona eius tributa.
Diuitiū qui abundant.

absconditur. Nec solùm audit, sed etiam videt, sicut ipse ait: Et faciebatis malum in oculis meis. Omnia enim nuda & aperta sunt oculis eius: quauis improbi homines vsque adeo se in omnia scelera effundant, vt non quidem verbis, sed re ipsa testari videantur quod est in Psalmo: Et dixerunt, Non videbit Dominus, nec intelliget Deus Iacob. Vnde Ecclesiasticus impudicum & adulatorum hominem sic secum ratiocinantem inducit: *Quis me videt? Tenebræ circumdant me, & parietes cooperiunt me; quem vereor? Delictorum meorum non memorabitur alius: Et non intellexit, quoniam oculi Domini multò plus lucidiores sunt super solem, circumspicientes omnes vias hominum, & profundum abyssi, & hominum corda intuentes in abditas partes. Quam Ecclesiastici sententiam prophana etiam Philosophia confirmat. Interrogatus enim Thales, vnus ex septem Græciæ sapientibus, an lateret Deum homo malefaciens, respondit: Ne cogitans quidem. Animaduertat ergo impudicus homo, se in oculis Dei, omnia cernentis, peccare; pudeatque illum, Dei oculos non vereri, qui vilissimorum etiam hominum, dum delinquit, oculos vereretur. Neque verò, quoniam in cælo residet, à longè illum prospicere existimet: propior est enim illi quam homo ipse sibi: à quo in barathrum præcipitari tunc posset: qui tamen ob immensas benignitatis suæ diuitias, peccantem ad penitentiam expectat. *Quid hoc, inquit, audio de te? Quauis scelera nostra omnia Deo aperta & conspicua sint, & Angelorum quoque, qui vnicuique nostrum adsunt, relationes nostras intelligat: nihil tamen hoc in loco decernere voluit, nisi prius reum ipsum conueniret, & illius confessionem audiret: iudices seculi exemplo suo admonens, ne cuiusquam delatione sententiam aduersus inauditam partem proferant. Saepè enim delatores longè aliter, quam sese res habeat, eam profert: cum præsertim præcipitatio, iudicij nouerca esse dicatur. In hoc peccauit David, delatori Sibæ aduersus Miphoboth credens. Admonet etiam nos, ne facili assensum detrahentibus præbeamus. *Quid, inquit, hoc audio de te? Mira planè hominis huius diuitis lenitas & patientia. Alius rerum suarum iam exacerbat, diceret: Furcifer, latro, prædo, bonorū meorum dissipator, fideique datæ proditor, cur bona mea dissipasti? lenitèque ait: *Quid hoc audio de te? Redde rationem villicionis tuæ.* Hæc igitur diuitis hominis proposita mansuetudine, Dominus clementiæ atque lenitatis suæ magnitudinem voluit declarare: qui se adeo clementer cum peccatoribus gerit, vt illos ad poenitentiam***

Hebr. 4.

Psal. 93.

Ecl. 230

Deum omnes
nisi.

Indices
quid agere
debant.

2. Reg. 16.

Facies in peccato sua.

Genes. 7.

Proximo ut miseretur.

Infelicitatis genus malum.

Trepidatio nostra.

tentiam non solum expectet, sed etiam vocet, & adiuuet. Dicitur in peccato facies altera ad indignationem, ex rei indignitate; altera ad compassionem, ex infinita eius miseria provocata. Dominus autem aliquando illam, quandoque istam faciem contemplans, stupeda iudicia & opera exsequitur. Initio quippe mundi eam faciem intuens, quæ indignationem excitat, tanta aduersus illam ira commotus est, ut vniuersum terrarum orbem, quem paulo antea condiderat, & omnia quæ in eo erant immissa aquarum inundatione, deleuerit. At in fine mundi eam faciem intuitus, quæ miserationem commouet, sic erga illam affectus fuit, sic misericordiae eius viscera commota sunt, ut profuso sanguine suo, mundum à sempiterna morte redemerit. Illa igitur prior facies inspecta mundum perdidit: hæc vero perditum seruauit. Quo exemplo nos quoque, Auditores, in proximorum erratis ab indignationis facie oculos auerentes, illam intueamur quæ miserationem magis & compassionem illud commouet. Illud enim ad superni iudicis æquitatem, hoc ad miseriam nostræ infirmitatem magis spectat. Non igitur partes iudicis inuadamus, sed nostras nobis assumamus. Contingit iudicis inuadamus, sed nostras nobis assumamus. Contingit porro, ut quem nos gehenna dignum indicamus, vita æterna sit dignus. Graue enim peccatum admittimus, cum aduersus ad villana errata temere grauiter indignamur. Sed redeamus ad villanum. Redde rationem villicationis tuæ, iam enim non poteris. *Utra villanum intra se diceret: Quid faciam, quia Dominus meus auferit à me villicationem?* Hoc est, quò ibo? quid consilij capiam? Duo enim reddam hi ingentia mala proposita sunt: vnum, ut rationem reddam eorum bonorum quæ dissipavi, quod vix possum; alterum, quod mihi molestius & acerbius est, villicationis officium mihi esse adimendum. Quid igitur hoc tempore faciam? quomodo mihi, liberisque meis prospiciam? qua ratione vitam inopem sustineam? Qui ante domini mei opibus circumuehebam? Pelle stentabo, qui ante domini mei opibus circumuehebam? *Quid igitur faciam? Fodere non valeo, mendicare erubescō. Vtraque me les, & rationis periculum, & futuræ inopiæ malum, vehementer angit.* His exemplis vrimur, quòd alia non habeamus. Si igitur hic villanus vsque adeò angebatur, quòd apud Dominum fuit reus ageretur, penamque siue capitis, siue carceris, meritis suis debebat, formidaret: quanto magis quisque nostrum trepidare debet, cum recolit se æquissimo illi iudici, totius antea vite perceptorumque bonorum rationem redditurum: quando non carceris, aut capitis, sed æterna pœna nāsgressoribus proponitur.

est: Quantum enim inter tempus & æternitatem, tam latum inter vtramque pœnam discrimen est. Hac autem de causa viri etiam sanctissimi superni iudicis faciem præuenientes, seipsos (vt Apostolus monet) iudicabant, ut ante eius tribunal iudicati, non iudicandi apparent; de seipsis supplicium sponte sumentes, ne ad æterna supplicia damnarentur. Quid hic dicit improbus homo, qui bibit quasi aquam iniquitatem: qui toties iam iudicis irritauit, toties leges eius perfregit, nec tamen vnus dies in ediam ad redimenda tot crimina passus est? Quis hic daemones præstigijs atque dolos, homines decipientis atque excaecantis, non agnoscat? Quid verò illud, si ad vitæ nostræ iudicium referatur: *Non poteris ultra villicare?* Hoc est, vbi primum animam afflaueris, nulla tibi satisfaciendi, aut placandi iudicis opportunitas suppetet. Quandiu enim in hac vita sumus, locus misericordiae, locus veniæ, locus penitentiae, precibus, ieiunijs, elemosynis, ceterisque remedijs est: vbi autem ab hac exceßerimus, hæc omnia subsidia (nisi cum viuientium suffragijs adiuuamur) nobis interclusa sunt: ideoque, nisi nobis in hac vita prospexerimus, in altera nulla spes reliqua nobis est. Quæ res facit, ut viri etiam innocentissimi hoc mortis iudicium vehementer reformident. Iob huius rationis metu perculsus, idem penitendi spatium petebat: Dimitte, inquit, me, vt plangam paululum dolorem meum, antequam vadam ad terram tenebrosam, & operam mortis caligine. Hoc petebat, qui Domini testimonio neminem in terra similem habebat, quiq; de se dicere potuit: Pater eram pauperum, oculus fui cæco, & pes claudō. In omnibus suis negotijs ita se gerebat, vt de eo scriptum sit: In omnibus his non peccauit Iob labijs suis, neque stultum quid contra Deum locutus est. Heu me miserum & infelicem! Si tales viri, qui à Spiritu sancto, certissimo veritatis magistro, erudiebantur & agebantur, sic trepidabant, sic angebantur: quid nos miseri facimus, qui toties peccata peccatis, & scelera sceleribus cumulamur? Vnde tantus hic stupor, tanta cæcitas? An hæc forte cæcitas, noua peccati pœna est? Si innocentissimos viros tot suscipere labores videmus, vt se ad hanc rationem reddendam præparent; nos, qui sordide carnis mancipia sumus, qui non Deo, sed seculo tota vita seruiimus, qui vix obolum Christo pauperi porreximus, quomodo tam festam rem neque vnquam cogitemus, neque nos ad illam opportunitatem præparemus? qui sic vitam instituimus, quasi ea omnia, quæ credimus, mera somnia, & puerorum terribilimenta

2. Cor. 11.

Iob 15.

Operandum dum ieiun.

Iob 10.

Iob 1.

Iob 29.

Iob 1.

Iniquitas nostra quæ.

putaremus. Animaduerto, Auditores, iamdudum vos à me requirere, quid facto opus sit, ut hoc tantum delictum euadete possitis. Ad hoc nobis celestis Magister huius villici exemplo salutare remedium prouidet, cum ait: Facite vobis amicos de Mammona iniquitatis, ut cum defeceritis, &c. Diuitias Syriacè Mammona iniquitatis, ut cum defeceritis, &c. Diuitias Syriacè Mammona appellari D. Hieronymus ait. Cur autem ea lingua Mammona appellari? illud in causa est, iniquitatis nomen illis Dominus affingat, illud in causa est, quod frequenter malis artibus parentur, & ad malum, hoc est, ad fastum, luxum, delicias, multos mortalium alliciant. Nulla est in diuitiis iniquitas, sed in abusu earum. Cum enim (ut sapiens ait) pecuniæ obediunt omnia, qui pecuniosus est, si diuino timore destitutus fuerit, ad quævis facinora parata habet instrumenta. Qua de causa Dominus formidandam illam sententiam protulit: Quam difficile, qui diuitias habent, intrabunt in regnum cælorum! Supernus ille Princeps hæc temporaria bona nobis tradidit, pro quibus, si iis bene vti fuerimus, postea cæles cælorum ea bene dispensantibus, tributurus est. Pecunia est res vilissima: pro hac rem omnium maximam, id est, cælestis regnum, quod sancti Martyres fuso sanguine, atque membrorum omnium dilaceratione mercari sunt, nobis clementissimè tribuit. Quid enim clementius, quàm ea re immensas illas, & sempiternas cælestis gloriæ opes, quarum dignitas & magnitudo neque oculis cerni, neque vilo sensu comprehendere possit, nobis ob exiguum metallum donare, quo domestica vtenilia, & huiusmodi quisquillas emere solemus? Constat nihil esse in mundo peccatum vilius, abiectius, magisque detestandum: proximè verò ad hanc summam vilitatem pecunia accedit: quæ licet peccatum non sit, materiam tamen & occasionem plurimis peccatis præbet. Quò ergo magis diuina bonitas & charitas inclinari potuit, quàm ut sempiternum illud beatitudinis regnum, hominibus pro re adeò vili & contemnenda partiret? Hæc ergo de causa Dominus de diuitiarum iniquitate mentionem fecit, ut hanc tantam cælestis Patris dignationem hominibus declararet. Cumque homines diuitiis quæstum & lucra augere studeant, ostendit hæc parabola, qua ratione vera lucra, non temporaria, sed æterna, per eas lucrari valeamus. Postremo, cum diuites ferè velint à pauperibus multum rogari, & velut benefactores ab eis haberi; Dominus contrà significat, pauperes potius à diuitibus quærendos, & ambiendos, ac necessitatibus beneficiis eis obtrudenda, ut eos apud Deum habeant patronos & intercessores. Qui itaque nunc temporale subsidium pauperi tribuit, ab eo postmodum perpetua recepturus, ut ita dicam, quasi

Mammona quid.

Diuiti iniquum.

Matth. 19.

Pecunia res vilis.

Pauperes qui honorantur.

Gregorius.

ad frugem terram excolit, quæ, quod accepit, vberius reddit. Rectè ille ait: Manus pauperis est gazophylacium Christi: quia quicquid pauper accipit, Christus accipiat. Da ergo homo pauperi terram, ut accipias cælum: quia quicquid pauperi dederis, tu habebis. Perit Deus, non sibi, sed tibi. Humanam misericordiam petis, ut laudetur diuinam. Dicturus in iudicio Dei causam, patronum tibi misericordiam, per quam liberari possis, aspicere. Qui de patrono misericordiam certus est, de venia sit securus, de absolutione non dubitet. Beati, inquit, misericordes, quia ipsi misericordiam consequentur. Gratis misericordiam sperat sibi, qui hic non fecerit misericordiam. Hæc sunt huius optimi viri aurea verba. Sancti Angeli sunt animarum misericordium portitores ad cælum. Nemo tamen sibi persuadeat, sola elemosynarum largitate salutem sibi parari posse, si alias vitæ ab omni lethali criminis labe, præcipueque ab omni carnis lasciuia immunum conseruare non studeat. Quid enim proderit larga manu elemosynas facere, si adulter, fornicator, aut impius & raptor sis? Nunc ergo, Auditores, in potestate nostra est, qualem supernum iudicem, in hoc tâto discrimine inueniamus. Durus est, inquit D. Augustinus, duris: mitis est pius. Simus ergo in pauperes benigni & pii, ut pius iudicis vultum illa hora inuenire mereamur, à quo benignè adspici, est in æternum seruari. Opportunè ergo nos ad hunc diem præparemus: quandoquidem ad hoc nobis vita ipsa Dei munere data est, ut in illo die cum prudentibus virginibus parati simus, non autem cum fatuis parari tunc incipiamus. Tunc enim non tam villicandi & negotiandi, quàm retribuendi & iudicandi tempus est. Itaque sola tunc illa miseris superest querela: Transiit messis: finita est æstas: & nos saluati non sumus. Pœnitentiæ tempus transiit, recipiendi adest.

Chrysologus.

Misericordia pauperis erit. Matth. 5. Iacob. 4.

Ambrosius.

Elemosyna quatenus proficit.

Augustinus.

Matth. 25.

Ierem. 2.

TRACTATIO THEMATIS.

REDDE rationem villicationis tuæ, &c. Religionis fundamentum est, quod in fine Ecclesiastes ait Salomon: Cuncta quæ sunt, adducet Deus in iudicium pro omni errato, siue bonum siue malum sit. Hæc sententia à Catholica fide indubitata tenetur. Hanc etiam Philosophi credunt, nempe impiis apud inferos parata esse supplicia, iustis præmia decerni. Per Prophetam Dominus aliter sentientibus comminatur: Visitabo super viros iustos facibus suis, & super omnes qui dicunt, Non faciet Dominus malum, & non faciet bene. Constat nò modò fide, sed etiam ratione in altera vita bonorum & malorum discrimen esse

Eccle. 12.

Cicero in Rhetor.

Sapien. 1.

Libidinis immoderantia sanatur.

metum non audebant confiteri. Dilexerunt enim magis gloriam hominum, quam gloriam Dei. En quid ambitionis pelvis, quid luor & invidia, quid malorum omnium radix hoc tanto pariant: quæ infelicem hunc populum, non modo hoc tanto thesauro spoliarent, sed illum etiam ad teterum & inaudibilem crudelitatis facinus impulerunt. Vide quò Iudam summum detruxit. Qua autem severitate sceleratos & impios homines tractet, omnia Prophetarum volumina, quæ furorem & iram indignantis Domini aduersus illos denunciant, aperissime declarant. Legat pius lector quintum caput Ezechielis: in eo enim horrendas diuinæ iustitiæ minas, quæ ipsum obstupescant, quam deprehendet. Diuina natura non tam ad misericordiam, quam ad iustitiæ est propensa: in hac enim Euangelica lectione, quæ quæ virtutis clarissima exēpla animaduertere possumus. Quæ enim diuinæ iustitiæ opus fuit Hierosolymitanæ urbis exitum, atque vastatio, in qua vndecies cetera hominum milia ferro, fame, & peste interempra, & nonaginta septem milia post excidium ciuitatis in captiuitatem abducta sunt: Angustur post diluuium, in quo vniuersus orbis aquarum inundatione interit, similis clades in toto terrarum orbe vel visa vel audita est? Quam igitur Dominus in hac vastatione severitatis atque iustitiæ suæ significationem dedit: At quæ illa pietas & misericordia, quæ hanc funestissimam cladem longe antequam præsum, amarissimis lachrymis persecuta est: Tercitiam vitam Dominus plorasse legitur. Semel quidem in quatuordecim Lazari resurrectione, propter Iudeorum in crudelitatem atque perfidiam, quæ nec illo tanto miraculo erat fidei valido & laetitia. Ac deinde in cruce moriens, quando enim clamore valido & lachrymis seipsum pro nobis hostiam obtulit Deo Patri. Exponit item hoc in loco, cum in instante mortis suæ tempore, non quodam imminente morte suam, sed futuram eius urbis & gentis vastationem fuis lachrymis lamentatus est. Hæc enim mortis, gentis clades multo magis eius piissimam animam, quam gentis, quæ illi imminere, laceravit. Filij Hierusalem, nolite flere, inquit, super me, &c. Quas voces in huius urbis obsidione temeritas iactasse certum est: quando eò famis diritas processit, ut patres, repudiato naturæ sensu, infantes suos ingularent, & in alio

*Luc. 23.
Iudeorum
clades ma-
gna.*

Quo autem supplicio, tanta populi perfidia & immanitas plebenda esset, exponit deinde Dominus, cum subdit: Quia venient dies in te, & circumdabunt te inimici tui vallo, & obsident te, &c. Hanc cladem Esaias in spiritu vidit, ubi ait:

Esa. 23.

ciuitatem in solitudinem redigendam, & ciues omnes ab ea exterminandos. Hæc ideo inquit Saluator accidisse illi, eo quòd ciuitas non cognouerit tempus visitationis suæ. Quotidie Dominus docentem audiebant, sic tamen animo affecti erant, ut spectu eorum audirent: & cum clarissima signa in oculis & ad auribus ederet, videntes non viderent, quando illi dicerent: Magister, volumus à te signum videre. Adeo enim cæcitate morbo percussi erant, ut inter tot, tamq; magnifica signa, signum quærent. Cuius cæcitatæ pœnam idem Dominus de seipso peccatum non haberent, &c. Ex hac lamentabili historia intelligimus, Auditores, in quanto salutis discrimine versentur, qui peccata peccatis, & scelera sceleribus addere non cessant. Hæc enim praua cōsuetudine eò tandem deueniunt, ut in hunc mentis stuporem & cæcitatem incidunt. Ex hac autem cæcitate illud consecutum est, ut miseranda ciuitas visitationis suæ tempus ignorans, tandem funditus euerteretur. Quam rem Dominus autem comparatione per Prophetam exponit, cum ait: Miluius in cælo cognouit tempus suum, turtur, & hirundo, & ciconia, &c. Quo exemplo, populi sui cæcitatem exaggerat: imbecillus, & fidei, & Scripturarum sanctarum lumine innoxius, non agnouit quod alicuius rationis expertes norunt: hoc pro temporum varietate, & cælum & locum incolumitati hoc apta commutare solent.

Sed Iudeos miseros faciamus, & ad nos ipsos veniamus, ad quos hæc Dominica visitatio, & allata in mundum pax, non minus quam ad illos pertinet. Pacis autem nomine non solum illi, sed omnes, qui cuncti hoc nomine intelligunt, sed bonorum omnium, spiritualiumque diuitiarum complexio significatur. Ex cuius nomine Euangelium sonat, id est, lætum nuntium. Et, cuius etiam argumenti tractatione, quid Redemptori nostro amore bonorum auctori, debeamus, quantoque erga illum amore exardescere teneamus, facile intelligemus. Non velle ad nos vacuus, sed tantis opibus atque diuitiis redundans, quod leuam dignitatem & magnitudinem nulla vis ingenij inuestigare, & iustis pōderibus librare queat. Hinc Regius Vates: Apud Dominum, inquit, misericordia, & copiosa apud eum repleta est, ut multo maius pretium pro captiuorum redemptione Deo Patri persolutum sit, quam quod illi debebatur. Has

Matth. 12.

Ioan. 15.

*Anc. nos
docent sapi-
entiam.
Ierem. 8.*

*Pacis nomi-
ne quid.*

Psal. 129.

Lmc. 1.

Esā. 41.

Psal. 105.

Visitare Dei
quid sit.

Lmc. 7.

Consuetudo
peccandi.

Eccles. 3.

Privilegia
nostra qua-
tia.

Matth. 28.

tantas opes, has salutis diuitias, sapientiae videlicet & gratiae, secum Christus Dominus importauit, cum per viscera misericordiae suae uisitauit nos oriens ex alto. Haec gratia est patens fons, non signatus: ut quisquis uoluerit bibere, & animae suae sordes ablueret, bibat aquam vitae gratis. Vtrumque autem, hoc est, gratiarum abundantiam, & hauriendi facultatem, Elias explicauit, cum de Ecclesiae opibus differens, eam esse ait locum fluuiorum, riuos latissimos atque patentes. Visitat nos, Propheta beneficiis ad sui amorem excitat. Hoc autem modo Dominus, in uisitari petebat, cum diceret: Memento nostri, Domine, in beneplacito populi tui: visita nos in salutari tuo: hoc est, tuam nobis salutem & opem impartiendo. Visitat etiam, cum Prophetas & doctores, & uerbi sui ministros mittit, qui nos erudiant, qui salutis & sempiternae felicitatis iter ostendant. Sic olim, cum Dominus uiduam filium a morte reuocasset, clamauit populus: Quia Propheta magnus surrexit in nobis, & iustitiam uisitauit plebem suam, ad quam talem Prophetam, & iustitiae doctorem destinauit. Praecipuus tamen uisitandi modus est, cum cessantes, & nihil his uocibus aut beneficiis proficientes, immixtis plagis, in uiam iustitiae reuocare conatur. Multi tamen ita obfusuerunt, ut neque beneficiis emolliantur, neque uilius aut plagis aut uerbis in uiam reducantur. Diuturna peccandi consuetudine in naturam quodammodo uersa, ueluti callos quosdam in anima obdixerunt, quibus insensibiles penae ad haec omnia effecti sunt. Fortis enim ille armatus, qui eorum pectora obsidet, aditus omnes, per quos lux aliqua illis affulgere possit, diligentissime obstruere nititur. Tales autem sicut Pharaonis obstinatum animum imitantur, ita infelicem exitum sortientur: cum de obduratis mentibus scriptum sit: Cor durum male habebit in nouissimo. Ibi enim magno suo malo discunt, quod hic intelligere noluerunt. Itaque, Auditores, si tales iudaei penas dederunt, quia uisitationis suae tempus non agnouerunt, uideamus ne nos grauius aliquid patiamur, si uisitationis nostrae tempora non agnoscamus. Vtrique populo, & Iudaeis, & Gentium, haec salus a Deo missa est. Quid enim minus nos, quam illi, percepimus? Illi praesentem Dominum uiderunt, salutem eius doctrinam audierunt, miracula, & uirtutum exempla contemplati sunt: quid horum quae uero nobis modo deest? Haec omnia in Euangelicis literis, Spiritu sancto dictante, religiosa & descripta sunt. Ibi caelestem illam doctrinam, diuina miracula, ibi humilitatis, patientiae, & obedientiae exempla legimus. Ecce, inquit, ego uobiscum sum omnibus diebus, usque

ad consummationem saeculi. Adest quoque praesens in sacrosanctissima Eucharistia, sub aliena tamen forma uelatus: quem fidei oculi uere praesentem contemplantur. Olim ad totius mundi salutem in mundum uenit: modo autem per sacram Eucharistiae assumptionem in uniuscuiusque hominis pectus mentemque descendit. Itaque in terra nobiscum manens, curam nostri gerit: neque hanc in caelo remittit, cum inde nos Spiritu suo regit, dirigit, atque defendit, & pro nobis apud Patrem intercedit. Quid ergo minus nos hoc tempore, quam Iudaei olim habuerunt? Nonne & nos iam dicere poterimus: Quia Deus uisitauit plebem suam? Vereor sane, ne lachrymae Domini, multo minus ex nostris caecitatem deplorent. Vereor ne de nobis quoque ipse dicat: Si cognouisses & tu, & quidem in hac die tua, quae ad pacem tibi, subaudi, data est: quam tamen percipere noluisti. Quid autem Dominus fecerit, quando Hierosolymam cum foetibus illa pompa ingressus est, declarat protinus Euangelista, autem tam noua & insolita acrimonia. Dominus Sacerdotum auaritiam aperte notauit, qui in sacro loco commercia vendebant, exerciti sinebant, quod ea res in ipsorum lucrum & utilitatem cederet. Hunc auaritia morbum, in nostris quoque temporibus fauciatum est, quae uel tam late pateat, uel tantum in mores nostros damnum inferat. Duces & magistri populi sunt & qui piis orationibus, atque operum meritis placare diuinum numen populo infensum deberent, nouis ipsi sceleribus ad iram zelo incensus, non modo uerbis, sed eueris etiam nummunstrant. Haec animi sui aestum, & rei indignitatem de de tota ea lectione colligendum sit, expendamus breuiter.

TRACTATIO THEMATIS.

PRINCIPIO sciendum, inter praecipuas Christiani hominis opes, atque diuitias, quae ipsum uere diuitem atque felicem reddunt, non postremum locum diuini numinis timorem habere. De eo namque scriptum est: Diuitiae salutis, sapientiae & scientiae timor Domini, ipse est thesaurus eius. Itaque sanctus hic timor, cum diuitiis sapientiae cohaeret, ut sit uel initium sapientiae,

Christum nobis
praesens.

Lmc. 7.

Sacerdotum
auaritia.

Timor Dei
diuitiae sunt.

Esā. 33.

Job 26.

Eccles 12.

Esa. 66.

Pl. 118.

I.
Ira Dei
magna

15.
Exod. 31.

III.
N° 25.

vel ipsa etiam sapientia. De qua S. Iob in suo illo sterquilino,
sedens, Philosophatur. Ecce, inquit postremo, timor Domini,
ipsa est sapientia; & recedere à malo, intelligentia. Videmus
hic, in quam excelso loco vir diuinus, timorem Domini collo-
cauit. Sic Salomon, quā in te felicitas hominis sita sit, ait, &
cauent. Sic Salomon, quā in te felicitas hominis sita sit, ait, &
mandata eius obserua: hoc est enim omnis homo, id est, vera
hominis felicitas, ad quam est conditus, in hoc Domini timore
sita est. Inter varias huius timoris laudes non postrema illa est,
quam Dominus per Prophetam designauit, eū dixit: Ad quem
respiciam, nisi ad pauperem, & contritum spiritu, & tremen-
tem ad sermones meos? Quo fit, ut quicumque verē dices, sa-
piens, & felix esse cupi, hunc salutarem timoris Domini affec-
tum tota animi contentionē alere atque nutrire studeat. Iam
qua ratione salutarem hunc affectum nutrire valeamus, Regis
Vates exemplo suo docet, eū ad Dominum ait: Confige mihi
more tuo carnes meas: à iudicijs enim tuis timui. Ex quibus
verbis liquet, virum sanctum assidua diuinorum iudiciorum con-
sideratione salutarem hunc timoris affectum in animo suo con-
cepisse. Dum enim horrenda supplicia, quibus Dominus fecer-
atos homines plectitur, attentius consideraret, quanta effrenis
diuinæ iustitiæ seueritas, quantumque aduersus peccatum odium,
intelligebat: atque ita ad eiusdem peccati odium
& timorem Domini acciteri incitabatur. Hac ergo via sanctum
hunc timorem mentibus nostris affigere studeamus. Quod
nostris oculis per varia Domini iudicia circumuehemus. Quod
quæso supplicium exstitit, quo Deus totam Ægypti valitudinem
& ad extremum innumerabilem Pharaonis exercitum perire
submersit? Quid illud, quod post virulum adoratum gestum
est? Tria namque hominum millia vno die trucidata sunt, nisi
Dominus Moysi oratione & ieiunio placatus fuisset, vniuersum
populum funditus deleuisset. Si quis autem hoc tantum vindictam
Domini iudiciū timeret atque miraretur, quanto magis in quibus
in eos qui idolo Phogor immolauerunt, demirabitur: in quibus
non tria millia, sed quatuor & viginti hominum millia vno die
trucidata sunt, omnēsque populi principes, qui tantum scelus
sua auctoritate prohibere debuissent, iussu summi Sacerdotis
ad orientem Solem crucifixi sunt? Et nisi summus Sacerdos
Phinees, Eleazari filius, diuinæ gloriæ zelo transgressorem populum
effluderet. Quis igitur hanc tantam diuinæ iustitiæ vindictam
non miretur, non timeat, non obstupefeat?

sed communia hæc multorum supplicia relinquentes, ad priuatas personas, ad Davidis adulterium & homicidium veniamus. Videmus peccati naturam, ut aliud ex alio trahatur. Quæ autem subsecuta sit vindicta, videmus 2. Reg. 12. Quæ citius tor gemitus, tor rugitus, tor fremitus, tor lachrymarum eorum non diluissent? Audiant quicumque adeo facilem peccati viam sibi pollicentur, ut solo ictu pectoris se illam sanctissimū Regem post tantam illam poenitentiam, tantamque lachrymarum, tot plagas à Domino imminas perculisse. Hæc eo tempore, quo supernus ille iudex vocabatur Deus ultionum; contigerunt: nunc autem post Evangelij gratiam, & Christi sacrificium, quo numen mortalibus infernum placatum Apostolo nuncupatur, & Deus totius consolationis ab ipso sub Evangelij gratia proferre possem. Vide quod fuerit potius huius diei lachrymarum, quam vastatio, quam Dominus in hac urbe obsidione lamentatur. Quæ autem vis orationis erit, quæ gens illa misera in ea obsidione passa sit? Hæc enim in minimis malis habebatur) sed extrema rerum inopia, æro, fame, peste interierunt, & in captivitatem abducti sunt, quæ Hebræus (qui intra vrbis moenia cum aliis obsessus fuit) huius calamitatis oculatus testis & scriptor esset? Ex omnibus festum celebrarent: quod extra eam urbem celebrari divina Legē vetitam erat. Quis igitur, ab orbe condito, tantam hominum multitudinē in aliqua obsidione aut prælio interiret? Quis prælio vniquam, aut legit? Si centum hominum millia in obsidione occubuisse narrentur, miramur & obstupeſcimus: Quis adeo stupidi erit, qui vel hoc vno exēplo incredibilem multitudinē iustitiæ seueritatem non agnoscat, non expanseat? non intelligat verum esse quod Apostolus ait, Horrendum esse, in manu Dei uiuentis? Non etiam cum Hieremia clamor eximio liquet, quanta sit diuini furoris aduersus impios magnitudo, & quam immane odium, quo & impios, & impietatem eorum auersatur. Verum hæc cum æternis suppliciis

III.

Reg. 17.
Davidu pre
catum.

1. Reg. 15.
2. Reg. 13.
Psalm 93.
1. Cor. 1.

Iudaeorum
excidium.

Hebr. 10.
Hierem. 30.

Supplicia &
eterna qualia

518 DOMINICA IX. POST PENTECOSTEN

2. Petr. 2.

Apocal. 18.

Matth. 10.

collata, vmbra erunt. Ista praesentia praecipue tantum corpus attingunt; haec vero corpus simul atque animam torquent; ista temporaria sunt, & brevis aui spatio praefinita; haec vero sempiterna, quae nullum neque finem, neque terminum sunt habitura. Sic & Petrus euerfione Sodomae & Gomorrhæ in exemplum aeterni supplicij, quod impius paratum est, proponit. Sicut enim improbi exhibuerunt membra sua arma iniquitatis peccato: ita diuinæ iustitiæ ordo exigit, ut debitas peccatorum, quae per ea membra ediderunt, poenas pendant. Sic igitur impudici oculi, sic aures, quae detractionibus libenter paruerunt, sic fallax lingua, quae dolum & mendacium locuta est, quae nec viduae, nec nuptae, nec virginis famae pepercit, sic corpus, quod multis vacauit deliciis, torquendum est, & illud implendum, quantum Apocal. est: Quantum glorificauit se, & in deliciis fuit, quantum date illi tormentum & luctum. Si igitur ea iudicia, quae habemus exposuimus, tantam diuinæ iustitiæ significationem praebent, tantumque a nobis timorem, & peccati odium exigunt, Auditores: quanto magis extrema haec & vltima poenarum, quae non corpus tantum, ut pleraque alia, sed corpus simul cum anima attingit, & non quidem definito temporis spatio, sed sempiternis seculorum aetatibus duratura est, nos ad salutarem timorem, & peccati odium excitare debet. Hoc est enim quod a nobis Dominus in Euangelio exigit, cum ait: Nolite timere eos, qui occidunt corpus, & post haec non habent vltra quid faciant. Timete eum, qui postquam occiderit corpus, habet potestatem mittendi animam in gehennam. Nos igitur, Auditores, non saluam improborum securitatem, sed salutare sanctorum operum studio, & peccati odio fulcire contendamus. Peccato enim per veram poenitentiam e medio sublato (quod nos sempiternae mortis reos facit) aditus continuus nobis ad sempiternae felicitatis & immortalitatis gloriam, Domino adspirante, & iter nostrum bene fortunante, parabitur. Amen.

DOMI

CONCIO.

519

DOMINICA DECIMA POST PENTECOSTEN, CONCIO: IN QVA post Euangelicæ lectionis explanationem, de superbia, eiusque filia, inani gloria, differitur.

THEMA. Omnis qui se exaltat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur. Lucæ 18.

Ecce brevis sententia, Auditores, magnam Christianae Philosophiae partem complectitur: quae ideo in literis sanctis frequentissime reperitur. Hinc D. Augustinus in libro de doctrina Christiana, hanc verè memorabilem sententiam scripsit, nempe omnes diuinorum voluminum paginas hanc vbi autem det gratiam. Huius quoque sententiae veritatem secularis Philosophia non prorsus ignorauit. Rogatus enim insignis Philosophus, quid Iupiter ille suus in caelo ageret; Superbos, inquit, ad terram deiicit, & exaltat humiles. Quo magis autem superbiam accusamus, atque damnamus, eo magis humilitatis virtutem attollimus, quae nos ab eius labe atque magis humilitas in columas conseruat. Humilitatem in hodierna S. Euangelij lectione caelestis Magister nobis studiosè proponit. Quam autem homini superbia noceat, quantumque illi humilitas ad salutem conferat, proposita quadam insigni parabola docet. In qua etiam, quam sit occultum superbiae vitium, animaduertere licet, quantumque sibi vir pius ab ea cauere debeat. Est enim rebus tenuissimus aer, qui facile per angustissimas etiam rimulas aditum in mentes nostras inuenit. Ut igitur salutarem hanc doctrinam pie & religiosè tradere valeamus, caelestem opem, sacratissimae Virginis intercessione, suppliciter imploremus.

AUE MARIA.

Hanc parabolam, de iniquo iudice parabola praecedit. In illa, orationis fiducia, & perseuerantia nobis a Domino commentatur. In hac vero, Publicani exemplo, eiusdem orationis humilitas describitur. Multi queruntur, se, cum aliquid a Deo petunt, non exaudiri. Cuius rei causam Iacobus assignat, cum ait: Petitiones vestras iis virtutibus, quibus fulciri debent, non iuuatis.

L. I. 4

Augustinus.

Superbis Deum resistit.

Similis.

Jacob. 4. Orationis efficacia.

Iob. 10.
Gregorius
in Moralib.

Roman. 11.
Psalm. 14.
Timor & se-
curitas co-
vent.
a. Petr. 1.

Davidis
ruina.

Matt. 25.
Raptores
quid expe-
ctare de-
beant.

Pauci salu-
tur.

hominibus altū est, abominatio est ante Deum. Numquid, ait Iob, oculi carnei tibi sunt, aut sicut videt homo, & tu videbis? Quid ergo nobis huic tanto malo remediū adhibes? Illud certe quod unicuique piorum D. Gregorius tribuit, his verbis oportet bona opera sciēdo nescire, quia & recta hac aestimare oportet, & minimare recta, ut custodiamus, & minima, ne in se nemur. Noli altum sapere, inquit Apostolus, sed time. A diuinitate ab oculis meis munda me Domine. Ab hoc igitur salutari timore securitas nostra manat. Cumque timor & securitas aduersari sibi videantur, sic tamen inter se cohererent, ut timor securitatis fundamentum sit & origo: ideoque Apostolus Petrus hoc timore incolarum nostri tempore nos conuersari iubet. Oportet hic diuina opera cōsiderare, ut hunc seruimus timorem. Cadit à gratia Salomon, qui magnificētissimum Domino templum erexerat, & surgit à peccato Manasses, ob cuius scelera & templū ipsum, & sancta ciuitas funditus euerfa est. Cadit ab Apostolatus dignitate Iudas; surgit Saulus, Ecclesiæ persecutor atque vastator. Sed inter hac exempla nullum neque formidabilius, quam Davidis regis lapsus: quem ideo diuina prouidentia tam scēdē ruere permisit, ut eius ruina salutis ruinæ causa pijs omnibus existeret. Thomas incredulus fuit firmamentum fidei; Davidis lapsus, causa timoris. Vide quid Dauid fecit, quid cōmisi. Hac igitur diuinorum iudiciorum consideratione, Auditores, salutarem hūc timorem assequi poterimus, si tamen assiduū etiā precibus illum à Domino petamus. Agit Phariseus gratias Deo, adscēdit orare, imō seipsum laudare, Publicano insultare: Non sum sicut ceteri hominum. Miser officium Dei sibi assumpsit, cuius solius est securari renes & corda. Do decimas fideliter de omnibus meis bonis, & minis etiā. Habet externorū bonorū rationem. Vix, inquit, facietor, vobis, Pharisei, qui decimatis metam, &c. Vnde quid facietor, qui aliena rapiūt, & violētē detinēt: qui oculos habent plenos adulterij, & incessabilis delicti: qui neque decimas fideliter solvunt: qui nulla ab Ecclesia ieiunia instituta seruāt: quid inquit isti flagitijs cooperti sperare poterūt, si, qui ista præstabat, à Domino mino damnatur? Conicere possumus paucos saluari. Excluduntur infideles ab æterna salute, excluduntur & illi, qui infidelium mores & vitam sectantur, qui prorsus suis indulgent cupiditatibus & libidinibus. Sed iam tempus est, ut Phariseum militem faciamus, & ad Publicanum veniamus. In illo vidimus quid timere & fugere debeamus: in hoc videbimus quid sequamur.

Illam quidē superbia ē cēlo deiecit, hūc humilitas in cēlū subleuauit. Publicanus ergo inuitatus ad nuptias, prudētē infimum locum, in quo sederet, elegit: ideoque à conuiuij Domino celsior loco honestatus fuit. A lōgē quippe stans, nolebat nec oculos ad cēlam leuare, &c. Omnia sunt humilitatis & verecūdiæ plena: quōd hūc stabat, quōd pectus suum percutiebat, quōd sibi vni de misericordiam in causa sua proponebat. Animus demissus erat, oculi ad terram deiectionis, locus, in quo orabat, longē à sanctuario, oratio verō his omnibus consentiens, *Deus, propitius esto mihi peccatori.* Totus ergo interius & exterius velut quodam humilitatis indumento amictus erat. Quare nihil mirum, si humilitatis amatorē Dominum ad se traxerit. Verissimē à D. Augustino dictū est: O quā excellēs Domine, sed humiles corde sunt sedes tue. Hoc exemplo, Auditores, animaduerte te licet, quō animo ad Deum in precibus nostris accedere debeamus. Non enim Pharisei animo iustitiam nostram allegantes, sed Publicani, qui totus sibi diffidens, in sola Domini misericordia spem omnem venire reponebat, ad orandum accedere debemus. Verē humiles, qui tanquam nudi, & omnium bonorum egenes, ad Deum accedunt, multis ab eo donis locupletantur. Quod contrā iis accidit, qui sibi nimium confidentes, elato in illum animo accedunt. Dominus humilia respicit in cēlo & in terra. Publicanus percudit pectus magno cordis dolore, veluti rephendens cor suum, quōd i admissorum esset criminum origo. Verē enim de corde exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, &c. Tunctioni autem pectoris, humilioris affectu longamini quidē (ut Phariseus) gratias agens, (quod nihil se habere credebat eorum quæ ille iactabat) sed humiliter se accusans, & peccatorum veniam postulans. Hoc sanē conuenientius fuit orationis suæ quā Pharisei exordium. Vt enim Sapiens ait, Iustus in principio est accusator sui. Sic pudorem hic est quidam veræ penitentia affectus. Sic & prodigum ille filius orabat: Pater, peccavi in cēlum & coram te: mercenariis tuis. Non allego merita, quæ nulla habeo, sed propterea ad misericordiam. Ego iniquitatem meam agnosco, ego me accuso: tu me absolue, tu mei miserere, ut iustificeris in sermonibus tuis. Apud te enim misericordia, apud te propitius est. Discamus in isto Publicano erubescere & pudescere ante Deum

Augustinus.

Humiles
Deo placent.

Tunio pe-
ccatori.

Matt. 15.

Proverb. 14.

Luc. 18.

*Publicanus cuius nos ad moneat.**Bernardus.**Prover. 21.**Simile.**Hosti obui- andum.**Simile.**Matth. 6.**Inanis gloria est sanguisuga.**Daniel 4.*

Deum in peccatis nostris. Discamus etiam ab eodem, quibus oculis Deum suspicere debeamus, quando hic adeo pudenter oculos ad Deum sustulit, cum oculos ad caelum attollere noluit. Cum oculos, inquit Dignus Bernardus, ad caelum attollere noluit, ipsum ad se caelum traxit. Audiuius in Pharisaeo superbum accusatorem, in Publicano autem humilem reum: nunc se- perni iudicis sententiam audiamus. Dico vobis, descendit hic in sinu- catus in domum suam, &c. Verè enim superbum sequitur humili- tas: & humilem spiritu suscipiet gloria. Hanc humilitatis virtu- tem, Auditores, præcipue colamus: idque tanto diligentius, quanto vehementius in aliarum virtutum acquisitione profe- cerimus. Parum enim nobis conferet, in aliarum virtutum stu- dio profecisse, nisi virtutum omnium custodem humilitatem sollicitè seruare studeamus. Sicut enim magistratui civitatis pa- rum prodesset civitatem diligenter custodire, & vnum aditum, quo hostis intraret, non claudere; & navem vnā relinquere, ita ruinam, qua aqua intraret in navim, & eam submergeret: ita parum proderit homini vitia quædam fugere, & nul- lum hosti accessum nec in minimo præbere. Cum cætera vitia multiplicatis virtutibus decrescere & minui soleant, sola inanis gloria est, quæ, nisi diligenter prospiciamus, ex ipsis virtutum incrementis robur ad tentandum colligit. Tinea à vestimento nascitur, & vestem ipsam, hoc est, paren- tem, à qua nata est, corrumpit: ita ex præclaris virtutum actionibus inanis gloria occasionem arripit, virtutes ipsas diruit atque corrumpit. Pius vir quidam vnicuique virtuti suum veluti vermem illam corrodentem subiciit: inanem esse verò gloriam non vnus, sed virtutum omnium vermem esse testatur. Quæ ratione igitur hunc cunctarum virtutum adiuvem, ut superare valeamus, expendamus. Ad hoc primum adiuvem, ut quatenus pro status cuiusque conditione fieri poterit, iustitiam nostram ab hominum oculis abscondamus. Quod consilium à cælesti Magistro accipimus, qui ait: Te autem faciente elec- tosyoniam nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua. Non po- tuit vllis verbis secretum boni operis magis commendare, quam cum prohibuit, ne sinistra sciret, quid dextera faceret. Sit tamè in necessitate, opus in publico, intètio in secreto: ut & per bonum opus proximis præbeamus exemplum, & per intentionem, qua soli Deo placere cupimus, semper optemus secretum. Vitij huius gravitatem sollicitè attendamus, quo ab illo nobis diligenter caueamus. Consideremus supplicium Nabuchodonosor,

Abat. 12.

Asor, qui mundi monarcha, septennio cum feris, more fera- rum, vitam egit, quòd in superbiam elatus fuerit. Iam verò quis Herodis supplicium non miretur, qui, quoniam adulantis po- poli vocibus elatus, Deo gloriam, ut par erat, non dedit, sed sibi ea sompnit, ab Angelo gravissimè percussus, à vermibus exesus, ænemus, ut ab ipso liberati, in humilitatis virtute stabiliamur, ut in tempore visitationis nos exaltet qui ait: Omnis qui se exaltat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur. Huic sit gloria sempiterna. Amen.

DOMINICA XI. POST PEN-
TECOSTEN, CONCIO: IN QVA IE-
sùs Evangelica explanatur, in cuius explanatio-
ne de cordis obduratione, quæ per hunc surdum
significatur, deque eius causis & remediis, paulò
fufius differitur.

THEMA. Adducunt ei surdum & mutum, & deprecaban-
tur eum ut imponat illi manum. Marci 7.

NO s hodie, Auditores, horum hominum exemplo, qui hunc surdum & mutum Domino obtulerunt, precari ipsum debemus, ut eadem virtute, qua hunc agnū sanavit, nos quoque sanare dignetur. Immis- sis enim digitis in aures eius, dixit: Efferta, quod indigent, quicumque verbum Dei vtiliter audire debent: sine quo frustra voces iactamus. Sicut enim frustra agricola semen in terram spargit, nisi cælestis influxus adsit, qui semina alat, & ad maturitatem perducit: ita nos frustra verbi Dei semen in terram cordis vestri spargimus, nisi cælestis virtus adsit, quæ hæc semina foueat & fecundet. Ad hunc mo- dum & Apostolus docet: Ego plantavi, Apollo rigavit, Deus autem incrementum dedit. Itaque neque qui plantat est ali- quid, neque qui rigat; sed qui incrementum dat, Deus. Quo- bus vestris seminamus, adesse clemèter dignetur: ut agricolatio nostra vberis atque maturos fructus, ipso cooperante, producat. Cuius

*Simile. Verbum ut fructum ad ferat.**1. Cor. 3.*

Simile,

Consuetudo
peccandi.

Apocal. 5.
Homini que
agrandanda.

Psal. 80.

Simile.

Psal. 7.

Cura dese-
renda.

Luce. 15.

Galat. 6.

vnum aliquem digitum cinxit, nullo modo alium cingere pos-
sit, nisi à priori illo extrahatur; ita cum cor hominis terrenum
aliqui rei arctissimo amoris vinculo adstrictum est, non ita fa-
cile in Deum inflammato studio ferri possit. Hæc igitur præci-
pua ars est, qua seculi huius filios demon incantat. Vide quid
faciat peccandi consuetudo, quæ te à Deo reddit alienum. De-
mon nihil iuris in nos habet, nisi per peccati consensum in me-
res nostras ei aditum præbeamus. Huiusmodi peccantem ho-
minem Dominus multis modis ad penitentiam expectat, in me-
ritisq; illum modis ad se trahere nititur. primum externis con-
tionatorum vocibus illum & periculi & officij sui continent
admonet: deinde etiam immanis plagis & verberibus ad reli-
piendum hortatur. Vocat & internis Spiritus sancti moribus,
Ecce, inquit, ego sto ad ostium, & pulso. Nemo tam stupore non
quoniam al quando apud se dicat: Vide quam longo tempore non
penitui, quam graviter offendisti creatorem tuum: vide ne
te inopinata mors opprimat imparatum, tot opprobria etimi-
nibus, ne in sempiterna supplicia præcipiteris. Videndum ne
nobis dicatur: Non audiuit populus meus vocem meam, & Israel
non intendit mihi: ideo dimisi eos secundum desideria cordis
eorum, bunt in aduentionibus suis. Prudens medicus, ubi in
ægroto omnia artis sue remedia frustra tentauit, tandem desper-
ratione de eius salute concepta, illum deserit atque relinquit.
Quo Dominus peccatores diutius expectat, hoc acius diuini
animaduertit. Unde est illud: Lento gradu ad vindictam compen-
numinis ira procedit, tardioraq; supplicij grauitate compen-
sat. Deus est iudex iustus, fortis, & pariens. Nisi conuerti fuerit,
tis, &c. Hæ causæ, quibus ad extremum malorum, hoc est, me-
tis obdurationem peruenitur: nunc reliquum est, ut quisq; no-
strum gressus suos attendat, quomodo interni diuini Spiritus
motibus respondeat, quo in statu sit, consideret, ut se ipsum pro-
bet. Nunc quoniam & morbum, & morbi causas videmus, Me-
sequens est ut remedium exquiramus. Hoc autem exequi non
dicus arcana quadam ratione in huius sardi. cum est. Primum
ostendit in qua nihil otiosum, nihil non mysticum est. Nunc
igitur agros leotum à turba separat. Quid hoc est? Nunc
ut is qui sanari cupit, à turbulentis huius mundi curis ac ne-
gotiis paulisper secedens, de salute sua cogitare incipiat. Sec-
dat non corpore, sed animo, sicut, luxuriosas ille filius secessit
qui in se reuersus, extra se per varias mundi curas & delecta-
tum annorum: futura verò totam continet æternitatem.

Matth. 25.

Homines pe-
cudes qui.

Hierem. 2.
Proverb. 6.

Proverb. 20.

Simile.

Providenda
nobis.

Hierem. 5.

Proverb. 12.

Ioan. 2.

quæ seminaverit homo, hæc & meret. Hoc tibi vera fides præ-
dicat, hoc Prophetæ, hoc Apostoli, hoc ipse Prophetarum &
Apostolorum Dominus, cum de piorum & improborum sorte
loquens, ibunt, ait, hi in supplicium æternum, iusti autem in vi-
tam æternam. Vide quanta hominum infania, qui omnia vitæ
tinent, impendunt. Pecudes quarunt præsentia, hi illis non dif-
fimiles similia sapiunt. Vide formicæ prudentiam. Quantus
pudor est, Auditores, nos in hac providentiæ ratione ab hoc tam
vili animalculo superari, & ne illius quidem exemplo disci-
nam accipere? Itaque verè timendum est, ne sicut Dominus
populi sui cæcitatem milui, turturis, & ciconis exemplo am-
parant, formicarum, hoc est, vilissimorum animalculorum exem-
plo exaggeret atq; conuincat. Verè Sapiens ait: Propter frigus
piger arare nolit, mendicabit ergo æstate (hoc est, in futuro
seculo, ubi non seminandi, sed colligendi tempus est) & non
dabitur ei. Fingamus ducem aliquem longum inst. tuere iter, &
iter quoque longum sit perficiendum per navigationem, & cum
de hoc nullo modo sibi prospexisse, sed comitibus propter
inopiam hic fame moriendum. Nonne huius ducis amentia ac-
celsanda esset, qui alimenta ad navigationem solum, non etiam
ad desertum, quod necessario peragrandum erat, præpararet?
parandis h. s. que ad hanc brevissimam vitam pertinent, impen-
ditur, ad illam verò quæ sempiternis seculorum ætatibus du-
tas atque dementia cogitari? Porèstne maior vlla cæci-
tatis percipiendam, est, ut homo cogitet opportunè de salute
animæ sue. Quid verò Dominus, ubi hominē à turba secevit?
Mist. ait, digitos in aures eius. Quid hoc est? Declarat Prophetæ:
Audi, popule stulte, qui nō habes cor, qui oculo habentes, non
videtis, & aures, & non auditis. Quod autem ait, stultum hunc
populum non habere cor, significat ipsum ita sensu atq; mente
sensum, ut neque periculi & morbi sui magnitudinem agno-
scat, nec eius remedium quærat. Quod aperit Salomon signifi-
cant, cum ait: Impius cum venerit in profundum peccatorum,
committit, hoc est, pro nihilo ducit, gravissima etiam delicta
digitos immittit, hoc est, Spiritus sui dono ad rectè audiendū ido-
neus efficiat. Qui, inquit Christus, ex Deo est, verba Dei audit:

Gregorius. propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. Hec est terribilis valde sententia. Monet D. Gregorius, ut quisque seipsum introspeciat, & qua religione, quo fructu & affectu Dei verbum audit, sollicitè inquirat, ut hoc indicio de salute sua contentum faciat. Non contentus Dominus digitos in surdi aures immittit, se, salua quoque eiusdem linguâ tetigisse dicitur. Salua autem, quæ ex ore procedit, Dei sapientiâ, quæ ex ore altissimi prodit, intelligimus. Hoc autem beneficiû aliud ad salutem nostram cum primis necessariû. Nô enim satis est, diuini verbi mysteria intelligere, nisi illa etiam spirituali quodâ sapore degustemus. Est igitur necesse, ut qui spirituales vitam colere studet, carnis voluptate depulsa, in Deo solum, rebusq; diuinis, omnes delectationes suas positas & cõstitutas habeat: ut cui antea sola terrena & noxia sapiebant, nunc sola cælestia atque diuina dulcescant. Ceterum ubi Dominus ægri linguâ tetigisset, aliud lôge mirabilius designauit: *Suspexit enim in cælum, & gemit.* Quid enim mirabilius quàm Deum gemere? Huius gemitus causa est peccatum lethale. Atque ut præcipuam peccati deformitatem ostenderet, simul & suspexit in cælum (ubi summi Dei sedes & domicilium est) & gemit, ut hoc indicio declararet, inter innumera mala, quæ secum peccatum affert, hoc maximum & summum esse, quod illius summi rerum omnium Domini maiestatem violet. Hac enim de causa peccati deformitas & maiestas dicitur esse infinita, & sempiterna pœna digna, quod aduersus illum pugnet, cuius bonitas, dignitas, sublimitas, & maiestas infinita. *Suspexit ergo in cælum, & gemit,* quod perinde est, ac si cum peccante homine his verbis ageret: O si scires, miser, in quod te barathrum præcipitas, cum Deum offendis! Offendit clementissimum & optimum Patrem tuum, qui te ex nihilo ad imaginem & similitudinem suam condidit. Quod si his nihil mouearis, offendis illum, qui habet statum tuum in manu sua, sine quo nec spirare, nec loco moueri, nec vitam ducere potes. Offendis illum, qui postquam occidit corpus, habet potestatem mittendi in gehennam animam sempiternis suppliciis, cum ne sine mulctandam. Quam rem Vates sanctus explicuit, cum dixit: Memor esto huius: Inimicus improperauit Domino, & populus insipiens incitauit nomē tuum. Quod perinde est ac si diceret: Habe rationem, Domine, huius tam insignis contumeliæ. Hostis enim ille non solum affligit nos, sed & Dominum nostrum. Quo autem persona, quæ contumelia afficit, viliosius hoc contumelia grauior est. Gemit igitur tanquam pius pater

parentetici filij stultam lætitiā, & deliramenta considerans. Legimus quia Christus peccata nostra portat, & pro nobis dolens, inquit Ambrosius, Domine, non tua, sed nostra vulnera: non tuam mortem, sed nostram infirmitatem. Huius igitur Domini gemitus indicio, Auditores, scelerum nostrorum grauitatem agnoscamus: & cum ipsum rerum omnium Dominum non sui, sed periculi nostri causa gementem videamus, nos ipsi mala nostra doleamus. Qui a turba nequeunt secedere, tres saltem peccatorum occasiones fugere studeant, hoc est, chartarum ludos, qui multis criminibus præbent materiam: prauorum hominū amicitias, cum Apostolus prauorum hominum consortia vitare præcipiat. Cum pestis inguinaria alicubi grassatur, quanta cura, bone Deus, ciuitates, quæ ab huius morbi infestatione immunes sunt, aditus omnes præcludit, ne quis hoc morbo infectus, in eas clanculum irrepat? Quanto ergo maiori studio prouidendum, ne cum illis vllum commercium habeamus, qui animas nostras prauitatis suæ contagio inficere possunt, & sempiternæ mortis reas efficere? O deplorandum hominem cecitatem! qui cum tanto studio, quæ corporis sunt, entent, animarum suarum curam prorsus negligunt. Quod si tantopere improborum hominum societas vitanda est, quantum magis seminarum? de quibus Sapiens ille ait: In medio mulierum noli commorari. De vestimentis enim procedit tinea, & a muliere iniquitas viri. Nunquid potest quis abscondere in se, qui suo ignem, ut vestimenta illius nō ardeant? inquit Salomō, peccatorum fugas, si non potes ad solitudinem secedere: inde ora, ut Dominus digito suo tibi aperiat aures, ut audias verbum Dei, & ut linguam nostram, hoc est, animæ nostræ palatium, salua oris sui illiniat. Cui Christus incipit dulcescere, ne suppliciter à Domino postulemus, Auditores: ut spiritualium rerum amore atque suauitate illecti, terrena fastidiamus, & crucem Domini libenter amplectentes, per crucem ad regnum, per labores ad requiem, & per puritatis & innocentie viam, ad cælestem gloriam peruenire mereamur. Amen.

*Esa. 53.**1. Cor. 5. Simile.**Pestis fugienda.**Eccles. 42. Mulieris societas fugienda. Prover. 6.**Bernardus.*

DOMINICA XII. POST PENTECOSTEN, CONCIO: IN QVA LECTIO Evangelica explanatur, item dilectionis diuinae mandatum paulò fusiùs explicatur: secundo loco duæ præcipuæ diligēdi Deum causæ explicantur.

THEMA. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua. Luca 10.

Matth. 19.

Lucæ 10.

Desiderio
vitæ æternæ
tenemur.
Charitatis
præcepta
duo.

OMNES, qui Christianæ religionis nomine censemur, hoc ferè desiderio frequenter tangimur, quo diues ille adolescens in Evangelio tenebatur, qui ad Dominum ait: Magister bone, quid faciendo vitam æternam possidebo? Cui Dominus breuiter compendio iter salutis aperuit, dum huius negotij summam in vna decalogi obseruatione posuit: Si vis, inquit, ad vitam ingredi, serua mandata. Idem etiam desiderium verborum hodierna S. Evangelij lectione quidam legisperitus Domino Saluatori proposuit. Cui Dominus simili compendio respondit, dum omnia mandata Dei, vno dilectionis præcepto contineri dixit. Hoc est igitur maximum & primum mandatum. Quicumque igitur huius excellentissimæ virtutis desiderio incensi sumus, habemus in præsentī Evangelio eius rationem diligenter explicatam. Hæc charitatis lex duo continet præcepta, quorum alterum Dei, alterum proximi dilectionem commemorat. Antequam autem quidquam de his duobus mandatis huius quibus nostra salus est sita, disceramus, Euangelicæ lectionis huius historiam breuiter percurramus, vt diutius postea in huius diuini præcepti explicatione immorari valeamus. Antea verò quoniam Euangelista hanc historiam referret, discipulorum Domini felicitatem commemorat, ad quos Saluator ipse ait: Beati oculi qui vident quæ vos videtis. Dico enim vobis, quòd multi Propheta & Reges voluerunt videre quæ vos videtis, &c.

A V E M A R I A.

Discipuli
Domini
beati.

MERITO sanè discipuli beati à Domino prædicantur, qui primi ante omnes Euangelicæ gratiæ primitias ex sola Domini misericordia

misericordia perceperunt. Si enim regina Saba, vbi Salomonis regiam vidit, eius sapientiam audiuit, dicere potuit, Beati viri illi, qui adstant coram te semper, & audiunt sapientiam tuam: quanto magis æterna Patris Sapientia de discipulis suis hoc dicere potuit? Ecce enim plusquam Salomon hic. Exponit deinde beatitudinis huius magnitudinem ex sanctorum Patrum desiderio, cum subdit: Dico enim vobis, quòd multi Propheta & Reges voluerunt videre, quæ vos videtis, &c. Tanto enim videndæ salutis huius desiderio veteres sancti tenebantur, vt ipse Dominus, desiderans cunctis gentibus, & desiderium collium æternorum, mines virtutis omnium, qui veluti editi colles inter alios homines eminent, in literis sanctis appelleretur. peres celos, & descenderes! Quin & ariolus Balaam, vbi Dei Spiritu afflatus dixisset, Orietur stella ex Jacob: adiecit protinus: Heu, quis visurus est, quando ista faciet Deus? Similique Spiritu Malachias Propheta: Ecce, inquit, venit, dicit Dominus: & quis poterit cogitare diem aduentus eius? & quis stabit ad rem, mentes hominum purificantis atque sanctificantis, aperuerunt, qui desideratum cunctis gentibus viderunt, & tam largi oculi Iudeorum & Gentilium, qui Dominum viderunt, quem modis homines Christum Dominum viderunt: alij oculis tantum carnis, alij mentis, alij vtrisque. Increduli Iudæi solis carnis, discipuli verò vtrisque. Primi illi minimè beati, sed scelesti fuerunt: postremi verò beatissimi extiterunt, qui vtrisque huius expertes sunt, cum Dominus dubitanti Thomæ dixerat: Quia vidisti me Thoma credidisti: beati qui non viderunt, & crediderunt. Audientes, qui fidei & charitatis oculis Christum Dominum & quidam legi scriptis quæstionem Domino bonam, non tamen animo bono proposuit. Magister, inquit, quid faciendo vitam æternam possidebo? &c. Principio, quoniam primum & summum dilectionis præceptum in nostra erga Deum dilectione situm est, ex quo omnis alia diligendi ratio vim & originem ducit) quòd nam modo, hoc est, qua virtute & intentione animi is diligenda

2. Reg. 7.

Matth. 12.

Desidera-
tus Gen-
tibus.

Esai. 64.
Num. 24.

Malach. 3.

Christus ut
videatur.

Ioan. 20.

Oculi nostri
quatenus
beati.

Deus ut di-
ligendus sit.

Virgines
Deum di-
lexerunt.

Rom. 6.

Cura Dei
erga nos.

DECE. 13.

338 DOMINICA XII. POST PENTECOSTI.

duſ ſit, exponamus. Hoc autem nos ipſa Dei Lex his verbis docet: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, &c.* Hæc nobis verba excutienda. Diligendus Deus ex animæ noſtræ nobiliſſima parte. Intellectu Deum diligimus, cum ea in animo & cogitatione verſamus, quæ affectum noſtrum in eius dilectionem accendere poſſint, nempe immenſam eius bonitatem, & innumera eius beneficia, quibus nos quotidie cumulari & ornari, prætereaque & maiora ſe daturum promittit, ſtudioſe conſideramus. His enim religioſe ac diligenter expenſis, miro modo animi noſteri in huius ſummi boni, atque munificentiffimi beneficii amorẽ accenditur. Hoc eſt igitur tota mente Deum diligere. S. Martyres illum tota virtute dilexerunt, qui nullis minis neque calamitatibus ab eo diuelli poterunt. Diliges etiam in toto corde tuo, vt nullis voluptatibus illecebris ita capiaris, vt ab eius obſequio & amore diſiungare: ſicut illum ſanctæ virginis dilexerunt, quæ regnum mundi, & omnem ornatum ſeculi contempſerunt. Denique diliges eum ex omnibus viribus tuis: vt videlicet omnes animæ tuæ vires, omnes corporis ſenſus, atque membra omnia, quæ à Deo condita ſunt, ſuo vniquoque modo, conditoris dilectioni deſerviant. Apoſtolus vult, vt exhibeamus omnia membra noſtra ſeruiri iuſtitie in ſanctificationem. Oculi bona videant: aures audiant verbũ Dei attentè: æſtus operentur opera Dei: pedes dirigantur in viam pacis: affectus verò omnes à terrenatum rerũ cupiditate abduci, ad celeſtium rerum amorem traducantur: ac denique quidquid intra nos eſt, eius obſequio mancipetur. Ipſe eſt conditor, ipſe eſt gubernator noſter, ſine cuius prouidentia, qui ex nihilo facti ſumus, in nihilum protinus recideremus, niſi ab eo iugi cura ſeruaremur. Eſt & redemptor noſter, qui nos non auro & argento redemit, ſed pretioſo ſuo ſanguine. Quia igitur nobis omnia eſt, omnibus animæ viribus, omni ſtudio atque conatu à nobis vtique diligendus eſt. Iam quid ſit Deum ſuper omnia diligere, explicandum eſt. Illi enim Deum ſuper omnia diligunt, qui nullam rem, quamlibet chariſſimam, eius dilectioni & imperio anteponunt, ſed omnia prius interire, quam ab eius auaritia & gratia excidere verè atque ex animo volunt. eam Legem, quam Moyses filiis Iſraël dedit, implere conantur. Sic enim illos docuit: Si tibi voluerit perſuadere frater tuus, filius matris tuæ, aut filius tuus, vel filia, ſive vxor, quæ eſt in ſinu tuo, aut amicus, quem diligis, vt animam tuam, &c. Sumus tamen non inferiores, etiamſi omnes noſtras iuſtitias in vnum conferamus, imò omnium creaturarum mentes, vt Deo debitum amoris loco-

conscium offerre sufficeremus. Itaque D. Augustinus negat in hac vita fieri posse, vt Deum toto corde, tota mēte, tota anima, cognoscimus, id est, perfectē: quia sicut ex parte scire, sicut & cognitio, imperfecta est. Charitas non potest perfectē in nobis regnū suū obtinere, nisi cupiditas (quæ huic est contraria) perfectē moriatur. Cupiditas, vt idem ait, in hac vita ne viuit potest, exstingui nō potest. Quamdiu enim aliqua ratio- ne uiuit cupiditas, nondum in nobis perfectē regnat charitas. Sicut enim vt lignum ad motum igni vertatur in ignem, neces- se est, omnem eius humiditatem & frigiditatem expelli (quam- diu enim humiditatis in eo aliquid residet, nondum perfectē sit, necesse est, vt tota cupiditas ab anima pellatur, quo in ea charitas plenē dominetur: quod in hac vita fieri non potest. Sed est & fragilitas nostra, & cupiditas, & quotidiana corporis ne- cessitas, quæ non modō incipientes, sed & perfectissimos viros ab hoc studio frequenter auocant: quō enim cupiditas defle- tit, eo etiam cogitatio nostra tendit. Cur ergo, inquires, homini- dem Augustinus respondet, eo consilio hoc Dominum præce- pisse, vt intelligeremus, quō potissimum actiones nostras & vo- luntates omnia destinare deberemus, etiam si eō deuenire non pos- semus. Itaque simile quidam in hac Lege fecisse videtur, quōd nocte lucernam in edito loco homines accendant, vt nauigan- tes intelligant, quō cursum dirigere debeant, quamuis eō per- ueniri minime sint. Hac igitur de causa Christianæ vitæ finis, & perfectæ charitatis exemplar nobis ante oculos ponitur, vt quid potissimum sequi, & quō tendere debeamus, in prospectu nobis positum sit. Est rursum alia questio, quæ ex his, quæ mo- do diximus, magna ex parte definitur potest. Queret enim quis- modo Deum huius dilectionis studiosus, quibus indicis, an hoc enim certa arque euidentis huius rei cognitio haberi, nisi Deo re- uelante, non possit, sola tamen coniectura, præsertim cum vehe- mentior fuerit, magnum hominip solatium præbet. Huius ergo dilectionis non minima coniectura est, assidua & suavis de Deo cogitatio. Verissimè enim Saluator ait: Vbi est thesau- rus tuus, ibi est & cor tuum: hoc est, vbi thesaurus est, quæ ma- xime diligis, ibi & cor tuum, id est, cogitatio, & omnis cura tua est. Hinc ille Fulgentius: Vis, inquit, scire vbi thesaurizas? atten- de

Augusti-
nus.
Deus an
sit diligere per
fecte.

Simile.

*Deus an ali-
quid praece-
perit impos-
sibile.*

Simile.

• *Matth. 6.*

Kulgentius.

Joan. 14.
Augusti.
1793.

Hieronimus

Homo sibi
hostis.

Augustinus

*Amoris
Dei indicia
que.*

Proximi di

Galat. 6.

Math. 5.

C O N C I E.

Amor & i
mor Dei cā
iuncte.

Psalm 21.

Aristoteles.

Litera sa
era legenda

Zachar. 3.
Psal. 90.

Psal 36.
PCol 32.

LMC 12,

Esq. 66.

Esq. 58.

Dei in nos
dilectio.

Hebr. 11.

Exmpt. 10.

*Deus odit
improbos.*

Гоше 6.

1. Reg. 25.

Civitas fan-
da deleta.

C O N C I O . 543

sequitur. Hanc etiā funestissimam cladē per Ezechielē Do-
pētorā concurere & tremefacere valeant. Quis, quāso, Audi-
tores, verba Domini apud Prophetam legens, imō nō tam ver-
non simul & diuini furoris acerbitem, & diuinā bonitatis
magnum fulmina, non obstupescat, non in celsam rapiatur:
magnitudinem agnoscat? Quo maiorem enim furorē hāc
guilectionem & argumentum prābent. Nunquam enim sic ad-
fletu quorū altero in candesceret, nisi summus probitatis amator
altero ad immensā bonitatis suā amorem vehemēter incendit.
Iam verō ludāz regem Sedeciā, impietatis populī auctorē, quo
supplicij genere Dominus affici, & impietatis suae pōnas pēde-
re soluit. Eiusdē bonitatis est, vt bonos summa dilectione com-
plecti, ita malos summo odio prosequi. Cuius quidem odij hēc
atrocissima supplicia apertissimum nobis indicium exhibent.
Vide item pertranscendās illas imprecationes & maledictio-
nes, quas Moyses diuinā Legis transgressoribus imprecatur:
quarū vel sola pronuntiatio horrore nobis incutere possit.
quas tamē breuitatis causa prātereo, studioisq̃ auditoribus
legendas relinquo. Hēc igitur, Auditores, adeo tremenda & ex-
traeandā supplicia, annon apertissimē diuinā bonitatis &
sanctitatis immensitatem declarant: quae tam exitiāli odio om-
nem improbitatem & impietate auersatur, talesq̃ de sceleratis
hominibus pōnas repetit? Quid enim magis summā bonita-
tem deest, quā & summo amore bonos, & summo odio malos
prosequi? Quod si quem hēc bonitas diligendi causā minūs
quam hactenus oratione prosecuti sumus. Spes & timor, duae
his enim duobus affectibus non solum omnis bonē instituta
Reipublica, sed omnis etiam hominum vita sustinetur. Rectē 2
dicitur celebratur:

Oderunt peccare boni virtutis amores
Oderunt peccare mali formidine pōna.

Anatoribus Dei magna sunt propōita prēmia: negligentibus
vix iustitia fulminibus non frangitur, non ad eius amorem
excitatur, qui vbi occiderit corpus, animā trudere potest in ge-
nū. Supplicij. Verē enim, vt Apostolus ait, horrendum est,
inci

Ezech. 5.

Jerem. 52.
Iudaea rex
miserè irru-
cidatur.

Deut. 24

Spes & timor dno pedes.

Hebr. 10.

incidere in manus Dei viuentis. Hi namque terrores atque indicia, quæ proposuimus, velut umbræ quædam æterni supplicij atque gehennæ existunt; quæ Dei neglectioribus cõstituta est: in qua ignis, sulphur, & spiritus procellarum: in qua plus quam Cimmeriæ tenebræ, vermis immortalis, horrendæ dæmonum larvæ, fletus, & stridor dentium, & (quod est maxime perterritum) pœnarum æternitas parata est. Duplici ergo stimulo nos Conditor noster ad se amandum impellit; dum & ab his tantis malis fideles amatores suos liberat; & cælestis vitæ gratia nullo vnquam ævo finienda largitur. Tribuit volentibus gratiam in præsentia. Arbor radicibus euulsis, nullum germinare fructum potest: ita mens humana, sublata cælestis gratiæ radice, à qua bona cuncta procedunt, opera Deo grata, & æterna vita digna, proferre nequit. Cadavera myrtha condita, à vermibus & putrefactione incorrupta seruantur, quæ sublata, corrumpuntur, & vermibus scatent: sic quamdiu iusticiam & gratiam homini mor retinet, ab omni corruptionis & peccati iniuria immunis est. Si igitur sanari cupimus, Auditores, adeamus Medicum, id est, hunc pium Samaritanum, custodem animarum nostrarum, cuiusque opem assiduus precibus imploremus, eius præceptis & monitis obtemperemus, beneficia, salutarem doctrinam recipimus; Sacramenta, quæ ipse sanandis vulneribus nostris instituit, frequentemus. Sic fiet, vt vulnerum sanitatem, & cælestium veniam, Dei amicitiam, Spiritus sancti gratiam, & cælestem tandem gloriâ, ipso donante, percipere mereamur. Amen.

Supplicium æternum.

Simile.

Simile.

Gratia Dei conseruat hominem.

DOMINICA XIII. POST PENTECOSTEN, CONCIO: IN QUÀ post Euangelicæ lectionis explanationem, de re medio aduersus peccatum agitur: quod leprosi sacrificio in Lege descripto, mysticè exponitur.

THEMA. *Ita ostendite vos Sacerdotibus.* Lucæ 17.

Vo sunt, Auditores, præcipua totius Christianæ Philosophiæ capita: quorum alterum peccatorum formidinem, alterum peccati remedia tradit. Et illud quidem nos à peccando reuocat: hoc peccatoribus salutaria remedia prouidet. Illud ad Legis opus magis pertinere videtur (quia per Legem cognitio peccati) hoc vero ad Euangeli-

Euangelicam gratiam: per quam nobis & proponitur & exhibetur medela peccati. De his duabus huius Philosophiæ partibus sermo nobis hodie habendus esset, vt integram cælestis Philosophiæ partem absolueremus: verum quia per temporis angustiam, vtramque absolvere non vacabit; de malitia & deformitate peccati in præsentia concione differemus: quo vos ad enim tantum in peccati odium progredi mens nostra poterit, sanctum hoc odium, amplissimum diuinæ gratiæ munus est, eam hodie, sacratissimæ Virginis intercessione, suppliciter imploremus.

Euangelii dat medelam peccatis.

A V E M A R I A.

Sicut Sol hic oculis nostris obiectus, nunquam quiescit, nec itineris sui cursum aliquando remittit, sed incessabili motu mundo continetur, quo rebus omnibus, quæ hoc inferiori Sol iustitiæ, Christus Dominus, cum primum doctrinæ suæ lucem spargere inter homines cepit, per vicos & castella discursus, nunquam destitit omni ratione mortales iuuare, eosque doctrinæ suæ luce, & clarissimis virtutum exemplis, maximèque beneficiis, ad diuinarum rerum cognitionem & amorem excitare. Itaque in sacra huius diei lectione Ierosolymam petens, quod tempus, quo iter faciebat, à solito bene merèdi de hominibus officio, vacare voluit. Dum enim quoddam castellum ingrederetur, accurrerunt ei decem viri leprosi, &c. Hi leprosi propter morbum horrorem accedere propius non audebant. Audierant quidem formam mirabilem operis Domini, & ex auditu fidè Spiritus sancti beneficio conceperant. Audierant item inter omnes quos omnia excellere: quæ illum impellebat, vt loca omnia lustraret, quibus hominibus miseriarum & morborum genera ab animis & corporibus ostium pulsaret. Ideo hanc misericordiam appellat, & ad orationem, clamabant dicentes: Iesu præceptor, miserere nobis. Non longa & horrorem amplificauerunt (quod Chananæa fecit, & ille qui limaticum filium Domino curandum obtulit) sed breuissima Quod enim breuius dici potuit, quam, Iesu præceptor, miserere nobis? Sed ea tamen miseratio Domini fuit, vt vix illa verba si-

Christus quid operatus pro nobis.

Matth. 25. & 17.

Oratio breuius, sed efficacius.

*Iudei in-
grati.*

Roman. II.

*Crimina si-
delium qua-
lia.*

Luca 12.

Hebr. 10.

Simila.

Thren. 4.

Luca 12.

mino reddere poterit? Indignatur leprosis ob ingratitudinem
quid quæso, faciet, cum de salutis æternæ beneficio, non verbis,
sed summis doloribus parto, rationem ab ingratis exigere inel-
piet? Est hæc quæstio non absurda, cur Israelitæ non præstiter-
int quod alienigena præstitit? Sic in præterita Dominus; & non
diuinus, quod Samaritanus præstiterit misericordiam; & non
Iudæi, id est, Leuitæ & Sacerdos. Quid ergo innuere Dominus
voluit, cum infideles fidelibus in his officiis antetulit, eosque ad
hoc maiori lucis sue splendore illuminauit? In his atque simili-
bus quæstionibus, vix quidquam aliud licet nobis, quam cum
Apostolo clamare: O altitudo diuitiarum sapientiæ & scientiæ
Dei, &c. Et quidem hoc in loco sancti Patres vocationem Gen-
tium Samaritani officiis adumbrari verissimè tradunt. Sed ego
aliud etiam designari arbitror: nempe fidelium hominum cre-
mina longè esse quàm infidelium grauiora. Ideoque quamuis
vtrique diuinæ gratiæ ope indigni sint, indigniores tamen esse
& ab ea longius distare, qui grauius delinquant. Fideles autem
gravius delinquere, declarant illa verba Domini: Seruus, qui se
voluntate domini sui, & non facit, plagis vapulabit multis.
Idem quoque acius illa verba Apostoli testantur: Voluntate
peccantibus nobis, &c. Quibus quidem verbis, Apostolus ne-
mini quidem viam salutis præcludit, sed quanto sit eorum culpa
gratior, qui veritatis cognitionem habuerunt, quàm aliorum
apertè declarat. Quo enim quis maiorem diuinam pietatem
notitiam, & maiora à Deo beneficia, acioresque ad pietatem
stimulos percepit, eo grauius delinquit. Qui enim sit, ut com-
viri & vxoris charitas & necessitudo sit omnium maxima; maior
tamen inter eos (si illa thori fidem violauerit) inimicitia sit
quia maxima beneficia, & amoris incitamenta vxor percepit
viro? Quo nomine, maiorem Ieremias iniquitatem Israelita-
rum, quàm Sodomorum esse docet: Et maior, inquit, effecta est
iniquitas filiarum populi mei, peccato Sodomorum; quæ subter-
est in momento. Quæ res magnum nobis, Auditores, incutere
timorem debet, qui tam multa sub Euangelij gratia, ad recte
vivendum adiumenta percepimus: si hac tanta Dei nostri be-
nignitate, & temporis opportunitate abutimur. Quo quique
autem in hoc ordine celsiorem dignitatis gradum obtinet, eo
magis timere debet. Magis clericus, quàm quis est plebe; mi-
gis monachus, quàm clericus; magis sacerdos, quàm monachus
non sacerdos; magis Episcopus, quàm sacerdos. Cui multum
inquit Saluator, cōmendauerunt, plus exigent ab eo. Non enim
(ne decipiāmini) delictorum tantum, sed etiam perceptorum bene-

*Fides sola
non sufficit.*

Psal. 49.

Bernardus.

1. Thes. 5.

Psal. 32.

*Obstruio be-
neficiorum
Dei unde.*

Simila.

Cicero.

Virgilius.

beneficiorum ratio in supremo illo examine exigenda est. Per-
petram igitur fideles obstinatis animis in scelere perdurantes, de
sola sibi fide gratulantur: cum fides malè collocata & emortua,
magis metus illis, quàm fiduciæ ansam præbere debeat.
Ex hoc item loco discimus, quæ cura Dominus grati animi
officium, ab his, in quos beneficia contulit, exquirat, cum adeo
acti oratione ingratos corripiat, cum ait: *Nōne decem mundati
beneficiis conferendis; vult nos etiā liberales esse in gratiis agen-
dis, quæ maxime Dei benignitatē & gloriā illustant: sicut ipse
illi salutem Dei. Hoc est, propter grati animi obsequium, illum
maioribus beneficiis cumulabo, & viam ostendam, qua saluta-
tem à me opem omni tempore impetrare valeat. Dignus est
enim, vt maiora percipiat, qui minoribus gratus est. Est ingra-
ti animi vitium, inquit D. Bernardus, sicut ventus viens, exsic-
cans fontem gratiæ, & fluentia diuinæ misericordiæ. Rectè
monet D. Paulus: Semper gaudete, sine intermissione orate, in
omnibus gratias agite: in omnibus, inquam, siue illa aduersa,
siue secunda, siue tristia, siue læta sint. Aduersis exercemur ad
patientiam; secundis accendimur ad charitatem: illis humilia-
mur hominum officiis, quorum illa vox est: Benedicam Do-
minum in omni tempore, semper laus eius in ore meo. Quod
res, nō aliunde provenit, nisi Satanæ opera, qui hac ratione fon-
tem nobis diuinæ benignitatis & gratiæ obstruere nititur. Vt
enim qui arcem siue ciuitatem obsident, diligentissimè itinera
occupare solent, per quæ commeatus ad hostes importari pos-
set, ita callidissimus hostis humani generis, summa cura proui-
det, vt omnia diuinæ gratiæ præsidia, quibus salus nostra conti-
netur, interceptat: quod ingrati animi vitio maxime perficitur.
Hoc cernere est in illo numerosissimo populo Israelitico, qui
per ingratitudinem suam, intrarunt. Rectè Ethnicus ait: Com-
modus, quibus vtimus, lucem, qua fruimur, spiritum, quem du-
ctus à Deo nobis dari & impartiri videmus. Improbi nihil
ipsi quoque Ethnicis Philosphi grauius verbis accusant. Ho-
minum verba maximum Christianis hominibus pudorem incu-
tere debeat. Rectè illud expendemus: Deus nobis hæc omnia*

550 DOMINICA XIII. POST PENTECOSTEN
fecit. Quid impudentius, quam Christianos homines, fidei la-
mine illustratos, & innumeris diuinæ gratiæ beneficiis auctos
& ornatos, ab Ethnicis hominibus hac virtute superari? Aduer-
sum hos autem in præsentī lectione Dominus Samaritani, hoc
est, infidelis hominis exēplo, meritō indignatur, cum ait: *Nō
ne decem mundati sunt? & nouem vbi sunt?* &c. Si veram fidem Sa-
maritanus habuit, non dubium, quin à Spiritu sancto fuerit illo-
stratus: cum fides, vt Apostolus ait, Dei donum sit, non ex opo-
ribus, ne quis gloriatur. Hactenus de Euangelica lectione: nunc
de remedio peccati paucis agemus.

*Peccatum
malū ma-
ximum.*
Omnium malorum maximum est lethale peccatum: sic con-
sequens est, vt charitas, & charitatis comes innocentia (quæ pec-
catum omne repellit) maximum huius vitæ bonum sit. Hoc est
igitur primum quod à nobis exigitur: quod qui habet, charita-
tem habet, gratiam habet, Deum intra se habet, & maximum
aeternæ vitæ pignus habet. Quocirca nulla magis in re pius ho-
mo nervos omnes intendere debet, quam vt hoc firmissimum
non peccandi propositum habeat. Ad quod planè vitæ studiū
omnia, ac conatus omnes dirigere debet. Ad hoc lectio, ad hoc
oratio, ad hoc rerū diuinarum cōsideratio, ad hoc Sacramento-
rum perceptio, ad hoc sacræ conciones, solitudo, silentiū, si-
iunia, cupiditatum cohibitio, linguæ moderatio, cæteraque si-
milīa, vt diligens cordis & sensuum custodia, instituta sunt. Sed
quid mirum, si hæc omnia ad hoc destinata sint, cum huc etiam
sacrosanctum Dominicæ incarnationis & passionis mysterium
Esai. 27. spectet, dicente Propheta: Hic omnis fructus (Dominici videli-
cet aduentus) vt auferatur iniquitas? Quam sententiam pluri-
bus idēque significantibus verbis Daniel expressit, qui in hoc
Daniel. 9. sanctum sanctorum Dominum in mundum venisse ait: Vt con-
summetur, inquit, præuicatio, & sinem accipiat peccatum, &
deleatur iniquitas, & adducatur iustitia sempiterna. Hoc est
igitur primum veræ charitatis officium, hoc totius Christianæ
iustitiæ fundamentum, hoc sancti omnes, qui nunc existunt
qui que olim exstiterunt, ante oculos semper habebant, huius
rei gratia, vota semper & preces faciebant: propter hoc sancti
martyres tam immania supplicia petulerunt. Hoc propositum
mentibus vestris concipite.

LEPRÆ ET PECCATI COLLATIO.

LEPRA inter grauissimos & maximos corporis morbos
numeratur: quæ res lethali peccato maximè cōuenit, quod ma-
lorum omnium, quæ fingi aut cogitari animo possunt, maximum
est. Sicut Deum, summū quidem bonū, ita peccatum, summum
malum

malum esse statuimus. Deus bonorum omnium effector est: ita
hæc vita, vel in alia sunt, causa est. Nulla enim exstiterit in mū-
do pena, si nulla in eo præcessisset culpa. Quod intelligentes
sancti viri, nullum tantū corporis malū, nullum tam graue sup-
plicium cogitatione fingere poterant, quod nō facile perferret,
potius quam in lethale aliquod crimen inciderent. Prius, inquit
bonus quidam vir, me in infernū immergere, quam in me pec-
catummitterem. Quæ cum ita sint, Auditores, annon iure à
nobis dictum est, inter omnia mala, quæ animo fingi & cogita-
re possunt, summum quidem esse non modò peccare, sed & ca-
facilitate peccare, quæ multos passim delinquere videmus?

Habet & hoc lepra, quod sit inter omnes morbos maximè
deformis: vt pote quæ omnes corporis humores foedit & corrū-
pat. At hoc maximè in peccatum quadrat, quod rem omnium pul-
cherrimam, nempe animam, Dei imagine insignitam, adeo de-
formem reddit, vt quæ erat diuinæ pulchritudinis speculū, fiat
horrendum diaboli simulachrum. Pulchritudinem ac venusta-
tem animæ superueniens peccati deformitas, tanquam torrens,
lululentus purissimum fontem influens, ita foedit atque defor-
mat, vt Dominus per Prophetam dicat animæ sic conspurcatæ:
Abominabilem fecisti decorem tuū. Et in Psalmo, de improbis
in studiis suis. Corrupti sunt, & abominabiles facti sunt
in studiis suis. Cum, inquit Propheta, extenderitis manus ve-
stras, auertam oculos meos à vobis: quomodo videlicet oculos
ab his rebus auertere solemus, quas abominamur, atque dete-
flamus.

Habet etiam & hoc lepra, quod inter morbos omnes sit ma-
ximè cōtagiosa. Ideoque Lex hoc morbo infectos, omni homi-
ni cœni & conuictū arcebat: ne videlicet contagio suo cæte-
ros inficerent. Cui autem rei hoc magis conuenit, quam pecca-
to? Quis morbus, quæ lepra, quæ pestis, ita aërem, & humana
corpora, vt peccati lepra, mētes hominum inficit? Vt enim arida
ligna igni admota, flammam facili cōcipiunt: sic natura nostra
diuinæ gratiæ ope destituta, adeo in vitia procliuis est, vt mini-
mo etiam negotio, nedum prauis improborū exemplis, ad ma-
lum impellatur. Nescitis, inquit Apostolus, quia modicum fer-
mentum totam massam corrumpit? Hinc fit, vt facilius quidem
peccatilis homo innocentes multos peruertere possit, quā multi
innocentes pestilentē vnum ab instituto improbitatis cursu re-
vocare. Quod vel vnius Lutheri exēplo (vt Arrium, cæterosque
hereticos sileamus, qui tam multos mortales errorum suorum

*Pene causa
quæ.*

Anselmus.

II.

*Peccati de-
formatas.*

Exech. 16.

Psal. 13.

Esa. 1.

III.

Simile.

*1. Cor. 5.
Pestilens hæc
mo sedans
alios.*

552 DOMINICA XIII. POST PENTECOSTEN

1. Ioan. 5. veneno infecerunt) facile comprobatur: quem tamen multi clarissimi viri, nec disputationibus, nec scriptis ab infitura pesti- dia reuocare potuerunt. Nihil tam facile discimus, quam vitia, nihilque tam difficile dediscimus. Qua ex re intelligere licet, quanto in periculo versetur, quicunque in hoc mundo maligno degimus, nisi Dei Spiritu dirigamur.

1111. Est etiam spiritus & halitus leproforum, non modò còtagio- sus, sed fœdo etiã odore molestissimus. Cùm enim interior cor- poris portio corrupta sit, quid ex corrupto & vitiatò fonte, nisi fœtor & horror manare poterit? Idem quoque eorum mentibus

Simile. eueniat necesse est, qui variis vitiorum morbis infecti sunt. Ani- mantium carnes sale còspersæ, diu in corruptæ seruatur, quo de- stitute, illicò putrefiunt, & vermibus scaterere incipiunt: ita plane mens humana diuinæ gratiæ ope, velut quodam sale, còspersa, à peccati corruptione immunis conseruatur: qua vbi fuerit nuda- ta, fœtorem sæpe prauarum actionum, & variarum cupiditatum

Psal. 37. vermes, animã ipsam exedentes, producit. Annon rectè Regius propheta, sepulchrum patens esse eorum guttur ait, vnde tam horridi fœtores prodeunt? Lepra, cùm diu in corpore hæsit, hominẽ penè inutilem reddit. Hoc quotidie in inueteratis pec- catoribus cernere licet, qui assiduitate peccadi eò deducti sunt, vt penè omnem spiritualem sensum amiserint. Habent aures ad perniciẽ, non ad salutẽ: sic omnibus corporis membris abutun- tur. Si, vt vita nostra rectè possit constitui, volumus, caro nostra

*Vita rectè
institiunda
quomodo.*

in sacrificium Domini erit mactanda: spiritus erit dimittendus ad celestia bona contemplanda. His præcipuis hominis parti- bus hoc modo distributis, tota planè eius vita rectè constituta erit, nec quidquam aliud in homine desiderari poterit. Carnem nostram immolamus, cùm illud Apostoli præceptũ implen-

Rom. 22. Obsecro vos, fratres, vt exhibeatis corpora vestra hostiã viuẽ- tem, sanctam, &c. Nec caro solũ immolanda est, sed multo magis carnis cupiditates, & turbulenti motus, qui ab ea pro- ficiuntur. Mortificate, inquit idem, membra vestra, quæ sunt in-

Colos. 3. per terram, &c. Imitemur viniores, qui vitium palmites ampu- rare solent. Hæc est militia nostra super terram, in qua dies ac noctes decertandum est. Maledictus qui gladium suum prohibet à sanguine mortificationis suæ. Mors hæret in tergo, non procul abest. Spiritus autem noster debet esse à carnis electio- bus liber, pennis orationis & sanctæ meditationis ad sublimia

Hierem. 48.

*Sanguis nò
prohibendus.*

dimouere se valeant: nullis Ecclesiæ vocibus, aut Dei beneficiis ab hoc amore auocantur. Oportet nos cogitare in quem finem

CONCIO.

553

simus conditi & facti, & quid tandem post hanc vitam futuri si- mus. Hoc, Auditores, requiro à vobis, vt statis quotidie tempo- ratione ad volandum liberam permittatis. Quod facitis, quo- ties pio deuoti animi studio, sanctis precibus, atque rerum diui- narum considerationi vacatis. Adsit Deus. Amen.

DOMINICA XIII. POST
PENTECOSTEN, CONCIO: IN QVA
lectio Evangelica explanatur.

THEMA. *Querite primum regnum Dei, & iustitiam eius, & hæc omnia adicientur vobis. Matth. 6.*

Ecce diuinis atque humanis legibus propositum est, Auditores, vt homines ad bene beatèque vi- uendum inducant. Hoc enim felicitatis humanæ velut fastigium & summa est. Bene autem viuere est, absque peccati contagio innocentem vitam agere. Beatè autem viuere est, omni solitudine & angore, ani- mique formidine & cupiditate vacare. Vtrumque autem ex- contendit, dum ab avaritia (quæ vitiorum omnium radix est) & ab omni solitudine, & inani formidine (quæ ab eadem avari- tia fit, vt si hanc eius doctrinam sectari velimus, ad hæc, quam diximus, humanam felicitatem perueniamus, quæ peccatum omne, omnemque vanam solitudinem ab humana mente de- pellit. Id verò est felicem esse, & Deo quàm simillimum fieri, qui in summa pace & tranquillitate vitam agit beatam. Opes terrenæ quamlibet sint magnæ, animum à curis & pertur- bationibus non liberant, aut vitam ab omni solitudine im- plus eripere conatur. Avaritia sanè curarum fons est & origo: ab hæc nos deterret, quo extincta matre, filia simul cum matre ex- stinguatur. Quoniam autem omnia sacræ huius lectionis ver- ba nostri curam & providentiam nò erga magna tantum, sed erga minima etiam nobis ob oculos ponunt, libet ea simplici oratione referre. Est autem hæc sacra lectio pars quædam diui- nissimi illius sermonis, quem Dominus ad discipulos in monte

*Bene ac bea-
tè viuere
differtur.*

*Vita beatam
que sit.*

*Avaritia
detestanda.*

Psal. 54. nis cura abiicienda. Vates Regius cum Apostolo Petro vult, vt
Psal. 36. omnem curam nostram proiciamus in eum, quoniam ipsi cura
est de nobis. Iunior fui, etenim senui, & non vidi iustum dereli-
ctum. Ideo dico vobis, ne solliciti sitis anima vestra, quid manducetis: ne-
que corpori vestro, quid induamini, &c. Qui hinc omne à nobis soli-
tudinem & inanem formidinem excutere monet, is plane pro
nobis sollicitus erit, vigilemque nostri curam geret: sic olim ro-
luit, vt septimo anno terra sabbathum ageret. Dei providentia
est, tum in animantia, tum in homines. Regius ait Prophetar.
Oculi Domini super iustos, & aures eius in preces eorum. Vultus
autem Domini super facientes mala, vt perdat de terra memo-
riam eorum. Hac securitate omnis inanis cura nobis admittit.
Omnes, inquam, illas edaces curas exemptas cupit: quare ad hanc
rem sermonem dirigere se demonstrat, cum paulo post ait: Sicut
enim Pater vester, quia his omnibus indigetis. Verè enim qui Deum
habet Patrem, non habet cur aliquam in te angere & formidare de-
beat. Hic plusquam paternam filiorum suorum curam decantant.
rem omnia diuinatum literarum volumina ubique decantant.
Psal. 33. Diuites egruerunt, & esurierunt: inquirentes autem Dominum
non minuentur omni bono. Ad pios, & ad eos, qui filiorum Dei
nomina sortiuntur, hæc doctrina dirigitur. De impij obliuisci
ait: Non pascam vos: quod moritur, moriatur; & quod occide-
tur, occidatur, & reliqui deuorent vnusquisque carnem proximi
sui. Ideo, inquit Dominus, dico vobis, ne solliciti sitis anima vestra,
quid manducetis, neque corpori vestro, &c. Quas ad hoc Domine, ra-
tiones affers? Primum quidem ait: Nomen anima plus est quam esca-
 & corpus plus quam vestimentum? Hoc est, qui corpus acque ani-
mam condidit, qua ratione hæc ipsa subsistat, prouidebit. Quid-
am quid enim Deus condidit, voluitque in rerum natura esse & vi-
uere, necessaria quoque illi ad vitæ vsum prouideri: si qui fior-
stra condidisset, si quod condidit, non aleret, neque conseruaret.
Admonet locus, vt beneficiorum sumus memores, qui maiora dedit
nihil negaturus est ex eis, quæ sunt minima, qui maiora dedit.
Dedit corpus, dabit necessaria. Quomodo negabit fumentum An-
quo aluntur & formicæ, qui nobis paratum seruat panem An-
gelorum? Hac admonitione, Auditores, ad præterita Domini
beneficia mentis oculos reuocate, vt ex maioribus minora pe-
rare discatis. Ipse in terram descendit, suum sacratissimum corpus
& sanguinem nobis reliquit. Videmus hinc diuina beneficentiam
qui fieri potest, vt qui tam magna in nos beneficia contulit, vi-
ta subsidia, quæ brutis non negantur, nobis sit negaturus? Vi-
deo

*Grati esse de
beamus.*

dentum ne nobis dicatur quod olim Israëlitis dictum est:
Quousque populus iste non credet mihi in cunctis mirabilibus
meis? Iam enim per decem vices tentauerunt me. Vt enim isti
adeo stupidi erant, vt nec tot perceptis Domini beneficiis futu-
rum spem colligerent: ita nos simili mentis stupore oppressi,
cum tam magna Domini beneficia perceperimus, minima hæc
sperare dediscimus. Hæc igitur est prima ratio, Auditores, qua
nos Dominus, & ad spem in paterna eius misericordia & pro-
videntia collocandam adhortatur, & diffidentiam atque hæsi-
tantiam nostram accusat. Confirmat autem hanc rationem
Dominus auium exemplo, cum subdit: Respicite volatilia celi, quo-
rum non serunt, neque metunt, &c. Omnia animantia siue in terra,
siue in aëre, siue in aquis, quæ vitam habent, & cibum item vitæ
atque naturæ suæ accommodatum habent: & tamen cum adeo
multa sint, nulli suum alimentum deest, nullum fame perit.
Qua in re mirabiliter diuinæ providentiæ solertia elucet.
Vt enim maxime sunt varia alimentorum genera, ita maxi-
me varia sunt in iis animantibus artes, & vires, & instrumen-
ta, quibus vnusquisque suum sibi alimentum aut vi rape-
re, aut arte parare, aut insidijs captare, aut etiam retribus illa-
quare possit. Quid hinc formicarum prouidentiam, quid apum
industriam, quid bombycum fila, quid araneorum telas, & re-
tis, & insidias, quibus muscas veniunt, quarum sanguine alun-
tiores diuinæ prouidentie sapientiam potentiamque decla-
rant, quæ tantum industriæ, tantum artis & intelligentiæ in-
strumentis escaulis collocavit. Rectè ait Vates: Qui dat
eum. Sume exemplum: Si pater aliquis filij sui familiam, seruos,
ancillas, & iumenta diligenter curaret, illisque necessaria sup-
pediaret abunde: quomodo filium fame perire sineret, cuius
inducere tanta cura fouet & alit? Quis enim hoc in animum
Domini. Addit aliam rationem. Quis, inquit, vestrum cogitans,
hac parte adiciere ad staturam suam cubitum vnum? Inanis & cassi est in
nihil brevius habebis corpus: siue cura distorqueas, nihilo
que quod minus est potestis, quid de cæteris solliciti sitis?
Hæc ratione Dominus ostendit, omnia quæ in mundo conueniunt,
tam maiora quam minora, intra diuinæ prouidentie fines con-
tineri: nec magis Deo repugnante humana sollicitudine quem-
quam

Num. 24.

*Diffidentia
accusatur.*

*Animantia
sibi preas-
dent.*

Psal. 148.

Lucas 10.

quam diuitem fieri quam eadem sollicitudine corporis mensuram augeri. Quo argumento apparet, quanto studio hæc sollicitudo fugienda sit, quandoquidem ea nihil opis confert, & animum distorquet, & quod est grauius, diffidentia sua Deum offendit. Non contentus autem Dominus his rationibus mentum eorum à nobis depulisse, vestimentorum etiam depellit, his verbis: *Et de vestimento quid solliciti estis? Considerate lili agri, &c.* Quo in loco D. Hieronymus, Reuerà, inquit, nec senium Regum quæ purpura, picturæ textura potest floribus comparari. Quid ita rubet ut rosa, quid ita candet ut lilium? Violæ verò nullo superari possunt murice, nihil gramine viridius desiderauit oculus, & super hoc virides sationes. Apposita ergo Dominus infert: *Si fenum agri, quod hodie est, & cras in cubam mittitur, &c.* Argumentum est à minori, quo florum vilitas hominum comparatione ostenditur. Deus vestit vilia, ergo & vos ornabit, qui preciosa eius possessio estis: quos non ideo creauit, ut liliorum more breui tempore subsisteretis, sed ut in æternum cum ipso regnaretis.

Eccle. 46.

Nolim autem, ut ex his Domini verbis, *Non laborat neque nent, &c.* Nolite esse solliciti, occasionem quicquam oriendi accipiat, cum homini à Deo dictum sit: In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Sollicitudinem quippe Dominus, non laborem, adimit. Ut enim Diuus Hieronymus ait: Labor exercendus est, sollicitudo tollenda. Fuerunt autem olim, ut Diuus Augustinus in libello De heresibus ait, hæretici quidam plus debito religiosi, ab orationis instantia, Eucharistia appellati, quos sua etiam ætate corporis qui tantum orationi tribuebant, ut monachis omni corporis labore ob parandi victus necessitatem interdicere. A quo nos errore Apostolus liberat, qui & ipse manibus suis laborabat, & fideles ad similem hortatur laborem. Sanctus quoque Iob. Florio, inquit, nascitur ad laborem, & avis ad volandum. Otio & inertia corrumpitur homo; at vilis labore & exercitatione exercetur. Sic ferrum, quo non utimur, rubigine obducitur: equi, qui diutius in stabulo otiosi manent, claudi & torpidi efficiuntur. Sic aqua palustres, quæ otiosa motu caret, à non spinas & fœda animalia gignit? Quid terra inculta? à non spinas & tribulos germinat? Multo ergo magis homines inertia & otio corrumpuntur. Recte enim à quibusdam dictum est, impii otiosi corrumpuntur. Denique Sapientia amores esse otiosorum hominum negoria. Multam, inquit, malitiam otiositas docuit, quæ non immerito vitiorum sentina appellari potest. Satis ea, quæ hæcenus indu-

Oratio perim.

Eccle. 33.

casunt, Auditores, ad spem nostram fulciendam esse videbantur. Celestis tamen Magister infirmitatis nostræ conscius, alia adhuc spei nostræ firmamenta adducit: *Nolite, ait, solliciti esse, dicendum est, manducabimus?* Innuit Dominus aliam esse Gentium, aut Deum esse non credit, aut illum mortalia curare, resque nostras administrare non putat. hi simulachra colunt. At fidelis homo quanto aliter de Dei prouidentia sentit? sentit planè ea, quæ de summo mundi huius conditore & moderatore Deo sentienda sunt. Illud sentit, quod ait diuinus Propheta: Angelis suis mandauit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis, &c. Magna est paternæ curæ prouidentia. Addit postremò aliam rationem Dominus: quæ paucis verbis non minùs fiduciam enim: *Scit enim Pater vester, quia his omnibus indigetis, &c.* Gentes bona speratis, quorum comparatione hæc, quæ in manibus habendo degentes, ad celestem patriam contenditis, cur his conligent fideles se Patrem habere protectorem: non est igitur quod diffident de eius prouidentia. Cogita: *Scit enim Pater vester, quia his omnibus indigetis.* Quæ quæso de re dubitare potes? Si sum scientia destituitur, quid habet pius homo cur hisce de rebus quæ ad vitæ vsum spectant, sollicitus esse debeat? Hæc notam sit diffidentia: ut sint autem commendatiora, exemplo, quod Israëlitis accidit, intelligimus. Inciderunt enim in illud crimen, exploratorum verbis inducti, qui lustrata Chanaanorum terra, hanc ad eos orationem habuerunt: *Simon, & vrbes grandes atque muratas, &c.* His nuntiis deterri- tus vehementer populus, se quæ terram illam expugnare posse orationis explicare queat, quantus Domini furor ob huius diffidentia crimen aduersus populum fuerit concitatus? Vsq̃ue- nio, ait Dominus ad Moysen, detraher mihi populus iste? Ex historia illa duo colligere possumus; nempe timorè, & spem. Ex hoc enim historia, non solum quantum sit malum diffidentia, sed etiam quantum sit bonum fiducia in Deum, demonstrat. Viderant multa Domini in Aegypto, & in solitudine mira

Psal. 113.

Psal. 90.

Dei prouidentiam not.

Num. 13.

Num. 14.

Iuan. 6.

Ecclef. 3.

Malorum
causa qua.Hominum
peruersitas.

Amos 2.

Hebr. 2.

Amator ho-
minu Deu.

Osce 7.

mirabilia: sic & discipuli Domini, qui ipsum sequebantur, vi-
derant eius mirabilia, exiguo comite ingentem hominum
turbam satiantem, & tamen diffidebant. Diligenter aduertere
debemus eiusdem esse bonitatis, & fontes punire, & innocen-
tes seruare; & misericordiae lenitate erga istos, iustitiae vero
seueritate erga illos uti. Recte hortatur Ecclesiasticus: Ne di-
xeris: Misericordia Domini magna est: multitudinis peccato-
rum meorum non recordabitur: misericordia enim & ita ab-
illo cito proxima, & in peccatores respicit ira illius. Illi hoc
renda poena puniti fuerunt, quadraginta annorum, imò totius
vitae exilio, ne nos nimium simus securi de peccato. Superest
modò, Auditores, extrema lectionis huius sententia, quae huius
larem Philosophiam continet: quae Dominus velut totius huius
doctrinae conclusionem his memorabilibus verbis inruit: *Quae-
rite ergo primum regnum Dei & iustitiam eius, & haec omnia adiacentia
vobis.* Haec Domini sententia merito plurimum ponderis & Phi-
losophiae habere deberet: quia verò à multis negligitur. Vult
omnium malorum causa, nempe contemptus regnum Dei & ius-
titiarum, pollicens fore, ut caetera, quae ad vitam usum pertinent
vel non quæ sita, nobis adiacentur: homines autem adeò diuersa
ratione vitam suam instituunt, ut Dei regno atque iustitiae
neglecta, sola ea, quae negligenda erant, omni studio & audita-
te consecretur. Quo quid esse absurdius, quid indignius po-
test. Quae primo loco quaerenda sunt, in postremis habent, quae
verò in postremis, ea solum, Deo neglecto, quaerunt. Habet so-
lam vitam huius rationem, omne penè futuræ curam abiectam.
Totum eorum studium in terrenis bonis congerendis, atque
omni ratione cumulandis positum est. Hoc malorum omnium,
quae in mundo versantur, origo & seminatum est. Quid non
facit Deus, ut homini proficiat? Ego, inquit, suscitavi de filiis ve-
stris Prophetas, & de iuuenibus vestris Nazaros, ut alii do-
ctrina, alii exemplo vitae, nos ad iustitiam regni huius inuiter-
rent. Ipsi quoque Angeli sunt administratorij spiritus, in mini-
sterium missi, propter eos qui hereditatem capiunt salutis. Ipse
quoque Spiritus sanctus suo afflatu homines ad iustitiam con-
tate non desinit. Verè Deus amator hominum appellatur. Non
magis leuissima mundi lucra, inanem gloriam, voluptates con-
poris amamus, quam regnum Dei, & eius iustitiam. Verè factus
est Ephraim quasi columba seducta, non habens cor. Nonne
Deus nobis exprobrare potest: Serue nequam & rebellis, quid
amplius agere debui, quam quod ab origine mundi ad hunc
vsque

vsque tempora feci, ut te ad Dei regnum, & iustitiam eius qua-
rendam excitarem? Tota huius Evangelij doctrina auaritiam,
vitiarum radicem, & curarum atque sollicitudinum matrem, ac-
cusat, eamque à mentibus nostris, tanquam exitialem morbum,
postulare intendit. Recte monet Diuus Paulus: Est quæstus
tenus. Philosophus mediocrem fortunam tutiorem quam am-
pliores esse dixit, cui nihil superest, nihil desit. Natura corporis
nostri mediis qualitatibus fouetur, extremis offenditur: ita ani-
mus mediocri rerum successu facile in officio continetur, magnis
vero opibus circumfluens, à statu rectitudinis sæpe deducitur.
Rare enim virtutis & excelsi animi est, in ampla fortuna non su-
blime sapere. Quæramus igitur primum regnum Dei, & ius-
tiam eius, & hæc omnia necessaria adiacentur nobis. Amen.

1. Tim. 6.

Aristoteles.
Mediocris
laudatur.

DOMINICA XV. POST
PENTECOSTEN, CONCIO: IN QUA
post Euangelicæ lectionis explanationem, occa-
sione mortui adolescentis, de præparatione ad
mortem agitur.

THEMA. Ecce defunctus efferebatur, filius unicus matris
sue. Lucæ 7.

QVONIAM adolescentis funus, in ipso ætatis flore è
medio sublari, nobis hodie proponitur, Auditores:
non alienum puto, ut qui ad mortales sermonem ha-
bemus, de mortalitatis & vitæ nostræ conditione
nos & ad timorem. Huius enim argumenti tractatio non parum
contemptum, inuare poterit. Quod enim argumenti genus
mortalibus, quàm de mortis commentatione, conuenientius
est? Est enim mortis conditio vsque adeò naturæ nostræ pro-
pria, ut Philosophi in hominis definitione mortalitatis condi-
tionem adiecerint, hominem esse animal rationale atque mor-
tale definientes: ut hac vltima differentia illum à beatis illis
separabiles distinguere. Hæc autem conditio non naturæ, si
non quæ per se uenerat, in quo condita fuit, sed peccati iure,
humano generi obuenit. Non ignoro autem, mortis memoriam
non omnibus gratam esse. Diuitibus enim (ut Ecclesiasticus ait)

Timorem
quid gene-
ret.

Ecclef. 48.

neque testamenti condendi, neque sacramenta percipiendi (quod est maximè formidandum) facultas suppetit. Quisque autem nostrum (quod ad se pertinet) horum omnium prorsus ignarus, neque aut quo tempore, aut quo loco, aut quo mortis genere, qua animi præparatione ex hac vita decedendum sit, prorsus agnoscit. Rectè Saluator monet: Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris, &c. Per varias autem vigilias noctis, varias vitæ nostræ ætates intelligit: hoc est, adolescentiam, iuuentutem, & senectutem: in quibus omnibus nos esse paratos vult, quia nescimus horam in qua Dominus ad nos venturus est. Est & hoc hîc notandum, quòd salutaris penitentiae remedium, dum nobis longiora tempora pollicemur, protrahimus. Fata ordinem non seruant, ut prius senectutem postea iuniores è medio tollant. Huius autem magister, causa erroris, immodicus amor sui, magnus errorum magister, causam esse solet. Quid agis, ô homo, qua ratione istam tibi longam ætatem promittis? Inspiciamus vitam nostram, vt ex Deo peccamus, vt de ancipiti exitu nostro solliciti semper simus, vt nullam nobis vitæ diuturnitatem, nullam securitatem polliceamur. Ecce, inquit, defunctus efferebatur, filius vnicus matris, paucis verbis S. Euangelista viduæ huius calamitatem amplificauit, quòd videlicet vnicum amisisset filium, qui sanè luctu acerbißimus erat. Amor autem maternus & vnicuiusque dilectionis sue est, vt eius comparatione voluerit David Rex dixit: Sicut magnitudinem erga Ionatham exprimere, cum dixit: Sicut mater vnicum amat filium, ita ego te diligebam. Quantum fuit hic amor exstitit, tantum vtique dolorem atque luctum fuisse necesse est. Dominus pio affectu miseratus matris orbitatem, Noli, inquit, flere, hoc est, omnem à te, ô mulier, dolorem atque lachrymas excute. Ego enim tibi, quem mortuum luges, filium vitæ restitui. Felices lachrymæ, quæ talem meruerunt consolatorem: felix miseria, quæ talem habuit depulsiuum. Fidelis est qui dixit: Cum ipso sum in tribulatione, vt quæ sit parentum flagrantissima charitas à Deo ingenerata, vt quo tempore, siue liberi, siue pulli cõsulere sibi per ætatem non possent, sollicita parentum prouidentia & cura nutrierentur. Sed tamen inter homines nonnulli, qui sic ab hac præclara natura indole degenerarunt, vt omnem prorsus humanitatem exuissent, & ferinos mores induisse videantur: quos Apostolus sine fœdere, & sine affectione esse ait. Hi non homines, sed ferae creature, lenitissimæ dicendi sunt. Bruta nullo misericordiæ affectu tanguntur, sed homines, qui à natura hos habent affectus, vt ipsi sibi

Mortis generis ignorantur.

Lucæ 12.

Seneca.

Vita nostra vitrea, fragilis.

Viduæ conditione ex-pende.

2. Reg. 2.

Psal. 90.

Roman. 7.

in calamitatibus subuenirent. Dominus à natura misericors, cum erga alios, tum præcipuè erga viduas, pupillos, pauperes, & peregrinos misericordia vt solet. Vnde in literis sacris singulari quadam ratione Pater pauperum, orphanorum, & iudex viduarum appellatur. Querite, inquit, iudicium, subuenite oppresso, iudicate pupillo, defendite viduam. Misericordiam, ait alibi, & misericordiam facite vnusquisque cum fratre suo: & viduam, & pupillum, & aduenam nolite opprimere. Vide Exodi 22. Viduæ & pupillo non nocebitis, &c. Quocirca rectè Apostolus viduas consolatur, cum earum præsidium in diuinæ misericordiæ fiducia, & orationis instantia ponit: Vidua, ait, quæ verè vidua tum accipiat, atque in eius miseratione, & paterna prouidentia acquiescat: hæc conetur Domini misericordiam sibi concitare. Hic hanc viduam vltro consolatur, non expectauit preces subuenit, non intercessores, non merita. Corde & verbo, & opere vix pio cordis affectu. Vbi igitur his verbis Dominus viduam consolatur est, Accipit, & tetigit loculum, ij autem, qui portabant, steterunt: & ait, &c. Hoc in loco diuinæ atque humanæ naturæ proprietatem aperte cernimus. Mouetur misericordia, humanum Deum, & mortis ac vitæ Dominum apertissimè comprehendit. Excitantur & sancti viri mortuos, orantes; at solus est Cur quæ sunt. Consequitur: Accepit, inquit, omnes timor. Cur quælo timor? Quia in effectu causam, hoc est, in hoc diuinitatis opere, diuinitatis omnipotentiam & gloriam præsentem maiestatis declarabatur. Sic in Lazari resurrectione gloria diuinæ perculsus fuit, vt eum adorauerit pronus in terram. Sic riment filij Israël, vbi Moysi dixerunt: Loquere tu nobis, & audiemus, quælo timor. Sic in extremo illo iudicio chorus Angelorum stipatum, ad terram, non ad leges hominibus ferendas, cernere, quæle tunc erit irati iudicis vultum spectare. Nunc sed placidum iudicem ad cæleste regnum inuitantem cernere valeamus. Felix & verè prudens, qui sic vitam instituit, vt se semper ad illum diem præparet, qui de tota æternitate sen-

Psal. 67.

Esai. 1.

Zachar. 7.

1. Tim. 5. Vidua offici- ciat.

Christi natura duplex.

Daniel. 2.

Exod. 22.

tentia laturus est: in quo non anima solum, sed corpus simul cum anima eandem sortem, locumque recipiet. Qui solo verbi imperio hunc mortuum ad vitam reuocare potuit: ipse poterit mortuos omnes pari potestate pristinae vitae reddere. Iustum enim est, ut piorum corpora, quae fideliter animae seruierunt, & magnam laboris & poenitentiae partem susceperunt, eiusdem cum ea gloria participes fiant: contra vero improborum corpora, quae vitam omnem in stupris, & libidinibus, variisque voluptatibus consumpserunt, & animas suas ad consensum prauis operibus illexerunt, simul cum illis acerbissimas voluptatum in aeternam poenas pendant. Quia Propheta magnus iurauit nobis, & quia, &c. Plebis autem nomine non vnam aliquam videntem, sed totum populum Israeliticum visitasse Dominum, hoc est, magno beneficio & munere affectisse praedicant. Vnus ergo Propheta sanctitatem, totius regni beneficium esse docent. Videre licet

Exod. 32.
Sanctorum
virore dignitas.

Genes. 18.
Abraham pollicetur est.

Act. 27.

4. Reg. 2.

Reliquia
sanctorum.

Zachar. 2.

DE PRÆPARATIONE AD MORTEM.

AD POTESCENS hic immatura morte: è medio sublatus mortalitatis nostrae conditione nobis ob oculos ponit. Stat enim sua cuiusque dies, omnesque scilicet aut citius aut citius properamus ad uitam. Philosophus inter omnia terribilia vltimum atque extremum esse mortem, ait. Mors omnibus bonis hominibus spoliatur: omnium societatem & coniunctionem vna mors diuinit. Hinc D. Hieronymus: O mors, inquit, quae fratres diuidis, & ambo sociatos crudelis ac dura dissocias! Acerba est huius loculi amatoribus hæc separatio: longè tamen istis acerbior est (ubi ad mortis aditum ventum fuerit) rationis reddende cognitio. Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, siue bonum,

Aristoteles.
Mors spoliatur nos.

Rom. 14.

sine malum. Statutum est hominibus semel mori; & post hoc, iudicium. Quæ sit autem iudicii huius forma atque sententia, bene Regius Vates expressit, cum dixit: Semel locutus est Deus: duo hæc audiui, quia potestas Dei est, & tibi Domine misericordia: quia tu reddes unicuique iuxta opera sua. Qui iam non boni in vita gessit, sed semper suam exsecutus est voluntatem: quos quæso angores hoc tempore sustinebit, cum adeo metum. Quomodo igitur, qui hoc firma fide tenent, opportune se ad hoc periculum præparare reuocant: cuique non per famulos, aut vicarios, sed ipsi per se paucis posthac diebus interesse debent. Christianæ vitæ summa, diuinorum mandatorum obedientia, in peccati fuga atque detestatione sita est. Ad hanc portam detestationem res omnes à Deo conditæ nos hortantur, ad hanc Christianæ religionis mysteria nos inducunt. Homo est duplex, externus, & internus, id est, corpus & anima. Corporis est communis cum brutis: est & anima: vita, quam habemus cum Angelis similem. Sic & mors est duplex: sublata vita, moritur corpus, sublato ab anima Deo per lethale peccatum, moritur anima. Non sunt, inquit D. Augustinus, in te viscera carnis, si luges corpus, à quo recessit anima, & non luges animam, à qua recessit Deus. Vix, inquit, eis, cum recessero ab eis, sed omisit istis, quæ peccati fugam suadent, & deformitatem ostendunt, ad mortis preparationem reuertamur. Ut hominum cecitatem vobis ob oculos ponam, Sedecie Regis Iudæi noniam ad memoriam reuocabo. Hinc ergo à Rege Babylonis oblecto, Hieremias Propheta in sermone Domini aperientem esse venturum, & regnum, quo poteratur, amissurum. Cuius vaticinii veritatem rei eventus facile confirmauit. Rex captus, omnes eius filij ante patris oculos iugulati, inde compedibus ductus est in Babylonem, positus in carcerem, & omnia hæc mala miser ille Rex excedere potuisset, si Prophetæ consilio locum dedisset: & nos eternam damnationem evitaret modo sine vltio Dei metu vitam agunt, qui seecundum presentem vitam statum ad eternam poenarum damnationem quam non Angelus, aut Propheta, sed ipse Angelorum &

Hebr. 9.

Psal. 67.

Augustinus.

Osse 9.

Hierem. 29.

Securitas
quorum periculosa.

Prophetarum Dominus eis futuram predicat) nihil eos sollicitat, nihil pungit, nihil angit? Quomodo qui terrenarum rerum iactura, aut imminentis alicuius periculi metu sic torquentur, & cruciantur, huius tantæ rei metu ne tantillum quidem commouentur? Si enim hæc dubia fide crederent, minus vique firmi & esset eos sic stertere ac dormire. Sed cum omnia ista firma & inconcussa fide teneant, & eorum malè acta vita eos vehementer accuset, quomodo vitam omnem in somno, ludo, otio, sine vlla salutis suæ cura, aut impendentis periculi metu, tradere possunt? O ferreas hominum mentes! o pectora cæcæ dementiæ! Vbi naturalis sanguineis etiam lachrymis deploranda! Vbi naturalis periculorum timor, qui tanto acrior est, quāto periculum immineat, & grauius, & certius est? Quid autem certius, quā quod de Catholica fide prædicat? Quid grauius, quā id in quo de celestis regni gaudiis (quæ omne mentis humanæ desiderium superant) aut de sempiternis gehennæ poenis (quæ omnia huius vitæ supplicia vincunt) sententia ferenda est? Quis igitur nos ita de mento deduxit, vt cum omnia siue aduersa, siue secunda quæ momentaneam hanc vitam attingunt, sic nos exagitant, quæ sempiternæ vitæ bona (quæ infinitis partibus maiora sunt) pro suis negligamus? Vnde quæso, Auditores, hic tantus mentis stupor, hæc tam densa animorum caligo? in his præcipue qui summa fide tenent, nemini ad salutem aditum sine peccato de innocentia patere? Multa sunt, quæ homines in hoc errore delinunt: sed illud in primis, quod longiora sibi vitæ spacia pollicetur: ad quæ poenitentia, quam certò ad salutem necessariam esse sciunt, reseruant. Quam quidem opinionem callidissimus ille seipens astu atque præstigiis suis confirmare nitens, eum facit, vt homines mortem, quæ sæpe in foribus adest, longissimo à se intervallo abesse putent. Quæ in re pictorum artem atque solertiā imitatur, qui corpora quædā in tabulis eadē tabulant, vt longissime distare videantur, quæ tamen in eadē tabula sunt. Cuius fallaciæ dolum illi quotidie experiantur, qui eam diuturnam sibi vitam pollicentur, multaque in futurum tempus disponerent, hæc falsa spe delusi, insperata morte è medio sublati sunt. Hæc igitur, Auditores, vt alias prætereamus, præcipua causa, quæ seculi amatores in hoc tanto salutis periculo adeò securè vitæ ducere facit. Quid autem dementius, quā hoc tantum negotium tam dubiæ spei committere: ante te nostris minimè respondeat, imparatum hominem ante te? At illi iudicis tribunal sistit, qui nos, tor propostus in Euangelio parabolis, ad vigilandū adhortatus est. Vigilemus ergo cum

Catholica fide nihil certius est.

Error quos detineat.

Simile.

Mors imminet.

Matt 25. Vigiladum in vita.

fidelibus & prudentibus seruis, & lampades cum oleo præparatis cum prudentibus virginibus; vt, cum Dominus venerit, & pulsauerit ianuam, nos vigilantes inueniat; atque ita tandem eius felicitatis & beatitudinis participes efficiat, quam fidelibus paratam habet. Memineris, quicunque es, tibi dici: *Adolecenti, tibi dico, surge.* Teneris crimine mortifero, mortuus es, tibi te Christus. Quatuor deferunt mortuū ad sepulchrum: ita quatuor sunt, quæ animas in peccato mortuas ad tumulum deferunt, quæ sunt, spes longioris vitæ, fiducia diuine misericordiæ, amor mundi, & virtutis labor. Mundi amor plurimos decipit: qui visagant, vt nullo vel Dei, vel gehennæ metu, ab earum completò huius rebus, quas ardentè cupiunt, potiantur. In quos illa solitudine, in desiderio animæ suæ attraxit ventum amoris sui: nullus auertit eam, in mensuris suis inueniet eam. Hi portitores deferunt ad tumulum, qui est terra obliuionis, vbi Dei & factus Dominus noster: qui, vt nos à peccati morte liberaret, pro nobis mortem subire non erubuit, qui est benedictus in secula seculorum. Amen.

Ephes. 5.

Portitores ad tumulum qui sint.

Ierem. 2.

DOMINICA XVI. POST PENTECOSTEN, CONCIO: IN QVA POST Evangelicæ lectionis explanationem, mystica explicatio de Sabbathi religione continetur.

THEMA. Si licet Sabbatho curare? Lucæ 14.

NITIO sacra huius lectionis, Auditores, de Sabbathi obseruatione metio sit: quod tanta olim religione Dominus obseruari præceperat, vt non solum omne seruile opus sub capitis poena prohiberet, sed ad rescendum in domibus accendere, nec Manna in deserto colligere permitteret: ideoque duplices populo Sabbathi otium ideo tanta religione obseruandum sanxerat, vt eo die homines curis & negotiis secularibus vacui, rebus diuinis, &

Sabbathi obseruatio sacrosancta.

arque animarum suarum salutem operam darent. Equum enim erat, ut qui sex diebus corporis obsequio inferuerant, unum saltem diem animarum salutem impenderent: imò verò, qui sex diebus sibi, suisque commodis vacauerat, hoc saltem die vni Deo, omnium temporum atque commodorum largitori, vacarent. Adhuc autem fiebat, cum pij homines eo die precationi, gratiarum actioni, diuinarumque rerum meditationi incumbabant. Hoc enim verè erat Sabbathum sanctificare. Otium namque pietate & ratione vacuum adeò nihil confert, ut etiam de eo scriptum sit. *Ecl. 3. 3.* Multam malitiam docuit ociositas. His autem officiis verè Sabbathum sanctificabatur. Quæ verò eisdem nos officiis in Lege noua dies festos sanctificare debemus, de ipsis hodie discere visum est: ut sciamus quoniam modo hos dies colere & sanctificare debeamus. Prius tamen Euangelica lectio explananda est. Vi hoc autem vtiliter & religiosè præstare possumus, celsitemus, sacratissimæ Virginis interuentu, suppliciter imploremus.

A V E M A R I A.

In hodierna sancti Evangelij lectione, Auditores, insignem quandam Phariseorum calumniam, qua Dominum illaqueare tentabant, animaduertere licet. Quo argumento intelligimus non modò ob indignissimum crucis supplicium, sed propter multos alios in vita perpeßos labores, nos esse seruatores nostros debitores. Non solùm enim passionis eius dies, sed tota eius vita crux quædam acerbissima fuit. Habuit enim, ut D. Bernardus ait, in factis observatores, in verbis contradictores, & in rebus inuidiosos. Unde merito, sponsa in Canticis fasciculum myrrhæ ipsum appellat: quod tota eius vita variis fuerit odoribus & acerbitatibus, propter hostium suorum odium inuidiamque, respersa. Quod si quis huius, feris odij (quod nec ipsa morte exsatiatum fuit) causam querat: ea sane sunt, quod Pharisæi ægerime scelera sua à Domino obiurgari, ferebant. Noster uerò celestis Magister, ad verum populi doctorem illa vocem in verba pertinere: Clama, ne cesses: quasi tubæ exalta vocem tuam, & annuncia populo meo scelera eorum. Hoc autem preceptum plerumque prophetarum, ne in odium populi incurerent, prorsus negligebant. Unde de illis Dominus ait: Spēculatores eius cæci omnes, canes mæti, non valentes latrare. Rursumque per alium Prophetam, inquit, tui viderunt tibi falsa, & stilia, & non aperte tibi iniquitatem tuam, ut te ad penitentiam provocarent. A quo crimine longissimè Saluator absuit, qui de ipso

Bernardus.

Fasciculus
myrrhæ
quis.

Odij causa
in Christi.

Esa. 58.

Esa. 58.

Propheta
falsus
Thren. 2.

In Psalmo ait: Annunciaui iustitiam tuam in Ecclesia magna: ecce labia mea non prohibebo: Domine, tu scisti. Illos redarguit, qui plus exēplo, quàm peccato nocebant: quales Scribæ & Pharisei erant. Hæc igitur de causa tot infidias, tot calūnias, tot ad benedictum in secula, qui tot probra salutis nostræ gratia petiti dignatus es. Semel quidem manibus impiorum crucifixus es, milites autem linguis eorum. Filij enim hominum dentes eorum arma & sagittæ, & lingua eorum gladius acutus. Hæc præcipua Pharisei odij causa extitit. In presenti igitur Evangelio, Dominus Pharisei nouas strunt infidias. Inuitant illum Sabbatho: quo die nefas erat apud Iudeos, non quidem ex diuina religione, sed ex eorum supersticiosa obseruatione, ægrotos curare. Subiungunt ergo oculis Domini hydropicū, certi de eius misericordia, quòd illum sine salutis beneficio non dimitteret. Tanta enim erat Domini misericordia, ut ipsi etiam aduersarij hoc sibi de ea pollicerentur. Cum ergo Saluator cōsilia eorum intelligeret, quatit ab eis, si licet Sabbatho curare? At illi tacuerunt. At Dominus praua malignantium cōsilia & odia, despiciens, apprehensum manu sua hydropicū, subita sanitate donauit. Quis in re immensa Christi Domini misericordia apparet, qui sepe etiam non rogatus, misericordiam miseris impendebat. Sic enim hydropicū hunc, nihil rogantem, nihilque petentem, sanauit. Hydropicus, qui semper solet siti re, avaro diuiti cōdicio laborat. Proponit medico morbum tuum, & ipse tui miseris. Desideriū pauperum exaudiuit Dominus. Ad Pharisæos videlicet volentes, an in Sabbatho curaret (quod apud illos immane sacrilegium erat) ut ipsum in odium atque inuidiam, aculeis Sabbathi violatorem, vocarent. Inuidia tot dolorum Sebastianus martyr sagittis undique confossus. ceterum si cui hoc est, dolorum aculeos deprehenderet: omnes enim aliorum lachrymarum, ubi nil lachrymabile cernit. Quis autem verbis inuidia diaboli mors introiit in orbem terrarum: imitatur autem illum, qui sunt ex parte illius. Hæc igitur inuidie pestis, Phari

Psalm. 22.

Psalm. 56.

Misericordia
infinita.

Dominus
ultro beneficia
cit.

Psalm. 132.

Simile.
Sebastiani
figura.

Sapient. 3.

Pharisæi
Christum
odervant.

Magnani-
mitatis ex-
emplum.

Sapientia
vincit mali-
tiam.

Pharisæorum
superstitio.

Bernardus.

Pharisæos impulit, ut Dominum Salvatore[m] tor modis in-
terarentur, quod gloriam suam, illius gloria, hoc est, clarissimis
virtutum exemplis singulari doctrina, & admirandis operibus
obscurari viderent. Vbiq[ue] querebant an[im]am aculeandi. Ad
quæstionem Domini impudentes nebulones tacent, ut silentio
suo curandi occasionem illi præberent. Sed, o fraudulentum do-
losum quæ conuiuium! Iudas osculo, & pacis signo Domini-
prodidit: isti autem eundem ad conuiuium vocantes, lethale vi-
rus animo inclusum gestabant. At mirissimus Agnus luporum
insidias dissimulabat, ipse tamen benignitatis suæ opera æque
ostendit. Hic magnanimitatis nobis præbet exemplum, quod rectum
hominum iudicia contemnamus: neque ab eo, quod rectum
est, oblatrantium hominum causa deducamus. A misera Pha-
risæiute nos hodie Saluator exemplo suo reuocat, cum Pha-
risæorum offensionem contemnens, apprehensum hydropicum
in eorum oculis & ad spectu sanauit. Vbi ergo Dominus hydropi-
cum curasset, Pharisæorum etiam, qui grauiori superstitionis
& cæcitat[is] morbo laborabant, his verbis sanare aggressus est.
Cuius, inquit, vestrum asinus, aut bos in puteum cadit, & non extrahet
illum continuò? &c. Quid enim respondere possent, si boi qui-
dem periclitanti succurrendum esse in die Sabbathi dicerent,
homini verò ægrotanti negarent: cum non homo propter bo-
uem, sed boves, & oues, & pecora campi hominis gratia con-
stituta sint? En, Auditores, quomodo sapientia vincit malitiam.
serpens Moyse Magorum deuorauit serpentes. Ipsi credebant
dolis suis atque consiliis Dominum illaqueandum: qui tamen
dolis suis irretit, de ignorantia, inhumanitatis, & superstitionis
crimine conuicti sunt. Hic Pharisæorum cæcitas & auaritia
apertè declaratur: qui nefas esse putabant, hominem in Sabba-
tho curare, cum iustum esse crederent periclitanti boni succur-
rere. Mira sanè iudiciorum perversitas. Cum enim cõstet chari-
tatis legem à Domino non ad brutorum animantium, sed ad
hominum salutem latã esse, isti adeo præposterò iudicio erant,
ut eam erga pecudes, non autem erga homines, seruandam esse
decernerent: quandoquidem periclitantes boves in Sabbatho
curandos, homines negligendos esse iudicabant. Quo quid de-
mentius, quid magis præposterum, quid ab omni humanitate
magis alienum esse poterat? Quid verò, Auditores, si huiusmo-
di cæcitas in nostris quoque moribus deprehendatur? Quam
multi enim sunt, qui maiorem iustitiorum suorum, quam ani-
marum seruorum suorum curam habent! Qua de re sic D. Ber-
nardus, Aegrotat, inquit, equus, & queritur remedium: periclitatur

Indices qui
accusandi.

Sacerdotes
accusandi.

Galat. 6.

Dominicum
dies, ut cele-
brandus.

Abusus die-
rum festo-
rum.

Anni 5.

Esai. 9.
Hydropicis
morbus.

tur subditus, & dissimulatur. Cadit asinus, & est qui subleuet: pe-
rit anima, & non est qui recogitet. Hic quoque indices, qui suis
indulgent affectibus, accusandi sunt. Sic etiam nonnulli Sacer-
dotes se beneficiis onerare, & quæ multorum alimenta esse debe-
rent, sibi ipsis sumere audeant. Nunquam igitur his, qui hac
animi agitudine laborant, ficta ratio deerit, qua seip[s]os deci-
dicem, quæ errorem suum tueatur. Verum nemo apud æquum
fendete arbitreretur. Nolite, inquit ille, errare, Deus non irridetur.
Hic locus admonere deberet, ut de festorum sanctificatione di-
camus. Scitis autem Sabbathi obseruationem in Dominicum
diem translata[m] esse: in qua etiam seruilia opera prohibentur.
Quorsum hoc? Certè ut hoc ipso die à seruilibus operibus fe-
ratis, animæ nostræ saluti vacemus, & contractas cæteris die-
bus peccatorum sordes hoc die expiarem[us]; & qui cæteris die-
bus terrena tractauimus, hoc die celestia tractemus; & qui
curis & laboribus negotiorum distenti, animæ curam neglexi-
mus, hoc die eius curâ ageremus. Hoc igitur consilio dies festi
distina & humana auctoritate sanciti & consecrati sunt. Quis
autem hoc in loco iustis lachrymis innumerabiliū hominū abu-
sum deslere queat? Hic alij otiantur, alij indulgent poculis, ac
cibariis, alij Veneri, alij in tēplis sub sacro fabulis secularibus.
O gentem peruersam! o animos tenebris & densissima cæcitate
oppressos! Eo festorum sanctificatio deducta est apud plurimos,
ut omnis vitæ intemperantia atque licetia ad hunc præcipuè diem
releueretur. Quod ad præterita crimina expianda institutum est,
nouis criminibus cumulandis seruit: quod ad animarum salu-
tem sancitum fuit, in carnis voluptatem vertimus: ac postremo,
quæ dies consecrata Deo erat, diabolo & satellitibus eius mili-
tantes dictum speramus, nisi quod olim iam dixit: Odi &
vestrorum? Apud Esaiam, Sabbathum, inquit, Neomeniam, &
diligentes alias non feram, &c. Quid his quæso verbis formi-
dabile? Iam vide quis sit spiritualis hydropicis morbus, ut sunt
omnia vitia, præsertim carnis, quibus maxima humani gene-
ris pars infecta est: ideo quæ qui hos vicinæ mortis aculeos eua-
dare capit, assiduus precibus ab hac peste se à Domino liberari
iussi laborabant, adhibita ratione, sanare aggressus est, aliud
multo grauius ambitionis malum, quo ad mortem vsque ægro-
tabant,

575

humana agnouit, vt hac ratione sese intra mensuram suam contineret. Hanc igitur nos hodie Dominus verè Christianam Philosophiam in proposita parabola docet, vt humilitatem, & humilitatis officia & loca in omni vita sectemur, & sublimiosequi desideramus. Quia omnis, inquit, qui se exaltat, humiliabitur, & qui se humiliat, exaltabitur. Qua sententia, quid Dominus hac proposita parabola docere voluerit, apertissime declarauit. Hæc igitur sententiam, Auditores, quæ superbiæ deestimationem, & humilitatis commendationem continet, amplectamur. Amen, inquit Dominus, dico vobis, nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorum. Christus, virtus omnium virtutum, præcipue humilitatis, exemplar est. Hec diff. Hanc D. Bernardus breuiter definit, his verbis: Humilitas est virtus, qua homo verissima sui cognitione sibi ipsi vilescit. Sicut faber ferrarius ferrum in fornace primum molliat: quod abi fecerit, in quamuis illud formam sine vilo negotio fingit ac refingit, quod in frigido ferro nullo modo facere posset: ita humilitatis virtus animum sic molliat, & tractabilem facit, vt à superbis cuiuslibet aliarum virtutum formâ recipere possit: quod quædam mentibus alienissimum est, quas frangere potius, quam ad virtutem flectere possis. Humilis est obediens, superbus silius belial, id est, absque iugo. Humilis est mansuetus, leparius: superbus contumeliarius impatientissimus. Humilis est ad paupertatē Euāgelicam promptus, cum superbus abhorret. Humilis ad orationis studium est propensus. Oculi mei semper ad Dominum magna potentia Dei solius, & ab humilibus honoratur. Humilis animus memor est diuinorum beneficiorum. Vbi humilitas, ibi & sapientia. Tabula, in qua imago potest sic igitur qui se pauperem arbitratur, sola quæ diuinitate opè nititur, facili sapientiam ab aliis discere & conserpere potest: quod superbis minimè contingit, qui seipsos tantum hanc addam, quod ea fidsissima virtutum omnium cunabulis sit maximè necessaria. Vnde beatissima Virgo, vt supra omnes creaturas perfectissima, ita supra omnes erat humiliissima. Quis adeo ferreus erit, qui non in eius amore exardeat, quæ vna tantam secum bonorum omnium segetem adferat?

Gloria vera
ut quæreda.

Matth. 19.

Humilitatis
definitio.

Simile.

Humilitatis
commendatio.

I.
II.
III.
III.
V.
Eccles. 5.

Simile.

Humilitas
cristos vir. 11
1111.

Quia

Humilitas
custos vir. 34
1477.

Sabbathum spirituale. Quia superius de Sabbathi sanctificatione mentionem fecimus, ut exordio finis respondeat, non nihil hic huic materiam addere placuit. Quisquis veteris Testamenti volumina paulo diligentius euoluerit, non satis mirari poterit, quanta cura Dominus Sabbathi religionem commendauerit. Memento, inquit, ut diem Sabbathi sanctifices, &c. Videte, alibi praecepit, ut Sabbathum meum custodiatis: quia signum est inter me & vos. Hoc est, hoc publico signo volo, ut ab omnibus nationibus religionis meae cultores, ceterisque hominibus dissimiles agnoscamini. Iam vero quid Sabbathum pie colentibus promiserit, per le-
Exod. 20. remiam declarauit, cum dixit: Custodite animas vestras, & no-
Exod. 31. lite portare pondera in die Sabbathi, &c. Tanta reuerentia hie dies à religiosis quibusdam Iudaeis quondam obseruatur, ut ne arma quidem, quibus se ab inuasoribus tuerentur, quam Sabbathum violare mallent. At illud otium non admodum Deus respicit: ille vult mentis in Deum, salutis & vitae nostrae auctorem, eleuationem, quam orationis nomine significamus, quam animum requirit vacante, liberum, tranquillum, & ab omni-
Ierem. 17. bus non modò curis, sed etiam externis occupationibus expe-
1. Mach. 2. ditum. Orationis autem nomine duo singularia eius officia comprehendimus: videlicet petitionem, & gratiarum actionem, quorum alterum futurum tempus, alterum praeteritum spectat, & alterum ab infirmitatis & miseriae nostrae consideratione. Infirmitatis enim nostrae cognitio nos ad diuinam opem assidue flagitandam impellit: beneficiorum autem diuinorum recordatio ad diuinas laudes & gratiarum actionem inuitat. Ut enim diuinae opes ingratas elabuntur & excidunt: ita grati atque memoriae, eas facillimè cōseruant, maioraque in dies & ampliora virtutis ornamenta cōsequuntur. Ne paulatim nos Dei obliuio caperet, & negligentia religionis omnibus simul bonis euerteret, commodum fuit, septimo quoque die institui, utque nouari numinis memoriam, Dei summi benignitatem, illius mentione crebrius repetita, vehementius animis inculparet. Admonuit, ut parenti & conditori rerum omnium gratias ageremus, illumque ob tam admirandam fabricam assidua praedicatione celebraremus. Iustissimum enim est, ut qui semper in conferuandis nobis occupatus est, semper à nobis debitis laudibus, & continua gratiarum actione praedicetur. Ad hoc autem nos Ecclesia in quotidiano sacrificio, voce sacerdotis, horrat, cum ait: Gratias agamus Domino Deo nostro: cui populus re-

Ecclesia cuius nos ad-moneat.

sponder: Dignum & iustum est: Verè dignum & iustum est, æquum & salutare, nos tibi semper & vbique gratias agere, &c. Quid enim iustius, quàm ut semper illum cogitemus, qui semper nobis adest, semper vitam inspirat? Ipse enim, ex quo munificens orandis, nunquam ab hominibus iuuandis, variisque be-
Psal. 35. pus est, quod ab eius laudibus vacare debeat, à quo tam multis modis vita nostra iuuatur? Dicamus cum Dauid: Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo. Nos, ut similes esse videamur mente captis hominibus, qui in xenodochiis communi Reipub. stipendio sustentantur: qui tamen, neque benefactoribus gratias agunt, hoc beneficium non agnoscunt, neque illis exhibentur, sine vlla grati animi significatione, vruntur. Hos igitur atque adeò pecudes ipsas imitari videntur, qui diuinis beneficiis fruuntur, adeò stupidi & amentes sunt, ut nunquam mentem in Deum attollant, neque vlla tantorum donorum recordatione tangantur. Hæc fabrica mundi, qua nihil neque maius, neque melius, neque pulchrius, neque perfectius nobis in vita vsuare possumus, hæc, inquam, in hominis gratiam edita est. Quæ res vel ex eo patet, quod omnia quæ in hoc præclaro mundo edita sunt, homini deferuntur. Si ergo tam quælo, hominem, cui tam insigne palatium apparuit, in cuius rei gratiam condidit? num ut in eo luderet? ut oraretur? ut in charitatum ludo consumeret? Summum illud numen non condidit tam præclarum opus in harum rerum vilissimarum gratiam. In quem ergo finem hominem procreauit? Certè ut beneficium suum optimum laudaret, diligeret, & pro tantis beneficiis gratias ageret. Vult ut creata omnia illi, ipse verò vniuersi seruiret. Orandus Dominus est, ut ipse nobis sensum mentem donet, ut illum toto pectore diligamus, illi beneficiis gratias agamus, semper illius mandatis obtemperemus. Hoc enim affectu, his studiis, & illius gratiam in presenti vita, & gloria consortium in futura, percipere mere-

Simile.

LECTIO sancti Euangelij, Auditores, charissimi
nobis maximè commendat: de qua potissimum
sermo nobis hodie instituendus est. Cuiusmodi au-
tem auditores celestis hæc doctrina requirat, E-

Augustinus
super Ioan.

Amoris di-
mini vides.
Cant. 1.

Quamobrem cū sponsa nos hodie orare debeat in
ut nos introducat in cellam vinariam, & charitatis penetra-
ordinet & accendat: vt recondita mysteria charitatis penetra-
possimus. Exeirat verò attentionem nostram dicendi fit: *Et*
Cum enim de dilectione Dei sermo nobis habendus sit: *Et*
suffragetur ei, vt ad ad huiusmodi diuini numinis cultu &

Bernardus. quinquam erit vique adeo ab omni religione abhorrens, qui non libenter huic sermone placeat. Vt enim D. Bernardus ait: Sermo de diligendo & sapit dulcius, & tractatur suauius, & auditur vilius. Sed non quam rem ipsam aggrediari, lectio sancti Evangelij, quae non huius argumenti materiam ministrat, breuiter recitanda quam sanctus Euangelista Matthaeus narrat his verbis: *Philis- tinae* audientes quod Iesus silentium imposuisset Sadduceis, conuenierunt eum, & interrogauit eum vnus ex eis, &c.

Hebr. 4.

AVE MARIA.

RECTE Apostolus inquit: Non habemus Pontificem non possit compati infirmitatibus nostris, sed tentati per omnia pro similitudine absque peccato. Quod autem per omnia tentatum fuisse Dominum ait, non uno tantum, sed variis re-
tationum modis eum fuisse agitatam, designare voluit. Si enim diligentius vitam Domini Salvatoris à capite ad cal-

laboribus vite Domini exagitata, quàm multis modis leni-
entem Prophetam dicere potuit: Pauper sum ego, & in laboribus
viventium mea. Insurgit hic quaestio: Christus Iesus virtutum
exemplar, qui dicere potuit: Quis ex vobis ar-

peccate. Constat autem, eam esse virtutis digna-
tam, et apud improbos quoque in pretio habeatur: qui ergo fieri
domini virtus & bonitas Pharisaei adeo iniusta fuerit: Quia
qui fieri potest, ut rationalis creatura, id quod rationi maxi-
me consonum est, rationis creatura, id quod rationi maxi-

namque virtus est, sed qua illis aliquod nocumentum infert. Quod
autem nocumentum virtus improbis inferre possit: Hoc ni-

magis et magis conspicuam reddit. Nihil, inquit recte
Angustinus, ita condemnat vitam malorum, quam vita bo-
norum, inquit Saluator, qui male agit, odit lucē: & non
odit lucem, vt non arguantur opera eius. Quae enim flagi-
tiosa rebus obducta erant, virtutis & doctrinae luce combuste
conspiciuntur.

namque hic. Hoc autem odium non est recens & nouum,
sed iam a prima mundi origine cœptum. Cur enim Cain
fratrem ita deleuit, vt innocentem trucidaret, nisi quia, vt
homines ait, opera eius mala erant, fratris autem iustus? Hic non
deleuit hominem, sed maximam generis humani partem hoc
deliquit. Quod quidem eduxit ad illam.

1. Ioan-3.

*Psal. 118.
Hominum
quorundam
focordia.*

*Adam ex
filio mul-
tatur.*

Deut. 32.

*1. Cor. 16.
Augusti-
nus.*

*A Deo om-
nia habe-
mus.*

nera prius perpeti, quam fidem semel Deo datam fallere, ma-
luerunt. Videtis, Auditores, qualem Dominus à nobis dilectio-
nem postulet, qua videlicet nulla maior ab humana natura ne-
que exigi, neque præstari potest. Hinc sequitur, quod infirma
bonitas infinito quoque amore diligi mereatur. Propheta illud
merito expèderemus: In corde meo abscondi eloquia tua, ut non
peccem tibi. Si tam arctè Deū diligere iubemur, quid meminerunt
his dicendum erit, qui vix vnquā huius tantæ rei oblici, more pe-
qui vix oculos in cælum tollūt: qui Dei, sui que oblici, more pe-
cudum vitam degunt? Ad charitatis legem pertinet, & Deū lu-
pra omnia diligere, & lethale peccatū, quod illi aduersatur, quan-
pra omnia diligere, quando his duabus legibus vidimus, quan-
tum Deū supra omnia diligendus sit, & quantopere peccatum
sit detestandū. Nōne illa Dei sententia aduersus primi paren-
tis peccatum iusta fuit, qua nō modò is, sed tota eius posteritas
ad finera vsq; mundi perpetuo exilio & morte dānata fuit? Illis
legibus immensam Dei bonitatē, summāq; peccati malitiam
ac deformitatem vtrumque intelligere licuit: quorum altero ad
dilectionē Dei, altero ad peccati odiū, quod eius dilectioni ad-
uersatur, excitamur. Nunc Dei bonitate hac ratione perspecta
eius erga nos beneficentiā expèdere incipiamus. Primū igi-
tur homo diuina beneficia, tum communia, quæ in vniuersum
genus hominum collata sunt; tū priuata, quæ singulis quique
a Deo percepit, sibi ante oculos ponat, vt in liberalissimi bene-
factoris amorē exardescat. Generatio praua, inquit ille, atq; per-
uersa, hæc cine reddis Domino, popule stulte & insipiens! Nō
ne ipse est Pater tuus, qui possedit, & fecit, & creauit te? Hoc re-
quiritur, vt illi, qui est Pater noster, tota vita nostra militare de-
beamus, à quo omnes & singuli semel conditi sumus, & ab illo
conseruamur. Dies me & vita deficeret, si causas omnes diligen-
di Deum persequi vellem. Nulla diligendi ratio est, quæ non
acres nobis ad eum diligendū stimulos addat. Si quis (minatur
Paulus) non amat Dominum Iesum, sit anathema, maranatha.
Quod si ita est, quid superest, nisi vt cū D. Augustino dicamus:
Quis ego sum Domine, vt te à me amari inbeas; & nisi id fece-
ro, mineris mihi ingentes misérias? Paruāne est hæc ipsa mile-
ria, si non amē te? Hac igitur ratione, vtrumque intelligere lice-
bit, quid auctori nostro debeamus. Carteris enim hominibus
singula, illi autem omnia debemus, quandoquidē omnia ab illo
accipimus. His argumētis intelligere licet, quid de his censēn-
dum sit, quorū mentes in tantū auctoris, conditoris, & seruatoris
amorē algent. Quid enim de eo homine iudicaretis, qui nullo

propius amore erga patres suos, aut filios afficeretur? Hūc cer-
te non hominem naturæ nostræ participem, sed humanitatis &
communis sensus expertē, nec tam hominē, quā humanæ na-
turæ potentū iudicaretis. Omnes qui pecuniam, qui honores,
qui delicias, qui voluptates, qui denique cupiditates suas Deo
præferūt, hi planē horrida monstra ac prodigia sunt. In quem
enim magis ignis ille desæuiet, quā in hos diuinæ maiestatis
violatores & contēptores? Nec iste tāti, sed & creaturæ omnes,
anq; adeo totus ipse orbis cū Deo pugnabit aduersus infensatos.
Quid verò magis contra cōmunem humani sensus & rationis
iudiciū errat, quā vilissimā creaturā, nobilissimo creatori at-
que patrī præferre? Quod quidē passim faciūt, quicūq; lethā-
le peccatū, quod cū diuina lege, & amicitia pugnat, admittere
aut verentur. Deus in corpore subdito peccato, licet sit Dauid
aut Petrus, nullo modo habitat, sed illud Deum ab anima pellit.

Sapient. 5.

Sapient. 1.

EXPLICATIO THEMATIS.

DILIGES Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, &c. Quod
mandatum charitatem primo loco ponit, sine qua cetera mor-
ta & informia, nulliusq; meriti sunt. Hæc igitur vir pius ante
omnia colere, hanc virtutibus cunctis præferre, ad hanc, quæ
iustitiam debet. Hinc Moyses, Et nunc, ait, o Israël, quid Dominus
Deus tuus petit à te, nisi vt diligas Dominum Deum tuum, &
omnes in præceptis eius? Charitati autem coniuncta est diui-
ni mandatorū obedientia, dicente Domino: Si quis diligit
me, & seruat ea, ille est, qui diligit me. Quisquis enim alienius
amorem aestuat, vchemētē etiam illi placere, inseruire, & volun-
tati eius obsequi desiderat. Cū verò voluntas Dei sit, sanctifi-
cat, vt qui Deum maximè diligit, summo studio mandatis eius
obediāt. Hæc itaq; duo sunt, quæ miro modo inter se connexa,
Ecclesiast. Christianæ Philosophiæ summam cōtinent. Quam rem
Ecclesiast. expressit, cū ait: Filij sapientiæ, Ecclesiā iustorum,
iustorum, dilectionem & obedientiam. Ecclesiast. ergo nationem
tam omnem, studiumque iustorum in Dei amore & obedientia
suis esse. Quo studio auarus pecuniæ, ambitiosus honori lem-
petare, nullaq; in te præcepta eius vel leuiter violatē cōtendūt.

*Obedientia
seruanda.*

In hoc opes suas, in hoc felicitatem suam positam habent, ceteris omnibus valere iussis. Cum verò obedientiam audis, non solum mandatorum Decalogi obedientiam intelligas, sed etiam integram subiectionem, qua se mens nostra perfectissimè Deo subdit, non modò ad parendum, sed etiam ad sustinendum, quidquid ille molestiarum & incommodorum nos ferre voluerit. Hoc enim vel maximè charitatis proprium est. Idem velle, idemque nolle, ea demum firma amicitia est. Dicat cum Propheta: Paratum cor meum Deus, paratum cor meum: hoc est, paratum ad obediendum, sustinendum. Verè pij ac sancti se Deo prorsus resignant, ut hoc est, quicquid iuris in se habent, diuinæ voluntati tradunt, ut ipsa de eis siue in tempore, siue in æternitate, pro beneplacito suo quicquid voluerit, agat. Hæc nostræ voluntatis submissio, siue traditio, Christianæ perfectionis & fundamentum & columen est. Quid enim maius aliud à creatura creator exigere, opidiusque maius creatura ipsa conditori suo offerre, quam se ipsam hoc modo potest: Hæc virtus duobus comitibus veluti pedibus fulcitur. Prior est, propriæ voluntatis abnegatio. Propria voluntas, quæ diuinæ est contraria, est abneganda. Sicut enim nemo potest frugiferæ arboris ramum siue sterem inferre, nisi siue sterem prius absceadat: ita nemo poterit se totum diuinæ voluntati subiacere, nisi propriam voluntatem tanquam infrugiferæ arboris ramum absceiderit. Itaque danda nobis opera est, ne voluntas nostra vehementer alicui rei per amorem alligata sit. In genere solo equo illud præcipue laudatur, quod frænis obtemperet, facileque ad regentis notum se in gyros flectat: eadem quoque in ipso iusto laus & commendatio est, ut sese diuino Spiritui subiacenti, accommodet: sicut sacra illa Ezechielis animalia facere perhibentur, de quibus scriptum est: Vbi erat impetus spiritus, illuc gradiebantur, nec reuertebantur, cum incederent.

Huic alia necessariò iungenda est, id est, firmissima communitas, qua illum omnes pios paterno sinu & providentia complecti, firmissimè credimus. Quia enim hæc vita innumere propemodum casibus & ærumnis subiecta est, quæ nos à virtutis & constantiæ gradu depellere possunt. Hæc est enim malorum remedium fiducia & spes in Deum est. Hæc est enim velut sacra anchora, ad quam cõfugere debemus, quoniam in turbido huius vitæ pelago, variis calamitatibus fluctibus tactatim offendunt & reunt; & alii si franguntur & intereunt. Ut igitur sine fide vita nostra excauita sine spe tristis, misera, soluta, & in finitum casibus & ruinis obnoxia est. Fides autem

Salustius.
Psal. 56.

Creator
quid exi-
gat.

Simile.

Voluntas
propria ab-
neganda.

Laus iusti
viri.
Ezech. i.

Spes est si-
ra ancho-
ra.

huius virtutis erit fundamentum. Qui enim fide præditi sunt, sciunt illud Apostoli, nepe omnia eis cooperari in bonum, hoc est, omnia siue aduersa, siue secunda, ad salutem eorum à Deo destinari. Sciunt illum omnes electorum capillos numeratos habere: qui Angelis suis præcepit, ut eos in manibus gestent, ne pedibus ad lapides offendant. Iacta, inquit Propheta, cogitarum tuum in Domino, & ipse te enutriet. Omnem sollicitudinem vestram proficientes in eum, quoniam ipsi cura est de vobis. Quid igitur amplius homo desideras? quid tot propositis fidei ussori- bus non speres? Si Dominus pro te sollicitus est, si quæ tua sunt, adeo studiosè curat: si dum tu dormis, ille pro te vigilat: sicut scriptum est: Non dormitabit, neque dormiet, qui custodit Israël; quid iam superest, nisi ut tu cum eodem Propheta securus dormiam. Ecce, Auditores, duo velut fulera huic sanctæ dilectioni & obedientiæ neceçaria, nempe sui abnegatio, & firma in periculis & laboribus in Deum spes atque fiducia. Obedientia nihil respicit salutaris doctrine: hæc enim ubi adest, ieiunia obseruat, precibus instat assiduus. Hæc eo fine adducta sunt, ut diuinum ordinem Dominus exponere cœpit, cum ait: Hoc est mandatum & primum mandatum, secundum autem, &c. Nemo igitur considerat in minoribus operibus, ut ieiuniis, in frequentatione superius sacramentorum: illa quidem non omittenda, ista autem multò minùs. Tu qui in aliqua tempestate, paupertate, fame, desiderio, vbi quæso est illa tua obedientia? vbi spes illa, quæ con- stantem fidem Deum plusquam paternam curam illorum gerere, quæ se illi subdiderunt, & quicquid eis eueniat, eius consilio & providentia ad eorum salutem destinari? Vbi est illa propria abnegatio? Quamdiu ergo propria in nobis voluntas ius suum retinet, de profectu charitatis nostræ semper trepidi atque soliti esse debemus. Scire hic convenit, duplicem Dei amorem à Theologis describi: alterum naturalem, qui videlicet à natura ex Platone, aliorumque insignium Philosophorum existit: de quo Salomon dixisse videtur: Est via quæ videtur homini recta, & nouissima eius ducunt ad mortem. Alterum verò supernaturalem, qui ab humana voluntate Spiritus sancti impulsu excitatur, qualis omnium Sanctorum existit. Hic amor tollit labores & iniurias. Scire oportet, charitatem vnicum esse habitum à Spiritu sancto mētibus nostris infusum, qui nos non

Rom. 8.

Matth. 10.

Psal. 90.

1. Petr. 5.
Cura Deo
commendan-
da omnis.

Psal. 120.

Ordo man-
datorum Dei
quis.

Amor Dei
duplex.

Prover. 15.

Luc. 10.
Pauperes
Christi vi-
carij.
Ps. 135.

solum ad Dei, sed etiam ad hominum dilectionem excitat & inclinat. Hi vicarios Christi, id est, pauperes & egenos, sicut Martha Christum ipsum, hospitio suscipiunt, & tertena sua bona illis communicant. Hi nobis à Deo ipso commendati sunt: de his ait Vates, secundum versionem quorundam: Erga sanctos qui sunt in terra eius, & præclaros, omnis voluntas mea est. Vir hic diuinus, quod erga ipsum Deum (quem supra omnia diligebat) exsequi non poterat, erga seruos eius, atque adeo etiam omnes homines exercebat. Dæmon & impij odium suum ad perniciem hominum vertunt: ita contra pij suum erga Deum ad perniciem hominum referunt. Hoc igi- amore ad eorum salutem & obsequium referunt. Hoc igitur indicio quisque vestrum, Auditores, de sua in Deum charitate (ut antè diximus) coniecturam facere poterit, si se videlicet officiosum erga homines deprehendat. Ait Ioannes: Si quis diligerit, quia diligo Deum, & fratrem suum odit, &c. Si enim fratrem suum, quem videt, non diligit; Deum, quem non videt, quomodo potest diligere? Sit vobis frater terrenus Deus; prosequimini eum beneficiis, & conciliabitis vobis celestem & æternum Deum, qui est pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, quiq; vobis dicturus est: Venite benedicti Patris mei, &c. Quod nobis supernus hic iudex concedere dignetur, qui est benedictus in secula seculorum. Amen.

1. Ioan. 4.

Matth. 25.

DOMINICA XVIII. POST PENTECOSTEN, CONCIO: IN QVA EVANGELICA lectio explanatur: deinde cuiusmodi fides ad salutem necessaria sit, exponitur.

THEMA. *Videns Iesus fidem illorū, dixit paralytico: Confide fili, remittuntur tibi peccata tua.* Matth. 9.

ICUT Sol hic oculis nostris obiectus, nullo tempore quiescit, sed incessabili motu terras & maria lustrat, lucis suæ radios ubique diffundens, & calore suo inferiora huius mundi corpora nutriens, & procreans: ita Sol iustitiæ Christus Dominus, qui huic mundo exortus est, ubi primum se hominibus manifestare coepit, nullo tempore quieuit: quia nunquam desinit mortales cunctos variis beneficiis afficere, carcerum mentes

doctrinæ suæ radiis illuminans, & argentia hominum peccatorum suæ igne incendens. Hinc Petrus Apostolus, Qui petra fuit, inquit, beneficiendo, & sanando omnes oppressos à diabolo: quoniam virtus Dei erat cum illo. Ideoque nunquam intra vnus vrbis moenia latere voluit, sed ut verus Sol iustitiæ, omnes terrarum oras longè lateq; lustrabat, non castella, non vicinas non Iudeos, non Tyrios, non Sidonios, non Gerasenos à beneficiorum suorum communione repellens; modò hos, modò illos innitens, omnibusque salutis, vitæ, atque doctrinæ beneficiis impariēns. Et quidem paulò ante sacræ huius diei lectionis historiā in terrā Gerasenorum cōmeauerat, in qua hominē terribiliter à variis dæmonibus oppressum liberauit. Hic iteque eius lenitate cernere est: dæmonibus permittit in porcos oblectantur, nisi scortatores, & impudicos significant? Hi libidinum suarum cœno immeriti, in eo solo delectantur, nihilque aliud neque cogitant, neque loquuntur. Geraseni ferunt dānum designant, rogant Dominum exire è finibus eorum. Hi perditos nam salutem planè negligant. Mox ab ea regione digressus, & ne curatio repetens, paralyticū (cuius in sacra huius diei lectionis historia simplicibus verbis ab Euangelista descripta, nō simplicem, Quam ut in lucem proferre possimus, celestem opem, dāniissimæ Virginis interuentu, suppliciter imploremus.

Act. 10.

Christus vnus Sol iustitiæ.

Scortatores porcos similes.

Geraseni quos designat.

A V E M A R I A.

Vbi Dominus Gerasenorum (qui illum non cupiebant) civitatem reliquisset, conscensa nautica, transfretaui, & venit in insulam illam. Constat autem hanc paralytici curationem in maxime celebris erat) editam fuisse. Dicitur civitas Domini, in qua diutius habitaret. Dominus nihil habuit proprium: naret, habuit. Venit in hanc urbem, & dimulgatū eō venisse. Vt domus, imò ea quoque loca, quæ erant finitima ianua. Hic Dominus propter improbitatem irruentium nihil offensus, doctrinam & curationem exercuit, quorum alterum ad spiritualia, alterum ad corporea misericordiarum opera pertinet. Hoc enim Lucas

Capharnaū civitas Christi.

Luc. 9.

Lucas. Lucas designauit, cum dixit: Et virtus Domini erat ad sanandum eos, hoc est, virtutem suam exerebat ad salutem ægris cõferendam. Et ecce, inquit Euangelista, efferebant ei paralyticum iacentem in lecto. Videns, &c. Liqueat quanta sit vis huius morbi, qui hominem membrorum omnium motu priuat; omnem salutis spem ægroto adimit, cum morbus sit humana natura immedicabilis: Vbi corpus nostrum infirmum est, ac multis morbis obnoxium. Vbi sunt illi, qui tam fragilis vitæ fundamēto nixi, tot extruunt turres, tam longam sibi pollicentur ætatem, tam multa in tam breui & momentanea vitæ vsuram conferunt, & in tam largis spatia spes suas proferunt, quas vel exiguus aër deludere, & qui profcindere potest? Hoc enim contigit infano illi diuiti, qui de suis magnis opibus gloriabatur. Sed ad historiam redeamus. Vide quid portitores fecerint, vt paralyticum ante Iesum ire possent. Omnia impedimēta amor superauit. O si tanto studio animæ suæ salutem homines, quanto corporis quærent, dio animæ suæ salutem homines, quanto corporis quærent?

Lucas. Quid enim non faciunt, vt corporis salutem prospiciant? Quæ igitur infania est, cum morituri corporis gratia tam multa facias, nihil propter immortalem animam parit? Quanta quidem ter vitæ quædam parrem nobilitatis distantia est? Altera quidem cæli, altera terræ portio est: altera mortalis, altera immortalis. Altera nobis cum brutis, altera cum Angelis communis est. Cur igitur nobilissima nostri parte neglecta, tãto studio vili simam curamus? Si domus tua, & stabulum ex æquo simul periclitantur, vtri potius succurrendum putares, domui, an stabulo? An non extremæ dementiæ esset, rebus pretiosis relictis, viliissimis non extremæ dementiæ esset, rebus pretiosis relictis, viliissimis non succurrendum putares, domui, an stabulo? An non extremæ dementiæ esset, rebus pretiosis relictis, viliissimis non succurrendum putares, domui, an stabulo?

Simile. Cur igitur nobilissima nostri parte neglecta, tãto studio vili simam curamus? Si domus tua, & stabulum ex æquo simul periclitantur, vtri potius succurrendum putares, domui, an stabulo? An non extremæ dementiæ esset, rebus pretiosis relictis, viliissimis non succurrendum putares, domui, an stabulo? An non extremæ dementiæ esset, rebus pretiosis relictis, viliissimis non succurrendum putares, domui, an stabulo?

Anima nobilitas. Cur igitur nobilissima nostri parte neglecta, tãto studio vili simam curamus? Si domus tua, & stabulum ex æquo simul periclitantur, vtri potius succurrendum putares, domui, an stabulo? An non extremæ dementiæ esset, rebus pretiosis relictis, viliissimis non succurrendum putares, domui, an stabulo?

Matth. 8. Deo & Christo credenda sunt, qualem fidem & dæmones habent, qualem & Centurio; neque qualē illi cæci, de quibus vidit fidem. Secundum fidem vestram fiet vobis, &c. Dominus vidit fidem illorum. magnam enim de Christi potentia simul & bonitate illorum. magnam enim de Christi potentia simul & bonitate illorum. magnam enim de Christi potentia simul & bonitate illorum. magnam enim de Christi potentia simul & bonitate illorum.

tem exhiberent. Sed, vt ad historiam seriem redeamus, Videns Dominus fidem illorum, ait paralytico: Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. Quo in loco immensa Dei bonitas satis apparet, qui frequenter propter aliena merita miseris opitulatur. Magnus Dominus, inquit Ambrosius, qui aliorum merito aliis ignoscit; & cum alios probat, aliis relaxat peccata. Liberalis etiam dandi causas excogitat, inquit quidam. Quo nomine multa posteris Abraham propter eius pietatem & iustitiam donauit, sicut ipse ait: Vradducat Dominus propter Abraham omnia quæ locutus est ad eum. Quæ etiam benignitate erga Davidis posteros Iesus est: vnde ad Ezechiam eius filium, ab Assyriorum Rege obuium seruum meum. Quoties verò sancti Regis huius filii, in iam verò Pauli delinquentibus, propter patris merita pepercit? Non orationi non dubitauit adscribere. Quid verò in Euangelio? Non fides & oratio Cananæ a dæmone obsessam filiam liberat: Non quotidie Ecclesiæ fides in sacramento Baptismi regeneratis infantibus sufficit ad salutem? Si enim tanta Dei iustitia est, vt aliena labes nascentem puerum inficiat: cur non tanta saltem conferat? Vnde facile colligimus, Ecclesiæ vota & preces. Apostolus orationes a fidelibus exigit. Sic tamen his precibus & suffragiis niti debemus, ne nos somno, inertia, atque desidiosa conficiamus; sed in hoc incumbamus, vt aliorum precibus precibus nostras, aliorum studiis studia quoque nostra iungamus. Memore pro Cananæ discipulos Dominum obsecrasset: sed eius tamen oratio plus apud Deum, quàm discipulorum valuit. Aliquod fatuus virginibus euenit, quæ in perpetuo otio vitam confugere, sed falsæ sunt. Quorum multi exemplum secuti sunt, per omnem vitam otium agentes, spem omnem in Ecclesiæ satisfactione in testamenti executionem ponentes. O quam inultum extremo breui penitudine saluabuntur? Sit iam te apus & locus penitentiae. Pius Dominus aliorum meritis aliis benignè facit: nos tamen aliorum meritis, nostra quoque merita iungere debemus: quod ex sacra etiam huius diei lectione colligimus, in qua Dominus non modò portantium, sed paralytici etiam fidem spectauit, quam confirmare voluit, cum dixit: Confide fili, remittuntur tibi peccata tua.

*Merita alie
na nobis pro
sunt.*

Ambrosius.

Matth. 8.

Genes. 18.

4. Reg. 20.

Augustinus.

Pauli cõter-

sio Stephano

debetur.

2. Thes. 3.

Matth. 23.

Amos 4. 1.

torum.

Anima morbus occultus.
remittitur tibi peccata tua. Nec enim peccata, alioquin vel precibus vel meritis, sine eius fide, cui remittuntur, condonari possunt. Possunt quidem alia beneficia, aliorum meritis, improbis etiam hominibus concedi: peccatorum autem remissio, sine eius fide, cui peccata remittuntur, constare non potest. *Confide*, inquit, *filii*, remittuntur tibi peccata tua. Nominat filium, patrem in curatione hac illi se exhibet. Patris autem est, non quid aeger filius capiat, sed quid ei expedit, providere; & id quid prius atque diligentius, quod maius est. Sic igitur celestis Pater occultum languentius, quod maius est. Sic igitur celestis Pater occultum languentius, quod maius est. Sic igitur celestis Pater occultum languentius, quod maius est.

Matth. 6. Dominus, qui primum regnum Dei, deinde cetera quod ad hoc admonuerat, doctrinae suae memor, curat primum quod ad hoc regnum pertinet: deinde corporis necessitati prospicit. In quo quidem ordine seruando, salus & iustitia nostra sita est: quem qui perueniunt in manifestum se praecipitium coniciunt. Quod etiam in loco, quanta sit Seruatoris nostri benignitas, manifeste apparet. Verè enim abundantia pietatis suae, & merita supplicum excedit, & vota. Paralyticus quarebat corporis sanitatem: cum excedit, & vota. Paralyticus quarebat corporis sanitatem: cum excedit, & vota.

Salomoni quid datus.
Dominus autem pro sua benignitate, immortalis animae salutem donauit, quam is non petebat. Quia in te, magna orationis virtus elucet, quae à misericordiarum parente non solum impetrat quod postulat, sed plus interdum quam postulat. Postulauit Salomon sapientiam: Dominus autem & sapientiam, quam petebat, & diuitias, & gloriam, quam non petebat, cumulatisimè praestitit. Postulauit Abraham, ut saltem Isaac filius soboles coram ipso aris: & Isaac filium (vade tam numerosa soboles propaganda erat) illi simul promissit. Manasses peccatorum veniam obtinuit, & post tot crimina ad regni sedem promotos est. Quia etiam liberalitate erga hunc paralyticum vim caritatis videmus. Non solum benignitas, sed prudentia quoque celestis Medici spectanda est. Ad medicum enim pertinet. Causae autem morborum corporis, non raro peccata sunt animarum. Vnde de est illud: Propter iniquitatem corripuisti hominem, & esere fecisti sicut araneam animam eius. Alteri paralytico dixit: Ecce sanus factus es, iam amplius noli peccare, ne deterius tibi aliquid

Peccata causa morborum.
Psalm. 38.
Iuan. 5.

aliquid contingat. Quibus verbis morbum illum ob admissa peccata illi contigisse designauit. Apostolus quoque Corinthios variis morbis, ob neglectam erga sacram Eucharistiam religionem, confictatos esse memorat. Quamuis enim non raro Dominus morbos immittat, non tam ad purgandos, quam ad probandos & perficiendos electos suos (quos in calamitate tanquam aurum in fornace probat) frequenter tamen morbos immittit: ut vel à peccatis purget, vel dormientes homines à lethifero somno excitet. Hoc enim increpationis verbum designate videtur. Cum ergo Dominus peccatorum remissionem paralytico donasset, Scribae & Pharisei, qui tum aderant, dixerunt intra se: *Hic blasphematur.* Quo verbo significare voluerat voluisse cum solius Dei sit, peccata remittere. Legerant enim illud Esaiæ: Ego sum, ego sum ipse, qui deleo iniquitates tuas propter me. Moyses quoque, Miserator, inquit, & misericors & scelerum, atque peccata, nullusque apud te per se innocens est. At Dominus Iesus occultas cordium eorum cogitationes diuina virtute inspiciens, *Et quid*, inquit, *cogitatis mala in cordibus vestris.* Quid est facilius dicere: *Remittuntur tibi peccata tua*, &c. Quod penitus est ac si diceret: Vos me blasphemum iudicatis, quod hoc peccatorum remissione, Dei mihi potestatem vindicem: sed vestrum hinc requiro iudicium, utrum horum minoris sit potestatis, verè ac seriò dicere, *Remittuntur tibi peccata tua*: an dicere, *Surge, & ambula*. Non dubium quin utrumque sit aequalis quid voluerit, solo verbo efficere. Cum ergo videatis, me modo hac tanta potestate uti, ut solo verbi imperio paralyticum hunc subitè sanitati restituam: consequens est, ut qui hoc praedem sit potestatis, possit & peccata condonare, cum utrumque eiusdem sit potestatis. Hoc igitur firmissimo argumento se Dominum remittendi peccata potestatem habere, facile comprobauit. Quae quidem potestas illi non modò, quatenus Deus, sed etiam quatenus homo, conuenit. Et quidem aliter, Christus Dominus tanquam Christi ministri hoc faciunt: Christus autem Dominus auctoritate propria, & passionis suae merito, per quam generatam se habere comprobaret, ait paralytico: *Surge, tolle grabatuum tuum, & ambula*. Vix hæc verba finierat, & mox editum sermonem manifesta praesentaneaue vis consequuta est. Non enim

1. Cor. 11.
Eucharistia indigne sumentes.
Esai. 43.
Exod. 34.
Sacerdotes peccata remittunt.

592 DOMINICA XVIII. POST PENTECOSTEN
enim paralyticus paulatim ægreq; cœpit se mouere, sed ad le-
su vocem statim erexit sese, quasi nullam vnquam sensisset
paralyfin; ac sublato in humeros lecto, per cōsertam hominum
multitudinem egressus est, nouum omnibus spectaculum ex-
hibens. Cumq; negarus fuisset locus aduenienti, datus est ex-
eunti. Sic enim diuina dispensatione vtrumque expediebat, vt
venienti obstitens turba, fidei magnitudinem omnibus faceret
manifestam, & datus per mediam multitudinem exeunti locus,
miraculi spectaculum omnium oculis subiiceret.

TRACTATIO THEMATIS.

VIDENS Iesus fidem illorum, dixit paralytico, &c. Quamuis
de eo fidei genere, cui Dominus, quæ edebat miracula, tribue-
bat, paulò antè dictum sit: nunc de fide, quæ totius Christianæ
vitæ fundamentum est, generatim dicamus. Cernere enim li-
cet, fidelium multos tantam sibi securitatem de sola fide, de quæ
diuinis beneficiis, quæ nobis eadem fides proponit, pollicetur, vt
hac occasione multi in sceleribus suis persistentes, salutē suam
in tuto positam esse arbitrentur. Ad hanc enim veluti factam
anchoram confugiunt, quoties illos periculi sui admonemus. Et
quidem negari non potest, inter clarissima diuinæ benignitatis
munera fidem numerari, Apostolo testante, qui ait: Vobis pro
Christo donatum est, non solum vt in illum credatis, sed etiam
vt pro illo patiamini. Quæ sit autem fidei vis, quæ eiusdem cla-
rissima opera, idē Apostolus in epistola ad Hebræos longa ora-
tione commemorat: cuius certè laudibus vix vlla oratio par esse
queat. Fides enim (vt ceteras eius laudes prætereamus) huma-
næ mentis oculus est, quæ pedes nostros in viam pacis, & sem-
piternæ felicitatis dirigit. Fides velut salutatis quidam medicus
est, sanandis animæ nostræ vulneribus medicamenta præsti-
bens. Fides dux noster est, quæ iter nobis in cælum ostendit.
Fides hominem intra Ecclesiæ sinum, & Euangelij sagem
continet, Christo quæ capiti, quamuis imperfectè, iungit, & di-
uinum semet tenet. Quod quidem quamdiu in homine manet
adhuc ei via patet, qua salutis suæ prospicere valeat. Magnum
sanè Dei donum est, quod nos, pusillum gregem, inter tot ha-
rescon, ac infidelium monstra conseruauerit in fide: cuius si do-
ctum sequi voluerimus, sine vilo errore ad sempiternæ felicitate
portum appellere valebimus. Si felices octo illæ animæ fue-
runt, quæ in Arca Noe, mundo pereunte, seruatae sunt: quanta
nostra felicitas est, qui toto penè terrarum orbe infidelitatis alu-
lutione

Philip. 1.
Fidelis qm.

Hebr. 11.

Catholicam
fidem nosse
necesse magna
Dei donum
est.

Genes. 1.
2. Pet. 3.

CONCIO.
593
lutione submerso, in Arca veri Noe, hoc est, in Ecclesiâ Christi
mauerunt, ab hoc tanto fidei naufragio incolumes conserua-
te donauit: Quas illi dignas gratias agemus, qui nos hoc tanto mu-
nere donauit: qui quæ vt fidem nobis contulit, ita hætenus in-
tegram, incorruptamque inter tot fidei procellas atque naufragia
conseruauit? Sed cum fides tam magnum Dei donum sit,
tantamq; homines ad pietatem & iustitiam iuuare luminis sui
ductu queat: quid, quæso, in causa est, cur tam multi sint, qui
cum veram fidem retineant, adeo perditè viuunt, vt fidem pro-
fiteres Christianorum, mores habeant Ethnicorum? Huius rei
cum multæ sint causæ, non postrema illa est, quod neque fidei
dogmata, quæ profitemur, ad mentem reuocamus, neque quid
& passim, quis eius aduentum in iudicium, quis horrenda ge-
neris supplicia, quæ improbis constituta sunt, sollicitè ac dili-
genter consideraret, & diutius in peccato maneret? Fidei igitur
dogmata hoc modo discussa, acerrimos ad virtutē & pietatem
animos addunt. Vt enim aromata pretiosa, tum maxime odo-
ratissimas partes rediguntur: ita fides tum maxime iuuat, cum
eius dogmata, velut in quodam mentis nostræ mortariolo, soli-
cia indagatione minutatim conterimus & expendimus. Adde
etiam, quod sicut ceteræ virtutes sine charitate mortuæ sunt
ipsa enim & vitam & merendi vim accipiunt) ita etiam fides
ipsa sine charitate, neque spirituales vitam, neque salutatem
Fides, inquit, sine charitate potest esse, sed non prodesse. Cre-
denti, inquit Cyprianus, præmium datur, si quod creditur, &
in sancto in viri iusti anima infundatur, etiam ij, qui sedem
sibi in intellectu fixerunt, ad rectè operandum dati sunt. Quo-
modo fides in hoc fidelibus concessa est, vt iuxta diuinæ legis
prescriptionem, hominum vitam instituere doceat. Ideoque
fides obedientia copulanda est, vt quæ fideliter audimus & cre-
dimus, studiosè & diligenter exsequamur, quo beatitudinis co-
municari possimus. Quam rem nobis illa Pharaonis responsio inquit,
qui populum ab ipso alimenta petentem, ad Ioseph (quem rei
fimentariæ præfecerat) his verbis remisit: Ite ad Ioseph, &
quodcumque dixerit vobis, facite. Ad hunc ergo modum cæle-
stis Rex nos ad verum Ioseph, mundi Saluatorem, mittit: quem
omnium cælestium gratiarum, atque donorum dispensatorem

Ethnicorum
mores qui
suscipiuntur.

Simile.

Augustin.
Fides qua-
tenus proficit.

Fidei ob-
dientia co-
pulanda.

Genes. 41.

Christus ve-
rus Ioseph.

Hebr. 5.

Matth. 11.
Luc. 10.

Sap. 14.

Hebr. 2.

1. Tim. 4.
Fide subla-
ta, quid in
homine.

constituit: sed ea tamē lege, ut non modò illum perfidem addeamus, sed etiam, ut quæ ipse nobis præceperit, exsequamur. Ipse namque factus est omnibus obediētibz sibi causa salutis præcenæ: hoc est, iis qui ita illum audiunt, ut salutaribus eius præceptis obediant. Quanto autem maiora nobis ad bene viuendum adiumenta suppeditat, tanto deteriore eius causam facit, qui tot beneficiis adiutus, nihil in pietatis & iustitiæ curriculum proficit. Quam rem apertè Saluator docuit, cum exprobrans ciuitatibus, in quibus diuini versatus fuerat, ait: Vg tibi Corozaim: Vg tibi Bethsaida: quia si in Tyro & Sidone factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in te, olim in cinere & cilicio penitentiam egissent. Quid deinde? Subdit deinde rem timoris plenissimam: Verumtamen Tyro & Sidoni remissiùs erit in die iudicii, quàm tibi. Et quidem Tyrij & Sidonij colebant idola, quorum cultum vitiorum omnium causam, initium, & finem esse Sapiens ait. Quos tamen Dominus in formidando illo iudicii die leuiùs quàm fideles Capharnaitas (inter quos ipse versatus fuerat) plectendos esse aperta oratione testatur. Cur ita? Quia cum tot isti ad pietatem & iustitiam adiumenta ex Saluatoris doctrina & miraculis percipissent, nihil tamen in fide & iustitia profecerant. Quid nos ad hæc dicemus? Si enim quæ tot fidei argumenta videntes, increduli permanserunt, tam quæ ues perfidiæ suæ pœnas daturi erant: quid nos timere par est, qui fidei lumine instructi, & hæc ipsa credimus, & multo adhuc maiora confitemur? Ante oculos quotidie pro nobis Dominus in altari immolatur, nobisquæ non solùm adorandus, sed etiam sumendus proponitur. Quotidie nobis tot mysteria, tot exempla, tot Sacramenta, tot beneficia, tot aculei, nos ad amorem & spem in Deum excitantes, proponuntur. Oportet, inquit Apostolus, obseruare nos ea quæ audimus, ne forte perefluamus. Si enim qui per Angelos dictus est sermo, &c. Videtis quantam timoris causam nobis præbeat tantorum mysteriorum causam frustra ea nobis omnia proponuntur? Quam excusationis causam in extremo illo examine habere poterimus de impietate nostra? Dæmon semper instigat ad peccandum, ut fidem, si posuerit, in homine cælestis seminis manet, quod illum à sempiterna morte vindicare, & ad pietatis & iustitiæ cultum excitare possit. Qui solam iactant fidem, ut hæretici, in periculo sunt statim. Adsit nobis Christus, & nos conseruet. Amen.

DOM

DOMINICA XIX. POST
PENTECOSTEN, CONCIO: IN QVA
lectio Evangelica explanatur.THEMA. *Simile est regnum celorum homini Regi, qui fecit nuptias filio suo, & misit seruos suos vocare inuitatos ad nuptias.* Matth. 22.

Ræceperat olim Dominus filijs Israël, ut si ad expugnandam aliquam ciuitatem accessissent, primum ei pacem offerrent: quam si ciues recepissent, cunctus populus, qui in ea esset, saluus & incolumis relinqueretur. Si verò eam accipere in ore gladij. Hanc legem, quam Dominus hominibus erga homines tulit, ipse etiam cum hominibus simili tenore custodiret. Priùs enim pacem & misericordiam suam hominibus offerret: nolentes verò eius misericordiâ recipere, aut ea in suam probitatem abutentes, debitis suppliciis, pro eo atque eorum imbecillitate meretur, plectitur. Misericordiam ergo suam priùs offerret: in eos verò qui misericordiam reiciunt, exercet iustitiam. Scribitur autem duas Domini virtutes, hoc vel maximum dilectum est, quòd misericordia gratis impenditur, iustitia verò semper requiritur merita recipientium: ad iustitiam verò exercendam subesse priùs debent culpæ reorum. Vnde misericordia ex Deo est, iustitia verò partim ex Deo quidem, partim ex nobis, dum peccator priùs admittit culpam, & diuina postmodum censura exercet vindictam. Habet Pater cælestis virgam, quem recipit, non ut euertat, sed ut corrigat. Hoc est enim præceptum huius paternæ virgæ officium. Virga, inquit, directio est, sed qua eas à deuiis itineribus, ad recta deducat: ira Rex regum, non ut oves suas feriat, sed ut eas per salutis iter in vitam dirigat. Sic enim hæc virga direxit illum, qui ait: Castigastr me, & eruditus sum, quasi iuueniculus indomitus. Rectè ergo Seneca de huiusmodi castigatione, Nemo, inquit, prauus punit, quia peccatum est, sed ne peccetur. Ad hunc ergo modum Dominus, etsi aliquando iuste punit quia peccatum est,

Dent. 20.
Belli tem-
pore quid
agendū sit.Misericor-
dia ex Deo.Hierem. 1.
Virga quid
innuat.Hierem. 31.
Seneca.

596 DOMINICA XIX. POST PENTECOSTEN
frequentissimè tamen punit ne peccetur. Spectant hæc ad eum
finem, quia Euangelica parabola ex altera parte largissimam Dei
nostri erga nos gratiam & misericordiam proponit: ex altera
verò, iustissimâ & severissimam aduersus huius gratiæ & mis-
ericordiæ contemptores sententiâ veluti spectandam proponit.

AVE MARIA.

*Regnū cal-
rum quid.* SIMILE est regnum calorum homini Regi, &c. Regni calo-
rum nomine, quo frequenter Saluator in Euangelica doctrina
vitur, non modò ipsum regnum (quò omnia fidelium vota ad-
spirant) sed omnia etiam, quæ ad hoc regnum consequendum
pertinent, intelligimus. Regnum verò calorum, de quo in præ-
senti agitur Euangelio, Ecclesia est: Rex verò, Deus Pater. Spon-
sus, eius Filius: Spôsa autem, quæ illi quæritur, sacra eius huma-
nitas est. Huius verò matrimonij pronubus, Spiritus sanctus
existit, qui æternum Dei Verbum inexplicabili ratione huma-
næ naturæ in unitate personæ ita coniunxit, vt in duplici na-
tura, vna tantum persona consisteret. Nunciij verò, qui ad eas
nuptias homines inuitant, Prophetæ, Apostoli, atque omnes di-
uini verbi Doctores fuerunt. Prophetæ enim Iudæos, Apostoli
verò atque Apostolici viri nò modò Iudæos, sed etiam Gentem
ad has Filij Dei nuptias vocauerunt. Ad has autem nuptias ve-
cari, nihil est aliud, quàm ad bonorum omnium communionem,
quæ Filij Dei incarnatio attulit in mundum, inuitari. Quid
enim gratiarum sacra illa humanitas recepit, in salutem
hominum redundauit. Christo enim Seruatori illa vox mar-
tis conuenit: Si comedi buccellam meam solus, & alienus non
comedire ex ea? Quid hoc est? Nimirum quod Apostolus effectus, &
oratione explicauit, cum nos & Christi participes effectos, &
Christum induisse ait. Hic igitur, Auditores (vt vobis dicam ve-
bo) harum celestium nuptiarum & apparatus, & fructus est.
Hanc autem historiam, nuptiarum Christi cum Ecclesia imaginem
existisse Apostolus testatur, cum ait: Sacramentum hoc ma-
gnum est: ego autem dico in Christo, & in Ecclesia. Licet necessitas
a te Domine Iesu querere, quæ re vis impulsit, quæ necessitas
adegit, vt hanc tam infamæ conditionis sponsam tibi voluerit
copulare? In matrimonio namque homines generis nobilitate
tem, in coniuge opes primùm spectare solent. Humanitas vero
hæc, quam in spôsam cupis assumere, ignobilissimi generis est
vtpote quæ à primo generis humani parente, atque adeo prole
tore, originem ducit. Si alios verò parentes requiras, qui post

CONCILIO ADIMMO 597
primum illum sequuntur, inuenies quidē alios homicidas, alios
adulteros, alios idolorum cultores, alios verò multis variisque
criminibus cõtaminatos. Quomodo ergo tam ignobili genere
sponsam eligere cupis? Verum vehemētissimus hic generis no-
sti amator omnia incommoda sponsæ, quæ possunt ei obici,
in se recepit, & superauit. Samson alienigenam duxit vxorem,
& coniugij huius amorē esse causam dixit. Idem ergo Christus
neis nostri interrogatori nostræ respondere posset, se ge-
fasse, quo in ea generis humani (quod primi parentis vitio
perierat) salutem operaretur. Hic igitur summus erga nos Dei
nostri amor huius tanti beneficij præcipua existit causa. Amor
inquam (vt D. Bernardus ait) dignitatis nescius, dignatione di-
rectus, affectu potens, suauis efficax, & laborum omnium, periculo-
rumque contemptor. Hic ergo amor tantum apud rerum om-
nium conditorem potuit, vt, sicut ait Apostolus, exinaniret se-
metipsum, formam serui accipiens, in similitudinem hominum
factus, obediens fieret vsque ad mortem. In vulgaribus homi-
num coniugijs, sponsæ bonorum omnium sponsi participes
sunt: verum sponsa anima non modò ad bonorum om-
nium sponsi societatem, sed etiam ad altissimam illam & ines-
cibilem in eadem persona Filij Dei communionem, sic eleuata
fuit, vt illo eodem esse, quo Dei Verbum subsistit, humani-
tatis quoque subsisteret. hinc factum est, vt quæ sunt Dei singu-
larius potest? Hanc autem summam infinitamque dignitatem,
omnes deinde dona consecuta sunt. De plenitudine eius nos
data est capitis, gratiam pro gratia: hoc est, pro gratia quæ ei
consequitur, ad quod in præsentī Euangelio homines inuitan-
tur, vt videlicet gratiarum omnium participes fiant, quas Dei
Filius per incarnationis suæ sacramentum attulit in mundum.
Expendamus an vulgariū nuptiarum leges in his Christi &
Ecclesiæ nuptiis inueniantur. Prima nuptiarum lex animorum
nuptiarum
leges.
Quæ quidem celestis hic sponsus Ecclesiam suam ita profecu-
tus est, vt Apostolus dicat: Viri, diligite vxores vestras, sicut
Christus dilexit Ecclesiam, & tradidit semetipsum pro ea, vt
exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem macu-
lam aut rugam. Altera verò coniugum lex est, rerum omnium
communio: nihil enim in matrimonio proprium, sed omnia
vtrique parti sunt communia. Hæc autem lex longè perfectius

Spôsi nostri
bonitas.

Iudic. 14.

Bernardus.

Philip. 2.

Sponsarum
privilegia.

Ioan. 1.

Nuptiarum
leges.

Ephes. 5.

Ephes. 1. in his nuptiis, quàm in corporeis reperitur. Quo nomine rectè
simè Paulus sacramentum hoc magnum esse prædicat. Quid
enim maius, quàm hominem ad diuinitatis consortium attolli
Deum verò ad humanæ infirmitatis humilitatē demitti? Om-
nium quippe gratiarum, diuitiarum, donorum, atque laborum
Ephes. 2. Christi Ecclesiam esse participem, declarat idem Apostolus
cùm Deum Patrem ait conuiuificasse nos in Christo, & con-
iugalitatem in cælestibus fecisse. Quid hoc igitur est
suscipiente, & cōsedere in cælestibus fecisse. Quid hoc igitur est
nisi nos omnium bonorū societate cum Christo copulare? Quia
felicitate quid maius homini cōtingere poterat? Cælestis spon-
sæ omnem laborum suorum fructum in Ecclesiam conferre, vi-
hil sibi, quod ad gratiæ & gloriæ præmium attinet, referre. Quo-
pote qui his meritis ad hoc non egebat, qui nulla variæ argu-
ritum acceperat. Videtis ergo, Auditores, quàm variæ argu-
gentes opes Ecclesiæ ex hoc felici cōiugio accreuerint. Quan-
Communionem cælestem. ta in his nuptiis diuinæ bonitatis fuit dignatio, quādo Dei Fi-
lius opes omnes, & gloriā, atq; imperuestigabiles diuitias gra-
tiæ suæ, sponsæ communicauerit: ab ea autem omnia mundi
scelera sanguine suo delenda atque expianda suscepit? Vnde
autem talis rerum cōmutatio, nisi ab inexhausta illa diuinæ bo-
nitatis abyssu, poruit dimanare? Rectè ergo diuinus Apostolus
sacramentum hoc magnum vocauit, quo summus Christi amor
erga Ecclesiam demonstratur. Parentes filios suos in simili-
Simile. mo amore diligūt, quod eos ex corporis sui substantia in simili-
tudine naturæ formatos agnoscūt, ideòq; illos tanquā seipso-
sue aliquid sui, diligūt. Ita primus ille generis humani parent
coniugē dilexit, nō modò ut cōiugē, sed ut corporis & substan-
Genes. 2. tiæ suæ (nam ex ipsa sui corporis substantia eam desumptam
intellexit, non ex aliena materia) partem. Hanc autem simili-
tudinē ad Christum transferamus, ut sacramenti huius magni-
tudinē clariùs perspiciamus. Hoc ergo modo, & hac eadem
de causa Christus Dominus diligit Ecclesiam. Ita fit, ut Chri-
stus sic affectam & informatam Ecclesiam, id est, Spiritu suo
informatam, tanto amore diligit, ut illa eadem primi hominis
*Genes. 2. Ecclesiæ se-
mitas.* verè dicere possit: Hoc nūc os ex ossibus meis, & caro de carne
mea. O magna felicitas fidelium, quod se intelligant a summo il-
lo rerum omnium parente tanto amore diligi! Sicut enim fieri nō
potest ut Christus Dominus non amet se: ita neque fieri potest
ut non illum amet, in quo videt se, id est, imaginem suam. Ecce,
quid non sperare ab opulentissimo rerum omnium Domino
potest, qui sic ab eo diligitur? Hæc igitur, Auditores, nuptiæ, hæc
huius conuiuij ferula, hæc magnificentissima dona, ad quæ fi-

deles omnes (qui Ecclesiæ membra sumus) inuitamur. Quid au-
tem inuitati faciunt? qua celeritate ad has nuptias properant?
En, Auditores, inquit, *venite*. O stupendam hominum dementiam!
peruersitas. Videte summū Dei nostri desiderium, summūque
hominis fastidium. Ille esurit salutem nostram, quæ nihil ad se
pertinet nos verò, quorum tora salus est, eam negligimus, & fa-
studimus. Certè si Deus ipse nostro esset iudic: o æstimandus,
vltimus progredi minimè debuisset. Immensa tamen eius bo-
nitas & charitas, qua salutem nostram desiderat, in eadem vo-
catione ipsum persistere facit. Iraque ne hac quidem adeò illi-
tanti filio, salutaria pharmaca repudianti, iterum atque iterum
eadem ingerere non cessat, ita alios rursum seruos destinavit,
qui propositis magnifici huius conuiuij dapibus, eos ad illud in-
uitarent. Dicite, inquit, inuitatis: *Ecce prandium meum parauit*. Hac
oratione Dominus omnia, quæ ad humani generis salutem per-
tinent, unico verbo complexus est: quādo omnia parata esse di-
xit. In hoc Dei Filius venit in mundum, ut homines deos face-
ret, factus homo. Venit ad hoc, ut eos diuinæ felicitatis & glo-
riæ participes efficieret: quæ quidem felicitas soli Deo, diuinita-
tis iure, non ulli rei creatæ, conuenire potest. Quia verò huius
supernaturalibus donis & auxiliis egebat homo, quo illum as-
sequeretur. Hæc enim omnia copiosissimè nobis contulit Chri-
stus Dominus. Quia verò non est mollis ad astra è terris via,
ipse hanc viam, quæ multis modis antea impedita erat, cælestis
gratiæ subsidiis planissimam fecit. Si tanta cura Dominus ea,
quæ ad naturæ conseruationem pertinent, curat (vide quæ qua-
si impedim, voluerum, cæterarūque rerum species spectan-
tur, quàm multi pisces ex vno pisce generantur in mari) ne vi-
gratiæ suæ opera spectant, curabit, ne homines intendant, quos
ad imaginem suam condidit, quorumque obsequio non modò
tenetur, sed etiam cælestia corpora destinavit! Hoc igitur ar-
gumētum intelligere licebit, quid Dominus significare volue-
rit, quando omnia ad nuptias parata esse dixit. Infinitam enim
gratiarum abundantiam, immensam donorum vbertatem, opes
innumeras, copiosissimam redemptionem, quæ nobis incarnatio-
nis & passionis suæ beneficio contigerunt, voluit designare.
Quorum rerum vbertatem & copiam ingens illa regni Salo-
monis opulentia adumbravit: cuius tempore tanta argenti co-

Simile.

S. Thomas.

Via salutis
plana.

Simile.

Homo. De
cura.

Reg. 7.

I.
II.
III.
III.
V.
VI.
VII.
Spiritus
sanctus quid
operetur.

Malitia
hominum
magna.

Simile.

Numer. 21.

pia, quanta & lapidum, exstirpasse dicitur in Hierusalem. Quod autem tam rari sint qui per viam salutis incedant, cum tam multa nobis salutis adiumenta oblata sint, in causa est, quia hiis ce spiritualibus medicamentis multi uti nolunt. Quid enim mihi preciosissima, maximeque salutaria medicamenta conferre poterunt, si ego illis uti nolo? Hoc autem genus hominum inuitati isti representant, qui terrenis negotiis & curis implicati, ad nuptias venire noluerunt: qui videlicet ita sese secularibus curis addixerunt, ut omnem hanc spiritualium rerum commendationem & studium prorsus negligant. Christus nos Patri reconciliauit. Deinde iter ad cælum, non figuris, sed aperta luce Euangelij patefecit. Suis exemplis incorruptis doctrinæ efficaciam addidit. Ipse nouæ legis Sacramenta instituit, quæ gratiam conferunt, & vulnera sanant. Charitas est salutis fundamentum, ipse maxima nobis beneficia dedit. Ipse apud Patrem se pro nobis tanquam interpellator & aduocatus interponit. Quæ autem oratio consequi possit, quæ diuinus spiritus, in piorum mentes illapsus, operatur? quæ illos luce personæ, quæ charitate incendit? quibus deliciis oblectat? quam illi pacem, quam cordis puritatem tribuit? Quid illi ad salutem vitam deesse poterit, qui intra se salutis & vitæ auctorem habet, qui à cunctis hostibus & periculis tueatur? Quæ cum ita sint, non immerito Saluator omnia parata esse dicit, quæ ad salutem nostram necessaria erant. Omnia sanè relinquere, & immortales Domino gratias agere deberent: quod nulla sua necessitate, sed sola bonitate, indignos ad tantorum bonorum communionem vocare dignatus sit. Hoc ratio, hoc æquitas, hoc grati animi officium, hoc ipsa demum utilitas nostra exigebat. Sed quid tantum inuitati fecerunt? ô deploranda hominum cæcitas atque dementia! Neglexerunt, inquit, & abierunt, alius in villam suam, &c. Quis hunc tantum perditorum hominum furorē, non inuitati, non detestetur, non exhorrescat? Ea tamen hostis antiqui potentia, ea mundi nequitia, ea carnis nostræ malitia, ea multorum cæcitas est, ut ad has epulas inuitati venire recusat. Quid eos detinet? quid remoratur? Hoc planè rebellionis indicium angit. Non enim ingens aliqua dignitatis spes, aut insignis commoditas, sed vile lucrum, & carnis voluptas, & labentis seculi amor ab hoc conuiuio reuocarunt. Itaque vrosimiliter filij Israël ad eum cibum, quæ illis Dominus pluerat (in quo sanctorum omnium suauitas inerat) naufragabant, & cape atque alia, & cucumeres, atque pepones Ægypti avidissime cupiebant.

sic isti cælestes dapes fastidiunt, & fœdas carnis voluptates, atque terrena lucra illis anteferebant. Quid agis miser? O quam venere sub nomine Canaan, de improborum hominum perueritate Propheta dicit: Canaan in manu eius statera dolosa: in qua vendit non æquis ponderibus spiritualia & temporaria bona libenter. Hic enim, velut in altera stateræ parte, Deus, & hæretas, vel voluptas carnis proponitur: & in tam dispari rerum conditione homo adeo desipit atque insanit, ut in statera cordis eius fœdissimam brutorum voluptatem Deo anteferat, plusque apud illum vile lucrum cum ipsa vita periturum, quam hæreditas æterna, nunquam interitura, valeat. Quis igitur hoc non miratur? Quia verò homines hac tanta rei indignitate non commouentur, cæcos idem Dominus aduocat: Obstupescite cæci super hoc, & portæ eius desolamini vehementer. Cur ita Dominus quæ tanta stuporis causa? Quia duo, inquit, mala fecit populus meus, me dereliquerunt, fontem aquæ viuæ: & fecerunt sibi cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas. Hactenus poterant, deseruerunt, & ad ea bona confugerunt, quæ non ad fugiendos honores, & perituras diuitias, & pecorum voluptates, quibus fœda carnis prurigo non exstinguitur, sed irritatur. Quid igitur supernus ille Rex faciet? Nimirum propter neglectam misericordiam, exercet vindictam; & neglectoribus pacis, bellum dirum & exitiale infert. Vnde sequitur: Rex autem cum audisset, iratus est, & misit exercitibus suis, perdidit homicidas illos. Hic audenter Dominus Iudæorum populum notat, qui Messiam, & Euangelicam gratiam recipere noluerunt: aduersus quos diuina deservit iustitia, dum eorum ciuitatem atque Rem publicam deleuit. Tunc ait Rex seruis suis: Nuptia quidem, &c. Quid hoc deos dixit? quod Apostolus aperte significauit, cum ad Iudæos dixit: Vobis oportebat primum loqui verbum Dei: sed ecce conuertimini ad Gentes, sic enim præcepit nobis Iesus, cum aliis, tum maxime cum in hac parabola dixit: Ite ergo ad omnes viarum, & quoscumque inueneritis, vocate ad, &c. Intravit autem Iesus, & vidit discumbentes, &c. Hanc nuptialem vestem omnes charitatem esse interpretantur. Dicitur autem vestis multis quinetur à frigore: nuptialis est, quoniam ea potissimum indurus Dei Filius venit, cum ad nuptias cum humanitate nostra cele-

Osce 12.

Itrem. 2.

Sitis quæ
exstinguitur
sic.

Mat. 23.

Vestis nuptialis.

brandas proceffit. Duo hominum genera designantur hac parabola, in quos diuina censura defecit: alterum eorum qui ad nuptias venire renuerunt: alterum eorum qui inuitati quidem venerunt, veste tamen nuptiali caruerunt. Priorum nomine infideles accipimus, qui ad fidei conuiuium inuitati, noluerunt venire. Posteriorum verò nomine eos qui fidem quidem suscepērunt, charitate tamē, fidei socia atque germana, destituti erant. Vtrique tamen à Domino damnantur: illi, quia sine fide; isti, quia sine charitate ex hac vita discesserunt. Quod si ita est, quid illi dicent, qui de sola sibi fide sine charitate blandiuntur? Vbi sunt qui has vanæ fiducia voces iactare solent? Ego fidelis sum, Christū colo & adoro: ipse pro me mortuus est, morte sua mihi vitam peperit, sanguine suo peccatorum meorum sordes lauit, vulneribusque suis vulnera mea sanauit. Si quid admisi, ipse pro me luit, plenissimēque Patri aeterno satisfecit. Si hæc igitur informis & nuda fides ad salutem sine charitate sufficit, quid sibi vult quod Dominus ad hunc hominem ait: *Amice, quomodo hic intraisti, non habens vestem nuptialem?* &c. Quisquis enim intrauit in domum conuiuij, utique per fidei ostium intrauit: Christus enim ostium est, per cuius fidem in Ecclesiam ingreditur. Et tamen qui huiusmodi fidem charitate nudatam habuit, quoties manibus & pedibus in tenebras interiores mittitur. Quoties circa nemo sibi, Auditores, quidquam de sola nuda & informi fide, sine operum attestazione, polliceatur. Hæc enim morosa fides, vitam, qua caret, præstare homini non potest. Grauius tamen ille seruus puniendus, qui fidei lumine instructus, Domini sui voluntatem agnouit, nec impleuit, quam is, qui neque nouit, neque impleuit. Qui veste carent nuptiali, neque salutem que etiam percepta Sacramenta (quorum virtute multi salutem sibi pollicentur) à tam acri Domini obiurgatione & sententia eripuerunt. Hic conuiuium fidem habebat, charitatem autem non habebat, quæ ad huius conuiuij solennitatem celebrandam necessaria erat: quare non immerito à Rege increpatur. Hæc eadem increpatione laceræ vestis ad eos quoque maxime pertinet, qui indignè ad panem Angelorum sumendum accedunt. Sunt enim nonnulli, qui magis frigida quadam consuetudine docti, aut superbiæ spiritu impulsī (ne videlicet parum pij atque deuoti videantur) ad hoc diuinum Sacramentum accedunt. Sed quid expositulanti Regi conuiuium hic responderit, videamus. Nihil omnino respondit, sed obmutuisse memoratur. Innuit, quàm sit iusta improborum damnatio. Quod index ipse testatur, cum ait: Hoc est autem iudicium: quia locus

*Fides sola
an saluet.*

Lucæ 12.

*Fides quæ
damnet.*

Ioan. 3.

venit in mundum, & dilexerunt homines, &c. Cum ergo reus nihil haberet quod pro se diceret, sententia iudicis aduersus eum pronunciata est: *Ligatis manibus & pedibus, mitte eum in tenebras exteriores.* Hic auarus pater filium videbit, quem ut alienis opibus ditaret, & se & illum in gehennam præcipitauit. Hic pater bi corpore & anima scelerum suorum poenas pēdent. Hic omnis aditus ad salutem miseris in eo loco interclusus est. Hoc est enim quod in præsentī lectione significatur, cum reus homo ligatis manibus & pedibus in tenebras mitti præcipitur. Itaque impendentem unicuique mortem, & districtum diuini iudicij examen, quod statim à morte sequitur, & eternū sue præmij, sue supplicij, quod post hoc iudicium omnibus in communē propositum est, quotidie animo versemus. Hæc enim maxima aduersus peccatorum remedia Ecclesiasticus docet, cum ait: Memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis. Peccati autem obice sublato, nihil erit quod ad cælestes illas Agni nuptias, quæ in superna Hierosolyma celebrantur, nobis aditum præcludere queat. Illam ergo vestem quæramus, quæ multitudinem operit peccatorum: ut ea induti, cum cælestibus conuiuiis admitti mereamur. Amen.

*Extrema
meditanda.*

Ecclesi. 7.

DOMINICA XX. POST PENTECOSTEN, CONCIO; IN QUA lectio Evangelica explanatur: assignantur & calamitates, quas in hoc mundo perpeti cogimur.

THEMA. *Erat quidam Regulus, cuius filius infirmabatur, &c.* Ioan. 4.

PRAESENS sancti Euangelij lectio mirabilem Domini Saluatoris virtutem atque potestatem non solum ad corporum, sed etiam ad animorum morbos propulsandos, facillè declarat: virtutem enim Saluatoris unico miraculo effecit, quo & morienti viri filio salutem, & patri, totique eius familiae, fidem donabatur. Historia verò sic habet: *Erat quidam Regulus, cuius filius infirmabatur Capernaum, &c.*

A V E

A V E M A R I A .

Non ignoro, Auditores, quanta sit paterni amoris erga liberos charitas & indulgentia. Hoc autem ita esse, vnius Danielis exemplo discimus: qui patriciam filium ita deperibat, ut eiusdem mortem accerbissimo luctu prosequeretur, dicens: Absalon fili mi. Denique talis parentum erga liberos amor est, ut vulgò dici videamus, centum filiis alendis vnum parentem satis esse: centum verò filios vix vni patri alendo atque curando sufficere. Humor à radicibus profuit in ramos, nō contrā à radicem. Sic autē naturā cōparatum est, ut quod effluit virtutis atque substantia, eodē etiam vis amoris tendat & profuatur. Deinde parentum est, beneficia in filios conferre: cūm Apollonius ait, non debere parentibus thesaurizare filios, sed contrā parentes filiis. At verò, ut Aristoteles ait, benefactores magis beneficiarios diligunt, quā ipsi à beneficiariis diligantur. Illi enim amant cūm benefaciunt: isti verò amare tenentur, quia beneficiū acceperunt: non tamen protinus qui amare tenentur, amant; alioqui non esset in mundo ingratissimus locus, quorum non exigua turba est. Naturę auctor tam arctum parentum amorem in liberos esse voluit, ut filios suos diligenter educarent, cōsequē ab iniuriis tenerę ætatis vindicaret. Nihil amore fortius, nihil ad labores perferendos potentius. Videmus in gallina, quę cūm maxime timeat atque fugiat homines, ob pullorum tamen defensionem armatum etiam hominem aggredi non veretur. Sic amore videlicet filiorum, nativum eius timorem superante, quo si alicuius cibum in viscera conditum, sibi ipsis eripiunt, quo si alant: quod sine magna in prolem charitate fieri nō potest. Erat, inquit Evangelista, quidam Regulus, &c. Non otiose sanctus Evangelista locum, in quo adolescens hic agrotabat, designasse videtur. Capharnaüm ager pinguedinis, siue villa consolationis interpretatur. In hoc autem loco facillē animi consolatione declarat Propheta, cūm ait: In crastinū est dilectus, & Ezechiel ait, &c. Hoc autem declarant Davidis, Salomonis, & Ezechielis Regum exempla: qui vbi amplā, & pingui fortuna vti sunt, in superbiam elati fuerunt. Iam verò sapientia non invenitur in superbia elati viventium. Hinc illa à Philosophis merito laudata sententia, In regno voluptatis virtuti non esse locum. Humanus animus deliciis & vitę blandimentis dissolvitur, laboribus autem probatur. Quid quod non animi solum, sed integrę etiā vrbes, atque Reipub. deliciis & voluptatibus primū quietem debilitatę, ac deinde penitus excisę atque deletę fuerint. Quid

2. Reg. 18.
Paterius
amor in li-
beros.

Simile.

2. Cor. 12.

Amoris vis
lentia.

Capharnaüm
quid signifi-
cet.
Deuter. 32.

Insuperare
quid faciat
hominem.

Quid enim antiquissimum & latissimum Assyriorū Imperium, nisi Sardanapali Regis libidines & voluptates in servitutem redegerint? Quid Lacedæmonios, quid Persas, quid postremò Romanos rerum dominos, ex tanto Imperij culmine, nisi immense delicie atque voluptates deiecerunt? Sed iam ad Regulum de filij salute, propter hunc amorem sollicitum, veniamus.

Hic vbi agrotante filio omnia alia salutis remedia frustra tentasset, ad Salvatoris opem tandem confugit: qui nisi ita prestatuli spectator esset: quo non modò salutē filio, sed sibi etiam, totique domui suę clarissimum fidei donum, Domini beneficium impetravit. Hac autem de causā frequēter Dominus varias hominibus calamitates immittit, ut eos ad se clementer & benignē trahat. Sic Pharaō, sic Valens Arrianus Imperator, Dominum in flagello cognoverunt: licet hic Arrianus, ille Paganus fuerit. Corporis afflictio, ad animę salutem multum confert. Hoc in illō impio Antiochō videre est. Quid ergo mirum si Regulus hic, filium in agone mortis constitutum cernens, vbi humana remedia defecerunt, ad opem Domini Salvatoris confugerit? Quocirca nemo calamitates & morbos corporis accutiat, qui languentis animi remedia sunt: quę torpentes animos excitant, & ad Deum ire compellunt. Quid autem nobis hoc tempore factū opus sit, Salomon nos admonet his verbis: Disciplinam Domini, fili mi, ne abiciās, nec deficiās cūm ab eo conspiceris. quem enim diligit Deus, &c. Itaque tantum abest ut huiusmodi castigatione homo infensum sibi Deum esse suspicetur, ut hinc magis paternę dilectionis & providentię argumentum colligere debeat. Quis enim filius, inquit Apostolus, quem pater non corripit? &c. Quod si extra disciplinā estis, cuius participes facti sunt omnes (videlicet legitimi filij) ergo flagellorum, & non filij estis. Vade colligimus, eum, qui sit expertus, qui variis calamitatibus confictus, maximo planē confortatur, qui nactus occasionem, quod is à Iudæa adcederat in Galilæam propiorque civitati suę factus, facillē ab eo adiri potuit, & rogari. Habeamus & nos opportunitatis rationē. Inmigrationis & mutationis locum descendit, viciniorque nobis beneficium incarnationis factus est, tunc à publicanis & peccatoribus, à Chananeis & adulteris mulieribus adiri patitur, & 10

Regnum
interius.

Calamitates
profundum mul-
tū.

2. Mach. 6.

Hebr. 12.

qui nihil cuiquam debet, nullumque superiorem agnoscat. Post hanc autem increpationem subdit Regulus: *Domine, desce, ne priusquam moriatur filius meus.* Quod perinde est ac si diceret: Ne quaeso, Domine, loquendo & increpando moram trahas: ne, dum in hoc tempus infamimus, filius moriatur, nullusque relinquatur remedio locus. Ecce altera infidelitatis labe, quod ægroti à Domino credebatur sanari, non tamè mortuum suscitari deob- vrget. In his verbis mores, studia, curæque piorum & improborum non incommode descripta esse videntur. Piorum est, diligere, ra & maiora magis, posteriora verò & minora minus diligere, tantumque unicuique rei dilectionis impendere, quantum est in ea dignitatis. Rationalis enim creaturæ summa virtus argu- pientia est, vnamquamque rem tanti facere, quanti facienda est. In hoc ordine primo loco Deus Optimus Maximus collocatur, qui amore summo, & propter se, & propter innumera in nos collata beneficia diligendus est. Secundo verò loco salus animæ propriæ, cui post Deum nihil est antefendum. Quarto salus animæ aliene, quæ cæteris omnibus præponi debet. Quarto tandem corpus proprium, deinde alienum. Postremo verò ea quæ ad vsum corporis pertinent: qualia sunt externa bona, quæ tamen in numero bonorum non sunt censenda. In huius autem ordinis conseruatione omnis pietas & religio, omnisque iusti- tia posita est. Hunc autè ordinem pij omnes ita tenuerunt, ut prius vitam amittere, quàm illum immutari paterentur. Hac enim de causa sancti Martyres libenter vitam corporis impenderunt, ne aut contra Dei gloriam, aut animæ suæ salutem quidquam agerent. Qua in re, dum id quod minus erat, maiori cedere con- geabant, serpentum prudentiam imitabantur: qui dum seui- tur, recto capite, corpus ictibus ferientis obiciunt, ut caput (vnde de vita manat) illæsum seruent. Sic igitur pij omnes. At verò improbi, tanquam prophani Esau filij (qui vile ferculum ordina- riæ hereditati & benedictioni prætulit) ita hunc ipsam ordinem inuertunt, ut vilissima quæque, & ea, quæ postremo loco habenda sunt, in supremo ordine collocant: quæ verò suprema, & corpo- ralis primo reponant. Hac enim mente & affectu peccant, dum pro- priis commoda, Deo, atque salutem animæ suæ anteferunt, violat, & propter vilissima lucra non verentur & Dei maiestatem aliquod parti- animæ suæ salutem perdere. Cum detrimentum aliquod pati- tur in bonis, vehementer conturbantur, ac nonnulli sibi manus adferunt: qui tamen cum Deum & animam suam perdiderint, non modò non discruciantur, sed sæpe etiam lætantur: quali nihil ad eos Dei amicitia, & animæ suæ salutem pertinet. Si hæc

Piorum & improborum mores.

Serpentis calliditas.

& his similia multa, his hominibus inculces, surdo planè canis fabulam: quoniam & auri fulgor, & corporis salus, eius oculos fascinauit. Quid enim seculi homines non faciunt, cum vita corporis periclitatur? Nonne ergo par est, ut quanto anima cor- ra hæc bona, quàm inferiora amplecterentur? At quidam pius vir: Rogo vos, Auditores, quid tam malè de nobis meruit ani- ma nostra, ad imaginem Dei facta, quòd vel tantam custodiam ei nolumus impendere, quantam vestibus nostris adhibemus? Quoniam studio, cum nouam vestem induimus, eam à cunctis sordibus & maculis conseruare puram studemus? quòd verò anima nostra tot seclenibus deformetur & inquinetur, nihil no- ista interesse putamus. Appendite, quæso, in altera libræ lance, animæ vestræ dignitatem: in altera verò libræ lance, siue cor- poris vestem, siue quidquid ad corporis cultum pertinet, ap- pendite. Quam ergo commutationem, ut Saluator ait, dabit homo pro anima sua? Quid enim prodest homini, si totius mundi imperiū teneat, animæ verò suæ detrimentum patiarur? Non sapiunt quæ Dei sunt, sed quæ hominum. At Dominus iustitiam humanæ conscius, hoc saltem à nobis exigit, ut quo studio atque ardore terrena bona quærebamus, eodem celestia anime diuina amplectamur. Immodicus terrenarum rerum, & grana aditum obstruit. A quo malo nos Apostolus reuocare cogit, cum ait: Videte ne quis desit gratiæ Dei, ne qua radix amara- dinis sursum germinans impediatur diuinam gratiam, & peccati radix cupiditas, & immoderatus amor sui. Hæc enim est amaritudinis radix, peccata omnia germinans, quibus nihil est acerbius fingi animo & cogitatione potest. Ad reliqua properemus. Vbi igitur Regulus Domini aduentum in domum suam accelerari postulasset, ipse contrà respondit: *Va- polleat.* Hanc rem si humano more expendere velimus, plus aliquid Regulus quàm Centurio; plus Reguli filius, quàm Centurionis seruus merebatur. Cur igitur hic rogatus venire in domum reusat, cum illic non rogatus se venturum promittat? Hic igitur in loco quid aliud quàm peruersitatem nostram ca- rigare Dominus suo exemplo voluit, qui usque adeo ad huius seculi diuites ac potentes honorandos, & pauperes contemnen- des propensi sumus: qui in hominibus non imaginem Dei, non naturam, non virtutes, sed solas opes atque potentiam suspicimus

R r

Felicianus
Episcopus
Arelatensis.
Simile.

Matth. 16.

Hebr. 12.

Matth. 8.

Diuites su-
spicimus.

Iacob. 2.

Eccles. 4.
Pauper non
contemnen-
dus.Psal. 14.
Viri iusti
officiunt.

3. Reg. 18.

Gradus
an. 1775.

Psal. 69.

Matth. 2.

ac miramur? Hoc est enim malum illud, à quo nos Iacobus re-
uocat: Fratres mei, nolite in personarum acceptione habere fi-
dem, &c. Quid in moribus nostris hoc abusu frequentius audi-
demus, ne cum à Domino corripimur, aut acerbius tractamur,
animo concidamus, imò verò hoc ipso tempore in maximam
salutis spem erigamur. David piorum gerens exemplum, fre-
quent se à Deo derelictum conqueritur. Exsurge, quare ob-
dormis Domine? exsurge, & ne repellas in finem. Quare faciem
tuam auertis? obliuisceris inopie nostrae, & tribulationis nostrae?
Intelligebar vir sanctus, hunc esse morem Domini, vt prius
quidem suos perterrefaciat, deinde mulceat & consoletur. Sic
à se repellere videbatur. Sic cum eo qui lunaticum filium ei
obtulit curandum, quem acerrimè prius increpauit, quam filium
sanaret. Sic denique cum hoc Regulo, quem initio durius ob-
iurgauit, cum quo tamen tanta benignitate vsus est, vt filio sa-
lutem, patri fidem, ac toti eius familiae contulerit. Fides Dei
donum est, & maximum quidem donum est; quo excellenti do-
no Regulus hic cum tota familia donatur. Verbis illum exte-
rius castigabat, quem tamen intus caelesti lumine complebat.
Credidit itaque in Christum, ipsum esse verum Messiam, ac
mundi Saluatorem professus. Scitis aliud esse credere Deo,
aliud in Deum credere. Credunt Deo & daemones. Credere in
Deum est, amando in illum tendere. Nec modò ipse credidit,
sed & eius tota domus, domini sui fidem imitata, eodemque
miraculo conuicta. In quo videre est, quantum ad eruditionem
seruorum, exempla conferant dominorum. Diues ille epulo,
inhumanus & misericors erga mendicum Lazarum erat: cuius
imites quoque famulos fecerat. Qualis rector ciuitatis, tales
quæso, quæ viuenti exempla præbeatis. Hæc familia miraculo
conuicta, ad eum conuersa est. Non desunt in Ecclesia similes
exanationes animarum, quæ instar miraculi, piorum fidem il-
lustrare & augere debent. Deponamus nos errores, renuncie-
mus vitiis, veram poenitentiam agamus, & opem Domini im-
petremus, vt cordis pacem hic & in futuro inuenire mereamur.
Amen.

fiducia fructus, iter amplexerit, non amplius Domini præsentiam
exigens: vt aperte liqueat, vno eodemque tempore Dominum &
filio salutem, & patri fidem contulisse. Quo beneficio admo-
nemur, ne cum à Domino corripimur, aut acerbius tractamur,
animo concidamus, imò verò hoc ipso tempore in maximam
salutis spem erigamur. David piorum gerens exemplum, fre-
quent se à Deo derelictum conqueritur. Exsurge, quare ob-
dormis Domine? exsurge, & ne repellas in finem. Quare faciem
tuam auertis? obliuisceris inopie nostrae, & tribulationis nostrae?
Intelligebar vir sanctus, hunc esse morem Domini, vt prius
quidem suos perterrefaciat, deinde mulceat & consoletur. Sic
à se repellere videbatur. Sic cum eo qui lunaticum filium ei
obtulit curandum, quem acerrimè prius increpauit, quam filium
sanaret. Sic denique cum hoc Regulo, quem initio durius ob-
iurgauit, cum quo tamen tanta benignitate vsus est, vt filio sa-
lutem, patri fidem, ac toti eius familiae contulerit. Fides Dei
donum est, & maximum quidem donum est; quo excellenti do-
no Regulus hic cum tota familia donatur. Verbis illum exte-
rius castigabat, quem tamen intus caelesti lumine complebat.
Credidit itaque in Christum, ipsum esse verum Messiam, ac
mundi Saluatorem professus. Scitis aliud esse credere Deo,
aliud in Deum credere. Credunt Deo & daemones. Credere in
Deum est, amando in illum tendere. Nec modò ipse credidit,
sed & eius tota domus, domini sui fidem imitata, eodemque
miraculo conuicta. In quo videre est, quantum ad eruditionem
seruorum, exempla conferant dominorum. Diues ille epulo,
inhumanus & misericors erga mendicum Lazarum erat: cuius
imites quoque famulos fecerat. Qualis rector ciuitatis, tales
quæso, quæ viuenti exempla præbeatis. Hæc familia miraculo
conuicta, ad eum conuersa est. Non desunt in Ecclesia similes
exanationes animarum, quæ instar miraculi, piorum fidem il-
lustrare & augere debent. Deponamus nos errores, renuncie-
mus vitiis, veram poenitentiam agamus, & opem Domini im-
petremus, vt cordis pacem hic & in futuro inuenire mereamur.
Amen.

Fortes in
tentatione
esse debemus.
Psal. 43.

Matth. 15.

Matth. 17.

Fides Dei
donum est.

Lucæ 16.

Eccles. 10.

614 DOMINICA XXI. POST PENTECOSTEN

Daniel. 5. offensionis causa. Nihil Deo potētius, nihil melius. Itaque cū peccās, offēdis illum qui habet statum tuum in manu suā: offēdis illum qui infinita potestate completitur: qui potestatem habet occidendi corpus, & animam mittere in gehennam. Sic peccauit graniter clarissimus Angelus, in sano diuinitatis amore incensus, dum eleuabatur aduersus auctorem suum. Patens verō omnium Eua, simili penē cupiditate inducta, diuinitatis scientiam affectauit. At quibus de causis hominēs diuinitatis leges & praecepta violant? Pudet sanē dicere. Alius inanissimum lucrum, alius ob sordidam voluptatem, alius inanis honoris & aurae popularis gratia. Sunt & alij, qui sine vlla causa Deum passim peierantes, & aliorum vitam & famam lacerantes, gratis, hoc est, nullo proposito emolumento, peccant. Quae res summum diuinā maiestatis contemptum pra se fert. Adde his etiam singularem impudentiam, quod cū ante vultissimum homuncionem delinquere nō audeamus, diuinā maiestatis oculis non veremur, dum in eius conspectu tam multa committimus. Hoc est enim quod Dominus indignē se ferre ostendit, cū ait: Et faciebatis malum in oculis meis. Et, ego sum, ego vidi, ait Dominus: Si quis igitur habet omnes circumstantias, ac praecipue infinitā diuinā maiestatis amplitudinem expendit, inueniet planē, vel vnum lethale crimen committere. Tantā autem est peccati lethalis immensitas, vt omnium mortalium merita, nisi vniuersi Filij Dei merita accederent, vniuersi mortalis maculam eluere nō possent. Hoc est autem quod sanctus Euangelista designauit, cū de hoc seruo loquens, subdit: Cum autem non haberet unde redderet, misit eum dominus eius. *Psalm. 118.* Non enim habet hominis dignitas (nisi ad finem Christi merita) unde vel vnius tantum sceleris condignam Deo satisfactionem offerre valeat. Quis cupiditatē omnes, desideria cordis humani, praesertim qui sine timore viuat, numerare possit? Annon, qui sic vitam traduxit, decem millium talentorum, hoc est, innumerabilium peccatorum debitorem sese constituit? Instat rationis exigendae tempus, quam mortis horam scimus, ad quam tandem omnes, velimus, nolimus, uenturi sumus. Quis est homo, qui viuat, & nō videat homo, sibi ob instat hae formidabilis hora, in qua intelliget homo, sibi hoc seculo, in nouum aliud, & incognitum animarum seculum demigrandum, ibique antea vitae rationem esse reddendam. At seruus, audita Domini sententia, *Procedens ad pedes eius, rogauit eum, dicens: Patientiam habere in me, &c.* Hac in re immensa Dei bonitas

615
nitas & misericordia declaratur. Rex enim sola serui supplicii deprecatione plus contulit, quā ille rogauit. Ille namque spatium temporis petebat, Rex autem misericordia motus, vniuersum ei debitum dimisit. Hoc ipsum quotidie Rex caelestis nitentiam confugientibus, non modō vitam & spatium ad poenitentiam praebet, sed vniuersa etiam debita condonat. Quae tamen veniae facilitas, Christi Domini vulneribus ac meritis donatur. Hoc tamen scire oportet, hominem, quamdiu in peccato manet, nullum opus agere posse, quo Dei gratiam & amicitiam promeretur. Scriptum est enim: Victimae impiorum abominabiles Domino. Et: Qui obturat aures suas ne audiat se potest, quod eius erit execrabilis. Non enim Deo gratum est Dominus, quod homo ingratus & inimicus Dei facit. Pius autem recordiam erga conferuimus & miserationis suae exemplo, nos ad misericordiam erga conferuos vehementer inducit. Sed Regis notatam & clementiam vidimus: serui nunc inhumanitatem & crudelitatem expendamus. Vbi homo imminens illud mortis periculum, Domini beneficio euasit, sic, diabolo adnitente, omnium, quae perpeffus est, obliuiscitur, ac si illa omnia nocturnae visionis somnia exstitissent. Passim enim videre est homines, qui, instante mortis hora, admiranda quaedam proponunt, & si quid etiam debent, exsoluere incipiunt: qui tamen vbi morbo conualuerint, infecta omnia, quae facere coeperunt, relinquunt, & omnium, quae proposuerant, obliuiscuntur. Vnde quae inneterat consuetudinis vis & tyrannis. Hi Pharaonesissimi sunt, qui semper ad ingenium rediit. Quocirca, Audientes, extremam illam poenitentiam eorum qui semper scelerare vixerunt, in qua multi spem salutis suae repositam habent, valde suspectam, maximeque periculosa existimare debent: quod quotidiana haec exempla facile declarant. Quam Dominus, proposito huius serui ingrati exemplo, voluit eorum debitum relaxauit, forte in conferuum incidit, qui ei sum suffocabat, dicens: Redde quod debes. At conferuus eadem illa haec attentionem habere in me, & omnia reddam tibi. Sed frustra tamen conuenit misericordiae vocē ocluserat. Quid agis homo? Tam cōfōne tibi exiit tam ingens misericordia Domini tui? Cur non valeat apud te oratio conferui, quando tantū apud Regem

& Dominum oratio tua valuit: Exponam hoc apertius, Auditor. Decem millium talentorum, hoc est, innumerabilium peccatorum, tibi Deus veniam supplici precationis voce concessit, pro quibus eterna supplicia merebaris. Post hanc vero tantam gratiam, aliquis te aut cōiugio affecit, aut iniuria læsit, aut litem falsam intendit, aut maledicentia sua famam tuam obscuravit, aut alia quavis ratione nocuit: sed tandem poenitentia ductus, aut veniam petit, aut de pace componenda intercessores ad te mittit. Hic nullo modo potes induci, ut pacem in eas. Hunc inquit, ego in gratiam recipiam, qui me tor probis & ignominiosis nominibus affecit: Non faciam, non feram. Dic, quælo, homo, utrum gravius esse putas, quod te confectus tuus contumelioso verbo pulsavit, an quod tu infinitis sceleribus, expositus & Angelorum Dominum per singula penè vitæ momenta offenderis: Tantum certe inter utramque iniuriam interest, quantum inter decem millia talenta, centumque denarios. Si ergo tor iniurias toties tibi in vita Dominus tam facile condonavit, ut utram tu in illius gratiam, qui tam multa relaxavit, non tueris? Cur, qui tam elementem in te Dominum expertus es, tam inimitem & inhumanum adversus confervum tuum amicum gestas? Hæc certe crudelitas ipsas etiam beatas mentes in admirationem commouet. Quo autem Dominus ad misericordiam & lenitatem propensior, hoc magis crudelitas & inhumanitas infestior est. Ex eodem enim fonte & misericordiam amot, & crudelitatis odium manat. *Videntes autem confervi eius, quæ fiebant, contristati sunt valde, & venerunt & narrauerunt, &c.* Quæ vero pœna hæc tanta immanitas plectenda sit, ex ipsa Domini lenitate colligi facile potest: plus contulit, quam odio crudelitatis. Qui tantopere diligit misericordiam, quo odio crudelitatem & inhumanitatem detestabitur, quæ tantum ab eius ingenio abhorret? Sic igitur cum immiti seruo Dominus agere cepit: *Serue nequam, omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me, &c.* Si ego tam magnam debiti summam tibi remisit, cur tu tantam parvam non remisisti? Si ego tanta tecum lenitate egi, quomodo conferuum suffocas, premis, & in carcerem conicis? Quid ergo superest, nisi ut ego te mensura tua metiar, talēque me erga te iustitia mea reddat, qualem te crudelitas tua erga confervum fecit? *Iratus ergo Rex, iussit eum tradi tortoribus, &c.* Chrysostomus dicit, Deum præcipue inhumanitatis & crudelitatis crimen vindicare. Hoc in loco quærit merito potest, cum repetit quod

Durities humana.

Crudelitatis exemplum in signo.

Rom. 11.

Stolus dicat, siæ poenitentia esse dona Dei, quia non repetit quod

quod donauit) quomodo nunc vniuersum debitum, quod iam donauerat, repetit, quando seruum nequam torqueri præcipit, quoadusque vniuersum debitum redderet? Ad hoc igitur D. Thomas, cæterique Doctores respondent: Peccata dimissa, propter nouum ingrati animi, crimen quodammodo redire: quia magna illa ingratitudo, quæ post perceptum ingēs beneficium & grauitatis, quantum præterita peccata, habet. Si enim nullum esset ingrati animi vitium. At post maximum beneficium exhibitum, tanto crimen maius est, quanto maius illud existit beneficium. Hæc ergo ratione, Auditores, peccata iam dimissa redire dicuntur. Vide iam absolutus, & liber à tanto ære alieno, ne iterum in peccata labaris vitia, ne nouis criminibus iterum Deum ad iracundiam propoces. Vide item, ne tu lenissimas fratrem misericordiam retineas, qui à Domino absolutus es. Vtere tu eadem implores Dei gratiam, si tu immisericors fueris. Tortores, qui velut carniifices sunt, & ministri diuinæ iustitiæ. Grauisimè tam inuidiam adversus genus hominum: quos in hoc conditos esse seque, ut sedes ipsis ante in celo paratas possideant. Illam & perniciem acerimo odio prosequuntur, quæ illis exitium petum illis abstulit. Humana natura in Christo vniuersum imbecillumque illam viderint, tanquam Goliath gladium, quo ipsi quæ in Christi humanitatem explere nō possunt, in eiusdem ser, qui cum nos seduxerit, tum agitur triumphum. Huic resistendum imperio sancti Apostoli. Isti itaque sunt tortores, quibus agredat vniuersum debitum. Hoc autem debitum in gehennæ non merendi, aut demerendi, vel satisfaciendi locus est. Ita inquit D. Gregorius, vitæ mortua fuit in culpa, illic mors vivit in pœna. Desiderabunt improbi mortem, sed mors fugiet ab eis. Quid igitur acerbius, quam mortem semper desiderare, nec

Peccata quæ redant.

Peccata an redant.

Tortores de mones sunt.

1. Petr. 2.

obtinere? Qui igitur hoc firma fide tenent, quomodo aut ride-
re, aut ludere, & in otio vitam agere poterunt, qui se praesertim
lethali aliquo crimine constrictos, æternæque moris reos esse
sciunt? O quoties fatuæ illæ virgines prætermisam hanc salu-
tis opportunitatem lugent! O verè deploranda cæcitas nostræ,
quæ ludicris rebus intentæ, hanc tantam rem, quæ sola animos
nostros sollicitare semper debuisset, aduertere noluit! O transla-
ta pœnitentiæ opportunitas, nullo unquam tempore reditura,
quas nobis sempiterni doloris faces subiciis! Oportuit te misereri
conferui tui. &c. Sic Pater meus celestis faciet vobis, si nō remiseritis, &c.
In tota hac Evangelica lectione aduersus fraternam odia, & vin-
dictæ cupiditatem, & implacabilitatem celestis Magister to-
nat ac fulminat, dum grauissimum huius criminis supplicium
nobis ob oculos ponit. In tua quodammodo posuit potestate,
vtrum saluari, an damnari velis. Homo, inquit Ecclesiasticus,
homini reseruatur iram, & a Deo querit medelam! In hominem
similem sibi non habet misericordiam, & de peccatis suis de-
precabitur: Quis exorabit pro peccatis eius? Quis enim a mi-
sericordiarum parente petere audeat, vt erga immisericordem
misericors esse velit, & veniam neganti veniam tribuat? Nemo
hoc sanè facere audeat. Contra verò, si quis placabilis & facilis
fratri ad exorandum fuerit, facilem quoque & placabilem Do-
minum experietur. Relinque, rursus ait Ecclesiasticus, quam-
mo nocenti te, & tunc deprecanti tibi peccata soluentur. Quam-
sententiam idem Dominus confirmat: Cum stabitis ad oran-
dum, dimittite si quid habetis aduersus aliquem, vt & Pater ve-
ster, qui in caelis est, dimittat vobis peccata vestra. Si elemētem
& propitium Deum inuenire cupitis, habetis in Euāgelio præ-
fenti in promptu positam placandi numinis rationem. Estote
beneuoli in fratres, si Deum cupitis beneuolum inuenire. In-
ueniat gratiam (quod Patriarcha Iacob de suo fratre Esau sum-
mopere cupiebat) qui vos semel lesit in oculis vestris, si vos, qui
in infinitis penè sceleribus insensum vobis Dominum reddidi-
stis, in eius oculis gratiam inuenire desideratis. Mememini, in-
quit Ecclesiasticus, nouissimorum, & desine inimicari. In eo
pectore, in quo odium & vindictæ cupiditas dominatur, ibi con-
tractio, ibi sinistra suspiciones, ibi falsa testimonia, ibi con-
tentiones, ibi amarulentia. Hinc in epistola Iohannis, Qui in-
quit, odit fratrem suum, in tenebris est, & in tenebris ambulat.
Sicut qui oculis captus est, ubique offendit, & in aia præcep-
tia labitur: ita consequens, vt is in huiusmodi peccatorum,
quæ diximus, præcipitia ruat, qui mentis oculos habet obli-
que

Eccles. 22.

Ibidem.

Matth. 11.

Genes. 22.

Eccles. 22.

2. Ioh. 22.

Simile.

que iracundiæ fumo & tenebris obæcatis. Hæc pertinent ad
animam. Quid verò corporis cruciatus & amarulentiam, quam
cor veneno infectum patitur, referam? Tranquillo corde nihil
lentius, ita nihil odij rabie atque furore infecto amaru-
delissimum humanæ vitæ carnificem appellare licet. Quid iam
modo de illo desuper inspectore, quæ latere nihil potest? Quo-
modo autem pungentis conscientie perpetuū carnificē, quod
alienum sanguinem profundisti, vitare poteris? cum præserim
tanto Deus odio sanguinarios homines prosequatur, vt in hu-
ius rei signum, animalium quoque sanguinem post diluuium
manducari prohibuerit, sanguinem, inquit, animarū vestra-
rum, requiram de manu cunctarum bestiarum, & de manu ho-
minis. Quis igitur hunc lacerantis conscientie tormentum eua-
dere poterit, etiam si iuris, iudicumque pœnas euadat? Cogitas
te in seipsum tuū a quis oculis ferre non posse. Iam vide vtrum
te, cum te iniuria affecit. Obscurauit tuam famam, at animam
suam perdidit. At de te vix capillum abstulit, sibi verò oculum
effudit. Ecce, frater, miseraris illius potius, qui tantis se affecit
iniuriis, quam tui, qui tam leue damnum passus sis. Circumde-
derunt me sicut apes, ait David. Apes leue vulnus aculeo suo
infigunt, quæ tamen vitam simul cum aculeo amittunt. Qua si-
militudine intelligimus, quanto grauius sibi noceat quisquis
aliter noceat. Sic viri sancti magis condolenti is, qui peccatum
commiserunt, quam sibi, qui peccati illius damna tolerabant.
Demon est huius iniuriæ auctor: miser autem homo velut ani-
malium instrumentum atque mæcipium, quo te ille ferit. Quid
aliud erit aduersus hominem relicto damone commoueri,
quam canes imitari, qui vel lapidem, vel hastam, quæ feriu-
nt, moribus petunt, iaculatore prætermisso? Vides equum non
quæ in seipsum, sed seipsum: iam cur magis incandescis in equum,
tam hostibus suis, quam ipsi Domino hoc permittenti adscri-
bit Dominus, inquit, semel præcepit, vt malediceret mihi.
Quæ opes fuerant euerse, sed ipsi Deo auctori adscripsit. Quis-
quis alium iniuria affecit, non illi, sed sibi honorem adimit:
alio affecit honore, nō tā illi, quam seipsum honorat. Nō enim
inquit D. Cyprianus, qui audit, sed qui facit iniuriā, miser est.
Vide quantum sancti huius viri sententia ab opinione tua distat,
dum

Genes. 9.

Inimicus
tuus seip-
sum per-
dit.
Psalm. 117.
Apes se in-
terimunt.

Simile.

2. Reg. 19.

Miser quis
dicendus.

Exemplo Christi quid faciendum.
dum te Christo Dei Filio, conuiciatorem verò tuum proditori-
ludæ similem facit, qui pro plagis Patri se precatorem exhibuit.
Pagani & Iudæi multis modis idolis suis, lummo etiam tum
corporum, tum animarum discrimine placere, & litare volebant.
at nos leui obsequio, nostro Salvatore, id est, fidelitate & igno-
scentia, litare possumus. Hoc igitur seruitutis genus summo
animi affectu amplectamur, ut salui esse possimus. Amen.

DOMINICA XXII. POST PENTE-
COSTEN, CONCIO: IN QVA POST

Euangelicæ lectionis enarrationem, quid nobis,
quid aliis hominibus, quid Deo debeamus, expli-
catur.

THEMA. *Reddite quæ sunt Cæsaris, Cæsari; & quæ Dei
Deo. Matth. 22.*

Hebr. 4.
AGNUM spei nostræ solatium Apostoli illa ver-
ba præbent: Non habemus Pontificem qui non
possit compati infirmitatibus nostris: tentatum
autem per omnia pro similitudine absque pecca-
to. Quid autem ex hoc sequatur, exponit protinus
cum subdit: Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratiæ
eius, ut misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus
eum auxilio opportuno: hoc est, ut opportuno tempore, cum ca-
sus ita tulerit, nobis Dominus gratiæ suæ opem ferat. Hæc igitur
ratione infirmam hominum spem confirmare acque erige-
re Apostolus voluit: quia intelligeremus, nunquam defuturam
misericordiā in eo, qui miseras nostras experiri etiam didicisset.
At quædam:

Pontifex fidei Christi. Efa. 59.
Non ignara mali, miseris succurrere disco.
Saluator noster licet omnia nouisset, experimento tamen suo
& periculo nostra mala, hoc est, incommoda vitæ nostræ scire
voluit, ut ita misericors fieret & fidelis Pontifex. Quod autem
Apostolus ait, Dominum fuisse per omnia tentatum, Elias con-
firmat, cum eundem appellat virum dolum, & scietem inhi-
mitatem. Quis autem omnes dolorum eius atque laboris ma-
lestias verbis consequi possit? Mitto infantiæ atque virilis æta-
tis labores, mitto vigilas in oratione noctes, mitto pili-
bus lachrymas, famem, sitim, paupertatem, & inuncta pedibus
con-

confecta, propter quæ fatigatus ex itinere sedebat supra Sama-
ritæ fontem, mitto etiam quidquid iniuriarum atque acerbi-
simorum dolorum in morte tulit: in vita etiam varios labores per-
tentatus. Modò enim calumniis, modò cōuiciis illum insectan-
tes, modò falsa crimina illi impingētes, quod videlicet in Beel-
zebub principe dæmoniorum eiceret dæmonia, sæpe etiā ver-
ba eius, sæpe opera obseruantes, an videlicet sabbatho curaret,
quod videlicet apud illos ingens crimen erat, & quidem nunc
aperto Marte, nunc occultis insidiis atque blanditiis ipsum il-
laqueare nitēbātur. Itaque in hodierna sancti Euangelij lectio-
ne digna malitiæ suæ calumnia Dominum capere studuerunt,
villum vel apud populum traducerent, vel apud Herodianos
lesæ Maiestatis reum agerent. Hanc calumniā sanctus Mat-
thæus his verbis describit.

A VE MARIA.

Ioan. 6.
PHARISÆI audientes quod Iesus silentium imposuisset, &c.
sancti Patres concilia cogere solent, quibus malis in Ecclesia
gestantibus remedia adhibeant: ita contra filij diaboli cogere
etiam conciliabula solent, in quibus, communicato cum satelliti-
bus suis consilio, flagitia sua perficere valeant. Sic parricida
Abelion, paternum regnum innadens, ubi Hierosolymam ve-
nisse, Principibus exercitus ait: Inite consilium, quid facere
debeamus. In eo autem consilio tractandum erat, qua ratione
sapientissimo Davidi vitam simul & regnum eriperent. Simili
ergo modo Pharisei ad Herodianos abeuntes, consiliū inierunt, ut Ie-
sus caperent in sermone, &c. Consultabant Christi nomen, quod
indies crescebat, suppressere: & suum, quod hypocrisin, ambi-
tione, auaritiā, quod Christus minimè tacuit, conseruare,
licet saluti dispendio. Frustra iacitur rete ante oculos penna-
torum. Non poterant eum ex vita & moribus accusare: iam ut
in sermone possent accusare, ansam arripiunt. Hoc exemplo,
quanta sit ambitionis & inuidiæ pestis, facillè conicere poterim.
Quæ ad rā immane nefas homines adigere potuit. Nullam
obsequium Pharisei Dominum insectabantur, nisi quod eius
verbum claritate ipsorum gloriam obscurari viderent. His etiam
addo, quod quamuis virtus & iustitia ex natura sua ut pulcher-
rima, ita etiā amabilis & iucunda sit, improbis tamen homini-
bus inuisa esse solet. Solum enim virtus & iustitia improbis ho-
minibus odio esse. Cum enim ipsi à maleficiis nō abhorreant, bono

bonorum virorum censuram & castigationem verentur; ideo-
que neminem iustum esse vellent, qui debitas de sceleribus ipso-
rum poenas repeteret. Hæc igitur præcipua erat odij Phariseo-
rum in Dominum causa. Erant in malo obstinati, de quibus scriptum
est: Cor eius indurabitur tãquam lapis, & quasi malleatoris in-
cus: quæ videlicet frequentibus ictibus contusa, adeo nõ emol-
litur, vt magis etiam obduretur. In quo autẽ isti periculo ver-
sentur, Salomon exprimit, cum ait: Viro, qui corripientem dura-
ceruice contemnit, repentinus superueniet interitus. Isti diabo-
li referunt ingenium: qui ne multoties quidem victus & supe-
ratus defatigatur, nec laceffendi atque tentandi officium inter-
mittit. Monemur ne arma deponamus, sed semper, velut in acie
stantes, ad noua prælia expediri atque parati simus. Sic S. An-
tonius contra dæmones agebat. Ineunt consilium cum Hero-
dianis. Constat ex Gentilium historiis, Iudæam à Pompeio illo
Magno fuisse Romanorũ Imperio additam. Ex eo igitur tem-
pore Romanis tributa pendere Iudæi soliti erant, qui Deo de-
tamen multi indignè ferebant, quod populus Dei, qui deo-
cimas offerebat, Ethnicis Principibus tributa soluere cogere-
tur. Hinc in Actis Apostolorum legimus, quendam Iudam Ga-
siliarum, & alium nomine Theudam, popularis seditionis au-
ctores fuisse, quod censum Cæsari dandum esse negarent: qui
tamen capitali supplicio audaciæ suæ poenas dederunt. In hoc
igitur tantum vitæ discrimen Dominum Pharisei conticere
niterebantur. Ad hoc igitur Herodianos, hoc est, Herodis mili-
tes, in huius criminis societatem adsciuerunt, partim vt Domi-
num continuo ad vincula raperent, si tributa Cæsari pendenda
esse negaret: partim vt illi huius criminis testes essent, cū Pha-
riseorũ testimoniũ propter susceptas publicè cū Domino ini-
micitias suspectum haberetur. His igitur insidus adepturos spe-
rabant. Sed tamen nõ est scientia, non est sapietia, non est con-
siliũ contra Dominum: neque fieri poterat, vt incomprehensi-
bile Dei Verbum in verbo caperetur. Ad euntes ergo Pharisei
Dominum, blandissimis illius verbis compellare cœperunt.
Magister, inquit, scimus quia verax es, & viam Dei in veritate do-
ces, & non est tibi cura de aliquo: non enim respicis personam, &c. Hæc
commendatio verissima erat: quæ tamen, quoniã à fraudulento
pectore manabat, erat perniciosissima. Venena enim eius super
Dominum propinare volebant. Mollii sunt sermones eius super
iacula Idem alibi de impio homine loquens, Tota, inquit, die in-
iustitiã cogitauit lingua tua: sicut nouacula acuta fecisti dolam.

Job 41.

Prover. 29.

Iudæa Ro-
manis subie-
cta.

Act. 15.

Prover. 27.
Deus nõ de-
cipitur.

Psal. 54.

Acuta quippe nouacula absque vilo doloris sensu leniter pilos
capitis abscindit, atque in hunc modum prauorum hominum
lingua suavi quadam blandiloquentia gladiũ in præcordia de-
hiõ, mella carpunt, ex his Phariseorum verbis fraudẽ in co-
rum pectore latentem relinquamus, & verborum veritatẽ, quæ
ipsi protulerunt, ad vitæ nostræ institutionem excutiamus. Ma-
gister, inquit, scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces. Re-
tẽ magistrum appellant, quia verẽ magister noster vnus est
Christus. Et verax item, imò ipsa veritas est, qui ait: Ego sum
via, veritas, & vita. Et viam Dei in veritate doces. Via Dei, diuino-
rum mandatorum obedientia, & iustitia est. Dicitur autem via
Dei, tum quia à Deo monstrata est, tum quia nos ad Dei felici-
tatem & gloriam ducit. Huius autem viæ doctor Christus est.
Hæc est, inquit Propheta, via, ambulate in ea, & non declinetis
neque ad dexteram, neque ad sinistram. Vias tuas Domine de-
monstra mihi, & semitas tuas edoce me. Sed quoniam hæc viæ
nõ ad sempiternam felicitatem ducunt, quæ sint ad hæc viam
necessaria, expendamus. Viatores tribus indigent, viatico, ba-
culo & pera. Viaticum nostrum est Eucharistia. Baculus est me-
moriam dominicæ crucis. Baculo nos sustentamus, & canes abi-
stunt: quæ & fidei nostræ infirmitatem eius meritis roboramus,
& prauas dæmonis suggestiones crucifixi Domini & vulnerum
eius contemplatione profligamus. Pera, quæ in hoc itinere ne-
cessaria est, est elemosyna, & misericordia. Sic enim ait Eccle-
siasticus. Misericordia viri quasi sacculus cū ipso; gratiam ho-
mini quasi pupillam conseruabit. Ioannes Baptista vbi popu-
li innotuisset, nihil aliud magis commendauit, quàm miseri-
cordiæ opera. Qui, inquit, habet duas tunicas, det non habenti.
Ipsi misericordiam dicitur: Beati misericordes, quoniam
omnia munda sunt vobis. Hæc est igitur illa pera, ille sacculus
ad hoc iter necessarius, qui ne in ipsa quidem morte nos defe-
ctum secum auferre nõ potest: sola misericordia comes est de-
centiorum. Cũ igitur fraudulentæ illæ vulpes quæstionem
domino propoluissent: cognita eorum nequitia, tanto is-
tius aduersus illorum fraudem excaudit, quanto ipsi blan-
ditum eo agere cœperunt: Quid me, ait, tentatis hypocritæ?
Ostendite mihi numisma census, &c. Hæc ergo præditißima respon-
sione Dominus & diuino numini gloriam suam tribuendam
esse

Psal. 51.
Lingua acu-
ta quæ.

Ioan. 14.

Esa. 30.
Psal. 24.

Eccles. 17.

Luc. 3.

Matth. 5.

Luc. 11.

Ambrosius.

Elemosyna
laus.

624 DOMINICA XXII. POST PENTECOSTEN
esse docuit; & Reip. principibus (qui eius in terra vices gerunt) quod illorum dignitas & officium postulari, dandum esse declarauit. Sic ergo sapientia vicit malitiam. Sic sacer Moyses serpens Magorum serpentes deglutit. Hanc responsionem demirati, & turpiter pudefacti, ad perfidiam suam magistros vacui redierunt. Ceterum si ex Cæsaris imagine nummo impressa Saluator Cæsari tributum esse pendendum intulit, eodem certe iure nos ipsos reddendos Deo esse conuicit; in quibus imago Dei eliceret, ad quam conditi sumus, etiam si nos illam non ratio sceleribus nostris deformauerimus. Signatum est, inquit Propheta, super nos lumen vultus tui Domine. Quod cum ita sit, consequens profectò est, ut Deo, quod eius imagine insignitum est, reddere debeamus.

Psalm. 4.

TRACTATIO THEMATIS.

REDDITE *quæ sunt Cæsaris, Cæsari, &c.* His verbis Dominus ut Phariseorum malitiam retudit, ita mentem nostram salutariter maximeque necessaria doctrina breuiter instruit. Quid enim Christiana Philosophia docet, hac breui oratione complexus est. Quisquis enim Deo & Cæsari, hoc est, Deo & hominibus, quod suum est, fideliter reddiderit, is certe totius iustitiæ munus plenissime absoluit. Cum autem homines deo, & nos ipsos, & quoscunque alios, hominum appellatione intelligo. Ita fit, ut tripartita sit absolutæ iustitiæ ratio, quæ debetur & nobis ipsis, deinde cæteris hominibus, ac postremo auctori nostro Deo, quod ei meritissimo & summo iure debetur, tribuimus. Quas quidem iustitiæ partes breuiter Apostolus complexus est, cum ait: Reddite omnibus debita: cui tributum, tributum: cui vectigal, vectigal: cui honorem, honorem: cui reuerentiam, reuerentiam. Nemini quidquam debeatis, nisi ut inuicem diligatis. Hoc enim singulare charitas habet, ut, cum semper solvatur, semper tamē debeat. Hoc sciendum ratione Deum summum fuisse desiderium, scire quæ potissimum ratione Deum sibi propitium redderent: & hanc gratiam rebus omnibus aut retulerunt, & in ea felicitatem suam sitam esse arbitrati sunt. Propheta cum nullum sacrificium satis Deo congruum inveniret, quod ei posset offerri, subinfert: Indicabo tibi, homo, quod sit bonum, & quid Dominus requirat à te: utique facere iudicium & diligere misericordiam, & sollicitum ambulare cum Deo tuo. Ex his tribus officiorum generibus primum quidem spectatur à nos, nempe facere iudicium: secundum ad alios, diligere misericordiam.

Rom. 13.

CONCIO. 625
ricordiam: tertium verò ad Deum, quod ipsa Prophetæ verba declarant, cum ait: Sollicitum ambulare cum Deo tuo. De his tribus officiis, quo ordine proposita sunt, dicere incipiamus.

Primum igitur, quod ad unumquemque nostrum pertinet, esse ait, facere iudicium. Quid est facere iudicium? Cum Dominus Prophetica voce hoc à nobis exigit, ut iudicium faciamus, hoc petit, ut iuxta rationis & legis diuinæ decreta (quæ rationem nostram illuminant atque perficiunt) non iuxta appetitus nostri desideria, vitam instituamus. Ille igitur iudicium & diuinæ legis iudicio vitam moderatur. Quod quidē Regius Vates se præstitisse dicebat, cum ait: Nam & testimonia tua meditatio mea est, & consilium meum iustificationes tue, siue consiliorum mei sunt. O miros vitæ nostræ consiliarios! Audiam verò quid in me loquatur Dominus, quid ab ipso illuminata ratio, quid ius æquitatisque requirant. Hoc ergo facere iudicium: sed etiam iudicium spectat, ut non affectus modò animæ, & legis diuinæ sensus, non pro libidine sua, sed pro rationis oculis, ne videant vanitatem: aures, ne detractionibus, mendacis, & scurrilitatibus pateant. Sed ante omnia lingua est frenanda. Cæteris enim sensibus singularia quædam peccata attributa detractione parcite linguæ. Custodite vos à murmuratione, & à stulticia est: unde affectus & cupiditates manant. Hanc præcipue curam à nobis Dominus requirit, cum per Salomonem ait: Cogita quæ pœna dignus est ille, qui locum Deo sacrum, scedis cogitationibus & cupiditatibus inquinat. Clamat enim Apostolus: Templum Dei sanctum est, quod estis vos. Si quis autem temperare conseruanda iudicium nostrum maxime desideratur, si cupimus nobis ipsis, quod nobis debemus, exsoluere. Sequitur multa sint quæ illis debeamus, misericordia tamen quæ à charitate procedit principem inter ea locum obtinet. Hæc virtus est tum Christiani, tum etiam civilis hominis propria. Excellentes viri dixerunt, nihil tam esse secundum naturam, quàm iuuare consortem naturæ. Hæc adiumenta in brutis agere par est, qui rationis munere, qui humanitate præditi sunt, qui à natura ipsa commiserationis affectum acceperunt,

Iudicium facere quid sit.

Psalm. 118.

Lingua præcipue frenanda.

Sapient. 1.

Proverb. 4.

1. Cor. 6.

Tortu puritatis seruanda.

qui etiam, nisi alterius operum subsidii, vitam tueri non possunt? Pudeat ergo homines, ad virtutem & misericordiam natos, non præstare aliis hominibus, quod sibi ipsis animantia mutuo, solo naturæ instinctu, præstant. Ipsi Gentiles solo humanitatis nomine ad officia pietatis parati erant. Imperator Vespasianus iunior super cœnam aliquando recordatus quod eo die nemini quidquam donasset, memorandam illam vocem edidit: Amici, diem perdidit. Hæc planè vox multorum Christianorum auaritiâ accusat; qui fidei lumine instructi, non præstant, quod tam larga manu infidelitas præstabat: nec nos ad benignitatis officia magnificentissima spes præmij inuitat, cum Ethnicos sola honestatis species ad hoc ipsum impelleret. Hæc ergo potissimum ratione misericordiam proximis (quam à nobis Propheta requirit) exhibemus.

Deo quid
debeat.

Supereft tertium, quid communi omnium Domino debeamus. Hoc sanè nemo, nec Angelus quidem, comprehendere potest. Præstamus hominibus de nobis bene meritis honorè & amicitiam. Ceterum cum omnes diligendi rationes in vno Deo cumulatiſſimè reperiuntur: quis iam dubitare poterit, omnia hæc obsequia in vno collecta, illi vni deberi, & ita deberi, ut quidquid illi obtemperaueris, infinitis partibus minus sit, quam quod eius immensæ maiestati debetur? Illius in nos merita nulli conferri possunt. Quia igitur in vno illo omnia habemus; omnes vtiq; in vnum illum amores & honores, omnemque pietatem & religionem conferre debemus. Ab hoc & beatè, & feliciter, & semper viuere (nisi per nos steterit) percepturi sumus. Adeo enim ex vno illo salus & vita nostra pendet, ut sine illo nec spiritum ducere, nec loco moveri, nec aliquid moliri, nec vel ad momentum subsistere valeamus. Quæ cum ita sint; expendite nunc, quæso, Auditores, mecum, quale sit, quod passim fieri videmus, nempe hanc tantam maiestatem ab hominibus contemni, leges eius perfringere, iura conculcare, beneficiorum eius obliuisci, nullamque eius maiestatis rationem haberi. Quid enim aliud tam multi mortales faciunt, quam peccata peccatis, & scelera scelere addere? Quotus enim quisque conditorem suum atque parentem super omnia diligit? Quis peccatû lethale metuit? Quis nia derelictatur? Quis diuinæ seueritatis iudicium metuit? Quis iustitiam utilitati præfert? Quis virtutis magis quam pecuniam diligit? Quis diuinas leges omnibus vitæ commodis anteponeat? Quo fit, ut quem rebus omnibus anteferre deberent, rebus omnibus posteriorem habeant. Quo quid indignius, quid iniustius, quid execrabilius esse potest? Denique eò stuporis multi homi-

Hominum
nequitia.

homines venerunt, ut nihil sit quod minus metuant, nihil cuius auctoritas minus apud eos valeat, nihil cuius offensionem minus pertimescant, nihil cuius gratiam & amicitiam minoris causa, amittere non verentur. Quod hic satis dignè deplorare non possumus, mentibus vestris ponderandum atque cogitandum relinquimus. Exigit Propheta, ut sollicitè cum Deo ambuletis: præcipit, ut magna cura & sollicitudine, quidquid auctoritati debetur, exsoluamus. Equum sanè fuerit, ut eius hereditatem vindicemus, cuius imaginem retinemus. Superest igitur, Auditores, ut quando hoc iudicio causa nostra in extremo illo examine (quod unicuique statim à morte instat) excutienda est, toto studio in hanc vnam curam incumbamus, ut hæc demonis imagine, quæ constat superbia, inuidia, fraude, odio, mendaciis, & similibus, obliterata, Seruatoris nostri imaginem mentibus nostris imprimendam curemus. Ad huc enim hæc homo conditus est, ut diuinæ beatitudinis & gloriæ participari possit. Quæ de causa illum Deus ad imaginem & similitudinem suam condidisse dicitur, ut similis esset in vita, cuius assecutus erat in gloria; & imitaretur eius bonitatem, tanquam filius Dei, qui futurus erat in altero seculo hæres Dei. Alter enim præposterum foret, si viveret in hoc seculo tantum pecus, qui in altero victurus esset ut Deus; vitamque imitatorum, qui in altero victurus esset ut Deus; vitamque imitatorum. At homo; qui conditus erat ad similitudinem Dei, putrescens, sanctus, amissa hac diuina similitudine, fallacis serpentis persuasionem, per peccatum similis factus est bellui. Hinc Regius Propheta, Homo, inquit, cum in honore esset, non intellexit: comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis. Hi iumentis, quæ quodam naturæ impetu atque appetitione ducuntur, similes esse dicuntur; quia non ratione & consilio, sed affectibus & impetu cæco reguntur. Hi solam terram diligunt, terrena meditantur, terrenas opes ambiunt, & in hoc vno curas suas omnes atque cogitationes infundunt. Hi, ut per Prophetam dicitur, oculos suos statuerunt declinare in terram. Quibus extrema illa infelicitas cõtingit, de qua Hieremias ait: Domine, omnes qui te derelinquunt, confundentur; recedentes à te, in terra scribentur: quia dereliquerunt venam aquarum viventium Dominum. Horum typum tenuisse Dauid & Abiron, quos terra deuorauit, Origenes declarat. Quia verò in terra thesaurus eorum est, ibi etiã omnia interiora & exteriora sunt,

Iudicij exa-
men.

Homo in
quæ finem
conditus.

Psal. 48.

Terram qui
diligant.

Psal. 16.

Hierem. 17.

Numer. 16.

Luce 13.

1. Cor. 15.

Philip. 3.
Crucis ini-
mici.

ibi affectus omnes atque vota collocata. Eorundem etiam ry-
pum gerit mulier illa quæ in Euangelio à dæmone oppressa,
toros decem & octo annos curuato corpore incedebat, neque
vnquam hoc tam longo spatio cælum adspexerat. Dæmonis
est, mentes quas obsidet, è cælo (vnde ipse decedit) deicere, &
in terram ira demergere & sepelire; vt nunquam oculos in cæ-
lum tollant, neque se ad cælestem hereditatem natos esse me-
minerint, sed toros se terrenarum rerum studio atque amoris
addicant. Omisissis istis, consulamus nobis ipsis, sequamurque
Apostolum admonentem: Sicut portauimus imaginem terreni,
ita nunc portemus imaginem cælestis. Hæc autem imago,
quam portare iubemur, nullibi magis quam in ligno crucis inueni-
paret. Apostolus quosdam exsecratur, qui sunt crucis inimici,
quos ventris sui cultores appellat, cuius se turpissimo famulari
tradiderunt. Christi crux nihil aliud requirit à nobis, quam
peccatorum odium, & laborum amorem. Christus mori magis
voluit, quam Dei præcepta violare. Quod si tantus obedientie
labor difficilis nobis appareret, cælestis præmij magnitudinem
ante oculos ponamus. Hæc igitur spe erecti, Auditores, ad bra-
uium superne vocationis per laborum patientiam, & diuinorum
mandatorum obedientiam, alacri & prompto animo curramus,
vt illius tandem gloriæ, quæ strenuè desertantibus promissa
est, participes effici mereamur. Amen.

DOMINICA XXIII. POST
PENTECOSTEN, CONCIO: IN QVA
Euangelica lectio explanatur; inde de virtute
spei atque fiduciæ in Deum; deinde de his qua
nos ad huius fiduciæ firmitatem retinendam ad-
iuvant, disseritur.

VO in hodierna sancti Euangelij lectione insignia
miracula S. Matthæus describit: alterum, quo Do-
minus mulierem duodecim annis sanguinis fluxum
patientem sanauit: alterum, quo mortuam puel-
lam; duodecim annos natam, ad vitam reuocauit.
Quæ quidem miracula mysterio non vacant, qui (quod attinet ad di-
uinum numinis cultum) mortuus erat, vt ipse qui lapidum atque
lignorum superstitioni addictus, omni sensu & moru pietatis
ac veræ religionis, vt mortuus, carebat. Mulier verò sanguinis
fluxum

Gentili po-
pulus mor-
tuus.

fluxum patiens, Iudæorum populum adumbrat, qui veri Dei
cognitionem habens, fluxum tamen sanguinis patiebatur: hoc
est, cupiditatum atque desideriorum suorum turbidos motus
cohibere nolebat. Per Legem, vt Apostolus ait, cognitio pec-
cati, non autem gratia ad cohibitionem peccati. Ad vtriusque
ergo gentis salutem Dei Filius in mundum venit, vt & Genti-
lem populum ad vitam reuocaret, & Iudaicum cupiditati fer-
uorem gratia suæ beneficio sanaret. Quod enim Lex præstare
non poterat, diuini Spiritus gratia præstitit. De vtroque ergo
miraculo in præsentī concione dicturi, cælestem opem, sacra-
tissimæ Virginis interuentu, suppliciter imploremus.

Roman. 3.
Christus cur
venit in
mundum.

AVE MARIA.

LOQUENTE Iesu ad turbas, ecce Princeps vnus accessit. & ado-
rauit eum, dicens: Domine, filia mea modò defuncta est. &c. Marcus
ait, hunc Principem non solum adorasse Dominum, sed etiam
ad pedes eius prouolutum fuisse. Summum certè hoc reueren-
tiæ genus existit. Et quidem Dominus (si externam faciem
species) humilis personæ speciem atque habitum referebat, &
populi opinione fabri filius putabatur, atq; eo tempore à Ioan-
nis discipulis & Phariseis accusabatur, quod cum publicanis &
peccatoribus ederet ac biberet: nihilominus tamen hic Synago-
ge Princeps non in domo, aut in angulis sedentem, sed presen-
tem, quod genus reuerentiæ ne ipsis, quidem mundi Regibus
arque Imperatoribus exhibetur. Quid igitur hunc Principem
sic humiliavit, sic ad Christi pedes abiecit? Non dubium, quin
externa illa calamitas qua premebatur: qua si caruisset, nun-
quam se ad Christi pedes prostrauisset. Hic est, Auditores, pri-
mius animæ salutem conferunt, quam corporis morbis medico-
seculi Apostolus prudenter præcipit, non sublimè sapere: vt po-
te qui intelligeret, homines secundis rebus insolescere, afflictis
humiliari, & cum Propheta dicere: Bonum mihi quia humi-
liasti me. Præstat etiam hoc calamitatis afflictio, quod non so-
lum hominem humiliat, sed etiam mentem ad Deum eleuat,
atque ad eius opem implorandam excitat. Vbi enim deest hu-
manum præsidium, tum vel maximè homines ad diuinam auxi-
liam confugiunt. In tribulatione, inquit Propheta, sua manu con-
surgens ad me: venite & reuertamur ad Dominum. Hoc item

Christus hu-
milis.

1. Tim. 6.

Psalm. 118.

Os 6.

riculum nobis indicauit: ita eadem remedium ostendit. Quodnam illud est? Si tetigero, inquit, vestimentum eius, salua ero. Christi vestis deuotione, fiducia, religione, tangenda erit, si saluus esse velis. Quæ est vestis Christi? Ea nimirum, qua sacratissimum corpus Christi tegitur. In sacra enim hostia verum corpus Christi laet, in quod panis substantia versa est: quod tamen candore illo, hoc est, panis imagine atque specie ita regitur ac velatur, vt Propheticum illud dicere possimus: Verè tu es Deus absconditus, Deus Israël, Saluator. Inter mirabiles Sacramenti huius virtutes & effectus præcipue numeratur fomitis mitigatio, à quo fomite omnes prauæ cupiditates, tanquã fluxus sanguinis deriuantur, quæ tamen huius Sacramenti virtute restinguuntur. At Dominus, vt Marcus refert, *Quis*, inquit, me tangit? Cui Petrus, *Præceptor, turba te comprimunt*, &c. Dominus apertè docuit, nequaquam se ab illis tangi, qui solo corpore ipsum tangunt (quales hæc turba erant, quæ Dominum sequebantur), ab illis autem verè & salutariter tangi, qui non solum corpore, sed spiritu atque pietate illum tangunt, etiam si solâ vestis eius similitudinem cõtingant. Multi premunt corpus Domini, non tangunt. Ille tangere dicitur, qui eius virtutem participat, qui pietate tangit, qui fidenter cum hac femina Dominicum corpus tangit. Multi multum orant labiis, non corde. De his ait Dominus: *Populus me labiis honorat, cor autem eorum longe est à me*. Tales ergo orationes Dominus non exaudit, qui tamen ad Moysen sine strepitu ore cordis præcantem ait: *Quid clamas ad me?* Ideoque Saluator in Euangelio orandi modum discipulis præscribit: *Orantes, inquit, nolite multum loqui, sicut Ethnici faciunt: putant enim quod in multiloquio suo exaudiantur*. Neque tamẽ existimet, his verbis longã orationem dampnari, cum & ipse pernoctaret in oratione Dei, & sancti quique viri tandiu frequenter orabant, vt diem crebro cum nocte iungerent. Eos iure reprehendimus, qui solo strepitu labiorum contenti, sine vlla mente atque reuerentia sacra verba proferunt. Tales non tangunt, verum magis offendunt diuinam Maiestatem. Quando oramus, loquimur cum Deo, quem attentè ac reuerentè alioquin tenemur. Quid superest, Auditores? nempe illud Apostoli: *Orabo spiritu, orabo & mente: psallam spiritui, psallã & mente*. Orabo spiritu, orabo & mente: psallam spiritui, psallã & mente, hoc est, cum Deo psallimus, non autem ritu, sed hominum more psallimus: id versamus in corde, quod ore proferimus, non vt ore versamus diuina, corde autem humana tractamus. Sic enim fiet, vt femina huius exemplo Dominum spiritu magis quàm corpore tangentes, virtutis eius participes effici mereamur.

Esai. 45.

Eucharistia
virtus.Christi qui
tangunt.

Esai. 29.

Exod. 14.
Sic Anna
orabat.1. Reg. 1.
Matth. 6.

Lucæ 6.

1. Cor. 14.

reamur. Cum ergo religiosa femina pium illud furtum nequaquam Dominum latere perspexisset: magno timore perculsa, quod factum fuerat, in omnium conspectu humiliter propagauit. Ad hoc Saluator noster à cælo venit in terram, ad hoc humanitatis nostræ vestem induit, vt homines omnium bonorum atque diuitiarum suarum participes faceret. Verè linguas nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit. Hic, o mulier, qui sanitatem corpori tuo præsticisti, menti tuæ fidei lumen infudit, reque non solû à corporis, sed ab infidelitatis etiã morbo elementer eripuit. Verebatur hæc mulier piorum more. Itaque pius Dominus merum piæ mulieri adimit, blandissimo eam filia nomine compellans. *Confide filia, fides tua te saluauit*. Credidisti te solo vestis meæ contactu salutem esse consecuturam: tetigisti, & salutem assecuta es. Quo in loco animaduertere licet, Auditores, diuina munera atque dona pro fidei vas fidei capacius afferimus, tantum gratiæ inundantis haurimus. Dei enim misericordia velut inexhaustus quidam bonorum omnium fons est, à quo plus hauriet, qui capacius fidei vas ad illum adfert. Itaque illa Domini promissio, *Omnis locus, quem calcauerit pes vester, vester erit: de huiusmodi fide, quæ hanc adeo amplam de diuina misericordia fiduciam concipit, lostrare*. Ad hoc autem triplicem vobis fidem ante oculos ponamus: nempe huius Principis, cuius filiam Dominus ad vitam cepit credidit Dominum sacre manus suæ contactu salutem acgressa, solo Dominicæ vestis contactu salutem se esse adepturam credidit. Alius tamen in hac ipsa fide Centurio, quamvis tactu, solo iussu & imperio, salutem ægrotanti seruo credidit dixit: *Amen dico vobis, non inueni tantam fidem in Israël*. His quæ tantum à Deo impetrat, quantum fidei, quantumque de immensa eius bonitate sibi pollicetur. His igitur exemplis, Audite, ad opem Domini confugiamus, amplissimum fidei sinum fidelibus donat. Quod Propheta intelligens, Dominum precatur his verbis: *Fiat misericordia tua Domine super nos, quæ admodum*

Esai. 53.

Pij timent.

Vide quid
fecerit hæc
mulier ob
gratitudi-
nem, apud
Eusib. libr.
7. cap. 14.
Cyprian. ad
Don. in epist.

Deut. 10.

Matth. 8.

Psalm. 32.

Psal. 4.
Ecl. 20.

Via quali-
ter dirigen-
da.

sperauimus in te. Huic tamen spei, Auditores, pietas & iustitia copulanda est, sicut idem Propheta monet, cum ait: Sacrificate sacrificium iustitiae, & sperate in Domino. Respicite, ait Ecclesiasticus, filij nationes: quis sperauit in Domino, & confusus est? Idem- aut quis permansit in mandatis eius, & derelictus ab eo est? Idem- que paulo ante: Crede Deo, & recuperabit te; & dirige viam tuam, & spera in illum. Viam igitur nostram ante omnia dirigere studeamus, & fidei atque spei finem, quantum poterimus, expandamus, certi de immensa Domini benignitate, nunquam frustra nos in eo spem nostram collocaturos.

Apostoli
difficiliter
credunt.

Ioan. 20.

Infirmis
unde ve-
niat.

Cum ergo Dominus in Principis domum deuenisset, & lamentantem ac tumultuantem familiam compescuisset, non permisit quemquam secum intrare, nisi tres amantissimos discipulos, Petrum, Iacobum, & Ioannem, patremque & matrem puellae; apprehensaque defunctae manu, Puella, inquit, surge. Quis immensa huius diuini verbi virtute sic à morte ad vitam reuocata est, quasi à somno excitata fuisset. Parentibus verò hoc miraculo attonitis, huius operis silentium indixit, atque ut puellam allato cibo reficerent, praecepit. Crediderant puellam mortuam, atque ut opem & misericordiam Domini impetrandam. Ad cuius rei fidem, non vnum aut alterum locum, sed omnes penè Davidicos Psalmos offerre possem. Vix enim vllus reperitur, qui non virtutis huius fructus, laudes, & exempla contineat. In te, inquit, sperauerunt Patres nostri; sperauerunt, liberaisti eos. Ad te clamauerunt, & salui facti sunt: in te sperauerunt, & non sunt confusi. Quid verò Elia? quàm multis modis hanc virtutem commédauit? Ecce, ait, Deus noster iste, expectauimus te, & saluauit nos: iste Dominus, sustinimus eum, exultabimus & letabimur in salutari eius. Hæc est illa spes, quæ non illa spes, quæ nunquam à conspectu Domini vacua recedit, eodem pollicente atque dicente: Quidquid orantes petitis, credidistis, accipietis, & fiet vobis. Charitas est principium mercedis in charitate bonum opus edimus, in quo non mereamur: nihil rursus nobis salutare, huiusmodi spe fulti, à Deo petimus, stulemus. Colligimus, vt ad precandum accessuri, hac spe atque fiducia diuinæ miserationis, preces nostras muniendas curemus. Sic enim fiet, vt nunquam vacui ab oratione recedamus. Hic primus spei fructus. Est & alter, qui incredibilem pio homini tranquillitatem & pacem ab omni terrore immunem præstat. Quia enim hæc spes Dominum ad se trahit, qui (vt ait Prophetæ) protector est omnium sperantium in se: idcirco nihil

TRACTATIO THEMATIS.

CONFIDE filia, fides tua te saluam fecit. In his verbis Domini, latet talis thesaurus, quo vita nostra, fide, spe, ac diuinæ miserationis fiducia munita, in hoc mortali corpore tot periculis & miseriis obnoxio, sub vmbra alarum Domini incolamus & tuta manet. Et quidem hoc in loco non de mortua agimus fide, sed de ea quæ per dilectionem operatur, quæque non solum charitate informatur, sed etiam clarissimis dono perficitur & illa

& illuminatur: quoniam altero fidei mysteria penetrat, altero mirabilem eorundem suauitatem atque saporem degustat. Hæc igitur fides his donis instructa & illuminata, vt omnium aliarum virtutum radix & fundamentum est, ita fiducia virtutem, & natura & nomine sibi coniunctam, præcipue parit. Vt enim fidei atque fiducia nomen, ita vtriusque vis atque natura coniuncta est. Est autem fiducia spes roborata, ex aliqua firma opinione procedens. Recte ait D. Bernardus: Germana fidei & spei coniunctio est, vt quod illa futurum credit, hæc illa sibi incipiat sperare futurum. Hanc autem vtriusque virtutis huius cognitionem non obscure exponit Apostolus, cum ait: Deus autem in spe, & virtute Spiritus sancti. Illa enim incensa atque inflammata fides, fiduciam & spem viuam parit, & in ea nos abundante facit. Spes igitur huiusmodi fiduciam confirmata, mirabiles in anima iusti fructus parit, è quibus duos tantum hoc loco relictad opem & misericordiam Domini impetrandam. Ad cuius rei fidem, non vnum aut alterum locum, sed omnes penè Davidicos Psalmos offerre possem. Vix enim vllus reperitur, qui non virtutis huius fructus, laudes, & exempla contineat. In te, inquit, sperauerunt Patres nostri; sperauerunt, liberaisti eos. Ad te clamauerunt, & salui facti sunt: in te sperauerunt, & non sunt confusi. Quid verò Elia? quàm multis modis hanc virtutem commédauit? Ecce, ait, Deus noster iste, expectauimus te, & saluauit nos: iste Dominus, sustinimus eum, exultabimus & letabimur in salutari eius. Hæc est illa spes, quæ non illa spes, quæ nunquam à conspectu Domini vacua recedit, eodem pollicente atque dicente: Quidquid orantes petitis, credidistis, accipietis, & fiet vobis. Charitas est principium mercedis in charitate bonum opus edimus, in quo non mereamur: nihil rursus nobis salutare, huiusmodi spe fulti, à Deo petimus, stulemus. Colligimus, vt ad precandum accessuri, hac spe atque fiducia diuinæ miserationis, preces nostras muniendas curemus. Sic enim fiet, vt nunquam vacui ab oratione recedamus. Hic primus spei fructus. Est & alter, qui incredibilem pio homini tranquillitatem & pacem ab omni terrore immunem præstat. Quia enim hæc spes Dominum ad se trahit, qui (vt ait Prophetæ) protector est omnium sperantium in se: idcirco nihil

Fiducia
quid.

Roman. 15.

Spei fructus
duo.

Psal. 21.

Esa. 25.

Roman. 5.

Mat. 11.

Oratio quomodo ornanda sit.

Psal. 17.

habet

1. Pet. 32. habet pius homo, cur trepidare debeat, si hanc spem in Deo firmam & constitutam habeat. Habet Deum patronum ac curatorem. Omnem, inquit Petrus, sollicitudinem vestram proiciet in eum, quoniam ipsi cura est de vobis. O aurea verba! Magnifica promissa, cunctis mundi opibus anteferenda! Ego ille sollicitus esse debeat, qui cum Propheta dicere potest: Ego autem mendicus sum & pauper, Dominus sollicitus est mei, hoc est, pro me sollicitam curam gerit? Hinc sequitur summa pax & tranquillitas. Si ergo ad hanc tranquillitatem omnium mortalium vota atque desideria adspirant, quantus spei huius thesaurus est, quæ nos ad hanc tantam felicitatem prouehit atque perducit? Moyfi & Aaroni vitio versum est, quod Dominum apud aquas contradictionis non sanctificauerint: quia videlicet non usque adeo plenam & perfectam fiduciam de eius paternæ cura & prouidentia eo tempore habuerunt. Si igitur qui Deo diffidit, Deum non sanctificat, ergo quisquis illi fidit, ipsum planè honorat atque sanctificat, ideoque multis ab eo donis cumulat & honoratur. Graviter autem Dominus & moleste fert, vel paululum de immensa bonitate & prouidentia sua hæsitari. Annon piissimum patrem filius offenderet, qui tristis semper & moriens incederet, quod dubitaret, an necessarii sibi ad vitæ usum præbere vellet, cum maxime posset? Talem igitur pater ipse pia increpatione castigat, his verbis: Et nunc quare morore contraheris? Nunquid Rex non est tibi, aut consiliarius tuus periit, quia comprehendit te dolor ut patuerientem? Regis est, subditos fidei suæ commissos virtute tuecorientem? Consiliarij vero, ratione & consilio iuuare. Rectè ait Propheta: Ecce Deus Saluator meus, fiducialiter agam, & non timebo. Quisquis immodico timore fluctuat & angitur, nondum fiducialiter agit. Est autem oratio præcipuum instrumentum quo hæc virtus acquireretur. Peccata autem detestanda atque fugienda sunt. Sic olim sancti Patres spem suam in Deum fulciebant: testis Machabæus suo præclaro facto.

DOMI

DOMINICA XXIII. POST PENTECOSTEN, CONCIO; IN qua post Euangelicæ lectionis explanationem, de excidio Hierosolymitano, propter peccata populi immisso, & de magnitudine diuinæ iustitiæ, & peccati grauitate atque malitia agitur.

THEMA. Cum videritis abominationem desolationis stantem in loco sancto: qui legit, intelligat. Matth. 24.

MATERIA huius Euangelicæ lectionis, doloris ac timoris est plenissima. Agitur in ea de duobus maximis iudiciis quæ in diuinis literis continentur: nempe de communi totius mundi, & de singulari Iudaici populi iudicio, quo videlicet Dominus dilectissimum populum, quem ab initio fouerat atque dilexerat, & miris beneficiis ornauerat, Romanorum armis vastandum ac demolendum tradidit. Ostendit Dominus item, quantum peccatum detestetur. Ob peccatum, factum est diluvium generale, quo Deus vniuersum mundum à se recedens confluxu aquarum inundatione deleuit. Ob peccatum, Iudææ & Hierosolymæ facta est vastatio. In extremo iudicio omnium vel sempiternæ vitæ, & vel sempiternæ felicitatis, vero vastatio illa in homines sententia ferenda est. Quia imago futuri iudicii existit, similiaque ferè signa vtriusque iudicii referuntur, ideo de vtroque simul Dominus agit. Huiusmodi doctrinæ tradendæ hæc fuit occasio. Cum Dominus e templis egrederetur, accesserunt discipuli eius, ut ostenderent ei vastationes templi. Quibus Dominus, futuroj præsciis, ait: Videris hæc omnia? Amen dico vobis, non relinquetur hic lapis super lapidem, qui non destruat. Quia enim discipuli cum ipso mundo ruiturum, ideo de vtriusque re simul quærebant. Dominus vtriusque ruinæ atque iudicii signa prædixit. De futuri iudicii signis, quod omnes speramus, quod desideramus: quia vero eius utilitas, non eo tempore solum, sed omnibus penè concionibus tractari merito debet, ideo & hic de eo breuiter obiterque tractabitur. Ut autem hoc utiliter & reli

Romani Iudæos expugnauerunt.

uileriter & religiose efficere possimus, exlestem opem, sacrificia Virginis interuentu, suppliciter imploremus.

A V E M A R I A .

Daniel. 9. Cum videbitis abominationem desolationis, qua dicta est, &c. Cum hic dicat Dominus, Qui legit, intelligat: attentos nos facit magna in hac desolatione mysteria latere significans, quæ non est huius temporis atque instituti persequi. Solum id assumo, quod non segniter Dominus animaduerti uoluit, nepe vastationem ciuitatis & templi post mortem Christi, à Daniele Propheta prænuñciatam, quæ est ineluctabile argumentum aduentus Christi. Si enim post eius mortem ciuitas illa desolanda erat, & desolatio perpetuo duratura prædicatur; sequitur ergo, Messiam non modò uenisse, sed etiam pro mundi salute immolatum fuisse. Quia igitur salutis & uitæ nostræ fundamentum fides in Christum est, quæ hoc argumento satis probatur, idèò Dominus ait: Cum uideritis abominationem, &c. hoc est: Quisquis desolationem hanc uiderit, manifestè colligat uenisse ac passum esse iam Christum, post cuius aduentum & mortem abominationis desolationis consecutura erat. Vocat autem illam, Abominationem: quoniam ab idololatriis & abominandis hominibus ciuitas uastata est, nempe ab exercitu Romanorum. Ideo ea Resp. delenda erat, donec ea mundo pareret Saluatore. Ideo neque dux de femore Iuda defuturus erat, neque templum illud ruiturum: quæ duo perfectam Reip. formam constituerent. Deinde Dominus magnitudinem huius vastationis, exponere incipit. Tunc, inquit, qui in Iudea sunt, fugiant ad montes. Tanta enim erit vis atque potentia inimicorum, ut nulli, nisi per fugam, pateat aditus ad salutem. Fugiant ad montes, ut inter feras tui lateant, quibus inter homines nullus erit tuus latèdi locus. Exaggerat deinde fugæ necessitatem, cum ait: Qui in telio est, non descendat aliquid tollere de domo sua: & qui in agro, &c. Tanta enim erit fugiendi uelocitas atque necessitas, ut relictis omnibus, uitæ suæ quisque consulat. Quid igitur qui fugere non poterunt? Horum miserrimam conditionem protinus exponit, cum ait: Vt autem pregnantibus & nutribus in illis diebus: quæ videlicet dum uel ventrem gestant, uel pueros lactant, ad fugiendum minus expedita sunt. Atque ad hoc ipsum facit, quod deinde sequitur: Orate ne fuga uestra fiat hyeme, uel in Sabbatis, quia tunc non licet longum iter conicere. His omnibus Dominus significauit, huius magnitudinē & ineluctabile malū sicut

sicut & alibi ait: Sunt enim hi dies ultionis, ut impleantur Scriptura. Rursumque: Erit enim ita magna populo huic, & captiuitas, donec impleantur tempora nationum. Hæc de singulari iudicio populi sui Dominus dixit: quæ sequuntur, ad uniuersale iudicium pertinere videntur. Inter ea, quæ ad Christianam ueniam requiruntur, timor Domini, & peccati odium præcipue Domini non solum reuocat à malo, sed incitat etiam ad bonū, iuxta quod scriptum est: Qui timet Deum, nihil negligit. Ideo, quæ danda opera nobis est, ut hos duos affectus altissimi animum nostro imprimamus. Vterque autem hic affectus ex eodem fonte manat: hoc est, ex consideratione diuinorum iudiciorum & suppliciorum, quibus Dominus sceleratos homines afficere solet. Hæc enim & quàm sit diuina iustitia formidabilis, & peccati malitia execrabilis, faciliè declarant. Inter omnia autem supplicia, quæ post diluuium propter peccata immissa sunt, maximum huius Hierosolymitanæ desolationis supplicium existit.

Atque ut rem omnem altius à prima origine repetamus, tria dicenda sunt. Primò, quòd gratis Dominus populum Hebræorum elegit in hereditatem. Deinde, quàm magnificè illum exalauit de illo suppliciu sumperit. Per quæ omnia facile erit, non solum diuinæ iustitiæ, sed etiam diuinæ misericordiæ, diues item iustitiæ: est magnus in misericordia, diues item magnus in amore hominum, magnus in odio uitiorum. Hebræorum populum, quod primū est, ex tot gentibus, tot nationibus Dominus populum ac peculium sibi Dominus elegit. Pars autem eius. Videmus tam electionem quàm uocationem Dei ex electione. Elegit nos Dominus, inquit Apostolus, ante mundi constitutionem in Christo, ut essemus sancti & immaculati coram Deo. In quibus uerbis appetere uidemus ordinem & causam electionis diuinæ. Non enim quia præuidit homines sanctos futurum, sed ipse potius elegit, quos sanctos faceret. In populo illo Israëlítico nihil erat gratiæ, siue fortunæ, quod Dominus ad huius tantæ electionis gratiam excitare potuisset. Magna fuit ruditas & ignorantia in illo populo: quod uidere est, quando ritulū confluauerunt, & cum

*Ibidem.**Christiana uita quibus conflet.**Eclesi. 33.**Abominatio qua.**Genes. 49.**Deut. 32.**Ephes. 1.**Electio autem ex gratia Dei.**Deut. 10.**Iudeorum populus rudis.*

Exod. 32. & eum ut Deum adorauerunt. Iam videndum quam potenter hunc populum Dominus amplificauit, quem tam gratiose elegerat. Eduxit de Aegyptiaca seruitute; occidit propter eum primogenita Aegyptiorum; aperuit mare, & perduxit eum; per manna illis de caelo. Vbi in terram promissionis ventum, per petem Iordanis meatum in fontem retorfit, ut siccis vestigiis per arenam alium populus transiret. Dedit eis legem & dilectionem, eamque digito suo scribere dignatus est: qua iter illis ad plenam, eamque digito suo scribere dignatus est: qua iter illis ad immortalitatem, & beatam vitam pateret. Non inquit ille, fecit taliter omni nationi. Sicut aquila pronocans ad volandum pullos suos, & super eos volitans, expandit alas suas, & assumpsit eos, & portauit in humeris suis. Quibus igitur aliis verbis paternam erga hunc populum providentiam potuit Dominus significare, quam his, quibus testatur se eos tanquam pupillam oculi custodisse? Quid enim diligentius, quam pupillam oculi custodimus? Quid illud etiam, quod instar aquilae alas suas expandit, & portauit in humeris suis? Iam vero quis delicatior verborum, quibus eos Dominus compellat, explicare queat? Sed & templum suum, ubi adorabatur, apud eos esse voluit. Liquebat sedem suam, ubi illi sacrificia immolabantur, esse voluit. Quam magnifice populum hunc Dominus exaltauerit, & quam magnificis muneribus & ciuitatem illam, & templum ornauerit. Nunc tertio videamus, quod hac tanta sublimitate (ubi peccatum intercessit) collapsa sit: ut hac ratione intelligamus, quod nos eleuet gratia, quod culpa deiiciat. Cum in hac igitur dignitate populus erectus esset, & bonis omnibus circumfluens, illud ingratitudinis & impietatis malum incidit, de quo Propheta dicit: Incrassatus est dilectus, & recalcitrauit: incrassatus, & impinguatus, dilatarus. Dereliquit Deum factorem suum, & ad alterum. Quam autem indignum hoc tulerit Dominus, videtur iuxta me (improperat Dominus) discooperuisti & suscepisti adulterum. Quam autem indignum hoc tulerit Dominus, videtur est in Cantico Moysi: Ignis accensus est in furore meo. Quam ibi verba, tot fulmina. In libro Regum legimus: Quam iratus vehementer Dominus Israeli, abstulit eos a conspectu suo. Captiuitas postrema nunquam reuocata fuit. Hec est virgo Israel, quae cecidit, quae sola fere in mundo fidei veritatem aliquamdiu seruauerat. Remansit vero tribus Iuda sola. Et nec ipsa pacem Domini custodiuit, sed in via Israelis ambulauit: dixitque Domini generauit, & a vera pietate defecit, illam a conspectu suo proiecit. En, Auditores, quantum sit peccati virus atque malicia, quod tantam amicitiam in tantam inimicitiam commutauit.

*Felicitas
quibus ex-
tio fuit.*

Deut. 32.

Esa. 57.

Deut. 32.

4. Reg. 17.

Hierem. 3.

*Iudeis plane
absenti.*

Quid enim hoc animo, & his verbis acerbius? Venerunt ergo Chaldaei, & obsederunt ciuitatem, & diruta est ciuitas, & viri belatores fugerunt, & comprehensus est Sedechias Rex, adductusque ad Regem Babylonis, &c. Animaduerte, quod hoc exemplum, quanta sit diuinae iustitiae magnitudo, & quanta item peccati grauitas. Ecce ex quam faustis & felicibus initiis, quam in hac ipsa, quae diximus, quamlibet maxima videantur, leuia tantum sunt praeteritis quae sequuntur. Haec enim captiuitas Babylonica septuaginta annorum fuit. Ea vero quae per Romanos facta est (de qua in praesenti Euangelio Dominus agit) per mille iam & quingentos annos, & eo plus durat, neque vimquam reuocata est. En quo odio Dominus persequitur impios, dum, quos ad inferos detrahit, & quos usque ad sidera eleuauerat, usque huc enim philosophia non ad eos modo, sed ad nos quoque multo magis pertinet: utpote qui longe maiora beneficia, quam illi per Christum recepimus. Quantum enim a Lege distat Euangelium, tantum beneficia nostra illorum beneficia superant. Illi enim beneficia magna ex parte ad corporis usum pertinebant: nostra vero ad mentis cultum & ornatum spectant. Illa ad vitam praesentem, quae temporaria est: nostra ad illam vitam conferunt quae sempiterna est. Quae cum ita sint, quid hic aliud perire necesse est, nisi quod Apostolus admonet, cum ait: Propter abundantius oportet seruare nos ea quae audiuimus, ne factus est firmus, & omnis prauaricatio & inobedientia iustam accipit mercedis retributionem: quomodo nos effugiemus, si tantam neglexerimus salutem? Si enim diuinorum beneficiorum abusus, & ingratitudo talem illi populo cladem peperit: quid nobis ab eodem iudice Deo timendum est, qui longe plura & maiora recepimus, nec illis tamen meliores redditi sumus? Vide & expende, tempora nostra confer cum prioribus. Quid, inquit D. Gregorius, patientur quos reprobant, si taliter cunctos quos amat? Illi erant dilecti, nos contra (ut Apostolus ait) naturae filii irae. Si Christianorum huius aetatis mores & vitam diligenter consideres, eamque cum fide quam profitemur contuleris: non poteris, si vel micam cerebri habeas, non vehementer admirari, cum tantum inter vitae regulam & vitam ipsam interesse videas. Deus bonos summo amore persequitur: at male boni pati odio detestatur. Proprium boni viri est, ut quo maiori bonitate pollet, eo maiori dilectione & virtutem diligat, & fec-

*Beneficia
Dei in nos.*

Hebr. 2.

*Ingratitudo
quid male
pariat.*

Gregorius.

Ephes. 2.

*Boni viri est.
fama.*

Simile. Ius odia: ita consequens est, ut infinita illa & summa bonitas, summa quidem dilectione bonos, summo vero odio malos prosequatur. Si leones, si tigrides, si serpentes in benefactores suos & obsequentes grati sunt & benivolenti: quomodo hanc tantam virtutem Deo adimemus, qui virtutum omnium fons & origo est, & a quo omnis creaturarum perfectio manat? Non est, inquit ille Patriarcha Abraham, tuum, qui iudicas omnem terram, ut iustum cum impio perdas. Christus verus Angelus est, a Deo Patre in terram missus, ut hominibus non solum Evangelij gratiam (quæ divinæ misericordiæ magnitudinem declarat) sed etiam eius erga rebelles iustitiam annuntiaret, de qua Apostolus ait: Reuelatur enim ira Dei de cælo super omnem impietatem & iniustitiam hominum, qui veritatem Dei in iniustitia detinent. hoc est, qui veritatem, quæ illos dirigere in vitam possidet, vincam atque captivam tenent, nec iuxta illius præscriptionem vitam dirigunt. Dies autem extremi generalis iudicii, non solum ad omnium bonorum gloriam, sed etiam ad improborum ignominiam destinata est. Quia enim boni viri gloriam hominum propter Dei gloriam contempserunt, & contemptibiles frequenter atque stulti propter Christum æstimari voluerunt, exigit planè divinæ iustitiæ æquitas, ut qui terrenam gloriam propter illum contempserunt, universo mortalium genere in illo velut totius mundi theatro præsentem, pro vita bene actæ, & recte bene gesta gloriam & honorem, & æternæ felicitatis præmiū recipiant. Quod videntes impij (ut est in libro Sapientiæ) turbantur timore horribili, & mirabuntur in subita illa & ingens salute, dicentes intra se, poenitentiam agentes, & præ angustia spiritus gementes, &c. Non modò ad gloriam bonorum, sed ad malorum etiam ignominiam dies illa constituta est: qui cum Phariseorum more gloriam hominum dilexerint magis quam Dei, & metu mundi, atque humano pudore ducti, pietatis & religionis opera neglexerint, dignum est, ut hoc publicum dedecus illo die subeant, & eorum scelera & turpitudines in conspectu seculorum omnium evulgentur. Tum implebitur illud varonum cinium Domini: Qui me erubuerit & sermones meos, hunc est hominis erubescet eum, cum venerit in maiestate sua. hoc est, ego Christus erubescet, cum venerit in maiestate sua, ego ingibrium esse ducam tam vilis servi Domini appellari. Et quidem hoc publicum improborum dedecus & ignominia, proprium est hominis improbi supplicium. Liqueat ex his, quæ ratione privatum cuiusque iudicium, commune omnium expectandum sit.

Genes. 19.

Roman. 1.

Sapient. 1.

Lucæ. 12.

dum sit. Nunc de signis quæ iudicium hoc antecedent, pauca dicamus. Horum igitur signorum primum, & aliorum initium est, generalis corruptio vitæ, & veræ atque germanæ charitatis extinctio, sicut Salvator ait: Quia abundavit iniquitas, refrigeret charitas multorum. Refrigerante autem charitate, amor sui pro charitate dominabitur. Cui consentit illud Apostoli: In novissimis diebus instabunt tempora periculosa. Erunt enim homines amatores se, &c. Radix malorum omnium est cupiditas, & immodicus amor sui. Crescente autem radice malorum, necesse est ut ipsa mala pariter succrescant, dum homines nihil aliud quam seipsos quaerunt, nulla pietatis & iustitiæ habita ratione: quod omnium planè malorum extremum est. Secundum signum quod iniquitatis abundantiam consequitur, est confirmatio iniquitatis calamitas. Quia enim iustissima Dei lege poena crescentem culpam, sicut umbra corpus: necesse est, ut quomodo pariter & poena crescit umbra, ita crescente culpa, crescat poena. Et quia tunc hominum malitia ad cumulum pervenit, confimilis eum utique poena consequetur. Quod Dominus in præsentis lectione exprimit, cum ait: Erit tunc tribulatio, qualis nunquam fuit ab initio mundi usque nunc, &c. Quid, quæso, his verbis formidabilius? quid terribilius? Quæ sint autem calamitates & plagæ, quibus in his diebus mundus affligendus sit, videre est in Apocal. Et vidi, inquit, septem habentes plagas novissimas, quoniam in illis consummata est ira Dei. Ex quibus planè verbis apparet, de plagis iudicium antecessitibus Evangelistam loqui, quæ omnium novissimæ erunt. Tunc temporis Sol obscurabitur, & Luna non dabit lumen suum, & stelle de cælo cadent, hoc est, cadere videbuntur: & virtutes terre ita demum omnia inferiora corpora, quæ earum vi & potentia aguntur, variè afficientur, & insolitis motibus trepidas hominum mentes perterritas facient.

Post hæc verò priora signa tandem apparebit signum Filij hominis in cælo. Ante cælestis quippe Regis adventum triumphat crucis vexillum, Sole ipso splendidius apparebit. Et tunc, inquit Dominus, plangent omnes tribus terræ. Quia videlicet in illo tempore, quia crucem Domini blasphemaverunt: mali verò fideles, quia tanto hoc beneficio atque remedio uti noluerunt. Tanto erunt graviora humana delicta, quanto magis se extendunt divina beneficia. Nec solum ingritudinem nostram, sed

Matth. 14.

1. Tim. 6.
Amor sui
perniciosa
est.

Apoc. 15.

Emiserunt.

desidiam nostram & fœcordiam crux illa damnabit, & inexcusabilem reddet. Nemo in illo die se poterit excusare. Sunt in Ecclesia Sacramenta; est peccatum Confessio, est Eucharistia, est Pœnitentia: hæc sunt peccatorum antidota. Qui cecidit, ponit per ista media resurgere ac reconciliari cum Deo: qui aurem negligit, suo sit damno. Tunc, inquit Saluator, plangent omnes in his terris. Tunc plangent, æ frustra, qui dumquam in hac vita in qua plangendi tempus erat, plangere voluerunt. Tunc peccati malitiam atque deformitatem agnoscent, quam, dum in hoc seculo agerent, agnoscere noluerunt. Tunc & sero intelligent amentiam & cœcitatem suam, & dolos quibus eos demon atque mundi fallacia dementauit; qua delusi, reliquerunt iter salutis, & ambulauerunt vias difficiles ac tenebrosas. Quid dementius, quam propter momentaneam voluptatem æternum supplicium subire voluisse? Tunc plangent admonitiones, consilia, & Ecclesiæ voces, quas neglexerunt, atque ad eas oblituerunt: quibus si paruissent, numquam in eam infelicitissimam fortem incidissent. Itaque idem illis eueniet, quod rebellibus filiis contingere solent: qui cum à matribus admonentur ut à malis abstineant, ne in capitis periculum incidant, consilia salubria contemnent, à lictoribus tandem ob maleficia comprehensi, ad supplicia trahuntur. Tunc maternas admonitiones ad mentem frustra reuocant, cum iam spes nulla salutis vitæ maneat. Quocirca si quis hunc tantum animi cruciatum vitæ cupit, modo, dum pœnitentiæ tempus est, opportune signa querat. Hæc sunt, Auditores, antecedentia diem iudicii signa: quorum si sola commemoratio tantopere animos nostros concutit, quid faciet iudicium ipsum, cuius hæc sunt signa? Si hæc dolorum initia, qualis finis & consummatio, nisi dolorum omnium summa? quale erit videre formidabilem illum iudicem, adstantibus Angelorum choris, & toto cœlestis curiæ Senatu? quale erit videre horrendum illud supremi Iudicis fulmen, cum ad impios conuersus, dicet: Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui parati estis diabolo, & angelis eius? Nunc ad vos, Auditores. Si hæc ita esse adeo certum est, quomodo tam securi agimus, & in vitæ aurem dormimus? quomodo tantus horum malorum impendentium cumulus neque nos concutit, nec à malis reuocat, nec ad bonum prouocat, nec sollicitos magis facit, quam si hæc omnia vel meræ iugæ, vel puerorum opinor, vementia essent? Si domum hanc supra me iuramentum opinor, vementem timeo: si verò sola hoc imaginatione cogito, nihil timeo. Timeo sanè multos esse Pharaones in mundo, qui in

Pœnitentia
fœra.

Matth. 25.

Pharaones
multi.

Dei iudicio obdurati exœcati que sunt. Sed dicetis forsitan: Quid igitur faciemus, ut hæc tanta mala effugere valeamus? Multa sunt quæ fieri necesse est: sed illud in primis, ut hæc ipsa quæ diximus, ad memoriam frequenter reuocetis, & futurum hoc iudicium, æternumque supplicium vobis ante oculos proponatis assidue. Hoc faciebat ille, qui dicebat: Meditatus sum nocte cum corde meo, & exercitabar, & scopebam spiritum meum. Qui seiplos iudicant, à Deo minimè iudicantur; ut iudicati appareant, non indicandi. Huius Vatis exemplo, assidue æterni supplicij meditatione scrutetur vnusquisque conscientiam suam latebras, & scopere studeat spiritum suum. Terreat nos illa Domini vox: Venit nox, in qua nemo potest operari. Ergo quam diu dies est, hoc est, quam diu vita superest, curramus, ne in voraginem omnium malorum incidamus. Sic enim fiet, ut peccata nostra voluntaria magis quam necessaria pœnitentia diluentes, ad sempiternam tandem felicitatem verè pœnitentibus promissam, Domino adspirante, peruenire mereamur.

Amen.

F I N I S.

INDEX RERVM QVÆ
PRIMO TOMO EPITOMES

CONCIONVM GRANATEN-

sis explicantur : qui Euangelia
totius anni de Tempore
continet.

A	tis.	13.p
ARON cur vitu- lum aureū fabri- catus. 195.p	Adpētus Christi duplex, & virtus que differentia. 11.f & 12.p.m	
Abel & Zachariā inducit scriptura extremos inter in- flos occisos. 47.f	Aduentum domini qui expectent. 347.p	
Abominatio quid. 638.m	Adversitatis causa que. 238.p	
Abolutio quomodo detur a sacer- dote. 286.m	Adulatoris & conuicatoris diffe- rentia. 168.m	
Abolutio nis. 488.f	Adultera que sit. 165.p	
Abraham quomodo vidit diem Christi. 258.m	Ætas nostra Romano imperio cō- paratur. 147.m	
Adam perpetuo exilio mulctatus. 582.p	Ætas puerilis facile hominis indo- lem prodit. 84.m	
Adam maritali affectu peccauit. 271.p	Ætatum ratio describitur. 121.m	
Ala peccatū quā lata pateat. 368.f	Agnus quare in signe Christi. 279.f	
Almatoria demonis. 162.m	Agnus cur amaris lactucis man- ducandus. 391.f	
Almatio que maxima. 300.f	Agni qui dicendi sunt. 55.m	
Almatio que maxima. 300.f	Ala domini est diuina protectio. 50.m	
Almatio que maxima. 300.f	S. Alexij vita despecta. 344.m	
Almatio que maxima. 300.f	Altare Deo edificatum. 301.f	
Almatio que maxima. 300.f	Amantis nihil difficile. 264.f	
Almatio que maxima. 300.f	Ambitionis spiritu multi ducuntur. 154.f	
Almatio que maxima. 300.f	Ambitionis & inuidia quanta pe- sis. 621.m	
Almatio que maxima. 300.f	Amen sonat certitudinem. 359.f	
Almatio que maxima. 300.f	Amicorū omnia communia. 170.f	
Almatio que maxima. 300.f	Amicorū omnium communia. 388.m	

I N D E X.

- Amicorum proprium. 440.f
Amor omnia facit lenia. 347.f
Amor sui & proximi. 261.f
Amor qualis esse debet. 151.m
Amor Dei duplex. 585.f
Amor sui immodicus omnium peccatorum causa. 312.p
Amor profanus qui propulsandus. 439.f
Amor quid. 758.f
Amor maritalis ut dissoluatur. 103.f
Amor paternus in liberos. 604.p
Amor Christi in nos quātus. 285.f
Amor maxime alterno amore incenditur. 58.m
Amor diuinus erga humanum genus similitudine solis ad hanc inferiora declaratur. 122.f & 123.p
Amor Dei & mundi qualis. 393.p
Amor ut puer oculis captus depingitur. 197.m
Amor omnis cæcus nisi cū in Deū fertur. 197.f
Amor sponsi ad sponfam. 337.m
Amor nimis ad terrena noxius. 414.f
Amoris violentia. 604.m
Amoris tria genera. 440.p
Amorem quid incitet. 439.p
Amore Dei qui vehementer flagrant, omnia illi inimica longe ablegant. 71.p
Amores duo, alter bonus, alter malus. 358.f
Anachorita responsū. 361.p
Anastasiā quomodo sit consolatus S. Chrysogonus. 106.f
Angelo custodi quid debeamus. 366.p
Angeli à Deo creati & quorsum. 239.m
Angeli de nobis gaudent. 462.m
Angelorum conditio. 339.m
Angelos ut letificemus. 463.p
Angelos Tobie adesse quid significet. 1.p
Anima lugēda quæ recessit à Deo. 567.m
Anima iusti speculum. 481.p
Anima quando laboret morbo. 172.m
Anima nostra est imago Dei. 30.p
Anima immortalis. 10.m
Anima nostra à Deo vivat quid maxime declaret. 35.m
Anima iusti sedes est sapientiæ. 27.p
Anima iusti vocari potest parafusus. 343.m
Anima nostra in simili versatur periculo atque virgo casta quæ cum malo ingenio nato parafusus. 28.m
Anima cibis qualis. 468.f
Anima preparatio ad orationem & contemplationem. 382.f
Anima curam qui derelinquunt. 383.p.m
Anima nobilitas. 588.m
Anima fidelis munus. 484.m
Anima moribus occultis. 590.p
Anima preparare Dei est. 399.m
Animarum piscator Deus. 78.f
Animas in peccato mortuas quæ tuor ad vitam deferunt. 509.m
Animalia quæ à nobis offeruntur. 400.m
Animus humanus delictis dissolutus laboribus autem probatur. 604.f
Animus hominis potius ducitur quam trahitur. 95.f

I N D E X.

- Animi passiones ebrietati comparantur. 141.f
Anna matris BB. virginis laus. 190.p
Apes se interimunt. 619.m
Apostoli difficulter credunt. 634.m
Apostoli hominibus salutare. 396.p
Apostoli rudes adhuc Messie regni temporale futurum arbitrantur. 196.p
Apostoli creati sacerdotes. 330.p
Apostoli adorant Dominum. 388.p
Apostolorum gaudium. 406.f
Apostolorum fortitudo. 387.f
Apostolorum fructus. 473.p
Apostolica predicationis precipuum munus Christi resurrectionem asserere. 332.f
Aqua cum Dei gratia comparatur. 225.p
Aqua proprietas. 391.p
Aqua Siloe typum gerebant felicitatis. 228.f
Aquarum tales sunt rivuli qualis est fons. 218.f
Aquila pullorum visum ad solis radios explorat. 12.p
Arbitrium liberum confirmatur. 411.p
Arbores incidentium mos. 183.f
Archilanus intonsus. 32.m
Architecti sapientis exemplum Christus imitatus est. 289.p
Arguere quid sit. 353.m
Arietis ingenium. 61.f
Antes qui imitari debeant. 61.f
Anima diaboli. 355.p
Anima nostra spiritualia quæ. 185.f
Armato qui fortior. 209.m
Aristoteles quomodo operis causa dicatur, eo Deus in nobis bonarum actionum causa est. 25.p
Ascensio domini quid contulerit. 385.m. 387.p.m
Asinus cui infidebas Christus quid significet. 5.p
Avaritia, ambitio, & invidia tria vitia capitalia. 194.f & seq.p.m
Avaritia mortalium. 485.p
Avaritia & ambitionis incommoda. 154.p
Avarus homo famelico cani comparatur. 286.f
Avari homines quid studēt. 121.m.f
Aves feruenti amore pullos suos diligunt. 48.f
Augustinus quam diligens in reiciendis peccatis etiam venialibus. 173.m
Augustini de inquisitione Dei celeberrima sententia. 248.f
Augustini pia & præclara de Christi passione sententia. 193.p
Augustini præclara sententia de beatitudine. 184.f
Augustinum patrum exempla ad fidem incitarunt. 112.f
Aures quales requirat Deus. 127.m
Austeritatis vite nullū extat præceptum, at observationis præceptorum Dei: & tamen vite austeritatem omnes sancti amplectati sunt. 21.m
B
Baptismo ablui mur à peccatis. 281.m
Barbari cur irascuntur. 482.m
Beatitudo cælestis per mæna adubratur. 184.p
Beatitudo nostra ubi. 22.p
Beatitudo quomodo in odio & exprobratione hominum collocantur. 11

I N D E X.

da. 195f
Beatitudinis gradus. 419.p
Beati qui dicendi. 17.m
Beatus quis dicendus. 179.p
Beatorum conditio. 184.m
Belli tempore quid agendum. 595.p
Bella quid causentur. 435.m
Bella ex suggestione diaboli ortum trahunt. 46.m
Beneficium optimum quale. 443.p
Beneficij passionis dominice optima portio est à gehennae incendius liberari. 294.p
Beneficij pars maxima laboris magnitudo, qua beneficium paritum est. 292.m
Beneficiorum veteris & noui testamenti collatio. 302.p
Benignitas Dei infinita. 246.f
Benignitas Dei in nos. 290.m
Benignus vir Deum imitatur. 445.m
Blächa mater Ludouici regis optima. 221.p
Bläphemus educendus extra castra. 76.f
Bonificij pueri ad eleemosinam promptitudo. 235.p
Bona quae per Christum acceptimus. 305.f
Bona duplicia alia corporis alia animae. 228.m
Bona quae petenda. 360.p
Bonorum & malorum discrimen. 630.m
Bonorum decus & gloria ab oculis hominum abscondita, diuinis maxime hominibus conspicua est. 21.p
Bonis praecipiis deludimur. 346.p
Bonitas Dei immensa. 581.m
Bonum in qua. 454.f

C

Cacilia ab oratione nunquam cessauit. 374.p
Cacitas vitam hanc plus caruit quam eternam. 244.p
Cacitas quoque est omnium rerum conditorem negligere. 244.m
Cacitas nostra quantal. 606.f
Cain primus homicida. 48.f
Calamitas Ioseph salutem familiae sua contulit. 107.p
Calamitatis commoda. 630.m
Calamitates multae profunt. 607.m
Calix Christi & domini diuersus. 94.m
Calice Babylonis qui bibit. 125.f
Calumniae unde veniant. 163.f
Cananea filia quae à damone vexabatur quid declararetur. 190.f
Canis animal inuidum, rapacissimum. 188.f
Canum in venando mos. 241.f
Capharnaüm quid significet. 604.f
Capharnaüm ciuitas Christi. 187.f
Captiuus sub tyranno non est liber. 2.m
Carnalis homo quid sapiat. 44.f
Carnales in fouendo corpore carnis curam ponunt. 241.f
Carnalia qui appetant. 17.m
Caro nostra domesticus hostis. 143.p
Carnis desiderijs reluctari opus est vere charitatis. 22.p
Castel mensis apud Iudaeos respondet Nouembri. 267.m
Catechi baculo percussus dominicus suorum mensam non deseruit. 189.m
Catiline calidum ingenium. 199.m

I N D E X.

Causidicorum mores. 349.p
Centrum duplex in qua requiescit diuina mens unum in seipso alterum in anima iusti. 27.p
Ceremonia seruanda. 419.f
Ceremonia Christi quid innuant. 286.p
Charitas ut ferreum exercenda. 101.f
Charitas est caput virtutis. 447.p
Charitas ut incendatur. 370.f
Charitas veritas quae. 352.p
Charitas iugum domini suauiter facit. 217.f
Charitas salutis summa est. 409.f
Charitas nec perperam agit, nec malum cogitat. 333.m
Charitas sola Deo grata. 581.p
Charitas omnium mandatorum maxime necessaria. 581.m
Charitas omnia facit leuia. 323.m
Charitas vera quae. 310.f
Charitas modo exultat. 446.f
Charitatis expertes qui. 43.m
Charitatis officium Christus celatissime praestitit. 18.m
Charitatis proprium. 425.p
Charitatem quid augeat. 60.p
Charitatem supra omnia hominum pietas amplecti debet. 583.m
Christus sedens in medio doctorum mouetur & quid id significet. 27.m
Christus à quo spiritu in desertum ductus sit. 22.p
Christus Gallinae affectum vere habuit. 50.m
Christus ubi inueniatur. 87.p
Christus pro nobis laborauit. 461.f
Christus quantum nos diligat. 462.m
Christus labores sustinuit. 393.m
Christus in Philippo nas erat. 233.p

Christus in sua morte omnium electorum gloriam quam ipse erat illis sua morte in cruce comparaturus vidit, & inde gauisus est. 2.p
Christus verus sol iustitiae. 187.p
Christus benedixit discipulis. 386.m
Christus paenas nostras assumpsit. 305.p
Christus quid in omnibus laboribus suis captabat. 248.p
Christus comparatur magneti. 193.m
Christus in altari offertur. 290.m
Christus verus Ioseph. 543.f
Christus omnia incommoda sponte sua in se recepit. 597.p
Christus fatigatus fratres suos quaerit. 223.m
Christus ubique mirabilis. 77.m
Christus ut doloribus obnoxius. 180.p
Christus Lazarum suscitaturus caelum aspexit. 233.m
Christus quare se abscondit. 258.f
Christus quomodo. 259.p
Christus tria in se habuit. 304.m
Christus semper commodat. 334.p
Christus plus amant quia doluit. 295.p
Christus immolatus. 295.m
Christus contra primum suum morem quaerit vehiculum. 277.p
Christus ter fletit. 252.p
Christus quae in nostra sunt potestate nobis reliquit. 252.m
Christus animarum rex. 283.m
Christus quomodo pro nobis satisfecit. 273.p
Christus quadruplicem personam pro no

I N D E X.

pro nobis sustinuit. 306.m
Christus quoties operum suorum
meminit, patrē eorum autorem
facit. 262.f
Christus cum suscitavit Lazarium
quare infremuit. 251.p.m
Christus causam nostrā agit. 391.p
Christus bonitas ipsa. 227.f
Christus innocentie auctor pecca-
toris imaginem suscepit. 296.m
Christus cur Ioānem dilexit. 60.f
Christus pontifex fidelis. 620.f
Christus cur in tanta humilitate
& paupertate nasci dignatus
est. 44.m.f
Christus est totus in Eucharistia.
436.p
Christus mercenarius noster fa-
ctus. 430.m
Christus mansuetus. 279.p
Christus vita nostrā est. 428.f
Christus fatigatus. 222.f
Christus quid nobis contulerit.
174.p
Christus pacis vere amator. 38.p
Christus propitiator noster. 327.m
Christus legit in medio seniorum.
328.p
Christus in medio stat. 328.m
Christus quid in cēna egerit. 351.m
Christus bis in discipulos cōmotus.
322.p
Christus magnus angelus. 177.f
Christus nos ardentē amavit. 39.f
Christus quomodo inveniendus.
311.p
Christus novus homo prodit. 40.f
Christus forma monachorum. 41.p
Christus fidelis pastor. 335.p
Christus non aliter nobiscum agit
atque cum parvo filio pater. 8.m
Christus quibus nos modis erui-

diat. 319.m
Christus & Damon ad pugnam
produnt. 361.m
Christus nobis omnia donat. 361.m
Christus agnus occisus. 71.f
Christus quare circumcissus. 71.f
Christus cū in humanis esset pla-
riam mundi semper aspernatus
est. 139.p
Christus procurator vinee, cuius
& mercedis retributor. 124.f
Christus frustra propter nos in
mundum venit, nisi in nostris
etiam mentibus velut quidam
lucifer oriatur. 31.p
Christus in nobis manens salutem
nostram operatur eo perfectum
quo nos promptiores ad eius be-
neficia percipiēda inueniunt. 320.m
Christus mitis ubique. 580.m
Christus alio schemate redimen-
ditur. 47.p
Christus habuit duplicem natu-
ram. 42.m
Christus nobis omnia contulit. 42.f
Christus natura nostra cōfessor
fectus totus ad salutem nostram
destinatus est. 41.p
Christus in homine offendit.
480.m
Christus quid nobis promeretur.
180.f
Christus fideiussor est pro debitoribus
nostris. 194.f
Christus dominus quare fugit
loco in locum. 629.p
Christus cur reuertit in mundum.
629.p
Christus humilis.
Christus non est passus discipulos
dū passionis suae dolere cōm-
pescere.

I N D E X.

beſcere. 326.f
Christus sedulo querendus. 87.f
Christus osium est, per cuius fidem
Ecclesiam ingredimur. 602.m
Christus est a nobis sequendus.
179.m
Christus quibus oculis contem-
plandus. 139.p
Christus eloquentissimus. 459.f
Christus cur in Galilea videndus.
314.m
Christus verbi sui sator. 130.p
Christus spes est omnium sancto-
rum. 18.p
Christus mediator Dei & homi-
num. 55.f
Christus mortis chirographū ab-
soluit. 2.m
Christus acerbitate quare conten-
tus. 297.p
Christi quid pro beneficio referen-
dum. 307.m
Christi lenitas. 470.p.f
Christi tria nomina celebria. 388.m
Christi innocentia. 254.m
Christi presentia nonnihil impedi-
menti præstabat ad diuinas pa-
raclati consolationes recipiēdas.
358.p.m
Christi natiuitas suscipienda de-
bete. 22.m
Christi actio est nostra instructio.
39.p
Christi immensa charitas qua sa-
lutem nostram desiderat. 599.p
Christi mortis meditatio utilis.
221.f
Christi cibis & potus quis. 224.m
Christi sequela inæqualis. 98.f
Christi infirmitas nobis profuit.
20.p
Christi summa humilitas. 39.m

Christi tactus salutaris. 100.f
Christi in nos benignitas. 180.m
Christi natura duplex. 365.m
Christi epitheta. 169.f
Christi charitas quanta. 289.f
Christi & eius ministri discrimen.
488.f
Christi fecundia. 325.p
Christo quid debeamus. 274.m
Christo nihil incognitum, nihil im-
possibile. 2.m
Christo palatium in cordibus no-
stris parandum. 29.m
Christo qui adherat, & qui con-
trarij sunt. 213.p
Christo qui adhæreant. 248.m
Christo nihil præstantius. 205.m
Christo quid a patre concessum.
362.p
Christum qui tangunt. 612.m
Christum sequi omnes debemus.
230.f
Christum pati quomodo oportuit.
272.p.m
Christum qui audiant. 39.p
Christum quare pati oportuit. 322.m
In Christo habemus omnia que-
cunque humana mens potest
optare. 40.m
Christiani hominis vita propria
que. 232.m
Christiani hominis officium est
gentium viuendi rationes repu-
diare. 81.m
Christiani & Ethnicum discrimen.
152.m
Christiani quid facere debeant.
484.p
Christiani felices qui Christi sa-
crum cum diuinitate humani-
tatem consistunt. 166.p
Christianorum numerus in dies pro-
pter

I N D E X.

- pter predicationem Apostolorum crescebat. 50.f
Christiana vita perfectio. 392.f
Cibus Christi quis fuerit. 562.f
Cibi celestis natura. 428.m
Ciborum multa genera. 427.f
Cicomarum in parentes obseruantia. 214.f
Cineris ceremonia quæ. 142.p
Circumcidere quæ debeamus. 73.p
Circumcisio domini non fuit miraculis illustrata. 75.p.m
Circumcisio spiritualis est sine qua nemo saluari potest. 72.m
Circumcisionis institutio. 71.p
Claritas alia Christi, alia Moysi. 221.f
Clauum potestas quæ captiuos atque ligatos soluit, quæ diuini spiritus virtus est, semper fuit penes Ecclesiasticos. 35.f
Celsiores apertæ. 385.f
Celestis doctrina quæ. 496.p
Cognoscere quid. 337.p
Cogitationes male depellende. 176.f
Cogitationes impure improbandæ. 74.p
Concilium quodnam pessimum. 275.m
Concilia cur cogantur. 621.m
Conciones quomodo audiendæ. 128.p
Concionator legatus Dei. 345.m
Concionator verbi Dei qualis requiratur, & qualis auditor. 128.f
Concionatoris officium. 470.m
Concordia res parue crescunt. 211.f
Concordia utilitas. 212.f
Concupiscentia in nobis. 432.f
Confessarius mutus. 213.m
Confessarius est peccatoris & peccati circumstantias inquirere. 213.f
Confessio quâdo est informis. 211.m
Confessio peccatorum quid efficiat. 36.m
Confessio Eucharistiæ adesse debet. 432.p
Conscientia falli non potest. 275.f
Consecratio mensæ bona. 488.m
Consiliū contra Deū nullum. 794
Consilium Dei & hominū. 289.p
Consilia temeraria quid producant. 271.f
Consolatio diuina immensa. 390.p
Consuetudo altera natura. 114.f
Consuetudo bona seruanda. 84.f
Contractus inter Deum & hominem. 71.m
Contraria contrariis curantur. 429.f. 158.m
Contemplatio nos quasi ab hoc mundo mortuos vult. 382.p
Conuerti ad cor quid. 372.m
Conuicator quomodo accipiendus. 256.f
Communium assueri, & Christi quale. 441.p
Cor impurum quale. 130.f
Cor circumcidendum. 75.f
Cor diligenter custodiendum ex similitudine hortulani pulchre docetur. 176.m
Cordis puritas seruanda. 625.f
Corda nostra ut moueantur. 416.m
Corda hominum comparantur arboribus, & vrbis patrum, & domui sine valuis. 130.p.m
Corporis incommoda anima saluari conferunt. 629.m
Corporis nostri domatio pulchre sacrificio Abrahæ comparatur. 22.m
Corporis ad sepulchrum quatuor sunt portitores. 169.p

I N D E X.

- Corpora qualia in resurrectione. 117.p
Corporum & spiritualium discernimen. 427.m
Credere obedire est. 259.m
Credere in Deum quid. 611.m
Crudeles qui habendi. 46.p
Crudeleis exemplum insigne. 615.f
Cruce Christi saluat. 14.m
Cruce Christi quid à nobis requiratur. 628.m
Cruce Christi cuius nos admoneat. 298.f
Cruce Christi pretiosa. 140.m
Cruce Christi quomodo ferenda. 299.f
Cruce significatio. 134.f. & 135.p.m
Cruce dominicæ memoria quid præstat. 623.m
Calus diuinus est primum mandatum. 580.f
Calus quis Deo gratus. 226.f
Capillus fumo & nebula comparatur. 271.p
Cupiditates quid conterat. 429.p
Cupido honorum quando tolerabilis. 74.m
Cura omnis Deo commendanda. 305.p
Curarum examina mentem puniunt. 131.f
Curiosus reprehenditur. 254.p
Cyprianus viginti minas carnisfici mortem illi illaturo dari iussit. 258.p
Damon sollicitat ad peccatū mortale. 288.p
Damon non quiescit. 159.p
Damon multos multos & elingues facit. 213.f
Damon quomodo victus. 306.f
Damon cur ita odiat homines. 113.f
Damon quid requirat. 153.f
Damon quomodo ex mente hominis pellatur. 210.m
Damon ubi expulsus ab anima, rursum eam inuadit. 211.f.m
Damon doctè venatori comparatur. 216.f
Damon quos infestet. 157.p
Damon aures claudit infelicis anime illi fulgeat lux Euangelij. 255.f
Damonis adiutoria. 162.m
Damonis natura. 94.p
Damonis calliditas. 112.f
Damonis malitia. 208.p
Demones dicuntur tortores. 617.m
Demones cur vexent homines. 208.m
Damnatorū pœna maxima. 145.p
Damnatio nostra cui imputanda. 195.f
Damnationis nostræ causa nos sumus. 350.f
Damnationis nostræ causa quæ. 80.f
Damnationis cause quæ. 143.p
Dauid dum otio indulgebat homicidium adulterio accumulauit. 148.m
Delitie veræ ubi querenda. 353.p
Desideria quæ optima. 190.p
Deuotionis adiumenta & impedimenta. 383.f
Deus lignum fumigans non extinguit. 197.f
Deus quo titulo omnes ad se inuitet. 16.p

I N D E X.

nites. 238.f
Deus medicus. 364.m
Deus fidelis in operibus suis. 312.f
Deus ut velit à nobis agnosci. 19.p
Deus veracissimus. 374.f
Deus quomodo se habeat erga nos. 95.p
Deus longe aliter quam homines peccata condonare solet. 314.p
Deus non decipitur. 622.f
Deus quibus nominibus appellatur. 334.f
Deus quare non statim exaudiat innocantem. 187.f
Deus non offenditur clamoribus. 92.f
Et idem similitudine declaratur. ibidem
Deus non indiget nostris operibus. 337.p
Deus retributor honorum. 487.p
Deus oculus est manus, pes, &c. 87.f
Deus preces nostras non fastidit. 372.f
Deus hominem valde amat. 339.f
Deus est in paupere. 224.p
Deus natura est amicus noster. 27.p
Deus. querendus in tribulatione. 138.p
Deus vult omnes homines saluos fieri. 80.p
Deus pius tanquam aliquid suscipit. 338.m
Deus sapienti artifice comparatur. 339.p
Deus qualis nunc & qualis olim fuit. 96.f
Deus salutis nostra amator. 123.m
Deus cuius rei habeat rationem. 103.p
Deus olim absconditus. 438.m

Deus quomodo manet nobiscum. 438.m
Deus quare ab homine diligendus. 88.f. & seq. p.m.
Deus natura diligendus. 88.m
Deus tanquam paterfamilias in domibus praeest domibus. 120.m
Deus in necessitate querendus. 187.p
Deus supra omnia diligendus. 403.f
Deus amor noster est. 403.f
Deus quamam peculiaris dona hominibus in hac vita constituit. 340.m. & 341.p.m.f
Deus comparatur soli. 421.p
Deus comparatur animae. 421.p
Deus quomodo cognoscatur. 197.f
Deus pater noster est. 451.f
Deus fons indeficiens. 220.m
Deus quomodo adorandus. 220.m
Deus cur nos permittat tentari. 447.p
Deus quid à nobis exigit. 458.m
Deus sanctus sanctorum. 451.f
Deus in anima iusti sedet. 450.m
Dei nomen quale. 287.f
Dei summa comminatio. 210.p
Dei ingressus in mentem hominis. 210.p
Dei tenebras peccati pellit. 210.p
Dei precipuum munus est semper de hominibus bene mereri. 280.f
Dei laudes cantanda. 280.f
Dei in nos benignitas quantalibet. 280.f
Dei tres proprietates. 280.f
Deo notiores sumus quam nobis ipsis. 280.f
Deo omnia aperta sunt. 280.f
Deo omnia servire cognuntur. 280.f
Deo non servimus gratis. 280.f
Deo omnia debemus. 280.f
Deo quam simus chari. 280.f
Deo quid debeatur. 280.f
Deo miserendi modus nullus est. 280.f

I N D E X.

nendus. 247.f
Deum placatum habere in die iudicii est iustum in potestate nostra. 561.f
inter Deum & hominem multa discrimina. 118.f
Deum quatenus sequi possumus. 98.m
Deum esse probatur multis rationibus. 420. & 421.f
Dei gentium quid exigant. 203.p
Dei alieni qui sint. 141.f
Diabolus suos praevidet. 46.m
Diabolus spoliatus. 8.f
Diabolus mille modis artifex. 160.f
Diabolus proprie vocatur tentator. 158.f
Diaboli dolus. 348.f
Diaboli calliditas. 8.m
Diaboli peccata qualia. 491.p
Diabolo quomodo resistendum. 175.m.f
Dei dominicus ut celebrandus. 173.m
Dei iudicij magna, quia in se omnia complectitur tempora. 15.m
Dei & hora domini. 284.m
Dicere qualis. 258.m
Dicere sanctorum abusus. 573.m
Dignitas humana quae. 69.f.m
Dignitas humana quanta. 138.m.f
Dignitatem filiorum Dei adipisci maximum bonum. 151.f
Dilectio Dei quales in animam. 27.m
Dilectio Dei optimū donum. 55.m
Dilectionis modus qualis. 151.p
Dionysius vidit matrem Christi. 50.p
Dionysij Epistola ad Ioānem. 64.p

Discipuli Christi rudes. 135.f
Discipuli quare tardi ad credendum. 330.f
Discipulorum lapsus quomodo permisit dominus. 146.m
Discipulorum charitas ex qua imperfecta sit facta perfecta. 196.m
Discipulorum ruditas. 321.m. & 196.f
Discipulorum quartimonia. 319.p
Discipulorum in passione Christi quae fuit ruina. 245.f
Dissentio ingrata Deo. 480.p
Diuitias puro rino comparatur, humanitati vero coniuncta rino aqua diluto. 98.p
Diuitias Christi specimē. 179.f
Diuites quibus vnius laborent. 496.p
Diuites ut salui fiant. 42.m
Diuites huius mundi suspicimus. 609.f
Diuites arrogantes taxantur. 20.f
Diuitum quantus abusus. 73.m
Diuitiae spinae sunt. 132.m
Doctores quales esse debent. 253.f
Doctores quales esse debent. 493.p
Dolor gehennae aeternus. 208.m
Dolores Christi maximi. 295.m
Domus quos dicitur videre. 237.f
Dominus vltro benefacit. 571.m
Domini occurus salutaris. 563.m
Domini obtutus precandus. 563.f
Dominorum exempla quantum conferat ad eruditionem servorum. 611.f
Domus magna ignominia ubi derelicta est. 49.m
Dona quae à Deo percipimus silentio legenda sunt. 101.p
Dona externa quibus nocent. 275.p

INDEX.

Dona Dei gratuita. 125.p
Drachma perditā quaesita. 464.p
Dulcedo spiritalis, qualis. 311.m
Durities humana. 616.p
Dux quis tutissimus. 398.p

E

Ebrus homo perfimilis est ar-
reptitis imo infano mi-se-
rabilior. 20.f

Ecclesia tota est in utilitatem no-
stram mīta & quae potissimum
tempore quadragesima propo-
nat. 149.p

Ecclesia nos vocat. 31.f

Ecclesia comparatur arcae Noe.
110.m

Ecclesia quale gaudium requi-
rat. 309.f

Ecclesia vocatur regnum calo-
rum. 596.p

Ecclesia cuius nos admoneat. 576.f

Ecclesia quando decreuit. 474.m

Ecclesia continet salutem. 171.m

Ecclesia de filijs suis opinio. 229.f

Ecclesia studium erga nos qua-
le. 136.m

Ecclesiae ministri unde diuidi-
candi. 497.f

Ecclesiae vota viuis & defunctis
profiunt. 589.f

Ecclesiae mos qualis. 118.p

Ecclesiae felicitas. 598.f

Egestas cui comparetur. 114.f

Electio an ex gratia Dei. 639.f

Eleemosina clam facienda. 446.p

Eleemosyna virtus. 234.m

Eleemosyna commoda. 235.p.m

Eleemosyna laus. 623.f

Elephas irrigitur. 391.m

Elias & Moses quales fuerunt.
180.m

Elyma magis grauitur à D. Pau-

lo increpat. 128.p
Enoch pater orantium. 83.f
Epiphania dies duplex. 179.f
Errare humanum est. 468.p
Error communis hominum. 406.p
Error quorundam de praedestina-
tione. 14.f

Esau quid accidit cum patris bene-
dictionem amisit. 14.f

Ethnicorum mores qui seculantur.
593.p

Euangelium lex gratia. 366.p

Euangelium quid reuelet. 206.m

Euangelium non omnes aequo ani-
mo audiunt. 24.m

Euangelium quibus potissimum
praedicatur. 19.m

Euangelium quid praestat. 404.m

Euangelium vocauit Christus re-
ctum. 278.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

Euangelij & legis discriminē. 404.f

INDEX.

la Eucharistia dominus est ado-
randus. 90.m. nuptijs cur inter-
fuerunt Iesus tum beatissima
virgine. 90.f
Europa detrimentum. 474.f
Excusatio nostra inanis cum bene
sit operandum. 234.f
Excusationes frivole. 454.p
Exempla magis mouet quam ver-
ba. 293.m
Exemplum vis in docendo. 264.p
Extrema hominis meditata. 603.p
Exultatio summa bonitatis Dei, u-
mor maiestatis debetur. 182.f

F

Fama leuata raro redditur. 87.m
Fastidulus myrrha in Cantic.
Salomonis quis dicatur. 570.m
Felicitas Episcopi Arelatenfis di-
ctum. 609.p
Felicitas nostra. 389.p
Felicitas quibus exilio fuit. 640.m
Felicitas hominis unde pendeat.
16.m
Felicitas nostra. 274.f
Felicitas hominis in gratia consti-
tuta. 159.m
Felicitatis ratio omnia bona com-
plectitur. 22.f
Felicitatis auctor Deus. 345.f
Felix quis dicendus. 565.f
Felix quem facit aliena pericu-
la. 479.p
Fera vulnerata naturalem ferita-
tem duplicat. 67.f
Festus dies quorum nos admouere
debent. 82.f
Festus cur instituta. 395.m
Fideles ab eo quid fides praescribit
nulla hominum auctoritate de-
flecti debent. 81.f

Fidelium & infidelium differentia.
81.m
Fides sola an saluet. 602.p
Fides an sola saluet. 409.p
Fides sine charitate non prodest.
593.m
Fides Catholica constabilita est.
354.p
Fides triplex. 633.m
Fides nostra stella comparatur. 81.f
Fides quae damnet. 602.f
Fides sola non saluat. 124.m. 206.f
Fides Dei donum est. 611.m
Fidei articulus de resurrectione
tractatur. 10.m
Fidei vis. 592.m
Fidei copulanda obedientia. 593.f
Fidei vis admirabilis. 633.f
Fidei vis exemplo aromatum con-
tritorum explicatur. 593.m
Pro Fidei mensura diuina munera
impartuntur hominibus. 633.p
Fidem Catholicam nos tenere ma-
gnum Dei donum. 542.f
Fidem sed mortuam qui habeant.
114.m
Fide Catholica nihil certius. 568.m
Fide iustificamur. 361.f
Fide sublata nihil manet in homi-
ne celestis seminis. 594.f
Fiducia quid. 634.p
Fons operis nostri Deus. 155.p.m
Filius quid parentibus debeant. 88.m
Filius suae mariti cur moriantur im-
mature. 414.m
Filiorum Dei & Diaboli differen-
tia. 35.m
Flos campi Christus. 188.p
Paeninus commune vitium. 279.m
Fortuna prospera vires praesidium ad
uersus infortium comparant.
109.f

I N D E X.

- S. Franciscus homo felicissimus. 221.p
S. Francisci humilitas. 148.p
Frater à fratre occisus. 91.f
Frater reconciliandus. 480.p
Fremitus & lachryma quomodo differant. 251.f
Funes quibus ad Deum trahimur. 97.f
Furor quid intenet. 67.f
Futura quanam à nobis cogitanda. 144.m
- G
Galilea quid. 314.m
Galilea quid sonet. 314.f
Gallina alis suis filios regens contra miluum pugnat. 48.f
Gallina comparantur p̃i Christia-
ni. 50.p
Gallina similitudinem quare sibi
assumpserat Christus. 49.p
Gaudendi occasio nobis. 37.m
Gaudendum nobis quando. 82.m
Gaudium quomodo collocandum
in merore. 145.f
Gaudium verum ubi sit. 463.p
Gaudium spirituale. 384.m.f
Gaudij spiritualis proprium. 371.f
Gaudij quales sint occasiones. 366.m
Gentes vocatae ad Euangelium. 456.f
Gentium vocatio & Iudeorum
reprobatio describitur. 101.f
Gentium vocatio. 471.p
Gentilis populus mortuus. 628.f
Gentilis dat cōsiliū bonum. 486.m
Gentilis mala opinio de diis. 424.p
Gentiles erant sine Deo, sine metu
neque aliqua religione contine-
bantur. 2.f
Geraseni quos designent. 587.m
- Gloria vera ut querenda. 575.p
Gloria vera qua. 55.f & 247.p
Gloria nostra est testimonium con-
scientiae nostrae. 192.m
Gradus varij quibus ad spiritualē
animam moriē peruenitur. 610.m
Granum tritici quid attulerit. 362.m
Gratia eos deserit in quorum cor-
dibus superbia domicilium fixa-
rat. 42.p
Gratia Dei quid operetur in ho-
mine. 28.p
Gratia non nascitur nobiscum. 197.p
Gratia Dei immensa. 283.f
Gratia resuscitanda qua data est à
Deo. 209.f
Gratiarū actiones exigit dominus. 320.f
Gratitudo veterum beneficiorum
nova accumulatur. 134.p
- H
Heresis unde ortum habeat. 115.m
Heresis unde. 497.p
Heresis initia qualia. 161.p
Heretici imitatur diabolum. 491.p
Heretici obstinati. 491.f
Heretici subuersi. 182.m
Heretici non audiendi. 116.p
Heretici quidam duo verum pro-
cipia posuerunt vnum bonorum
alterum malorum. 92.f
Heretici quidam nuptijs maxime
infesti. 496.f
Heticorum fallacia. 14.m
Heticorum mores describuntur. 141.f
Heticorum ingenium. 498.p
Heticorum fructus. 498.p

I N D E X.

- Hereticorum ingenium referunt
pseudopropheta de quibus qua-
ritur Exechiel. capite decimo-
tertio. 150.p
Hereticorum impietas. 21.p
Hilisi in oleo miraculum. 233.p
Herodes crudelitatis dignā p̃nam
suscipit. 69.m
Herodes & Pharaon tyranni. 67.p
Herodes turbatur. 78.m
Herodis tyranni in Innocentes cru-
delitas. 68.m
Herodias insana. 397.p
Hierusalem interitus. 350.f
Homicida quis apud Deum. 612.m
Homo ut suū agnouit parentē. 8.m
Homo duas fert manticas, vnam
ex parte anteriori, alteram ex
posteriori. 197.m
Homo quis habendus. 174.f
Homo ut saluari queat. 290.f
Homo Deo curat. 590.f
Homo cineri comparatur. 146.f
Homo templum Dei vnum esse de-
bet. 74.m
Homo quomodo imperat Deo. 276.f
Homo in quem finem conditus. 627.m
Homo cur deseratur à Deo. 200.p
Homo seipsum iudicare debet. 440.p
Homo cur sit calamitosus. 376.f
Homo cur humiliatur. 377.p
Homo ex duplici substantia constat. 236.p
Homo potest se ipse perdere. 209.f
Homo inexcusabilis. 356.m
Homo cur à Deo conditus. 239.p
Homo solus non compatitur in pas-
sione Christi. 298.m
Homo perfectus constat internis &
externis virtutibus. 217.p
Homo sibi relictus aliquando resi-
piscit. 173.m
Homo Deum quatenus imitari
possit. 7.f
Homo cur disidentes inter se par-
tes habeat. 116.f
Homo per singula momenta ad si-
nem vitae properat. 110.p
Homo quanti Deo constet. 415.f
Homo quomodo videat, idem &
non videat. 129.m
Homo pulvis & cinis. 146.f
Hominis dignitas. 338.p
Homini peccati quid Deus clamat. 122.p
Homines olim in multam aetatem
vivebant. 62.p
Homines in alienis curiosi, cum se-
ipsos ignorent. 57.p
Homines virtutis asperitatem cau-
santur cur scelerate viuāt. 191.m
Homines nisi commoditatis alicuius
spe inducunt ad omnem laborē
torpent. 282.m
Homines ad quē sine cōditi. 423.f
Homines soluant peccatorum vin-
culis ligatos. 36.f
Homines ferarum nomina sortiun-
tur. 494.m
Homines quae in errore retineant. 568.m
Homines quō decipiantur. 495.f
Homines omnes hospites sunt. 41.m
Hominum iniqua iudicia. 207.m
Hominum frequentiam quis fugere
debeat. 34.f
Hominum tria genera. 231.f
Hominū negligentia taxatur. 250.p
Hominum dementia. 341.p
Hominum nequitia. 626.f
Hominum seculariū gaudia. 346.p

INDEX.

Honor parentum virtus precipua.

219.f

Honores non aucupandi. 574.p.m

Honorum quanta cupiditas. 288.f

Hora cena que. 453.m

Hosti quomodo resistendum. 160.m

Hostes nostri qui sint. 277.f

Humanitas Christi est vitula rufa.

296.f

Humanitas Christi exemplo ferri

ignis declaratur. 390.p

Humana res baculo arundineo co-

parantur. 194.f

Humiles quam sint Deo grati &

chari. 199.p

Humilitas Christi quanta. 287.p

Humilitas quid sit. 449.m

Humilitas quid. 575.m

Humilitas nos Deo commendat.

198.p

Humilitas virtus optima. 288.f

Humilitas Christi imitanda. 199.p

Humilitas Deum flectit. 204.p

Humilitas Christi in signis. 198.m

Humilitas custos virtutum. 575.f

Humilitas labore acquiritur.

105.m

Humilitatis commendatio. 575.m

Humilitatis virtus quanta. 173.f

Humilitatem quanta nobis dili-

gentia commendat Christus.

289.m

Humilitate insuperabilis Deus su-

peratur. 190.m

Hypocritis duplex. 499.f

Hydropisis morbus quis. 573.f

Hyemis tempus quale. 343.f

Hypocritae qui sint. 154.m

I

Iacula praenisa nocent minus.

134.p

Idolam quibus Deus est. 613.f

Ieiunium suadetur. 142.m

Ieiunij origo & auctoritas. 133.m

Ieiunij contemptores similes sunt

Esau, qui propter valem oscu-

vendidit primogenita. 143.m

Ieiunius quando vacandum. 76.p

Iesus nomen salutare. 75.m

Iesus cuius nos admoueat. 230.m

Iesus respondet suo nomini. 230.m

Iesu nomine qui abutuntur peccati

76.m

Ignis natura que. 401.f

Ignis sacer quid noceat. 401.f

Ignorantia perniciose qua. 239.m

Ignoscencia peccatorum quid con-

sequimur. 152.f & 199.f

Impatientia nostra arguitur. 100.m

Impij pericula praesentis vite in-

mentis, ppy hanc vitam parantur

rant. 197.m

Impij cur facile mouentur. 197.m

Impij quare hic floreat. 197.m

Impij nihil habeat cur de Deo qua-

deantur. 80.m

Impij qualem optet Deum. 422.m

Impiorum vita qualis. 420.m

Impiorum proprium est rapere

cedere. 152.f

Implere verbo quid significet. 152.f

Imprecationes quam perniciose

186.m

Improbis proprii quid. 460.f

Improbi pueris comparantur qui

papilionibus venantur. 197.m

Improbi suo vitio pereunt. 268.m

Improborum cecitas triplex. 241.m

Incarnationis opus excitat ad

morem. 97.m

Incarnationis opus ad imitationem

quale. 98.m

Inconstantia nostra arguitur. 174.m

Incredulitas Deo ingrata. 607.f

INDEX.

Inertia nostra accusatur. 123.f

Inertia nostra arguitur. 174.f

Infantes cur passim in natiuitate

Christi. 70.m

Infantium ingenium. 116.m

Infideles confringuntur. 206.f

Infirmitas multorum. 238.m

Infirmitas humana mentis. 183.p

Infirmitas unde veniat. 634.f

Ingratitudinis vitium. 297.f

Ingratitudinis exemplum. 615.f

Inhumanitas Barbarica exhibita

Virgini sacra à Nazareth Beth-

lehem. 39.p

Inimicus tuus seipsum perdit.

619.m

Iniuria fratris redundat in Deum.

479.f

Innocentia seruanda. 336.m

Insanabiles quos vocet Aristoteles.

262.p

Insani qui dicendi. 20.m

Intellectus circumcidendus & meus

nostra. 75.p

Inertus nostri causa qualis. 381.f

Invidia damnatorum mentes non

in hac vita modo sed etiam in

futura torquet. 195.p

Ioannes fuit Helias in Spiritu. 25.m

Ioannes diuina aduersus gratia al-

tius quam ceteri Euangeliste

diuinitatem Christi penetrauit.

64.f

Ioannes Baptista ex deserto prodit

ad homines. 32.f

Ioannes comparatur Aquila. 55.f

Ioannes vnus fuit, qui virgo à do-

mino electus virginitatem per-

petuo seruauit. 54.p

Ioannes Euangelista copiosius ca-

leris domini passionem tractauit.

260.f

Ioannes diutissime vixit. 62.p

Ioannis felicitas. 54.m

Ioannis Baptiste officium. 23.m

Ioannis Euangelista vita. 57.f

Ioannis Baptiste encomium. 24.m

Ioannis Baptiste humilitas. 25.m

Ioannis Euangelista vita. 63. & 64.f

Ioannis Apostoli priuilegia. 55.f

Ioanni Apostolo quid collata. 53.m

Ioannem Euangelistam non esse

mortuum unde colligant non-

nulli. 62.m

Ioannem recubuisse super pectus

domini quid significet. 59.m

Iob quid senserit ante legem &

Euangelium. 316.p

Ionas figura erat Christi. 166.f

Ionas plus profecit apud Niniuas

vno die quam Christus apud

Iudeos tribus annis. 167.m

Iosephy figura fuit Saluatoris. 313.p

Ira charitatem expellit. 481.f

Ira crebra animam exulcerat. 68.m

Ira nobis imata est. 481.m

Ira remedia qualia. 483.p

Ira tres gradus. 478.m

Iracundus homo fugiendus. 68.m

Iracundus vitandus. 482.p

Iracundum hominem non aliter

depingunt prudentes quam feram

aut viperam vinctis solutam.

68.p

Ira sci quatenus liceat. 478.f

Iudaea Romanis subiecta. 622.p

Iudaea & Galilee explicatio mo-

ralis & mystica. 601.f

Iudae diuisio in quatuor partes.

32.p

Iudae abiecti. 296.p

Iudae plane abiecti. 640.f

Iudae cure derelicti & gentes as-

sumpta. 102.p.m

I N D E X.

Iudei adeo indurati fuerunt ut
Christum videre non potuerint.
50.m
Iudei duos habebant consultores
pessimos ambitionem & auari-
tiam. 275.p
Iudei suo se iugulat gladio. 200.m
Iudei qualiter nuncios tractarint.
201.p
Iudei soli Deum colebant. 403.m
Iudei se reos fecerunt, suis sceleri-
bus non solum suorum malorum,
sed etiam illius sanguinis qui ab
initio mundi occisus est. 50.m
Iudei comparantur cum Nimuiis.
166.m
Iudei quomodo dicantur frigidi.
261.m
Iudeorum calamitas. 475.p
Iudeorum populus rudis. 639.f
Iudeorum cecitas & periculum.
107.f
Iudeorum excidium. 295.f
Iudeorum iniqui consiliu. 268.m
Iudeorum misera conditio. 200.p
Iudeorum malitia. 256.p
Iudeis ne deteriores simus diligen-
ter cauendum. 201.f
Iudeis & nobis quid commune.
202.p
Iudeos quid perdidit. 245.f
Iudices Iudeorum omnes iniqui.
297.m
Iudices qui accusandi. 573.p
Iudicare temere non debemus.
442.f
Iudicium facere quid sit. 625.p
Iudicium extremu quale erit. 13.f
Iudicium nostrum. 394.m
Iudicium extremum districtum.
509.m
Iudicium cui committendum. 449.f

Iudicij examen. 627.f
Iudicij extremi seueritas. 13.m
Iugum Euangelij quanto iucun-
dum. 119.m
Iugum legis. 347.f
Iugum Christi leue. 407.f
Iumentis comparantur impij. 70.f
Iurandi consuetudo pessima. 70.f
Iustificatio sine detestatione peccati.
13. & Dei amore esse non po-
test. 210.f
Iustitia quid. 355.m
Iustitia partim ex Deo partim ex
nobis. 477.m
Iustitia Euangelica. 443.f
Iustitia quid. 443.f
Iustitia absolute triplex ratio.
624.m
Iustus quem scopum imitari de-
bet. 244.m
Iusti viri laus. 88.m
Iusti quando exultare iubentur. 11.f
Iuvenes quare maxime sibi propi-
cere debent. 24.f

L

Labor omnibus communis est.
105.p
Laboris imparis merces. 124.f
Laboris nos fugimus. 417.f
Laboribus magnis premia magni-
proposita sunt. 82.m
Laborandum nobis diligenter. 125.m
Laborandum nobis sedulo in vniuerso.
122.m
Latitudo nostrum quale. 103.f
Latrones manifesti qui.
208.f
Laus est a laudato laudari. 20.m
Lazarus & sepulchro tangit.
excitatus a somno prodit. 250.f
Legati Phariseorum ad Iohannem
Baptistam missi quo animo di-
xerunt tu quis es? 24.m
Legati Dei qui. 452.f
Leo ad muris conspectum expaue-
scit. 190.m
Leo dicitur prostratis parcere ani-
malibus. 99.m
Lepra dicitur tetigit dominus. 100.m
Lex imperfecta. 403.f. 451.p
Lex Christi perfectissima. 404.p
Lex Euangelica spiritalis est. 96.m
In Lega. Mosi animaduertendu. 96.p
Liber vite qualis. 12.m
Libri hereticorum comburendi. 161.f
Lingua acuta que. 623.p
Lingua precipue frenanda. 325.m
Lingua remedium. 479.m
Littera sacra quid contineant. 263.f
Lucretia honoris magis quam pu-
doris rationem habuit. 288.f
Lumen mentis ambiendum. 137.m
Lutum speculum nostrum. 240.m

I N D E X.

Magdalena vera penitentia
typus. 246.p
Magdalena triginta annis corpus
suum penitentia laboribus af-
fixit. 247.p
Magi parentes nostri. 78.m
Magister debet esse sanctior disci-
pulo. 450.m
Magister delicatus est qui pleno
ventre disputat de Ieiunio. 33.p
Magistri inopi & intempestui
qui. 84.m
Magnanimitatis exemplum. 572.p
Magnus natura. 265.f
Magnitudo & charitatem Dei
si intelligamus tria sunt nobis
ob oculos ponenda. 281.p
Male agens odit lucem. 255.p
Maledictio qualis imprecanda. 241.f
Maleficia vitanda. 423.m

Malitia hominum. 475.m
Malitia hominum magna. 600.f
Malum quod carnis indulgentia
peperit, eiusdem carnis afflictio
delet. 630.p
Mala corporis stimuli sunt virtu-
tibus. 208.f
Mala tria que. 475.f
Mala que per peccatum contingunt.
303.p.m.f
Mala unde habeant originem.
447.p
Mali prophetare possunt. 272.f
Malorum gloria ac nitor externus
est: eorum vero intima fraudibus
ac vitis scatent. 21.p
Malorum vitanda consortia. 113.m
Malorum initia vitanda. 161.m
Malorum ingenium quale. 149.f
Malorum omnium quodnam ex-
tremum. 266.f
Malorum origo que. 492.f
Manasses quid persecutus sit. 590.f
Mandatorum Dei quis ordo. 585.m
Manicheorum haresis. 116.p
Manna quid inuadat. 428.p
Mansuetudo Christi imitanda.
279.p
Mansuetudo amabilis. 256.f
Manus Christi sacra. 235.f
Manus Moysi erant graues. 355.f
Mare rubrum in quo submersi sunt
Egyptij quid significet. 278.p
Margarita preciosa. 364.f
Marta quem inter carnis affines
inuenire non potuit, docentem in
templo reperit. 86.m
Maria occurret sancto. 365.m
Maria virgo & mater. 4.m
Maria virginis patrocinium pe-
tendum. 193.m
Matram quare Deus cruciare pati-
tur. 5

INDEX.

- suus sit.* 35.f
Martha innocentia typus. 246.p
Martha pietas & fides. 251.p
Martyres cur occubuerunt. 254.f
Martyres quo ardore ad martyrium properabant. 408.p
Mater diligit filium non ob legem. sed ob nimiam charitatem. 217.f
Mater Christi quæ. 214.p
Matris de filio gaudium. 245.p
Matres pia cum parvulis non suo sed parvulorum more balbutientes parvulos alloquuntur. 9.p
Matrimonium quare institutum. 91.m
Matrimonium quibus liberum. ibid.
In Matrimonio generis nobilitas spectari solet. 396.f
Medicus ut manifestatur. 4.m
Medicus celestis Deus. 248.f
Medicus magnus venit de cælo. quia magnus in mundo iacebat egrotus. 43.m
Medicus celestis quomodo nobiscum agere consuevit. 264.m
Mediocritas laudatur. 561.p
Meditationis fructus utilitas & laus. 380.m.f
Membra se mutuo diligunt. 337.f
Membra nostra sunt peccandi instrumenta. 185.f
Memoria vera quæ. 189.f
Mendicare quando miserum. 148.p
Mendicus predicator. 242.p
Mendici quantæ fides. 242.f
Mendicorum quorundam consuetudo. 158.p
Mens nostra grauidæ mulieri comparatur. 100.m
Mens quæ tranquilla. 347.m
Mens secunda est iuge conuiuium. 192.m
Mens ornanda. 400.p.m
- Mentes castæ virtutum gemini nari debent.* 27.m
Mentes peccatis obduratæ remedi aliquando sunt duriores. 243.m
Mercenarius quid spectet. 458.m
Merces nobis varia proposita. 119.m
Merces quomodo speranda. 154.f
Mercedis tempus quando sit. 123.f
Merita aliena nobis profunt. 339.p
Miracula quæ maxima. 263.f
Miracula certa testimonia. 262.m
Miracula mouent. 262.m
Miraculorum domini splendor ad credendum Phariseos impulsit. nisi vehemens cupiditas suarum actus reuocasset. 261.f
Miser quis dicendas. 261.f
Misericordia Dei infinita. 261.f
Misericordia Dei quæ necessaria. 187.m
Misericordia Dei fluminis erga similitudine declaratur. 190.p
Misericordia sola comes dispendii. 231.m
Misericordia quorundam sanctorum in pauperes. 489.m
Misericordia ex Deo est. 109.m
Misericordia Dei speciosa. 109.m
Misericordia Dei infinita. 484.p
Misericordia Dei in fine operis Dei quæ. 139.m
Misericordia Dei magna. 144.m
Misericordia opera quam commendanda. 441.f
Misericordia quid. 441.f
Misericors mala morte non danda. 441.f
Missæ quid contineat. 441.f
Monachi se ieiuniis officiorum. 487.m

INDEX.

- Monachorum officium quale.* 189.m.f
Monica mater Augustini quæ rite potissimum valuit. 92.p
Mores malos inde hauriamus. 324.f
Mores hominum taxantur. 197.p
Mors duplex scilicet prima & secunda. 257.f
Mors Christi permutatio quædam inter Deum & hominem. 308.p
Mors inopinata. 568.f
Mors spoliat hominem omnibus bonis. 566.f
Mors ab omnibus spectanda. 567.p
Mors Christi quomodo humani generis debita per soluit. 273.m
Mors pius optanda. 273.f
Mors in infernum somnus. 249.f
Mors quam sit ricina. 250.m
Mors pius familiaris. ibid.
Mors genus ignoratur. 564.p
Mors memoria quibus acerba. 562.p
Mors Christi fructus. 272.f
Mors Christi qui auctores. 194.f
Mors Christi fructus. 331.f
Mortem homines non cogitant. 156.p
In Morte duo sunt hominibus ærba. 257.m
Mortificatio carnis. 244.f
Mortui quid sentiant. 9.m
Mortui mortuos debent sepelire. 41.m
Moses mansuetissimus inuocatus supra omnes qui morabantur in terra. 26.p
Mosis diligentia erga populum. 227.f
Mulier in quæ sine creata sit. 91.f
Mulier Samaritana oratio est gratiam consecuta. 189.m.f
Mulier Samaritana quid nos doceat. 188.m
Mulier Cananæa uno verbo Christum agnoscit. 225.f
Mulier impudica vitanda. 349.f
Mulieres quæ ad viuendum Christi corpus venerant cuius nos admovent. 310.f
Mulierum vota qualia. 399.f
Mundus auarus & rerum suarum tenax. 172.m
Mundus cum nos verberat melius est quam cum laedit. 33.f
Mundus quando amare se sit. 229.p
Mundus est bestia. 137.m.f
Mundus pulchre comparatur furi. 17.f
Mundus qualis sit in pios. 17.p
Mundus tribus potissimum morbis laborabat cum Christus nasceretur. 43.m
et quæ Christus sanauit. ibid.f & seq.
Mundus infans. 396.p
Mundi ingenium quale. 136.m.f
Mundi de piis opinio. 396.f
Mundi oblectamenta cõtenuenda. 364.p
Mundi oblectamenta varia. 398.f
Mundo quare imminet ruina. 438.f
Mundum quid condemnauerit. 419.m
Mundum cum quis vult contemnere multos habet contradictores. 117.p
Mutatio triplex per Christum in mundo facta. 96.p
Mutatio mira. 314.f
Mutationes varia. 394.f
Mysterium quod ab initio seculorum absconditum ab ætissime muliercula declaratur. 227.p
Nair

I N D E X.

N

Naim ciuitas. 562.m
Natiuitas Christi gaudio plena. 37.p
Natiuitas domini summa deuotione suscipienda. 22.f
Natiuitas Christi ad quos pertineat. 41.f
Natiuitas Christi cuius nos potissimum moueat. 29.p
Natura nostra mala. 281.f
Natura quo trahamur. 368.m
Natura quid, quid itē gratia operata sit in discipulorum animis. 196.m
Natura ad malum prona. 465.m
Natura nostra corrupta. 111.f
Natura nostre prauitas. 261.p
Natura nostre ritium. 465.m
Naves duo quid signent. 472.f
Negligentia nostra arguenda. 253.m
Neglectus Euangelij. 457.f
Nimularum penitentia. 167.f
Nuptie non sunt reuete. 90.f
Nuptiarum leges. 597.f
Nutrices ut infantes absterreant ab vberibus, absinthio mungunt vbera. 33.f

O

Obedientia seruanda. 183.f
Obedientia participes Christi facti sumus. 177.m
Obedientia humilitatis legitima proles. 99.f
Obedientia causa salutis. 304.f
Obedientia praestanda ex Christi obedientia Ioseph & beatissime virginis docetur. 88.m
Obedientia laus. 471.m
Obedientie exemplar Christus.

276.p
Obedientie meritum quale. 41
Occupationes externa negligenda. 382.m
Oculus diuinis omnia sunt nuda & aperta. 12.m
Oculos creare difficillimum. 240.f
Odiura unde causantur. 612.p
Odium peccatum lethale. 149.m
Ody quae sint maxime salutaria medicamenta. 149.f
Ody Iudeorum in Christum causae quae. 570.m
Odia fraterna & vindictae cupiditas arguuntur. 618.p
Officium nostrum diligenter exequendum. 320.p
Opera bona agenda. 330.m
Opera Dei mirabilia. 167.m
Opera si de digna facienda. 167.m
Opera nostra siulicidia a Deo solum. 263.p
Opera Dei miranda qualia. 200.m
Opera bona impendenda. 6.m
Opera Domini quae ad finem ducunt reseruant ceteris etiam mirabilia. 284.f
Opera bona necessaria ad salutem. 145.m
Opera patris & filij salus nostra est. 87.f
Opera bona requiruntur. 406.f
Operarij vineae qui vacantur ad mercedem. 24.m
Operarij cum ad opus conducuntur quid primum considerandum. 139.m
Opportunitas maximum momentum ad res gerendas semper adiungit solet. 24.f
Opportunitas obseruanda. 606.m
Opportunitas querenda. 123.f
Optio haurit libera salutis & meriti.

I N D E X.

Orbitus. 95.m
Opus quamlibet reatum ab omnibus aequē probari non potest. 164.p
Opus nullum inchoandum inconsumato Deo. 271.m
Orare debemus ubique. 89.f
Orandi facultas. 360.f
Orandi modus a Domino praescriptus. 632.m
Orandum esse ante cōciones. 129.m
Orandum ut consilia nostra a Deo dirigantur. 204.m
Oratio cur dominus non statim respondet. 189.p
Oratio quomodo ornanda. 635.f
Oratio efficax quae. 360.m
Oratio sororum Lazari ad dominum quam breuius & quam efficacius. 247.m
Oratio perseverans est quasi quaedam sagitta. 137.p
Oratio legatio est. 367.m
Oratio quam necessaria. 358.m
Oratio quid requirat ut non sit inanis. 375.p
Oratio commune est medicamentum animarum. 105.f
Oratio quomodo instituenda. 100.p
Oratio commune infirmitatis persuum est. 105.f
Orationis minus. 405.f
Orationis vera exemplum. 138.f
Orationis utilitas quae. 370.m
Orationis forma leprosus dat. 99.m
Oratio Christi quae. 266.m
Oratio secuta sub Christo. 335.f
Oratio simplicitas & sinceritas. 25.m
Alma quo magis deicitur, eo

magis erigitur. 5.m
Panis caelestis quid efficiat. 427.p
Pane inuento homo reliquit glaudes. 281.f
Pantherae immani sunt natura in homines. 113.f
Papa vicarius Christi. 336.p
Paracletus quid sit. 352.m
Paralyticus miram Dei misericordiam intuitus est cum ad piscinam iaceret. 173.f
Paralyticus optime Philosophabatur. 175.p
Parentes primi quare loquentur. 57.m
Parentes quanto amore filios prosequantur. 103.m
Parentes quid liberis debeant. 220.f
Parentes qui noceant filius. 221.p
Parentes quomodo imperat Deus honorare. 216.f
Parentes naturae lege diligere debemus. 220.p
Parentum officium in filios. 85.p
Parentum cura in liberis educandis. 220.m
Parentum mores liberi imitantur. 280.m
Parentum flagrantissima charitas. 564.f
Passio Christi soli comparatur. 299.p
Passio Christi saepius meditanda. 193.p
Passio Christi cuius nos admonet. 139.f
Passionis & resurrectionis Christi fructus. 317.f
Passionis Domini mysterium efficacissimum. 253.p
Passionis Christi utilitas. 292.f
Passionis Christi figura explicantur.

I N D E X.

cantur. 296.f. & seq.
Pastore Christi qui abstantur. 296.p
Pastor qualis esse debet. 54.f
Pastoris officium. 335.m
Pastoris Ecclesiastici officium. 6.p
Pastorum dignitas. 41.f
Pater celestis a nobis aduendus. 363.m
Paterfamilias celestis quare toties operarios ad colendam vineam suam conducit. 121.p
Paterfamilias providentia. 120.f
Patientia baculus est vite nostre. 400.f
Patientia necessaria. 323.f
Paulus primus eremita qualis. 228.m
Paulus morti Stephani consentit. 51.f
Pauli conversio Stephano debetur. 589.m
Pauper non contemendus. 610.p
Pauper & servus natus, minus sensit onera paupertatis & servitutis. 147.m
Pauperes fovendi. 286.f
Pauperes Christi vicarij. 586.p
Pauperum clamor auditur. 69.p
Pauperum conditio felicior quam divitum. 172.f
Pauperibus honor singularis tribuitur. 19.m
Pax vera sub Christo. 38.m
Pax multiflex. 329.m
Pax esse sine iustitia non potest. 329.m
Pax coniugalit quā incunda. 212.m
Pacis nomine quid intellexit Christus. 329.p
Pacis encomium. 211.f
Pacem semper impetratur nobis. 328.f
Peccandi consuetudo ubi accedit triplex sit funiculus qui diffinitur. 610.m
Peccandi consuetudo. 614.f
Peccans quem debet vereri. 199.m
Peccantium duo genera. 261.f
Peccatoris conditio pulchra similitudine declaratur. 315.p
Peccator cecus & mortuus. 116.m
Peccatum quid inferat mali. 206.p
Peccatum nubes atra. 263.f
Peccatum causa cecitatis. 244.f
Peccatum voluntarium. 478.m
Peccatum Apostolus vocat mortale. 294.f
Peccatum quā detestetur Deus. 637.m
Peccatum adversus ipsam peccatorem pugnat. 117.f
Peccatum est quasi acetum. 117.f
Peccatum quanto sit odiosius dignum. 117.m
Peccatum opus grave. 110.f
Peccatum Dei oculos a nobis avertit, eiusque claudit aures ne audiat, dividit inter Deum & nos. 466.f
Peccatum quid operetur. 466.f
Peccatum fidem & spem non auferunt. 466.f
Peccatum omne voluntarium. 294.m
Peccati malitia magna. 315.f
Peccati verus dolor qualis. 315.f
Peccati quanta malitia & turbitas. 241.m
Peccati pestis ac perniciēs quanta. 4.m
Peccati tabes quid efficere queant. 270.m
Peccati deformitas. 262.f

I N D E X.

Peccati gravitas immensa. 614.m
Peccato obnoxius nihil agere potest quo Dei gratiam promeretur. 615.p
Peccatum nihil vilis. 115.f
Peccata causa morborum. 590.f
Peccata nos a Deo separant. 494.f
Peccata quid mereantur. 176.m
Peccata Deum ex amantissimo patre acerrimum hostem & inimicum efficiunt. 36.p
Peccata nobis quotidiana. 118.f
Peccata consuetudine qualia. 128.m
Peccata quae redeunt. 617.p.m
Peccata nostra in die iudicii omnes malebimus. 12.f
Peccata ferrea qui habeant. 251.f
Peccatis multi obruntur non quia peius desiliunt carent, sed quia virili anima sunt destituti. 172.m
Peccatus qui animam suam inquinaat, Christi sanguinem continent. 307.f
Peccato ad nos pertinet. 402.m
Peccatores quā solentia. 405.p
Peccato ovis delictus aliena patris incubat, sedque educit, ubi posita veri parentis vocem pulli acceperunt mirabili naturae munitione eam agnoscunt, alienum deserunt veramque sequuntur. 8.m
Peccati sunt omnes homines. 410.m
Peccato hominis est in fide spe & caritate. 152.p
Peccatores quid faciat. 484.f
Peccatores utilitas. 150.f
Peccatores profunt. 241.p
Peccatores gravissimi qui sine laquei terrore mentes hominum illudunt. 47.p
Perseverantia necessaria. 486.f
Perseverantia quid efficiat. 374.m
Persona dicentis non debet expendi, sed ratio ab eo prolata. 242.m
Persona quo est vilior eo divina Gratia quae illam prouehit apparet illudrior. 227.p
Pectorum artificum consuetudo. 92.f
Petrus quanto lucis desiderio tenebatur. 137.p
Petrus & Iudas non eodem modo deliquerunt. 313.f
Petrus cum dominum in monte intraretur quomodo sopore depressus. 181.m
Petrus curiosus. 61.p
Petrus praesulatu donatus est. 54.f
Petrus errabat quod prius de retributione quam de labore cogitabat. 181.f
Petrus quid fecerit in Iudeis. 471.f
Petri humilitas. 472.p
Petri mutatio & constantia. 408.m
Petri infirmitas. 56.f
Petri innocentia. 182.p
Petro Ecclesia commissā est. 53.m
Petri in his canibus venaticis comparatur. 241.p
Pharisaei Christum oderunt. 572.p
Pharisaei signum petebant de caelo. Christus vero eis signum profert de terra. 164.f
Pharisaei cur Christi doctrinam non assequebantur. 164.p.m
Pharisaei natura mundi. 280.f
Petri piscatio. 472.f
Pharisaei reprehenduntur. 164.m
Pharisaeorum ingenium quale. 244.f
Pharisaeorum inuidia. 240.f
Pharisaeo

I N D E X.

- Phariseorum cupiditati quomodo
Christus obviat. 270.p.m
Phariseorum superstitio. 216.m
Phariseorum mores describuntur.
215.p
Phariseorum vitia qualia. 215.f
Phariseorum superstitio. 372.f
Phariseorum intentio. 580.p
Philippi Macedonum regis factum.
574.f
Philonis praclara de spe sententia.
92.f
Philosophandum esse sed paucis.
110.f
Philosophi nudam rationem vita
ducem sequuntur. 232.m
Philosophia Christiana quae. 302.f
Philosophia altissima est de cruce
Christi. 208.m
Pietas ubi consistat. 186.m
Pietas vera ubi sit. 218.p
Pietatis radices quales. 131.p
Pius ut frugifera arboris naturam
imitatur. 150.m
Pyri viri natura qualis. 150.m
Py optant tentationes. 158.p
Py ad Dei beneficia recurrunt. 231.f
Py cur exercentur. 343.m
Py & hic, & in aeternum gaudent.
344.f
Py in tribulatione fideles inveniuntur.
340.m
Py omnes in omni fortuna ad ma-
terna diuina pietatis viscera
tanquam paruuli & imbecilli
adulere debent. 92.m
Py & impij quomodo noscantur.
46.m
Piorum felicitas. 192.p
Piorum & impiorum discrimen.
184.f
Piorum animus meditatione diui-
- narum rerum altius ad aeterni-
tatem. 131.p
Piorum & impiorum discrimen.
257.m
Piorum officium.
Piorum & impiorum discrimen.
207.f
Piorum & impiorum discrimen.
270.f
Piorum & improborum morum.
608.p
Pijs quid consuetum.
Placabilitas vera nobilitatis pro-
pria est. 481.f
Plutarchi sobrietas.
Penitentia vera magni faciemus
ex qua magni progressus in vi-
tute consequuntur. 468.m
Penitentia quid.
Penitentia vera nihil prodest. 489.m
Penitentia Davidis.
Penitentia extrema valde pericu-
losa.
Penitentia non procrastinanda.
239.f
Penitentia quid, eiusque in di-
membra diuisio. 140.m
Penitentia quid.
Penitentia maturè agenda. 146.f
Penitentia non est reseruantia
extremam mortis horam. 143.f
Penitentia dilatio periculosa. 168.f
& seq.
Penitentia vera affectus. 146.f
Penitentia exempla. 146.f
Penitentia fructus.
Penitentia fundamentum. 146.f
Penitentia typus erant Ioannis
& Petrus.
Penitentia vere incipit super
li, & humanarum rerum tem-
plum.

I N D E X.

- templum.
Penitentia tria munera. 87.p
Penitentiae praecones duo. 34.m
Penitentiam varijs ratio-
nibus inuuiamur. 144. per
toiam.
Populi Iudeorum in Christum
deuersio. 280.f
Pera calorum quando aperta
sunt. 202.m
Praecepta Dei ut observari pos-
sunt. 347.m
Praedicatores qui sine aptiores.
34.p
Praedicatio Ioannis Penitentia
erat. 35.p
Praeterea quid curare debeat.
61.m
Praemia quae sint bonorum.
265.m
Praesentibus cur tantopere de-
sitemur. 147.m
Praesep in quo positus est Chri-
stus docet nos mundum con-
temnere. 40.p
Praesides vigilare debent. 16.p
Praesidio vita hominis. 373.f
Praecationis vis. 369.p
Praecationes sunt clauiculi.
373.p
Praemissa cur differat Deus. 43.f
Praemissa huius mundi Diabo-
li. 354.f
Praeceptorum & improborum mul-
ta discrimina. 191.f
Praecepta falsi quales. 570.f
Praeceptis cui nocet. 474.m
Praesentia diuina quomodo se
ferat cum pyis hominibus.
190.f
Praesentia diuina cura. 219.f
Praesentiam suam Dominus
34.p
in operibus natura declara-
uit. 208.p
Prudentis quid proprium. 394.m
Puer per quem reges regnant
qualis. 66.m
Rama ciuitas erat Saul.
58.f
Rationis humanae imbecillitas.
232.p
Recidivatio periculosa. 189.m
Recumbere super pectus Domi-
ni quid sit. 59.f
Redemptionis beneficium. 336.f
Refugium nostrum quale. 412.m
Refugium nostrum tutum in
vulneribus Christi. 293.f
Regnum est de hominibus bene-
mereri non solum sine emo-
lumento sed cum maximo
damno. 139.f
Regnum caelorum quid. 596.p
Regnum corporum & anima-
rum. 283.p
Regnum Christi quale. 277.f
Regna tam praecara quae fidem
susceperunt cur ab ea recoesse-
runt. 202.f
Regnorum interitus. 605.p
Religio quid. 88.f
Religio nostra & verbis & fa-
ctis declaranda. 18.f
Religio vera & fucata. 214.f
Religiosi totos se parentum vo-
luntati dedere non debent.
43.m
Religiosi & sacerdotes quid co-
gitare debeant. 218.f
Reliquiae sanctorum. 566.m
Remedia salutaria contra om-
nes tentationes. 175.p.m
Remedia contra Daemonem.
162.f

I N D E X.

Remedia in necessitate non faci-
le inueniuntur quæ non fue-
runt inuenta in pace. 235.f
Res seculares vana. 371.f
Res quæque perfecta est cum
potest sibi similes procreare.
227.m
Respectus personarum non est
apud Deum. 224.p
Resurrectio corporum astruitur.
376.p.m.f.
Resurrectio fundamentum salu-
tis. 386.f
Resurrectio Christi est causa
exemplaris iustificationis &
resurrectionis nostre. 372.m
Rex cum venatim pergit rusti-
cani induit amictum. 43.m
Regis officium. 388.f
Reges terreni in natalibus suis
solent carnalia instruere. &
dona largiri sicut infelix ille
Herodes. 30.p
Reges diuersi generis ornamen-
tis & temporis ratio postulat
vestiuntur. 4.p
In Regibus quid imprimis que-
rendum. 278.f
Rogationum dies vnde. 376.p
Rogationum dierum origo. 367.p
Romani Iudæos expugnave-
runt. 637.m
Ruina nostri seculi quanam.
102.f
Raptura retis quid. 474.p
Sabbathum spirituale. 576.p
Sabbathum quale vult Do-
minus. 576.m
Seabellum Domini quomodo val-
de celebrandum. 86.f
Sabbathi observatio sacrosan-
cta. 569.f

Sacerdos in sacramento confes-
sionis id agit quod christum
miraculo filie canonicæ.
211.f
Sacerdotis officium. 288.f
Sacerdotes pluribus se benefici-
onerantes reprehendendi.
573.p
Sacerdotes peccata remittunt
591.m.f
Sacerdotes qui purgationem
evadenti. 431.p
Sacerdotum officium. 426.m
Sacramentum ut res sacramen-
ti. 437.f
Sacramenti altaris officium. 290.m
Sacramentum medicinas. 432.m
435.f
Sacramenta nove legis quam
instituta. 136.f
Sacramenta legis quæ præmi-
sis ceremoniis adhibentur
dotes. 436.f
Sacramenta septem. 433.p
Sacramenta septem nove legi
202.p
Sacrificium ut gratia sit. 433.p
Sacrificia quæ Deo grata
378.m
Salomoni quid addidit. 350.m
Salomoni quid datum. 390.m
Salus animæ nostre vnde. 177.p
Salus nostra sedulo querenda.
15.m
Salus in labore patientia. 205.f
Salus in quibus modis acqui-
ritur. 277.p
Salutem viam cur iam pante in-
grediamur. 609.f
Salutis nostre argumenta qua
lita. 451.f
Salutis nostre summa. 67.f
Salutis

I N D E X.

salutis via quæ. 330.p
Samaritanus quid significet.
256.m
Samaritarum duxit alienigenam. 597
Samson ligatus quis. 29.m
Samsonis virginitas explicatur.
274.p
Sancti quomodo se a peccatis co-
lone liberant. 394.f
Sancti cur tam austere vixe-
rim quinque assignantur
causæ. 21.f
Sancti honores fegerunt. 372.m
Sancti magis formidant prospe-
ra quam aduersa. 374.f
Sanctorum mos qualis. 24.f
Sanctorum virorum dignitas.
366.m
Sanctorum studium. 436.m
Sanctorum felicitas. 365.p
Sanctorum omnium desiderium
624.f
Sanctos quid ad christi amorem
impulit. 205.f
Sancti in iustorum clamor vindi-
cæ in calum. 50.m
Sancti in mundi affectibus ob-
cecata. 271.m
Sancti vincit malitia. 562.m
Sancti officium. 483.m
Sancti quam malignis spiri-
tibus. 209.p
Sancti christi pro nobis
modis. 304.f
Sancti vera quæ. 356.f
Sancti pariter similes. 587.m
Sancti quos vocet Evangelium
213.m
Sancti & pharisæi quales.
460.m
S. sebastiani imago quomodo
depingitur. 493.f
Sectarum monstra. 493.f
Secularia omnes inuicem he-
tiantur. 321.f
Secularium hominum studia
qualia. 493.f
Securitas nostra in christo est.
265.p
Securitas quorundam periculosa.
567.f
Securitas nostra præpostera.
238.f
Semen iactum secus viam quale
sit. 130.p
Semen iactum in petram quale
sit. 130.f
Semen in agro nostro seminan-
dum est verbum Dei. 129.m
Semen verbi Dei varium pro
diuersitate auditorum. 130.p
Semen inter spinas iactum quale.
131.m
Semen verbi Dei quamvis quan-
titate paruum virtute tamen
magnum est. 112.m
Senes cur ampla edificium pala-
tia. 136.p
Sententia de Oratione ex Gra-
natiensi de prompta. 379.m.f
380.p
Sententia patrum de Oratione.
377.m.f. 378. & 379.p
Serpens quæ diuinitatem falso
promittit. 442.p
Serpentis calliditas. 608.f
Serpentes quæ diligentia caput
a quo principium vnde manat
tueantur. 212.m
Seruatoris pietas. 560.m
S. Severinus coloniensis Ar-
chiepiscopus abstinentiis.

INDEX

- 267.f
Signa Christi Domini qualia
269.f
Signa duplicia. 166.m
Signa in extremo iudicio qualia. 10.f. & seq.
Signis qui non moucantur. 194.f
Simile delectat simile. 255.m
Similia facile vniuntur. 339.m
Sinus Christi Domini qualis. 59.f
Sitis que extinguenda. 600.m
Sitis nostra perpetua. 224.m.f
Sitis Christi que. 222.p
Socordia quorundam hominum. 582.p
Socordia nostra laxatur. 33.m
Sol unus vt Deus vnus. 411.f
Sol plus mundum quam omnia astra illuminat. 59.f
Sol iustitie sua habet tempora designata. 249.p
Sol iustitie nostre carnis nube se contexit. vi. a caliginosis humane mentis oculis cerni posset. 8.f
Solis orientis splendor quantus 77.f
Solentia quanta maxima. 325.f
Solitaria vite encomium. 33.f
Solitudo omnes peccandi occasiones amputat. 35.p
Solitudo in B. Ioanne Baptista mirabilis. 33.m
Solitudinem querere debet. cui hominum frequentia nocet. 34.f
Sonus spiritualis nocet. 114.m
Speculum in quo nos intueri debemus est Christus. 126.f
Spes omnis in Deo ponenda. 92.m
21.m
Spes p[er]is anchora. 257.f
Spes est sacra anchora. 584.f
Spes vana qua. 491.f
Spes quorsum nos vocet. 411.f
Spei fructus duo. 634.m
Spiritualia qui norint. 284.m
Spiritualia petenda. 193.f
Spiritus sancti gratia aqua est. 417.p
Spiritus sanctus ad quid venit. 407.f
Spiritus sancti munus. 413.p
Spiritus sanctus amor est. 409.m
Spiritus quales nos faciat. 21.f
Spiritus sanctus mentes piorum habitat. 415.p
Spiritus sanctus omnia potest. 411.m
Spiritus cur missus sit. 417.f
Spiritus sancti opera. 412.p
Spiritus vnus & multiplex. 412.p
Spiritus Christi quid agat. 273.
Spiritus sanctus optimus hospes. 28.m
Spiritus sanctus olim in nubibus adumbratus. 28.f
Spiritus quid effecerit. 386.f
Spiritus sanctus quos inhabitare soleat. 387.m
Spiritus sanctus quos consolatur. 388.p
Spiritus sanctus mundum arguet & quomodo. 386.p
Spiritus sancti proprii. 393.m
Spiritus sanctus quid operetur. 600.m
Sponsarum privilegia. 597.m
Sponsus celestis omnem laborem suorum fructum in Ecclesiam confert. 598.m
Stabu

INDEX

- stabulum sanctificatur. 39.m
Stella que apparuit in Oriente. 100.p
Stella nostra. 81.m
Stella septem quid agant. 431.f
Stella omnes fulgorem a sole mutantur. 75.m
Stephanus admirabilis in predicatione Christo. 51.m
Stephani corpus a quibus sepultum. 52.p
Stephani vitam quinam authenticis scripserunt. 52.m
Stephani vita. 50.f. & seq.
Stephani quanta constantia. 51.m
Stephani castitatem vnde colligitur. D. August. 51.p
Strenuitas in lege. 473.f
Studium nostrum preposterum. 232.p
Studium hominum preposterum taxant. qui de rebus temporalibus tanto studio digladiantur. ac de salute anime vix per somnium cogitant. 11.m
Stultitia vera que. 72.f
Superbia animarum origo. 102.m
Superbus Diaboli filius. 161.m
Superbitionum origo. 369.f
Tacti causa que. 458.m
Tacti similes qui sint. 393.p
Tactus nostra accusatur. 72.p
Templum Dei nos sumus. 408.f
Tempus qui consumunt. 563.p
Temporis distinctio ex Hieronimo cap. 8. notatur doctore. 6.f
Temporum varietas necessaria. 342.f
Tentare quid sit. 231.m
Tentatio quid. 150.f
Tentatio Christi prima difficilis. 100.p
In Tentatione fortes esse debemus. 711.p
Terra maledicta que. 133.p
Terram qui diligant. 627.f
Terrena nos fallunt. 490.f
D. Thomas quid de morte Ioannis conseruit. 62.f
Thomas incredulitas ex ignorantia. 331.p
Thracum mores. 376.m
Timorem quid generet. 561.f
Tituli magni non faciunt ad salutem. 70.f
Tranquillitas mentis ubi. 272.f
Tribulationis fructus varij. 108.m.f. & seq.
Tribulationes quos moueant. 104.f
Tribulationes sustinendas esse preclare docetur. 86.p
Tribulationes quare Deus permittat. 108.p
Tribulationum varia remedia. 105.m. & 106.m
Trinitatis varia nomina. 412.f
Trinitatis quid proprium. 415.m
Trinitatis mysterium ineffabile. 418.f
Tristitia que secundum Deum est. penitentiam in salutem stabilem operatur. 229.f
Triumphare de hostibus nostris spiritualibus quomodo possimus. 46.f
Triumphus post victoriam. 5.m
Tutor quis optimus. 18.p
Turba cur sequebantur Christum dominum. 230.m
Tyranus est lupus. rex fidelis diligens pastor. 278.f

I N D E X.

Tyrannorum exempla. 289.p
Tyrannorum opinio. 396.f
Virtutes humanae proponi
tur. 172.p
Venialia peccata vitanda. 481.p
Verbum Dei est medicamentum
egroti animi. 128.p
Verbum Dei praeclare D. Au-
gustinus plura comparat.
219.f
Verbum Dei quomodo audien-
dum. 120.p
Verbum Dei quomodo audien-
dum. 132.f
Verbum Dei quibus appellatur
nominibus. 128.m
Verbum Dei qui non audiunt.
259.m
Verbum Dei audiendum. 469.
m. 470.p
Verbum Dei frustra audire quid.
127.m
Verbum Dei quibus comparatur.
144.f
Verbum Dei quomodo seruan-
dum. 219.p
Veritas eunivarsa. 254.f
Veritas cognita & neglecta
deteriorationem causam audito-
rum facit. 259.f
Veritas divina consideratio
magnum mutantis animi sola-
tium est. 106.f
Vespasiani liberalitas. 626.p
Vestimenta Apostolorum quae
iumentis imponunt quid si-
gnificent. 4.f
Vestis innocentiae servanda. 39.p
Vestis nuptialis est charitas.
604.f
Vestis peregrina quae sit. 74.f
Vexatio non semper mala. 86.m

Via Domini quomodo parari
da. 23.f
Via salutis plana. 599.m
Via quae ad celum ducat qua-
lis. 322.f
Via Dei quae. 623.m
Via ad celum quae vera. 182.p
Via ad veram felicitatem gloriam
est ut toleremus labores. 179.
mf
Via ad celum magna indiget
ope. 80.f
Via Domini alacriter curanda.
25.f
Viam Dei quis reddidit diffi-
lem. 354.m
Viduae conditio acerba. 584.m
Viduae Graecorum in quondam
no ministerio despiciebantur.
501.f
Viduae officium. 563.p
Vigilandum in hac vita. 163.p
Vinea plantata erat Iudaeorum
populus. 200.f
Vinea de qua loquitur Esaias
capite est Ecclesia. 121.p
Vir legimus anima nostra
Deus est. 166.m
Vir in sui officium. 342.p
Vir in natura praestantior ad totum
perandum quam mulier.
22.m
Viri in sui officium. 342.p
Virga quid innuat. 399.f
Virginum studium laudandum.
59.f
Virtus omnibus rebus auspici-
enda. 322.f
Virtus cur odio habeatur. 179.p
Virtus quid sit. 291.p
Virtus est incunda. 276.m
Virtutis dignitas. 276.m

I N D E X.

Virtutis iter facile. 408.f
Virtutem improbi nolunt. 397.m
Virtutes quid efficiant. 113.p
Virtutes duplices internae & ex-
ternae. 216.p
Virtutes internae quae & quae
externae. 217.p
Virtus semina ingenij nostris
innata. 112.p
Virtutum officia. 498.m
Vita haec molesta. 376.m
Vita hominis non habet crasti-
nem. 136.p
Vita Christi qualis. 416.m
Vita quae vera sit. 427.f
Vita nostra fragilis & vitrea.
564.m
Vita nostra fragilis. 144.f
Vita bona tenenda. 176.p
Vita nostra calamitosa. 184.p
Vita nostra vapor est ad modi-
cum apparens. 134.m
Vita instituta. 437.m
Vita meretricis pessima. 461.p
Vita philosophi comparatur cum
vita hominis Christiani. 272.m
Vita Christi laborum tolerantia.
179.p
Vita nostra in statera posita.
267.m
Vita nostra brevisima. 346.m
Vita Christiana quae costet. 639.p
Vita nostra corrigenda sedulo.
16.m
Vita nostra cursus est. 122.
Vita praeter est nauigatio. 109.f
Vita terminus quam sit incer-
ta. 205.p
Vita humane instabilitas. 342.m
Vita celestis dulcedo quanta.
226.p
Vita emendatio exemplo specia-
li sua detur. 210.f
Vita huius pericula quibus re-
medijs vitanda. 110.m.f
Vita delitij nutriuntur. 34.f
Vitia quae maxime deponenda.
280.p
Vitijs impulsus licet bona pro-
bet maxime tamen servit. 3.m
Vitelus saginatus ubi. 452.p
Vitendum bene quomodo.
407.m.f
Voluntas & opus requiruntur
in sumptione eucharistiae.
430.m
Voluntas propria bestia. 312.m
Voluntas prave affecta magna
vi mentem ad ea dogmata
pertrahit quae ipsius volunta-
tis cupiditatibus obsequun-
tur. 150.p
Voluntas propria abneganda.
Vtilitas quemque trahit. 451.f
Vulnera cur in corpore Christi.
327.f
Vxor piorum quae. 476.m
Vxores tacite tractanda. 91.m
Voluptas hostis est domesticus.
22.p
Voluptas hominem demergit.
115.m
Voluptas blandissima meretricis
quod est similitudine proba-
tur. 94.f
Voluptatis nostra incommoda.
346.f
Vox Domini quae effecerit. 252.m

F I N I S.

Handwritten text in a medieval script, likely Latin, arranged in two columns. The text is faint and difficult to decipher due to fading and the age of the parchment. The script appears to be a Gothic or similar medieval hand.

La I.

La

